

Sven Winnell 22 november 2013:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Hösten 2013 inför valet 2014. Del 4.

<http://winnell.com/omr36-39zxc.pdf>

Sven Winnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014. Del 4 <http://winnell.com/omr36-39zcc.pdf>

Innehåll:

7 **Inledning till socialdemokraternas partiledare.**

7 Sammanställningen nu är till för att hjälpa den socialdemokratiska partiledaren att vinna valet 2014.

7 Styrningen av Sverige och världen.

9 Universum och förhistorisk tid.

9 Historisk tid.

12 Efterkrigstiden. Från 1945 till slutet av 1900-talet.

13 Tillägg i januari 2013 om de senaste åren.

14 Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?

Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

15 Systemet har följande avdelningar på högsta nivå:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

17 Vilka är de politiska problemen?

17 Områdena 1-5: Förutsättningar

18 Område 6: Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

18 Områdena 7-9 Kulturella verksamheter

19 Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem och klassifikationssystemet.

20 Sammanställningen nu innehåller fyra delar. Del 1-3 finns i: Sven Winnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014. Del 1-3.

<http://winnell.com/omr36-39zcb.pdf>

20 Del 1. Tidigare utredningar.

20 Del 2. Statsbudget och budgetmotioner för 2014, med debatter.

20 Del 3. Världsproblem och problem i länder utanför Sverige.

20 Del 4. Början av politiken inför valet 2014.

20 Innehållet i del 4

27 Innehållet i: Sven Winnell 1+17 juni 2013: Samhällsplaneringens problem. Om planering av politik för ministrar. Socialdemokraternas hemsida 1 juni 2013.

<http://winnell.com/omr36-39zcas.pdf>

29	<u>Del 4. Början av politiken inför valet 2014.</u>	60	Bakgrunden till dagens värld och dagens problem.
30	Statsbudgeten för 2014 och resonemangen kring den antyder vad valrörelsen kommer att handla om.	63	Forskning. Kunskaper och nya kunskaper. Universitet och högskolor. Utbildning och forskning.
31	Välfärdsfördelningen.	70	Statliga myndigheter m m. De som styr och kontrollerar. Med internatinella organisationer och kommuner mm.
33	Årskostnader år 2013, förvärvsarbetande icke-pensionärer.	78	Regeringen.
33	Pensionärer 2013.	84	Departementen.
34	Inkomstfördelning 2013 och försämring/förbättring 2006-2013.	85	Ämnen och ansvarsområden A-Ö, regeringen.
38	Förslag till riksdagsbeslut. TV-avgiften avskaffas för privathushåll. Systemet för pensionärernas bostadstillägg. Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer Bostadsbidrag för barnfamiljer.	95	Pågående utredningar.
39	Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?	96	Riksdagens utskott.
40	Undervisningen i grundskolan och gymnasiet behöver bättras	97	Socialdemokraternas gruppledare.
41	Tema SO	98	Hur passar departement och statsråd ihop med riksdagsutskotten?
41	Hushållsverksamheter. Hemkunskap.	115	Socialdemokraterna.
43	Religion och levnadskunskap.	115	Socialdemokraternas politik.
45	Över- och underklass, maktkamp, religioner, kvinnor.	117	Förslag till socialdemokratisk skuggregering.
47	Klassifikationssystem för verksamheter.	118	Socialdemokratisk skuggregering med s-hemsidans myndelagda inlagda.
49	Klassifikationssystem för verksamheter, med några förtydligande kommentarer.	123	Europa är den mest sekulariserade delen av världen
55	Svensk politik 1889- 2012.	125	Förslag till socialdemokratisk skuggregering 1 maj 2013. Med mer uppgifter.
56	Klassamhället på 1800-talet och i det moderatledda 2013.	131	Listan med socialdemokraternas politik. 26 maj 2013.
58	Vilka är de politiska problemen?	132	Klassifikationssystem för verksamheter. Blått: Statistisk årsbok för Sverige 2013. Rött: Ministrar för socialdemokratisk politik.
		137	Socialdemokraternas biståndspolitik, utrikespolitik, världspolitik och EU-politik.

- 139 Socialdemokraternas hemsida på Internet, med information om partiets politik.
- 139 Socialdemokraternas hemsida på Internet Maj 2013.
- 140 Vår politik A till Ö. 1 Maj 2013
- 141 Socialdemokraternas hemsida på Internet
Huvudmenyn 16 november 2013.
- 142 S hemsida 15 nov 2013. Vår politik A till Ö
- 144 1 maj 2013: Socialdemokraterna bör på sin hemsida inrätta en meny för partiets politik inför valet 2014.
- 145 Socialdemokraternas hemsida den 15 november 2013.
- 147 På följande områden bör socialdemokraterna redovisa sin politik.
- 149 22 politikområden

- 150 **Politikområden.**
I början på varje område finns uppgifter om tillhörande ministrar och länkar till socialdemokraternas politikområden "A-Ö" På de flesta områdena finns inlagda tidningsartiklar hösten 2013.
- 151 Socialdemokraternas ledning. (Statsminister)
[Den svenska modellen](#)
- 159 Socialdemokraternas planering av sin politik och information om sin politik. (Planeringsminister. Informationssekreterare. Gruppsekreterare. Partisekreterare)
- 161 Världsplanering. (Utrikesminister och FN-minister och Världsplaneringsminister)
[Internationellt](#)
- 165 Europaplanering. (EU-minister och Europaplaneringsminister)
- 168 Demokrati o d, juridik. (Demokratiminister. Justitieminister, del)
[Demokrati](#)
[HBT](#)
[Mänskliga rättigheter](#)
- 194 Försvar (Försvarsminister)
[Försvar och krisberedskap](#) del
- 200 Klimat och klimatstörningar. (Miljöminister)
[Klimat](#)
[Miljö](#)
- 224 Transporter. (Infrastrukturminister)
[Infrastruktur](#)
- 237 Planering av fysiska miljöer. Städer. (Plan- och byggminister.)
- 258 Landsbygden. (Landsbygdsminister)
- 263 Bistånd. (Biståndsminister)
[Bistånd](#)
- 273 Sjukvård. hälsovård, räddningstjänst o d (Socialminister)
[Alkohol](#)
[Försvar och krisberedskap](#) del
[Narkotika](#)
[Psykiatri](#)
[Sjukvård](#)
- 339 Hushållsverksamheter (Hem- och konsumentminister. Energiminister)
[Bostad](#)
[Elpriser](#)
[Energi](#)
[Hemlöshet](#)
[Konsumentfrågor](#)
[Kärnkraft](#)
[Sociala frågor](#)
[Trygghet i vardagen](#)
[Välfärden](#)
- 368 Vård och omsorg. Hemsjukvård o d. (Barn- och äldreminister)
[Barn](#)
[Barnfattigdom](#)
[Barnkonventionen](#)
[Äldre](#)

- 412 Utbildning. (Utbildningsminister)
[Betyg](#)
[Forskning](#)
[Förskola](#)
[Högskola](#)
[Skola](#)
[Utbildning](#)
- 465 Information, reklam, propaganda, konst, kultur, religion. Idrott. Nöjesliv. (IT-minister. Kultur- och idrottsminister)
[Fildelning](#)
[Idrott](#)
[Integritet](#)
[Kultur](#)
[Kyrkor och trossamfund](#)
- 490 Jobb. (Arbetsmarknadsminister. Jämställdhetsminister)
[Arbete](#)
[Arbetskraftsinvandring](#)
[Arbetsmiljö](#)
[Deltid - Heltid](#)
[Ekonomi](#)
[Fas 3](#)
[Feminism](#)
[Funktionsnedsättning](#)
[Jobb](#)
[Jämställdhet](#)
[Kollektivavtal](#)
[LAS](#)
[Ungdomsarbetslöshet](#)
[Validering](#)
- 536 Näringar (Näringsminister)
[Företagande och entreprenörskap](#)
[Innovation](#)
[Näringsliv](#)
[Strategiprogram för gruvnäringen](#)
- 552 Handel. (Handelsminister)
[Apotek](#)
- 574 Migration. Integration. (Integrationsminister. Migrationsminister)
[Flyktingar och migration](#)
[Integration och mångfald](#)
- 611 Polisen. Brott. Kriminalvård o d. (Justitieminister, del)
[Brott](#)
[Illegala vapen](#)
[Kriminalvård](#)
[Polisen](#)
- 693 Pengar. (Finansminister. Finansmarknadsminister. Skatteminister. Socialförsäkringsminister)
[A-kassan](#)
[Föräldraförsäkring](#)
[Pension](#)
[Sjukförsäkringen](#)
[Skatter](#)
[Tillväxt](#)
[Trygghetsförsäkringar](#)
- 726 En särskild utredning:
Skatt och skatt efter bärkraft
- 755 Om de politiska partiernas utspel.

Till socialdemokraternas partiledare. En Inledning.

Sammanställningen nu är till för att hjälpa den socialdemokratiske partiledaren att vinna valet 2014.

Styrningen av Sverige och världen.

Alliansregeringens ideologi är inte lämplig för styrningen av Sverige. I den regeringen ingår fyra borgerliga politiska partier: moderaterna, folkpartiet, centerpartiet och kristdemokraterna. Moderaterna är de ledande och deras ideologiska bakgrund finns i tidigare partier som dominerats av överklasspersoner och deras tänkande i de gamla stånden adel, präster, borgare och bönder i den gamla tiden då Sverige styrdes av Kungen. Ståndsriksdagen ersattes i slutet av 1800-talet med en tvåkammarriksdag som dock till en början i praktiken inte gav makt åt underklassen. Den fick representanter i det socialdemokratiska arbetarpartiet som bildades 1889 och så småningom fick in folk i riksdagen.

I början av 1900-talet miste kungen i praktiken sin makt men hade den formellt kvar till slutet av 1900-talet då han fick enbart representativa uppgifter. På 1920-talet infördes i Sverige allmän rösträtt, början på svensk demokrati. Socialdemokraterna fick regeringsmakten 1932 och behöll den till 1976, därefter har den ibland innehavts av borgerliga partier. Enkammarriksdag infördes i slutet av 1900-talet. Då avskaffades också statskyrkan.

Socialdemokraterna förlorade riksdagsvalen 2006 och 2010. Oppositionspartier är socialdemokraterna, vänsterpartiet, miljöpartiet och sverigedemokraterna, ledande är socialdemokraterna och som huvudmotståndare står nu de och moderaterna.

Ute i världen har utvecklingen gått ungefär som i Sverige. Andra världskriget 1939-1945 brukar ses som en seger för demokratin. Efter kriget har gamla osjälvständiga kolonier nästan helt omvandlats till självständiga stater. De flesta är med i Förenta Nationerna, FN. I Europa har bildats Europeiska Unionen, EU, där några bildat en gemensam valuta, euro.

Västmakterna och Sovjetunionen/Kina var allierade under världskriget, men så småningom uppstod därefter motsättningar, ett kallt krig, mellan västmakterna och kommunisterna i öst. Som supermakter sågs USA och Sovjetunionen. Sovjetunionen upphörde i slutet av 1990-talet och dess roll övertogs till stor del av Ryssland som dock av omständigheterna nu inte ses som supermakt. Världen har nu bara en supermakt, USA, som också ses som världspolis. USA-dollar är ett slags världsvaluta.

Efter andra världskriget har tidigare utvecklade länder genom industrialisering och andra förändringar närmast sig levnadsförhållandena i de mer välmående delarna av världen och blivit konkurrenter till dem. Kina har seglat upp som ekonomisk stormakt och är kanske på väg att ta över USAs roll som den stora supermakten.

Människorna i USA tycks se sig kallade att leda världens öden, men situationen där med sträng kapitalism, vapenbruk, dödsstraff och svårigheter att ordna välfärdsfördelningen m m tyder på att värderingarna där inte är en bra grund för utvecklingen.

Ideologin i USA är att staten ska bestämma så litet som möjligt och att samhället ska formas av konkurrens. Det leder till en uppdelning i överklass och underklass. Den amerikanska drömmen är att komma upp i överklassen - att bli något. De svenska moderaternas ideologi är

av samma slag. I USA gör man ingen hemlighet av den amerikanska drömmen. De svenska moderaterna försöker dölja strävandena att bevara och helst öka klasskillnaderna. Men världens problem nu kräver gemensamma lösningar, USAs och moderaternas konkurrensmodell fungerar inte.

Dagens politiska problem gäller i hög grad problem som rör hela världen. Mänskligheten har kommit i situationen med för mycket växthusgaser, koldioxid m m, som höjer temperaturen, vilket medför att isarna smälter och havsytorna stiger så att det blir översvämningar som fördärvar människors livsmöjligheter. Temperaturökningarna påverkar väderförhållandena på ett negativt sätt och påverkar växt- och djurliv så att en del arter kan bli utrotade. Livet på jorden bör bevaras.

Mänskligheten tar inte väl hand om naturresurserna, skövlar och skräpar ner, bl a fiskas det så att fiskarter helt eller nära utrotas, och haven är fulla av plastpåsar som djuren äter och dör av.

Konkurrensen mellan människorna leder till förödande och dyrbara revolutioner och krig, fattigdom, sjukdomar och elände för många. Kvinnorna är på det hela taget i oförtjänt underläge.

Människorna har möjligheter att lösa de problem de har, men det krävs mer kunskaper av många slag hos både mäktiga och maktlösa och väl utbyggda institutioner som kan hantera problemen på demokratiska sätt.

Förenta Nationerna, FN, behöver förbättras. De globala problemen kan inte lösas väl utan mer och bättre gemensamma styrningar.

Universum och förhistorisk tid.

Vårt universum uppstod för 13,7- 13,8 miljarder år sedan, vårt solsystem och jorden för cirka 4,5 miljarder år sedan. Universum består av atomer och andra elementarpartiklar och krafter. Jorden är ett glödande klot med en tunn fast yta som flyter på det inre. Såsmåningom bildades på jorden atomkombinationer som kunde reproducera sig, det uppstod liv, växter och djur, till en början små, sedan vartefter större och mer komplicerade.

Dinosaurierna uppstod för omkring 230 miljoner år sedan. I nära 200 miljoner år dominerade de jorden, men försvann efter ett meteoritnedslag för 65 miljoner år sedan, som rörde upp stoft och över hela jorden åstadkom eld och rök som dinosaurierna inte uthärdade. När de försvann kunde de mindre djuren utvecklas mera.

Historien om människan går tillbaka nästan sju miljoner år tillbaka i tiden. Den började med apmänniskor av många olika slag, som dött ut. Från en av arterna uppstod vårt släkte, Homo, Det hände i östra Afrika. Homo erectus uppstod för omkring 2 miljoner år sedan, den moderna nu kvarvarande människan Homo sapiens för 200 000 år sedan.

Människor har vartefter blivit bättre och bättre på att klara det liv de föds till. Det första är att skaffa föda och äta. Det andra att skaffa skydd för yttre påfrestningar. De första människorna fick äta växter och djur de kunde få tag i. De skaffade redskap, bland det första var stenyxor o d, stenflisor man kunde skära djur med, pilbågar o d, konsten att göra eld o sv. Stenredskap hade man för 2,5 miljoner år sedan.

De tidiga människorna brukar beskrivas som jägare och samlare, nomader. Fast jordbruk tycks ha uppstått för omkring 11 000 år sedan,

först i Mellanöstern. Det fasta boendet lade grunden för det man kallar civilisationer eller högkulturer, välorganiserade samhällen med många funktioner. De första uppstod vid de stora floderna, Eufkrat och Tigris för 5800 år sedan, Nilen 5100 år sedan, Indus 4600 år sedan och floderna i Kina 3700 år sedan. Andra är Minoiska kulturen i Medelhavet 4200 år sedan, Centralamerika 3200 år sedan och Anderna 2200 år sedan. Då är man inne i historisk tid.

Historisk tid.

Historisk tid, är tider med skriftspråk som ger möjligheter att få veta mer ingående om hur samhällena var och fungerade. Vad man vet är det som finns i bevarade protokoll och i historieskrivarnas beskrivningar.

I världshistorien slutar forntiden omkring år 400 och i svensk historia 1060. Medeltiden slutar i båda fallen omkring år 1500. Därefter följer Nya tiden.

Den europeiska kulturen, som blivit hela västerlandets, och spritt sig också till österlandet, har sitt ursprung i kulturer kring östra delarna av Medelhavet, bl a i Grekland för ca 2500 år sedan, där den västerländska filosofin började på 500-talet f Kr.

Vid tiden för vår tideräknings början var romarna de dominerande med ett rike runt Medelhavet som var under expansion och på 100-talet sträckte sig långt upp i Mellaneuropa. Kristendomen vann anhängare och påvedömet utvecklades till en stark världslig makt. De gamla

romerska religionerna gick tillbaka. Det stora romerska riket föll samman 476, och det är det som är gränsen för forntiden.

Påvedömet i Rom med den romerskkatolska läran bredde sedan ut sina läror norrut och ökade inflytandet. Så småningom bröts påvedörets makt i de övre delarna av Europa av de världsliga furstarna, och läroren ifrågasattes av bl a Luther, som 1517 började den sk reformationen. Åren kring 1500 innehöll många förändringar som gett anledning till att därifrån räkna en ny epok.

Påvedömet under medeltiden gjorde anspråk på att ha monopol på tolkning av livets alla gåtor och hade bl a en mycket bestämd uppfattning om människornas och jordens plats i universum : jorden var universums centrum och därkring rörde sig solen och himlarna. Denna uppfattning opponerade sig Copernicus (1473-1543) mot i en skrift 1543, han menade att solen stod i centrum.

Columbus upptäckte Amerika 1492 och andra seglade åt andra håll så att världen blev mycket större än förut. En viktig förändring innebar boktryckarkonsten, som började på 1440-talet och som gav nya möjligheter att sprida information. Inom vetenskap och teknik gjordes framsteg, ett av de stora namnen därvidlag var Leonardo da Vinci (1452-1519). Italienaren Machiavelli (1469-1527) framförde åsikter om hur furstarna borde utöva sin makt, i allmänhet och bl a med kraft gentemot kyrkan.

Under nya tidens början skaffade sig Europeerna kolonier i förut okända delar av världen. Nya tiden fram till 1648, Westfaliska freden, brukar ses som religionsstridernas tidevarv. Under den här tiden bildades också sk nationalstater med starka furstar i ledningen. Sverige blev en stormakt och stod på höjden vid slutet av den här perioden.

Tiden 1648 fram till 1789 med den franska revolutionen ses som den oinskränkta furstemaktens epok med bl a mäktiga franska kungar, som revolutionärerna opponerade mot.

I kolonierna i Amerika uppstod också opposition och folk frigjorde sig från herrarna i Europa och bildade Amerikas Förenta Stater 1786.

Under den oinskränkta furstemaktens tid fanns i Europa stora riket som hade stora resurser och bekämpade varandra. I de striderna förlorade Sverige sin stormaktsställning 1718.

Den franska revolutionen 1789 var en revolution mot den hårda kungamakten och innebar bara början på vägen mot en större spridning av makten.

Drivkrafter under den här perioden var bl a idéerna under den sk upplysningstiden då bl a Montesquieu (1689-1755) skrev om maktfördelning med en udd mot furstarnas starka makt, och Diderot samlade mänskligt vetande i "Encyklopedin" i 35 band 1751-1780.

I världshistorien är 1815 ett stort årtal. Som slutpunkt för den epok som började då kan man sätta 1914 då första världskriget började. Under de hundra åren bröt en demokrati med lika rösträtt för alla i stort sett igenom i några av de mest välutvecklade länderna, och industrier för varutillverkning i stor skala växte fram.

Världsbilden förändrades väsentligt när Darwin 1859 lade fram sin bok om arternas uppkomst, - en stöt mot de kyrkliga läroren. Inom naturvetenskaperna gjordes viktiga upptäckter och en välutvecklad atomteori fanns innan första världskriget bröt ut. Mendel var pionjär

inom ärftlighetsforskningen och gjorde viktiga rön, som dock föll i glömska och fick spridning först år 1900.

Överbefolkning ledde till uppkomsten av fattiga proletärer som Karl Marx intresserade sig för, 1847 författade han tillsammans med Engels ett kommunistiskt manifest. Första internationalen, en arbetarorganisation, bildades i London 1864. Den andra bildades i Paris 1889 med arbetarombud från 19 länder, bl a Sverige. Då ställdes som mål bl a 8-timmarsdag sex dagar i veckan, vilket blev lag i Sverige 30 år senare 1919, och man införde 1 maj som arbetarnas demonstrationsdag. I Amerikas Förenta Stater avskaffades slaveriet efter inbördeskrig 1861-1865.

År 1914 behärskade europeerna en stor del av världen utanför Europa, de hade kolonier eller härskade på annat sätt. Självständiga stater utanför Europa var huvudsakligen i Amerika USA, Mexiko och de flesta staterna som 1990 finns söder därom, i Afrika Etiopien och Liberia och i Asien Turkiet, Arabien, Persien och Afghanistan i Främre orienten och bortom Indus : Kina, Mongoliet, Japan, Siam och några småstater i Tibet.

Perioden 1914-1945 bildar en ny epok med första världskriget, mellankrigstiden och andra världskriget. Första världskriget var en fortsättning på gamla maktstrider i Europa och slutade med nederlag för Tyskland. I krigets spår ägde rum revolutioner i Tyskland och framför allt i Ryssland som förvandlades till Sovjetunionen. Ett antal nationalstater uppstod eller återuppstod.

På initiativ av USA-presidenten Wilson tillkom 1919 Nationernas förbund, men hans eget land blev aldrig medlem och Sovjetunionen stod också utanför.

Spanien blev republik 1931 och sedan utbröt där inbördeskrig som slutade med att general Franco blev diktator. Italien underkuvade Etiopien 1936 under ledning av Mussolini som gjort sig till överste makthavare, diktator, i Italien. Japanerna ockuperade större delen av Kina 1937-1938. Stalin gjorde sig till diktator i Sovjetunionen. I Tyskland uppträdde Adolf Hitler och bildade den nationalsocialistiska rörelsen. Han blev rikskansler 1933, statschef 1934 och gjorde sig till diktator. Han tog Österrike mm "under sitt beskydd", dvs ockuperade och anslöt till Tyskland.

Hösten 1939 angrep tyskarna Polen och det andra världskriget kom igång. Det var till en början lokalt, men utvidgades våren 1941. Danmark och Norge ockuperades 9 april 1940 av tyskarna och Holland och Belgien den 10 maj. Frankrike var helt ockuperat i juni. Italien inträdde därefter på Tysklands sida.

I en tysk-rysk vänskapspakt 1939 "fick" ryssarna de baltiska länderna, och efter finsk-ryska vinterkriget 1939-40 måste Finland avstå Karelen. Vänskapen tog slut när tyskarna angrep Sovjetunionen 1941. I december det året anföll japanerna USA genom bombning av den amerikanska flottbasen Pearl Harbor. Kriget fick därmed full styrka med Tyskland, Italien och Japan på den ena sidan och England, USA och Sovjetunionen på den andra. Krigshandlingar förekom huvudsakligen i Europa, Nordafrika och Ostasien. Sverige kunde hålla sig utanför kriget.

Det gick sämre och sämre för tyskarna och de allierade på andra sidan träffades i Jalta i februari 1945 och gjorde upp om krigsslutet och Europas framtid, det var brittiske premiärministern Churchill, amerikanske presidenten Roosevelt och Sovjetdiktatorn Stalin.

Den 30 april 1945 var det tyska nederlaget nära och Hitler begick självmord i en bunker i Berlin. Kapitulation följde kort därefter. Men kriget pågick i Asien. För att få definitivt slut på det lät amerikanske presidenten hösten 1945 fälla två atombomber över Japan, som då kapitulerade. President var vid denna tid Truman, sedan Roosevelt avlidit i början av april. Mussolini avrättades av italienska partisaner.

Det andra världskriget har setts som en kamp för demokratin mot Hitlers diktatur med "arier" som herrefolk och med en rasism som riktades isynnerhet mot judar med en strävan att utplåna dem helt.

Efterkrigstiden. Från 1945 till slutet av 1900-talet.

Den europeiska politiska kartan efter andra världskriget såg i stort sett ut som före kriget, men de baltiska staterna blev sovjetiska delstater, Polen flyttades västerut och Tyskland delades i öst och väst. Alla de östeuropeiska staterna förvandlades till sk folkrepubliker i rysk regi.

Som supermakter framstod efter kriget USA och Sovjetunionen. Vänskapen dem emellan under kriget övergick snart i fiendskap i ett "kallt krig", en "järnridå" drogs ned i Europa mellan öst och väst.

De krigshärjade delarna av världen återuppbyggdes. Kolonierna frigjorde sig vartefter och bildade en stor mängd nya stater, många i Afrika. De västeuropeiska staterna har blivit fredliga demokratier, även Spanien.

På 80-talet gjorde sig polackerna mer och mer fria från det sovjetiska inflytandet, och med början 1989 har fredliga revolutioner i Sovjetunionens sk satellitstater i Östeuropa ratat den sovjetiska kommunismen som havererat. Tysklands två delar har förenats 1990. I Sovjet-

unionen avskaffades kommunistpartiets partimonopol och den sovjetiska sk kommandoekonomin avsågs bli ersatt av en marknadsekonomi mer av västeuropeiskt snitt. Det slutade med att Sovjetunionen upphörde fr o m 1992.

Nationernas förbund havererade och kunde inte hindra andra världskriget. Som en efterföljare bildades vid krigsslutet Förenta Nationerna, FN. Organisationen har under efterkrigstiden medverkat till att dämpa många svåra konflikter länder emellan. Den medverkade till bildandet av staten Israel 1948 med avsikt att ge judarna det hemland de inte haft och saknat under långa tider. Judarna har dock inte varit nöjda med det land de fått och krävt mera, vilket orsakat strider i trakterna där hela efterkrigstiden. En fredsprocess mellan Israel och palestinierna påbörjades 1995, men har misslyckats. Palestina fick en president 1996.

1980-1988 pågick ett stort krig mellan Irak och Iran med stora förluster för båda men utan några tydliga praktiska resultat. Hösten 1990 invaderades Kuwait av Irak, vilket väckte protester världen över. En FN-allians med USA i spetsen slog i ett sexveckorskrig med all modern krigsteknik tillbaka Irak, som ålades betala skadestånd och att förstöra vapen mm.

I Sydafrika hade konservativa regimer länge förhindrat en demokratisering, men under 90-talet hade rasåtskillnadspolitikerna upphört och landet fick som president Nelson Mandela, representant för de svarta. Han har senare avgått av åldersskäl och ersatts med andra. I Afrika för övrigt finns många problem med krig och annat, bl a problem med virusjukdomar. I många delar av världen har demokratiseringssträvandena haft stora svårigheter, bl a i Syd- och Mellanamerika.

Atombomber och andra förfärliga krigsredskap har blivit så utvecklade att de kan förstöra möjligheterna till liv på jorden. Mänskligheten

har hamnat i en fälla där människorna blir tvungna att samverka. Sedan Sovjetunionen upphört fr o m 1992 anses det dock att ”det kalla kriget” upphört och att faran för atombomber minskat. I Jugoslavien har efter 1991 pågått ett inbördeskrig som äntligen resulterade i ett slags fred i slutet av 1995.

I Västeuropa har hela efterkrigstiden pågått en integrationsprocess som lett fram till Europeiska Unionen, EU, där Sverige trätt in 1 januari 1995. Unionens demokrati är problematisk, det är oklart om beslut följer gamla vanliga demokratiska principer, en del menar att den lider av ”demokratiskt underskott”.

Trots motgångar har demokratins princip blivit ledstjärna världen över, men mycket återstår innan den helt slagit igenom i praktiken. Den sovjetiska kommunismen avses bli ersatt av mer demokratiska former. Jämsides med demokratin löper jämlikheten. Den svåra uppgiften i framtiden tycks vara att förbättra demokratin och att förbättra jämlikheten. Förändringarna efter 1989, 200 år efter franska revolutionen 1789, ger löften om en bättre framtid, men kan också leda till försämringar om reaktionära krafter tar överhanden.

Tillägg i januari 2013 om de senaste åren.

Det är inte möjligt att här göra en kort och fullständig beskrivning med datum för det som hänt. Det får bli några korta drag.

Mikhail Gorbatsjov var Sovjetunionens sista president (1985-1991). Han ville förbättra unionen. Men Boris Jeltsin ville avskaffa unionen, så blev det och han blev Rysslands första president (1992-1999). Han avgick senare och efterträddes av Vladimir Putin (2000-2008). Putin kunde sedan inte väljas om hur mycket som helst och en period var

Medvedev president (2008-2012), Putin var då premiärminister. När Medvedevs period var slut kunde Putin komma igen (2012-) och är nu Rysslands president medan Medvedev är premiärminister.

Vid övergången Sovjetunionen-Ryssland kunde en del ryssar roffa åt sig pengar och det och problem med det nya styrsystemet har givit konflikter. Det är svårt att få grepp om läget i Ryssland. Putin har en opinion emot sig. Läget mellan USA och Ryssland har några år varit avslappat, men det har nu blivit mer spänt.

Efter Sovjetunionens upplösning är Ryssland fortfarande ledande, de andra staterna i Sovjetunionen har blivit självständiga stater, men är på olika sätt beroende av Ryssland, och på olika sätt beroende av Europeiska stater och EU. De tre baltiska staterna har blivit självständiga.

USA utsattes för terrordåd 11 september 2001 då de två tornen i New York attackerades och rasade samman. USAs president begärde av världen att den skulle hjälpa till med att hitta och straffa terroristerna.

USAs president 2001-2008 George W Bush hade ett horn i sidan till Iraks president Saddam Hussein och inledde ett krig i Irak utan FNs medgivande. Han fick tag i Saddam som gömt sig i ett hål i marken. Saddam dömdes och hängdes. Hur det nu är i Irak är oklart då världen fått annat att tänka på.

Afghanistan är ett problemområde, som kan sägas ha börjat med en konflikt med Ryssland. USA har engagerat sig där, men ska nu dra sig ur, liksom andra stater som varit eller är där, bl a Sverige.

Terroristen som svarade för tornen i New York fick USA tag i i Pakistan, och dödade honom där.

Iran tycks i hemlighet försöka skaffa sig atomvapen, vilket oroar den övriga världen.

Under 2011 började "Den arabiska våren" med revolutioner i Tunisien, Libyen, Egypten, Jemen, mm. De gamla ledarna har fått sluta, Kadaffi i Libyen dödades och man håller nu i länderna på och försöker få nya styrelseskick då det är konflikter mellan islamister och andra som vill ha mer demokrati. I Syrien, där ledaren är på kant med folket, pågår ett eländigt inbördeskrig, som det är svårt att få stopp på.

I USA har man haft presidentval och Barack Obama (2009-) får sitta kvar, men han har gigantiska problem mot republikanerna som bara vill ha lägre skatter. I USA blandas religion in i politiken på ett destruktivt sätt.

Kina har fått ny ledning. Kina har seglat upp som en betydande stormakt som är en tung motvikt mot USA. Ny ledare Xi Jinping.

I Europa är det ekonomisk kris i eurozonen. De sydeuropeiska staterna har inte klarat av systemet med Euron.

Det viktigaste i världen är jämlikhet och demokrati, välfärdspolitiken, fattigdomen, skolor, sjukvård, livsmedel, bostäder, vatten och avlopp, samt energi- och miljöpolitik då miljöpolitiken måste ses på ett brett sätt med både fysiska och sociala miljöer och växter och djur.

I <http://wimnell.com/omr36-39zx.pdf> finns artiklar om några händelser och problem i världen sommaren 2012 till slutet av året.

Några artiklar o d om läget i världen hösten 2013 finns i del 3 i sammanställningen nu.

Samhällsplaneringens problem. **Hur ska man kunna förbättra världen?**

Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

Det finns ett behov av att sortera upp all information så att den blir hanterlig och så att man får hjälp att forma framtiden på bra sätt.

En sådan sortering görs i det redovisade klassifikationssystemet. Systemet är uppbyggt med utgångspunkt från världens största system för klassifikation av dokument, det mer än 100 år gamla amerikanska bibliotekssystemet DC, Dewey Classification, och det på det systemet senare byggda DK, eller som det också heter UDK, Universella Decimalklassifikationen.

Men det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter. Till verksamheter räknas tankeverksamheter o d i människors inre.

I systemet, som innebär en samhällsbeskrivning, klassificeras problemen in så att de och deras samband kan förstås och så att systemet kan bli ett hjälpmedel för styrningar mot framtiden.

Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.

* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.

Kollektiva viljor. (Politik).

Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).

Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).

Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och
sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världs-förbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskning, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska alla åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan

alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den sk representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

Vilka är de politiska problemen?

Förenklad redovisning från <http://wimnell.com/omr36-39zz.pdf>)

Detta måste en partiledare kunna.

Områdena 1-5: Förutsättningar (Här 14 del områden)

- 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.
- 10 Samhällets samlade kunskaper och värderingar o d.
- 11-19 Individernas inre verkligheter: kunskaper och värderingar, uppfattningar om samhället, psykologi och moral od.
- 2 Religiösa verksamheter.
- 3 Politiska vetenskaper och verksamheter.
- 31 Politiska vetenskaper: statistik, demografi,
- 32 statskunskap,
- 33 nationalekonomi och internationell ekonomi.
- 34 Lagtolkning, domstolar o d.
- Politiska verksamheter:
- 351 Sveriges riksdag.
- 352 Kommun- och landstingsfullmäktige.
- 353 Sveriges regering.
- 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).
- 36-39 Politiska krav och politiska planeringar. Partier o d.
- 4 Sambandsforskningsverksamheter.
- 5 Naturforskning. Matematikverksamheter

Område 6: Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

(Här 28 områden)

- 60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
- 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
- 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
- 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

- 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
- 641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
- 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- 645 Användning av inventarier o d.
- 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
- 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
- 648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
- 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

- 65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
- 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
- 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
- 6525-6529 Militära verksamheter
- 653 Handelsverksamheter.
- 654 Telekommunikationsverksamheter.
- 655 Förlagsverksamheter o d.
- 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
- 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
- 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
- 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

- 66-68 Tillverkning av varor
- 66 Tillverkning av kemivaror o d
- 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
- 68 Tillverkning av komplexvaror

- 69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

Områdena 7-9 Kulturella verksamheter (Här 27 områden)

- 7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
- 70 Allmänt om konst och kultur.
- 71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.
- 72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
- 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
- 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
- 75/77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt, 77 Foto.
- 78 Musik (konserter o d 792).

- 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport
- 7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.
- 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
- 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
- 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
- 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

- 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
- 7951 Socialvård o d.
- 7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer.
- 7957 Undervisning o d.
- 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet, migration o d.
- 7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d.
- 796/799 Sport, idrott o d.

- 8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
- 80 Språk. Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
- 81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.
- 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

- 9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.
- 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik o d.
- 91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
- 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
- 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem och klassifikationssystemet.

Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem började redan i mitten på 1960-talet och kom mer regelbundet igång 1969 i samband med Nordiska Institutet för Samhällsplanering, Nordplan, som startade 1968 men som av någon anledning sedan lades ner på 1980-talet.

För att kunna studera samhällsplaneringens problem måste först konstrueras ett klassifikationssystem för problemen och aktörerna i planeringen. Det tog sin tid, men innan institutet lades ner kunde publiceras en rapport om planeringen och klassifikationssystemet:

Nordplan meddelande 1986:5, "Sven Winnell : Samhällsplaneringens problem: ett klassifikationssystem som hjälpmedel." Systemet ordnar samhällsplaneringens problem på ett systematiskt sätt. Enligt Libris finns rapporten på bibliotek :

Umeå universitetsbibliotek,
Kungl. biblioteket,
Nordregio, Biblioteket,
Riksdagsbiblioteket,
Stockholms universitetsbibliotek, Geobiblioteket,
Lunds universitets bibliotek, Universitetsbiblioteket,
Malmö stadsbibliotek, Informations- och lånecentralen och
Sveriges lantbruksuniversitets bibliotek, Alnarpsbiblioteket.

När Internet kom till på 1990-talet belystes klassifikationssystemet och samhällsplaneringens problem med hjälp av det som fanns där och 1998 lades på Internet in Sven Winnells hemsida: <http://winnell.com> "Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. "

Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med innehåll i verksamhetsområden i huvudområden numrerade 1-9, som formar världens framtid. De 129 dokumenten är numrerade 10-99 (tvåsifferområden), i en del fall uppdelade på underområden med tre siffror eller fler. Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter.

På hemsidan finns myndigheter och privata företag och organisationer, arbetare, tjänstemän, filosofer, forskare, lärare, elever, författare, människor av alla slag med alla upptänkliga verksamheter, yrkesverksamheter, fritidsverksamheter, tankeverksamheter o s v.

De 129 sidorna på hemsidan avser att i första hand belysa hur verksamheterna fördelas på de 129 områdena. De innehåller inte de senaste aktualiteterna. De kompletteras av särskilda utredningar, vanligen i pdf-format, som nås via länkar på sidorna, och som vardera innehåller aktuella saker som gäller problem och konflikter som ska lösas på vägen mot framtiden.

De särskilda utredningarna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar. [Sven Winnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. \(http://winnell.com/omr40zf.pdf\)](http://winnell.com/omr40zf.pdf)

Till en början gick redovisningarna ut på att förklara klassifikationssystemet. Sedan har redovisningarna mer gått ut på att behandla problemen. På senare år har redovisningar mycket handlat om de svenska politiska problemen och om kampen mellan alliansregeringen och oppositionen, isynnerhet socialdemokraterna.

Sammanställningen nu innehåller fyra delar. Del 1-3 finns i

Sven Winnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014.

Del 1-3. <http://winnell.com/omr36-39zzb.pdf>

Del 1. Tidigare utredningar. Om politiska problem och om hur politiker, isynnerhet socialdemokraterna, bör angripa och redovisa dem.

Del 2. Statsbudget och budgetmotioner för 2014, med debatter.

Del 3. Världspöblem och problem i länder utanför Sverige.

Med något om vad FN anser och med tidningsartiklar som är exempel på problem hösten 2013.

Sida

29 **Del 4. Början av politiken inför valet 2014.**

30 Statsbudgeten för 2014 och resonemangen kring den antyder vad valrörelsen kommer att handla om.

31 Välfärdsfördelningen.

33 Årskostnader år 2013, förvärvsarbetande icke-pensionärer

33 Pensionärer 2013.

34 Inkomstfördelning 2013 och försämring/förbättring 2006-2013

38 Förslag till riksdagsbeslut.

TV-avgiften avskaffas för privathushåll.

Systemet för pensionärernas bostadstillägg.

Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer

Bostadsbidrag för barnfamiljer.

39 Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen?

40 Undervisningen i grundskolan och gymnasiet behöver bättras

41 Tema SO

41 Hushållsverksamheter. Hemkunskap.

43 Religion och levnadskunskap.

45 Över- och underklass, maktkamp, religioner, kvinnor.

47 Klassifikationssystem för verksamheter.

49 Klassifikationssystem för verksamheter, med några förtydligande kommentarer.

55 Svensk politik 1889- 2012.

56 Klassamhället på 1800-talet och i det moderatledda 2013.

58 Vilka är de politiska problemen?

60 Bakgrunden till dagens värld och dagens problem.

63 Forskning. Kunskaper och nya kunskaper.

Universitet och högskolor. Utbildning och forskning.

70 Statliga myndigheter m m. De som styr och kontrollerar.

Med internatinella organisationer och kommuner mm.

78 Regeringen.

84 Departementen.

85 Ämnen och ansvarsområden A-Ö, regeringen.

95 Pågående utredningar

96 Riksdagens utskott.

97 Socialdemokraternas gruppleddare.

98 Hur passar departement och statsråd ihop med riksdagsutskotten?

- 115 Socialdemokraterna.
- 115 Socialdemokraternas politik.
- 117 Förslag till socialdemokratisk skuggregering.
- 118 Socialdemokratisk skuggregering med s-hemsidans menydelar inlagda.
- 123 Europa är den mest sekulariserade delen av världen
- 125 Förslag till socialdemokratisk skuggregering 1 maj 2013. Med mer uppgifter.
- 131 Listan med socialdemokraternas politik. 26 maj 2013.
- 132 Klassifikationssystem för verksamheter.
Blått: Statistisk årsbok för Sverige 2013.
Rött: Ministrar för socialdemokratisk politik.
- 137 Socialdemokraternas biståndspolitik, utrikespolitik, världspolitik och EU-politik.
- 139 Socialdemokraternas hemsida på Internet, med information om partiets politik.
- 139 Socialdemokraternas hemsida på Internet Maj 2013.
- 140 Vår politik A till Ö. 1 Maj 2013
- 141 Socialdemokraternas hemsida på Internet
Huvudmenyn 16 november 2013.
- 142 S hemsida 15 nov 2013. Vår politik A till Ö
- 144 1 maj 2013: Socialdemokraterna bör på sin hemsida inrätta en meny för partiets politik inför valet 2014.
- 145 Socialdemokraternas hemsida den 15 november 2013.

Socialdemokraternas hemsida den 15 november 2013.

Socialdemokraterna har kompletterat sin hemsida men den ger ingen tydlig bild av partiets politik. Partiet har inte följt rådet om menyer i maj. Partiet nämner inget om en skuggregering och man kan anta att de inte kommer att nämna någon skuggregering före valet.

Partiledaren borde ha hjälp av en skuggregering med att beskriva en lämplig socialdemokratisk politik. Vem som formulerar politiken nu får man inte veta. Det som finns på hemsidan om politiken verkar i ibland vara gammal skåpmat. Beskrivningarna av politiken är ofta korta och beskriver socialdemokraterna på ett överdrivet skönmålande sätt.

Partiet menar t ex att socialdemokraternas skatteförslag fördelar efter bärkraft, vilket inte är samt. Socialdemokraterna sviker dem med de lägsta inkomsterna, vilket också vänsterpartiet och miljöpartiet gör.

En jämförelse mellan år 2006 och 2013, då alliansen regerat, visar att hushållsbudgetarnas **årsöverskott** för ensamma vid inkomst 60 000 kr per månad ökat med cirka 50 000 kr medan **årsunderskotten** vid inkomst 8000 kr per månad ökat med cirka 14 000 kr. Det beror huvudsakligen på jobbskatteavdragen. Det är alltså en mycket stor omfördelning av inkomstskatterna som skett, till förmån för höga inkomster och nackdel för låga inkomster.

På folkpartiets landsmöte i november 2013 har Carl B Hamilton sagt att skattepolitiken varit framgångsrik, han brukar i debatter framhålla att jobbskatteavdragen främst gynnar låg- och medelinkomster, vilket alltså inte är sant. Moderaterna vill fortsätta samma politik och för att locka väljare kallar sig moderaterna ett arbetarparti.

Socialdemokraterna ogillar omfördelningen, men föreslår bara att jobbskatteavdragen minskas vid inkomster över 60 000 kr per månad. De borde försöka förbättra för de låga inkomsterna, men gör inte det.

En förbättring som bör genomföras är att införa bostadsbidrag för barnlösa icke-pensionärer, lämpligt utformade enligt förslag.

Försäkringskassan och pensionsmyndigheten skall leverera bra inkomststatistik till Statistiska Centralbyrån men gör inte det. SCBs inkomststatistik har brister, isynnerhet för låga inkomster.

Barnbidrag och bostadsbidrag är inte indexreglerade, de ändras då och då, men redovisning av deras effekter på hushållsbudgetar levereras inte, man vet aldrig om bidragen är tillräckliga. Det har förts långa debatter om "barnfattigdomen", men de har mest varit okunniga och förvirrande. Socialdemokraterna borde kontinuerligt beräkna hushållsbudgetar för barnfamiljer, men gör det veterligen inte.

Avtrappningsreglerna för bostadsbidrag till både pensionärer och icke-pensionärer är illa utformade och bör ändras snarast enligt förslag.

TV-avgiften har varit under debatt många år, nu krävs också TV-avgifter för telefoner o d. Avgiften på cirka 2000 kr per år bör för hushåll avskaffas och ersättas med en kollektivavgift betalad med skattemedel. För finansieringen av detta bör jobbskatteavdraget minskas med 100 kr per månad utom för vissa låga inkomster.

Om socialdemokraterna ska vinna valet måste de vara förtjänta av det, ha en bra politik och visa på sin hemsida att den är bra.

Det i maj lämnade förslaget om meny eller menyer för partiets politik följer förslaget om skuggregering. I det följande redovisas en stor mängd tidningsartiklar efter den 12 september 2013, som illustrerar det som kan uppfattas som aktuella politiska problem. De redovisas på ett enklare sätt än i menyförslaget i maj och redovisningens upplägg kan gälla som ett nytt förslag för redovisning av socialdemokraternas politik på hemsidan, nu när det inte är nödvändigt att följa upplägget för skuggregeringen.

Politikområdena är samma som tidigare och en socialdemokratisk ny regering räknas ha samma ministrar som i skuggregeringen.

Det är orimligt att partiledaren ensam ska utforma all socialdemokratisk politik. Han måste ha en stor stab av medarbetare. Tanken med den föreslagna skuggregeringen är att socialdemokraterna i riksdagens utskott är en resurs av personer med stora kunskaper om de olika politiska problemen, de borde ju lära sig av det som avhandlas där. Skuggregeringens ministrar är hämtade från utskotten.

Väljarna behöver få veta hur partiledaren skaffar fram sina åsikter. Det partiets vanliga, ej särdeles aktiva medlemmar, kan komma med är inte tillräckligt, de kan inte tänkas ha tid eller kunskaper nog att formulera politiken. De förtroendevalda i riksdagen och kommunerna o d bör veta mera och deras kunskaper och förmåga bör tas tillvara. Men om det får man inget veta. Har partiledaren någon kontakt med forskarvärlden, med offentliga och privata utredningar, socialdemokrater ute i världen, med de statliga myndigheterna, privata organisationer och så vidare? Om man ska rösta på socialdemokraterna måste man få grepp om varifrån socialdemokraternas politik kommer.

Socialdemokraternas trycksaker, tidningsartiklar och tal vid sammankomster räcker inte för den information som behövs. Nu är det socialdemokraternas hemsida på Internet som är det viktigaste och ofrånkomliga medlet för information. Men hemsidan nu ger långt ifrån det som behövs. Det som finns där är för intetsägande och svåröverskådligt. Socialdemokraterna ska inte tro att alla tänkbara väljare bara vill ha klyschor, ytlig underhållning och ordmassor i stil med vad som förekommer i kommersiell reklam. Information om politik är allvarliga saker som bör grundas på korrekt saktlighet i enkel och tydlig form.

I den föreslagna skuggregeringen finns en planeringsminister som ska planera och förmedla socialdemokraternas politik. Som skuggminister har satts Mikael Damberg, som är partiets gruppleddare i riksdagen och som borde ha klart för sig partiets politik, hur den tillkommer och förmedlas till allmänheten och till myndigheter och organisationer, bl a kommunala organ och bolag, som ska genomföra politiken. Om man ska överlåta rikets styrelse till socialdemokraterna måste man veta att de klarar det. Det behövs på hemsidan en sammanfattade klargörande redovisning om hur socialdemokraterna planerar och förmedlar sin politik.

Förr kunde svensk politik begränsas till det som sker i Sverige. Det är annorlunda nu. Svensk politik måste handla om hela världen. Det behövs en svensk världspolitik som klargör världsproblemen och hur Sverige bör förhålla sig till dem. Om socialdemokraterna ska överta rikets styrelse måste man före valet få veta socialdemokraternas åsikter och förslag om detta. Samma gäller om Europeiska Unionen.

Socialdemokraterna måste leverera en Världsplanering och en Europa-planering. Man kan inte välja ett parti som inte har några åsikter om världen och inte har några åsikter om Europa.

Socialdemokraterna partiledare svarar ytterst för partiets politik, men lär inte kunna utforma allt själv. På hemsidan finns länkar till redovisningar om partiets politik, på "Vår politik från A till Ö" Partiledaren har ansvar för dessa länkar. I det följande läggs länkarna in i de olika politiska områdena. Någon granskning av alla redovisningar kan inte göras här.

Partiledaren måste granska och komplettera, korrigera och förtydliga i god tid före valet. Det är nu tio månader till valet och det borde vara klart nu.

Av listan framgår att partiet helt saknar politik för Planering av sin politik och sin information, Världsplanering, Europaplanering, Planering av fysiska miljöer, Landsbygd och Handel. För övriga områden finns åtminstone några hänvisningar, men stickprov tyder på att de ofta är för dåliga.

Observera följande artikel som finns på politikområdet Demokrati:

DN 20 nov 2013 : Valet 2014.

"Så går Reinfeldt i medvind trots att folket går åt vänster"

"Ny bok om Fredrik Reinfeldt. Moderaternas framgång beror varken på att de gått åt vänster eller att folket gått åt höger. I stället är det strategin att framstå som icke-höger och som mest kompetent som varit mördande för S. Om S nu lägger sig nära regeringen kan Reinfeldt mycket väl vinna igen, skriver Aron Etzler (V)."

Sida 150:

På följande områden bör socialdemokraterna redovisa sin politik.

I början på varje område finns uppgifter om tillhörande ministrar.
Dessutom länkar till socialdemokraternas politikområden "A-Ö" På
angivna sidor finns i flesta fall inlagda tidningsartiklar hösten 2013.

Sida

151 Socialdemokraternas ledning. (Statsminister)
[Den svenska modellen](#)

159 Socialdemokraternas planering av sin politik och information
om sin politik. (Planeringsminister. Informationssekreterare.
Gruppsekreterare. Partisekreterare)

161 Världsplanering. (Utrikesminister och FN-minister och
Världsplaneringsminister)
[Internationellt](#)

165 Europaplanering. (EU-minister och Europaplaneringsminister)

168 Demokrati o d, juridik. (Demokratiminister.
Justitieminister, del)
[Demokrati](#)
[HBT](#)
[Mänskliga rättigheter](#)

194 Försvar (Försvarsminister)
[Försvar och krisberedskap](#) del

200 Klimat och klimatstörningar. (Miljöminister)
[Klimat](#)
[Miljö](#)

224 Transporter. (Infrastrukturminister)
[Infrastruktur](#)

237 Planering av fysiska miljöer. Städer. (Plan- och
byggminister.)

258 Landsbygden. (Landsbygdsminister)

263 Bistånd. (Biståndsminister)
[Bistånd](#)

273 Sjukvård. hälsovård, räddningstjänst o d (Socialminister)
[Alkohol](#)
[Försvar och krisberedskap](#) del
[Narkotika](#)
[Psykiatri](#)
[Sjukvård](#)

339 Hushållsverksamheter (Hem- och konsumentminister.
Energiminister)
[Bostad](#)
[Elpriser](#)
[Energi](#)
[Hemlöshet](#)
[Konsumentfrågor](#)
[Kärnkraft](#)
[Sociala frågor](#)
[Trygghet i vardagen](#)
[Välfärden](#)

368 Vård och omsorg. Hemsjukvård o d. (Barn- och äldreminister)
[Barn](#)
[Barnfattigdom](#)
[Barnkonventionen](#)
[Äldre](#)

- 412 Utbildning. (Utbildningsminister)
[Betyg](#)
[Forskning](#)
[Förskola](#)
[Högskola](#)
[Skola](#)
[Utbildning](#)
- 465 Information, reklam, propaganda, konst, kultur, religion. Idrott. Nöjesliv. (IT-minister. Kultur- och idrottsminister)
[Fildelning](#)
[Idrott](#)
[Integritet](#)
[Kultur](#)
[Kyrkor och trossamfund](#)
- 490 Jobb. (Arbetsmarknadsminister. Jämställdhetsminister)
[Arbete](#)
[Arbetskraftsinvandring](#)
[Arbetsmiljö](#)
[Deltid - Heltid](#)
[Ekonomi](#)
[Fas 3](#)
[Feminism](#)
[Funktionsnedsättning](#)
[Jobb](#)
[Jämställdhet](#)
[Kollektivavtal](#)
[LAS](#)
[Ungdomsarbetslöshet](#)
[Validering](#)
- 536 Näringar (Näringsminister)
[Företagande och entreprenörskap](#)
[Innovation](#)
[Näringsliv](#)
[Strategiprogram för gruvnäringen](#)
- 552 Handel. (Handelsminister)
[Apotek](#)
- 574 Migration. Integration. (Integrationsminister. Migrationsminister)
[Flyktingar och migration](#)
[Integration och mångfald](#)
- 611 Polisen. Brott. Kriminalvård o d. (Justitieminister, del)
[Brott](#)
[Illegala vapen](#)
[Kriminalvård](#)
[Polisen](#)
- 693 Pengar. (Finansminister. Finansmarknadsminister. Skatteminister. Socialförsäkringsminister)
[A-kassan](#)
[Föräldraförsäkring](#)
[Pension](#)
[Sjukförsäkringen](#)
[Skatter](#)
[Tillväxt](#)
[Trygghetsförsäkringar](#)
- 726 En särskild utredning:
Skatt och skatt efter bärkraft
- 755 Om de politiska partiernas utspel.

22 politikområden:

- 000 **Socialdemokraternas ledning.** (Statsminister)
- 000 **Socialdemokraternas planering av sin politik och information om sin politik.** (Planeringsminister. Informationssekreterare. Gruppsekreterare. Partisekreterare)
- 000 **Världsplanering.** (Utrikesminister och FN-minister och Världsplaneringsminister)
- 000 **Europaplanering.**(EU-minister och Europaplaneringsminister)
- 000 **Demokrati o d, juridik.** (Demokratiminister. Justitieminister, del)
- 000 **Försvar** (Försvarsminister)
- 000 **Klimat och klimatstörningar.** (Miljöminister)
- 000 **Transporter.** (Infrastrukturminister)
- 000 **Planering av fysiska miljöer. Städer.** (Plan- och byggminister.)
- 000 **Landsbygden.** (Landsbygdsminister)
- 000 **Bistånd.** (Biståndsminister)
- 000 **Sjukvård. hälsovård, räddningstjänst o d** (Socialminister)
- 000 **Hushållsverksamheter** (Hem- och konsumentminister. Energiminister)
- 000 **Vård och omsorg. Hemsjukvård o d.** (Barn- o äldreminister)
- 000 **Utbildning.** (Utbildningsminister)
- 000 **Information, reklam, propaganda, konst, kultur, religion. Idrott. Nöjesliv.** (IT-minister. Kultur-och idrottsminister)
- 000 **Jobb.** (Arbetsmarknadsminister. Jämställdhetsminister)
- 000 **Näringar** (Näringsminister)
- 000 **Handel.** (Handelsminister)
- 000 **Migration. Integration.** (Integrationsminister. Migrationsminister)
- 000 **Polisen. Brotts. Kriminalvård o d.** (Justitieminister, del)
- 000 **Pengar.** (Finansminister. Finansmarknadsminister. Skatteminister. Socialförsäkringsminister)

Mer om problemen finns i :

Sven Winnell 1+17 juni 2013: Samhällsplaneringens problem.
Om planering av politik för ministrar. Socialdemokraternas hemsida 1 juni 2013. <http://winnell.com/omr36-39zzas.pdf>

Innehåll

sida

4	Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?
6	Schema över påverkans- och förändringsproblem.
7	Den fundamentala påverkanskedjan.
9	Det uppgjorda klassifikationssystemet.
10	De nio verksamhetsområdena har delats upp.
11	Klassifikationssystem för verksamheter.
13	Riksdagen i samhället.
15	Utskotten.
16	Departementen 24 april 2013.
18	Brist på statsråd.
21	Förslag till socialdemokratisk skuggregering.
28	Klassifikationssystem för verksamheter med ministrar.
33	Socialdemokraternas hemsida 1 juni 2013.
35	Socialdemokraterna bör på sin hemsida inrätta en meny eller menyer för partiets politik inför valet 2014.
37	Listan med socialdemokraternas politik. 26 maj 2013.

37	Ledning.
37	Statsminister.
38	Planeringsminister (ny).
38	Världsplaneringsminister (ny).
38	Informationssekreterare. Gruppsekreterare.
39	Schema över planeringar.
40	Områdena 1-5: Förutsättningar för verksamheterna 6 och 7-9.
62	Förenta Nationernas organisation och verksamheter.
74	Socialdemokraterna. Från huvudmenyn.
75	Omvärlden.
75	Utrikesminister.
76	Försvarsminister.
77	Biståndsminister.
79	Europaminister och Europaplaneringsminister.
80	Europeiska Unionen. EU – en överblick.
86	Demokrati och juridik.
86	Demokratiminister (ny).
92	Justitieminister, del lagar och domstolar.
92	Justitieminister, del polis, brott od.
94	Partisekreterare s.
95	Välfärdssektor för individer och sociala miljöer.
95	Utbildningsminister.
97	Hälso-och sjukvård. Socialtjänst. Sociala miljöer.
97	Socialminister, del hälso-och sjukvårdspolitik.
100	Socialminister, del allmän socialvårdspolitik.
104	Barn- och äldreminister.
106	Jämställdhetsminister.
109	Integrationsminister.
110	Migrationsminister.

- 111 Kultur- och idrottsminister. Del allmänt
- 116 Kultur- och idrottsminister: del Form, bild och musik.
- 121 Kultur- och idrottsminister: del Seder och bruk, medier, teater, nöjen,
- 125 Kultur- och idrottsminister: del Folkrörelser.
- 126 Kultur- och idrottsminister: del Idrott.
- 128 Kultur- och idrottsminister: del Språk,litteratur,tidningar,förlag
- 134 Kultur- och idrottsminister: del Arkiv, bibliotek, religion.
- 140 Hem-och konsumentminister.
- 145 Energiminister.
- 146 **Välfärdssektor för fysiska miljöer.**
Miljöminister.
- 148 Minister fysisk planering.
- 153 **Materiell välfärdsservice.**
- 153 Arbetsmarknadsminister.
- 155 Näringsminister.
- 162 Landsbygdsminister.
- 164 Handelsminister.
- 165 Informationsteknikminister.
- 167 Infrastrukturminister.
- 168 **Samhällsekonomi, pengar.**
- 168 Finansminister.
- 170 Finansmarknadsminister.
- 172 Skatteminister (ny).
- 173 Socialförsäkringsminister.
- 175 **Komplettering 17 juni 2013.**
- 175 **Sven Winnell 17 juni 2013: Till partiledare Stefan Löfven om politik för planering av fysiska miljöer och för några andra områden.**
- 176 **Socialdemokraterna har ingen politik för planering av fysiska miljöer.**
- 177 **Minister fysisk planering (71,72) Stefan Attefall Civil- och bostadsminister Palm, Veronica (S) Ordförande i Civilutskottet**
- 182 **Kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth Kultur- och idrottsminister. Carlsson, Gunilla i Hisings Backa (S) Ordf. i Kulturutskottet**
- 187 **Sociala miljöer och sociala verksamheter i fysiska miljöer.**
- 193 **Miljöminister (71) Lena Ek Miljöminister. Ernkrans, Matilda (S) Ordförande i Miljö- och jordbruksutskottet.**
- 197 **Boverket och Naturvårdsverket.**
- 197 **Regeringens politik för de fysiska miljöerna.**
- 224 **Sammanfattningsvis är det mycket som ingår i planeringen av fysiska miljöer.**
- 225 **Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.**
- 226 **Observera.**
- 227 **Skiss över departementens ansvar och verksamhet.**
- 228 Politik för fysiska miljöer.Demokratipolitik.Skolpolitik.Världspolitik och Europapolitik. Politik för planering avpolitiken.
- 229 Skatte-och bidragspolitik.
- 230 Hur förbättra välfärdsfördelningen?
- 231 Förslag till riksdagsbeslut.
- 232 Upploppen i Husby och andra förorter, ungdomsarbetslösheten
- 233 Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan.
- 234 Hushållsverksamhet
- 235 Filosofi får mer plats i ungas liv
- 237 Arbetstidsförkortning
- 239 Gröna partier.

Del 4. Början av politiken inför valet 2014.

Statsbudgeten för 2014 och resonemangen kring den antyder vad valrörelsen kommer att handla om.

Opinionssiffrorna tyder på att alliansregeringen kommer att förlora valet, men det är inte säkert. Huvudmotståndarna är moderaterna och socialdemokraterna. Regeringens småpartier försöker profilera sig, men det är moderaternas politik som gäller. Socialdemokraterna vill inte nu föras ihop med de andra opinionspartierna, men utsätts för tryck från moderaterna att tala om vilka partier som ska ingå i en socialdemokratisk regering. Partiledaren för s lovar att klargöra före valet.

Miljöpartiet vill ingå i en oppositionsregering, även vänsterpartiet som dock anar att de kanske inte får vara med. Vänsterpartiet är ett gammalt parti med gamla synder, miljöpartiet är ett ungt parti med nya synder. Moderaterna lanserar sig som det nya arbetarpartiet och tänker sig ta socialdemokraternas gamla plats i politiken.

När moderaterna kallar sig arbetarparti är det fräckt i överkant, men går det så går det. Den politiska situationen nu är att den är ett spel mellan överklass och underklass eller snarare mellan översittare och förtryckta. Socialdemokraterna har från 1889 varit ett parti för förtryckta, men har på grund av levnadsvillkorens utjämning blivit ett parti för förtryckta och medelklass, varvid medelklassperspektivet blivit starkt och de förtryckta inte fått hela den uppmärksamhet de kan begära. Socialdemokraterna är rädda att mista väljare i medelklassen och vill hålla sig väl med alla som har inkomster under 60 000 kr per månad, som är s-gränsen för minskat jobbskatteavdrag. Socialdemo-

kraterna bör släppa medelklassperspektivet och inrika sig på motsättningen mellan översittare och förtryckta.

Vänsterpartiet har kvar mycket av politik som vill klämma åt överklassen medan det viktiga är att förbättra för de förtryckta. Det är överklassens översitteri som är skadligt. Vänsterpartiet har kvar krav på förmögenhetsskatt och hög fastighetsskatt i tron att det kan minska översitteriet, medan de istället ger försämringar för de förtryckta. Socialdemokraterna tycks sent omsider ha förstått det.

Jobbskatteavdragen är ett jättelikt bidragssystem där bidragen blir större ju större inkomsterna är och behoven av bidrag blir mindre och mindre. Där det finns behov av bidrag, vid låga inkomster till följd av sjukdom, arbetslöshet, dålig utbildning, ålderdom m m, har regeringen dragit ner. Man bör observera, att vid låga inkomster avkrävs inkomstskatter som väsentligt minskar möjligheterna att hålla en acceptabel levnadsstandard. Det finns uträknat för alla år alliansregeringen haft makten. Inget parti har gjort något för att rätta till det.

Se med början på nästa sida kopior av sidorna 313-318 i Sven Winnell 1 mars 2013: Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett klassifikations-system för verksamheter som förändrar världen.

<http://winnell.com/omr36-39zs.pdf>

Ensam: för året har mellan 2006 och 2013 vid inkomster

under 19000 kr per månad skett försämringar på uppemot 15 000 kr, 20 000-30 000 kr per månad skett förbättringar på uppemot 18 000 kr, 35 000-60 000 kr per månad skett förbättringar på 32 000-52 000 kr.

Mer om skatter finns på slutet i det följande i avsnittet "Skatt och skatt efter bärkraft"

Välfärdsfördelningen.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.

* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Kroppsliga förhållanden: Genetiskt arv, ålder, kroppsliga defekter, sjukdomar, hjälpmedel m m.

Psykiska förhållanden: Genetiskt arv, ålder, psykiska defekter, kunskaper, erfarenheter, fördomar, utbildning, förmåga att lösa problem m m.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle och Individens sociala miljö - sociala samhälle:

Individens privata miljö: bostad och närområde, anhöriga och nära vänner.

Gemensamma miljöer: vägar, transportmedel, frisk luft, friluftsområden, tillgång till sjukhus, skolor, kunskapsservice, bibliotek, TV, radio, tidningar, butiker, fritidsaktiviteter, försvar, rättsskipning, poliser, kriminalvård, sociala kontakter m m.

Människorna har fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Välfärden beror av möjligheterna att klara de olika rollerna.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knyplpar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex "fotbollsmatcher" eller "magont". I ett väl utvecklat nät ska man då få "träffar" som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Välfärden beror alltså på mycket. En viktig del är hur mycket pengar man har för att sköta hushållsekonomin. Den nuvarande regeringen, som styr riket, alliansen, har en ideologi som bygger på att staten ska sköta så litet som möjligt och att individerna ska ha stor frihet att göra som de tycker, marknadskrafterna ska ha stora möjligheter att verka. Som världen nu ser ut är det en dålig filosofi, många problem nu kan inte klaras med marknadskrafter-

na, de gemensamma styrningarna genom staten behöver förbättras, ökas, men på förståndigt sätt.

Alliansen, som tillträdde 2006, har gynnat dem som har höga inkomster och missgynnat dem med låga. Det har skett med hjälp av jobbskatteavdraget och nedskärningar som till största delen inverkat på dem med låga inkomster, försämringar när det gäller pengar för låga inkomster och försämringar i gemensamma saker som isynnerhet låga inkomster är beroende av.

I det närmast följande ska behandlas hushållens tillgång till pengar. Det finns statistik om befolkningens inkomster, och det finns tabeller hos Skatteverket om hur stor skatt som ska betalas för inkomsterna. Konsumtverket levererar i början av varje år uppgifter om rimliga hushållskostnader för ett antal utgiftsposter.

Konsumentverkets beräkningar m m.

Beräkningarna innebär inte en mycket låg standard, men det är inte heller någon lyxnivå. Du ska klara dig även på längre sikt. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer. Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel för resor, hälso- och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, tobak och spel.

I det följande finns Konsumentverkets beräkningar för 2012 och 2013 kompletterade med sådant som inte ingår i det, främst bostadskostnader, som tagits fram med ledning av SCBs statistik.

Beräkningarna har gjorts för flera olika kategorier: förvärsarbetande icke-pensionärer, pensionärer, ensamhushåll och hushåll med makar/sambor. Barnfamiljer är inte med.

Beräkningar finns för 2006 och åren 2009-2013. En sammanfattning för kategorin ensam förvärsarbetande icke-pensionär utan barn, har gjorts för åren 2006-2013

Årskostnader år 2013, förvärvs- arbetande icke-pensionärer:

Individuella respektive
gemensamma kostnader: Ensam man Ensam kv. Makar
Summa per månad 2013 **5930** **5580** **9850**

enligt månadsedovisningen.

Genomsnitt för

ensam man + kv/mån **5760**

2013 *) per år: **69120** **118200**

Bostadshyra per år säg :

Ensam 2rok, 12x 5100 61200

Makar 3rok, 12x 6100 73200

Summa per år 2012,
bostad + övrigt 130320 191400

Förvärvsarbetande:arbets-
resor+ fackavgifter säg 14280 28560

**Summa per år 2013 *):
bostad + övrigt** **144600** **219960**

Här är inget räknat för
höga semesterkostnader eller
andra resor än lokalresor.

**Säg för enkelhets skull,
avrundat** **145000** **220000**

Makar 152 % av ensam.

Ensam man 146640

Ensam kvinna 142440 skillnad 4200 kr

*) I 36-39zs har tidigare tyvärr stått ett felaktigt lägre årtal. Nu ändrat.

Pensionärer 2012.

I förhållande till förvärvsarbetande ickepensionärer:

Livsmedel: man 1800 kr per mån = 340 kr lägre per månad, kvinna
1530=160 kr lägre, genomsnitt m+kv 250 kr lägre per mån=3000kr/ år.

Busskort: 300 kr lägre per mån = 3600 kr per år.

Fackavgift: 450 kr lägre per månad =5400 kr per år.

Läkare och läkemedel : 900+1800 = 2700 kr högre per år.

Summa: Ensam 9300 kr lägre. Makar 18600 lägre .

Hemtjänst: (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år.

**Summa cirka ensam 8100 kr, makar tillsammans cirka 16800 kr
lägre än förvärvsarbetande icke-pensionär.**

Säg totalsumma:

Ensam : 142000-8100 = 133900 , säg 134 000

Makar tillsammans: 216000-16800 = 199200 säg 199 000

Makar 149 % av ensam

22 april 2012 Sven Winnell

Kostnader för barn har behandlats i

[Sven Winnell 10 maj 2011: Barnfattigdom och annan fattigdom.](#)

<http://winnell.com/omr36-39zm.pdf>

Pensionärer 2013.

Kostnadsökningen för livsmedel är något lägre än för förvärvsarbetande,
men kostnaderna för läkare och läkemedel är något högre. Man kan
räkna med samma totala kostnadsökning 2013 för pensionärer som för
förvärvsarbetande icke-pensionärer, dvs 3000 kr för ensam och 4000 kr
för makar/sambor:

2013:

Ensam 137 000 kr

Makar/sambor 203 000 kr.

Makar 148 % av ensam.

2006-2013. Överskott för ensam förvärvsarbete icke-pensionär utan barn. Överskott kr per år i hushållsbudgeten sedan man betalat inkomstskatt och för det minsta rimliga i ensamhushåll. I kostnaderna ingår bl a ej semesterkostnader.
Mån. Minsta rimligt tusental kr per år.

lön	2006	2009	2010	2011	2012	2013
	120t kr	130t kr	134t kr	134t kr	142t kr	145t kr
6001	-64356	-66736	-70232	-70148	-77908	-79888
7001	-55524	-57712	-61004	-60920	-73178	-70336
8001	-46692	-48688	-51766	-51692	-59452	-60772
9001	-37920	-39676	-42548	-42464	-50224	-51208
10001	-29880	-30928	-33716	-33548	-41080	-41080
11001	-22176	-22648	-25304	-25148	-32680	-32800
12001	-14532	-14368	-16916	-16760	-24492	-23980
13001	-6888	-6100	-8528	-8372	-15904	-15148
14001	756	2180	-140	16	-7516	-6328
15001	8400	10448	8248	8404	872	2816
16001	16044	18728	16636	16792	9260	11636
17001	23688	26966	25024	25180	17648	20132
18001	31332	35276	33412	33568	26036	28964
19001	38976	43544	41800	41956	34424	37784
20001	46200	51440	49828	49984	42452	46292
21001	53844	59720	58216	58372	50840	55112
22001	61488	67988	66604	66760	59228	63932
23001	69132	76268	74992	75148	67616	72752
24001	76776	84536	83380	83536	76004	81572
25001	84420	92768	91600	91840	84392	90404
26001	92124	100796	99628	99892	92600	99152
27001	98424	108812	107656	108004	100628	107660
29001	109704	124880	123724	123964	116672	124664
30001	115344	132920	131764	132004	124712	133184
35001	143544	164864	164404	166840	163232	175784
40001	171240	192884	192604	195040	191432	207164
45001	196440	220904	220804	223240	219632	237764
50001	221640	246104	246136	249364	247076	268364
55001	246840	271304	271336	274564	272276	296084
60001	272040	296504	296536	299764	297476	323684

Vid inkomster under 15000 kr per månad blir det nästan alltid brist i hushållsskassan. Läger man till semesterkostnader blir det brist under 16000 kr per månad.

Mellan år 2006 och 2013 visar tabellen: minsta rimliga levnadskostnad har ökat från 120 000 kr till 145 000 kr per år

Röd markering: Vid inkomst 6 000-19 000 kr per månad: försämringar på uppemot 15 000 kr per år.

Gul markering: Vid inkomst 20 000-26 000 kr per månad oförändrat eller förbättringar på uppemot ca 7 000 kr per år.

Grön markering: Vid inkomst 27 000-30 000 förbättringar ca 9 000-18 000 kr per år.

Blå markering: Vid inkomst 35 000-60 000 förbättringar ca 32 000-52 000 kr per år.

Inkomstfördelning 2013 och försämring/förbättring 2006-2013:

Månadslön	Decilgrupp 1-10 20-64år	Överskott Ensam
ca kr	Med och utan barn. Ensam och i par	2013 minus 2006
1000	1 = medelvärde i lägsta tiondelen	säg -16000
4000	P10 = övergränsen för lägsta tiondelen	säg -15000
8000	2 = medelvärde i grupp 2	ca -14000
13000	3	ca -8000
18000	4	ca -2000
22000	5	ca 2000
24000	P50 = mittvärdet = median	ca 5000
25000	Medelvärde	ca 6000
25000	6	ca 6000
28000	7	ca 12000
32000	8	ca 23000
37000	9 = medelvärde i grupp 9	ca 33000
42000	P10 = undergränsen för högsta tiondelen	ca 37000
61000	10 = medelvärdet i högsta tiondelen	ca 52000

2006. Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor=61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
	/mån	/år	/mån /år	inkomst	per person
			skott/år	Överskott/år	
6001	1364	16368	4637 55644	-68712 (55644x 2 - 180000)	
7001	1628	19536	5373 64476	-51048	84 000
8001	1892	22704	6109 73308	-33384	96 000
9001	2161	25932	6840 82080	-15840	108 000
10001	2491	29892	7510 90120	240 kris-	120 000
11001	2849	34188	8152 97824	15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789 104468	20936	144 000
13001	3575	42900	9426 113112	46224	156 000
14001	3938	47256	10063 120756	61512	168 000
15001	4301	51612	10700 128400	76800	180 000
16001	4664	55968	11337 136044	92088	192 000
17001	5027	60324	11974 143688	107376	204 000
18001	5390	64680	12611 151332	122554	216 000
19001	5753	69036	13248 158976	137952	228 000
20001	6151	73812	13850 166200	152400	240 000
21001	6514	78168	14487 173844	167688	252 000
22001	6877	82524	15124 181488	182976	264 000
23001	7240	86880	15761 189132	198264	276 000
24001	7603	91236	16398 196776	213552	288 000
25001	7966	95592	17035 204420	228840	300 000
26001	8324	99888	17677 212124	244248	312 000
27001	8799	105588	18202 218424	256848	324 000
29001	9859	118308	19142 229704	279408	348 000
30001	10389	124668	19612 253344	290688	360 000
35001	13039	156468	21962 263544	347088	420 000
40001	15731	188772	24270 291240	402480	480 000
45001	18631	223572	26370 316440	452880	540 000
50001	21531	258372	28470 341640	503280	600 000
55001	24431	293172	30570 366840	553680	660 000
60001	27331	327972	32670 392040	604080	720 000

2009. Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
	/mån	/år	/mån /år	inkomst	per person
			skott/år	Överskott/år	
6001	729	8748	5272 63264	-68472 (63264x2-195000)	
7001	977	11724	6024 72288	-50424	84 000
8001	1225	14700	6776 81312	-32376	96 000
9001	1474	17688	7527 90324	-14352	108 000
10001	1745	20940	8256 99072	3144 kris-	120 000
11001	2055	24660	8946 107352	19704 gräns	132 000
12001	2365	28380	9636 115632	36264	144 000
13001	2676	32112	10325 123900	52800	156 000
14001	2986	35832	11015 132180	69360	168 000
15001	3297	39564	11704 140448	85896	180 000
16001	3607	43284	12394 148728	102456	192 000
17001	3918	47016	13083 156996	118992	204 000
18001	4228	50736	13773 165276	135552	216 000
19001	4539	54468	14462 173544	152088	228 000
20001	4881	58572	15120 181440	167880	240 000
21001	5191	62292	15810 189720	184440	252 000
22001	5502	66024	16499 197988	200976	264 000
23001	5812	69744	17189 206268	217536	276 000
24001	6123	73476	17878 214536	234072	288 000
25001	6437	77244	18564 222768	250536	300 000
26001	6768	81216	19233 230796	266592	312 000
27001	7100	85200	19901 238812	282624	324 000
29001	7761	93132	21240 254880	314760	348 000
30001	8091	97092	21910 262920	330840	360 000
35001	10444	125328	24557 294684	394368	420 000
40001	13094	157128	26907 322884	450768	480 000
45001	15759	189108	29242 350904	586808	540 000
50001	18659	223908	31342 376104	557208	600 000
55001	21559	258708	33442 401304	557208	660 000
60001	24459	293508	35542 426504	658008	720 000

2010. Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam					Makar lika inkomst	
Mån	Prelskatt	Efter skatt	Över-		Överskott	
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år	/år
6001	687	8244	5314	63768	-70232	-73464 (63768x2-201000)
7001	918	11016	6083	72996	-61004	-55008
8001	1149	13788	6852	82224	-51776	-36552
9001	1380	16560	7621	91452	-42548	-18096
10001	1644	19728	8357	100284	-33716	-432 kris-
11001	1943	23316	9058	108696	-25304	16392 gräns
12001	2244	26928	9757	117084	-16916	33168
13001	2545	30540	10456	125472	-8528	49944
14001	2846	34152	11155	133860	-140 kris-	66720
15001	3147	37764	11854	142248	8248 gräns	83496
16001	3448	41376	12553	150636	16636	100272
17001	3749	44988	13252	159024	25024	117048
18001	4050	48600	13951	167412	33412	133824
19001	4351	52212	14650	175800	41800	150600
20001	4682	56184	15319	183828	49828	166656
21001	4983	59796	16018	192216	58216	183434
22001	5284	63408	16717	200604	66604	200208
23001	5585	67020	17416	208992	74992	216984
24001	5886	70732	18115	217380	83380	233760
25001	6201	74412	18800	225600	91600	250200
26001	6532	78384	19469	233628	99628	266256
27001	6863	82356	20138	241656	107656	282312
29001	7524	90288	21477	257724	123724	314448
30001	7854	94248	22147	265764	131764	330528
35001	10134	121608	24867	298404	164404	395808
40001	12784	153408	27217	326604	192604	452208
45001	15434	185208	29567	354804	220804	508608
50001	18323	219876	31678	380136	246136	559272
55001	21223	254676	33778	405336	271336	609672
60001	24123	289476	35878	430536	296536	660072

2011. Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam					Makar lika inkomst	
Mån.	Prelskatt	Efter skatt	Över-		Överskott	Decilgrupp
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år	M+K ca
6001	680	8160	5321	63852	-70148	-73296 cacaP10
7001	911	10932	6090	73080	-60920	-54840 2
8001	1142	13704	6859	82308	-51692	-36384
9001	1373	16476	7628	91536	-42464	-17928
10001	1630	19560	8371	100452	-33548	-96 kris-
11001	1930	23160	9071	108852	-25148	16704 gräns
12001	2231	26772	9770	117240	-16760	33480
13001	2532	30384	10469	125628	-8372	50256 3
14001	2833	33996	11168	134016	16 kris-	67032
15001	3134	37608	11867	142404	8404 gräns	83808
16001	3435	41220	12566	150792	16792	100584
17001	3736	44832	13265	159180	25180	117360
18001	4037	48444	13964	167568	33568	134136 4
19001	4338	52056	14663	175956	41956	150912
20001	4669	56028	15332	183984	49984	166968
21001	4970	59640	16031	192372	58372	183794 5
22001	5271	63252	16730	200760	66760	200520 P50
23001	5572	66864	17429	209148	75148	217296
24001	5873	70476	18128	217536	83536	234072 6
25001	6181	74172	18820	225840	91840	250680
26001	6510	78120	19491	233892	99892	266784
27001	6843	82116	20167	242004	108004	283008 7
29001	7504	90048	21497	257964	123964	314928
30001	7834	94008	22167	266004	132004	331008 8
35001	9931	119172	25070	300840	166840	400680 9
40001	12581	150972	27420	329040	195040	457080 P90
45001	15231	182772	29770	357240	223240	513480
50001	18054	216648	31947	383364	249364	565728
55001	20954	251448	34047	408564	274564	616128 10
60001	23854	286248	36147	433764	299764	666528

2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam			Makar lika inkomst			
Mån. lön	Prelskatt /mån	År /år	Efter skatt /mån	År /år	Över-skott/år	Överskott /år
6001	660	7920	5341	64092	-77908	- 87816
7001	891	10692	6110	73320	-73178	- 69360
8001	1122	13464	6879	82548	-59452	- 50904
9001	1353	16236	7648	91776	-50224	- 32448
10001	1591	19092	8410	100920	-41080	- 14160 kris-
11001	1891	22692	9110	109320	-32680	2640 gräns
12001	2192	26304	9809	117708	-24492	19416
13001	2493	29916	10508	126096	-15904	36192
14001	2794	33528	11207	134484	-7516 kris-	52968
15001	3095	37140	11906	142872	872 gräns	69744
16001	3396	40752	12605	151260	9260	86520
17001	3697	44364	13304	159648	17648	113296
18001	3998	47976	14003	168036	26036	120072
19001	4299	51588	14702	176424	34424	136848
20001	4630	55560	15371	184452	42452	152904
21001	4931	59172	16070	192840	50840	169680
22001	5232	62784	16769	201228	59228	186456
23001	5533	66396	17468	209616	67616	217296
24001	5834	70008	18167	218004	76004	203232
25001	6135	73620	18866	226392	84392	236784
26001	6451	77412	19550	234600	92600	253200
27001	6782	81384	20219	242628	100628	269256
29001	7445	89340	21556	258672	116672	301344
30001	7775	93300	22226	266712	124712	317424
35001	9565	114780	25436	305232	163232	394464
40001	12215	146580	27786	333432	191432	450864
45001	14865	178380	30136	361632	219632	507264
50001	17578	210396	32423	389076	247076	562152
55001	20478	245736	34523	414276	272276	612552
60001	23378	280536	36623	439476	297476	662952

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam			Makar lika inkomst			Decilgrupp M+K ca
Mån. lön	Prelskatt /mån	År /år	Efter skatt /mån	År /år	Över-skott/år	
6001	575	6900	5426	65112	-79888	- 89776 cacaP10
7001	779	9348	6222	74664	-70336	- 70672
8001	982	11784	7019	84228	-60772	- 51544 2
9001	1185	14220	7816	93792	-51208	- 32416
10001	1388	16656	8613	103356	-41080	- 13288 kris-
11001	1651	19812	9350	112200	-32800	4400 gräns
12001	1916	22992	10085	121020	-23980	22040
13001	2180	26160	10821	129852	-15148	39704
14001	2445	29340	11556	138672	-6328 kris-	57344 3
15001	2683	32196	12318	147816	2816 gräns	75632
16001	2948	35376	13053	156636	11636	93272
17001	3240	38880	13761	165132	20132	110264
18001	3504	42048	14497	173964	28964	127928 4
19001	3769	45228	15232	182784	37784	145568
20001	4060	48720	15941	191292	46292	162584
21001	4325	51900	16676	200112	55112	180224
22001	4590	55080	17411	208932	63932	197864 5
23001	4855	58260	18146	217752	72752	215504 P50
24001	5120	61440	18881	226572	81572	233144
25001	5384	64608	19617	235404	90404	250808 6
26001	5655	67860	20346	244152	99152	268304
27001	5946	71352	21055	252660	107660	285320
29001	6529	78348	22472	269664	124664	319328 7
30001	6819	81828	23182	278184	133184	336368
35001	8269	99228	26732	320784	175784	421568 8
40001	10654	127848	29347	352164	207164	484328 P90 9
45001	13104	157248	31897	382764	237764	545528
50001	15554	186648	34447	413364	268364	606728
55001	18244	218928	36754	441084	296084	662168
60001	20944	251328	39057	468684	323684	717368 10

Förslag till riksdagsbeslut. Sida 366 i 36-39zs

TV-avgiften avskaffas för privathushåll.

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobbskatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under 150 000 kr per år = 12 500 kr per månad.

Systemet för pensionärernas bostadstillägg.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas

Mycket angeläget, helst redan i budgeten för 2013, men annars 2014. Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln. Se sidan 352.

Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer

Bostadsbidrag för ensam:

Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 5100 kr per månad. Max bidrag 3 450 kr per mån = 41 400 kr per år. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 165 600. Slutavtrappat vid inkomst 58500+165 600 = 224 100 per år = 18 675 kr per månad.

Makar: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 6100 kr per månad. Max bidrag 4 200 kr per mån = 50 400 kr per år = per make 25 200. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 100 800. Vid lika inkomst slutavtrappat vid inkomst 58500+100 800 = 159 300 per år = 13 275 kr per månad.

De med studiemedel och 18-28 år: (anpassat till befintligt system): 75% av bostadskostnad mellan 1800 och 3600 kr per månad. Avtrappning 33% från inkomst 41000 för ensam och 58000 för makar som i befintligt system, eller 25% från inkomster avpassade efter det.

Bostadsbidrag för barnfamiljer.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensionärernas högsta marginaleffekt av samma regel.

Men när förmögenhetsskatt nu tagits bort så att ickepensionärerna inte betalar förmögenhetsskatt kan det verka ologiskt att för de barnfamiljer som är beroende av bidrag ha kvar den förmögenhetsskatt som 15%-regeln innebär: på marginalen 20% av 15% = 3% där pensionären har 9,3% (62% av 15% = 9,3%) och icke-pensionärerna 0%.

Hur noga var man med att beräkna statens kostnader när förmögenhetsskatten togs bort? När det gjordes borde man på samma gång ha tagit bort regeln 15% i bostadsbidragssystemen.

Enligt DN 3 feb 2013 var sparräntorna då cirka 1% (se sida 352):

Om banfamiljen har 200 000 på banken är räntan säg 1% = 2000 kr. Skatten på räntan är 30% = 600 kr.

Bostadsbidraget minskar med 20% av räntan 2000 kr = 400 kr

Förmögenhetstillägget är 15 % av 100 000 = 15000 och det minskar bostadsbidraget med med 20% av det = 3000 kr.

Skatt och bidragsminskning blir : 600+400+3000 = 4000 kr.

Den verkliga inkomsten av 200 000 kr på banken är räntan 2000 kr och det ger en förlust på 4000-2000 = 2000 kr = 100% av räntan 2000 kr. En förståndig barnfamilj bör ta ut pengarna från banken och lägga dem i madrassen och tjäna 2000 kr per år, på 10 år 20 000 kr.

Om riksdagen anser att de nuvarande regeln om 15% är lämplig och förenlig med de jämlikhetsideal man förespråkar, kan regeln behållas, men om så inte är fallet bör regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Samhällsplaneringens problem. **Hur ska man kunna förbättra världen?**

Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld. (Se även Sven Winnells hemsida <http://winnell.com>)

Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskning, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för

tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska alla åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Undervisningen i grundskolan och gymnasiet behöver förbättras

Se 36-39zz avsnittet om utbildning som börjar på sidan 394.

Här kopior av sidor om Samhällskunskapen där undervisningen är för dålig, Hemkunskapen som behöver förbättras och Religionskunskapen som behöver utvidgas med psykologi mm.

Från Skolverkets hemsida 11 maj 2013:

“Tema SO”

“ Forskning har visat att en bra SO-undervisning ställer krav på lärarens förmåga att anpassa metoder till ämnesområde, situationer och elevgrupper samtidigt som uppdaterade ämneskunskaper är avgörande i en värld i förändring. Kärnan i SO-ämnena, det som eleverna ska ha med sig som samhällsmedborgare, förändras i takt med att omvärlden och samhällets värderingar ändras. Det har skett en stark utveckling av den didaktiska forskningen inom historia, samhällskunskap, religion och geografi de senaste åren, men många frågor kvarstår om SO-undervisningens effekter i praktiken.

Tema SO i undervisningen är producerat av frilansjournalisten Helene Gustafsson i samarbete med Anna Sandström, redaktör på forskning.se. Vetenskaplig faktagranskning: Anders Broman, lektor i statsvetenskap och forskare vid Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnernas didaktik vid Karlstad universitet.

Temat är en samproduktion mellan Skolverket - Forskning för skolan och forskning.se. Senast granskad: 2012-11-26

Innehållsansvar: Utvecklingsavdelningen “

Tema SO

Vad är SO-ämnernas didaktik?

Vilken är SO-ämnernas kärna?

Hur viktiga är SO-ämnena ur ett samhälleligt perspektiv?

Hur ser SO-undervisningen ut i praktiken?

Vilka undervisningsmetoder lämpar sig bäst för de olika SO-ämnena?

Vilka metoder främjar elevens måluppfyllelse?

Hur viktigt är det att lärarna har ämnesdidaktiska kunskaper?

Hur uppnås likvärdig bedömning inom SO?

Hur har SO-ämnena utvecklats över tid?

Är forskarna överens?

Hushållsverksamheter. Hemkunskap. [36-39zs.pdf](#)

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d
646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

Detta är verksamheter som världens 7 miljoner människor alla har mer eller mindre. Verksamheterna är inte likadana världen över. I många fall är hushållen fattiga och lever på mindre än ett par tre dollar om dagen = cirka 20 kr per dag, hur det nu går till.

I Sverige är rimliga lägsta hushållskostnader i förvärsarbetande åldrar år 2013 för vuxen ensam 145 000 kr om året = cirka 400 kr per dag, för makar 220 000 kr = cirka 600 kr per dag. Pensionärer cirka 375 kr per dag och pensionärsmakar cirka 560 kr per dag.

Hushållverksamheterna är grundläggande problem både i Sverige och världen. De är grunden för välfärden.

I världen:

641 Maten. Är i världen som helhet ett problem. Det förekommer svält och näringsbrist. Skördarna slår fel. Mat slängs. Fördelningsproblemen. Befolkningen ökar, räcker maten?

643 Bostäder. Bostadsbrist i Sverige. I världen dåliga bostäder och för få. Hälften av världens befolkning bor i städer, ofta tätt i höga hus utan kontakt med natur och därmed med tvivelaktig livskvalitet. Många sover på gatan.

644 El-, gas-, värme-, vatten- och hygienförsörjning. Vatten och avlopp saknas ofta, ger sjukdomar och elände. Energibrist. Hur göra den energi som behövs?

645 Tillbehör till boendet, inventarier, kommunikations- och transportmedel. Till fattigdom och dåliga bostäder hör dåliga tillbehör.

646 Personlig hygien. Kläder. Personliga hjälpmedel, t ex kryckor i den mån de inte finns med bland inventarierna. Hit kan man räkna sådant som bygger upp kompetensen och livskvaliteten, skolutbildning, information, läsmöjligheter. Säkerligen stora brister i världen.

647 Hushållsekonomi. Tillgång till pengar att betala hushållsverksamheterna med. Arbetslöshet. Skatter, försäkringar, generella bidrag mm. Lån och skulder.

648 Städning rengöring tvätt o d. Finns inte vatten och avlopp lätt tillgängligt blir det mycket problem. Ta bort farliga kemikalier, baciller.

649 Vård av barn, äldre och sjuka. Gemensamma organ som stöd saknas ofta

Hushållen är beroende av andra verksamheter än de egna hushållsverksamheterna: vägar, transportsystem, skolor, sjukhus m m

På nästa sida har gjorts en kort sammanställning av sådana andra verksamheter, så att alla verksamheter finns med. Den är gjord efter svenska förhållanden, men gäller i princip överallt i världen.

Ur den kan man utläsa vilka de viktigaste politiska problemen är.

För företag och företagare kan göras liknande sammanställning, men verksamheterna blir då ordnade på annat sätt.

Hushållsverksamhet

Är beroende av zS Sida 438

641 Matlagning. 642 Måltider Restauranger

**63 Biologisk produktion
66 Livsmedelsindustri
63 Livsmedelshandel
61 Livsmedelskontroll
62 Ingenjörsvksamheter för produktion och kontroll o d**

643 Boende, hotell, härbärke, tält

**643 Bostadsmarknad
647 Hyresvärdar
69 Bostadsbyggen. 66-68 Material
71 Fysisk planering av bostadsområden och serviceområden
758 Social miljö i bostadsområden
62 Ingenjörsvksamheter för produktion och planering o d**

644 El-, gas-, värme-, vattenhygienförsörjning o d.

**644 Elsystem
644 Vattenkraftverk, kärnkraftverk vindkraftverk, värmepumpar, fjärrvärme. 71 Planering frisk luft.
644 Vatten- och avloppssystem
644 Avfallshantering
69 Produktion och reparation av kraftverk, vatten- och avlopp od
71 Översiktlig planering av kraftsystem, hygiensystem o d
62 Ingenjörsvksamheter för produktion och planering**

645 Användning av inventarier o d. Möbler, TV o d, telefoner, cyklar, bilar, hushållsutrustning

**653 Möbelhandel, handel för TV, telefoner, transportmedel m m
68 Produktion av möbler, TV o d, transportmedel m m
656 Vägar, vägskötsel. vägavgifter
71 Översiktlig planering vägar o d
656 Kollektivtrafik. 654 Televerks.
62 Ingenjörsvksamheter för produktion och planering o d**

646 Personlig hygien, kläder o d,
Förmåga, kompetens

646 Personlig hygien, klädvård
653 Handel för kläder od
68 Produktion av kläder o d
7957 Utbildning 70 Kultur
7914-794 fritidssysslor
796-799 Sport och idrott
73-78 Utställningar, musik
655 Förlag 659 Reklam
80-99 Tidningar o annan läsning
651 Datorkunskap
6520 Tillgång till myndigheter
6525 Militära verksamheter
7952-7959+658 Sociala miljöer
61 Läkare, sjukhus
11-19 Inre verkligheter. 2 Religion

647 Hushållsekonomi. Inkomster,
utgifter

658 Arbetsmarknad, arbetsgivare
arbetsförmedling, fackföreningar,
arbetsinkomster
657 Försäkringar, skatter, kapitalin-
komster, skulder. Barnbidr, bostbidr
7951 Socialvård, socialbidrag
653 Handel med varor
653 Handel med utlandet
647 Hyror och bostadsutgifter
644 Bränsleutgifter o d
647 Hushållsutgifter 656 Resor

648 Städning, rengöring, tvätt

648 Städning .Kemikalier. Baciller

649 Personvård: barn, hemsjukvård,
äldre

649 Personvård: barn, älvård
hemsjukvård od
7951 socialvård 61 Läkare
7957 Dags och skolor

Alla verksamheter är beroende av
10-19 Samhällets och individernas
kunskaper, värderingar och moral
31-39 Politiska verksamheter
50-59 Naturkunskaper, matematik

Religion och levnadskunskap. Från [36-39zs.pdf](#)

Tanken med att bygga ut religionsämnet är att religionsämnet är litet och skulle tåla en komplettering. Litet är kanske ämnet i Sverige, men det är stort i världen, stort i Mellanöstern, Nordafrika och andra länder med Islam, stort i USA med bl a högerextrema religiösa fundamentalister som hotar ruinera USA, stort i Sydamerika och stort i de flesta länder utom Norden och kommunistiska länder som Ryssland och Kina. I Sverige förekommer religiösa problem bland invandrare. I Ryssland har religion trätt fram efter Sovjetunionens fall. Påvedömet är kvar.

Religioner har i Sverige på senare tid blivit mer problematiska än tidigare. Religioner behöver en motvikt bestående av filosofi och psykologi o d som föreslås som komplettering i ämnet Religionskunskap i grundskolan. Även på gymnasiet behövs samma kompletteringar.

Gymnasiegemensamma ämnen: Engelska, Historia, Idrott och hälsa, Matematik, Naturkunskap, Religionskunskap, Samhällskunskap, Svenska/svenska som andraspråk.

Förr fanns högre allmänna läroverk. Cirka 5 % av årgångarna barn gick där och resten i folkskolan. På gymnasiet kunde finnas en lektor som var präst och hade hand om religionsundervisningen (kristendom var ämnet då). Han skötte också undervisningen i filosofi, som bestod av tre ämnen: filosofi, logik och psykologi.

Filosofiämnet var inte obligatoriskt, i en klass på reallinjen med 25 elever kunde det vara bara två som läste filosofi. Filosofiämnet är fortfarande inte obligatoriskt på gymnasiet och hela efterkrigstiden har en stor del av dem som gått där och efteråt på högskolor och universitet inte fått någon utbildning i filosofi och psykologi. Många av dem har blivit chefer och män i staten - utan utbildning i filosofi och psykologi,

men väl i religion. Det är inte bra. Det gamla filosofiämnet är nu uppdelat på filosofi och psykologi.

De första gymnasierna kom till i början på 1600-talet och hade då uppgiften att förbereda för prästutbildning och utbildning av tjänstemän i staten. Religion hade en stark ställning. Den allmänna folkskolan kom till 1842 och sköttes till en början i stor utsträckning av präster och andra kyrkans män. Barn skulle bli religiösa med kristlig tro. Gymnasierna utvecklades vartefter med nya ämnen, reallinjer tillkom, och flickor fick börja gå på gymnasierna på 1920-talet. Biskoparna var högsta chefer för läroverken. Med tiden togs biskoparnas ledarskap bort.

Folkskolan växte vartefter och de nuvarande grundskolorna och gymnasierna kom till i slutet på 1900-talet. Statskyrkan har avskaffats och och kristendomskunskapen har ändrats till religionskunskap. Man får nu inte undervisa i religion så att barnen blir religiösa utan bara om religion.

Man bör komma ihåg att religioner med gudars styrningar tillkom under forntiden och att deras betydelse har minskat och nu mer och mer ersätts av demokrati där människorna är ansvariga för styrning och utveckling. Religionerna är visserligen ännu av stor betydelse, men de är i dagens situation ändå av marginell betydelse.

Att i Sverige ha ett obligariskt ämne som bara handlar om religion är att tillmäta religionerna för stor betydelse. Viktigare är världsliga problem och kunskaperna om dem förtjänar större uppmärksamhet. Att komplettera religionsämnet med mer aktuella saker är lämpligt. Det gör att ämnets beteckning Religionskunskap inte passar utan bör ersättas av något mer rättvisande.

Man kan inte bara ändra till "Livsåskådning", "Filosofi" eller "Psykologi", det blir för snävt och missvisande.

Ämnet Samhällskunskap har sina lärare utbildade på Statsvetenskapliga institutioner, Det som behöver tillkomma ligger närmare religionerna och därför kan det vara bra att lägga det tillkommande tillsammans med religion, i ett ämne Religion och levnadskunskap.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé- och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv- och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.

Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildning

Över- och underklass, maktkamp, religioner, kvinnor.

Mänskligheten började med enskilda individer som hade att klara livet med mat och skydd. samlade bär, nötter och annat till föda och bodde i grottor eller enkla hus av stenar, grenar, lera o d. Sedan arbetade flera ihop i allt större grupper och grupperna konkurrerade med varandra om resurserna. Konkurrensen ledde till vapen och strider.

Man undrade över livets uppkomst och fann att det fanns gudar som styrde allt. De fysiskt starka tog kommandot över de svagare och menade att gudarna var med dem. De starka samlade på sig saker och byggde upp teorier om de starkares rätt att härska och bestämma levnadsvillkoren. Så rullade det på och det blev överklasser och underklasser och stora stater och små stater. Männen tog kommandot över kvinnorna. Religionerna sa vad som var rätt och blev viktiga i maktsriderna.

Några försökte reda ut begreppen, blev filosofer och försökte skaffa sig kunskaper om hur allt hängde ihop. Religioner, vidskepelser och fördomar blev ledande i maktkamperna, men lärda försökte få in mer av riktiga kunskaper i spelet. Så höll det på och man var sedan framme vid franska revolutionen 1789.

Man hade då genomlidit:

- * Forntiden. Till omkring 400.
- * Medeltiden. 400-1500.
- * Nya tiden. Från 1500.
- * Religionsstridernas tid 1500-1648 och tiden 1648-1815 med bl a oinskränkt furstemakt.

Franska revolutionen kan ses som början på försök att i stor skala krossa överklassens makt och ge mer makt åt underklassen. Efter

revolutionen följde tider av industrialisering och tillkomsten av maktlösa och fattiga inustriarbetare som mer och mer krävde makt över levnadsvillkoren:

* Genombrottstid för demokrati och industri, 1815-1914. Under den här perioden kom Darwin med sina undersökningar om evolutionen som minskade trovärdigheten i de tidigare så mäktiga religionerna. Marx skrev om proletariatet. Den svenska folkskolan lagfästes 1842. Den svenska ståndsriksdagen avskaffades och ersattes med en tvåkammarsdag (med över- och underklass). Socialdemokratiska partiet bildades 1889, bl a med krav om åtta timmars arbetsdag.

Sedan följde

* Första världskriget 1914-1918 och mellankrigstiden 1918-1939. I Sverige: Åttatimmarsagen blev lag 1919. Kungamakten försvagades och parlamentarism kom istället, dvs riksdagen skulle styra, inte kungen. Allmän rösträtt för alla, både män och kvinnor kom till i början av 1920-talet. En semesterlag kom till 1938. Branting och Per Albin Hansson ledde socialdemokraterna.

* Andra världskriget 1939-1945. I Sverige samlingsregering där de borgerliga partierna leddes av folkpartisten Bertil Ohlin.

* Efterkrigstiden. Från 1945. Statsministrar i Sverige Tage Erlander och Olof Palme till 1976 då socialdemokraterna efter 44 år förlorade regeringsmakten till de borgerliga. I Sverige reformer om bostadsbidrag, barnbidrag, pensioner, sjukförsäkring, grundskola mm. Kungen får bara representativa uppgifter, ingen makt. Enkammarsdag införs. Kyrkan skiljs från staten.

På det globala planet: FN bildas. Atombomberna utvecklas. Kolonier-na blir självständiga stater. Sovjetunionen och USA blir stormakter som konkurrerar. Såsmåningom vapenedrustning och förbättrade relationer mellan stormakterna. EU bildas. Sovjetunionens experiment med stalinistisk kommunism misslyckas.

Globalisering då tidigare outvecklade stater industrialiseras och blir svåra konkurrenter till de gamla industriländerna som förlorar arbeten, men fortsätter med dyra levnadsförhållanden som om inget hänt. Man blir medveten om att levnadssätten medför utsläpp av s k växthusgaser som förändrar klimatet och kan leda till stora katastrofer med tiden.

USA, har länge varit den ledande stormakten, får ekonomiska problem och lever på lån från Kina, som seglar upp som en ny ledande stormakt.

“Den arabiska våren” börjar med revolutioner i arabiska länder, med syfte att göra sig av med enväldiga makthavare och sprida makten till folket. Men de religiösa dogmerna tenderar att omintetgöra ambitionerna så att makten kommer att tillhöra religiösa maktgrupper.

Kina styrs av kommunister som i princip står på folkets sida, men som riskerar att tappa kontrollen och tappa ambitionerna om folkmakt.

Indien, som är den näst största staten i världen och ser sig som en demokrati, misslyckas i fråga om att förbättra kvinnornas ställning.

I Syrien försöker överklassen klamra sig kvar vid makten.

Israel menar sig med sin religion ha rätt till mark i Palestina och har under mer än ett halvsekel hindrat fred i området.

I Europa har eurozonen problem med finanserna.

Om och hur världen ska klara sina problem tycks oklart.

Klassifikationssystem för verksamheter.

O....1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

- O....10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
 - O....101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
 - O....102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
 - O....103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
 - O....104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
 - O....105 Övergripande om forskning
 - O....106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
 - O....107 Övergripande om kulturella verksamheter, utbildning o d.
 - O....108 Samhällskunskap.
 - O....109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
-
- O....11/19 Individernas inre verkligheter.
 - O....11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
 - O....12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
 - O....13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
 - O....14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
 - O....15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
 - O....16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.
 - O....17 Individens moral och uppfattningar om moral.
 - O....18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

O....2 Religiösa verksamheter o d

- O....20 Övergripande religiösa verksamheter o d
- O....21 Allmän religionsvetenskap
- O....22/28 Kristna religioner
- O....29 Icke kristna religioner o d

O....3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

- O....31 Statistik och demografi
- O....32 Statsvetenskap
- O....33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
- O....34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

- O....35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
- O....351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
- O....352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
- O....353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
- O....354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

- O....36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
- O....36...om individernas kroppsliga förhållanden.
- O....37...om utbildning o d.
- O....38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
- O....39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

O....4 Sambandsforskningsverksamheter.

- O....40. 41- 49. Systemvetenskap. Infostruktur.

O....5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

- O....50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
- O....51 Matematik
- O....52 Astronomi, rymdforskning
- O....53 Fysik o d
- O....54 Kemi o d
- O....55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
- O....56 Paleontologi, arkeologi o d
- O....57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
- O....58 Botanik.
- O....59 Zoologi

O....6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

- O....60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
- O....61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
- O....62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
- O....63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
- O....64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
- O....641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
- O....643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- O....644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- O....645 Användning av inventarier o d.

O....646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
O....647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
O....648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
O....649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

O....65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
O....651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
O....6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
O....6525-6529 Militära verksamheter
O....653 Handelsverksamheter.
O....654 Telekommunikationsverksamheter.
O....655 Förlagsverksamheter o d.
O....656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
O....657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
O....658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
O....659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

O....66/68 Tillverkning av varor
O....66 Tillverkning av kemivaror o d
O....67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
O....68 Tillverkning av komplexvaror

O....69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

O....7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
O....70 Allmänt om konst och kultur.
O....71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.
O....72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
O....73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
O....74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
O....75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
O....78 Musik (konserter o d 792)

O....79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport
O....7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.
O....7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
O....792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
O....793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

O....794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

O....795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
O....7951 Socialvård o d.
O....7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer
O....7957 Undervisning o d.
O....7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
O....7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

O....796/799 Sport, idrott o d.

O....8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
O....80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
O....81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

O....82/89 Skönlitteratur på olika språk
O....82 Engelsk skönlitteratur o d.
O....83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
O....84 Fransk skönlitteratur o d
O....85 Italiensk skönlitteratur o d
O....86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d
O....87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
O....88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
O....89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

O....9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.
O....90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
O....91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
O....92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

O....93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
O....93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
O....94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
O....95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
O....96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
O....97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
O....98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
O....99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Klassifikationssystem för verksamheter.

Med några förtydligande kommentarer.

Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem syftar till att man ska få ett grepp om hur man ska göra för att förbättra Sverige. Men eftersom Sverige är så beroende av världen utanför måste man också komma in på hur man ska kunna förbättra övriga världen.

Systemet för problemen är uppbyggt på människornas verksamheter eftersom det huvudsakligen är de som påverkar utvecklingen. Systemet innehåller nio huvudområden numrerade 1-9.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.

Innehåller områdena

10 om samhällenas samlade kunskaper och värderingar od: arkiv, bibliotek, övergripande samhällskunskap, idé-och läromshistoria, filosofihistoria o d.

11-19 individernas filosofiska och psykologiska verksamheter.

Det är de som huvudsakligen driver utvecklingen framåt (eller bakåt). Individernas kunskaper, erfarenheter, värderingar och moral od dikterar individernas verksamheter i områdena 2-9.

2. Religiösa verksamheter o d.

De kan ses som psykologiska verksamheter ingående i 11-19, men har av tradition ett eget område.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

Verksamheterna i 3 bestämmer helt eller delvis verksamheterna i 1-9, varav område 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter som är till materiell nytta och verksamheterna i 7-9 som mest är till psykisk nytta.

31 Statistik och demografi

32 Statsvetenskap. Bl a med demokratiproblem.

33 Nationalekonomi, internationell ekonomi

34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)

352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)

353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

(355-359 används för närvarande ej)

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

36...om individernas kroppsliga förhållanden.

37...om utbildning o d.

38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.

39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

I 36-39 ingår bl a politiska partier och utredningar med politiska förslag.

4 Sambandsforskningsverksamheter.

Innehåller i princip forskning om samband mellan områdena 1-9.

Det finns inte mycket sådana forskning. I den mån de finns redovisas de mest ihop med de olika verksamheterna.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

Verksamheterna i 5 är förutsättningar för verksamheterna i 6-9. Och kunskaperna i 5 är nödvändiga för individerna i 11-19 och för de politiska verksamheterna i område 3.

50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap

51 Matematik

52 Astronomi, rymdforskning. **Här ingår universums historia.**

53 Fysik o d

54 Kemi o d

55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d. **Jordklotets resurser och verksamheter och klimatforskning od. Övergripande åtgärder för att påverka klimatet ingår i 71 om planering av fysiska miljöer.**

56 Paleontologi (Utdöda växter och djur), arkeologi o d. **Här ingår människans förhistoria.**

57 Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet. Med mikrobiologi.

58 Botanik.

59 Zoologi

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Verksamheter som är till materiell nytta (eller onytta). Verksamheter som mest är till psykiska nytta finns i områdena 7-9. Verksamheterna i 6 bygger i hög grad på verksamheterna/ kunskaperna i område 5.

60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

61 Människokroppens utseende och funktioner, hur man bör sköta kroppen, hälso- o sjukvård, räddningsverksamheter, begravning, kemikalieinspektion o d, Veterinärverksamheter.

62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d).

Tillverkningar ingår i 66-69. Planering av fysiska miljöer ingår i 71-72. Drift av energisystem ingår i 644.

620 Allmänt.

621 Ingenjörsverksamheter: maskinbyggnad, kärnteknik, elektroteknik, mekanisk teknologi. 6211 Kärnteknik, kärnenergi, atomkraft, allmänt om värmekraftmaskiner, ånga, ångkraft. 6212 Hydraulisk energi, vattenkraft. 6213 El- och telekonstruktion o d, elektronik. 6214 Värmekraftmaskiner, förbränningsmotorer od. 6215 Pneumatisk energi, kylteknik, värmepumpar od. 6216 Maskiner o d för lagring o transport av gaser o vätskor. 6217 / 6219 Plastisk bearbetning, maskinelement, verktyg, verktygsmaskiner. 6217 Plastisk bearbetning, smidning, gjutteknik, valsning, dragning, värmebehandling, ytbehandling, sammanfogning, lödning, limning. 6218 Transmissioner, växlar, kuggar, lyftdon, hissar, transportdon, fästelement, smörjning. 6219 Verktyg, verktygsmaskiner, bearbetningsmetoder.

Gruvkonstruktioner o d. 623 Militärkonstruktioner . 624 Konstruktion av byggnader o d. 625 Konstruktion av trafikleder till lands. Järnvägar, gator, vägar o d. 626 Vattenbyggnad i allmänhet, kanaler, anläggning för jordbruk, fiske. 627 Anläggningar i hamnar, vattendrag och öppet hav, dammar. 628 Hygienkonstruktioner, vatten och avlopp, belysning o d. 629 Transportmedelskonstruktion o d.

63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske.

Livsmedelsindustri och träindustri ingår i 66-68, matlagning i 641.

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

641 Matlagning. **642** Måltider, servering, restauranger.

643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell. Byggande ingår i 69, planering av fysiska miljöer ingår i 71-72.

644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d. Drift. Byggande ingår i 69, planering av fysiska miljöer ingår i 71-72.

645 Användning av inventarier o d.

646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).

647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter. Fastighetsförvaltning.

648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

649 Personvård: barn, hemsjukvård o d . Åldringsvård.

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d

651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning

6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. Bl a om kommuner och allmänt om statliga myndigheter. Särskilda verksamheter ingår i respektive verksamhetsområden.

6525-6529 Militära verksamheter. Historiskt perspektiv ingår i historia 93-99

653 Handelsverksamheter.

654 Telekommunikationsverksamheter. Drift. Tillverkning av utrustningar ingår i 66-69.

655 Förlagsverksamheter o d.

656 Transportverksamheter, resebyrå, lagring o d. Drift. Planering av fysiska miljöer ingår i 71-72. Tillverkning av utrustningar ingår i 66-69.

657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter. Ntionalekonomi se 33.

658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad. Näringslivets organiationer, fackföreningar o d.

659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

66/68 Tillverkning av varor

66 Tillverkning av kemivaror o d

660 Allmänt. 661 Kemikalier. 662 Explosivämnen, tändmedel, bränslen. 663 Drycker, njutningsmedel. 664 Livsmedel. 665 Oljor, olje- o asfaltprodukter, fett, vax. 666 Glas och porslin, lergods, cement, betong. 667 Färger. 668 Hygienartiklar, läkemedel, kemisk-tekniska artiklar. 669 Metaller od

67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d

670 Allmänt. 671 Ädelmetallvaror, ädelstensvaror. 672 Enkla metallvaror av järn o stål. 673 Enkla föremål av metaller, ej ädelmetall, ej järn. 674 Trävaror . 675 Läder och skinn . 676

Pappersmassa, papper och pappersvaror . 677 Garn, tråd, textilier. 678 Plast- och gummivaror. 679 Gruvbrytning, oljeutvinning o d, tillverkning av stenvaror.

68 Tillverkning av komplexvaror

680 Allmänt. 681 Finmekaniska produkter, instrument, optik, elektronik. 682 Maskiner. 683 Maskiner och apparater för värme, ventilation, sanitet och för el o d. 684 Möbler o d. 685 Skor,lädervaror, hjälpmedel för gång o d, sportartiklar. 686 Grafiska produkter, bokbindning o d. 687 Beklädnadsartiklar. 688 Dekorationsartiklar, leksaker o d. 689 Transportmedel.

69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar.

690 Allmänt. 691 .Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68). 692 Byggnadsdelar. 693 Murning, betonggjutning o d. 694 Byggnadsträarbeten. 695 Olika slags byggnader och anläggningar. 696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d. 697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d. 698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d. 699 Isolerande och skyddande byggnads-konstruktioner. Isoleringsarbeten.

Anläggningar o d konstrueras av ingenjörer i område 62 och byggs av varor som tillverkas i områdena 66-68.

7-9 Verksamheter som mest är till psykisk nytta (eller onytta).

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

70 Allmänt om konst och kultur. Kombinationer av planeringar för fysiska och sociala miljöer

71-78 Fysiska miljöer

Miljöer planeras i områdena 71-72 men byggs i området 69.

71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat. **Forskning om klimatet ingår i område 55. Behov av bostäder uppstår i område 643 och direktiv om bostadsbyggande kan komma från politikerna i område 3. Formgivning av bostäder ingår i 72.**

72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur

73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning

74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning

75/77 Bildkonst. **75** Måleri. **76** Grafiskt, **77** Foto

78 Musik/ljud (konserter o d 792)

79 Sociala miljöer.

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport

7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.

Ett gammalt schema från DC-DK mest för "naturfolkens liv", som i princip kan användas även för "civiliserade" (79110-79119):

79110 Allmänt.

79111 Kläder. Dräkter. Mode. Smycken.

79112 Seder och bruk i den enskildes liv.

791121 Födelse. Dop. Omskärelse. Barndom. Manbarhetsritualer.

Myndighetsförklaring 791122 Dödande av människor, t. ex. av barn,

gamla och fångar. Rituella mord. Huvudjägare. Själv mord, harakiri.

791123 Familjeliv. Familjens organisation. Släktskap. Patriarkat.

Matriarkat. Konstlade familjerelationer. Fostbrödralag. 791124 Frieri.

Äktenskapslöfte. Förlovnings. 791125 Giftermål. Bröllop. Bröllopsedvännor. Äktenskapsformer. Gruppäktenskap. Polygami. Monogami.

791126 Förhållanden mellan könen. Kärlek. Kärlekskonst. Konkubinat. Morganistiska äktenskap. Celibat: religiösa äktenskapsförbud.

Prostitution. 791127 Vänskap. Gästfrihet. Fiendskap. 791128 Måltider.

Mat- och dryckesvanor. 791129 Namn. Efternamn. Förnamn. Öknamn.

79113 Död, begravning, se även 7956. 79114 Folkligt liv. Officiellt liv, se även 7916.

79115 Takt och ton. Etikett. Umgängesregler. Ceremoniel.

79116 Kvinnorörelsen. Kvinnans ställning i samhället.

79117 Speciella folkgrupper med hänsyn till deras seder och vanor

79118 Folketro, legender, övernaturligt, spöken, drömtydning, ordspråk, seder

79119 Krigsseder, krigsbeteenden o d

7912 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Världsnivå och stora regioner.

7913 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Nationella och lägre nivåer.

7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.

7914 Filmkonst, filmer, filmproduktion, filmförevisningar, TV, video, radio od.

7915 Vaxkabinett. Marionetteater. Skuggspel o d.

7916 Offentliga fester. Marknader. Parader. Fyrverkerier. Karnevaler. Maskerader.

79161 Festmåltider. Banketter. Offentlig utspisning. 79162 Nationalfester. Folkfester. Folknöjen. Karnevaler. Maskerader. Speciella dagar

t. ex. Mors dag, 79163 Lekar. Spel. Danser. 79164 Officiella högtidligheter. Kröningar. Statsbesök. Triumftåg. Jubileer. Invigningar. 79165 Processioner. Defileringar. Demonstrationer. 79166 Marknader. 79167 Ryttarfester. Torneringar. Tvekamper. Dueller. 79169 Offentlig gästfrihet. Internationella sällskapliga relationer. 7917 Nöjesfält. Tivoli o d. 7918 Menagerier. Cirkusar. 7919 -

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter. (Som är särskilt uppmärksammade/problematiska i moderna samhällen. Sociala beteenden ingår också i 791-794)

Sociala miljöer, sociala relationer o d, socialvård, kriminalitet, bedrägerier, diskriminering, polisväsen o d, kriminalvård o d, undervisning, mobbning, migration, integration, föreningsliv m m.

Verksamheterna i 795 gäller sociala miljöer och vissa sociala verksamheter i dem. Indelningen 7915-7959 följer indelningen i 72 om formgivning av byggnader i de fysiska miljöerna. 721 gäller allmänt om formgivning av byggnader och 7951 gäller allmänt om formgivning av sociala miljöer. 722-724 gäller byggnader i olika tidsepoker och 7952-7924 sociala miljöer i olika tidsepoker, men även dagens sociala miljöer i byggnader från olika epoker. 7955-7958 gäller sociala miljöer med anknytning till byggnader i 725-728 och 7959 gäller sociala miljöer o d utan anknytning till några särskilda byggnader.

7950 Allmänt. 7951 Sociologi, socialvårdsmiljöer, socialvård, kriminologi. 7952/7958 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fysiska miljöer av olika slag. 7952/7954 Sociala miljöer i olika tidsepoker. 7955/7958 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till olika slags byggnader. 79551 -offentliga byggnader, verksamheter bl a polisväsendet. 79552 -merkantila byggnader. 79553 -transporter o kommunikation. 79554 -industri, lantbruk. 79555 - sjukhus,vårdhem. 79556 - fängelser od, verksamheter bl a kriminalvård o d.79557 - restauranger od. 79558 - fritid, underhållning, sport. 79559 - övriga byggnader. 7956 - med anknytning till död, begravning, religion. 7957 -undervisnings-, forskningsanstalter, museer, bibliotek, verksamheter bl a undervisning. 7958 Sociala miljöer i boendet. 7959 Sociala miljöer och verksamheter i grupper, folkrörelser, föreningar.

7951 Socialvård o d.

Direktiv om verksamheter kan komma från politiker område 3.

79510 Allmänt. 79511 Sociologi. 79513 Social frågor, socialt läge. 79514 Samhällets vårdproblem, socialvård. 795140 Socialhjälpens organisation. 795141 Samhällsförhållanden som påverkar levnadsnivå: näringsstruktur, nya familjetyper. 795142 Individuella förhållanden som kan föranleda vårdinsatser: dålig ekonomi, arbetslöshet, bristande utbildning osv. 795144 Samhälleliga hjälpformer, socialvård. 7951440 Heminstitutioner, daghem, ålderdomshem, blinda etc 7951442 Materiell hjälp: understöd, barnbidrag, föräldrapenning, naturabidrag skolmåltider. 7951444 Immateriell hjälp: rådgivning, rådgivning, samtalsterapi, gruppterapi, familjeplanering mm. 7951446 Aktivering till självhjälp. 7951448 Social infrastruktur, socialvårdsmiljöer. 795146 Personer i socialvård. 7951462 Socialarbetare. 7951465 Hjälpbehövande. Barn. Sjuka barn. Spädbarn. Barnavårdscentraler. Ungdomar. Fritidsgårdar. Åldringar. Utlänningar. Invandrare.

Flyktingar. Sjuka. Handikappade. Blinda. Synsvaga. Dövstumma. Invalider. Rörelsehindrade. Mentalsjuka. Utvecklingsstörda. Arbetslösa. Militärer. Soldathem. Sjömanshem. Låginkomsttagare. Krigsskadade. Föräldralösa barn. Fosterbarn. Fosterhem. 79516 Kriminologi Se även 7952-7956.

7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer

7952 forntidsmiljöer, 7953 medeltidsmiljöer, 7954 nya tidens miljöer, 7955 -7956 andra miljöer, se hemsidans område 7952-7956, bl a polis och kriminalvård o d, sociala miljöer i offentliga verksamheter, i handel och industrier, sjukhus, vårdhem, uppfostringsanstalter, restauranger, kyrkor etc.

7957 Undervisning o d. Forskning, skolor, mobbning. Kan också beskrivas på olika verksamhetsområden.

7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet, integration, migration, invandring.

7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d, pensionärsföreningar mm.

796/799 Sport, idrott o d.

796 Sport. Idrott. Kroppsövningar. Gymnastik. 7960 Allmänt. 7961 Lek o vederkvickelse i det fria. 7962 Motions- och skicklighetstävlingar med redskap, t.ex. krocket, bowling. 7963 Bollspel. 7964 Gymnastik. Fri-idrott. Allmän idrott. 7965 Fotvandring. Bergsbestigning. Orientering. 7966 Cykel. 7967 Motorsport. 7968 Kamp- och försvarssporter. 7969 Vintersport. 797 Vattensport. Simsport. Flygsport. 798 Ridsport. Hästsport. Sport med andra djur. 799 Sportfiske. Jaktport. Sportskytte.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

80 Språk. Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

82/89 Skönlitteratur på olika språk

82 Engelsk skönlitteratur o d.

83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur

84 Fransk skönlitteratur o d

85 Italiensk skönlitteratur o d

86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d

87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d

88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d

89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.

90 Tidningar, tidkrifter, journalistik o d.

91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
Med lokalhistoria.

92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d. Personer.

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

De olika staterna finns angivna på världsdelarnas områden på hemsidan

93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria

94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa

95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.

96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.

97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika

98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika

99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Svensk politik 1889- 2012.

Det socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som första punkter åttatimmarsdag och allmän rösträtt. Åttatimmarsdagen blev lag 1919 och rösträtten, även för kvinnor, blev klar 1921. Motståndare var moderaternas föregångare. Man arbetade även på lördagarna, men då vanligen kortare, så att arbetstiden måndag-fredag blev omkring 8,5 timmar.

I Ådalen 1931 sköt staten på arbetare, i stil med vad som nu görs i Syrien. Socialdemokraterna fick regeringsmakten 1932 och behöll den under 44 år till 1976. Per-Albin Hansson var i början och en folkkär statsminister som präglade begreppet "folkhem". Han dog hastigt och efterträddes av den då tämligen okände Tage Erlander, med "det starka samhället". Han avgick i slutet av 1969 och efterträddes av Olof Palme. Under kriget var det samlingsregering.

Radion startade 1925, ljudfilmen kom 1929. Flygaren Albin Ahrenberg gjorde uppstigningar med ett litet sjöflygplan och förmögna kunde få en tur för 5 kr, som arbetare inte hade råd med. Flygplan var en sensation. Bilar fanns men var för dyrt för vanligt folk.

På Stockholmsutställningen 1930 visade man bl a funkisbostäder. På 30-talet kom igång förmånliga statliga lån till villabyggen och 3 rum och kök var en vanlig typ som välbeställda arbetare kunde bygga, och det kostade omkring 30 000 kr med tomt. Nu säljs de för ett par miljoner kr i orter som inte är av folkningsstyp. Mjölken kostade 21 öre litern på 30-talet, ett halvt kilo köttfärs 89 öre, ett franskbröd 4 öre och en skorpa 1 öre.

I veckotidningen Husmodern fanns det massor av annonser om "obemärkta" som önskade och erbjöds platser där de kunde föda oäkta barn i hemlighet. Prästerna höll i moralen. Att som ogift ha barn var skamligt.

Efter kriget blev det barnbidrag och änkepension 1000 kr per år. När koreakriget började, i början på 50-talet, satt Tage Erlander ensam i regeringskansliet och skötte statens affärer. De andra statsråden var ute på resor och sekreterarna var lediga.

På femtiotalet kom obligatorisk sjukförsäkring, dessförinnan kunde man teckna försäkringar med sjukersättningar ett par kronor per dag och begravningsförsäkringar så att man fick litet till begravningen. Allmän pension kom till sedan en folkpartist röstade med socialdemokraterna.

Bostadsbristen var svår och Erlander ordnade med miljonprogrammet 1965-1975 då en miljon bostäder skulle byggas. Han har efteråt sagt att han ångrade den dåliga bostadspolitiken dessförinnan.

I skatterformen 1970 som var Gunnar Strängs storverk, försvann sambeskattningen. Fram till dess var det vanligt med hemmafruar för gifta par, det vanliga var att mannen arbetade och tjänade pengar och frun skötte hem och barn, det fanns inte arbeten som då var passande för kvinnor. Ogifta kvinnor fick klara sig så gott de kunde.

Allmänna skatteberedningen hade haft långa dåliga utredningar, det som kom ut av dem var mest bara moms. Det blev alltså särbeskattning, men det nya skattesystemet hade brister som delvis senare rättades till i 1990 års skatterform, som senare har strulats till.

När Erlander slutade sa han att nu blir arbetsmiljön den stora frågan, som väl förbättrades något, men som fortfarande nu 40 år senare får samma kommentar: arbetsmiljön är en stor fråga.

Palme hade en stor poäng i sitt engagemang för världen. Hans namn finns på otaliga gator och torg världen över. Han förlorade regeringsmakten 1976, återtog den 1982, men mördades 1986.

Folkpartiet var det stora borgerliga partiet 1970 och Bertil Ohlin dess ledare. Senare har den borgerliga ledning gått över till moderaterna, som från 2006 letts av Fredrik Reinfeldt, kraftigt dominerande bland de borgerliga.

1976-1978 statsminister Centerledaren Thorbjörn Fälldin med koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet.
1978-1979 statsminister Ola Ullsten i en Folkpartiregering.
1979-1981 statsminister Thorbjörn Fälldin med koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet.
1981-1982 statsminister Thorbjörn Fälldin med koalition: Centerpartiet, Folkpartiet.
1982-1986 statsminister Olof Palme Socialdemokratisk regering.
1986-1991 statsminister Ingvar Carlsson Socialdemokratisk.
1991-1994 statsminister Carl Bildt. Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna
1994-1996 statsminister Ingvar Carlsson Socialdemokratisk regering
1996-2006 statsminister Göran Persson Socialdemokratisk regering
2006- statsminister Fredrik Reinfeldt. Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet.

Socialdemokraterna har förlorat valen 2006 och 2010. I valet 2010 gick socialdemokraterna ihop med vänsterpartiet och miljöpartiet i en röd-grön allians som inte var lyckad.

Göran Persson avgick efter valet 2006, Mona Sahlin efter valet 2010. Den gamla socialdemokratiska politiken försvann med Göran Persson och Mona Sahlin. Mona Sahlin efterträddes 2011 av Håkan Juholt, som försökte anknyta till den gamla politiken, men som tvingades avgå 2012 efter drev med både socialdemokrater och borgerliga. Efter honom valdes Stefan Löfven till partiledare, han var ordförande i en fackförening inom LO.

Också vänsterpartiet, miljöpartiet och centerpartiet har bytt ledare.

Regeringens verksamheter skildras i [Sven Wimnell 10 februari 2012 + 24 feb: Alliansregeringens verksamheter i februari 2012 och en socialdemokratisk skuggregering.](http://www.wimnell.com/omr36-39zp.pdf)
<http://www.wimnell.com/omr36-39zp.pdf>

Klassamhället på 1800-talet och i det moderatledda 2013.

1800-talet.

De äldsta nu levande svenskarna kunde i sin barndom umgås med far- och morföräldrar som kunde varit födda i mitten på 1800-talet. Far- och morföräldrarna kunde vara bland de första som gick i folkskolan grundad 1842 och vara födda innan Darwin 1859 lade fram sin bok om arternas uppkomst - en stöt mot de kyrkliga läroarna, i en tid med ståndsriksdag: adel, präster borgare och bönder.

Ståndsriksdagen ersattes med tvåkammarriksdagen 1866. Konungen var den översta makthavaren och en inlaga till honom ställdes till "Stormäktigste Allernådigste Konung!"

Det finns många svenska romaner från slutet av 1800-talet där klassamhället beskrivs. Bl a får man veta kvinnornas ställning. De lägsta kunde skura, städa och tvätta o d, medelklassens och överklassens kvinnor gjorde ingenting och var bara bihang till männen.

Så kom 1900-talet

I mitten av 1910-talet protesterade riksdagsmän mot kungens envælde och kunde åstadkomma ett parlamentariskt styrelseskikt där riksdagen övertog den yttersta makten. Allmän rösträtt, även för kvinnor kom till i början av 1920-talet. Flickor fick rätt att gå i läroverk i mitten av 20-talet. Från 1932 hade socialdemokraterna satsministerposten i 44 år till 1976, då borgarna vann.

De som 2013 är 65 år föddes 1948 och var 7 år 1955. Det är idag bara pensionärer som varit med på första hälften av 1900-talet. Om man räknar med att de mäktigaste idag är 40-50 år gamla, föddes de 1963-1973 och kan ha minnen från 1970-1980, de har i stort sett inga

egna minnen från socialdemokraternas period 1932-1976. Deras föräldrar är också efterkrigsbarn.

Andra världskriget och det efterföljande "kalla kriget" mellan USA och Sovjeunionen är för dagens makthavare mest dunkel förhistoria.

Idag.

Men ur det har vuxit fram dagens värld bort från kolonialismen. Dagens värld består av självständiga länder som mer och mer industrialiseras och mer och mer kommer att likna de västerländska samhällena. Moderna kommunikationsmedel, datortekniken, Internet och mobiltelefoner osv har minskat avstånden. Mänskligheten är globaliserad och beroendena i världen mycket större än tidigare.

När folken i kolonierna blev självständiga kunde de hamna i diktatur. Den arabiska våren är protester mot dåliga statsklick, men länderna kan genom revolutionerna hamna i andra former av dåligheter som religiösa dogmatiska styrningar.

USAs makställning är hotad av Kina, där utvecklingen gått över förväntan med en kapitalistisk kommunism. Indien som gäller för att vara en demokrati tycks ha långt kvar till Kinas välfärdssituation.

Religioner och fördomsfulla traditioner ger många konflikter som kan synas onödiga sedda från svensk horisont. Religionernas ställning i USA inger oro. Ryssland hankar sig fram. Eurozonen kämpar med sin kris. Hans Rosling visar med sin statistik att det blivit bättre i världen, men för västerlänningarna ligger konkurrensen från de tidigare uländerna som ett ok.

Arbetslösheten är stor i världen samtidigt som det finns så mycket ogjort. Kapitalismen / marknadsfilosofin med frihet för överklasserna klarar inte att sätta människor i de arbeten som behövs.

Klassamhället 2013.

I mildare form finns 2013 kvar det klassamhälle som fanns i Sverige i slutet på 1800-talet. Moderaterna försöker dölja sina överklassattityder, men de märks tydligt i centerpartiets nya program, och även hos de andra borgerliga partierna. USA som ser sig som frihetens stamort på jorden har tydliga klasser, med många fattiga på botten.

Högerkrafterna har i några decennier levt i tron att socialismen är nedkämpad, men moderaterna i Sverige har måst använda socialistiska argument för att försöka bli kvar vid makten. Det går inte att förbättra världen utan mer inflytande för människornas gemensamma, demokratiska organ.

De yngre generationerna har fått sina intryck från tiden efter 1976 och vaggats in i tron att vänster och höger är två likvärdiga alternativ. Men höger är ett omöjligt alternativ. Det är bara det socialistiska alternativet med mer inflytande för demokratiskt styrda gemensamma välfungerande organ som kan ordna upp världens problem.

Sådant inflytande måste ökas i världen och i Sverige. Det är viktigt att socialdemokraterna visar det. De svenska socialdemokraterna har många internationella verksamheter och borde kunna leverera en världsplanering, en Europaplanering och en planering för Sverige som klargör att det behövs gemensamma ansträngningar, som innefattar ökad frihet - för alla.

Vilka är de politiska problemen? (Från 36-39zz)

Områdena 1-5: Förutsättningar (Här 14 del områden)

- 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.
- 10 Samhällellens samlade kunskaper och värderingar o d.
- 11-19 Individernas inre verkligheter: kunskaper och värderingar, uppfattningar om samhället, psykologi och moral od.
- 2 Religiösa verksamheter.
- 3 Politiska vetenskaper och verksamheter.
- 31 Politiska vetenskaper: statistik, demografi,
- 32 statskunskap,
- 33 nationalekonomi och internationell ekonomi.
- 34 Lagtolkning, domstolar o d.
Politiska verksamheter:
- 351 Sveriges riksdag.
- 352 Kommun- och landstingsfullmäktige.
- 353 Sveriges regering.
- 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).
- 36-39 Politiska krav och politiska planeringar. Partier o d.
- 4 Sambandsforskningsverksamheter.
- 5 Naturforskning. Matematikverksamheter

Område 6: Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

(Här 28 områden)

- 60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
- 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
- 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
- 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

- 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
- 641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
- 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- 645 Användning av inventarier o d.
- 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
- 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
- 648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
- 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

- 65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
- 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
- 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
- 6525-6529 Militära verksamheter
- 653 Handelsverksamheter.
- 654 Telekommunikationsverksamheter.
- 655 Förlagsverksamheter o d.
- 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
- 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
- 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
- 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

- 66-68 Tillverkning av varor
- 66 Tillverkning av kemivaror o d
- 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
- 68 Tillverkning av komplexvaror

- 69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

Områdena 7-9 Kulturella verksamheter (Här 27 områden)

- 7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
- 70 Allmänt om konst och kultur.
- 71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.
- 72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
- 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
- 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
- 75/77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt, 77 Foto.
- 78 Musik (konserter o d 792).

- 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport
- 7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.
- 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
- 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
- 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
- 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

- 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
- 7951 Socialvård o d.
- 7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer.
- 7957 Undervisning o d.
- 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet, migration o d.
- 7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d.
- 796/799 Sport, idrott o d.

- 8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
- 80 Språk. Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
- 81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.
- 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

- 9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.
- 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik o d.
- 91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
- 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
- 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Bakgrunden till dagens värld och dagens problem.

Människorna blev människor någon gång för länge sedan. De bildade grupper och några blev ledare. Några blev krigare, härförare, furstar, kungar, kejsare, presidenter. De blev makthavare med hjälp av en överklass och de flesta i befolkningarna tillhörde en underklass som arbetade åt överklassen. Så höll det på i tusentals år, tills några i underklassen opponerade sig. Det gick stegvis.

“I Sverige förekommer riksdag som namn på folkrepresentationen strängt taget inte förrän tvåkammarrepresentationens införande 1866. Dessförinnan betydde riksdag riksmöte, medan fyrståndsrepresentationen som institution kallades riksens ständer. Båda termerna leder sitt ursprung tillbaka till mitten av 1500-talet.” (Sv uppslagsbok)

I Sverige avsatte man kungen år 1809 och en man skickades ut för att leta efter en ny kung och kom hem med en krigare som blev Karl XIV Johan. I den vevan ändrades riksdagsordningen, men det var fortfarande fyra stånd, adel, präster, borgare och bönder, och kungen var mäktig. Han var statschef och styrde Sverige, stånden var några slags medhjälpare till kungen.

Under 1800-talet växte fram industrier o d och dåligt betalda industriarbetare som knotade och ville vara med om makten. 1866 fick riksdagen två kamrar. Valbara till första kammaren som valdes indirekt: män som fyllt 35 år och sedan 3 år antingen ägt fastighet av minst 80 000 rdr taxeringsvärde eller ock skattat för minst 4000 rdr inkomst av kapital eller arbete. Valbara till andra kammaren: män som uppnått 25 års ålder, har äganderätt till fast egendom på minst 1000 rdr eller inkomst på minst 800 rdr mm.

För att få rösta på kandidater till andra kammaren krävdes att man var man, ägde fastighet 1000 rdr eller årsinkomst minst 800 rdr. Valrättens

utsträckning gällde 1865-1866 “några nya, icke några lägre kategorier av medborgare.” (Sv uppslagsbok)

Det var fortfarande mest adel, präster, borgare och bönder som fick välja och som kunde komma in i riksdagen.

Socialdemokratiska partiet bildades 1889 och de kämpade för valbarhet och rösträtt utan krav på inkomst o d. I början av 1020-talet fick även kvinnorna rösträtt, alla vuxna fick då rösta utan ekonomiska krav och man kan säga att demokratin då i någon mån var införd i Sverige. Rösträttsåldern har sänkts sedan dess.

Maktförhållandet mellan kungen och riksdagen ändrades 1917 då Riksdagen lyckades övertyga kungen, att det var riksdagen som hade översta makten, kungen var fortfarande statschef, men blev riksdagens hjälpande hand, parlamentarismen var införd: kungen lämnar regeringsmaktens utövning till dem som härskar i riksdagen. Kungens uppgifter har därefter vartefter inskränkts till att nu, sedan 1974, omfatta det som kallas representation.

Det är folket som har makten och utövar den genom den “representativa demokratin”. Olika åsikter i folket kommer till uttryck i olika politiska partier, som folket kan rösta på. Riksdagen har nu, sedan 1971, bara en kammare och de som röstas in sägs representera folket.

Mot varandra står nu huvudsakligen moderaterna och socialdemokraterna. De andra partierna är mindre och stödjer de två stora. Moderaterna är arvtagare efter åsiktsgrupper som på 1800-talet bildade överklassen. Socialdemokraterna nu härstammar från dem som kämpade för rösträtt och bättre levnadsvillkor för underklassen.

Om demokratin ska fungera väl måste de som röstar veta vad de röstar på och de som vill bli valda måste i förväg klargöra hur de avser att utöva sin makt. Det finns för stora brister i båda dessa fall. I praktiken måste partiledningarna ta ansvar för att bristerna avvecklas.

Utövandet av makten går nu till så, att de härskande partierna bildar regering och lämnar propositioner till riksdagen med förslag om det den vill åstadkomma. Partier som inte tillhör de härskande bildar opposition och stödjer eller avstyrker i riksdagen regeringens förslag.

I riksdagen behandlas propositionerna i ett antal utskott som i utlåtan- den meddelar vad de tycker, sedan röstas det i riksdagen om förslagen och någon vinner. Riksdagsledamöterna har också möjlighet att lämna förslag i motioner, som sedan behandlas som propositionerna.

I princip kan i utskotten behandlas alla slags förslag, men ledamöterna och partierna, regeringen och oppositionen ger sig inte in i alla problem, därför att de inte vill eller inte har förmåga och engagemang att upptäcka allt.

Systemet med de 129 verksamhetsområdena innehåller alla problem och de avses vara till hjälp att finna problem som bör behandlas av riksdagen.

Den tekniska utvecklingen med bättre och snabbare transporter för varor och meddelanden, flyg, snabbtåg o d, radio, TV, mobiltelefoner, Internetkommunikationer har gjort att allting har blivit en angelägenhet för alla i världen, det är "globaliseringen".

Den globaliserade handeln har gjort att producenter och konsumenter kan finna varandra även fast de ligger i olika delar av världen. Globaliseringen är på gott och ont, och är beroende av de olika ländernas sätt att hantera den. Globaliseringen griper in i människornas vardag och

kommer sannolikt att göras det mer och mer. De svenska partierna måste därför noga klargöra sin inställning till den globala utvecklingen och dess problem.

Moderaterna är numera de nya moderaterna, men tiden efter valet 2006 visar, att de fortfarande har den överklasskaraktär föregångarna på 1800-talet och större delen av 1900-talet hade. Globaliseringen gör att den moderata politiken verkar mer och mer omöjlig.

Socialdemokraternas politik, som bygger på underklassens behov, tycks ha framtiden för sig, men måste utvecklas väl för att stå emot moderaterna.

Det duger inte att den socialdemokratiska partiledningen bara sitter och väntar på klagomål från medlemmarna. Partiledningen måste gräva i den politik de är vana vid och finna de nya och bortglömda problemen. Kan och vill den det? Hur sker grävandet? Partiet måste ta hjälp av forskningen, sker det och i så fall hur? De offentliga utredningarna är till hjälp, men det behövs grävande för att hitta problem som kan ge grund för offentliga utredningar.

Partiet måste ha en politik för regionledningar, landsting och kommuner och inte lita på att de automatsikt följer den politik partiledningen tänker sig. Partiet bör klargöra för väljarna hur partiledningens politik överförs till regioner, landsting och kommuner och överföringen bör vara effektiv.

Partiet måste ha en politik för kontroll av hur de många statliga myndigheterna sköter sig.

Den borgerliga regeringens problemområden räcker inte för social-

demokraterna, de måste måste finna socialdemokraternas problem. Reglerna för utskotten nämner inte nya och bortglömda problem.

Klassifikationssystemet för verksamheter rymmer 129 verksamhetsområden som socialdemokraterna bör gräva i. Som exempel kan nämnas området 31 om statistik och demografi som kan verka tämligen oskyldigt. Det finns många brister i den offentliga statistiken som gör det svårt att få tillräckligt underlag för politiken. Det behövs en politik för statistik. I alla verksamhetsområden finns politiska problem som kan hittas om man tänker efter.

Moderaternas grundfilosofi är att staten ska styra så litet som möjligt och att markandskrafterna och kapitalismen ska styra. De borgerliga kommunerna säljer till underpris ut grundskolor, gymnasier, vård- och omsorgsföretag o d till privata företag som driver dem med bidrag från kommunerna med vinsten som mål, stora vinster som plöjs ned i privata fickor och utomlands.

En borgerlig filosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Den borgerliga regeringens politik har varit präglad av nedrustning av de generella välfärdssystemen och stora skattesänkningar som ger mest till höginkomsttagare. Om man studerar reformerna som genomförts under perioden 2006 till 2010 ser man tydligt att nästan 5 % av reformerna har gått till att förstärka den rikaste hundradelens

inkomster medan medianhushållet tagit del av ca 0,8 % av reformerna. Det betyder att den rikaste hundradelen av hushållen fick ca 6 gånger mer av regeringens reformer än hushållet som befinner sig i mitten av inkomstrappan. De möjligheter regeringen har haft att verka dämpande på de generella inkomstskillnaderna har inte tagits.

De politiska partierna intresserar sig inte för hur de med de lägsta inkomsterna har det.

Efter ha hört den socialdemokratiska partiordförandens förstamajtal kan man tycka att det nog vore bra med en socialdemokratisk regering efter valet 2014.

Men politiken är inte klar än. Och det är viktigt att politiken förs ut. Det viktigaste mediet nu är Internet. Alla har inte dator och tillgång till internet, men de flesta har.

Socialdemokraterna bör skärpa sig när det gäller att visa upp sin politik på hemsidan. Den nuvarande hemsidan är inte bra, den kan kanske fungera som partiets interna arkiv, men den är inte formad så att den kan fungera för information om politiken inför valet 2014.

Forskning

Kunskaper och nya kunskaper.
Universitet och högskolor. Utbildning och forskning.

[Sven Winnell 10 april 2012:](#)
[Universitet och högskolor.](#)
[Utbildning och forskning.](#)
<http://winnell.com/omr40zh.pdf>

Innehåll:

Sid

- 9 **Universiteten, högskolorna och demokratin.**

- 13 **Samhällsplaneringens problem.**
Hur ska man kunna förättra världen?
En planeringsfilosofi med ett klassifikationssystem för
mänskliga verksamheter

- 13 **Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna
förbättra världen? Det är människornas verksamheter
som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen
har arbetats fram en planeringsfilosofi och ett klassifika-
tionssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre
underlag för kunskaper om verksamheterna och deras
samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en
gemensam värld.**
(Se även Sven Winnells hemsida <http://winnell.com>)

- 14 Systemets avdelningar på högsta nivån.
- 14 Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer.

14	Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter.
14	Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller.
14	Individer och samhällen planerar framtiden.
16	De nio verksamhetsområdena har delats upp så att det blir 129 verksamhetsområden
17	Två sidor med de 129 områdena.
	Klassifikationssystem för verksamheter.
19	Universitetens fakulteter, ämnen o d.
20	Högskoleverkets undervisningsämnen, forskningsämnen och yrkesexamina.
39	Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.
40	Bilder med samband mellan områdena 1-9
40	Den fundamentala påverkanskedjan.
42	Schema med politiska och opolitiska planeringar.
43	Schema över påverkans -och förändringdproblem.
44	Bild med pilar för påverkan mellan olika områden.
45	Klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystem
46	Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen DC, DK och SAB.
47	Forskningen om Samhällsplaneringens problem.

I fortsättningen redovisas universitetens och högskolornas verksamheter på sidor enligt klassifikationssystemet för verksamheter. På sidorna för de olika områdena är införda deras ämnen. När det är få sådana noteringar anges de inte i innehållsförteckningen.

48 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

Sida Område

49	10	Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.
50	101	Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
51	102	Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.
52	103	Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.
53	104	Övergripande filosofiska verksamheter om samband.
54	105	Övergripande om forskning
54		Från forskning.se 17 februari 2012.
55		Aktörer inom forskning & utveckling (FoU).
65		Forskning vid universitet och högskolor.
66		Godkända forskningshuvudmän.
68		Forskarutbildning.
70	106	Övergripande om ekonomiska verksamheter.
71	107	Övergripande filosofier om utbildning o d.
72		Högskoleverkets Webbkartor.
77		Universitet och högskolor i Sverige.
82		Ämnesområden och ämnen vid högskolor och universitet.
92		Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011.
104		Personal (helår) 2010 / vetenskapsområde.
107		Professorer enligt Sveriges statskalender 1976 (SK 76).
108		Den svenska högskolan. Adresslista.
108		Lärosäten med tillstånd att utfärda examina inom grundläggande högskoleutbildning och forskarutbildning.
111		Lärosäten med tillstånd att utfärda examina på grundnivå och avancerad nivå
113		Enskild huvudman med enbart examenstillstånd för psykoterapeututbildning.
114		Ordnade efter verksamhetsområden.

119	Universitetens fakulteter, institutioner, avdelningar o d och ämnen är i det följande fördelade på klassifikationsystemets områden.	142	2	<u>Religiösa verksamheter o d.</u>
119	Högskolornas institutioner o d.	143	20	Övergripande religiösa verksamheter o d.
120	Högskolan i Borås http://www.hb.se/	144	21	Allmän religionsvetenskap.
120	Högskolan i Gävle http://www.hig.se/	145	22/28	Kristna religioner.
121	Högskolan i Halmstad http://www.hh.se/	147	29	Icke kristna religioner o d.
122	Högskolan i Skövde http://www.his.se/			Skolor i område 2:
122	Malmö högskola http://www.mah.se/	148		Teologiska Högskolan, Stockholm.
123	Mälardalens högskola http://www.mdh.se/	150		Örebro Teologiska Högskola.
123	Södertörns högskola http://www.sh.se/	151		Newmaninstitutet.
124	Högskolan i Jönköping http://www.hj.se/	153		Johannelunds teologiska högskola.
126	Högskolan Dalarna http://www.du.se/	153		Universitetens ämnen om religion.
127	Högskolan Kristianstad http://www.hkr.se/			
127	Högskolan på Gotland http://www.hgo.se/	154	3	<u>Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.</u>
128	Högskolan Väst http://www.hv.se/			Politikvetenskaper:
129	108 Samhällskunskap.	155	31	Statistik och demografi
130	Universitetens samhällsvetenskapliga och humanistiska fakulteter, avdelningar o d.	156		Stockholms universitet. Statistiska Institutionen
131	109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.	157		Uppsala universitet. Statistiska institutionen
131	Universitetens ämnen om lärdomshistoria od.	159	32	Statsvetenskap
132	11/19 Individernas inre verkligheter.	160		Göteborgs universitet
133	11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.			Statsvetenskapliga institutionen http://www.pol.gu.se/
134	12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.	162		Linnéuniversitetet Statsvetenskap
135	13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.	163		Lunds universitet Statsvetenskapliga institutionen
136	14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.			Om institutionen
137	15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.	166		Stockholms universitet, Statsvetenskapliga institutionen
138	Universitetens ämnen om psykologi.	168		Umeå universitet. Statsvetenskap
139	16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.	170		Uppsala universitet. Statsvetenskapliga institutionen
140	17 Individens moral och uppfattningar om moral.	172	33	Nationalekonomi, internationell ekonomi
141	18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.			

173	Göteborgs universitet. Nationalekonomi med statistik, Inst	197	5	<u>Naturforskning. Matematikverksamheter.</u>
175	Nationalekonomi vid andra universitet	198	50	Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
176	34 Lagar o förordningar, traktat, juridik	199	51	Matematik
178	Göteborgs universitet Handelshögskolan Juridiska institutionen http://www.law.gu.se/	200	52	Astronomi, rymdforskning
180	Lunds universitet Juridiska fakulteten Om fakulteten	201	53	Fysik o d
182	Stockholms universitet Juridiska fakulteten www.juridicum.su.se	202	54	Kemi o d
184	Umeå universitet. Juridik	203	55	Geologi, meteorologi, hydrologi o d
187	Uppsala universitet. Juridiska fakulteten	204	56	Paleontologi, arkeologi o d
	Politiska verksamheter:	205	57	Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
189	35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.	206	58	Botanik.
189	351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)	207	59	Zoologi
190	352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)	208		Universitetens fakulteter och avdelningar för naturvetenskap och matematik.
190	353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)	209		Göteborgs universitet Naturvetenskapliga fakulteten Naturvetenskap
191	354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)	211		Linnéuniversitetet Institutionen för naturvetenskap (NV)
192	36/39 Politiska krav och politiska planeringar:	214		Lunds universitet. Naturvetenskap
193	36... om individernas kroppsliga förhållanden.	216		Stockholms universitet. www.science.su.se Naturvetenskapliga fakulteten
193	37... om utbildning o d.	218		Uppsala universitet. http://www.uu.se/
194	38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.	220	6	<u>Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.</u>
194	39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d	221	60	Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
195	4 <u>Sambandsforskningsverksamheter.</u>	222	61	Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning od. Veterinärverksamheter.
195	40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.			
196	Omvärldsanalys			

- 227 Karolinska institutet <http://ki.se/>
- 235 Ersta Sköndal högskola <http://www.esh.se/>
- 237 Röda Korsets Högskola <http://www.rkh.se/>
- 240 Sophiahemmet Högskola
<http://www.sophiahemmethogskola.se/>
- 242 Ericastiftelsen <http://www.ericastiftelsen.se/>
- 243 Svenska Institutet för Kognitiv Psykoterapi
<http://www.cbti.se>
- 245 Stockholms Akademi för Psykoterapiutbildning
<http://www.sapu.se/>
- 247 Evidens AB <http://www.evidens4u.se>
- 248 Tidigare fristående Lärosäten
- 250 Universitetens ämnen om sjukvård o d.
- 251 62 Ingenjörverksamheter (konstruktion o d)
- 256 Kungl. Tekniska högskolan (KTH) <http://www.kth.se/>
- 265 KTH Biblioteket (14 mars 2012)
- 273 Chalmers tekniska högskola <http://www.chalmers.se/>
- 284 Luleå tekniska universitet <http://www.ltu.se/>
- 292 Blekinge tekniska högskola <http://www.bth.se/>
- 305 Universitetens ämnen om teknik o d.
- 306 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
- 309 Sveriges lantbruksuniversitet <http://www.slu.se/>
- 313 Gammelkroppa skogsskola
<http://www.gammelkroppa.pp.se/>
- 315 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
- 316 641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
- 317 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- 318 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- 319 645 Användning av inventarier o d.
- 320 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
- 321 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
- 322 648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
- 323 649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.
- 324 65 Administration, distribution, kommunikation, o d
- 325 Handelshögskolan i Stockholm <http://www.hhs.se/>
- 327 Andra handels-och ekonomiskolor.
- 328 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
- 329 Universitetens avdelningar på området.
- 330 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
- 331 6525-6529 Militära verksamheter
- 332 Försvarshögskolan <http://www.fhs.se/sv/>
- 335 653 Handelsverksamheter.
- 336 654 Telekommunikationsverksamheter.
- 337 655 Förlagsverksamheter o d.
- 338 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
- 339 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
- 340 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling.
Arbetsmarknad.
- 341 Universitetens avdelningar på området.
- 342 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.
- 343 66/68 Tillverkning av varor
- 345 66 Tillverkning av kemivaror o d
- 345 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
- 345 68 Tillverkning av komplexvaror
- 346 69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

- 348 7 **Formgivning av fysiska o sociala miljöer.**
- 349 Verksamheter om de fysiska och sociala miljöerna ingår i område 7.
- 352 70 Allmänt om konst och kultur.
- 353 Universitetens avdelningar o d i området.
- 354 71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat
- 355 Universitetens avdelningar o d i området.
- 356 72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
- 360 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
- 361 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
- 362 Konstfack <http://www.konstfack.se/>
- 365 Beckmans Designhögskola <http://www.beckmans.se/>
- 368 75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
- 371 Kungl. Konsthögskolan <http://www.kkh.se/>
- 373 78 Musik (konserter o d 792)
- 375 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm <http://www.kmh.se/>
- 378 Stockholms Musikpedagogiska Institut <http://www.smpi.se>
- 381 Universitetsämnena på området
- 381 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport
- 382 Universitetsämnena på området.
- 383 7911-7913 Seder och bruk .
- 385 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
- 386 Dans- och cirkushögskolan <http://www.doch.se>
- 389 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
- 390 Operahögskolan i Stockholm
- <http://www.operahogskolan.se/>
- 392 Stockholms dramatiska högskola <http://www.stdh.se/>
- 394 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
- 395 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips
- 396 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
- 398 7951 Socialvård od.
- 399 Universitetens avdelningar o d i området.
- 400 7952-7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer
- 403 7957 Undervisning o d. Forskning.
- 405 Universitetens ämnen om utbildning o d.
- 406 Den svenska högskolan. Adresslista.
- 407 Universitet och högskolor. Ordnade efter verksamhetsområden.
- 411 Universitet och högskolor som är verksamma inom flera olika områden.
- 412 Göteborgs universitet <http://www.gu.se/>
- 417 Karlstads universitet <http://www.kau.se/>
- 422 Linköpings universitet <http://www.liu.se/>
- 424 Linnéuniversitetet <http://lnu.se/>
- 429 Lunds universitet <http://www.lu.se/>
- 435 Mittuniversitetet <http://www.miun.se/>
- 437 Stockholms universitet <http://www.su.se/>
- 443 Umeå universitet <http://www.umu.se/>
- 451 Uppsala universitet <http://www.uu.se/>
- 458 Örebro universitet <http://www.oru.se/>
- 463 Högskolan i Borås <http://www.hb.se/>
- 478 Högskolan i Gävle <http://www.hig.se/>
- 486 Högskolan i Halmstad <http://www.hh.se/>
- 500 Högskolan i Skövde <http://www.his.se/>
- 507 Malmö högskola <http://www.mah.se/>
- 525 Mälardalens högskola <http://www.mdh.se/>

- 537 Södertörns högskola <http://www.sh.se>
- 559 Högskolan i Jönköping <http://www.hj.se/>
- 583 Högskolan Dalarna <http://www.du.se/>
- 623 Högskolan Kristianstad <http://www.hkr.se/>
- 627 Högskolan på Gotland <http://www.hgo.se/>
- 635 Högskolan Väst <http://www.hv.se/>
- 639 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
- 640 7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d
- 641 796-799 Sport, idrott o d.
- 642 Gymnastik- och idrottshögskolan
- 645 **8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.**
- 646 Universitetens ämnen om språk o litteratur.
- 647 80 Språk.Språkliga verksamheter. 802-809 motsvarar 82-89.
- 652 81 Litteraturvetenskap - historia. 812-819 motsvarar 82-89.
- 654 82/89 Skönlitteratur på olika språk
- 82 Engelsk skönlitteratur o d.
- 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
- 84 Fransk skönlitteratur o d
- 85 Italiensk skönlitteratur o d
- 86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d
- 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
- 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
- 89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

- 658 **9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.**
- 659 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
- 661 Universitetens ämnen om journalistik o d
- 662 91 Allmän geografi, reseskildringar 913-919 motsvarar 93-99.
- 663 Universitetens ämnen om geografi.
- 664 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d
- 666 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
- 670 93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
- 670 94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
- 670 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
- 670 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
- 670 97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika
- 670 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
- 670 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden
- 671 Universitetens ämnen om historia.

Statliga myndigheter m m

De som styr och kontrollerar.
Med internatinella organisationer och kommuner mm.

[Sven Winnell 8 april 2011](http://winnell.com/omr40zg.pdf)
[Statliga myndigheter mm och några av
deras webbkartor på Internet.](http://winnell.com/omr40zg.pdf)
<http://winnell.com/omr40zg.pdf>

Innehåll

Sid 9-48 En förteckning över statliga myndigheter

Från regeringens hemsida på Internet 9 januari 2011

Myndigheter

Till Regeringskansliets verksamhet hör myndigheter och statliga bolag som ansvarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen.

Statsrådsberedningen

Svenska institutet för europapolitiska studier (SIEPS).

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmiljöverket, Arbetsdomstolen, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) med flera.

Finansdepartementet

Skatteverket, Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Finansinspektionen, AP-fonderna med flera.

Försvarsdepartementet

Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap med flera.

Justitiedepartementet

Polisen, Domstolsverket, Migrationsverket med flera

Kulturdepartementet

Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens kulturråd, Myndigheten för radio- och tv med flera.

Landsbygdsdepartementet

Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Fiskeriverket, Styrelsen för samefonden med flera.

Miljödepartementet

Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket med flera.

Näringsdepartementet

Trafikverket, Tillväxtverket, Statens energimyndighet med flera.

Socialdepartementet

Apoteket AB, Barnombudsmannen, Hjälpmedelsinstitutet med flera.

Utbildningsdepartementet

Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten med flera.

Utrikesdepartementet

Invest in Sweden Agency, Migrationsverket, Svenska institutet med flera.

Sid 49- 698 Webbkartor från några statliga myndigheter m m inlagda i SW-klassifikationssystem

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar

Introduktion om förteckningen.

- * Sven Winnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen <http://winnell.com>
- * Om klassifikationssystem
- * Politiken är en viktig förutsättning för utvecklingen.
- * Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?
- * En planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för människornas verksamheter.
- * SW Klassifikationssystem för verksamheter.

101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning

- * Kungliga biblioteket (KB)
- * SUNET (Swedish University Computer Network)

103 Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.

- * Förenta Nationernas Millenniedeklaration. Sammandrag.
- * FN:s Konvention om barnets rättigheter.
- * De mänskliga rättigheterna.
- * Rio-deklarationen om miljö och utveckling. Agenda 21. 1992.
- * Folkhälsomål.

104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband

105 Övergripande om forskning

* forskning.se

106 Övergripande om ekonomiska verksamheter

107 Övergripande filosofier om utbildning o d.

* Skolverket.Kunskapskraven för grundskolan klara

108 Samhällskunskap.

* Del ur Lgr 11: kursplan i samhällskunskap i grundskolan

* Samhällskunskap. Kunskapskrav

109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

11/19 Individernas inre verkligheter.

11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.

12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.

13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.

14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.

15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.

16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.

17 Individens moral och uppfattningar om moral.

18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2 Religiösa verksamheter o d

20 Övergripande religiösa verksamheter o d

21 Allmän religionsvetenskap

22/28 Kristna religioner

29 Icke kristna religioner o d

3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

31 Statistik och demografi

* SCB Statistiska Centralbyrån

32 Statsvetenskap

33 Nationalekonomi, internationell ekonomi

34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)

* Sveriges riksdag. 15 mars 2011.

352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)

* Sveriges Kommuner och Landsting.

353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

* Regeringen och Regeringskansliet

354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

* Förenta Nationerna, FN.

* EU från Internet 15 mars 2011.

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

36... om individernas kroppsliga förhållanden.

37... om utbildning o d.

38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.

39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

* Sociademokraternas hemsida på Internet.

- * Miljöpartiet de gröna, mp
- * Vänsterpartiet
- * Moderaterna
- * Folkpartiet
- * Centerpartiet
- * Kristdemokraterna
- * Sverigedemokraterna

4 Sambandsforskningsverksamheter.

40 Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap

51 Matematik

52 Astronomi, rymdforskning

- * Rymdstyrelsen

53 Fysik o d

54 Kemi o d

55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d

- * SMHI

56 Paleontologi, arkeologi o d

57 Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet

58 Botanik.

59 Zoologi

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

61 Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning od. Veterinärverksamheter.

- * Läke-medelsverket
- * Statens folkhälsoinstitut
- * Kemikalieinspektionen
- * Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- * Karolinska institutet

62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

- * Statens geotekniska institut
- * KTH. Kungliga Tekniska högskolan.
- * Utbildningar, studenter och professorer/professurer vid universitet och högskolor

63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

- * Statens jordbruksverk
- * Skogsstyrelsen
- * Fiskeriverket
- * Sveriges lantbruksuniversitet

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.

- * Livsmedelsverket

643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.

644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.

- * Energimyndigheten
- * Elmarknadsinspektionen

645 Användning av inventarier o d.

- * Konsumentverket

646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).

647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter

- * Konsumentverkets hushållsbudgetar 2011+ bostadskostnader mm.
- * Månadskostnader år 2011, förvärvsarbete icke-pensionärer
- * Från Skatteverkets: "Skatter i Sverige. Skattestatistisk årsbok 2010
- * Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.
- * Månadslön (grundlön) och löneutveckling år 2009

648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d

651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning

6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

- * Sveriges Kommuner och Landsting
- * Länsstyrelserna (21 st)
- * Statskontoret
- * Utrikesförvaltning i världsklass
- * UD: Utrikespolitik och internationellt samarbete

6525-6529 Militära verksamheter

- * Försvarsmakten
- * FOI Totalförsvarets forskningsinstitut
- * SIPRI Stockholm International Peace Research Institute

653 Handelsverksamheter.

- * Exportkreditnämnden EKN
- * Kommerskollegium
- * Konkurrensverket

654 Telekommunikationsverksamheter.

- * Post- och telestyrelsen

655 Förlagsverksamheter o d.

656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

- * Trafikverket
- * Trafikanalys
- * Transportstyrelsen
- * Rikstrafiken
- * VTI, Statens väg- och transportforskningsinstitut
- * Post- och telestyrelsen
- * Tullverket

657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

- * Sveriges Riksbank
- * Riksgälden
- * Riksrevisionen
- * Skatteverket
- * Statens bostadskreditnämnd
- * Ekonomistyrningsverket
- * Finansinspektionen FI
- * Finanspolitiska rådet
- * Konjunkturinstitutet
- * Försäkringskassan

658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.

- * Arbetsmiljöverket
- * Arbetsförmedlingen
- * Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2010. Statistik om arbete och näringar.
- * Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
- * Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)
- * Svenska ESF-rådet
- * Invest Sweden
- * Tillväxtanalys
- * Tillväxtverket
- * Vinnova

659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

66/68 Tillverkning av varor

66 Tillverkning av kemivaror o d

67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d

68 Tillverkning av komplexvaror

69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

70 Allmänt om konst och kultur.

71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat

- * Boverket
- * Naturvårdsverket

72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur

73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning

74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning

- * Konstfack

75/77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt, 77 Foto

- * Kungl. Konsthögskolan

78 Musik (konserter o d 792)

- * Kungl. Musikhögskolan

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport

7911-7913 Seder och bruk .

7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

- * Stockholms dramatiska högskola
- * Operahögskolan

793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

7951 Sociologi. Socialvård.

- * Socialstyrelsen
- * Barnombudsmannen. BO
- * Sida
- * Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsarbete (SADEV)

7952-7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer

- * Rikspolisstyrelsen
- * Brottsförebyggande rådet.
- * Ekobrottsmyndigheten
- * Kriminalvården

7957 Undervisning o d.

- * Skolverket
- * Skolinspektionen
- * Högskoleverket
- * Universitet och högskolor i Sverige
- * Verket för högskoleservice VHS
- * Myndigheten för yrkeshögskolan
- * Vetenskapsrådet
- * Vetenskapsrådets forskningsområden.
- * Aktörer inom forskning & utveckling (FoU)
- * Forskningsrådet Formas
- * Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS.
- * Studieförbundet Näringsliv och Samhälle SNS
- * Svenska Unescorådet
- * Uppsala Universitet

7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet

- * Migrationsverket

7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

- * skollink.se Diverse organisationer

796-799 Sport, idrott o d.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

80 Språk.Språkliga verksamheter. 802-809 motsvarar 82-89.

81 Litteraturvetenskap - historia. 812-819 motsvarar 82-89.

82/89 Skönlitteratur på olika språk

82 Engelsk skönlitteratur o d.

83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur

84 Fransk skönlitteratur o d

85 Italiensk skönlitteratur o d

86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d

87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d

88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d

89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.

90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen

- * skollink.se Massmedia

91 Allmän geografi, reseskildringar 913-919 motsvarar 93-99.

92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria

94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa

- *Svenska institutet för europapolitiska studier.

95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.

96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.

* Nordiska Afrikainstitutet

97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika

98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika

99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Polerna.

Rymden

Regeringen.

Om Regeringen.

Se

[Sven Winnell 10 februari 2012 + 24 feb:
Alliansregeringens verksamheter i februari 2012 och
en socialdemokratisk skuggregering.
<http://winnell.com/omr36-39zp.pdf>](#)

Innehåll sid:

7	<u>En inledning</u>
8	Det socialdemokratiska partiet.
9	Kort beskrivning av ett klassifiationssystem.
10	Förslag till socialdemokratisk skuggregering.
19	Årskostnader år 2011, förvärvsarbetande icke-pensionärer
19	Pensionärer 2011.
20	2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. 2010.
21	2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
21	Överskotten för ensam har ökat 2011 jämfört med 2010
21	Grundlön per månad för arbetare år 2009
22	Några ord till slut. Om politiska problem.
22	Förenta Nationerna, FN, är ett försök att leda världen.
22	Moderaternas ideologi är borgerlighetens ideologi.
22	Arbetslöshet och välfärdens grunder.
23	Slopa inte kärnkraftverken. Förespråka inte förmögenhets- skatt, ny fastighetsskatt eller ny arvsskatt.
23	Förbättra för låginkomster. Bobidrag. Slopa tv-avgiften.
24	Socialdemokraterna, ett statsbärande parti. Partiets politik.
25	Skolan, pensioner, socialförsäkringar, sjukvården.
29	Innehåll i Sven Winnell 10 januari 2012: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik inför 2012.
35	Innehåll i Sven Winnell 11 januari 2012: Kulturutredningar och kulturbudgetar.

39 område **Samhällsplaneringens problem.**

Hur ska man kunna förbättra världen?

Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har arbetats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

- 43 Klassifikationssystem för verksamheter.
45 Människorna har olika behov av information i olika roller.
46 Den fundamentala påverkanskedjan.
47 Politiska planeringar.
48 Schema över påverkans- och förändringsproblem.
49 Individens inre verklighet, politiska styrningar och ekonomiska och kulturella handlingar.

I det följande har lagts in **alliansregeringens verksamheter** och i område 351 en **socialdemokratisk skuggregering**.

50 1 **Psykologiska och filosofiska verksamheter**

- 51 10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.
52 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
53 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.
53 **Arkiv- och biblioteksministern.**
57 103 Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.
58 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband.
59 105 Övergripande om forskning.
60 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter.
61 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
63 108 Samhällskunskap.
64 109 Ide- filosofi- och lärdoms historia.
64 **Lärdomen, vetenskaperna och tänkandet har utvecklats. Om idé-, lärdoms-, vetenskaps- och filosofihistoria.**

74 11/19 **Individernas inre verkligheter.**

- 75 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
76 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
77 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
77 **Om estetik.**
82 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
82 **Världsåskådningar. Världsbild. Livsåskådningar. Människosyn. Om ideologier**
88 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
88 **Om psykologi.**
96 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.
96 **Om logik.**
101 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
101 **Om etik och moral.**
107 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

108 2 **Religiösa verksamheter o d**

- 109 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
109 **Trossamfundsministern.**
112 21 Allmän religionsvetenskap.
113 22/28 Kristna religioner.
114 29 Icke kristna religioner o d.

115 3 **Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.**

- 116 31 Statistik och demografi.
116 **Om statistik.**
123 32 Statsvetenskap.
123 **Om demokrati. Demokratiministern.**
130 **Demokratiministern.**
133 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
133 **Om nationalekonomi.**
136 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.
137 **Justitieministern.**
139 **Justitiedepartementet.**

- 144 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
- 145 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands).
- 145 **Socialdemokratisk skuggregering.**
- 153 **Riksdagens utskott.**
- 174 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands).
- 176 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands).
- 176 **Statsministern.**
- 177 **Regeringen.**
- 201 **Statsrådsberedningen.**
- 203 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)
- 203 **EU-ministern.**
- 206 36/39 Politiska krav och politiska planeringar.
- 207 **De politiska partierna.**
- 211 36... om individernas kroppsliga förhållanden.
- 212 37... om utbildning o d.
- 213 38... om fysiska miljöer o ekonomiska verksamheter.
- 214 39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d.
- 215 4 **Sambandsforskningsverksamheter.**
- 216 40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.
- 217 5 **Naturforskning. Matematikverksamheter.**
- 218 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
- 219 51 Matematik.
- 220 52 Astronomi, rymdforskning.
- 221 53 Fysik o d.
- 222 54 Kemi o d.
- 223 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
- 224 56 Paleontologi, arkeologi o d.
- 225 57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet.
- 226 58 Botanik.
- 227 59 Zoologi.
- 228 6 **Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
- 229 60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter.
- 230 61 Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning od. Veterinärverksamheter.
- 232 **Hälso- och sjukvårdsministern.**
- 249 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d).
- 252 **IT-teknik.**
- 255 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske.
- 256 **Landsbygdsministern.**
- 258 **Landsbygdsdepartementet.**
- 275 64 **Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.**
- 276 641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
- 276 **Livsmedelsministern.**
- 279 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- 279 **Boende.**
- 279 **Turistministern.**
- 283 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- 283 **Energiministern. Med vatten, avlopp, avfall.**
- 290 645 Användning av inventarier o d.
- 290 **Konsumentministern.**
- 294 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
- 295 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter.
- 295 **Hushållsekonomi.**
- 296 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
- 297 649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.
- 297 **Äldreomsorg.**

300 65 **Administration, distribution, kommunikation, organisation o d.**
301 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
301 **Datoranvändning.**
302 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
302 **Kommun- och förvaltningsministern.**
315 **Utrikesministern.**
316 **Utrikesdepartementet.**
321 **Förvaltningsavdelningen.**
323 6525-6529 Militära verksamheter.
323 **Försvarsministern.**
325 **Försvarsdepartementet.**
333 653 Handelsverksamheter.
333 **Handelsministern.**
340 654 Telekommunikationsverksamheter.
340 **IT-ministern.**
341 655 Förlagsverksamheter o d.
342 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
342 **Infrastrukturministern. Transporter.**
351 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
351 **Finansministern.**
352 **Finansmarknadsministern.**
353 **Finansdepartementet,**
358 **Socialförsäkringsministern.**
369 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling.
Arbetsmarknad.
369 **Arbetsmarknadsministern.**
371 **Arbetsmarknadsdepartementet**
380 **Näringsministern.**
381 **Näringsdepartementet.**
395 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

396 66-69 **Tilverkning.**
66/68 Tilverkning av varor.
66 Tilverkning av kemivaror o d.
67 Tilverkning av bearbetningsvaror o d.
68 Tilverkning av komplexvaror.
398 69 Tilverkning/ byggande av byggnader och anläggningar.

399 7 **Formgivning av fysiska o sociala miljöer.**
403 70 Allmänt om konst och kultur.
403 **Kulturministern.**
405 **Kulturdepartementet.**

417 71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.
418 **Miljöministern.**
419 **Miljödepartementet.**
423 **Plan- och byggministern. Bostadsministern.**
436 72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur.
439 **Arkitekturministern.**

441 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
442 **Museiministern.**
446 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
446 **Designministern.**
447 75/77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt, 77 Foto.
448 **Bildkonstministern.**
449 78 Musik (konserter o d 792).
450 **Musikministern.**

- 451 79 **Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport.**
- 452 7911-7913 Seder och bruk .
- 453 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
- 453 **Film-, radio- och TV- ministern.**
- 459 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
- 459 **Teaterministern.**
- 462 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
- 463 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips.
- 463 **Spelministern.**
- 465 795 **Sociala miljöer och sociala verksamheter.**
- 467 7951 Sociologi. Socialvård.
- 468 **Socialministern.**
- 469 **Barn- och äldreministern.**
- 470 **Socialdepartementet.**
- 487 **Biståndsministern.**
- 490 7952-7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer.
- 492 **Polis-, brotts- och kriminalvårdsministern.**
- 505 **Jämställdhetsministern.**
- 508 7957 Undervisning o d.
- 509 **Undervisningsministern.**
- 512 **Undervisningsdepartementet.**
- 527 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
- 527 **Integrationsministern.**
- 529 **Migrationsministern.**
- 530 7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d.
- 530 **Föreningsministern.**
- 533 796- 799 Sport, idrott o d.
- 534 **Idrottsministern.**
- 536 8 **Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.**
- 536 **Språk- och litteraturministern**
- 539 80 Språk.Språkliga verksamheter. 802-809 motsvarar 82-89.
- 541 81 Litteraturvetenskap - historia. 812-819 motsvarar 82-89.
- 543 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
- 82 Engelsk skönlitteratur o d.
- 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur.
- 84 Fransk skönlitteratur o d.
- 85 Italiensk skönlitteratur o d.
- 86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d.
- 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
- 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
- 89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d.
- 546 9 **Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.**
- 547 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
- 548 **Pressministern.**
- 554 91 Allmän geografi, reseskildringar 913-919 motsvarar 93-99.
- 555 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
- 556 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
- 560 93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria.
- 94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa.
- 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
- 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
- 97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika.
- 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
- 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Sid

562 Ändringar 24 feb 2012. Om skuggregering och
-576 riksdagsutskott

I början på varje område finns uppgifter om Libris-koder enligt:

Sven Winnell 8 april 2011 Statliga myndigheter mm och några av deras webbkartor på Internet.
<http://winnell.com/omr40zg.pdf>

Med kompletteringar från omr 01d.pdf

* Med röd stjärna i slutet på områdena finns länkar som berör området.

Sven Winnell : Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (<http://winnell.com/omr40zf.pdf>)

Sedan detta skrevs har inträffat förändringar.

Departementen 24 april 2013.

Om Regeringskansliet

Statsrådsberedningen

Fredrik Reinfeldt
Birgitta Ohlsson

Statsminister
EU-minister

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström
Erik Ullenhag

Arbetsmarknadsminister
Integrationsminister

Finansdepartementet

Anders Borg
Peter Norman

Finansminister
Finansmarknadsminister

Försvarsdepartementet

Karin Enström

Försvarsminister

Förvaltningsavdelningen

Justitiedepartementet

Beatrice Ask
Tobias Billström

Justitieminister
Migrationsminister

Kulturdepartementet

Lena Adelsohn Liljeroth

Kultur- och idrottsminister

Landsbygdsdepartementet

Eskil Erlandsson

Landsbygdsminister

Miljödepartementet

Lena Ek

Miljöminister

Näringsdepartementet

Annie Lööf
Catharina Elmsäter-Svärd
Anna-Karin Hatt

Näringsminister
Infrastrukturminister
It- och energiminister

Socialdepartementet

Göran Högglund
Maria Larsson
Stefan Attefall
Ulf Kristersson

Socialminister
Barn- och äldreminister
Civil- och bostadsminister
Socialförsäkringsminister

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Utbildningsminister, vice statsminister
Jämställdhets- och bitr. utbildningsminister

Maria Arnholm

Utrikesdepartementet

Carl Bildt
Gunilla Carlsson
Ewa Björling

Utrikesminister
Bistandsminister
Handels- och nordisk samarbetsminister

Ämnen och ansvarsområden A-Ö. Regeringen

A

[ACTA](#) *Justitiedepartementet*
[Administrativ förenkling](#) *Utrikesdepartementet*
[Administrativt samarbete](#) *Utrikesdepartementet*
[Adoption från annat land](#) *Socialdepartementet*
[Afrika och EU](#) *Utrikesdepartementet*
[Aktörssamverkan i utvecklingssamarbetet](#)
Utrikesdepartementet
[Alkohol, narkotika, dopning och tobak i Sverige](#)
Socialdepartementet
[Ambassader, konsulat och reseråd](#) *Utrikesdepartementet*
[Ambassader och konsulat](#) *Utrikesdepartementet*
[Amerika](#) *Utrikesdepartementet*
[Ansvar för skolan i Sverige](#) *Utbildningsdepartementet*
[Antarktis](#) *Utrikesdepartementet*
[Antigua och Barbuda](#) *Utrikesdepartementet*
[Arbete](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*
[Arbetskraftsinvandring](#) *Justitiedepartementet*
[Arbetsliv](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*
[Arbetsmarknad -2011](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*
[Arbetsmarknadspolitik](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*
[Arbetsmiljö](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*
[Arbetsrätt](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*

B

[Arbetskadeförsäkringen](#) *Socialdepartementet*
[Asia-Europe Meeting \(ASEM\)](#) *Utrikesdepartementet*
[Asyl](#) *Justitiedepartementet*
[Bahamas](#) *Utrikesdepartementet*
[Barbados](#) *Utrikesdepartementet*
[Barnets rättigheter](#)
[Barn- och elevombudet](#) *Utbildningsdepartementet*
[Barn- och ungdomskultur](#) *Kulturdepartementet*
[Begravningsverksamheten i Sverige](#) *Socialdepartementet*
[Behöver jag visum?](#) *Utrikesdepartementet,*
Justitiedepartementet
[Bekämpning av terrorism](#) *Justitiedepartementet*
[Bidrag till information och studier om säkerhetspolitik och fredsfrämjande utveckling](#) *Utrikesdepartementet*
[Bilateralt samarbete](#) *Utrikesdepartementet*
[Bildkonst, arkitektur, form och design](#) *Kulturdepartementet*
[Bioenergi från jord- och skogsbruket](#)
Landsbygdsdepartementet
[Biologisk mångfald och ekosystemtjänster](#)
Miljödepartementet
[Biståndet i siffror](#) *Utrikesdepartementet*
[Bistånd och utvecklingspolitik](#) *Utrikesdepartementet*
[Boende och byggande](#) *Justitiedepartementet,*
Socialdepartementet, Miljödepartementet
[Bolag, ekonomiska föreningar och stiftelser](#)
Justitiedepartementet
[Bortförda barn](#) *Utrikesdepartementet*

Brottmålsärenden *Justitiedepartementet*

Brottsförebyggande frågor *Justitiedepartementet*

Brottsoffer *Justitiedepartementet*

Budget och mål: Internationellt bistånd 2012

Utrikesdepartementet

Budget och mål: UD *Utrikesdepartementet*

Budget och mål: Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande *Utrikesdepartementet*

C

Cirkulär migration och utveckling *Justitiedepartementet*

Civil krishantering *Justitiedepartementet*

D

Delgivning *Justitiedepartementet*

Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter

Arbetsmarknadsdepartementet, Utrikesdepartementet, Landsbygdsdepartementet, Socialdepartementet, Justitiedepartementet, Utbildningsdepartementet

Demokratipolitik *Justitiedepartementet*

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Landsbygdsdepartementet

Det svenska studiestödssystemet *Utbildningsdepartementet*

Dialoger om värdet av ekosystemtjänster

Miljödepartementet

Diskrimineringslagen *Arbetsmarknadsdepartementet*

Djur *Landsbygdsdepartementet*

Djurskyddskontroll *Landsbygdsdepartementet*

Dominica *Utrikesdepartementet*

Domstol *Justitiedepartementet*

Dubbelt medborgarskap. För- och nackdelar

Utrikesdepartementet

E

Ekologisk produktion och konsumtion

Landsbygdsdepartementet

Ekonomiskt utanförskap - en global utmaning

Utrikesdepartementet

Elektronisk kommunikation, LEK *Näringsdepartementet*

Elmarknad *Miljödepartementet*

En ny sammanhållningspolitik tar form

Näringsdepartementet

Ensamkommande barn *Justitiedepartementet*

En strategi för Sveriges säkerhet *Försvarsdepartementet*

ESO *Finansdepartementet*

Etableringsfrihet och fri rörlighet för tjänster

Utrikesdepartementet

EU:s inre marknad *Utrikesdepartementet*

EU-patent *Justitiedepartementet*

Eurojust *Justitiedepartementet*

Europa, Södra Kaukasien och Centralasiens länder

Utrikesdepartementet

Europadomstolen *Justitiedepartementet*

Ewa Björling bjuder in till idéer inom Projekt Kosmopolit

Utrikesdepartementet

Exportfrämjande *Utrikesdepartementet*

F

Familjerätt *Justitiedepartementet*

Fastighetsrätt *Justitiedepartementet*

[Film](#) *Kulturdepartementet*

[Finansiella marknader](#) *Utrikesdepartementet*

[Finansiering av forskning i Sverige](#)

Utbildningsdepartementet

[Finansmarknad](#) *Finansdepartementet*

[Finanspolitik och statens budget](#) *Finansdepartementet*

[Finanspolitiskt ramverk](#) *Finansdepartementet*

[Firmarätt](#) *Justitiedepartementet*

[Fiske](#) *Landsbygdsdepartementet*

[Flyget minskar avstånden](#) *Näringsdepartementet*

[FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO](#)

Landsbygdsdepartementet

[FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO](#)

Utrikesdepartementet

[FN-organisationer för handel och utveckling: UNCTAD](#)

[och ITC](#) *Utrikesdepartementet*

[Foder](#) *Landsbygdsdepartementet*

[Folkbildning](#) *Utbildningsdepartementet*

[Folkhälsa](#)

[Folkrätt: krigets lagar](#) *Försvarsdepartementet*

[Forskning](#) *Utbildningsdepartementet*

[Forskning](#) *Försvarsdepartementet*

[Forskningssamarbete](#) *Utrikesdepartementet*

[Forskningssamarbete inom EU](#) *Utbildningsdepartementet*

[Frihet på nätet](#) *Utrikesdepartementet*

[Fritidshem](#) *Utbildningsdepartementet*

[Från konflikt till stabil fred och långsiktig hållbar](#)

[utveckling](#) *Utrikesdepartementet*

[Funktionshinder](#)

[Fyrverkerier](#) *Försvarsdepartementet*

[Förbättringar för tjänstemottagare](#) *Utrikesdepartementet*

[Förbättringar för tjänstemottagare](#) *Utrikesdepartementet*

[Förenkla för företagen](#)

[Företag med statligt ägande](#) *Finansdepartementet*

[Förmögenhetsrätt](#) *Justitiedepartementet*

[Förnybar energi](#) *Näringsdepartementet*

[Förskola](#) *Utbildningsdepartementet*

[Förskoleklassen](#) *Utbildningsdepartementet*

[Försvaret, skydd och säkerhet](#) *Försvarsdepartementet,*

Statsrådsberedningen

[Förtryck - en global utmaning](#) *Utrikesdepartementet*

[Föräldraförsäkring och bidrag till föräldrar](#)

G

[Gemensamt europeiskt asylsystem](#) *Justitiedepartementet*

[Genetiskt modifierade organismer \(GMO\)](#)

Landsbygdsdepartementet

[Genomförandet av tjänstedirektivet](#) *Utrikesdepartementet*

[Genomförandet av tjänstedirektivet](#) *Utrikesdepartementet*

[Genpatent](#) *Justitiedepartementet*

[Globala gemensamma nyttigheter](#) *Utrikesdepartementet*

[Grundlagarna](#) *Justitiedepartementet*

[Grundskola](#) *Utbildningsdepartementet*

[Gymnasieskola](#) *Utbildningsdepartementet*

H

[Handel med jordbruksprodukter](#) *Utrikesdepartementet*

[Handel och konfliktförebyggande](#) *Utrikesdepartementet*

[Handel och utveckling](#) *Utrikesdepartementet*

[Handelspolitik](#) *Utrikesdepartementet*

[Havs- och vattenmiljö](#) *Miljödepartementet*

[Helcoms aktionsplan för Östersjön](#) *Miljödepartementet*

[Helcoms miljöministermöte 2013](#) *Miljödepartementet*

[Helsingforskommissionen, Helcom](#) *Miljödepartementet*

[Hiv och aids](#) *Utrikesdepartementet*

[Humanitärt bistånd](#) *Utrikesdepartementet*

[Hund och katt](#) *Landsbygdsdepartementet*

[Hur fattas beslut om en fredsfrämjande insats i EU:s regi?](#)

Försvarsdepartementet, Utrikesdepartementet

[Hållbara hälsosystem och ökad tillgång till läkemedel](#)

Utrikesdepartementet

[Hållbar stadsutveckling](#) *Utrikesdepartementet*

[Hållbart företagande \(CSR\)](#) *Utrikesdepartementet*

[Hållbar utveckling](#) *Miljödepartementet, Utrikesdepartementet*

[Hållbar utveckling](#) *Miljödepartementet*

[Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder](#)

Utrikesdepartementet

[Hälso- och sjukvård](#)

I

[Idrott](#) *Kulturdepartementet*

[Idrott](#) *Kulturdepartementet*

[Idrottslyftet - en satsning på svensk idrott](#)

Kulturdepartementet

[Individ- och familjeomsorg](#)

[Information om viseringar \(visum\)](#) *Justitiedepartementet*

[Informationssamhället](#) *Näringsdepartementet*

[Infrastrukturpropositionen 2008](#) *Näringsdepartementet*

[Integration](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*

[Integrationsstrategi - Egenmakt mot utanförskap](#)

Arbetsmarknadsdepartementet

[Internationella domstolar](#) *Utrikesdepartementet*

[Internationellt ekonomiskt samarbete](#) *Finansdepartementet*

[Internationellt rättsligt samarbete](#) *Justitiedepartementet*

[Internationellt samarbete inom utbildnings- och](#)

[forskningsområdet](#) *Utbildningsdepartementet*

[Internationellt samarbete - ungdomspolitik](#)

Utbildningsdepartementet

[Internationell verksamhet](#) *Försvarsdepartementet*

J

[Jakt och viltvård](#) *Landsbygdsdepartementet*

[Jordbruk](#) *Landsbygdsdepartementet*

[Jämställdhet](#) *Utbildningsdepartementet*

[Jämställdhet och kvinnors roll](#) *Utrikesdepartementet*

[Järnväg](#) *Näringsdepartementet*

K

[Kalendarium](#) *Miljödepartementet, Utrikesdepartementet*

[Kemikaliehantering](#) *Utrikesdepartementet*

[Kemikalier](#) *Miljödepartementet*

[Klimat](#) *Miljödepartementet*

[Klimat; anpassning och utsläppsminskningar](#)

Utrikesdepartementet

[Klimatförändringar och miljöpåverkan - en global utmaning](#) *Utrikesdepartementet*
[Kommunal vuxenutbildning](#) *Utbildningsdepartementet*
[Kommuner och landsting](#) *Finansdepartementet*
[Konflikter och sviktande situationer - en global utmaning](#) *Utrikesdepartementet*
[Konkurrens - ett viktigt medel för ökat välbefinnande](#) *Näringsdepartementet*
[Konsumentpolitik](#) *Justitiedepartementet*
[Kriminalvård](#) *Justitiedepartementet*
[Kroatien](#) *Utrikesdepartementet*
[Kultur](#) *Kulturdepartementet*
[Kultur, medier och idrott](#) *Kulturdepartementet, Utbildningsdepartementet, Finansdepartementet, Socialdepartementet*
[Kulturdepartementets och dess myndigheters regelförenklingsarbete](#) *Kulturdepartementet*
[Kultur och hälsa](#) *Kulturdepartementet*
[Kulturråd i utlandet](#) *Kulturdepartementet*
[Kvinnor, fred och säkerhet](#) *Utrikesdepartementet*

L

[Lag och rätt](#) *Justitiedepartementet*
[Lagstiftning](#) *Justitiedepartementet*
[Landsbygd, djur och livsmedel](#) *Landsbygdsdepartementet, Näringsdepartementet*
[Landsbygdsprogram för Sverige 2007-2013](#) *Landsbygdsdepartementet*
[Litteraturen, läsandet och språket](#) *Kulturdepartementet*

[Livsmedel](#) *Landsbygdsdepartementet*
[Läkemedel i Sverige](#) *Socialdepartementet*
[Länder och regioner](#) *Utrikesdepartementet*
[Läraryftet](#) *Utbildningsdepartementet*

M

[Medier](#) *Kulturdepartementet*
[Medier](#) *Kulturdepartementet*
[Migration](#) *Justitiedepartementet*
[Militärt försvar](#) *Försvarsdepartementet*
[Miljölagstiftning](#) *Miljödepartementet*
[Miljö och klimat](#) *Utrikesdepartementet*
[Millenniedeklarationen och millenniemålen](#) *Utrikesdepartementet*
[Mobil kommunikation](#) *Näringsdepartementet*
[Multilateralt samarbete i biståndet](#) *Utrikesdepartementet*
[Museer och utställningar](#) *Kulturdepartementet*
[Mål och budget för politik mot diskriminering](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*
[Mänskliga rättigheter](#) *Utrikesdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Socialdepartementet*
[Mänskliga rättigheter i Sverige](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*
[Mänskliga rättigheter i utrikespolitiken](#) *Utrikesdepartementet*
[Mäns våld mot kvinnor](#) *Näringsdepartementet*
[Märkning](#) *Landsbygdsdepartementet*

N

[Nationell eHälsa i Sverige](#) *Socialdepartementet*

Nationell satsning mot livsstilskriminellas brottslighet

Justitiedepartementet

Nationellt arbete med biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Miljödepartementet

Nordiskt och nordiskt-baltiskt samarbete

Utrikesdepartementet

Nya riktlinjer för samarbetsstrategier

Utrikesdepartementet

Nystartsjobb

Arbetsmarknadsdepartementet

Nåd

Justitiedepartementet

Näringsliv, handel och regional tillväxt

Näringsdepartementet, Utrikesdepartementet, Justitiedepartementet, Finansdepartementet

Näringslivsfrämjarna

Utrikesdepartementet

O

OECD:s granskning av Sveriges miljöpolitik

Miljödepartementet

Offentlighets- och sekretesslagen

Justitiedepartementet

Offentlighetsprincipen

Justitiedepartementet

Offentlig upphandling i Sverige

Socialdepartementet

Olika biståndsformer

Utrikesdepartementet

Oman

Utrikesdepartementet

Organisationer och samarbeten

Utrikesdepartementet

Organiserad brottslighet med fokus på människohandel

Utrikesdepartementet

P

Parisdeklarationen - så blir biståndet effektivare

Utrikesdepartementet

Patenträtt

Justitiedepartementet

Pensioner

Justitiedepartementet

Personuppgiftslagen

Justitiedepartementet

Polis

Justitiedepartementet

Politik för det civila samhället

Utbildningsdepartementet

Presstöd

Kulturdepartementet

Prioriterade teman i biståndet

Utrikesdepartementet

Psykiatri i Sverige

Socialdepartementet

R

Redovisningslagstiftningen

Justitiedepartementet

Regelförenklning på Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

Regeringen satsar på millenniemål 5

Utrikesdepartementet

Regeringskansliets Projektexportsektariat

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet

Remitteringar från Sverige till utvecklingsländer

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet

Rennäring

Landsbygdsdepartementet

Revisorsdirektivet

Justitiedepartementet

Riksdagens behandling av statens budget för 2013

Finansdepartementet

Finansdepartementet

Finansdepartementet

Finansdepartementet

Rio+20 FN:s konferens om hållbar utveckling

Utrikesdepartementet, Miljödepartementet

Utrikesdepartementet, Miljödepartementet

Utrikesdepartementet, Miljödepartementet

Utrikesdepartementet, Miljödepartementet

Rovdjur

Miljödepartementet

Miljödepartementet

Miljödepartementet

Räddningstjänst

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet

Rättslig hjälp i brottmål

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

Rättsmedicin

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

Rättsväsendet

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

S

[Rättsväsendets informationsförsörjning \(RIF\) - ett gemensamt utvecklingsarbete](#) *Justitiedepartementet*

[Rätt utbetalningar från välfärdssystemen](#)
Finansdepartementet

[Saint Christopher och Nevis](#) *Utrikesdepartementet*

[Saint Lucia](#) *Utrikesdepartementet*

[Saint Vincent och Grenadinerna](#) *Utrikesdepartementet*

[Samarbete genom de internationella utvecklingsbankerna](#)
Utrikesdepartementet

[Samarbete genom FN](#) *Utrikesdepartementet*

[Samarbete genom FN](#) *Utrikesdepartementet*

[Samarbete i Östersjöregionen](#) *Utrikesdepartementet*

[Samer - Samepolitik](#) *Landsbygdsdepartementet*

[Samhällsekonomi och statsbudget](#) *Finansdepartementet*

[Sex globala utmaningar](#) *Utrikesdepartementet*

[Sexköpslagen](#) *Utbildningsdepartementet*

[Sexuell exploatering av barn](#) *Socialdepartementet*

[Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter](#)
Utrikesdepartementet

[Sjukförsäkring](#)

[Sjöfart](#) *Näringsdepartementet*

[Skapande skola - En satsning på mer kultur i skolan!](#)
Kulturdepartementet

[Skatter](#) *Finansdepartementet*

[Skogsbruk](#) *Landsbygdsdepartementet*

[Skydd mot olyckor](#) *Försvarsdepartementet*

[Skydd och varaktiga lösningar för flyktingar](#)
Utrikesdepartementet

[Smittsamma sjukdomar i Sverige](#) *Socialdepartementet*

[Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot - en global utmaning](#) *Utrikesdepartementet*

[Socialförsäkring](#)

[Socialtjänst](#)

[Spelmarknaden](#) *Finansdepartementet*

[Statlig förvaltning](#)

[Stockholm+40 - internationell konferens om hållbar livsstil och innovativa lösningar](#) *Miljödepartementet,*
Utrikesdepartementet

[Straffrätt](#) *Justitiedepartementet*

[Strandskydd](#) *Miljödepartementet*

[Strategi för Sveriges multilaterala utvecklingssamarbete](#)
Utrikesdepartementet

[Stöd till organisationer i det civila samhället](#)
Utrikesdepartementet

[Stöd till säkerhetssektorreform, SSR](#)
Försvarsdepartementet, Utrikesdepartementet,
Justitiedepartementet

[Surinam](#) *Utrikesdepartementet*

[Svenska aktörer tar över](#) *Utrikesdepartementet*

[Svensk handel och investeringar](#) *Utrikesdepartementet*

[Svenskt medborgarskap](#) *Arbetsmarknadsdepartementet*

[Sverige - det nya matlandet](#) *Landsbygdsdepartementet*

[Sveriges arbete genom Asiatiska utvecklingsbanken](#)
Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom den globala vaccinationsalliansen

GAVI Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom FN:s befolkningsfond UNFPA

Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom FN:s världslivsmedelsprogram,

WFP Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom Globala fonden mot aids, malaria och tuberkulos Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom Globala miljöfonden GEF

Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom ILO Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom Interamerikanska

utvecklingsbanken IDB Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom Internationella

jordbruksutvecklingsfonden IFAD Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom OCHA Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom OHCHR Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom UNAIDS Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom UNDP Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom UNEP Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom UNHCR Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom UNRWA Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom UN-Women Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom Världsbanken Utrikesdepartementet

Sveriges arbete genom Världshälsoorganisationen WHO

Utrikesdepartementet

Sveriges arbete med Nordiska utvecklingsfonden NDF

Utrikesdepartementet

Sveriges internationella överenskommelser (SÖ)

Utrikesdepartementet

Sveriges miljömål Miljödepartementet

Sveriges politik för global utveckling Utrikesdepartementet

Sveriges samarbete med Afrikanska utvecklingsbanken

Utrikesdepartementet

Sveriges samarbete med FN:s barnfond UNICEF

Utrikesdepartementet

Sveriges säkerhetspolitik Utrikesdepartementet

Syfte och arbetsformer för långtidsutredningarna

Finansdepartementet

Säkerhetssektorreformer Utrikesdepartementet

Säkra livsmedel Landsbygdsdepartementet

T

Tandvård i Sverige Socialdepartementet

Teater, dans och musik Kulturdepartementet

Terrorism och turism Utrikesdepartementet

Tidig varning och snabba begränsningsåtgärder

Utrikespolitik och internationellt samarbete

Tillsatser, sötningsmedel, smak- och färgämnen

Landsbygdsdepartementet

Tjänster som omfattas Utrikesdepartementet

Tjänstesektorn i Sverige och EU Utrikesdepartementet

Transporter och infrastruktur Näringsdepartementet

Transporträtt Justitiedepartementet

Trossamfund

Trygghet för barn och elever Utbildningsdepartementet

Turism Näringsdepartementet

U [Två perspektiv](#) *Utrikesdepartementet*

[UD avråder från resor](#) *Utrikesdepartementet*

[Ukraina](#) *Försvarsdepartementet, Utrikesdepartementet*

[Under din resa](#) *Utrikesdepartementet*

[Ungdomspolitik](#) *Utbildningsdepartementet*

[Universitet och högskola](#) *Utbildningsdepartementet*

[Upphovsrätt](#) *Justitiedepartementet*

[Upphovsrätt, patenträtt och annan immaterialrätt](#)
Justitiedepartementet

[Uruguay](#) *Utrikesdepartementet*

[Utbildning i svenska för invandrare](#)
Utbildningsdepartementet

[Utbildning och forskning](#) *Utbildningsdepartementet*

[Utredning om översyn av valsystemet](#) *Justitiedepartementet*

[Utrikes- och säkerhetspolitik](#) *Utrikesdepartementet*

[Utrikespolitik och internationellt samarbete](#)
Utrikesdepartementet

[Utvecklingssamarbete inom EU](#) *Utrikesdepartementet*

V [Vad vill Sverige med biståndet?](#) *Utrikesdepartementet*

[Vart går det svenska biståndet?](#) *Utrikesdepartementet*

[Varumärkesrätt](#) *Justitiedepartementet*

[Vigsel på ambassad](#) *Utrikesdepartementet*

[Vilka är resultaten i biståndet?](#) *Utrikesdepartementet*

[Viseringsfrågor](#) *Justitiedepartementet*

[Visionen om Sverige - det nya matlandet](#)
Landsbygdsdepartementet

[Vuxenutbildning](#) *Utbildningsdepartementet*

[Vägtrafik](#) *Näringsdepartementet*

[Världshandelsorganisationen \(WTO\)](#) *Utrikesdepartementet*

W [WTO:s jordbruksförhandlingar - dystert läge](#)
Landsbygdsdepartementet

Y [Yttrandefrihet](#) *Utrikesdepartementet*

Å [Åklagare](#) *Justitiedepartementet*

[Åtgärder mot lagfartskapning](#) *Justitiedepartementet*

Ä [Äldreomsorg](#)

Ö [Öppna jämförelser inom socialtjänst och hälso- och sjukvård i Sverige](#) *Socialdepartementet*

[Östeuropa och Centralasien](#) *Utrikesdepartementet*

[Överenskommelsen inom sociala området](#)
Utbildningsdepartementet, Socialdepartementet

Ambassader, konsulat och reseråd

Arbete

Asyl, migration och integration

Boende och byggande

Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter

Försvar, skydd och säkerhet

Hav, vatten, fiske och sjöfart

Hälsa, sjukvård, socialtjänst, socialförsäkring

Kommunikationer, infrastruktur och IT

Kultur, medier och idrott

Lag och rätt

Landsbygd, djur och livsmedel

Miljö, energi och klimat

Näringsliv, handel och regional tillväxt

Samhällsekonomi och statsbudget

Stat, kommuner och landsting

Utbildning och forskning

Utrikespolitik och internationellt samarbete

Pågående utredningar.

Har inte undermenyer

[Statsrådsberedningen](#)

Har inte undermenyer

[Arbetsmarknadsdepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Finansdepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Försvarsdepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Justitiedepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Kulturdepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Landsbygdsdepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Miljödepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Näringsdepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Socialdepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Utbildningsdepartementet](#)

Har inte undermenyer

[Utrikesdepartementet](#)

Från regeringens hemsida på Internet:

Pågående utredningar

Utredningar är sorterade på vilket departement de lyder under. Välj därför departement i vänsterspalten för att läsa mer om en specifik utredning.

Frågor om pågående utredningar besvaras av respektive kommitté eller det departement som kommittén tillhör. Ring till Regeringskansliet, telefon växel 08-405 10 00.

Avslutade utredningar

När betänkandet är överlämnat till respektive statsråd eller departement avslutas utredningen. Information om utredningen och dess direktiv finns i betänkandet.

[Visa ordförklaringar](#)

[Tipsa om sidan](#)

Statens offentliga utredningar ([e-post till Statens offentliga utredningar](#))

Publicerad 25 februari 2013

Uppdaterad 27 mars 2013

Riksdagens utskott.

[Arbetsmarknadsutskottet](#)

[Civilutskottet](#)

[Finansutskottet](#)

[Försvarsutskottet](#)

[Justitieutskottet](#)

[Konstitutionsutskottet](#)

[Kulturutskottet](#)

[Miljö- och jordbruksutskottet](#)

[Näringsutskottet](#)

[Skatteutskottet](#)

[Socialförsäkringsutskottet](#)

[Socialutskottet](#)

[Trafikutskottet](#)

[Utbildningsutskottet](#)

[Utrikesutskottet](#)

[Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet](#)

[EU-nämnden](#)

På Riksdagens hemsida beskrivs utskottens uppgifter bara med några rader för varje utskott. Det är för torftigt. I det följande uppgifter enligt Svensk författningssamling 1974:1974:153 Kungörelse (1974:153) om beslutad ny riksdagsordning

Från sid 169 -173 i <http://wimnell.com/omr36-39zp.pdf>

Från riksdagen 10 feb 2012:

Svensk författningssamling 1974:1974:153

Kungörelse (1974:153) om beslutad ny riksdagsordning

[Svensk författningssamling - riksdagen.se](#)

Från 4 kap:

Ärendefördelningen mellan utskotten

6 § Riksdagen föreskriver efter vilka grunder övriga ärenden ska fördelas mellan utskotten. Därvid ska ärenden som hör till ett och samma ämnesområde hänföras till samma utskott. Riksdagen får dock bestämma att det ska finnas ett utskott för beredning av ärenden om sådana lagar som avses i 8 kap. 2 § första stycket 1 regeringsformen, oberoende av ämnesområde.

Riksdagen får avvika från de grunder som har fastställts liksom från 5 §, om det i ett särskilt fall är påkallat av hänsyn till sambandet mellan olika ärenden, ett ärendes särskilda beskaffenhet eller arbetsförhållandena.

Under samma förutsättningar som anges i andra stycket får ett utskott överlämna ett ärende till ett annat utskott, om detta utskott samtycker till det. Det utskott som överlämnar ärendet kan i samband med överlämnandet yttra sig över ärendet till det mottagande utskottet. *Lag (2010:1411).*

Socialdemokraternas Gruppledare

Här finner du våra gruppledare och talespersoner i riksdagen.

Gruppledare för Riksdagsgruppen

Mikael Damberg [Presskontakt](#)

Ekonomisk-politisk talesperson

Magdalena Andersson [Presskontakt](#)

Finansutskottet (FiU)

Fredrik Olovsson [Presskontakt](#)

Arbetsmarknadsutskottet (AU)

Ylva Johansson [Presskontakt](#)

Försvarsutskottet (FöU)

Peter Hultqvist [Presskontakt](#)

Konstitutionsutskottet (KU)

Björn von Sydow [Presskontakt](#)

Kulturutskottet (KRU)

Gunilla Carlsson [Presskontakt](#)

Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)

Matilda Ernkrans [Presskontakt](#)

Civilutskottet (CU)

Veronica Palm [Presskontakt](#)

Näringsutskottet (NU)

Jennie Nilsson [Presskontakt](#)

Skatteutskottet (SkU)

Leif Jakobsson [Presskontakt](#)

Socialförsäkringsutskottet (SfU)

Tomas Eneroth [Presskontakt](#)

Socialutskottet (SoU)

Lena Hallengren [Presskontakt](#)

Trafikutskottet (TU)

Anders Ygeman [Presskontakt](#)

Utbildningsutskottet (UbU)

Ibrahim Baylan [Presskontakt](#)

Utrikesutskottet (UU)

Urban Ahlin [Presskontakt](#)

Justitieutskottet (JU)

Morgan Johansson [Presskontakt](#)

EU-nämnden

Marie Granlund [Presskontakt](#)

26 sep 2012 **Björn von Sydow** blev ny gruppledare för Socialdemokraterna i Konstitutionsutskottet, KU. Han har förts in i ovanstående tabell, där socialdemokraterna inte har honom med.

Hur passar departement och statsråd ihop med riksdagsutskotten?

Förr fanns både bostadsdepartement och civildepartement. De är borta nu, men det finns en civil- och bostadsminister som ligger i socialdepartementet. I riksdagen finns ett civilutskott.

“**Civilutskottet** skall bereda ärenden om

1. äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- och utskönningsbalkarna och lagar som ersätter eller anknyter till föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
2. försäkringsavtalsrätt,
3. bolags- och föreningsrätt,
4. skadeståndsrätt,
5. transporträtt,
6. konkursrätt,
7. konsumentpolitik,
8. internationell privaträtt,
9. lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet,
10. bostadspolitik,
11. vattenrätt,
12. bebyggelseplanläggning,
13. byggnadsväsendet,
14. fysisk planering samt
15. expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik bereds av civilutskottet. *Lag (2006:885).*”

Punkterna 1-9 kan man tycka passar in i Justitieutskottet. Punkterna 10-15 gäller byggnadsplaneringsverksamheter och borde kunna ses som utskottets väsentligaste ärenden.

Socialdemokraternas Gruppledare

Här finner du s-gruppledare och s- talespersoner i riksdagen.

Gruppledare för Riksdagsgruppen:

Mikael Damberg [Presskontakt](#)

Ekonomisk-politisk talesperson:

Magdalena Andersson [Presskontakt](#)

I det följande är inlagt utskottens arbetsuppgifter och departement och statsråd som ägnar sig åt uppgifterna.

Det departement och statsråd arbetar med motsvarar inte helt fördelningen på utskotten, här har bara några avvikelser angivits.

Detaljer om statsrådets arbetsuppgifter finns i

[Sven Winnell 10 februari 2012 + 24 feb:](#)

[Alliansregeringens verksamheter i februari 2012 och en socialdemokratisk skuggregering.](#)

<http://winnell.com/omr36-39zp.pdf>

Departementen överensstämmer i de flesta fallen i stort sett med riksdagsutskotten, men krångliga är konstitutionsutskottet, kulturutskottet och civilutskottet.

Socialdemokraterna bör introducera en demokratiminister kopplad till konstitutionsutskottet och en minister för den fysiska miljön.

Klimat hör till den fysiska miljön, men behandlas i ett eget departement: miljödepartementet. Den byggda fysiska miljös estetik är ett ärende i kulturrepartementet där statsrådet knappast har kompetens eller möjlighet att hantera den fysiska miljön. Estetiken borde ingå i uppgifterna för en minister för den fysiska miljön, där klimat bör ingå. Den nuvarande ordningen är olämplig när det gäller den fysiska miljön

Finansutskottet (FiU)

Fredrik Olovsson [Presskontakt](#)

Finansutskottet ska bereda ärenden om

1. penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
2. kredit- och fondväsendet,
3. det affärsmässiga försäkringsväsendet,
4. Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
5. den kommunala ekonomin,
6. statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
7. statens egendom och upphandling i allmänhet,
8. förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde samt
9. budgettekniska frågor.

Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa statsbudgeten och granska årsredovisning för staten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen bereds av finansutskottet. *Lag (2010:1417).*

Finansdepartementet

[Anders Borg](#)

[Peter Norman](#)

[Finansminister](#)

[Finansmarknadsminister](#)

Finansdepartementet har även skatteutskottets arbetsuppgifter

Socialdemokrater i utskottet:

Olovsson, Fredrik (S) Vice ordförande

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 214

Telefon: 08-7864186

E-post: fredrik.olvsson@riksdagen.se

Nilsson, Pia (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 199

Telefon: 08-7865276

E-post: pia.nilsson@riksdagen.se

Hellman, Jörgen (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 264

Telefon: 08-7864832

E-post: jorgen.hellman@riksdagen.se

Bucht, Sven-Erik (S)

Socialdemokraterna

Norrbottens län, plats 348

Telefon: 08-7865942

E-post: sven-erik.bucht@riksdagen.se

Bernhardsson, Bo (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns södra, plats 186

Telefon: 08-7864703

E-post: bo.bernhardsson@riksdagen.se

Nordén, Marie (S)

Socialdemokraterna

Jämtlands län, plats 239

Telefon: 08-7864363

E-post: marie.norden@riksdagen.se

Arbetsmarknadsutskottet (AU)

Ylva Johansson [Presskontakt](#)

Arbetsmarknadsutskottet ska bereda ärenden om

1. arbetsmarknadspolitik,
2. arbetslivspolitik med arbetsrätt,
3. integration,
4. åtgärder mot diskriminering i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning samt
5. jämställdhet mellan kvinnor och män i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv bereds av arbetsmarknadsutskottet. *Lag (2008:757).*

Arbetsmarknadsdepartementet

[Hillevi Engström](#)

[Arbetsmarknadsminister](#)

[Erik Ullenhag](#)

[Integrationsminister](#)

Jämställdhet ingår i Arbetsmarknadsutskottet

På utbildningsdepartementet:

[Maria Arnholm](#)

[Jämställdhets- och bitr.
utbildningsminister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Johansson, Ylva (S) Vice ordförande

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 173

Telefon: 08-7864756

E-post: ylva.johansson@riksdagen.se

Pärssinen, Raimo (S)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 23

Telefon: 08-7864745

E-post: raimo.parssinen@riksdagen.se

Stenberg, Maria (S)

Socialdemokraterna

Norrbottnens län, plats 240

Telefon: 08-7865163

E-post: maria.stenberg@riksdagen.se

Björck, Patrik (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 130

Telefon: 08-7865957

E-post: patrik.bjorck@riksdagen.se

Ahlberg, Ann-Christin (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns södra, plats 302

Telefon: 08-7864398

E-post: ann-christin.ahlberg@riksdagen.se

Andersson, Johan (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 148

Telefon: 08-7865315

E-post: johan.andersson@riksdagen.se

Försvarsutskottet (FöU)

Peter Hultqvist [Presskontakt](#)

Försvarsutskottet ska bereda ärenden om

1. totalförsvaret,
 2. samhällets räddningstjänst,
 3. åtgärder för att minska samhällets sårbarhet,
 4. kärnteknisk säkerhet och strålningsskydd samt
 5. sjö- och kustövervakning,
- allt i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning. Ärenden om anslag till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap bereds av försvarsutskottet. *Lag (2008:757)*.

Försvarsdepartementet

Karin Enström

Försvarsminister

Socialdemokrater i utskottet:

Hultqvist, Peter (S) Ordförande

Socialdemokraterna
Dalarnas län, plats 105
Telefon: 08-7866259
E-post: peter.hultqvist@riksdagen.se

Lindestam, Åsa (S)

Socialdemokraterna
Gävleborgs län, plats 49
Telefon: 08-7865187
E-post: asa.lindestam@riksdagen.se

Jeppsson, Peter (S)

Socialdemokraterna
Blekinge län, plats 60
Telefon: 08-7864470
E-post: peter.jeppsson@riksdagen.se

Härstedt, Kent (S)

Socialdemokraterna
Skåne läns västra, plats 152
Telefon: 08-7865647
E-post: kent.harstedt@riksdagen.se

Carlsson, Clas-Göran (S)

Socialdemokraterna
Kronobergs län, plats 329
Telefon: 08-7865637
E-post: clas-goran.carlsson@riksdagen.se

Sörenson, Anna-Lena (S)

Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 118
Telefon: 08-7865707
E-post: anna-lena.sorenson@riksdagen.se

Konstitutionsutskottet (KU)

Björn von Sydow [Presskontakt](#)

Konstitutionsutskottet ska bereda ärenden om

1. lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen,
 2. lagstiftning om radio, television och film,
 3. yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet,
 4. press- och partistöd,
 5. Riksrevisionen, såvitt avser val av riksrevisor, skiljande av riksrevisor från uppdraget och åtal mot riksrevisor,
 6. riksdagen och riksdagens myndigheter i övrigt utom Riksbanken,
 7. länsförvaltningen och rikets administrativa indelning,
 8. den kommunala självstyrelsen samt
 9. medgivande från riksdagen att väcka talan mot en riksdagsledamot eller att ingripa i en ledamots personliga frihet.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse bereds av konstitutionsutskottet *Lag (2010:1417)*.

Regeringen har inget departement för detta.

Socialdemokraterna bör introducera en demokratminister för frågor om statistik, demografi, statsvetenskap, demokrati, korruption, kontroll av myndigheter o d, revision, förvaltning, samhällets informationshantering, val, nationalekonomins värderingar, mänskliga rättigheter o d. Religioner bör ej innehålla frågor som hör till statens sekulära demokratiproblem: demokrati, slaveri, rasism, kvinnoförtryck o d.

Socialdemokrater i utskottet:

von Sydow, Björn (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 25
Telefon: 08-7864210

E-post: bjorn.von.sydow@riksdagen.se

Petersson, Helene i Stockaryd (S)

Socialdemokraterna
Jönköpings län, plats 252
Telefon: 08-7865274
E-post: helene.petersson@riksdagen.se

Gustafsson, Billy (S)

Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 10
Telefon: 08-7864718
E-post: billy.gustafsson@riksdagen.se

Andersson, Phia (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns södra, plats 304
Telefon: 08-7865324
E-post: phia.andersson@riksdagen.se

Hoff, Hans (S)

Socialdemokraterna
Hallands län, plats 66
Telefon: 08-7864944
E-post: hans.hoff@riksdagen.se

Ekström, Hans (S)

Socialdemokraterna
Södermanlands län, plats 286
Telefon: 08-7865863
E-post: hans.ekstrom@riksdagen.se

Kulturutskottet (KRU)

Gunilla Carlsson [Presskontakt](#)

Kulturutskottet skall bereda ärenden om

1. allmänna kultur- och bildningsändamål,
2. folkbildning,
3. ungdomsverksamhet,
4. internationellt kulturellt samarbete,
5. idrotts- och friluftsverksamhet,
6. trossamfunden i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning samt
7. radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid bereds av kulturutskottet. *Lag (2003:180)*.

Kulturdepartementet

[Lena Adelsohn Liljeroth](#) [Kultur- och idrottsminister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Carlsson, Gunilla i Hisings Backa (S) Ordförande

Socialdemokraterna
Göteborgs kommun, plats 261

Telefon: 08-7865320

E-post: gunilla.c.carlsson@riksdagen.se

Johnsson, Peter (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns norra, plats 228

Telefon: 08-7865094

E-post: peter.johnsson@riksdagen.se

Engle, Kerstin (S)

Socialdemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 17

Telefon: 08-7864116

E-post: kerstin.engle@riksdagen.se

Svedberg, Per (S)

Socialdemokraterna
Gävleborgs län, plats 136

Telefon: 08-7865684

E-post: per.svedberg@riksdagen.se

Zedell, Christina (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 82

Telefon: 08-7865254

E-post: christina.zedell@riksdagen.se

From, Isak (S)

Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 203

Telefon: 08-7865682

E-post: isak.from@riksdagen.se

Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)

Matilda Ernkrans [Presskontakt](#)

Miljö- och jordbruksutskottet ska bereda ärenden om

1. jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt och fiske,
 2. vädertjänst,
 3. naturvård samt
 4. miljövård i övrigt som inte tillhör något annat utskotts beredning.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel bereds av miljö- och jordbruksutskottet. *Lag (2009:928)*.

Landsbygdsdepartementet

[Eskil Erlandsson](#)

[Landsbygdsminister](#)

Miljödepartementet

[Lena Ek](#)

[Miljöminister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Ernkrans, Matilda (S) Ordförande

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 233

Telefon: 08-7865042

E-post: matilda.ernkrans@riksdagen.se

Löfstrand, Johan (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 32

Telefon: 08-7864869

E-post: johan.lofstrand@riksdagen.se

Pettersson, Helén i Umeå (S)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 109

Telefon: 08-7864529

E-post: helen.pettersson@riksdagen.se

Larsson, Jan-Olof (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 19

Telefon: 08-7865041

E-post: jan-olof.larsson@riksdagen.se

Karlsson, Sara (S)

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 321

Telefon: 08-7865735

E-post: sara.karlsson@riksdagen.se

Niemi, Pyry (S)

Socialdemokraterna

Uppsala län, plats 117

Telefon: 08-7864771

E-post: pyry.niemi@riksdagen.se

Civilutskottet (CU)

Veronica Palm [Presskontakt](#)

Civilutskottet skall bereda ärenden om

1. äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- och utskönningsbalkarna och lagar som ersätter eller anknyter till föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
 2. försäkringsavtalsrätt,
 3. bolags- och föreningsrätt,
 4. skadeståndsrätt,
 5. transporträtt,
 6. konkursrätt,
 7. konsumentpolitik,
 8. internationell privaträtt,
 9. lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet,
 10. bostadspolitik,
 11. vattenrätt,
 12. bebyggelseplanläggning,
 13. byggnadsväsendet,
 14. fysisk planering samt
 15. expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik bereds av civilutskottet. *Lag (2006:885).*

På socialdepartementet:

[Stefan Attefall](#)

[Civil- och bostadsminister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Palm, Veronica (S) Ordförande

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 170

Telefon: 08-7865241

E-post: veronica.palm@riksdagen.se

Ohlsson, Carina (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 70

Telefon: 08-7864296

E-post: carina.ohlsson@riksdagen.se

Larsson, Hillevi (S)

Socialdemokraterna

Malmö kommun, plats 14

Telefon: 08-7864399

E-post: hillevi.larsson@riksdagen.se

Gunnarsson, Jonas (S)

Socialdemokraterna

Värmlands län, plats 163

Telefon: 08-7865743

E-post: jonas.gunnarsson@riksdagen.se

Köhler, Katarina (S)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 138

Telefon: 08-7865642

E-post: katarina.kohler@riksdagen.se

Kerimo, Yilmaz (S)

Socialdemokraterna

Stockholms län, plats 85

Telefon: 08-7865478

E-post: yilmaz.kerimo@riksdagen.se

Näringsutskottet (NU)

Jennie Nilsson [Presskontakt](#)

Näringsutskottet ska bereda ärenden om

1. allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
 2. industri och hantverk,
 3. handel,
 4. immaterialrätt,
 5. energipolitik,
 6. regional tillväxtpolitik,
 7. statlig företagsamhet samt
 8. pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv bereds av näringsutskottet. *Lag (2008:757)*.

Näringsdepartementet

[Annie Lööf](#)

[Näringsminister](#)

[Anna-Karin Hatt](#)

IT hör till trafikutskottet

[It- och energiminister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Nilsson, Jennie (S)

Socialdemokraterna
Hallands län, plats 126
Telefon: 08-7864508

E-post: jennie.nilsson@riksdagen.se

Adolfsson Elgestam, Carina (S)

Socialdemokraterna
Kronobergs län, plats 293

Telefon: 08-7864359

E-post: carina.a.elgestam@riksdagen.se

Örnfjäder, Krister (S)

Socialdemokraterna
Kalmar län, plats 150

Telefon: 08-7864790

E-post: krister.ornfjader@riksdagen.se

Johansson, Ann-Kristine (S)

Socialdemokraterna
Värmlands län, plats 20

Telefon: 08-7864750

E-post: ann-kristine.johansson@riksdagen.se

Vestlund, Börje (S)

Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 172

Telefon: 08-7864784

E-post: borje.vestlund@riksdagen.se

Åström, Karin (S)

Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 276

Telefon: 08-7865246

E-post: karin.astrom@riksdagen.se

Skatteutskottet (SkU)

Leif Jakobsson [Presskontakt](#)

Skatteutskottet skall bereda ärenden om

1. taxering och skattebetalning,
2. folkbokföring samt
3. exekutionsväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution bereds av skatteutskottet. *Lag (2003:180)*.

Finansdepartementet

[Anders Borg](#)

[Peter Norman](#)

[Finansminister](#)

[Finansmarknadsminister](#)

Finansdepartementet har även finansutskottets arbetsuppgifter.

Socialdemokrater i utskottet:

Jakobsson, Leif (S) Vice ordförande

Socialdemokraterna

Malmö kommun, plats 13

Telefon: 08-7864836

E-post: leif.jakobsson@riksdagen.se

Bergstedt, Hannah (S)

Socialdemokraterna

Norrbottnens län, plats 313

Telefon: 08-7865769

E-post: hannah.bergstedt@riksdagen.se

Oskarsson, Christina (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 193

Telefon: 08-7864711

E-post: christina.oskarsson@riksdagen.se

Olsson, Hans (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns södra, plats 303

Telefon: 08-7864769

E-post: hans.olsson@riksdagen.se

Persson, Peter (S)

Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 326

Telefon: 08-7865807

E-post: peter.persson@riksdagen.se

Karlsson, Anders (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns västra, plats 123

Telefon: 08-7864719

E-post: anders.karlsson@riksdagen.se

Socialförsäkringsutskottet (SfU)

Tomas Eneroth [Presskontakt](#)

Socialförsäkringsutskottet skall bereda ärenden om

1. allmän försäkring,
2. allmän pension,
3. arbetsskadeförsäkring,
4. ekonomiskt stöd åt barnfamiljer,
5. svenskt medborgarskap samt
6. migration.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 8 Migration, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn bereds av socialförsäkringsutskottet. *Lag (2006:885).*

På socialdepartementet:

[Ulf Kristersson](#)

[Socialförsäkringsminister](#)

På justitiedepartementet:

[Tobias Billström](#)

[Migrationsminister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Eneroth, Tomas (S) Vice ordförande

Socialdemokraterna

Kronobergs län, plats 292

Telefon: 08-7864387

E-post: tomas.eneroth@riksdagen.se

Lundh Sammeli, Fredrik (S)

Socialdemokraterna

Norrbottnens län, plats 312

Telefon: 08-7864808

E-post: fredrik.lundh.sammeli@riksdagen.se

Jansson, Eva-Lena (S)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 267

Telefon: 08-7864700

E-post: eva-lena.jansson@riksdagen.se

Kvarnström, Kurt (S)

Socialdemokraterna

Dalarnas län, plats 47

Telefon: 08-7866395

E-post: kurt.kvarnstrom@riksdagen.se

Heydari, Shadiye (S)

Socialdemokraterna

Göteborgs kommun, plats 334

Telefon: 08-7865950

E-post: shadiye.heydari@riksdagen.se

Omanovic, Jasenko (S)

Socialdemokraterna

Västernorrlands län, plats 310

Telefon: 08-7864276

E-post: jasenko.omanovic@riksdagen.se

Socialutskottet (SoU)

Lena Hallengren [Presskontakt](#)

Socialutskottet ska bereda ärenden om

1. omsorger om barn och ungdom i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
2. omsorg om äldre och handikappade,
3. åtgärder mot missbruk och andra socialtjänstfrågor,
4. alkoholpolitiska åtgärder,
5. hälso- och sjukvård samt
6. sociala ärenden i övrigt.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg bereds av socialutskottet. *Lag (2010:867)*.

Socialdepartementet

[Göran Hägglund](#)
[Maria Larsson](#)

[Socialminister](#)
[Barn- och äldreminister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Hallengren, Lena (S) Vice ordförande

Socialdemokraterna
Kalmar län, plats 254
Telefon: 08-7864783

E-post: lena.hallengren@riksdagen.se

Engelhardt, Christer (S)

Socialdemokraterna
Gotlands län, plats 120
Telefon: 08-7865160

E-post: christer.engelhardt@riksdagen.se

Arleklo, Ann (S)

Socialdemokraterna
Skåne läns västra, plats 184

Telefon: 08-7864595

E-post: ann.arleklo@riksdagen.se

Axelsson, Lennart (S)

Socialdemokraterna
Örebro län, plats 232

Telefon: 08-7866002

E-post: lennart.axelsson@riksdagen.se

Bråkenhielm, Catharina (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 42

Telefon: 08-7864333

E-post: catharina.brakenhielm@riksdagen.se

Sandberg, Gunnar (S)

Socialdemokraterna
Jämtlands län, plats 238

Telefon: 08-7864361

E-post: gunnar.sandberg@riksdagen.se

Trafikutskottet (TU)

Anders Ygeman [Presskontakt](#)

Trafikutskottet skall bereda ärenden om

1. vägar och vägtrafik,
2. järnvägar och järnvägstrafik,
3. hamnar och sjöfart,
4. flygplatser och luftfart,
5. post,
6. elektroniska kommunikationer samt
7. IT-politik.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 22 Kommunikationer bereds av trafikutskottet. *Lag (2006:885)*.

På näringsdepartementet:

[Catharina Elmsäter-Svärd](#) **Infrastrukturminister**

[Anna-Karin Hatt](#) **It- och energiminister**

Energi hör till näringsutskottet.

Socialdemokrater i utskottet:

Ygeman, Anders (S) Ordförande

Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 81

Telefon: 08-7864806

E-post: anders.ygeman@riksdagen.se

Green, Monica (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns östra, plats 43

Telefon: 08-7864736

E-post: monica.green@riksdagen.se

Larsson, Lars Mejern (S)

Socialdemokraterna
Värmlands län, plats 46

Telefon: 08-7864765

E-post: lars.mejern.larsson@riksdagen.se

Svensson, Suzanne (S)

Socialdemokraterna
Blekinge län, plats 91

Telefon: 08-7865905

E-post: suzanne.svensson@riksdagen.se

Pettersson, Leif (S)

Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 277

Telefon: 08-7866106

E-post: leif.pettersson@riksdagen.se

Johansson, Lars (S)

Socialdemokraterna
Göteborgs kommun, plats 227

Telefon: 08-7864785

E-post: lars.johansson@riksdagen.se

Utbildningsutskottet (UbU)

Ibrahim Baylan [Presskontakt](#)

Utbildningsutskottet ska bereda ärenden om

1. skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet,
2. högre utbildning och forskning samt
3. studiestöd.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning bereds av utbildningsutskottet. *Lag (2010:867).*

Utbildningsdepartementet

[Jan Björklund](#)

[Utbildningsminister, vice statsminister](#)

[Maria Arnholm](#)

[Jämställdhets- och bitr. utbildningsminister](#)

Jämställdhet hör till Arbetsmarknadsutskottet.

I förutsättningarna för utbildningsdepartementet bör ingå idé-, filosofi- och lärdoms historia, vetenskapshistoria och individernas inre verkligheter, och det bör också ingå i den obligatoriska undervisningen i grundskolan, gymnasiet och universitet och högskolor.

Socialdemokrater i utskottet:

Baylan, Ibrahim (S) Vice ordförande

Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 108

Telefon: 08-7864217

E-post: ibrahim.baylan@riksdagen.se

Malmström, Louise (S)

Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 31

Telefon: 08-7864675

E-post: louise.malmstrom@riksdagen.se

Strand, Thomas (S)

Socialdemokraterna
Jönköpings län, plats 289

Telefon: 08-7866736

E-post: thomas.strand@riksdagen.se

Helmersson Olsson, Caroline (S)

Socialdemokraterna
Södermanlands län, plats 251

Telefon: 08-7864770

E-post: caroline.helmerson.olsson@riksdagen.se

Bergman, Håkan (S)

Socialdemokraterna
Örebro län, plats 306

Telefon: 08-7865862

E-post: hakan.bergman@riksdagen.se

Svantorp, Gunilla (S)

Socialdemokraterna
Värmlands län, plats 162

Telefon: 08-7865755

E-post: gunilla.svantorp@riksdagen.se

Utrikesutskottet (UU)

Urban Ahlin [Presskontakt](#)

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om

1. rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer,
 2. bistånd till andra länders utveckling samt
 3. utrikeshandel i övrigt och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd bereds av utrikesutskottet. *Lag (2003:180).*

Utrikesdepartementet

[Carl Bildt](#)

[Gunilla Carlsson](#)

[Ewa Björling](#)

[Utrikesminister](#)

[Biståndsminister](#)

[Handels- och nordisk
samarbetsminister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Ahlin, Urban (S) Vice ordförande

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 44

Telefon: 08-7864723

E-post: urban.ahlin@riksdagen.se

Hägg, Carina (S)

Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 180

Telefon: 08-7864809

E-post: carina.hagg@riksdagen.se

Waidelich, Tommy (S)

Socialdemokraterna

Stockholms län, plats 52

Telefon: 08-7864850

E-post: tommy.waidelich@riksdagen.se

Runeson, Carin (S)

Socialdemokraterna

Dalarnas län, plats 75

Telefon: 08-7865563

E-post: carin.runeson@riksdagen.se

Thorell, Olle (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 236

Telefon: 08-7864393

E-post: olle.thorell@riksdagen.se

Forslund, Kenneth G (S) talesperson i biståndsfrågor

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 68

Telefon: 08-7864357

E-post: kenneth.g.forslund@riksdagen.se

Justitieutskottet (JU)

Morgan Johansson [Presskontakt](#)

Justitieutskottet skall bereda ärenden om

1. domstolarna,
2. arrendenämnderna och hyresnämnderna,
3. åklagarväsendet,
4. polisväsendet,
5. rättsmedicinen,
6. kriminalvården samt
7. brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet bereds av justitieutskottet. *Lag (2003:180)*.

Justitiedepartementet

[Beatrice Ask](#)

[Justitieminister](#)

[Tobias Billström](#)

[Migrationsminister](#)

Migration hör till socialförsäkringsutskottet

Socialdemokrater i utskottet:

Johansson, Morgan (S) Ordförande

Socialdemokraterna

Skåne läns södra, plats 155

Telefon: 08-7864291

E-post: morgan.johansson@riksdagen.se

Haglö, Kerstin (S)

Socialdemokraterna

Blekinge län, plats 11

Telefon: 08-7865232

E-post: kerstin.haglo@riksdagen.se

Adelsbo, Christer (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns norra och östra, plats 39

Telefon: 08-7864709

E-post: christer.adelsbo@riksdagen.se

Lundgren, Elin (S)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 201

Telefon: 08-7865762

E-post: elin.lundgren@riksdagen.se

Wallén, Anna (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 307

Telefon: 08-7866560

E-post: anna.wallén@riksdagen.se

Hamednaca, Arhe (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 281

Telefon: 08-7866332

E-post: arhe.hamednaca@riksdagen.se

EU-nämnden

Marie Granlund [Presskontakt](#)

EU-nämnden

9 § För samråd enligt 10 kap. 10 § regeringsformen ska riksdagen för varje valperiod inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).

EU-nämnden ska bestå av ett udda antal ledamöter, lägst femton.

Vid nämndens sammanträden har varje partigrupp som är representerad i nämnden rätt att ersätta en ledamot i nämnden med en ledamot av det utskott vars område berörs av de frågor som nämndens överläggningar med regeringen rör. Denna rätt har dock inte en partigrupp som redan har en ledamot eller suppleant i nämnden som samtidigt är ledamot av det berörda utskottet. *Lag (2010:1411)*.

Tilläggsbestämmelse

10.9.1

Antalet ledamöter i EU-nämnden fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen. *Lag (2009:1332)*.

Regeringens skyldighet att underrätta och rådgöra med EU-nämnden

10 § Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som skall beslutas i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför besluten i rådet.

Regeringen skall överlägga med EU-nämnden i andra frågor rörande arbetet i Europeiska unionen när nämnden på grund av särskilda skäl påkallar sådan överläggning.

Regeringen skall rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet. *Lag (2009:1332)*.

[Birgitta Ohlsson](#)

[EU-minister](#)

Socialdemokrater i utskottet:

Granlund, Marie (S) Vice ordförande

Socialdemokraterna

Malmö kommun, plats 12

Telefon: 08-7864751

E-post: marie.granlund@riksdagen.se

Bernhardsson, Bo (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns södra, plats 186

Telefon: 08-7864703

E-post: bo.bernhardsson@riksdagen.se

Haglö, Kerstin (S)

Socialdemokraterna

Blekinge län, plats 11

Telefon: 08-7865232

E-post: kerstin.haglo@riksdagen.se

Vestlund, Börje (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 172

Telefon: 08-7864784

E-post: borje.vestlund@riksdagen.se

Niemi, Pyry (S)

Socialdemokraterna

Uppsala län, plats 117

Telefon: 08-7864771

E-post: pyry.niemi@riksdagen.se

Ohlsson, Carina (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 70

Telefon: 08-7864296

E-post: carina.ohlsson@riksdagen.se

Socialdemokraterna.

Socialdemokraternas politik. 36-39zz.pdf 609-610

Göran Persson kommunaliserade skolorna, socialdemokraterna förstörde dem. Kommunerna har inte den kompetens som behövs för att sköta dem på egen hand, det borde socialdemokraterna ha förstått.

Nu kan var fjärde pojke inte läsa en tidning när de gått ut grundskolan. Det går inte att driva politik under sådana förhållanden. Ämnena i grundskolan är inte heller anpassade efter de behov av kunskaper som finns, det borde socialdemokraterna ha rättat till.

Förra socialdemokratiska partikongressen kunde inte välja en partiledare som stannade kvar. Årets partikongress valde in Islamiska förbundets ordförande i partistyrelsen - ett förbund med värderingar som strider mot partiets värderingar. Ett år före valrörelsen 2014 har partiet ännu inte en klar politik att redovisa. En f d socialdemokratisk finansminister föreslår en skattereform som strider mot den skattepolitik man fått veta partiet tänker sig.

Hur den framtida globaliserade världen bör hanteras har socialdemokraterna inte redovisat tillräckligt tydliga uppfattningar om.

Från artikel i DN den 13 april 2013:

“I dag är fortfarande tre av världens sju största ekonomier europeiska. Men 2030 kommer enbart Tyskland att finnas kvar på listan och tjugo år senare ingen enda europeisk stat. Då, år 2050, kommer ett ålderstiget Europa inte att ha mer än 7 procent av världens befolkning.

Redan i dag står världen utanför Europa för 80 procent av den ekonomiska tillväxten. Det sker i länder som Indien, Kina, Indonesien, Brasilien eller Malaysia, länder som med hjälp av ohämmad kapitalism – och inte av de politiska revolutioner understödda av europeisk solidaritet som den politiska vänstern förespråkade – raskt håller på att ta sig ur sin traditionella fattigdom, som ”stjäl” marknadsandelar

från Europa, konkurrerar ut våra fabriker och gör anspråk på en allt större del av ändliga resurser som olja och andra naturtillgångar. Detta är både legitimt och skapar fakta alla borde glädja sig åt. Världsbanken har räknat fram att världens medelklass år 2030 kommer att ha vuxit med ytterligare två miljarder människor, huvudsakligen bosatta i Asien.

Alla utsagor om framtiden bör tas med en rejäl nypa salt. Men det kan inte råda någon tvekan om att de små europeiska staterna (och alla är små i ett globalt perspektiv) bara genom samarbete och radikala förändringar av sina samhällen och ekonomier kommer att ha en chans att försvara sina ställningar, inte minst vad gäller välfärdsstat och levnadsstandard. Den nuvarande krisen i Europa kräver just detta: att spara och samtidigt i grunden reformera, att förändra nära nog allting för att det någorlunda ska kunna förbli som allting var förr.

Men klarar Europa av en sådan omställning? Ännu uppträder européerna som om globaliseringen pågick någon annanstans och inte berörde oss “

Om socialdemokraterna i valet 2014 vill ha så många röster att de kan bilda regering, måste partiet redovisa hur det ser på framtiden i världen. Låga löner och låg levnadsstandard i våra konkurrentländer gör att vi kan köpa varor billigt från dem, men det sker till priset av arbetslöshet här.

Vad kan och vill socialdemokraterna, med hjälp av fackföreningar, göra för att höja lönerna och levnadsstandarden i konkurrentländerna så att de blir mindre farliga som konkurrenter? Vad kan och vill socialdemokraterna göra för att i dessa länder öka utbildningar och kunskaper om världens problem, förbättra demokratierna och hänsyn till mänskliga rättigheter, minska de religiösa fördomarna som ofta leder till krig, öka viljan att förbättra klimatet och viljan att bevara världens växt-och djurliv ?

Samma frågor kan ställas när det gäller Europa, där miljontals människor går arbetslösa ? Hur vill socialdemokraterna hantera en framtida situation där försöken att minska arbetslösheten i Sverige misslyckats?

Socialdemokraterna prioriterar kampen mot arbetslösheten, men den beror av hur demokratin fungerar, tilltron till politikernas vilja och förmåga, som i sin tur beror av hur bra eller dålig välfärdsfördelningen är och kan väntas bli.

Om barnen i skolan inte får lära sig läsa, inte lära sig tillräckligt om samhället, inte lära sig något om värderingar, människors psykologi och moral o d och inte kan förstå statistik går det inte att förbättra världen. Rapporterna om hur illa rektorerna i skolorna sköter sig visar på kommunalpolitikernas oförmåga att välja personal.

SVT har för mycket trams i sina sändningar. Socialdemokraterna behöver en bra kulturpolitik.

Mycket i Sverige styrs med hjälp av pengar. Erik Åsbrink kan uppfattas som en ledande socialdemokrat och hans skatteförslag förknippas genast med socialdemokratiska ledningen och kan ses som ett utspel av den socialdemokratiska ledningen. Han föreslår skattesänkningar för höginkomster, vilket är moderaternas paradgren sedan 100 år tillbaka. Skattepolitiken på s-hemsidan: se kolumnen här bredvid.

Under skatter kunde det ha stått mera, t ex att man först bör ta reda på vad som behöver göras och vad det betyder för skatterna, vilka slags skatter man kan ha och sedan fördelar skatter efter skattekraft.

Det som först måste redas ut är vilka brister det finns, vilka problemen är. Det har behandlats i avsnittet “Demokrati och framtidspolitik. Hur bör politiska problem ordnas och hur bör politiska lösningar redovisas?” där problemen mest behandlas, och i avsnittet “Socialdemokraternas information om sin politik”, där redovisningen mer behandlas.

Förslag till socialdemokratisk

skuggregering. (Från 36-39zz.pdf 20 maj 2013)

Med några ändringar 1 maj 2013 (Hägg, Forslund, Arleklo, Pärssinen, Stenberg, Lundh, Härstedt, Pia Nilsson+ Hem-minister)

Namnen är tagna från namnen i riksdagens mest närliggande utskott och namnen är tagna i den ordning de har i utskotten. Det är alltså en helt mekanisk uttagning utan tanke på lämplig kompetens. Urval av namn får naturligtvis socialdemokraterna själva avgöra. Om man inte kan hitta en lämplig person för en uppgift kan man låta två eller flera hjälpas åt.

Socialdemokraterna har utnämnt nya gruppleddare 23 feb 2012

Namnen i det följande är, utom namnen i ledningen, namnen enligt socialdemokraternas förteckning över gruppleddare i riksdagen (17 st), ordförande eller vice ordförande, samt ytterligare några namn därefter i utskotten (8 st).

Planering har fyra moment:

hur var det,

hur är det,

hur kan det bli,

hur bör det bli.

De frågorna bör ställas och besvaras i varje skuggministerområde.

För att kunna styra Sverige måste det finnas planeringar för Sverige, och för att kunna göra det måste man först ha

- en världplanering för hela världen och

- en planering för Europa, eftersom vi är med i EU.

Världspaneringen kan först inriktas på de stora: Kina, Indien, Japan, Ryssland, USA, Brasilien och från Afrika t ex Sydafrika. Sedan får man fortsätta med de mindre.

Det följande är efter ändringar 24 feb 2012. Demokratiministern ändrad 30 sept 2012 (Österberg- von Sydow).

Förteckningen är hämtad från

[Sven Winnell 10 februari 2012 + 24 feb:](#)

[Alliansregeringens verksamheter i februari 2012 och en](#)

[socialdemokratisk skuggregering.](#)

<http://winnell.com/omr36-39zp.pdf>

och de olika ministrarna är som i alliansregeringen, vars verksamheter har redovisats så gott det går utan att det blivit för vidlyftigt.

Alla verksamhetsområden är för enkelhets skull inte med i den föregående sammanställningen. De som fattas får ingå bland de andra.

Under planeringsministern står: “ En lämplig samhällsbeskrivning och en lämplig planeringsfilosofi.” Det är naturligtvis de beskrivningar som finns på sidorna 76-100 som avses.

e-postadresser till partiledaren och Magdalena Andersson kan vara av den typ som gäller för riksdagsledamöter:

stefan.lofven@riksdagen.se

magdalena.e.andersson@riksdagen.se

Det kan vara lämpligt att skuggministrarna utformar socialdemokraternas politik för ministrarnas områden och redovisar det på socialdemokraternas hemsida. Början bör ske nu för att få en fullständig politik i god tid före valet 2014.

Hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli är de frågor väljarna vill ha svar på.

För att lösa uppgifterna måste skuggministrarna gräva och komma in på många av de 129 verksamhetsområdena som visats i det föregående eftersom problemen hänger ihop.

Socialdemokratisk skuggregering med s-hemsidans menydelar inlagda. 8 maj 2013.

Ledning:

Statsminister

Partiledare [Stefan Löfven](#)

[Socialdemokraterna](#) [Stefan Löfven](#)

[Den svenska modellen](#)

[Vår politik](#)*

[Framtidskontraktet](#) *

[Partiprogram och riktlinjer](#)*

[Vår historia](#)*

[Framtidspartiet](#)*

[Stefan Löfven](#)*

[CV](#) [Bilder](#) [Artiklar](#) [Tal](#)*

[Presskontakt](#)*

Planeringsminister (ny)

inklusive världsplanering

[Damberg, Mikael \(S\)](#)

Gruppledare i Riksdagen

[Mikael Damberg](#)*

[Vårt parti](#)*

[Riksdagsgruppen](#)*

[Partistyrelse](#)*

[Gruppledare](#)*

[Partidistrikt](#)*

[S i din kommun](#)*

[Medlem](#)*

[Kampanjmetoder](#)*

[Första maj](#)

[Mitt S](#)

[Kongress 2013](#)*

[Beslut](#)*

[Kongresshandlingar](#)*

[Program och dagordning](#)*

[Ombud](#)*

Informationssekreterare.

Gruppsekreterare

Emma Lennartsson

emma.lennartsson@riksdagen.se

Omvärlden:

Utrikesminister och

FN-minister och Världsplaneringsminister (ny)

[Ahlin, Urban \(S\)](#)

Vice ordförande i utrikesutskottet

Talesperson i utrikesutskottet

[Internationellt](#)

[Internationellt](#)*

[Internationell politik](#)*

[Rapporter](#)*

[Internationella nyheter](#)*

[Utrikesutskottet](#)*

[Internationella sekretariatet](#)*

[Other languages](#)*

[Märk ockupationen](#)*

[Olof Palmes internationella Center*](#)

[SAMAK*](#)

[Partistödsprojekt*](#)

Om utrikesministern inte kan klara uppgiften som världsplaneringsminister kan den läggas ihop med planeringsministern.

Försvarsminister

[Hultqvist, Peter \(S\)](#)

Ordförande i Försvarsutskottet

Talesperson i Försvarsutskottet (FöU)

[Försvar och krisberedskap](#)

Biståndsminister

[Forslund, Kenneth G \(S\)](#)

Ledamot i utrikesutskottet.

Talesperson för bistånd

[Bistånd](#)

EU-minister och

Europa-planeringsminister

[Granlund, Marie \(S\)](#)

Vice ordförande i EU-nämnden

Talesperson i EU-nämnden

[Europa](#)

[Europapolitik*](#)

[Europaparlamentet*](#)

[S i Europa*](#)

Demokrati och juridik:

Demokratiminister (ny)

[von Sydow, Björn \(S\)](#)

Första s-namnet i konstitutionsutskottet. Talesperson i

Konstitutionsutskottet (KU)

[Demokrati](#)

[Mänskliga rättigheter](#)

Justitieminister

[Johansson, Morgan \(S\)](#)

Ordförande i justitieukskottet

Talesman i Justitieukskottet (JU)

[HBT](#)

Partisekreterare

[Carin Jämtin](#)

[Carin Jämtin*](#)

[Almedalen 2012*](#)

[Media*](#)

[Presskontakter*](#)

[Nyheter*](#)

[Bildarkiv*](#)

[Logotyper*](#)

[Arkiv*](#)

[RSS - Senaste nytt*](#)

[Nyhetsarkivet \(2006-\)*](#)

[Kontakt*](#)

[Ställ din fråga*](#)

[Partikansliet*](#)

[Socialdemokraternas hus*](#)

[Skolarbete*](#)

Välfärdssektor för individer och sociala miljöer:

Utbildningsminister

[Baylan, Ibrahim \(S\)](#)

Vice ordförande i utbildningsutskottet. Talesperson i Utbildningsutskottet (UbU)

[Förskola](#)

[Skola](#)

[Utbildning](#)

[Studier*](#)

Socialminister

[Hallengren, Lena \(S\)](#)

Vice ordförande i socialutskottet
Talesperson i Socialutskottet (SoU)

[Funktionshinder](#)

[Sjukvård](#)

[Sociala frågor](#)

[Trygghet i vardagen](#)

[Välfärden](#)

Barn- och äldreminister

[Engelhardt, Christer \(S\)](#)

Andra s- namnet i socialutskottet

[Barn](#)

[Pensionär](#)

[Äldre](#)

Jämställdhetsminister

[Pärssinen, Raimo \(S\)](#)

Andra s-namnet arbetsmarknadsutskottet

[Jämställdhet](#)

Integrationsminister

[Stenberg, Maria \(S\)](#)

Tredje s-namnet i arbetsmarknadsutskottet

[Integration och mångfald](#)

Migrationsminister

[Lundh Sammeli, Fredrik \(S\)](#)

Andra namnet i socialförsäkringsutskottet

[Flyktingar](#)

Kultur-och idrottsminister

[Carlsson, Gunilla](#)

[i Hisings Backa \(S\)](#)

Ordförande i kulturutskottet

Talesperson i Kulturutskottet(KRU)

[Idrott](#)

[Kultur](#)

[Kyrkor och trossamfund](#)

[Kyrkoval 2013*](#)

Hem- o konsumentminister (ny)

[Konsumentfrågor](#)

[Bostad Del](#)

Energiminister

[Adolfsson Elgestam, Carina \(S\)](#)

Andra s-namnet i näringsutskottet

[Energi](#)

Välfärdssektor för fysiska miljöer:

Miljöminister

[Ernkrans, Matilda \(S\)](#)

Ordförande i miljö- och jordbruksutskottet

Talesperson i Miljö- och

Jordbruksutskottet (MJU)

[Miljö](#)

Plan- och byggminister

Bostadsminister

[Palm, Veronica \(S\)](#)

Ordförande i civilutskottet

Talesperson i Civilutskottet (CU)

[Bostad](#) Del

Materiell välfärdsservice:

Arbetsmarknadsminister

[Johansson, Ylva \(S\)](#)

Vice ordförande i arbetsmarknadsutskottet
Talesperson i Arbetsmarknadsutskottet (AU)

[A-kassan](#)

[Arbete](#)

[Arbetsmiljö](#)

[Ungdomsarbetslösheten](#)

[Ylva Thörn*](#)

Näringsminister

[Nilsson, Jennie \(S\)](#)

första s-namnet i näringsutskottet

Talesperson i Näringsutskottet (NU)

[Entreprenörskap och företagande](#)

[Tillväxt](#)

Landsbygdsminister

[Löfstrand, Johan \(S\)](#)

Andra s-namnet i miljö-och

jordbruksutskottet

Handelsminister

[Hägg, Carina \(S\)](#)

Andra s-namnet i utrikesutskottet

IT-minister (ny)

[Green, Monica \(S\)](#)

Andra s-namnet i trafikutskottet

[Fildelning](#)

Infrastrukturminister

[Ygeman, Anders \(S\)](#)

Ordförande i Trafikutskottet

Talesperson i Trafikutskottet (TU)

[Infrastruktur](#)

Samhällsekonomi, pengar:

Finansminister

[Magdalena Andersson](#)

Ej i riksdagen

Ekonomisk-politisk talesperson

[Ekonomi](#)

[Budget 2013*](#)

[Magdalena Andersson*](#)

Finansmarknadsminister

[Olovsson, Fredrik \(S\)](#)

Vice ordförande i finansutskottet

Talesperson i finansutskottet

Skatteminister (ny)

[Jakobsson, Leif \(S\)](#)

Vice ordförande i skatteutskottet

Talesperson i skatteutskottet

[Skatter](#)

Socialförsäkringsminister

[Eneroth, Tomas \(S\)](#)

Vice ordförande i socialförsäkringsutskottet

Talesperson i Socialförsäkringsutskottet

[Sjukförsäkringen](#)

[Trygghetsförsäkringar](#)

* Från huvudmenyn på socialdemokraternas hemsida.

Övriga från "Vår politik A till Ö"

Kommentarer:

Socialdemokraterna har i riksdagen talespersoner som representerar ärendena i utskotten. Deras kompetens bör tas tillvara, de har placerats som skuggministrar för passande ministerposter. De räcker inte till för alla poster och närmast i tur stående ledamöter i utskotten har placerats på resterande ministerposter.

Dessa skuggministrar borde kunna hjälpa partiledaren att formulera politiken för de olika områdena. Den borgerliga regeringens statsråd täcker inte alla problem, därför har regeringens poster kompletterats med nya statsrådsområden:

Planeringsminister, som ska planera politiken och samordna politikområden. Han ska se till att alla problem kommer med och leta upp forskare och andra som har kunskaper om brister i politiken, se till att politik formuleras och förs ut.

Socialdemokraterna vill vinna valet, bilda regering och styra Sverige och ska då representera hela Sverige. Partiets politik måste bygga på detta. Det duger numera inte att bara ta hänsyn till partimedlemmarnas tycken och smak. Politiken måste bygga på kunskaper från hela folket, världens makthavare, folkrörelser, näringslivet, forskning o s v. Hur går det till? Väljare vill veta vilka partiet vill representera i en regering och hur det ska gå till. Partiet bör i möjligaste mån känna till alla önskemål men behöver inte gilla alla.

Världsplaneringsminister, om utrikesministern inte klarar att också vara världsplaneringsminister. Han ska se till att partiet får en bra världsplanering. Ministern kan läggas ihop med planeringsministern

Europaplaneringsminister, om europaministern inte klarar att också vara europaplaneringsminister. Han ska se till att partiet får en bra europaplanering.

Demokratiminister (ny), som ska se till att partiet får en bra politik för demokrati i alla områden och lägen. Det är ett mycket viktigt område som har kommenterats tidigare.

Hem- o konsumentminister (ny), som ska se till att partiet får en bra politik för hem- och konsumentpolitik. Den nvarande civil- och bostadsministern har tagit på sig både bostadspolitik och politik för fysisk planering, som det inte finns något statsråd för.

Det bör inrättas en statsrådspost för fysisk planering, i ett särskilt departement, eller eventuellt tillsammans med en miljöminister i ett miljö- och fysiskplaneringsdepartement.

I den borgerliga regeringen är den fysiska planeringen obefintlig, ansvarig är kulturministern, som knappast har kompetens för att sköta den fysiska planeringen.

I avsnittet om fysisk miljö framgår problem med planering av bostadsbyggandet. Det föreslås bostadsbyggande för 157 miljarder kr per år, men var är marken, pengarna och byggnadsarbetarna?

Skatteminister (ny), om finansministern inte klarar skatterna. Skatter bör ses ihop med bidrag och det vore nog bra med en skatteminister som kan ägna sig åt fördelning av skatter och bidrag. Sedan man gått igenom vad man vill på alla andra politikområden.

.....

Europa är den mest sekulariserade delen av världen.

I andra världsdelar, även i Nordamerika, har religionerna och deras antidemokratiska fördomar stor betydelse för utvecklingen. De ekonomiskt mäktigaste är USA och Kina. I USA har man större tilltro till våldet än i Europa. Kina har i synnerhet problem med de mänskliga rättigheterna men är på väg till något bättre. Islam är ett problem, vill de styvneckat hålla fast vid att politiken ska underordnas den islamska religionen där människorna inte får avgöra utvecklingen, eller ska demokrati, dvs folkstyrelse, få råda ?

I Europa råder den ekonomiska krisen i eurozonen. Euron går inte ihop med nationell suveränitet, den skulle kräva gemensam skattepolitik och det är otänkbart. Att behålla euron är svårt, att slopa den också svårt. Politikerna håller på med "det omöjligas konst", den som lever får se.

Världen och länderna håller på med den uråldriga konflikten mellan överklass och underklass. Död och förintelse tycks ofta inte vara hinder för den kampen. Den höga tekniska utvecklingen kan få en att tro, att människorna är kunniga på alla områden men ifråga om samlevnad är det illa. T o m i Sverige är okungheten stor. I skolan får barnen lära sig om religion, men inte om människors inre verkligheter med psykiska processer, kunskaper, värderingar och moral. I ämnet samhällskunskap är bara 15 % av lärarna behöriga och vad som lärs ut är höljt i dunkel.

I världen råder den kapitalistiska principen med fördelningar som styrs av marknadskrafter efter tillgång och efterfrågan. Det ger ett stort antal fattiga. Det sägs att fattigdomen i världen har sjunkit, men enligt SCB lever en miljard människor, cirka 15 % av världsbefolkningen, på mindre än en dollar om dagen.

Fattigdomen beror till stor del på arbetslösheten. De gemensamma organen i länderna, i den mån de finns, borde sörja för att den arbetskraft de arbetslösa representerar, tas till vara, men de är dåliga på det.

I Sverige finns Arbetsförmedlingen, en stor organisation, som tycks mest ägna sig åt att tillfredsställa arbetsgivarna, arbetsmarknadens överklass, än att tillfredsställa de arbetslösa, underklassen. Arbetsgivarna vill inte anställa alla arbetslösa. Politikerna måste ta över och se till att de offentliga organen då anställer folk. Och man måste se till att utbildningsväsendet är anpassat efter det.

Det har sedan länge funnits behov av att öka bostadsproduktionen. Det finns förslag om att öka den med 157 miljarder kr om året. Men var finns marken och byggnadsarbetarna till det? Man ska inte tro att alla arbetslösa plötsligt ska kunna bli byggnadsarbetare.

Planeringen av en stor bostadsproduktion tar tid, den tiden bör användas för att utbilda byggnadsarbetare, men då bör de som börjar sådan utbildning veta att de får arbete när de är klara. Man måste alltså parallellt planera bostadsproduktion, skaffa mark och utbilda byggnadsarbetare. För det behövs en statlig planering som nu inte finns.

Stora behov av vårdpersonal och lärare finns och utbildningen bör passa till det. Grundskolan och gymnasiet bör utbilda barnen för framtiden, men läroplanerna innehåller stora brister så att de inte blir så bra medborgare de bör bli.

Utbildningen överläts nu ofta till privata företagare vars främsta syfte är att ge vinst. De förnekar att det är vinsten som styr. Nöjesindustrin sköts huvudsakligen av privata med vinstmotiv och man kan se att den domineras av ytligheter och mest vädjar till människornas lägsta motiv och till öveklassfasoner där jämlikhet, demokrati och hänsyn till underklassen skulle behöva bli mer framträdande.

Förslag till socialdemokratisk skuggregering 1 maj 2013. Med mer uppgifter.

Ledning:

Statsminister

Om Regeringskansliet

Statsrådsberedningen

Förvaltningsavdelningen

Fredrik Reinfeldt Statsminister

Socialdemokraternas politik:

Partiledare Stefan Löfven

Socialdemokraterna Stefan Löfven

353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

Alla områden 10-99

Bl a 70, 71, 7912, 7913 om planering av fysiska och sociala miljöer

103-109 Övergripande om värderingar, samband, forskning, ekonomiska och och kulturella verksamheter, samhälle, Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

11/19 Individernas inre verkligheter.

Planeringsminister (ny)

inklusive världsplanering

En lämplig samhällsbeskrivning och en lämplig planeringsfilosofi.

Socialdemokraternas politik:

Damberg, Mikael (S)

Gruppledare i Riksdagen

1-2, 4-5, 91, 93-99

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

36...om individernas kroppsliga förhållanden.

37...om utbildning o d. Kultur

38...om fysiska miljöer o ekonomiska verksamheter

39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

Informationssekreterare.

Gruppsekreterare

För Socialdemokraternas hemsida på Internet och för information.

Emma Lennartsson

emma.lennartsson@riksdagen.se

Omvärlden:

Utrikesminister och FN-minister och Världsplaneringsminister (ny)

Utrikesdepartementet

Carl Bildt Utrikesminister

Utrikesutskottet

Socialdemokraternas politik:

Ahlin, Urban (S)

Vice ordförande i utrikesutskottet

Talesperson i utrikesutskottet

Alla områden 10-99

Bl a 70, 71, 7912, 7913

354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

91 Allm. geografi, reseskildr. 913/919 motsvarande 93/99.

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. Del

Om utrikesministern inte kan klara uppgiften som världsplaneringsminister kan den läggas ihop med planeringsministern.

Försvarsminister

Försvarsdepartementet

Karin Enström Försvarsminister

Försvarsutskottet

Socialdemokraternas politik:

Hultqvist, Peter (S)

Ordförande i Försvarsutskottet

Talesperson i Försvarsutskottet (FöU)

6525-6529 Militära verksamheter

Bistandsminister

Del av [Utrikesdepartementet](#)
[Gunilla Carlsson](#) Bistandsminister

Del av [Utrikesutskottet](#)
Socialdemokraternas politik:
[Forslund, Kenneth G \(S\)](#)
Ledamot i utrikesutskottet.
Talesperson för bistånd

EU-minister och

Europa-planeringsminister

Del av [Statsrådsberedningen](#)
[Birgitta Ohlsson](#) EU-minister

[EU-nämnden](#)
Socialdemokraternas politik:
[Granlund, Marie \(S\)](#)
Vice ordförande i EU-nämnden
Talesperson i EU-nämnden

7951 Sociologi. Socialvård. Del

354 Mellanfolkliga centrala organ (FN,
EU o d) Del

Demokrati och juridik:

Demokratiminister (ny)

Med statistik, demografi,
statskunskap
och nationalekonomi.
Del av [Regeringskansliet](#)
[Konstitutionsutskottet](#)
Socialdemokraternas politik:
[von Sydow, Björn \(S\)](#)
Första s-namnet i konstitutions-
utskottet
Talesperson i Konstitutionsut-
skottet (KU)

32 Statsvetenskap
31 Statistik och demografi
.33 Nationalekonomi,
internationell ekonomi
6520-6524 Opolitisk offentlig civil
förvaltning.
Del 1-2 Del

Justitieminister

[Justitiedepartementet](#)
[Beatrice Ask](#) Justitieminister
[Justitieutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:
[Johansson, Morgan \(S\)](#)
Ordförande i justitieutskottet
Talesman i Justitieutskottet (JU)

34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
7952/7956 Sociala miljöer o verks. i
fysiska miljöer. Delar om polis,
kriminalvård od.

Partisekreterare

För kontakter med kommunal-
politiker och partimedlemmar
[Carin Jämtin](#)

Välfärdssektor för individer och sociala miljöer:

Utbildningsminister

[Utbildningsdepartementet](#)

[Jan Björklund](#) Utbildningsminister

[Utbildningsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Baylan, Ibrahim \(S\)](#)

Vice ordförande i utbildningsutskottet

Talesperson i Utbildningsutskottet (UbU)

7957 Undervisning o d Forskning

Socialminister

[Socialdepartementet](#)

[Göran Högglund](#) Socialminister

[Socialutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Hallengren, Lena \(S\)](#)

Vice ordförande i socialutskottet

Talesperson i Socialutskottet (SoU)

61 Hälsa- o sjukvårdsverksamheter
räddning od.Veterinärverksamheter
7951 Sociologi. Socialvård. Del

Barn- och äldreminister

[Maria Larsson](#) Barn- och -
äldreminister

Del av [Socialutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Engelhardt, Christer \(S\)](#)

Andra s- namnet i socialutskottet

7951 Sociologi. Socialvård. Del
649 Personvård: barn, hemsjukvård,
hemtjänst, äldrevard,

Jämställdhetsminister

Del av [Utbildningsdepartementet](#)

[Maria Arnholm](#) Jämställdhets-
och biträdande utbildningsminister

Del av [Arbetsmarknadsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Pärssinen, Raimo \(S\)](#)

Andra s-namnet arbetsmarknadsutskottet

7952/7956 Sociala miljöer o verks. i
fysiska miljöer. Del

Integrationsminister

Del av [Arbetsmarknadsdepartementet](#)

[Erik Ullenhag](#) Integrationsminister

Del av [Arbetsmarknadsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Stenberg, Maria \(S\)](#)

Tredje s-namnet i arbetsmarknadsutskottet

7958 Sociala miljöer o sociala
verksamheter i boendet. Del

Migrationsminister

Del av [Justitiedepartementet](#)

[Tobias Billström](#)

Migrationsminister

Del av [Socialförsäkringsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Lundh Sammeli, Fredrik \(S\)](#)

Andra namnet i
socialförsäkringsutskottet

7958 Sociala miljöer o sociala
verksamheter i boendet. Del

Kultur-och idrottsminister

[Kulturdepartementet](#)

[Lena Adelson Liljeröth](#)

Kultur- och idrottsminister

[Kulturutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Carlsson, Gunilla](#)

[i Hisings Backa \(S\)](#)

Ordförande i kulturutskottet

Talesperson i Kulturutskottet(KRU)

70 Allmänt om konst o kultur. Del

796/799 Sport, idrott o d.

101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

102 Biblioteksverksamheter.Databaser.

2 Religiösa verksamheter o d

73 Skulptur. Museer. Konstutställning

74 Konsthantverk, formgivning.

75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt,

77 Foto

78 Musik (konserter o d 792)

7911-7913 Seder och bruk

7914-7919 Film, radio, TV, fester mm.

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. od

793-794 Sällskapsnöjen. Lek

7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d

8 Språk. Litteraturhist. Skönlitteratur.

90 Tidningar, tidkrifter, del. 655 förlag

92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d,

Borde omfatta hela området 64

644 El-, gas-, värme-, vattenhygienförsörjning o d. Del

Hem- o konsumentminister (ny)

Energiminister

Del av [Näringsdepartementet](#)

Del av [A-K Hatt It-o energiminister](#)

Del av [Näringsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Adolfsson Elgestam, Carina \(S\)](#)

Andra s-namnet i näringsutskottet:

Välfärdssektor för fysiska miljöer:

Miljöminister

[Miljödepartementet](#)

[Lena Ek](#) Miljöminister

Del av [Miljö- och jordbruksutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Ernkrans, Matilda \(S\)](#)

Ordförande i miljö- och jordbruksutskottet

Talesperson i Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)

71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Del

Plan- och byggminister

Bostadsminister

Del av [Socialdepartementet](#)

[Stefan Attefall](#)

Civil- och bostadsminister

Del av [Civilutskottet](#)

Civilutskottet rör många områden, kan inte specificeras här.

Socialdemokraternas politik:

[Palm, Veronica \(S\)](#)

Ordförande i civilutskottet

Talesperson i Civilutskottet (CU)

70 Allmänt om konst o kultur. Del

71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.

72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar. Del

62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d). Del

643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell. Del

644 El-, gas-, värme-, vattenhygienförsörjning o d. Del

647 Allmän hushållsekonomi.

Inkomster och utgifter. Del

Som civilminister: 34, 6520-,

Borde gälla bara fysisk miljö, resten till Hem- och konsumentminister. Något om kommuner till Demokratiministern.

Materiell välfärdsservice:

Arbetsmarknadsminister

[Arbetsmarknadsdepartementet](#)

[Hillevi Engström](#)

Arbetsmarknadsminister

[Arbetsmarknadsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Johansson, Ylva \(S\)](#)

Vice ordförande i

arbetsmarknadsutskottet

Talesperson i Arbetsmarknads-
utskottet (AU)

658 Allm. företagsekonomi,
Arbetsförmedling o-marknad. Del

Näringsminister

[Näringsdepartementet](#)

[Annie Lööf](#) Näringsminister

[Näringsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Nilsson, Jennie \(S\)](#)

första s-namnet i näringsutskottet

Talesperson i Näringsutskottet (NU)

658 Allm. företagsekonomi,
Arbetsförmedling o-marknad. +659
62 Ingenjörverksamheter(konstruktion)
66/68 Tillverkning av varor. Del 64
66 Tillverkning av kemivaror o d.
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror .
69 Tillverkning/ byggande byggnader od

Landsbygdsminister

[Landsbygdsdepartementet](#)

[Eskil Erlandsson](#)

Landsbygdsminister

Del av [Miljö- o jordbruksutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Löfstrand, Johan \(S\)](#)

Andra s-namnet i miljö-och
jordbruksutskottet

63 Biologisk produktion. Jordbruk,
skogsbruk, jakt, fiske
641 Matlagning. 642 Servering, Del

Handelsminister

Del av [Utrikesdepartementet](#)

[Ewa Björling](#) Handelsminister

Del av [Utrikesutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Hägg, Carina \(S\)](#)

Andra s-namnet i utrikesutskottet

653 Handelsverksamheter.

IT-minister (ny)

Del av [Näringsdepartementet](#)

Del av [A-K Hatt](#) It-o energiminister Del

Del av [Näringsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Green, Monica \(S\)](#)

Andra s-namnet i trafikutskottet

654 Telekommunikationsverksamheter.

651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning

Infrastrukturminister

Del av [Näringsdepartementet](#)

[Catharina Elmsäter-Svärd](#)

Infrastrukturminister

[Trafikutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Ygeman, Anders \(S\)](#)

Ordförande i Trafikutskottet

Talesperson i Trafikutskottet (TU)

656 Transportverksamheter, resbyrå,
lagring o d.

Samhällsekonomi, pengar:

Finansminister

[Finansdepartementet](#)

[Finansutskottet](#)

[Anders Borg](#) Finansminister

Socialdemokraternas politik:

[Magdalena Andersson](#)

Ej i riksdagen

Ekonomisk-politisk talesperson

657 Penningverksamheter.Finans

Försäkring.Skatter. Del

Finansmarknadsminister

Del av [Finansdepartementet](#)

[Peter Norman](#)

Finansmarknadsminister

Del av [Finansutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Olovsson, Fredrik \(S\)](#)

Vice ordförande i finansutskottet

Talesperson i finansutskottet

657 Penningverksamheter.Finans

Försäkring.Skatter. Del

Skatteminister (ny)

Del av [Finansdepartementet](#)

[Skatteutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Jakobsson, Leif \(S\)](#)

Vice ordförande i skatteutskottet

Talesperson i skatteutskottet

657 Penningverksamheter.Finans

Försäkring.Skatter. Del

Socialförsäkringsminister

Del av [Socialdepartementet](#)

[Ulf Kristersson](#) Socialförsäkringsminister

[Socialförsäkringsutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Eneroth, Tomas \(S\)](#)

Vice ordförande i socialförsäkringsutskottet

Talesperson i Socialförsäkringsutskottet (SFU)

657 Penningverksamheter.Finans.

Försäkring.Skatter. Del

Listan med socialdemokraternas politik. 26 maj 2013.

Ledning

Statsminister	(område 353 och 10-99)
Planeringsminister (ny) inklusive världsplanering	(36-39, 1-2, 4-5,91,93-99)
Informationssekreterare.	
Gruppsekreterare.	

Omvärlden:

Utrikesminister, FN-minister och ev.	(6520-6524)
Världsplaneringsminister	(36-39, 1-2, 4-5,91,93-99)
Försvarsminister	(6525-6529)
Biståndsminister	(7951)
Europaminister och Europaplanerings- minister	(354)

Demokrati och juridik:

Demokratiminister (ny)	(31-33, 6520-6524)
Justitieminister, del lagar och domstolar	(34)
del om polis- och brott od	(7955-7956)

Välfärdssektor för individer och sociala miljöer:

Utbildningsminister	(7957, 4, 5)
Socialminister,	
del hälso-och sjukvårdspolitik	(61)
del allmän socialvårdspolitik.	(7951)
Barn- och äldreminister	(7951)
Jämställdhetsminister	(7955-7956)
Integrationsminister	(7958)
Migrationsminister	(7958)

Kultur- och idrottsminister:

del Allmänt om kultur	(70)
del Form, bild och musik	(73-78)
del Seder och bruk, medier, teater, nöjen,	(790-794)
del Folkkrörelser	(7959)
del språk, litteratur	(80-90, 92)
del Idrott	(796-799)
del Arkiv, bibliotek, religion. Del	(1, 2)

Hem-och konsumentminister	(64)
Energiminister.	(644)

Välfärdssektor för fysiska miljöer:

Miljöminister	(71)
Minister för fysisk planering	(71, 72)

Materiell välfärdsservice:

Arbetsmarknadsminister	(658)
Näringsminister	(658, 66-69, 62, 659)
Landsbygdsminister	(63)
Handelsminister	(653)
Infomationsteknikminister	(651+654)
Infrastrukturminister	(656)

Samhällsekonomi, pengar:

Finansminister	(657)
Finansmarknadsminister	(657)
Skatteminister (ny)	(657)
Socialförsäkringsminister.	(657)

(Från sid 988 i 36-39zz.pdf)

Klassifikationssystem för verksamheter.

Blått: Statistisk årsbok för Sverige 2013.

Rött: Ministrar för socialdemokratisk politik.

o....1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

- O....10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
- O....101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
- O....102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
- O....103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
- O....104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
- O....105 Övergripande om forskning
- O....106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
- O....107 Övergripande om kulturella verksamheter, utbildning o d.
- O....108 Samhällskunskap.
- O....109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

- O....11/19 Individernas inre verkligheter.
- O....11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
- O....12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
- O....13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
- O....14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
- O....15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
- O....16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.
- O....17 Individens moral och uppfattningar om moral.
- O....18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

o....2 Religiösa verksamheter o d

- O....20 Övergripande religiösa verksamheter o d
- O....21 Allmän religionsvetenskap
- O....22/28 Kristna religioner
- O....29 Icke kristna religioner o d

Kultur- och idrottsminister:

del Arkiv, bibliotek, religion. Del

(1, 2)

Planeringsminister (ny)

(36-39, 1-2, 4-5, 91, 93-99)

o....3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

- O....31 Statistik och demografi

Befolkning

omr 31

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_05_A01BR1301.pdf

- O....32 Statsvetenskap

Demokrati

omr 32

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_25_A01BR1301.pdf

- O....33 Nationalekonomi, internationell ekonomi

Nationalräkenskaper

omr 33

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_16_A01BR1301.pdf

Demokratiminister (ny)

(31-33, 6520-6524)

- O....34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

Rättsväsende

omr 34

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_22_A01BR1301.pdf

Justitieminister, del lagar och domstolar

(34)

- O....35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

O....351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)

O....352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)

- O....353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

Statsminister

(område 353 och 10-99)

- O....354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

Utrikesminister, FN-minister och Världspaneringsminister, del

(354 6520-6524, 91, 93-99)

Europaminister och Europaplaneringsminister

(354)

O....36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

O....36...om individernas kroppsliga förhållanden.

O....37...om utbildning o d.

O....38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.

O....39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

Planeringsminister (ny) (36-39, 1-2, 4-5,91, 93-99)

Utrikesminister, FN-minister och

Världsplaneringsminister, del (354 6520-6524,91,93-99)

(Om utrikesministern inte kan klara uppgiften som världsplaneringsminister kan den läggas ihop med planeringsministern.)

o....4 Sambandsforskningsverksamheter.

O....40. 41- 49. Systemvetenskap. Infostruktur.

Planeringsminister (ny) (36-39, 1-2, 4-5,91, 93-99)

o....5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

O....50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap

O....51 Matematik

O....52 Astronomi, rymdforskning

O....53 Fysik o d

O....54 Kemi o d

O....55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d

Geografiska uppgifter

omr 55

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_02_A01BR1301.pdf

Väder

omr 55

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_03_A01BR1301.pdf

O....56 Paleontologi, arkeologi o d

O....57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärfthighet

O....58 Botanik.

O....59 Zoologi

Planeringsminister (ny) (36-39, 1-2, 4-5,91, 93-99)

o....6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

O....60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

O....61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter

Hälso- och sjukvård omr 61

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_21_A01BR1301.pdf

Socialminister, del hälso-och sjukvårdspolitik (61)

O....62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

Näringsminister , del (658, 66-69, 62, 659)

O....63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

Jordbruk, skogsbruk och fiske omr 63

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_06_A01BR1301.pdf

Landsbygdsminister (63)

O....64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

Hem-och konsumentminister, del 640-649 (64, 6520-6524)

O....641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.

O....643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.

Boende, byggande och bebyggelse omr 643

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_09_A01BR1301.pdf

O....644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.

Energi omr 644

http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_08_A01BR1301.pdf

Energiminister. (644)

O....645 Användning av inventarier o d.		O....654 Telekommunikationsverksamheter. Informations- och kommunikationsteknik	omr 654
O....646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).		http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_12_A01BR1301.pdf	
O....647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter Priser och konsumtion	omr 647	Infomationsteknikminister , del	(651+654)
http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_15_A01BR1301.pdf			
Hushållens ekonomi	omr 647	O....655 Förlagsverksamheter o d. Kultur- och idrottsminister: del	(655)
http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_14_A01BR1301.pdf			
O....648 Städtings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.		O....656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d. Transporter och kommunikationer	omr 656
O....649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .		http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_11_A01BR1301.pdf	
O....65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d		Infrastrukturminister	(656)
O....651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning Infomationsteknikminister , del	(651+654)	O....657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter. Offentlig ekonomi	omr 657
O....6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. Utrikesminister, FN-minister och Världsplaneringsminister, del Demokratiminister (ny)	(354 6520-6524,91,93-99) (31-33, 6520-6524)	http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_17_A01BR1301.pdf	
O....6525-6529 Militära verksamheter Försvarsminister	(6525-6529)	Finansmarknad	omr 657
O....653 Handelsverksamheter. Handel med varor och tjänster	omr 653	http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_18_A01BR1301.pdf	
http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_10_A01BR1301.pdf		Socialförsäkring	omr 657
Handelsminister	(653)	http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_19_A01BR1301.pdf	
		Finansminister	(657)
		Finansmarknadsminister	(657)
		Skatteminister (ny)	(657)
		Socialförsäkringsminister.	(657)

O....658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
Arbetsmarknad omr 658
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_13_A01BR1301.pdf
Näringsverksamhet omr 658
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_07_A01BR1301.pdf
Arbetsmarknadsminister (658)

O....659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

O....66/68 Tillverkning av varor
O....66 Tillverkning av kemivaror o d
O....67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
O....68 Tillverkning av komplexvaror
O....69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar
Näringsminister, del 658-69 (658, 66-69, 62, 659)

O....7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.

O....70 Allmänt om konst och kultur.
Kultur och fritid omr 70 mm
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_24_A01BR1301.pdf
Kultur- och idrottsminister: del Allmänt om kultur (70)

O....71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.
Miljö omr 71
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_04_A01BR1301.pdf
Miljöminister (71)
Minister för fysisk planering, del (71, 72)

O....72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
Minister för fysisk planering, del (71, 72)

O....73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
O....74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
O....75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
O....78 Musik (konserter o d 792)
Kultur- och idrottsminister: del Form, bild och musik (73-78)

O....79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport

O....7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.
Medelsvensson och topplistor omr 791
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_26_A01BR1301.pdf
O....7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
O....792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
O....793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
O....794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips
Kultur- och idrottsminister: del Seder och bruk, medier, teater, nöjen, (790-794)

O....795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
O....7951 Socialvård o d.
Socialtjänst omr 7951
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_20_A01BR1301.pdf
Socialminister, del allmän socialvårdspolitik. (7951)
Barn- och äldreminister (7951)
Bistandsminister (7951)

O....7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer
Rättsväsende omr 7955
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_22_A01BR1301.pdf
Justitieminister, del om polis- och brott od (7955-7956)
Jämställdhetsminister (7955-7956)

O....7957 Undervisning o d.
Utbildning och forskning omr 7957
[http://www.scb.se/statistik/publikationer/
OV0904_2013A01_BR_23_A01BR1301.pdf](http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_23_A01BR1301.pdf)
Utbildningsminister (7957, 4, 5)

O....7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
Integrationsminister (7958)
Migrationsminister (7958)

O....7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d
Kultur- och idrottsminister: del Folkrörelser (7959)

O....796/799 Sport, idrott o d.
Kultur- och idrottsminister:del Idrott (796-799)

o....8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

O....80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
O....81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

O....82/89 Skönlitteratur på olika språk
O....82 Engelsk skönlitteratur o d.
O....83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
O....84 Fransk skönlitteratur o d
O....85 Italiensk skönlitteratur o d
O....86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d
O....87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
O....88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
O....89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d
Kultur- och idrottsminister: del språk, litteratur (80-90, 92)

o....9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.

O....90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
Kultur- och idrottsminister: del språk, litteratur (80-90, 92)

O....91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
Internationella översikter omr 91
[http://www.scb.se/statistik/publikationer/
OV0904_2013A01_BR_27_A01BR1301.pdf](http://www.scb.se/statistik/publikationer/OV0904_2013A01_BR_27_A01BR1301.pdf)

Planeringsminister (ny) (36-39, 1-2, 4-5,91, 93-99)

O....92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d
Kultur- och idrottsminister: del språk, litteratur (80-90, 92)

O....93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
O....93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
O....94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
O....95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
O....96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
O....97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
O....98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
O....99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden
Planeringsminister (ny) (36-39, 1-2, 4-5,91, 93-99)

(Från sid 989-933 i 36-39zz.pdf

Socialdemokraternas biståndspolitik, utrikespolitik, världspolitik och EU-politik.

Se avsnittet “ Socialdemokraternas biståndspolitik, utrikespolitik, världspolitik och EU-politik” , sidorna 246 -297 i <http://winnell.com/omr36-39zz.pdf>

Innehåll

- 246 **Förutsättningar för socialdemokraternas världspolitik och biståndspolitik.**

- 247 **Socialdemokraterna om bistånd.**
- 247 Inledning
- 248 Bakgrund
- 248 3.2 Enprocentmålet
- 249 4 Formerna för internationellt utvecklingssamarbete
- 249 4.1 Millenniemålen II
- 250 4.2 EU:s bistånd
- 250 4.3 Multilateralt bistånd
- 251 Avslutning

- 251 **Kommentarer och om Sida**
- 251 Webbplatsöversikt
- 257 **DETTA ÄR SVENSKT BISTÅND**
- 258 **INTERNATIONELLT SAMARBETE** Samarbete över gränserna
- 259 **INTERNATIONELLT SAMARBETE** Politik för global utveckling (PGU)
- 260 Fler frågor och svar?
- 260 Socialdemokraternas världspolitik.
- 261 Socialdemokraternas Biståndspolitik och Världspolitik.
- 263 Samhällsplaneringens problem. Hur ska men kunna förbättra världen
- 265 Socialdemokraterna bör på sin hemsida inrätta en meny eller menyer för partiets politik inför valet 2014.

266	Från socialdemokraterna. Agenda för global utveckling - Fokus internationellt utvecklingssamarbete
266	Inledning
267	Bakgrund
267	1 Socialdemokraternas mål för internationell utveckling
268	2 Globala utmaningar
	2.1 Fattigdomsbekämpning, tillväxt och jobb
	2.1.1 Goda jobb
	2.1.2 Skatteflykt
	2.1.3 Entreprenörskap
	2.1.4 Livsmedelsförsörjning
	2.1.5 Trygghetssystem.
	2.2 Samhällsinstitutioner och rättssamhälle
	2.3 Demokrati och mänskliga rättigheter
	2.4 Jämställdhet och kvinnors rättigheter.
	2.5 Klimat och energi
	2.6 Konflikthantering
	2.7 Vatten, sanitet och hälsa
274	3 Formerna för svenskt utvecklingssamarbete
	3.1 Politik för global utveckling
	3.2 Enprocentmålet
	3.3 Se över organisation, roller och hantering
	3.4 Det civila samhällets utvecklingssamarbete
	3.5 Resultat, effektivitet och uppföljning
278	4 Formerna för internationellt utvecklingssamarbete
	4.1 Millenniemålen II
	4.2 EU:s bistånd
	4.3 Multilateralt bistånd .
279	Avslutning

280	Vad behandlas inte i Socialdemokraternas biståndspolitik? I det följande har texten i socialdemokraternas biståndspolitik place-rats in i de politikområden som finns i förslaget till meny för partiets politik, huvudsakligen lika med de områden regeringens statsråd har.
281	Sammanfattningar o d om hela politiken.
285	Omvärlden
288	Demokrati
290	Välfärdssektor för individer och sociala miljöer
293	Välfärdssektor för fysiska miljöer
294	Materiell välfärdsservice
296	Samhällsekonomi, pengar

**Socialdemokraternas hemsida på Internet,
med information om partiets politik.**

Socialdemokraternas hemsida på Internet

Maj 2013. Sid 134 i 36-39zz.pdf)

[Socialdemokraterna](#)

[Vår politik](#)

[Framtidskontraktet](#)

[Budget 2013](#)

senare: [Budget](#)

[Almedalen 2012](#)

senare: [Almedalen 2013](#)

[Vår politik A till Ö](#)

[Skolarbete](#)

[Partiprogram och riktlinjer](#)

[Europapolitik](#)

[Inläst material](#)

[Arkiv](#)

[Ställ din fråga](#)

[Vårt parti](#)

[Medlem](#)

[Carin Jämtin](#)

[Första maj](#)

[Mitt S](#)

[Mikael Damberg](#)

[Europaparlamentet](#)

[Kampanjmetoder](#)

[Magdalena Andersson](#)

[Vår historia](#)

[Studier](#)

[Ylva Thörn](#)

[S i din kommun](#)

[Gruppledare](#)

[Partidistrikt](#)

[Riksdagsgruppen](#)

[Framtidspartiet](#)

[Partistyreelse](#)

[Kyrkoval 2013](#)

[Stefan Löfven](#)

[CV](#) [Bilder](#) [Artiklar](#) [Tal](#)

[Presskontakt](#)
[Kongress 2013](#)
[Beslut](#)
[Kongresshandlingar](#)
[Program och dagordning](#)
[Ombud](#)

[Internationellt](#)

[Internationell politik](#)
[Rapporter](#)
[Internationella nyheter](#)
[Utrikesutskottet](#)
[S i Europa](#)
[Internationella sekretariatet](#)
[Europaparlamentet](#)
[Other languages](#)
[Märk ockupationen](#)
[Olof Palmes internationella Center](#)
[SAMAK](#)
[Partistödsprojekt](#)

[Media](#)

[Presskontakter](#)
[Nyheter](#)
[Bildarkiv](#)
[Logotyper](#)
[RSS - Senaste nytt](#)
[Nyhetsarkivet \(2006- \)](#)

[Kontakt](#)

[Ställ din fråga](#)
[Partikansliet](#)
[Socialdemokraternas hus](#)
[Skolarbete](#)
[Gruppledare i riksdagens utskott](#)
[Riksdagsledamöter](#)
[Partidistrikt](#)
[S i din kommun](#)
[Lediga jobb](#)
[Länkar Medverk](#)

[Från Socialdemokraterna](#) [Vår politik](#)

[Vår politik A till Ö. 1 Maj 2013](#)

[Sid 135 i 36-39zz.pdf](#)

[A-kassan](#)
[Arbete](#)
[Arbetsmiljö](#)

[Barn](#)
[Bistånd](#)
[Bostad](#)
[Demokrati](#)
[Den svenska modellen](#)

[Ekonomi](#)
[Energi](#)
[Entreprenörsskap och företagande](#) senare: [Företagande och
entreprenörskap](#)
[Europa](#)

[Fildelning](#)
[Flyktingar](#)
[Funktionshinder](#)
[Förskola](#)
[Försvar och krisberedskap](#)

[HBT](#)

[Idrott](#)
[Infrastruktur](#)
[Integration och mångfald](#)
[Internationellt](#)

[Jämställdhet](#)

[Konsumentfrågor](#)

[Kultur](#)

[Kyrkor och trossamfund](#)

[Miljö](#)

[Mänskliga rättigheter](#)

[Pensionär](#)

[Sjukförsäkringen](#)

[Sjukvård](#)

[Skatter](#)

[Skola](#)

[Sociala frågor](#)

[Tillväxt](#)

[Trygghet i vardagen](#)

[Trygghetsförsäkringar](#)

[Ungdomsarbetslösheten](#)

[Utbildning](#)

[Välfärden](#)

[Äldre](#)

Socialdemokraternas meny på hemsidan är inte lämplig för partiets redovisning av politiken inför valet 2014.

Partiets meny för “Vår politik från A till Ö” är olämplig.

Socialdemokraternas hemsida på Internet

Huvudmenyn 16 november 2013.

Vår politik

[En jobbigare morgon](#)

[Mindre klasser - mer kunskap](#)

[Framtidskontraktet](#)

[Vår politik A till Ö](#)

[Budget](#)

[Partiprogram och riktlinjer](#)

[Skolarbete](#)

[Europapolitik](#)

[Inläst material](#)

[Ställ din fråga](#)

[Arkiv](#)

Vårt parti

[Framtidspartiet](#)

[Carin Jämtin](#)

[Kampanjmetoder](#)

[Partistyrelse](#)

[Mikael Damberg](#)

[Mitt S](#)

[Verkställande utskottet](#)

[Magdalena Andersson](#)

[Kongress 2013](#)

[Partidistrikt](#)

[Jan Larsson](#)

[Vår historia](#)

[S i din kommun](#)

[Ylva Thörn](#)

[Studier](#)

[Riksdagsgruppen](#)

[Medlem](#)

[Europaparlamentet](#)

[Gruppledare](#)

[Första maj](#)

[Sidoorganisationer](#)

Stefan Löfven

[CV](#)

[Bilder](#)

[Artiklar](#)

[Tal](#)

[Presskontakt](#)

Internationellt

[Internationella nyheter](#)

[Internationella sekretariatet](#)

[Europaparlamentet](#)

[Rapporter](#)

[Utrikesutskottet](#)

[Märk ockupationen](#)

[Partistödsprojekt](#)

[S i Europa](#)

[SAMAK](#)

[Internationell politik](#)

[Olof Palmes internationella Center](#)

[Other languages](#)

Bli medlem

Pressrum

[Presskontakter](#)

[Nyheter](#)

[Bildarkiv](#)

[Logotyper](#)

[RSS - Senaste nytt](#)

[Nyhetsarkivet \(2006- \)](#)

Kontakt

[Presskontakter](#)

[Ställ din fråga](#)

[Partikansliet](#)

[Socialdemokraternas hus](#)

[Skolarbete](#)

[Gruppledare i riksdagens utskott](#)

[Riksdagsledamöter](#)

[Partidistrikt](#)

[S i din kommun](#)

[Lediga jobb](#)

[Länkar](#)

[Medverkan](#)

Socialdemokraternas hemsida 15 nov 2013

Vår politik A till Ö

A

- [A-kassan](#)
- [Alkohol](#)
- [Apotek](#)
- [Arbete](#)
- [Arbetskraftsinvandring](#)
- [Arbetsmiljö](#)

B

- [Barn](#)
- [Barnfattigdom](#)
- [Barnkonventionen](#)
- [Betyg](#)
- [Bistånd](#)
- [Bostad](#)
- [Brott](#)

D

- [Deltid - Heltid](#)
- [Demokrati](#)
- [Den svenska modellen](#)

E

- [Ekonomi](#)
- [Elpriser](#)
- [Energi](#)

F

- [Fas 3](#)
- [Feminism](#)
- [Fildelning](#)

- [Flyktingar och migration](#)
- [Forskning](#)
- [Funktionsnedsättning](#)
- [Företagande och entreprenörskap](#)
- [Förskola](#)
- [Försvar och krisberedskap](#)
- [Föräldraförsäkring](#)

H

- [HBT](#)
- [Hemlöshet](#)
- [Högskola](#)

I

- [Idrott](#)
- [Illegala vapen](#)
- [Infrastruktur](#)
- [Innovation](#)
- [Integration och mångfald](#)
- [Integritet](#)
- [Internationellt](#)

J

- [Jobb](#)
- [Jämställdhet](#)

K

- [Klimat](#)
- [Kollektivavtal](#)
- [Konsumentfrågor](#)
- [Kriminalvård](#)
- [Kultur](#)
- [Kyrkor och trossamfund](#)
- [Kärnkraft](#)

L

• [LAS](#)

M

- [Miljö](#)
- [Mänskliga rättigheter](#)

N

- [Narkotika](#)
- [Näringsliv](#)

P

- [Pension](#)
- [Polisen](#)
- [Psykiatri](#)

S

- [Sjukförsäkringen](#)
- [Sjukvård](#)
- [Skatter](#)
- [Skola](#)
- [Sociala frågor](#)
- [Strategiprogram för gruvnäringen](#)

T

- [Tillväxt](#)
- [Trygghet i vardagen](#)
- [Trygghetsförsäkringar](#)

U

- [Ungdomsarbetslöshet](#)
- [Utbildning](#)

V

- [Validering](#)
- [Välfärden](#)

Ä

- [Äldre](#)

1 maj 2013: Socialdemokraterna bör på sin hemsida inrätta en meny eller menyer för partiets politik inför valet 2014.

Sammanfattningar o d om hela politiken.

Partiprogram o d.

Planering av politiken, inklusive världsplanering

Omvärlden:

Utrikespolitik och världspolitik

Försvarspolitik

Biståndspolitik

Europapolitik

Demokrati och juridik:

Demokratipolitik

Justitiepolitik

Välfärdssektor för individer och sociala miljöer:

Utbildnings- och forskningspolitik

Socialpolitik

Barn- och äldrepolitik

Jämställdhetspolitik

Integrationspolitik

Migrationspolitik

Kultur-och idrottspolitik

Hem- och konsumentpolitik

Energipolitik

Välfärdssektor för fysiska miljöer:

Miljöpolitik

Plan- och byggpolitik,

bostadspolitik

Materiell välfärdsservice:

Arbetsmarknadspolitik

Näringspolitik

Jordbruks- och landsbygds politik

Handelspolitik

IT- och informationspolitik

Transport-och infrastrukturpolitik

Samhällsekonomi, pengar:

Finanspolitik

Finansmarknadspolitik

Skattepolitik

Socialförsäkringspolitik

Listan med 29 delområden är gjord med hänsyn till ärendefördelningen mellan de 13 regeringsdepartementen, de 24 statsråden i den nuvarande regeringen och mellan de 17 utskotten i riksdagen.

Socialdemokraternas hemsida den 15 november 2013.

Socialdemokraterna har kompletterat sin hemsida men den ger ingen tydlig bild av partiets politik. Partiet har inte följt rådet om menyer i maj. Partiet nämner inget om en skuggregering och man kan anta att de inte kommer att nämna någon skuggregering före valet.

Partiledaren borde ha hjälp av en skuggregering med att beskriva en lämplig socialdemokratisk politik. Vem som formulerar politiken nu får man inte veta. Det som finns på hemsidan om politiken verkar i ibland vara gammal skåpmat. Beskrivningarna av politiken är ofta korta och beskriver socialdemokraterna på ett överdrivet skönmålande sätt.

Partiet menar t ex att socialdemokraternas skatteförslag fördelar efter bärkraft, vilket inte är samt. Socialdemokraterna sviker dem med de lägsta inkomsterna, vilket också vänsterpartiet och miljöpartiet gör.

En jämförelse mellan år 2006 och 2013, då alliansen regerat, visar att hushållsbudgetarnas **årsöverskott** för ensamma vid inkomst 60 000 kr per månad ökat med cirka 50 000 kr medan **årsunderskotten** vid inkomst 8000 kr per månad ökat med cirka 14 000 kr. Det beror huvudsakligen på jobbskatteavdragen. Det är alltså en mycket stor omfördelning av inkomstskatterna som skett, till förmån för höga inkomster och nackdel för låga inkomster.

På folkpartiets landsmöte i november 2013 har Carl B Hamilton sagt att skattepolitiken varit framgångsrik, han brukar i debatter framhålla

att jobbskatteavdragen främst gynnar låg- och medelinkomster, vilket alltså inte är sant. Moderaterna vill fortsätta samma politik och för att locka väljare kallar sig moderaterna ett arbetarparti.

Socialsocialdemokraterna ogillar omfördelningen, men föreslår bara att jobbskatteavdragen minskas vid inkomster över 60 000 kr per månad. De borde försöka förbättra för de låga inkomsterna, med gör inte det.

En förbättring som bör genomföras är att införa bostadsbidrag för barnlösa icke-pensionärer, lämpligt utformade enligt förslag.

Försäkringskassan och pensionsmyndigheten skall leverera bra inkomststatistik till Statistiska Centralbyrån men gör inte det. SCBs inkomststatistik har brister, isynnerhet för låga inkomster.

Barnbidrag och bostadsbidrag är inte indexreglerade, de ändras då och då, men redovisning av deras effekter på hushållsbudgetar levereras inte, man vet aldrig om bidragen är tillräckliga. Det har förts långa debatter om "barnfattigdomen", men de har mest varit okunniga och förvirrande. Socialdemokraterna borde kontinuerligt beräkna hushållsbudgetar för barnfamiljer, men gör det veterligen inte.

Avtrappningsreglerna för bostadsbidrag till både pensionärer och icke-pensionärer är illa utformade och bör ändras snarast enligt förslag.

TV-avgiften har varit under debatt många år, nu krävs också TV-avgifter för telefoner o d. Avgiften på cirka 2000 kr per år bör för hushåll avskaffas och ersättas med en kollektivavgift betalad med skattemedel. För finansieringen av detta bör jobbskatteavdraget minskas med 100 kr per månad utom för vissa låga inkomster.

Om socialdemokraterna ska vinna valet måste de vara förtjänta av det, ha en bra politik och visa på sin hemsida att den är bra.

Det i maj lämnade förslaget om meny eller menyer för partiets politik följer förslaget om skuggregering. I det följande redovisas en stor mängd tidningsartiklar efter den 12 september 2013, som illustrerar det som kan uppfattas som aktuella politiska problem. De redovisas på ett enklare sätt än i menyförslaget i maj och redovisningens upplägg kan gälla som ett nytt förslag för redovisning av socialdemokraternas politik på hemsidan, nu när det inte är nödvändigt att följa upplägget för skuggregeringen.

Politikområdena är samma som tidigare och en socialdemokratisk ny regering räknas ha samma ministrar som i skuggregeringen.

Det är orimligt att partiledaren ensam ska utforma all socialdemokratisk politik. Han måste ha en stor stab av medarbetare. Tanken med den föreslagna skuggregeringen är att socialdemokraterna i riksdagens utskott är en resurs av personer med stora kunskaper om de olika politiska problemen, de borde ju lära sig av det som avhandlas där. Skuggregeringens ministrar är hämtade från utskotten.

Väljarna behöver få veta hur partiledaren skaffar fram sina åsikter. Det partiets vanliga ej särdeles aktiva medlemmar kan komma med är inte tillräckligt, de kan inte tänkas ha tid eller kunskaper nog att formulera politiken. De förtroendevalda i riksdagen och kommunerna o d bör veta mera och deras kunskaper och förmåga bör tas tillvara. Men om det får man inget veta. Har partiledaren någon kontakt med forskarvärlden, med offentliga och privata utredningar, socialdemokrater ute i världen, med de statliga myndigheterna, privata organisationer och så vidare? Om man ska rösta på socialdemokraterna måste man få grepp

om varifrån socialdemokraternas politik kommer.

Socialdemokraternas trycksaker, tidningsartiklar och tal vid sammankomster räcker inte för den information som behövs. Nu är det socialdemokraternas hemsida på Internet som är det viktigaste och ofrånkomliga medlet för information. Men hemsidan nu ger långt ifrån det som behövs. Det som finns där är för intetsägande och svåröverskådligt. Socialdemokraterna ska inte tro att alla tänkbara väljare bara vill ha klyschor, ytlig underhållning och ordmassor i stil med vad som förekommer i kommersiell reklam. Information om politik är allvarliga saker som bör grundas på korrekt saktlighet i enkel och tydlig form.

I den föreslagna skuggregeringen finns en planeringsminister som ska planera och förmedla socialdemokraternas politik. Som skuggminister har satts Mikael Damberg, som är partiets gruppleddare i riksdagen och som borde ha klart för sig partiets politik, hur den tillkommer och förmedlas till allmänheten och till myndigheter och organisationer, bl a kommunala organ och bolag, som ska genomföra politiken. Om man ska överlåta rikets styrelse till socialdemokraterna måste man vet att de klarar det. Det behövs på hemsidan en sammanfattade klagörande redovisning om hur socialdemokraterna planerar och förmedlar sin politik.

Förr kunde svensk politik begränsas till det som sker i Sverige. Det är annorlunda nu. Svensk politik måste handla om hela världen. Det behövs en svensk världspolitik som klargör världsproblemen och hur Sverige bör förhålla sig till dem. Om socialdemokraterna ska överta rikets styrelse måste man före valet få veta socialdemokraternas åsikter och förslag om detta. Samma gäller om Europeiska Unionen.

Socialdemokraterna måste leverera en Världsplanering och en Europa-planering. Man kan inte välja ett parti som inte har några åsikter om världen och inte har några åsikter om Europa.

Socialdemokraterna partiledare svarar ytterst för partiets politik, men lär inte kunna utforma allt själv. På hemsidan finns länkar till redovisningar om partiets politik, på “Vår politik från A till Ö” Partiledaren har ansvar för dessa länkar. I det följande läggs länkarna in i de olika politiska områdena. Någon granskning av alla redovisningar kan inte göras här.

Partiledaren måste granska och komplettera, korrigera och förtydliga i god tid före valet. Det är nu tio månader till valet och det borde vara klart nu.

Av listan framgår att partiet helt saknar politik för Planering av sin politik och sin information, Världsplanering, Europaplanering, Planering av fysiska miljöer, Landsbygd och Handel. För övriga områden finns åtminstone några hänvisningar, men stickprov tyder på att de ofta är för dåliga.

Observera följande artikel som finns på politikområdet

Demokrati:

DN 20 nov 2013 : Valet 2014.

”Så går Reinfeldt i medvind trots att folket går åt vänster”

“Ny bok om Fredrik Reinfeldt. Moderaternas framgång beror varken på att de gått åt vänster eller att folket gått åt höger. I stället är det strategin att framstå som icke-höger och som mest kompetent som varit mördande för S. Om S nu lägger sig nära regeringen kan Reinfeldt mycket väl vinna igen, skriver Aron Etzler (V). “

På följande områden bör socialdemokraterna redovisa sin politik.

I början på varje område finns uppgifter om tillhörande ministrar. Inom parentes ministrar. Dessutom länkar till politikområden “A-Ö” På angivna sidor finns i flesta fall inlagda tidningsartiklar hösten 2013

Sida

151	Socialdemokraternas ledning. (Statsminister)
Den svenska modellen
159	Socialdemokraternas planering av sin politik och information om sin politik. (Planeringsminister. Informationssekreterare. Gruppsekreterare. Partisekreterare)
161	Världsplanering. (Utrikesminister och FN-minister och Världsplaneringsminister)
Internationellt
165	Europaplanering. (EU-minister och Europaplaneringsminister)
168	Demokrati o d, juridik. (Demokratiminister. Justitieminister, del)
Demokrati
HBT
Mänskliga rättigheter
194	Försvar (Försvarsminister)
Försvar och krisberedskap del
200	Klimat och klimatstörningar. (Miljöminister)
Klimat
Miljö
224	Transporter. (Infrastrukturminister)
Infrastruktur

- 237 Planering av fysiska miljöer. Städer. (Plan- och byggminister.)
- 258 Landsbygden. (Landsbygdsminister)
- 263 Bistånd. (Biståndsminister)
[Bistånd](#)
- 273 Sjukvård. hälsovård, räddningstjänst o d (Socialminister)
[Alkohol](#)
[Försvar och krisberedskap](#) del
[Narkotika](#)
[Psykiatri](#)
[Sjukvård](#)
- 339 Hushållsverksamheter (Hem- och konsumentminister. Energiminister)
[Bostad](#)
[Elpriser](#)
[Energi](#)
[Hemlöshet](#)
[Konsumentfrågor](#)
[Kärnkraft](#)
[Sociala frågor](#)
[Trygghet i vardagen](#)
[Välfärden](#)
- 368 Vård och omsorg. Hemsjukvård o d. (Barn- och äldreminister)
[Barn](#)
[Barnfattigdom](#)
[Barnkonventionen](#)
[Äldre](#)
- 412 Utbildning. (Utbildningsminister)
[Betyg](#)
[Forskning](#)
[Förskola](#)
[Högskola](#)
[Skola](#)
[Utbildning](#)
- 465 Information, reklam, propaganda, konst, kultur, religion. Idrott. Nöjesliv. (IT-minister. Kultur- och idrottsminister)
[Fildelning](#)
[Idrott](#)
[Integritet](#)
[Kultur](#)
[Kyrkor och trossamfund](#)
- 490 Jobb. (Arbetsmarknadsminister. Jämställdhetsminister)
[Arbete](#)
[Arbetskraftsinvandring](#)
[Arbetsmiljö](#)
[Deltid - Heltid](#)
[Ekonomi](#)
[Fas 3](#)
[Feminism](#)
[Funktionsnedsättning](#)
[Jobb](#)
[Jämställdhet](#)
[Kollektivavtal](#)
[LAS](#)
[Ungdomsarbetslöshet](#)
[Validering](#)

536 Näringar (Näringsminister)
[Företagande och entreprenörskap](#)
[Innovation](#)
[Näringsliv](#)
[Strategiprogram för gruvnäringen](#)

552 Handel. (Handelsminister)
[Apotek](#)

574 Migration. Integration. (Integrationsminister.
 Migrationsminister)
[Flyktingar och migration](#)
[Integration och mångfald](#)

611 Polisen. Brott. Kriminalvård o d. (Justitieminister, del)
[Brott](#)
[Illegala vapen](#)
[Kriminalvård](#)
[Polisen](#)

693 Pengar. (Finansminister. Finansmarknadsminister.
 Skatteminister. Socialförsäkringsminister)
[A-kassan](#)
[Föräldraförsäkring](#)
[Pension](#)
[Sjukförsäkringen](#)
[Skatter](#)
[Tillväxt](#)
[Trygghetsförsäkringar](#)

En särskild utredning:

726 Skatt och skatt efter bärkraft

755 Om de politiska partiernas utspel.

22 politikområden:

000 **Socialdemokraternas ledning.** (Statsminister)

000 **Socialdemokraternas planering av sin politik och**
informatio om sin politik. (Planeringsminister.
 Informationssekreterare. Gruppsekreterare. Partisekreterare)

000 **Världsplanering.** (Utrikesminister och FN-minister och
 Världsplaneringsminister)

000 **Europaplanering.**(EU-minister och Europaplaneringsminister)

000 **Demokrati o d, juridik.** (Demokratiminister.
 Justitieminister, del)

000 **Försvar** (Försvarsminister)

000 **Klimat och klimatstörningar.** (Miljöminister)

000 **Transporter.** (Infrastrukturminister)

000 **Planering av fysiska miljöer. Städer.** (Plan- och
 byggminister.)

000 **Landsbygden.** (Landsbygdsminister)

000 **Bistånd.** (Biståndsminister)

000 **Sjukvård. hälsovård, räddningstjänst o d** (Socialminister)

000 **Hushållsverksamheter** (Hem- och konsumentminister.
 Energiminister)

000 **Vård och omsorg.Hemsjukvård o d** (Barn- och äldreminister)

000 **Utbildning.** (Utbildningsminister)

000 **Information, reklam, propaganda, konst, kultur, religion.**
Idrott. Nöjesliv. (IT-minister. Kultur-och idrottsminister)

000 **Jobb.** (Arbetsmarknadsminister. Jämställdhetsminister)

000 **Näringar** (Näringsminister)

000 **Handel.** (Handelsminister)

000 **Migration. Integration.** (Integrationsminister.
 Migrationsminister)

000 **Polisen. Brott. Kriminalvård o d.** (Justitieminister, del)

000 **Pengar.** (Finansminister. Finansmarknadsminister.
 Skatteminister. Socialförsäkringsminister)

Politikområden.

Sista dag för tidningsartiklar 21 november 2013.

Ett politiskt problem kan beröra många områden. Placeringarna på områdena här är vanligen gjorda efter vad som kan fattas som huvudproblemet i problemet, det man för tillfället är ute efter.

I alla problem finns ett juridiskt problem, men om man lägger för stor vikt vid det juridiska kommer allt att hamna i juridiken så att det blir svårt med sorteringen där.

Sorteringen följer i möjligaste mån regeringens ministerområden, vilka ofta är komplicerat konstruerade. Politikområdena här består för enkelhetens skull i några fall av mer än ett ministerområde, vilket förenklar men också komplicerar.

Tidningsartiklarna som sorteras är från en period, ett par månader, hösten 2013, och de täcker många problem, men inte alla upptänkliga. Det som det skrivits om har dock tämligen väl kunnat infogas i de formulerade politikområdena. De torde duga för valrörelsen. Socialdemokraterna bör för varje politikområde ange en sammanfattande politik och kan sedan hänvisa till delområden som de formulerar politik för.

Mer om sortering av politiska problem finns i :

[Sven Winnell 1+17 juni 2013: Samhällsplaneringens problem.](#)

[Om planering av politik för ministrar. Socialdemokraternas hemsida 1 juni 2013. <http://winnell.com/omr36-39zzas.pdf>](#)

Socialdemokraternas ledning.

Statsminister

Partiledare [Stefan Löfven](#)

[Socialdemokraterna Stefan Löfven](#)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Från huvudmenyn på socialdemokraternas hemsida. 16 nov 2013:

Vår politik

[En jobbigare morgon](#)

[Mindre klasser - mer kunskap](#)

[Framtidskontraktet](#)

[Vår politik A till Ö](#)

[Budget](#)

[Partiprogram och riktlinjer](#)

[Skolarbete](#)

[Europapolitik](#)

[Inläst material](#)

[Ställ din fråga](#)

[Arkiv](#)

Stefan Löfven

[CV](#)

[Bilder](#)

[Artiklar](#)

[Tal](#)

[Presskontakt](#)

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö:

[Den svenska modellen](#)

DN 8 nov 2013:

”Vinner vi är vi beredda att regera över blockgränsen”

“S ger besked i regeringsfrågan. Vi går till val på ett eget valmanifest, men vi är beredda att samarbeta brett. Medan Moderaterna vill bevara blockpolitiken är vi redo att styra Sverige tillsammans med alla partier utom Sverigedemokraterna, skriver Stefan Löfven och Carin Jämtin. “

“Det är mindre än ett år kvar till valet. Snart kommer väljarna att bestämma hur Sverige ska utvecklas framöver. Vi socialdemokrater är ett samarbetsparti. Vi söker väljarnas förtroende för en bred politik för fler människor i arbete, investeringar i skolan och en starkare välfärd.

Moderaterna trodde att de kunde skapa jobb genom att sänka skatterna. De trodde att de kunde förbättra välfärden genom att privatisera den. Men det har blivit precis tvärtom. Arbetslösheten är nu högre än när den borgerliga regeringen tillträdde. Färre barn klarar skolan. Varje vecka kommer nya larmrapporter om situationen i sjukvården och äldreomsorgen.

I det här läget är det viktigt med en handlingskraftig regering som är beredd att ta ansvar och samarbeta brett för att ta sig an Sveriges utmaningar.

Så är det inte i dag. Antalet förslag som regeringen lägger fram saktar in. Riksdagens utskott ställer in möten i brist på arbetsuppgifter. Den borgerliga regeringen är så låst i blockpolitiken att den många gånger

inte ens försöker förankra sina förslag hos andra partier. Det blir allt mer tydligt hur denna hållning skadar vårt land.

Sverige är en representativ demokrati. Väljarna avgör de svenska valen genom att lägga sin röst på det parti de anser representerar deras värderingar bäst. Sedan ska förhandlingar, samarbeten och överenskommelser följa för att göra folkets röst hörd på bästa sätt. Det innebär att partierna gemensamt måste ta ansvar för att mötas i demokratiska samtal.

Därför är det anmärkningsvärt att den nuvarande ordningen nu försvaras. Moderaterna har slagit fast att de vill bevara blockpolitiken, och att de även under den kommande mandatperioden endast är beredda att samarbeta inom den borgerliga alliansen.

Detta besked står i stark kontrast med Moderaternas ord om att ta ansvar för Sverige. Alla partier – inte bara Socialdemokraterna – har en skyldighet att se till att Sverige får en handlingskraftig regering som kan styra landet efter valet.

Vi socialdemokrater vill i dag berätta hur vi ser på regeringsbildningen. Ska vi också låsa oss i blockpolitiken, eller ska vi visa väljarna våra prioriteringar i ett eget valmanifest? Det är frågan som vi har tagit oss tid att diskutera, och så här lyder vårt besked:

1. Vi socialdemokrater går till val själva med ett socialdemokratiskt valmanifest, som tydliggör våra prioriteringar kring att skapa fler jobb, vända utvecklingen i skolan och stärka välfärden.
2. Vid en kommande valseger siktar vi på att bilda en socialdemokratiskt ledd regering som tar tag i Sveriges framtidsutmaningar med

ökad global konkurrens, en växande demografisk utmaning och en betydande klimatutmaning som kräver snabb omställning.

3. Vi är beredda att ta ansvar för Sverige – även i ett svårt parlamentariskt läge. Därför är vi beredda att samarbeta över blockgränsen.

Vårt förhållningssätt är ett naturligt val i det rådande politiska läget. Inget parti kan i dag förutsäga vilka de kommer att bilda regering med efter valet. Det kommer heller inte vi socialdemokrater att göra. Dagens opinionsläge gör att de partier som låtsas om motsatsen framstår som verklighetsfrånvända. Två av Moderaternas stödpartier löper risk att inte bli invalda i riksdagen. Enligt många mätningar är exempelvis Socialdemokraterna och Miljöpartiet större än de borgerliga partierna tillsammans.

Det osäkra parlamentariska läget efter valet reser också nya frågor. Vilken status har de överenskommelser som görs mellan de borgerliga partierna före valet – givet att något eller några borgerliga partier lämnar riksdagen efter valet?

Lovar exempelvis Moderaterna att genomföra Centerpartiets eller Kristdemokraternas förslag även om dessa partier inte ingår i ett framtida regeringsunderlag? Vilken status har ett eventuellt gemensamt borgerlig valmanifest för en moderatledd regering efter valet där inte samtliga av dagens fyra borgerliga riksdagspartier ingår?

Detta är frågor som den nuvarande minoritetsregeringen vare sig vill eller kan besvara. Valresultatet 2014 kan kräva nya sätt att forma en regering.

Vi socialdemokrater har en lång tradition av att arbeta tillsammans med andra partier och att ta ansvar för Sverige. Vi har samarbetat med Centerpartiet, Folkpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Inom ramen för olika samarbetsformer har vi reformerat skattesystemet, räddat Sverige ur 90-talskrisen och genomfört reformer för tillväxt, rättvisa och grön omställning under 2000-talet.

För oss är Miljöpartiet en naturlig samarbetspartner framöver. Men vi har även en del gemensamt med Vänsterpartiet, Folkpartiet och Centerpartiet, och vet att de kan ta ansvar när det behövs. Det enda parti vi helt utesluter från alla former av samarbete är Sverigedemokraterna.

Vi socialdemokrater går till val på ett eget valmanifest – men vi är redo att samarbeta brett. Sveriges utmaningar kräver politiska företrädare som är beredda att lägga dagsaktuella gräl åt sidan och arbeta tillsammans för det som är viktigt på längre sikt. Vår principiella utgångspunkt är att de frågor som kräver långsiktiga lösningar inte ska röstas igenom med någon enstaka rösts övervikt i Sveriges riksdag. Skulle vi få väljarnas förtroende att bilda en socialdemokratiskt ledd regering är vi beredda att bjuda in framtida oppositionspartier till blocköverskridande överenskommelser.

Sverige är ett litet land, men om vi tar oss an utmaningarna tillsammans kan Sverige bli världsledande när det handlar om jobb och tillväxt, och unikt när kommer till jämlikhet, rättvisa och frihet. Vi socialdemokrater är redo att samla Sverige för att göra det möjligt.

Stefan Löfven, ordförande i S

Carin Jämtin, partiskreterare i S “

DN 15 nov 2013:

”Välfärdens yrken måste få sin frihet och status åter”

“Stoppa avprofessionaliseringen. Människor som arbetar i välfärden har gått från att vara självständiga professionella till att vara detaljstyrda utförare. Vi vill etablera en ny syn där de får större frihet och kan utnyttja sin yrkeskompetens. Samtidigt vill vi ställa större krav på ansvar för utveckling och etik, skriver Stefan Löfven (S).“

“ Den svenska välfärden är en viktig del av det som gör Sverige unikt. Få länder kan stoltsera med en gemensamt finansierad välfärd i utvecklingens frontlinje. Men något håller på att hända. Nya larmrapporter kommer varje vecka. Personalen går på knäna i sjukvården. Allt fler barn når inte målen i skolan. Fler och fler börjar tveka om välfärden håller vad den lovar dig och dina barn.

Det största hotet mot välfärden är arbetslösheten. När 400.000 människor saknar arbete och arbetslösheten har bitit sig fast kring 8 procent blir det färre som kan bidra till välfärden. Den Moderatledda regeringen har i varje läge prioriterat skattesänkningar och privatiseringar framför att investera i jobb och skola, och arbetslösheten är nu högre än när de tillträdde.

Vi har satt upp ett ambitiöst mål om att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Det krävs för att finansiera välfärden. Vi måste sluta tro på skattesänkningar som mirakellösning och istället investera i jobb- och praktikplatser för unga, utbildning och en aktiv närings-

politik för att nå dit.

Välfärden behöver mer resurser – men också ett nytt regelverk. Om jag får mandatet att bilda regering 2014 kommer ett omfattande reformarbete göras för att skapa ordning och reda i välfärden. Vinstintresse ska aldrig tillåtas vara styrande. Vi har förberett nationella kvalitetslagar som höjer kvaliteten och sätter medborgarnas intresse främst i välfärden.

Men resurser och regelverk är inte nog. Det krävs också en ny styrning. Många yrkesgrupper i välfärden slår i dag larm om att deras arbete har kidnappats av ekonomiska ersättningsmodeller, administration och detaljreglering. Marknadsexperiment har genomförts inom verksamheter som inte har något med marknader att göra. Teorierna om New Public Management, som var tänkta att effektivisera välfärden, har i många lägen i stället byråkratiserat den.

När människor som arbetar i välfärden går från att vara självständiga professionella till att vara detaljstyrda utförare riskerar vi en avprofessionalisering. Yrkena förlorar sin status, kompetensen kommer inte till nytta och yrkesetiken bakbinds. Låt mig ge tre exempel:

1 Skolan. Där har lärarna slagit larm om att allt mer av deras tid går till blanketter i stället för barn. Närvarorapportering, rapportering till myndigheter, individuella utvecklingsplaner, skriftliga omdömen och skriftliga åtgärdsprogram detaljstyr hur lärarna ska arbeta.

Administrationn måste minska. I ett första steg bör de individuella utvecklingsplanerna och kravet på en stor majoritet av de skriftliga åtgärdsprogrammen tas bort. Lärarna måste kunna fokusera på det som

är viktigt: att utveckla undervisningen och ge varje elev det stöd han eller hon behöver. Det krävs för att vända de sjunkande kunskapsresultaten i skolan.

Lärarkyrket måste bli självständigt och fritt igen. Resurserna till mindre klasser, lärarnas kompetensutveckling, utbildningsvetenskaplig forskning och skolutveckling behöver höjas och i vårt budgetalternativ föreslår vi att ytterligare 4 miljarder kronor investeras i skolan. Det krävs en nationell samling för lärarkyrket, för att förbättra både lön och arbetsvillkor, men även varje lärares självständighet. Det är bara så fler unga kommer välja att bli lärare.

2 Arbetsförmedlingen. Regeringen detaljstyr nu Sveriges arbetsförmedlare så hårt att myndigheten krackelerar. Arbetsförmedlarna är ofta förhindrade att sätta in den insats som den arbetssökande behöver när det reglerade taket för en specifik insats är nått. Trots skyhögt arbetslöshet har Arbetsförmedlingen skickat tillbaka åtskilliga miljarder i outnyttjade resurser till statskassan.

Detaljregleringen måste få ett slut. Arbetsförmedlarna måste få använda sin yrkeskompetens. Vi vill därför göra om Arbetsförmedlingen till en matchningsspecialist, där arbetsförmedlarna får stor frihet att använda resurserna till det som de vet gör att människor kommer i arbete. De måste kunna ge arbetsgivarna vad de efterfrågar. De måste kunna ge de arbetssökande vad de behöver. För att sätta stopp för ungdomsarbetslösheten har vi också föreslagit ytterligare 5 miljarder kronor för att unga ska ha ett jobb, en praktikplats eller studier att gå till på morgonen.

3 Sjukvården. Läkare, sjuksköterskor och undersköterskor utbildar sig för att ge människor vård och omsorg. Men på samma sätt som i

skolan tar administrationen över inom sjukvården. På flera håll gör också påhittade marknadssystem att personalen nu tvingas bedöma lönsamheten i en patient.

Den Moderatledda regeringen spär på den här utvecklingen. Den kömiljard som de infört leder till att återbesök trängs undan till förmån för nybesök, eftersom återbesök inte ger rätt till pengar från kömiljarden. Det innebär att vården inte fördelas efter patienternas behov. Friskare patienter går före sjukare. Kömiljarden måste göras om, återbesök och utredningstid måste räknas in.

Yrkesetiken, som sätter patienternas hälsa i första rummet, hotas. På flera håll behöver resursfördelningen utvecklas så att patientens behov sätts i centrum. Det måste göras tillsammans med vårdens professioner. För en högkvalitativ vård behöver vi också komma till rätta med bristen på personal inom sjukvården. Därför föreslår vi ytterligare 2 miljarder kronor i vårt budgetalternativ till mer personal.

Vi behöver etablera en ny syn på välfärdsprofessionerna. Deras stora kunnande, erfarenhet och yrkesetik ska vara vägledande för att höja kvaliteten i välfärden. Det är centralt för att höja resultaten i skolan, förbättra vården och för att fler ska ha ett jobb att gå till. Värdet för alla medborgare är tydligt: det ger en högre kvalitet samtidigt som det ger en effektivare användning av skattemedlen.

Men en ökad autonomi ställer också högre krav på professionerna. De kommer att behöva ta ett större ansvar för att professionens kunskaper hålls höga och yrkesetiken efterlevs. Kraven kommer också höjas på att professionerna ständigt utvecklar verksamheten tillsammans med sina huvudmän.

Med en socialdemokratisk regering kommer välfärden få större resurser, ett nytt regelverk som sätter människa framför vinst och en ny styrning som utgår från de välfärdsprofessionellas kompetens och yrkesetik.

Välfärdens proffs ska få vara proffs.

Stefan Löfven, partiledare (S) “

“**New Public Management**

New Public Management är ett samlingsnamn för en mängd ekonomiska metoder som introducerades inom offentlig sektor i flera länder under 1980- och 90-talen. Syftet var att göra vården kostnadseffektiv och marknadsanpassad. De senaste decennierna har länder som Frankrike, Australien, Nya Zeeland, Norge och Sverige infört näringslivets metoder inom ledning och ekonomi i sina offentliga sektorer. “

“

Mikael Damberg (S) i partledardebatten **den 16 oktober 2013:**

Herr talman! Svenska folket tror inte så mycket på mirakel. Vår fantastiska produktivitet, vår konkurrenskraft, vår historiska förmåga att kombinera ekonomiskt välstånd med världens mest jämlika samhälle har kommit ur hårt arbete och samarbete. Vi vet att Sveriges framgångar inte är en slump. Framgång beror på att svenska exportföretag är mer produktiva och mer innovativa. Det bygger på att vi än så länge gör ett mer avancerat jobb i Sverige så att vi kan sälja dyrare på världsmarknaden. Men det här kan förändras. Då kan vi inte längre upprätthålla den höga levnadsstandard och den välfärd som vi i dag tar för givna. World Economic Forum visar en vikande trend för Sverige. Från att ha haft näst bäst konkurrenskraft i världen har Sverige halkat ned ett antal pinnhål till plats nummer sex.

Konkurrenskraft är något som det tar lång tid att bygga upp, men det går väldigt snabbt när man halkar nedåt. Då duger det inte med en regering som gång på gång väljer bort satsningar på de nya jobben och en bättre utbildning. Då duger det inte att skjuta upp viktiga investeringar på framtiden. Och då duger det definitivt inte med en statsminister som säger att svensk industri är slut eller, för att använda hans egna ord, "basically gone". Om mindre än ett år är det dags för svenska folket att välja väg. Jag ser fram emot det valet, för jag tror att väljarna har tröttnat på en regering som varje gång den har chansen väljer ännu en ny skattesänkning i stället för att investera i det som bygger Sverige starkt. Det är det den här debatten kommer att handla om i dag. Ska vi investera i skolan, i jobben och i en stark välfärd, eller ska vi fortsätta att låna till kortsiktiga skattesänkningar för dem som redan tjänar mest i vårt land? Men Moderaterna kommer som vanligt att vilja prata om allt annat än den höga arbetslösheten. De

kommer att vilja siffertricksa. De kommer att prata mer om oss än om sin egen politik. Det mest konkreta försöket till nytänkande från Moderaterna är annars att Moderaterna har skaffat sig en ny logga - igen.

Herr talman! Jag talar med många föräldrar och lärare som är oroliga för barnen i skolan. De vittnar om en skola som brottas med problem, som alltmer drar isär och där staten subventionerar läxhjälp för ett fåtal som har råd medan resten lämnas efter. Det är en utveckling som är ohållbar. Jag hade nog inte stått här om jag inte hade gått i en bra skola, Bergshamraskolan i Solna. I dag går mina barn i samma skola. Mycket har förändrats till det bättre under de här åren, men något annat har också hänt. Min dotter fick snabbt lära sig ordet "inköpsstopp" i skolan. Det var 30 elever på en lärare. Men så finns det fortfarande de som säger att det inte spelar någon roll hur stora klasserna är i skolan. De kan inte ha träffat många lärare. De kan inte ha träffat många av de föräldrar som är oroade för skolan. De kan heller inte ha läst på om den senaste skolforskningen. Nyckeln till skolans framgångar är engagerade och kunniga lärare som kan fokusera på undervisningen och möta barnen i klassrummet. Vår roll som politiker borde vara att ge lärarna de bästa möjliga förutsättningarna att göra just detta. Därför tänker Socialdemokraterna minska de stora klasserna med fem barn, investera i lärarna, minska administrationen och framför allt bedriva en långsiktig skolpolitik. Sveriges lärare behöver arbetsro, och våra barn och unga behöver framtidstro. Men regeringen väljer gång på gång bort skolan. I den budget som ligger på riksdagens bord lägger man 20 gånger mer på skattesänkningar än på skolan. Det är fel prioritering! Vi socialdemokrater är tydliga: Det är skolans tur nu. (Applåder)

Herr talman! Arbetslöshet är alltid ett enormt slöseri. Den är dyr för de enskilda, kostsam för nära och kära men också en förlust för oss alla,

för hela samhället. Det som kostar oss mest är den förlorade potentialen, att vi inte tar till vara alla människors vilja och förmåga till arbete. Därför har vi socialdemokrater satt upp ett mål som är viktigare än alla andra: Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. För att lyckas krävs fokus och samarbete för att svenska företag ska kunna växa och anställa fler. För att lyckas behöver Sverige en aktiv näringspolitik som gör att företag efterfrågar mer personal. Det gör de bara om de är framgångsrika med att sälja sina varor och tjänster både här hemma och på en global marknad. För att lyckas måste Sverige satsa på innovationer och samverkan. Vi ska vara världsledande på att omvandla nya idéer till nya produkter. Men Sverige ska också se till att människor får den utbildning och den omskolning som krävs för att de ska kunna ta de nya jobb som växer fram. Vi socialdemokrater tänker stoppa ungdomsarbetslösheten, med insatser från dag ett men också ett löfte att ingen ung människa ska behöva gå långtidsarbetslös. Inom 90 dagar ska unga människor i jobb, i studier eller i praktik. För tiotusentals ungdomar i vårt land innebär det här ungdomslöftet en jobbigare morgon men ett mycket bättre liv. (Applåder)

Herr talman! Vi socialdemokrater har gjort en resa. Vi har lärt oss mycket efter två valnederlag. Vi har utvecklat vår politik på område efter område för att möta Sveriges framtidsutmaningar. Tack vare det vill vi vara motorn i svensk politik. Vi kommer att fortsätta framåt, och vi kommer att fortsätta dra den här regeringen efter oss. I dag presenterar jag ännu ett jobbförslag från vår sida: Korta vägen till jobb för nyanlända akademiker. Det handlar om att angripa ett enormt slöseri med människors kompetens och förmåga som präglar Sverige av i dag. Trots den historiskt höga arbetslösheten skriker många arbetsgivare efter personal med rätt kompetens. Det saknas ingenjörer, det saknas lärare, det saknas förskollärare, det saknas tekniker. Därför är det ett obegripligt slöseri att så många invandrade akademiker antingen saknar jobb eller har yrken långt under sin kunskapsnivå. Det finns

flera bra lokala tillfälliga projekt i Sverige för att försöka råda bot på det. Ett är Korta vägen. Ett annat är Nationell matchning i Södertälje som jag besökte förra veckan. Där träffade jag Maj, en läkare med erfarenhet från Irak. Hon har på sätt och vis haft tur. Hon har fått läsa svenska för akademiker, varit ute på yrkeskompetensbedömning och är nu redo att börja jobba på ett sjukhus eller på en vårdcentral. När Sverige har brist på många yrkesgrupper, varför finns det då ingen långsiktig permanent verksamhet i Sverige där vi samordnar de bästa insatserna och gör steget in på arbetsmarknaden för Maj och andra med hennes erfarenhet så kort som möjligt? Det behövs tydlig information, validering av utländska betyg, kompletterande kurser och bättre matchning. Sverige har inte råd att fortsätta slösa med människors erfarenhet och kompetens.

Herr talman! Jag älskar att vara ute i naturen soliga höstdagar. Det är något särskilt med en klarblå himmel och alla fina höstfärger. Förra helgen gav sig hela familjen ut i skogen för att plocka svamp. Men efter flera timmar låg det bara en enda liten kantarell i botten på min svampkorg. Det kändes så där. Jag hade kunnat skylla på att det är ovanligt torrt i skogen i år, för det är det. Jag hade kunnat skylla på att vi nog var i fel skog, men ingen av de bortförklaringarna skulle kunna förklara varför resten av familjen kom hem med fulla svampkorgar. Ett svampmisslyckande kan man leva med. Det var trots allt en underbar höstdag, och vi hade jättestora fika. Men ett jobbmisslyckande är värre. Människor lider av arbetslöshet, och samhället blir fattigare och kallare. Min fundering är därför: Varför har statsministern så svårt att ta ansvar för sitt jobbmisslyckande? Efter sju år är arbetslösheten högre än när Fredrik Reinfeldt kom till makten, långtidsarbetslösheten är tredubblad och ungdomsarbetslösheten är rekordhög. Visst har Europa genomlidit en finanskris, men det förklarar inte varför just Sverige har klarat arbetslösheten sämre än jämförbara länder. Hur kommer det sig, Fredrik Reinfeldt, att din jobbkorg fortfarande är så

tom? (Applåder)

Herr talman! Avslutningsvis handlar politik inte bara om budgetposter och reformförslag. För mig handlar valet också om värderingar, om vad som är viktigt i livet och om varför jag är så stolt över att bo och leva i Sverige. Men jag tror inte att jag är ensam om att känna att någonting av det som har gjort Sverige unikt håller på att gå sönder. Jag menar att det är dags att Sverige tar en annan riktning. Vi ska välja en framtid där vi både ställer krav på varandra och hjälps åt, en framtid där konkurrenskraft och anständighet går hand i hand. Det är dags för förändring, herr talman. (Applåder)

Socialdemokraternas planering av sin politik och sin information om politiken.

Planeringsminister (ny) inklusive världsplanering

[Damberg, Mikael \(S\)](#)

Gruppledare i Riksdagen

Informationssekreterare.

Gruppsekreterare

Emma Lennartsson

emma.lennartsson@riksdagen.se

Partisekreterare

[Carin Jämtin](#)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Från huvudmenyn på socialdemokraternas hemsida. 16 nov 2013:

Vårt parti

[Framtidspartiet](#)

[Carin Jämtin](#)

[Kampanjmetoder](#)

[Partistyreelse](#)

[Mikael Damberg](#)

[Mitt S](#)

[Verkställande utskottet](#)

[Magdalena Andersson](#)

[Kongress 2013](#)

[Partidistrikt](#)

[Jan Larsson](#)

[Vår historia](#)

[S i din kommun](#)

[Ylva Thörn](#)

[Studier](#)

[Riksdagsgruppen](#)

[Medlem](#)

[Europaparlamentet](#)

[Gruppledare](#)
[Första maj](#)
[Sidoorganisationer](#)

[Bli medlem](#)

[Pressrum](#)

[Presskontakter](#)
[Nyheter](#)
[Bildarkiv](#)
[Logotyper](#)
[RSS - Senaste nytt](#)
[Nyhetsarkivet \(2006- \)](#)

[Kontakt](#)

[Presskontakter](#)
[Ställ din fråga](#)
[Partikansliet](#)
[Socialdemokraternas hus](#)
[Skolarbete](#)
[Gruppledare i riksdagens utskott](#)
[Riksdagsledamöter](#)
[Partidistrikt](#)
[S i din kommun](#)
[Lediga jobb](#)
[Länkar](#)
[Medverkan](#)

Världsplanering. Världspolitik. Utrikespolitik.

Utrikesminister och FN-minister och Världs- planeringsminister (ny)

[Ahlin, Urban \(S\)](#)

Vice ordförande i utrikesutskottet

Talesperson i utrikesutskottet

Om utrikesministern inte kan klara uppgiften som världsplaneringsminister kan den läggas ihop med planeringsministern.

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Från huvudmenyn på socialdemokraternas hemsida. 16 nov 2013.

Internationellt

[Internationella nyheter](#)

[Internationella sekretariatet](#)

[Europaparlamentet](#)

[Rapporter](#)

[Utrikesutskottet](#)

[Märk ockupationen](#)

[Partistödsprojekt](#)

[S i Europa](#)

[SAMAK](#)

[Internationell politik](#)

[Olof Palmes internationella Center](#)

[Other languages](#)

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Internationellt](#)

Se del 3 med bl a

Förenta Nationernas Millenniedeklaration.

Millenniemålen - 190 länder mot minskad fattigdom.

Sociala miljöer, våldet i världen, mänskliga rättigheter, mobbning, diskriminering o d.

Åsikter i den muslimska världen m m.

Artiklar om olika delar av världen

Till världsproblemen hör problem med att skydda växt- och djurliv.

DN 5 nov 2013 : Ny studie.

“Jakt ger elefanter posttraumatisk stress”

“Elefanter som överlevt en jakt där många flockmedlemmar dödas blir socialt handikappade för resten av livet. Enligt en ny studie kan de bli så svårt skadade psykiskt att de kan sägas lida av posttraumatisk stress. “

“Det sistnämnda är en term som brukar användas för att beskriva de psykiska problem som drabbar soldater i krig.

Elefanter är förvisso inte människor, men de är storhjärnade djur som lever i stora familjegrupper där komplexa förhållanden råder mellan alla flockmedlemmar. Det är inte orimligt att tänka sig att de påverkas starkt av att se sina närmaste mejas ner i ett blodbad.

I studien, som publiceras i *Frontiers in Zoology*, har forskarna granskat ett antal familjegrupper i två nationalparker.

I den ena nationalparken, Amboseli i Kenya, lever elefanter som under decennier har varit tämligen opåverkade av människan.

Förhållandet i den andra parken, Pilanesberg i Sydafrika, är diametralt motsatt. Där lever elefanter som fick leva när deras mödrar, syskon och kusiner sköts ihjäl i så kallade gallringsoperationer i Kruger nationalpark. De placerades sedan ut i Pilanesberg när de var mycket unga och fick klara sig bäst de kunde.

Detta har fått konsekvenser. Tester där forskarna spelade upp elefantläten av främmande elefanter för djuren i de båda parkerna gav helt olika effekter. I Amboseli lyssnade djuren noga på uppspelningarna varpå de samlades i en tät grupp och gjorde front mot inkräktaren.

I Pilanesberg däremot var reaktionerna helt slumpartade. Några av grupperna sprang bort från djuren, andra gjorde ingenting alls. Enligt forskarna var det uppenbart att de aldrig fått lära sig vad sådana läten betyder och hur man ska bete sig när man hör dem – trots att det nu gått 20 till 30 år sedan slakten av deras familjer ägde rum.

Forskarna misstänker att djuren i Pilanesberg aldrig kommer att lära sig rätt beteende. Det sociala system de byggt upp på egen hand är inkomplett, ett tecken på att de skadats för livet av upplevelsorna i barndomen.

TT “

“ Fakta. Elefanter i Afrika

Ursprungligen fanns elefanter i hela Afrika bortsett från de torraste öknarna. Sedan dess har jakten efter elfenben reducerat antalet dramatiskt, till dagens 600 000.

Samtidigt har antalet djur ökat i södra Afrika. Det har paradoxalt nog lett till att man glesat ut antalet djur i vissa områden. Sådana jakter är mycket kontroversiella och har nu stoppats i Sydafrika.

Källa: IUCN “

DN 5 nov 2013 : EU-kommissionen. ”Går att minska användningen med 80 procent”

“Plastpåsen ska stoppas med skärpta lagar”

“ Bryssel. Sverige är inget miljöföredöme i användningen av plastpåsar och plastkassar – varje person gör av med hundra stycken varje år. Nu vill EU-kommissionen ha skärpta lagar och avgifter för att rädda miljön. “

“– Plastpåsar som bara används en gång, men sedan finns kvar i naturen i hundratals år, har blivit en symbol för ett samhälle som inte lever i enlighet med den här planetens begränsningar, sade miljökommissionären Janez Potocnik när han presenterade lagförslaget på måndagen.

– Jag hoppas vi kan åstadkomma en ändring av attityderna.

EU-medborgarna gör tillsammans av med 100 miljarder plastkassar och plastpåsar varje år. En stor del av dem hamnar i havet och i naturen, och sedan i fiskar och fåglar. Stora berg av plast som flyter i haven strax under ytan är ett växande problem.

I Nordsjön har fler än nio av tio sjöfåglar plast i sina magsäckar, enligt EU-kommissionen.

– Det går att minska användningen av plastpåsar med 80 procent om alla länder gör som till exempel Irland, sade Janez Potocnik. Han pekade också på att EU-länderna redan åtagit sig i FN att minska plastkonsumtionen.

Irland införde avgifter på plastpåsar och plastkassar för något år sedan och åtgången minskade med 95 procent.

Varje EU-medborgare använder i genomsnitt nära 200 plastpåsar och plastkassar varje år. Men skillnaderna är mycket stora, från fyra

plastkassar i Irland, Danmark och Finland till nära 500 i Polen, Portugal och Slovakien. De länder som lyckats bäst är de som har infört statliga avgifter på plastpåsar och plastkassar.

I Sverige tar de flesta affärer betalt för plastkassar, men inte för mindre plastpåsar.

EU-kommissionen vill framför allt få bort de tunna plastpåsar och kassarna som bara används en gång. Potocnik pekar ut plastmaterial som är tunnare än 0,05 millimeter. I stället förordas plastkassar av tjockare material eller papperskassar som konsumenterna naturligt kan använda flera gånger.

Enligt lagförslaget ska EU sätta upp ett tvingande mål att minska konsumtionen av tunna plastpåsar och plastkassar. EU-regeringarna ska sedan kunna använda sig av alternativa vägar för att uppnå målet, som att införa avgifter eller förbud.

Miljökommissionären Potocnik vill inte ange hur mycket plastförbrukningen bör minskas. Det blir upp till förhandlingarna mellan EU-regeringarna och parlamentet.

Men bristen på ett tydligt mål kritiserades från EU-parlamentet

– Det minskar allvarligt möjligheterna att åstadkomma en kraftfull minskning av plasten i hela EU, sade Margrete Auken (De gröna) i ett uttalande.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

Europaplanering. Europapolitik.

EU-minister och

Europa-planeringsminister

[Granlund, Marie \(S\)](#)

Vice ordförande i EU-nämnden

Talesperson i EU-nämnden

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka

Från huvudmenyn på socialdemokraternas hemsida. 16 nov 2013:

[Europapolitik](#)

[Europaparlamentet](#)

[S i Europa](#)

DN 11 nov 2013 : DN frågar. Kommer du att rösta i valet till Europaparlamentet?

“Regeringens mål: Att varannan ska rösta”

“Valdeltagandet på 45,5 procent i förra EU-valet var skandalöst dåligt, anser demokratiminister Birgitta Ohlsson (FP). Regeringen hoppas på 50 procent nästa år. “

“— EU-valet är den största utmaningen, där har jag satt som mål att vi ska nå 50 procent i alla fall, säger Birgitta Ohlsson (FP) inför supervalåret 2014.

— Jämför man med riksdagsvalen, på 70-talet hade vi ett all time high med 92 procents valdeltagande, så är det skandalöst dåliga siffror, säger Ohlsson om de 45,5 procenten i EU-valet 2009.

Ändå var det den högsta siffran i ett svenskt EU-val hittills.

På försommaren nästa år, den 25 maj, är det val till EU-parlamentet och den 14 september val till riksdag, kommun och landsting.

Demokratiministern har ansvar för att fördela 60 miljoner till partierna och andra aktörer, pengar som ska användas till att öka valdeltagandet. Ungdomsstyrelsen kommer att få en del av det för att satsa på att höja intresset för att och ordna skolval, vid både höstens val och valet till EU-parlamentet. Extra kraft ska ägnas åt att få fler unga och utrikesfödda att gå och rösta.

Kyrkovalet, som hölls i höstas, hade ett valdeltagande på knappt 13 procent. Men EU-valet har också inslag av att vara ett val för troende. Viljan att gå och rösta på EU-parlamentariker styrs mycket av väljarens syn på EU. Det är stora skillnader mellan partierna när det gäller hur mycket sympatisörerna deltar i EU-val respektive riksdagsval.

Det mest EU-vänliga partiet, Folkpartiet, hade i förra riksdags- och EU-valet sympatisörer som till 90 procent röstade i riksdagsvalet och till 74 procent i EU-valet.

Motsvarande siffror för Socialdemokraterna var 81 procent i riksdagsvalet mot 39 i EU-valet, för Moderaterna 88–47 och för Miljöpartiet 93–46.

Birgitta Ohlsson tror att det finns -några faktorer som kan bidra till ett -högre valdeltagande i EU-valet denna gång.

— Vi har ju ett riksdagsval några månader senare, så det finns ju ett helt annat tryck från partierna. Ett parti som lyckas kan mycket väl få en trampolin in i riksdagsvalet och ett som gör ett fiasko i EU-valet kan få dras med det senare, säger hon.

Samtidigt vill Birgitta Ohlsson att EU-valet ska handla om Europafrågorna så att det inte bara blir en nationell debatt, säger Birgitta Ohlsson som, eftersom hon är så stark EU-anhängare, är bekymrad över hållningen till EU här.

— Det råder en antieuropeisk vind över politiken i Sverige, det beklagar jag som EU-vän och folkpartist.

Lars Larsson/TT “

“Anna-Karin Jansson, 38 år, sjuksköterska från Bagarmossen: – Jag har tänkt att rösta men jag förväntar mig att få mer information. Eftersom vi är med i EU så är det viktigt att rösta.

Björn Lindberg, 35 år, personlig tränare från Liljeholmen: – Visste inte att det är val. Jag ska nog inte rösta.

Rosa-Linn Åman Hassan, 22 år, studerande från Stockholm: – Det vet jag inte ännu, behöver mer information.

Marie Sörensen, 44 år, lärare från Älvsjö: – Ja, om det är val så kommer jag att rösta. Det är viktigt att utnyttja sina demokratiska rättigheter.

“Fakta.

Valet till EU-parlamentet hålls under några dagar i slutet av maj 2014, 22–25 maj.

Väljare i EU:s 28 medlemsländer ska välja 751 ledamöter för perioden 2014–2019.

I Sverige hålls valet den 25 maj. De svenska väljarna ska välja 20 ledamöter.

Valdeltagandet i valet 2009 var 45,5 procent av de röstberättigade i Sverige, en uppgång med nästan 8 procentenheter från 2004.

I hela EU var valdeltagandet i genomsnitt 43 procent 2009.

Demokrati o d. Juridik.

Demokratiminister (ny)

[von Sydow, Björn \(S\)](#)

Första s-namnet i konstitutions-
utskottet. Talesperson i
Konstitutionsutskottet (KU)

Justitieminister. Del

[Johansson, Morgan \(S\)](#)

Ordförande i justitieutskottet
Talesman i Justitieutskottet (JU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Demokrati](#)

[HBT](#)

[Mänskliga rättigheter](#)

DN 20 nov 2013 : Valet 2014.

”Så går Reinfeldt i medvind trots att folket går åt vänster”

“Ny bok om Fredrik Reinfeldt. Moderaternas framgång beror varken på att de gått åt vänster eller att folket gått åt höger. I stället är det strategin att framstå som icke-höger och som mest kompetent som varit mörkdande för S. Om S nu lägger sig nära regeringen kan Reinfeldt mycket väl vinna igen, skriver Aron Etzler (V).“

“Valet 2014 kommer att avgöras av om Moderaternas motståndare förstår Fredrik Reinfeldts strategi eller fortsätter att famla i mörkret. Fokuset på regeringsfrågan och Reinfeldts försök att framställa Löfven som obeslutsam och långsam antyder att Reinfeldt mycket väl kan lyckas igen.

Moderaterna övertog i valet 2010 statusen som statsbärande parti i väljarnas ögon. Det är ingen dålig prestation med tanke på att Sverige har världens starkaste socialdemokrati och Moderaterna fram till Fredrik Reinfeldt varit ”världsmästare i konsten att förlora val”. Under de 85 år som passerat sedan män och kvinnor kunnat rösta fram till 2006 hade Sverige endast styrts av moderata statsministrar i sammanlagt 4 år och 251 dagar. Men denna situation har efter Fredrik Reinfeldts tillträde ändrats dramatiskt: i dag är det Moderaterna som har det högsta förtroendet vad gäller att regera landet och sköta statens finanser. Och Reinfeldt själv har enligt vissa mätningar rekordhögt förtroende som statsminister. Hur denna omvälvning har gått till är den stora politiska gåtan, som ingen lyckats lösa på ett tillfredsställande sätt.

När jag under de senaste tre åren sökte lösa denna gåta blev det en spännande resa i Moderaternas inre. Med hjälp av ett stort antal intervjuer med ledande företrädare på den borgerliga och rödgröna sidan och en sammanställning av medieforskning och statsvetenskapliga analyser stod det klart att de försök att beskriva Reinfeldts moderater som gjorts inte på långa vägar lyckats ringa in vad som ligger bakom framgången.

Den vanligaste idén om Reinfeldts maktövertagande bygger på ”ökad egoism” i samhället – att det svenska folket gått till höger värderingsmässigt. Fascinerande nog är det närmast tvärtom. I valet 2010 ansåg väljarna i högre grad än tidigare att det är bra med ett socialt skyddsnet, att vi skall ha fortsatt höga skatter och att privatiseringar i välfärden är dåligt.

En annan vanlig idé går ut på att Reinfeldts moderater har lagt om politiken till den grad att de närmast blivit socialdemokrater. Men det är inte heller sant. Reinfeldts regeringar har genomfört de största skattesänkningarna i modern historia, de mest genomgripande privatiseringsbesluten, den kraftigaste ökningen av låglönekonkurrens inom landet och åstadkommit de största ekonomiska klyftorna sedan de börjat mätas av Statistiska centralbyrån. Just de fyra områdena är vad högern och vänstern i Sverige varit oense om det senaste seklet.

Moderaterna är något så märkligt som ett parti som lyckats genomföra stora doser högerpolitik med hjälp av en vänsterideologi. Många av Moderaternas budskap – att kalla sig för ”arbetarparti”, sluta använda ordet ”privatiseringar” och säga sig omfamna välfärdsstaten – var alla betydelsefulla delar i en och samma strategi: att inte framstå som ett högerparti. Strategin utgår från ett basalt faktum om den svenska väljarkåren som framträder tydligt i opinionsundersökningar: i många värderingsfrågor ligger den en bra bit till vänster om Moderaterna.

För många verkar det absolut obegripligt att en sådan strategi skulle kunna lyckas. Men politiken har inte bara höger-vänsterdimensionen. Det finns en annan dimension, makt och förtroendedimensionen. Medan den första till stora delar beskriver människors ideal, beskriver den andra vem de tror kan styra. Medan den första dimensionen i ett land som Sverige närmast är ointaglig för ett parti som Moderaterna, kan de mycket väl erövra den andra.

Reinfeldts strategi går därför ut på att aktivt sudda ut skillnaden mellan höger och vänster och i stället göra valen till en fråga om vem som är mest kompetent och regeringsduglig. Resultatet har varit överraskande effektivt: När Moderaterna aktivt tonade ned sin högerprofil blev det i ett slag mycket svårare för Socialdemokraterna att besegra dem. Men ännu mer avgörande var nästa steg: När höger-vänsterkonflikten tonades ned framstod riksdagsvalet som en tävling om personlig kompetens i stället för idéer. Troligen på grund av att politik i Sverige beskrivs utifrån sakfrågor och höger-vänsterskalan, har ingen beskrivit detta moment som präglad de två senaste valrörelserna.

Fredrik Reinfeldt understödde systematiskt detta skifte från politik till person. Genom att bilda Alliansen 2004 blev det borgerligheten som hade regeringsfrågan som triumfkort. Och genom att i sin retorik sätta fokus på motståndarnas maktutövning och karaktärsdrag förde Reinfeldt svensk politik mot ett slags presidentval där själva frågan om personligt förtroende stod i centrum. En mycket systematisk berättelse om Reinfeldts motståndare formades. Göran Persson utmålades som trött och pensionsfärdig, bufflig och diktatorisk, en statsminister som tappat kontakten med sitt folk. Reinfeldt porträtterades systematiskt som motsatsen: en ung och ny person som gärna lyssnade på människor ute i verkligheten.

Samma framgångsrika metod fortsatte i nästa valrörelse, där Mona Sahlin porträtterades som slarvig med pengar och oprövad som ledare, medan Reinfeldt stod för ekonomiskt ansvar och erfarenhet. Effekten var mördande. Ledarskapskriserna präglade dessa val i så hög grad att väljarna hade svårt att förknippa Socialdemokraterna med politiska frågor över huvud taget. De förstörde partiets förmåga att komma ut med politik. Och i lika hög grad som människor uppfattade Socialdemokraterna som ett krisande parti, lika mycket betraktade de Moderaterna som en symbol för makt, regeringsduglighet och sunda statsfinanser.

Denna Reinfeldt-effekt har varit mäktig. Trots att väljarna 2006 inte ville se sänkningar av a-kassan och hårdare regler i sjukförsäkringen valde de Reinfeldt till statsminister. Trots att väljarna 2010 i högre grad än tidigare ansåg att det är bra med ett socialt skyddsnet och att vi skall ha fortsatt höga skatter, alltså värderingsmässigt gick åt vänster, gav de makten åt en borgerlig regering.

Det kan tyckas vara en riskminimerande strategi för oppositionen att lägga sig nära regeringen politiskt. I själva verket är det precis vad Reinfeldt vill. Om valets huvudmotståndare framstår som politiskt lika blir valet mellan statsministerkandidaterna en fråga om kompetens och trovärdighet. Om Reinfeldt är lika skicklig i att porträttera Stefan Löfven negativt som han var med Göran Persson och Mona Sahlin, då kommer den tävlingen i trovärdighet att tala till hans fördel.

Aron Etzler, partisekreterare i Vänsterpartiet “

DN 20 nov 2013 : Kolumnen. Roger Cohen

“Farligt tomrum efter USA”

“De enorma förlusterna i liv och pengar i Irak och Afghanistan har fått amerikanerna att vända världen ryggen. USA:s försvagning väcker skadeglädje, men ingen vill egentligen ha kungarikets nycklar. “

“I ”Brev från fängelset” skriver Antonio Gramsci: ”Krisen består just av att det gamla dör och det nya inte kan födas. I detta interregnum uppträder en lång rad dödliga symtom.”

Världen lever på nytt i ett inter-regnum, ett mellanläge. Den balanserar mellan inåtblickande gamla makter och motvilligt framväxande nya. Eran präglad av 11 september är slut. Den har efterlämnat ett utmattat Amerika.

De dödliga symtomen omfattar ett illa fungerande säkerhetsråd, ett Syrien som förblöder, en amerikansk ekonomi som pressar sin medelklass och ett Europa som lämnar sin ungdom utan arbete. Men vill någon axla supermaktens mantel?

Enligt en mätning i år anser 83 procent av USA:s invånare att presidenten bör koncentrera sig på inrikespolitiken, mot 6 procent som tycker att han ska sätta utrikespolitiken främst. Det är det minsta dokumenterade antalet engagerade i utrikespolitiken sedan samma institut för 15 år sedan började ställa frågor om nationella prioriteter. År 2007 ansåg 39 procent att presidenten borde gå in för inrikesfrågor, mot 40 procent för utrikesfrågor.

Det är denna nationella stämning som ligger bakom återtåget från Irak, den kommande hemtagningen av trupper från Afghanistan, reträtten i sista minuten från en militär intervention i Syrien och eventuellt en

nära förestående (och mycket önskvärd) interimsuppgörelse med Iran om dess kärnteknikprogram. Amerikanerna har tagit följande ord av den förre försvarsministern Robert Gates till sitt hjärta: ”Alla framtida försvarsministrar som råder presidenten att återigen skicka en stor markarmé till Asien eller Mellanöstern eller Afrika borde ’få huvudet undersökt’, som general MacArthur så finkänsligt sade.”

De enorma förlusterna i liv och pengar i Irak och Afghanistan är en förklaring till denna vändning inåt. En annan är en känsla av att något är fel i en ekonomi där många upplever att relationen mellan hårt arbete och belöning har försvunnit. Men det finns något mer, en högst amerikansk pragmatism som har sett att en maktförskjutning pågår och vill att landet ska hushålla med sina resurser efter tio års vilt slöseri.

När ett kraftlöst Storbritannien miste sitt imperium och lämnade världsmaktens mantel till USA gick övergången smidigt, en angelägenhet mellan kusiner. I dag väcker USA:s besvärligheter skadeglädje, men ingen vill egentligen ha kungarikets nycklar.

EU:s ambitioner har aldrig varit så kringskurna. Unionen håller inte längre ihop, överlupen som den är av inre problem, särskilt de som rör euron. Europa kommer under lång tid framåt att ägna mer tid åt att debattera sin interna arkitektur än åt att fastställa sina externa mål.

Den fransk-tyska alliansen, integrationens motor, är nära nog körd i botten. Tyskland behöver inte Frankrike lika mycket och har lagt av många av sina komplex, men historien och självupptagenheten innebär att tyskarna kommer att göra tillräckligt för att avvärja en europeisk implosion men inte för att sätta ny fart på EU. Just när USA vänder sig inåt är EU redan introvert och förmår inte ta ledningen i någon annan kris än sin egen.

Under Vladimir Putin är Ryssland stridslustet och drivs av föreställningen att Sovjetunionens sammanbrott var ”århundradets största

geopolitiska katastrof”, som han har uttryckt saken. Dess ambition är att vrida klockan tillbaka.

Kina, en växande stormakt i en värld som ingen styr, har knappt ett ord att säga om Syrien, än mindre om Iran. Stabilitet är honnörsordet och vid seklets mitt ska landet vara fullt utvecklat. Kina behöver fortfarande USA som en balanserande makt i Asien och vill inte under några omständigheter ha ett amerikanskt ekonomiskt debacle. Varken Kina eller Indien visar än så länge något större intresse för nya organiserande principer för världen.

Sådana principer definieras nu av teknologi, sociala nätverk och individuellt självförverkligande, krafter som ligger utanför traditionella begrepp om geostrategisk makt. Men det är bara ett annat sätt att säga att ingen förstår något av det interregnum som nu råder.

Det är bara lite drygt tio år sedan president George W Bush buntade ihop Nordkorea, Irak och Iran i en ”ondskans axel”, en olycklig formulering som fick förödande följder. Sedan dess har USA fått lära sig många hårda läxor.

Betydelsen av den troliga uppgörelsen med Iran och av de samtal som nu förs mellan Teheran och Washington om en rad ämnen går långt utanför kärnteknikfrågan. Den iranska revolutionen var en resning mot västs dominans (precis som kärnenergiprogrammet framför allt är en markering av teknologiskt oberoende). Fiendskapen har rått i över 30 år. Om USA och Iran kan nå något samförstånd blir det den starkaste signalen på länge till att USA är villigt att tänka om sin globala strategi i världens mest eldfångda område.

Varje interregnum är farligt – och dubbelt dödligt om ingen är beredd att på nytt sätta sig in i vad förändrade maktstrukturer innebär.

Roger Cohen är brittisk-amerikansk författare och journalist.
Översättning: Margareta Eklöf “

DN 13 oktober 2013: Politik:

”God offentlig förvaltning är Sveriges största tillgång”

“Bristande insikt. Saklighet, likabehandling och oväld i den offentliga förvaltningen är viktigare än både marknadsekonomi och demokrati i byggandet av en välfungerande stat. Men insikten om detta och om hoten mot denna tillgång saknas hos många - politiker, skriver statsvetarprofessor Bo Rothstein. “

“Alla nationer har sina särskilda talesätt. Ett av de typiskt svenska är att man inte skall förhäva sig. Men i dag finns det goda skäl just för Sverige, liksom de andra nordiska länderna, att satsa på lite förhävning. Inom samhällsforskningen har vi nämligen nu ett stort antal mått som rankar länder efter hur väl de fungerar. Förutom standardmått som ekonomiskt välstånd och befolkningshälsa har det tillkommit mått på innovationskraft, graden korruption, om människor är nöjda med sina liv, jämställdhet, tolerans, ekonomisk konkurrenskraft och miljöåtgärder för att bara nämna några. Vart och ett av dessa mått kan naturligtvis diskuteras men den sammantagna bilden är entydig, nämligen att Sverige är ett av världens mest framgångsrika samhällen.

Detta betyder naturligtvis inte att allt är gott och väl i det svenska samhället. Många anser att vi borde ha högre ambitioner och ideal vad gäller exempelvis jämställdhet, integration, social rättvisa och ansvar för miljön. För den empiriska inriktade forskningen är emellertid inte olika idealtillstånd en rimlig jämförelsepunkt eftersom svaret då alltid är givet, nämligen att vi alltså är långt ifrån att uppnå det goda samhället. Istället är det mera rimligt att jämföra situationen i Sverige med andra länder och då är bilden faktiskt mycket ljus.

En fråga som alltmer ställs är vad som kan förklara varför vissa samhällen är betydligt mer framgångsrika än andra.

Marknadsekonomin säger många men problemet är att i många länder där man släppt marknadskrafterna loss visat sig inte ha lyckats särskilt väl när det gäller att skapa mänskligt välstånd. Det visar sig nämligen att när man avreglerar för att frigöra marknadskrafterna så gör många av marknadens aktörer vad de kan för att undergräva den fria konkurrensen. Det kan handla om att genom påtryckningar få till stånd regler som enbart gynnar dem själva eller så försöker man genom mutor skapa fördelar för den egna verksamheten. Marknadens aktörer visar sig ha en stark tendens att förgöra fungerande marknader.

Demokrati kanske andra hävdar som välståndets motor. Problemet här är graden av demokrati i världens länder visar sig knappt ha något samband alls med de ovan nämnda måtten på mänskligt välstånd. Detta kommer som en överraskning för många eftersom det tagits för givet, inte minst inom den svenska biståndspolitik, att demokrati är något som förbättrar människors välfärd. Men data talar ett helt annat språk, dessvärre är det så att graden av demokrati knappast ger något utslag alls på sådant som ekonomiskt välstånd, förväntad livslängd, spädbarnsdödlighet, antalet kvinnor som dör i barnsäng, tillgång till rent vatten eller om människor anser sig vara nöjda med sina liv för att ta några exempel. Låt mig för tydlighetens skull säga att jag inte skriver detta med den minsta tillfredsställelse, tvärtom. Likväl går det inta att blunda bör i detta fall talar data ett ovanligt tydligt språk, nämligen att den omfattande demokratisering vi sett i världen de senaste trettio åren inte kunnat omvandlas till förbättrade levnadsförhållanden. Man får helt enkelt stödja demokratiseringen för dess inneboende värden (som jag självklart anser omistliga), inte för att systemet har positiva effekter på mänsklig välfärd såsom detta kan mätas.

Om det nu varken är marknadskrafterna eller demokratin som skapar mänskligt välstånd, vad är det då? Här kommer den forskning vi bedrivit i nu snart tio år vid ”The Quality of Government Institute” med en överraskning.

Det är graden av kvalitet i landets offentliga förvaltning som är den avgörande faktorn. Denna kvalitet handlar inte bara om existensen av en fungerande rättsordning utan är något som går betydligt djupare och bredare. Det handlar om grundläggande principer för verksamhetens bedrivande av typen opartiskhet, saklighet, likabehandling och oväld i alla delar av den offentliga förvaltningen inklusive den del som producerar tjänster åt medborgarna.

Helt centralt är om landet förmår hålla nere korruptionens omfattning och om man kan undvika en hög grad av politisering av tjänstetillsättningarna. Till skillnad från graden av demokrati samvarierar de mått som finns på denna typ av kvalitet i den offentliga förvaltningen starkt med i princip alla de ovan nämnda måtten på mänsklig välfärd.

De teoretiska modellerna för hur sambandet mellan kvalitet i den offentliga förvaltningsapparaten och framgångsrika samhällen skall förklaras får också allt tyngre stöd i forskningen. Inte minst är kvalitet i den offentliga förvaltningen en huvudförklaring till förekomsten av social tillit i samhället vilken i sin tur har väldigt många positiva effekter.

Om detta är det emellertid helt tyst i den politiska debatten. Landets ledande politiker och politiska debattörer förefaller helt enkelt inte ha någon insikt alls om vad som är Sveriges viktigaste tillgång. Låt mig peka på fyra skäl till varför denna fråga borde uppmärksammas.

1 Införandet av olika marknadsformer i den offentliga förvaltningen. Jag tillhör dem som sett positivt på införandet av valfrihet och konkurrens när det gäller välfärdstjänster. Men jag har också pekat på att när man gör detta som behövs det faktiskt mer regleringar och det ställs högre krav på den offentliga förvaltningen för att sådana system skall fungera. Om inte konkurrerande aktörer är effektivt reglerade kommer de nämligen att försöka utnyttja systemet för att gynna sig själva på konkurrenternas och medborgarnas bekostnad. Detta visar

sig exempelvis nu tydligt inom både sjukvården och skolväsendet där man varit alldeles för naiv i synen på de privata aktörernas vilja att leva upp till de kvalitetskrav vi har rätt att ställa när det gäller hur offentligt finansierade verksamheter skall bedrivas.

2 Den ökande politiseringen av offentliga tjänster är ett annat område där det finns skäl att utfärda en varning. Som exempel kan nämnas att antalet politiskt utnämnda tjänstemän i regeringskansliet nu är klart större än det antal riksdagsledamöter en regering behöver ha stöd från för att kunna regera. Liksom Göran Persson har Fredrik Reinfeldt fler politiska tjänstemän än riksdagsledamöter som på olika sätt försöker påverka hans politik.

3 Det ökade inslaget av organiserad brottslighet i landet. Till skillnad från ”vanlig” brottslighet försöker nämligen den organiserade varianten ofta genom olika former av hot påverka rättsskipningen genom att exempelvis hota vittnen och myndighetspersoner.

4 Det minskade inslaget av meritbaserad rekrytering till offentliga tjänster. Detta är svårare att belägga i siffror men det saknas inte varningssignaler. Till detta kommer en nyligen presenterad forskningsrapport som visar att svenskar i betydligt högre utsträckning än övriga nordbor anser att det förekommer korruption i kommunerna.

Sammanfattningsvis – vi har fått en politisk debatt som har trivialiserats till att handla om vem som kan vara mest jultomte istället för att bidra till en ökad förståelse för varför det alls finns så mycket julklappar att dela. Våra ledande politiker tycks också sakna insikter om de hot som i dag finns mot den tillgång som är helt avgörande för landets välfärd.

Bo Rothstein, Professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet “

DN 24 sept 2013: Offentlig förvaltning:

”Vi ska ha 21 länsstyrelser även i fortsättningen”

“Ingen ny indelning. Staten säger nej till förslaget att minska antalet länsstyrelser från 21 till 11, och stärker de mindre länsstyrelsernas finansiering. Samtidigt får Sverige sex nya regionkommuner 2015. Så ska vi få en tydligare och mer modern offentlig förvaltning, skriver civilminister Stefan Attefall (KD). “

“Regionfrågan har debatterats och utretts sedan början av 1990-talet. Det visar på dess komplexitet och att frågan kräver ett stort mått av eftertanke. Frågan rymmer två linjer som delvis hänger samman, men som också lätt blandas ihop på ett felaktigt sätt. Dels handlar det om hur staten ska organisera sin förvaltning på regional nivå via länsstyrelser och myndigheter. Dels handlar det om hur ansvaret för länens utveckling ska fördelas mellan landsting och stat. Och i båda diskussionerna har tankar förts fram om geografiska sammanslagningar.

Inom alliansregeringen har det funnits olika synsätt i fråga om bildandet av regioner. Men i januari 2009 presenterade regeringspartierna en överenskommelse där ramar angavs för hur frågan skulle hanteras. En särskild utredare fick i uppdrag att föreslå hur den statliga regionala förvaltningen skulle kunna bli tydligare, mer samordnad och ändamålsenlig.

I december 2012 lämnade så utredaren sitt betänkande om den statliga regionala förvaltningen (SOU 2012:81). Han lämnade en rad förslag kring den statliga förvaltningen på regional nivå. De utmaningar och i vissa fall brister som påtalas i utredningen är relevanta. Det är bra att vi nu har en väl grundad analys att utgå ifrån.

Mot bakgrund bland annat av denna utredning redovisar vi nu hur utredningen och regionfrågan ska hanteras framöver.

Ingen ändrad indelning. Ett förslag från utredningen som fått stor uppmärksamhet är att den geografiska indelningen av länsstyrelserna skulle ändras, från 21 till 11 stycken. Länsstyrelserna och landshövdingarna har i sin roll som statens förlängda arm en viktig och central roll i länen. De är den enda regionala aktören som har helhetsperspektivet om statens arbete på regional nivå och är en samordnande kraft. Detta kräver god kännedom om förhållanden i olika delar av landet. En minskning av antalet länsstyrelser skulle inverka negativt på denna lokalkännedom. Regeringen kommer därför inte att gå vidare med utredningens förslag om att förändra länsstyrelsernas geografiska organisation. Detsamma gäller utredarens förslag att inlemma Skogsstyrelsens regionala verksamhet i länsstyrelsen. Skogsstyrelsen har för några år sedan genomgått en kraftig omorganisering, varför det inte finns anledning att i dagens läge göra stora förändringar.

Finansieringen ses över och stärks. Utredningen pekade också på ett antal punkter för att alla länsstyrelser ska kunna fortsätta utvecklas och upprätthålla en hög kvalitet. Länsstyrelserna har ett omfattande och mångfacetterat uppdrag och ungefär hälften av myndigheternas anslag kommer från olika myndigheter och organ medan hälften är rena förvaltningsanslag. Detta skapar dåliga planeringsförutsättningar. Därför kommer regeringen att se över finansieringen av länsstyrelsernas anslag. Regeringen har också i budgetpropositionen tillskjutit medel för att stärka vissa mindre länsstyrelser.

Ja till sex regionkommuner. I överenskommelsen från 2009 var det tydligt att eventuella landstingssammanslagningar och regionbildningar ska drivas underifrån. Regeringen vill inte slå samman län eller landsting om det inte finns ett brett stöd för en sådan förändring. Förändringar av den regionala indelningen ska inte ske mot medborgarnas

vilja. Det slogs också fast att ansvarsfördelningen mellan stat och landsting som rådde i försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län skulle permanentas. Dessutom beviljades ansökningar om att bilda regionkommuner enligt de förslag som inkommit från Halland och Gotland.

Sedan dess har regeringen fått ansökningar från ytterligare nio landsting: Jönköpings, Norrbottens, Gävleborgs, Östergötlands, Örebro, Västernorrlands, Kronobergs, Jämtlands och Västmanlands län.

Regeringen kommer under detta riksmöte gå till riksdagen med förslaget att de landsting där ansvarsfördelningen redan har överlämnats från staten till ett regionalt politiskt organ, så kallat samverkansorgan ska få ta över det regionala utvecklingsansvaret i länet. Regeringen kommer att föreslå riksdagen att bevilja ansökningarna från Jönköpings, Gävleborgs, Östergötlands, Örebro, Kronobergs och Jämtlands län. Det innebär att nio landsting och Gotlands kommun från den 1 januari 2015 kommer ha status som regionkommun.

Nej till tre regionkommuner. Regeringen är däremot inte beredd att i detta skede ändra kompetensfördelningen mellan stat och regionala organ i övriga län. Det betyder att vi inte är beredda att bevilja ansökningarna från Norrbottens, Västernorrlands och Västmanlands län, eftersom det regionala utvecklingsansvaret där ligger hos länsstyrelserna.

Det kommer därutöver inte vara möjligt för regeringen att hinna behandla eventuella ytterligare ansökningar om att bilda regionkommuner. Inga ytterligare beslut om bildande av regionkommuner kommer således att fattas under mandatperioden.

Några förslag bereds vidare. När det gäller ett antal av förslagen i utredningen så kommer regeringen att bereda dessa i syfte att ta fram konkreta förslag. Det handlar bland annat om att bereda vidare förslaget om att vissa myndigheter med regional verksamhet ska ha en

mer likartad geografisk indelning. Detta måste ske utifrån olika myndigheters behov och förutsättningar. Utredningen pekade även på problematiken med att andra statliga myndigheter kan överklaga vissa av länsstyrelsernas beslut. Regeringen avser att återkomma med ett förslag som tar bort denna möjlighet.

Många förvaltningspolitiska reformer har genomförts för att skapa en förvaltning som utgår från Sveriges förutsättningar och svarar upp mot utmaningar vi står inför. De förändringar som genomförts under de senaste åren, och den utveckling som regeringen nu fortsätter med, innebär att Sverige i dag har en offentlig sektor som bidrar till stabila finanser, svensk konkurrenskraft och ett högt förtroende från allmänheten. De förändringar vi nu går vidare med ska ses som en del i arbetet för en bättre, tydligare och mer modern förvaltning.

Stefan Attefall (KD), civilminister “

“Bakgrund. Länen

Sverige har 21 län, 21 länsstyrelser och 20 landsting. Gotlands län har inget eget landsting.

Det regionala utvecklingsansvaret omfattar det regionala tillväxtarbetet och att upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur.

Utvecklingsansvaret är fördelat på olika sätt i länen. Ansvaret ligger hos fyra länsstyrelser (Stockholms, Västmanlands, Västernorrlands och Norrbottens län), tre landsting (Skåne, Västra Götalands och Hallands läns landsting), 13 samverkansorgan (Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Värmlands, Örebro, Dalarnas, Gävleborgs, Jämtlands och Västerbottens län) och Gotlands kommun.

Ansvarsfördelningen och tillhörande uppgifter regleras i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län och i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. “

DN 27 okt 2013: Mutor.

”Korruptionen finns inte där ni letar efter den”

“Granska utlandsaffärerna. Bilden av Sverige som fritt från korruption är bara halva sanningen. I iveren att kontrollera den kommunala sektorn glöms de privata företagen bort, vilket öppnar för tvivelaktiga affärsmetoder utomlands. Det är dags att granska dessa affärer, skriver Claes Sandgren, ordförande för Institutet mot mutor. “

“Det har vuxit fram en myt att det svenska samhället blivit korrupt under senare år. Det är en föreställning som frodas i många medier, exempelvis i DN, där chefredaktören i en artikel i september i år tog ”det växande inslaget av korruption i det svenska samhället” som exempel på en inrikespolitisk fråga som klättrat på agendan sedan alliansen bildade regering 2006.

I spåren av den här mediala kritiken har flera myndigheter nagelfarit kommunerna. De finner samstämmigt att det föreligger risker för korruption och att många medborgare hyser misstro mot kommunerna men också att det saknas belägg för att korruptionen ökat (t.ex. ESO/ Finansdepartementet 2013:2 och Statskontoret 2012:20).

I själva verket är det fullt tänkbart att korruptionen i kommunerna snarare minskat tack vare den räcka av åtgärder som vidtagits på kort tid. Mutor är sedan 1999 inte längre avdragsgilla; skatteförvaltningen har effektiviserats; revisionen på såväl nationell som kommunal nivå har fått ökat oberoende; samhället har blivit allt öppnare; kommunala förvaltningar och bolag läcker ymnigt; meddelarskyddet har sträckts ut till de kommunala bolagen (till skillnad från de statliga);

whistleblowing-system har inrättats; kommuner och företag har infört riktlinjer och skärpt kontroll; mediernas bevakning har blivit alltmer professionell och fått allt större genomslag. Till detta kan läggas att mutbrottslagstiftningen skärpts och att polis och åklagare fått väsentligt ökade resurser.

Mot detta ska ställas att fler korruptionskänsliga upphandlingar görs som en följd av privatiseringar. Å andra sidan har dessa brutit upp monopol, upphandlingsreglerna har skärpts och enskilda företagare kan antas hålla stramare uppsikt över sina pengar än kommunala tjänstemän över kommunens medel. Men viktigast är nog att medvetenheten ökat om risker för korruption och att det numera råder närmast nolltolerans för korruption bland medborgarna.

Den som överväger att begå oegentligheter löper alltså stora risker och har därför alla skäl att avstå. Mycket riktigt dömdes inte fler än tre personer per år för mutbrott åren 2003-2011 av drygt 1,1 miljoner personer verksamma i den kommunala sektorn, inklusive bolag. Nöjes-, mäss- och konferensresor var vanligaste förmån (BRÅ 2013:15).

Allt detta förklarar varför Sverige ständigt når en topposition i internationella mätningar av graden av frihet från korruption. World Justice Project rankade i år det svenska rättsväsendet som nummer 1 av 97 jämförda, i praktiken det minst korrupta i världen.

Myndigheternas ensidiga fokusering på kommunerna är diskutabel med tanke på att riskerna för korruption i företagens utlandsaffärer (uppdrag, investeringar och export) är vida större och rör mångfalt högre värden. Åtskilliga av dessa affärer görs i korruptionsutsatta sektorer på svårartat korrupta tillväxtmarknader: Angola, Egypten, Indien, Indonesien, Irak, Iran, Kina, Nigeria, Ryssland, Ukraina, Uzbekistan, Venezuela med flera. Betydande belopp är i svang: läkemedelsbolaget GlaxoSmithKline rapporteras i The Economist ha betalat 3,2 miljarder kronor i mutor i Kina under en sexårsperiod.

De svenska företagen bedriver sin verksamhet på dessa marknader i ostörd ro. Svenska myndigheter tittar åt annat håll och har därför rönt upprepad kritik för sin bristande efterlevnad av OECD-konventionen mot mutor i utlandsaffärer. Transparency International har funnit att Sverige är sämre i detta avseende än till exempel Italien, och häromdagen placerade OECD Sverige i strykclass, samman med bl.a. Argentina, Bulgarien och Sydafrika.

Myndigheternas närgångna granskning av kommunerna är angelägen, men det är nu hög tid att de även spanar ut över våra gränser.

I första hand måste dock företagen själva ta sitt ansvar genom att avstå från affärer på vissa marknader – åtminstone med offentliga kunder. Skanska är ett av de företag som gjort så.

Särskilt statligt ägda företag borde se Skanska som ett föredöme. Om TeliaSonera stannar kvar i Uzbekistan borde bolaget redovisa hur det kan undvika att bli del av korruptionen.

Exportkreditnämnden (EKN) ska ogiltigförklara en statsgaranti för export, om det visar sig att det har förekommit mutor. EKN har aldrig gjort det.

En revisor är förpliktad att anmäla till åklagare misstanke om mutbrott. Det har aldrig skett, något som aldrig föranlett klander av Revisorsnämnden.

Inspektionen för strategiska produkter (ISP) har vaga regler om förutsättningarna att vägra respektive återkalla ett tillstånd till vapenexport. Det kan betvivlas att regleringen, som inbjuder till godtycke, är förenlig med de regler om korruption som är intagna i FN-konventionen om vapenhandel.

Försvarexportmyndigheten, som främjar svensk vapenexport, har inte gjort någon granskning av eventuell korruption i de vapenexporterande företagens affärer.

De senaste nio åren har inte någon åtalats enligt brottsbalken för mutor i utlandsaffärer.

Det är ovisst om TeliaSoneras affärer i Uzbekistan är brottsliga, men lovvärt att överåklagaren söker gå till botten med dem. Skulle åklagaren förlyfta sig på uppgiften, bör det inte leda till att denna typ av utredningar åter ges låg prioritet (åklagaren hade en polis som utredare av JAS Gripen-försäljningarna i Östeuropa och Sydafrika).

BRÅ, ESO, Riksrevisionen och/eller Statskontoret borde undersöka hur myndigheterna sköter sina uppdrag att motverka korruption i utlandsaffärer.

Men: måste ”vi” inte muta oss fram, annars tar konkurrenterna jobben? Ja, mutor jämnar vägen. Som ett litet land med begränsat inflytande har vi dock allt att vinna på ett renhårigt affärsklimat som premierar kompetens. Det ligger därför i vårt intresse att internationella överenskommelser efterlevs. Den som begår mutbrott kan inte trovärdigt kritisera andras. Mutbrott kan stå ett företag dyrt: sedan Siemens ertappats med korruption 2008 var dess anseende demolerat och bolaget fick betala 11 miljarder kronor till den amerikanska staten. Och situationen kan ändras i ett slag: de mest bepansrade regimer kan falla och ansvar komma att utkrävas för vad som var i det förgångna.

Ett företag som dopar sig med mutor når ingen uthållig lönsamhet. Integritet och lönsamhet går hand i hand.

Claes Sandgren, professor i civilrätt vid Stockholms universitet, ordförande för Institutet mot mutor. “

DN 28 okt 2013: Aktivism.

“De lata utopisterna”

“Världen är bättre än vad många tror. Utbildningsnivån är högre, medellivslängden har stigit till 71 år, allt fler barn vaccineras och i många utvecklingsländer har befolkningsökningen börjat plana ut. Skillnaden mellan hur det faktiskt ser ut och hur vi tror att det ser ut är markant. Om detta kunde man läsa i lördagens DN.

Men allt är inte frid och fröjd och den globala utvecklingen rör sig inte i entydigt positiv riktning. Demokratiska framgångar följs av våldsamma bakslag, koldioxidutsläppen fortsätter att öka, miljöförstöring och överexploatering av haven riskerar att göra planeten fattigare, människor dör fortfarande av svält och förorenat vatten. Andra dör i krigshärddar – eller på flykt undan dem.

Här i Europa ökar inkomstklyftorna på många håll och i den ekonomiska krisens spår har många blivit arbetslösa. Behovet av reformer är stort.

Men i det rådande politiska systemet finns absolut ingenting att hämta. Det hävdar den kände och vältalige stand up-komikern Russell Brand som har hyllats av en mångmiljonhövdad skara efter en BBC-intervju i förra veckan. Politikerna har skapat en underklass som nu lämnas åt sitt öde när bankirernas och företagsmogulernas girighet tillåts diktera den politiska dagordningen.

I en lång artikel i magasinet New Statesman – vars senaste nummer haft självaste Brand som gästredaktör – förklarar komikern hur fel det är att en del människor är rika, medan andra inte är det. Beskrivningen är inte särskilt avancerad. Och även liberaler kan hålla med om delar av kritiken. Politiker som intresserar sig mer för att hålla sig väl med penningstinna särintressen än att se till att alla medborgare får tillgång till vård och utbildning förtjänar inte väljarnas förtroende. Och visst är det ett problem när det styrande skiktet i huvudsak hämtas från den ekonomiska överklassen.

Men att använda sin demokratiska rättighet och rösta i val är att ge legitimitet åt detta korrupta system, hävdar Russell Brand. Det är dags för en ny ordning, präglad av ett slags spirituell och radikal socialism. Och förändringen börjar inifrån. Inifrån, när människor likt Brand inser att allomfattande kärlek och omsorg om varandra och planeten borde utgöra grunden för samhället, snarare än konsumism och individualismens förödande egocentrism.

Den brittiske komikern är långtifrån ensam. Runtom i västvärlden sjunger unga och halvunga män – och några kvinnor – i lite olika tonarter den andliga, inre utvecklingens lov i kontrast till det rådande systemet. Med hemsnickrade ekonomiska teorier och mer eller mindre konspirationsteoretiskt influerade världsbilder vänder de i moralisk överlägsenhet den smutsiga realpolitiken ryggen.

Västvärldens demokratier underkänns eftersom de inte genererar egalitära utopier där alla människors hela själsliga potential tillåts blomma ut. Vad de däremot ger av rättssäkerhet, välfärd och skydd för yttrandefrihet och andra mänskliga rättigheter är tydligen irrelevant.

Gemensamt för dessa gaphalsar är att de är alldeles för lata för att orka arbeta för verklig förändring. De ids inte sätta sig in i det politiska arbetet kring enskilda lagar eller internationella överenskommelser och formulera en ordentlig åsikt om vad som skulle behöva göras, än mindre engagera sig partipolitiskt och försöka påverka utvecklingen. Det är mycket enklare och härligare att avfärda alltsammans och i stället proklamera truismen att det vore bättre om allt var perfekt. Att om bara alla tar till sig samma andliga insikt som de själva gjort så kommer den nya samhällsordningen i stort sett skriva sig själv.

Det är ett slags icke-aktivism. Saudiska kvinnor trotsar bilkörningsförbudet, med fara för sitt liv kämpar pakistanska kvinnor och flickor för alla barns rätt till skolgång, världen över riskerar demokratiaktivister friheten när de kritiserar förtryck.

Under tiden ligger Russell Brand och hans gelikar på soffan och drömmer om paradiset. **DN 28/10 2013**

DN 6 nov 2013 : Korruption i EU.

”Sverige måste pressa EU att införa meddelarskydd”

”Visslarna” har tystnat. Korruption fortsätter att vara ett omfattande problem i EU. De öppenhetsregler som finns räcker inte, tvärtom finns tecken på att tjänstemän vågar larma allt mindre. Nu måste Sverige föreslå att meddelarskydd av svensk modell införs också i EU, skriver fem yttrandefrihetsdebattörer. “

“Årets revisionsrapport för år 2012 visar att EU fortfarande inte har full kontroll över de cirka 140 miljarder euro som årligen slussas ut via EU:s institutioner. Om EU menar allvar med att komma till rätta med frågan om korruption bör man uppmuntra en öppnare kultur, införa meddelarskydd och skydda anställda mot repressalier vid såväl intern som extern whistleblowing.

I går, tisdagen den 5 november, publicerade Europeiska revisionsrätten, ECA, årets revisionsrapport för budgetåret 2012. Resultatet visar att 4,8 procent av budgeten, det vill säga 6,7 miljarder euro (cirka 59 miljarder svenska kronor) utbetalades på felaktiga grunder, och att felprocenten har ökat jämfört med året innan.

Årets rapport innebär att ECA nu för 19:e året i rad har redovisat ”väsentliga fel” i utbetalningarna från EU:s budget. Sverige har de två senaste åren röstat nej till ansvarsfrihet för EU-kommissionen.

Bakom begreppet felaktiga utbetalningar döljer sig allt ifrån rena misstag till fusk och korruption. Några uppgifter om vad som är vad finns inte angivet i revisionsrapporten.

En viktig väg för att komma till rätta med såväl misstag som korruptionen är visslarna, whistleblowers, alltså anställda som slår larm. Det är tjänstemännen som har insyn i hur pengarna hanteras och hur ärenden sköts i den offentligt finansierade verksamheten. De kan vara tvungna, ja rent av skyldiga ur ett moraliskt perspektiv, att larma omvärlden för att kunna agera som ”demokratins väktare” och vakta demokratiska värden på institutionerna.

Men enligt flera tjänstemän som vi har varit i kontakt med så ryktas det nu om att visslarna i EU har tystnat. Enligt detta rykte ska visslarna ha tystnat i samband med 2004 års reform av EU:s tjänsteföreskrifter. Detta är märkligt, med tanke på att det då skapades nya regler i syfte att just öka skyddet för visslare.

Enligt tjänsteföreskrifternas artiklar, 22a och b, ska en tjänsteman som misstänker bedrägeri eller korruption omedelbart meddela sin närmaste överordnade eller generaldirektören inom sin institution alternativt vända sig direkt till EU:s antibedrägerienhet OLAF, det vill säga intern whistleblowing. Den larmande tjänstemannen får, efter en viss tidsgräns, lov att gå vidare och lämna samma information till någon av ordförandena i EU:s fem stora institutioner. Den tjänsteman som har agerat på det här sättet ska vara skyddad från repressalier och bestraffningar.

Mellan 2007 och 2011, alltså efter att de nya reglerna för whistleblowing hade införts, har 31 fall av intern whistleblowing rapporterats till OLAF. 19 av dessa larm stängdes utan att någon utredning öppnades, nio stängdes efter utredning utan någon påföljd. Bara i två fall ledde det interna larmandet till någon konsekvens (disciplinära åtgärder), och det sista fallet är fortfarande under utredning. Inget av detta tycks dock ha kommit allmänheten till känna.

EU:s tjänstemän som upptäcker en misstänkt oegentlighet har en svår balansgång att gå. Tjänstemännen har nämligen yttrandefrihet

inskrivet i sitt regelverk. Samtidigt har de en lojalitetsplikt gentemot sin institution och plikt att verka enbart för gemenskapernas bästa. Det finns dock ingen skriven definition av vad vare sig lojalitetsplikten eller vad begreppet gemenskapernas bästa faktiskt innebär. En finger-visning om betydelsen i praktiken kom i mitten av september i år. Europeiska rådets ordförande Herman van Rompuy höll ett tal till Europeiska revisionsrätten, där han uppmanade rätten att skriva mer ”nyanserade” årsrapporter om EU:s försvunna pengar, eftersom ”vi alla är ansvariga för EU:s rykte” och ”vi vet att sådana rubriker i medierna kan vara vilseledande”. Det innebär att högt upp i hierarkin, allra högst upp, finns uppfattningen att man som tjänsteman förväntas att hålla tyst om obehagliga uppgifter om EU. En sådan inställning hos en av EU:s högste tjänstemän riskerar att fortplanta sig ned i organisationen och ytterligare förstärka tystnadens kultur i EU.

Tjänstemännen i EU har dessutom en annan svårighet. Alla vet ju att EU:s tjänstemän har generösa löner och fina villkor. Det finns dock en baksida av detta guldmynt. Det är känt att ju mer beroende en tjänsteman är av sin arbetsgivare, desto mindre benägen blir han/hon att vissla. Och sådan är situationen för EU-tjänstemännen. De är fullständigt ekonomiskt beroende av sin arbetsgivare. Den som anses ha uppträtt illojalt riskerar att förlora allt.

Strax före jul 2012 skickade EU-kommissionen ut nya riktlinjer för whistleblowing till sin personal. Skrivelsen innehåller egentligen inte några nyheter sedan 2004 års förändringar, men påminner personalen om deras skyldighet att larma, och betonar att detta ska göras i första hand internt. Det betonas också att med hänsyn till reglerna om diskretion och lojalitet är det en allra sista utväg att vända sig till någon av de andra EU-institutionerna. De tjänstemän som larmar till utomstående, till exempel medierna, står utan skydd.

Det är bra att EU-kommissionen har som ambition att skydda människor som larmar om oegentligheter inom EU:s administration. Men whistleblowingreglerna kan tolkas och få som effekt att kontrollen över den enskilda tjänstemannen ökar. Det kan vara en anledning till att visslarna i EU har tystnat. Buskapet är nämligen tydligt. Det är endast de visslare som larmar internt som skyddas.

Vi menar att EU-kommissionen behöver skapa ett bättre skydd även för de tjänstemän som larmar externt, öppet och i eget namn, utan att behöva vara rädda för repressalier. Bara då kommer tjänstemännen kunna agera som demokratins väktare och omvärlden få en bättre insyn i EU:s hantering av våra gemensamma skattededel.

Dessutom bör den svenska regeringen ta initiativ till att EU ska införa ett meddelarskydd för sina anställda. Sverige har i förhandlingar med andra länder ständigt fått förklara innebörden av det svenska meddelarskyddet som gäller för offentligt anställda som lämnar uppgifter för publicering. Det är dags att gå från att förklara och försvara till att föreslå att motsvarande regler införs inom EU:s institutioner. Det ska vara en rätt för alla att anonymt lämna uppgifter till medierna och förbjudet för myndigheterna att efterforska vem som larmat och vidta repressalier mot den som använt sin yttrandefrihet.

Nils Funcke, journalist och tidigare sekreterare i Yttrandefrihetskommittén

Lennart Lundquist, professor i statsvetenskap, expert på offentlig förvaltning och yttrandefrihet

Helle Lyrstrand Larssen, journalist och författare till Tystnadens Europa

Nils-Eric Schulz, statsåklagare, tjänstgjort tre år vid Olaf

Ulf Öberg, advokat specialiserad i EU:s tryck- och yttrandefrihetsrätt “

DN 7 nov 2013 : Offentlighetsprincipen begränsas.

“EU-dokument kan bli hemliga med ny lag”

“Den svenska offentlighetsprincipen är på väg att begränsas. En ny lag klubbas snart genom i riksdagen som gör att myndigheter kan hemligstämpla dokument som har koppling till EU-samarbetet. – Det är en mycket allvarlig utveckling, säger Peter Eriksson (MP), ordförande i konstitutionsutskottet. “

“Det handlar om en av hörnstenarna i den svenska modellen. Offentlighetsprincipen innebär att vem som helst kan läsa brev, e-post och dokument hos myndigheter. Syftet är att garantera öppenhet i det offentliga Sverige.

Nu är offentlighetsprincipen på väg att begränsas. Om några veckor klubbar riksdagen genom en ny lag som föreslås träda i kraft den 1 januari 2014. Den innebär i praktiken att myndigheter kan hemligstämpla dokument som har koppling till EU.

Den svenska offentlighetsprincipen är unik i sitt slag i världen, medan det i många andra länder är huvudregel att handlingar omfattas av sekretess. Syftet med den nya lagen är, enligt regeringen, att säkerställa att svenska myndigheter kan uppfylla internationella förpliktelser om sekretess för att Sverige ska kunna delta i EU-samarbetet.

– Det är oroande och riskerar att hota offentlighetsprincipen. Det som kan se ut som en liten stig riskerar att bli en motorväg. Det produceras mängder med dokument och handlingar på svenska myndigheter som gör att det inte behövs mycket för att en handling ska omfattas av sekretess, säger Peter Eriksson (MP), ordförande i konstitutionsutskottet.

Kan du ge ett konkret exempel på vad som skulle kunna omfattas av sekretess med den nya lagen?

– Alltifrån samarbeten med skattemyndigheter, många handlingar hos Naturvårdsverket, och så vidare. Listan kan göras lång. Det handlar

om myndigheter där man producerar material som diskuteras mellan EU-länder.

I dag är ungefär hälften av all lagstiftning som sker i Sverige en följd av åtaganden inom EU. Den nya bestämmelsen som införs innebär att uppgifter i alla allmänna handlingar som svenska myndigheter fått från utlandet och som tillkommit inom ramen för ett EU-samarbete kan sekretessbeläggas. Detta ifall det kan antas att Sveriges möjligheter att delta i det internationella samarbetet försämras om uppgiften röjs.

Bland riksdagspartierna är det endast Miljöpartiet som har reserverat sig. Övriga partier är positiva till förändringen.

– Det här handlar om handlingar som vi fått från andra länder genom EU-medlemskapet. Det är krav från EU och andra länder. De säger: ”Ska vi skicka dem till er så ska det vara sekretess.” Handlingar som är hemliga i ett annat land blir inte offentliga i Sverige, säger Per-Ingvar Johnsson (C), ledamot i konstitutionsutskottet.

Så andra länder ska kunna avgöra vad som är offentligt i Sverige?

– Annars hade vi aldrig fått handlingarna till Sverige. Det är grunden.

I propositionen som ligger till grund för den nya lagen framförs kritik från flera remissinstanser. Tidningsutgivarna och Svenska journalistförbundet uttrycker oro för att myndigheternas sekretessprövning riskerar att bli slentrianmässig.

– Det är en förfärlig historia. Det är en gummiparagraf. Grunderna för när sekretess ska införas är väldigt vaga, säger yttrandefrihetsexperten Nils Funcke.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

“Fakta.

Så har uppgifterna blivit hemligare

2004: Pass- och körkortsbilder får en ny sekretess. Tidigare har vem som helst kunnat ta del av bilder på privatpersoner.

2007: Efter att förmögenhetsskatten avskaffades kan man inte längre ta fram uppgifter om förmögenhet genom offentliga register.

2010: Riksdagen beslutar att säkerhetskopior inte längre ska betraktas som allmänna handlingar och att de därför inte ska gå att ta del av.

2011: Inkomstuppgifter blir hemligare. Tidigare har vem som helst kunnat söka efter dessa uppgifter.

2011: Sju landsting har infört ett generellt fotoförbud i sina lokaler, exempelvis sjukhus och andra vårdinrättningar.

2012: Konstitutionsutskottet slår larm om att regeringen har drivit igenom 69 ändringar av sekretesslagen sedan 2009. “

DN 8 nov 2013: Medier. Chefredaktörer får evigt utgivaransvar.

“HD-beslut kan stoppa nätarkiv”

“DN:s förra chefredaktör Gunilla Herlitz är ansvarig för en artikel som publicerades i tidningen flera år innan hon tillträdde. Högsta domstolens beslut kan få stora följder för svenska tidningars nätsajter.”

“Bakgrunden är en företagare som stämt Dagens Nyheter för förtal för artiklar som publicerades i tidningen 2006 då Jan Wifstrand var chefredaktör och ansvarig utgivare. När stämningen lämnades in förra året var Gunilla Herlitz sedan tre år tillbaka tidningens utgivare.

Företagaren anförde att eftersom artikeln var sökbar via DN.se var Gunilla Herlitz att anse som ansvarig trots att hon inte tog det ursprungliga publiceringsbeslutet. Tingsrätten hänsköt frågan om utgivarskapet till Högsta domstolen som i går meddelade att Gunilla Herlitz är ansvarig för den aktuella artikeln eftersom hon var ansvarig utgivare för databasen DN.se.

”Slutsatsen är att utgivaren av en databas ansvarar enligt 6 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen för yttrandefrihetsbrott i databasen när det gäller information som tillhandahålls allmänheten under den tid han var utgivare, och att detta gäller även information som hade lagts in i databasen innan utgivaren utsågs”, skriver Högsta domstolen.

Beslutet innebär att ansvariga utgivare på svenska medieföretag i fortsättningen anses ansvariga för alla artiklar och inslag som är sökbara via nätupplagorna.

– Högsta domstolens beslut är beklagligt, och riskerar att få orimliga konsekvenser för alla medieföretag. Vi får se vad det innebär för läsarnas möjligheter att ta del av innehållet i DN:s arkiv. Det vore

tråkigt om vi tvingades stänga en viktig informationskälla, säger DN:s nuvarande chefredaktör och ansvarige utgivare Peter Wolodarski.

Dagens Nyheter har inför tidningens 150-årsjubileum nästa år inlett en omfattande digitalisering av tidningens arkiv. Det arbetet äventyras i förlängningen av Högsta domstolens beslut.

– DN vill göra tidningens hela historia tillgänglig digitalt för alla prenumeranter. Frågan är om vi kan göra det nu. Det är mycket olyckligt, säger Peter Wolodarski.

I en bilaga till Högsta domstolens yttrande skriver justitierådet Göran Lambertz att lagen bör skrivas om och att en preskriptionstid löper från det datum då artikeln ursprungligen publicerades.

– Jag noterar att ett av justitieråden framhåller att HD:s beslut leder till en ”mindre lämplig” ordning, bland annat därför att ensamansvaret urholkas till ett formellt ansvar. Det är uppenbart att det behövs en lagförändring. Regeringen har inte gjort sitt jobb på detta område, säger DN:s tidigare chefredaktör Gunilla Herlitz, som nu är tidningens vd.

Utgivarna, intresseorganisationen för publicistiska medieföretag i Sverige, kräver nu att regeringen snabbt tar initiativ till en lagändring.

– Konsekvenserna blir orimliga när utgivaren blir ansvarig för allt som ligger på databasen. Aftonbladets nuvarande ansvarige utgivare Jan Helin skulle exempelvis kunna bli ansvarig för det som Hierta skrev 1830 i Aftonbladet, säger Utgivarnas vd Jeanette Gustavsdotter.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“DN frågar. Vad tycker du om domen?”

Jeanette Gustavsdotter, vd Utgivarna: – Det här visar tydligt att lagen måste ändras. Det vi vill nu är att regeringen tar ett snabbt initiativ. Högsta domstolen följer hur lagen ser ut, så Högsta domstolen har med all sannolikhet gjort rätt bedömning. Men det visar klart och tydligt det orimliga med att det inte finns någon preskriptionstid.

Mårten Schultz, jurist: – HD:s dom känns naturlig givet hur ”ensamansvaret” är konstruerat i de särskilda grundlagarna. Den är inte förvånande, men samtidigt är det en spark i magen på hela den grundläggande, normativa idé som ligger bakom utgivaransvaret, nämligen att den ansvariga utgivaren ska kunna ha kontroll över det man har ansvar för.

Thomas Mattsson, chefredaktör för Expressen: – Jag tycker att HD:s dom är korrekt givet lagstiftningen i dag: ”ensamansvaret” bör medföra ett mycket aktivt utgivaransvar och den aktuella ansvariga utgivaren kan ju publicera och avpublicera texter. Men det måste införas en preskriptionstid också för digitala publiceringar.

DN 9 nov 2013: Ny rapport.

“Sverige har kapacitet att massövervaka”

“Sverige pekas ut i en färsk rapport om EU-länder som har förmåga till massövervakning av elektronisk kommunikation och också genomför den. I rapporten föreslås att EU agerar för att inte förlora EU-medborgarnas förtroende.”

“Rapporten, som är skriven av den europeiska tankesmedjan Ceps, presenterades i torsdags för ledamöter i EU-parlamentets utskott för fri- och medborgerliga rättigheter.

Räknat i budget och personalkostnader är kapaciteten i Sverige, Tyskland och Frankrike väsentligt lägre än den som Storbritannien med övervakningsorganet GCHQ och USA:s motsvarighet NSA förfogar över.

För det femte EU-landet i studien, Nederländerna, har inte rapportförfattarna vid Ceps funnit konkreta bevis för att landet aktivt genomför storskalig elektronisk övervakning.

I rapporten hävdas att just på grund av storskaligheten i den nya typen av elektronisk övervakning och underrättelseinhämtning kan den inte reduceras till enbart en fråga om balans mellan datainhämtning och den nationella säkerheten. Om nästan alla medborgares kommunikation avlyssnas eller kan övervakas måste frågan ses i ett större perspektiv där demokrati och medborgerliga rättigheter ingår, argumenterar författarna av rapporten.

Reglerna varierar mellan länderna. På nationell nivå finns brister främst i tillsynen, med dålig kapacitet att effektivt kontrollera lagligheten i övervakningen, och där luckor i lagarna möjliggör övertramp.

I rapporten dras slutsatsen att bristande agerande från EU:s sida kan underminera förtroendet för EU:s institutioner bland medborgarna.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se “

DN 12 nov 2013 : Kommunpolitik.

“Gör det bästa av ökenvandringen”

“Folkstyret kräver vinnare och förlorare. Alla fyller en funktion, även de ständiga förlorarna.”

“Det finns en grupp i samhället som får alldeles för lite uppskattning: fritidspolitiker som företräder partier i ständig opposition. Betalda oppositionsråd kan åtminstone betrakta sina uppdrag som ett slags jobb, och de får alltid ett par pratminus när lokaltidningen skriver om budget, planerade äventyrsbad och storleken på skolpengen. Men de flesta fritidspolitiker läser beslutsunderlag och går på långa kommunfullmäktigemöten under kvällstid. De får sällan särskilt mycket tack, uppmärksamhet eller pengar.

Engagemang i lokalpolitiken kommer sig vanligtvis av en vilja att påverka hur kommunen sköter sådant som äldre- och barnomsorg, skola och skottning, nybyggen och andra investeringar. För medlemmar av ett parti som inte ingått i någon majoritet på många decennier kan den möjligheten tyckas så liten att det är ett under att vanliga, normalt funtade medborgare orkar ställa upp.

Tidningen Dagens Samhälle publicerade för ett par veckor sedan en sammanställning över platser där kommunstyrelsens ordförande haft samma partitillhörighet sedan 1973. Hela 70 stycken blev det, en fjärdedel av kommunerna. Och i flera av dem är det obrutna maktinnehavet betydligt längre än 40 år.

Riskerna är uppenbara om makten tas för given. Gränserna mot förvaltningen tenderar att suddas ut och tjänstemännen på kommunhuset används som en förlängning av partikansliet. Mången kommunpamp som glömt bort att förtroendet är till låns har satt sig över lagen.

Upphandlingar blir till sken-manövrar när uppdragen därefter går till den lokale entreprenören – som gärna bastar och dricker öl med kommunens starke man.

Lojala partimedlemmar belönas med ordförandeposter i de kommunala bolagens styrelser, trots att de saknar kunskap om både bransch och företagsstyrning. Medborgerligt missnöje betraktas som grus i maskineriet. Invändningar och förslag från oppositionen avfärdas på ren slentrian.

I norrländska Boden fick övriga partier, från moderater till vänsterpartister, nog av den nästan 70-åriga social-demokratiska dominansen och gick samman valåret 2002 och tog makten. 2010 gjorde S comeback med över 40 procent av rösterna och bildade majoritet med V och MP. De bodensiska socialdemokraterna var då ett avsevärt bättre parti, efter åtta år i opposition. De interna stridigheterna hade retts ut och det fanns en idé om hur kommunen skulle utvecklas.

Givetvis finns det välskötta kommuner där de styrande politikerna förmår hålla på gränserna mot förvaltning, kommunala företag och lokalt näringsliv, som kommunicerar med medborgarna på ett uppriktigt sätt, trots långa maktinnehav.

Hans-Göran Johansson, center-partistisk KS-ordförande i Värnamo tillika Annie Lööfs pappa, säger till Dagens Samhälle: ”Om nu invånarna är nöjda begriper jag inte varför det skulle vara bra att byta bara för att man suttit länge och styrt.”

Sant. Men att man vinner val gång på gång är inte nödvändigtvis ett bevis på att invånarna är nöjda. Det kan också tyda på att oppositionen inte riktigt kan tas på allvar. Enpartidominansen i en kommun blir nämligen lätt självförstärkande eftersom långvarig opposition kan ha en infantiliserande effekt. Man siktar in sig på struntsaker och ylar om maktfullkomlighet även när allt har gått rätt till. Man orkar inte lägga

egna budgetförslag utan nöjer sig med hovsamma förbättringstips till majoritetens budget.

Invånarna har givetvis inget skäl att rösta på partier som inte förmår formulera en egen färdriktning och visa hur de ämnar prioritera användningen av skattebetalarnas pengar.

Uppgivenessen efter 40 år i öknen är begriplig. Men förtroendevalda i opposition fyller en oersättlig demokratisk funktion, även i kommuner där ett parti tycks fastlimmat vid makten, kanske särskilt där. En av de viktigaste uppgifterna för oppositionspolitikerna i kommunfullmäktige är att hålla koll på att kommunledningen ägnar sig åt rätt saker, att spelreglerna följs och att slöseri inte går obemärkt förbi.

Men då krävs att man har ryggrad nog att inte låta sig lockas med som alibi på trivsamma men dyra och meningslösa ”studieresor”. Det krävs att man kan skilja på stort och smått och inte protesterar i falsett i tid och otid. En sådan oppositionspolitik är en demokratins stöttepelare. Och har förstås större chans att få byta status till majoritetspolitiker.

Susanna Birgersson susanna.birgersson@dn.se “

DN 12 nov 2013 : Underkänt av Europarådet.

“Krav på hårdare regler mot korruption i Sverige”

“Bryssel. Sverige måste skärpa reglerna för riksdagsledamöter och nämndemän för att förhindra korruption. Det säger Europarådets organ för korruptionsövervakning, Greco, i en ny rapport.”

“Det är höga jurister och politiker från flera medlemsländer som specialgranskat korruptionsbekämpningen i riksdagen och i det svenska rättssystemet. Deras slutsats är att Sverige klarar sig väl och att medvetenheten om riskerna för korruption ökat de senaste åren efter en rad uppmärksammade affärer.

Men Europarådet är kritiskt till att det saknas tydliga regler och kontroller som gör att korruption kan avslöjas och som gör att allmänheten kan känna förtroende för de folkvalda.

I sin 50-sidiga rapport kritiserar Europarådets Sverigegranskare att det inte finns någon uppförandekod eller några etiska regler för riksdagsledamöterna. De har mötts av argumentet att det inte behövs för att de enskilda partierna förväntas ha regler för sina ledamöter. Men det tycker inte Europarådet duger.

Många riksdagsledamöter har andra uppdrag, i kommuner, företag eller organisationer, och då behövs tydliga regler som visar när dessa intressen står i strid med riksdagsuppdraget. I dag kan den som sitter i en statlig myndighets styrelse i riksdagen rösta fram ökade anslag till myndigheten. Det är upp till riksdagsledamöterna själva att bedöma om det finns intressekonflikter.

Europarådet tycker inte att det räcker med att riksdagsledamöterna berättar vilka aktier eller and-ra tillgångar de innehar, utan vill också

att värdet på tillgångarna ska bli offentligt. Dessutom bör makars och familjemedlemmars tillgångar deklarerars, även om de inte nödvändigtvis bör bli offentliga, enligt Greco. Tydliga regler för kontakten med lobbyister behövs också för att riksdagsledamöterna inte ska utsättas för otillbörlig påverkan. Europarådet efterlyser dessutom klara gränser för vilka gåvor riksdags-ledamöterna ska få ta emot.

Riksdagsledningen har förmodligen väntat sig den här kritiken, och talmannen Per Westerberg har i dagarna tillsatt en arbetsgrupp för att utarbeta en uppförandekod för riksdagsledamöterna.

I granskningen av det svenska rättsväsendet är Europarådets granskare främst bekymrad över nämndemännen. De anser att de inte längre är representativa för medborgarna eftersom de flesta är pensionärer med koppling till partierna. Europarådet anser att hela nämndemannasystemet behöver ses över, och att det omedelbart bör införas kontroller av dem som får uppdragen och att de måste få ordentlig utbildning om bland annat etiska frågor.

Mer utbildning om etik och intressekonflikter efterlyses också för domare och åklagare.

Den svenska regeringen har nu ett och ett halvt år på sig att genomföra Grecos förslag.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

“Granskning görs av 49 länder

Det är fjärde gången som Sverige granskas av Europarådets organ för korruptionsbekämpning. Greco har tidigare flera gånger kritiserat att det inte finns några lagar för parti-finansiering.

Det här är första gången som Greco granskar hur riskerna för korruption ska förebyggas i parlamentet och bland domare och åklagare. **DN** “

DN 13 nov 2013. Tomma fängelser.

“Högt juridiskt spel”

“Kriminalvårdens generaldirektör Nils Öberg kunde i helgen berätta att antalet fängelsekunder nu blivit så litet att flera anstalter helt enkelt fått stänga igen. Är det en bra eller en dålig nyhet? Det är inte helt lätt att svara på, konstaterar Öberg själv. På DN Debatt lanserar han några tänkbara förklaringar till att det ser ut som det gör. Och säger samtidigt att det enda som just nu går att säga är att ”någonting har hänt och att det finns en eller förmodligen flera samverkande förklaringar”.

Den som vill försöka lägga detta pussel måste använda många bitar, både mörka och ljusa. De tomma cellerna skulle kunna ses som att brottsligheten minskar. Och mycket talar för att så faktiskt sker. De årliga nationella trygghetsundersökningarna, där människor får svara på om de utsatts för brott, är ett bättre mått på faktisk brottslighet än antalet anmälda brott. Och i den senaste ses en generell minskning. Om än inte dramatisk.

Bland de mörkare pusselbitarna hittas den som rör polisens effektivitet. Eller brist på. Trots att poliserna aldrig varit fler blir de allt sämre på att knyta en gärningsman till det begångna brottet. Därmed finns ingen att stoppa i kurrån.

Polisens insatser hamnar ofta under den mediala luppen, men för att skaffa sig hela bilden borde man förstås också granska den efterföljande delen av rättskedjan och hur den hanterar sitt uppdrag. Som till exempel hur mycket, eller hur lite, åklagarna går vidare med sina ärenden. Och hur mycket krut som läggs på det ena eller andra fallet. Kanske är det oförsvarligt mycket som, precis som hos polisen, lite väl lätt slinker igenom.

Allt rättsvårdande arbete är förstås en avvägning. Man kan inte förvänta sig att polisen ska spärra av ett område och leta fingeravtryck eller dna-bevisning för att en pulka stulits ur ett källarförråd. Men de mer övergripande och principiella avvägningar mellan vad polisen ska göra respektive inte göra måste ske öppet.

Det som sedan en tid tillbaka sker i Högsta domstolen är sannerligen inget- som utspelar sig inför öppen ridå. Flera tunga jurister som DN varit i kontakt med är inte ens säkra på hur man ska beskriva det som händer, än mindre hur man ska förstå det. Klart är att en grupp justitieråd tagit sig ton. Mindre klart om de tagit sig för mycket ton, eller om de börjat nyttja den självständighet som faktiskt följer av ämbetet.

Vissa menar att en grupp justitieråd genom en rad kontroversiella domar i praktiken snott åt sig av den lagstiftande makten. Andra säger att lagstiftaren får skylla sig själv som inte skriver bättre lagar och som ger HD detta utrymme.

Vilka eventuella korn eller hela silor av sanning det ligger i vart och ett av dessa påståenden är inte lätt att bedöma. Men klart är att EU-rätten har gett -domarna mer makt och att det möjligen gett en tidigare tämligen grå tjänstemannaaktig kår mersmak. Klart är också att det finns en frustration i regeringskansliet över utvecklingen.

Statsminister Fredrik Reinfeldt var ovanligt skarp i ”Agendas” partiledardebatt. Han förklarade där att regeringen tagit initiativ till en hel del straffskärpningar. Men att svenska domstolar har ändrat praxis – och kortat ner väldigt många påföljder.

Han exemplifierade med mord och synnerligen grov misshandel. Men det utslag som sannolikt förklarar fängelse-nedläggningarna mer än något annat är den radikalt förändrade synen på narkotikabrott. Två män som av hovrätten dömdes till 14 års fängelse fick i en prejudice-rande dom påföljden sänkt till fyra års inlåsning.

Justitierådet Martin Borgeke var den som ledde målet. I en artikel i tidskriften Fokus från oktober berättar han att det enda han gjorde var att grundligt gå igenom lagtext och förarbeten. Underförstått: Det är inte han och hans kolleger som uppträtt maktfullkomligt. I stället är det alla andra jurister som tidigare varit dåliga på att läsa lagen.

Även om den nya praxisen i narkotikamål var en välkommen förändring, finns skäl att bekymra sig över det som sker. Om justitieråden regelmässigt vrider på lagtexten i strid med lagstiftarens intention, för att de kan och numera också vill, har vi fått en ny typ av aktivistjurister. Och det vill vi inte ha.

DN 13/11 2013 “

DN 14 nv 2013 : Skandalerna i Göteborg.

”Tar lång tid att förändra en kultur”

“Den nya skandalen i Göteborgs kommun handlar i första hand inte om ett kvitto på 60 euro från en modebutik på Rivieran. Betydligt större värden står på spel enligt Erik Amnå, professor i statskunskap vid Örebro universitet: – Tilltron för det demokratiska systemet får sig en knäck. “

“Erik Amnå ledde den granskningskommission som tidigare i år i rapporten ”Tillitens gränser” riktade skarp kritik mot den så kallade Göteborgsandan. Ett ofta alltför nära och insynsfritt förhållande mellan kommunens tjänstemän och politiker ansågs ha varit en starkt bidragande orsak till korruptionsskandalen, som avslöjades 2010.

I tisdags sparkades Bertil Rignäs, vd för kommunala Bostadsbolaget, sedan SVT:s ”Uppdrag granskning” avslöjat att han satt upp inköp av ett damplagg för 60 euro som lunch på en reseräkning. Ytterligare en hög chef har polisanmälts för bedrägeri.

Erik Amnå är inte förvånad över att det trots att kommunen skärpt kontrollen dyker upp nya skandaler.

– Det här bevisar att det tar mycket längre tid att förändra en kultur, säger Amnå.

Han menar att den nya skandalen skiljer sig från den tidigare genom att det nu handlar om direktörer och politiker på högsta nivå. Det tycker Amnå är bevis för att förändringskulturen inte fått fäste ens i kommunens elitskikt.

– Den här Göteborgsandan låter sig inte skuffas undan så lätt och det beror på att det fortfarande finns människor som har favörer i systemet, omedvetet eller genom en kalkylerad nytta, säger Amnå.

Undersökningar visar att svenskarnas förtroende för sina kommuner minskar. Över 40 procent av de tillfrågade svarar ja på frågan: är din kommun korrupt? Enligt Amnå riskerar skandalerna i Göteborg att försämra tilltron ytterligare.

– Det är inte bara förtroendet för det kommunala självstyret som sviktar, vad värre är att tilltron till hela det demokratiska systemet får sig en knäck, säger han.

Bengt Håkansson är varumärkesexpert på företaget Brand Clinic. Han menar att den positiva klang som begreppet Göteborgsanda tidigare hade nu ser ut att förändras till något negativt, men han tror inte att skandalerna får långsiktiga konsekvenser för Göteborgs varumärke.

– Generellt kan man säga att för en liten ort, som få har hört talas om, kan en skandal vara förödande. Det är skillnad med Göteborg, som har många rika associationer, säger Håkansson.

Han påpekar samtidigt att det är svårt att säga hur länge en skandal häftar fast.

– Erkänn, åtgärda och gör inte om. Det brukar vara mitt råd, säger Håkansson.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

“DN frågar: Har Göteborgs anseende påverkats av skandalerna?”

Stefan Holmström, 67 år, pensionär: – Jag tror inte att omvärldens bild påverkas. Självt blev jag så luttrad förra gången att jag inte reagerar så mycket nu. Men det verkar som att de som sitter på höga positioner blir fartblinda. Jag har själv attesterat räkningar och jag vet att det inte räcker med att läsa försättsbladet.

Charles Deramus, 41 år, musiker: – På ett sätt kan det nog göra det. Kanske att företag som tänker etablera sig här inte tycker att de kan lita på politikerna. Å andra sidan är det inte första eller sista gången vi hör talas om en kommunal skandal. Jag är inte förvånad.

Clemens Granqvist, 43 år, taxichaufför: – Det borde det ha gjort. Jag hör ju kunder i taxin som pratar om det hela tiden. Sedan tror jag knappast att turisterna slutar komma till Göteborg bara för det här. Problemet med Göteborg är att vissa haft makten för länge. Jag räknar med att det blir makskifte nästa år.

Sarah Kjellström, 26 år, kock: – Det beror på hur de ansvariga sköter det här. Jag tycker att det var bra att den där chefen fick sparken och att han fick ta konsekvenserna. Man kan inte döma en stad efter hur en person sköter sig.”

“Fakta. Skandalerna som skakat staden

Våren 2009 avslöjade SVT:s ”Uppdrag granskning” omfattande korruption i Göteborgs kommunala bolag och förvaltningar. Ett tiotal förundersökningar om brott inleddes. Flera tjänstemän har dömts för mutbrott.

En granskningskommission riktade tidigare i år kraftig kritik mot kommunen och föreslog en rad åtgärder för att förbättra kontrollapparaten.

I förra veckan avslöjade ”Uppdrag granskning” att tjänstemän i kommunen fiffelat med kvitton i samband med en resa till en bostadsmässa i Cannes.

Vd för allmännyttiga Bostadsbolaget, Bertil Rignäs, sparkades i tisdags. Rignäs är polisanmäld misstänkt för bedrägeri. Bostadsbolaget undersöker om han är berättigad till ett avgångsvederlag på cirka fyra miljoner kronor. “

DN 14 nov 2013 : ”Borde utredas.” Anklagas för svågerpolitik och svagt ledarskap

“Personal till minister: Sparka museichefen”

“ Personal på Naturhistoriska riksmuseet anklagar högste chefen Jan Olov Westerberg för svågerpolitik och dåligt ledarskap. I ett anonymt brev till kulturministern kräver de att han får sparken. – Det är allvarliga anklagelser och vi har pratat med Westerberg om det, säger kulturministerens pressekreterare Catharina Henriksson. “

“Naturhistoriska riksmuseet är Sveriges största museum och en myndighet som lyder under Kulturdepartementet. Myndighetschefen överintendent Jan Olov Westerberg, som tillträdde 2008, fick nyligen förlängt förordnande av regeringen.

Det fick delar av personalen att reagera kraftigt. I ett anonymt brev som skickats till kulturminister Lena Adelsohn-Liljeroth beskriver de det förnyade förtroende som ett hån mot personalen. I brevet anklagas Jan Olov Westerberg för svågerpolitik och för att ge sina vänner anställning på museet, dessutom med avsevärt högre lön än motsvarande personal.

– Vi tar anklagelserna på allvar, säger kulturminister Lena Adelsohn-Liljeroths pressekreterare Catharina Henriksson.

Kulturdepartementet har tagit kontakt med Jan Olov Westerberg om brevet.

– Han verkar ha tagit det på allvar och har tagit upp frågan i ledningsgruppen, säger Catharina Henriksson.

I maj kunde Dagens Nyheter rapportera om hur en ifrågasatt tidigare djurparkschef fått anställning på Naturhistoriska riksmuseet.

Hon fick sluta sin tjänst som djurparkschef efter att i TV 4:s ”Kalla fakta” ha avslöjats med att ljuga om att hon låtit avliva fridlysta djur.

Hon är en av de personer som brevskrivarna menar har fått specialbehandling av Jan Olov Westerberg.

DN:s granskning visar nu att redan innan hon började arbeta på Naturhistoriska Riksmuseet gav överintendenten Jan Olov Westerberg henne förmåner. När de i september 2012 skulle åka till samma seminarium i Sydkorea bjöd han henne att åka med honom i bussinesclass. Biljetten kostade 32 110 kronor och Parken Zoo fakturerades 9 800 kronor, kostnaden motsvarande en ekonomiklassbiljett. Mellanskillnaden på drygt 23 000 kronor stod museet för. Anledningen var att de behövde planera ett gemensamt föredrag.

Några månader senare när djurparkschefen fått sluta sin tjänst fick hon ett jobb på museet utan att tjänsten utlystes eller att andra fick möjlighet att söka jobbet.

I brevet till kulturministern nämns ytterligare tre personer som enligt brevskrivarna fått sina tjänster tack vare vänskapen med Jan Olov Westerberg.

”De här anställningarna borde utredas närmare eftersom de inte kan motiveras utifrån museets rekryteringslinjer och lönepolicy.” står det i brevet.

Erika Ring, facklig representant för ST, känner igen kritiken som framförs i brevet men säger att hon är osäker på om det verkligen är ett stort antal anställda som står bakom brevet.

– Vi har en undermålig arbets-miljösituation och det finns saker att ta itu med, men jag kan inte säga att de problem vi har enbart beror på överintendenten, säger Erika Ring.

När det gäller hur tillsättningen av tjänster gått till är hon svävande.

– Det finns frågetecken, har det gått enligt reglerna? Jag vet inte.

DN har sökt Jan Olov Westerberg vid upprepade tillfällen, men han har inte gått att nå för en kommentar. Enligt kommunikationschefen Christina Kåremo Sköldkvist var han upptagen.

– Det är någon som vill komma åt honom och det är jättetråkigt att det sker på det sättet, säger Christina Kåremo Sköldkvist i en kommentar angående brevet.

Enligt Christina Kåremo Sköldkvist förnekar Westerberg att svågerpolitik skulle ligga bakom rekryteringar.

När det gäller anställningen av den tidigare djurparkschefen medger hon att det gjordes undantag från den officiella policyn.

– Vi hade gjort ett avsteg från rekryteringspolicyn men vi kände att vi gjorde rätt i sak, säger hon.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“Fakta. Naturhistoriska riksmuseet

Naturhistoriska riksmuseet är Sveriges största och har anor till mitten på 1700-talet. I samlingarna finns mer än tio miljoner föremål av växter, djur, fossil, mineral och vävnadsprover. Museet hade en halv miljon besökare 2012 och driver också biografen Cosmonova. “

DN 18 nov 2013 : Kommunpolitik.

“Frestande med skilda valdagar”

“Tredje tisdagen i november vart fjärde år hålls det val till Danmarks ungefär hundra kommuner. Alltså i morgon. Medan tidpunkten för folketingsval fastställs av statministern (dock inom fyra år efter senaste valet) infaller kommunalvalen med en förutsägbar regelbundenhet.

De skilda valdagarna gör att lokalvalen slipper hamna i skuggan av rikspolitiken i valrörelserna. Och ofta framförs det att även Sverige borde låta medborgarna rösta vid olika tidpunkter. Så mycket av det som påverkar människors vardag beslutas på kommun- och landstingsnivå att det valet förtjänar ett större fokus från medier och medborgare.

Man kan också tycka att när mandatperioderna nu är så långa som fyra år blir det för få röstningstillfällen. Det är inte dumt att lite oftare påminna medborgarna om att de är just medborgare, med medborgerliga rättigheter och skyldigheter, med möjlighet att utkräva ansvar av beslutsfattarna.

Valdeltagandet sjunker förmodligen något, men siffror från Danmark visar att det inte behöver bli något jättegap mellan deltagandet i lokala och nationella val.

Samtidigt. Frågan är om inte tanken på lokala valrörelser där kommunpolitiken står i centrum är något av en chimär. De flesta människor är mer intresserade av och informerade om rikspolitiken vilket medför att de inte nödvändigtvis röstar utifrån lokalpolitiska frågor bara för att valen infaller vid olika tidpunkter. Tvärtom, många lär ta chansen att uttrycka sin åsikt om regeringen i kommunvalet.

Hålls valen i stället på samma dag kan väljarna faktiskt sätta en ära i att rösta på olika alternativ till lokala respektive nationella nivåer. Det känns sofistikerat. Man kan uttrycka sitt missnöje med sittande

regering utan att för den skull rösta bort en välfungerande kommunmajoritet av samma färg som regeringen.

Sammanfattningsvis är det inte sannolikt att skilda valdagar skulle medföra ett valresultat som bättre överensstämmer med medborgarnas preferenser rörande kommunpolitiken.

Valet till Europaparlamentet präglas ofta av rikspolitiska konfliktlinjer. Det vore synd att göra även kommunvalen till en extremt dyr opinionsmätning, ett val som handlar mer om statsministern än om KS-ordförandena runtom i landet.

Susanna Birgersson susanna.birgersson@dn.se “

Försvar.

Försvarsminister

[Hultqvist, Peter \(S\)](#)

Ordförande i Försvarsutskottet

Talesperson i Försvarsutskottet (FöU)

* Från huvudmenyn på socialdemokraternas hemsida.

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Försvar och krisberedskap](#) del

DN 8 nov 2013: Krav på stärkt integritetsskydd.

“Miljöpartiet kritiskt till försvarets nätspionage”

“Ledande politiker gick på torsdagen ut på bred front och försvarade FRA:s nätspionage. Miljöpartiet anser dock att den senaste tidens avslöjanden gör det nödvändigt att stärka lagstiftningen som ska skydda integriteten. “

“På torsdagen träffade ledamöterna i riksdagens försvarsutskott ledningen för Försvarets radioanstalt (FRA) för att få svar på frågor som väckts av den senaste tidens avslöjanden om nätspionage. Några timmar senare ställdes statsminister Fredrik Reinfeldt till svars i samma ämne i riksdagen.

Efter mötet hos FRA lade riksdagspolitikerna i stor utsträckning locket på med hänvisning till sekretess. Samtidigt tog flera av dem FRA i försvar.

– Jag har stort förtroende för FRA:s ledning men de diskussioner vi fört får stanna i det rum där vi var, sade försvarsutskottets ordförande Peter Hultkvist (S).

Cecilia Widegren (M) bekräftade att diskussionen hade berört FRA:s samarbete med andra länder men ville inte gå in på några detaljer.

– Om vi ska ha möjlighet att motarbeta terrorism och andra hot så bygger det på att vi har kunskaper och det får man genom samarbete, sade hon.

En omdiskuterad fråga är hur FRA hanterar trafikdata (vem som varit i kontakt med vem, när, hur etcetra). Kritiker menar att här är lagen inte tillräckligt tydlig.

Staffan Danielsson (C) ställde frågor till FRA-ledningen särskilt om detta.

– Jag är tillfreds med svaren, säger Danielsson som fått uppfattningen att trafikdata inte utnyttjas för underrättelseinhämtning utan endast används för teknikutveckling.

MP:s Peter Rådberg däremot varnade efter mötet för bristande insyn. Han anser att den senaste tidens avslöjanden om övervakning gör det nödvändigt att stärka skyddet för integriteten.

– Det finns en risk att människor inte blir aktiva i till exempel samhällskritiska föreningar för att de kan bli avlyssnade och då är det en demokratifråga.

I en debatt i riksdagen med statsminister Fredrik Reinfeldt ifrågasatte även MP:s språkrör Åsa Romson att svensk lag skyddar medborgarnas integritet tillräckligt väl. Reinfeldt försvarade reglerna för FRA:s verksamhet.

– FRA-lagen är tydlig med att det bara får handla om utländska förhållanden. Informationshämtningen är lagbunden och ger integritetsskydd.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“FRA-lagen klubbades efter hård debatt

Försvarets radioanstalt (FRA) är den svenska myndigheten för nätspionage, eller signalspaning.

Verksamheten styrs av en särskild lag, kallad FRA-lagen, som klubbades 2008 efter en frän debatt om integritet och övervakning. **Enligt lagen** får FRA på vissa villkor ta del av nätkommunikation som passerar landets gränser. Syftet är att upptäcka hot mot Sveriges säkerhet som exempelvis planerade terrordåd.

De senaste månaderna har en rad avslöjanden visat hur USA och Storbritannien ägnar sig åt nätspionage med global räckvidd i en tidigare oanad omfattning.

Sverige har pekats ut som en mycket viktig partner till amerikansk och brittisk underrättelsetjänst. “

DN 10 nov 2013 : Övervakningsskandalen. Förra FRA-chefen bekräftar fördjupat internationellt samarbete

“Hundratals miljoner till försvarets signalspaning”

“Försvarets radioanstalt har expanderat -kraftigt de senaste åren. På fem år har statens anslag ökat med över 230 miljoner kronor, visar DN:s genomgång. – Skillnaden är dramatisk, säger förra FRA-chefen Ingvar Åkesson.”

“Höstens avslöjanden om mass-övervakning har satt ljus på ländernas signalspaning. Sverige pekas ut som en av de viktigaste samarbetsländerna, av bland annat The Guardian.

För Dagens Nyheter bekräftar nu förra FRA-chefen Ingvar Åkesson att det har blivit mycket vanligare att underrättelsetjänster delar information med varandra och att Sverige har högt anseende internationellt.

– Terrorismen och de internationella operationerna har lett fram till ett internationellt samarbete som är djupare. Inte bara bilateralt utan även multilateralt, säger Ingvar Åkesson.

På vilket sätt har samarbetet blivit djupare?

– Det har blivit mer omfattande än vad det var när jag började.

Ingvar Åkesson avslutade sin tjänst som generaldirektör på FRA i somras. Då hade han haft arbetet i tio år.

Under samma tid har Försvarets radioanstalt vuxit kraftigt, visar DN:s genomgång. På fem år har statens anslag till myndigheten ökat med 39 procent i fasta priser.

I år budgeterade regeringen för 822 miljoner kronor, jämfört med 590 miljoner kronor år 2008, justerat för inflation.

Ökningen saknar troligen motstycke i svensk statsförvaltning. Få andra statliga myndigheter har fått en så kraftig ökning av sina anslag,

enligt DN:s genomgång. Polisen, som har genomfört den största personalrekryteringen i modern tid, har under motsvarande period ökat sina anslag med 13 procent.

Enligt Ingvar Åkesson har tillskottet de senaste åren varit ”dramatiskt”. Ökningen beror bland annat på satsningar på ny teknik.

– Det gäller att hänga med i den tekniska utvecklingen. Det har statsmakterna tagit fasta på. FRA har fått ganska kraftiga tillskott för att inte bli marginaliserade.

FRA genomför nu en stor nyrekrytering. Enligt sin hemsida söker myndigheten bland annat ”tele-komguru med erfarenhet av mobila system”, ”underrättelseanalytiker med skärpa”, databasutvecklare och kryptologer. Men det exakta antalet anställda totalt är hemligt.

Tack vare satsningar på ny teknik har Sverige mycket gott anseende internationellt, enligt Ingvar Åkesson. Det har han märkt i kontakten med andra länder.

– Det kan verka lite skrytsamt men sanningen är att Sverige ligger mycket långt framme när det gäller signalspaning. Det har jag fått klart för mig i mina kontakter genom åren med andra länders underrättelseorganisationer. Genom denna förmåga kan FRA kartlägga yttre hot mot Sverige och i övrigt ge ett bra stöd till vårt lands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik, säger han.

Vad är det Sverige är så duktiga på jämfört med andra länder?

– Det handlar om teknisk signalspaning och kommunikationsspaning. Det är kompetens som egentligen byggdes upp redan under kriget.

Är den information som FRA kommer över intressant för andra länder?

– Det finns naturligtvis sådan information som FRA får tag på som är väldigt intressant för andra. Så är det.

De senaste månaderna har han följt rapporteringen kring avslöjandena ur de dokument som Edward Snowden har läckt. Han är kritisk

till läckan som han menar kraftigt försvårar för underrättelsetjänster runt om i världen.

– Det finns risk att exempelvis terrorister resonerar om hur man kan komma undan och skydda sig. Ett mycket svårt arbete kommer att bli mycket svårare.

Så terrorister blir bättre på att kryptera?

— Ja, eller på att använda andra kommunikationssätt.

Journalisten Glenn Greenwald berättade nyligen för P1-programmet ”Medierna” att det finns många uppgifter om svenska förhållanden i Edward Snowdens material. Information om FRA:s samarbete med den amerikanska underrättelsetjänsten FRA kommer att publiceras före jul, enligt Glenn Greenwald.

Vad skulle hända om känsliga -dokument om FRA:s samarbete med andra länder skulle läcka?

– Det är naturligtvis inte bra, säger Ingvar Åkesson.

Har Sverige ett gott samarbete med NSA?

– Vi kommenterar inte vilka länder vi samarbetar med.

Om det nu skulle läcka dokument som har med FRA:s samarbete med NSA att göra. Vad skulle sådana dokument kunna innehålla?

– Det kan jag inte säga, även om jag visste det. När den dagen kommer får du prata med FRA:s ledning. Om den dagen kommer – vilket jag nog inte tror.

Hur har underrättelseverksamheten förändrats under dina tio år som FRA-chef?

– Den tekniska utvecklingen har gjort underrättelseverksamheten ännu mer tekniktung. Internets betydelse över hela världen har påverkat underrättelseverksamheten tekniskt och metodmässigt.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

“Fakta.

Sverige är USA:s nyckelpartner

Dokument från Snowden pekar ut Sverige som en nyckelpartner till USA och Storbritannien när det gäller nätspionage.

Sveriges betydelse beror på två saker. Dels hög kompetens inom Försvarets radioanstalt (FRA) som utvecklats ända sedan kalla krigets dagar. Dels att Sverige förfogar över de undervattenskablar i Östersjön som transporterar stora mängder datatrafik till och från Ryssland och andra länder i österled. Som sam-arbetspartner har Sverige samma vikt som Israel.

Juridiskt utrymme för nätspionage

Den brittiske journalisten Duncan Campbell, som har insyn i materialet från Snowden, menar att den svenska FRA-lagen om signalspaning i kablar kom till som en del i en gemensam svensk, amerikansk och brittisk ansträngning att skapa juridiskt utrymme för nätspionage. Den brittiska spionmyndigheten GCHQ var enligt interna dokument mycket nöjd när FRA-lagen klubbades och ansåg sig ha bidragit till att så skedde.

Dokument visar att Sverige har samarbetat med GCHQ om utveckling av teknik för massövervakning. Det handlar om metoder som används för att samla in och analysera data i bulk från stora fiberoptiska kablar.

Regeringen har legat lågt

Den svenska regeringen har legat lågt under proteststormen mot nätspionaget. Samarbete med andra länder förekommer men lyder under sekretess, är beskedet som givits. I övrigt hävdar regeringen att FRA:s verksamhet följer de lagar och kontroll-mekanismer som finns.

”Det finns en gummiparagraf”

Kritikerna menar dock att det finns en gummiparagraf som ger FRA möjlighet att samla och dela med sig av trafikdata utan tydliga begränsningar. Den synpunkten framfördes återigen i en rapport från EU-parlamentet häromdagen. “

DN 12 nov 2013 : FRA.

“Byteshandeln del av svensk signalspaning”

“FRA bekräftar nu att man fortlöpande lämnar ut rådata i stora mängder till underrättelsetjänster i andra länder. Nye chefen Dag Hartelius vill dock inte kommentera uppgifterna om Sveriges samarbete med USA och Storbritannien.”

“Dag Hartelius tar över Försvarets radioanstalt (FRA) i ett skede när debatten om övervakning rasar världen över. På måndagen bjöd FRA in pressen för att presentera den nye chefen och ge sin syn på de frågor som väckts.

– Jag känner mig trygg med det system vi har. Sverige har nog den mest moderna lagstiftning som finns på det här området, säger Hartelius.

Läckta dokument har avslöjat hur USA och Storbritannien bedriver nätspionage i en omfattning som chockerat världen. Sverige och FRA pekas ut som en nyckelpartner till sina motsvarigheter NSA och GCHQ. På frågor om detta lägger Dag Hartelius dock locket på.

– Jag vill inte kommentera påståenden om andra länder.

Däremot gav FRA på måndagen viss insyn i hur samarbetena går till. Det handlar om en omfattande bytes-handel med information som är av stor betydelse för Sverige, enligt Fredrik Wallin, talesperson på FRA som tidigare arbetade inom underrättelseverksamheten.

– Skälet till att vi samarbetar med andra länder är att vi har gemensamma underrättelsemål. Pågår en internationell insats i Afghanistan så finns det förstås andra som vill veta vad som händer i det här området, säger Wallin.

Utbytet kan handla om många olika slags information.

Dit hör även rådata, det vill säga den data som FRA har hämtat direkt från de fiberkablar som transporterar information till och från Sverige.

– Vi delar med oss av obearbetat material men vi ger aldrig andra fri tillgång till några kablar. Det är alltid ömsesidigt, om vi ger något får vi något tillbaka. I många fall är det väldigt värdefullt. Det kan gälla trafik som vi inte kan inhämta eller teknik som vi har svårt att utveckla själva, säger Fredrik Wallin.

Han hävdar att allt informationsutbyte sker inom ramen för de uppdrag som FRA fått av svenska myndigheter och som har godkänts i domstol. Besluten om utbyte fattar dock FRA på egen hand.

– Det här sker fortlöpande och det kan vara stora mängder. Ibland handlar det om att vi har inhämtat en signal men inte kan avgöra vad det är. Då kan vi vända oss till and-ra och fråga: Kan ni hjälpa oss att komma åt innehållet? säger Wallin.

FRA har enligt Wallin mycket höga trösklar för att lämna ut uppgifter om svenska medborgare, men han utesluter inte att det kan ske.

– Om vi vet att det handlar om en svensk medborgare så får vi ta väldigt väl övervägda beslut om vi över huvud taget ska släppa ifrån oss sådan information, säger Fredrik Wallin.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“Fakta. Dag Hartelius

Sedan den 1 november är Dag Hartelius generaldirektör på Försvarets radioanstalt (FRA), den svenska myndigheten för signalspaning. Närmast kommer han från tjänsten som chef för Sveriges EU-beskickning i Bryssel.

1985 anställdes Hartelius på utrikesdepartementet efter att ha jobbat på försvarsstaben. Han har varit ambassadör i Polen och Estland. Hartelius talar bland annat ryska, estniska och polska flytande. 2007 deltog han i den estniska versionen av tv-programmet ”Let’s dance”. “

DN 18 nov 2013 :

“Hemma bra men borta bäst?”

“Medan det egna svenska territoriet lämnas med stora och uppenbara blottor i försvaret, spenderas det, enligt Försvarmakten och regeringen (DN 8/11), närmare 11 miljarder kronor på ett misslyckat krig i det fjärran Afghanistan. Nu vill de politiker som ansvarat för att Sverige drog ut i kriget, att krigsinsatsen skall utredas. Det är inte någon djärv slutsats att den utredningen har som främsta syfte till att släta över och försvara galenskapen.

Olle Sandberg “

Klimat. Klimatstörningar.

Miljöminister

[Ernkrans, Matilda \(S\)](#)

Ordförande i miljö- och
jordbruksutskottet

Talesperson i Miljö- och
Jordbruksutskottet (MJU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Klimat](#)

[Miljö](#)

DN 22 sept 2013: Klimatet:

”Risken för klimatkatastrof större än vad de flesta tror”

“Riskmedvetenhet. Få människor skulle våga flyga om risken att krascha var 1,8 procent. Men så stor är sannolikheten för en global temperaturhöjning på katastrofala 6 grader. Med ett nytt verktyg ska klimatriskerna göras begripliga, skriver Laszlo Szombatfalvy, Margot Wallström och Johan Rockström i Global Challenges Foundation. “

“En ny Sifundersökning visar att fyra av fem svenskar ser klimatförändringarna som ett allvarligt hot mot mänskligheten. Politikerna måste ta den här starka oron på ett betydligt större allvar än hittills. För att belysa de ökande riskerna för globala katastrofer som hotar mänskligheten lanserar nu stiftelsen Global Challenges Foundation en global riskindikator.

Trots alla framsteg med ökad levnadsstandard och minskat mänskligt lidande, måste vi våga se sanningen i vitögat; mänskligheten har aldrig förr löpt så stora risker som den gör i dag. En av de största riskerna är förknippad med klimatförändringen. Denna risk har upp-kommit genom en exempellös befolkningstillväxt och en fossilbase-rad och resurskrävande livsstil i allt fler länder. Mänskligheten har för första gången i sin historia blivit kapabel att allvarligt skada jordens ekosystem, som vi alla är beroende av.

Eftersom vi inte ingripit i tid riskerar vi att nå en global uppvärmning om fyra grader redan inom detta århundrade. Det vore en katastrof för mänskligheten. Om världen inte agerar kan vi inom några år nå ett ”game over” för ett stabilt klimat på jorden, med gigantiska

konsekvenser. Och ju längre vi väntar med att agera, desto mer ökar riskerna.

Det finns flera skäl till att vi inte handlar. Ett skäl är att allmänheten och många beslutsfattare inte är tillräckligt medvetna om och kan ta till sig riskernas verkliga dimensioner. Ett annat är att de värsta skadorna förväntas inträffa om några decennier eller om hundratals år medan åtgärderna för att undvika kriserna måste bekostas omedelbart. Ett tredje skäl är att riskerna är globala och att effektiva motåtgärder kräver globala beslut. Sådana beslut kan bara fattas av ett effektivt globalt beslutsorgan. Något sådant existerar inte i dagsläget.

En medveten och aktiv allmänhet är helt avgörande för att tvinga fram långtgående politiska beslut om att minska utsläppen av växt-husgaser. Mot den bakgrunden borde det finnas skäl till optimism. I vart fall i Sverige. En alldeles färsk Sifundersökning, beställd av den nybildade stiftelsen Global Challenges Foundation, visar nämligen att fyra av fem svenskar, 80 procent av 1 000 tillfrågade, betraktar klimatförändringarna som ett allvarligt hot mot mänskligheten. Drygt tre av fyra i undersökningen, 78 procent, anser att den globala uppvärmningen främst beror på mänsklig påverkan. Dess-utom tycker 72 procent att de politiska besluten i världen för att motverka klimatförändringen inte är tillräckliga för att avvärja risken för allvarliga klimatkatastrofer. Lika många, 72 procent i Sifundersökningen, anser att människor bör acceptera stora eller mycket stora uppostringar för att inte utsätta framtida generationer för stora klimatrisker.

Det är väl känt att storleken av en risk, rent generellt, dels beror på den potentiella skadan, dels på sannolikheten för att den inträffar. Men de flesta tänker inte på att dessa två faktorer bara väger lika så länge skadan kan ersättas med pengar. När den potentiella skadan är oersättlig eller nästintill oändlig gäller en annan regel vid beräkning av

riskens storlek: Ju större skadan är, desto tyngre väger den i förhållande till sannolikheten att den inträffar. Detta betyder att när miljarder människors viktigaste intressen står på spel är risken så stor – även om sannolikheten är mycket liten – att man måste göra allt inom rimlighetens gränser för att undvika den.

Därför är det oacceptabelt att såväl forskarrapporter som massmedierna oftast fokuserar på den mest sannolika utvecklingen. Ett exempel är den förra (2007) utvärderingsrapporten från FN:s vetenskapliga klimatpanel (IPCC). Rapporten anger den förväntade uppvärmningen vid olika koncentrationer av växthusgaser i atmosfären, men inte för alla de möjliga utfallen. Vid en ökning från nuvarande 400 till 450 miljondelar (ppm) växthusgaser angavs att uppvärmningen med minst 66 procent sannolikhet blir mellan 1,4 och 3,1 grader Celsius. Däremot stod det ingenting om att sannolikheten – baserat på samma antaganden – var cirka 7,1 procent för en uppvärmning med 4 grader och 1,8 procent för en uppvärmning med 6 grader eller mer. I bägge fallen skulle detta, enligt en ovanligt enig forskarkår, betyda världskatastrofer av olika dignitet. Den viktiga frågan är om vi är beredda att acceptera dessa risker.

För att relatera till något vi alla känner till – flygsäkerheten – skulle en olycksfrekvens på 1,8 procent innebära att vi, i världen, skulle drabbas av cirka 1 500 allvarliga flygolyckor per dag. Det kan jämföras med dagens cirka 30 olyckor – per år.

Exemplet belyser en viktig sak. Vi skulle inte tolerera ens en bråkdel av klimatförändringens risknivåer i vardagslivet. Även om olycksfrekvensen inom flyget skulle vara så ”låg” som 0,1 procent skulle det leda till 80 flygolyckor per dag. Hur många människor skulle då vilja flyga? När det gäller globala katastrofer borde toleransgränsen vara ännu lägre.

I syfte att allmänheten och politiker på ett enkelt sätt ska kunna bilda sig en uppfattning om globala risker har stiftelsen Global Challenges Foundation tagit fram en global riskindikator. Den första versionen riktar in sig på riskerna för farliga temperaturhöjningar. Riskindikatorn omfattar även mindre sannolika men mycket allvarliga risker. Den kommer att presenteras den 27 september i Stockholm på ett seminarium med internationella riskspecialister och forskare.

Den 27 september presenterar också FN:s klimatpanel sin nya utvärderingsrapport i Stockholm. Det är mycket viktigt att klimatpanelen beskriver och fokuserar på hur stor risken är också för de allra mest allvarliga scenarierna. Först då får världens politiker en helhetsbild och ett tillräckligt beslutsunderlag, som det borde vara omöjligt att blunda för. Först då ställs frågan på sin spets. Är Sveriges och världens ledare villiga att besluta om de uppostringar som krävs på kort sikt för att undanröja risken för en framtida klimatkatastrof?

Laszlo Szombatfalvy, investerare och initiativtagare till stiftelsen Global Challenges Foundation

Margot Wallström, tidigare EU-kommissionär, talesperson för Global Challenges Foundation

Johan Rockström, professor och styrelseledamot i Global Challenges Foundation “

“Fakta. Riskindikatorn

Den globala riskindikatorn är ett webbaserat verktyg för att tydligt illustrera olika globala risker. Den fokuserar initialt på klimatet men ska även omfatta andra risker, såsom kärnvapenkrig och pandemier. Den baseras på verifierad vetenskap och gör det möjligt att jämföra sannolikheten för olika risker. Riskindikatorn kommer att vara tillgänglig på globalchallenges.org från den 27 september. “

DN 22 sept 2013: Klimatfrågan:

“S vill sätta fart på miljökampen”

“Inför klimattoppmötet nästa vecka går Socialdemokraterna på offensiven i miljöfrågorna. I partiets kommande skuggbudget ingår en ”miljömålsmiljard” till lokala satsningar, kan DN berätta i dag.”

“Nästa vecka möts FN:s klimat-panel IPCC i Stockholm. Det största oppositionspartiet Socialdemokraterna anser att Sverige måste göra mer på klimatområdet.

Partiets ekonomisk-politiska talesperson Magdalena Andersson hänvisar till en utvärdering av Naturvårdsverket som visar att Sverige hittills klarat två av de sexton miljömål som sattes upp i slutet av 1990-talet.

– Miljömålen ska vara uppnådda till 2020, så det är uppenbart att det behöver sättas lite mer fart, säger Magdalena Andersson.

I partiets skuggbudget som presenteras om knappt två veckor lanseras ett initiativ som döpts till ”miljömålsmiljarden”. Paketet innebär att 250 miljoner kronor per år under fyra år föreslås satsas på lokala miljöåtgärder som bidrar till att klara de fjorton miljömålen som Sverige inte når upp till i dag.

– Det är klart att det kommer att handla mycket om klimatanpassning men också hur man ska förbättra barns miljöer så att de kommer i kontakt med färre kemikalier eller skydda värdefull natur, säger Magdalena Andersson.

Konstruktionen är inspirerad av de lokala investeringsprogrammen (LIP) som Socialdemokraterna introducerade i regeringsställning.

Det innebär att den kommun eller det företag som får pengar av staten till en miljöinvestering måste skjuta till lika mycket själv.

– De lokala investeringsprogrammen är utvärderade och gav gott utfall, med stora utsläppsminskningar för varje investerad krona. Så det var ett effektivt sätt att arbeta på, mycket pang för pengarna, säger Magdalena Andersson.

Tanken är att pengarna ska gå till projekt som annars inte blivit av.

– Det ska handla om att exempelvis se till att avloppen blir mer miljövänliga, inte att de måste renoveras i största allmänhet, säger Magdalena Andersson.

Inför valet nästa år tyder det mesta på att S huvudalternativ, i händelse av valseger, är att bilda regering enbart med Miljöpartiet.

Internt inom Miljöpartiet vill dock många se ett tydligare ställningstagande i miljö- och klimatfrågor från Socialdemokraterna innan man ger sig in i ett mer organiserat samarbete. Magdalena Andersson förnekar att ”miljömålsmiljarden” är en del i en strategi för att göra S mer attraktivt för tveksamma miljöpartister.

– Klimat- och miljöfrågorna är en av vår tids största utmaningar. Det är en av de stora moraliska frågorna för min generations politiker, säger Magdalena Andersson.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“Fakta. Riksdagen har antagit 16 miljömål

Riksdagen antog 1999 femton miljömål. Sedan dess har ytterligare ett mål, biologisk mångfald, tillkommit.

Bland målen finns exempelvis begränsad klimatpåverkan, frisk luft, levande skogar och en giftfri miljö.

Enligt Naturvårdsverkets senaste utvärdering kommer Sverige med i dag beslutade styrmedel och åtgärder nå två av målen till 2020.

Dessa är ett skyddande ozonskikt och en säker strålmiljö.“

DN 24 sept 2013:

“Unik rapport tas fram i Sverige”

“FN:s klimatpanel möts i Stockholm för att godkänna första delen av sin femte klimatrapport. 252 delegater från 111 länder är nu i Stockholm för att gå igenom tillståndet för världens klimat. “

“– Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar, och de hotar det enda hem vi har. För att möta utmaningen och fatta rätt beslut behöver vi ha tillgång till bästa möjliga information, säger Thomas Stocker, ordförande för arbetsgruppen i FN:s klimatpanel IPCC som tagit fram rapporten som mötet ska godkänna.

Rapporten bygger på mer än 9 200 vetenskapliga artiklar, och flera hundra av världens främsta forskare har arbetat i tre år med att ta fram den. Tusentals andra forskare har granskat dokumentet och lämnat sammanlagt 54 677 kommentarer. IPCC har svarat på alla skriftligt.

– Jag vet inget annat dokument som har genomgått denna typ av granskning. Det är detta som gör denna rapport så unik. Den står ut som en pålitlig och oumbärlig källa till kunskap om klimatförändringarna, säger Thomas Stocker.

På fredag klockan 10 ska rapporten presenteras.

Maria Gunther Axelsson maria.gunther-axelsson@dn.se “

DN 24 sept 2013: Ny klimatkommission. Förbereder mötet i Paris 2015 :

“Ekonomi lockbete för miljöåtgärder”

“Nästan ett år senare än planerat presenteras i dag en internationell kommission för att upplysa världen om att åtgärder för att minska klimatförändringar är bra för den ekonomiska tillväxten. Bakom idén ligger miljöminister Lena Ek (C). Förutom Sverige deltar sju andra länder. “

“– Vi måste hitta nya argument i klimatförhandlingarna. Diskussionen är så negativ, säger Lena Ek till DN.

På tisdagseftermiddagen, svensk tid, håller hon i New York presskonferens tillsammans med bland andra Mexikos förre president Felipe Calderón som utsetts till ordförande för klimatkommissionen. Förutom Sverige bidrar Storbritannien, Norge, Colombia, Sydkorea, Indonesien och Etiopien till finansieringen.

Det är fler länder än vad som var tänkt inför Dohamötet för snart ett år sedan. Det är förklaringen till att kommissionen försenats, enligt miljöministern.

– Det har vuxit. För att få med stora utsläppsländer som Indonesien och Sydkorea är det jätteviktigt att visa på den positiva sidan av vad det här betyder, säger Lena Ek.

Hon hoppas att projektet ska få fart på klimatförhandlingarna efter misslyckandet i Köpenhamn 2009. Nu förbereder sig världens länder för ett nytt försök att enas om en begränsning av koldioxidutsläppen på nästa stora klimatkonferens i Paris 2015.

– Jag hoppas att vi med det här kan få en positiv vitamininjektion i klimatförhandlingarna. Det går faktiskt att ha en ekonomisk utveckling samtidigt som man tar ansvar för klimatet.

Den som ska leda projektet blir den brittiske ekonomen Jeremy Oppenheim. Deltar gör även landsmannen Nicolas Stern som i ”Stern-

rapporten” 2006 beskrev kostnaderna för global uppvärmning.

Kan de komma fram till egna slutsatser eller är det redan bestämt vad de ska komma fram till?

– Det är otroligt självständiga personer med ett enormt internationellt renommé. De jobbar självständigt. Det vi har gjort är att formulera uppdraget och ordna finansieringen.

Projektet presenteras samma dag som FN:s klimatpanel IPCC samlas i Stockholm. På fredag ska delegater från 111 länder presentera den vetenskapliga grund som de fortsatta klimatförhandlingarna ska föras på.

Tidpunkten är nog vald. På hemmaplan utsätts Lena Ek och regeringen för kritik för sin klimatpolitik. Socialdemokraterna och Miljöpartiet anser att det centerpartistiska statsrådet har en svag ställning i regeringen och att de egentliga klimatbesluten fattas av statsminister Fredrik Reinfeldt (M) och finansminister Anders Borg (M).

Regeringen hävdar att Sverige fortfarande ses som ett föredöme internationellt. Som exempel framhålls att klimatet var en av frågorna under USA-presidenten Barack Obamas Sverigebesök nyligen. USA deltar dock inte i den nya klimatkommissionen.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se

Fakta. Kommande konferenser om klimatet

I går samlades cirka 252 delegater från 111 länder i Stockholm för att enas om en gemensam syn på det vetenskapliga läget inom klimatforskningen.

Den 3–4 oktober: Möte i Warszawa inför FN:s årliga klimatkonferens. Sverige deltar.

Den 11–22 november: FN:s klimatkonferens i Warszawa.

Nästa stora klimatkonferens efter Köpenhamnmötet 2009 hålls i Paris i slutet av 2015. **DN**”

DN 28 sept 2013: Klimatrapporten.

“En femtedel av Bangladesh riskerar att slukas av havet”

“I västvärlden kräver klimatförändringarna ändrad livsstil – i Bangladesh handlar det om en kamp för att överleva. Inom hundra år kan nästan en femtedel av det tätbefolkade Bangladesh vara uppslukat av vatten när havsnivån stiger. “

“För 20-åriga Shahnaz Parrin är väderrelaterade katastrofer en del av vardagen. Hon bor i byn Pachgachi som ligger på en sandbank i en biflod till den kilometerbredda Jamuna i norra Bangladesh. Läget är utsatt, men hon och fyraårige sonen Meraz hade ingen annanstans att ta vägen när deras hus spolades bort som en följd av jorderosion för tre år sedan.

– Hela udden försvann ned i vattnet. Vi förlorade allt, men det värsta är att vi inte har någon mark kvar. Hus går att bygga upp på nytt, men vi har ju inte rätt att bo på någon annans land, berättar Shahnaz Parrin.

Åren på sandbanken har varit tuffa. Shahnaz har tappat räkningen över antalet översvämningar. Situationen har blivit lite bättre sedan de fick hjälp av en frivilligorganisation att bygga om de enkla husen på socklar, som är ett par meter höga.

– När vattnet väller in ser husen ut som små öar. Vi får använda båtar i byn, men det är en triumf att kunna lura vattnet. Än så länge står alla hus kvar.

När klimatet förändras drabbas det låglänta och folkrika Bangladesh värre än något annat land. Glaciärerna i Himalaya smälter snabbare och ökar vattenmängden i landets hundratals floder. Monsunregnen har blivit häftigare och tyfonerna fler.

Än så länge är Bangladeshs kust-linje intakt, men när havsnivån stiger kommer betydande landområden att läggas under vatten. Med en meters stigning försvinner 17 procent av landet.

Shahnaz Parrin och hennes grannar har vaga uppfattningar om debatten om växthusgaser och klimatförändringar. Däremot upplever de skillnader i vädret som gör dem oroliga.

– Det är ingen ordning på års-tiderna längre. Vintrarna är varmare och det kan komma häftiga regn långt före monsunperioden. Tidvattnet har blivit högre, över huvud taget är det mer vatten i floden. Männen säger att fisket har blivit sämre. De stora fiskarna har försvunnit, berättar Shahnaz Parrin.

– Det känns som om Jamuna är på väg att bli vår värsta fiende.

De andra byborna bor liksom Shahnaz på sandbanken sedan de blivit hemlösa efter tyfoner eller översvämningar. De försöker göra sin nya tillvaro så säker som möjligt med regelbundna katastrofövningar. När det är risk för översvämning har alla en specifik uppgift: Barnen måste lära sig att simma.

– Jag håller mig kvar här så länge det går, jag försörjer mig på att sy. På sätt och vis lever vi som flyktingar i vårt eget land. Min man bor i ett slumområde i Dhaka och arbetar på en textilfabrik, men det känns som en dålig miljö för min son.

Inom några årtionden kommer problemet med klimatflyktingar att bli påtagligt i Bangladesh, enligt Bangladeshs främste klimatexpert doktor Atiq Rahman, som leder Bangladesh Centre för Advanced Studies i Dhaka.

I de kustområden som riskerar att slukas upp av havet bor mer än 15 miljoner människor. Trycket kommer framför allt att öka på grannlandet Indien.

Atiq Rahman har en radikal lösning på en väntande massflykt. Han vill koppla ihop utsläpp av växthusgaser med flyktingkvoter.

– De länder som släpper ut mest får ta emot flest klimatflyktingar. Det skulle ge en planerad migration. Bangladesh står bara för några tiondels procent av växthusgaserna, men drabbas värst av alla, säger Atiq Rahman.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“Världens mest tätbefolkade land

Den stigande havsnivån slår hårt mot Bangladesh. Om vattennivån stiger med en meter fram till år 2100 kommer 17 procent av landets yta att försvinna, enligt en undersökning av Bangladesh Centre for Advanced Studie. Andra uppskattningar har kommit fram till mer pessimistiska resultat.

I de kust- och deltaområden som riskerar att försvinna bor i dag 17–18 miljoner människor.

Bangladesh består till stor del av ett väldigt delta-område som ligger sex meter över havsnivån.

Landet är världens mest tätbefolkade med 1 142 invånare per kvadratkilometer (i Sverige är siffran 21). 165 miljoner lever på en yta stor som Lappland och Jämtland.

Kustlinjen är fortfarande intakt, men redan i dag tvingas människor på flykt efter väderrelaterade katastrofer.

Varje år blir omkring 100 000 människor hemlösa som en följd av jorderosion, enligt FN-organet UNDP. Hus och mark försvinner ned i något av de breda vattendragen. **Mia Holmgren**

Fyra av tio lever i fattigdom

Bangladesh har funnits i 42 år. Fram till början av 1990-talet styrdes Bangladesh av militären i flera omgångar. Sedan dess har utvecklingen varit demokratisk.

Två kvinnliga premiärministrar, Sheikh Hasina Wajed (Awamiförbundet) och Khaleda Zia (BNP), har avlöst varandra vid makten. Sedan fyra år regerar Awamiförbundet.

40 procent av befolkningen lever i fattigdom. “

DN 15 oktober 2013: Efter IPCC:

“Därför kan klimatfrågan inte lösas vid kyldisken”

“Efter larmrapporten från FN:s klimatpanel IPCC om klimatförändringarna lade sig tystnaden snabbt igen. Varför? Det är hög tid att tala klarspråk om det system som förstör miljön – kapitalismen. Det skriver doktoranden Kajsa Borgnäs. “

“Jag såg ”World war Z” på bio i somras: en Hollywoodfilm om aggressiva zombier och Brad Pitt som försöker rädda sin familj genom att rädda hela världen. Halvvägs in i filmen fattade jag att den inte alls handlade om zombier, utan om klimatförändringarna. Men eftersom klimatförändringar saknar alla de egenskaper som skulle göra dem till bra fiender på film, gestaltas de lämpligast av zombier. Bara genom att konfrontera sin egen dödlighet lyckas Pitt i slutet av filmen läxa upp de levande döda (som ju är vi själva, förvandlade till monster). *Memento mori* – kom ihåg att du är dödlig – är den uppfordrande kontentan, så kan vi äntligen stirra vår mordiska sida (klimatförändringarna) i vitögat.

Strikt evolutionärt är människan förmodligen en hyfsat rationell varelse. Fokusera på den egna familjen, se till att i möjligaste mån säkra de omedelbara livsvillkoren för den egna avkomman. Kampen om överlevnaden (mat, vatten, partner, status) pågår mellan människor här och nu, inte mellan människor nu och i framtiden.

Det var därför ingen högoddsare att presentationen av IPCC:s klimatrapport tidigare i höstas skulle komma att mötas av en gigantisk rationell gäspning. 314 miljoner hyperrationella amerikaner ställde sig den i sammanhanget mest relevanta frågan: Gäller det här mig? 80 miljo-

ner icke mindre rationella tyskar gjorde samma sak. Engelsmän och fransmän hakade på. 9 miljoner extremistiskt rationella svenskar ville inte vara sämre. I en majoritet av fallen blev svaret på frågan som hundratals miljoner rationella människor i det privilegierade nordväst ställde sig: Nej, inte direkt.

Det är en svårslagen motståndare – den mänskliga psykologiska självbevarelsedriften. FN:s klimatpanel, tiotusentals miljöforskare och miljöaktivister, Romklubben, den maldiviska regeringen, Världsbanken, Greenpeace och så vidare går sedan trettio år tillbaka gång på gång bet på att få genomslag för sina alltmer alarmistiska varningar. Vi har vant oss vid larmrapporterna som ett bakgrundsbrus i vardagen: koldioxidutsläppen ökar snabbare än någonsin, ingen tror längre på målsättningen att begränsa temperaturhöjningen till två grader Celsius. I stället pratar man allt oftare om fyra till sex grader och nära förestående ”tipping points”. Svält och konflikter om resurser hotar att helt kasta etablerade samhällsinstitutioner över ända. So what? Skadorna fördelar sig olika över jordklotet och de privilegierade människorna i det privilegierade nordväst kommer att klara sig relativt bra (ett tag) medan livsförutsättningarna för stora delar av världens övriga befolkning kollapsar. Ingen dramatisk rollförändring jämfört med i dag alltså. En konkurrensfördel, i bästa fall.

För några veckor sedan frågade sig bland andra Margot Wallström och Johan Rockström på DN Debatt hur vi kan leva med de risker som är förknippade med klimatförändringarna. Svaret är antagligen att människor inte främst reagerar på objektiva risker, utan på subjektivt upplevda hot. Vi är utrustade med ett magnifikt batteri av försvarsmekanismer, säger psykologerna, som gör att vi inte uppfattar katastrofen som katastrof om den inte kommer abrupt, inte antar mänsklig skepnad (så att vi kan tänka på den som en fiende) och om den inte direkt drabbar folk i vår närhet. Människoliv har alltid värderats olika beroende

på var i världshierarkin de finns. Den sorgliga slutsatsen verkar vara att kunskap och information sällan räcker särskilt långt för att skrämma oss till handling.

Kommer klimatdebatten någonsin att verkligen ta fart? Jag tror att en viktig orsak till den ideologiska stiltjen är att klimatet hittills klämts fast mellan två storheter som både är så plågsamt konkreta och så omfattande att de förblir nästan metafysiska: å ena sidan naturvetenskapens ”sanningar” om de geologiska och biologiska processerna (vilket vi ändå inte fattar mycket av), å andra sidan ett idealistiskt fokuserande på det individuella psyket, privatmoralen, konsumentansvaret och vår kultur (och vad finns då att göra? Vi kan ju inte ställa oss utanför oss själva!).

Mitt emellan dessa två storheter saknas den mycket mer konkreta debatten om de *ekonomisk-politiska mekanismer* som leder till miljöförslitning och en alltmer ojämlig global fördelning av resurser och avfall. Det är symtomatiskt att i en tid som skakas av breda samhällskriser diskuteras dessa nästan alltid som om de vore de individuella rättarna på marknadens smörgåsbord, inte delar av kapitalismens meny. I själva verket nämns det ekonomiska systemet – kapitalismen – sällan ens vid namn. Och visserligen är kapitalism också ett otympligt fenomen som vi är innestade i på en mängd olika sätt, men det är i alla fall en mänsklig konstruktion som existerar (delvis) utanför oss själva, och därför, tänker jag, också möjlig att göra något åt.

Var ska man börja? Här till exempel: I centrum för den politiska miljödebatten har ”hållbar utveckling” alltmer kommit att ersättas av frågan om hur vi får ”hållbar tillväxt”, med fokus på ”gröna investeringar”. I princip all miljöpolitik som bedrivs i västvärlden i dag motiveras med idén om ”hållbar tillväxt”. Logiken är att om energianvändningen effektiviseras och resursförbrukningen per producerad enhet minskar, kan vi få både ekonomisk tillväxt och miljömässig hållbarhet. Men kapitalismens mekanismer fungerar inte så. Kapital som inte investeras i ny produktion ger ingen avkastning till kapitalägaren, det är ”dött” kapital. Därför är kapitalismen ett system av evigt expanderande pro-

duktion, i syfte att göra vinst, som sedan vidareinvesteras i ytterligare produktion och därmed växande kapitalstock. När resursförbrukningen (via teknikutveckling) per producerad enhet går ned går priset per enhet också ned, och alltså måste fler enheter produceras och säljas för att ge vinst att återbetala investeringen med, det vill säga den totala produktionen (och resursförbrukningen) ökar.

Vid närmare titt verkar det alltså som om man *antingen* kan resurseffektivisera utan att öka produktionen (då ökar hållbarheten men inte tillväxten), *eller* återinvestera vinsten i ytterligare produktion (då får vi produktionstillväxt, men inte mycket hållbarhet). Det är denna mekanism som bland miljöforskare kallas Jevons paradox och som förklarar varför världens mest energieffektiva länder (inklusive Sverige) samtidigt är de länder som totalt sett är mest resursförbrukande, sett till hela produktionskedjan.

På vanlig svenska betyder det att vi får fler glödlampor, större bilar, och smartare datorer (med kortare livslängd) till lägre pris, vilka sedan ska ersättas av ännu bättre glödlampor, tyngre bilar och hypersmarta datorer (med ännu kortare livslängd), som i sin tur ersätts ytterligare en gång och så vidare, i en aldrig sinande ström av fler ”smarta” och dessutom billiga produkter. Detta är ingen process som drivs av köphungriga konsumenter i första hand, utan av kapitalets behov av att växa via ökande produktion (och försäljning). Det är kapitalet som måste växa för att inte dö, även om det sker på bekostnad av människor och miljö.

Till sitt försvar brukar marknadsoptimister hävda att miljöförstörelsen bara är ett gigantiskt marknadsmisslyckande och att bättre prissättning skulle kunna få miljön på rätt köl igen. Det är inte sant. Det är *för att marknaden fungerar som den ska* som den externaliserar mänskliga och miljömässiga kostnader. Just det kapital som lyckas externalisera störst kostnader blir mest vinstgivande, och varje kapital har därför incitament att hela tiden externalisera så stora kostnader som möjligt. ”Externaliteterna”, avfallen, är ingen sidoprodukt till marknadsekonomin, utan en integrerad funktion i konkurrensen mellan producenterna.

Det är lovvärt att politiker stundtals vill beskatta miljöskadlig produktion eller avfall och på så sätt påverka hur priserna sätts. Men man kommer ändå inte ifrån grundproblemet: för att kapitalet ska ge vinst (och vilja investera och erbjuda arbeten) krävs ständigt växande produktion, vilket ger växande miljöförslitning. ”Grön tillväxt” kan därför kanske fungera periodvis i vissa specifika sektorer eller företag, men aldrig i ekonomin i dess helhet.

Tillbaka till den enskilda människan. För snarare än att debattera den kapitalistiska produktionens mekanismer och kapitalinvesteringarnas konkreta logik läggs hållbarhetsansvaret på stressade småbarnsföräldrar vid kyldisken. Annie Leonard menar dessutom i ”The story of stuff” (2009) att hushållssopor i själva verket bara utgör ungefär 2,5 procent av det totala amerikanska avfallet. 97,5 procent kommer från företagens och statens aktiviteter (industriella, militära och kommersiella processer), över vilka konsumenterna har väldigt litet inflytande. Att bekämpa *konsumismen* (som vana, ideologi eller kultur) genom att be konsumenterna konsumera mer hållbart är därmed rätt meningslöst om man inte samtidigt tar tag i *kapitalismen* och dramatiskt förändrar villkor och makt inom produktion och distribution.

Kan kapitalismen stävjas? Det är nog lättare sagt än gjort. Men jämfört med att skylla problemet på miljarder individuella val erbjuder kapitalismkritiken ändå en rätt konkret problembeskrivning. Om det nu är så att kapitalismen håller på att förstöra livsförutsättningarna på den här planeten är det rimligt att vi försöker förändra systemet, snarare än människan. Och för att förändra ett system krävs först och främst att man förstår dess mekanismer – det är alltså hög tid att börja prata om kapitalismen! Ingen Brad Pitt kommer heller någonsin att rädda oss från oss själva. Men så är vi, när det kommer till kritan, inga känslösa döda zombier. Det ger väl om inte annat viss grund för optimism.

Kajsa Borgnäs doktorand i miljö-politik och statsteori vid universitetet i Potsdam. “

DN 12 nov 2013 : Tyfonen i Sydostasien.

“Varmt hav skapar dödliga oväder”

“Analys.Varmt havsvatten, hög luftfuktighet och gynnsamma vindar skapade monstertyfonen ”Haiyan”. “

“Filippinerna är jordens orkanrikaste område. Det händer att önationen träffas av mer än 30 tyfoner mellan juni och november. Stilla havet öster om -Filippinerna är ovanligt bra på att hålla värme: vattnet blir varmt ned till stora djup. Och det är en av de viktigaste förutsättningarna för att skapa en tropisk orkan. Dessutom behövs hög luftfuktighet, speciella vindförhållanden och tillräckligt långt avstånd till ekvatorn.

Det börjar med att fuktig luft stiger uppåt och bildar kraftiga åskoväder. Annan luft strömmar in från alla håll, och jordens rotation gör att luften börjar snurra runt ett centrum – det som ska bli orkanens öga – moturs på norra halvklotet och medurs på södra. Alldeles vid ekvatorn börjar inte luften rotera. Men Stilla havet öster om Filippinerna ligger lagom långt från ekvatorn för att skapa kraftiga tyfoner.

Stormen får sin energi från det varma havsvattnet, och omvandlar den till vind och regn. Den river upp vatten från stora djup, och därför måste även det djupa vattnet vara varmt när en tyfon bildas.

Åskovädren klumpar ihop sig på höjden. Om vindarna blåser likadant på låga och höga höjder kan systemet hållas ihop och skapa en tyfon. Annars sprids värmen ut över större områden.

När tyfonen ”Haiyan” uppstod var alla faktorer ideala för att skapa en fruktansvärd orkan – förmodligen den värsta som någonsin dragit in över land. Vattnet var runt 30 grader varmt, även djupt ned i havet, luften var fuktig långt upp i atmosfären och vindarna såg likadana ut på 1 500 meter och 10 000 meter.

Haiyan kan ha haft byvindhastigheter på över 100 meter i sekunden när den träffade Filippinerna. Men det är regnet och stormfloden som är dödligast i en tyfon. Vågorna som drog in var över tio meter höga, och på sina håll föll det 400 millimeter regn.

I går inleddes FN:s klimatmöte i Warszawa. En händelse som ser ut som en tanke, kan tyckas. Men det går inte att säga att en enskild tyfon som Haiyan beror på klimatförändringarna. Inte heller att tropiska orkaner, tyfoner och cykloner skulle bli vanligare i framtiden. Men enligt klimatpanelen IPCC leder våra utsläpp av växthusgaser till att de värsta stormarna blir värre, med högre vindhastigheter och mer regn. Och havsnivåerna kommer att stiga, vilket ger ännu värre skador när stormfloder och översvämningar kommer.

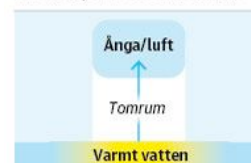
Det är ytterligare ett hårt slag för ett land som Filippinerna, som inte bara drabbas av oväder utan även av jordbävningar och tsunamivågor.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se “

Fakta. Tyfonens anatomi

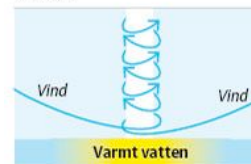
1 Kall luft rör sig in över ett område med varmare vatten (över 27 C). Temperaturskillnader mellan luft och vatten är motorn för alla typer av extrema vindar.

2 Vattenånga bildas, ångan stiger och driver en luftpelare med sig. Tomrum uppstår.

3 Luft rusar fram för att fylla tomrummet. Vindarna som då uppkommer bär på en cirkulär rörelse, som kommer av jordens rotation.

4 Stormen drar ihop sig och blir "effektivare". Liksom en konståkare som snurrar snabbare när armarna hålls in mot kroppen accelererar stormen när ytan krymper. Vindsystemet dör så småningom när det inte får "bränsle" av temperaturskillnader.

Grafik: Reuters, Stefan Rothmaier

DN 12 nov 2013 : Warszawa.

“Tyfonen präglar klimatmöte”

“Supertyfonen i Filippinerna präglade första dagen av klimatmötet i Warszawa i går. För att stoppa extremväder och global uppvärmning ska drygt 200 länder försöka komma överens om första steget mot en överenskommelse på FN:s stora klimatmöte i Paris 2015. “

– Filippinernas delegat höll ett tal som var mycket känslösamt. Det känns nästan kusligt för samma sak hände inför klimatmötet i Doha förra året. Det påverkar eftersom alla blir tagna av allvaret i situationen, säger klimatförhandlare Anna Lindstedt, som leder den svenska delegationen med ett 50-tal personer.

Hon tror att världens länder kan enas om ett avtal i Paris. Men hur ett avtal om minskade koldioxidutsläpp kan komma att se ut är ovisst.

– Jag är övertygad om att vi kommer att få en överenskommelse. Sedan kommer det inte att vara en perfekt överenskommelse, säger hon.

Under första veckan hålls förberedande möten inför ministrarnas möte som inleds på måndag. Då reser bland andra miljöminister Lena Ek (C) till den polska huvudstaden.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN 12 nov 2013 : Handeln med utsläppsrätter har havererat.

“Satsningar på miljön hotas”

“Handeln med utsläppsrätter inom EU har kollapsat på grund av prisras. Mer smutsigt kol och färre viktiga investeringar som kan minska utsläppen är följderna, varnar forskare i en ny rapport till regeringen. “

“Det är rekordbilligt att släppa ut koldioxid inom EU. Priset på utsläppsrätter, som ger företag rätt till en viss mängd utsläpp, inom EU har fallit kraftigt sedan 2008 och i år har det legat på bottenivåer. Orsaken är att tillgången på utsläppsrätter är stor. Det beror på att när systemet startade 2008 räknade EU med att företag som släpper ut koldioxid skulle ha mycket större produktion. Men finanskrisen 2008 minskade tillverkningsgraden och därmed också utsläppen.

Olika stöd till förnybara bränslen har också bidragit till överskottet.

Under 2008 låg priset som högst på över 35 euro per ton för att nu ligga under 5 euro per ton.

– Det här är väldigt allvarligt. Det skulle behövas ett pris på uppemot 50 euro per ton för att få till en fossilfri omställning, säger Lars Zetterberg, miljöforskare på IVL Svenska miljöinstitutet.

– Om man inte gör något riskerar priset att ligga kvar på de här nivåerna under lång tid. Det finns de som pratar om ett förlorat decennium, fortsätter han.

I en rapport som i dagarna har landat på regeringens bord har Svenska miljöinstitutet granskat handeln. Det låga priset får flera effekter. En är att det har blivit billigt att använda kol i stället för mindre utsläppstung gas och biobränsle.

Lars Zetterberg pekar också på ett annat problem: Tanken var att utsläppsrätterna som auktioneras ut skulle bekosta investeringar i ny teknik. Det låga priset gör att summan blir lägre än tänkt.

– Gör man ingenting kommer överskottet att finnas kvar och vi får inte de investeringar som behövs. De som har kompetens på det här området och kan ta fram ny teknik kan söka sig till andra områden - om det inte händer något, menar han.

Ytterligare en risk, enligt utredningen, är att länder väljer att införa egna styrmedel för att få ned utsläppen när de ser att EU:s åtgärder inte fungerar. En sådan utveckling kan man exempelvis se i Storbritannien. Det riskerar att pressa ned priset ytterligare och leder till att priset på koldioxidutsläpp varierar inom EU.

– Det finns risk för att systemet blir verkningslöst, säger Lars Zetterberg.

I utredningen listas tänkbara åtgärder. En är att minska den framtida tilldelningen av utsläppsrätter, vilket det finns långt gångna planer på inom EU. En annan är att öka efterfrågan genom att låta fler sektorer omfattas av utsläppsrätter, exempelvis transportsektorn.

– Vi tycker att det vore särskilt intressant att införa ett prisgolv där tilldelningen av utsläppsrätter stoppas om priset når golvet. Det skulle med automatik hantera de problem vi nu ser. Problemet är att det saknas politiskt stöd eftersom flera av EU:s medlemsstater ser prisgolv som en koldioxidskatt, säger Lars Zetterberg.

Hasse Eriksson hans.eriksson@dn.se “

“**Frigörs ur kol och olja**

Handeln med utsläppsrätter syftar till att få ned utsläppen av växthusgasen koldioxid, som frigörs när fossila bränslen som olja och kol förbränns. Forskarna är övertygade om att utsläppen ligger bakom temperaturökningen på jorden.

Handeln infördes 2005 och tanken är att taket för mängden utsläpp hela tiden ska sänkas. I systemet ingår EU:s medlemsländer samt Norge, Liechtenstein och Island.

I FN:s senaste klimatrapport listas olika scenarier där jordens medeltemperatur kan stiga med 1,8– 4,8 grader fram till år 2100. **DN** “

DN 12 nov 2013 :

“**EU-uppgörelse nära efter tysk kovändning**”

“**Bryssel. Efter ett års förhandlingar är EU-regeringarna och parlamentet nära en uppgörelse om att ändra reglerna för utsläppsrätter. Men det kommer att dröja innan priserna stiger.**”

“Industrilobbyn har haft stöd av de konservativa partierna i parlamentet och av regeringarna i Tyskland och Spanien. Men under regeringsförhandlingarna med Socialdemokraterna har förbundskansler Angela Merkels kristdemokrater bytt fot, och en majoritet av EU-regeringarna kunde därmed i fredags enas om att skjuta upp försäljningen av 900 miljoner utsläppsrätter. Endast Polen och Cypern uppges ha sagt nej.

Nu väntar förhandlingar med EU-parlamentet, men eftersom de båda institutionerna står på samma linje väntas en överenskommelse vara klar inom de närmaste två veckorna, enligt EU-diplomater.

EU-regeringarnas uppgörelse fick dock inte det låga priset på utsläppsrätter att röra sig mer än marginellt. Det fanns ett överutbud på cirka 2 miljarder utsläppsrätter i början av året, och energimarknadsexperter räknar med att de ändrade reglerna framför allt ska stoppa fortsatta prisfall.

Den svenska regeringen har hela tiden backat upp EU-kommissionens förslag om ändrade regler, men Moderaterna i EU-parlamentet röstade emot i våras och bidrog därmed till en knapp nejseger. Efter ytterligare kompromisser där det utlovades att detta är en engångsåtgärd röstade även M-gruppen för i den andra omröstningen i juni, och bidrog till en knapp jaseger.

Klimatkommissionären Connie Hedegaard väntas komma med nya förslag i januari om hur utsläppshandeln ska förändras för att få fram ökade investeringar i förnybar energi. Det kan innebära en radikal minskning av antalet utsläppsrätter.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

DN 13 nov 2013 . Utsläppsrätter.

“Ris och ros för prisgolv”

“Miljöpartiet och Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget på ett prisgolv för handeln med utsläppsrätter. Miljöminister Lena Ek (C) gör dock tummen ned. “

“DN kunde i tisdagens tidning berätta om hur handeln med utsläppsrätter havererat efter stora prisfall. En utredning föreslår ett prisgolv för att åtgärda problemet.

Naturskyddsföreningen säljer utsläppsrätter till privatpersoner. Utsläppsrätterna skrotas och därmed sänks taket för hur mycket utsläpp som blir tillåtet.

– Vi vill att politikerna ska sänka utsläppstaket med ett EU-beslut. Men i väntan på detta är konsumentmakten det som finns att tillgå. Regeringen skulle kunna besluta om att köpa utsläppsrätter utöver det svenska klimatmålet när det är realisation på klimatpolitik och samtidigt skrota de överskott av svenska statens utsläppsrätter som regeringen sitter på, säger Svante Axelsson generalsekreterare på Naturskyddsföreningen.

Miljöpartiet har i sitt budgetförslag med idén om ett prisgolv på handeln och tänker driva klimatfrågorna hårt i de kommande valen.

– Det är viktigt att man tar det politiska ansvaret att ser till att det lönar sig att investera i miljövänlig teknik. Jag är jätterädd för att fler planer på att fasa ut kolet försenas för att prisnivåerna på utsläppsrätter inte är de rätta, säger Åsa Romson, Miljöpartiets språkrör.

Miljöminister Lena Ek gör tummen ned för både prisgolv och för att Sverige skrotar utsläppsrätter på egen hand.

– Alla förslag som handlar om nationella inslag är jag emot. Det skulle snedvrida effekterna eftersom det är en europeisk marknad, säger hon.

Det finns heller ingen politisk majoritet för ett prisgolv, menar Lena Ek. Hon ser två möjliga lösningar för att förbättra handeln. En är att EU höjer målen för hur mycket utsläppen inom EU ska sänkas. Det andra är att plocka undan utsläppsrätter.

– Om åtgärderna ska fungera behövs det europeiska beslut, säger hon.

Hasse Eriksson hans.eriksson@dn.se “

DN 14 nov 2013 : Supermiljöbilar.

“Miljöpremier ges till bilar som aldrig rullat i Sverige”

“Volvohandeln har tjänat stora pengar på premien till supermiljöbilar, trots att bilarna snabbt sålts till andra länder. Hittills har 1,3 miljoner kronor betalats ut, visar statistik från Transportstyrelsen och tjänstebilföretaget Ynnor AB, som DN Ekonomi sammanställt. “

“76 av totalt 584 bilar av typen Volvo V60 laddhybrid har efter kort tid i Sverige exporterats, i huvudsak till Holland. Trots att bilarna funnits här bara någon eller några månader har de första registrerade ägarna hunnit få premien på 40 000 kronor, som staten ger till supermiljöbilar. Premier har betalats ut i 33 fall för totalt 1,3 miljoner kronor. Fler utbetalningar kan bli aktuella eftersom det finns en eftersläpning i handläggningen vid Transportstyrelsen.

– Våra regler säger att premien ska betalas ut, om en ny bil som uppfyller de tekniska kraven tas i trafik i Sverige, om ägaren inte fått andra bidrag. Men vi gör ingen värdering av hur ägarskapet ser ut, säger pressansvarige Mikael Andersson, till DN.

Syftet med premien är att locka kunder att välja de miljöbästa bilarna så att utsläppen minskar. Det finns 200 miljoner kronor avsatta. Det räcker till 5 000 bilar. Hittills har 51,7 miljoner betalats ut.

Vår genomgång har gjorts i samarbete med tjänstebilsföretaget Ynnor AB. Den visar att 74 av 76 exporterade bilar aldrig nått någon brukare av bilen, utan bara flyttats runt inom Volvo eller bland Volvos återförsäljare.

Lid Bil i Lidköping har sålt nio laddhybrider på export. Försäljningschefen Erik Andersson förklarar:

– Det är ett enormt sug efter denna modell i Holland, där ägarna får kraftiga subventioner. Jag har annonserat ut bilarna i Sverige, men efter bara några ögonblick får jag kontakt med holländska köpare, säger han.

I ett par fall har premien betalats ut till Lid Bil, i andra fall till tidigare ägare inom Volvo. Fyra bilar har exporterats av Volvo Bil Beg i Göteborg. Dessa bilar har gett 160 000 i premier till Volvo PV.

– Det här visar att vi har fått en fullständigt felaktig bild av hur många supermiljöbilar som rullar i landet. Effekten blir att pengarna för superpremier tar slut i förtid, säger Ronny Svensson på Ynnor AB.

Lasse Swärd lasse.sward@dn.se “

DN 17 nov 2013 : Klimattoppmötet.

“Internationella avtal kan rädda klimatet”

“Klimatförändringarna leder till matbrist, översvämningar, torka och krig. Internationella överenskommelser krävs för att vända utvecklingen. Förbudet mot freoner visar att avtal är möjliga. “

“I Warszawa pågår just nu FN:s 19:e klimattoppmöte. I två veckor ska fler än 200 länder försöka enas om första steget mot en överenskommelse vid det stora klimatmötet i Paris 2015.

I veckan kom också världsmeteorologiska organisationen WMO:s rapport om läget för klimatet hittills i år.

Den visar att 2013 är på god väg att bli ett av de tio varmaste åren sedan mätningar började 1850. Dessutom har Angola och Namibia drabbats av den värsta torkan på 30 år, medan extrem nederbörd i Centraleuropa under våren ledde till de största översvämningarna av Donau och Elbe sedan 1950.

I mars nästa år ska klimatpanelen IPCC träffas för att sammanställa andra delen av sin femte klimatrappport, som handlar om klimateffekter, anpassning och sårbarhet.

Redan nu har utkastet läckt ut på nätet. Det talar om en framtid med brist på mat.

Även om klimatförändringarna kan gynna jordbruket i vissa områden kan världens totala skördar minska med två procent varje decennium under resten av seklet om utsläppen av växthusgaser fortsätter som i dag.

Samtidigt kommer efterfrågan på mat att öka med 14 procent per decennium fram till 2050 när världens befolkning växer.

Enligt utkastet leder fortsatta utsläpp till fler och värre översvämningar när haven stiger, hungersnöd i fattiga länder, brist på vatten i jordbruket, extremväder som slår ut infrastruktur, och värre – farligare och dödligare värmeböljor. Hela ekosystem i hav och på land kan kollapsa.

Rapportförfattarna skriver också om att klimatförändringarna indirekt leder till väpnade konflikter som inbördeskrig, politiskt våld och våldsamma upplopp.

Det finns alltså många anledningar att hoppas att förhandlarna i Warszawa kommer närmare en överenskommelse. Internationella avtal är möjliga, och kan även få oväntade effekter, enligt Francisco Estrada, riskforskare vid institutet för miljöstudier vid Vrijeuniversitetet i Amsterdam.

Han och två kolleger har studerat klimatet under 1900-talet med statistiska metoder som filtrerar bort naturliga variationer för att få fram människans påverkan. Deras resultat publiceras i veckans nummer av tidskriften Nature Geoscience.

En effekt forskarna hävdar att de ser är att Montrealprotokollet från 1987, som begränsade användningen av freoner, också ledde till en dämpning av den globala uppvärmningen, eftersom freoner är växthusgaser.

– Även om det inte var syftet är Montrealprotokollet det mest framgångsrika internationella avtalet för att begränsa klimatförändringarna. Utan det skulle medeltemperaturen vara 0,1 grader varmare, säger Francisco Estrada.

Michael Tjernström, professor i meteorologi vid Stockholms universitet, är inte lika övertygad.

– Statistiska studier kan inte säga något om orsakssamband. Man kan möjligen spekulera om att det finns ett samband men inte säga att det faktiskt gör det.

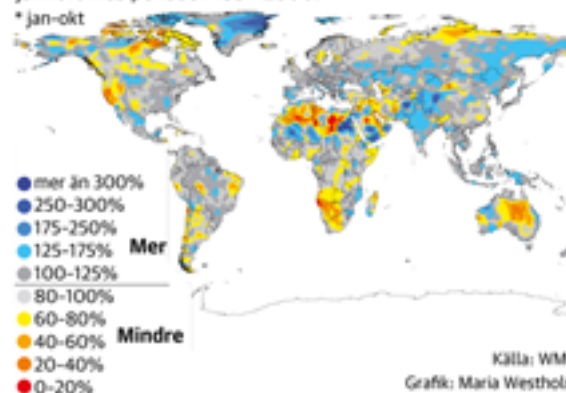
Francisco Estrada menar att stoppet av freoner förklarar varför uppvärmningen har gått långsammare det senaste decenniet, medan Michael Tjernström, liksom de flesta andra klimatforskare, tror på fysikaliska och meteorologiska förklaringar. Men båda är överens om vad som krävs för att hejda att uppvärmningen i framtiden:

– Kraftiga minskningar i koldio-xidutsläppen. Allt annat är sekundärt. Och det kommer att kräva internationella överenskommelser. Det viktigaste enskilda människor kan göra är att skaffa information, engagera sig och kräva att de politiker som de anser skall representera dem gör något, säger Michael Tjernström.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se “

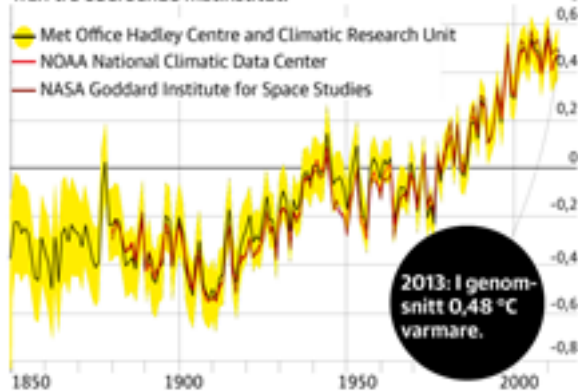
Så mycket har nederbörden ändrats

Nederbördsavvikelse i procent/månad under 2013* jämfört med perioden 1951-2000.

Så mycket varmare har det blivit

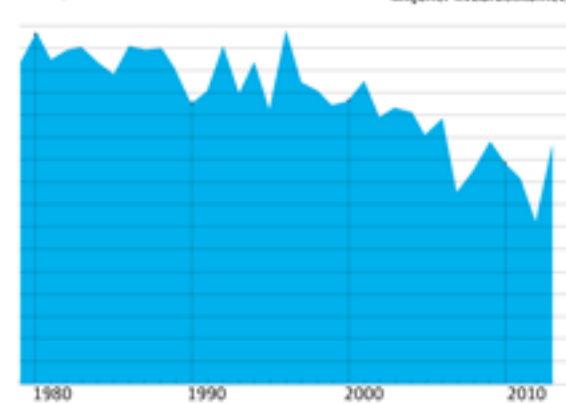
Global temperaturavvikelse från medelvärdet 1961-1990 från tre oberoende mätinstitut.

Arktis istäcke krymper

Yta i genomsnitt sedan 1979

Miljoner kvadratkilometer

DN 18 nov 2013 : Miljöpolitik.

”Vi gör en total översyn av miljömyndigheterna”

“Ny utredning. Den miljö- och klimatpolitiska spelplanen förändras snabbt. Men de förändringar som hittills gjorts har varit allt för begränsade. Därför vill regeringen ha en total översyn av elva miljömyndigheter, för att förnya miljöarbetet, effektivisera och för att förbättra måluppfyllelsen, skriver miljöminister Lena Ek (C). “

“Miljöpolitiken formas i en värld där tempot blir snabbare och behovet av träffsäkra åtgärder viktigare. Centrala delar är klimatfrågan, den biologiska mångfalden, våra havs- och vattenområden och kemikaliesamhällets allt mer komplicerade struktur och långsiktiga effekter. Både tillämpningen av miljölagstiftningen och arbetet som sker för att nå miljö kvalitetsmålen ställer nya krav på det politiska beslutsfattandet. Men det påverkar också ansvariga myndigheters möjligheter att få överblick. Därtill har genomförandet av miljöpolitiken i ökande utsträckning integrerats i andra politikområden. Arbetet måste ta hänsyn till hur andra samhällsintressen påverkas, så att målkonflikter kan lösas så effektivt som möjligt. Breda sektorer som transporter, areella näringar eller energiområdet rymmer alla stora miljöutmaningar.

Den påtagligt globala dimensionen i miljöarbetet, de allt mer utsatta ekosystemen och de utmaningar som energibehov och försörjning ställer, gör att det behövs nya synsätt. Miljöförvaltningen måste vara rustad för att värdera risker, möta förändringar med allt snabbare förlopp och hur påverkan sker på mark, luft, hav och vatten. Såväl nationellt som internationellt ifrågasätter ingen att det offentliga ska ha

en instrumental roll för att lösa miljöproblem eller uppnå miljömål. Men vilken struktur krävs och hur ska den framtida förvaltningen bäst organiseras för att nå dit?

Förändringar har skett och sker inom den statliga förvaltningen i syfte att renodla och effektivisera denna. Under hela 1990-talet och början av 2000-talet minskade antalet statliga myndigheter. Men trots att förändringarna varit omfattande, finns utrymme för utveckling.

Styretredningen 2007 tog upp regeringens ”stuprörsmässiga” styrning som ett problem, eftersom ett alltför ensidigt fokus på enskilda myndigheter utan koppling till hela processer eller större sammanhang minskar möjligheterna till effektiv samordning. Förvaltningskommittén konstaterade 2008 att förändringar av statsförvaltningen ofta sker inom ramen för mer eller mindre avgränsade områden. Där efterlystes bredare, mer systematiska och omfattande analyser av myndigheter och deras uppgifter.

På miljöområdet styr regeringen genom ett antal förvaltningsmyndigheter och länsstyrelserna, men även genom kommunerna som ansvarar för tillsyn och prövning samt övervakning av verksamheter, områden och arter. Kommunerna har en nyckelroll genom tillämpningen av miljöbalken och ansvaret för den fysiska planeringen, en roll som lyfts fram allt mer under senare år.

Det har skett strukturella förändringar i miljöförvaltningen.

Strålsäkerhetsmyndigheten bildades 2008 genom en sammanslagning av Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftinspektion. När Havs- och vattenmyndigheten tillkom 2011 kunde ökat fokus läggas på bevarande och hållbart nyttjande av våra ytvatten och havsområden. Myndigheten samlade resurser från dåvarande Fiskeriverket, som avvecklades, och delar av Naturvårdsverket.

Förvaltningen inom miljö- och klimatområdet måste ha beredskap för flexibilitet och förändring för att kunna möta nya insikter om utvecklingen och de krav som ställs på åtgärder. Då valmöjligheterna för medborgare och företag ökar, ställs också högre krav på förvaltningens förmåga att beställa och förmedla relevanta kunskaper som stöd för det praktiska miljöarbetet. Behovet av analys- och utvärderingsinsatser får samtidigt större betydelse. Öppenhet krävs för innovationer, nya lösningar och kontinuerlig uppföljning och återkoppling. Ansvar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken delas mellan en rad olika myndigheter. Det internationella arbetet har gett myndigheterna flera omfattande uppgifter, alltifrån att bistå regeringen i arbetet inom EU och globalt till att driva miljöfrågor i olika internationella forum och bidra till målen för Sveriges politik för en global utveckling.

Kort sagt har vi i dag en helt annan miljö- och klimatpolitisk spelplan. De förändringar som skett när det gäller de centrala miljömyndigheterna och deras ansvar har varit motiverade, men allt för begränsade. Roller och inbördes ansvarsfördelning hos myndigheterna under Miljödepartementet har aldrig setts över i ett samlat grepp. Därför vill regeringen ha en total översyn miljömyndigheterna, i syfte att få förslag till hur miljöarbetet kan förnyas, att ge underlag för effektiviseringar och för att förbättra måluppfyllelsen.

Vi fattar i dag beslut om en utredning som förutsättningslöst ska skissa på en tydligare och mer ändamålsenlig myndighetsstruktur och resursutnyttjande för myndigheterna under Miljödepartementet.

Utredaren ska:

lämna förslag till förändringar för ansvarsfördelningen mellan myndigheterna

lämna förslag på hur myndighetsstrukturen, med bibehållen expertkunskap, kan effektiviseras och om verksamheter inom nuvarande myndigheter bör bedrivas i någon annan form

tydliggöra hur myndighetsstrukturen kan förstärka insatserna för information till allmänheten, tillsynsvägledning, miljöövervakning, analys, uppföljning och utvärdering

redovisa de ekonomiska, verksamhetsmässiga och personella konsekvenserna av förslagen

Utredningen ska vara färdig den 31 maj 2015 med en delredovisning efter halva tiden.

Alliansregeringen har sedan tillträdet 2006 successivt rationaliserat och renodlat statens hantering av miljö- och klimatfrågorna. Införandet av ett etappmålssystem för miljö kvalitetsmålen, bildandet av mark- och miljödomstolsväsendet och en flerstegsprocess för en förenklad miljöprövning, har alla bidragit till en mer transparent och tydlig förvaltning. Vi har dessutom effektiviserat rapporteringen av de svenska klimatutsläppen för att kunna sätta in åtgärder i ett så tidigt skede som möjligt. Med den här utredningen får vi en fullständig genomgång av våra myndigheters struktur och ett brett underlag för fler förbättringar i vår strävan att uppnå Sveriges miljö kvalitetsmål.

Lena Ek (C), miljöminister. “

“Bakgrund. Berörda myndigheter

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Strålskyddsmyndigheten, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Stockholms internationella miljöinstitut, IVL Svenska Miljöinstitutet AB, Stiftelsen för Internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet, Stiftelsen för miljöstrategisk forskning och Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning. “

DN 19 nov 2013 : Klimatkonferens.

“Prata i mindre grupper”

“Klimatmötet i Warszawa har gått in på sin andra vecka och i dag startar förhandlingarna på -ministernivå. Målet med konferensen, som äger rum i den fotbollsstadion som byggdes inför EM 2012, är att ta tydliga steg framåt inför det klimatavtal som ska vara färdigt 2015. Men inte ens den allra soligaste inställning kan ändra på att utsikterna till framsteg är väldigt små.

Lagom till COP 19 annonserade Japan att man sänker sina ambitioner. Landet byter referenspunkt och räknar om på ett sätt så att Japan 2020 i praktiken kommer ha höjt sina utsläpp jämfört med 1990. Sådant påverkar förstås stämningen.

Utvecklingen i Australien är lika nedslående. Under landets förra regering infördes koldioxidskatt och man förberedde för ett system med utsläppsrätter, likt det som finns i EU. Men den nya konservativa regeringen, under ledning av Tony Abbott, har slopat skatten och släppt planerna på utsläppshandel.

USA värjer sig, som bekant, mot bindande avtal och vägrar för övrigt göra några åtaganden om inte Kina kan förmås lova stora utsläppsminskningar. Rysslands ointresse för klimatfrågor är ökänt. EU håller sig lite i bakgrunden i väntan på kommissionens förslag till nya klimatmål, vilka ska behandlas av regeringscheferna först nästa år.

Utgångsläget är, kort sagt, inte det bästa och oenigheten är mångfaldig: Ska ett avtal om utsläppsminskningar utgå från ländernas utsläpp i dag eller från historiska utsläpp? Vilket år är i så fall en rimlig startpunkt? Vad är det för ett slags avtal som ska upprättas? Hur ska länder som inte följer avtalet bestraffas? Måste alla länder skriva på för att det ska vara giltigt? Hur mäter vi egentligen utsläppsminskningar?

Till detta kommer att under klimatmötena i FN:s regi ska precis allt diskuteras, från hur marknadsmekanismer kan utformas för att komma åt utsläppen till hur den gröna fonden ska finansieras. Det som står högst upp på den enes agenda används som utpressning av den som

har en helt annan hjärtefråga. Det som är en lösning för den ene är för den andre förhatlig kapitalism.

På senare år har frågorna som handlar om bistånd av olika slag fått stort utrymme. Vår egen miljöminister kommer till Warszawa med ett EU-mandat att förhandla om det som går under benämningen ”loss and damage”, alltså om hur till exempel ö-stater som drabbats hårt av andra länders utsläpp ska kompenseras.

Detta är enormt viktiga frågor, förstås. Men de större, ännu svårare frågorna riskerar att dränkas i biståndsgrälen. Som Daniel Engström Stenson från den gröna, liberala tankesmedjan Fores säger i samtal med DN: ”Det är frustrerande. Så mycket prat om finansiering och så lite om utsläppsminskningar.”

ICCP-rapporten som kom i september bekräftade att det är fullt möjligt att undvika de mest katastrofala temperaturhöjningarna. Men enligt klimat-panelens sammanställningar är det sannolikt rätt bråttom och utsläppskurvan måste snart börjar peka nedåt.

Det kan tyckas tröstlöst att det är ineffektiva FN-möten som är det främsta forumet för att hantera denna globala utmaning. Dessa storfamiljsmöten kan ju omöjligt rädda planeten från ett alltför tätt koldioxidtäcke.

Men läget är inte hopplöst. Det finns gott om regionala framsteg och samarbeten mellan mindre antal länder där lösningar diskuteras. Något som kallas Major Economies Forum samlar världens 17 största ekonomier. Nej, inte heller där kommer det att födas fram något bindande, tillräckligt långtgående avtal. Men i sådana sammanhang kan frågorna om bistånd skjutas åt sidan för utbyte av information om vad som fungerar och är effektivt för att få ner utsläppen.

FN:s klimatkonferens fyller sin funktion. Det är bra att det finns mötesplatser där till exempel fattiga länder kan få framföra sina krav på hjälp och stöd till klimatanpassning. Men Sveriges viktigaste insats på den internationella klimatpolitiska arenan utgörs ändå av vad Fredrik Reinfeldt säger och gör i överläggningar med EU:s regeringschefer nästa år. **DN 19/11 2013 “**

DN 21 nov 2013 : Klimatförhandlingarna i Warszawa.

“Ministern: Mötet riskerar att misslyckas”

“Trots extremväder i Filippinerna och på andra håll har världens länder svårt att komma överens om nya åtgärder mot den globala uppvärmningen. Klimatmötet i Warszawa, som avslutas i morgon, riskerar att bli ett misslyckande, varnar miljöminister Lena Ek. “

“– Det går trögt. Det är både jobbigt och ledsamt att konstatera, säger Lena Ek (C) till DN.

Hon är på plats i Polens huvudstad där den politiska delen av FN:s klimatmöte inleddes i går. I morgon, fredag, ska representanter från omkring 200 länder vara överens om hur första steget ska tas med sikte på ett nytt globalt klimatavtal i Paris 2015.

Det förberedande arbetet har gått trögt och tiden är knapp. Därför ser det mörkt ut, tycker Lena Ek – trots två händelser i höst som ökat pressen på politikerna:

I september enades FN:s vetenskapliga klimatpanel IPCC om att bevisen nu är än mer övertygande om att människan ligger bakom uppvärmningen av jorden.

Därefter har ett flertal extrem-katastrofer inträffat som kan bero på eller kan ha förvärrats av klimatförändringar: supertyfonen ”Haiyan” i Filippinerna, stormen ”Hilde” i Norge och norra Sverige, för säsongen ovanligt kraftiga tornador i USA och ett våldsamt skyfall på Sardinien som häromdagen dödade 18 personer.

– Det har alltid funnits stormar och översvämningar. Men klimateffekten gör att de blir starkare, kommer oftare och får mycket större effekt än vad vi har sett förut. Och det är klart att detta har påverkat mötesdeltagarna, säger Lena Ek.

Ministern säger sig också se vissa uppmuntrande tecken i de förberedande förhandlingsgrupperna. En större samsyn såg ut att finnas om behovet av skog som ska kunna suga upp koldioxidutsläpp. Dessutom fanns vissa positiva tecken i förhandlingarna inför en ny klimatstrategi som ska ersätta det befintliga Kyotoprotokollet.

– Men det är bara små positiva signaler, säger Lena Ek.

Under mötet har Australien och Japan – som i egenskap av ordförandeland drev fram den första världsomspännande klimatöverenskommelsen 1997 – hoppat av Kyotoavtalet. Japans förklaring om att kärnkraftsolyckan i Fukushima ökat användningen av andra energislag som släpper ut koldioxid håller inte, anser Lena Ek. Hon pekar på att den ekonomiska reform som genomförs i landet borde ha innehållit en satsning på grön teknik, ett tillfälle man nu missar.

– Det är ett stort bakslag, säger miljöministern.

Hon framhöll i sitt anförande i går att Sverige genom höga koldioxid-skatter lyckats sänka klimatutsläppen med 20 procent sedan 1990, samtidigt som svensk ekonomi vuxit med 60 procent. Samtidigt får regeringen kritik av Miljöpartiet för att inte tillräckligt driva på arbetet inom EU för att Europa ska ta täten när det gäller att få ned utsläppen.

– Om EU:s ministrar tonar ned förväntningarna blir det svårt att gå framåt. Det gör att jag är orolig inför fredag, säger språkröret Åsa Romson som också deltagit i mötet.

En av knäckfrågorna handlar om de rika ländernas ersättning till fattiga delar av världen som drabbas av det varmare klimatet.

– Det blir långa nattliga förhandlingar, tror Lena Ek.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

-“ **Polen provocerar med ett toppmöte om kol**

Bryssel. I Europa är förväntningarna låga på klimatmötet i Warszawa. EU vill ha ett nytt världsomspännande avtal från 2015 om att minska utsläppen av växthusgaser, men EU-länderna utsätts för växande kritik för att endast ha kunnat enas om ett mål på 20 procent till 2020. Det räcker inte på långt när för att hejda temperaturökningen till 2 grader.

EU-kommissionen driver på för att höja ambitionsnivån till åtminstone 30 procent, men Polen med stöd av några andra länder säger stenhårt nej. Europas import av kol har också ökat de senaste åren efter boomen för skiffergas i USA och kärnkraftsavvecklingen i Tyskland.

Värdlandet Polen har provocerat FN-konferensen och miljöorganisationer genom att låta kolindustrilobbyn anordna ett ”koltoppmöte” i Warszawa, som öppnades av Polens vice premiärminister.

USA splittrat i utsläppsfrågorna

Washington. USA är näst Kina det land med störst utsläpp från fossila bränslen. I USA finns regionalt avancerade miljöinitiativ – och hårdnackade klimatskeptiker. Någon enhet kring frågorna på federal nivå är svår att se, än mindre genomgripande lagstiftning. Klimatmötet i Polen ges begränsat utrymme i större medier, men såväl CNN som Al Jazeera America har sänt inslag där Filippinernas delegat vädjat om hjälp. Nättidningen Huffington Post publicerar diagram över i vilken grad länder orsakar respektive drabbas av utsläpp.

Sambandet mellan miljö och industri får inte sällan mer plats än relationen mellan miljö och moral. I New York Times kopplas energi och välstånd ihop av Godfrey Gomwe, företrädare för kolindustrins branschorganisation:

– Ett liv utan tillgång till modern energi är ett liv i fattigdom. Hur mycket man än vill, kommer kolet inte att försvinna.

Sanna Torén Björling

Kina vill skydda u-länders intressen

Peking. Kinas klimatpolicy skapas inte av internationella påtryckningar utan bygger på inneboende behov för Kinas uthålliga utveckling. Så lyder i koncentrat sammanfattningen av den kinesiska synen på utsläpp av växthusgaser. Målet att minska dessa utsläpp har, enligt uppgift i den statliga tidningen Global Times, Kina misslyckats med att uppnå de senaste två åren. Det sätter extra press under de tre kvarvarande åren under den tolfte femårsplanen.

I tidningen China Daily påminns om chocken efter klimattoppmötet i Köpenhamn för fyra år sedan, då Kina av västerländska medier fick skulden för sammanbrottet i förhandlingarna. Ämnena är desamma då som nu. ”Utvecklade länder är fortfarande ovilliga att axla ett större ansvar.” Och Kinas hållning i frågan syftar till att skydda intressena för utvecklingsländer, skriver tidningen.

Torbjörn Petersson

FN:s 19:e klimatkonferens ska förbereda för Paris 2015

Under två veckors tid ska fler än 200 länder försöka enas om första steget mot en överenskommelse vid det stora klimatmötet i Paris 2015, som ska börja gälla 2020.

Samtliga deltagarländer ska under 2014 presentera vad de kan tänka sig för åtaganden från och med 2020. Viktigast är vad USA och Kina kan tänkas lägga för bud: Tillsammans svarar de för nästan hälften av de totala växthusgasutsläppen.

Ett annat diskussionsämne i Warszawa blir den så kallade gröna klimatfonden som världens länder beslutade att införa på klimattoppmötet i Köpenhamn 2009. Fonden har ännu inte sett dagens ljus men - är tänkt att i FN:s regi år 2020 fördela klimatbistånd från en pott på hela 100 miljarder dollar till u-länderna.

Värdlandet Polens miljöminister fick sparken

Warszawa. Polens miljöminister Marcin Korolec har fått sparken – samtidigt som FN håller klimatmöte i Warszawa. Regeringsombildningen på onsdagen väckte oro bland förhandlarna, eftersom Korolec suttit ordförande vid klimatmötet.

Bland de sju ministrar som får gå när premiärminister Donald Tusk ombildar regeringen finns även finansministern.

Det heter att Korolec fortsätter med förhandlingarna på FN-mötet, men som miljöminister ersätts han av Maciej Grabowski, som uppges vara för den kontroversiella metoden att utvinna olja och gas genom hydraulisk spräckning. “

DN 21 nov 2013 :

“Ett nytt avtal är nödvändigt för vår överlevnad”

“Analys. Pressen ökar på världens klimatförhandlare. Om mötet i Warszawa inte mynnar ut i ett avtal rycker konsekvenserna allt närmare. “

“Klimatpanelen IPCC:s rapport om läget för klimatet som presenterades i Stockholm i september var glasklar: jorden värms upp av våra utsläpp, haven stiger och vid seklets slut kan världens medeltemperatur vara flera grader varmare än nu.

För någon vecka sedan läckte utkastet till nästa delrapport, som handlar om vad klimatförändringarna betyder för oss människor, ut på nätet. Den ger en dyster bild av vad som kommer att hända om utsläppen fortsätter som i dag:

Matbrist: Världens totala skördar kommer att minska med 2 procent varje decennium under resten av seklet på grund av varmare klimat och ändrad nederbörd. Samtidigt ökar efterfrågan på mat med 14 procent per decennium fram till 2050 när befolkningen växer.

Översvämningar: När havsnivåerna stiger blir översvämningsskatastrofer värre, med fler skador och dödsoffer.

Fattigdom: Jordbruk kommer inte längre att bära sig när det blir brist på vatten.

Havererad infrastruktur: Extremväder kan slå ut livsnödvändiga samhällsfunktioner.

Värmeböljor: Uppvärmningen leder till farligare och dödligare värmeböljor.

Utslagna ekosystem: Hela ekosystem i havet och på land kan kollapsa, med ännu mer matbrist som följd.

Våld: Klimatförändringarna leder till fattigdom och resursbrist som i sin tur ökar risken för krig, politiskt våld och våldsamma upplopp.

IPCC är ändå tydliga med att utvecklingen fortfarande går att hejda om vi skyndar oss. Men det kommer inte att gå av sig självt. Därför är mötet i Warszawa, som är ett första steg mot ett internationellt bindande avtal vid klimat-mötet i Paris om två år, så viktigt.

Alldeles före mötet i drabbade monstertyfonen ”Haiyan” Filippinerna som en föraning om en framtid när de värsta ovädren blir ännu värre.

Men varken det eller IPCC:s rapporter verkar bita på förhandlarna i Warszawa.

När länderna inte diskuterar utsläppsmål, och inte ens kan komma överens om en tidsplan för hur de ska redovisa dem under nästa år, är det svårt att se hur vi ska kunna komma i mål med ett internationellt klimatavtal i Paris 2015. Men det är nödvändigt för vår överlevnad.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se “

Transporter.

Infrastrukturminister

[Ygeman, Anders \(S\)](#)

Ordförande i Trafikutskottet

Talesperson i Trafikutskottet (TU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Infrastruktur](#)

DN 4 nov 2013: Svenska vattenvägar.

”Låt sjöfarten avlasta vägar och järnvägar i Sverige”

“Bortglömd resurs. Nästan allt svenskt gods går på väg och järnväg, där trängsel och utsläpp ökar. En lösning på problemen har förbisetts: sjöfarten. Ett lastfartyg motsvarar 500 lastbilar, och sjöfart har lägst samhällskostnader. Sänk avgifterna för sjöfrakt och sluta skilja sjöfart från andra transportslag, skriver sex hamnchefer.”

“Det är trångt på vägar och järnvägar. Och värre blir det. Trafiken väntas öka med 50 procent fram till 2050 när Sverige ska vara klimatneutralt. Dagens transportpolitik styr godstransporterna till väg och järnväg. Förslagen i Trafikverkets plan för transportsystemen 2014–2025 som nyligen överlämnades till regeringen leder till ökade utsläpp av växthusgaser och till ökad trängsel, som i sin tur leder till krav på att vägar och järnvägar byggs ut ännu mer. Det är en politik som förvärrar problemen och kräver enorma investeringar. Men det finns en lösning som helt förbisetts: sjötransporter.

Ett medelstort lastfartyg motsvarar 500 lastbilar. Sjöfarten släpper ut minst koldioxid räknat per ton gods och kilometer. Problemet är att godset går med bil eller järnväg genom Sverige till väst och sydkusthamnar, i stället för att gå till någon av de hamnar som finns längs Ost- och Norrlandskusten för transport på sjön. Hamnar som med små medel kan ta emot tre gånger så många fartyg som i dag.

Vi står inför ett avgörande vägval: Antingen använder vi kapaciteten på vatten och i hamnar eller så fortsätter vi att ensidigt investera i vägar och järnvägar. Trafikverket har tyvärr valt den senare vägen,

trots att det redan i deras kapacitetsutredning från 2012 slås fast att den bästa möjligheten att öka kapaciteten finns i vårt befintliga system. De bryter därmed mot den princip som ska gälla för verkets prioriteringar; att om något går att göra mer miljövänligt, enkelt och billigt, så ska det göras.

Att man planerar fel beror ytterst på regeringen. Den är ansvarig för de villkor och riktlinjer som offentliga utredare och myndigheter ska följa. Men framför allt är den ansvarig för de ekonomiska styrmedel som avgör hur transportslagen används. I Sverige subventioneras investeringar och underhåll i vägar och järnvägar medan sjöfart och farleder avgiftsbeläggs, vilket bland annat leder till att det är olönsamt att lasta av gods i flera hamnar och att gods lastas om till lastbil och tåg alldeles för tidigt i transportkedjan. Med rätt stimulans och styrning kan trafiken på vattnet byggas ut och avlasta infrastrukturen på land rejält.

Vi har sex förslag till en politik för att överföra transporter till sjöss och därmed radikalt öka framkomligheten på väg- och järnvägsnätet, till i sammanhanget mycket små kostnader:

Se över om vissa objekt och åtgärder i den nationella planen kan senareläggas för att frigöra medel till stimulansåtgärder för ett effektivare transportsystem. Det borde finnas projektmedel att söka för transportörer som vill ta egna initiativ för att föra över gods från överbelastade transportleder till ledig kapacitet i transportnätet.

Tillsätt en utredning för att se över hur statens ekonomiska styrning kan användas för att skapa ett effektivare transportsystem. Genom att väg- och järnvägsskatter och avgifter inte täcker godstransporternas kostnader är investeringar och underhåll kraftigt subventionerade, vilket leder till ständiga krav på ökad kapacitet.

Ta bort de statliga farledsavgifterna och reducera lotskostnaderna. Sjöfarten betalar i dag mer i statliga skatter och avgifter än vad som investeras i kapacitetsförstärkning och underhåll av farlederna. Det är orättvist och styr gods bort från sjöfarten.

Tillför stimulans för att öka sjöfartens andel av transportarbetet. Statliga stimulanser borde vara inriktade på att få transportörerna att välja transportslag efter vad som är bäst från samhällets perspektiv, inte tvärtom, som i dag.

Tillämpa omgående EU:s regelverk för de inre vattenvägarna och låt det gälla för hela svenska kusten, Öland och Gotland. För att en större andel av transportererna inom EU ska ske med sjöfart tog EU redan 2006 beslut om vilka regler som ska gälla för fartyg som trafikerar de inre vattenvägarna. Arbetet med att införa regelverket i Sverige går mycket långsamt och dessutom betraktas endast Mälaren och Vänern som inre vattenvägar. Det är att missgynna svensk industri i onödan eftersom de feederbåtar som är aktuella mer än väl klarar nödvändiga krav på säkerhet för Östersjön.

Slå ihop Trafikverket och Sjöfartsverket för att transportsystemet ska ses som en helhet. Nuvarande uppdelning leder till att sjöfarten ständigt kommer på undantag. Vi måste få en ordning där sjöfartens kapacitet tas i beaktande i den övergripande transportplaneringen.

Till skillnad från länder som Tyskland, Holland och Danmark för Sverige en politik som ger rabatt till väg och järnväg, medan sjöfarten straffas med avgifter. Trots att svensk industri är särskilt beroende av kapacitetsstarka och effektiva transporter nämner inte den nationella planen utvecklingen i EU. Den sätter inte in Sverige i vare sig ett Europa- eller internationellt perspektiv. Merparten av allt gods från östra och norra Sverige ska till och från de riktigt stora internationella hamnarna i Norra Europa. Att planera transportsystemet 2014–2025 utifrån alla tillgängliga hamnar i Sverige borde därför vara självklart.

Vi har låtit det oberoende forskningsinstitutet VTI granska i hur stor utsträckning olika transportslag täcker sina kostnader på några vanligt förekommande internationella rutter från Mellansverige till Norra Europa. Slutsatsen är entydig: Samhällets kostnader är högst för transporter på väg, följt av järnväg och klart lägst för sjöfarten.

Ett effektivt och optimalt planerat transportsystem kommer att räcka till för oss alla, för både person- och godstransporter. Men den transportpolitiska snedvridningen har pågått så länge att många inte reflekterar över det absurda i att merparten av godset i dag fraktas med tåg och lastbil över landet, i stället för att tas med båt till de riktigt stora hamnarna på kontinenten, dit det ändå ska. För en långsiktigt miljövänlig och hållbar transportpolitik måste vi nu ändra perspektiven så att gods transporteras till sjöss från hela vår långa kust.

Fredrik Svanbom, vd Gävle hamn AB

Curt Nilsson, vd Hargs Hamn AB

Patrik Åman, vd Norrköpings Hamn och Stuveri AB

Carola Alzén, vd Mälarhamnar AB

Erik Froste, vd Södertälje Hamn AB

Erik Zetterlund, vd Oxelösunds Hamn AB “

DN 6 nov 2013 : Bilmarknaden.

“Volvo växer starkt i Kina”

“Volvo Personvagnars totala försäljning världen runt ökade med 3,7 procent under oktober månad jämfört med oktober i fjol. Nya andra hemlandet Kina är ett draglok. “

“Kina var Volvos största marknad under oktober. Där har produktionen i den första egna fabriken just kommit i gång och går det riktigt bra, upp med drygt 50 procent.

Hittills i år har 346 844 bilar sålts världen runt och det är ungefär i samma nivå som under motsvarande period förra året.

– Vi räknar med att på helåret nå förra årets siffror eller något över det, säger pressansvarige Stefan Elfström.

I fjol såldes 421 000 bilar. Det är en bit ifrån toppåret 2007, före finanskrisen, då Volvo PV sålde 458 000 bilar.

Volvo firar framgångar i sitt nya andra hemland, Kina. Hittills i år har man sålt närmare 42 500 bilar, 42,2 procent mer än förra året.

– Det är över förväntningarna vi hade i början av året, då vi räknade med 20 procent upp, säger Elfström.

Förklaringen?

– Vi har en komplett Kina-organisation sedan några år tillbaka med huvudkontor i Shanghai. Den förstår marknaden och vi kan sälja det kineserna vill ha. Med lokalt tillverkade bilar kan vi konkurrera på ett helt annat sätt.

I fabriken i Chengdu startade serieproduktionen i veckan som gick. Den första modellen ut blir en förlängd S 60.

Bertil Åkesson/TT

“Fakta.

Kinesiska Geelygruppen äger 51 procent av Volvo PV sedan 2010. Resterande del ägs av en regional investeringsfond i Daqing (37 procent) och en liknande fond i Shanghaiförorten Jiading (12 procent).

Volvo bygger tre fabriker i Kina, Geely står för kostnaderna, men Volvo driver fabrikerna.

Volvo har en global femårig investeringsplan fram till 2015 på 75 miljarder kronor.

Uttalat mål: 800 000 sålda bilar runt 2020, av dem ska 200 000 säljas i Kina.

Volvos försäljning

Förändring hittills i oktober i år

Kina 50,1 42,2

USA –6,6 –6,6

Europa –4,2 –3,7

Sverige –7,7 –0,3

Övr världen 12,7 –6,4

Totalt 3,7 –0,2

Anges i procent

Källa: Volvo PV “

(Artikeln hör egentligen till området för varutillverkning, men är här placerad under transporter)

DN 9 nov 2013: Trafik. Siffror från Transportstyrelsen.

“Trötta förare orsakar ovanligt många olyckor”

“Tunga lastbilar är överrepresenterade i olycksstatistiken. Yrkesförarnas stress, offrade raster och nattsikt utan sömn är några faktorer som ligger bakom. Enligt nya siffror som Dagens Nyheter tagit del av var tunga lastbilar inblandade i närmare sju procent av alla trafikolyckor under förra året. “

“– Tunga lastbilar står för en oproportionerligt stor andel av olycksstatistiken. Bara deras existens på vägarna utgör en fara för andra trafikanter. Drygt tusen lastbils-olyckor om året är höga siffror, säger Jan Ifver, statistiker vid Transportstyrelsen.

2012 rapporterade polisen in 16 907 vägtrafikolyckor med personskada, i 1 137 av olyckorna var tunga lastbilar inblandade, visar statistik som Transportstyrelsen tagit fram för DN:s räkning. Sett till fordons-typ är detta en hög siffra, menar Jan Ifver, då det finns omkring 4,4 miljoner personbilar på vägarna i Sverige, jämfört med drygt 79 000 lastbilar.

Samtidigt visar en granskning från Arbetsmiljöverket att arbetsrelaterade skador i transportbranschen ökade med 18 procent mellan 2008 och 2012. Enligt skadestatistiken är en vanlig orsak att förare förlorat kontrollen över sitt fordon.

– Chaufförer tvingas hinna med mer på kortare tid när uppdragspriserna pressas alltmer från utländsk trafik, andra svenska åkerier och speditörerna. Det är pengar, inte kvalitet, som styr transport-köpen i alltför stor utsträckning.

– Åkerier tvingas dra in på under-håll av fordon och utbildning av förare för att klara av att hålla i gång verksamheten. Då riskerar transporterna att ske med undermåliga fordon och trötta förare som i för-

längningen blir en trafikfara för and-ra trafikanter, säger Anna Andersson, arbetsmiljöinspektör.

Ofta är föraren långt bort från affärs-uppgörelsen som sköts mellan speditörer eller lastbilscentraler och företagen som behöver transport-tjänsten. I många fall innebär det att det tummas på regler kring kör- och vilotiderna.

– Det vanligaste vi ser vid våra företagskontroller är brott mot rast och dygnsvila. Att inte följa reglerna leder till snedvriden konkurrens och bristande trafiksäkerhet, säger Maria Hed, utredare av kör- och vilotider vid Transportstyrelsen.

Enligt henne fungerar inte den EU-förordning, som reglerar förarnas arbetstider och som ska säkerställa en sund konkurrens på marknaden, samtidigt som den ska bidra till god trafiksäkerhet, som den ska.

– Regelverket är i vissa avseenden krångligt och svårt att förstå sig på. Det ställer krav på transportföretagen att utbilda sina förare och de som planerar transporter, säger Maria Hed.

Jessica S Säll jessica.sall@dn.se “

“Förare får köra maximalt tio timmar

EU-lagstiftningen kring kör- och vilotider berör förare som kör fordon med en totalvikt över 3,5 ton. Lagstiftningen vilar på tre ben – trafiksäkerhet, konkurrens på lika villkor och förarens sociala situation.

Reglerna tillåter att en förare får köra nio timmar på en dag och två gånger under en vecka sträcka ut körtiden till tio timmar. Efter en total körtid på fyra och en halv timme måste föraren ta en rast på minst 45 minuter.

Kravet på normal dygnsvila är elva timmar och på reducerad dygnsvila nio timmar. En förare får totalt köra tio timmar, men också utföra annat arbete som exempelvis lastning eller lossning under ytterligare fem timmar. Arbetsdagen har då uppgått till totalt 15 timmar, vilket är nästan dubbelt så mycket som andra arbetsgrupper arbetar under en 24-timmarsperiod. “

DN 9 nov 2013:

”Man kände sig ständigt stressad”

“Efter 30 år i transportbranschen fick Roland Anderssons karriär ett abrupt slut. Företaget han arbetade på gick i konkurs. – Det finns inte en chans att konkurrera på rättvisa villkor så som branschen ser ut i dag, säger han.”

“1993 började Roland Andersson, 55 år, arbeta för Transportledet. I maj i år gick företaget i konkurs. Företaget var ett av Sveriges största åkeriföretag, men hade under en längre tid brottats med sämre ekonomi och anlidade under slutet av 2011 ett bemanningsföretag från Ungern som successivt övertog körningen av nattrafiken.

– Vetskapen om att man vilken dag som helst kunde bli ersatt hängde över en hela tiden. Mer jobb på samma eller kortare tid gjorde att man kände sig ständigt stressad och pressad till att köra på gränsen till vad som är lagligt, säger han och berättar att många gånger fick han ta en extra lastning eller lossning efter vägen som inte var inräknad i ordinarie schema.

Det var aldrig uttalat från företagets sida att förarna skulle tumma på kör- och vilotiderna. Men i arbetsplaneringen såg situationen annorlunda ut, menar Roland.

– Uträkningarna för hur lång kör- och arbetstid ett jobb skulle ta var orealistiska. När föraren inte tillfrågas om hur lång tid körningen tar och man inte räknar in trafik- och väderleksförhållanden eller eventuellt merarbete efter vägen, då spricker planeringen.

I slutet av 2012 lade Transport-ledet ned vissa av sina linjer. Samtidigt lade företaget ut större delen av nattrafiken på bemanningsföretaget. Då erbjöds de cirka 25 anställda som tidigare kört nattrafiken andra tjänster inom företaget, pensionerades eller sades upp.

Roland Andersson hörde till dem som sades upp. Ytterligare några månader senare gick företaget i konkurs.

Jessica S Säll jessica.sall@dn.se “

DN 12 nov 2013 : Tunnelbaneutbyggnad.

“Rätt spår för Stockholm”

“Det blir inte alltid som man tänkt sig. Även den som börjat med goda avsikter kan skapa en massa elände. Men det händer faktiskt också att det på vägen sker förändringar som gör att slutresultatet blir mycket bättre än någon hade kunnat ana vid starten. En sådan resa har regeringen gjort med tunnelbanan till Nacka.

För drygt ett år sedan (19/9 -12) berättade alliansens fyra partiledare på DN Debatt hur förlängningen av blå linjen från Kungsträdgården skulle bli verklighet. Ett par statliga förhandlingspersoner skulle utses. Dessa skulle tillsammans med ansvariga i Stockholms län ta fram förslag till en överenskommelse med bland annat höjda och bredare intäkter från trängselskatt och olika former av kommunal medfinansiering.

Men en större överraskning i artikeln var att regeringen tänkte sig att förhandlarna skulle försöka finna en lösning där tunnelbanan till Nacka byggdes tillsammans med den så kallade Österleden. En sådan trafikled skulle binda samman Södra länken med den norra som i dag är under byggnad. Förhoppningen var att det skulle bli stora samordningsvinster om vägtunnel och tunnelbana byggdes samtidigt.

Idén var inte sämre än att den var värd att pröva. Men när förhandlingspersonerna, HG Wessberg och Catharina Håkansson Boman, inlett sitt arbete insåg de snart att det fanns andra möjliga samordningsvinster.

Den besvärligaste flaskhalsen i kollektivtrafiksystemet finns mellan Slussen- och T-centralen. Där ligger trafiken redan nära taket. En av de stora poängerna med att bygga ut blå linjen till Nacka är att ny

kapacitet skulle skapas- under vattnet som skiljer stadens norra och södra delar.

Så långt kommen i analysen ställs man dock inför en följdfråga: Hur skulle nyttan av den nya förbindelsen bli som störst? Regeringens önskan om ett samtidigt byggande av Österleden skulle absolut ge vissa samordningsvinster. Begränsningen i den lösningen låg dock i att tunnelbanan fick en dragning långt österut, under Djurgården.

Om man i stället lät den nya banan från Kungsträdgården gå söderut mot en station på östra Södermalm kunde den nya banan där förgrenas med en linje österut mot Nacka och en mot sydväst till Gullmarsplan. Därmed skulle inte bara den nya stationen på Södermalm, Sofia, vara attraktiv för många resenärer. Man skulle också kunna koppla ihop den sydvästliga blå grenen med den befintliga tunnelbanan vid Gullmarsplan. På så sätt skulle också en del av den trafik som i dag går på den hårt belastade gröna linjen kunna föras över till den nya blå grenen.

När de fyra borgerliga partiledarna i går på nytt skrev om tunnelbanan till Nacka var uppgörelsen klar men resultatet i viktiga delar ett annat än det som regeringen siktade på för ett år sedan. Österleden är skjuten på framtiden. I stället blev överenskommelsen koncentrerad på tunnelbaneutbyggnad och bostadsbyggande.

De deltagande kommunerna, Stockholm, Nacka, Solna och Järfälla, förbinder sig att själva eller genom annan markägare uppföra 78 000 bostäder i tunnelbanans närhet. Kommunerna bidrar tillsammans också med drygt 5 miljarder kronor. Staten skjuter till närmare 4 miljarder kronor. Landstinget står för en mindre del av själva banan men bidrar när man räknar in fordon och depåer med närmare 7 miljarder av de totalt 26 miljarder som kalaset beräknas kosta.

Resten, 9 miljarder kronor, ska tas in med hjälp av högre och breddad trängselskatt. Det fanns när systemet infördes farhågor att bilisterna

skulle- mjölkas på orimligt mycket pengar. Men under åtta år har avgiftsnivåerna varit oförändrade.

Med tanke på trängseln på Essingeleden och den stadigt ökande mängden bilar är det samhällsekonomiskt motiverat att som nu föreslås infoga Essinge-leden i systemet och höja maxnivån per passage från dagens 20 kronor till 35 kronor. Att de ökade intäkterna kan bidra till den likaledes samhällsekonomiskt kloka åtgärden att förstärka tunnelbanesystemet gör höjningen än rimligare.

Summa summarum: Det som började som en idé att på en gång bygga Österleden och tunnelbanan till Nacka blev något större och mycket bättre. Grattis Stockholm!

DN 12/11 2013 “

DN 13 nov 2013 : Trafik.

“Här är tåget som utmanar X2000”

“Hongkongföretaget MTR meddelar att de tänker utmana SJ:s X2000. Med nyttillverkade tåg som är rustade för svenska vintrar ska de erbjuda resenärer ett alternativ mellan Stockholm och Göteborg. “

“Satsningen går under namnet MTR Express, består av sex höghastighetståg och kostar företaget 700 miljoner kronor. MTR:s nordiska vd Peter Viinapuu berättar att tågen, som köpts in från schweiziska tillverkaren Stadler, är anpassade för det svenska vädret.

– **I Schweiz har man** ett liknande klimat som vi har här i Sverige, de vet alltså vilka utmaningar som tågtrafiken här ställs inför. Konstruktionen och den tekniska lösningen är designad för att klara svåra vinterförhållanden med snö och is, säger han till DN.

De nyttillverkade tågen levereras hösten 2014. Innan de sätts i trafik ska rekrytering och utbildning av lokförare och annan personal ske.

– För oss handlar den här satsningen inte bara om att konkurrera med SJ, utan i minst lika hög grad om att få folk att välja tåget i -stället för bilen eller flyget. Det är en -ganska tung flygtrafik som bedrivs från både Bromma och Arlanda till och från Göteborg. Det här är det mest klimateffektiva alternativet för att resa mellan Sveriges två största städer, säger Peter Viinapuu.

Totalt handlar det om 110 avgångar i veckan med en restid från tre timmar och tio minuter.

Joakim Sundberg joakim.sundberg@dn.se “

DN 13 nov 2013 : Tågurspårningen. Godståg stoppade trafiken vid Södra station

”Det finns ingen oberoende kontroll av spåren”

“ Urspårningen i centrala Stockholm föregicks av flera larm om dåliga spår och eftersatt underhåll på sträckan. Enligt ett ögonvittne såg rälsen ut ”som spagetti” i går – och Trafikverkets tillsyn av spåren får nu hård kritik. “

“Alla är överens om att spåren vid olycksplatsen är dåligt underhållna. Alla från den ansvarige ministern till banarbetarna som arbetar på rälsen. Men ännu vet ingen om det var räls- eller vagnfel som orsakade urspårningen som korkade igen Stockholm.

Signalteknikern Ludwig Löhman var först på plats vid olyckståget.

– Jag har aldrig sett något liknande. Tänk dig att du kokar spagetti och slänger upp några på köksväggen för att se om de är färdiga; så såg spåret ut där i tunneln. Spåret hade gått rakt av och hängde slappt på tunnelväggen. Jag har aldrig sett att ett spår kunnat gå rakt av på det viset, och inte i en växel eller så.

Enligt gårdagens uppgifter var det loket och fyra vagnar som spårade ur iu tunneln.

– De urspårade vagnarna stod huller om buller och lokets rutor var krossade. Loket stod mellan två spår och hade borrarat ner sig nästan en meter i makadamen. Det var verkligen mycket stora krafter som rört sig där, säger Ludwig Löhman.

Platsen trafikeras av cirka 1 100 tåg varje dygn, pendeltåg, fjärrtåg och godståg, så järnvägen utsätts för hårt slitage. Under sommaren har

flera banarbetare i Radio Stockholm berättat om bristande underhåll. Bland annat om att rälsen lossnat från syllarna.

I riksdagen fick infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd (M) frågor om den saken. På tisdagen sade hon till TT:

– Jag håller med om att underhållet varit alldeles för eftersatt. Just nu pågår höjd riskhantering för denna sträcka, med mer underhåll i kortare perioder. En mer genomgripande upprustning kan man göra först när Citybanan kommit på plats. Alternativet hade varit att stänga av alla trafik.

Trafikverket har beslutat att trafiken genom i området stängs av under åtta veckor somrarna 2018–2020 för nödvändig upprustning. Avstängningen sker sedan den nya Citybanan tagits i drift.

Trafikverket reducerar nu trafiken till sex tåg i vardera riktningen och hoppas på normal tidtabell om en vecka.

– Det har jag svårt att tro, säger Ludwig Löhman. Först måste man få bort de urspårade vagnarna och loket. Sedan ska man besiktiga platsen och därefter bygga upp anläggningen igen. Det låter väldigt optimistiskt att man skulle klara det på en vecka.

Ulf Olofsson, professor vid Kungliga Tekniska högskolan gjorde för några år sedan studier av järnvägens tillstånd på platsen och konstaterade brister i underhållet.

– Men det värsta är att det inte längre finns några oberoende kontrollörer längre. De som ska kontrollera att Trafikverkets entreprenörer gör ett fullvärdigt jobb är själva anställda av dessa entreprenörer.

Trafikverket tycker inte att det är något problem.

– Besiktningsmännen är ju validerade, det är det viktigaste, säger Tony Persson, enhetschef för underhållet i östra Stockholm.

Är det inte ett trovärdighetsproblem att de som ska kontrollera en entreprenör själv är anställd av samma entreprenör?

– Nej, jag har det största förtroende för besiktningsmännen.

Vore det inte bättre om Trafikverket hade egna besiktningsmän?

– Tja, som jag ser det är en besiktningsman en besiktningsman, det viktigaste är att de är validerade. Vem man är anställd hos ska inte ha någon betydelse.

Professor Ulf Olofsson håller inte med.

– Självklar blir det ett problem med trovärdighet och lojaliteter. I England hade man ett liknande system. Men det avskaffades efter ett rälsbrott som orsakade en dödsolycka.

Ole Rothenborg ole.rothenborg@dn.se “

“ Så här blir trafiken i Stockholm

Pendeltåg

Den totala trafiken söderut kommer att halveras jämfört med vanliga dagar. Om möjligt bör man söka sig till andra transportmedel. Undvik Älvsjö.

Tunnelbana

Trafiken ska inte påverkas, men i och med att passagerare som i vanliga fall åker pendeltåg kommer söka sig till tunnelbanan kan det bli en del förseningar.

Buss

SL sätter in ersättningsbussar mellan Älvsjö och Telefonplan. Busstrafiken i övrigt går som vanligt men kan behöva svälja fler resenärer än vanligt.

Bil

Åk hemifrån i tid om du ska bor söder om staden och ska in mot centrum. Trafikverket säger att köbildningar väntas och uppmanar människor att om möjligt jobba hemifrån.

Ska du resa långt?

Fjärrtåg

Göteborgstrafiken leds över Västerås. Trafiken söderut kommer att reduceras och måste dela spår med pendeltrafiken. Sammanlagt kommer hälften så många tåg som vanligt att passera tunneln.

Flyg

Då spårburen trafik kommer att vara kraftigt reducerad kommer efterfrågan på flyg till Malmö och Göteborg att gå upp. Se till att boka din resa i tid, även om flygbolagen säger sig vara väl rustade.

Hur påverkas du av tågkaoset?

Åse Bäcklund, 41, Nässjö: – Jag är på väg till Stockholm för att jobba och är nu fyra timmar sen. Men det är ingen större fara, jag är alltid positiv. Fram kommer man alltid.

Kristopher Carpio, 33, Hammarby sjöstad – Jag jobbar som tågvärd så jag har hjälpt folk att hitta andra resvägar. Många är så klart upprörda, men det är inte så mycket att göra. Jag har jobbat sedan fem i morse men ska åka hem nu.

Roselyne Olsson, 50, Strängnäs: - Jag åkte från Strängnäs klockan sju och var framme vid Odenplan klockan elva. Det är klart att det har varit störande, men det finns mycket värre saker än detta.

Simon Kahsay, 47, Södertälje – Det är klart att det tar längre tid nu. Jag ska till Märsta för utbildning och kommer att bli sen. Sedan har de varit väldigt dåliga på att informera om vad som händer.

Benny Eriksson, 60, Norrköping: – Jo, det har jag väl. Jag har åkt från Norrköping och är på väg till justitiedepartementet för jobb. Jag blir några timmar sen, men det är inte mycket att göra åt.

Katarina Henriksson, 47, Älvsjö: – Nej, jag har inte märkt av det så mycket ännu, men jag ska bara till Globen. Jag brukar åka pendeln, men får åka buss nu. Får se hur det går. “

DN 14 nov 2013 : Tågurspårningen.

“Tåg förseningarna en dyr affär för samhället”

“Minst tio miljoner om dagen. Så mycket kan tågkaoset kosta samhället enligt Jonas Eliasson, professor vid KTH. Godståget spårade ur på Sveriges mest trafikerade tågpassage. Trafikverket har fortfarande inga svar på varför tåget spårade ur. “

– Vi utreder orsaken till olyckan. Jag vet inte när vi kommer kunna berätta vad som hände, men vi vill ha svar så fort som möjligt, säger Bodil Sonesson, informatör på Trafikverket.

Under onsdagseftermiddagen öppnades ännu ett spår i tunneln, vilket innebär att fler tåg kan passera. Men trots att tåget bärgades i går eftermiddag kommer det att dröja elva dagar innan all trafik kan gå som vanligt.

– Prognosen är att tunneln kommer att vara fullt återställd måndagen den tjugofemte, säger Sonesson.

Det går att ta sig med pendeltåg mellan Stockholm C och Älvsjö, men trafiken är fortsatt kraftigt reducerad. Resenärer uppmanas att använda sig av alternativa resevägar och måste räkna med fortsatta förseningar.

Tågen mot Göteborg går över Västerås i stället för genom tunneln, vilket innebär både färre avgångar och längre restid. Tågen mot Malmö går ordinarie väg, men det är färre avgångar än vanligt.

Urspårningen är inte bara ett praktiskt problem för stockholmarna. Problemen i kollektivtrafiken kostar samhället tiotals miljoner. Det säger Jonas Eliasson, professor vid KTH som forskar på ämnet.

– Enligt beräkningarna kostar en resenär som är försenad en timme samhället mellan 300 och 400 kronor, säger Jonas Eliasson forskar om transportsystem och har bland annat tittat på nyckeltal för hur mycket förseningar i tågtrafiken kan kosta samhället, säger han.

Under tisdagen drabbades 25 000 resenärer av förseningar. Prislappen för samhället kan bli mellan tio miljoner och 20 miljoner per dag, bedömer Jonas Eliasson. Beräkningarna baseras på intervjuer med resenärer och statistik som har analyserats.

– Om förseningarna inte är en engångsföreteelse påverkas samhällets syn på var man vill bosätta sig och var man kan tänka sig att arbeta. Det påverkar i sin tur markvärdet på olika platser, viljan att betala för kollektivtrafiken och matchningen på arbetsmarknaden.

Forskningen visar att förseningar som påverkar pendeltåg kostar samhället mer än förseningar som påverkar fjärrtåg. Detta eftersom fler använder pendeltågen för att ta sig till sitt arbete. De visar också att tillgängligheten har stor betydelse för den som söker ett jobb, enligt Jonas Eliasson.

– Det här är kostnader som inte syns direkt utan som kommer på längre sikt, säger han.

Anton Säll anton.sall@dn.se “

“12 tåg i timmen kan passera olycksplatsen. I vanliga fall är kapaciteten dubbelt så hög
10 **miljoner**. Så mycket per dag kostar förseningarna samhället.
25 000 **Så många resenärer** drabbades av förseningar under tisdagen.“

DN 21 nov 2013 :

“Tågbrister kritiseras”

“ En tredjedel av alla tågolyckor sedan 2008 har inträffat vid platser med tidigare kända – men inte åtgärdade – fel.

– Säkerheten är något man inte får kom-promissa med, säger infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd (M).

Enligt SVT ska Trafikverket vid 23 av de 61 olycksplatser tidigare ha upptäckt fel men inte åtgärdat dessa. På fredag kommer Elmsäter-Svärd därför att kalla Trafikverket och Transportstyrelsen till ett möte.

TT “

DN 21 nov 2013 : Trafiksäkerhet.

”Kraftig begränsning av dubbdäck skulle rädda liv”

“Stora hälsorisker. Dubbade däck ökar drastiskt halterna av skadliga partiklar, och studier visar ett klart samband mellan dessa luftpartiklar och flera mycket allvarliga sjukdomar. Därför borde myndigheterna snarast införa förbud eller starka restriktioner mot dubbdäck, skriver två medicinforskare. “

“Sverige är ett av få länder i Europa som inte har några direkta restriktioner vad gäller användningen av dubbdäck. För närvarande får dubbdäck användas i hela Sverige mellan den 1 oktober och 15 april. Endast på vissa gator och i vissa områden i Stor-Stockholm finns det restriktioner mot dubbdäck. I de flesta andra länder i Europa har man av flera olika skäl infört omfattande begränsningar vid användning av dubbdäck. Så har till exempel Tyskland, Polen och Nederländerna totalt förbud mot dubbdäck. I övriga länder föreligger en mängd olika restriktioner som förbud på vissa vägtyper, hastighetsbegränsningar och avgifter vid användning av dubbdäck.

Vi vill med denna artikel visa på flera fakta som talar för att dubbdäck, åtminstone i mellersta och södra Sveriges, inte förbättrar trafiksäkerheten. Däremot skördar de av dubbdäcken frigjorda partiklarna flera dödsfall än vad själva trafiken gör i större städer.

Dubbdäck ökar inte trafiksäkerheten eller minskar olycksrisken vintertid. Det främsta argumentet för användningen av dubbdäck är att de minskar bromssträckan vid färd på hal is och hårdpackad snö, men å andra sidan har de sämre effekt på torr eller våt vägbanan. Enligt SMHI kommer den första snön i Mellansverige och söder därom i

medeltal (1961–1990) inte förrän tidigast den 1 november. Under den tid då dubbdäck får användas är dessutom antal dygn med snötäcke i detta område endast mellan 75 till 100 dygn, det vill säga 2–3 månader. Under resten av tiden är det således ett väglag där moderna, odubbade vinterdäck åtminstone har likvärdig om inte bättre effekt än dubbade. Det är också intressant att Taxi Stockholm med sina drygt 1 600 bilar sedan flera år tillbaka inte tillåter sina åkare att ha dubbdäck på bilarna.

I Norge har man under flera decennier gjort ingående analyser av dubbdäckens betydelse för trafiksäkerheten, och man har där konstaterat att en minskning av andelen dubbdäck inte lett till någon ökad olycksrisk. Tvärtom sjönk antalet olyckor i de undersökta områdena samtidigt som användningen av dubbdäck drastiskt minskade från ca 90 procent till 40 procent. För närvarande ligger dubbdäcksanvändningen i stora delar av Norge så lågt som ca 15–20 procent. Slutsatsen som kommunerna och Statens vegvesen drar, även om orsakssambanden mellan trafikolyckor och däcktyper är komplexa, är att en så låg andel dubbdäck som 10–15 procent inte ger upphov till någon ökad olycksrisk. Den kraftiga minskningen av antalet dubbdäck har däremot lett till en markant minskning av skadliga partiklar i luften.

Flera betydande nackdelar finns med dubbdäck. Det är helt klarlagt att dubbdäck sliter mycket mer på vägbanan än odubbade friktionsdäck, och som nämnts torde denna typ av vägunderlag vara den förhärskande under större delen av vinterhalvåret åtminstone i södra halvan av Sverige. Genom slitaget bildas också fåror i vägbanan där vatten samlas med enligt Trafikverket ökad risk för olyckor i samband med vattenplaning året om. Dessutom medför slitaget en mycket stor kostnad för reparation av vägnätet.

Dubbdäcken räddar inga liv – snarare tvärtom. Under de senaste decennierna har man i många studier också klart kunnat visa att

dubbdäck drastiskt ökar halten av skadliga partiklar i luften, främst de så kallade PM10 partiklarna (=luftburna partiklar mindre än 10 mikrometer). Mätningar som Statens väg- och trafikforskningsinstitut (VTI) genomfört visar att mängden PM10 ökar 60–100 gånger av dubbade jämfört med odubbade däck (SLB-analys 2013). Liknande resultat redovisas också i de ovan nämnda norska undersökningarna.

I ett stort antal vetenskapliga studier har man också visat ett klart och säkerställt samband mellan PM10 i luften och hjärt/kärl- (hjärtinfarkt, stroke) och lungsjukdomar (astma, kroniskt obstruktiv lungsjukdom, lungcancer). Detta gäller naturligtvis främst i större städer som till exempel Stockholm, där dessa partiklar dödar långt fler personer än vad som dör i trafiken. I en studie kunde man se att en ökning av de skadliga partiklarna med endast 10 gram/m³ resulterade i en ökning av den *dagliga dödligheten* i Stockholm med nästan 2 procent. Under april och maj ser man en dramatisk ökning av PM10 (5–10 gånger) jämfört med oktober och november.

Ovanstående fakta anser vi är så alarmerande att myndigheterna snarast borde införa förbud, eller åtminstone starka restriktioner mot användningen av dubbdäck i Sverige. Både svenska och norska institutioner menar dessutom att det inte finns några undersökningar som talar för att dubbdäck minskar olycksfrekvens jämfört med moderna odubbade däck. En begränsning av användningen av dubbdäck i Sverige skulle således inte minska trafiksäkerheten, men däremot påtagligt minska av luftföroreningar orsakad för tidig död i hjärt- och lungsjukdomar.

Följande slutsatser kan dras av tillgängliga data vad gäller dubbdäcksanvändning:

1 Dubbdäck ökar inte trafiksäkerhet eller olycksrisk i jämförelse med odubbade vinterdäck.

2 Dubbdäcksanvändning ökar kraftigt slitaget på vägarna med ökade kostnaden för vägunderhåll som följd.

3 Dubbdäck ökar drastiskt mycket skadliga partiklar i luften, vilket leder till en ökning av lung- och hjärt-kärlsjukdomar med ökad död som följd.

Bengt Fagrell, professor emeritus i medicin, specialist i hjärt/kärlsjukdomar, Karolinska institutet

Anders Melcher, docent, specialist i klinisk fysiologi, Karolinska institutet “

“ **Bakgrund. Vinterdäck**

Det är *krav* på vinterdäck – dubbat eller odubbbat – mellan den 1/12 och den 31/3 när det råder vinterväglag. Man *får* använda dem mellan den 1/10 och den 15/4. Råder vinterväglag får man använda dem även andra tider.

På några stadsgator i Sverige är det förbjudet att köra med dubbdäck, bl a Hornsgatan i Stockholm och Friggagatan och Odinsgatan i Göteborg. På delar av E18 i Täby kommun sänks hastigheten under dubbdäcksperioden.

Många europeiska länder har förbud mot dubbdäck, som Tyskland, Polen och Nederländerna. Även i Japan och delar av Nordamerika råder i praktiken förbud. “

Planering av fysiska miljöer. Städer.

Plan- och byggminister

Bostadsminister

Del av [Socialdepartementet](#)

[Stefan Attefall](#)

Civil- och bostadsminister

Del av [Civilutskottet](#)

Civilutskottet rör många områden, kan inte specificeras här.

Socialdemokraternas politik:

[Palm, Veronica \(S\)](#)

Ordförande i civilutskottet

Talesperson i Civilutskottet (CU)

70 Allmänt om konst o kultur. Del

71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.

72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar. Del

62 Ingenjörsvetenskaper (konstruktion o d). Del

643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell. Del

644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d. Del

647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter. Del

Som civilminister: 34, 6520-,

Borde gälla bara fysisk miljö, resten till Hem- och konsumentminister. Något om kommuner till Demokratiministern.

Plan- och byggminister

[Palm, Veronica \(S\)](#)

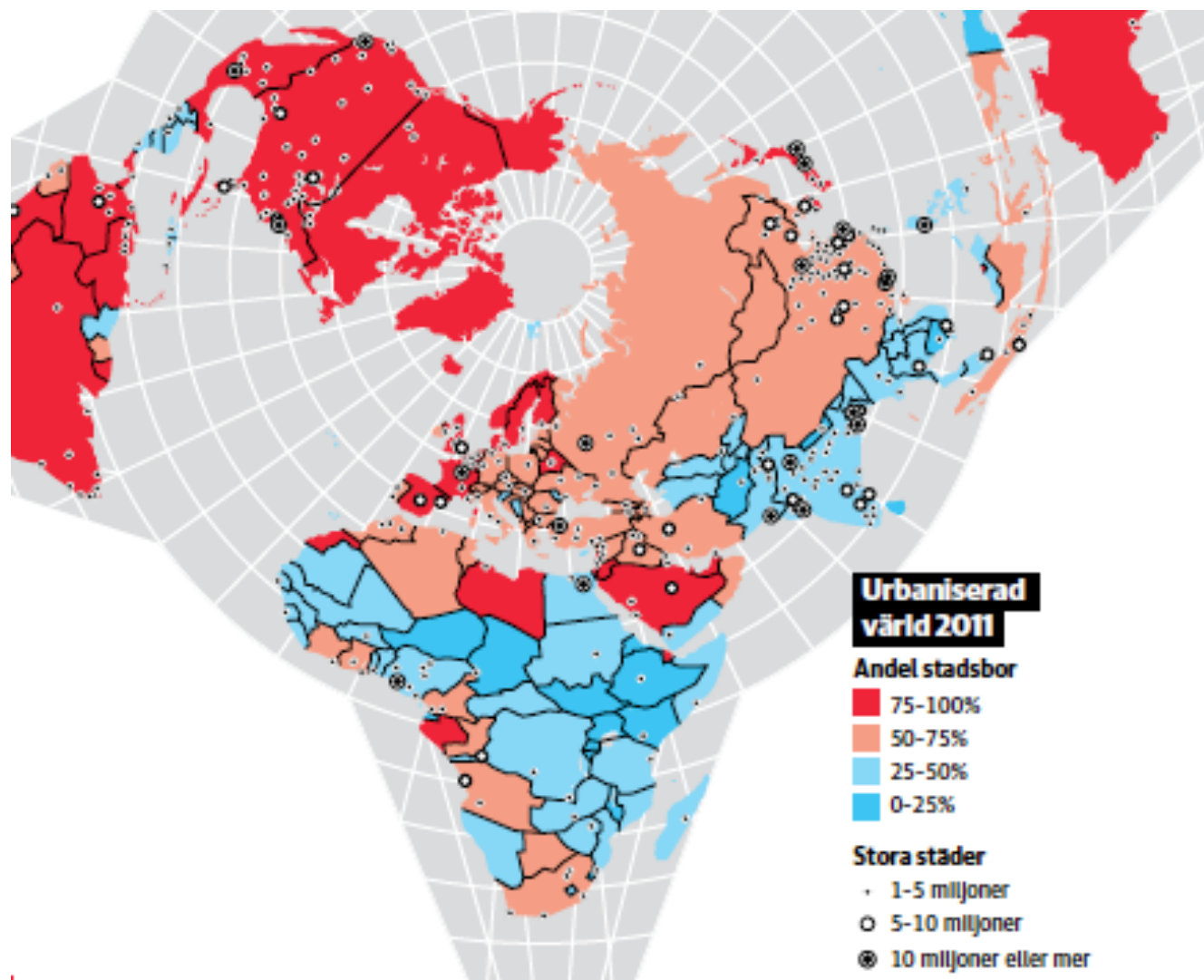
Ordförande i civilutskottet

Talesperson i Civilutskottet (CU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:
Inget om planering av fysiska miljöer

Från DN:s utrikesmagasin nov-dec 2013:

DN 23 okt 2013: Del 1. Var ska vi bo?

“Kommuner vill bygga – men stöter på hinder”

“Det byggs alldeles för få bostäder i Stockholms län. Bygandet går på tok för sakta för att svara upp mot den snabba folkökningen. Men det är inte de kommunala bostadsplanernas fel. De är nästan mer offensiva än kraven från näringsliv och bostadssökande. Problemet är att planerna alltför sällan och alltför sakta blir bostäder på riktigt. “

“Bostadsbristen och den låga byggtakten pekades ideligen ut som det största hindret för en fortsatt stark tillväxt i Stockholm. Larmen om att unga människor undviker Stockholm för att de inte hittar någon bostad duger tätt och bostadsbyggandet blir med all säkerhet en viktig valfråga nästa år. Den borgerliga alliansen i Stockholms stadshus lovade i förra veckan i ett första valutspel på området att öka byggtakten från 5 000 till 7 000 nya bostäder per år.

Bostadsbyggandet lockade fram vallöften även inför valet 2010. Socialdemokraterna lovade bygga 50 000 nya bostäder i länet på fyra år. Moderaterna kontrade några dagar senare genom att lova 56 777 bostäder. Så här ett knappt år före nästa val står det klart att löftena inte uppfyllts. Det ser ut som det blir högst 40 000 nya bostäder under den pågående mandatperioden.

Men 40 000 bostäder är väl ändå väldigt mycket?

Nej, inte alls.

Den snabba ökningen av befolkningen med 35 000–40 000 personer om året som Stockholms län haft sedan 2007 skapar ett behov av

omkring 16 000 nya bostäder om året. Det är den siffra som Länsstyrelsen använt i sina årliga larmrapporter om för låg byggtakt. Förra året grep bostadsminister Stefan Attefall (Kd) in. Han kritiserade i stort sett samtliga kommuner i länet för att bygga för lite och ålade landstinget att hålla koll på byggandet.

Det är inte troligt att landstinget förmår byggbolag, kommuner och andra inblandade att bygga bostäder i en rasande takt. Det är nämligen inget fel på bostadsplanerna i länets kommuner. En genomgång av kommunernas löften i samband med regionplaneringen och de egna bostadsbyggnadsplanerna visar att kommunerna i själva verket planerar för betydligt fler bostäder än vad partierna lovade i förra valrörelsen och det som enligt Länsstyrelsen krävs för att klara av inflyttningen.

Kommunernas planer hamnar någonstans mellan 16 000 och 19 000 nya bostäder om året. Kartan visar att det kommer att byggas ganska mycket i de flesta av kommunerna de närmaste 20 åren.

Tyvär visat kartan inte byggtakten utan planeringsambitionen. Och det är inte alls samma sak. Bara en enda kommun – Sundbyberg – har 2010–2012 lyckats bygga mer än vad kommunen utlovat i sina planer. Ett antal kommuner – Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tyresö och Nynäshamn – ligger ganska nära sina bygglöften. De andra ligger klart under sina utlovade åtaganden. Det är det som gör att det byggs mellan 4 000 och 6 000 färre bostäder per år än behovet – även när villabyggen och omvandlade fritidshus räknas in.

Den som tittar på kartan där vi visar de nya stora bostadsområden som planeras – och delvis redan börjat byggas – kanske upptäcker ett och annat område som har varit med i bostadsdebatten i många år. Vega i Haninge skulle bli en ny blomstrandestadsdel redan för 20–25 år sedan. Men en utbyggnad med 3 000 bostäder krävdes en pendeltåg-

station och den har dröjt länge. Nu lovar SL att den ska byggas 2017 och de första bostadsområdena byggs nu.

Ulriksdals forna galoppfält byggs sakta men säkert ut till något som liknar en lokal småstad. Galoppsporten flyttade härifrån till Täby redan 1960 för att det skulle byggas bostäder – som dröjde i 50 år. Ironiskt nog ska galoppsporten flytta från Täby till Upplands-Bro om några år för att ge plats för 6 000 bostäder.

Väsjöområdet i Sollentuna, Storängen i Huddinge och Rankhus i Upplands-Bro är tre av flera stora utbyggnadsområden som diskuterats i ganska många år, men fördröjts för att de krävt och kräver stora investeringar i trafiklösningar.

Flera av de framtida bostadsområdena står och faller med den utbyggnad av tunnelbanan som det nu förhandlas om. Med tunnelbana kan centrala Nacka, Barkarbystaden och Söderstaden bli de tre största utbyggnadsområdena de kommande 20 åren.

Men oavsett hur det blir med tunnelbanor, andra spår och vägutbyggnader finns det andra stora hinder att ta sig över om en byggplan ska förädlas från rutor på en lantmäterikarta till riktiga bostadshus.

Fakta. Många riktigt små lägenheter i Stockholm

I byggdebatten talas det ofta om att det i första hand är små bostäder och studentlägenheter som behövs. Att det i dag byggs relativt många ganska stora bostäder har delvis en historisk förklaring. Bostäderna i Stockholms län är inte särskilt stora. Av de omkring 950 000 bostäder som fanns i länet 2010 var drygt 150 000 fyra rum och kök eller större och nästan exakt 150 000 var fyrrummare – och då räknas även villor och radhus som i regel är större än bostäder i flerfamiljshus.

Det fanns omkring 240 000 trerummare och 230 000 tvårummare. Och de riktigt små lägenheterna – ett rum och kök eller rum med kokvrå eller studentrum- var närmare 200 000 – alltså betydligt fler än fyra-

rummarna.

Under 1960-talet och en bit in på 70-talet låg byggtakten på 18 000 till 20 000 nya bostäder per år. Sedan dess har byggandet inte varit i närheten av de siffrorna. På den tiden – fram till oljekrisen 1973 och gröna vågen som inföll ungefär samtidigt – pekade alla kurvor brant uppåt. Då fanns det storvulna planer på väldiga nya bostadsområden sammanknutna av – i första hand – breda motorvägar, i andra hand av tunnelbanor.

Flera väldiga bostadsområden som planerades vid den här tiden har begravts i dammiga byggarkiv – troligen för att aldrig dyka upp igen. Exempelvis en utbyggnad på Sollentunas del av Järvafältet en ny stad på Bogesundslandet och Angarnsstaden i Vallentuna. Marken som skulle bebyggas är i dag skyddad som naturreservat.

Anders Sundström anders.sundstrom@dn.se”

DN 24 okt 2013: Var ska vi bo? Del 2 :

“Därför håller politikerna inte sina löften”

“ Det saknas trafiksatsningar, planprocessen går långsamt, särintressen sätter käppar i hjulen, byggbolagen vill ha goda vinster och statens skatteutjämningsystem bestraffar tillväxt. Därför byggs det inte alls så många bostäder som det behövs i Stockholms län. “

“ I valrörelser utlovas massor med nya bostäder och länsstyrelsen har i åratal tjatat på kommunerna om nödvändigheten av att öka byggtakten från 10 000 till 16 000 bostäder per år. DN:s kartläggning i går visar att kommunernas planeringsmål är höga och offensiva, men tusentals bostäder om året fastnar på vägen från plan till första spadtag.

Glappet mellan behovet av nya bostäder och bostadsbyggandet ökar från år till år. Med något enstaka undantag har bostadsbyggandet varit för lågt varje år sedan 1990-talets början. Det innebär i praktiken att det utöver de omkring 260 000 bostäder – 16 000 per år – som behövs fram till 2030 om Stockholm fortsätter att växa i nuvarande takt behövs ytterligare 65 000–70 000. Effekten av det ökande glappet mellan behovet och byggandet är förklaringen till att unga bor kvar hemma eller tvingas till andrahandsboende upp i yngre medelåldern. Andra undviker att flytta till Stockholmsregionen – fast de kanske skulle vilja bo där jobben och folklivet finns.

Men varför byggs det inte fler bostäder?

Det finns en rad förklaringar till det låga byggandet. Längre låg de svåra åren för över 20 år sedan, när det stod tusentals lägenheter tomma och tickade skattepengar i förorterna, som en dämpande filt över bostadsbyggandet. Men det borde vara relativt glömt nu. Däremot finns det andra ekonomiska faktorer som styr. Byggekostnaderna är så höga

att politikerna inte tror att folk med låga inkomster har råd att bo i bostäderna. Därför har det under åtskilliga år i huvudsak byggts bostadsrätter i lägen där byggherrarna kan få hyggliga vinster på lägenheterna. Det vill säga i Stockholms centrala delar och i de kommuner som ligger närmast Stockholms innerstad.

Sigtuna är en kommun som byggt mycket trots avståndet till Sergels torg. Men här byggs nästan enbart hyresrätter.

– Det är lite upp- och nedvända världen. De projekt som bara ligger och väntar på att bli byggda är enbart bostadsrätter, säger kommunalrådet Lars Bryntesson (S).

Bostadsrättsprojekt som vilar i väntan på bättre tider finns i en rad kommuner.

Ett annat hinder är att kommunerna helst vill bygga i kollektivtrafikkära lägen för att minska tvånget att åka bil. Många kommuner saknar kollektivtrafikkära lägen. Nya spår i alla former är en het önskan från stadsbyggnadsansvariga. Och det är långtifrån enbart de nya tunnelbanor som regeringen förhandlar om som är nödvändiga om Stockholm ska kunna fortsätta att växa.

– Vi på Södertörn har haft otur i lotteriet. Vi måste verkligen ha den stoppade Södertörnsleden om vi ska kunna bygga bostäder i centrala Huddinge. Och det enda positiva som hänt med Spårväg syd är att landstinget i alla fall sagt att det inte ska stanna vid en busslinje, säger Tomas Hansson (KD) kommunalråd i Huddinge.

Planprocessen anses av många vara en ful bov i det här dramat. Det tar många år för en detaljplan att fabriceras, diskuteras, samrådas om och överklagas. Det beror förstås både på att kommunerna inte har tillräckligt med planarkitekter och att grannar och andra intressenter gärna överklagar planerade byggen – som ju stör både utsikter och eftermiddagstupplurar. Men staten som skickat ut bostadsminister

Stefan Attefall (KD) som torped för att få fart på byggandet har också stor inverkan på planprocessen.

Det är staten som sätter bullerkrav, reglerar vilka provningar en plan måste igenom och värnar om allehanda riksintressen. Inte sällan överklagar staten genom någon av sina myndigheter de bostadsplaner andra delar av staten gärna vill ha fram. Peter Carpelan (M), kommunalråd i Ekerö, styr en kommun där nästan allt är ett riksintresse för kulturvård, naturvård eller som granne till en dricksvattentäkt.

– Man kanske skulle göra bostadsbyggande till ett riksintresse så det blev jämbördigt med andra riksintressen, föreslår han.

Kommunalråden Peter Frej (M) i Värmdö och Jonas Nygren (S) i Sundbyberg är politiska motståndare i många frågor. Men de är rörande överens om att det statliga skatteutjämningsystemet missgynnar kommuner som växer. Det betyder att kommuner som inte bygger egentligen värnar mer om kommuninvånarnas skattepengar än kommuner som bygger.

Men om de styrande i Danderyd och Lidingö – två kommuner som pekas ut som byggbromsar – skulle bestämma sig för att bygga nya stora bostadsområden dyker ett nytt hinder upp – folkomröstning. De nya reglerna för folkomröstningar kan i framtiden sätta stopp för bostadsområden. I Lidingö skulle det bli folkomröstning om en satsning på Torsvik närmast Lidingöbron. Den folkomröstningen är stoppad eftersom de styrande parterna böjt sig för folkopinionen och bestämt sig för ett måttfullt byggande.

Som om inte det vore nog så finns det ett mycket påtagligt och starkt intresse för att bygga mindre än vad som behövs. Effekten av att bygga mycket mer blir ju att priserna på bostadsrätter sjunker och det vill varken banker, byggbolag eller de allt fler som bor i bostadsrätt.

Anders Sundström anders.sundstrom@dn.se “

“Röster om bostadsbristen.

”Vårt stora problem är att Stockholm Vatten äger 70 procent av kommunen och det är naturreservat.”

Lennart Kalderén (M), kommunalråd i **Salem**.

”Landstinget klarar inte av att ta beslut om att bygga spår. Vi har byggt i Stora Ursvik i flera år. Det senaste landstingets borgerliga majoritet gjorde var att skjuta upp Tvärbanans byggstart från 2014 till 2016.”

Jonas Nygren (S), kommunalråd i **Sundbyberg**.

”Byggföretagen vill egentligen bara bygga i säkra lägen och de bygger mindre än kommuner vill för att hålla priserna uppe.”

Anders Ekegren (FP), kommunalråd i **Sundbyberg**.

”Vi bygger nästan bara hyresrätter. Intresset för att bygga bostadsrätter, som vi behöver för att få den blandade bebyggelse vi vill ha, är lågt.”

Anna-Karin Bergvall, stadsbyggnadschef i **Sigtuna**.

”Visst kan vi bygga tusentals bostäder, men det är förknippat med många men. Vi behöver kollektivtrafik, vi stoppas av särkrav på buller och strandskydd och kommuner som växer straffas av skatteutjämningsystemet.”

Peter Frej (M), kommunalråd i **Värmdö**.

”Oftast är det ett folkinitiativ som ligger bakom en folkomröstning. Men vi tror att vi har ett så bra förslag att det blir ett ja till Väsby sjöstad.”

Per-Erik Kanström (M), kommunalråd i **Upplands Väsby**.

”Om staten menar allvar med sin önskan om snabbare bostadsbyggande sitter staten själv på det viktigaste verktyget. Öka anslagen till Trafikverket så att infrastrukturen byggs ut.”

Mats Eriksson, planeringschef i **Vallentuna**.

”Vi har stora fritidshusområden som nu planläggs för permanentboende med bland annat kommunalt vatten och avlopp. Det genererar inte så mycket bostäder men drar stora resurser.”

Sara Kopparberg, stadsbyggnadschef i **Tyresö**. “

DN 26 okt 2013: Dagens Viktor.

“Bostadsbristen är en social bomb”

“DN Stockholms Viktor Barth-Kron bloggar på DN.se “

“Var ska vi bo? DN:s miniserie ställde frågan i veckan, och även om ett konkret svar uteblev gavs en översikt av de problem som skapat och skapar bostadsbristen. Sammanfattningsvis: Det ser kämpigt ut.

Bostadsfrågan seglar allt mer upp som en av politikens hetaste potatisar och en efter en hoppar tungviktarna – senast Ingvar Carlsson (S), som kräver nytt miljonprogram – in i debatten.

Det gör de alldeles rätt i. Bostadsbristen är en tickande social bomb och skälet är enkelt:

Om bostäder betraktas som en ändlig resurs öppnar det för motsättningar. Vem har i så fall ”rätt” till en bostad i Stockholm – den som nyss flyttat hit, eller den som är född och uppvuxen här? Det är en frågeställning med helt annan sprängkraft än den om huruvida en etta på Söder bör kosta 4 000 eller 6 000 kronor i månaden.

Bostäder är dock inte en ändlig resurs och sett utifrån kan hela situationen tyckas märklig – nog borde det väl finnas tillräckligt politiskt tryck för kraftfulla åtgärder?

Politiskt tryck finns förstås, men hur det ser ut skiljer sig mellan de kommuner som ytterst ska bära ansvaret. I småskaliga Danderyd och Lidingö kan du förlora val på att lova bostäder. Den som skulle försöka upphäva Bogesundslandets nyligen erhållna naturreservatsstatus och sätta 1960-talets exploateringsplaner i verket skulle förmodligen bli inspärrad i Vaxholms fästning för evig tid. Och så vidare.

I regionens redan täta kärna finns ett annat tryck, men allt kommer inte att kunna lösas genom ett klubbslag i Stockholms stadshus.

Den andra frågan gäller vad som byggs. Med samtidens krav blir byggkostnaderna numera så höga att även nya hyresrätter ofta blir ouppnåeliga för hushåll med små resurser. Så vart ska de ta vägen?

Hittills har svaret i första hand varit 60- och 70-talens förorter, men de står där de står och reproducerar inte sig själva i takt med att behovet växer. I stället blir de dyrare när renoveringar genomförs.

Få politiker ställer sig upp och säger att man vill bygga nya, storskaliga områden med den begränsade standard som skulle krävas för ett lågt hyresläge. Tacka för det – det är ju betydligt trevligare att tala om sjöstäder, upprustningar och miljöstadsdelar.

Frågan är dock vad alternativet är. Och om vi verkligen vill veta det.

Viktor Barth-Kron viktor.barth-kron@dn.se “

DN 30 okt 2013: Var du bor avgör hur mycket du rör dig.

“Är du en hurtbulle eller soffpotatis?”

“Var du bor avgör om du blir en soffpotatis eller en hurtis. I Solna är risken stor att du hamnar i soffan – på Södermalm i cykelspåret. – Det bästa för folkhälsan vore att bo i en villa på Kungsholmen, säger forskaren Anton Lager på landstinget.”

“Din boendemiljö avgör hur mycket du rör dig visar en ny studie från Karolinska Institutet. Forskarna har mätt hur mycket kommuner och stadsdelar i Stockholms län bidrar till såväl stillasittande och vardagsmotion som idrottsträning. Resultaten har rensats från alla övriga parametrar som kan spela in, som kön, ålder, yrke, inkomst och födelsebakgrund.

– Vi vill ta reda på vad kommunerna och stadsdelarna själva kan göra för att få människor att bli mer fysiskt aktiva, säger Anton Lager, vid landstingets Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin.

Mest förvånande för forskarna är att ren idrottsträning inte alls verkar påverkas av hur många gym, arenor eller elljusspår som finns i området.

– Vi hade föreställt oss att man skulle kunna spåra att där det fanns friskis och svettis, gym och schyssta elljusspår skulle folk också motionera mer. Men skillnaderna i motion förklarades helt av befolkningens utbildningsnivå, inkomst och yrke.

Däremot hittade man stora skillnader i länet både i tv-tittande och vardagsmotion. På Södermalm som är Stockholms mest tätbefolkade stadsdel går och cyklar man en halvtimme mer i veckan än den genomsnittlige stockholmaren.

– Ju längre från Stockholms city man bor desto mindre går och cyklar man. Det är en av de positiva effekterna med förtätning. Vi bor tätare och har närmare till jobb, service, affärer och bibliotek och kan man cykla och gå dit ökar ju sannolikheten för att man gör det.

Förtätningen har dock en bekymmersam baksida. Fler blir soffpotatisar och sitter allt längre framför tv:n, internet eller med en bok. I tätbefolkade Solna och många innerstadsdelar ägnar man sig åt stillasittande aktiviteter nästan en timme mer i veckan än snittinvånaren i länet.

– Fördelen är att folk blir lite mer vardagsaktiva, men det går inte att få till förtätning utan lägenheter – och med lägenheter kommer automatiskt tv-tittande. Det blir en tradeoff.

Varför tittar man mer på tv i lägenhet?

– Ja, det borde man titta närmare på. Om det är så enkelt att man har några meter närmare till tv:n, om det är knöligt att ta sig ut om man bor på sjunde våningen eller om de som väljer att bo i lägenhet är lite mer bekväma.

Lösningen för att uppnå den bästa hälsofrämjande effekt är utopisk på Stockholms överhettade bostadsmarknad.

– Det bästa vore att bo i en villa på Kungsholmen. Men det går ju inte ihop med förtätning, vi kan ju inte stapla villor på varandra, säger Anton Lager.

DN åker till Solna för att ta reda på varför stadsdelen är soffpotatisarnas rike.

Solnabon tillbringar en timme mer i veckan framför tv:n än snittstockholmaren. När det gäller vardagsmotion hamnar staden på åttonde plats, cirka fem minuter mer i veckan än snittet. Ändå saluför sig Solna som en idrottsstad, hem för Nationalarenan och fotbollslaget AIK.

– Vi är en idrottsstad med utbredd sporttradition. Vi brukar toppa i länet med ungdomar i organiserad idrott. Samtidigt har vi en delad befolkning. En hel del hantverkare med fysiskt krävande jobb som tar bilen till jobbet, och så en del tjänstemän som cyklar eller åker kollektivt till stan och rör sig mer, säger Arion Chryssafis (M), ordförande i trygghetsrådet i Solna.

Vad gör ni för att få folk att röra sig mer?

– Nu får vi snart en tvärsparväg som gör att folk rör sig mer och så arbetar vi med en cykelplan. Men just nu är det svårt att röra sig i centrum eftersom alla infrastruktursatsningar har gjort att vi tvingats stänga cykelstråk. Det ska bli bättre.

I år kom Boverket med en handbok i hur kommunerna bör planera för rörelse och Folkhälsoinstitutet jobbar också med förebyggande hälsoarbete.

– Av väldigt stor betydelse är att man känner sig trygg. I en tät stadsdel som Södermalm rör det sig mycket folk och då känner man sig trygg, det är något som kommunerna kan ordna med relativt enkla medel, säger Henry Stegmayr, utredare på Folkhälsoinstitutet.

Skillnaderna mellan stadsdelarna i Stockholms stad är stora och något hälsoarbete på stadsplaneringsnivå finns inte. Stadens folkhälso-utvecklare jobbar mer med att få ungdomar att träna mer organiserat, bland annat genom bonus till föreningar som lockar nya grupper att träna. Man riktar också insatser för att stimulera särskilt inaktiva grupper, bland annat genom särskilda kvinnodagar på badhusen i Skärholmen och Husby.

– Just nu bygger vi ut utegymmen. Vi försöker sprida dem jämnt men tittar extra på områden där fler inte rör sig och har bland annat gym i Sättra, Farsta, Järva och Grimsta. Jag tror att vi också måste gå ut med mer information om värdet av att röra sig och anpassa utbudet när det traditionella föreningslivet inte tilltalar dem som bor där i samma utsträckning, säger Magnus Åkesson, folkhälsoutvecklare på Stockholms stad.

När det gäller ren idrottsträning är skillnaden mellan bästa och sämsta kommun och stadsdel i länet bara 10 minuter och ej statistiskt signifikant.

Resultaten bygger på 26 486 svar ur landstingets folkhälsoenkät 2010.

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se “

DN frågar. Solnabo, är du en soffpotatis?

Amanda Lingsäter, 22 år, student, Solna: – Jag sitter i soffan mest hela dagen. Jag bor i studentrum så det finns inte så mycket yta att röra sig på. Jag tränar inte på gym eller så. Det blir inte så mycket vardagsmotion heller här i Solna. Ibland händer det att jag går en promenad. Men jag hittar inte så bra här. Jag irrar faktiskt mest omkring fortfarande, det är tur att det finns gps på mobilen.

Emil Hellberg, 28 år, student, Kungsholmen: – Det blir ju mycket tid i soffan, absolut. När man pluggar blir det ju både som slöande men också att man sitter och läser. Jag bor i en etta, det är ju inte så litet för att vara student. – Jag har börjat träna ganska mycket nu i höst och går på gym tre gånger i veckan, för jag har ett ganska nära där jag bor. Fast det blir mest styrketräning. Vardagsmotion blir det inte så mycket, jag har SL-kort, men i somras cyklade jag en del och joggade runt Kungsholmen.

Stig Jönsson, 86, pensionär, Solna: Jag tittar på tv ungefär tre timmar om dagen i fåtöljen. Men jag rör mig en hel del hemma, jag bor själv i en trea så jag har en del att göra. Jag går hit till centrum varje morgon, det tar kanske 10 minuter, det har jag gjort i tjugo år. Ibland promenerar jag på Ekerö. På vintern är det ett elände att gå på trottoarerna för de sköter inte snöröjningen här i Solna.

Sune Söderström, 77, pensionär, Huvudsta: – Jag sitter i fåtöljen kanske en och halv timme om dagen. Det blir inte så mycket tv utan kanske mer mobilen. Jag googlar allt hela tiden och har en massa appar med nyheter och sport. Minst en gång i månaden åker jag med Birka Princess och dansar och då blir ju ingen tv. Jag cyklar nästan överallt varje dag, ned till centrum och in till stan till jobbet på Östermalm några gånger i månaden. Jag cyklar till Friends också, jag har jobbat på Råsunda och följer AIK, även bortamatcherna.

Ruzica Anusic, 32, sjukgymnast, Huvudsta, Gideon 7,5 månader: – Jag spenderar nog mer tid framför datorn än framför tv:n. En till två timmar per dag blir det nog. Tv:n har jag mer i bakgrunden. Men det är klart att man har nära till soffan i en lägenhet, det är ju köksstolen, soffan och sängen man har att välja mellan. Jag går mycket nu när jag fått barn. Jag blir förvånad att Solnabor inte rör sig för det finns så mycket att göra här. Det är så kompakt och så mycket biltrafik i Solna så det bästa är att ta cykeln. Även in till stan finns det bra cykelvägar. – Jag klättrar mycket och försöker komma upp i två gånger i veckan, innan jag fick barn var det oftare. Jag jobbar som sjukgymnast och lever lite som jag lär.

DN frågar. Södermalms bo, är du en hurtbulle?

Christian Ferm, 34 år, brandman och fotograf, Södermalm med Otto Ferm, 1 år, Södermalm: – Jag tränar mindre men går mer nu när jag fått barn. Jag är mycket mer ute på dagarna, både på morgonen och på eftermiddagen. Otto blir så himla grinig annars. – Det är så fint och inspirerande att gå här på Långholmen, i Tanto, runt Årstaviken och på Söder Mälarstrand. Jag cyklade alltid till jobbet i Huddinge, det tar cirka 35 minuter dit. Samtidigt är det skönt att komma ut för man bor så trångt här på Södermalm, vi har 58 kvadratmeter. – Jag kollar nästan aldrig på tv, men sitter en del framför datorn, kanske en och en halv till två timmar per dag.

Irene Svanerud, 72, pensionär och volontär, Södermalm, med hunden Tobbe: – Vi går ut och går tre fyra gånger om dagen Tobbe och jag. Jag skaffade honom för fem år sedan för att få sällskap på promenaderna. – Det finns många fina ställen här på Södermalm, Tanto är närmast, men helst går jag i skogen i Tyresta. – Jag cyklar inte så ofta för jag tycker att det är lite läskigt att cykla i stan. Jag går på Friskis och Svettis här i Hornstull två gånger i veckan, jag är värd där också. Jag dansar linedance också på måndagar. Jag ägnar kanske tre timmar om dagen åt dator och tv.

Leo Svensson, 10 år, Hornstull: – Vi tar en promenad för vi har höstlov. Vi har suttit inne framför datorn och gjort en film ganska länge, så vi tyckte det vore bra med en promenad, man blir stel i benen annars. Jag går, cyklar och kör sparkcykel på vardagarna. Jag har mycket aktiviteter. På måndagar tränar jag friidrott, på tisdagar är det kör, på onsdagar programmering och på torsdagar gitarr. Jag håller på mycket med datorn, någon timme om dagen och på kvällarna läser jag och slappar om jag inte har aktiviteter.

Isak Lundgren, 10 år, Hornstull: – Jag går och cyklar mycket, ofta här i Tantolunden. Jag brukar cykla till skolan varje dag men nu är det kallt så då går jag, det är ganska nära. Jag idrottstränar inte annars. – Jag tittar kanske en halvtimme på tv på vardagar och kanske en timme på helgen. Just nu är min dator trasig så det blir inte så mycket.

DN 30 okt 2013: Oljebolagens vinster.

“Mackarna kämpar om marginalerna”

“Oljebolagen tjänar återigen pengar på drivmedelsförsäljning. Men den ökade vinsten kommer inte bensinhandlarna till del. Nu varnar de för att allt fler bensinmackar kommer att gå omkull om marginalerna inte höjs. – Det är konsumenten som blir lidande i slutändan, säger Robert Dimmlich, vd för Svensk bensinhandel. “

“Åren 2006–2010 var en tuff tid för oljebolagen då det var svårt att tjäna pengar på drivmedel som bensin och diesel. De senaste åren har dock inneburit ett uppsving för branschen.

Brittiska BP visade till exempel ett oväntat starkt resultat med en vinst på 3,7 miljarder dollar, då resultatet för årets tredje kvartal presenterades i går. De bättre tiderna har också inneburit att oljebolagens marginaler på drivmedel har ökat markant.

– Trenden är att det är tydliga förtjänster på drivmedel och de tar bolagen uteslutande, säger Robert Dimmlich, vd för Svensk bensinhandel.

Ashkan Kasbi, som äger en Shellmack i Jakobsberg utanför Stockholm, är kritisk till att handlarna inte fått vara med och ta del av de ökade marginalerna. Han har drivit macken i åtta år och tycker att det blir allt svårare att gå runt.

– Handlarna har varit med och delat på kostnaden för den nedgång som varit. Det är på tiden att handlarna får följa med upp när marginalerna är större, säger han.

Men enligt Jonas Sidenå, vd för St1 som äger Shellkedjan i Sverige så är det naturligt att oljebolagen får en större del av kakan. Oljebolagen står för investeringar i alltifrån tankbilsflotta till import och produktion. Dessutom kräver ökade miljökrav en hel del investeringar.

– Miljökraven innebär att vi måste bygga om stationer och se till att ta fram ickefossila produkter. Just nu håller vi till exempel på att bygga

en etanolfabrik i Göteborg. Tjänar vi inga pengar kan vi inte göra det, säger Jonas Sidenå.

Ashkan Kasbi har i dag en drivmedelsmarginal på ungefär en procent per liter efter att omkostnaderna är borträknade. Det gör att han tjänar betydligt mer pengar på kolv och kaffe än på drivmedelsförsäljning.

– Så länge vi i bensinhandeln inte tjänar pengar på vår kärnprodukt så har vi ett jätteproblem, säger han.

Men han får mothugg av Jonas Sidenå. Han menar att mackägarna måste acceptera att den primära inkomsten inte längre kommer från drivmedel.

– Man måste i dag betrakta drivmedel som en trafikskapare. Sen gäller det att vara på topp för att få in kunden i butiken.

De senaste åren har dock inneburit en nedgång även i butiksförsäljningen. Om inte bensinhandlarna får ta del av de ökade drivmedelsmarginalerna kommer trenden med nedlagda bensinmackar att fortsätta, enligt Robert Dimmlich på Svensk Bensinhandel.

– Det är konsumenten som blir lidande i slutändan. Försvinner bensinmacken från de små orterna så försvinner all form av närservice eftersom mackarna ofta är ombud för alltifrån post till apotek. När den sista lokalen försvinner kommer utflyttningen också att följa.

Jon Andersson jon.andersson@dn.se “

“Fakta. Drivmedel

Bensin och diesel är de vanligaste drivmedlen vi tankar våra bilar med.

Sedan några år tillbaka har dieselförsäljningen gått om försäljningen av bensin.

Enligt siffror från Svenska petroleum och biodrivmedelinstitutet (SPBI) låg bensinpriset på 14,52 kronor/litern i september månad. Priset på diesel låg på 14,70 kronor/litern.

DN 30 okt 2013: Oljebolagens vinster.

“Handlarnas bästa tid över”

“Kommentar

Det är tuffa tider för mackägare. Och det ser inte ut att bli bättre. Deras bästa tid har varit. Det var med massbilismens tillväxt på 1950- och 60-talet som stationsutbyggnaden var som intensivast. Bilister behövde tanka och serva bilen och få något att äta och dricka.

Enligt Svenska petroleum- och biodrivmedelinstitutet (SPBI) fanns det 1968 nästan 9 000 ställen det gick att tanka på. Då var många av dessa enstaka pumpar vid exempelvis butiker och garage. Men ändå; det fanns över 4 500 servicestationer. I år, 2013, finns det 2 700 tankställen varav nästan 1 700 är automatstationer. Den gamla älskade servicestationen har det tufft. Den kanske till och med är utrotningshotad?

Kampen om drivmedelsmarginalen är gammal. Bensinhandlarnas organisation föddes 1934 just för att kunna ta kamp mot oljebolagen. Det här var på den tiden då världens oljeförsörjning sköttes av ”De sju systrarna”, sju mäktiga västliga oljebolag i märkliga samarbeten.

Det borde vara naturligt att varje produkt som säljs på stationen har en rimlig vinstmarginal för macken. Det är ett konstigt resonemang att den lövtunna marginalen på drivmedel ska uppvägas av kaffet, läsken och mineralvatten med flera varor.

Mackägarna tvingas se allt färre kunder komma in på stationen. Automatpumpar är bra mot smitningar från bränslenotan – men sämre när det gäller att locka kunderna till spontanköp av kaffe och korv på macken.

Det stora hotet är dock den förändrade fordonsflottan. Bara Sveriges omläggning från bensin- till dieseldrift har haft stor effekt. I fjol var

nästan 67 procent av de nyregistrerade personbilarna försedda med dieselmotor. Många av dessa har en räckvidd efter en tankning på omkring 100 mil. Då kanske det bara blir ett tankstopp i månaden.

Den växande vurmen för hybrider, laddhybrider och elbilar är inte heller till gagn för macken. Hybrider är bränslesnåla, laddhybrider går att köra typ 2–5 mil på enbart el som laddas från elnätet – inte från macken. Där tankas det kanske bara någon gång när fossilbränslet som är alternativet som drivmedel i laddhybriderna har använts. Den rena elbilen slutligen har få ärenden att uträtta på macken.

Jacques Wallner jacques.wallner@dn.se “

DN 8 nov 2013: Byggregler.

“Svaret till bostadsministern: Stockholm blir som Östberlin”

“Bostadsminister Stefan Attefalls ambition att skapa enhetliga regler för bostadsbyggandet i hela landet faller inte i god jord i Stockholm. Regelförslagen riskerar att minska bostadsbyggandet och döda alla miljöambitioner och klimatsatsningar. Stadsmiljöborgarrådet ser Attefalls förslag som en risk för att Stockholm blir ett nytt Östberlin. “

“Nästan alla politiker är bekymrade över att det byggs på tok för få bostäder i Stockholms län. I regeringen är bostadsminister Stefan Attefall (KD) den som har anledning att vara mest bekymrad. Han har flera gånger uttryckt sin ilska över att många kommuner i Stockholms län gör för lite.

Stefan Attefall vill också förenkla regelverket för bostadsbyggandet. Bland annat genom att ta bort möjligheterna för kommunerna att ställa egna tekniska krav på husen. Regeringens syn är att gemensamma landsomfattade regler skulle ge fler och billigare bostäder.

Förslaget till nytt regelverk är ute på remiss och får stark kritik från Stockholms stad. Ett yttrande över förslaget som ska upp i borgarrådsberedningen nästa vecka påminner om att Stockholm inte hade kunnat bygga tusentals bostäder vid trafiktäta gator och vägar om staden inte haft egna regler. Miljöstadsdelarna Hammarby sjöstad och Norra Djurgårdsstaden skulle inte ha blivit av om det inte vore för Stockholms egna hårdare miljö- och energiregler.

– Vi lovordar att onödiga regler tas bort och att regelverk bantas. Men om staten inte tillåter att vi bygger med högre miljökrav än rikskraven

är det som att slänga ut barnet med badvattnet. Hårda miljökrav utvecklar byggandet, säger finansborgarrådet Sten Nordin (M).

Han betonar att byggbolagen varit helt med – till och med pådrivande – för att bygga mer energisnålt.

– Byggföretag och företag inom miljösektorn ser bostadshus som drar mindre energi än vanliga hus och innehåller miljötekniska nyordningar som skyltfönster. Det gör nog regeringen också. Jag har guidat många ur regeringen i miljöstadsdelarna, säger Sten Nordin.

Stadsmiljöborgarrådet Per Ankersjö (C) ser tankarna på ett nationellt regelverk som ett dråpslag mot Sveriges ambitioner att gå i spetsen för minskad energiförbrukning och kretsloppsstänkande i byggsektorn. Han fasar också för en hård likriktning av byggandet.

– Man får en känsla av att det är lite som att en centralmakt vill bestämma allt. Då kan man se gamla Östberlin framför sig, säger Per Ankersjö.

Anders Sundström anders.sundstrom@dn.se “

“Fakta. Bostadsbyggande

Bostadsbyggandet i Stockholms län har i flera år varit mycket blygsamt – man har nått upp till ungefär hälften av behovet när befolkningen i länet växer så snabbt som den gör. Några kommuner – Stockholm, Solna, Sundbyberg och Sigtuna – står för en mycket stor del av bostadsbyggandet.

Regeringen vill öka byggtakten även genom att slopa fastighetsskatten på hyresrätter. I gårdagens DN lovade finansminister Anders Borg (M) flera andra förslag till våren. “

DN 11 nov 2013 : Stockholmsregionens infrastruktur.

”Så ska vi bygga ut t-banan och bostäderna i Stockholm”

“Överenskommelse klar. Staten, landstinget och fyra kommuner har nu enats om hur Stockholm ska bygga ut tunnelbanan och öka bostadsbyggandet. Det blir nio nya stationer och 78 000 nya bostäder. Trängselskatten höjs och införs redan 2016 på Essingeleden för att bidra till finansieringen, skriver alliansens fyra partiledare“

“Människors möjlighet till resor och rörelse skapar grund för tillväxt, arbete och välfärd. Därför har alliansregeringen gjort betydande investeringar i infrastruktur i hela Sverige och lagt fram förslag om historiskt stora infrastruktursatsningar för perioden 2014-2025. Vi har bland annat beslutat om Förbifart Stockholm, ett av de största infrastrukturprojekten någonsin när det gäller svensk vägtrafik. Men mer finns att göra, och då inte minst i Sveriges storstadsregioner där en snabb befolkningstillväxt många gånger ställer ökade krav på framtida investeringar.

I början av året tillsatte alliansregeringen två förhandlingspersoner med uppgift att förhandla fram en överenskommelse om en utbyggnad av Stockholms tunnelbana. Uppdraget har varit att säkerställa ett snabbt genomförande av en tunnelbaneutbyggnad och ökat bostadsbyggande med största möjliga samhällsekonomiska nytta.

I uppdraget har också ingått att lämna förslag på finansiering genom höjda och bredare intäkter från trängselskatt och olika former av medfinansiering. Vi kan i dag meddela att staten, tillsammans med Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Nacka, Solna och Järfälla, har enats om principerna för en sådan överenskommelse.

Den överenskommelse som presenteras i dag omfattar nio nya tunnelbanestationer, med sträckningar mot exempelvis Nacka Forum, Arena-staden och Barkarby. Totalt innebär detta en investering i utbyggnad av Stockholms tunnelbana på 19,5 miljarder kronor. Med investeringar i fordon och depåer uppgår de samlade investeringarna till 25,7 miljarder kronor. Tillsammans med de investeringar som redan beslutats av Stockholms läns landsting är satsningen på tunnelbanan den största i modern tid.

Som en del av överenskommelsen åtar sig också kommunerna att uppföra runt 78 000 nya bostäder i länet. Det är nästan dubbelt så många bostäder som det tidigare talats om. I praktiken skapas nu grund för bostäder motsvarande nästan ett helt nytt Uppsala.

I Stockholmsregionen återfinns nästan en tredjedel av landets totala arbetsmarknad. Regionen är mycket viktig för den samlade svenska ekonomin. Där skapas en stor del av landets tillväxt och värden som kommer hela Sverige till nytta. Samtidigt är det många som vittnar om att trängseln och framkomligheten blivit en allt större utmaning för regionen. Med ökade transporter ökar också utsläppen och belastningen på miljön.

Stockholms län har redan i dag en dryg femtedel av Sveriges befolkning, och den ökar snabbt. Stockholmsregionen växer varje år med ungefär 35 000 personer. I dag bor strax över 2,1 miljoner människor i Stockholms län. Enligt prognoserna kommer befolkningen att öka till 2,6 miljoner år 2030. För att möta den utvecklingen och möjliggöra fortsatt tillväxt behöver det läggas en grund för både nya bostäder och arbetsplatser samtidigt som effektiva kollektivtransporter skapas.

En viktig nyckel för att klara utmaningen är att bygga ut kollektivtrafiken och stärka transportkapaciteten med både ökad turtäthet och nya förbindelser. Samtidigt behöver en strategi för utbyggd kollektivtrafik ta sin utgångspunkt i den trafik som utgör själva navet i Stockholms

trafiksystem. Därför bör en utbyggd tunnelbana utgöra en central del i den långsiktiga satsningen för kollektivtrafiken i en modern, väl fungerande storstad.

Den överenskommelse vi kan presentera i dag innebär en utbyggnad av tunnelbanan som omfattar fyra delar:

1 En förlängning av Blå linjen från Kungsträdgården till Gullmarsplan, via Södermalm med en ny station vid Sofia för att knyta ihop förlängningen med dagens Gröna linje.

2 En förlängning av Blå linjen från Kungsträdgården till Nacka Forum, med nya stationer vid Hammarby Sjöstad, Sickla, Saltsjö-Järla och Nacka Forum.

3 En ny tunnelbana från Odenplan till Arena-staden via Hagastaden.

4 En förlängning av Blå linjen från Akalla till Barkarby station via station Barkarbystaden.

Samtliga parter skjuter nu till resurser och tar ansvar för finansieringen. Som en del i detta har parterna även enats om förändrade och breddade trängselskatter. I dag finansierar trängselskatten bland annat Förbifart Stockholm samt vissa regionala projekt. Denna finansiering kvarstår, men breddas nu till att även bidra till finansieringen av tunnelbanans utbyggnad.

Den redan överenskomna trängselskatten på Essingeleden tidigare läggs till 2016 och samtidigt sker en höjning av nuvarande trängselskattenivåer. Finansieringen förutsätter att maxnivån på Essingeleden sätts till 30 kronor och att maxnivån på innerstadsringen höjs till 35 kronor. Intäktsökningarna från trängselskatten går i sin helhet till investeringar i Stockholms län. Samtidigt har parterna enats om att inte införa trängselskatter längs med det så kallade Saltsjö-Mälarsnittet.

Förändringen av trängselskatten baserar sig på hänsyn för miljön, dagens trängsel och för infrastrukturens finansiering. Förändringen ger ett mer effektivt utnyttjande av trafiksystemet, med mindre köer och kortare restider som följd. Den bidrar också till en förbättrad miljö och en ökad kollektivtrafik i Stockholmsregionen.

Förhandlingsparterna har enats om innehåll, inriktning och finansiering för en överenskommelse om utbyggnad av Stockholms tunnelbana. Denna överenskommelse kommer nu att fastställas i avtal mellan parterna. Tillsammans med företrädare från Stockholmsregionen tas nu ett viktigt gemensamt steg för utbyggd tunnelbana, genom konkreta och genomförbara investeringar – med tydlig och ansvarsfull finansiering.

Med detta stärker vi inte bara steg för steg Sveriges konkurrenskraft, utan möjliggör också för både snabbare, säkrare och bättre resor och transporter. Det är så vi tillsammans vill ta ansvar för framtidens resande och för tiotusentals nya bostäder och arbetstillfällen. Så bidrar alliansregeringen till att Stockholmsregionen fortsätter att vara en av Europas mest dynamiska storstadsregioner.

Fredrik Reinfeldt (M)

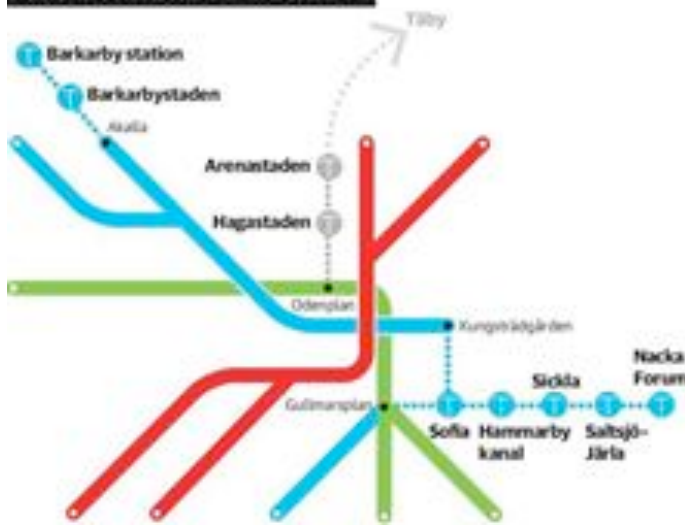
Jan Björklund (FP)

Annie Lööf (C)

Göran Hägglund (KD) “

“ Den överenskomna satsningen på nio nya stationer i Stockholms tunnelbana kostar sammanlagt 25,7 miljarder kronor.”

Nio nya stationer i Stockholms tunnelbana

DN 11 nov 2013: Trivselindex.

“Stockholm är toppen – men Aten är botten”

“Stockholm är en av de europeiska storstäder där invånarna trivs bäst. I en undersökning från EU-kommissionen förklarar sig 96 procent av stockholmarna vara nöjda. I topp kommer danska staden Ålborg, i botten grekiska huvudstaden Aten.“

“Den ekonomiska krisen spelar en avgörande roll för skillnaderna i välbefinnande mellan människor i Europas storstäder. Med några få undantag är man nöjdare i norr än i syd, liksom i väst snarare än öst.

Bäst till i EU-undersökningen ligger Ålborg, följt av Hamburg, Groningen (Nederländerna), Köpenhamn, Oslo och Zürich. Omedelbart därefter kommer en större grupp av städer där Stockholm ingår, i dessa förklarar 96 procent av invånarna sig nöjda. De största europeiska städerna som Istanbul, London och Paris hamnar på betydligt lägre nivå.

Sämst kommer Aten med omgivande städer där närmare hälften av de tillfrågade uttrycker starkt missnöje. Även i Neapel, Palermo, Miskolc (Ungern) och Marseille är det många som anser att problemen överväger. I flera av dem – liksom även i Rom – har resultaten fallit kraftigt jämfört med en undersökning som gjordes 2006, strax före krisens utbrott. Kriterierna är då, bland annat, vad de tillfrågade anser om kollektivtrafiken, sjukvården, sportmöjligheterna, kulturutbudet, utbildningen, stadsmiljön samt tillgången på butiker. Dessutom ställs frågor om miljön och om de tillfrågades personliga situation.

Stockholm hamnar i topp bland huvudstäder när det gäller skicket på gator och byggnader liksom tillgången på butiker, men får i båda fallen

se sig överträffat av Malmö (där-emot finns Göteborg inte med i undersökningen). Stockholm är också den huvudstad där invånarna känner sig säkrast i sin närmiljö. Även med så gott som alla andra måttstockar hamnar både Stockholm och Malmö relativt högt

Som de tre viktigaste frågorna att ta itu med säger stockholmarna: bostäder, sjukvård och kollektivtrafik – i fallande ordning. Malmöborna anser däremot att arbetslösheten kommer främst, följd av sjukvård och utbildning.

Bostadsfrågan och kollektivtrafiken bedöms som mer angelägen i Stockholm än i de flesta europeiska storstäder. Arbetslösheten uppfattas däremot på många håll, men särskilt i södra och östra Europa, som ett dominerande problem. I de flesta nämns också sjukvård bland de största frågorna, oavsett den ekonomiska situationen i stort.

Men tydligt är ändå hur krisen har satt djupa spår i många av Europas storstäder.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“Fakta.

Europas bästa städer, med andel av invånarna som förklarar sig nöjda:

1 Ålborg – 99 procent.

2 Hamburg – 98 procent.

3 Groningen, Köpenhamn, Oslo, Zürich – 97 procent.

4 Amsterdam, Cluj-Napoca, Graz, Leipzig, Malaga, München, Reykjavik, Rostock, **Stockholm**, Uleåborg – 96 procent. “

DN 12 nov 2013 . Viktor Barth-Kron:

“En historisk vändning – och bra för Stockholm”

“Tunnelbanebyggen i tre väderstreck och en uppsjö glada lokalpolitiker. Presskonferensen på Kungsträdgårdens perrong var på många sätt en osannolik föreställning. “

“Sällan förr har väl så många toppmoderater befunnit sig i tunnelbanesystemet vid en given tidpunkt, men det är inte huvudpoängen.

”Jag hoppas att ni ser att jag är glad”, inledde finanslandstingsrådet Tor-björn Rosdahl. Förtydligandet var befogat, givet historien om Moderaterna och tunnelbanan. På plats fanns förstås Christer G Wennerholm, trafiklandstingsråd och SL:s ordförande, som så sent som 2011 slog fast att nya beslut om tunnelbaneutbyggnad inte skulle bli aktuella förrän han själv gick med rollator. Fokus låg i stället på att göra Stockholm till en spårvagnsstad, meddelade Wennerholm – som händelsevis var ordförande i lobbyföreningen Spårvagnsstäderna. Även han såg glad ut.

Där var också Sten Nordin, Stockholms finansborgarråd som åtminstone 2009 var enig med Wennerholm om att tunnelbana var något man byggde förr. Nu var han dock glad.

Där fanns också de som slagits för saken. Solnas starke man Pehr Granfalk har spelat högt med satsningen på ”Arenastaden” och får ses som förhandlingens store vinnare. Järfällas Cecilia Löfgreen kunde å sin sida presentera den framtida ”superkollektivtrafikpunkten Stockholm Väst”, alltså Barkarby station med tunnelbana.

”Nacka bygger stad”, meddelade en jättelik kampanjpin på kommunalrådet Mats Gerdaus kavaj. Det gör de nog bäst i. Gerdau har

lovat kopiöst med bostäder i utbyte mot sin blå linje, projektets dyraste del. Han har att göra framöver.

Av artighets skull släpptes även landstingsalliansen in på scenen. Birgitta Rydberg (FP) verkade måttligt munter och pratade mest om vad som inte byggs. Gustav Hemming (C) nästan skuttade av förtjusning och menade att Centerns idéer nu genomförs. Karl Henriksson (KD) tyckte inte att han hade så mycket att tillägga, så det gjorde han inte heller.

Regeringen var inte representerad annat än genom förhandlingspersonerna, men om det fanns en ande i Kungsträdgårdens djupa bergrum så var det den moderata partiledningens.

Christer G Wennerholm kan nu skriva in sig bredvid Annika Billström (S) i historien om Stockholmspolitiker som körts över från Rosenbad i syfte att få stora infrastrukturprojekt på plats. Han får trösta sig med att det till skillnad från i fallet med trängselskatter nu skedde i en fråga med närmast total politisk och folklig uppslutning.

Moderaternas 180-gradersvändning om tunnelbanan är historisk och kommer att debatteras av historiker. Var den frukten av plötsliga insikter, eller en taktisk omvändelse under galgen? Klart är att resultatet är bra för Stockholm – och något av en upprättelse för Håkan Juholt.

Det var ju den sedermera utjagade S-ledaren som på allvar lyfte in tunnelbanan i den rikspolitiska debatten, vid sitt sommartal i Västertorp 2011.

Finansminister Borg (M) invände då att Juholt saknade budget för tunnelbanebyggen, medan statsminister Reinfeldt (M) kontrade med att det minsann inte är staten som bygger tunnelbana i det här landet. Uppenbarligen såddes ändå någon form av frö, eftersom staten – under ledning av samma Borg och Reinfeldt – nu visst ska bygga tunnelbana. Åtminstone delvis.

Efter regeringens besked har S-responsen snarare handlat om att ta åt sig äran än att kritisera. Det är logiskt, givet att man nu är överens om vad som bör göras och att oppositionen drivit tunnelbanefrågan hårt under ett antal år.

S, MP och V ska dock akta sig för blåmärken när man slår sig för bröstet. Den röda regeringsperioden 1994–2006 var en mörk tid för Stockholms infrastruktur, mest minnesvärd för Dennispaketets sammanbrott och spårvagnen Tvärbanan.

Den borgerliga regeringen kommer att kunna peka på Citybanan, Förbifart Stockholm och den största tunnelbaneutbyggnaden sedan 1970-talet. Om allt nu går enligt plan, vill säga. Å andra sidan finns gott om möjligheter för kommande röda regeringar att ta revansch.

Kopplingen Odenplan-Hagastaden-Arenastaden presenteras inte som en gren på befintliga gröna linjen utan som en ”helt ny linje”. I det långa perspektivet bör en sådan förstås inte stanna vid tre stationer. Regeringen öppnar redan för en nordlig fortsättning mot Täby, men även den sydliga koppling under Kungsholmen mot Älvsjö – som redan drivits av oppositionen – passar bra in där.

Kampen om vem som är tunnelbanans bästa vän lär med andra ord gå vidare. Stockholmsarna är att gratulera.

Viktor Barth-Kron viktor.barth-kron@dn.se “

DN 12 nov 2013 : Tunnelbaneutbyggnaden.

“Så växer Stockholm med de nya t-banestationerna”

“För knappt 26 miljarder får Stockholm nästan två mil tunnelbana med nio nya stationer på fyra olika sträckor.” Ett historiskt trafikpaket.” Så betygsätter statens förhandlare HG Wessberg och Catharina Håkansson tunnelbanesatsningen. “

“Regeringens fyra partiledare deklarerade på DN debatt i går att de är överens sinsemellan och med landsting och kommuner om en satsning på nya tunnelbanor som är den i särklass största sedan 1970-talet.

Staten, landstinget, Stockholms stad, Nacka, Solna och Järfälla ska nu skriva avtal om satsningen, om hur den ska finansieras och de 58 000 nya bostäder som kommunerna lovar bygga när beslutet om tunnelbanan nu fattas.

– Det här är väldigt bra för Stockholm och för tillväxten. De 40 000 bostäder vi utlovar i söderort är omöjliga utan den sammankoppling av den gröna och blå linjen som vi nu får, säger finansborgarrådet Sten Nordin (M).

Han ser tunnelbanepaketet som en extrasatsning utöver de 100 miljarder som redan avsatts för ny infrastruktur i Stockholms län.

Trafiklandstingsrådet Christer G Wennerholm är också nöjd med uppgörelsen – inte minst med förlängningen till Arenastaden i Solna. Han har tidigare varit mycket negativ till en tunnelbana mellan Odenplan och Hagastaden.

– Den här lösningen gör att vi slipper ta bort vart tredje tåg från gröna linjen västerut mot Hässelby som vi hade tvingats till i det gamla huvudförslaget som vi diskuterat, betonar Wennerholm.

Nackas kommunalråd Mats Gerdau (M) lovar att bygga stad längs tunnelbanans sträckning när Nacka får tre tunnelbanestationer. Och även i Järfälla ska det byggas:

– För oss betyder det här att vi kan fördubbla bostadsbyggandet på Barkarby flygfält, säger kommunalrådet Cecilia Löfgreen (M).

Den borgerliga alliansens företrädare är i huvudsak nöjda med paketet. Men landstingsrådet Birgitta Rydberg (FP) påpekar det som många politiker i regionen varit upprörda över länge:

– Staten ser trängselskatten, som är den största delen av finansieringen, som en statlig finansiering. Men det är ju bilister som i huvudsak bor här i länet och inte staten som betalar trängselskatt, säger Birgitta Rydberg.

Även oppositionen applåderar tunnelbanesatsningen.

– Vi är jätteglada att det byggs tunnelbana igen. Vi har ju tjatat om den. Men vi är oroliga för att det blir dyrt för kommunerna, säger oppositionslandstingsrådet Helene Hellmark Knutsson (S).

Statens förhandlare arbetar nu vidare för att se om det går att nysta i andra trådar för att reda ut huvudstadens trafiktrassel. Det nystandet kan möjligen resultera i förslag till framtida tunnelbanor mot Täby och Älvsjö – från Odenplan via Liljeholmen och ett förslag till östlig vägförbindelse – Österleden. Arbetet med att få de nya tunnelbanorna byggda ska prioriteras av alla. Troligen börjar utbyggnaden mot Barkarby och Hagastaden först – kanske redan 2016.

– Att bygga mot Nacka och att knyta ihop linjerna söder om innerstaden är mer tekniskt komplicerat, förklarar HG Wessberg, som hoppas att allt ska stå klart 2025.

Anders Sundström anders.sundstrom@dn.se “

“Ny knutpunkt i norr

Barkarby station blir en ny bytespunkt mellan tunnelbana, pendeltåg och regionalståg. Här finns utrymme för 3 000–4 000 nya bostäder när Veddesta industriområde omvandlas.

Barkarby bygger

Barkarbystaden är Järfällas stora framtida bostadsområde. När tunnelbanan kommer lovar kommunen att bygga tätare och högre – omkring 10 000 bostäder mot 5 000 enligt tidigare planer.

T-bana till Haga

Tunnelbana eller spårväg till Hagastaden har varit ett politiskt trätoämne i landstinget i många år. Nu blir det tunnelbana, men i framtiden kan det även bli spårväg i den nya stadsdelen.

Täby kan få t-bana

Täby kommer med stor sannolikhet att få den tunnelbana kommunen sade nej till för över 30 år sedan. Men det dröjer och det är oklart om den kommer att gå via Solna eller från Mörby.

Ny linje

Tunnelbanan från Odenplan till Arenastaden kommer att utgöra en egen linje och inte påverka trafiken på gröna linjen. Vid stora evenemang kan dock tågen köra vidare mot T-centralen.

Solna stad vinnare

Att Arenastaden får tunnelbanan kan ses som en stor seger för Solna. Här utlovas inte så mycket nya bostäder, men arbetsplatser, köpcentrum och arena behöver också kollektivtrafik.

Nybyggen i Nacka

Vid Nacka Forum planeras en omfattande överdäckning av Värmdöleden för att få plats med nya bostäder och binda samman de i dag avskilda stadsdelarna.

Servar två områden

En station rakt under Hammarby kanal gör att Hammarby sjöstad och Norra Hammarbyhamnen kan samsas om en station. Kanske kan den kombineras med en gångtunnel.

Avlasta vid Slussen

Att göra gröna linjens Hagsätragren blå och dra den via Sofia och Kungsträdgården avlastar ”getingmidjan” mellan Slussen och T-centralen.

Lägsta stationen

Stationen Sofia under östra Södermalm blir den djupaste i tunnelbanan. Stora, snabba hissar är ett troligt alternativ till traditionella rulltrappor.

Sickla ny knutpunkt

Sickla blir en ny knutpunkt med byten mellan tunnelbanan, Saltsjöbanan och Tvärbanan.

Tunnel i urberget

Tunneln under Strömmen kommer att gå djupt ned i urberget. Det blir billigare än en sänktunnel.

Kruxet vid Gullmars

Dragningen mellan Gullmarsplan/Globen är en knepig dragning där det finns en rad olika alternativ.

Vidare mot sydväst?

I framtiden är det troligt att tunnelbanan Odenplan- Arenastaden byggs ut mot sydväst - kanske över Fridhemsplan och Liljeholmen till Älvsjö.

40 000 nya bostäder

Stockholms stad lovar 40 000 nya bostäder längs gröna linjen söderut och den nya sammankopplingen mellan gröna och blå linjerna. Det

betyder att det ska byggas mycket i bland annat Farsta, Bagarmossen–Skarpnäck och kring Gullmarsplan och Globen.

T-bana på tvären?

Det är inte så långt mellan Hjulsta och Barkarby. Åtskilliga röster har höjts för att i framtiden koppla ihop blå linjens norra grenar – inte minst för att förbättra kommunikationerna mellan västra och östra Järva.

Fakta.

Så finansieras t-banepaketet

9,0 **miljarder** från utökade och - breddade trängselskatter

6,85 miljarder från landstinget

4,65 miljarder från staten

2,95 miljarder från Stockholms stad

850 miljoner från Nacka kommun

800 miljoner från Järfälla kommun

600 miljoner från Solna stad “

DN 18 nov 2013 :

“Nu ska friggeboden bli större”

“Friggeboden ska bli större om regeringen får som den vill. Boverket har fått i uppdrag att snabbutreda om det går att öka storleken på dem från dagens 15 kvadratmeter.

TT “

Landsbygden.

Här om svenska förhållanden, men ämnet har också en global dimension.

Landsbygdsminister

[Löfstrand, Johan \(S\)](#)

Andra s-namnet i miljö-och jordbruksutskottet

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:
Finns ingen politik

DN 25 okt 2013: Landsbygden.

”Låt oss debattera i Klippan, Härnösand och Lidköping”

“Utmanar om landsbygden. Klyftorna mellan storstad och landsbygd vidgas för varje år. Landsbygden förtjänar bättre än den politiska kurragömma som alliansen ägnar sig åt. Jag utmanar Annie Lööf på tre olika debatter om landsbygden och jobben, bildningen och oljeberoendet, skriver Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin.”

“I veckan debatterades landsbygden på den stora lantbruksmässan i Jönköping. Jag gick dit med förhoppning om att det skulle bli ett konstruktivt samtal om vår gemensamma utmaning: att så många tvingas ge upp bygder man älskar. Sverige har gått från att vara ett av världens mest jämlika länder, till att bli ett land där var du föds och bor alltmer avgör dina möjligheter.

När Maud Olofsson valdes till centerledare beskrev hon detta som den sociala och regionala klyvningen av Sverige. Det är kanske den viktigaste analysen en svensk politiker gjort på 2000-talet. När klyftor växer mellan stad och land eller förort och innerstad, så urgröps tilltron mellan människor och vi förlorar förmågan att ta oss an gemensamma utmaningar.

Inget parti kan svära sig fritt från ansvar, även mitt parti har alltför ensidigt utgått från stadens verklighet när vi formulerat vår politik. Det konstaterade jag i mitt sommartal i Vittsjö förra året (DN Debatt 16/6 2012), och jag hoppades att det skulle leda till en ärlig omprövning också hos andra partier. För tyvärr har den gamla centeranalysen om faran med att klyva Sverige inte blivit allianspolitik. Klyftorna mellan

stad och land har vidgats sedan 2006.

Men i stället för en seriös debatt om hur man ska kunna leva och verka i hela Sverige så har vi fått politisk kurragömma. Det blev tydligt på lantbruksmässan: i stället för att ta ansvar för den egna politiken valde alliansen att gömma sig bakom Miljöpartiets förslag om en klimathundring på bensinskatten. Det är att förminska landsbygden och alla som bor här. Folk är inte dumma. Alla vet att vi måste utveckla Sverige, hela Sverige, bortom oljeberoendet. Människor är mer än bara bilister, landsbygdens utmaningar handlar om så mycket mer än bensinpriset.

Alla som älskar den svenska landsbygden förtjänar bättre. Därför vill jag göra ett nytt försök och bjuda Annie Lööf till samtal om hur vi gör politik för hela Sverige. Jag föreslår tre olika debatter i tre städer i viktiga landsbygdsregioner:

1 Låt oss mötas i Klippan om landsbygden och jobben. Sedan 2006 har myndigheter centraliserats och i flera landsbygdskommuner läggs nu polis, post och arbetsförmedling ned. När samhällsservice försvinner blir det svårare för företag att överleva och växa. Regeringen har skurit bort 14 000 statliga jobb från Sverige utanför storstäderna sedan 2006. Det är nästan lika många som det bor i Klippans kommun. Där har alliansen tagit bort 76 statliga jobb.

Där kan vi också prata om de 15 000 jobb som försvunnit från svenskt jordbruk under samma tid, och om villkoren för småföretagare. Miljöpartiet föreslår sänkta arbetsgivaravgifter, slopat sjuklöneansvar och minskat regelkrångel för alla småföretagare. Vi vill stoppa nedskärningen i landsbygdsprogrammet, och att skolan och äldreomsorgen ska köpa in mat från lokala bönder. Varför ska barnen och de äldre behöva äta importerad mat från djur som behandlats på ett sätt vi aldrig skulle tillåta i Sverige?

2 Låt oss mötas i Härnösand om landsbygden och bildningen. Här har högre utbildning bedrivits sedan 1600-talet. Nu leder alliansens nedskärningar på Mittuniversitetet till att campus läggs ned. Också i Hässleholm och Skara läggs all högre utbildning ned. Människor som bor i trakten måste välja mellan att avstå högre utbildning eller flytta. Alliansens nedskärning på studieplatser slår hårdast mot lärosäten viktiga för näringslivet i stora regioner utanför storstäderna.

Samtidigt har 300 av 1 800 landsbygdsskolor lagts ned under de senaste tio åren och uppemot hundra av cirka 1 000 biblioteksfilialer har fått stänga för gott sedan 2006. Miljöpartiet vill i stället investera i högre utbildning, moderna IT-lösningar för byskolor och ett rikt kulturliv i hela landet.

3 Låt oss mötas i Lidköping om landsbygden och oljeberoendet. Man ska kunna leva på svensk landsbygd även efter fossilsamhället. Vi måste börja tillverka våra egna bilbränslen i Sverige.

I Västra Götaland hade många hoppats på centerns löfte om metanreduceringsstöd för bönder som tillverkar sin egen biogas. Här samverkar region, kommuner, energibolag, lantbruk, fordonsindustri, drivmedelsföretag och akademi med målet att 2020 producera 2,4 terawattimmar biogas. Det är ett arbete som skapar nya jobb. Men alliansen gör det svårare. Center-löftet om ett statligt stöd har frusit inne. De pengar som anslagits räcker i bästa fall till några projekt i sydligaste Sverige.

Till en diskussion om transporter hör också järnvägen. Kinnekullebanan som förbinder Lidköping med stambanan är snart i så dåligt skick att den riskerar nedläggning, vilket skulle drabba pendlare och godstrafik. Så ser det ut på många håll. Samtidigt höjer alliansen avgiften för att köra tåg. I senaste budgeten hotas dessutom bredbandsutbyggnaden, som är avgörande för många näringar på landsbygden.

Självklart är jag också beredd att här debattera, försvara och förklara Miljöpartiets förslag om bensinskatt och lastbilsskatt. Vi prioriterar investeringar som skapar jobb och säkerställer utbildning, samhällsservice och tågtrafik i hela landet. Vi vill möta klimatutmaningen och utveckla Sverige bort från oljeberoendet. Därför finansierar vi en del av våra investeringar med miljöskatter, exempelvis en klimathundring i månaden för varje bensinbilist.

Det ska sättas mot en politik som missgynnat landsbygden. I alliansens senaste budget förstärks den regionala klyvningen när femte jobb-skatteavdraget finansieras med nedskärningar på landsbygdsprogrammet, högskolan och järnvägsunderhållet.

Men alliansprojektet verkar vara viktigare än landsbygden för Centern. Och den enda landsbygdspolitik alliansen har kvar verkar vara att skrämmas med Miljöpartiet.

Så Annie Lööf, jag ser det som en utmaning och jag antar den. Låt oss mötas i tre debatter om politik för hela Sverige. Självklart är vi öppna för att diskutera var och när debatterna ska hållas.

Svenska folket förtjänar svar: hur kan vi vända utvecklingen och minska de sociala och regionala klyftorna, hur ska det bli möjligt att leva, bo och verka i hela landet? Vi gröna står upp för vår landsbygdspolitik. Men vad är -alliansens svar för landsbygden?

Gustav Fridolin (MP), språkrör, folkhögskolelärare och riksdagsledamot för Göinge, Österlen och Bjäre “

DN 12 nov 2013 : Landsbygdspolitiken.

”Jordbruket får för mycket av stödet till landsbygden”

“Ny granskning. Regeringen uppfyller inte målet att landsbygdsstödet ska gå till effektiva miljöåtgärder och ökad sysselsättning. Den prioriterar i stället traditionellt jordbruksstöd. Samtidigt kritiserar EU Sverige för att göra av med pengar snarare än att följa kvalitetsmål, skriver riksrevisorerna Claes Norgren. “

“Den globala urbaniseringstrenden är stark och Sverige är det land inom EU där inflyttningen till städerna går fortast. En av urbaniseringens baksidor är risken att landsbygden hamnar i en ond cirkel, där ett sviktande befolkningsunderlag leder till att olika serviceverksamheter läggs ner, vilket i sin tur ytterligare försämrar förutsättningarna för att leva och verka på landsbygden. Ett av de viktigaste verktygen för att underlätta företagande och boende på landsbygden är landsbygdsprogrammet. Det finansieras av svenska staten och EU, och mellan 2007 och 2013 har den årliga budgeten legat på ungefär 5 miljarder kronor.

Landsbygdsprogrammet har bidragit till mycket positivt. I Sverige har till exempel relativt stora arealer hagmark, med sin rika flora och fauna, bevarats tack vare landsbygdsprogrammet. Många investeringar som kan skapa bättre förutsättningar för en levande landsbygd, exempelvis utbyggnad av bredband, har också gjorts med stöd från programmet. Men vår granskning av hur regeringen och de ansvariga myndigheterna har genomfört programmet visar att det finns stora möjligheter till förbättring och att resurserna kan användas effektivare. Det finns dessutom en risk att stöden verkar konserverande.

Debatten om landsbygdsprogrammet har hittills handlat mest om hur mycket pengar som ska satsas. Riksrevisionen anser att det nu är hög tid att även uppmärksamma hur programmet utnyttjas och vad pengarna går till.

När regeringen beskrev den strategiska inriktningen för riksdagen inför programperioden 2007–2013 framgick tydligt att landsbygdsprogrammet ska rikta sig till landsbygden i stort. Det ska bidra till att förbättra miljön, till att utveckla olika näringsgrenar och till attraktiva boendemiljöer. Riksrevisionens bedömning är dock att skiftet från ett traditionellt jordbruksstöd till ett program för hela landsbygden inte fullt ut har förverkligats. När regeringen fördelat medel inom landsbygdsprogrammet har exempelvis åtgärder som ska gå till breda målgrupper på landsbygden prioriterats ner till förmån för fortsatt stöd till jordbruket. De övergripande målen har därmed inte fått tillräckligt genomslag. Inga analyser gjordes till exempel för att visa vilken typ av insatser som bäst bidrar till programmets övergripande mål om sysselsättning på landsbygden och till vilka målgrupper dessa insatser i så fall bör riktas. Under programmets genomförande har också många övergripande mål varit otydliga och tolkats på olika sätt i olika län. Bland annat är det oklart hur ”hållbar utveckling” ska omsättas i praktiken. Här förekommer helt olika tolkningar bland länsstyrelserna, som är de myndigheter som prövar ansökningar om bidrag.

Enligt en nyligen publicerad rapport av Europeiska revisionsrätten konstateras också brister i programmets koppling till de övergripande målen. Revisionsrätten tittade på hur beslut om stöd togs i bland annat Sverige. De kritiserade att stöd snarare motiverades utifrån att göra av med pengarna än av målen och kvaliteten på själva projekten. Dessa tendenser har Riksrevisionen också sett i sin granskning då utbetalningsmål har ett stort fokus i det svenska landsbygdsprogrammet.

Ungefär 70–80 procent av landsbygdsprogrammets budget går till olika miljöåtgärder inom jordbruket. Programmet bidrar på många sätt till en större biologisk mångfald och genom minskat näringsläckage till en minskad övergödning av havet. De största delarna av miljöstöden är dock generella arealbaserade ersättningar som betalas ut utan att någon gör en aktiv bedömning av en ansökans miljönytta. Det räcker med att uppfylla ett antal förutbestämda kriterier för att få ersättning. I vissa fall har detta lett till att miljöstöden blivit ineffektiva. Exempelvis används ungefär 500 miljoner kronor varje år till att ersätta jordbrukare för att odla vall, trots att vallodlingens miljönytta i stora delar av landet är ifrågasatt. I områden där jordbruksmarken i hög grad redan består av vallodling skulle det enligt expertanalyser vara bättre för den biologiska mångfalden med andra grödor, eller att lägga åkermark i träda. I vissa områden verkar denna ersättning till och med ha negativa effekter för miljön. Andra miljöersättningar i programmet verkar fungera bättre.

Som helhet bedömer Riksrevisionen att miljöersättningarna i det svenska programmet skulle kunna göras om så att de i högre grad styrs dit de gör mest nytta för miljön. Exempel från forskning och från andra länders landsbygdsprogram visar också att det går att använda sådana mer riktade ersättningar inom EU:s landsbygdsprogram.

Det finns också möjligheter att få ut mer av landsbygdsprogrammet genom att bättre ta tillvara på expertkompetens inom olika delar av den statliga förvaltningen. Programmet är brett och ska bidra till många olika politikområden som ligger utanför Jordbruksverkets eller landsbygdsdepartementets direkta ansvarsområden. Särskilt borde kompetensen hos myndigheter med regional tillväxt och sysselsättning som huvudfokus kunna utnyttjas bättre. Så har inte skett när det nuvarande programmet utformades.

Nästa år börjar en ny sjuårig period av landsbygdsprogrammet. Centrala beslut om programmets framtid kommer inom kort att fattas av riksdag och regering. Det är enligt Riksrevisionen viktigt att programmet då anpassas för att möta hela landsbygdens behov och att myndigheterna utgår från programmets uttalade mål. Programmets miljöersättningar bör som helhet förändras så att de styrs mer mot att ge bästa möjliga effekt för miljön. Arbetet med att nå potentiella målgrupper, även utanför jordbrukssektorn, måste dessutom prioriteras så att stöden kan göra nytta där de bäst behövs. Det är också viktigt att expertkompetensen inom olika myndigheter tas tillvara. På så vis kan programmet bidra till att avsatta medel användas där det gör bästa möjliga nytta för sysselsättning, miljö och landsbygdens utveckling.

Claes Norgren, riksrevisor. “

“**Tre huvudområden**

Det nuvarande programmet gäller 2007–2013. Det är ett verktyg för att nå landsbygds politikens mål. Det innehåller stöd för att utveckla landsbygden och finansieras gemensamt av Sverige och EU. Det övergripande målet är hållbar utveckling.

Programmet är indelat i tre områden:

Förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft.

Förbättra miljön och landskapet.

Förbättra livskvalitet, bredda företagande och främja utveckling av landsbygdens ekonomi.

Källa: Jordbruksverket “

Bistånd.

Biståndsminister

[Forslund, Kenneth G \(S\)](#)

Ledamot i utrikesutskottet.

Talesperson för bistånd

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Bistånd](#)

DN 23 okt 2013: UD och Sida :

“Ordning och oreda i biståndet”

Kritiken är välkommen. Den är viktig i vårt förbättringsarbete. Vi har högt i tak.

Så har det låtit från regeringens nya biståndsminister Hillevi Engström sedan Svenska Dagbladets Jenny Nordberg lade vantarna på en intern UD-rapport där hanteringen av biståndsmedel sågas. Kansliets egna ekonomer visar i sin granskning att en majoritet av departementets ärenden är undermåligt handlagda. Slutsatsen är att slarv och inkompetens gör att många utbetalningar inte tål en revision. Ofta saknas helt och hållet dokumentation kring de 12 biståndsmiljarder som varje år betalas ut direkt från UD.

I går gick en grupp svenska och internationella jordbruksforskare ut i öppet brev till biståndsministern med frågan: Varför stöder svenskt bistånd vandalism mot värdefull forskning?

Bakgrunden är ett projekt där man arbetar med en rissort som genom modifiering berikats med betakaroten. I Filippinerna har ett risforskningsinstitut, som stöds av den svenska biståndsmyndigheten Sida, testodlat en lokalt anpassad variant för att utvärdera eventuella risker. Men i augusti förstördes fälten av aktivister. Organisationen MASIPAG, som också den får stöd av Sida, har uttryckt stöd för skadegörelsen och flera medlemmar är misstänkta. ”Det känns som en konstig ordning”, sa en av brevets undertecknare, professor Jens Sundström, till P1.

Den ena handen tycks inte veta vad den andra gör. Och när problem uppmärksammas kommer inte mycket mer än ett ”tack” ur munnen på de ansvariga. Kan man inte kalla en ganska bedrövlig sak för just be-

drövlig ibland?

Det har dryftats en lösning på de ihållande bekymren med UD:s egen biståndshantering. Professorn i statsvetenskap Bo Rothstein och den tidigare FN-revisorn Inga-Britt Ahlenius har båda ifrågasatt den speciella arbetsordning som råder i biståndspolitik, med ett fackdepartement som utför delar av en myndighets normala uppgifter. Det bidrar till oordningen.

Lämna så mycket som möjligt åt Sida. Se sedan till att utbetalningarna tål både kontroll och revision.

Carl Johan von Seth carljohan.vonseth@dn.se “

DN 11 nov 2013 : Katastrofbistånd.

“Med hjärta och hjärna”

“Bilderna från förödelserna i Filippinerna kablats ut över världen. Vi ser små barn, våta och kalla – ibland gråtande, ibland med mer uttryckslösa ansikten, sitta uppradade utan några vuxna i bilden. Det är fullständigt hjärtskärande. Reflexen hos de flesta kännande är säkert att vilja vara där. Att lyfta upp ett barn, svepa ett varmt täcke runt det och försöka trösta så gott det går.

Identifikation, empati och viljan att hjälpa till är goda egenskaper. Men de räcker inte för att bistå vid stora naturkatastrofer. För att insatser också ska göra gott, och inte bara vilja gott, behövs sådant som planering, struktur, logistik, erfarenhet och förmåga. Inte minst krävs respekt för mot-tagarlandets rätt att själv definiera sina behov, så att det inte blir som på Haiti för några år sedan, att hela världen kommer inflygande med det man på hemma-plan fått för sig att haitierna kunde tänkas behövas.

Kirurgen Johan von Schreeb, expert inom katastrofmedicin, säger till DN att man måste komma ihåg att en nation som Filippinerna har en stor egen katastrofkompetens. Det är ett medelinkomstland som regelbundet drabbats av naturens mest dramatiska nycker, vilket lett till en jämförelsevis god beredskap.

Reflexmässiga hjälpsändningar av materiel som inte efterfrågats, riskerar att skapa fler problem än de löser. Resurser, som borde gå till katastrofarbetet, måste i stället användas till att hantera tonvis av influgna kartonger som dumpats i landet.

När vi bedömer storleken på -katastrofer fokuserar vi ofta på antalet döda. Men det är inte de döda som behöver omvärldens hjälp. Det är de överlevande som fått sina bostäder och allt de äger bortblåst. För att

uppskatta hjälpbehovet är det snarare antalet överlevande i spåren av katastrofen vi borde räkna. Och då ser det inte ut som det gjorde för ett kvartssekel sedan.

Under söndagen talades om 10 000 döda efter tyfonen. Siffran är astronomisk. Men för bara några decennier sedan var det inte ovanligt att naturkatastrofer av liknande allvarlighetsgrad skördade mer än tio gånger fler dödsfall. En cyklon i Bangladesh 1991 krävde exempelvis 140 000 människoliv. Men precis som Iran, som regelbundet drabbas av jordskalv, har Bangladesh rustat sig för de naturkatastrofer som man vet kommer. I Bangladesh finns varningssystem som larmar när en cyklon är på väg. Därutöver har man byggt upp ett slags betongplattformar som människor kan fly till.

De sistnämnda fungerar som delvis vägg- och taklösa ”skyddsrum”, ett slags gigantiska betonggolv flera meter över marken. De skyddar förstås inte mot vind. Däremot från de vattenmassor och det bråte som vinden brukar föra med sig.

Att så många fler överlever är förstås en välkommen utveckling. Men innebär också att problemen efteråt blir större eftersom det är fler människor som behöver hjälp att leva vidare.

Och då handlar det inte om fantastiska fältsjukhus med storstilade kirurgiska förmågor, utan om betydligt mindre glamorösa ting som vatten, -sanitet, tak över huvudet, basal sjukvård och säkerhet.

Alltså finns ett värde av att ta ett steg tillbaka och låta de utsatta människorna själva få tacka ja eller nej till hjälp. Inte minst vid katastrofer. Det finns också ett värde av uthållighet. Av att inse att hjälpbehoven kvarstår långt efter att världens alla kamerateam lämnat landet.

Fattigdom är det grundläggande problemet. Det gör varken tyfonerna större eller mindre, men påverkar i allra högsta grad sårbarheten för

katastrofer. Vid katastrofbistånd måste man acceptera både svinn och korruption, helt enkelt för att alternativet är så mycket värre.

Mer långsiktigt bistånd är en mer komplicerad historia, där man riskerar att bygga upp en omfattande korruptionskultur och ett slags inlärld hjälplöshet. Handel är, på lång sikt, en tryggare väg till välstånd och utveckling.

Men den långsiktiga diskussionen om hur vi och resten av världen kan hjälpa Filippinerna får i nuläget vänta. Nu gäller i stället att hålla hjärtat varmt, hjärnan kall och öronen vidöppna för filippinarnas analys av sina behov.

För det är de som ska styra. Inte vårt behov av att vara goda människor.

DN 11/11 2013 “

DN 11 nov 2013 :

“Katastrofhjälpen har svårt att nå fram”

“Nu kraftsamlar världen för att hjälpa Filippinerna. FN, EU, enskilda stater och olika hjälporganisationer öppnar katastroflager och fonder. Sverige har hittills bidragit med 20 miljoner kronor. “

“Ungefär 100 ton i katastrofbistånd, i form av energikakor, medicinsk utrustning, tält och liknande, är redan på väg från lager i Danmark och Dubai. Röda korset har öppnat ett lager i Kuala Lumpur i Malaysia, men katastrofsamordnaren Andreas von Weissenberg varnar för att flera andra lager är näst intill uttömda, efter tidigare katastrofer. Det kommer att behövas mycket pengar.

– Det kan behövas tiotals miljoner, kanske hundratals miljoner euro. Det visar sig när vi har exakt information om katastrofens omfattning, säger han till TT.

FN var på plats redan när tyföken drog in, med katastroforganisationen Ocha (kontoret för samordning av humanitärt bistånd). Sverige bidrar i år med ungefär 230 miljoner till organisationen. FN har redan avsatt ett par miljoner dollar genom sitt livsmedelsprogram.

Även José Manuel Barroso, EU-kommissionens ordförande, försäkrade på söndagen att EU var redo att bidra, enligt AP.

Flera länder ställer dessutom upp med extra hjälp. Ryssland har lovat att sända sex flygplan med ett räddningsteam på 200 personer samt räddningshundar, enligt PNA, den filippinska statliga nyhetsbyrån.

Norge har avsatt 20 miljoner, precis som Sverige.

– Vi har gett 15 miljoner kronor till internationella Röda korset, och fem miljoner till hjälpsändningen med MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, reds anm), säger Sidas chef Charlotte Petri Gornitzka till DN.

Fler hjälporganisationer kommer dock att få medel ur Sidas katastrof-fond, efter ansökan. Rädda Barnen ska ansöka.

MSB skickar på måndagen, efter en förfrågan från FN, ett flygplan med nödhjälp till Tacloban, en av de värst drabbade städerna. De 21 personer från Sverige, Norge, Danmark, Finland, Estland och Luxemburg som ingår i hjälpteamet kommer iväg först på tisdagen på grund av platsbrist.

– Vad vi kan säga nu är att det framför allt handlar om baslägren för bostäder och arbetslokaler, och kommunikationsutrustning. Det är till för hjälporganisationer på plats och för dem som är på väg in, förklarar Katarina Sellius, pressansvarig.

Flera organisationer som funnits på plats i Manila har haft svårt att ta sig till de drabbade.

– Vi fick inte komma med på hjälpflygen eftersom myndigheterna ansåg att säkerhetsläget inte tillät det, på grund av plundringarna, säger Thord Dahl, en av Barnmissionens ledare i Filippinerna.

– Nu kommer vi att ta oss ned med vårt medicinteam landvägen med bilar i natt eller i morgon förmiddag. Det är en risk som vi bedömer att vi kan ta, säger han.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

DN 11 nov 2013 . Tyfonen i Sydostasien.

“Flera miljoner förlorade sina hem under ”Haiyan”

“Filippinska myndigheter befarar att dödssiffran efter tyfonen ”Haiyan” kan komma att stiga ytterligare. Hela samhällen har svepts bort och än har det inte gått att få kontakt med alla drabbade områden.”

“På söndagen uppgavs att antalet döda enbart i staden Tacloban på ön Leyte kan vara 10 000, och att 300 döda hittats och 2 000 saknas i staden Basey på ön Samar på and-ra sidan vattnet. Om den befarade dödssiffran i Tacloban stämmer är dödstalet i hela landet betydligt hög-re, och kommer att stiga allt eftersom fler drabbade områden nås.

Hur många som skadats eller saknas går bara att gissa. Filippins-ka myndigheter bedömde i går att 4,4 miljoner människor blivit hemlösa.

Bara knappt en tiondel av dessa har fått tak över huvudet i något av över 1 425 evakueringscenter. Av de drabbade kan så många som 1,7 miljoner vara barn, enligt FN:s barnfond Unicef.

En gigantisk räddningsoperation har nu startats för att hjälpa tyfonens överlevande offer, för att röja vägar och återställa elförsörjning och teleförbindelser, ett arbete som kommer att ta lång tid.

Det filippinska Röda korset uppger att plundring av hjälptransporter förekommit. Lastbilar med nödhjälp som skulle ha räckt till 5 000 familjer rånades när de skulle ta sig över en bro på ön Leyte.

– Det är svårt att ringa polisen när inte telefonlinjerna fungerar, sade Richard Gordon, ordförande i det filippinska Röda korset på söndagen, skriver den statliga nyhetsbyrån PNA.

För att förhindra plundring och laglöshet har 300 personer, militärer och polisiära säkerhetsstyrkor stationerats i Tacloban, sade president Benigno Aquino som besökte staden på söndagen.

En bro har nu öppnats så att Tacloban, som sedan i fredags enbart kunnat nås med flyg, är möjligt att nå landvägen. Bilder från staden vittnar om naturkrafter så starka att stora skepp och båtar spolats upp på land, om hur hela bostadsområden utplånats, kvarter efter kvarter med sönderblåsta rester av enkla trä- och plåtskjul, och någon enstaka kokospalm som klarat sig i blåsten.

En cykeltaxiförare i Tacloban, Sandy Torotoro, berättar för nyhetsbyrån AP att han sökt skydd i en parkerad jeep, men att den sveptes iväg av en ”vägg av vatten”.

– Jag tog mig ut ur jeepen och drogs iväg av vattnet, tillsammans med plank, träd och vårt hus som lyfts från grunden.

Ännu har inga räddningsstyrkor nått kuststaden Guiuan som var den första att drabbas av tyfonen. Men ett tv-team från kanalen ABS-CBN lyckades ta sig dit på motorcykel, och filmerna visar på svår förödelse. Nytagna militära flygbilder över staden bekräftar bilden av en stad nästan jämnad med marken.

Jovita Bergström är filippinier och bor i Sverige. Hon har inte fått kontakt med sin familj i den värst drabbade provinsen Leyte. Det är tre dagar sedan hon senast talade med sin syster i staden Palo.

– När vi pratade var tyfonen på väg in över land. Min syster var skrädd. Jag bad henne att fly med sin man och lilla treåriga dotter från deras hem. De bor i en typisk ”nipa hut” med tak av blad. Men jag tror att hon valde att stanna kvar, berättar Jovita Bergström, som heller inte har kunnat nå sin vuxne son.

– Jag vet ingenting, absolut ingenting om min familj. Det jag har hört är att området ska vara helt ödelagt, säger hon.

Utrikesdepartementet, UD, hade på söndagen inga uppgifter om döda eller skadade svenskar. UD söker dem man inte fått kontakt med, ett tiotal enligt ett uttalande av utrikesminister Carl Bildt på kvällen.

– Vi har inte några indikationer på att någon skulle vara drabbad, säger Maria Parent på UD:s presstjänst.

De flesta svenska turisterna på Filippinerna reser på egen hand och är därför svåra att få tag på. Men många har hört av sig hem, enligt UD.

Danska UD har skickat sms till de danskar i Filippinerna som står på en sms-lista. På kvällen hade 51 personer inte gått att nå, uppger Danmarks Radio.

Tyfonen svepte på söndagen förbi utanför Vietnams ostkust utan att vålla någon större skada och var på kvällen på väg mot land öster om Haiphong nära Kinas gräns, nedgraderad till ett på en femgradig skala.

Ann Persson ann.persson@dn.se

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se

Juan Flores juan.flores@dn.se “

“Så kan du hjälpa

Några hjälporganisationer som redan har börjat samla in pengar till Filippinerna:

Läkarmissionen. Tar emot gåvor online på lakarmissionen.se.

Eller sms:a ”akuthjälp200” till 72980 (200 kr).

Röda korset. Gåvor kan ges online på hemsidan redcross.se, eller via bankgiro 900-8004 eller plusgiro 90 0800-4. Märk inbetalningen ”Filippinerna”. Sms:a ”AKUT FILIPPINERNA” till 72900 (50 kr).

Rädda Barnen. Gåvor går in i katastroffonden. 500 000 kr har tagits från fonden för insatser i Filippinerna. Gåvor kan sättas in på plusgiro 90 2003-3 eller bankgiro 902-0033. Märk gåvan ”Katastrof”.

Sms:a KATASTROF till 72950 (50 kr).

Unicef Sverige. Gåva till katastrofer kan ges på hemsidan unicef.se eller via plusgiro 90 2001-7 eller bankgiro 902-0017. Märk inbetalningen ”Filippinerna”. Sms: ”LIV” till 72900 (100 kronor).

Barnmissionen. Tar emot gåvor på hemsidan barnmissionen.se. Det går också att sätta in pengar på plusgirokonto 90 1080-2. Märk med ”Filippinerna”. Sms: ”HJÄLP100” till 72980 (100 kronor).

95 miljoner invånare på tusentals öar

Filippinerna består av runt 7 100 öar, varav 900 är bebodda.

Landet har drygt 95 miljoner invånare och är ett av de mest tätbefolkade i Sydostasien. I huvudstaden Manila bor över 10 miljoner människor.

Ytan är 300 000 kvadratkilometer (Sverige 449 964).

De flesta invånarna arbetar i traditionella näringar som jordbruk, fiske och skogsbruk. Men 85 procent av exporten utgörs av elektronikprodukter som monteras i landet.

Filippinerna blev självständigt 1946. Demokratien har haft svårt att få fäste. Landet har också länge skakats av ett kommunistiskt uppror i norr och en muslimsk revolt med krav på autonomi i söder.

Landet är en republik. Presidenten heter Benigno Aquino III, son till den tidigare presidenten Corazon Aquino.

De flesta invånarna är katoliker, i söder finns en muslimsk minoritet.

Filippinerna ofta drabbat

Filippinerna är hårt utsatt för naturkatastrofer. Om ”Haiyan” tagit över 10 000 liv kan supertyfonen visa sig vara den dödligaste genom tiderna. Här är en lista över de värsta tidigare tragedierna i Filippinerna:

- 1.** En jordbävning med magnituden 7,9 utlöste en tsunami som rev sönder delar av ön Mindanao i augusti 1976. 5 000–8 000 människor dog.
- 2.** Ovädret ”Thelma” utlöste översvämningar runt staden Ormoc på Leyte i november 1991. Över 5 000 omkom.
- 3.** Tyfonen ”Bopha” slog mot ön Mindanao i december 2012. Runt 2 000 liv gick förlorade.
- 4.** Över 1 500 personer dödades när ett jordskalv med magnituden 7,8 drabbade staden Baguio på Luzon i juli 1990.
- 5.** Tyfonen ”Ike” drog fram över centrala Filippinerna i augusti 1984, med över 1 300 döda som följd.
- 6.** Vulkanen Taal, fem mil utanför Manila, fick i slutet av januari 1911 ett utbrott som krävde 1 300 liv. “

DN 11 nov 2013 : Tyfonen "Haiyan".

”Det här är i stil med tsunamin”

“Sverige står redo att delta i hjälpinsatsen efter tyfonen i Filippinerna, men har ännu inte fått klartecken från FN. Rädda Barnen och Barnmissionen finns i huvudstaden Manila och hoppas få plats med hjälpteam på ett katastrofplan till Tacloban. “

“ — Uppgifterna börjar komma in nu. Det är fruktansvärt, det är riktigt hemskt. Bilar driver omkring i vattenmassorna, döda plockas upp från gatorna. Jag har varit med många gånger, under tsunamin, och det här är i stil med det, säger Thord Dahl, ledare på Skandinaviska Barnmissionen på Filippinerna, till DN sent på lördagskvällen lokal tid.

Organisationen har ett katastrofteam med bland annat läkare som man försöker ta till Tacloban, men vägarna är blockerade, flygplatserna utslagna. Telefoner och internet ligger nere, området är utan ström.

De enda flygtransporter som når fram går med filippinska regeringens katastrofplan. Både Barnmissionen och Rädda Barnen hoppas få med team på söndagens flygningar från Manila till Tacloban.

— Vi har redan innan koordinerat med myndigheterna. Det handlar om att få fram dricksvatten, kunna laga mat, att ge folk en filt och en matta att sova på. Vi tittar också på barnens perspektiv, det är oftast otroligt traumatiskt. Det gäller att få i gång skolorna för att kunna bevaka barnens hälsa, säger Anna Lindenfors på Rädda Barnen i Filippinerna.

Sverige har också svarat ja på FN:s förfrågan att delta i räddningsarbetet genom MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det kan då handla till exempel om att sätta upp ett tältläger och kommunikationer för FN:s personal. Ännu på lördagskvällen var det inte klart om Sverige skulle delta.

Både Rädda Barnen, Röda korset och Barnmissionen har startat insamlingar för att hjälpa de nödställda.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

“Hjälp redan på plats

Flera stora hjälporganisationer finns redan på plats i Filippinerna. De som blivit hemlösa behöver mat, dricksvatten, mediciner, tak över huvudet och inte minst sanitär hjälp, toaletter och rent vatten om inte sjukdomar snabbt ska spridas.

Röda korset samarbetar med lokala systerorganisationer och finns redan på plats med en fungerande organisation.

Även Rädda Barnen, som särskilt fokuserar på att hjälpa barn, samarbetar med Internationella Rädda Barnen och kan hjälpa genom sina lokala samarbetspartner.

Unicef har vädjat om hjälp, och säger att man har hjälp i förråd att snabbt flyga in till de drabbade områdena. “

DN 12 nov 2013 : Fem frågor.

”Vårt team ska stötta FN på plats”

”Sjuksköterskan Karin Hugelius, 36 år, från Örebro är en av de 21 personer som följer med i den svenska räddningsinsatsen till Filippinerna i dag. Hon har varit på sju uppdrag tidigare, bland annat på Haiti efter den stora jordbävningkatastrofen 2010. “

“1 Vad ska ni göra?”

– En av de svåraste uppgifterna som finns är att samordna insatserna, så att hjälparbetet kan börja fungera. Det är därför vi åker ned, vi är ett team som har som uppgift att stötta FN på plats med deras koordineringscenter, IT- och sambandspersonal.

2 Vad blir din uppgift?

– Jag är med som sjuksköterska i teamet, som beredskap, men alla hjälps åt med att sätta upp de tekniska apparaterna och två basläger, sovplatserna för personalen. Tanken är att vi ska vara självförsörjande och inte utsätta samhället för fler påfrestningar. Så vi har med oss frystorkad mat och en vattenreningsanläggning så att vi kan erbjuda färskt vatten.

3 Vad tänker du inför resan?

– Att det som vanligt gäller att vara öppen för att det kan hända mycket på vägen, mycket kan ändras och det gäller att vara flexibel och utrustad med tålamod.

4 Vad tar du med dig?

– Vi har ett visst material som vi får med oss från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB); sovsäckar, ligg- underlag och pannlampor. Sedan tar jag med hygienartiklar och lite frystorkad mat.

5 Det brukar bli kaos när alla hjälporganisationer anländer.

– Det är en av de svåraste utmaningar som finns, det skulle bli kaos även i Sverige. Det är bland annat därför som MSB erbjuder det här stödet till FN, för att få i gång kommunikationerna.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

DN 12 nov 2013 : Tyfonen i Sydostasien.

“Svårt att nå fram till katastrofens offer”

“Räddningsaktionen för de miljontals som drabbats av tyfonen ”Haiyan” försenas och försvåras av omfattande skador på infrastrukturen. Samtidigt närmar sig ett nytt oväder med kraftigt regn som kan försvåra räddningsarbetet ytterligare. “

“Monstertyfonen kan vara den värsta naturkatastrof som drabbat Filippinerna. Omkring 4,5 miljoner människor beräknas ha påverkats. Antalet döda befaras vara långt över 10 000, och hela omfattningen av katastrofen är ännu inte känd.

Den filippinska militären utgör stommen i räddningsorganisationen som kompletteras av frivilligorganisationer och influgna utländska räddningsteam.

Allt eftersom räddningsstyrkor och andra når fram till drabbade områden står det klart hur hårt tyfonen drabbat landet. Överlevande talar om hur vatten-massorna sopat undan hela städer, och desperata hemlösa vädjar om hjälp.

– Vi måste få hjälp. Jag vädjar till alla: snälla hjälp oss, sade en oidentifierad gråtande kvinna i den nästan helt förstörda kuststaden Guiuan på ön Samar.

Ännu på måndagen hade bara ett lokalt tv-team, som på motor-cykel tog sig förbi nedfallna träd och andra väghinder, kunnat ta sig in i Guiuan. Bilder visar ödelagda kvarter och döda liggande på gatan nödortförtäckta av filter. Lite längre norrut ligger kuststaden Giporlos med 12 000 invånare. Borgmästaren där säger i en video på det sociala nätverket Rappler att staden ligger i ruiner och att minst 95 procent av husen är förstörda.

Från olika håll kommer allt fler rapporter om förödelse, döda och skadade. SOS-barnbyars anläggning i den hårt drabbade staden Tacloban förstördes, men alla barn och personalen verkar ha klarat sig. De tog sin tillflykt till taket när vatten-massorna svepte in.

– Alla våra barn och mammor har överlevt, men vattenmassorna har sköljt in döda kroppar i lokalerna, berättar presstalesmannen Jessica W Sandberg.

Skandinaviska Barnmissionen är en av de första hjälpporganisationer som tidigt på måndagsmorgonen anlände till det värst drabbade området på ön Leyte, efter att ha väntat ett par dygn på att få åka med militärens flyg från Manila till Tacloban.

– Vi fick med tio personer och 400 kilo med mediciner, utrustning och vatten, berättar Thord Dahl från Manila.

Tanken är att med bilkonvojer få in mer nödhjälp. Den första väntas komma tisdag kväll.

Mitt i allt elände finns ljuspunkter. Jubel och applåder mötte 21-åriga Emily Ortegas nyfödda dotter Bea Joy med namn efter mormor, och förlöst på en improviserad sjukstuga i ruinerna av flygplatsen i Tacloban. Att den gravida modern överlevde tyfonen var ett litet mirakel i sig. Hon befann sig på ett evakueringscenter när en flodvåg tvingade henne att simma ut i vattnet och klamra sig fast vid en stolpe innan hon kunde ta sig i säkerhet.

Juan Flores juan.flores@dn.se

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se “

“Så kan du skänka pengar

Här är några av organisationerna som öppnat insamlingar:

Erikshjälpen. Gåvor kan ges via hemsidan, erikshjalpen.se. Gåvor kan sättas in på plusgiro 90 09 28–3 eller bankgiro 900-9283. Märk gåvan ”Filippinerna”. Sms:a ”Katastrof” till 729 30. (50 kronor till katastroffonden.)

Läkare utan gränser. Tar emot gåvor på lakareutangranser.se, eller på postgiro 900603-2 eller bankgiro 900-6032. Märk talongen ”Akutinsatser - Filippinerna”. Det går också att ringa 0900 35 90 för att skänka 100 kronor. Gåvan går då till insatser i både Syrien och på Filippinerna. Sms:a ”LIV 100” till 72970 (100 kronor.) Gåvan går i första hand till katastrofen i Filip-pinerna och i andra hand till andra akuta kriser.

Rädda barnen. Gåvor kan sättas in på plusgiro 90 2003-3 eller bankgiro 902-0033. Märk gåvan ”Katastrof”. Sms:a ”KATASTROF” till 72950 (50 kr).

Röda korset. Gåvor kan ges på redcross.se eller via bankgiro 900-8004 eller postgiro 900 800-4. Märk inbetalningen ”Filippinerna”. Sms:a ”AKUT FILIPPINERNA” till 72 900 (50 kr).

Unicef Sverige. Gåva kan ges på unicef.se, eller via plusgiro 90 20 01-7 eller bankgiro 902-0017. Märk inbetalningen med ”Filippinerna”. Sms:a ”LIV” till 72900 (100 kronor).

Radiohjälpen. Skicka ett sms märkt ”ORKAN” till 72 999 för att bidra med 50 kr eller använd Radiohjälpens pg 90 1950-6. Märk inbetalning ”Filippinerna”.

Barnmissionen. Tar emot gåvor på barnmissionen.se, eller på plusgirokonto 901080-2. Märk inbetalningen med ”Filippinerna”. Sms: ”HJÄLP100” till 72980 (100 kronor). “

Sjukvård, hälsovård, räddningstjänst o d.

Socialminister

[Hallengren, Lena \(S\)](#)

Vice ordförande i socialutskottet

Talesperson i Socialutskottet (SoU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Alkohol](#)

[Försvar och krisberedskap](#) del

[Narkotika](#)

[Psykiatri](#)

[Sjukvård](#)

DN 24 juli 2013: Sjukvård.

”Den svenska sjukvården inte längre av världsklass”

“Stora brister. DN:s reportage i går om en missad diagnos på ett cancersjukt barn är bara en i raden av larmrapporter. Om svensk sjukvård ska komma upp i den världsklass som socialminister Göran Högglund tror att vi har i dag, måste han reagera på den här typen av händelser, skriver Hugo Lagercrantz. “

“DN rapporterade i går, den 23 juli, om en fyraåring med leukemi, vars diagnos missades på en vårdcentral i Stockholms västerort. Hennes föräldrar hade sökt flera gånger med flickan på grund av hennes långvariga symtom, men hon skickades ändå hem efter varje besök. Att missa en dödlig sjukdom på detta sätt skall inte hända i dag. Risken borde vara lika liten som att ett trafikflygplan störtar på Bromma flygplats.

Men brister inom barnsjukvården, BB-kris, ständiga överbeläggningar, sjuksköterskebrist och så Marceij Zarembas förödande kritik av sjukvårdens styrsystem tycks inte bekomma sjukvårdsministern Göran Högglund. Han berörde knappt dessa problem i sitt tal vid Almedalen. Det var med stor besvikelse man hörde den trevlige ministern avfärda det så kallade läkarupproret i Rapport den 20 juni. Han påstod att Sverige är bäst eller bland de bästa oavsett vad man mäter inom sjukvården.

Den svenska sjukvården är inte världsbäst.

Häromåret var det Frankrike, som var bäst både när det gällde kvalitet och tillgänglighet. Holland har rankats bäst i en aktuell utvärdering (Health Consumer Powerhouse). Även Danmark, Island och Österrike

är betydligt bättre än vi är i Sverige. På Cypern kan man när som helst få tag på en barnläkare i öppen vård. I Sverige finns det knappt en enda öppenvårdsbarnläkare norr om Dalälven. Även om sjukvården i Storbritannien har sina brister så är läkarna där betydligt kunnigare. För att bli consultant – motsvarande överläkare – måste de genomgå omfattande prov. I Sverige krävs det i stort sett bara att man tjänstgjort i fem år. I Storbritannien premieras dessutom läkarna om de rekryterar patienter för forskning. I Sverige har unga läkare som ägnar sig åt forskning betydligt lägre lön än sina jämnåriga som snabbt gått sina fem år och blivit specialister. Det saknas också spjutspetskompetens inom vissa områden, varför patienter med ovanliga och komplicerade sjukdomar måste åka utomlands.

Som barnläkare är jag särskilt orolig för barnmedicinen. När Bror Rexed var generaldirektör för Socialstyrelsen var ambitionen att alla barn skulle ha sina egna husläkare, det vill säga barnläkarspecialister. Det fanns gott om barn-mottagningar särskilt i storstädernas förorter. Alla barnvårdscentraler sköttes av barnläkare. En hel generation av barnläkare utbildades, som nu går i pension.

Barn som blir sjuka och inte kräver ambulanstransport hänvisas i dag i första hand till allmänläkare (husläkare). Problemet är att de har väldigt lite utbildning i barnmedicin. Det är inget krav, som det är i Storbritannien. Många föräldrar litar därför inte på sina husläkare utan tar sina barn direkt till barnklinikerna i stället, som i storstäderna övervämmas av barn. Platssituationen är ofta kritisk, särskilt vid RS-virusepidemier. Det svåra läget påtalades i en debattartikel i DN nyligen undertecknad av ett flertal barnläkare (Stockholmsdebatt den 16/2).

Särskilt oroande är nedskärningen av utbildningen i barnmedicin. Tidigare skulle varje läkarkandidat genomgå åtta till tio veckors kurs i pediatrik. Nu håller det på att skäras ner till hälften. Visserligen kan

specialintresserade läkarstudenter välja elektiva kurser i barnmedicin. Men nästan alla läkare bör ha en ordentlig barnmedicinsk utbildning, då exempelvis öron- och ögonläkare liksom ortopedier har många barnpatienter. Särskilt allmänläkare bör ha en gedigen barnutbildning om de ska fortsätta ha det primära ansvaret för sjuka barn i öppen vård.

Inte bara den barnmedicinska utbildningen utan även läkarutbildningen i allmänhet kan försämrats om enmansutredarens Stefan Lindgrens förslag går igenom. Den ska alltmer baseras på problembaserad inläring, det vill säga studera människokroppen och dess sjukdomar med olika datorprogram. Att lyssna på föreläsningar och gå med på undervisningsronder anses förlegat. Likaså blir det mindre tid för att undersöka så väl friska som sjuka barn, vilket knappast kan ersättas av undervisning via skärm.

När jag studerade medicin på 1960-talet var de flesta lärarna i anatomi, kemi och fysiologi läkare med viss sjukvårdserfarenhet. I dag bedrivs den prekliniska läkarutbildningen nästan enbart av lärare som inte är läkare. Till och med den som högst ansvarig för läkarutbildningen vid Karolinska Institutet är inte läkare längre.

Den så kallade lundamodellen som Lindgren vill införa i hela landet har dömts ut av studenter (Läkartidningen 2012, sid 936).

Om Göran Hägglund vill göra någon insats för sjukvården så att vi kommer upp i den världsklass, som han tror att vi har i dag, måste han reagera mer på larmrapporter som den med det aktuella fallet med det cancersjuka barnet.

En rad åtgärder bör genomdrivas:

Prioritera vården av de mest sjuka patienterna, som den framlidne KD-politikern och cancerläkaren Jerzy Einhorn verkade för.

Se till att små barn i första hand har barn-specialister som husläkare och att allmän-läkarna får bättre utbildning i barnmedicin. -Alf

Svensson insåg faktiskt detta och KD var från början negativa till husläkarreformen.

Förstatliga universitetssjukhusen och inför ett bonussystem för att gynna forskningen särskilt läkemedelsprövningar. Det senare är nödvändigt om vi inte skall förlora mer av vår läkemedelsindustri.

Se till att läkarutbildningen leds av ämnesansvariga akademiker och inte av pedagogiska programråd och dylikt. Läkarkandidaterna måste undervisas av skickliga och empatiska kliniker och inte via datorprogram.

Använd de så kallade kö-miljarderna till att höja specialistsjuksköterskornas löner, särskilt vid universitetssjukhusen. Det är orimligt att -exempelvis barnsjuksköterskor och barnmorskor får sämre betalt än sjuksköterskor på vårdcentraler och sjukhem.

Satsa på fler läkarsekreterare så att läkarna kan avlastas från administration och dokumentation och ägna mer tid åt patienterna.

Hugo Lagercrantz, Senior professor vid Karolinska Institutet och tidigare verksamhetschef vid Astrid Lindgrens Barnsjukhus.”

DN 25 juli 2013: Krishantering.

”Det finns stora brister i Sveriges krisberedskap”

“Ny undersökning. I tre av fyra av landets 290 kommuner brister samverkan med privata aktörer vid en krishändelse. Det visar en ny undersökning. Kommunalpolitiker behöver öka sitt engagemang och de statliga myndigheterna måste ”skärpa sig” för att skapa en bättre beredskap, skriver Björn Eriksson och Johan Färm. “

“Julhelgen 2004 inträffade den fruktansvärda tsunamikatastrofen som krävde 543 svenskers liv och drabbade mångdubbelt fler. Oförmågan att på central nivå i Sverige hantera denna ohyggliga situation blev snabbt uppenbar. Det saknades förvisso inte andra allvarliga nationella händelser, till exempel Estonias förlisning 1994, diskoteksbranden i Göteborg 1998 och stormen Gudrun 2005.

Men tsunamikatastrofen blev startpunkten för ett omfattande åtgärdsprogram. En ny myndighet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tillkom 2009. Kommunerna, landstingen och utpekade centrala myndigheter fick preciserade uppgifter genom särskild lagstiftning och man får varje år hundratals miljoner i bidrag från staten (700 miljoner kronor för 2012) för att stärka sin krishanteringsförmåga.

Två studenter vid Mittuniversitetet i Östersund har nyligen genomfört en unik undersökning av nuläget. Beredskapshandläggarna i samtliga 290 kommuner har kontaktats och anonymt fått svara på ett antal frågor. Svarsfrekvensen är imponerande över 90 procent. Att just kommunerna valts ut för undersökningen beror på att det är kommunerna

som har det primära ansvaret för medborgarnas säkerhet och trygghet vid kris.

Inom ramen för en kort artikel väljer vi – som har olika bakgrund men ett gemensamt intresse av en väl fungerande svensk krisberedskap – endast ut ett fåtal faktorer ur undersökningen som oroar oss båda djupt.

74 procent anser att deras kommun ”inte alls”, ”i mindre grad” eller ”i någon grad” har förberett samverkan med andra viktiga privata aktörer vid kris.

Det är ytterst nedslående och oacceptabelt att i tre av fyra kommuner saknas tillräckliga förberedelser för samverkan med de privata aktörerna inom kommunen. Allt mer av vår samhällsservice utförs av privata aktörer så som skola, vård och omsorg, men även viktiga samhällsfunktioner som VA-försörjning, el- och telenät, IT-system och infrastruktur, renhållning och kollektivtrafik.

Vi tar inte ställning till om privatiseringen är bra eller dålig men vi konstaterar att privatiseringen har kommit för att stanna. Därför måste kommunerna ta sitt ansvar för att de olika samhällsfunktionerna inom kommunen fungerar även i krissituationer.

Sveriges 290 olika kommuner har självklart varierande förutsättningar för att kunna bygga upp en fungerande beredskap. Därför är det viktigt att de får rätt stöd och samordning av ansvariga myndigheter. I det området visar undersökningen följande.

28 procent av kommunerna ger underbetyg till sin länsstyrelsens förmåga att stödja och -samordna det förebyggande arbetet (”inte alls”, ”i mindre grad” eller ”i någon grad”).

25 procent av kommunerna ger underbetyg eller är tveksamma till länsstyrelsens förmåga att samordna hanteringen av en kris i länet.

62 procent ger underbetyg till MSB när det gäller uppdraget att utveckla och stödja samhällets beredskap mot olyckor och kriser och vara pådrivande i arbetet med förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder.

Samma underbetygsiffra får MSB när det gäller arbetet med samordning mellan berörda aktörer i samhället för att förebygga och hantera olyckor och kriser.

Det är också mycket illavarslande att omkring en fjärdedel av alla kommuner tvivlar på länsstyrelsernas förmåga att stödja och samordna det förebyggande arbetet samt samordningen av krishantering inom länet. Ännu allvarligare är dock att 62 procent av kommunerna hyser samma tvivel beträffande den centrala myndigheten MSB. Här måste ett antal länsstyrelser – men främst MSB – ta krafttag för att förbättra sina insatser och försöka att skapa det förtroende som är nödvändigt för att ge kommunerna möjlighet att hantera allvarliga samhällskriser.

Enligt vår uppfattning räcker det dock inte med åtgärder hos länsstyrelser och MSB. I grunden finns ett allvarligt systemfel, nämligen den oklara rollen för regeringen och regeringskansliet vid en allvarlig krissituation. Vi menar att regeringen bör sätta upp ett stabs- och ledningsorgan som snabbt kan ingripa och ”ta befälet” till exempel när krisen berör flera länsstyrelser eller är av särskilt samhällsfarlig karaktär. MSB har i dag inget sådant mandat och bör heller inte få det – i stället bör MSB få mera utvärderingsuppdrag och ansvar för att ge praktiskt stöd i samhällets uppbyggnad av förmågor. Vidare bör man förstärka regionernas ansvar samt förmåga att leda och samordna samhällsviktiga aktörers arbete i kris.

Undersökningen visar att både kommuner och länsstyrelser bedriver övningar för att träna förmågan att hantera kriser. Det är framför allt tjänstemän och vissa chefer som övas. Men en viktig kategori lyser oftast med sin frånvaro vid övningarna – nämligen politikerna. Oftast

skyller man på tidsbrist.

Men många av de viktigaste besluten under en kris som berör kommunens medborgare är direkt politiska. Det får inte vara så att politikerna överlåter svåra beslut till tjänstemanna-nivån. Som förtroendevald politiker ska man våga fatta även sådana beslut. Därför måste politikerna delta mer aktivt i övningarna. Då får man också en ökad kunskap om vad som fungerar bra – eller mindre bra – inom kommunen.

Vår slutsats: Sverige kommer utan tvivel att i framtiden drabbas av ett antal kriser av olika slag. För att vi ska kunna hantera dessa på ett bättre sätt måste näringslivet och det offentliga skapa en bättre dialog i krishanteringsfrågor där den offentliga sidan måste vara betydligt klarare i sin rolltolkning och styrning.

Privatisering är ingen faktor som ursäktar underlåtenhet att vara tydlig. Länsstyrelserna och främst MSB måste ”skärpa sig” och politikerna på kommunal nivå måste öka sitt engagemang. Man bör även bättre använda den kompetens som finns inom privat säkerhetsindustri både vad gäller riskbedömningar och uppläggning av övningar.

Endast så kan vi möta framtidens kriser.

Björn Eriksson, tidigare rikspolischef, ordförande i organisationen SäkerhetsBranschen.

Johan Färm, specialist på samhällets krishantering, vd BRM Europe AB. “

DN 24 sept 2013: Nya kostråd.

“Fler dieter än fettsnål mat blir godkända inom vården”

“Nu sätter Sveriges ledande forskare äntligen ned foten och talar om vilka kostdieter som verkligen fungerar mot fetma. De öppnar samtidigt för att LCHF-dieten (low carb high fat) kan bli en behandling mot fetma inom sjukvården. “

“Den nya rapporten från Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, som presenterades i går visar att en lågkolhydratdiet utan till exempel pasta och bröd är effektivare mot fetma på ett halvårs sikt än fettsnål kost.

På lång sikt kvittar det vilken viktminskningsmetod man väljer: lågkolhydratkost, fettsnålt, högproteinkost, Medelhavskost, mat med låg glykemisk belastning eller kost med hög andel enkelomättade fetter.

Alla ger ungefär samma (låga) resultat för människor med ett BMI (kroppsmasseindex) över 30. Det handlar oftast om tre till fem kilo på två år.

Det är i sig inget nytt, det har flera stora välgjorda, uppmärksammade studier redan visat. Det intressanta är i stället att SBU i och med den nya rapporten öppnar för lågkolhydratdieter, till exempel LCHF och Atkins, inom sjukvården. Åtminstone på kort sikt.

I dag följer många läkare, dietister och sjuksköterskor den traditionella rekommendationen att feta och överviktiga människor i första hand bör dra ned på fett i maten. Ett skäl är att fett har högre energiinnehåll per viktenhet än både kolhydrater och protein. Det var också vad SBU fokuserade på 2002 när de senast granskade olika dieter.

Men tack och lov kommer SBU nu fram till att de råden vilar på minst sagt bräcklig grund.

En farhåga kring LCHF och andra lågkolhydratdieter har varit den relativt stora andelen mättat fett. Senast i somras skrev flera forskare en debattartikel på DN Debatt om faran med de populära ”fettdieter-na”, som kopplas till höga blodfetter som ökar risken för hjärt-kärlsjukdom. Men SBU kommer fram till att det inte finns några tydliga svar på om lågkolhydratkost bör vara snål på mättat fett eller inte. Myndigheten rekommenderar tills vidare ”försiktighetsprincipen”.

Det finns inte en diet som passar alla. Vi påverkas olika av den mat vi äter. Våra gener gör oss till exempel olika känsliga för snabba kolhydrater eller fett i maten. I framtiden kommer gentester ge oss svaret på vilken diet som är effektivast för att gå ned i vikt. I väntan på de testerna är det utmärkt att landets dietister nu får ett brett utbud av viktminskningsmetoder att erbjuda människor som behöver hjälp att gå ned i vikt.

Anna Bratt anna.bratt@dn.se “

“Rapporten i korthet

På sex månaders sikt ger lågkolhydratkost bättre effekt än fettsnål kost.

På längre sikt märks ingen skillnad mellan dieterna.

Medelhavskost minskar risken för hjärt-kärlsjukdom jämfört med fettsnål mat.

Söta drycker ökar risken för åldersdiabetes.

Råden gäller för vuxna med BMI över 30 eller midjeomfång över 102 centimeter (hos män) och 88 centimeter (hos kvinnor).

Det finns få koststudier för barn, men ett större intag av mejeriprodukter (mjölk) kan leda till viktnedgång hos barn. **DN** “

DN 25 okt 2013: Ny forskning.

“Butikerna slänger allt mer mat”

“Matsvinnet ökar i svenska livsmedelsbutiker. Enligt forskning från SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet, slängs 125 000 ton mat varje år i stället för att säljas. För att starta en diskussion om problemet presenteras ett antal åtgärder i en kommande rapport. “

“Enligt ett forskningsprojekt som letts av forskaren Ingrid Strid på institutionen för energi och teknik på SLU så ökar matsvinnet på butikssidan.

Strid säger att kundens preferenser spelar en viktig roll i sammanhanget.

– Handlarna är satta under press av kunderna. Men kunderna är rationella, de är inte dummare än att de väljer den tomat som är finast. Det går inte att peka ut någon bov, förklarar Ingrid Strid som är bekymrad över att svinnet inte har blivit en större samhällsfråga.

Hon tror att en av anledningarna till att frågan inte diskuteras är att vi har råd att slänga mat.

I dag presenterar Ingrid Strid ett antal åtgärder för att minska svinnet vid ett seminarium arrangerat av Svensk Handel. Bland förslagen märks: andrahandsmarknad för styckat kött som frysts ned, att skänka mat till välgörenhet och att sälja mer fryst köttfärs.

– Man skulle kunna sälja köttfärs i portionsförpackningar, ungefär som man säljer fryst lax i dag, säger Ingrid Strid.

Bara ett fåtal av åtgärderna skulle innebära någon ekonomisk vinst för butikerna. Men de skulle minska matsvinnet, enligt Ingrid Strid.

– Vi är inte några ekonomer. Vi har gjort lite skattningar bara för att komma vidare i diskussionen.

Flera handlare som DN varit i kontakt med säger att åtgärderna är intressanta. Men de påpekar att de är svåra att sätta på grund av svensk livsmedelslagstiftning.

Peter Sjöström, delägare till Ica Kvantum i Liljeholmen i Stockholm, ställer sig tveksam till tanken om att skänka mat.

– Det är olagligt enligt livsmedelslagstiftningen. Varför ska utsatta äta mat som vi enligt svensk lag inte får sälja? frågar sig Peter Sjöström som menar att datummärkning är ett stort problem.

– Datumen är rent larviga. Till och med salt har ett datum.

Han berättar att butiken lagar varmrätter på kött vars bäst-före-datum är på väg att passera för att minska svinnet. Maten säljs sedan över disk i butiken.

Andreas Nordström andreas.nordstrom@dn.se “

“Frukt och grönt slängs mest

I rapporten som görs på uppdrag av Naturvårdsverket har sex matbutiker studerats under tre år.

Frukt och grönt är den butiksavdelning som har störst svinn sett till både volym och kostnad.

Värstingarna ur miljösynpunkt i olika varugrupper:

Frukt och grönt: tomat (svarar för 18 procent av svinnet sett till klimatavtryck)

Kött: köttfärs (19 procent)

Mejeri: grädde (15 procent)

538 ton var svinnet under 2011 i de sex matbutiker som undersökts. 2011 var svinnet i dessa butiker 482 ton. “

DN 28 okt 2013: Rödvin.

“Tveksamt hälsotips i SVT”

“Är det inte mörk choklad så är det rödvin. Härom dagen var det återigen dags för en typiskt härlig och livsbejakande rubrik. ”Forskare: Rödvin kan bromsa alzheimer”. Njutning och hälsa hand i hand alltså. Och så fortsatte SVT-inslaget:

”Ett glas rödvin kanske är rätt väg för att undvika att drabbas av demens.”

Kanske. Eller kanske inte. Vad rödvinsdrickande har för inverkan på alzheimer säger forskarna inte mycket om. Upptäckten är att antioxidanten resveratrol aktiverar SirT1, ett protein som gör att cellernas produktion av beta-amyloid och tau-proteiner minskar, ämnen som spelar en central roll i sjukdomsprocessen. Och resveratrol – ja, det finns bland annat i skalet på vindruvor.

Är det utifrån detta fynd rimligt att gissa att ett glas rödvin förebygger demens? Magasinet Accent frågade Maria Ankarcrona, docent och alzheimerforskare på Karolinska institutet. Hon framhåller dels att försöken hittills bara gjorts på cellnivå – om resultatet kan överföras till människor vet man inte – dels att inget tyder på att alkohol har någon positiv inverkan. Det är ju inte effekten av rödvin som har testats på SirT1, utan effekten av ämnet resveratrol.

Ankarcrona tror inte att någon forskare skulle rekommendera rödvin för att minska risken för alzheimer. Troligare är i så fall att det framställs läkemedel med antioxidanten. Och hur som helst finns det inget som säger att vin skulle ha större effekt än druvor.

Det hindrar inte public service-bolaget att spekulera kring vinets positiva effekter. Det hade inte varit så mycket att orda om ifall den åtråvärda substansen förekommit i kamomillte eller hallonsaft. Men

vin är inte te eller lemonad. Som Ankarcrona säger: ”Risken finns alltid att nackdelarna överväger fördelarna.” Både medicinskt och socialt.

Självklart ska medierna berätta om forskningsrön som påvisar positiva hälsoeffekter av vin eller andra alkoholhaltiga drycker. På samma sätt som man berättar om negativa effekter, till exempel ökad risk för en del cancerformer. Men det är bedrövligt när nyhetsredaktioner på lösa grunder bidrar till bilden av att rödvinsdrickande är ett sätt att ta hand om sin hälsa.

Susanna Birgersson susanna.birgersson@dn.se”

DN 21 okt 2013:

“Minnestest av äldre patienter halverar risk för att åter hamna på sjukhus”

“Äldre personer med många olika sjukdomar ligger ofta på sjukhus. Men med enkla medel går det att halvera risken för att patienter som skrivs ut från sjukhus behöver läggas in igen, visar en ny studie.

Patienterna i studien fick göra ett minnestest före utskrivningen. Om de hade minnesproblem fick primärvården och kommunen information om det för att kunna förbereda vården när patienten kommit hem. Man gick också igenom patienternas läkemedelslistor för att se till att de stämde med det som skrivits ut – i hälften av fallen var det inte så. Dessutom fick patienterna en kontaktsjuksköterska som de kunde ringa till, och som även själva ringde upp patienterna en vecka efter utskrivningen.

”Om allt inte stod rätt till hade sjuksköterskan möjlighet att kontakta hemtjänsten eller primärvården för att åtgärda problemet”, säger läkaren och doktoranden Gustav Torisson på sajten forskning.se. Många gånger kunde detta ske utan att patienten behövde läggas in. Jämfört med kontrollgruppen, patienter som inte fått de tre extra insatserna, hade patienterna i studien vårdats hälften så många dygn på sjukhus efter ett år. Före studien hade båda grupperna lika många vård dygn. Kostnaderna för de extra vård dygnen för kontrollgruppen motsvarar cirka fyra miljoner kronor, enligt Gustav Torisson.

Studien är gjord i ett samarbete mellan Lunds universitet och Minneskliniken på Sahlgrenska universitetssjukhuset.

Malin Nordgren malin.nordgren@dn.se “

DN 21 okt 2013: Smittskydd:

”Hiv är inte längre en livshotande sjukdom”

“Ny rapport. Okunskap leder till sämre livskvalitet och stigmatisering av de 6 500 svenskar som i dag lever med hiv. Detta trots att sjukdomen inte längre kan betraktas som dödlig och smittorisken är liten – om rätt insatser görs. Bättre kunskap och öppnare vård behövs, skriver representanter för Smittskyddsinstitutet och Karolinska. “

“Jonas Gardell har i sin uppmärksammande romantrilogi och tv-serie ”Torka aldrig tårar utan handskar” påmint oss om de stämningar som rådde i samhället när aidsepidemin drabbade Sverige på 1980-talet. En ny smittsam och skrämmande sjukdom med dödlig utgång skapade panik, inte bara hos de till en början hårdast drabbade grupperna som homo- och bisexuella män och injektionsmissbrukare, utan i hela samhället. Aids utmålades som vår tids pest och ett hot mot mänskligheten.

Sjukdomen får inte samma uppmärksamhet i dag, men bilden av hiv som en livsfarlig sjukdom som osynligt sprider sig i samhället finns kvar hos en stor del av allmänheten. Att rädslan för hiv fortfarande är stor, framför allt bland yngre, framgår tydligt av Smittskyddsinstitutets undersökningar där forskare följer allmänhetens kunskaper om och attityder till hiv sedan 1987. Kunskap och tolerans har ökat sedan 1980-talet, men i den senaste undersökningen uppgav så många som 20 procent att de skulle undvika nära kontakt med en hiv-positiv person och 40 procent ansåg att hiv-positiva bör undvika att ha samlag. Den låga kunskapen om hiv i samhället påverkar den psykosociala situationen för de människor som lever med hiv och medför sämre livskvalitet, stigmatisering och även diskriminering. Hos andra kan det också skapa en grundad oro.

Ur medicinsk synvinkel har däremot stora framsteg skett när det gäller kunskapen om hiv och möjligheterna till behandling. En hiv-diagnos kan inte längre uppfattas som en dödsdom, som på 1980-talet, när det nu finns effektiva mediciner som kan förhindra sjukdomsutvecklingen. Dagens hiv-sjukvård har helt förändrat sjukdomen i den del av världen där det finns tillgång till bra sjukvård och behandling. Om infektionen upptäcks i tid och behandlingen genomförs på rätt sätt skiljer sig inte den förväntade livslängden väsentligen från den övriga befolkningen. De svenska behandlingsresultaten tillhör de bästa i världen och följsamheten till behandling är mycket hög bland svenska hipatienter.

Kunskapen om hur hiv sprids och vilka risker för smitta som finns har utvecklats allt snabbare. Flera forskningsresultat som publicerats de senaste åren visar tydligt att den behandling mot hiv som finns i dag har en stor hämmande effekt på smittriskerna hos de enskilda patienterna och på smittspridningen i hela befolkningen.

I dag, den 21 oktober, publicerar Smittskyddsinstitutet tillsammans med Referensgruppen för antiviral terapi (RAV) en rapport som sammanfattar kunskapsläget när det gäller den kraftigt minskade smittsamheten vid behandlad hiv-infektion.

Smittskyddsinstitutet och RAV bedömer att smittsamheten hos en patient som lever med hiv och som har en välinställd behandling är mycket låg vid sexuella kontakter och minimal om kondom används vid vaginala och anala samlag. Detta gäller under förutsättning att det inte samtidigt finns några andra sexuellt överförda infektioner som kan påverka risken att hiv överförs. Det är därför viktigt att kondom alltid används, framför allt för att skydda mot andra sexuellt överförda infektioner, men också för att minimera en eventuellt kvarstående smittrisk för hiv.

Dessa kunskaper ger två viktiga slutsatser. För det första måste vi förbättra förutsättningarna för att ställa en tidig diagnos och sätta in

behandling så tidigt som möjligt. Tyvärr upptäcks och diagnostiseras en stor andel patienter med hiv i ett sent skede då immunförsvaret redan är påverkat. Det visar en nyligen publicerad studie från Smittskyddsinstitutet och resultat från pågående forskning vid Karolinska universitetssjukhuset Huddinge.

Det är viktigt att upptäcka personer som inte känner till att de har hiv eftersom de riskerar att utveckla följsjukdomar och smitta andra. Hälso- och sjukvården måste därför ha kunskap om och vara uppmärksam på symtom som kan tyda på hiv-infektion.

Sjukvården behöver vara mer öppen och generös med att erbjuda hiv-test till allmänheten och testa den som efterfrågar ett hiv-test. Det måste vara lätt att snabbt få testa sig om man är orolig och vet att man har utsatt sig för risk, oavsett om man tillhör någon av de mer riskutsatta grupperna eller inte. Med tanke på den effektiva behandlingen i dag är lättillgänglig testning och tidig upptäckt en stor vinst såväl för den enskilde som för samhället och kan dessutom bidra till minskad stigmatisering.

Den andra slutsatsen är att dagens kunskap om hiv nu måste påverka samhällets attityder till och bemötande av dem som lever med hiv. Kunskapen om hiv, hur viruset smittar och vad det innebär att leva med hiv måste förbättras i hela samhället. Särskilt inom hälso- och sjukvården och smittskyddsarbetet, men det är lika viktigt i andra delar av samhället som exempelvis skola och omsorg, medier och rättsväsendet.

Hiv är fortfarande en allvarlig sjukdom som kräver livslång behandling. Bästa sättet att skydda sig mot hiv och andra sexuellt överförda infektioner är att använda kondom vid samlag. Eftersom hiv, om infektionen upptäcks i tid och rätt behandling ges, inte längre är en dödlig sjukdom lever allt fler människor i världen med hiv. Fler än någonsin, ca 6 500 personer, lever med en känd hiv-infektion i Sverige

i dag. 90 procent av dem står på behandling, och de allra flesta har en fungerande välinställd behandling som medför en minimal risk att föra smittan vidare. Det är från personer som inte känner till att de har hiv, som risken är störst att infektionen förs vidare vid oskyddat sex. För att förbättra livssituationen för alla som lever med hiv och för hela samhällets bästa är det nu hög tid att vi tillsammans bryter stigmatiseringen och rädslan som alltjämt präglar synen på hiv och tar till oss kunskapen om hur hiv smittar.

Johan Carlson, generaldirektör, Smittskyddsinstitutet
Anders Tegnell, statsepidemiolog, Smittskyddsinstitutet
Jan Albert, RAV, professor i smittskydd, Karolinska Institutet och överläkare, Karolinska Universitetssjukhuset
Anders Sönnernborg, RAV, professor i klinisk virologi, Karolinska Institutet och överläkare, Karolinska Universitetssjukhuset

DN 22 okt 2013: Sture Bergwall:

“Rättspsykiatrisk röra”

“Det finns ett par saker runt Sture Bergwall som är oomtvistliga. Som att rättssamhällets svar på hans morderkännanden mer präglats av önsketänkande än av juridisk prövning. Att rutinerna vid polisutredningarna brustit, eller snarare totalhavererat. Och att summan av alla misstag gör att kriterierna för epitetet rättsskandal med råge är uppfyllda.

Frågan är om man till det också ska addera en skandal av rättspsykiatriskt snitt. Sture Bergwall tycks med sina många år inom tvångsvården ha fungerat som en projektionsyta för -modenycker och psykiatriska kastvindar. Ena dagen handlar allt om bortträngda minnen. Nästa gång om tung medicinering. Eller både och.

Förhandlingen i förvaltningsrätten i Falun hölls, som Sture Bergwall önskat, inför öppna dörrar. Alla diagnoser och behandlingar som varit aktuella för Bergwalls del flög genom rummet. Och alla ifrågasattes de av hans juridiska ombud, advokat Thomas Olsson.

Försvarets hållning är känd sedan tidigare. Det är i praktiken morddomarna som legat till grund för farlighetsbedömningen. Och eftersom Sture Bergwall nu friats från dem, finns ingen annan juridisk lösning än att i första hand upphäva tvångsvården omedelbart. I andra hand att utreda hans psykiska status på nytt.

Den debatt som föregått förhandlingen visar hur svårt det är att hålla två tankar i huvudet samtidigt. Att Sture Bergwall vanvårdats av rättsstaten, och troligen också av rättspsykiatrin, betyder inte att han är frisk. Inte heller att det är lämpligt att efter två decennier på institution öppna dörrarna på vid gavel från den ena dagen till den andra. Advokat Thomas Olsson hänvisar till Europadomstolen. Medan överläkare

Vladislav Ruchkin vid Säter å sin sida åberopar det dubbla uppdraget för rättspsykiatri: dels att behandla den enskilde, dels att skydda samhället.

När man lyssnar till Thomas Olsson får man nästan intrycket av att alla problem för Sture Bergwalls del började med att han hamnade inom den rättspsykiatriska experimentverkstaden. Så är det förstås inte. Även om det var länge sedan bör man minnas att Sture Bergwall är dömd för sexualbrott mot minderårig – och den delen av hans förflutna är det ingen som ifrågasätter. Även psykiatriprofessor Sten Levander, som kallats av försvaret som expertvittne, menade att det sexuella intresse som Sture Bergwall under 25 år riktat mot barn mellan 12 och 14 år gamla borde diagnosticeras som pedofili. Och att det finns ett sadistiskt inslag.

Trots att så många diagnoser och karaktärsdrag lanserats inför öppen ridå bör man som utomstående vara försiktig med att spekulera om vilka som förefaller rimliga och inte. Men om begreppet narcissism äger någon form av relevans finns skäl att fundera över den bedömning som överläkare Eva-Marie Laurén uttryckte i Expressen i går. Hon menar att Sture Bergwall kan ha blivit beroende av att stå i centrum och att det finns en risk att han återfaller i ett beteende som kan leda tillbaka till rampljuset.

Den öppna förhandlingen, där -extremt privata förhållanden fläks ut, bör ses i ljuset av detta. Det finns definitivt ett allmänintresse av att få insyn i det som onekligen ter sig som ett rättspsykiatriskt godtycke. Men frågan är om det på lång sikt är så värst bra för Sture Bergwall med detta enorma mediala strålkastarljus. Det kan, som Eva-Marie Laurén är inne på, bli kallt när lamporna slocknar.

Domstolen har ingen lätt uppgift framför sig. Det har inte den rättspsykiatriska vården heller. Sten Levander, som tidigare distansdiagnosticerat Anders Breivik som ”galen” och hans manifest som ett uttryck

för vanföreställningar, kommer i Bergwall-fallet till motsatt slutsats. Han sägs ha en personlighetsstörning, men inte vara sjuk i lagens mening. Sten Levander ifrågasätter diagnoser utifrån den femte utgåvan av DSM-manualen, som ännu inte översatts till svenska, medan psykiatrikerna på plats hänvisar till den fjärde och det i Sverige gällande ICD-10 som ett instrument för diagnosticering.

För Sture Bergwalls del torde det vara mindre avgörande vad man kallar hans symtom. Mer avgörande är hur man bedömer hans prognos. Men den öppna förhandlingen i Falun blev en strid om orden.

DN 22/10 2013

DN 26 okt 2013: Journalistisk thriller. Augustnominerad bok löser fallet Quick:

“Dan Josefsson övertygar stort”

“Steg för steg, bit för bit, klär journalisten Dan Josefsson av den närmast sektliknande vårdgrupp som skapade massmördaren Thomas Quick. Johan Croneman läser en skakande och lysande undersökning. “

•
Dan Josefsson

”Mannen som slutade ljuga. Berättelsen om Sture Bergwall och kvinnan som skapade Thomas Quick”. Lind & Co

Att man när en viss skepsis inför ännu en vända ner i Thomas Quick-träsket är nog både sunt och hälsosamt. Medborgare i allmänhet har fortfarande svårt att veta vad som är upp och ner i det som kallats vårt lands största och värsta rättsskandal. Någonsin.

När Hannes Råstam i SVT 2008 fick Sture Bergwall, dömd för 8 mord, att ta tillbaka sina tidigare erkännanden (trettonio mord sammanlagt) kunde man knappt tro att det var sant. Det heller.

Nu har samtliga domar prövats på nytt, Sture Bergwall har frikänts, han hade under terapi hittat på allti-hopa. Framför allt har en kvartett utredare och experter hudflängts: förhørsledaren Seppo Penttinen, åklagaren Christer van der Kwast, minnesexperten Sven Å Christianson och psykoterapeuten Birgitta Ståhle. Det har ljugits och manipulrats, utelämnats och mörkats, och med gemensamma krafter ledde de massmördaren Thomas Quick ut i rampljuset.

Utan egentligen några som helst bevis fick de domstol efter domstol att döma Quick för mord efter mord. Och media kom efter, i samlad

tropp, och fick äntligen en helt egen genomsvensk seriemördare att frukta och förakta och skrämja barnen med.

I veckan har ett eventuellt frisläppande av Sture Bergwall varit uppe för rättslig prövning, efter mer än 20 år i den slutna psykiatriska världen menar Sture Bergwall att han är mer än färdigvårdad.

Han vill ut, till oss.

Läkare på Säter, där han förvaras, säger att han fortfarande är benägen till återfall, Bergwalls advokat och många med honom menar att han är frisk och ofarlig.

De flesta av oss hyser samma fundering, och ställer nog samma medborgarkrav:

Ni får vara rätt säkra den här gången. Det får räcka nu.

Journalisten och författaren Dan Josefsson bestämde sig på samma sätt för att det fick vara nog. Han undrade också hur det kunde hända - och frågan är om inte hans bok, ”Mannen som slutade ljuga” är ett minst lika stort avslöjande som Hannes Råstams. Dan Josefsson tar helt enkelt vid där Hannes Råstam tvingades sluta, hastigt och plötsligt dör han i cancer i januari 2012 (hans bok ”Fallet Thomas Quick – att skapa en seriemördare” utkommer postumt senare samma år).

Dan Josefssons bok läser man nästan i chock, man kan inte sluta, det finns faktiskt inte en sten i den här härvan som han inte vänder på. Och han blottlägger, faktiskt, sanningen bakom hela historien, han avslöjar äntligen hur det faktiskt var möjligt. Jag har mycket svårt att tro att det finns ytterligare att tillägga.

Det är både ett journalistiskt och ett litterärt litet mästerverk.

Steg för steg, bit för bit, klär han av den närmast sektliknande grupp som kommer att skapa Thomas Quick, och översteprästinna i den sekten heter Margit Norell, psykoterapeut med ett enormt inflytande på

vården av Thomas Quick, och framför allt skaparen av den behandlingsmetod som väcker alla dessa mörka minnen i honom.

Det utvecklar sig till en thriller, blir man inte skakad av detta blir man aldrig skakad. Margit Norell menade att Thomas Quick inte bara förträngt sina egna brott, utan också de brott och övergrepp han själv utsatts för som barn. De mord han senare begår kallar Margit Norell för ”återgestaltningar” av de egna upplevelsorna. Quicks mördande är ett slags berättande för världen vad han själv varit med om.

Om det nu alltså inte hade varit som så att Thomas Quick hittat på allt, vill säga. Och att objektsrelationsteorin (som den kallas) fördömts och avvisats av forskningsvärlden, men inte av Margit Norell. Och hon kan övertyga och övertala så gott som alla.

Dan Josefsson berättar parallellt både Margit Norells och Sture Bergwalls historier. Från barndom och framåt. När deras liv har korsats kommer ett helt land att behöva gå i terapi.

Det finns många offer i Dan Josefssons fantastiska skildring (han skriver dessutom både vasst och vackert), mest spännande är väl att han också delvis ser Svarte Petter själv, åklagare van der Kwast, som ett av offren. Han och förhørsledaren Penttinen blir, menar Josefsson, helt utlämnade till teoretiserande, och rivaliserande, läkare och terapeuter. De tror helt enkelt blint på ”expertisen”.

Jag tror faktiskt blint på Dan Josefsson. Ingen har varit mer övertygande.

Inte ens Hannes Råstam.

Johan Croneman film@dn.se “

“Dan Josefsson: ”Mannen som slutade ljuga. Berättelsen om Sture Bergwall och kvinnan som skapade Thomas Quick”. Lind & Co “

DN 23 okt 2013: Missförhållanden på Bup-kliniken:

“DN:s artiklar debatterades”

“Bup-kliniken i Stockholm är i hetluften igen. I går debatterade politikerna DN:s artiklar om missförhållanden inom barn- och ungdomspsykiatri. Enligt personal hade ledningen givit politiker- na lägre siffror om tvångsvård än de presenterat för anställda.”

“Efter personalens anmälan till Inspektionen för vård och omsorg och artiklarna i DN pågår nu två stora utredningar av slutenvården inom barn- och ungdomspsykiatri i Stockholm.

Granskningarna gäller bland annat förskrivningen av narkotikaklassade läkemedel till barn, tillämpningen av tvångsåtgärder som tvångsinjektioner, fastspänning och isolering av barn samt avskiljning av barn i en källarlik lokal på kliniken.

Birgitta Rydberg (FP) är högsta ansvarig politiker för vården i Stockholms län.

På tisdagen när landstingsfullmäktige samlades svarade hon Tomas Eriksson (MP) och Åsa Brunius (V) som har ställt frågor till de styrande om vården av barn på Bup-kliniken på Södermalm, Stockholms enda klinik för psykiatrisk tvångsvård av barn.

Birgitta Rydberg hävdade bland annat att tvångsvården av barn i länet minskat påtagligt under en tioårsperiod och att barn under sjutton år sällan eller aldrig är föremål för tvångsåtgärder som fastspänning och isolering.

Men Tomas Eriksson, som har fått kontakt med personal på kliniken, berättade om fastspända 15-åringar och om en utveckling av tvångsvårdade barn som står i radikal motsättning till Birgitta Rydbergs siffror och i stället visar på en ökning.

De siffror Tomas Eriksson hänvisade till presenterades av klinikledningen vid ett samverkansmöte med facket den 19 augusti i år, enligt personal på kliniken.

Men Birgitta Rydberg står fast vid att hennes uppgifter är korrekta.

– Jag har fått dem av ledningen på kliniken och vår sjukhusförvaltning säger att dem är rätt.

Personalen har också berättat för Tomas Eriksson (MP) om fall där -elva- och tolvåringar blivit fastspända och tvångsinjicerade under sina vistelser på kliniken de senaste två åren.

Josefine Hökerberg josefine.hokerberg@dn.se”

“Detta har hänt.

19 juni: Anställda på Bup-kliniken i Stockholm slår larm om allvarliga missförhållanden på kliniken: Barn tvångsvårdas på fel grunder, får fel diagnoser, tvångsbäntas och isoleras på avdelningen Ria i flera månader. Inspektionen för vård och omsorg inleder en granskning av kliniken.

10 september: Anställda träder fram anonymt i DN och berättar bland annat att barn under tvångsvård spänns fast på fel grunder och hålls avskilda från andra barn i flera månader. De befarar att kliniken bryter mot lagen.

11 september: Klinikens chef Peter Engelsöy tillbakavisar kritiken i DN, samtidigt inleder landstinget en stor granskning av vården på kliniken. “

DN 26 okt 2013: Fortsatt kritik mot Filippa Reinfeldt.

“Barnmorskorna: vi behöver bli fler”

“Barnmorskorna i Stockholm är besvikna på Filippa Reinfeldt. Det råder definitivt brist på barnmorskor, menar både de och den politiska oppositionen. “

“– Så länge vi är för få kan inte antalet förlossningsplatser öka. Det räcker inte att öppna nya rum, de måste bemannas också, säger barnmorskan Ia Jeppsson.

Även om det är mycket bra med en ny klinik på S:t Göran blir det – åtminstone till att börja med – ett nollsummespel, anser Ia Jeppsson, som är med i Stockholms barnmorskeupprors strategigrupp.

– BB Sophia håller på att rekrytera 80 barnmorskor, det behövs lika många på S:t Göran. De tas ifrån andra kliniker, det finns inga lösa barnmorskor som skramlar omkring, säger hon.

På den förlossningsklinik där Ia Jeppsson arbetar söker sig flera barnmorskor till nya BB Sophia.

– Vi får ett tapp på omkring 1 000 förlossningar per år, det innebär naturligtvis att kapaciteten dras ned. Det är absolut nödvändigt att få fram fler utbildningsplatser och fler barnmorskor.

Men Filippa Reinfeldt menar att de kan rekryteras från andra orter i Sverige?

– Vi har en rikstäckande barnmorskekonferens just nu, bristen på barnmorskor finns i hela landet, säger Ia Jeppsson.

För två veckor sedan beslöt landstinget att det ska finnas ett kontinuerligt stöd av barnmorska under förlossningen. I dag sköter de allra flesta

barnmorskor två eller tre kvinnor i värkarbete samtidigt, enligt Ia Jeppsson.

– Vi får ett oerhört mycket sämre utfall när kvinnorna inte får stöd, både fysiskt och psykologiskt. Det handlar inte bara om att det ska vara fint och mysigt utan också om fysiologiska processer som kan leda till bristningar, blödningar och kejsarsnitt, säger hon.

Antalet kvinnor som söker vård för förlossningsrädsla har ökat, visar flera studier. Den största gruppen av förlossningsrädda kvinnor är omfödskor. Samtidigt visar en ny rapport att mer än var tredje barnmorska är utbränd, de främsta orsakerna till det är personalbrist och en stressig arbetssituation.

Såväl Miljöpartiet som Socialdemokraterna håller med om att det råder akut brist på barnmorskor.

– Vi måste ha en långsiktig plan för kompetensförsörjningen, så att vi inte bara flyttar runt personalen, säger oppositionslandstingsrådet Helene Hellmark Knutsson (S).

Socialdemokraterna kräver en konsekvensanalys av den nya förlossningskliniken på S:t Görän.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

DN 27 okt 2013: Kvinnokliniker.

“Kontroversiell medicin används vid förlossningar”

“Åtta av de tio största förlossningsavdelningarna i landet ger det kontroversiella läkemedlet Cytotec till kvinnor som ska föda. Detta trots att det strider mot Läkemedelsverkets rekommendationer. I fjol väckte medicinen uppmärksamhet sedan det visat sig att den kan ge störförlossning och brusten livmoder. “

”Använd inte Cytotec om du är gravid.”

”Risk för bristning av livmodern ökar med graviditetens längd.”

Citaten är tagna från bipacksedeln till läkemedlet Cytotec som trots tillverkarens varningar till gravida kvinnor är vanligt inom svensk förlossningsvård.

Medicinen är egentligen ett magsårmedel som används för att läka och förhindra sår i magsäcken. En av bieffekterna är att livmoderhalshalsen mognar, alltså förbereds för förlossning. Landets förlossningsavdelningar har därför fått upp ögonen för produkten och läkemedlet används för att starta vissa förlossningar.

P 1-programmet Kaliber granskade Cytotec-användningen för 1,5 år sedan. I programmet framfördes bland annat farhågor om att medlet ger så kraftiga sammandragningar hos den blivande modern att det kan resultera i syrebrist hos fostret.

I oktober 2012, alltså efter Kalibers granskning, skrev Läkemedelsverket i ett pressmeddelande att Cytotec inte bör användas för att sätta i gång förlossningar. Men trots larmen använder svenska sjukhus fortfarande medicinen, visar DN:s rundringning.

Vi har kontaktat landets tio största förlossningsavdelningar. Åtta av dem använder fortfarande Cytotec för att starta förlossningar.

– Vår erfarenhet är positiv. Vi anser inte att det är farligt att ge kvinnor denna behandling. Tvärtom är den både billig och effektiv. Den ger mycket gott resultat och vi ser inte så många biverkningar, säger Eva Eneroth, ansvarig läkare på Södersjukhusets förlossningsavdelning.

På många kvinnokliniker i landet ges Cytotec till kvinnor även i samband med missfall och aborter. Den fria forskrivningsrätten ger läkare rätt att använda läkemedel utanför de områden de är avsedda för.

– Vi använder Cytotec för att starta förlossningar. Vi tycker trots allt att den fungerar bra och är väldigt effektiv, säger Eva Östlund, sektionschef vid obstetriken vid Danderyds sjukhus.

Läkemedelsverket kan inte slå fast att användningen i samband med förlossningar hotar patientsäkerheten. Däremot är myndigheten tydlig med att Cytotec egentligen är ett magsårsmiddel som därmed inte har granskats på det sätt som man normalt gör innan ett läkemedel godkänns för annan användning.

– De stora skälen till att vården använder Cytotec är ekonomiska. Men det finns trots allt godkända läkemedel som fungerar bra. Man borde kunna använda dessa. Vi rekommenderar att sjukhusen inte använder Cytotec för att sätta i gång förlossningar, säger Viveca Odland, professor i gynekologi på Läkemedelsverket.

I USA har läkemedelsmyndigheten FDA gått ut med en varning till läkare för att använda Cytotec vid förlossning efter att de sett både dödsfall och att livmödrar har brustit. I Norge föddes en flicka med svåra hjärnskador efter att mamman satts i gång med medicinen.

– Det är ett läkemedel som inte är registrerat för denna användning. Det är ett problem. Vi har sett fall där kvinnor får störförlossningar och att de får för kraftiga värkar. Det finns risk för att barnen blir påverkade, säger Gunvor Ekman-Ordeberg, professor i obstetrik och gynekologi vid Karolinska institutet.

Hon betonar dock att sjukhusen numera ger Cytotec i betydligt lägre doser än tidigare, vilket är positivt och gör att behandlingen inte är lika riskabel.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har de senaste åren fått in flera anmälningar om skador i samband med Cytotec, bland annat livmödrar som har brustit. Det finns däremot ingen samlad statistik över vårdskador hos myndigheten.

Läkemedelsbolaget Pfizer står fast vid att Cytotec inte bör ges till gravida, i synnerhet inte i samband med förlossningar.

Förlossningen vid Nu-sjukvården i Västra Götaland är en av de vårdenheter som aktivt valt att inte använda medicinen.

– Vi ger inte Cytotec för att starta förlossningar. Vi använder andra sätt som fungerar bättre. Det finns läkemedel som är godkända vid förlossningsinduktion, säger Anne Wennberg, verksamhetschef vid kvinnokliniken vid Nu-sjukvården.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

“ **Fakta.**

Läkemedlet används för att sätta i gång förlossningar

Användningen av Cytotec inom förlossningen uppmärksammades av Kaliber i Sveriges Radio i februari 2012.

Sedan dess har Läkemedelsverket gått ut med en rekommendation om att inte använda medlet i samband med förlossningar.

Läkemedelsbolaget Pfizer avråder också från användningen.

DN har kontaktat landets tio största förlossningsavdelningar.

Åtta av dem använder Cytotec för att sätta i gång förlossningar. Sahlgrenska i Göteborg och Nu-sjukvården i Västra Götaland använder inte medicinen.

Dessa ringde vi till:

1. Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg – **Använder inte Cytotec**
2. Södersjukhuset i Stockholm
3. Danderyds sjukhus i Stockholm
4. Universitetssjukhuset MAS i Malmö
5. Karolinska universitetssjukhuset i Solna
6. Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge
7. Akademiska sjukhuset i Uppsala
8. Universitetssjukhuset i Lund
9. BB Stockholm
10. Nu-sjukvården i Västra Götaland – **Använder inte Cytotec.**”

DN 27 okt 2013: Placebo/nocebo.

“Sjuk av negativism – frisk av hopp”

“Med jämna mellanrum skriver jag på temat kropp och själ och att det inte går att skilja dessa storheter från varandra. Och med lika jämna mellanrum brukar det trilla in läsarmejl på temat att jag anklagar människor för att simulera. Fast det är just det jag inte gör.

Det är inte antingen eller. Inte kropp eller själ. Utan kropp och själ i en odelbar helhet där förväntningar i huvudet faktiskt kan generera mätbara kroppsliga effekter.

På måndag sänder SVT ett avsnitt av ”Vetenskapens värld” som visar vilken mäktig kraft som ryms i det som kallas placebo.

En grupp försökspersoner fick dricka en tjock, mintgrön vätska med en smak som inte liknade något de tidigare druckit. I samband med inmundigandet av denna förfärliga dryck fick de svälja en medicin som används vid transplantation för att dämpa immunförsvaret. Behandlingen upprepades fyra dagar i rad. På den femte fick försökspersonerna drycken och i stället för medicinen ett sockerpiller. Men eftersom associationsstigarna i hjärnan redan var upptrampade reagerade kroppen likadant som om den skulle fått läkemedlet. Drycken, som i sig inte innehöll någon verksam substans, skapade alltså samma effekt som medicinen.

Placebo fungerar även omvänt, men kallas då nocebo. I programmet berättas om en man som ”nästan dog” till följd av en överdos av något som han trodde var ett potent läkemedel – men som i själva verket var sockerpiller.

Predrag Petrovic, forskare vid Institutionen för neurovetenskap vid Karolinska institutet, förklarar hur negativa förväntningar kan göra oss sjuka. Att rabbla upp alla tänkbara biverkningar är i praktiken att öka

riskerna för att patienten ska drabbas av dem. Likaså att leverera en dyster – men sanningsenlig – sjukdomsprognos. Det kan alltså hända att en ljugande doktor ger större chans till förbättring än en ärlig. Se där, en etisk konflikt som inte avhandlas på en kafferast.

Men medan frågan om hopp kontra realism är svår finns det andra, betydligt lättare slutsatser att dra av programmet. Som hur vår tids frenesi att sjukförklara allt som inte ryms inom en allt mindre tillåtande normalkurva gör oss sjukare än vi skulle behöva vara. Det gäller såväl kroppsliga tillstånd som själsliga.

Den femte upplagan av den amerikanska diagnosmanualen över psykiska sjukdomar, DSM, kom ut i maj. Det som i den första upplagan var ett litet häfte har blivit en bibeltjock bok. Numera går inte ens sådana hyfsat normala företeelser som att äta för mycket mat fria från sjuklighetsetiketterna. Hur påverkar det oss?

För en tid sedan intervjuade jag Johan Christiansson, socionom som arbetar med sexköpare som söker hjälp. Han berättade hur många talade om ett tvångsmässigt beteende. Jag frågade honom om männen var sexmissbrukare eller om tvånget mer användes som en bortförklaring.

Johan Christiansson funderade en stund och förklarade sedan att han inte tänkte i de banorna. För honom handlade det om att ta ansvar för sina handlingar. Gör man inte det, menade han, är man ingen människa.

Det är ett intressant resonemang. Sjukdomsetiketteringen riskerar att skapa två typer av negativa effekter. Dels triggas den ett oönskat beteende, dels möjliggör den för mänskor att slippa ta ansvar för just detta beteende.

Det är den dubbla baksidan av sjukligifiering och nocebo.

Hanne Kjöllér hanne.kjoller@dn.se “

DN 27 okt 2013: I korthet.

“Ojämställt hem hälsohot”

“Brist på jämställdhet hemma är orsaken till psykisk ohälsa bland kvinnor. Det upplever sex av tio kvinnor enligt en undersökning som gjorts på uppdrag av Länsförsäkringar.

Männen som deltog i undersökningen tror i stället att ojämlikhet på jobbet ligger bakom ohälsan hos kvinnor.

– Kvinnors anspänning och stressnivå ökar när arbetsdagen är slut för då tar ”plikterna” i hemmet vid, för många kvinnor, säger Anna Karin Lindberg, hälsostrateg på Länsförsäkringar, i ett pressmeddelande.

Caroline Englund caroline.englund@dn.se “

DN 28 okt 2013:

“Nya alzheimergener funna”

“Uppsala.

Ett internationellt forskningskonsortium har upptäckt elva hittills okända genvarianter som påverkar risken för alzheimer, skriver Uppsala Nya Tidning på nätet.

Studien, som presenteras i vetenskapstidskriften Nature Genetics, bygger på blodprover från 74 000 personer från Europa och USA som analyserats med avancerad genteknik. Det är världens hittills största studie i sitt slag kring genetiska faktorer som påverkar alzheimer, men effekten de enskilda genvarianterna har på sjukdomen är däremot liten.

TT “

DN 30 okt 2013: Vinst i välfärden.

”Vårdens kvalitet viktigare än riskkapitalisters vinster”

“Ny undersökning. Mediebilden av sjukvården, den politiskt viktigaste frågan, är att svenskarna rasar över att skattemedel går till riskkapitalister i skatteparadis. Men vår undersökning visar att väljarna främst bekymrar sig över kvalitet och bemötande i vården, skriver Novus vd Torbjörn Sjöström. “

Sjukvården är den viktigaste politiska frågan för svenska folket just nu. Sedan 2010 har denna fråga legat på första plats i Novus mätningar om den viktigaste politiska frågan. Detta sammanfaller väl med den debatt och granskning, som pågår kring vinsten i välfärden.

I den mediala granskning som sker och de mätningar som publicerats ser man att svenskarna rasar över att skattemedel går till riskkapitalister i skatteparadis, medel som istället borde gå till verksamheter inom skola och välfärd. Detta ger intrycket att vinst och driftsformen är den absolut viktigaste frågan.

Av dessa undersökningar framgår att en klar majoritet anser att vinsterna skall regleras. Endast 10 procent anser att företagen själva fritt ska få förfoga över sina vinster (Novus för TV4, september 2012). Man anser också att vården har blivit sämre sedan valet 2010; 60 procent tycker att vården har blivit sämre (Novus för SVT, september 2013).

Men vad betyder detta egentligen? Är vinstfrågan den viktigaste frågan inom vården, och hur dåligt tycker man att vården fungerar? Frågor som bör vara centrala utifrån denna debatt, men som faktiskt inte verkar ha ställts.

Novus kan i dag presentera en ny undersökning där vi frågat svenska folket hur nöjd man är med vården, vilka problem man anser är störst och om man har sökt vård under den senaste tiden.

Undersökningen ger en mer nyanserad bild av det generella missnöjet kring sjukvården. Trots att en majoritet tycker att sjukvården har blivit sämre så är det ändå relativt få som tycker att den är dålig. En klar majoritet, 56 procent, är nöjda med sjukvården, 23 procent är varken nöjda eller missnöjda och 20 procent är missnöjda.

Av de missnöjda är endast 5 procent mycket missnöjda med vården. Däremot är 12 procent mycket nöjda med vården. Nu börjar det framträda en annorlunda bild än den man kanske förväntade sig när man läser tidningarna.

Även bland de rödgröna oppositionspartiernas sympatisörer är en majoritet nöjda med vården. Det är lite fler missnöjda än alliansväljarna, men fortfarande en klar övervikt åt det positiva hållet.

På frågan om vilka de största problemen är var det vanligaste svaret att det är för lite personal (27 procent), därefter att väntetiderna på akuten var för långa (22 procent). Först på tredje plats och relativt långt efter de två första kom problemet att skattemedel går till riskkapitalister (13 procent) tätt följt av att man inte får den hjälp man behöver (10 procent).

De som är nöjda med vården anser att det största problemet är personalbrist (30 procent). Men de som är missnöjda med vården anser framför allt att man inte får den hjälp man behöver (25 procent).

Vinstfrågan är känslomässigt laddad och skapar självklart bra rubriker, det är en fråga som berör. Ingen vill inte bli lurad på pengar. Skattepengar ämnade till vården skall så klart användas för att ge bästa möjliga vård, om så inte är fallet skall det självklart lyftas fram och rapporteras, och reaktioner på det är naturligt.

Men kvalitetsfrågor som personalbrist, väntetider och att man inte får den hjälp man behöver anses vara större problem. Det är generella problem som kanske är svårare att göra rubriker på.

Om svenska folket får bestämma bör fokus i vårddebatten ligga kring kvaliteten i vården och hur man bemöts som patient snarare än att pengar går till riskkapitalister. Motståndet mot oreglerade vinster är stort, det finns inget direkt motsatsförhållande mellan dessa frågor, men kvalitetsfrågan bör ha en centralare roll.

Det finns dock en tydlig partipolitisk skillnad. Socialdemokrater och vänsterpartister tycker i högre grad att det är ett problem att skattemedel går till riskkapitalister än övriga partiernas sympatisörer. Något som är väntat, vi har sett indikationer på detta i närliggande Novus-mätningar. LO:s tydliga åsikt mot vinster i välfärden kan ha haft en inverkan på socialdemokrater. Detta kombinerat med deras kompromisslöshet på stämman gör att partiet sannolikt upplevs som mer kritiskt mot vinstuttag än alliansen. Vänsterpartiet, det enda parti som är direkt emot vinstuttag, har dock inte ökat nämnvärt i opinionen, något som talar för att vinstfrågan som sådan inte är den centrala.

Samtidigt får man inte glömma att det bara är en femtedel av svenska folket som är missnöjd med vården i dag. Det är viktigt att sätta en fråga i relation till hur stort problemet är. Ur svenska folkets perspektiv är inte vården så dålig som den kan verka och riskkapitalfrågan inte det centrala problemet utan snarare kvalitativa frågor kring vården som sådan.

Tidigare har jag sagt att jobben kommer att bli den viktigaste valfrågan. Men med den utveckling som vi ser kring välfärdsfrågorna, och det ser ut som vi är på väg ur lågkonjunkturen, flyttas fokus bland svenska folket än mer till vården och skolan.

Tjugo procent vet i dag inte vilket parti de skall rösta på, en mycket hög siffra. Dessa osäkra väljare röstade i valet 2010, de är alltså inte soffliggare. För att få väljarna med sig måste politikens fokus ligga i linje med deras prioriteringar. Kan det vara så att detta gap mellan den publika debatten kring vinster i vården och svenskarnas prioritering kring kvalitetsfrågor är en av anledningarna till denna politiska vilshenhet?

Torbjörn Sjöström, vd för undersökningsföretaget Novus

“ Bakgrund. Undersökningen

Novus har på eget initiativ genomfört undersökningen.

Fältperiod: 17-23 oktober 2013.

1 018 intervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel.

Riksrepresentativt urval i åldersgruppen 18-79 år. “

DN 30 okt 2013: DN granskar.

”Systemet låg öppet under åtta månader”

“I juni upptäckte Stockholms läns landsting och Karolinska universitetssjukhuset spår av intrång och en mycket allvarlig säkerhetslucka i servern som förvarar miljoner svenskars sjukjournaler. Deras egen analys visade att brandvägg saknades och att det var stor risk att patientinformation hade stulits. Trots det gjordes ingen polisanmälan. När DN konfronterar landstingsledningen om den nedtystade incidenten hävdar man att en ny men sekretessbelagd rapport visar att ingenting har hänt. “

“I början av juni i år inträffade en rad haverier i IT-systemet Take care som hanterar miljoner svenskars sjukjournaler. Systemet gör journalerna tillgängliga för vårdpersonal på en rad sjukhus och vårdcentraler i Stockholms län och på Gotland.

Vid haverierna var vården stundtals helt utan tillgång till journaler och andra viktiga datasystem. Händelserna fick Inspektionen för vård och omsorg att begära en redogörelse och fallet anmäldes enligt Lex Maria. Samtidigt som felsökningen pågick med en särskild analyskommission upptäcktes stora säkerhetsluckor i systemet. Enligt DN:s uppgiftslämnare såg IT-tekniker en eller flera öppna vägar att ta sig in i Stockholms läns landstings servrar via Karolinska institutet.

Säkerhetsanalysen visade att servern med patientjournalerna var uppkopplad mot internet på ett sätt som gjorde intrång möjligt. Utöver det visade det sig, enligt analysen, att hela den centrala servern var oskyddad eftersom den saknade brandväggar.

Det gjorde att det var möjligt för utomstående att ta sig in till hjärtat i systemet där cirka tre miljoner sjukjournaler för patienter i Stockholms län och på Gotland lagras.

Det upptäcktes också stora brister i hur datatrafiken loggas – uppgifterna sparades bara i tre månader.

Säkerhetsluckan täpptes igen den 26 juni i samband med att den upptäcktes och en intern granskning inleddes.

Allt eftersom säkerhetsutredningen pågick stod det klart att det fanns spår av intrång i servern men också att luckan hade funnits i hela åtta månader – från 12 oktober 2012 till 26 juni 2013.

Enligt DN:s källor gjorde den långa tidsperioden som servern varit öppen att det var mycket svårt att överblicka hur mycket och vad som kunde ha stulits.

Säkerhetsutredarna konstaterade att det var troligt att angreppen skett fram till och med maj 2013 och att det därför skulle bli mycket svårt att analysera vad som hänt. Det poängterades särskilt att det var stor risk att eventuella angripare hade hunnit städa efter sig.

Efter tio dagars intensivt analysarbete gjordes en sammanfattning av situationen, då slogs det fast att risken att obehöriga hade tillgång till patientinformation var stor och att ”värsta tänkbara scenario kan ha inträffat”.

Trots detta valde landstingsledningen att inte göra någon polisanmälan. I stället ville den utreda vad som hänt i egen regi och med hjälp av inhyrda konsulter.

Anders Nyström, biträdande förvaltningschef på Stockholms läns landsting och ansvarig för IT-säkerhetsarbetet, bekräftar misstankarna man hade i juni. Han säger att landstinget aldrig kontaktade polisen.

– Det är ingenting som jag vet att vi har gjort.

Men om ni misstänker brott borde ni inte anmäla det då?

– Jo, men man borde först kontrollera vad det är.

Analysen som gjordes i juli är detaljrik, den beskriver säkerhetsluckans art, spåren efter inkräktare, obehörig trafik, bristande loggning och saknade brandväggar.

Trots detta säger Anders Nyström att en ny rapport bekräftar att inget av det som beskrevs första gången i själva verket har hänt.

Därför var det heller inte nödvändigt att kontakta polisen, säger han.

– Vi valde att se på frågan och konstaterade att det inte var så som vi befarade att det kunde vara.

Vi har uppgifter om att säkerhetsluckan var öppen mellan 12 oktober 2012 och 26 juni 2013. Stämmer inte det?

– Det kan jag inte omedelbart svara på. Det vet inte jag.

Det fanns inga loggfiler. I efterhand ska det ha varit omöjligt att veta om någon varit i systemet?

– Alla aktiviteter i våra system loggas noga.

Det har ju slagits fast att ni inte kan se vem som varit inne i systemet eftersom det har gått för lång tid?

– Jag kan inte kommentera det. Vi kommenterar inte vad vi hittar i våra säkerhetssystem. Vi arbetar hela tiden med att förbättra säkerheten.

Hur kan ni å ena sidan slå fast att det är omöjligt att ta reda på om någon varit inne i systemet och å andra säga att ingen har varit där. Hur blev det plötsligt möjligt att veta det?

– Jag kan inte kommentera det. Det finns inga indikationer på att någon obehörig har kommit åt någon som helst känslig information.

Men det är ju skillnad på indikationer och att slå fast att så inte har skett?

– Alla analyser som vi har gjort visar att ingen obehörig har kommit åt någon känslig information.

Enligt Anders Nyström arbetar tre konsultföretag med att utreda intrångsmisstankarna. Slutrapporten är ännu inte klar. Hittills har landstinget bara fått en teknisk delredovisning. Den slår enligt Nyström fast att inget intrång har skett.

Denna slutsats gör DN:s källa mycket förvånad. Att faran kring säkerhetsluckan skulle vara över har inte ens kommunicerats internt till

journalssystemets användare. Flera stora användare av Take care inledde efter att misstankarna blev kända egna utredningar för att ta reda på om deras patienter hade drabbats. Landstingsledningen tvingade sedan dessa utredningar att lägga ner eftersom ”allt skulle hanteras av landstinget”. Likaså skulle all kommunikation hänvisas till landstinget.

– Har vi gått i ett par veckor ovetande om att det inte har varit någonting? All beredskap som vi har haft, säger källan.

Det är också oklart om det finns fler öppna dörrar som man ännu inte har hittat. Enligt de uppgifter DN har fått tillgång till sågs det som ett troligt scenario i de första analyserna.

Ledningen rekommenderades att omedelbart agera för att skydda den centrala servermiljön och stoppa all obetrod trafik. Enligt DN:s källor har landstinget än i dag inte säkerställt att alla hål har täppts till.

Trots allvaret i misstankarna har såväl Karolinska universitetssjukhuset som Stockholms läns landsting valt att inte offentliggöra händelsen. Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Datainspektionen säger att de inte känner till några incidenter med misstänkta dataintrång kopplade till journalssystemet Take care.

Inte heller chefen för organisationen Centrum Samverkan Take Care, som förvaltar journalssystemet, känner till händelsen. Detsamma gäller Karolinska institutets IT-chef, liksom företaget Compugroup som tillverkar Take care.

DN har gått igenom styrelseprotokoll, minnesanteckningar från ledningsmöten och en stor mängd andra handlingar inom Stockholms läns landsting. I de offentliga registren finns inga spår av incidenten den 26 juni.

Chefsjurist Anne Rundquist har beslutat att hemlighålla delar av diarielistan ur landstingets ärendehanteringssystem Service Desk Express där händelser om IT-incidenter ska diarieföras. Såväl diarie-nummer som antal sidor har sekretessbelagts med hänvisning till att informationen kan äventyra IT-säkerhet.

– Det är ett medvetet val. Man vill tysta ner händelsen. Det är helt uppåt väggarna att man väljer att hemlighålla det. Det är bättre att säga som det är. Sanningen kommer alltid fram till slut, säger en person med insyn i ärendet.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se”

“Hela listan. Här är alla sjukhus och vårdcentraler som använder Take care

ABC logopedtjänst
Alby vårdcentral
Aldaher barnläkarmottagning
Aleris Lab
Aleris Medilab
Alva barnklinik
Arkadens läkarmottagning
Arlanda Sky Clinic
Asih, Botkyrka
Asih, Handen
Asih, Huddinge
Asih, Långbro park
Asih, Nacka
Asih, Nordväst
Asih, Nynäshamn
Asih, Solna
Asih, Tyresö praktikertjänst
Attundahälsans familjeläkarmottagning
Attundahälsans läkarpraktik
Axelsbergs vårdcentral
Barkarby vårdcentral
Barn- och ungdomspsykiatri
Barnläkarna, Täby centrum
BB-Stockholm, Barnbördshuset

BB-Stockholm, Family
Bergshamra Ulriksdal vårdcentral
Beroendecentrum, Stockholm
Björkhagens vårdcentral
Bollmora vårdcentral
Boo vårdcentral
Brandbergens vårdcentral
Bredängs vårdcentral
Bromma Geriatriken Stiftelsen
Stockholms Sjukhem
Brommaakuten vårdcentral
Brommaplans vårdcentral & närakut
Bumm, Lidingö
Bumm, Mörby, Danderydsgeriatriken
Capio Geriatrik, Dalen
Capio hjärnhälsan, Haninge
Capio hjärnhälsan, Mobil
Capio hjärnhälsan, Nacka
Capio hjärnhälsan, Nynäshamn
Capio hjärnhälsan, Tyresö
Capio hjärnhälsan, Värmdö
Capio husläkarmottagning, Serafen
Capio Maria Capio psykiatri
Capio Ortopediska huset
Capio Primärvårdsrehab, Södertälje
Capio rehab, Farsta Munkforsplan
Capio rehab, Globen
Capio rehab, Saltsjöbaden
Capio, S:t Görans sjukhus
Capio vårdcentral, Farsta
Capio vårdcentral, Gubbängen
Capio vårdcentral, Gullmarsplan
Capio vårdcentral, Lina Hage
Capio vårdcentral, Rågsved
Capio vårdcentral, Skogås
Capio vårdcentral, Slussen Götgatan
Capio vårdcentral, Södermalm
Capio vårdcentral, Viksjö
Capio vårdcentral, Vårberg

Capio vårdcentral, Väsby
Capio vårdcentral, Wasa vårdcentralen
Capio öron-näsa-hals Stockholm
Carin Gillberg, innerstadsgynekologen
Cereb Cereb AB
Cityakuten
Curera, Farsta
Dalarö vårdcentral
Danderyds sjukhus
Danderyds öron-, näsa-, halsklinik
Danvik rehab & kiropraktik
Diagnostiskt centrum, Hud
Dialysenheten, Södertälje
Din doktor i Märsta
Djursholms Hlm
Djurö vårdcentral
Doctorekliniken Önh-Älvsjö
Dokorteam vårdcentral
Dr Samier Hanna specialistläkar-
mottagning
Edsbergs vårdcentral
Ektorp vårdcentral
Enebyberg vårdcentral
Ersta sjukhus
Familjeläkarna i Saltsjöbaden
Farago kirurgi
Fem husläkare praktikertjänst AB
Fisksätra vårdcentral
Fittja vårdcentral
Flemingsbergs vårdcentral
Fornhöjdens vårdcentrum
Forums vårdcentral & närakut
Fridhems barn- och ungdomsmottagning
Fridhemsplans vårdcentral
Furuhöjdens rehabiliteringshem
Fysiocenter, Odenplan
Förenade Care
Gröndals vårdcentral
Gullmarsplans ungdomsmottagning

Gustavsbergs vårdcentral
Gynmottagningen Betania
Gärdets vårdcentral
Habilitering & Hälsa, Hallonbergens vårdcentral
Hagalund Frösunda vårdcentral
Hallunda vårdcentral
Hammarby Sjöstads husläkarmottagning
Handengeriatriken
Handens närakut
Handens vårdcentral
Haninge ungdomsmottagning
Hjorthagens Hlm
Hjärt- och kärlcentrum, Södertälje
Hjärt-kärlgruppen
Hjärt-kärlgruppen, Globen
Hovsjö rehab
Hsf, vårdhygien Stockholm
Hudcentrum
Huddinge ungdomsmottagning
Huddinge vårdcentral & närakut
Hudmottagningen Utsikten
Husby Akalla vårdcentral
Husläkarmottagning, Johannes
Husläkarmottagning, Korallen
Husläkarmottagning, Bryggargatan
Husläkarmottagning, Galleriva
Husläkarmottagning, Näsby Park
Husläkarmottagning, Stureplan
Husläkarmottagning, Täby centrum
Husläkarmottagning, Väsby
Husläkarna i Margretelund
Husläkarna i Österåker
Huvudsta vårdcentral
Hälso- och sjukvården, Gotlands kommun
Hälsoenheten, Södertälje
Hässelby vårdcentral
Inside Team
Jakobsbergs vårdcentral
Jakobsbergseriatriken, Kista vårdcentral

Jordbro vårdcentral
Järna vårdcentral, Aleris
Järva barn- och ungdomspsykiatri
Järva vårdcentral, Aleris
Järvapsykiatri
Karolinska universitetssjukhuset
Kirurgmottagning, Farida Fahmy
Kista specialistvård
Kronans vårdcentral
Kungsholmsdoktorn
Kungsängen vårdcentral
Kvartersakuten, Essingen
Kvartersakuten, Mörby
Kvartersakuten, Surbrunn
Käkkirurgi Huddinge, Karolinska institutet
Lidingö Paramedicin
Liljeholmens vårdcentral & närakut
Lilljans husläkarmottagning
Lilla Erstagården
Lisebergs vårdcentral
Logoped Åsa Hägg
Logopedbyrån Dynamica
Logopederna
Luna vårdcentral
Lundens husläkarmottagning
Lättakuten, Huddinge
Löwet, Asih
Löwetgeriatriken
Maria Regina Hospice
Medicinsk röntgen
Medicinsk tandvård, Agea Dental AB
Medicinsk tandvård, Huddinge
Medicinsk tandvård, Solna folktandvården
Metropolitan rehab
Mix Medicare
Måbra Care
Märsta närvård
Mörby vårdcentral
Nackageriatriken

Neurologiska rehabiliteringskliniken,
Stiftelsen Stora Sköndal
Njurenheten, Gotland
Njurenheten, Solna
Norrvikens vårdcentral
Nykvarns vårdcentral
Nynäs geriatrik och primärvård
Nynäs rehab center
Nynäsakutens husläkarmottagning
Närakuten barn, Solna
Olivia rehabilitering
Optalux ögonklinik
Ortho center
Palliativ slutenvård, avd 2
Praktikertjänst, Stockholm heart center
Prima barn- och vuxenpsykiatri
Proxima, Röntgen
Psoriasisföreningen, Stockholms län
Psykiatri Nordväst
Psykiatri, Norra Stockholm
Psykiatri, Sydväst
Psykiatri, Södertälje
Psykiatri, Södra Stockholm
Psykiatrihälsan, Farsta
Reagera klinikerna
Rehab aktivt liv
Rehab station, Stockholm Rehab-hotellet, Asih
Remeo, Stockholm
Resursteamet i Stockholm
Reumatologmottagningen Utsikten
Riksby vårdcentral
Rinkeby vårdcentral
Rissne vårdcentral
Ronna vårdcentral
Rosenlunds vårdcentral
Rotebro vårdcentral
Rudans rehab
Rudans vårdcentral
Runby vårdcentral

Räcksta Vällingby närvårdsmottagning
Råsunda vårdcentral
Rättspsykiatri vård, Stockholm
S:t Eriks ögonsjukhus
Salems vårdcentral
Saltsjöbadens vårdcentral
Segeltorps vårdcentral
Sigtuna läkarhus
Sigtuna vårdcentral
Silfverkliniken
Skarpnäcks vårdcentral
Skärholmens ortoped- och ryggkirurg-
mottagning
Skärholmens vårdcentral
Skärholmens Önh-centrum
Sollentuna rehab
Solna centrums vårdcentral
Sophiahemmets diabetesmottagning
Sophiahemmets husläkarmottagning
Sophiahemmets Ivf
Specialistvård, Handen
Specialistvård, Järva, Aleris
Specialistvård, Nacka
Specialistvård, Sabbatsberg, Aleris
Specialistvård, Täby
Spånga vårdcentral
Stadsmissionens ungdomsmottagning
Stenhamra vårdcentral
Stiftelsen Stora Sköndal
Stockholm Medical Office
Stockholms centrum för ätstörningar
Stockholms läns sjukvårdsområde
Stockholms sjukhem
Stockholmsgeriatriken
Stocksunds vårdcentral
Stortorps äldrecentrum familjeläkarna
Storvretens vårdcentral
Storängsbotten
Strandkliniken gyncenter

Strandkliniken Önh-center
Stureplans barn- och ungdomsmedicinska mottagning
Stuvsta vårdcentral
Sundbybergs gynmottagning
Sundbybergskliniken
Syncentral, Långbro
Syncentral, Sabbatsberg
Sätra vårdcentral
Söderdoktor
Södersjukhuset
Södertälje sjukhus
Södertäljekirurgen
Tallhöjdens Sg
Tallhöjdens vårdcentral
Team Aktiv primärvårdsrehab
Team äldredoktor
Telefonplans vårdcentral
Telge rehab
Telgeakuten
Tensta vårdcentral
Tibra Medica
Tiohundra, Norrtälje
To Care husläkarmottagning
To Care husläkarmottagning, Solna
Torsviks vårdcentral
Traneberg vårdcentral
Trollbäckens vårdcentral
Trygg hälsa
Trångsunds vårdcentral
Tullinge vårdcentral
Tungelstahälsan vårdcentral
Tveta hälsocentral, Södertälje
Tyresöhälsan, vårdcentral
Täby centrum, Doktor
Täby ungdomsmottagning
Ultragyn, Danderyds sjukhus
Ultragyn, Odenplans läkarhus
Ultragyn, Sophiahemmet
Unilabs Ab

Vallatorpsdoktor
Vallentuna ungdomsmottagning
Värbergs Vårdcentral
Vårdcentral, Märsta
Vårdcentralen Badhotellet Södertälje
Vårdcentralen Hansahälsan, Visby
Vårdcentralen Hjärtat, Solna
Vårdcentralen Lina Hage Ab
Vårdcentralen Visborg, Visby
Värmdö vårdcentral
Väsby läkargrupp
Väsby rehab
Wemind
Yrselcenter, Stockholm
Åsö vårdcentral
Ögonkliniken, Jakobsberg
Önh-mottagningen, Lidingö sjukhus
Öroncenter, Södertälje
Östra vårdcentralen

DN 30 okt 2013: DN granskar.

“IT-säkerheten har varit starkt ifrågasatt”

“Take care har varit starkt ifrågasatt under en längre tid. Flera högt ansedda läkare anser att systemet hotar patientsäkerheten. Samtidigt är Datainspektionen kritisk mot att alldeles för många medarbetare kan komma åt känsliga patientuppgifter. “

“Det sammanhållna journalsystemet Take care i Stockholms län och på Gotland beskrivs som en av de största installationerna i världen inom e-hälsoområdet.

Över 100 vårdgivare, såväl offentliga som privata, med cirka 40 000 anställda använder systemet.

De senaste åren har modellen med ett sammanhållet journalsystem varit ifrågasatt, främst ur en integritetsaspekt. Det gäller bland annat tjuvläsning av journaler. Enligt Datainspektionen har personalen som använder systemet redan i utgångsläget kunnat läsa onödigt mycket om patienternas vårdhistoria. Senast den 20 december ska Karolinska universitetssjukhuset redovisa en behovs- och riskanalys för journalsystemet.

Även säkerheten i systemet har tidigare fått kritik. År 2008 uppmärksammade landstingets revisorer att patientjournaler skickas okrypterade, det vill säga i klartext, mellan vårdgivare. Bristen hade varit känd länge utan att ha åtgärdats och farhågan var att uppgifter ur miljoner journaler riskerade att hamna i fel händer.

Take care har de senaste åren drabbats av flera stora driftstörningar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har reagerat på omfattningen av störningarna.

– Vi ser mycket allvarligt på det här eftersom det påverkar patientsäkerheten. Det är ingen engångsföreteelse utan ett systemfel som tyder på att man inte har kontroll, säger Fia Ewald, handläggare på MSB och ansvarig för frågor kring informationssäkerhet.

Enligt Fia Ewald måste vi räkna med fler IT-incidenter i framtiden.

– Vi är rätt bekymrade över säkerhetssituationen inom vård- och omsorg över huvud taget. Det gäller inte bara tillgängligheten utan även integritetsaspekten. Att man håller tillräckligt hög informationssäkerhet till den verksamhet man bedriver, säger hon.

MSB har inte fått någon information om misstänkta dataintrång i Take care, enligt Fia Ewald.

Även läkarkåren har reagerat kraftigt mot det osäkra IT-systemet. Efter händelserna i juni har nu chefsläkare från regionens största sjukhus gått ihop om en gemensam Lex Maria-anmälan.

Även Läkarförbundet och Vårdförbundet kräver att säkerheten ses över.

Flera IT-incidenter har uppmärksammats inom hälso- och sjukvården de senaste åren. Region Skåne utsattes för någon månad sedan för en överbelastningsattack som lamslog hemsidor och IT-system. En 16-årig pojke är nu misstänkt för dådet.

En virusattack mot Västra Götalandsregionens datorer i december förra året gav dramatiska effekter och spred sig även till ett universitet i Kalifornien. En rapport som nyligen blev klar visade på stora brister i säkerheten. Bland annat saknades antivirusprogram i en del fall, brandväggar saknades och det fanns utrustning med riktigt svaga lösenord, som ”1234” och ”test”.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

“Fakta. Take care

Hanterar miljoner svenskers journaler
När man söker och får vård förs alltid en patientjournal där sjukdomar och hälsa dokumenteras. Vårdpersonal är skyldiga att i dokumentet skriva ner information om symtom, bedömningar och åtgärder. Även videofilmer, röntgenbilder och fotografier är journalhandlingar och finns sparade på servern. Psykologer och kuratorer för också journal i Take care.

I patientdatalagen står det att ”dokumenterade personuppgifter ska hanteras och förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem”.

Take care klassas som en medicinsk produkt och står även under tillsyn av Läkemedelsverket.

DN granskar. Så tipsar du oss

Ditt tips kan bli vår nästa nyhet – så fungerar tjänsten

1

På DN:s tjänst ”DN granskar” kan du tipsa oss om missförhållanden och lämna information som kan vara känslig. Adressen är dngranskar.dn.se. På hemsidan går det även att bifoga dokument och andra handlingar. Lämna gärna så detaljerad information som möjligt.
DN skyddar sina källor.

2

Tjänsten är uppbyggd för att ge dig som tipsare **största möjliga säkerhet**. Därför krypteras ditt tips. Tipsen hanteras av en begränsad grupp reportrar på nyhetsredaktionen som arbetar med undersökande journalistik.

3

DN:s undersökande reportrar går igenom alla inkomna tips och gör en nyhetsvärdering. Vi beställer relevanta handlingar och kontrollerar fakta. **Vill du vara anonym går det bra**, men det är en fördel att lämna kontaktuppgifter om vi behöver mer information. “

DN 6 nov 2013 : Sjukjournalerna.

“Politikerna litar inte på rutiner för säkerhet”

“**Politikerna litar inte på landstingets topptjänstemän. Efter DN:s avslöjande att tre miljoner elektroniska sjukjournaler i Stockholms län och på Gotland legat oskyddade mot internet drev de folkvalda i går igenom en ny utredning för att klarlägga om känslig information har läckt ut.**“

“– Detta ska ske skyndsamt. För mig innebär det att en rapport ska vara klar före jul. Allmänhetens förtroende måste återupprättas, säger finanslandstingsrådet Torbjörn Rosdahl (M).

Tre externa utredningar har genomförts om sjukjournalssystemet Take care som, enligt DN:s uppgifter, saknade en skyddande brandvägg under mer än åtta månader. Utredningarna har kommit fram till att ingen känslig information har läckt ut.

Men politikerna i landstingets arbetsutskott var inte nöjda när de möttes på tisdagen.

– Det behövs en ny extern utredning så att vi med säkerhet kan slå fast att ingen känslig patientinformation läckt ut. Det var bra att det blev en politisk enighet om det, säger oppositionslandstingsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

Enighet över blockgränsen var det också om att landstingets ledande tjänstemän med landstingsdirektör Toivo Heinsoo i spetsen borde ha informerat arbetsutskottet som är ansvarigt för IT-beredskapen i landstinget.

– Det fanns ett stort missnöje från alla partier om att vi inte fått någon information, säger Helene Hellmark Knutsson som trots händelsen har kvar sitt förtroende för topptjänstemännen.

Landstingsdirektören ska ”skyndsamt” återkomma till politikerna med förslag på lösningar för att om möjligt göra IT-säkerheten bättre och tydligare. Dessutom ska han se över landstingets rutiner och IT-policy ur ett patient- och integritetsperspektiv.

Socialdemokraterna efterlyste i tisdagens DN en blocköverskridande grupp som arbetar med frågan. Den utgörs av arbetsutskottet där alla sju landstingspartier i Stockholms län finns representerade.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN 30 okt 2013: Välfärdsstatens psykologi.

“Bidrag är inte behandling”

“För de mest utsatta i världen är fattigdomen en sjukdom som i någon mån kan botas med pengar. Men lider psykiskt sjuka i Sverige av en åkomma som också ska medicineras med kontanter?” “

“Det senaste numret av vänstertidskriften Magasinet Arena undersöker bidrag som en lösning på den svenska vårdapparatusens tillkortakommanden. Frilansjournalisten Lars Berge möter i ett reportage en man och en kvinna i Blekinge, båda med beklämmande berättelser om psykisk ohälsa och en havererad privatekonomi.

Mannen, som i artikeln kallas Harry, arbetade som lärare tills en dag då allt slutade fungera. Det ymnighetshorn av psykiatriska diagnoser och preparat som mötte honom i vården träffade aldrig rätt, och Harry har inte lyckats återhämta sig. ”Karina” har en liknande historia bakom sig. Hon är utbildad sjuksköterska, men har varit sjukpensionär sedan hon drabbades av psykisk ohälsa.

De deltar båda i ett forskningsprojekt som varje månad ger dem 500 kronor utan motprestation, som ett särskilt bidrag utöver det stöd de får av kommunen och Försäkringskassan. Tanken är att forskarna när studien är slut ska jämföra deras upplevda hälsa med utvecklingen i en kontrollgrupp.

Inom bistånd och välgörenhet är denna kontantmetod i ropet. Och så kallade ”unconditional cash transfers” tycks verkligen fungera i fattiga länder. I stället för att västerländska experter ska styra över lokala projekt ger organisationer som Give Directly en klumpsumma till de mest utsatta och låter dem själva spendera pengarna. I regel har det visat sig skapa utrymme för hushållen att lägga pengar på enkla kapitalvaror. Till exempel en moped att leverera varor med, eller en upprustning av bostaden. Investeringar som blir nya inkomstkällor eller ett slags försäkringar. De stärker plånboken och hälsan på sikt, och hjälper familjer att ta sig ur fattigdom.

Lärdomarna från kontantprogrammen handlar om människors goda omdöme. Säkert också om avigsidorna med att planera, administrera och detaljdiktera hjälp till fattiga. Över oceaner och stora landmassor försvinner både resurser och viktig information om verkligheten på vägen.

Går de erfarenheterna att överföra till en svensk välfärdsstat? Våra skyddsnet består redan av kontanter – och av tjänster som inte är gångbara på växlingskontoret. Som sjukvård och psykiatri.

Den tes som Berge driver är att vi inte kan medicinera sjukdomar som har sina rötter i ekonomisk sårbarhet; att den svenska fattigdomen är själva smittan och att pengar i handen är medicinen. Men hans exempel belyser det omvända sambandet.

När reportagets Harry, en entusiastisk och ambitiös lärare, drabbades av psykisk sjukdom brast vård och omställningssystem. Priset han fått betala är en odräglig tillvaro, en form av fattigdom. Men även om de ekonomiska bekymren sedan samspelat med ohälsan tycks de vara just en följd av sjukdomen.

Hur ska välfärdsstaten då möta en lärare eller en sjuksköterska som plötsligt drabbats av psykiska problem? Med en femhundredalapp eller en beprövad vårdinsats?

I Arena frammanas en bild av modern medicin som något slags nyliberalt bländverk. I maskopi med Margaret Thatcher tycks läkemedelskapitalister och korrupta läkare ha skapat en storskalig bluff i syfte att proppa patienter fulla av läkemedel.

Det är en orättvis beskrivning av ett fält som, trots misslyckanden, ändå hjälper allt fler patienter tack vare forskningen. Det må vara att den psykiatriska vården har tappat bort en social helhetssyn på hjärnans patologi. Men steget från den kritiken till att helt avfärda ett kliniskt, vetenskapligt angreppssätt kring psykiska sjukdomar är långt.

Om studien i Blekinge visar att försökspersonerna på marginalen mår bättre av mer pengar på fickan är det förstås intressant. Men det ställer knappast några gamla sanningar på ända.

Carl Johan von Seth carljohan.vonseth@dn.se “

DN 30 okt 2013:

“Dödsfall i arrest kunde ha undvikits”

“Åtta personer har dött i svenska arrester sedan januari 2012. Sju av dem hade omhändertagits på grund av berusning. Enligt medicinsk expertis kunde flera ha överlevt om de i stället förts till sjukhus.

TT”

DN 29 okt 2013: Hälsoprojekt. ”Den kulturella hjärnan” ska få in kulturen i vården.

“Kultur ett outnyttjat vårdverktyg”

“En strid ström av vetenskapliga undersökningar visar att kultur kan läka sjuka. Men kunskapen används sällan i vården. Nu satsar Stockholms landsting på webbsajten ”Den kulturella hjärnan” för att få in musik och dans i vården.”

– Målet är att slå undan benen på alla kritiker som menar att detta med hjärnforskning bara är flum, säger Gunnar Bjursell.

Han är professor emeritus vid Karolinska institutet och redaktör för projektet ”Den kulturella hjärnan”, där målet är att på ett populärvetenskapligt sätt föra ut de senaste forskningsrönen om sambandet mellan kultur och hälsa.

– Vi vill på det här sättet visa på kulturens enorma betydelse för vårt välmående. Ta till exempel hur musik både kan stimulera lärande och dämpa smärta.

Han tror på att ge politiker rent krassa ekonomiska argument för att kultur lönar sig, som att dans kan förebygga benbrott hos äldre och därmed spara staten en halv miljon kronor. Dessutom är det, som han säger, helt biverkningsfritt.

– Politiker har generellt svårt att satsa förebyggande, utan kommer i stället med insatser i efterhand. Men det lönar sig att satsa förebyggande. Ta en av våra absolut största kostnader inom sjukvården – den för mental ohälsa. Här räcker det inte med tabletter utan man måste arbeta mer preventivt med insatser, som exempelvis kultur, säger Gunnar Bjursell.

Anna Starbrink, ordförande för Stockholms läns landstings kultur-nämnd som är med och finansierar projektet, hoppas att ”Den kulturella hjärnan” ska kunna ge beslutsfattare och personal inom både vår-

den och kulturen mer kött på benen.

– För mig som både är sjukvårds- och kulturpolitiker känns det extra viktigt att kunna koppla ihop de två aspekterna, säger Anna Starbrink.

Extra pengar till att omsätta de nya teorierna i praktiken är däremot en annan femma. Kulturnämnden har en viss summa att använda till kultur i vården, där man bland annat arbetar med kulturell programverksamhet som både offentliga och privata vårdutförare kan beställa. Men kultur som medicinsk behandlingsmetod vid exempelvis stroke eller smärta omfattas inte av kulturnämndens pott utan hamnar i stället på vårbudgeten. Med tanke på ständiga besparingskrav och nedskärningar inom vården frågar många sig hur den nya kulturmedicinen ska kunna finansieras.

– Det är just därför som det är viktigt att föra fram forskning och kunskap kring kultur och hälsa, säger Anna Starbrink.

Ordförande för initiativet Föreningen Kultur och Hälsa i Sveriges riksdag, riksdagsledamoten Anne Marie Brodén (m), menar att även om vi i dag känner till kulturens positiva effekter på hälsan kan det dröja ett tag innan de kommer till användning.

– I andra länder arbetar man i dag mycket med forskning kring sambandet kultur och hälsa. Kunskapen finns även här, det gäller bara att få ut den. När det visar sig hur kultur exempelvis kan minska oro hos äldre och därmed minska kostnaderna för läkmedelskonsumtion, kan det även bli möjligt att flytta över de pengarna till permanenta kulturella aktiviteter. Men man måste börja någonstans och då blir det mer av små satsningar i början, säger Anne Marie Brodén.

Men Stina Oscarson, chef för Radio-teatern, är kritisk mot den nya hälsovurmen för kultur.

– Jag är rädd att satsningar av typen kultur på recept är en kapitulation för vår tids längtan efter quick-fix-lösningar. Att vi behöver kulturen för att kunna hantera de existentiella frågor det innebär att vara männi-

ska är ingen nyhet. Det nya vore om man från kulturpolitiskt håll vågade ställa frågan varför folk mår dåligt, genom att till exempel titta på den forskning som visar på sambanden mellan konsumtion och unga kvinnors ohälsa och sätta det i relation till vad som sker i Sao Paulo där man förbjudit reklam. Kulturen riskerar här att bli spackel för en havererad välfärdspolitik. Att först ta bort estetiska ämnen ur skolan och sedan skriva ut kultur på recept känns som dåligt investerade pengar, säger Stina Oscarson.

Karolina Bergström karolina.bergstrom@dn.se “

”Den kulturella hjärnan”.

Drivs i samarbete med Karolinska institutet med stöd av Stockholms läns landsting och Statens musikverk.

Syftet är att förmedla internationell forskning om sambandet mellan kultur, hjärna och hälsa till berörda beslutsfattare och yrkesgrupper samt till en intresserad allmänhet.

Man bedriver även akademisk föreläsningsverksamhet inom området kultur och hälsa.

Kultur och hälsa. Andra exempel på forskning

Argentinsk tango

I en amerikansk studie med Parkinsonpatienter fick den grupp som dansade argentinsk tango två gånger i veckan en tydligt förbättrad balans och finmotorik, jämfört med de patienter som inte dansade.

Musikträning för barn

En studie på amerikanska Northwestern University visar att musikträning i barn-domen bidrar till en bättre perception av ljud senare i livet, i och med att hjärnan genom det tidiga musicerandet tränas till en ”robustare” ljud-uppfattning.

Underlättar efter stroke

Att lyssna på musik kan enligt en finsk studie på Helsingfors universitet underlätta den kognitiva återhämtningen efter en stroke.

Det gäller dock enbart musik man själv fått välja och som man själv uppskattar.

Körsång mot inflammation

Regelbunden körsång kan motverka inflammationer och lindra besvären för IBS-patienter, visar en studie vid Karolinska institutet. Att sjunga i kör påverkar även hjärtats rytm och får kördeltagarnas hjärtan att slå i takt med varandra.

Konst triggas hjärnan

En amerikansk undersökning visar att hjärnans belöningssystem triggas i högre grad när vi ser ett verkligt konstverk, än om vi enbart ser ett foto av verket. Museum of Modern Art har sedan 2006 lett konstvisningar för demenssjuka, något som även spritt sig till svenska museer som Nationalmuseum.

Musicerande sänker stress

Extra musikundervisning visade sig i en studie på Karolinska institutet bidra till lägre stresshormonnivåer hos barn, än hos de barn som inte deltagit i den extra musikundervisningen.

Läsning förebygger demens

En 21 år lång studie på äldre gjord vid Albert Einstein College of Medicine, New York, visade att regelbunden läsning minskade risken för demens med 35 procent. Att dansa regelbundet visade sig minska demensrisken med hela 74 procent.

Ny musik stimulerar

När vi lyssnar på ny musik stimulerar det hjärnans belöningssystem på samma sätt som mat eller sex visar en studie vid McGill University, Montreal. Man har tidigare också kommit fram till att tonerna av ens egen favoritmusik stimulerar dopaminproduktionen på samma sätt som exempelvis kokain. “

DN 20 okt 2013: Hälsoprojekt. ”Den kulturella hjärnan” ska få in kulturen i vården.

“Kulturens läkande kraft. Musikterapi en viktig del av rehabiliteringen på Dalheimers hus i Göteborg”

“Temperaturen är hög i musikrummet på rehabiliteringscentret Dalheimers hus i Göteborg. Ett tiotal personer sjunger och klappar i takt med musikpedagogen Eva Gusmark. De är mellan tjugo och sextio år gamla och har alla drabbats av olika former av hjärnskador som exempelvis stroke. Musikterapien RGRM de deltar i är en del av deras rehabilitering.

– Det är bara tillåtet att fuska första gången man är med – sedan måste man säga orden högt, skämtar Eva Gusmark.

RGRM står för Ronnie Gardiners rytm- och musikmetod. Ronnie Gardiner är jazztrummisen som spelat med storheter som Dizzy Gillespie och Charlie Norman, och som på åttiotalet kom på en helt egen metod för att rehabilitera hjärnskadepatienter.

RGRM-metoden kan liknas vid en elektrisk omkoppling av hjärnan – det handlar om att lära andra områden av hjärnan att skicka samma impulser som de skadade delarna inte längre kan. Med hjälp av symboler i olika färger och ett koordinerat klappande och ljudande till musik ska hjärnan stimuleras till återhämtning. Att de koordinationskrävande övningarna kan vara en utmaning även för friska känner snart både reporter och fotograf av.

– Jag känner mig mycket mer kreativ bara efter några månaders musikterapi. Tankarna flödar och jag har lättare att koncentrera mig, säger Anette Winter som är en av deltagarna.

Hon drabbades av en stroke i januari och tappade då all sin tidigare musikalitet. När Anette Winter i maj genomförde tester visade det sig att hon knappt kunde skilja på två olika toner.

– Men efter bara några veckors träning med RGRM kom musiken tillbaka till mig, berättar Anette Winter.

Sedan är det dags för de japanska klangstavarna, som ger ifrån sig ett xylofonliknande ljud när man skakar dem. Genom sin konstruktion är den enkel att använda även för patienter med halvsidig förlamning, berättar Eva Gusmark. Hon delar ut en stav till varje deltagare, och genom signaler får hon hela gruppen att spela en välklingande version av ”You are my sunshine”.

Christian Blomstrand är senior professor på Sahlgrenska akademien. Han har samarbetat med Dalheimers hus sedan starten på sjuttioalet, då han som ung neurolog såg glappet i vårdkedjan av stroke-patienter och den ofta knäpphändiga rehabiliteringen, och har tagit del i att införa musikterapi som rehabiliteringsform på Dalheimers hus.

– All forskning visar att stimulans i positiv miljö kan hjälpa hjärnan att reparera sig själv. Ta kvällstidningsrubriker som ”Rödvin förhindrar alzheimers” – tänk om man i stället kunde skriva ”Kultur läker hjärnan”? Dagens politiker måste satsa på att göra kulturen mer tillgänglig och på att stödja nya rehabiliteringsmetoder, säger Christian Blomstrand.

Han deltar nu i ledningen av ett forskningsprojekt med strokepatienter, där man undersöker hur musikterapi som RGRM påverkar rehabiliteringen. För Christian Blomstrand finns det inga tvivel om musikens och kulturens läkande krafter.

– Ta bara en sådan sak som att musik kan få oss att gråta – redan där inser man vilka enorma krafter den har.

Karolina Bergström karolina.bergstrom@dn.se “

DN 1 nov 2013 : Bröstcancer.

”Stoppa den kraftiga ökningen av bröstcancer”

“Trenden kan vändas. Antalet kvinnor som varje år drabbas av bröstcancer ökar. Ändå görs inget för att bromsa utvecklingen och vända den till en minskning. Stora resurser läggs på att bota sjukdomen, men samhället måste också satsa på att minska antalet som insjuknar, skriver läkare och representanter för patienter. “

“År 2011 diagnostiserades 8 300 bröstcancerfall i Sverige och antalet fall ökar år från år. I dag satsas nästan inga resurser på att förebygga insjuknandet i bröstcancer trots att det finns möjligheter att skapa ett effektivt förebyggande program.

Antalet bröstcancerfall har under de senaste åren ökat kraftigt trots att man kanske skulle kunna tro motsatsen med tanke på den globala uppmärksamhet som kampen mot sjukdomen genererat det senaste decenniet. Även om man tar hänsyn till att svenska kvinnor lever längre har insjuknandet i bröstcancer ökat med 25 procent de senaste tio åren. Varje timme drabbas en kvinna i Sverige av bröstcancer och var åttonde kvinna kommer att få diagnosen bröstcancer under sin livstid. Hade bröstcancer varit en smittsam sjukdom hade vi med rätta talat om en epidemi.

Den största anledningen till att antalet kvinnor som drabbas av bröstcancer ökar är förändrade levnadsvanor. Kvinnor födda på 40-talet och senare föder barn vid högre ålder och använder i större utsträckning både p-piller och hormon-ersättningsmedel under klimakteriet.

Under många år har stora resurser satsas på att minska dödligheten i bröstcancer. Forskare försöker förstå vilka förändringar i tumören som utlöser en spridning av sjukdomen i kroppen och vilka förändringar som går att påverka med nya mediciner. Läkemedelsindustrin spenderar stora resurser i jakten på medel som botar eller åtminstone lindrar sjukdomens symtom. Sammantaget riktas väldiga resurser mot projekt med målet att hitta ett botemedel för en sjukdom som redan finns i kroppen, men märkligt nog spenderas det nästan inga pengar på att försöka förebygga bröstcancer. Att få diagnosen bröstcancer är i sig ett livstrauma och att behandlas för bröstcancer innebär risk för biverkningar av behandlingen, så oavsett om dödligheten i bröstcancer är relativt låg finns det all anledning att förebygga sjukdomen.

Men något görs väl åt det kraftigt ökade insjuknandet i bröstcancer? Det finns väl en strategi för att minska antalet kvinnor som årligen blir sjuka? Tyvärr är det enkla svaret på dessa frågor är det i nuläget inte ägnas några resurser åt att minska insjuknandet i bröstcancer. Det finns inga förebyggande åtgärder planerade, och oss veterligen finns inga planer på hur man skall förhindra ökningen. Men i Sverige finns ett välfungerande mammografiscreeningprogram tänker säkert många. Det är korrekt, i Sverige finns ett effektivt program men mammografiscreening minskar inte på något vis antalet kvinnor som insjuknar i bröstcancer. Mammografiscreening kan enbart upptäcka tumörer tidigt i förloppet, så tidigt att cancer fortfarande kan vara botbar.

Bröstcancer är numera att betrakta som en folksjukdom. Går det då att förebygga vanliga folksjukdomar? Som grafiken visar har det gått alldeles utmärkt att förebygga hjärtinfarkt. I figuren anges det årliga antalet kvinnor, under 80 år, som drabbas av bröstcancer och hjärtinfarkt, per 100 000 kvinnor. Antalet kvinnor som insjuknar i hjärtinfarkt har gått ner kraftigt de senaste åren vilket beror på att kvinnor i dag röker i mindre utsträckning, är fysiskt aktiva och kontrollerar och

behandlar förhöjda blodfetter och blodtryck. Kurvan för bröstcancer går åt andra hållet, det har skett en konstant ökning under många år.

En anledning till skillnaden i kurvorna är att det är mycket lättare att identifiera personer som har en ökad risk för hjärtinfarkt, till exempel fysiskt inaktiva rökare som slarvar med sin blodtrycksmedicin, än att identifiera kvinnor med ökad risk för bröstcancer. Riskfaktorerna för bröstcancer har varit svårare att urskilja och värdera. Det är en blandning av genetiska faktorer, livsstilsfaktorer och något som kallas mammografisk täthet ("täta bröst"). Ju mer "vitt" i ett mammogram, desto flera celler är det som kan omvandlas till cancer och desto högre risk för framtida bröstcancer.

I dag kan vi, genom att lägga ihop information om genetiska förändringar, livsstil och mammografisk täthet, med stor säkerhet identifiera kvinnors risk för bröstcancer. Flera svenska och internationella projekt pågår, och det kommer snart vara så att de kvinnor som vill kommer att kunna få reda på sin individuella risk. Exempelvis kommer kvinnor att kunna få reda på om de ingår i en "lågriskgrupp" där kanske en kvinna av 50 insjuknar i bröstcancer eller om de ingår i en högriskgrupp som kan definieras som att en kvinna av tre insjuknar.

Det går att påverka risken att insjukna i bröstcancer men det är betydligt svårare än att minska risken för hjärtinfarkt. Att föda sitt första barn tidigt i livet och skaffa många barn skyddar visserligen mot bröstcancer, men kan vara ett svårt ställningstagande när man har livet framför sig. Våra gener kan vi inte påverka och täta bröst är betydligt svårare att ändra på än till exempel rökvanor.

För kvinnor med hög risk att insjukna i bröstcancer bör man rekommendera livsstilsförändringar. Risken för bröstcancer minskar om man är fysiskt aktiv, ej är överviktig och inte dricker för mycket alkohol, men inflytandet på risken är ganska liten. För de kvinnor som har en riktigt hög risk kommer dessa åtgärder alltså inte att vara tillräckliga.

Ett alternativ är att medicinskt påverka risken för bröstcancer, precis som sker när man i förebyggande syfte behandlar ett högt blodtryck eller höga blodfetter. Kvinnor som opererats för bröstcancer får i många fall antihormonell behandling för att minska risken för återfall. När antihormonell behandling ges till fullt friska kvinnor med ökad risk har den i flera studier visat sig minska risken för att drabbas av bröstcancer. Effekterna har varit dramatiska och insjuknandet har minskat med 40 till 60 procent. Problemet är att dessa potenta preparat i vanliga doser har biverkningar. De vanligaste är ledstelhet och de allvarligaste hjärt-kärlsjukdomar och till och med gynekologisk cancer. De senare biverkningarna är visserligen ovanliga, men självfallet är det viktigt att endast kvinnor med en tydlig ökad risk för bröstcancer bör komma i fråga för behandling.

I dag saknar Sverige en strategi för att minska det ökande antalet bröstcancerfall trots att det finns möjligheter att påverka insjuknandet. Vi anser att det finns mycket som skulle kunna göras för att vända denna negativa trend:

Starta ett pilotprojekt vars mål är att identifiera den optimala medicineringsstrategin, som ger den största riskreduktionen och den minsta biverkningsfrekvensen.

Planera ett nationellt program, parallellt med mammografiscreeningprogrammet, vars mål är att förebygga insjuknandet i bröstcancer.

Per Hall, professor, Karolinska Institutet
Signe Borgquist, specialistläkare, docent, Skånes Onkologiska Klinik, Lund

Karin Leifland, chef mammografi, Unilabs Sverige
Elizabeth Bergsten Nordström, ordförande, Bröstcancerföreningarnas Riksorganisation, BRO "

"Förebyggande åtgärder har fått ner antalet som drabbas av hjärtinfarkt varje år. För bröstcancer är utvecklingen den motsatta."

DN 4 nov 2013 : Medicin.

“Vaktmästare tilläts utföra obduktioner”

“Kristianstad. En vaktmästare utan vårdutbildning har vid flera tillfällen assisterat vid obduktioner på patologen i Kristianstad. Personen ska även ha utfört två obduktioner på sjukhuset. “

– Det beror på vad man menar med utfört, det har alltid funnits en ansvarig läkare. Jag kan inte exakt säga hur mycket läkaren har varit närvarande vid obduktionen. Tekniker har kompetens att utföra vissa moment själv, säger Lena Luts, verksamhetschef för klinisk patologi i Skåne.

Uppgifterna möttes med bestörtning på Akademiska sjukhuset i Uppsala. Där får bara läkare med specialistutbildning i patologi utföra obduktioner och endast obduktionstekniker med vårdutbildning får assistera.

– Det låter helt befängt, säger Eva Wästerlund, enhetschef på patologen på Akademiska sjukhuset i Uppsala, till Sydsvenskan.

Vaktmästaren har under fyra års tid vikarierat som obduktionstekniker under längre och kortare perioder. Enligt Luts har personen på det sättet utarbetat sin kompetens.

– Han har lärts upp i teoretiska och praktiska delar för att utföra de moment han har gjort. Man kan till exempel hjälpa läkarna vid uttag av olika organpaket. För obduktionstekniker finns inget krav på formell utbildning.

TT “

“Fakta. Då görs obduktion

Obduktion innebär att en läkare gör en inre undersökning av en död kropp.

Vanligtvis genomförs en obduktion om det är nödvändigt för att fastställa dödsorsaken, eller för att få kunskap om vad som orsakat dödsfallet.

Om det är svårt att fastställa dödsorsaken kan en läkare göra en klinisk obduktion även om den avlidna eller anhöriga motsatt sig det.

En klinisk obduktion av vetenskapliga skäl får endast göras om den avlidna eller anhöriga har godkänt det.

Om en läkare inte kan fastställa att det är en sjukdom som orsakat döden ska dödsfallet anmälas till polisen.

TT “

DN 2 nov 2013 : Livsmedel.

”Se över slaktreglerna så att vi kan äta mer hästkött”

“Ökande efterfrågan. Tidigare i år framkom att hästkött ingår i många livsmedel utan att det redovisas. Efterfrågan på hästkött har faktiskt ökat därefter. Men vetenskapligt ogrundade regler för läkemedelsrester i djuren hindrar att fler hästar slaktas i Sverige, skriver veterinären Evamari Lewin. “

“ I Sverige finns i dag cirka 360 000 hästar. Av dessa beräknas 20 000 avlivas/slaktas årligen. Av dem är 10 000 dokumenterat döda. För resterande 10 000 saknas dokumentation. Vad händer med dem?

I samband med den så kallade hästköttskandalen i början av detta år uppmärksammades att hästkött ingår i livsmedelskedjan i en mängd köttprodukter utan att detta redovisas i innehållsförteckningen. En oredlighetsfråga som gav upphov till många spekulationer - kan konsumenten inte lita på livsmedelsindustrin? Att inte ange rätt råvara är rent bedrägeri - men hur är det med hästkött som livsmedel betraktat?

I den svenska och europeiska lagstiftningen definieras hästen som ett livsmedelsproducerande djur. Varje häst måste ha ett eget hästpass med syfte att säkerställa hästens identitet. Passet är ett hjälpmedel för att begränsa spridning av smittsamma sjukdomar och ska också säkerställa att läkemedel inte hamnar i våra livsmedel. Veterinären är ansvarig för vilka läkemedel som förskrivs och har ansvar för att vissa behandlingar skrivs in i hästpasset.

För att läkemedelsrester inte ska hamna i hästköttet har läkemedel som är godkända i Sverige en fastställd karenstid. Respektive läkemedels

så kallade MRL-värde (maximum residue limit) utgör grunden för karenstiden. Det finns dessutom en så kallad sexmånaderslista (senast uppdaterad i februari 2013 genom EU-kommissionens förordning nr 122/2013). I denna anges ett antal andra substanser, nödvändiga för behandling av hästar, som får användas trots avsaknad av MRL-värde, och då med sex månaders karens. Dessa behandlingar införs också i hästpasset.

Problemet är nu att det därutöver finns ett antal olika läkemedel som används till häst och som saknar MRL-värden och inte heller finns med på sexmånaderslistan. Ett exempel är vanligt förekommande ögonsalva. Dessa ”otestade” läkemedel på häst har getts livslånga schablonkarenstider och det är därför omöjligt att slakta djuret för konsumtion i Sverige. Men den livslånga karensen för dessa läkemedel vilar inte på vetenskaplig grund.

Med dessa regler föreligger en uppenbar risk för att hästar i stället transporteras utomlands för att slaktas där. Paradoxalt nog kan det köttet sedan komma att importeras tillbaka till Sverige.

Samtidigt som stora mängder hästkött destrueras (6 400 hästar per år) importeras runt 400 ton hästkött per år till Sverige. Ett resursslöseri som dessutom är kostsamt för djurägaren som tvingas betala 6 000 till 7 000 kronor för att få hästen avlivad och destruerad.

Djurägaren borde ha möjlighet att välja slaktalternativet i stället för destruktion. Hästar som slaktas på något av de 34 slakterier som finns i Sverige besiktigas och hästpasset kontrolleras innan slakt för att garantera livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet för konsument.

Detta är i hög grad en fråga om djurskydd där långa transporter till slakteriet undviks och hästen hanteras på ett etiskt värdigt sätt i samband med slakt.

Genomsnittssvensken konsumerar i dag 2 hg hästkött per år och faktum är att efterfrågan ökat efter skandalen. Konsumenterna vill ha mer hästkött.

Såväl ur ett livsmedelssäkerhets-, konsument- som djurskydds- perspektiv föreligger således ett behov av en samlad översyn av läkemedels karensperioder för häst som grundar sig på fakta och inte uppskattade schablonlivstidskarensperioder. Målet bör vara MRL-värden för samtliga läkemedel och i väntan på dessa kunde rimlighetsbedömningar i enlighet med sexmånaderslistan vara en framkomlig väg. Fler hästar ska kunna slaktas i Sverige där hästpassen ska garantera livsmedelssäkerhet grundad på verkliga tester av läkemedelrester i hästkött.

Evamari Lewin, Sveriges veterinärförbunds representant i Landsbygdsdepartementets samarbetsgrupp inom hästområdet och Jordbruksverkets referensgrupp för hästfrågor “

DN 3 nov 2013 Medicin.

“Nya framsteg ger hopp om hiv-botemedel”

“Hivinfekterade under fungerande behandling smittar inte och kan leva lika länge som andra. Men dyr behandling av alla världens smittade är inte en långsiktig lösning. En oväntat effektiv medicin för apor, ett naturligt skydd mot hiv i bröstmjolk och en flicka som kan ha blivit botad ger hopp om en möjlig framtid utan viruset. “

“Hovrätten i Skåne friade i veckan en hivsmittad man som haft oskyddat sex med fyra kvinnor. Enligt domen kan han inte dömas för försök till framkallande av fara för annan eftersom han hade hivbehandling och det därför inte fanns någon risk för att kvinnorna skulle smittas.

Monica Idestrom, chef för enheten för hivprevention och sexuell hälsa vid Smittskyddsinstitutet, tycker att domen är riktig. Det är stor skillnad på behandlad och obehandlad hiv, betonar hon

– Det är en missuppfattning att alla som har hiv är väldigt smittsamma. Men hiv i dag är inte som för 30 år sedan. I dag kan man torka tårar utan handskar och man kan kyssa människor.

Hon är kritisk till att den friade mannen har kallats hivman i pressen.

– Man stigmatiserar personer som om de sprider pest. Hiv är en kronisk sjukdom, inte en identitet, säger hon.

Med hivbehandling kan nivåerna av virus i blodet bli så låga att de inte går att mäta, enligt en ny rapport från Smittskyddsinstitutet. Dessutom kan smittade förvänta sig ett lika långt liv som en frisk person.

Men det gäller bara om sjukdomen upptäcks tidigt, och därför är det fortfarande mycket viktigt att gå och testa sig.

Dödligheten under första året är runt tio procent bland dem som får diagnosen sent och redan har börjat få skador på immunsystemet.

– Dessutom, om de har levt i samhället och inte vetat om sin hivsmitta, så finns naturligtvis möjligheten att de har fört smittan vidare, säger Anders Sönnernborg, professor i klinisk virologi vid Karolinska institutet.

35 miljoner människor uppskattas vara drabbade av hiv. Två eller tre har blivit botade. En av dem är en amerikansk flicka som föddes med smittan men fick mycket effektiva mediciner efter födseln. Nu är hon tre år, och trots att hon inte fått någon behandling på mer än ett år verkar hon vara helt fri från virus, enligt en rapport i tidskriften *New England Journal of Medicine*. De andra är vuxna som fått benmärgstransplantationer som behandling mot leukemi, och samtidigt blivit av med sin hivinfektion.

– Det är unika och väldigt ovanliga fall. Självklart ligger ett botemedel mot hiv långt borta. Men det betraktas inte längre som helt omöjligt, säger Anders Sönnernborg.

Ett botemedel i framtiden skulle vara välkommet. Majoriteten av de drabbade lever i låg- och medelinkomstländer, och hivmedicin är dyrt.

– Även i de länderna har vi sett en dramatisk effekt med minskad dödlighet och minskad sjuklighet. Men behandling av alla hivsmittade i världen är inte en långsiktig lösning. Det måste till något annat, säger Anders Sönnernborg.

Mycket forskning pågår för att hitta nya lösningar. I den amerikanska vetenskapsakademins tidskrift *PNAS* presenterar en grupp forskare ett protein i bröstmjölk som verkar skydda mot smitta.

– Bebisar som ammas av hivsmittade mammor utsätts för viruset flera gånger om dagen under upp till två år. Ändå blir bara ungefär tio procent av dem smittade, säger Sallie Permar, biträdande professor i pediatrik vid Dukeuniversitetet i Durham, USA, som lett studien.

Proteinet hon och hennes forskargrupp fann sätter sig fast på ytan av viruset och hindrar det från att ta sig in i celler. Därför vore det bra att till exempel kunna ge det till spädbarn innan de ska amma och få in viruset i kroppen, menar Sallie Permar.

I tidskriften *Nature* presenterar Dan Barouch, professor i medicin vid Harvarduniversitetet, och hans kolleger en helt ny typ av hivmedicin av antikroppar. Än så länge har de bara testat den på apor, men medicinen fungerade mycket bättre än vad de hade väntat sig.

– Resultaten var så djupgående och oväntade att vi var tvungna att göra om försöket för att bekräfta dem innan vi berättade om dem för någon, säger han.

Antikropparna verkar både bekämpa viruset snabbt och effektivt, och dessutom sätta fart på apornas eget immunsystem. Hos de apor som bara hade en lindrig smitta fanns inga virus alls kvar tre månader efter att behandlingen upphört.

Trots hoppfulla budskap är hiv ännu ett stort världsproblem, och det är inte ett enkelt liv att leva med sjukdomen.

– Hiv är fortfarande en allvarlig sjukdom. Det är en allvarlig kronisk sjukdom som kräver livslång behandling. Så det är inte så att hiv har förvandlats till ingenting, säger Monica Idestrom.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se “

DN 5 nov 2013 : Nya studier.

“Kvinnor med två barn mer sjukskrivna”

“Risken för sjukskrivning ökar betydligt för mammor efter andra barnet. Mest utsatta är kvinnor med lön och yrke på samma nivå som pappan, och som samtidigt tar stort ansvar för lediga eller sjuka barn, enligt nya studier som regeringen presenterar i dag.”

– Orsaken till kvinnors höga sjukfrånvaro är mer komplex än vad bilden antydde för ett år sedan, säger socialförsäkringsminister Ulf Kristersson (M).

Då startade regeringen flera utredningar som utgick från vad en tidigare forskningsrapport visade – att kvinnor var mer sjukskrivna än männen ett år och framåt efter att första barnet fötts.

Nu visar Försäkringskassans nya djupanalys delvis en annan bild. Ett år och framåt efter första barnet är kvinnor i och för sig mer sjukskrivna än männen, men lika stora skillnader fanns redan åren före barnets födelse.

Däremot händer något efter att andra barnet föds. När det barnet är sex, sju år är risken för att mamman ska bli sjukskriven mer än dubbelt så hög som att pappan ska bli det.

– Vid andra barnet ökar risken betydligt för att kvinnor ska bli sjukskrivna. Det är en dramatisk förändring, men den här rapporten gör det svårt att hitta en enkel förklaring till det, säger Ulf Kristersson och pekar på studien från Karolinska Institutet. Där har kvinnor med och utan barn jämförts och mammorna är inte mer sjukskrivna än de som inte har barn.

Arbetslivet är också en orsak till skillnaderna mellan mäns och kvinnors sjukskrivningar, konstaterar Ulf Kristersson. Kvinnor har ofta mer repetitiva arbetsuppgifter och är mer styrda på arbetet än män. Ovanpå det läggs att de ofta har mer ansvar för hem och barn än vad mannen har.

– Vi har en väldigt könsuppdelad arbetsmarknad. Finns det en ökad risk för sjuklighet och sjukfrånvaro i olika delar av arbetsmarknaden slår det igenom kraftfullt. Det kan vara så att den risken är större än risken att ha stort ansvar för hem och barn, men det måste vi titta på mer, säger Ulf Kristersson.

Enligt Försäkringskassans analys är det kvinnor i en viss typ av familjer som löper högre risk än andra att bli sjukskrivna. Det är kvinnor som har tagit den största delen av föräldraledighet och vabbande, och som har ett jobb med likvärdig eller högre lön och kvalifikationsgrad som pappans. Det kan tolkas som att den totala arbetsbördan blir för stor för dessa kvinnor, resonerar Försäkringskassan.

Att mammor som har lägre lön och mindre kvalificerat arbete än pappan är mindre sjukskrivna kan tyda på att kvinnorna har valt denna lösning för att minska risken för överbelastning och sjukskrivning. Vad den strategin kostar kvinnorna är lägre inkomster, både nu och efter pension, samt mindre ekonomisk självständighet, konstaterar Försäkringskassan.

En annan grupp som sticker ut i Försäkringskassans rapport är mammor i Stockholms län och i Jämtland – de kvinnorna löper en tydligt högre risk att bli sjukskrivna än andra kvinnor. Det gäller främst efter första barnet, men även efter det andra.

En möjlig förklaring till att sjukskrivningar är vanligare bland mammor i Stockholms län är att regionen har landets högsta andel heltidsarbetande kvinnor. Boende i storstäder och kranskommuner behöver också generellt sett längre tid än andra för att ta sig till arbetet. Dessutom åker kvinnor i storstäder oftare kollektivt till och från arbetet, medan det är vanligare att män åker bil.

Att öronmärka fler delar av föräldraledigheten åt pappor lyfts ofta fram som en väg mot mer jämställda föräldrar, men den lösningen står inte på Ulf Kristerssons lista.

– Jag tycker att män ska ta större andel av föräldraledigheten. Men tror man att lösningen bara ligger i att reglera det som politiken kan reglera, det vill säga föräldraförsäkringen, så gör man det väldigt enkelt för sig.

Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se “

“Fakta.

Studien som blev startskottet till rapporterna som socialdepartementet presenterar i dag kom från utvärderingsinstitutet IFAU. Den visade att par som fick sitt första barn under 1999 var sjukskrivna i ungefär samma omfattning innan de blev föräldrar.

Ett år efter barnets födelse ökade kvinnornas sjukfrånvaro och efter ytterligare ett år var mammornas genomsnittliga sjukfrånvaro dubbelt så hög som pappornas.

Den nya studien från Försäkringskassan bygger i första hand på cirka 45 000 kvinnor som fick sitt första barn under 2005, samt papporna till dessa barn.

Den andra rapporten som regeringen offentliggör i dag kommer från Karolinska Institutet och baseras på tvillingregister.

Jämförelser om bland annat sjukfrånvaro görs mellan kvinnor som har fött barn och de som inte har gjort det.

338

dagar med föräldrapenning hade mammorna till barn som föddes 2004 tagit ut i fjol. Papporna hade tagit ut 93 dagar.

78

procent högre var kvinnornas sjukfrånvaro jämfört med männens under september, den största skillnaden hittills.

Källa: Försäkringskassan “

DN 5 nov 2013 : Nya studier.

”Mönstren hänger kvar”

Familj 1

Zoi Bergström, 34 år

En son, 4,5 år och en dotter, 3 år

Bor i Hammarby sjöstad

”Kvinnor tar en större del av ansvaret för familjen och hemmet. Jämfört med hur det var för våra föräldrar eller deras föräldrar har kvinnor numera tagit på sig försörjningsansvar också, men det är som om männen inte har hängt med.

En orsak till att de här gamla mönstren hänger kvar är nog föräldraledigheterna. Kvinnorna är oftast hemma första tiden. Det där första året var det så härligt att vara så behövd av barnet, jag ville verkligen vara där, närvarande. Och under den perioden så vande jag min man med att han kom hem till ett städlat hem, lagad mat och att barnen var ompysslade. Sedan när jag började arbeta hann jag inte längre med allt jag ville.”

”Kvinnor tar hand om mer”

Familj 2

Kalle Lundberg, 34 år

Två döttrar, 8 och 5 år

Bor på Södermalm i Stockholm

”Vi började tidigt med att dela 50–50 på ansvaret när vi blev föräldrar. Det gick nog lite lättare eftersom min fru inte ammade heltid, det gjorde att jag också kunde sköta matningen.

Snubbar har nog lätt att tro att de gör mer än de gör hemma, så var det för mig också förut.

Det tog tid för att mig att förstå det. Vanemässigt är det väl så att kvinnor ofta tar hand om mer. Sedan tror jag också att ganska många kvinnor inte släpper in männen utan själva vill ta det största ansvaret för barnen, åtminstone när barnen är små.

Män har definitivt intresse för att ta ansvar. Ett sätt är kanske lagstadgad föräldraledighet.

”Stressfaktorn kan bli hög”

Familj 3

Aleksander Kiriakow, 41 år

En son, 4 år

Bor i Östberga

”Jag var bara hemma ett par dagar när vår son var nyfödd. Att jag inte har varit föräldraledig än så länge kan man säkert ha synpunkter på, men som egen företagare är det svårt att vara ledig. Det är ingen dålig idé att mamman är hemma under den första tiden. Det är ju hon som ammar, men självklart måste pappan finnas där också.

Vi har ingen strikt uppdelning hemma, jo förresten, när det gäller hunden. Den är det jag som går ut med, annars delar vi på ansvaret. Det här har ändrats under de senaste åren. Nu är det oftare jag som hämtar, lagar mat och fixar hemma.

När det gäller vår son tar min fru ett större ansvar. Trots att han är rätt grabbig så vill han att mamma nattar. och det är till henne han går i första hand när han är ledsen. Mamman och barnet knyter ju tidigt an till varandra, och det hänger sedan kvar. Det är på gott och ont som mammor på det viset får en större roll än papporna.

Att ha flera barn är verkligen ett heltidsjobb och stressfaktorn kan säkert bli hög. Det finns ju familjer där mammorna gör nästan allt.

”Jag kände mig pressad”

Familj 4

Kerstin Vesterholm Fedoriw, 32

En dotter, 5 år

Bor i Gröndal

”När vår dotter var 2,5 år kollapsade jag och blev sjukskriven. Tillvaron kändes som ett kugghjul utan andningshål. Jag kände mig pressad från alla fronter och som att jag behövde leva upp till omgivningens outtalade krav. Att jag inte orkade med en stressig livsstil berodde också på att vår dotter hade kolik och länge hade problem med sömnen. Eftersom jag ammade föll det sig naturligt att jag tog på mig mest i början, samtidigt som jag tog upp mina studier igen när hon var fyra månader. Ett halvår efter min kollaps separerade vi.

I dag tror jag att vi båda upplever att vi är jämställda föräldrar.

Jag är ett stort fan av att ha sina barn varannan vecka. I dag är jag en avlastad och utvilad mamma och därmed roligare, mer tålmodig och närvarande. Jag har ett kompisgäng där flera är frångångna varannan-veckasmorsor. Vi delar upplevelsen att känna oss friskare och gladare efter att ha separerat och inte ha 100 procent ansvar dygnet runt.

Om det ska hända något i det ojämsställda föräldraskapet är det papporna som behöver förändra. Många mammor tar redan sitt ansvar, det har vi uppfostrats till sedan barnsben.”

DN 7 nov 2013 : Hälsa och livsstil.

“Varannan svensk väger för mycket”

“Sedan slutet av 1980-talet har medelsvensken blivit nästan fem kilo tyngre. Genomsnittsbmi är i nivå med övervikt, uppger Metro som rapporterar att 49 procent av befolkningen är överviktiga/feta. “

“Dalarna hamnar högst upp bland länen. Där är 56 procent av befolkningen överviktiga eller har fetma. Stockholms län har lägst andel feta/överviktiga, 44 procent, enligt Metro som har sammanställt statistik från bland annat Statens folkhälsoinstitut.

Kartläggningen bygger på uppgifter från Folkhälsoinstitutet och baseras på svar i den nationella folkhälsoenkäten 2012. Undersökningen riktade sig till 20 000 personer varav ungefär hälften svarade.

Mai-Lis Hellénus, livsstilsprofessor på Karolinska institutet, konstaterar att vi sakta men stadigt går upp i vikt i alla åldrar. Det är ett visst problem, men vad som gör henne bekymrad är att övervikten har ett annat utseende i dag än för tjugo år sedan – bukfetman ökar.

– Det är ju den formen av övervikt som är kopplad till risk för hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, demens, cancer i bröst, prostata och tjocktarm, depression. Egentligen alla våra stora folkhälsoproblem har någon koppling till bukfetma.

Den evolutionära poängen med bukfetma är att fungera som ett slags energireserv för knappare tider. Men i vår moderna livsstil använder vi den inte – inte ens det faktum att svenskar motionerar mer än någonsin väger upp för hur mycket tid vi numera tillbringar stillasittande, enligt Hellénus.

– Vi småäter mer nu än förr samtidigt som vi äter mer. Dessutom sitter vi bakom skärm så mycket att vi förbrukar cirka 2 500 kilokalorier i veckan mindre än för femtio år sedan. Det kan bara gå åt ett håll.

Hur ska det åtgärdas?

– I dag vet vi så mycket om den genetiska kopplingen, att vi är olika känsliga för till exempel stillasittande, stress, socker eller fett. Därför måste samhället ta ett större ansvar. Delvis har det hänt saker, regeringen har bland annat gett Boverket uppdrag att se till att bygga ett samhälle som i större utsträckning främjar cyklande, lek och promenader.

DN-TT “

“Varför tror du att svenskarna har blivit tjockare?”

Enkät: Sofia Tanaka/TT

Johanna Lönander, 22, informatör, Landsbro: – Jag tror att det beror på bekvämlighet. Om man ser till dagens samhälle är det inte många som rör sig i onödan, till exempel det här med att man åker rulltrappa hela tiden. Jag försöker ta trappan, men många köar för att ta rulltrappan.

Leif Löwinder, 70, egen företagare/pensionär, Stockholm: – Delvis kan jag tro att det beror på att man inte har tid att laga mat. I stället blir det snabbmat, framför allt på luncher. Och blir det då snabbmat på kvällen också är det ju inte så hälsosamt.

Carin Westfelt, 66, pensionär, Åhus: – Jag kan tänka mig att många äter fel. Antingen är man pank och äter bara godis och för mycket socker, eller så har man gott om pengar och äter för mycket. Jag tror att sockret är boven, som i läsk. “

DN 7 nov 2013 : Tufft läge på Karolinska.

“Färre besök ska rädda cancervården”

“Cancervården i länet går på knäna. I nuläget kommer de patienter som står i kö inte hinna att få vård i år. För att komma ikapp måste onkologen på Karolinska klara av 500 besök före jul. För att lyckas med det har klinikchefen Thomas Walz presenterat en krisplan. “

“Alla läkare ska gå igenom väntelistorna och identifiera de patienter som kan klara sig med en telefonkontakt i stället för ett besök.

Läkarbesöken ska i den mån det är lämpligt ersättas med sköterskebesök.

All planerad vidareutbildning och föreläsningar för personalen ställs in och ersätts med mottagningstid.

De som ska åka på till exempel kongresser måste boka in extramottagningar.

Så ser den ut – klinikchefen Thomas Walz ”krisplan”.

För precis en vecka sedan gick han ut i ett mejl till sina medarbetare och beskrev läget som ”bekymmersamt”.

”Trots stora ansträngningar av er alla hittills under året har vi fortfarande patienter på våra väntelistor som i nuläget inte kommer att få plats på våra mottagningar innan året är slut”, skrev han. Vidare noterade han att arbetet med att komma till rätta med den ansträngda situationen har ”högsta prioritet”.

När DN når honom på telefon vill han delvis tona ned allvaret:

– Jag känner mig trygg med att vi kommer att klara av målen om vi håller oss till planen. Vi kommer inte att äventyra vare sig patient-

säkerhet eller vårdkvalitet, säger han.

De som kommer att få ett telefonsamtal i stället för en tid på någon av mottagningarna är de patienter som läkarna känner sedan länge och som kanske ”bara” ska få ett besked enklare natur, till exempel ett positivt svar på en röntgenundersökning eller en provtagning.

– Även för patientens skull kan det vara skönt att slippa ta sig hit för att få den typen av besked. Vi kommer självklart att ta emot alla nybesök, understryker Thomas Walz.

Orsakerna till den ansträngda situationen är komplexa. Bristen på sjuksköterskor – kliniken har som mest saknat 17 sjuksköterskor – är en av de viktigaste. Utöver det har man också behövt rekrytera läkare och viktiga sidouppdrag som att delta i planeringen av Nya Karolinska och samarbetet Regionalt cancercentrum har tagit mycket tid.

– Dessutom ska vi ägna oss åt forskning och undervisning. Det är en ständig balansgång, konstaterar Thomas Walz.

Enligt honom har kliniken nu, tack vare ett intensivt arbete, lyckats rekrytera de sjuksköterskor man behöver. Hittills har man löst bristen genom bemanningsföretag och via sjukhusets interna bemanningscentrum, något som delvis gått ut över kontinuiteten.

– Situationen kommer att lätta i takt med att vi blir fullbemannade igen. Och sett i skenet av hur läget är anser jag ändå att vi har god tillgänglighet, säger Thomas Walz.

Antalet klagomål på cancervården i Stockholms landsting har nästan fördubblats på fem år, enligt siffror från Patientnämnden. Förra året gjordes 241 klagomål, 61 procent av dem handlade om långa väntetider och bristande behandling.

Vad tänker du om det?

– Jag kan förstå att klagomålen ökat, ingen ska behöva acceptera att vänta. Ingen av oss vill ha väntetider, det är en hjärtefråga för mig och den är hela tiden aktuell.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

“ Fakta.

Sveriges största cancerklinik
Onkologiska kliniken på Karolinska universitetssjukhuset är Sveriges största cancerklinik. Patienterna, som har en fastställd cancersjukdom, behandlas på Radiumhemmet, Södersjukhuset och Danderyds sjukhus.

Kliniken har 220 000 patientbesök per år i öppenvård och drygt 4 500 vårdtillfällen inom slutenvården. På papperet har kliniken närmare 600 helårsarbetare var av nästan 170 av olika anledningar inte varit i tjänst i år.

Kliniken har en totalbudget på drygt en miljard kronor.

Klinikens vision är att ”möta förväntningarna om en individanpassad excellent cancervård av högsta internationella standard för alla invånare i Stockholm.”

DN 9 nov 2013: Test. Vinylhandskar.

“Omstridda ämnen i handskar för mat”

“Engångshandskar i vinyl ska skydda mot bakterier och kemikalier. Men handskarna i sig innehåller höga halter av hormonstörande ämnen, visar Testfaktas analys. “

“Engångshandskar i vinyl är vanliga inom såväl livsmedelsindustrin och barnomsorgen som i hemmet. Men Testfaktas test visar att handskarna i sig ofta innehåller mycket höga halter av hormonstörande ftalater – i flera fabrikat består hälften av materialet av ftalater.

Bo Jönsson, professor i miljömedicin vid Lunds universitet, tycker resultaten är anmärkningsvärda.

– Ftalater kan både tas upp av huden på den som använder handsken och vandra över till livsmedel.

Handskarna från Överskottsbolaget innehåller höga halter av ftalaten DEHP, som finns på EU:s kandidatlista över särskilt farliga ämnen och är förbjudet i barnvårdsprodukter. På förpackningen rekommenderas dessa handskar för blöjbyten på barn och på framsidan syns en bild på någon som tillreder en hamburgare.

I elva handskar handlar det om höga halter dinp, en ftalat som det inte finns lika mycket forskning kring.

– Efter att DEHP har fått mycket negativ uppmärksamhet har industrin börjat använda dinp i stället. Men man kan inte vara övertygad om att dinp är mindre farligt och den är absolut inte bra att hantera livsmedel med, säger Bo Jönsson.

Av fjorton undersökta fabrikat är nio märkta med gaffel och glasymbolen som garanterar att produkten är lämplig för

livsmedelshantering. Evercare avråder dock användaren från att hantera feta livsmedel, som visat sig ha lättare att ta upp ftalater.

På Livsmedelsverket vill man inte kommentera resultaten i Testfaktas test eftersom analysen, enligt dem, inte säger något om hur mycket ftalater som går över i maten. Det finns nämligen inga gränsvärden för totalhalten ftalater i handsken.

– Vi vet i och för sig att vinylhandskar kan vara problematiska avseende migration av ftalater, men vi kan inte uttala oss om halterna i just dessa handskar eftersom metoden inte säger något om själva migrationen, säger Kertil Svensson, toxikolog på Livsmedelsverket.

Professor Bo Jönsson anser att resultaten är tillräckliga för att dra slutsatsen att den här typen av handskar inte borde användas för livsmedel.

– Jag tycker också att det är märkligt att man ska behöva använda sådana här handskar när det finns ftalatfria alternativ. Branschen borde ha sanerat sig själv, säger han.

Martin Hansson/Testfakta “

DN 9 nov 2013: Cancervården.

“Kravet: Använd pengarna”

“Bristen på sjuksköterskor på länets sjukhus i allmänhet och på Karolinska sjukhuset i synnerhet är nära nog katastrofal, enligt oppositionen. Bara på KS är 180 vårdplatser stängda på grund av att man inte lyckas rekrytera. – Landstinget går 150 miljoner plus samtidigt som sjukhusen svältföds. Det är obegripligt, ryter Dag Larsson (S) oppositionslandstingsråd – och får mothugg av den styrande alliansen. “

“I går kunde DN Stockholm avslöja att cancervården i länet går på knäna. På onkologen, Sveriges största cancerklinik, har man antagit en krisplan för att hinna med 500 patientbesök innan året är slut. Samma dag kunde TV4 berätta att cancersjuka barn tvingas till Uppsala och Linköping får att få strålbehandling – allt på grund av bristen på sjuksköterskor.

– Helt oacceptabelt. Sjukhuset måste betala särskilt de erfarna sjuksköterskorna mer. Och politiken måste fatta de beslut som krävs för det. Hälso- och sjukvårdsnämnden går 150 miljoner plus i år. Använd pengarna, säger Dag Larsson (S).

Men det vore ungefär som att kissa i byxorna när man fryser, menar Rasmus Jonlund, talesperson åt Anna Starbrink (FP) som är landstingsråd med ansvar för personalfrågor.

– Vi kan inte använda ett tillfälligt överskott till kostnader vi kommer att ha för all framtid. Men personalpolitiken måste förändras, lönerna bli mer individuella och möjligheterna att göra karriär bättre, så att vi får behålla de sjuksköterskor vi har och lyckas anställa, säger han och påpekar att alliansen avsatt 90 miljoner för detta 2014 och 2015.

Det är långt ifrån bara den specialiserade cancervården som är drabbad av bristen på sjuksköterskor. Totalt uppskattas att runt 200 sjuksköterskor saknas. Landstinget säger sig anställa alla de får tag i, men det hjälper inte. År 2012 började 669 sjuksköterskor på Karolinska. Samtidigt slutade 787 stycken, enligt siffror som Miljöpartiet tagit fram.

– Det krävs inga mirakel, det krävs bättre löneutveckling. Landstinget måste betala för den kompetens som behövs. Det kräver helhetsbeslut, inte att varje klinik för sig knepar och knåpar för att få det att fungera, menar Helen Öberg, Miljöpartiets talesperson i sjukvårdsfrågor.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

DN 10 nov 2013 : Medicin.

“Maskiner i kroppen väcker hopp – och oro”

“Elektronik i kroppen kan ge människor syn, hörsel och rörlighet och ersätta förlorade kroppsdelar. Men det medför också etiska och medicinska problem. Och det är långt kvar till en handprotes som kan spela piano. “

“Blinda kan se, lama kan gå, och benmärgsskadade kan kontrollera urinblåsan.

När elektronik kopplas till nerver så att hjärnan direkt styr maskiner, eller kroppsfunktioner sköts med en fjärrkontroll, vet ingen var gränserna går för vad läkarvetenskapen kan åstadkomma. Kanske blir vi alla cyborger till slut.

I Tyskland har ett 40-tal blinda patienter återfått synen med hjälp av ett mikrochips som är inopererat i näthinnan (se grafik). Synfältet blir inte större än skärmen hos en bärbar dator, bilden är oskarp och svartvit, och en del av patienterna kan bara se skillnad på ljus och mörker. Ändå har deras livskvalitet ökat enormt enligt Eberhart Zrenner, professor vid universitetet i Tübingen, som beskriver tekniken i veckans nummer av tidskriften Science Translational Medicine med temat elektronik och robotik inom medicinen. Den största utmaningen är att skapa implantat med lång livstid, menar han.

– Att stoppa in elektronik i kroppen är som att slänga en radio i havet och hoppas på att den ska fortsätta att fungera länge.

Det är svårt att hitta material som klarar av miljön i kroppen.

– Men det blir bättre och bättre. Det är som med utvecklingen av flygplan. I början tillverkades de av trä och tyg, och nu har vi aluminium, säger Eberhart Zrenner.

I en annan artikel i tidskriften skriver Daniel Chew vid universitetet i Cambridge om hur elektronik kan hjälpa ryggmärgsskadade. Skadan gör att hjärnan inte längre kan kommunicera med urinblåsan, och patienten vet därför inte när blåsan blir full, och kan inte heller kontrollera om och när den töms.

Forskarna i Cambridge har skapat en apparat som både mäter hur mycket urin det finns och styr tömningen med hjälp av en fjärrkontroll, stor som en Iphone. Än så länge har de bara testat på råttor och på taxar och andra hundar som lätt drabbas av ryggmärgsskador, men de håller på att utveckla tekniken så att även människor kan använda den.

– Det här är inte ett botemedel mot ryggmärgsskador. Men vi tar oss förbi skadan och bygger en ny väg runt den, säger Daniel Chew.

Miguel Nicolelis, professor i neurobiologi vid Dukeuniversitetet i Durham i USA har större ambitioner. Hans forskargrupp har för första gången fått apor att med tanken styra bilden av två armar på en datorskärm.

Att kontrollera rörelsen hos en arm eller en armprotes med hjärnan har länge varit möjligt, men att samordna två armar är betydligt svårare.

– Vi gick bet på detta i decennier. Vi var tvungna att samla in signaler från ett rekordstort antal neuroner, ungefär 500 stycken, samtidigt, från båda hjärnhalvorna, och använda avancerade beräkningar för att tolka signalerna, säger Miguel Nicolelis.

Aporna lärde sig att styra armarna på skärmen utan att röra sina egna armar. Miguel Nicolelis vill nu använda tekniken för att utveckla en robotdräkt styrd av hjärnan för totalförslamade människor så att de ska

kunna gå omkring och röra sig och använda hela kroppen.

Nitish Thakor, chef för Institutet för neurovetenskap i Singapore, menar att det både finns etiska och medicinska problem med den nya tekniken.

– Det är mycket värdefullt om en person kan börja styra en kroppsdel igen, men när vi opererar in implantat finns det risk för infektioner och skador på hjärnan. Och om proteserna bara fungerar en kort tid och inte längre går att använda efter ett år – är det värt att göra operationen då?

Enligt honom är det långt kvar innan vi får proteser som fungerar lika bra som friska kroppsdelar. I dag kan en avancerad handprotes öppnas och stängas, men inte mycket mer.

– Kommer vi i framtiden att kunna skapa en konstgjord hand som hjärnan kan styra så att den kan spela piano eller lösa Rubiks kub? Det är en dröm om hur långt vi kan nå, säger han.

Men med så avancerade proteser kan det komma nya problem.

– Tänk om människor helt plötsligt vill ta bort sina armar och händer för att operera dit något som är starkare. Vem kommer i framtiden att besluta om vad vi får och inte får göra med våra kroppar, undrar Danica Kragic, chef för Centret för autonoma system vid Kungliga Tekniska högskolan i Stockholm.

Det är lätt att försvara att läkaren opererar in en pacemaker. Men vi måste också ta ställning till implantat i hjärnan för barn med en utvecklingsstörning, eller för äldre med demens, menar Danica Kragic.

– Det är spännande och skrämmande, även för en forskare inom området. När teknologin finns kommer det alltid att finnas bra och dåliga användningar, och vi kan inte stoppa utvecklingen.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se “

DN 11 nov 2013 . Järfälla.

“Minskad vård av missbrukare: Dör som flugor”

“De senaste två åren har hjälpen till missbrukare i Järfälla minskat med nästan 80 procent. Kommunens och socialarbetares beskrivningar av verkligheten är som natt och dag. – De dör som flugor där ute, säger behandlaren Christer Nilsson, som begravt fem av sina klienter i år efter att insatserna avslutats. “

“Socialsekreteraren Christer Nilsson har fått nog. De nya besparingskraven driver missbrukarna in i döden, säger han. Sedan förra året har hans uppdrag minskat med 25 personer – från ungefär 30 till 5. Och han är inte ensam om den erfarenheten. På två år har kommunens hjälp till missbrukare i form av stödsamtal, anhörigsamtal och behandlingsamtal samt tillsyn och stöd i hemmet minskat med 8 227 timmar, nästan 80 procent.

En minskning i den storleken skulle kunna bero på att missbrukarna har flytt från kommunen. Eller att de flesta har dött. Men enligt Christer Nilsson och flera av hans kolleger, som föredrar att vara - anonyma på grund av rädsla för repressalier från arbetsgivaren, är antalet missbrukare i behov av hjälp i kommunen snarare fler än föregående år, en trend som hållit i sig i flera år.

Nedskärningsstrategin går att följa i kommunens dokument:

I budgetprognosen skriver social-förvaltningen att kostnaderna för hjälp till missbrukare skenat i väg de senaste åren och att ”ett arbete som syftar till ökad kostnadskontroll pågår”. Kommunen konstaterar dock att man inte kan spara in hur mycket som helst på hjälpen eftersom den till stor del styrs av den lagstiftning som gäller.

Anställda på kommunens missbrukarvård, Järfälla stöd och behandling, berättar för DN hur besparingarna lett till en snävare tolkning av socialtjänstlagen som minimerar kommunens skyldigheter gentemot missbrukare.

De nya reglerna slår hårdast mot de värst utsatta – de som är psykiskt sjuka och missbrukar och som varken tänker eller handlar målinriktat. Personer som aldrig skulle klara av att söka hjälp enligt de nya reglerna; som knappt kan formulera sig, sitta i telefonkö, välja rätt knappval, fylla i ett formulär eller informera sig om vilken hjälp som de ska ”efterfråga”.

Tidigare sökte man upp missbrukare med psykisk ohälsa som låg illa till. Men vid årsskiftet avslutades det arbetet. Samtidigt försvann formuleringen om att ”personer med dubbeldiagnos är i behov av uppsökande arbete både i och utanför hemmet då de ofta inte är förmögna att söka hjälpen själva” ur förvaltningens styrdokument.

– Många av dem är snudd på kroniska och kanske har missbrukat i 25–30 år. Du får dem inte att sluta på några månader. Men du är där och stöttar ifall de blir sjuka, eller ändrar sig och vill söka hjälp, säger Christer Nilsson.

Hans Åkerman, avdelningschef för Järfällas individ och familjeomsorg, förklarar nedskärningen med att kommunens missbrukare slutat fråga efter hjälp.

Menar du att färre personer söker hjälp för missbruk?

– Nej, men det är färre som efterfrågar den här typen av insatser, som till exempel kontaktperson, en form av stödperson.

Vad har de efterfrågat då?

– De har frågat efter andra saker, som behandling.

Men anställda förstår inte vad chefen menar – behandlingsinsatserna har också minskat betydligt, med undantag för den vård som kommunen är skyldig att ge enligt lagen om vård av missbrukare .

Åkerman förklarar att social-förvaltningen börjat arbeta mer effektivt med kommunens missbrukare.

– Vi gör kortare insatser och beviljar bara kontaktperson när man är villig att påbörja en behandling och förändra sitt liv, säger Hans Åkerman.

Varför arbetar ni inte uppsökande längre?

– Det finns inget som visar att uppsökande är effektivt. Men jag för diskussioner om att införa det igen i slutet av nästa år. Det finns till exempel en stor grupp unga -missbrukare som vi inte fångar upp.

Christer Nilsson har börjat hjälpa missbrukare obetalt, på fritiden.

I kväll ska han ta emot en 21-årig tjej, Malin. Hon är hemlös, har flera diagnoser och missbrukar amfetamin i perioder. När Christer frågade handläggaren vad som hade hänt fick han besked om att hon var ”avslutad”.

Josefine Hökerberg josefine.hokerberg@dn.se “

“Socialsekreteraren Christer Nilsson i Järfälla kan inte längre hjälpa missbrukarna – men gör det ändå i smyg på fritiden: ”Vi fyller en livsfunktion för dem. Vi hjälper dem till ett finare liv, ser till att de inte dricker så mycket och lyckas få till möten med anhöriga.” Om några månader går han i pension och han ser det som sin uppgift som medmänniska att berätta om vad som pågår i det dolda. “

DN 12 nov 2013 : Järfälla.

“Efter DN:s artiklar: Järfälla ska se över missbrukarvården”

“ ”Cynisk” och ”omänsklig”. Så kallar oppositionen i Järfälla den minskande hjälpen till missbrukare efter DN:s artikel. Nu kräver de korten på bordet för kommunens besparingar inom vården. “

“I går skrev DN Stockholm om 21-åriga Malin som har missbruksproblematik och är hemlös. Socialtjänsten har avslutat hennes ärende – eftersom hon inte tillräckligt aktivt begärt att få hjälp.

Innan årsskiftet arbetade socialtjänsten i Järfälla med att söka upp missbrukare med psykisk ohälsa, eftersom gruppen inte alltid bedömdes vara förmögen att själva ta kontakt med kommunen. Men nu har de insatserna avbrutits.

Förklaringen är att det inte finns någonting som styrker att arbets sättet skulle vara effektivt. Den slutsatsen får kommunens opposition att reagera.

– Jag tycker att det är fruktansvärt. Det här är en grupp som själva inte har någon stark röst. Då måste vi möta dem med uppsökande arbete, inte vända dem ryggen, säger Claes Thunblad (S), andra vice ordförande i Järfällas kommunstyrelse.

Totalt har hjälpen till missbrukare i Järfälla minskat med 80 procent på två år. Inom vuxenvården rör det sig om en neddragning på nästan 8000 timmar, och en successiv minskning av antalet placeringar inom öppenvården. Konstigt, eftersom behovet av vård och hjälp är större än någonsin, enligt socialsekreterarna som DN har pratat med.

Claes Thunblad drar paralleller till kommunens nedskärningar inom hela vården. Nu kräver han att oppositionen tydligt redogör för hur besparingarna ser ut och vad de fått för konsekvenser.

– Vi vill se korten på bordet och kräver en fullständig översyn av det uppsökande arbetet, säger han.

Björn Falkeblad (M) är ordförande i Järfällas socialnämnd.

– Självklart är det allvarligt att personer avlider för att vi inte söker upp dem, med det är viktigt att understryka att socialnämnden inte har fattat något politiskt beslut om nedskärningar i vården, säger han.

Nu ska kommunen se över hur arbetet med missbrukarvården bedrivs, och om något måste göras annorlunda.

– Vi får se över vilken typ av vård som kan bli aktuell för enskilda personer. Det finns absolut anledning att genomföra förbättringar, säger Björn Falkeblad.

Hur då?

– Vi får göra en analys och besluta om det.

Rebecca Haimi rebecca.haimi@dn.se “

“Bakgrund.

I går skrev DN Sthlm om den minskande missbrukarvården i Järfälla kommun.

Hjälpen till missbrukare har minskat med totalt 80 procent på två år. Det handlar om en stor minskning av antalet stödsamtal, anhörigsamtal, behandlingssamtal och tillsyn i hemmet.

Sedan årsskiftet bedriver kommunen inte längre uppsökararbete för att hitta och hjälpa missbrukare som ligger illa till. DN träffade 21-åriga Malin. En av dem som trillat mellan kommunens stolar. “

DN 12 nov 2013 :

”För tjänstemän är det psykosociala det största arbetsproblemet.

Men det är inte så konkret och därför svårt att komma åt. Det är lättare att dokumentera vad som har hänt om någon fastnat med fingret i en maskin.”

“Fackförbundet Unionens jurist **Martin Wästfelt** till DN, med anledning av att det i går startade en unik rättegång om en man som tog sitt liv efter mobbning på jobbet.

Caroline Englund caroline.englund@dn.se “

DN 12 nov 2013 : Kampen mot cancer.

”Kommunernas solarier ökar fallen av hudcancer”

“Ny kartläggning. Samtidigt som hudcancerfallen ökar mer än någonsin driver över 60 svenska kommuner egna solarier. Vi uppmanar dem att omedelbart upphöra med det. Att erbjuda medborgarna cancerframkallande strålning går stick i stäv med folkhälsoarbetet, skriver två företrädare för Cancerfonden.”

“De senaste åren har insjuknandet i hudcancer ökat dramatiskt. År 2011 ställdes 3 323 nya diagnoser av den allvarligaste formen malignt melanom – en fördubbling jämfört med år 2000 – och 486 personer avled i sjukdomen. För kvinnor har ökningen de senaste tio åren varit så hög som 5,3 procent per år för malignt melanom och 7,3 procent för övrig hudcancer. Förvånansvärt ofta är det yngre kvinnor som drabbas av den potentiellt dödliga formen malignt melanom.

UV-strålning från solen och från solarier är den främsta yttre riskfaktorn för hudcancer. Världshälsoorganisationen WHO:s organ för cancerforskning, IARC, klassar solarier som cancerframkallande för människor. Solariesolande ligger tillsammans med cigarettökning i den högsta riskgruppen när det gäller riskbeteenden för cancer.

I början av 2010 uppmanade Strålsäkerhetsmyndigheten i ett brev landets kommuner att sluta bedriva solarieverksamhet i kommunal regi. Ett halvår senare gjorde Dagens Nyheter en granskning som visade att över 55 procent av kommunerna då drev solarier. I dag, tre år senare, visar en ny kartläggning som Cancerfonden gjort att nästan 30 procent av kommunerna som svarat fortfarande erbjuder sina medborgare solarier. Detta är anmärkningsvärt, liksom att över 80

kommuner valt att inte svara alls på enkäten.

I Sverige är det solbruna skönhetsidealet starkare än i många andra länder. I en undersökning som Strålsäkerhetsmyndigheten genomförde i början av sommaren uppgav mer än 60 procent att de mår bra av att vara solbruna. Personer som solar ofta anser dessutom att de är mer hälsosamma än andra, enligt en enkät som Cancerfonden lät Demoskop genomföra tidigare i år.

Kommunerna har här ett ansvar: Nästan alla kommuner som driver solarier gör detta i simhallar eller andra sportanläggningar – platser som i övrigt förknippas med fysisk aktivitet och en sund livsstil. Detta är extra olämpligt eftersom det kan bidra till att solariesolande uppfattas som fräscht och hälsosamt.

Cancerfonden uppmanar alla landets kommuner att skyndsamt upphöra med sin solarieverksamhet. Goda exempel finns bland de privata träningskedjorna; på alla Sats anläggningar i Norden och hos Friskis & Svettis i de flesta städer lyser solarierna med sin frånvaro. Att det offentliga än i dag bedriver denna hälsoskadliga verksamhet är inte rimligt.

Speciellt skadligt anses det vara att sola solarium i unga år; enligt IARC ökar risken för malignt melanom med 75 procent för den som solar solarium före 30 års ålder. Samtidigt är det just den gruppen som ofta gör det. En färsk undersökning från Stockholms läns landsting visar att var fjärde 16-årig flicka hade solat solarium det senaste året, och 60 procent av dessa hade bränt sig någon gång under perioden. Strålsäkerhetsmyndigheten har tidigare gjort en enkät med 13–17-åringar och såg då att tonåringar som solade solarium fortsatte med det, trots att de efter en informationsinsats var medvetna om riskerna.

För att skydda unga människor mot framtida hudcancer kräver Cancerfonden en 18-årsgräns för solarierlösning. En sådan åldersgräns föreslås i en statlig utredning och förslaget stöds av både Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten. Det har dessutom brett folkligt stöd: I Cancerfondens Demoskopundersökning ansåg 83 procent att 18-årsgräns är ett mycket eller ganska bra förslag.

Att förslaget om 18-årsgräns för solarierlösning klubbas igenom är ett viktigt steg i kampen mot hudcancer, liksom att alla Sveriges kommuner tar sitt ansvar och snarast stänger sina solarier. *Hela listan över kommunerna som driver solarier finns att läsa på dn.se/debatt*

Stefan Bergh, generalsekreterare i Cancerfonden

Yvonne Brandberg, professor vid Karolinska Institutet och biträdande vetenskaplig sekreterare i Cancerfonden “

“Cancerfondens kartläggning

Juni–oktober genomfördes en mejlenkät med de 290 kommunerna. Av de 210 som svarat driver 63 solarier i egen regi (55 bemannade, 8 obemannade). Två har fattat beslut om avveckling men är bundna av avtal en tid.

Strålsäkerhetsmyndigheten uppskattar att det totalt finns cirka 1 700 solarieverksamheter i Sverige, varav cirka 700 obemannade. “

DN 12 nov 2013 : Psykisk ohälsa.

“Sällan antingen eller”

Malin Josephson är forskare vid Inspektionen för socialförsäkringen. Hon var en av talarna vid gårdagens seminarium ”Sjuk på fel sätt?” som anordnades av Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, NSPH, och Svensk socialpolitisk förening. Åtminstone två av hennes slutsatser torde alla kunna enas kring. Den ena handlar om att det måste finnas en balans mellan krav och förmåga för att individer inte ska duka under på arbetsmarknaden.

Var det väger jämnt varierar från person till person. Sätt tio personer vid ett löpande band och öka tempot successivt. Alla kommer inte att falla ifrån vid samma hastighet. Men alla kommer att göra det någon gång, om bara farten skruvas upp tillräckligt mycket.

Malin Josephsons andra kloka på-pekande rörde det orimliga i att hantera ”psykiska diagnoser” som något enhetligt på ett sätt man inte skulle göra med kroppsliga sjukdomar. Precis som det är en stor skillnad på förkylning och spridd cancer, är det skillnad på lätt ångest och schizofreni.

Men trots att alla alltså borde kunna nicka instämmande åt dessa båda självklarheter tog debatten ändå en annan riktning. Som ett raster över inläggen från fack och intresseorganisationer ligger tanken att inga krav ska ställas på den enskilda och att sjukskrivningen helst borde kunna rulla på i all evinnerlighet. Jag hajade till när Kjell Rautio, välfärdsutredare från LO, började tala om incitament – om piskor och morötter – men lugnade mig sedan när jag insåg att det var arbetsgivarparten han åsyftade. Arbetsgivaren kan alltså förmås att göra det ena eller det andra med hjälp av diverse styrmekanismer. Medan

arbetstagaren, enligt den -underförstådda logiken, enbart styrs av sin ”sjukdom”.

Ohälsa ses som en fråga om frisk -eller sjuk, svart eller vitt, antingen eller. Och inte, som det för de flesta av oss är, en fråga om förhållningssätt, acceptans och en förmåga att uthärda obehag. Jag håller med åtskilliga av talarna om att sjukförsäkringen är dåligt anpassad till psykisk sjukdom. Men inte om att lösningen är att inte ställa några krav alls och bara låta individen själv avgöra vad hon tycker sig mäka med och inte. I stället borde arbetsförmedlingen i många fall kopplas in från dag ett. Vila och kravlöshet är sällan någon bra bot mot ångest.

Hanne Kjöllér hanne.kjoller@dn.se “

DN 14 nov 2013 : Forskning.

“Hormon ger rätt fart åt mat i magen”

“Om det går för fort hinner kroppen inte ta upp näringsämnen. Tar det för lång tid kan i stället skadliga bakterier få fäste. Nu har forskare upptäckt att tarmfloran tar ett hormon till hjälp för att styra matens hastighet. “

“Hormonet GLP-1, som finns på flera ställen i kroppen, har tidigare kopplats samman med bland annat ökad insulinproduktion och minskad aptit. Nu har forskare vid Sahlgrenska akademien i Göteborg även kommit fram till att tarmfloran påverkar hur snabbt maten passerar genom tunntarmen genom att reglera halten av hormonet.

Hastigheten i sin tur påverkar kroppens näringsupptag.

– Vi tolkar det som en viktig evolutionär process. Om kroppen får i sig för lite energi höjs halten av GLP-1 i tjocktarmen, så att maten får en långsammare färd och kroppen får en bättre chans att ta upp näring, säger Fredrik Bäckhed, professor vid Sahlgrenska akademien.

– När kroppen i stället får i sig mycket energi minskas mängden. Då går maten snabbare och risken för att sjukdomsalstrande bakterier fastnar blir mindre.

På sikt skulle forskarnas upptäckt, som på onsdagen publicerades i tidskriften Cell Host & Microbe, kunna leda till bättre sätt att behandla undernäring och undernäringrelaterade sjukdomar.

– Vi tror att det kan ge en ökad chans att få upp nutritionen för exempelvis cancerpatienter, säger Bäckhed.

– **Det återstår** mycket forskning, GLP-1 finns till exempel även i bukspottkörteln och hjärnan så det kan vara svårt att administrera så att det bara påverkar lokalt i tarmen.

Tarmfloran har blivit ett allt hetare forskningsområde. Nya och billigare metoder för att kartlägga bakterierna i kombination med kopplingen till bland annat fetma och diabetes har gjort att allt fler forskare vänt blickarna mot magen.

– Det är många saker som hänt samtidigt som har gjort att det kommit in mer pengar till området, säger Fredrik Bäckhed.

Jens Bornemann/ TT”

“Fakta.

Hormonet kan minska sjukdomsrisk
Tarmbakterier är de bakterier som finns i tarmkanalen hos människor och djur.

Människans tarmkanal kan producera så många som 1 000 miljarder bakterier per gram exkrementer.

Forskare har i olika studier kopplat samman förändringar i tarmfloran med bland annat fetma och diabetes.

GLP-1 (glucagon-like peptide-1) är ett så kallad peptidhormon som bildas i tarmslemhinnan. Hormonet påverkar bland annat insulinhalt och aptit.

GLP-1 har exempelvis visat sig ha positiva effekter vid typ 2-diabetes. Bland annat tros det kunna minska risken för hjärt-kärlsjukdom hos diabetiker.

Källa: Nationalencyklopedin, TT “

DN 16 nov 2013 : Alkoholkonsumtion.

”Hälften klarar dricka måttligt”

“Den som dricker för mycket måste inte helt sluta dricka, utan kan lära sig att dricka måttligt. Den nyheten fick stort genomslag i går. Innebär det att alkoholister kan börja dricka? DN frågar Sven Andréasson, professor i socialmedicin vid Karolinska institutet, som tillämpar metoden i sitt arbete med personer med alkoholproblem. “

“Vilka av dem som dricker för mycket är det egentligen som kan fortsätta att ta ett glas lite då och då?”

– En del behöver total nykterhet som behandlingsmål, men för gruppen med ett begränsat beroende är det i många fall fullt möjligt med en behandling som bara reducerar drickandet. För den här gruppen skapar drickandet ett problem, däremot lever de helt normalt i den meningen att de har jobb och familj till exempel. En del av dem klarar av att dricka måttligt, en del gör det inte. Problemet med dagens beroendevård är att kravet på total nykterhet gör att merparten av målgruppen på 300 000 personer drar sig för att söka hjälp.

Så någon som är alkoholberoende kan alltså fortsätta ta ett glas ibland?

– Om man ligger på den övre delen i beroendeskalan är det väldigt svårt att klara av. Om man däremot är i den nedre delen av skalan och uppfyller tre eller fyra kriterier för beroende, då går det ofta bra.

Var går gränsen för skadligt bruk och beroende?

– Det bestäms utifrån Socialstyrelsens diagnosmanual med sex frågor som beskriver olika inslag för problemdrickande. Uppfyller man tre eller fler av de kriterierna finns ett begränsat beroende. Uppfyller man fem till sex av kriterierna har man ett svårt beroende.

Men det är inte de som uppfyller fem–sex kriterier för alkoholberoende som kan fortsätta att dricka måttligt?

– Nej.

Vad är måttligt drickande då?

– Som tumregel har vi att man ska ligga under riskbruksgränsen som Statens folkhälsoinstitut har satt upp. För män ligger gränsen för riskbruk vid 14 glas per vecka. För kvinnor gäller 9 glas. Med ett glas menas till exempel 10–15 centiliter vin eller 33 centiliter starköl. För att ligga under riskgränsen ska man heller inte dricka mer än fyra, respektive tre, sådana glas vid ett och samma tillfälle.

Hur många som har haft ett beroende klarar av att dricka lite grann?

– Det är en viktig fråga att följa upp och för det behöver vi mer tid. Men baserat på forskning och de patienter vi har haft verkar åtminstone hälften klara det måttliga drickandet. Den andra hälften fördelas mellan dem som går över till att inte dricka alls och dem som halkar tillbaka i beroendet.

Lisa Näs lisa.nas@dn.se “

“Fakta.

Kriterier för alkoholberoende För att ställa diagnosen krävs att minst tre av följande sex kriterier har uppfyllts under det senaste året.

1. Ett starkt behov (”sug”) eller tvång att dricka alkohol.
2. Svårigheter att kontrollera alkoholkonsumtionen.
3. Förekomst av abstinenssymtom.
4. Toleransökning.
5. Tilltagande ointresse av andra saker på grund av alkohol.
6. Fortsatt konsumtion trots kroppsliga eller psykiska skador.

Källa: Riskbruk.se “

DN 18 nov 2013 : Kris på förlossningsavdelningar.

“Privat BB värvar – då blir det kris på BB Stockholm”

“Stockholm riskerar att få en förlossningskris i början av nästa år. Hälften av barnmorskorna på BB Stockholm har sagt upp sig och även andra förlossningskliniker tappar personal. “

“Privata BB Sophia – med kapacitet på 4 000 förlossningar om året – öppnar i början av 2014 och rekryterar för fullt.

– I januari–februari, innan de öppnar, kan det bli problem. Då har barnmorskor slutat på sitt gamla jobb och ännu inte börjat på sitt nya, säger Ann Hjelm, verksamhetschef på BB Stockholm, som ligger på Danderyds sjukhus.

Där har ungefär hälften, strax under 40 barnmorskor, sagt upp sig för att börja på nya BB Sophia. Även på Danderyds sjukhus förlossningsklinik har barnmorskor slutat, dessutom har många undersköterskor på akuten, som har ambulansutbildning, sagt upp sig för att gå till BB Sophia.

BB Stockholm rekryterar också – från andra kliniker i Stockholm och utifrån – för att täcka upp tappet och har enligt Ann Hjelm fått in en hel del ansökningar.

– Men i början av året får förlossningsklinikerna i Stockholm samarbeta om hur vi ska fördela patienterna, säger hon.

Strategigruppen för Stockholms barnmorskeuppror – som startade i början av året – välkomnar en ny förlossningsklinik, men menar att det sannolikt blir ett nollsummespel.

– Vi har varnat för det här sen i våras och nu är det ett faktum. Det är huggsexa på barnmorskor, de andra förlossningsklinikerna i Stock-

holm dräneras på kompetent personal och kommer att behöva dra ner, säger Ia Jeppsson i strategigruppen.

BB Sophia betalar rejält mycket bättre och lönerna spelar stor roll för en underbetald grupp som barnmorskorna, menar hon.

– Landstingets kliniker har ingen möjlighet att bjuda över. Det finns ingen planering och inga pengar för att kunna möta personaltappet, säger Ia Jeppsson.

Oppositionslandstingsrådet Helene Hellmark Knutsson (S) är noga med att påpeka att hon är glad att det öppnar en ny förlossningsklinik.

– **Problemet är att** landstinget inte har förberett sig och gjort en konsekvensanalys. Den borgerliga alliansen kommer på att det blir problem först när det händer, och tror att marknaden ska fixa det. Det är en oansvarig politik som gör att vi inte kan erbjuda en trygg och säker vård, säger Helene Hellmark Knutsson.

Vad behöver göras, anser du?

– Förlossningsklinikerna behöver mer resurser så att barnmorskorna inte tvingas till ständig stress och nedskärningar, till exempel kan vikarier erbjudas att stanna kvar.

Sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt har tidigare sagt att nya barnmorskor ska rekryteras från andra orter.

– Det finns absolut möjlighet att rekrytera barnmorskor från övriga Sverige, men att klara det på kort sikt är inte riktigt realistiskt, säger Helene Hellmark Knutsson.

Enligt alliansen i landstinget kommer förlossningsklinikerna inom kort att få större möjligheter att konkurrera om barnmorskorna.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

DN 19 nov 2013 : Hälsa.

“Fetmaoperationer på barn ökar”

“Antalet fetmaoperationer ökar dramatiskt. De kryper också längre ner i åldrarna. 80 barn har redan opererats. Men flera av barnen hade dålig psykisk hälsa, vilket i brist på stöd ledde till både självmordsförsök och depressioner. Nu startar ett projekt där ännu fler ska opereras. “

“ När Lisa Stenberg gick på högstadiet i Jönköping var hon överviktig. Till slut, när hon var 15 år och vägde 130 kilo, genomgick hon en så kallad gastric by-pass och gick ned cirka 50 kilo.

– Jag hade testat allt. Utan operationen hade jag varit död i dag. Det är jag helt övertygad om.

Hon ingår i en studie där sammanlagt 81 svenska barn och ungdomar mellan 13 och 18 år har opererats på grund av svår övervikt. Men att operera så pass unga personer är kontroversiellt.

– Ungdomarna vägde mellan 100 och 180 kilo. Flera av dem riskerade att bli förtidspensionärer. Operationerna handlar lika mycket om att bryta ett utanförskap, säger Torsten Olbers som är överläkare på Sahlgrenska universitetssjukhuset och den som leder studien.

Fem år senare har alla gått ner i vikt. Kurvorna för insulin, glukos, blodsocker och blodtryck har också förbättrats avsevärt.

Den mentala livskvaliteten ökade också, på gruppnivå, men några av ungdomarna mådde dåligt. Två försökte ta livet av sig, en annan uppvisade självskaumbeteende, medan andra drabbades av depressioner eller ångest. Missbruk av alkohol eller andra droger förekom också.

Läkarna tror inte att det var operationen i sig som utlöste problemen utan att de fanns där från första början. Men trots att många ungdomar mådde dåligt fick de inget stöd.

– De fick inte det utökade stöd de borde ha fått. Och med facit i hand borde vi kanske inte ha opererat några av de allra sköraste, säger Torsten Olbers.

Med stöd av Vetenskapsrådet och Vinnova startar han nu ett nationellt projekt där 450 ungdomar mellan 12 och 18 år ska bedömas, varav ett 50-tal kommer att erbjudas operation.

Johan Nilsson/TT

“Fakta.

Fetmaoperation används i de svåraste fallen av övervikt. Patienten ska känna att alla andra möjligheter till viktnedgång är uttömda.

Antalet fetmakirurgiska ingrepp har ökat. 2002 gjordes det färre än 1 000 ingrepp. Under 2012 hade siffran ökat till nära 8 000.

Fler kvinnor än män opereras och allt fler opereras i tidig ålder. “

DN 19 nov 2013 . Medicin. Nytt sätt studera insulinproduktion

“Ögat blir ett fönster till livsviktig körtel”

“Genom att transplantera insulinproducerande celler från bukspottkörteln till ögat är det möjligt att på ett helt nytt sätt studera hur insulinproduktionen går till. På sikt kan det bli möjligt att finjustera behandlings-doserna för diabetessjuka. “

“Det är ett forskarlag vid Karolinska institutet som på möss framgångsrikt lyckats transplantera insulinproducerande så kallade betaceller från de Langerhanska öarna, en svåråtkomlig del av bukspottkörteln som både är utspridd och djupt inbäddad i vävnaden.

Forskningsresultaten publiceras i det senaste numret av den vetenskapliga tidskriften PNAS.

Hormonet insulin, som reglerar kroppens blodsockernivå, produceras och utsöndras i de Langerhanska öarna. När vi äter frisätts insulin i blodet. För överviktiga krävs större mängd insulin för att kompensera för ett större födointag, och för ökad okänslighet för insulin. De Langerhanska öarna försöker anpassa sig till fetma genom att öka antalet insulinproducerande betaceller och förändra deras insulinutsöndring. Om detta inte fungerar utvecklas diabetes.

De transplanterade betacellerna beter sig likartat i ögat som i bukspottkörteln. Därför kan insulinproduktionen nu studeras i sin miljö, lite som att ha ett titthål in i bukspottkörteln, eller ett övervaknings-system där man i ögat kan mäta hur bukspottkörteln och insulinproduktionen fungerar vid till exempel en läkemedelsbehandling.

– I praktiken har vi nu ett rapportsystem från bukspottkörteln, som säger hur de insulinproducerande cellerna mår, hur de fungerar och svarar på medicin, säger en av författarna, Per-Olof Berggren,

professor vid Rolf Luft Forskningscentrum för diabetes och endokrinologi och institutionen för molekylär medicin och kirurgi vid Karolinska institutet.

Forskarna har vid experiment på möss minskat födointaget med farmakologisk behandling och därigenom kunnat stoppa den kraftiga ökningen av antalet betaceller, något som öppnar för att det ska bli möjligt att på individnivå finjustera behandlingsmetoder.

Nya studier på råttor, och i USA även på apor, ser fortsatt lovande ut. På längre sikt hoppas forskarna att den nya metoden även ska gå att tillämpa på människor. Man kan se några praktiska tillämpningar redan nu.

– En är att kunna ta fram nya behandlingsmetoder. Tidigare har man bara kunnat göra försök på enskilda celler. Nu har vi ett modellsystem med blodförsörjning, nervsignaler och allt, där man kan prova olika substanser, och försöka ta fram nästa generation diabetesmedicin.

– En annan, som ligger långt fram i tiden, är att det kanske kan gå att transplantera celler till främre ögonkammaren på människa, och därigenom i detalj studera deras funktion och överlevnad och också skraddarsy nya specifika behandlingar för olika patienter. Det är lite så vi drömmer i alla fall, säger Per-Olof Berggren.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se “

“**Så går det till**

Insulinproduktion

1 När vi äter frisätts insulin i blodet för att upprätthålla en normal blodsockernivå. Insulinet produceras av celler i bukspottkörteln, i de Langerhanska öarna.

Rätt nivå livsnödvändig

2 Vid tillstånd som till exempel fetma krävs stora mängder insulin. Då ska de insulinproducerande cellerna anpassa sig och öka i antal för att producera en större mängd insulin. Blir det fel i anpassningen utvecklas diabetes.

Svårstuderade

3 De Langerhanska öarna (cirka 1 procent av bukspottkörteln) ligger djupt inbäddade och är utspridda i hela vävnaden. De är därför svåra att studera.

Ny metod

4 Ett litet antal öar av insulinproducerande celler transplanteras direkt in i ögat på möss. Cellerna växer fast i regnbågshinnan och reagerar på exempelvis läkemedelsbehandling på exakt samma sätt som cellerna i bukspottkörteln – nu kan man i mikroskåp genom hornhinnan studera vad som händer med cellerna.

Källa: Per-Olof Berggren, professor i experimentell endokrinologi vid Karolinska institutet”

DN 19 nov 2013 : Vården.

“118 miljoner till höjd lön för sjuksköterskor”

“Stockholms läns landsting satsar 118 miljoner kronor på att höja lönerna för barnmorskor och specialistsjuksköterskor. – Men vi ska inte smeta ut 1 500 kronor mer i månaden på alla, vi ska ha en individuell lönesättning. Kvinnor i vården ska ha en möjlighet till bra löneutveckling som de själva kan påverka, säger personal-landstingsrådet Anna Starbrink (FP). “

“Både nästa år och 2015 kommer 59 miljoner kronor – utöver den ordinarie löneutvecklingen – att läggas på höjda löner till barnmorskor, onkolog-, IVA-, operations-, barn- och anestesijuksköterskor samt biomedicinska analytiker.

– Vi måste få upp nivåerna, det är inte rimligt att de har så låga löner. Det är nödvändigt för att landstinget ska kunna ha den kompetenta personal vi behöver på många strategiska områden i vården, säger Anna Starbrink.

Enligt henne är det 118 miljonerna ingen engångssatsning utan pengar som kommer att finnas kvar framöver. Men att det råder brist på barnmorskor i Stockholm, som DN skrev om i måndagens tidning, håller hon inte med om.

– Vi har gott om barnmorskor i Stockholm. Nu när BB Sophia rekryterar ser vi en tillfällig hårdnad konkurrens och det är utmärkt för kvinnors arbetsmarknad.

Brist på sjuksköterskor innebär stängda vårdplatser på flera sjukhus. Varför inte höja ingångslönen?

– Vi måste välja väg. De pengar vi satsar nu räcker inte till höjda ingångslöner med de nivåer sjuksköterskeupproret kräver. Jag vill hellre lägga dem på en schysst löneutveckling, säger Anna Starbrink.

Vänsterpartiet vill ha en akut åtgärdsplan för vårdkrisen och höja ingångslönerna till 25 000 kronor i månaden. Även Socialdemokraterna anser det behövs extra resurser och en långsiktig plan för att säkra kompetensförsörjningen. I sin nationella budget har S avsatt 400 miljoner till att anställa fler inom vården i Stockholm.

– Det är välkommet att den borgerliga alliansen lägger till mer pengar, men det är ytterligare ett tecken på hur kortsiktigt de styr landstinget. De slänger in extra pengar i sista stund, när det uppmärksammas i tidningarna att det är kris inom förlossningen och akutsjukvården, säger oppositionslandstingsrådet Helene Hellmark Knutsson (S).

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

DN 21 nov 2013 : Sterilisering. Män förväntas inte ta samma ansvar för barnbegränsning.

”Det skulle inte funka med barn”

“Johan Nilsson är singel och valde att sterilisera sig för att slippa diskutera barn med framtida partner. “

“För fyra veckor sedan gick Johan Nilsson igenom en sterilisering. En urolog lokalbedövade honom i pungen och gjorde två snitt på varje sida för att klippa av sädesledarna och knyta ihop ändarna.

Han sövdes något men var i stort sett vaken under ingreppet. När det var klart vilade han sig någon timme på uppvaket innan han kunde gå hem.

Det kostade honom inte mer än patientavgiften för tre sjukvårdsbesök.

– **Innerst inne** har jag nog alltid vetat att jag inte vill ha några barn. Det är en grundkänsla jag har haft, säger Johan när vi träffar honom på hans jobb i Stockholm.

Han bestämde sig för ett år sedan. Sedan dess har han bara gått och väntat på operationstiden.

– Att jag gjorde det beror på många faktorer. Men för mig är barn ointressanta. Jag har ingen lust att ha några. Och jag är inte intresserad av andras.

Johan är 33 år och tyckte att det passade extra bra just nu eftersom han inte har något förhållande.

Men vad händer om du träffar någon som du blir riktigt förälskad i, som säger att hon lämnar dig om du inte går med på att skaffa barn?

– Det är just därför jag har gjort det här, för att kunna gå in i en relation och säga att det här är förutsättningarna. För att barn ska vara en ickefråga. Det är så här det ser ut och det kommer inte att kunna ändras.

– Jag är bestämd med det här. Barn har aldrig seriöst diskuterats i något tidigare förhållande jag har haft. Och jag kräver inte att någon annan ska kompromissa heller.

Om någon säger att ”okej, då är det inte aktuellt med en relation”, tycker han bara att det är bra eftersom han vet att det inte skulle funka med barn i alla fall.

Johan menar att barn medför att man på något sätt måste ge upp en del av sitt vuxenliv för att anpassa sig efter barnets behov. När han berättar det brukar han få höra att han är ”egoistisk”. Men han menar att många val som vuxna gör är för deras eget bästa.

– Vilka val man än gör i livet, gör man dem väl med utgångspunkt i vilket liv man vill leva. Jag kan inte se att det är något särskilt egoistiskt med det här valet.

En del säger att vitsen med att skaffa barn är att man slipper tänka på sig själv hela tiden. Men Johan menar att det finns mycket annat man kan bry sig om.

– Man kan ägna sig åt vänner, familjen, partnern, eller något annat. Jag har till exempel flera ideella engagemang som jag har tid att ägna mig åt.

Eftersom han är ung och barnfri, gick han den långa vägen och kontaktade sin husläkare för att få en remiss, i stället för att vända sig direkt till en urolog. Någonstans trodde han att hans beslut skulle bli ifrågasatt.

Men husläkaren frågade bara ut honom i fem minuter för att höra om han var säker på vad han gjorde. Efter några veckor fick han ett brev om att urologen krävde att han skulle träffa en kurator först.

Efter många turer fram och tillbaka blev han en dag ändå kallad till urologen, utan att ha hunnit prata med någon kurator. Urologen frågade i stort sett samma sak som distriktsläkaren.

– Han började med att fråga om jag hade de barn jag ville ha. Det van-

ligaste är nämligen att man redan har barn men inte vill ha några fler. Då blir steriliseringen litet som en preventivmetod.

Därefter fick han skriva under ett papper om att han visste vad han gjorde innan tid bokades för en operation.

– Det var rena snurren, säger han, men tycker egentligen inte att det är nödvändigt att prata igenom saken med en kurator.

– Jag är nog generellt litet skeptisk till sådana där samtal. Det finns redan en åldersgräns på 25 år. Så det skulle kännas litet omyndigförklarande. Den försäkran man behöver göra – att man är säker på sin sak – gjorde jag vid läkarbesöken.

De närmaste dagarna efter ingreppet hade han litet ont. Men framför allt tyckte han att det kändes som en lättnad.

Johan Nilsson har inga som helst problem med att tala öppet om ingreppet. Han är förvånad att så få män steriliserar sig, eftersom det är ett så pass enkelt ingrepp. Men han har förståelse om det kan vara ett känsligt ämne för en del män.

– Kondom är i stort sett det enda som män har fått lära sig att använda och prata om. Annars har de ingen vana att ta ansvar för sin fertilitet.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se “

“Barn? Nej tack! Del 6.

Många beskriver barn som meningen med livet. Men den här serien handlar om dem som väljer att inte skaffa barn.

Fakta. Johan Nilsson

Ålder: 33 år.

Bor: Stockholm.

Yrke: Redaktör för ungdomssajten UMO.

Utbildning: Sjuksköterska och journalist.

Familj: Singel. “

DN 21 nov 2013 : Sterilisering. Män förväntas inte ta samma ansvar för barnbegränsning

”Män som steriliserar sig borde få frysbevara sina spermier”

“Långt fler kvinnor än män steriliserar sig, trots att ingreppet än mycket enklare och billigare att utföra på en man. Ur ett jämställdhetsperspektiv behöver män bli medvetna om att möjligheten finns, enligt överläkaren Ulrik Kvist.

•

Förra året steriliserade sig ungefär 2 100 kvinnor och 1 300 män, enligt en uppskattning från Socialstyrelsen. Siffrorna ger bara en fingervisning eftersom inrapporteringen är bristfällig. Men det stämmer att betydligt fler kvinnor gör ingreppet, enligt Ulrik Kvist, överläkare vid Centrum för Andrologi och Sexualmedicin, Karolinska universitetssjukhuset.

Detta trots att ingreppet på kvinnor är långt mer komplicerat eftersom kirurgen måste gå in i buken för att skära av äggledarna. På en man öppnar kirurgen bara två små hål i pungen för att knipsa av en bit av sädesledarna.

– Ändå tycks fler män än kvinnor tveka att göra det här ingreppet. Det är det viktigt, ur ett jämställdhetsperspektiv, att informera mannen om att möjligheten finns. Kvinnor får ofta informationen av sin gynekolog och förväntas ta hela ansvaret för barnbegränsningen, säger Ulrik Kvist.

När steriliseringslagen infördes 1975 var det lika många kvinnor och män som steriliserade sig, säger han, eftersom det fanns en debatt och mer uppmärksamhet i medierna. Många män vet inte ens att de kan ta upp frågan när de gör ett vanligt vårdbesök, enligt Ulrik Kvist.

– De känner sig inte vana eller bekväma med att prata om sitt kön och sterilisering. Det finns också en uppfattning hos män om att ingreppet kan vara riskfyllt och att det kan påverka deras potens.

För att själv besluta om sterilisering ska man vara 25 år. Mellan 18 och 25 år krävs det tillstånd från Socialstyrelsen. Enligt steriliseringslagen ska den som opereras först träffa en kurator eller motsvarande, som förklarar att det är ett ingrepp som är att betrakta som oåterkalleligt. Det går att försöka sy ihop sädesledarna igen. Men resultatet är ovisst.

– En av tio ångrar sig faktiskt efteråt, oftast för att livssituationen har förändrats med en ny partner som de vill ha barn med. Det rör sig kanske om ett hundratal män varje år, säger Ulrik Kvist.

Då kan man ta spermier från testiklarna och göra en provrörsbefruktnings. För att slippa det tycker Ulrik Kvist att det borde finnas en möjlighet för mannen att frysförvara sina spermier på egen bekostnad. Han tror att det skulle kunna kosta någon tusenlapp per år.

Tre månader efter ingreppet följs det upp med ett spermaprov, för att se att operationen lyckades. Helt sterila blir omkring 99,9 procent av männen. Omkring en av tusen steriliserade män blir ändå pappor, enligt Ulrik Kvist.

På kvinnor skär man av äggledarna så att äggen inte kan vandra ned till livmodern. I stället löses de upp i kroppen. Ingreppet är mer krävande och dyrare. Priset varierar mellan landsting. Men det kan röra sig om några tusenlappar för en man och tiotusentals kronor för en kvinna, enligt Ulrik Kvist.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se “

“Fakta. Manlig sterilisering

Sterilisering är ett kirurgiskt ingrepp för att ta bort fortplantningsförmågan.

Hos män skär man av sädesledarna och blockerar ändarna så att spermier från testiklarna inte kan passera och blandas med sädesvätskan.

Den som är 25 år och svensk medborgare eller bosatt i riket får begära att steriliseras enligt Steriliseringslagen.

Den som är 18–25 år behöver tillstånd från Socialstyrelsen.

Före ingreppet ska patienten få utförlig information om ingreppets följder.

Den som vill sterilisera sig kan vända sig till Abort- och steriliseringsrådgivningen för information.

Kostnaden varierar beroende på var i landet ingreppet utförs. Samtalen hos kurator är avgiftsfria. “

N 21 nov 2013 :

“Primärvården glömmer utreda demens”

“Primärvården är för dålig på att utreda demens, skriver Dagens Medicin. Färska data från Svenska demensregistret visar att knappt hälften av dem som registrerades i registret förra året inte ens hade fått en grundläggande demensutredning utförd.

TT “

Hushållsverksamheter.

Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

- *Matlagning. Måltider, servering, restauranger.
- *Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- *El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- *Användning av inventarier o d.
- *Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d).
- *Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
- *Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
- *Personvård: barn, hemsjukvård o d : Se
"Vård och omsorg. Hemsjukvård o d."

Hem- o konsumentminister (ny)

Inget namnförslag

Energiminister

[Adolfsson Elgestam, Carina \(S\)](#)

Andra s-namnet i näringsutskottet

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Bostad](#)

[Elpriser](#)

[Energi](#)

[Hemlöshet](#)

[Konsumentfrågor](#)

[Kärnkraft](#)

[Sociala frågor](#)

[Trygghet i vardagen](#)

[Välfärden](#)

Hushållsverksamheter. Hemkunskap. [36-39zs.pdf](#)

- 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
- 641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
- 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- 645 Användning av inventarier o d
- 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
- 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
- 648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
- 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

Detta är verksamheter som världens 7 miljoner människor alla har mer eller mindre. Verksamheterna är inte likadana världen över. I många fall är hushållen fattiga och lever på mindre än ett par tre dollar om dagen = cirka 20 kr per dag, hur det nu går till.

I Sverige är rimliga lägsta hushållskostnader i förvärsarbetande åldrar år 2013 för vuxen ensam 145 000 kr om året = cirka 400 kr per dag, för makar 220 000 kr = cirka 600 kr per dag. Pensionärer cirka 375 kr per dag och pensionärsmakar cirka 560 kr per dag.

Hushållverksamheterna är grundläggande problem både i Sverige och världen. De är grunden för välfärden.

I världen:

641 Maten. Är i världen som helhet ett problem. Det förekommer svält och näringsbrist. Skördarna slår fel. Mat slängs. Fördelningsproblem. Befolkningen ökar, räcker maten?

643 Bostäder. Bostadsbrist i Sverige. I världen dåliga bostäder och för få. Hälften av världens befolkning bor i städer, ofta tätt i höga hus utan kontakt med natur och därmed med tvivelaktig livskvalitet. Många sover på gatan.

644 El-, gas-, värme-, vatten- och hygienförsörjning. Vatten och avlopp saknas ofta, ger sjukdomar och elände. Energibrist. Hur göra den energi som behövs?

645 Tillbehör till boendet, inventarier, kommunikations- och transportmedel. Till fattigdom och dåliga bostäder hör dåliga tillbehör.

646 Personlig hygien. Kläder. Personliga hjälpmedel, t ex kryckor i den mån de inte finns med bland inventarierna. Hit kan man räkna sådant som bygger upp kompetensen och livskvaliteten, skolutbildning, information, läsmöjligheter. Säkerligen stora brister i världen.

647 Hushållsekonomi. Tillgång till pengar att betala hushållsverksamheterna med. Arbetslöshet. Skatter, försäkringar, generella bidrag mm. Lån och skulder.

648 Städning rengöring tvätt o d. Finns inte vatten och avlopp lätt tillgängligt blir det mycket problem. Ta bort farliga kemikalier, baciller.

649 Vård av barn, äldre och sjuka. Gemensamma organ som stöd saknas ofta

Hushållen är beroende av andra verksamheter än de egna hushållsverksamheterna: vägar, transportsystem, skolor, sjukhus m m

På nästa sida har gjorts en kort sammanställning av sådana andra verksamheter, så att alla verksamheter finns med. Den är gjord efter svenska förhållanden, men gäller i princip överallt i världen.

Ur den kan man utläsa vilka de viktigaste politiska problemen är.

För företag och företagare kan göras liknande sammanställning, men verksamheterna blir då ordnade på annat sätt.

Hushållsverksamhet

Är beroende av zs Sida 438

641 Matlagning. 642 Måltider
Restauranger

63 Biologisk produktion
66 Livsmedelsindustri
63 Livsmedelshandel
61 Livsmedelskontroll
62 Ingenjörsvksamheter för
produktion och kontroll o d

643 Boende, hotell, härbärge, tält

643 Bostadsmarknad
647 Hyresvärdar
69 Bostadsbyggen. 66-68 Material
71 Fysisk planering av bostads-
områden och serviceområden
758 Social miljö i bostadsområden
62 Ingenjörsvksamheter för
produktion och planering o d

644 El-, gas-, värme-, vatten-
hygienförsörjning o d.

644 Elsystem
644 Vattenkraftverk, kärnkraftverk
vindkraftverk, värmepumpar,
fjärrvärme. 71 Planering frisk luft.
644 Vatten- och avloppssystem
644 Avfallshantering
69 Produktion och reparation av
kraftverk, vatten- och avlopp od
71 Översiktlig planering av
kraftsystem, hygiensystem o d
62 Ingenjörsvksamheter för
produktion och planering

645 Användning av inventarier o d.
Möbler, TV o d, telefoner, cyklar,
bilar, hushållsutrustning

653 Möbelhandel, handel för TV,
telefoner, transportmedel m m
68 Produktion av möbler, TV o d,
transportmedel m m
656 Vågar, vägskötsel. vägavgifter
71 Översiktlig planering vågar o d
656 Kollektivtrafik. 654 Televerks.
62 Ingenjörsvksamheter för
produktion och planering o d

646 Personlig hygien, kläder o d,
Förmåga, kompetens

646 Personlig hygien, klädvård
653 Handel för kläder od
68 Produktion av kläder o d
7957 Utbildning 70 Kultur
7914-794 fritidssysslor
796-799 Sport och idrott
73-78 Utställningar, musik
655 Förlag 659 Reklam
80-99 Tidningar o annan läsning
651 Datorkunskap
6520 Tillgång till myndigheter
6525 Militära verksamheter
7952-7959+658 Sociala miljöer
61 Läkare, sjukhus
11-19 Inre verkligheter. 2 Religion

647 Hushållsekonomi. Inkomster,
utgifter

658 Arbetsmarknad, arbetsgivare
arbetsförmedling, fackföreningar,
arbetsinkomster
657 Försäkringar, skatter, kapitalin-
komster, skulder. Barnbidr, bostbidr
7951 Socialvård, socialbidrag
653 Handel med varor
653 Handel med utlandet
647 Hyror och bostadsutgifter
644 Bränsleutgifter o d
647 Hushållsutgifter 656 Resor

648 Städning, rengöring, tvätt

648 Städning .Kemikalier. Baciller

649 Personvård: barn, hemsjukvård,
äldre vård

649 Personvård: barn, äldrevård
hemsjukvård od
7951 socialvård 61 Läkare
7957 Dagis och skolor

Alla verksamheter är beroende av
10-19 Samhällets och individernas
kunskaper, värderingar och moral
31-39 Politiska verksamheter
50-59 Naturkunskaper, matematik

DN 31 okt 2013:

“Kall lägenhet gör dig sjuk och stressad”

“Fryser du? Hösten är inte mycket att göra åt, men din bostad ska hålla minst 20 grader. Allmännyttan och de största privata hyresvärdarna uppger att de håller temperaturen, men anmälningar till miljöförvaltningen skvallrar om annat. “

“En för kall bostad kan stressa kroppen och försvåra sjukdom. Den som är gammal eller sitter stilla mycket är extra utsatt.

Det är Socialstyrelsen som reglerar riktlinjerna för inomhustemperatur. Minst 20 grader gäller. Den som är gammal eller sjuk ska i regel även ha det varmare.

– För känsliga personer har vi 22 grader, mätt med vanlig termometer. Exempel på känsliga kan vara äldre som är mycket stillasittande eller vissa sjukdomar som påverkar kroppens temperaturreglering. Har du till exempel reumatism kan besvären förvärras av kyla, och kvinnor som ammar kan drabbas av mjölkstockning, säger Michael Ressner, utredare på Socialstyrelsens enhet för hälsoskydd.

Allmännyttan i Stockholms stad uppger att Socialstyrelsens rekommendationer följs, och att lägstatemperaturen har varit densamma länge.

– Men det är inte bara att mäta, det gäller att mäta korrekt, säger Michael Ressner.

Enligt Socialstyrelsens bestämmelser får golvet inte vara kallare än 16 grader. Det får heller inte blåsa mer än 0,15 meter per sekund eller skilja mer än tre grader mellan olika nivåer.

När fastighetsägaren inte vill åtgärda bristfällig temperatur kan den boende vänta sig till miljöförvaltningen. Hittills i år har Stockholms stad fått in 55 klagomål om temperaturer inomhus. Under hela förra året var det 64, och nu väntar kalla månader.

Särskilt kylig kan inomhustemperaturen kännas under övergången från sommar till höst. Det beror på en tröghet i husets uppvärmningssystem, som inte alltid hänger med på temperatursvängarna utomhus.

– Vår- och höstövergångarna är jobbiga. Kraftig solstrålning dagtid och iskyla nattetid kan ge systemen spader, säger Per-Eric Hjelmer, miljö- och hälsoskyddsinspektör på Stockholms stads miljöförvaltning.

Ändå menar Per-Eric Hjelmer på miljöförvaltningen att antalet anmälningar totalt sett har minskat över tid. Att dra upp temperaturerna för mycket innebär även stor energiförbrukning och är inte särskilt miljövänligt. En utredning från Boverket med slumpvist utvalda bostäder över hela landet visar att vi håller en högre temperatur än den rekommenderade, med ett medelvärde på 22,3 grader i flerbostadshus.

– Hur varmt det är beror på hur huset ser ut. Nyare hus har en bättre värmeåtervinning, medan ett hus med dåliga fönster måste hålla en högre temperatur. Vi har arbetat med att sänka energianvändningen i byggnader sedan oljekrisen, säger Nikolaj Tolstoy, utvecklingsledare på Boverket.

EU ställer krav på energieffektivitet, och en grads temperatursänkning i ett bostadshus motsvarar ungefär fem procent av den totala energiförbrukningen – och därmed även en hel del sparade kronor för fastighetsägaren.

– Det behöver inte vara elakt att driva ett hus energieffektivt, men vi måste förstås ha rätt komfort. Vi ska inte sitta och frysa, säger Nikolaj Tolstoy.

Samtidigt upplever Socialstyrelsen att många har problem med både för höga inomhustemperaturer sommartid och för låga under vintern. Något som rent av kan vara hälsofarligt.

– Det är lätt att tro att det här bara är en fråga om bekvämlighet, men att gå omkring och frysa hela tiden orsakar stress och leder till en större känslighet för sjukdomar, säger Michael Ressner på Socialstyrelsen.

Rebecca Haimi rebecca.haimi@dn.se “

“ Vårdarna: mellan 20 och 22 grader i bostäderna

Så varmt uppgår vårdarna att det är i allmännyttans lägenheter:

Familjebostäder:

20 grader, högst 21.

Svenska bostäder: Runt 21 grader, minst 20 grader.

Stockholmshem:

Mellan 20 och 21 grader.

Micasa fastigheter: 22 grader (mestadels bostäder för äldre).

Alla fastighetsägare utom Stockholmshem uppger att temperaturerna har varit desamma minst fem år tillbaka. Stockholmshem hade för fem år sedan en grad varmare, mellan 21 och 22 grader i bostäderna.

Det vi upplever som varmt eller kallt i bostaden är en kombination av strålning från omgivande ytor och lufttemperaturen i rummet.

Med äldre fönster och grund, ytterväggar och tak med sämre värmeisolerande egenskaper än i de byggnader som i dag byggs, krävs en högre lufttemperatur för att kompensera kalla ytor. “

DN 6 nov 2013 : Bostadsköp.

“Spara till kontantinsats tar åratal”

“Kan du spara 2 000 kronor i månaden kan du få ihop till kontantinsatsen för en villa i Stockholmstrakten på 25 år. I Väster-norrland tar det sju år.”

“Länsförsäkringar har räknat på hur lång tid det tar att spara till kontantinsatsen för ett villaköp i olika landsändar. Beräkningarna här tar inte hänsyn till avkastning. Lyckas man få en bra avkastning på pengarna tar det förstås kortare tid, men att spara till kontantinsatsen kräver tålamod.

I Stockholms län ligger villans snittpris på nära 4 miljoner och du behöver få ihop 595 500 kronor till kontantinsatsen eftersom bolånetaket sätter en gräns för lån på 85 procent av marknadsvärdet. I Väster-norrland är priset en dryg miljon och du behöver ”bara” spara ihop 157 650 kronor.

Och kan föräldrar spara till barnen när de är små är det en stor hjälp till den första bostaden. Sparar man 300 kronor i månaden i 18 år och med en avkastning på 4 procent växer sparkapitalet till 94 000 kronor.

TT “

Fakta. Så lång tid tar det att spara till insatsen

Antal år det tar att spara ihop till kapitalinsatsen i olika län om sparandet är 2 000

kronor i månaden och ingen inflation eller avkastning räknas med. Villaprisernas

snittvärden är från SCB:s småhusbarometer från oktober i år.

Källa: Länsförsäkringar

Län	snittpris	15 % av marknadsvärdet	antal sparår
Stockholm	3 970 000	595 500	25
Holland	2 528 000	379 200	16
Uppsala	2 358 000	353 700	15
Västra Götaland	2 285 000	342 750	14
Skåne	2 270 000	340 500	14
Götaland	1 029 000	304 350	13
Södermanland	1 866 000	279 900	12
Östergötland	1 841 000	276 150	12
Västmanland	1 565 000	234 750	10
Jönköping	1 529 000	229 350	10
Kronoberg	1 503 000	225 450	9
Blekinge	1 349 000	202 350	8
Västerbotten	1 329 000	199 350	8
Kalmar	1 289 000	193 350	8
Örebro	1 267 000	190 050	8
Jämtland	1 243 000	186 450	8
Värmland	1 224 000	183 600	8
Dalarna	1 195 000	179 250	7
Gävleborg	1 188 000	178 200	7
Norrbottnen	1 051 000	157 650	7
Västernorrland	1 051 000	157 650	7
Riket	2 149 000	322 350	13

DN 7 nov 2013 : Bostäder.

“Hyresrätter kan slippa avgiften”

“Fastighetsskatten på hyresfastigheter är på väg att avskaffas. Målet är att fler hyresrätter ska byggas och därför väntas en kommande utredning föreslå att hyresrätter slipper betala kommunal fastighetsavgift. “

“Just nu pågår en översyn av beskattningen av hyresrätter och efter årsskiftet ska utredningen presentera sina förslag för regeringen. En huvudfråga är om ägare till hyresfastigheter ska slippa betala kommunal fastighetsavgift. Utredningen har ännu inte haft sitt slutsammanträde men redan nu pekar det mesta mot att fastighetsskatten på hyresrätter avskaffas.

– Mycket talar för att det blir ett sådant förslag, säger Hases Per Sjöblom, utredningens ordförande.

Bakgrunden till utredningen är att regeringen vill få fart på bostadsbyggandet, och då framför allt byggandet av hyresrätter. Sedan många år har de större fastighetsbolagen varit ovilliga att bygga hyresrätter eftersom det har varit mer lönsamt att bygga bostadsrätter. Dessutom har omvandlingen till bostadsrätter kraftigt minskat utbudet av hyresrätter i den allra hetaste bostadsregionen, Stockholm.

I direktiven till den pågående utredningen konstaterar regeringen att bostadsmarknaden i många kommuner är i obalans, inte minst i storstadsregionerna. Det är svårt att hitta vettigt boende både för människor som vill flytta till ett arbete eller till en utbildning. Därmed riskerar bristen på bostäder att dämpa tillväxten i hela samhället.

– Vi kommer att lägga flera förslag under våren med syfte att lätta upp möjligheterna för bostadsbyggandet, fastslog finansminister Anders Borg (M) tidigare i veckan.

Utredningsdirektiven är glasklara på en punkt: skatterna ska justeras nedåt ”för bostäder som upplåts med hyresrätt i syfte att öka utbudet av hyresbostäder”. Ett avskaffande eller en sänkning av den kommunala fastighetsavgiften är prioriterad.

Det är ännu oklart vilka fastighetsägare och hyreshus som kommer att omfattas av en slopad fastighetsavgift. Utredningens målgrupp är i första hand företag med större hyresfastigheter i sitt bestånd, till exempel de kommunala bostadsbolagen. Samtidigt ska man bestämma om ett slopande av avgiften ska gälla alla hyresfastigheter, bara nyproducerade eller fastigheter med en viss högsta ålder.

– Vi återkommer med de svaren när utredningen lägger fram sina förslag i januari, säger Hases Per Sjöblom.

Utredningen ska även se över om hyresgäster ska vara berättigade till rotavdrag för underhåll av sina hyresrätter. Slutsatserna ska presenteras senast den 15 januari nästa år.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“ **Fakta. Fastighetsavgiften**

Från och med den 1 januari 2008 har den statliga fastighetsskatten på bostäder avskaffats och ersatts av en kommunal fastighetsavgift.

Fastighetsavgiften för bostadsdelen av hyreshusenheter utgörs av ett fast belopp per bostadslägenhet, dock högst med 0,4 procent av taxeringsvärdet för byggnad och mark. “

DN 8 nov 2013: Bostäder.

“Branschen tveksam till slopad fastighetsavgift”

“Bra men långt ifrån tillräckligt. Branschorganisationerna på hyresmarknaden tror att planerna på att slopa fastighetsavgiften på hyreshus bara är ett litet steg på vägen för att få i gång byggandet av nya hyresrätter. “

“I går kunde DN berätta att en pågående utredning efter årsskiftet sannolikt kommer att föreslå att den kommunala fastighetsavgiften på hyresfastigheter avskaffas. Regeringens mål med utredningen är att genom skattelättnader få igång byggandet av hyresrätter. Behovet av nya hyresrätter är stort, särskilt i de växande storstadsregionerna, konstaterar regeringen i utredningsdirektiven.

Branschorganisationerna har redan räknat med att fastighetsavgiften på hyresrätter kan komma att slopas. Men bedömningen är att en sådan förändring inte får någon större effekt på viljan att bygga nya hyreshus.

– Syftet är ju att få i gång nyproduktionen och då kommer det här förslaget inte att ge någon som helst effekt, säger Hyresgästföreningens ordförande Barbro Engman.

Hon pekar på att fastighetsavgiften för nyproducerade hyreshus redan i dag är nedsatt de första 15 åren och därför kommer inte en slopad avgift att betyda särskilt mycket när byggherrarna gör sina kalkyler. I stället efterlyser hon statliga bidrag i form av reda pengar för att byggbolagen ska vilja investera i nya hyresfastigheter.

En sådan modell får dock svårt att vinna gehör hos finansminister Anders Borg (M), som ogillar statliga subventioner på bostadsmarknaden.

Även branschorganisationen Fastighetsägarna är tveksamma till att en slopad fastighetsavgift får någon större effekt.

– Det är klart att en slopad fastighetsavgift kommer att vara positiv för byggandet av hyresrätter. Men det här är ingen ”quick fix”, vi tror att det krävs många olika åtgärder, säger Fastighetsägarnas vd Reinhold Lennebo och pekar särskilt på att hyressättningen i det befintliga beståndet behöver bli friare med mindre regleringar, det vill säga en anpassning mot marknadshyror.

– Om man får en fungerande marknad så kommer det att bli bättre tillgång på hyresbostäder, säger han.

Barbro Engman på Hyresgästföreningen tycker att Moderaterna, särskilt i Stockholm, har betett sig kontraproduktivt som å ena sidan verkat för ombildning av hyresrätter till bostadsrätter och nu letar efter stimulanser för att få igång byggandet av nya hyresrätter.

– Moderaterna har genomfört det här av ideologiska skäl och blir nu förvånade när det leder till överhettning på bostadsrättsmarknaden och oro för hushållens höga skuldsättning. Det enda man kan göra nu är att bygga sig ur det här, säger Barbro Engman.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN 11 nov 2013 : Politikkrönikan. Ewa Stenberg:

“Skriande bostadsbrist – men liten vilja att lösa problemet”

“Bostadsbristen är skriande, men frågan står ändå lågt på den politiska agendan. Socialdemokraterna vill inte återuppta gamla tiders miljardsubventioner och Moderaterna räds marknadshyror. Ingen vill stöta sig med storstadsväljarna som köpt in sig i pyramidspelet.”

“I Sverige rankar inte vare sig partierna eller väljarna bostadskrisen som en av de viktigare politiska frågorna inför valen nästa höst. Bostäder har blivit en privatsak.

Annat var det förr. Skjutjärnsjournalistikens födelse dateras till valrörelsen 1966. Statsminister Tage Erlander blev dess första offer och ämnet var bostadspolitik.

Sveriges Televisions Lars Orup frågade vilket råd statsministern ville ge till ett ungt par som ville ha bostad i Stockholm. Tage Erlander svarade att de skulle ställa sig i bostadskön. Det var allt. Svaret belyste den misslyckade bostadspolitiken som gjorde att man fick vänta i tio år på en lägenhet i huvudstaden.

Känns problemet igen?

De senaste åren har det byggts omkring 20 000 lägenheter om året i Sverige, ungefär hälften av vad som behövs. Nästan varannan kommun har bostadsbrist.

Åren efter den där tv-utfrågningen 1966 tog miljonprogrammet fart och det byggdes över 100 000 lägenheter per år i Sverige. Sedan sjönk

bostadsbyggandet, för att ha en ny topp 1991 då 67 000 bostäder stod klara.

Nu har byggandet minskat så mycket att Sverige ligger i bottenskiktet i Europa och långt under våra nordiska grannländer.

Alliansregeringen avskaffade de statliga produktionsstöden och sänkte i stället skatten för dem som arbetar. Fastighetsskatten slopades också, men ränteavdragen för privatpersoners bostadsköp blev kvar.

Det låga utbudet av bostäder och den ökade viljan att ta bostadslån har lett till att bostadspriserna nästan har tredubblats under de senaste 15 åren.

Det har också skapat problem på arbetsmarknaden, när människor inte kan flytta dit jobben finns eftersom det inte går att hitta någon bostad till rimligt pris.

Regeringen har nyligen mjukat upp reglerna för andrahandsuthyrning av bostadsrätter och villor. Det har ökat utbudet något, men också hyrorna.

Snitthyran för en andrahandsetta i Stockholms stad är nu över 6 000 kronor per månad, enligt en undersökning av SvD.

EU-kommissionen har varnat för att hushållens ökade skuldsättning håller på att skapa en bubbla på den svenska bostadsmarknaden. Kommissionen beskriver den svenska bostadsmarknaden som ineffektiv och föreslår att -hyresreglering och avdragsrätt för räntor på bostadslån gradvis ska tas bort.

Men regeringen vill inte avskaffa hyresregleringen. Moderatstämman för två veckor sedan slog uttryckligen fast att vare sig partiet eller regeringen vill införa marknadshyror.

I stället ägnar sig den kristdemokratiske bostadsministern åt att försöka förenkla planeringsprocesserna och reglerna för byggande.

Socialdemokraterna drar sig för att tala om nya miljonprogram och stora byggsbventioner lika mycket som Moderaterna drar sig för att tala om marknadshyror.

S och MP nöjer sig med i sammanhanget billigare åtgärder, som att inrätta ett stöd för att renovera miljonprogrammets bostäder och stödja byggandet av studentbostäder. Vänsterpartiet är det enda parti som vill införa statligt investeringsstöd för att bygga nya hyreshus.

För S och M, som vill vinna storstädernas medelklass för att kunna vinna -valet, är bostadspolitikerna riskfylld. Skulle byggandet skjuta ordentlig fart och många bostäder komma ut på marknaden riskerar priserna att sjunka, till förfång för deras målgrupper – alla bostadsrättsinnehavare i storstäderna.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se

Ewa Stenberg är politisk kommentator på Dagens Nyheter. “

“Veckans viktiga Folkpartiets landsmöte

På torsdag börjar Folkpartiets landsmöte, som kommer att pågå veckan ut. FP ska bland annat anta ett nytt partiprogram. I korridorerna kommer säkert många att diskutera S utspel i regeringsfrågan i fredags. S-ledaren pekade ju ut FP som en möjlig samarbetspartner, och blev genast bryskt avvisad av partiledare och partisekreterare. Finns det avvikande åsikter? “

Från <http://winnell.com/omr36-39zs.pdf>

Sidorna 479- 484

DN 8 december 2012:

“Regeringen: Kärnkraften kvar 2050”

“Regeringen räknar med att Sverige kommer att ha lika mycket kärnkraft 2050 som i dag, enligt Aftonbladet, som läst en ny klimatplan. Det innebär att det måste byggas nya reaktorer.

I en ny utredning om den långsiktiga svenska klimatpolitiken som miljöminister Lena Ek (C) presenterar på tisdag förutsätts att Sverige har lika mycket kärnkraft år 2050 som i dag. Det skriver Aftonbladet, som har läst ”Färdplan 2050”.

Utredningen har gjorts av Naturvårdsverket, som inte fått i uppdrag att räkna på en alternativ framtid utan kärnkraft.

Energimyndigheten [räknar med](#) att kärnkraftsreaktorerna har en teknisk livslängd på 50 eller högst 60 år. Det innebär att det måste byggas nya reaktorer för att kärnkraftskapaciteten ska kunna behållas intakt i 38 år till.

Centerpartiet är det mest kärnkraftskritiska partiet i alliansregeringen, men det har steg för steg fått backa från sitt hårdnackade motstånd. När alliansen gjorde upp om energipolitiken 2009 togs förbudet mot att bygga ny kärnkraft bort.

Förra C-ledaren Maud Olofsson sade sig dock vara övertygad om att beslutet inte skulle få någon praktisk betydelse. Hon hävdade att det inte någonstans i världen byggs ny kärnkraft utan statliga subventioner – Och det kommer det inte att göras i Sverige heller, sade hon då.

Enligt den nya kärnkraftslagen får de tio reaktorerna ersättas om det sker på de kärnkraftverk som redan finns.

Lena Eks pressekreterare Erik Bratthall säger till Aftonbladet att de direktiv Naturvårdsverket fått inför ”Färdplan 2050” bygger på energi-

överenskommelsen mellan de fyra regeringspartierna, och att om det byggs ny kärnkraft är det de bolagen själva som får avgöra om det är lönsamt. – Det ska ske utan statliga pengar.

Kraftbolaget Vattenfall har redan ansökt om att få bygga ny kärnkraft i Sverige. Eon har ännu inte bestämt

De nya reaktorer som byggs är större än de nuvarande svenska, annars blir de inte lönsamma, enligt experter DN varit i kontakt med.

Anders Bolling anders.bolling@dn.se “

“**ALLT OM: [Kärnkraften](#)**”

DN 11 februari 2012:

“Dags för nya reaktorer”

För första gången sedan 1978, året före olyckan i Harrisburg, har den amerikanska kärnkraftsmyndigheten NRC gett klartecken för nya reaktorer. De ska byggas utanför Waynesboro i Georgia vid sidan av de två som redan finns där.

Beslutet beskrivs som historiskt och är det också i så måtto att en lång period utan nyinvesteringar i kärnkraft är över. Tekniskt sett innebär beslutet också början på en ny era för kärnkraften i USA. De nya reaktorerna byggs av färre, mer standardiserade komponenter. Det bidrar till både högre säkerhetsnivå och bättre kostnadskontroll

Men NRC:s beslut innebär ingen triumfatorisk återkomst för kärnkraften. Det fanns för några år sedan inom energisektorn en tro på att kärnkraften skulle komma tillbaka på bred front. Både växthuseffekten

och de säkerhetspolitiska riskerna med beroendet av oljeimport talade för den.

Energipriserna låg också på nivåer där kärnkraften framstod som konkurrenskraftig. Sedan dess har tekniken för utvinning av naturgas gjort stora framsteg. USA:s energimarknad har kommit att översvämmas av billig gas, vilket plötsligt får atomenergin att framstå som dyr.

Därtill kommer de politiska riskerna. Katastrofen i Fukushima skadade tilltron till både kärnkraftsindustrin och själva tekniken.

Röstsiffrorna i NRC var 4–1. Ordföranden Gregory Jaczko röstade emot att tillstånd skulle ges med hänvisning till just olyckan i Japan: Ett absolut villkor borde ha varit att energibolaget Southern visat att det lärt sig läxorna från Fukushima.

Försvararna av beslutet betonar att det rör sig om en annan typ av teknik i Waynesboro. En avgörande faktor bakom katastrofen i Japan var att reaktorerna kylades av eldrivna pumpar som stannade när strömförsörjningen från samtliga reaktorer bröts. I de två nya amerikanska reaktorerna är kylsystemet oberoende av el.

Läget för kärnkraften är motsägelsefullt även i Europa. I Tyskland kom olyckan i Fukushima att åter tippa över landets energipolitik mot en tydlig avvecklingslinje. Angela Merkels koalition som tidigare hade försökt mjuka upp den rödgröna avvecklingsplanen gjorde plötsligt helt om.

Finland däremot satsar på ny kärnkraft, medan Sverige genom de borgerligas energikompromiss åtminstone i princip gjort nyinvesteringar i kärnkraft möjlig. Frågan är vad det i praktiken är värt.

De svenska Socialdemokraterna har inte lika hårt bundit sig för avveckling som sina tyska partikamrater. Men om de efter nästa val skulle få en majoritet i riksdagen tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, finns en påtaglig risk att villkoren för kärnkraften

försämrar.

Vem vågar med sådana förutsättningar investera i ny kärnkraft? Den elintensiva industrins eget bolag, Industrikraft, har räknat med att kunna bygga en ny reaktor tillsammans med Vattenfall. I somras såg planerna ut att grusas. Den statliga energijätten verkade helt enkelt inte intresserad. Men i går förklarade koncernchefen Øystein Løseth i Dagens Industri att det nu är allvar och att Vattenfall analyserar möjligheterna att bygga en ny reaktor i Sverige.

Argumenten för att Sverige liksom Finland och USA ska satsa på nya reaktorer är starka. Det är helt enkelt svårt att tänka bort kärnkraften ur den svenska energimixen. Att vi först storsatsade på kärnkraft och sedan tvärbromsade har gett oss en struktur med många ålderstigna reaktorer. Oavsett om man tror att kärnkraften kommer att bli en stor del av svaret på hur vi ska minska vårt beroende av fossila bränslen eller bara en mindre del, så vore viss nyinvestering ett klokt steg.

Genom att komplettera våra gamla reaktorer med en ny skulle vi göra vårt energisystem mer robust. Samtidigt skulle egna erfarenheter av den nya generationen kärnkraft ge oss en bättre grund för kommande energipolitiska vägval. **DN “**

DN 12 mars 2012:

“Sorg och besvikelse”

“ Man behövde inte vara kärnkraftsmotståndare för att 1979 skratta åt Tage Danielssons monolog ”Om sannolikhet”. Även om man litade på dem som försäkrade att risken för en olycka var mycket liten, så fanns det något absurt över riskberäkningarna och det allvar med vilket de brukade presenteras.

Något som är så osannolikt som det som hände i Harrisburg har väl egentligen inte hänt, filosoferade Danielsson och fortsatte: ”Se'n är det det också, att om nu det här som hände i Harrisburg verkligen hände mot förmodan, då är ju risken att det ska hända en gång till, den är ju så löjligt liten, så att ... på sätt och vis, så kan man säga, att det som hände i Harrisburg, ja ... det var tur att det hände, va. För då vet vi ju nu, att det är nästan säkert, att det inte händer en gång till.”

Om Fukushima skämtar man inte på det viset. Detta var obestridda en katastrof och den kommer att påverka Japan under lång tid.

Samhällsklimatet i Sverige är också ett annat än vad det var inför folkomröstningen om kärnkraft 1980. Det var polariserings och överdrifternas tid. Kärnkraft var himmel eller helvete, grunden för den mänskliga civilisationen eller början till slutet för oss allihop.

När Tjernobylkatastrofen inträffade sex år senare var det som hände skrämmande men tedde sig samtidigt väldigt avlägset. I en kommandoekonomi utan säkerhetskultur och miljömedvetande hade några människor begått fatala misstag. Sådant skulle inte kunna utspela sig i en demokrati med fri press och oberoende kontrollmyndigheter.

Efter Fukushimakatastrofen kan man trösta sig med att de flesta kärnkraftverk i världen varken löper risken att drabbas av kraftiga jordbävningar eller av en tsunami. Ändå rubbade Fukushima tilltron till kärnkraftsindustrin på ett mer genomgripande sätt än någon av de tidigare olyckorna.

Nu hände det som inte skulle kunna hända i en demokrati. Både tekniskt sett och institutionellt visade sig de japanska säkerhetssystemen vara långt svagare än utlovat.

Det är i dag svårt att vara entusiastisk över kärnkraften. Att utvecklingen av den stagnerat beror i Sverige delvis på en styvmoderlig politisk behandling. Men inte heller i ett globalt perspektiv har kärnkraften

infriat förhoppningarna. Det beror inte bara på olyckorna utan också på ekonomin.

Kärnkraftverk är stora och dyra att bygga. Kalkylerna kan gå ihop om man räknar med en drifttid på 60–80 år. Men så långsiktiga investeringar är förenade med stor risk. Det är svårt att förutse hur priserna på alternativen utvecklas.

Och så finns hela tiden den politiska risken att en ny politisk majoritet tvingar kärnkraften att stänga i förtid. Att det är ett reellt hot visar inte minst det tyska avvecklingsbeslutet. Av lätt insedda skäl är nu kärnkraftens framtid mycket osäker också i Japan.

Som tidskriften *The Economist* framhåller i veckans temanummer om kärnkraft har anläggningarnas storlek också på ett annat sätt visat sig vara en svaghet: Utvecklingen drivs framåt inte bara genom nya upptäckter utan än mer genom konkurrens mellan många aktörer som steg för steg vidareutvecklar och förfinar de tekniska lösningarna.

På kärnkraftsmarknaden är det svårt för utmanare att slå sig in. Nyinvesteringar görs relativt sällan, och när det sker hänger i praktiken mer på politiska överväganden än på tekniska och ekonomiska.

Trots kärnkraftens tillkortakommanden vore det ett allvarligt misstag att döma ut den. Ingenting tyder i dag på att kärnkraften ensam skulle utgöra det viktigaste svaret på hur växthuseffekten ska kunna hejdas. Men alla andra energialternativ har också uppenbara svagheter.

Vi behöver de kärnkraftsanläggningar vi redan har. Enskilda länder, som till exempel Sverige med många och relativt gamla reaktorer, kan ha goda skäl att i någon mån ersätta äldre anläggningar med nya. Självklart ska vi inte heller utesluta att tekniska framsteg på kärnteknikområdet förändrar bilden.

Men ett år efter katastrofen i Fukushima har kärnkraften mycket kvar att bevisa. **DN** “

Från forskning.se : 2012-03-20 Pressmeddelande från KTH, Kungliga Tekniska högskolan.

“Morgondagens reaktor löser kärnavfallsfrågan”

“Dagens lättvattenreaktorer förbrukar cirka 0,7 procent av energin i kärnbränslet. Resten placeras i slutförvar. För nästa generations kärnreaktorer ser situationen annorlunda ut. Målet för framtiden är 99 % förbränning och återvinning av bränslet.”

“Dagens lättvattenreaktorerna förbrukar cirka 0,7 procent av energin i kärnbränslet. Resten placeras i slutförvar. För nästa generations kärnreaktorer ser situationen annorlunda ut.

– 99 procents förbränning och återvinning av bränslet är målet. Det innebär att vi kan köra kärnkraftverk i Sverige i 5 000 år till utan att behöva gräva upp mer uran ur marken, säger Janne Wallenius, professor i reaktorfysik vid KTH.

Han samarbetar tillsammans med forskare från Chalmers och Uppsala universitet för att förverkliga den fjärde generationens kärnkraft. I detta samarbete ingår projektet Electra, en liten blykyld reaktor för forskning och utbildning med planerad byggstart år 2020.

– Med denna typ av reaktor kan uranbrytningen upphöra helt. Testreaktorn Electra kan leda till en säkrare och uthålligare kärnkraft, som kan drivas av återanvänt avfall i 5 000 år, säger Janne Wallenius.

Allt använt kärnbränsle i Sverige förvaras i dagsläget i en bassäng i Oskarshamn, i väntan på att inneslutas i kopparkapslar och grävas ner i

marken för djupförvaring. Enligt Janne Wallenius skulle den svåra frågan om slutförvar av kärnbränsle lösa sig när den fjärde generationens kärnkraft blir verklighet.

– Dagens använda kärnbränsle ska djupförvaras i hela 100 000 år. Våra nya reaktorer kommer att drivas på just det använda kärnbränslet, säger Janne Wallenius.

Det är förstås ändå viktigt att fortsätta utvecklingen av djupförvar för kärnavfallet, fortsätter han. Den lilla mängd kärnavfall som skapas av en Generation 4-reaktor behöver dock inte förvaras i marken längre än 1 000 år, jämfört med tidigare 100 000 år.

Det innebär i sin tur att även korrosionsforskare som kritiserat säkerheten i de planerade kopparkärlen kan enas om att förvaringen är säker.

– Den globala årsproduktionen av koppar på jorden skulle inte räcka till hela världens slutförvar, men faktum är att stålkärl skulle räcka bra för de nya reaktorernas bränsleavfall, säger Janne Wallenius. Han fortsätter med att berätta att en unik egenskap med testreaktorn Electra är att de ersätter vattenkyllingen med rent, flytande bly.

– Jag och min forskargrupp är först i världen att designa en realistisk reaktor som är helt blykyld, säger Janne Wallenius.

En nackdel med bly som köldmedium är att materialet är så tungt och korroderande att det snabbt nöter sönder och bryter ner bland annat pumpblad.

För att göra blyet mindre korroderande har forskare i Tyskland arbetat med att belägga stål med aluminium. Lösningen utforskas vidare i

KTH:s korrosionslaboratorium, genom tester av aluminiumlegerade stål i bly.

– Men i testanläggningen Electra behövs inga pumpar, eftersom blyet i så här liten skala cirkulerar av sig självt. Vi ska ha hittat en lösning på korrosionsproblematiken när det är dags att bygga en kommersiell anläggning av Generation 4, säger Janne Wallenius.

För mer information, kontakta Janne Wallenius på 08-55 37 82 00 eller janne@neutron.kth.se.

Anci Sandell

Telefon: (+46) 0707-26 97 81 (mobil) E-post: anci@sandell.nu “

Från tidskriften Forskning och Framsteg, [F&F 6/2011](#) 2011-07-07:

“Tre frågor till Janne Wallenius – Blir kärnkraften säkrare med flytande bly?”

“En ny testreaktor – Electra – planeras i Oskarshamn. Reaktorn ska vara ett steg på vägen mot den fjärde generationens kärnkraftverk. Till skillnad från dagens reaktorer ska avfallet vara kortlivat. Janne Wallenius, professor vid Kungliga tekniska högskolan i Stockholm, leder arbetet.

Vad är det ni vill bygga?

Electra är en liten provanläggning som ska producera en halv megawatt värmeenergi. Den kan jämföras med de flera tusen megawatt som vanliga kommersiella reaktorer ger ifrån sig. Den ska bränna plutonium, som vid sidan av americium är den mest långlivade restprodukten från kärnkraftverken. För vår lilla anläggning behöver vi cirka 70 kilo upparbetat plutonium av de 50 ton som förvaras i Oskarshamn i dag.

Lyckas vi så har vi redan bränsle för tio tusen år, men främst vill vi testa flytande bly som kylmedium i reaktorn. Och så vill vi utbilda framtida kärnkraftstekniker.

Vad är den största utmaningen?

Det är att skapa lämpligt byggmaterial för reaktorn som klarar blyet. Bly är extremt korrosivt, och vanligt stål kan inte stå emot det. Men våra kolleger i Tyskland har nu kommit på att belägga stål med aluminium, som är beständigt mot bly. Det vill vi testa.

Hur ser du på säkerhetsproblemen med kärnkraft?

Vårt projekt behandlar direkt frågan om säkerhet. Blyet ska cirkulera självt, så vi behöver inga pumpar. Och bly kokar inte bort, så man behöver inte vara rädd att kylmedel ska försvinna, som skedde i Fukushima.

Bly är också ett väldigt bra strålskyddsmaterial. Dessutom skyddar det även kemiskt, eftersom det binder till sig jod så att det inte släpps ut. Bästa kylning i ett avancerat kärnkraftverk får man därför med bly.

Joanna Rose “

Socialdemokraterna bör vara framsynta och satsa på den fjärde generationen kärnkraft som blir säkrare och effektivare och som kan använda kärnavfallet från de äldre kärnkraftverken så att man slipper de stora, dyra och svåra problemen med att förvara det i evig tid. Att avstå från de nya kärnkraftverken är inte förnuftigt.

DN 28 okt 2013: Inför kvartalsrapporten.

“Hård press på Vattenfall”

“Sjunkande elpriser kan slå mot Vattenfalls kommande vinster. När bolagets prissäkringar på högre nivåer fasas ut väntar en annan prisnivå för bolaget. – Allt annat lika påverkar det Vattenfall negativt, säger kreditanalytikern Ingvar Matsson. “

“Det är ett problemtyngt Vattenfall som i morgon, tisdag, lämnar sin vinstrappport för tredje kvartalet. Förra kvartalet gjordes gigantiska nedskrivningar i spåren av det skandalartade köpet av den holländska energijätten Nuon. Till det kan läggas fortsatt kritik mot tysk kolbrytning och oklarheter kring bolagets framtid när det gäller företagets organisation.

Även i den dagliga verksamheten finns det bekymmer i form av fallande elpriser. Vattenfall prissäkrar sin el flera år framåt, vilket är en fördel när priserna sjunker. Men när prissäkringarna löper ut är det nya lägre nivåer som gäller.

– Det kommer naturligtvis att märkas för alla producenter på elmarknaden som prissäkrar delar av sin produktion. Allt annat lika påverkar det Vattenfalls resultat negativt, säger Ingvar Matsson, kreditanalytiker på Swedbank.

– Det är en prispress som kommer att fortsätta, speciellt på den europeiska marknaden. Hur länge den varar återstår att se, säger Matsson.

Oron för prispressen fick också kreditvärderingsinstitutet Moody's att sänka bolagets kreditbetyg i slutet av september. Lägre betyg gör det dyrare för Vattenfall att låna pengar.

Moody's motiverar sänkningen med att kassaflödet pressas av de lägre elpriserna. Visserligen skyddas bolaget på kort sikt av sina säkringar men på sikt kommer bolaget inte undan trenden med lägre priser.

På den nordiska marknaden ligger elpriset i dagsläget en bit över 37 euro per megawattimme, MWh. På den tyska elmarknaden är nivån strax över 40 euro per MWh. Vattenfall har en genomsnittlig prissäkring på 41 euro för Norden och 50 euro per MWh för Kontinentaleuropa, enligt den senaste kvartalsrapporten.

För 2014 har man säkrat 90 procent av det europeiska priset på den höga nivån, men året efter sjunker andelen som är prissäkrad till 69 procent. För Norden är 57 procent av priserna säkrade för 2014 och 59 procent för 2015.

Den nedåtgående trenden på priset syns också på de marknader som handlar med kommande elleveranser. På den nordiska marknaden spås priserna ligga som lägst under 2016 med 33,90 euro per MWh. På den tyska marknaden ligger förväntningarna på 36–37 euro fram till 2018. I samtliga fall långt under de nivåer som Vattenfall säkrat på nu.

En annan faktor som påverkar kraftbolagen är vattennivån i kraftverksdammarna som just nu är låga. Vattenfalls konkurrent Fortum tvingades i förra veckan redovisa rejält sämre resultat för det tredje kvartalet. En orsak var att produktionen av vattenkraft var mindre än normalt.

DN har sökt Vattenfall men bolaget hänvisar till en tyst period inför kvartalsrapporten på tisdag.

Hasse Eriksson hans.eriksson@dn.se “

“Frågetecken kring Vattenfall

Bolagets framtid

Vattenfall meddelade i somras att man organiserar om bolaget i en nordisk och en europeisk del. Det har tolkats som ett första steg att sälja hela eller delar av den problemtungda europeiska delen av verksamheten. En sådan lösning lär förmodligen dröja eftersom det är ont om tänkbara köpare på grund av det osäkra läget för europeisk energimarknad.

Nedskrivningar

Vid senaste kvartalsrapporten gjordes en nedskrivning av värdet på bolaget på 30 miljarder kronor. Bedömare som DN talat med är eniga om att bolaget tog i rejält för att slippa nedskrivningar framöver. Kommer bolaget med nya stora nedskrivningar på tisdag när rapporten för tredje kvartalet presenteras är det illavarslande.

Vd:s framtid

Det har förekommit spekulationer att vd Øystein Løseth är på väg att lämna bolaget. Hans kontrakt går ut 2015. Grundtipset i spekulationerna är att han stannar ytterligare ett tag och att finanschefen Ingrid Bonde sedan tar över.

Elnäten i Berlin och Hamburg

Det finns processer för att lokala aktörer ska ta över Vattenfalls elnät i staden. I Berlin ska det hållas en folkomröstning i november om frågan

Nuonkommission

Köpet av det holländska bolaget Nuon som har kostat bolaget många miljarder är också en het politisk fråga. Oppositionen vill att riksdagen beslutar om en kommission som granskar affären.

Hasse Eriksson”

DN 4 nov 2013 : Börskrönika.

“Thorbjörn Spängs: Det ska fan vara Vattenfallsdirektör”

“Nu söks en efterträdare till Øystein Løseth som vill avgå som koncernchef för ett av Europas största elbolag och statens tyngsta kassako. Den som tar på sig rollen som vd för statliga Vattenfall måste räkna med att påstridiga Greenpeaceaktivister, ilska el-kunder och oväntade politiska beslutat kantar vägen. “

“ Vattenfall har under Øystein Løseths ledning haft en turbulent resa, lindrigt sagt. Mest påtagligt för hushållen har de senaste vintrarnas chockhöga elpriser varit. Men få om ens någon kan ha missat att det också har handlat om europeiska brunkolsäventyr, tyska kovändningar om kärnkraften, dyrköpta företagsaffärer i Holland och inte minst, ifrågasatta mångmiljon-ersättningar till den tidigare vd:n Lars G Josefsson.

Løseth kastades från en anonym tillvaro i Holland in i rampljuset efter den avsatte och hårt kritiserade Lars G Josefsson 2010. Han plockades från holländska Nuon Energy där han var vd. Enligt den tidigare styrelseordföranden i Vattenfall, Lars Westerberg, var den 51-årige norrmannen med erfarenhet från energibranschen den bästa av de 50 namn som då låg i korten.

När tidningen Chef i våras testade Vattenfallschefens ledaregenskaper framkom att det finns förändrings-ledare, chefer som skapar tillväxt och de som är stora visionärer. Och så finns Øystein Løseth, en lugn, trygg, stabil och tålmodig lyssnare, konstaterade tidningen.

Men norrmannen uppfattas i Chefs undersökning också som osynlig och initiativlös. Osynlig eller inte men Øystein Løseth satt faktiskt på andra sidan förhandlingsbordet när Vattenfall något år tidigare lade upp nära 90 miljarder kronor för Nuon. Om man vill så ingick Nuons vd i köpet.

Affären har i efterhand kritiserats hårt. I somras tvingades Vattenfall till följd av Nuonaffären till enorma avskrivningar och en bolagsstyckning. Den holländska trampminan har kostat Vattenfall över 35 miljarder kronor. Hittills är säkrast att tillägga.

Men kolbrytning, kolkraftverk och kärnkraften har också tyngt det svenska energibolaget med tiotals miljarder kronor i form av ökade risker de senaste åren. Värden för 70 miljarder har uttraderats och då till största delen på olika utlandsäventyr.

Tysklands förbundskansler Angela Merkels beslut att stänga den tyska kärnkraften efter Fukushimahaveriet i Japan 2011 innebar ytterligare ett dråpslag för Vattenfall under vd Øystein Løseth.

”Nu vill jag hem, hem till familjen i Oslo”, enligt egen utsago. Först återstår dock 18 månader. För tiden som ”lame duck” i bolaget kan han kvittera ut cirka 25 miljoner kronor. Rekryteringen av efterträdaren är redan i gång.

Vattenfall har trots allt varit en pålitlig leverantör till statskassan genom åren. Under den avsatte Lars G Josefssons tioåriga regim flöt 45 miljarder kronor in i form av utdelningar. Løseth hann mellan 2010 och 2012 lämna ytterligare närmare 18 miljarder kronor.

Øystein Løseth har dock fått försvara och förklara mycket av Vattenfalls tillkortakommanden sedan han tog över som vd. Även de som bäddades av den tidigare ledningen.

Exakt vad som ligger bakom Øystein Løseths reträtt ur bolaget är svårt att belägga. Missnöje från ägaren, staten, och finansmarknadsminister Peter Norman (M) kan mycket väl ha puttrat under ytan en tid.

Färghållningen var det dock inget fel på när Vattenfalls styrelseordförande Lars G Nordström intygade att den vd som nu bestämt sig för att avgå åtnjuter ett stort förtroende hos de närmast sörjande.

Det ska fan vara Vattenfallsdirektör!

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

DN 6 nov 2013 : Energimarknadsinspektionen vill skärpa reglerna.

“En av sex betalar dyrt för usla elavtal”

“Hela 780 000 elkunder betalar för mycket för elen. Det visar en ny granskning som Energimarknadsinspektionen, EI, gjort. Och de kan lätt bli av med de dåliga avtalen.”

“I slutet av 1999 fick svenska elkunder möjlighet att välja elleverantör. För de kunder som inte gjorde något aktivt val blev nätägaren skyldig att anvisa kunden till en elhandlare – ett tillsvidarepris, eller så kallat anvisningsavtal tecknas.

I dag är det 17 procent av alla kunder som inte har gjort något val och det innebär att de betalar i snitt 30 procent mer än om de valt ett rörligt avtal.

– Vi tycker att det är onödigt stora prisskillnader och vi ser att kunderna har avtalet under en längre period, säger Energi-marknadsinspektionens general-direktör Anne Vadasz Nilsson.

Typkunden som har det dyra avtalet är en person som flyttat, bor i en mindre lägenhet, och förbrukar upp till 2 000 kilowattimmar per år. Men granskningen visar också att boende i större lägenheter eller villor med högre elförbrukning har de dåliga avtalen. Det handlar om hushåll som förbrukar från 5 000 kilowattimmar och uppåt utgör nästan en femtedel av alla de som har de dyra avtalen.

– Det överraskade oss att de var så många. För dem som förbrukar 5 000 kilowattimmar handlar det om större pengar. En villaägare kan spara minst 2 000 kronor, säger EI:s generaldirektör Anne Vadasz Nilsson.

Nu vill hon se en skärpning av ellagen som tvingar bolagen att informera kunderna om att de ska välja elavtal.

– Vi informerar på sajten elpriskollen.nu om hur kunderna ska välja avtal, men vi når inte den här gruppen kunder. Vi föreslår att före-

tagen ska ha en informationsplikt i samband med att de skickar ut fakturan, säger Anne Vadasz Nilsson.

Bolagen uppger att närmare 50 procent behåller tillsvidareavtalet längre än ett år innan de väljer ett annat avtal.

– Det är väldigt länge, säger hon.

Energimarknadsinspektionen har bara tillsynsansvar för nätbolaget, inte för elhandlarna som skickar kundernas räkning för elförbrukningen.

– Vi hoppas att regeringen ger oss nya verktyg för att få ner antalet inaktiva kunder, säger Anne Vadasz Nilsson.

Ytterligare ett problem är att olika bolag använder olika namn på anvisningsavtalet. Några exempel är tillsvidarepris, normalpris och standardpris. Det bidrar till förvirring och det blir svårare för kunderna att jämföra priserna. EI har föreslagit att alla bolag ska använda anvisningsavtal som benämning.

Bo Hesselgren, chef för Konsumenternas elrådgivningsbyrå, känner väl till de dyra anvisnings-avtalen, men är överraskad över att så många hushåll har hög förbrukning.

– Dessutom har prisskillnaderna blivit större mellan de vanliga elavtalen och anvisningsavtalen. Det betyder att det har blivit ännu viktigare att välja avtal, säger han.

Mikael Bondesson mikael.bondesson@dn.se “

“**Så byter du avtal.** Oftast är det enkelt att byta elavtal. De flesta bolagen har bara två veckors uppsägningstid. Det räcker att ringa det elbolag som du vill byta till, men kom ihåg att kontrollera uppsägningsvillkoren på ditt nuvarande avtal. Om du bryter avtalet i förväg kan bolaget kräva en lösenavgift.

Så använder du elpriskollen.se Elpriskollen.se drivs av den statliga myndigheten Energimarknadsinspektionen. Alla elhandlare är skyldiga att rapportera sina priser dit. “

DN 6 nov 2013 : Energimarknadsinspektionen vill skärpa reglerna.

“Lägg till ett samtal på din att-göra-lista”

“Analys. Det tog mer än femton år men nu verkar de flesta svenskar ha lärt sig att undvika elbolagens skyhöga tillsvidareavtal. Det som återstår är att få fler att sätta upp elavtalet på att-göra-listan inför flytten. “

“ I samband med att elmarknaden avreglerades handlade de flesta artiklar jag skrev om hur viktigt det är att kontakta sitt elbolag och göra ett aktivt val åtminstone en gång. Budskapet var att det inte är nödvändigt att jämföra och välja elbolag utan att det viktigaste var att göra någonting över huvud taget. Den sanningen håller än.

Den som inte kontaktar elbolaget blir, i de allra flesta fall, anvisad ett tillsvidareavtal med det högsta elpriset. Det räcker att slå en signal till det bolag man redan har och välja vilket avtal som helst för att det ska bli billigare än tillsvidarepriset.

Nu ser det ut som om de flesta svenskar har lärt sig just detta. För knappt tio år sedan hade 55 procent av kunderna de ofördelaktiga tillsvidareavtalen, i dag är det 17 procent.

Det är förstås väldigt bra att en överväldigande majoritet har förstått hur man undviker onödigt höga elkostnader. Men 17 procent är faktiskt 780 000 elkunder och de flesta av dem är hushåll.

I rapporten vi skriver om i dag ges två huvudskäl till att kunderna betalar mer än nödvändigt för elen. Det ena är att de inte säger upp sina befintliga elavtal och tecknar nya när de flyttar, det andra att de inte agerar när det bundna avtalet går ut.

Det absolut vanligaste är att missa elbolaget i samband med flytten. Det är inte svårt att förstå eftersom det krävs två tre samtal för att få allt rätt.

Först måste du säga upp elavtalen med både nätägaren och elhandelsbolaget på din gamla adress. Sedan måste du kontakta din nya nätägare och ett elhandelsbolag. En tröst är att nätbolaget brukar vara detsamma om du flyttar inom en stad eller region, så där kan du spara ett samtal.

Elmarknadsinspektionen kräver, som tidigare, att elbolagen ska ge kunderna bättre information. Men det räcker inte för många kommer ändå missa att välja. Det bästa vore därför om ickeväljarna automatiskt fick ett vanligt rörligt pris utan påslag.

Men med de regler som gäller i dag finns inget annat sätt än att du själv har uppsikt över ditt elavtal. Annars kan det stå dig dyrt.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN 18 nov 2013 : DN granskar. Tiggarna i Stockholm

“Hemlöse Marius fick ett nytt liv”

“I april bodde Marius under en presenning och pantade burkar för att överleva. I dag arbetar han på ett slott, har eget hus och fast månadslön. Vägen dit har gått via Gällivare, Ica och en förmögen mecenat med stort hjärta.”Artikeln i DN förändrade mitt liv”, säger Marius. “

“Rumänske Marius, 35 år och civilingenjör. När Roger Turesson och jag träffade honom för första gången på Stockholms gator var han smal som en sticka och pantade burkar för att överleva. Sov gjorde han på en madrass under en presenning i skogen. Läget var akut. Kylan hade krupit ned till minus 17 grader och han hade blivit sjuk av att sova under bar himmel.

Det visade sig att Marius historia skiljde sig från många andra rumäners på Stockholms gator. Han var en överlevare från flera av kommunistdiktatorn Ceausescus ökända barnhem och hade läst till civilingenjör på universitetet i Bukarest. Efter examen reste Marius till Sverige för att söka jobb. Men han märkte snart att det inte spelade någon roll att han var välutbildad eftersom han varken talade svenska eller engelska.

Kanske spelade det också in att han inte hade någon bostad eller pengar när han först kom. Han bodde i skogen i Danderyd, under en presenning som han sytt ihop själv.

Två år senare, när DN först möter honom, bor han fortfarande kvar på den platsen. När vi stöter på Marius under en av hans burkletarpromenader i februari 2013 är han nära att ge upp.

– Jag orkade inte längre. Jag ville lägga mig ned och dö, berättar han i efterhand.

Efter Dagens Nyheters artikel om den unge rumänen i skogen tog livet en snabb vändning. Folk skänkte kläder, skickade pengar, skrev brev och erbjöd honom jobb och husrum. Marius trodde varken sina ögon eller öron.

– När jag var ute och letade burkar var det säkert fem, tio okända personer som hejade på mig.

En av dem var Jan Sköldhammar från Stocksund som tog med honom hem och erbjöd mat och husrum i utbyte mot lite jobb i trädgården.

– Han är superfina mot barnen och sköter sig väldigt bra, sade Jan Sköldhammar till DN i maj.

När DN träffade Marius senare i maj var det som om en ny person hade tagit över hans avmagrade kropp.

– Jesus har sett mig! utbrast Marius medan han valde bland jobberbjudandena som läsare hade skickat in till DN.

Han valde till sist mellan två arbetsgivare: Häringe slott i Sörmland och Ica i Gällivare.

– Jag vill vara på Ica. Bra affär. Fina människor. Jag brukar panta burkar på Ica.

Där och då började en lång resa för den unge rumänen. En resa som inte är slut än och som skulle komma att innebära mycket mer motstånd än vad han förstod.

Samtidigt i maj, på en annan plats i Sverige.

Maria Sätterqvist visade upp tidningen med artikeln om Marius för arbetskamraterna på Företagsbolaget som driver Gällivares inflyttningsservice. ”Vi måste rädda Marius!” utbrast hon. Åtta ögon tittade

frågande upp från morgonkaffet. Marius, vem? Maria presenterade sina tankar för medarbetarna.

– Vi kör, vi bara kör, tänkte vi, förklarar kollegan Mia Edin.

Maria ringde snabbt upp DN och lovade arbete, bostad och förhoppningsvis på sikt ett ingenjörsjobb i kommunen så att Marius kunde få användning av sin ingenjörsutbildning.

– Steg ett var att få hit honom. När det var klart kom nästa utmaning, berättar Maria. Hur i allsin dar ska vi bära oss åt för att hitta jobb, bostad, arbete? Men så kom vi att tänka på Stefan Ovrell på Ica Kvantum. Han har ett stort hjärta och är en person som hellre säger ja än nej.

Stefan på Ica svarade ja på studs. Dagen efter hade han ordnat fram ett jobb till Marius som varuplockare. Då fattade bara en pusselbit – en bostad. Maria sökte runt, men hittade ingen ledig lägenhet. Läget såg mörkt ut, men bygden kraftsamlade sig och en man tömde sitt gästhus på betalande gruvarbetare för att Marius skulle kunna bo där gratis under en period.

– Det blev som helt galet. Hela Gällivare engagerade sig; folk skänkte pengar, kom med en cykel, kläder, tv, böcker. Personer vi aldrig trott skulle hjälpa till engagerade sig, säger Maria.

Maria och hennes kolleger samlade ihop pengar till Marius tågbiljett upp till Norrland. En vecka senare klev han av tåget på Gällivare station.

– Jag var ganska rädd när jag klev av tåget. Jag var på en helt främmande plats och kände mig rätt övergiven, berättar Marius.

På stationen väntade Mia och Maria med hela bakluckan fullastad med mat till Marius. Men först gick färden till restaurang Björnfällan i skidorten Dundret där det bjöds på fin lunch som avslutades med att en

stor prinsesstårta bars in med texten ”Välkommen hem Marius” skriven i glasyr. Och inte nog med det. Skidstjärnan Marcus Hellner och höjdhopparen Patrik Sjöberg var också där just den dagen och Marius fick fotograferas ihop med stjärnorna.

– Han höll på att tappa hakan, stackarn. Nu i efterhand kan jag säga att vi var rädda att han skulle klappa ihop. Först all uppmärksamhet som artikeln i DN gav upphov till, och sen att komma upp hit och mötas av det här. Och han var inte särskilt stark då heller. Han såg ut som en skadad fågelunge när vi hämtade honom på stationen, säger Mia Edin.

Dagen efter började arbetet på Ica. Marius sken upp som en sol när han skrev på anställningskontraktet. Men allt blev inte så enkelt som Maria, Mia och Stefan hade hoppats på. Marius kunde varken förstå eller göra sig förstådd och han förstod sig heller inte på kollegernas sociala koder. Han ställde varorna på fel hylla, kom till jobbet tre timmar för tidigt, stannade kvar tre timmar för länge och ville varken ta rast, lunch eller fika.

– Vi sa till honom hur viktigt det var med paus, fika och lunchrast, men han lyssnade inte. Han ville jobba så mycket som möjligt för att visa sig duktig. Men du vet, fika är heligt här uppe, säger Maria och ler.

Att han inte hade personnummer eller bankkonto att sätta in lönen på ställde till ytterligare problem för arbetsgivaren. Snart var också väl-görenhetstiden i stugan slut och det enda som fanns att hyra var ett sovrum med delat kök och badrum för 4 000 kronor i månaden.

Marius höll på att smälla av när han hörde om hyran. För timmarna på Ica tjänade han 9 000 kronor i månaden, skulle han betala 4 000 kronor i hyra? Och utöver det mat och räkningar? Han ville ju spara pengar till ett hus, ett likadant som Maria hade.

– Jag tänkte att om jag lyckades spara ihop pengar till att bygga ett eget hus skulle jag aldrig behöva hamna på gatan igen, säger Marius.

Han drabbades av panik. Marius hade aldrig betalt hyra för en bostad i hela sitt liv. Han var uppvuxen på barnhem och tiden efter det hade han levt som hemlös på Bukarests och Stockholms gator.

På universitetet och i lumpen hade han visserligen haft en säng att sova i, men det betalade rumäns-ka staten.

– Jag var chockad över priserna i Gällivare. Hyra, mat, allt var så dyrt. Jag visste inte hur jag skulle få det att gå ihop. Jag trodde på riktigt att jag skulle behöva flytta ut i skogen igen, säger han.

Maria Sätterqvist är den som engagerat sig mest i Marius öde. Hon har tagit med honom hem till familjen, ut till lantstället för att paddla kajak, ut på vandring i samemarkerna och på picknick vid Stora sjö-fallet. Maria berättar hur krånglig och tidsödande processen med svenska myndigheter var, till och med för henne som är född och upp-vuxen i Sverige och utbildad lärare.

– Han hade allt som behövs: arbete, anställningskontrakt som löpte under tillräckligt lång tid och folkbokföringsadress. Men ändå har det varit jättesvårt för mig att skaffa fram ett personnummer till honom. Det har tagit så otroligt mycket tid av oss i form av telefonsamtal, besök hos myndigheter och pappersarbete. Vi kunde aldrig för vårt liv föreställa oss att det skulle vara så här krångligt.

Ett annat problem var att Marius inte vågade erkänna att han i bland inte förstod vad som förväntades av honom. I stället för att erkänna att han inte förstod sa han alltid ”ja, -absolut”, chansade och gjorde så gott han kunde.

I början förstod inte Daniel Backman, chef över Marius extraarbete som fastighetsförvaltare i Gällivare, vad Marius pysslade med.

– Jag tycker verkligen om honom, säger Daniel. Men när jag gav honom ett uppdrag så gjorde han helt på sitt sätt. Till sist förstod jag att jag behövde vara mycket mer tydlig och då fungerade det jättebra.

Han berättar om gången när han bad Marius göra i ordning i trädgården och han kom hem till en helt ny, i och för sig väldigt fin, trädgård med nedklippta träd och flyttade rabatter. Grannens trädgård hade också fått sig en omgång. Eller när han sa till Marius att måla väggen och Marius hade målat superambitiöst men på lite fel ställen. Eller när gräsklipparen var trög och Marius sa: ”I fix, no problem” och plockade isär hela motorn.

En annan gång när Daniel kom till jobbet hade Marius, för att vara duktig, tvättat alla gruvarbetarnas kläder och vikt ihop och strukit - vartenda litet klädesplagg, till och med strumpor och kalsonger, och delat upp dem i perfekta prydliga högar.

– Gruvarbetarna undrade ju vad i helvete det var frågan om. Det hittade ju inte sina strumpor och kalsonger. Det var ju ingen som hade bett Marius tvätta och stryka, men han hade fixat allt innan de vaknade, säger Daniel och ler.

Gällivares nya rumän envisades också att lyssna på Edith Piaf på högsta volym och att spatsera runt med en krökt käpp som han hade hittat under en av sina burkletarpromenader.

– Rensköterna visste inte vad de skulle säga när Marius kom vandrande med sin lilla farbror-käpp, säger Maria.

Hon berättar om när Marius lagade överraskningsmiddag till hela hennes familj och bjöd på rätter som han hade tillagat i två dagar, och om hans östeuropeiska raka sätt som kunde förödmjuka personer som inte förstod välviljan bakom.

– Ja, för häruppe är man ju verk-ligen tvärtom. Man säger inte saker rakt ut.

Till sist gick det inte på Ica längre.

– Stefan ville gärna ha kvar honom men det gick inte längre att försvara för kollegerna. Arbetet i hela butiken påverkades negativt eftersom han och kollegorna inte kunde förstå varandra, säger Maria Sätterqvist.

I ett mejl till DN i juni skriver Maria:

”Marius ringde precis och jublade över att han äntligen fått personnummer och uppehållsrätt i Sverige. Han var som en helt ny person, alldeles lugn och fokuserad. Och i eftermiddag ska han sägas upp från sitt jobb på Ica. Han vet inget än. Hjälp, hur ska det här gå?”

Marius tog emot beskedet om uppsägningen med förtvivlan. Han skrev till Maria att han ville dö och att nästa gång de träffades skulle vara på sjukhus.

Maria letade febrilt i högen med jobberbjudanden han fått med sig från läsare i Dagens Nyheter. Hon började ringa runt.

– Jag hittade ett erbjudande från en bonde i Tornedalen som skulle passa Marius. Men när jag väl fick tag i honom hade han inte längre råd att anställa någon på gården.

Maria och Stefan gjorde allt i sin makt för att hitta en lösning. ”Jag har det!” ropade Stefan på Ica över telefon en tidig morgon i juli. ”Om jag börjar köpa in kött från bonden i Tornedalen kommer han att få betalt på det sättet. Då kanske han kan anställa Marius.”

Men regelverket satte stopp för entusiasternas planer. Enligt lag måste bonden först sälja köttet till ett slakteri som i sin tur säljer vidare till en livsmedelsbutik. De var till-baka på ruta ett igen.

Maria började oro sig så mycket att hon fick svårt att sova på nätterna.

– Jag visste att jag skulle bli tvungen att släppa honom men jag ville inte riskera att allt vi byggt upp skulle raseras och att han skulle hamna på ruta ett igen. Det var en oerhört påfrestande tid.

Nu stod hoppet till en person som hade visat intresse för att ta sig an Marius i samband med artikeln i DN – mecenaten Jenny Ljungberg, ägare av Häringe slott i Sörmland.

”Jag vill gärna ta emot Marius och jag kan erbjuda honom arbete och bostad här på Häringe”, svarade Jenny Ljungberg i mejlet till Maria.

Marius kastade sig upp i luften med ett glädjetjut.

Någon vecka senare tog Jenny Ljungberg emot Marius på Häringe slott i Västerhaninge. Han var lika imponerad som alla andra som kommer till Häringe över slottets storslagenhet och dess vackra läge.

– Han rusade fram till mig och visade alla sina dokument och sitt examensbetyg, berättar Jenny Ljungberg.

Men i hjärtat var det fortfarande tungt för Marius.

– Jag förstår inte riktigt vad som hände i Gällivare. Jag skulle precis börja på SFI, svenska för invandrare. Och så var jag tvungen att åka därifrån. Jag kände mig -ganska övergiven på tåget ner.

Känslan av övergivenhet löper som en blödande röd tråd genom Marius alla erfarenheter. När allt borde vara som bäst dyker känslan upp igen, med tilltagande styrka. Pockar på uppmärksamhet. Stjäl fokus.

På Häringe slott arbetar Marius som städare. Klockan åtta varje dag börjar han arbetsdagen med att plocka fimpar på gården. Sedan följer städning av hotellrum och receptioner. Marius jobbar på men har lite

svårt att fokusera, säger cheferna.

– Man får inte glömma var han kommer ifrån och att han har haft det väldigt svårt, inte minst under åren han levde som hemlös i Stockholm. Men jag tror att det här kan bli hur bra som helst bara han får landa lite och vänja sig vid systemet, säger Jakob Berlin, hotelldirektör.

I sin lilla stuga har Marius gjort i ordning en särskild plats där han lagt en blomma, tänt ett ljus och ställt upp visitkortet från DN samt ett fotografi på Maria Sätterqvist från Gällivare.

– Artikeln i Dagens Nyheter har förändrat hela mitt liv, säger Marius och ler brett medan han häller upp kaffe.

Men bakom leendet lurar den ständiga oron. Marius är rädd för att missköta jobbet, att inte få tid för att gå på SFI och lära sig svenska och framförallt, för att behöva lämna Häringe av samma anledning som han fick lämna Gällivare.

– På två minuter kan jag förlora allt och vara tillbaka på gatan igen. Det stressar mig, säger han. Jag är rädd att missköta mig och förlora allt jag fått.

Men Jenny Ljungberg har förklarat för Marius att han inte kommer att bli övergiven.

– Jag har sagt till honom att bara han kommer iväg på SFI och lär sig svenska och tar körkort så kan han få vilket jobb som helst och till och med läsa vidare på universitetet om han vill.

Hon fortsätter:

– Det är svårt för honom, trots att han nu fått jobb och bostad. Man kan nästan jämföra det med någon som är krigsskadad. Folk tror att

allt löser sig bara man har ett jobb och bostad, men det är nu den riktiga resan börjar för Marius.

– Det är nu det behövs ”a whole village”, som Hillary Clinton brukar säga, för att han ska integreras i svenska samhället och börja producera i stället för att kosta. Folk som är där och stöttar på olika sätt, som hjälper honom med det ena och det andra. Och vi finns här för honom på Häringe.

– Att bara ge någon en bostad och pengar löser inte problemet. Det har vi sett med den flyktingpolitik som förts. Det är ungefär som krigsveteraner där vi tror att det ska bli gull och mys med frun och barnen när de kommer hem igen, men nej, det är då det riktiga arbetet börjar.

Mörkret har lagt sig över Häringe slott. Utanför ingången har marschallerna tänts inför kvällens middagsbokning. Genom fönstren skymtar serveringspersonal med silver-brickor som skyndar förbi mellan salongerna.

I Marius lilla stuga lyser det.

Den som går nära kan höra hur svensk julmusik strömmar ut genom fönstren. Marius har satt på sin nya favoritplatta och sjunger med: ”Julen är här, då lyser frid på jorden. Julen är här.” Han spelar den på nytt, om och om igen.

– När jag lämnade gatan bröt jag med alla i mitt tidigare liv som jag kände i Stockholm. Jag har ett nytt liv nu och jag vill lära mig prata svenska och få svenska kompisar. Jag har kommit till Nils Holgerssons land. Det var min favoritbok på barnhemmet i Rumänien.

Josefine Hökerberg josefine.hokerberg@dn.se “

Bilder med följande texter:

“Pantburkarna. I två år överlevde Marius på att panta burkar i Stockholm. Han gick upp klockan sex varje dag och letade sig sedan igenom stadens papperskorgar. Hans favoritplats var Östermalm. ”Det var så många damer ute med hundar där på dagarna. Jag älskar hundar, så jag passade på att stanna och prata med dem.”

Gällivare. Maria Sätterqvist och Daniel Backman i Gällivare. Efter DN:s artikel i april fick Marius erbjudande om att arbeta på Ica i Gällivare. Där stannade han i tre månader. Maria Sätterqvist på Gällivare inflyttarservice var den som engagerade sig mest i Marius öde. Hon har fortfarande kontakt med Marius efter att han lämnat orten: ”När jag vaknade på midsommardagen hade jag hur många sms som helst från Marius som förskräckt hade vaknat upp till gruvarbetarnas midsommarfirande i stugan. Han ville att vi skulle ringa polisen för att ta bort de skrålande människorna som betedde sig så underligt. Men det var bara vanligt mid-sommarfirande, fick vi säga till Marius.”

Egen bostad. På Häringe slott har Marius fått hyra en liten stuga med öppen spis, två rum och kök. I helgen var han på Myrorna och köpte porslin. Elementen är uppdragna på högsta: ”Det är härligt när man kan ha det varmt hemma.” I bakgrunden skymtar bordet där han har en blomma och ett fotografi av Maria Sätterqvist, som hjälpte honom i Gällivare.

Badrummet. Mest nöjd är Marius med badrummet. Han har både rakapparat, eltandborste och hårfön. I april, när Marius var hemlös, tvättade han sig i handfaten bredvid matbutikernas pantautomater.

Det nya livet. När Marius var i Stockholm senast letade han upp personalen på Sabis i Fältöversten på Östermalm, dit han tidigare gick för

att panta burkar, och berättade att han numera arbetar på ett slott. Han visade dem sin svenska legitimation och sitt nya bankkort. ”Hon i kassan höll på att smälla av”, berättar Marius.

Hotellbäddning. På Häringe slott arbetar Marius som städare och ansvarar för att hålla rent i slottets hotellrum och göra det fint för gästerna.

Minne från Gällivare. Marius kunde inte behålla jobbet på Ica i Gällivare eftersom han inte kunde förstå vad kollegorna och chefen sa. ”Det var inget fel på själv ambitionen. Problemet var själva kommunikationen. När han förstod att han inte kunde vara kvar kom han in till mig och bad om ursäkt för att han inte hade förstått mer. Vi var väldigt ledsna för hans skull”, säger Maria Sätterqvist som tillsammans med kollegorna skrev ett avskedskort till Marius.

Fakta. Detta har hänt

Växte upp på okänt barnhem

I april berättade DN om rumänske civilingenjören Marius som hade kommit till Sverige för att söka jobb, men inte fått något.

Marius övergavs av sin mamma i en kartong på gatan när han bara var några månader gammal. Sin uppväxt tillbringade han på flera av diktatorn Ceausescus ökända barnhem i Rumänien.

När han var 18 år kastades han ut på gatan. Men Marius vägrade ge upp och sökte till universitetet i Bukarest där han tog magisterexamen som en av de bästa i klassen. Han reste till Stockholm för att hitta ett jobb, men det var svårare än han trodde.

När DN träffade Marius under en av hans burkletarpromenader i februari var han nära att ge upp. I två år hade han bott ensam under en presenning i ett skogsområde i Stockholm och livnärt sig på att panta

burkar. Men nu var gränsen nådd.

Fakta.

Det här var Ceausescus barnhem

Efter revolutionen mot Rumäniens diktator Nicolae Ceausescu 1989 läckte information ut om hur tiotusentals barn förvarades på barnhem under fruktansvärda omständigheter.

Bilder som kablades ut visade barn som knöts fast i sina spjalsängar och lämnades att svälta i sin egen urin och avföring. Friska barn förvarades med mentalsjuka och svårt sjuka. Och många av barnen utsattes för fysisk och psykisk misshandel och även sexuella övergrepp.

Den amerikanska nyhetskanalen 20/20 rapporterade om spädbarn som förvarades i källare utan dagsljus eller mänsklig närhet. Hjälparbetare använde ordet ”dödsläger” för att beskriva vad de sett.

De flesta av barnhemsbarnen dras i dag med kraftiga men. Många har fallit offer för trafficking eller ett liv på gatan med droger och kriminalitet. “

DN 20 nov 2013 : Maria Günther:

“Nötkött den värsta klimatboven”

“

1 Är det bra för klimatet att hoppa över osten på mackan?

– Ja, om man ersätter den med något vegetariskt. Produktion av ost ger lite mer utsläpp av växthusgaser än fläskkött, men att äta lamm- och nötkött är mycket värre för klimatet. Kyckling ger mindre utsläpp än ost, men det allra bästa är att äta grönsaker, rotfrukter och bönor.

2 Spelar den någon roll om man avstår från osten?

– Ja. Ska vi ha en chans att nå tvågradersmålet för klimatet måste vi ned till utsläppsnivåer på runt motsvarande 1,5 ton koldioxid per person och år. Ungefär så mycket släpps ut bara från matkonsumtionen i Sverige i dag. Ska vi fortsätta att äta som vi gör nu måste vi alltså dra ned alla andra utsläpp – från industri, bilar, flyg, andra transporter och energiproduktion – till noll. Det är inte realistiskt.

3 Hur är det med köttet då?

– Nötkött är den största klimatboven, och därefter kommer lammkött. Det är djur som växer långsamt, äter mycket och idisslar, och därför släpper ut mycket metangas under sin levnad. Dessutom kommer utsläpp från foderproduktion och från traktorer och annat i jordbruket. Kycklingar växer däremot snabbt och ger inte alls lika mycket utsläpp. Men vegetariskt är bäst, som sagt.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se “

DN 20 nov 2013 : Anna Bratt:

“Man går inte upp i vikt av ost”

“1 Är det bra för hälsan att hoppa över osten på mackan?”

– Det är tveksamt om det har någon större betydelse. Ost är en källa till protein och ger många vitaminer och mineraler, bland annat vitamin B12, vitamin A, zink och kalcium. Ost innehåller också mättat fett, och det är bland annat därför som Livsmedelsverket uppmanar oss att dra ner på konsumtionen. Men för de allra flesta är mättat fett troligen harmlöst för hälsan.

2 Går man inte upp i vikt av ost?

– Nej, det gör man inte, i alla fall inte om man inte äter kopiösa mängder. En stor amerikansk studie med 121 000 deltagare, både kvinnor och män, visade för ett par år sedan att ett par skivor ost om dagen knappast alls påverkar vikten. Det samma gäller för standardmjölk och yoghurt. Man ska nog vara mer försiktig med det vita brödet, som eventuellt finns under osten.

3 Hur är det med köttet då?

– Livsmedelsverkets uppmaning att dra ner på främst de röda köttet har stöd i forskningen, det är bra för både miljö och hälsa. Den som minskar på kött från till exempel nöt, lamm och gris minskar risken för tarmcancer och möjligen också andra cancerformer, hjärt- och kärlsjukdomar och typ 2-diabetes (åldersdiabetes).

Anna Bratt: anna.bratt@dn.se “

DN 19 nov 2013 : ”Hilde”.

“Tusentals saknar ström efter stormen”

“Efter stormen ”Hilde” var tusentals hushåll i Jämtland, Väster-norrland och Västerbotten fortfarande utan el på måndagsefter-middagen. De flesta avbrott förväntades åtgärdas under måndags-kvällen – men det finns risk för att vissa tillbringat ytterligare en natt utan sömn.”

– Läget är under kontroll och det blir successivt bättre med försörj-ning av el, telefoni och vatten. Men för vissa är det fortfarande allvar-liga problem, säger Jörgen Boman på länsstyrelsen Västerbotten.

I det länet är det främst i byar i Vilhelmina, Åsele och Dorotea kom-mun som det är problematiskt. Ett antal skolor och förskolor i området hade stängt under måndagen.

Prognosen för både Vattenfall och Eon var att de flesta skulle ha fått sin ström tillbaka under måndagskvällen. I norra Jämtland finns en risk att det dröjer längre, enligt Eon.

– Lokalt är det besvärligt och det gör självfallet att det drar ut på tiden, men vi har mycket man och mycket maskiner och helikoptrar i luften som hjälper till att med en griparm ta bort träd och annat som ligger på ledningen, säger kommunikationschef Jakob Holmström.

Sällsynt med starka vindar i inlandet

Som storm räknas en vindhastighet på 24,5–32,6 meter per sekund.

Så stark vindstyrka är sällsynt i inlandet och kan leda till stora skad-or på hus och att träd rycks upp med roten. De högsta medelvindar som uppmätts i Sverige är 40 meter per sekund vid kusten och 44 me-ter per sekund i fjällen. Det räknas som orkan.

Under stormen ”Hilde” uppmättes medelvindar på 38 meter per se-kund och byvindar upp till 56 meter per sekund vid Stekenjokks väderstation i Lapplandsfjällen.

TT “

DN 21 nov 2013 : Ny undersökning.

“Matsvinnet oroar var femte svensk”

“Nästan alla i Sverige, 85 procent, anser att det är viktigt att ta tillvara på den mat de handlar. Ändå tycker var femte att de slänger alldeles för mycket mat.”

“Ungefär en tredjedel av den mat som produceras äts aldrig upp, enligt beräkningar från Jordbruksverket, som dock reserverar sig för brister i statistiken.

Hushållen står enligt Livsmedels-verket för den största delen av mat-svinnet, sådant som slängs men som om det hanterats annorlunda hade kunnat säljas eller ätas.

Av en rapport som i dag, torsdag, presenteras på Kvalitetsmässan i Göteborg framgår att svenskarna försöker minska den mängd mat de slänger, och att 85 procent anser att det är viktigt. Nästan lika många, strax under 80 procent, säger att de inte slänger mat där bäst före-datomet gått ut om maten fort-farande smakar och luktar gott.

Men många, ungefär var femte, kastar ändå mer än de skulle vilja. Dålig planering inför matlagningen, att handla för mycket, och att laga för mycket är de tre vanligaste orsakerna till att mat hamnar i sop-påsarna.

För dem som äter sin lunch på restaurang är illasmakande mat och för stora portioner de främsta anledningarna till att mat på tallriken sedan slängs, svarar var femte tillfrågad, och lika många efterlyser en möj-lighet att kunna ta med sig mat i en så kallad doggy bag.

Undersökningen omfattar 1 012 personer som utgör ett representativt urval av befolkningen när det gäller kön, ålder och region.

Undersökningen har utförts av Yougov och beställts av restaurang- och livsmedelsföretaget Fazer.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se “

“ Hur gör du för att slänga mindre mat?”

Ulf Lager, Farsta: – Jag är hemlös, jag slänger inget. Folk slänger alldeles för mycket. De är rädda för att maten ska bli gammal. Men mögel på brödet går bra att skrapa bort.

”Jag äter lite och äter jag lunch ute ber jag om en låda att ta hem mat i”, säger Julie Taube. ”Jag köper hämtmat till lunchen. Blir det för mycket delar jag det på två dagar”, säger Oscar Taube.

Peter Parker, Alvik.: – Jag är skotte, att slänga mat är som att slänga pengar. Jag handlar inte mer än jag behöver. Det är bättre att handla lite och ofta än mycket på en stormarknad. “

DN 21 nov 2013 : Bostadsbristen.

“Miljöpartiet föreslår specialkö för unga”

“Bostadsbristen slår hårt mot framför allt Stockholms studenter och unga. Nu vill Miljöpartiet skapa en alternativ bostadskö för en grupp som ofta trillar mellan stolarna på bostadsmarknaden. – Vi vill reformera kösystemet, säger Daniel Helldén (MP), oppositionsborgarråd. “

“Det råder bostadsbrist i Stockholm. Om det är alla överens. I dag kommer Miljöpartiet att presentera ett förslag i Stadshuset om att skapa en ny typ av turordning i bostadskön, en andrahandsförmedling där studenter och unga ska premieras.

– Vi ser att framför allt de grupperna är särskilt utsatta på bostadsmarknaden. Därför tycker vi att en andrahandsförmedling för dem behövs i väntan på att fler bostäder byggs, säger Daniel Helldén (MP).

En alternativ bostadskö för studenter drivs redan i dag i Stockholms studentkårers centralorganisations (SSCO) regi.

Bostadsprojektet ”Akademisk kvart” har pågått sedan 2011 och riktar sig till en allmänhet som vill hjälpa Stockholms studenter som söker efter någonstans att bo.

Sedan starten för två år sedan har Akademisk kvart publicerat 1 399 bostadsannonser. Omkring 65 procent av dem har resulterat i en bostad till en student.

– Vi jobbar mycket med att driva frågan om fler studentbostäder i Stockholm. I det hjälper vi studenter att hitta en tryggare och säkrare andrahandsförmedling än till -exempel Blocket, säger Teo -Strömdahl Östberg, ordförande i SSCO.

Akademisk kvart finansieras delvis av Stockholms bostadsförmedling, men även de stora lärosätena i staden skjuter till pengar för att underlätta för studenter att kunna fortsätta att plugga och leva i Stockholm.

Miljöpartiets alternativa bostadskö skulle skötas helt och hållet av bostadsförmedlingen. Något som välkomnas av Teo Strömdahl Östberg på SSCO.

– Vi startade Akademisk kvart för att ingen annan hjälper studenter med bostad, det finns alldeles för få, och det blir ett problem. Utomlands går snacket om att man väljer bort Stockholm som studiestad på grund av bostadsbristen, säger han.

MP förespråkar även så kallade kompiskontrakt. Bostäder där flera kan bo tillsammans och skriva gemensamt kontrakt för att komma undan billigare. På så vis vill man ”sänka tröskeln” för unga med sämre ekonomi att komma in på bostadsmarknaden.

– Det är en otrolig eftersläpning på byggandet av studentbostäder. Så ska vi inte ha det, det måste byggas, men i väntan på det kan andrahandsförmedlingen och -kompiskontrakten vara en snabb och bra lösning, säger Daniel Helldén.

Rebecca Haimi rebecca.haimi@dn.se “

Vård och omsorg. Hemsjukvård o d.

21 nov 2013 : Barn- och äldreminister

[Engelhardt, Christer \(S\)](#)

Andra s- namnet i socialutskottet

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Barn](#)

[Barnfattigdom](#)

[Barnkonventionen](#)

[Äldre](#)

DN 20 sept 2013:Privatiseringsvågen i kommunerna fortsätter:

“Här tar de privata bolagen över välfärden”

“Kommunernas inköp av privat vård, skola och omsorg fortsätter att öka – med fyra miljarder det senaste året. I vissa kommuner är nu hemtjänst, äldreomsorg och förskoleverksamhet nästan helt överlåtna till privata aktörer.”

“Den som vill bo i ett kommunalt äldreboende i Norrtälje kan få svårt att hitta en plats. Under 2012 var hela 85 procent av äldreomsorgen i kommunen utförd av privata aktörer. På samma sätt är det med till exempel hemtjänsten i Täby kommun, som helt och hållet är upphandlad. Kommunens förskoleverksamhet bedrevs 2012 till 80 procent i privat regi – i dag finns bara två kommunala förskolor i Täby, 80 är privata.

På skolområdet lägger en kommun, Upplands Väsby, mer pengar på friskolor än på egna skolor, men på flera håll ligger nivån när det gäller privata utförare runt 50 procent.

DN:s genomgång av kommunernas inköp av välfärdstjänster från privata företag visar att notan 2012 landade sammanlagt på nästan 83 miljarder kronor. På tio år har kommunernas inköp av tjänster inom vård, skola och omsorg ökat med 40 miljarder kronor.

– Det är en ganska snabb ökning. Även om det i andra länder också finns många privata utförare så avviker Sverige genom att vi har 90 procent vinstdrivande företag. I USA till exempel har de icke vinstdrivande en mycket större andel än i Sverige. Vad gäller skolor och universitet så dominerar de, säger Mats Bergman, professor i nationalekonomi vid Södertörns högskola.

Ett genomgående mönster är att det är i storstadskommuner med borgerlig majoritet som mest verksamhet köps in. I landsortskommuner med färre invånare är det ofta inte någon större idé att ha en upphandling om det inte finns flera aktörer som kan tävla om uppdraget.

Enligt Olle Olsson, handläggare på Sveriges Kommuner och lands-ting, är det en önskan om att få en ökad valfrihet samt effektivare och bättre vård och omsorg, som driver utvecklingen.

Ett annat skäl är prislappen. Genom att upphandla förväntar man sig också ofta att det ska bli billigare.

– Både vi och andra har gjort studier av utfallet, men det är ett ganska magert resultat som pekar åt olika håll. Veldig ofta får man kostnadsreduceringar i den första upphandlingen men sedan planar det ut, säger Olle Olsson.

En nackdel med att köpa in kommunal service kan vara att man tappar den direkta styrningen – det går inte att ingripa och rätta till saker som gått snett, utan allt måste regleras i förväg i skrivna avtal.

– Det måste vara ett tydligare uppdrag för dem som ska utföra jobbet, och det ställer andra krav på framförhållning. En fördel med kontraktstyrningen är att man får en bättre planering, säger Olle Olsson.

Vilka effekter privatiseringen av välfärdstjänster får på kvaliteten i vård, skola och omsorg finns det inga tydliga svar på. Årliga undersökningar som Socialstyrelsen gör visar inte på några skillnader i nöjdhet mellan äldre på privata respektive kommunala verksamheter, enligt Mats Bergman.

Det är dock rätt belagt att personaltätheten är lägre hos de privata företagen.

– De privata utförarna är effektivare och rationellare, till exempel när det gäller att anställa chefer. Allt annat lika är det förstås bättre att ha

mer bemanning, men det handlar om att ha bra personal, bemannad på rätt tider och att de gör rätt saker, säger Mats Bergman.

Enligt Mats Bergman kan de privata effektivisera utan att det går ut över kvaliteten, men frestelsen är stor att man sedan ökar vinsterna genom att sänka kvaliteten. Därför gäller det för kommunerna att ha tummen i ögat på företagen.

– Men en studie som vi gjort visar att dödligheten för de äldre minskar efter en upphandling. De lever ett par veckor längre. Vad det beror på vet vi inte riktigt, kanske leder upphandlingarna till att man i kommunerna ser över även den egna verksamheten.

Vad som är en bra andel uppköpt verksamhet är svårt att svara på. I dag ligger den på 20 procent totalt i landet, visar DN:s genomgång.

– Jag tror att det är svårt att vara en bra beställare om man inte har någon egen verksamhet. Jag tror att det är bra att blanda alla tre former, privata vinstdrivande, ickevinstdrivande och kommunala. Men det är en rätt svår fråga att studera vetenskapligt, säger Mats Bergman.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

“**Bakgrund. Började i Nacka**

Nacka var först med att införa valfrihet inom omsorgen. Fotvårdscheck, musikskolepeng, skolpeng – redan innan det fanns friskolor. Det började med kooperativa friskolor på 80-talet, därefter kom företaget Pysslingen, som stoppades med en egen lag, lex Pysslingen. Förbudet för aktiebolag att driva friskolor togs bort 1992.

– Det var mångfald och kvalitet och att medborgarna skulle få välja som var fokus, inte om det var privat eller kommunalt, säger Erik Langby (M), som drev förändringen.

Det ska inte kunna bli stora vinster på välfärd om det är bra konkurrens och transparens, och om kommunerna är bra förhandlare, menar Langby.

– Det går inte att backa. Vem vill i dag att kommunen ska bestämma skola åt en?

Så gjordes granskningen.

Grunduppgifterna kommer från SCB, Statistiska centralbyrån.

Andelen uppköpt undervisning, individ- och familjeomsorg, omsorg för äldre- och funktionshindrade, förskola och skolbarnsomsorg har ställts mot kommunernas total.

Från och med 2011 tog man bort inköpt stödverksamhet och har bara kvar respektive huvudverksamhet. ”

DN 20 sept 2013: Privatiseringsvågen i kommunerna fortsätter:

“Norrtälje har gått längst med äldreomsorgen”

“Täby och Norrtälje är de kommuner som lägger mest pengar per invånare på att köpa in kommunal service av privata företag. Oppositionsrådet Conny Fogelström (S) i Täby tycker att det gått för långt – men Kerstin Ahrgren är nöjd med den privata hemtjänsten i Norrtälje. “

“Kerstin Ahrgren, 68, bor i Hallstavik och får besök från hemtjänsten en gång om dagen. Hjälpn får hon från Lugn & ro, ett av flera privata företag som är verksamma inom Norrtälje kommun. Hon får hjälp med att städa lägenheten och att handla mat, men också sällskap på promenader och vid regelbundna besök till Danderyds sjukhus.

– Jag har det så himla bra, och mina döttrar är så nöjda. De arbetar som sjuksköterskor så de vet vad de pratar om, säger Kerstin Ahr-gren.

Hon berättar att hon haft hemtjänst sedan mars förra året. Anledningen till att hon inte ville ha hjälp via kommunen var att det kändes opersonligt.

– Det kände jag direkt, de är för stora. Det är ju människor man arbetar med, då måste det finnas en närhet, säger hon.

Madeléne Vallström är vårdare och besöker Kerstin Ahrgren ofta.

– Vi arbetar i små grupper, därför blir det mer personligt för vårdtagarna. I och med att det är samma personal som kommer så kan de slappna av, de vet att allting fungerar.

Totalt har Vallström arbetat inom hemtjänsten i åtta år. Tidigare arbetade hon kommunalt i Stockholm. Till en början var hon skeptisk till att börja arbeta privat, men ändrade sig snabbt när hon insåg hur seriösa de var på anställningsintervjun.

Conny Fogelström, (S), oppositionsråd i Täby, har tagit strid med privatiseringsvågen i kommunen, som har gått längst i Sverige.

På vilket sätt är det ett problem?

– När man aktivt driver på för att knoppa av och privatisera, för att man har en dogmatisk övertygelse om att privat alltid är bättre än kommunalt, blir det ett problem. Förra årsskiftet avvecklade alliansen den kommunala hemtjänsten helt och hållet, det var en ren besparingsåtgärd.

Enligt Fogelström behöver kommunern ha verksamhet i egen regi.

– Har man ingen egen förskola, äldreboende och skola så har man ingen uppfattning om vad som är en rimligt kostnad. Det finns en risk att det ska bli billigare och billigare och det kan få konsekvenser på kvaliteten.

Vad har ni sett för skillnader mellan privata och kommunala verksamheter?

– Vi gjorde en genomgång av förskolorna inför förra valet där vi kunde konstatera att det i regel var fler barn inskrivna på de fria förskolorna. Vi jämförde kommuner emellan och såg att vi hade en låg andel förskollärare inom barnomsorgen. Det är färre i personalen, färre behöriga och fler barn i barngrupperna. Då finns det en risk att alla barn inte blir tillräckligt sedda. De här påverkar kvaliteten, det står jag för.

Varför reagerar inte medborgarna i så fall, om kvaliteten blir sämre?

– Låg skatt är det övergripande politiska målet, som alliansen har drivit i många år i Täby. Ska man ha mindre barngrupper måste man betala något mer i skatt, det sambandet ser inte folk.

Juan Flores juan.flores@dn.se

Joakim Sundberg joakim.sundberg@dn.se “

DN 23 sept 2013: Offentligfinansierad vård och omsorg:

”Ny etisk plattform ska säkra kvalitet i välfärden”

“Uppgörelse i dag. Tydliga kvalitetsmått, insyn i ekonomin och trygga villkor där anställda vågar varna om något går snett. En etisk plattform med tre ben ska säkerställa kvaliteten och förtroendet för offentligt finansierad vård och omsorg, skriver företrädare för arbetsgivare och fackförbund. “

“Kvaliteten i vård och omsorg berör oss alla. Det gäller patienter, brukare, anställda och utförare. Men vi är också berörda som anhöriga och närstående – döttrar och söner, makar, föräldrar, vänner.

Allmänhetens förtroende för den gemensamt finansierade vården och omsorgen har rubbats de senaste åren. Många är oroliga för att vården och omsorgen inte ska fungera när de själva eller någon närstående behöver den. Många är också osäkra på om skattepengarna verkligen används för att skapa högsta kvalitet. Eller används de ineffektivt, eller till något helt annat än det avsedda?

Vi, arbetsgivare och fackföreningar, har alla intresse av att förtroendet för vården och omsorgen återskapas. Därför tar vi gemensamt ansvar genom att i dag presentera en överenskommelse, en etisk plattform, som syftar till att säkerställa insyn och hög kvalitet i offentligt finansierad vård och omsorg. Den ska omfatta både de som beställer vård och omsorg – kommuner och landsting – och de som utför insatserna. Alltså offentliga, privata och idéburna utförare av olika slag.

Den etiska plattformen kommer att få avgörande betydelse för både allmänhetens tilltro och för kvalitetens utveckling. Arbetet med den

etiska plattformen tog sin början i oktober 2012 då socialminister Göran Hägglund inbjöd arbetsgivar-, bransch- och fackliga organisationer inom vård och omsorg till ett gemensamt arbete för att öka insyn och öppenhet i offentligt finansierad välfärd, oavsett om utföraren är offentlig, privat eller idéburen. Öppenheten har ett värde i sig men bidrar också till att utveckla en hög kvalitet. Ett år senare är alltså arbetsmarknadens parter överens om en etisk plattform, där nyckelorden är öppenhet och insyn. Alla som ansluter sig till plattformen – kommuner och landsting, som ju både är beställare och utförare, samt privata utförare av olika slag – förbinder sig att ge allmänheten, brukare och patienter en så god insyn i verksamheten att det både går att jämföra kvalitet och se att resurserna används på ett effektivt och ansvarsfullt sätt. Allmänhetens insyn ska förbättras på tre områden.

Kvalitet. I dag är det svårt för både patienter eller brukare, allmänhet och politiker att avgöra vilken kvalitet till exempel ett visst äldreboende eller en vårdcentral erbjuder, och hur denna verksamhet står sig i en jämförelse med andra. Den som ansluter sig till plattformen ska medverka till att kvaliteten mäts och redovisas på ett lättillgängligt sätt. En utförare åtar sig att medverka i både nationell och lokal kvalitetsuppföljning. Bemanning och kompetens hos de anställda ska redovisas öppet.

Ekonomi och ägande. Dagens oro för att välfärdens pengar inte används rätt kan bara stillas med en öppen och tydligare redovisning från alla parter. Den ekonomiska ställningen hos en utförare måste redovisas på ett sätt som gör att omvärlden kan bedöma långsiktighet och seriositet. Ägarförhållanden måste framgå tydligt. Också kommuner och landsting måste redovisa ekonomin tydligt, bland annat för att visa att ingen utförare gynnas framför andra.

Anställningsvillkor. Kvaliteten i vården och omsorgen skapas i stor utsträckning i mötet mellan medarbetare och patienter eller brukare. En del av allmänhetens oro rör de anställdas villkor. Oron gäller både personalens förutsättningar att ge bästa möjliga vård och omsorg och deras möjligheter att slå larm när det inte fungerar. Vi är överens om att anställningsvillkoren och därmed kollektivavtalen har stor betydelse för kvaliteten. Därför ska den som är ansluten till plattformen redovisa de tecknade kollektivavtalen.

En anställd måste ha alla möjligheter att rapportera avvikelser eller missförhållanden som kan drabba enskilda eller hota kvaliteten i vården. Därför slår vi fast i plattformen att det meddelarskydd som gäller offentlig verksamhet också så långt möjligt ska gälla även privata vårdgivare. En förändrad lagstiftning om meddelarskydd skulle ytterligare bidra till öppenhet och insyn.

Inom ramen för överenskommelsen inrättar vi ett partssammansatt råd, lett av en oberoende ordförande som kommer att utses så snart som möjligt. Vi har också kommit överens med regeringen om att rådet ska ha en löpande dialog och årligen rapportera om utvecklingen av plattformen.

Rådet med tillhörande kansli ska under hösten precisera mer exakt vilka krav som kommer att ställas på de vård- och omsorgsgivare som vill vara med. Detta arbete innebär bland annat framtagandet av en gemensam kravspecifikation. Kravspecifikationen ska beskriva hur informationen om kvalitet, ekonomi och ägande och anställningsvillkor ska utformas.

Den ska också ange hur utförarna ska ansluta sig till plattformen och hur informationen ska publiceras. Arbetet med detta ska nu påbörjas och vara klart under första kvartalet 2014. Det centrala är att informationen ska publiceras på ett sätt som möjliggör insyn för allmänheten och för brukare och patienter att jämföra. Även huvudmännen,

det vill säga kommuner och landsting som handlar upp vård och omsorg, kommer att ställas inför motsvarande krav på öppenhet. Inom ramen för arbetet med kravspecifikationen ska den mer långsiktiga organisationen; förvaltning och utveckling av plattformen och rådet formuleras. Att ansluta sig till plattformen är frivilligt. Men vi utgår ifrån att alla seriösa aktörer – det må gälla kommuner, lands-ting, företag, och idéburna organisationer – inser vikten av att delta. Mångfalden av utförare i vården och omsorgen har ökat under flera decennier. Med den etiska plattformen gör vi, arbetsgivare och fackföreningar, det tydligt att denna mångfald uteslutande ska syfta till att stimulera innovationer och nya lösningar med hög kvalitet. Vår gemensamma ambition med den etiska plattformen är att värna och utveckla den solidariskt finansierade välfärden. Med fokus på kvalitet har Sverige unika möjligheter att erbjuda världens bästa vård och omsorg.

Håkan Sörman, verkställande direktör Sveriges Kommuner och landsting

Hans-Göran Elo, förbundsdirektör Arbetsgivaralliansen

Petter Skogar, förbundsdirektör KFO Arbetsgivar-service

Göran Fredriksson, ordförande Vårdföretagarna

Heike Erkers, förbundsordförande Akademikerförbundet SSR

Karin Linder, förbundsordförande DIK

Annelie Nordström, förbundsordförande Kommunal

Stefan Jutterdal, ordförande Legitimerade sjukgymnasters riksförbund

Ivar de la Cruz, förbundsordförande Naturvetarna

Lars Ahlin, förbundsordförande Psykologförbundet

Anitha Wijkström, förbundsordförande SRAT

Lena Haglund, förbundsordförande Sveriges arbetsterapeuter

Thony Björk, ordförande Sveriges farmaceuter

Marie Wedin, ordförande Sveriges läkarförbund

Kentth Nilsson, ordförande Tjänstetandläkarföreningen

Annika Strandhäll, förbundsordförande Vision

Sineva Ribeiro, förbundsordförande Vårdförbundet “

DN 22 sept 2013: Vinster i välfärden:

“Vårdbolagets vd kan få 17 miljoner”

“Mitt i debatten om att förbjuda vinster i välfärden delar äldreomsorgsbolaget Attendo ut en miljard kronor till aktieägarna, varav 17 miljoner till vd Henrik Borelius. Vinsterna för välfärdsbolagen fortsätter ligga högt jämfört med andra branscher, men trenden går nu nedåt visar DN:s genomgång. “

“Det var en och annan i välfärdsföretagen som reagerade i augusti när det blev känt att Attendo planerade att skifta ut en miljard till aktieägarna. ”Tondövt” och ”provocerande” är omdömen från olika håll.

Nu kan DN avslöja att vd Henrik Borelius är en av dem som kan få ett rejält tillskott i kassan – Borelius äger 2,6 procent av företaget och erbjuds 17 miljoner kronor i utdelning, genom aktieinlösen.

Attendo har preciserat beloppet efter att DN ställt frågor kring utdelningen.

– Ägarna har inte fått någon utdelning alls sedan köpet av Attendo 2007, vi tycker att det är rimligt att man får det. Att det blev just nu beror på att våra lån förfaller i början av 2014, och vi var tvungna att lägga om dem, förklarar Helena Stjernholm, ägarrepresentant för IK Investment Partners.

Henrik Borelius själv har hittills inte kommenterat sina egna ersättningar eller utdelningen. På lördagen gick det inte att nå honom.

Miljarden som skiftas ut kommer huvudsakligen från de nya lån som Attendo tar upp, men också från upparbetade vinster. Ägarna satsade 2,5 miljarder kronor när de köpte bolaget, och nu erbjuds de totalt 40 procent av beloppet i utdelning.

Henrik Borelius har som vd varit med om två försäljningar av företaget som gjort honom mycket förmögen. Hans bolag Louloudia, där han samlat sitt ägande i Attendo, redovisar ett eget kapital på 108 miljoner kronor. Han har nu cirka 200 000 aktier i företaget.

Den andra giganten på omsorgsmarknaden, Carema – som nyligen bytt namn till Vardaga – drabbades hårt ekonomiskt av vårdskanda-lerna som brakade loss hösten 2011. Under sju månaders tid vann Carema inte en enda upphandling, framgår det av bokslutet för 2012. Företagsledningen tog beslutet att skrota varumärket Carema – och skriva ned värdet med 664 miljoner kronor.

– Det är egentligen en teknisk åtgärd, det är inte pengar som vi tappat på resultatet, utan en konsekvens av att vi byter varumärke. Det som hände 2012 var att vår försäljning inte ökade som tidigare utan i stort sett stod stilla, säger Daniel Warnholtz, ekonomidirektör på Ambea, Vardagas ägare.

Vinsterna i välfärdsföretagen har diskuterats livligt på senare tid. Ofta ligger de i genomsnitt på mellan 5 och 10 procent, även om det också finns dotterbolag i koncernerna som ger 10–20 procent. Undersökningar som gjorts har visat att företagen har högre avkastning på eget kapital än genomsnittliga företag. Enligt branschorganisationen Vårdföretagarna är förklaringen att man inte behöver särskilt mycket kapital för att ta över en omsorgsverksamhet, det är personalen som är företagets, inte maskiner eller byggnader.

Men det betyder också att företagaren inte tar en särskilt stor risk.

– Jag håller nog med om att företagen över lag tjänar bra med pengar, eftersom det finns en effektiviseringsmarginal. De kan göra samma sak som kommunen på ett effektivare sätt. För en Ica-handlare till exempel skulle 7 procent i marginal vara extremt mycket. Företagen i vård, skola och omsorg verkar ha en hög vinst i förhållande till den risk man

tar, det tolkar jag som att man möter en svag motståndare i kommunerna, säger Mats Bergman, professor i nationalekonomi vid Södertörns högskola.

DN:s genomgång visar att de tio största företagen tillsammans vuxit i en takt av 4–5 miljarder kronor per år. Omsättningen, det som företagen fått in på sin verksamhet, var sammantaget 37 miljarder 2012. Men rörelseresultatet, pengarna som blir över på själva verksamheten (före finansiella transaktioner och skatter), har sjunkit från 2,3 till 2 miljarder de senaste två åren. Att det minskar kan bero på att tillväxttakten, köp av konkurrenter och investeringar i till exempel nya äldreboenden kan sänka lönsamheten. Ett annat skäl är ökad konkurrens om välfärdsmiljonerna.

– Vinstnivån bör kunna pressas ned. Det är vad som normalt händer när marknader stabiliseras. Effekten blir då att kostnaden sänks något för det offentliga, eller att man kan ta ut detta i högre kvalitet, säger Mats Bergman.

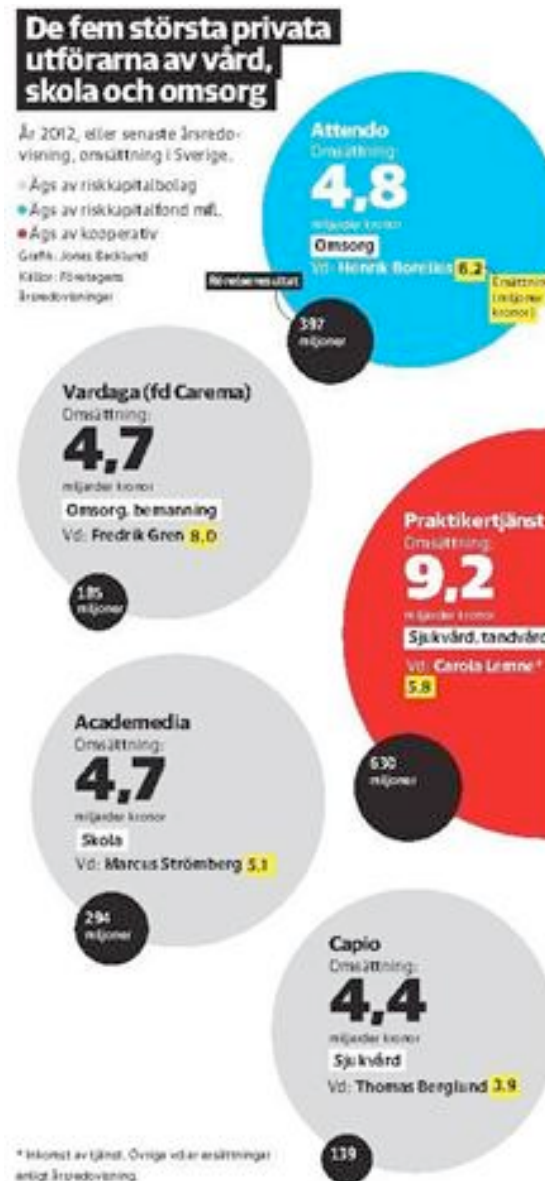
Enligt Sveriges Kommuner och landsting är det i mindre företag som de största vinsterna finns, relativt sett. I många fåmansbolag tar man ut pengarna i form av aktieutdelning i stället för lön, något som är fördelaktigt ur skattesynpunkt.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

“Hur uppstår vinsterna i välfärden?”

”För det första genom att vi är populära och har hög beläggning i våra äldreboenden. Sedan är vi duktiga på att välja vilka verksamheter vi går in i, det går inte att ta över förlustaffärer från kommunerna. Det tredje är att de anställda trivs, har man hög personalomsättning så kostar det också mycket.”

Henrik Borelius, vd för Attendo. “

DN 22 sept 2013: Vinster i välfärden:

“Debatten oroar företagen”

“Risken att politikerna begränsar möjligheterna att tjäna pengar på välfärden nästa år har skapat stor osäkerhet bland företagen inom vård, skola och omsorg. – Det är fortfarande ingen som har förklarat hur det ska gå till, säger Attendos vd Henrik Borelius.”

“Den politiska debatten om vinster i välfärden sätter spår i välfärdsföretagens årsredovisningar. Det är mycket tal om ”den politiska risken” i rapporterna för år 2012. Företagen försöker förhålla sig till att det kan bli ändrade affärsmöjligheter om det blir regeringsskifte vid valet 2014.

Intresseorganisationen Vårdföretagarna räknar med att det kan bli inskränkningar i möjligheterna att ta ut vinst, särskilt efter att Miljöpartiets kongress i våras överraskande röstade igenom att välfärdsvinster måste återinvesteras.

Vänsterpartiet är sedan tidigare för ett vinstförbud och även Socialdemokraterna vill att vinsterna ska ”avsevärt begränsas”.

Nu har Vårdföretagarna noterat att färre företag startas i välfärdssektorn, och att etablerade företag skjuter upp investeringar. Av de stora aktörerna säger Vardaga till DN att investeringarna fortsätter, och att företaget därmed tar en medveten risk.

Enligt Attendos vd Henrik Borelius har man frågat politikerna hur en vinstreglering skulle gå till, men inte fått något svar.

– Det finns många andra företag som säljer till offentlig sektor, IT-system, byggbolag, kollektivtrafik. Alla de skulle också omfattas av vinstreglering, vilket jag inte kan se hur man skulle kunna genomföra i praktiken. Sverige skulle bli väldigt udda, runt om i Europa tillåts man

gå med överskott, säger Henrik Borelius.

– Det skulle vara en rätt stor omvandling av samhället om man skulle mena allvar med att avveckla alla privata vårdcentraler, skolor och äldreboenden i Sverige. Jag tror inte att någon har tänkt igenom konsekvenserna av det, fortsätter han.

Lagen om valfrihet, som ger medborgarna rätt att fritt välja utförare av äldreomsorg och hemtjänst, håller också på att få allt större fäste i kommuner runt om i landet.

Att man skulle kunna backa på den typen av reformer tror inte Borelius.

– När man väl klämt ut kaviaren ur tuben är det rätt svårt att få in den igen.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

DN 18 oktober 2013: Äldreomsorgen:

”Tvångsvård i hemmet när äldre nekas omsorgsboende”

“Humanare äldreomsorg. Trots sjukdom, flera svåra fall i hemmet och en uttryckt önskan om att få plats på äldreboende tvingas jag bo kvar hemma. Välbefinnande, trygghet och självbestämmande är målen med äldreomsorgen, enligt Socialtjänstlagen. Jag upplever inget av detta, skriver Gertrud Sigurdsen, Sveriges socialminister 1985–89.”

“Stockholms kommun, och säkert även andra kommuner, ägnar sig åt något som jag skulle vilja kalla tvångsvård i hemmet, något som knappast är förenligt med Socialtjänstlagen. Jag kan inte längre klara mig på egen hand och vill komma in på ett äldreboende, men kommunen, förvaltningsrätten och kammarrätten vägrar. Nu står mitt hopp till Högsta förvaltningsdomstolen.

Vård, skola och omsorg är starka ingredienser i ett välfärdssamhälle, och de är därför föremål för uppmärksamhet i debatten om välfärdens nedmontering. Debatten kan röra dåliga äldreboenden, och det finns naturligtvis bra och mindre bra sådana. Sen läser vi om den 84-åriga kvinnan som hoppade från sin balkong för att hon nekades plats på äldreboende, och vidare om 99-åringen som nekades plats, hans toalett var en trappa upp i bostaden. Kommunens omsorg ville lösa detta med att ställa en toalett i vardagsrummet.

Många kommuner anser att hjälp i hemmet skall utnyttjas först. Men 2 300 står i kö för att få plats på äldreboende samtidigt som 1 600 platser står tomma. Man tar sig för pannan, som det brukar heta.

Jag är själv med i den här verkligheten. Hösten 2012 konstaterade min husläkare att jag hade för högt blodtryck och blodtryckssänkande medicin sattes in. Jag fick balansproblem och vissa problem med rösten. Vid besök hos husläkaren i december skrev han ut remiss för skullröntgen (datortomografi). 17 januari gjordes en sådan och då konstaterades att jag har haft en del småproppar i hjärnan (inte en stroke). Nu kände jag behov av att få komma till ett äldreboende där det finns personal.

Jag bor ensam i en stor, fin lägenhet, har två söner som bor i stockholmområdet. Den 12 mars 2013 avslogs min begäran av Kungsholmens stadsdelsförvaltning, beställarenheten. Motiveringen var att mina behov kan tillgodoses i det egna hemmet. Jag är 90 år och i många avseenden en pigg nittioåring. Men jag har stora problem med rörligheten. Går regelbundet hos sjukgymnast för balansträning och jag har sedan 2008 trygghetslarm.

I Socialtjänstlagens 5 KAP 4 § står: ”Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.”

I 5 kap 5 § står ”Den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges.”

Stockholms kommun skriver i sina riktlinjer följande: ”Äldreomsorgen i Stockholms stad ska präglas av självbestämmande, individualisering och valfrihet. Utformningen av stöd som ges ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande, trygghet och meningsfullhet.”

Välbefinnande är en subjektiv känsla och inte något som kommunens tjänstemän kan avgöra.

Den 19 mars 2013 överklagade jag kommunens beslut till förvaltningsrätten, som i sin dom den 13 juni 2013 avslag överklagandet. Just den 13 juni ramlade jag på väg till logoped och bröt vänster handled. Det blev S:t Görans akut med gipsning av handleden och sen en vecka

på stockholmsgeriatriken vid Sabbatsberg. Jag kom hem dagen före midsommarafton.

Nu har jag hemtjänst morgon och kväll. I min överklagan till kammarrätten har jag beskrivit försämringen av mitt hälsotillstånd, men i sitt beslut 2 september 2013 står: ”Kammarrätten meddelar inte prövningstillstånd”. Förvaltningsrättens avgörande stod därför fast. Då återstod överklagan till Högsta förvaltningsdomstolen och en sådan skickade jag 12 september 2013. Men ännu den 13 okt har inget beslut nått mig.

Mitt hälsotillstånd har påtagligt försämrats efter fallet den 13 juni. Jag är påtagligt beroende av rollator. Jag känner mig osäker och orolig för att ramla igen. Jag har ramlat tre gånger sedan jag kom hem till min bostad.

”Känna välbefinnande och trygghet”, säger man i Stockholms riktlinjer för äldreomsorgen. Jag känner varken välbefinnande eller trygghet i min situation. ”Äldreomsorgen ska präglas av självbestämmande, individualisering och valfrihet”, sade kommunen.

I verkligheten tillämpar Stockholms kommun, och säkert även andra kommuner, något jag skulle vilja kalla tvångsvård i hemmet, som knappast är förenligt med socialtjänstlagen. Men det är förmodligen billigast för kommunen. Upp till kamp för en human äldreomsorg. Jag ska kämpa så länge jag orkar.

Gertrud Sigurdsen, socialminister 1985–1989 (S)”

“**Gertrud Sigurdsen**, född 1923, har en lång politisk karriär inom Socialdemokraterna bakom sig. Hon har bland annat varit riksdagsledamot från 1969 till 1991, samt bistånds-, hälsovårds- och slutligen socialminister, en post som hon innehade mellan 1985 och 1989. Hon var även ledamot av Socialdemokraternas verkställande utskott. **Hon bor i dag** på Kungsholmen i Stockholm.”

DN 19 oktober 2013: Äldreomsorg. Två av tre äldre nekas flytt till servicehus”

Ex-ministerns berättelse i DN upprör: ”Det känns förfärligt”

“Två av tre som ville flytta till ett servicehus i Stockholm 2012 fick nej. Av de 201 äldre som överklagade stadens nej till servicehus eller vård- och omsorgsboende i fjol fick nästan var fjärde rätt i domstol.”

– Jag tycker att det känns förfärligt, det finns jättemånga tomma platser på servicehusen, säger Ann-Katrin Åslund (FP), 1:e vice ordförande i kommunstyrelsen.

I fredagens DN skrev tidigare socialministern Gertrud Sigurdsen (S) en debattartikel om vad hon kallar tvångsvård i hemmet. Hon är 90 år gammal och bor ensam i en lägenhet på Kungsholmen. Efter sjukdom och flera svåra fall i hemmet vill hon till ett äldreboende men Stockholms stad säger nej.

Av de 714 äldre stockholmare som i fjol fick nej till en plats på ett äldreboende överklagade 201 personer beslutet. När det gäller vård- och omsorgsboende fick de gamla rätt mot staden i 35 procent av fallen, mer än vart tredje beslut var felaktigt. När det gäller servicehus fick 13 procent rätt i domstolen.

– Vi har sett att det finns ett antal överklaganden, under flera år. Nu finns det ett särskilt uppdrag i budgeten för 2014 att vi ska analysera dem djupare. Vi måste se vad det är som gör att vi inte har kommit överens med de äldre, säger äldreborgarrådet Joakim Larsson (M).

– Vi har jobbat stenhårt för det här, att staden måste ta hänsyn till hög ålder och trygghet, säger Ann-Katrin Åslund.

Den stadsdel där den äldre bor har en biståndsbedömning som grund som avgör om det finns ett behov av äldreboende. Tjänstemännen måste också, enligt Joakim Larsson, se till helheten, vilka som finns omkring den äldre.

– Om det handlar om otrygghet, om det ligger till grund för att någon inte klarar av att bo hemma, så ska det väga väldigt, väldigt tungt. Stadsdelarna vill oftast pröva hemtjänstinsats först, och ofta vill de äldre själva ha det på det sättet, säger han.

Du räknar in trygghetsboende bland äldreboenden, trots att det inte skiljer sig mycket från att bo hemma med hemtjänst?

– Skillnaden är att många söker sig till trygghetsboende för att bo tillsammans med andra, det finns gemensamma lokaler där, säger Joakim Larsson.

Men ingen personal?

– På trygghetsboenden kan det variera eftersom det är fråga om olika nivåer av hemtjänst.

En viktig orsak till att flera av Stockholms servicehus byggts om till trygghetsboenden är pengar. Arbetsmiljöverket ställer krav på stora ytor runt toaletterna i de äldreboenden där det finns personal.

– I Stockholm har trygghetsboende blivit ett skällsord. Jag har mött så många äldre som är oroliga och känner sig isolerade, som har sökt plats på servicehus och fått nej. De flesta vill bo hemma så länge som möjligt, men den dag de säger att de vill till ett äldreboende, då behöver de det, säger Ann-Katrin Åslund.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“Så många fick nej till äldreboende i Stockholms stad 2012

Vård och omsorgsboende

Ansökningar/beslut 3 531

varav bifall 3 140

varav avslag 386

varav delavslag 5

Domar som meddelats 95

Domar mot nämndens beslut 35

Ej verkställda domar 4

Servicehus

Ansökningar/beslut 827

varav bifall 499

varav avslag 328

varav delavslag 0

Domar som meddelats 106

Domar mot nämndens beslut 14

Ej verkställda domar 1

Källa: Äldreförvaltningen “

DN 28 okt 2013: Lista. Kommun för kommun.

“Så satsas det på de äldre”

“Det är stor skillnad på hur mycket pengar som landets kommuner satsar på vård och omsorg till sina äldsta invånare, enligt en ny sammanställning från Socialstyrelsen. Rikslistan toppas av Sundbyberg och i botten ligger Norrtälje.”

“– Det här är definitivt en indikation på kommunernas och de lokala politikernas ambitionsnivå för äldrevården, säger Matilda Hansson, utredare på Socialstyrelsen.

Socialstyrelsens lista bygger på ett index som utgår från kostnaderna, inte kvaliteten i sig. Om en kommun får 1,0 har den lagt lika stor andel, av kommunens totala kostnader, på vård och omsorg till invånare som är 65 år och äldre som den gruppens andel är av kommunens befolkning. Pengar som går till vård och omsorg som utförs av privata aktörer ingår också.

Norrtäljes resultat för 2012 är 0,6. Det innebär att kommunen lade 40 procent mindre till vård och omsorg för invånare som var 65 år och äldre, sett till hur stor andel dessa invånare utgör av samtliga som bor i kommunen.

Sundbybergs värde var 1,5. Kommunens andel för den här vården och omsorgen var alltså 50 procent högre än hur stor andel som 65-åringar och äldre utgör av samtliga i Sundbyberg.

– Vilket värde en kommun får beror på olika saker. En kommun är kanske generösare än andra med att bevilja hemtjänst eller särskilt boende, säger Matilda Hansson.

Eftersom det är kommunalt självstyre har Socialstyrelsen inte rätt att använda listan till att kritisera vissa kommuner.

– Det här materialet har tagits fram för att kommuner ska kunna se hur de ligger till jämfört med andra kommuner. Vi vill att de ska fundera

över hur de använder sina resurser, både de som ligger lågt och de som ligger högt. Är de nöjda med hur det ser ut i dag eller vill de kanske göra förändringar i sitt arbete med vård och omsorg till den här åldersgruppen? Det här borde ju även vara statistik som är intressant för allmänheten, här får invånarna tydligt veta hur deras politiker valt att prioritera olika områden, säger Matilda Hansson.

Hemsjukvårdens ansvar varierar mellan kommuner och Socialstyrelsen lista tar inte hänsyn till om hemsjukvårdens kostnader ligger på det lokala landstinget eller kommunen.

– Skulle vi även ta med det i vår sammanställning skulle resultatet möjligen påverkas något, men det skulle inte bli några dramatiska förändringar, säger Matilda Hansson.

Socialstyrelsen ska vässa sina granskningslistor. Nästa år kommer för första gången en jämförelse som synar hur bra kommunerna är på att ge de äldre ekonomisk och social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet som är målen i socialtjänstlagen.

Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se “

“Fakta.

Vård och omsorg av 65-åringar och äldre

Socialstyrelsen har även listat hur stor andel av kommunens kostnader som går till vård och omsorg av 65-åringar och äldre, utan att ta hänsyn till hur stor den gruppen är av befolkningen.

Högst på den listan ligger Ragunda i Jämtland.

Förra året gick 36 procent av den kommunens totala kostnad till vård och omsorg av äldre.

Andra kommuner som ligger högt finns i Västerbotten, Västernorrland och Norrbotten.

I den andra änden av den här listan ligger tre kommuner i Stockholmsregionen, Upplands-Bro, Botkyrka och Nykvarn.

I samtliga gick 11 procent av kommunens kostnader förra året till vård och omsorg av äldre. “

DN 28 okt 2013: Lista.

“På fem år vände kommunen från sämst i landet till toppen”

“För fem år sedan kallades äldrevården i Sundbyberg för den sämsta i landet. Med en omorganisering och nya resurser har klagomålen minskat, säger kommunens äldreombud. “

“Rigmor Hollsten, 80 år, har skadat ryggen och är enligt egen utsago ”invalidiserad”.

Det hindrar inte att hon fortsätter uppdraget som äldreombud i Sundbyberg.

Tillsammans med ett annat ombud fungerar hon som oberoende länk mellan kommunen och dess äldre medborgare.

Det har varit ett digert arbete sedan hon tillträdde 2007. Då skedde snabba upphandlingar inom äldreboenden, med stora omställningar som följd. Klagomålen till äldreombuden rasade in från äldre och deras anhöriga.

– Vi trodde inte att det var sant det vi hörde. Det var för lite mat, dåligt med personal och de äldre fick inte komma ut, säger Rigmor Hollsten.

2008 kom Socialstyrelsen med en undersökning som visade att Sundbyberg hade sämst äldrevård i hela Sverige. Bara 56 procent var nöjda med äldreboendet i kommunen.

Året därpå slog länsstyrelsen och anhöriga larm om situationen på ett av kommunens största äldreboenden. Kommunen kallade till krismöte.

Rigmor Hollsten säger att Sundbyberg till sist tog kritiken på allvar. – Jag måste faktiskt berömma ”Sumpan” för hur de tagit tag i det här. De har delat upp verksamheter som tidigare var för stora. Personalen är omtyckt och ger ett bra bemötande. Klagomålen har minskat avsevärt.

Bäst tycker hon om satsningen på sociala projekt. Många äldre har tidigare isolerats när de inte fått plats på äldreboenden eftersom de ansetts vara för friska. Nu har kommunen skjutit till resurser till träffpunkter för pensionärer.

– Det gör en väldigt stor skillnad. Speciellt för många ensamma äldre män som annars blir osynliga. På träffpunkterna finns flera aktiviteter, men också möjlighet att bara umgås.

Men att Sundbyberg nu påbörjat ett förändringsarbete och skjuter till resurser betyder inte att allt är frid och fröjd.

– Maten i hemtjänsten är ingen upplyftande erfarenhet, kan jag säga. Där måste det till en förändring.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“Vad tycker du om Sundbybergs äldrevård?”

Enkät: Mikael Delin

Ulf Bergsten, 75 år, pensionär, Sundbyberg: – Jag tycker att de tar väl hand om oss här. Jag har inte tänkt på att det skulle ha varit dåligt förut, men nu är det inga problem. Självt går jag bara till vårdcentralen ibland, den är bra.

Ulla Bergsten, 70 år, pensionär, Sundbyberg: – Bilden av Sundbyberg är ju att äldrevården hade ett oerhört dåligt rykte här. Nu vet jag faktiskt inte hur den är, jag själv har inte haft kontakt med den.

Harald Karlsson, 74 år, pensionär, Sundbyberg: – Det är bra att de satsar på äldrevården, även om jag inte har någon erfarenhet av den själv. Jag är smålänning så jag kanske flyttar tillbaka dit när det blir dags.

David Andersson, 23 år, brevbärare, Sundbyberg: – Jag skulle inte ha något emot att bli äldre i Sundbyberg. Här känns det tryggt, även för äldre. Det är bra att pengarna inte bara går till oss som är unga. “

DN 28 okt 2013: Kommuner i topp ...

“Sundbyberg”

“**Maria Boman Kreij (KD)**
Kommunalråd samt ordförande äldrenämnden

1 Varför är ni i topp?

– De tre senaste åren har äldrevården varit ett av våra mest prioriterade områden. Innan dess hade vi en rankning som inte var så positiv. Vi har kämpat oss upp från den med investeringar och utbildningar.

2 Får de äldre för stor andel av pengarna?

– Det är en ständig diskussion, än så länge är det inte så.

3 Hur ska ni utveckla?

– Vi har två stora kolosser till äldreboenden som vi vill spränga sönder till flera mindre boenden på olika ställen i stan. Dessutom måste vi utbilda fler i demens.

1. Sundbyberg 1,5
2. Solna 1,4
3. Stockholm 1,4
4. Kiruna 1,3
5. Ragunda 1,3
6. Lund 1,3
7. Lidingö 1,2
8. Malå 1,2
9. Åre 1,2
10. Gällivare 1,2

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“Fakta.

Listorna baseras på hur mycket pengar kommuner lägger på vård och omsorg för 65-åringar och äldre. Det är ett index över hur stor del den vården och omsorgen är av kommunens totala kostnader, relaterat till den åldersgruppens andel i kommunen.

1,0 betyder att andelarna är lika stora.

Källa: Socialstyrelsen”

... och de i botten

“Norrtälje”

“**Erik Langby (M)**
Ordförande sjukvårds- och omsorgsnämnden

1 Varför är ni i botten?

– Vi har haft låga kostnader för exempelvis våra lokaler, som är gamla. Vi har också hushållat med resurserna, men vi ser inga tecken på att det skulle vara så att folk far illa av det.

2 Får de äldre för liten andel av pengarna?

– Vi har haft för få äldreboendeplatser och därför ska vi bygga ut dem nu. Så kostnaderna för äldrevården kommer att öka.

3 Hur ska ni utveckla?

– Förutom fler boenden kommer vi att renovera eller byta ut våra gamla lokaler.

1. Norrtälje 0,6
2. Valdemarsvik 0,7
3. Upplands-Bro 0,7
4. Staffanstorps 0,7
5. Nykvarn 0,7
6. Emmaboda 0,7
7. Flen 0,7
8. Tyresö 0,8
9. Sigtuna 0,8
10. Håbo 0,8

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“Fakta.

Listorna baseras på hur mycket pengar kommuner lägger på vård och omsorg för 65-åringar och äldre. Det är ett index över hur stor del den vården och omsorgen är av kommunens totala kostnader, relaterat till den åldersgruppens andel i kommunen.

1,0 betyder att andelarna är lika stora. Källa: Socialstyrelsen “

DN 17 oktober 2013: Ny rapport från Stadsmissionen:

”Så kommer vi aldrig att lösa hemlösheten”

“Många kommuner bryter mot lagen och struntar i viktiga verktyg mot hemlöshet. Det hävdar Stockholms Stadsmission i en ny rapport. – Om de inte börjar arbeta annorlunda så kommer vi aldrig att lösa hemlösheten, säger Marika Markovits som är chef för föreningen.”

“Rapporten ”Hemlös 2013” presenteras av Stockholms stadsmission i dag. I den har föreningen undersökt hur landets 51 storstadskommuner, tillhörande Stockholm, Skåne och Västra Götaland, arbetar mot hemlöshet.

Det är lag på att alla kommuner ska ha antagit egna riktlinjer för bostadsförsörjning under den här mandatperioden. Riktlinjerna ska visa kommunens ambitioner med bostadspolitiken. Men det är bara 18 av de 51 kommunerna i rapporten som följer lagen.

– Det visar att de inte vet vad som behövs för att motverka hemlöshet. De tror att det är en fråga för social-tjänsten, och förstår inte att det krävs att man samordnar både bostadspolitiken och socialpolitiken, säger Marika Markovits.

Enligt henne är kopplingen mellan bostadsbrist och hemlöshet tydlig.

– Hemlösheten ökar med 500 personer per år, i takt med bostadsbristen. Det är inte längre ett problem som enbart innefattar personer med missbruksproblem eller psykisk ohälsa. Vi ser också att det är nya grupper, som ungdomar, barnfamiljer och äldre som blir hemlösa.

Även bland de kommuner som har riktlinjer är det bara ett fåtal som redovisar antalet hemlösa i kommunen, identifierar riskgrupper eller lyfter fram vikten av samverkan.

En av kommunerna som helt saknar riktlinjer är Lund. Men socialnämndens ordförande Göran Wallén (M) tror inte att det leder till sämre arbete mot hemlöshet.

– Hemlöshet är en av de frågor vi satsat mest på de senaste åren. Vi har avtal med privata och kommunala bostadsbolag om bostäder för utsatta. När vi säljer mark avsätter vi fem procent för sociala ändamål. Jag tycker samarbetet fungerar väl oavsett riktlinjer, säger han.

I Lund finns ungefär 120 hemlösa i kommunens kartläggning. Det är en mycket osäker siffra. Den växande gruppen hemlösa EU-medborgare utgör ett stort mörkertal i hela Sverige.

– I det avseendet måste vi arbeta på ett annat sätt än tidigare där. Om vi inte vet vilka de är kan de inte få den hjälp de har rätt till, säger - Göran Wallén.

En kommun som satsat mycket på riktlinjerna är Mölndal. Där är ambitionen att alla inblandade politiska områden ska samarbeta mot hemlösheten.

– Vårt arbete i byggnadsnämnden påverkar i högsta grad de sociala frågorna. Nyckeln är strategisk planering över förvaltningsgränserna. Vi lyfter gemensamma mål och utmaningar, säger byggnadsnämndens ordförande Maria Ådahl (FP).

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“Fakta. Riktlinjerna.

Endast 23 procent följer lagen

Alla kommuner ska ha riktlinjer för bostadsförsörjningen antagna under denna mandatperiod.

Enligt Boverket är det bara 66 kommuner, eller 23 procent, som följer lagen.

Av de 51 storstadskommuner som Stockholms stadsmission undersökt har 18 riktlinjer antagna under den här mandatperioden.

Ingen av de undersökta kommunerna hänvisar till kartläggningar av hemlöshet eller nämner den växande gruppen av hemlösa EU-migranter i sina riktlinjer.

Bara fyra kommuner i undersökningen identifierar missbrukare som en grupp som har svårt att få bostad.

Källa: DN, Stockholms Stadsmission”

DN 25 okt 2013: Åldringsvården.

“Glöm inte bort alla äldre som är hemlösa”

“Under senare tid har medierna uppmärksammat åldringar som nekats komma in på äldreboenden då de av olika skäl inte kan bo kvar hemma. En tyst osynlig grupp äldre, som inte uppmärksammas, är äldre hemlösa. Vet vi hur många de är?”

Kartläggningar av hemlösa görs nationellt vart sjätte år av Socialstyrelsen och i vår huvudstad vartannat år av Stockholms stad. Socialstyrelsen fann 2011 i Sverige cirka 1 500 hemlösa, 65 år eller äldre. Av dessa var cirka 200 akut hemlösa, de sov exempelvis på härbärgen/akutboenden eller utomhus/i offentliga utrymmen. Stockholms stad fann 2012 i huvudstaden 151 hemlösa, 65 år eller äldre, varav 22 var 75 år eller äldre. Cirka 30 var akut hemlösa.

Ovanstående siffror rörande antalet äldre hemlösa är minimisiffror då båda kartläggningarna har ett okänt bortfall.

Vad som främst kännetecknar de äldre 1 500 hemlösa är att hela 39 procent har problem med fysisk ohälsa och att de flesta har levt i hemlöshet under många år. Även missbruk och psykisk ohälsa är relativt vanligt förekommande. Gruppen akut hemlösa är de som far mest illa.

Det finns bra äldreboenden för hemlösa missbrukare, exempelvis Bergsjöhöjd i Göteborg och Gamlebo i Stockholm, boenden som har inrättats så att äldre missbrukare kan bo där på sina egna villkor.

I DN.STHLM (11 oktober) anges att Stockholm snart har en ny strategi för arbetet mot hemlöshet. Vi får hoppas att det skapas ytterligare äldreboenden för hemlösa missbrukare men även långsiktiga boendelösningar för psykiskt sjuka äldre hemlösa och för äldre hemlösa som inte har några kända problem förutom brist på bostad (24 procent enligt Socialstyrelsens kartläggning).

Det är ovärdigt att det i välfärdslandet Sverige finns äldre som med åldrandets krämpor lever i mångårig hemlöshet. Låt oss rätta till detta. Ytterst handlar det om vår människosyn.

Jan Halldin, leg läk, med dr, Danderyd “

DN 20 okt 2013: Ewa Stenberg:

“En tungviktare på områden där mycket pengar finns”

“Lobbyisterna för vårdföretaget Vardaga, som tidigare hette Carema, såg glada ut när de stod vid sin monter på M-stämman i går. Det hade åkt hit till Norrköping för att försöka påverka ett beslut som är avgörande för företagets framtid. Och det gick deras väg.

I fredags led nämligen den moderata partistyrelsen otippat nederlag när en majoritet av ombuden beslutade att partiet ska verka för lagstadgad valfrihet inom äldreomsorgen. Till att börja med ska det gälla hemtjänsten. Det betyder att kommuner inte längre kommer att kunna säga nej till den som vill erbjuda ett privat alternativ.

Det var länge sedan de privata vård- och omsorgsföretagen hade vinden i ryggen. Den politiska opinionen har vänt, bort från dem och friskolorna.

För några år sedan var valfrihet en slogan som räckte för att övertyga en moderat, och oftast också en socialdemokrat.

I stället plågar debatten om vinster i välfärden både S och M. Carema stod en stund i centrum för den, efter DN:s avslöjanden om missförhållanden på deras äldreboende Koppargården.

Nu har företaget bytt namn och intensifierat sina försök att påverka politiska beslutsfattare. Politisk lobbying bedrivs framför allt av företag och organisationer vars verksamhet är beroende av demokratiskt fattade beslut. Som vård- och skolföretag, elbolag, järnvägsbolag och lärarnas fackförbund.

Påtryckarna är rationella. De koncentrerar sig på partier som antingen har stort inflytande i riksdag, kommuner och landsting eller är

centrala aktörer för att kunna ändra eller införa de önskade lagarna, skatterna eller bidragen. När det gäller kärnkraften och energipolitiken är Socialdemokraterna en sådan nyckel. Partiet förespråkar en energi-uppgörelse över blockgränserna, vilket kan ge energibolagen nya spelregler om den blir verklighet.

Sverigedemokraterna är det lika logiskt att inte besöka. De styr inga kommuner och har inget inflytande över landets politik.

Det mesta av lobbyingen i Sverige sker dolt, med metoder som personliga samtal, faktaunderlag, opinionsmätningar och förslag till motions-texter.

Men på stämmor och kongresser visar några av landets lobbyister öppet upp sig. Här kan de få nya kontakter, argumentera och försöka förstå hur politikerna tänker.

Almegas näringspolitiska chef Ulf Lindberg såg också nöjd ut vid sin monter i går. Han berättar att han hade försett ombud med argument "ända in på mållinjen" under moderatstämmans debatt om att införa lagstadgad valfrihet i äldreomsorgen.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 6 nov 2013 : Särskilt boende.

“Fler äldre vill bo ihop sedan ny lag infördes”

“För ett år sedan fick äldre par rätt att bo tillsammans i särskilt boende, även om bara den ena behövde det. Socialstyrelsens uppföljning visar att antalet ansökningar har ökat efter lagändringen“

“Rätten att bo ihop på särskilt boende, trots att bara den ena partnern är så sjuk och skröplig att hon eller han behöver en sådan plats, slogs fast i socialtjänstlagen i november förra året. Första halvåret efter den lagändringen fick kommunerna in minst 257 sådana ansökningar.

– Det är nästan lika många som under hela 2012. Om den här ökningen beror på att det fanns ett uppdämt behov eller om det är allt fler som nu vill använda den här möjligheten vet vi inte, säger Dick Lindberg, utredare på Socialstyrelsen, om den nya undersökningen som bygger på enkätsvar från 232 kommuner och stadsdelar.

Av de ansökningar som har avgjorts efter lagändringen har cirka 90 procent beviljats.

I flertalet ansökningar som inte beviljades berodde det på att ansökan hade dragits tillbaka eller att personen som behövde boendet hade avlidit.

– Vi har även tittat på ansökningar som gjordes före lagändringen, och där ser vi att det var lika stor andel som beviljades då, men enligt andra paragrafer än nu. Av det jag sett stämmer inte det intryck man har fått tidigare om att kommunerna har varit ogina, tvärtom, säger Dick Lindberg.

Även om äldre har laglig rätt att bo ihop finns det vissa frågetecken kvar.

– Lagen har inte gjort undantag för demensboenden, men det kan vara svårt att bo där om man själv inte är dement. Man kan uppleva att det känns instängt och att det sociala livet blir begränsat. En del kommuner ordnar det här genom att ordna plats på en annan avdelning på samma boende eller liknande lösningar, men vi behöver följa upp hur det här fungerar.

Under de intervjuer som Socialstyrelsen har gjort med elva kommuner har det framkommit att det ibland är anhöriga som manar på om att paret ska bo tillsammans på det särskilda boendet.

– Det kan vara barnen som tycker att föräldrarna ska bo ihop. Det är därför viktigt att kommunen gör en noggrann utredning om hur båda parter vill bo, säger Dick Lindberg.

Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se

“Fakta.

Nya regler för ett år sedan

Den nya bestämmelsen i socialtjänstlagen om äldres rätt att bo tillsammans i särskilt boende infördes den 1 november 2012. Den är kopplad till den som behöver boendet.

Tidigare riktades beslutet ofta till den som flyttade med. Då hade kommunen ingen skyldighet att bevilja parboendet. Däremot hade många kommuner infört en lokal parboendegaranti.

För att få bo tillsammans på särskilt boende måste paret ha bott tillsammans under en längre tid. “

DN 12 nov 2013 .

“FP-utspel om vård väcker förvåning”

“Den privata vårdbranschen kritiserar i dag FP-ledaren Jan Björklunds utspel om krav på riskkapitalbolag för att de ska få äga vårdbolag.

– Vi är förvånade. Det känns oseriöst. Min slutsats är att det inte finns någon analys bakom utspelet utan att det handlar om en panikreaktion på en opinion, säger Håkan Tenelius på Vårdföretagarna.

DN “

DN 11 nov 2013 :

“FP: Inga riskkapitalbolag”

“Folkpartiet vill förbjuda riskkapitalbolag inom sjukvård och äldreomsorg.

– Vi vill ha bort riskkapitalbolagen som ägare eftersom att de är för kortsiktiga. Vi vill att det ska finnas långsiktiga och seriösa ägare, säger FP-ledaren Jan Björklund.

Kravet om långsiktigt ägande liknar de skärpta reglerna som nu gäller för friskolor. Förslaget ska läggas fram på Folkpartiets landsmöte som startar på torsdag.

TT “

DN 27 okt 2013:

“Pojkar fick stryk av mamma varje dag”

“En enda dag om året slapp pojkarna få stryk – när de fyllde år. Den fruktansvärda historien berättar tre bröder i Västmanland, 9, 10 och 14 år gamla, om sin mamma som nu åtalats misstänkt för grov fridskränkning.

I förhör har pojkarna berättat att modern piskat dem med sladdar på ryggen, slagit dem med kvastar och flera gånger knivskurit dem, skriver vlt.se.

Till slut anmälde de henne hos polisen.

Kvinnan har suttit häktad sedan början av september och hon blev i oktober av med vårdnaden av samtliga sina barn. Mamman hävdar att pojkarna hittar på men läkarundersökningar har visat att de haft ärrbildningar som styrker deras historia.

En av pojkarna ska ha berättat för polisen att mamman själv blivit slagen när hon var liten och att det var därför hon slog dem.

TT “

DN 28 okt 2013: Vanvård.

”Vanvårdade nekas pengar trots förbjuden bestraffning”

“Dubbelt svek. Nära hälften av ansökningarna om ersättning för vanvård avslås. Att en bestraffning ansågs ”normal” vid tiden ska inte spela någon roll. Men just det argumentet används av Ersättningsnämnden, även när det finns direkta bevis för motsatsen, skriver forskarna Bengt Sandin och Johanna Sköld vid Linköpings universitet. “

“ Fyrtio procent av dem som ansöker om den statliga ersättningen för dem som vanvårdats i samhällsvården av barn och unga, får avslag. Nyhetsmedier har de senaste veckorna rapporterat om personer som fått avslag från Ersättningsnämnden trots att de fått utstå upprepade omflyttningar, kränkningar och stryk under sin tid på barnhem och i fosterhem. De flesta får avslag med hänvisning till att den vanvård de berättat om inte lever upp till Ersättningsnämndens tolkning av begreppet vanvård av allvarlig art.

En förklaring till att många nu känner en djup besvikelse i stället för en känsla av upprättelse när de vänder sig till Ersättningsnämnden är att definitionen av vanvård dramatiskt förändrats från Vanvårdsutredningen – den utredning som genom intervjuer med nära 900 personer kartlade vanvården från 1920-tal till 2000-tal – till den lag som Ersättningsnämnden har att fatta beslut utifrån. För att skilja ersättningsberättigad vanvård från annan vanvård har begreppet vanvård av allvarlig art införts. En knäckfråga har varit hur vanvård ska tolkas i ett historiskt perspektiv.

Efter flera fruktlösa försök att skapa en definition av vanvård som relaterade till synen på barnuppfostran vid olika tider, drog Vanvårdsutredningen slutsatsen att ett barns lidande och utsatthet inte låter sig definieras av vilka synsätt som för tillfället varit förhärskande (SOU 2009:99, s. 123). Men i dag är det just en sådan definition som styr begreppet vanvård av allvarlig art och därmed vem som beviljas ersättning och inte. Enligt den lag som Ersättningsnämnden har att utgå ifrån ska nämnden ta hänsyn till förhållandena vid tidpunkten för händelserna när man bedömer om övergreppen och försummelserna har varit av allvarlig art (1 §, SFS 2012:663). I klartext betyder det att nämnden ska ta hänsyn till vad som ansågs vara ”normalt” vid olika tidpunkter.

Som barndomshistoriker kan vi konstatera att det är problematiskt att fastställa vad som har varit acceptabelt eller ”normalt” i olika tider. Kroppslig bestraffning av barn förbjöds definitivt 1979, men det betyder inte att äga dessförinnan var lagligt eller acceptabelt. Kroppsliga bestraffningar av vissa barn har reglerats av lagar och föreskrifter långt tidigare, det gäller i synnerhet barn i den sociala barnvården. Att fastställa vad som var ”normalt” är också problematiskt eftersom de sätt barn har behandlats och uppfostrats på har varierat med barnens ålder, kön, klasstillhörighet och även var i landet barnen har bott. Det finns ingen forskning som kan ge stöd för vad som var en ”normal” uppfostran i Sverige med utgångspunkt från hur barn faktiskt har behandlats, på till exempel 1950-talet.

Lagstiftaren slår fast i propositionen till lagen om ersättning ”att exempelvis få lägga sig utan kvällsmat eller duscha i kallt vatten för att man varit för livlig har inte varit ovanliga bestraffningar och får i många fall anses överensstämma med värderingarna i samhället vid tiden.” (Prop 2011/12:160, s. 23). Lagstiftaren gör inga hänvisningar till forskning eller lagregler för att stödja detta påstående som nu kan

antas ligga till grund för vem som får ersättning och vem som får avslag. Hur stämmer påståendet med det ansvar som staten tog på sig för barnen? I själva verket förbjöd Socialstyrelsen sådan behandling av barn på barnavårdsanstalter redan 1948. Publikationen ”Råd och anvisningar i socialvårdsfrågor” (1948:49) innehåller mycket klara direktiv om vad som var förbjudet att göra mot barnen. Följande bestraffningsformer förbjöds i denna publikation som distribuerades till alla barnavårdsanstalter och barnavårdsnämnder i landet:

Att kroppsaga barnet med örffilar, stryk och liknande.

Att stänga in barnet eller isolera det i rum eller garderob.

Att kallduscha eller tvångsduscha barnet.

Att dra in måltider för barnet.

Att använda tvångsmatning vid matvägran.

Att tvinga barnet göra sådant som han/hon frivilligt borde göra dagligen, till exempel att tvinga barnet i säng som straff.

Om just tvångsduschning uttryckte sig Socialstyrelsen så här 1948:

”Tvångsduschning – en metod som väl endast tillgripes av mycket inkompetenta, ja, sadistiska personer – kan skapa en för lång framtid bestående olust eller fruktan för bad och duschning.”(ROA 1948:49, s. 11.)

Det som Socialstyrelsen förbjöd 1948, blir plötsligt år 2012 i regeringens proposition betraktat som normala fysiska tillrättavisningar. Lagstiftaren kräver att Ersättningsnämnden ska ta hänsyn till hur barn i allmänhet hade det utan att veta vad som var allmänt förekommande snarare än att ta hänsyn till de krav som ställdes på vården av omhändertagna barn i samtiden. Som barndomshistoriker vill vi understryka att det är oerhört problematiskt att göra bedömningar utifrån hur barn i allmänhet behandlades eftersom sådan kunskap saknas. Detta har vi

framfört till Ersättningsnämnden. Det är svårt att se hur Ersättningsnämnden kan legitimera sina beslut om man inte tar hänsyn till de krav som ställdes på samhällsvården i samtiden.

De personer som nu söker ersättning har inte haft en uppväxt som barn i allmänhet. De var omhändertagna av samhället och placerade i fosterhem eller på barnhem. Upprättelseprocessen handlar inte om att granska enskilda personers brott mot barn, utan om att uppmärksamma att samhället, som gjorde distinkta utfästelser om hur barnen skulle behandlas, har svikit sina åtaganden. Samhällets krav på behandlingen av barn som placerats på barnhem eller i fosterhem har varit mer preciserade än på biologiska föräldrar. Det blir tydligt om vi granskar de krav och rekommendationer som har uttryckts i lagar, förordningar, föreskrifter och handböcker riktade till socialarbetare, där den citerade publikationen från Socialstyrelsen bara utgör ett av många exempel. Samhället svek de här personerna när de var barn och nu sviker man dem igen genom att inte erkänna att det fanns regler för hur de skulle tas om hand.

Bengt Sandin, professor Tema barn, Linköpings universitet
Johanna Sköld, fil dr Tema barn, Linköpings universitet samt f.d. utredningssekreterare i -Vanvårdsutredningen “

“ **Bakgrund. Ersättning för vanvård**

Vanvårdsutredningen arbetade 2006–2011 med att genom intervjuer kartlägga förekomsten av vanvård i den sociala barnvården.

2011 meddelade regeringen att ingen ersättning skulle utgå. Beslutet kritiserades och ändrades i en ny överenskommelse.

Ersättningsnämnden bildades 1 januari 2013. Det är möjligt att ansöka om ersättning till och med 31 januari 2014. “

DN 30 okt 2013 Skakvåld.

“Föräldrar mister vårdnaden om barnen”

“Föräldrarna till en pojke som skadats allvarligt i hemmet får inte tillbaka vårdnaden. Pappan har friats från misstankar, men domstolen bedömer ändå att pojken sannolikt utsatts för skakvåld i föräldrarnas vård. “

“Pojken drabbades knappt ett halvår gammal av hjärnblödning. Pappan polisanmäldes misstänkt för att ha orsakat den genom skakvåld, men förundersökningen lades ner.

Föräldrarna överklagade beslutet om att omhänderta den nu ettåriga pojken och hans treåriga syster enligt LVU, men kammarrätten avslår nu deras begäran, skriver Juridik Idag.

– Att förundersökningen lagts ner saknar avgörande betydelse för vår bedömning. Det centrala för oss är att avgöra om det finns en påtaglig risk att barnet skadas i sitt hem, säger lagman Gertrud Forkman vid kammarrätten i Jönköping.

Kammarrätten konstaterar i domen att det är ”sannolikt” att pojken utsatts för skakvåld när han varit i sina föräldrars vård. Men Gertrud Forkman tycker inte att domstolen med den formuleringen tar ställning i skuldfrågan.

– Fokus är inte på vad mamma eller pappa har gjort, utan fokus är om det finns några risker för barnet i hemmiljön.

Men bedömningen baseras ju ändå på vad rätten anser att det är sannolikt att mamma eller pappa gjort?

– Vad som sannolikt har skett i hemmet, ja. Men vi konstaterar också att det inte är alldeles klart hur det gått till när skadan uppkommit, säger Gertrud Forkman.

Även pojken syster drabbades av en ovanlig skada när hon var liten, en lårbensfraktur som enligt rätten inte kunnat förklaras på ett tillfredsställande sätt. Det finns också uppgifter från BVC om att pojken vid flera besök haft oförklarliga blåmärken.

TT har sökt föräldrarnas advokat som inte har återkommit. Pappan har förnekat brott.

Anja Haglund/TT “

“Fakta. LVU

Grunden för ett omhändertagande enligt lagen om vård för unga (LVU) kan vara att barnets föräldrar inte kan ge tillräckligt stöd för en bra uppväxt. Missförhållandena ska riskera att skada barnets hälsa eller utveckling, eller att barnet lever ett destruktivt liv med exempelvis missbruk eller kriminalitet.

Socialtjänsten gör en utredning om vårdbehovet. Därefter beslutar förvaltningsrätten om omhändertagandet.

I fjol omhändertogs nästan 30 000 barn och ungdomar.

Källa: Statens institutionsstyrelse “

DN 30 okt 2013: Bokstäver som bråkar. Läsarreaktioner

”Mycket läggs på föräldrarna”

“Insidans artiklar om dyslexi har engagerat många läsare. I dag publicerar vi några läsarmejl, och intervjuar Carl-Henrik Hallström som berättade om sina problem på dysleximässan förra helgen. “

“Tack för artikel om dyslexi. Dock kan jag påpeka att fenomenet inte var okänt i Sverige. Bifogar ett intyg från framsynta Elsa-Brita Nordlund som bedömde min ”ordblindhet” redan 1946 och vars intyg hjälpte mig in till studier i realskolan Östra real trots underkända prov i svenska. Där fick jag även hjälp av min lärare i engelska, Gunnar Malmen. Så helt okänt var det inte på 50-talet.

Tore Södermark, pensionerad praktiserande läkare

I intyget från 1946 står det att Tore Södermarks ”intellektuella utrustning är mkt god” och att han uppvisar ”en typisk ordblindhet” med svårigheter som ”i allt förklarar hans dåliga rättskrivningsresultat. Pojken bör ha specialundervisning för sin ordblindhet i svenska språket”.

Mitt namn är Amanda Lövström och jag är 25 år. För fyra månader sedan tog jag en dubbel examen i juridik och jobbar nu på ett av Tysklands största företag. Allt detta har jag lyckats göra trots att jag har dyslexi. Jag är så förbannat trött på att det skall målas ut som ett hinder, visst till viss del är det så och jag kan inte säga att jag inte ständigt har ångest över mitt handikapp eller vad man skall kalla det.

Men om sanningen skall fram så går det att lära sig. Visst, jag har fått ägna kanske 100 timmar mer på att fixa mina tentor – men det går. Ge unga dyslektiker och föräldrar till dem något att sträva efter, visa att det är möjligt att faktiskt ta sig så långt som det bara går om man vill.

Amanda Lövström

Jag blev jätteglad när jag slog upp DN i dag och såg att ni ska ha en artikelserie om dyslexi. Jag skulle verkligen tycka det vara intressant att ta upp skolans roll. Eftersom dyslexi är så vanligt vore det, som förälder, bra att veta vilka krav man kan ställa på skolan. Jag upplever nämligen att väldigt mycket läggs på oss som föräldrar. Vi ska ha koll på olika appar och ladda ner de läroböcker barnen ska läsa och dessutom gärna se till att dessa skivor och appar används på rätt sätt.

En andra aspekt som jag tycker är intressant och som man sällan tar upp i medierna är dyskalkyli – det vill säga räknesvårigheter. Det har inte forskats lika länge på dyskalkyli som dyslexi, men dessa funktionsnedsättningar hänger ofta ihop, och det känns angeläget att öka medvetenheten om det.

Jessica, mamma till tolvårig dotter som har både dyslexi och dyskalkyli.

Följde med intresse och glädje DN:s serie om dyslexi. Det är upplyftande men också nödvändigt med artiklar som lyfter fram hur vanligt det är, hur personer på olika sätt tacklar vardagsproblemen som uppstår på grund av dyslexin, men hur laddat det fortfarande är att ha den funktionsnedsättningen.

Jag är kommunikationschef på statliga Myndigheten för tillgängliga medier (tidigare Talboks- och punktskriftsbiblioteket), som huserar under Kulturdepartementet.

Vi har i uppdrag att tillgängliggöra litteratur för personer som har en läsnedsättning som gör att man inte kan läsa tryckt text, där dyslexi naturligtvis ingår. Man lånar via vanliga bibliotek och i dag finns det över 100 000 titlar på cirka 45 olika språk att tillgå. Sedan några år tillbaka kan användarna också registrera sig för tjänsten egen nedladdning vilket gör att man på egen hand kan låna talböcker via nedladdning 24 timmar om dygnet sju dagar i veckan.

Anne Stigell “

DN 30 okt 2013: Bokstäver som bråkar.

“Carl-Henrik hade ont i magen varje dag”

“Nästan varje dag gick Carl-Henrik Hallström till skolan med ont i magen. Bokstäverna ville inte hamna på rätt plats och det tog lång tid att lära sig läsa. Lärarna tyckte att han slarvade alldeles för mycket, och eftersom han inte ansågs riktigt skolmogen fick han gå om fyran.

– Ingen i skolan upptäckte att jag hade dyslexi utan jag fick dras med mina svårigheter under resten av grundskolan och i gymnasiet – utan att få någon diagnos och utan att få någon hjälp, berättar Carl-Henrik Hallström.

I dag är han Nordenchef för indiska Wipro, ett av världens största IT-företag. Och nu – snart femtio år gammal – berättar han öppet att han lider av dyslexi, att han har svårt att skriva och läsa. I förra veckan var han en av huvudtalarna på dysleximässan i Sollentuna norr om Stockholm.

– I femman knöt sig allt för mig. Jag blundade när fröken eller magistern frågade något, trodde på något konstigt sätt att de inte skulle se mig då.

– Jag gick i skolan på 70-talet, vilket var både en nackdel och en fördel. Vi hade inga läxor och det var ganska kravlöst. Det gjorde att jag ändå klarade mig hyfsat. Fast när vi skulle läsa något tog det alltid otroligt mycket längre tid för mig än för kamraterna.

Efter två år i gymnasiet gjorde Carl-Henrik lumpen. Samtidigt läste han på komvux för att få behörighet att kunna studera på högskolan.

– Jag brukar säga att vi dyslektiker inte ser något ljus i tunneln. De flesta vet att det ofta ger resultat att läsa och plugga, men vi får traggla med varje sida och för dem som har störst problem blir allt till slut en enda röra.

Fast, säger Carl-Henrik, kanske utvecklar dyslektiker andra förmågor som kan vara värdefulla. Själv har han blivit bra på att uttrycka sig i bilder och har lätt att föreläsa inför andra. Han är också bra på att dra fram det viktigaste ur en text och att se svagheter i resonemangen.

Carl-Henrik Hallström gick förvaltarlinjen på Stockholms universitet, och från 25-årsåldern har han haft olika chefsposter i näringslivet.

– Under en längre period var jag styrelseordförande i flera bolag, bland annat ett renhållningsbolag. Vid ett tillfälle berättade ekonomichefen att ”bland chaufförerna fanns det bara dyslektiker och dem kan man ju bara inte prata med”. Då svarade jag att jag själv är en sådan person. Då blev det tyst.

I skolan hade Carl-Henrik dålig självkänsla och skämdes över sina problem. Men han har ändå haft tur.

– Mina föräldrar stöttade mig hela tiden. När jag kom ut i näringslivet fick jag en bra mentor och som chef har jag alltid haft anställda runt mig som kunnat ”rätta” stavfelen. Jag var 30 när jag blev vd och sedan dess har jag haft sekreterare som har betytt väldigt mycket. Min hustru har fått läsa det jag skrivit om det skulle skickas ut snabbt under helgen.

Eftersom Carl-Henrik Hallström själv har svårt att läsa och skriva märkte han att hans mellersta dotter också har samma svårigheter. Han tycker att det är otroligt viktigt att lärarna tidigt försöker avgöra om någon elev har dyslexi.

– **Tidig hjälp** är A och O. Men sedan är det viktigt att eleverna får stöd även längre fram, i gymnasiet är det tuffa krav för att hänga med.

För dem som arbetar eller har arbetat nära honom är hans svårigheter ingen hemlighet, men det var först i fyrtioårsåldern som han vågade berätta för affärskontakter och andra.

– Bolaget där jag jobbar nu vill stötta lokala organisationer i de länder där man verkar. Redan innan jag började där var det bestämt att vi skulle samarbeta med dyslexiförbunden i de nordiska länderna. Därför känns det naturligt för mig att nu öppet berätta att jag har dyslexi. I dag sköljer information över oss, och det blir allt viktigare att kunna läsa.

Thomas Lerner thomas.lerner@dn.se “

DN 4 nov 2013 : Fråga Insidans experter. Psykologerna Liria Ortiz och Martin Forster svarar.

”**Barnet biter och slår sitt äldre syskon**”

“Det äldre syskonet blir slaget och bitet av det yngre. Storasyskonet försvarar sig inte utan blir rädd och går undan. Hur kan man göra för att stärka det äldre barnet? Psykolog Martin Forster ger råd. “

“Fråga: En närståendes yngsta barn, i treårsåldern, började förra året att bita och slita av håret på sitt äldre syskon. Storasyskonet har nästan varje gång jag träffar det stora bett på rygg, armar eller ben där både över- och underkäke syns tydligt och ibland kan jag till och med se varje individuell tand. Barnet saknar ofta stora hårtussar.

Det äldre barnet försvarar sig aldrig utan gråter, blir rädd och försöker springa därifrån. De två barnen är nästan lika stora och det yngsta är mycket starkare både fysiskt och psykiskt. Allt detta händer självfallet när man inte kan se dem.

Jag som utomstående ser att det äldre barnet har börjat bli hämmat och tillbakadraget. Att det inte vågar ta plats när det yngre syskonet är där.

Barnets föräldrar och andra släktingar tycker att jag överdriver barnets rädsla men jag har själv varit utsatt av ”lekkamrater” i unga år. Vet vilka spår det har satt. Dock bara psykiskt.

Vad kan jag göra? Har ni några tips på hur man kan få rätsida på problemet? Eller hur jag kan få föräldrarna att inse hur dåligt storasyskonet faktiskt mår? Kan jag göra något för att stärka det äldre barnet? Jag försöker i dag prata med barnet så att det förstår att det alltid går att prata med mig eller andra vuxna.

Vet att det aldrig är rätt att slå, men har sagt att barnet får slå eller knuffa tillbaka om någon slår eller knuffar barnet. Att det får försvara sig, vilket det aldrig gör.

Jag är så rädd att storasyskonet ska bli mobbat, som jag var genom hela min uppväxt och även som vuxen. Tacksam för hjälp och råd!

Rådvill

Svar: Tack för ditt brev. Frågor om syskonbråk har varit aktuella flera gånger på den här sidan, men i detta fall skulle jag snarare kalla det för syskonmobbing. I alla fall tyder det du skriver på att detta handlar om mer än vanliga konflikter mellan syskon. Det yngre barnet är konsekvent och ensidigt våldsamt mot det äldre, som också reagerar genom att visa rädsla och dra sig undan, beskriver du.

Det är just en sådan ojämn maktbalans som kännetecknar mobbing.

Är det verkligen motiverat att kalla detta för mobbing? Faktum är att forskning på senare år visat att konsekvenserna av syskonmobbing är jämförbara med mobbing i skolan, vilket är ett problem som få skulle bagatellisera. När det gäller syskon stödjer däremot flera studier att närstående och samhället i stort reagerar precis som släktingarna i ditt brev. Man ser inte, eller vill inte se problemet.

En invändning mot denna beskrivning är att det yngre barnet bara är tre år. Många barn i den åldern är våldsamma, men de flesta upphör med sådana beteenden när språk och känslomässiga förmågor utvecklas mer. Om man verkligen ska tala om syskonmobbing krävs mer ihållande problem.

Oavsett verkar den aktuella situationen inte -acceptabel, så det finns ändå skäl att göra något nu. Frågan är vad du kan göra? Man ska givetvis försöka påtala om ett barn verkar må dåligt, precis som du har gjort, men om föräldrarna inte håller med riskerar man att hamna i en maktkamp. De kan känna sig kritiserade och bli allt mer motvilliga ju mer du försöker övertyga dem.

Det kanske är lättare att prata om vad som händer i samband med bråken. Vad kan föräldrarna konkret göra för att förebygga fortsatta våldsamheter? Det är viktigt i sig, oavsett hur det äldre barnet mår.

Det framgår inte hur föräldrarna hanterar de våldsamma händelserna i dag eller hur familjens samspel ser ut i allmänhet. Jag kommer därför att ta upp några generella råd om vad föräldrar i allmänhet kan göra när ett barn ensidigt är våldsamt mot ett syskon.

För det första bör man lägga mycket kraft på att förebygga bråk snarare än att bara ingripa när det väl händer. Hur man förebygger beror förstås på vad orsakerna till bråken brukar vara.

Det kan till exempel handla om att syskon behandlas olika och känner avundsjuka, att barnen tillbringar mycket tid utan tillsyn, att de har för lite egen tid med föräldrarna, eller helt enkelt konkurrens om saker eller förmåner. Om man funderar på vad som brukar trigga våldsamheterna eller elakheterna får man ofta ledtrådar till orsakerna.

För det andra är det viktigt att tänka på hur man ingriper när våldsamheter eller elakheter inträffar. Givetvis måste man avbryta så fort som möjligt och allra helst avleda konflikten. Ett vanligt problem är att man som förälder blir arg och stormar in i situationen, vilket ofta förvärrar läget eftersom föräldrarnas beteende och känsloläge smittar av sig. I värsta fall ägnas allt för stor uppmärksamhet åt barnet som har slagits eller varit elakt, vilket medan det utsatta barnet hamnar i skymundan. Det gäller alltså att försöka avbryta tydligt men lugnt.

Ta först hand barnet som har blivit utsatt. Undvik däremot att ta parti och ställa barnen mot varandra.

Om ett av syskonen ofta slår eller är elakt finns en stor risk att det fastnar i en negativ roll. Det är särskilt tydligt när föräldrar sätter etiketter som "att du alltid ska slåss" eller "varför är du så elak?", men sådant förmedlas också mellan raderna genom mimik och kroppsspråk. Ett barn som ofta får "onda ögat" kommer med tiden att känna sig ond.

Problemet är att ett barn som börjar känna sig utanför eller mindre omtyckt än sitt syskon blir alltmer benäget att ta till våld och elakheter.

Även om det tar emot är det därför viktigt att försöka visa förståelse även för barnet som slagit eller varit elakt. "Jag såg att du blev arg när din syster hann före dig. Jag vet att det är jobbigt att förlora".

Om barnet fortsätter att säga elaka saker eller försöka slåss gäller det att inte gå i fällan och börja klandra eller skälla. Fortsätt bara att lugna och uttrycka förståelse. Strunta i frågan om vems fel det var eller vem som började, den leder sällan framåt.

När situationen tillåter är det däremot viktigt att försöka prata om vad man hade kunnat göra istället för att slå eller vara elak. Ha en dialog och uppmuntra barnets förslag. Man bör framför allt prata om vad barnet kan göra framöver, istället för att fastna i frågan om varför det hände.

Ofta kan barn inte förklara och om föräldrar ihärdigt försöker få ett svar finns risken att samtalet känns som ett förhör snarare än en försonande upplevelse. Däremot kan det vara mer framkomligt att prata med barnet vid ett annat tillfälle om varför det ofta är argt på sitt syskon, men fortfarande utan att pressa fram svar.

Låter det här för mesigt? Måste man inte markera tydligare? Man ska markera tydligt och förklara att man inte får slå eller vara elak, men tydlighet blandas ofta ihop med höjd röst eller konsekvenser av olika slag.

Poängen är att man måste se varje konflikt som ett tillfälle för inläring. Barnet tar med sig erfarenheterna till nästa händelse.

Om man klarar av att vara lugn och empatisk kommer det arga barnet som slåss att ha en mycket större chans att ta in det som sägs. Men framför allt finns det en chans att barnet i sin tur kommer att visa en gnutta mer empati och lugn nästa gång det hettar till.

Martin “

DN 8 nov 2013: Föräldrapenning. Skatteregler talar för jämställt uttag.

“Det lönar sig att dela lika”

“Trots stora inkomstskillnader förlorar inte en familj på att dela lika på föräldrapenningen. Det visar en unik genomgång som Försäkringskassan gjort för DN:s räkning. “

“Den förälder som tjänar mest bör arbeta och den som har lägre lön bör vara hemma med barnen längre för att familjen ska få ut så hög inkomst som möjligt. Det tror de flesta. Men nu visar en ny uträkning från Försäkringskassan att familjen, trots löne-skillnader, kan dela lika på föräldrapenningen utan att förlora pengar.

– Vi har ju hört lösryckta påståenden om att det skulle löna sig att dela lika om inkomstskillnaderna är mindre. Vi ville kolla upp om det stämde, säger Niklas Löfgren, familjeekonomisk talesperson på Försäkringskassan.

I det fiktiva exemplet tjänar pappan 24 900 kronor i månaden och mamman 18 617 kronor i månaden. Om pappan tar ut två månader och mamman tio månader blir familjens totala nettoinkomst 354 057 kronor. Om de väljer att dela lika på föräldrapenningen och ta ut sex månader var blir deras nettoinkomst 355 033 kronor – dessutom får de 12 000 kronor i jämställdhetsbonus.

– Det var överraskande för oss att det ser ut så här. Det är ny kunskap om att det är fördelaktigt att dela jämställt rent ekonomiskt, säger Niklas Löfgren.

Trots olika bruttoinkomster blir nettoeffekten, det man får ut, nästan lika för familjen (se grafiken nedan).

Hur många berör det här?

– Det är svårt att säga men frågan berör 100 000 föräldrapar varje år och det är under barnets första levnadsår detta är aktuellt. Man bör ha med sig dessa uppgifter; att om vi delar lika så blir det mer jämställt utan att man förlorar ekonomiskt. Det är inte lätt för föräldrar att veta hur de olika systemen slår, säger Niklas Löfgren.

Om föräldrarna delar lika på föräldrapenning får de dessutom del av den så kallade jämställdhets-bonusen på 12 000 kronor, en ganska okänd förmån för många föräldrar.

– Det är lönsamt att dela lika även utan jämställdhetsbonusen, säger Niklas Löfgren.

Varför inte Försäkringskassan gjort någon liknande uträkning tidigare säger Niklas Löfgren beror på att kassan inte har i uppdrag att utreda hur skattesystemet påverkar socialförsäkringssystemet.

– Vi är inte experter på skattelagstiftningen och att grundavdragets effekter kunde bli så här kom som en överraskning för oss och för de flesta andra, misstänker jag, säger Löfgren.

Försäkringskassan har ett politiskt uppdrag att verka för jämställdhet mellan könen och för att de ekonomiska skillnaderna ska minska. Nu ska Försäkringskassan börja upplysa föräldrar om den nya uträkningen.

– Ja, det kommer vi att kommunicera på Facebook och på andra möten där vi träffar medborgarna, säger Niklas Löfgren.

Finns det föräldrar som inte tjänar på att dela lika?

– Det lönar sig inte rent ekonomiskt för dem som har väldigt stora inkomstskillnader, mer än 5 000–6 000 kronor, eller i de fall där den ena har ett generellt utfyllnadsavtal – där måste man titta på vad

arbetsgivaren har för tilläggförsäkring, säger Niklas Löfgren.

Marianne Sundström, professor i arbetsmarknadsekonomi vid Stockholms universitet, skrev nyligen en rapport om hur pensionen sjunker för kvinnor som arbetar deltid.

– För kvinnor i Sverige sjunker pensionen med 4–6 procent, säger hon.

Studien är en jämförelse mellan de nordiska länderna och visar att skillnaderna jämfört med kvinnor som arbetar heltid är mindre i Norge och Danmark än i Sverige, Finland och Island.

– De förlorar i löneutveckling och de blir inte befordrade i samma utsträckning som män, säger Marianne Sundström.

Hon påpekar dock att under 17 år har andelen kvinnor som arbetar deltid minskat med 10 procent-enheter.

– Det är ganska många och det betyder att Sverige har blivit mer jämställt, säger hon.

Hon menar att ett jämnare uttag av föräldrapenningen mellan könen skulle gynna kvinnorna.

– Som det ser ut i dag måste kvinnorna göra som många män, nämligen byta jobb för att få högre lön.

Mikael Bondesson mikael.bondesson@dn.se

Caroline Englund caroline.englund@dn.se “

“Fakta. Försäkringskassan ger tips

Så maxar du din föräldraledighet

1 Tänk på att föräldraledigheten är kalenderberäknad och därför behöver man ta ut 7 dagar i veckan om man vill ha ut 80 procent av lönen.

2 Var medveten om att den som är föräldraledig inte får något jobbskatteavdrag. Det betyder att andelen pengar man får ut netto blir mindre.

3 Kolla med arbetsgivaren om det finns avtal som ger mer pengar till föräldralediga. Vissa arbetsplatser har riktigt bra utfyllnadsavtal, att få ut 90 procent av lönen är ganska vanligt.

4 Den som är hemma mest förlorar pensionsinsättningar, kan halka efter i löneutveckling och missa karriärmöjligheter. Undersökningar visar också att risken för separation minskar bland dem som delat mer lika på föräldraledigheten. Om båda är hemma får barnet också en bra kontakt med båda sina föräldrar.

5 Den som vill planera för sin föräldraledighet kan göra det genom ett verktyg på Försäkringskassans hemsida.

DN “

DN 8 nov 2013: Föräldrapenning. Skatteregler talar för jämställt uttag.

”Svårt förstå att man inte tar chansen”

“Att båda föräldrarna skulle få bra kontakt med barnet kändes viktigt för Sara och Daniel Ståhl. Därför valde de att dela lika på föräldraledigheten. – Jag har svårt att förstå hur man kan välja bort chansen att vara hemma, säger Daniel Ståhl. “

“Sara Ståhl är skiftledare på ett hotell i Stockholm och Daniel Ståhl är informatör på Kungliga tekniska högskolan. Varje månad tjänar Daniel Ståhl cirka 6 000 mer än sin fru, trots det har de valt att ta ut i princip lika många föräldradagar från Försäkringskassan.

– Vi ville vara hemma ganska länge och därför tog jag ut fem dagar i veckan när jag var ledig. Jag var hemma i tio månader och Daniel kommer att vara hemma i åtta månader. Men han tar ut sju dagar i veckan, säger Sara Ståhl.

Eftersom Daniel Ståhl är statligt anställd får han ut 90 procent av lönen när han är föräldraledig. Det, i kombination med jämställdhetsbonusen, gör att paret kommer att tjäna på att dela lika.

– Att vi skulle tjäna på det visste vi inte från början. Försäkringskassan borde verkligen informera mer om det. Många tror att det är bäst för ekonomin om den som tjänar mest är hemma minst, säger Daniel Ståhl.

Dottern Eira är nu 14 månader, Daniel Ståhl har varit hemma sedan i juni och kommer att gå tillbaka till jobbet i slutet av februari eller i början av mars beroende på hur det går med inskolningen på förskolan.

– Jag har svårt att förstå hur man kan välja bort chansen att vara hemma. Det är en härlig tid, säger Daniel Ståhl.

I snitt tas 75,6 procent av föräldradagarna i Sverige ut av kvinnor. Varför tror du att det så?

– Det kan handla om mer press på papporna att stanna på jobbet. Vissa arbetsplatser kan också se negativt på att man tar ut föräldraledighet.

Vad ser ni för fördelar med att dela lika?

– Främst är det viktigt för Eiras skull. Jag märker redan nu att hon och Daniel har fått en bättre relation, säger Sara Ståhl.

– Man lär känna sitt barn bättre och det känns synd att missa den möjligheten, säger Daniel Ståhl.

Caroline Englund caroline.englund@dn.se “

DN 18 nov 2013 : Fråga Insidans experter. Psykologerna Liria Ortiz och Martin Forster svarar

”Min fyraåriga dotter tycker inte om sin mormor”

“Fyraåringen säger att hon inte tycker om mormor och vill inte att mormor ska vara barnvakt. Flickans mamma har försökt förstå varför dottern säger så, men blir också ledsen och sårad. Mormor älskar ju sitt barnbarn så högt! Psykolog Martin Forster ger råd. “

“Fråga: Jag har ett problem som jag inte vet hur jag ska hantera: Min dotter som är fyra år tycker inte om sin mormor. Vid upprepade tillfällen har hon sagt att ”jag tycker inte om mormor”.

När min man är bortrest kommer min mamma för att vara barnvakt när jag är på jobbet. Min dotter gråter och vill inte att jag ska gå till jobbet. Hon vill inte bli lämnad ensam med mormor eftersom hon ”inte tycker om henne”.

Jag har vid ett par tillfällen frågat varför hon inte tycker om mormor. Hon har då sagt att min mamma inte leker med henne, att hon alltid ”gör något annat”. Det ligger det väl en viss sanning i, men det är ingen större skillnad mellan farmor och mormor och hur mycket tid de lägger på hushållsarbete, och farmor älskar hon högt. Min mamma brukar hitta på saker med henne, göra olika utflykter, och de har roligt tillsammans också.

Min mamma bor på annan ort så hon och min dotter träffas kanske varannan månad.

Först tänkte jag att det beror på hur jag själv betar mig på min mamma, jag kan ofta vara irriterad mot henne och snäsa av henne. Jag tänkte att min dotter märker det och betar sig likadant. En annan teori är att mormor tar för mycket av mammarollen, att hon försöker uppfostra min dotter. Jag pratade med min mamma om detta, men hon höll inte riktigt med.

När min dotter har sagt att hon inte tycker om mormor har jag försökt vara förstående och sagt att man inte behöver tycka om alla lika mycket, men att man måste vara snäll mot alla. Men de senaste dagarna har jag reagerat med ilska. Jag blir själv väldigt ledsen och sårad när hon talar så om min mamma, och jag vill inte att hon ska säga det till henne. Min mamma älskar ju min dotter så högt!

I övrigt tycker jag att min dotter är en snäll tjej, hon brukar inte prata om att hon tycker illa om någon annan.

Ledsen mamma

Svar: Det är ju vanligt att barn i perioder avvisar någon förälder eller nära släkting, så när jag började läsa trodde jag att det handlade om det. Och så kanske det är också. Din dotter är bara fyra år och om hon träffar mormor varannan månad har kanske problemet inte hunnit uppstå så många gånger? Samtidigt blev jag mer förbryllad när jag hade läst klart ditt brev. Din dotters förklaring och dina egna teorier kan förstås stämma, men hon verkar reagera ganska starkt och det känns lite godtyckligt att just mormor blir avvisad. Uppstod problemet gradvis eller plötsligt? Kan du se någon utlösande händelse? Hur länge har pappa varit borta? En viktig fråga är också hur mycket problemet märks när din dotter väl umgås med mormor? Jag får ett intryck av att det framför allt visar sig genom sakerna hon säger till dig. I så fall kanske problemet handlar mer om något annat än om mormor. Jag

återkommer längre ned till några gissningar om möjliga förklaringar och vill understryka att det är just gissningar. Jag vet för lite för att kunna påstå annat, men hoppas att du ändå kan få några nya infallsvinklar.

Jag vill börja med din dotters egen förklaring om att mormor inte leker utan bara gör andra saker. Din uppfattning verkar vara att det inte stämmer och att de också kan ha roligt tillsammans. Det kanske är värt att undersöka närmare hur det ligger till. Har du märkt om det är någon skillnad när de tillbringar tid hemma jämfört med aktiviteter utanför hemmet, där mormor borde ha mer tid för dottern? Försök att få din dotter att ge exempel på vad mormor brukar göra när hon gör "något annat". Fråga också din mamma om detta. Förstår hon vad dottern menar?

Även om mormor leker lika mycket som farmor eller någon annan så kanske de leker på olika sätt? Ett barn kan ju exempelvis uppleva att man inte leker om den vuxne är lite frånvarande och oengagerad. Ett möjligt tips till din mamma är att avsätta en stund, gärna inledningsvis när de möts, då hon uteslutande ägnar sig åt att leka med dottern. Många vuxna upplever att de ofta ger barn sådan uppmärksamhet, men det är faktiskt sällan som man gör det till hundra procent. Under den lekstunden är det viktigt att dottern får styra och bestämma, medan mormor bara ska följa hennes initiativ. Det kan förstås vara känsligt och ibland kontraproduktivt att ge råd om hur någon ska umgås med sitt barnbarn, men kanske ni kan ha en dialog om detta.

Det är väl känt att barn formar sina egna attityder genom att ta efter det föräldrar gör snarare än vad de säger. Du kan alltså vara något på spåren när du tar upp ditt sätt att visa irritation mot din mamma. Det påverkar sannolikt din dotters inställning mer än att du säger åt henne att man måste vara snäll.

Ser din dotter också att du någon gång uttrycker positiva känslor för din mamma? Jag uppmanar dig inte att framställa känslor som inte finns, men att bli mer uppmärksam på att faktiskt uttrycka positiva saker som du kommer att tänka på. Din mamma höll inte med om din andra teori, att hon skulle uppfostra dottern för mycket. Om det finns konkreta saker som du tycker att din mamma borde låta vara, tycker jag att du kan be henne om det. Du kanske har försökt det, men gör det igen och välj någon konkret sak som du tycker är särskilt viktig.

Du skriver att du försöker visa förståelse för din dotters känslor, men att du har blivit arg och ledsen på sista tiden. Det är begripligt och jag tror att många skulle reagera som du. Även om du säger att hon får tycka vad hon vill om mormor kanske hon främst uppfattar känslorna du uttrycker. Hon kan känna sig tvingad att tycka om mormor för att inte göra dig besviken. Känner man sig tvingad kan man reagera med trots, vilket skulle kunna förklara hennes starka och envisa reaktioner.

Jag förstår att det är svårt att hantera dina känslor och fullt ut visa att du accepterar dotterns inställning. Ett förslag är att du först lyssnar och bekräftar det hon säger om mormor, utan att kommentera eller argumentera. Givetvis kan du säga att du tycker att det är tråkigt, men neutralt utan att förmedla skuld. Gå sedan vidare och försök vara konstruktiv: ”Jag förstår att du inte vill träffa mormor, men jag måste jobba. Vad vill du helst göra med mormor i morgon? Vad vill du inte göra?”

En annan möjlig orsak till problemet är att din mamma är barnvakt. När din dotter säger ”jag tycker inte om mormor” kanske hon menar ”jag vill inte att du ska gå”. Det kan vara ett sätt att straffa dig för att du lämnar henne. Om du tror att det kan ligga något i detta kanske det finns möjlighet att förändra umgängesformerna på något sätt. Hur mycket umgås ni alla tre eller hela familjen? Eftersom det är lång tid mellan mormors besök kanske hon och dottern kan ha lite kontakt per

telefon eller internet däremellan?

Poängen är att försöka ge mormor en annan innebörd än ”barnvakten som kommer när mamma och pappa går”. Du kan också testa att ibland svara på ett annat sätt när dottern säger att hon inte tycker om mormor. Återigen, undvik att kommentera eller argumentera och pröva att enbart bekräfta hennes eventuella saknad. ”Jag tycker också att det är tråkigt att jag måste jobba och kommer att längta efter dig hela dagen.”

Det kan hända att det inte finns någon särskild förklaring till problemet, annat än att din dotter inte riktigt tycker om alla sidor hos mormor. Och så är det väl i de flesta relationer, även om det främst är fyra-åringar som säger sådant rakt ut. Skulle din dotter fortsätta att avvisa mormor på det här sättet en längre period, så behöver det inte betyda att de har en usel relation. De har ju trots allt roligt tillsammans ibland.

Martin Forster “

“**Fråga insidans experter.**

Legitimerade psykologen och psykoterapeuten **Liria Ortiz** svarar på frågor om självhjälp, förändring och parrelationer. **Martin Forster**, legitimerad psykolog och forskare, svarar på frågor om barn och familjerelationer.

Skicka din fråga till:

fragainsidan@dn.se. Utvalda frågor besvaras och publiceras på *dn.se/insidan* och i papperstidningen “

DN 20 nov 2013 :

“Inte självklart att barn gör oss lyckligare”

“Föräldrar säger ofta att barnen gör dem lyckliga. Men stämmer det? Forskningen visar snarare på motsatsen. Den svåraste tiden är småbarnsåren och tonårstiden. “

“Det finns en utbredd uppfattning om att barn är meningen med livet och att de gör föräldrar ”lyckligare” än de som inte har några barn.

Men det är en uppfattning som är ifrågasatt av forskare. Till exempel finns det flera studier som visar att kvinnor som är frivilligt barnlösa upplever en större tillfredsställelse i sina äktenskap än mödrar. En förklaring är att en vanlig källa till stress i ett parförhållande är att man inte kan komma överens om hur ansvaret för barn och hushållsarbetet ska delas upp.

– Det kan vara en typ av stress som ökar i och med att man får barn, säger Helen Peterson, docent i sociologi och en av författarna till boken ”Frivillig barnlöshet” som getts ut av Institutet för framtidsstudier.

Det finns undersökningar som visar att barnlösa föräldrar samtalar med varandra på ett mer sofistikerat sätt än föräldrar. En orsak kan vara att barn inte kommer i vägen för deras kommunikation, enligt Helen Peterson, som dock betonar att sambanden är komplexa när det kommer till frågan om barn och lycka.

För samtidigt som barnlösa par brukar påstå att deras tillfredsställelse beror på att de inte har några barn, kan föräldrar å sin sida hävda att deras förhållande snarare stärks av barnen, som de ofta beskriver som det sammanhållande kittet.

– Men om det nu är så att barn skapar ett tomrum hos dem som är frivilligt barnlösa, så lyckas de fylla det med något annat eftersom de inte uppvisar en lägre grad av lycka eller lägre grad av tillfredsställelse med sina liv eller relationer än föräldrar, säger Helen Peterson.

Det finns även studier som tar udden av den vanliga uppfattningen att barnlösa som åldras blir ensamma i en större utsträckning än föräldrar. Det har nämligen visat sig att äldre, frivilligt barnlösa par ofta upplever en högre grad av tillfredsställelse med sina liv än par som har haft barn som har flyttat hemifrån.

Enligt Helen Peterson kan det förklaras med att barnlösa par har kunnat ägna mer tid åt varandra och till att utveckla gemensamma intressen.

– De har lagt mer tid och pengar på sig själva och på att ta hand om varandra, i stället för att rikta allt fokus på sina barn.

Påståendet att de som lever i parrelationer utan barn är generellt nöjdare får stöd av en stor undersökning som har genomförts i USA och Europa och som presenterades tidigare i år av professor Daniel Gilbert vid Harvarduniversitetet.

Gift dig – men skaffa inte barn, var slutsatsen han drog i en intervju i Daily Mail. Enligt undersökningen ökar lyckokänslan när barnen blir stora och flyttar hemifrån.

– Siffrorna visar att gifta på nästan alla sätt är lyckligare än ogifta, oavsett om dessa är singlar, skilda eller sambor. Gifter lever längre, tjänar bättre och har mer sex. Barn verkar öka lyckan medan du väntar dem, men så fort de föds börjar problemen, lyder Daniel Gilberts något drastiska resonemang.

Att så många pratar så lyriskt om att deras barn tillför så mycket lycka i deras liv, hänför han till den psykologiska mekanismen som gör att vi har en tendens att minnas det som inneburit glädje och kärlek. Den som tillbringar en dag med en femåring, minns kanske bara när barnet mumlade ”jag älskar dig pappa”, och glömmer allt det otrevliga som också hände, menar Daniel Gilbert, som själv har en son och ett barnbarn.

Det finns emellertid de som tycker att undersökningar av det här slaget behöver nyanseras.

I boken ”The myths of happiness” går psykologen och lyckoforskaren Sonja Lyubomirsky igenom några av de vanligaste fällorna när vi diskuterar lycka och föräldraskap. Och i en artikel i Time så sent som i augusti i år försöker hon bena ut den kniviga frågan under rubriken: ”Do children bring happiness—or misery?”

Svaret blir inte oväntat ”både och”. När Sonja Lyubomirsky har tittat på de undersökningar som har gjorts har hon kunnat konstatera att sambandet mellan föräldraskap och välbefinnande är högst varierande. Därför menar hon att det inte är särskilt meningsfullt att fråga sig huruvida föräldrar är lyckligare än barnlösa.

– Det bästa svaret man kan ge är att ”det beror på föräldern, och på barnet”, skriver hon.

Föräldrars lyckonivå håller sig inte konstant under hela livet utan går upp och ned. I synnerhet varierar den med barnets olika åldrar. Sonja Lyubomirskys slutsatser, som baseras på frågor som har ställts till vuxna amerikaner, visar att de flesta föräldrars negativa upplevelser rapporteras när barnen är under fem år och när de befinner sig i tonåren. När barnet sedan är äldre, rapporterar föräldrarna långt fler positiva erfarenheter av att ha barn.

I Sonja Lyubomirskys undersökningar uppger dock alla kategorier föräldrar generellt att deras liv är meningsfullt i en högre utsträckning än de som inte har barn. Enligt henne tyder det på att den ”belöning” som föräldrar upplever att de får av att ha barn trots allt väger tyngre än andra mindre beständiga kickar.

En vanlig invändning mot den här typen av resonemang är att föräldrar har en tendens att bedra både sin omgivning och sig själva eftersom de har investerat såväl tid som pengar och prestige i projektet att skaffa barn.

För att reda ut saken lät hon föräldrarna försöka gradera sina upplevelser som föräldrar på en skala dag för dag, utan att utsättas för några ledande frågor.

Då visade det sig att de oftare uppgav att de upplevde stunder av välbegagn än personer som inte hade barn. Inte bara när de var separerade från barnen, till exempel på arbetsplatsen, utan även när de tog hand om sina barn.

Sonja Lyubomirsky, som själv har fyra barn i åldern 3 månader till 14 år, menar att de ger henne en mening med och berikar hennes liv genom att göra henne glad och stolt. Parallellt med detta har de gett upphov till oro, ilska och besvikelse.

Värst är det när barnen är små eller i tonåren. Det sammanfaller ofta med en period i vårt vuxna liv när vi själva inte står på en särskilt fast grund, varken ekonomiskt eller socialt.

– Håll det i minnet när ni planerar att skaffa barn. Men betänk också att 94 procent av föräldrarna i efterhand påstår att det var värt det, trots allt, skriver hon.

Men vad ska de säga? Hur tabubelagt det är att hävda att ens barn inte var värda allt slit, vittnar inte minst de reaktioner som författaren och psykoanalytikern Corinne Maier fick när hon utkom med boken ”No kid: 40 skäl att inte att skaffa barn” 2008. I boken förklarar hon hur hennes barn mer eller mindre förstört hennes möjligheter att förverkliga sig själv och leva det liv hon egentligen hade önskat.

– Att förklara att man ångrar att man skaffade barn är väldigt, väldigt tabu, säger Helen Peterson. Ja, det kanske är mer eller mindre omöjligt att uttrycka något sådant, speciellt för kvinnor.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se “

“Barn? Nej tack! Del 5.

Många beskriver barn som meningen med livet. Men den här serien handlar om dem som väljer att inte skaffa barn. Och de frågor och ibland hätska reaktioner som det väcker i omgivningen. “

DN 20 nov 2013 : Lyckoforskning. Olika åsikter om vad barnen innebär för föräldrarnas välbefinnande

“DN frågar. Blir man lycklig av sina barn?”

“Ing-Britt Hjalmarson, tre barn och tre barnbarn (6 år, 3 år och Signe, 3 månader, på bilden).

Ja, barnen har alltid kommit i första hand i mitt liv. De har alltid fått mig att känna mig behövd och att jag är ett stöd. Det är väl det som har gjort mig lycklig.

Barn är helt enkelt meningen med livet, att det ska fortsätta. För mig har de alltid inneburit en nystart och fyllt mitt liv med innehåll. Jag har fått uppleva allt jag tyckte var roligt på nytt genom barnens ögon och de säger så roliga saker.

Det är svårt att säga vad ens barn betyder för en innan man har dem. Men jag har vänner som tidigare sa att de levde ett rikt liv utan barn. När de sedan också fick barn, sa de att de förstod vad jag hade menat.

När det går dåligt för barnen blir jag orolig, men det har inte så mycket att göra med om jag känner mig lycklig.

Natalie Holmberg, tre barn (6 år, 3 år, 2 mån), Sollentuna

Ja, jag var 33 år när jag fick mitt första. Innan dess levde jag mitt liv litet i repris och jag kände mig mätt. Det är klart att man kan förnya sig på andra sätt, men för mig blev det barnen. Det är också kul att umgås med dem eller bara följa deras utveckling. Att se att jag faktiskt kan lära en annan människa någonting.

Bengt Göthammar, två barn (38 och 33 år), Södertälje

Ja, de sprider glädje och får mig att tycka att jag har åstadkommit något, två lyckade sociala medborgare. Om inte, kanske jag hade känt att jag hade misslyckats. Så jag inser att det finns en risk att barnen ska

göra en olycklig. Den lyckligaste stunden var födelseögonblicket, när min första son föddes.

Roger Persson, fyra barn (1, 4, 11, 19 år), Stockholm

Nej, så enkelt är det inte. Barn kan vara väldigt krävande. Det viktigaste är nog att hjälpa dem att växa upp och bli starka så att de kan ta tag i sina egna liv. Då behöver inte deras motgångar göra en olycklig. Det som är svårt kan vändas till något positivt. Om jag har kunnat bidra till det kanske jag kan känna lycka.

Eirini Gkioni, 25 år och inga barn än, Aten, Grekland

Jag tror det. Men det innebär ett stort ansvar, så det är komplicerat. Jag tror att de gör att man blir lycklig eftersom man får lära dem att gå och prata. Oskyldiga varelser som du får forma och lära saker, efter din egen vilja och hur du vill att de ska vara. Om de inte blir som man vill? Jag tror ändå att de gör en lycklig.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se “

DN 19 nov 2013 .

”Vi ska diskutera med var och en”

“Närmare 400 stockholmare behöver inom en treårsperiod en plats i gruppboende. Och behovet av genomgångsbostäder är i princip oändligt. – Det här är en lösning som vi hoppas kan bli bra för alla i huset. De som har särskilda behov kommer att få bo kvar, säger Olle Torefeldt, kommunikationschef på Stockholms-hem. “

“Det kommunala bostadsföretaget Stockholms-hem har i uppdrag att förse Stockholms stad med genomgångsbostäder för unga och stadsdelarna har i uppdrag att ordna fram gruppboenden. I bostadsbristen Stockholm har det hittills bara gått så där. Genom att tömma Handelsvägen 186 på ”vanliga” hyresgäster tycker man sig dock slå två flugor i en smäll. Man får både och. Att hitta ersättningslägenheter till dem som måste ut kommer dock att ta tid, eftersom det inte finns lediga lägenheter.

– Hela projektet är en komplex process som innehåller många moment. I slutändan brukar vi hitta likvärdiga lägenheter som hyresgästerna blir nöjda med. Vi ska inventera alla hyresgästers behov och diskutera med var och en av dem, säger han.

Enligt honom är bilden av stämningen på Handelsvägen 186 inte alls entydig.

– Flera av de ordinarie hyresgästerna har hört av sig och sagt att de är intresserade av en ny lägenhet. Vi tror också att det kommer att bli bättre för dem som kommer att stanna kvar. Gruppboendet kommer vara bemannad, SHIS (Stiftelsen Hotellhem i Stockholm, reds anm)

kommer också att ha personal på plats.

– Jag förstår givetvis oron som uppstår vid den här typen av förändringar. Men vi har inte hunnit ta de personliga kontakter vi behöver ta än. Vi är i början av processen, dialogen med de boende har inte fungerat optimalt hittills.

Tycker du att ni har en bra bild av hyresgästernas behov, även många av dem som bor i de reguljära lägenheterna har ju behov av en anpassad boendemiljö?

– Vi ska inventera allas behov.

De som bor i de särskilt handikappanpassade lägenheterna känner sig överkörda, de vill inte få nya, unga grannar i genomgångsbostäder. Vad tänker ni om det?

– Vi vill inte ställa svaga grupper mot varandra. Tanken är att skapa fler gruppboenden och fler ungdomsbostäder och låta dem som behöver få bo kvar. Allt tyder på att de störningar som varit kommer utifrån, inte från SHIS:s hyresgäster.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

DN 19 nov 2013 : Huset töms. Stockholms mest tillgängliga fastighet görs om

“De ska tvingas bort från boendet”

“Stockholmshem vill tömma ett hyreshus för funktionshindrade i Svedmyra. Nya hyresgäster blir Stiftelsen Hotellhem och ett gruppboende.

– Kommunen ställer flera ”svaga” grupper mot varandra, säger Patrik Forslin, en av de boende som kommer att drabbas hårt.

• Det är 44 år sedan hyresgästerna började flytta in på Handelsvägen 186 i Svedmyra. Glädjen var stor; många av hyresgästerna var funktionshindrade, flera av dem rullstolsburna. Nu hade de äntligen fått det som den dåvarande Norrbacka föräldraförening hade slagits för – ett hyreshus med extrem tillgänglighet, anpassat för att få ett liv att fungera, även för dem med stora rörelsesvårigheter.

I det åtta våningar höga huset var alla passager breda, hissen gick ned i garaget och på baksidan, utan att störa någon, fanns en perfekt parkering för färdtjänst. Men finesserna tog inte slut med det: I källarplan hade man byggt ett handikappanpassat bad, med 34-gradigt vatten och hjälpmiddel. Och i samma hus låg det en livsmedelsaffär.

– Jag minns hur glad jag var, vilken frihet det var, säger Anne-Gerd Fransson, som var en av dem som flyttade in i en lägenhet med fritt svängrum för rullstolar och personliga assistenter.

Hon njöt. Hyreshuset gav henne ett fungerande liv i en ”normal” boendemiljö, bland andra, som andra. För även om de gemensamma utrymmena och flera av lägenheterna var handikappanpassade så var en stor av hyresrätterna fortfarande till för vilka hyresgäster som helst. Och det fanns en tanke med det: att integrera, att skapa ett hus för alla.

– Projektet låg – och ligger fortfarande – verkligen i framkant. Enligt De handikappades riksförbund är huset det mest tillgängliga i hela Stockholm, säger Patrik Forslin, en av hyresgästerna i de ”vanliga” lägenheterna – dock har hans nyligen anpassats för 100 000 kronor, då Patrik behövde höj- och sänkbara hyllor och skåp.

Men nu ska huset tömmas. Fastighetsägaren Stockholmshem har beslutat att de som inte bor i de särskilt handikappanpassade lägenheterna ska ut. Ett våningsplan ska byggas om till gruppboende och resten ska hyras ut till SHIS, Stiftelsen Hotellhem i Stockholm.

I och med det raseras hela grundtanken med hyreshuset, närmare 50 hyresgäster blir av med sina hem och de som har de svåraste funktionshindren får helt nya grannar; nämligen unga personer som fått en genomgångsbostad via SHIS, som är Stockholms stads bostadssociala resurs. Huset blir en institution, helt enkelt.

– Vi förstår att den typen av bostäder också behövs men att förstöra ett hus som är så perfekt anpassat för funktionshindrade, där många människor levt tryggt så länge, är resursslöseri och ren idioti. För de flesta här finns det inga fungerande alternativ. Jag har ingen handikappanpassad lägenhet men jag är helt beroende av den tillgänglighet som finns i övriga utrymmen, säger Patrik, som har en skelettskada.

Att han kan arbeta och nästan obehindrat ta sig fram är tack vare fastighetens utformning. På entréplanet finns till och med ett ”rullstolsgarage” där han och flera andra sätter sin elstol på laddning när han kommer hem från jobbet.

Det var en månad sedan som Stockholmshem meddelade hyresgästerna att det är tack och hej.

– Jag trodde först att det var ett skämt. När jag insåg allvaret blev jag riktigt arg. Jag tror inte att de som fattat de här besluten vet vad det här handlar om, ryter Anne-Gerd Fransson, som bott här sedan 1970.

Hon bor på våningsplan ett i en handikappanpassad lägenhet. Hon kommer att få bo kvar i huset, men troligen i en annan lägenhet eftersom det ska byggas gruppboendestäder där hon bor. Att hon kommer att få helt nya grannar känns svårt.

– Jag vill inte ställa olika grupper mot varandra eller peka ut någon. Men visst får jag en känsla av att det är lättare att plötsligt göra om delar av ett hyreshus där många funktionshindrade bor till genomgångsbostäder. Det skulle ju inte ett hyreshus med bara ”ordinarie” hyresgäster gå med på. Men vi har inget att sätta emot, vi är totalberoende av de lägenheter vi har.

SHIS hyr redan i dag 108 lägenheter i en huskropp som sitter ihop med den där hon bor. De har samma adress och delar entrén som saknar portkodslås. Periodvis har det varit stökigt, väktare tar varje dygn flera svängar i fastighetens gemensamma utrymmen. Problemen sägs dock inte bero på hyresgästerna på Handelsvägen 186, utan på personer som kommer utifrån.

– Vissa upplever det som otryggt här, men långt ifrån alla. Skulle det vara så otryggt att vi vill lämna våra hem? Verkligen inte. Vi behöver den här fastigheten, jag är övertygad om att Stockholms hem inte har några möjligheter att erbjuda oss några fullgoda alternativ, säger Patrik Forslin.

Sedan beskedet om tvångsflytten kom har han försökt förstå vad som ligger bakom. Han har flera teorier, en av dem är att de tjänstemän som vill tömma huset inte har förstått vidden av de boendes behov.

– Vi kommer göra allt som står i vår makt för att stoppa det här.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

“ **Handelsvägen 186**

Fastigheten består av två huskroppar. I den ena har SHIS 108 genomgångsbostäder för unga personer. I den andra bor 88 hyresgäster, varav ungefär 40 har handikappanpassade lägenheter. Även i de ”vanliga” lägenheterna bor det personer med olika typer av funktionshinder.

Hela huset är tillgänglighetsanpassat för personer med funktionshinder.

Gruppboendestäder

Stadsdelarna har i uppdrag att ordna grupp- och serviceboendestäder för dem som behöver det. Det har gått dåligt, inget nytt byggs. I dag behöver närmare 400 personer ett sådant boende inom tre år. Stadsdelarna tvingas nu allt oftare betala viten då de inte kan leva upp till beslut som de själva fattar om boende enligt LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

SHIS

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm är Stockholm stads bostadssociala resurs. De erbjuder boende åt personer som av sociala eller ekonomiska skäl inte kan få en lägenhet. För ett kontrakt på Handelsvägen 186 krävs att man har en sysselsättning; arbete eller studier. I dag finns det 108 genomgångslägenheter på adressen. Om planerna blir verklighet blir det minst 150. “

DN 20 nov 2013 : Äldreomsorg. Bättre kontroll ska höja kvaliteten

“Stämpelklocka ska stoppa tidsfusket”

“Nu ska hemtjänsten bli fusksäker. Med hjälp av en elektronisk stämpelklocka ska Stockholms stad – och även de anhöriga – kunna följa att de äldre får den hjälp de ska ha.”

“Den första juli nästa år ska alla hemtjänstutförare vara anslutna till det elektroniska redovisningssystemet. Hägersten-Liljeholmen är först ut, där har ett försök pågått under flera år.

– Det är en speciell telefon som personalen använder för att checka in och ut hemma hos de gamla. De anhöriga kan titta i omsorgsdagboken på nätet som visar när släktingen har haft besök och, i vissa fall, vad som har gjorts, säger äldreborgarrådet Joakim Larsson (M).

Den tid hemtjänstpersonalen är hemma hos pensionären dokumenteras elektroniskt och rapporteras till Stockholms stad. Först därefter får hemtjänstföretaget, eller den kommunala enheten, betalt. I dag får de betalt för det antal timmar biståndsbedömningen anger, inte för vad de i praktiken gör.

Det fungerar inte tillfredsställande, enligt Stockholms stad. En del utförare rapporterar regelmässigt de insatser som inte har utförts – andra gör det inte, vilket innebär att de utförare som inte följer stadens regler premieras.

– Nu blir det hårdare krav, registreringen gör det väldigt svårt att fuska, men sådana här system gynnar seriösa aktörer. Det är jätteviktigt att vi har ögonen på oss, den som är gammal och sjuk har svårt att göra sin röst hörd, säger Stefan Nilsson, direktor på Ersta diakoni.

Ersta diakoni hoppade av hemtjänsten hösten 2010, de ansåg att den ersättning Stockholms stad betalade var för låg för att de skulle kunna

bedriva en god omsorg. Nu är ambitionen att komma tillbaka. Det beror enligt Stefan Nilsson dels på att det nya systemet med ersättning per timme – 371 kronor – är bättre och tydligare, dels att hemtjänstutförarna får betalt för den tid det tar att förflytta sig mellan kunderna.

– Vi lägger på 30 procent i ersättning för transporttid, så att inte hemtjänstpersonalen ska känna sig jagad, säger Joakim Larsson.

Men sedan rutavdraget infördes har hemtjänsten fått konkurrens. 2007 var det 1,4 procent av stockholmarna över 65 som köpte ruttjänster, 2011 var det 11,5 procent. Under samma tid har andelen biståndsbedömd hemtjänst bara ökat med en tiondels procent, i relation till hela gruppen.

Rut är populärt framför allt bland de yngre pensionärerna, 65–79 år. Mellan 2010 och 2011 ökade andelen rutanvändare från 8,3 till 10,3 procent, samtidigt sjönk andelen som har hemtjänst från 4,7 till 4,6 procent.

Hur påverkar rutavdraget framtidens hemtjänst?

– De som har börjat använda rut kommer att fortsätta. Hemtjänsten behöver specialisera sig, bli mer omsorg och mindre städning. Men det är en självklarhet att även den som har ont om pengar ska kunna få städad, säger Joakim Larsson.

Stefan Nilsson tror att specialiseringen kan leda till en kvalitetshöjning.

– I dag är det lite plottrigt, det blir lättare när hemtjänsten tydligare inriktar sig på vård och omsorg, när vi har vårdpersonal som vårdar och städpersonal som städar, säger han.

Joakim Larsson håller med.

– Det kommer att krävas mer kunskap när hemtjänsten specialiseras. I dag ska minst hälften av personalen hos en utförare ha undersköterskeutbildning och de kraven kommer att öka, säger han.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“Fakta. Så här räknar du ut vad hemtjänsten kostar

Det finns sju avgiftsgrupper, den billigaste är enbart trygghetslarm där maxavgiften är 118 kronor i månaden och den dyraste mer än 56 timmar hemtjänst i månaden där maxavgiften är 1 776 kronor.

En person som endast har hemtjänst i form av städning två timmar varannan vecka tillhör avgiftsgrupp 2 med en maxavgift om 408 kr per månad.

Att räkna ut vilken avgift den äldre ska betala går till så här:

Pensionärens nettointkomster per månad minus boendekostnad och minimibelopp. Minibelopp är normalkostnaden för personliga behov: 5 023 kronor.

Om summan är större än maxavgiften för avgiftsgruppen ska pensionären betala maxavgiften för avgiftsgruppen. I annat fall ska personen betala en avgift motsvarande summan som blir kvar när boendekostnad och minimibelopp dragits bort.

I december 2012 betalade 54 procent av de äldre maxtaxa i hemtjänsten. 29 procent betalade ingen avgift alls.

Ett vanligt pris på ruttjänster ligger runt 200 kronor i timmen.

54 procent.

Så stor andel av de hemtjänstbeviljade betalade maxtaxa i december 2012. “

DN 20 nov 2013 :

”Säkrare och mer rättvist”

“När personalen är på väg in till kunden klickar de på Kom-knappen, när de går klickar de på Gick. Telefonens GPS ser till att de då be-finner sig högst fyra meter från ytterdörren. “

“I nästa vecka ska hela personalen hos Hägersten-Liljeholmens kommunala hemtjänst ha den speciella smarta telefonen och den 1 januari startar det nya hemtjänstsystemet här och i Enskede-Årsta-Vantör.

I telefonen finns personalens schema, med kundernas adresser och vilken hjälp de ska ha. Där bockar personalen också av när de tvättar, städar, handlar med mera.

– Det är säkrare och mer rättvist för kunden. Och anhöriga kan följa vad som händer i omsorgsdagboken på nätet – med e-legitimation och kundens godkännande kan en dotter i Skåne se vilken hjälp hennes mamma i Aspudden får, dag för dag, säger administratören Lotta Björk.

Är det möjligt att klicka in sig och sedan vända om och gå och fika?

– Det går säkert att fuska, men om kunden inte får hjälp så får vi samtal från anhöriga. Vi gör också hembesök, pratar med kunderna och ser om det är städat, säger Lotta Björk.

– Jag tror inte att man gör sig den mödan för att fuska, säger kollegan Annelie Fyrestam.

Vad tycker personalen?

– De flesta tycker om att få ett kvitto på vad de har gjort, säger Lotta Björk.

– Och personalen får full koll, de som jobbar kväll kan läsa i telefonen vad som hände hemma hos kunden under dagen. Det betyder jättemycket, det blir mindre stress. När man har all information blir man mer självständig ute på fältet, säger Annelie Fyrestam.

Den kommunala hemtjänsten är störst i stadsdelen, med 700 kunder. Det finns också över 100 privata utförare.

– Vi tror att de blir färre efter den 1 januari. Med det nya systemet blir det omöjligt att vara oseriös, säger Annelie Fyrestam.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

DN 21 nov 2013 : Dålig insyn. Flyktingbarn kan placeras i jourhem som inte godkänns

“Barn i behov av nytt hem ett miljonspel”

“ Privata företag tar hand om några av Stockholms mest utsatta barn när behovet av jourfamiljer blir för stort att hantera. Vems -ansvaret är beskrivs som en ”gråzon”, -några av familjerna kallas ”lycksökare” – och -fakturan slutar på miljoner. “

“Ett jourhem är ett temporärt -boende i en familj för barn och unga som behöver komma hem-ifrån akut. Hittills i år är antalet jourhems-placeringar i Stockholms stad nästan 40 procent fler än -under hela förra året. Ökningen gör att Stockholms stads egna jourhem inte räcker. För att möta behovet köper staden platser i jourhems-familjer från tolv privata företag, men inte heller det är tillräckligt.

– Ett jourhem behövs alltid akut. När vi och de upphandlade verksamheterna inte har hem att erbjuda blir stadsdelsförvaltningarna ibland tvungna att gå utanför ramavtalet och placera barn hos företag som inte upphandlats, säger Linda Kilter, enhetschef över Resursteamens barn och ungdom, Stockholms stads jourhemsverksamhet.

Linda Kilter uppskattar att Stockholms stads egna jourhem täcker mellan 25 och 30 procent av det totala behovet. Resten får de privata företagen ta hand om. Den utvecklingen är unik för Stockholm, menar Berith Josefsson, utredare på socialdepartementet.

– Här har privata verksamheter fått en starkare ställning inom jourhemsverksamheten jämfört med övriga landet. Verksamheterna knyter till sig jourhem och förmedlar dem till kommunerna i kombination med stöd och handledning. Det bidrar till gråzoner i frågan om vem som bär ansvar för barnen, säger hon.

Det är socialtjänsten som ansvarar för att jourhemsbarnet bland annat får vård, går till skolan och håller kontakten med anhöriga, men när en jourfamilj upphandlas privat finns det risk att företaget övertar myndigheternas ansvar, enligt Berith Josefsson.

Många inom socialtjänsten känner en oro över det, menar hon. Socialdepartementet har därför tillsatt en utredning som bland annat ska föreslå ökade krav på jourhem och överväga tillståndsplikt för privata konsulentverksamheter.

Flera representanter från staden som DN har pratat med bekräftar Berith Josefssons bild av systemet. En källa menar att det möjliggör för ”lycksökare att göra pengar på att hantera några av Stockholms mest utsatta barn”.

– Ingen är riktigt nöjd med det här. Det finns en risk att familjer som saknar kunskap och erfarenhet tar hand om några av våra mest utsatta barn. Dessutom tar många emot alldeles för många barn i blandade åldrar utan att se till barnens bästa. Vi borde ha bättre koll på var de hamnar, säger Ann Gardeström, utredare på socialtjänsten.

Tanken med jourhemmen är att barnet ska slussas vidare, antingen till ett permanent familjehem, eller tillbaka till sin egen familj.

Företagen kostar staden i snitt 1 145 kronor per boende och dygn. Förra året slutade notan på totalt 34 miljoner kronor. Motsvarande ersättningsnivå för en person under en hel månad i jourhem som ägs direkt av Stockholms stad är drygt 12 000 kronor.

Ett jourhem måste godkännas i socialnämnden innan det får ta emot barn, men det händer att ett hem bara är godkänt i en nämnd, trots att flera kommuner anlitar det.

Familjerna som de privata företagen ser som kvalificerade är heller inte alltid bra i stadens ögon. I år har man gjort avslag på drygt 16

procent av de föreslagna familjerna. Men när en familj väl har fått godkännande av socialnämnden prövas de inte igen. En familj kan alltså bedriva jourhemsverksamhet så länge som de önskar.

– Det bör bland annat ställas -särskilda krav på uppföljning av jourhem och strängare villkor för ålderssammansättning och barnens problematik. I dag kan -jourhemmen arbeta åt många olika kommuner och privata företag. Risken är att ingen har den nödvändiga insynen, säger Berith Josefsson.

Rebecca Haimi rebecca.haimi@dn.se “

“Fakta. Stockholms stads krav på ett jourhem

1 Inom rimligt avstånd från Stockholm

2 Barnet ska ha ett eget rum

3 Barnet ska delta i familjelivet

4 Tidigare ostraffade och ansvarstagande familjemedlemmar

Förra året köpte Stockholms stad cirka 30 000 vård dygn av företagen.

Totalt rör det sig om cirka 34 miljoner kronor.

Fakta. Antal jourhemsplatser i Stockholms stad

2010: 557 barn och unga

2011: 678 barn och unga

2012: 597 barn och unga

1 januari 2013 till 30 september 2013: 835 barn

Hittills i år:

0-5 år: 81 barn

6-12 år: 414 barn

13-18 år: 326 barn

Över 19 år: 14 unga

Antal jourhem i Stockholms stads regi: 50–60

Antal platser i de tolv privata jourhemmen: Minst 425 “

DN 21 nov 2013 : Tiggarna i Stockholm. Utspel under budgetdebatten

”Rumäniens regering är en skammens regering”

“Lotta Edholm, Folkpartiets gruppleadare i Stockholm, gick till attack mot Rumänien i Stadshuset i går. – Rumäniens regering är en skammens regering, säger hon. “

“På sikt måste Sverige ta upp frågan om de romska tiggarna från Rumänien i EU, anser Lotta Edholm.

– Det är fasansfullt att tänka sig att livet här på våra iskalla gator är bättre än det liv de lever i sin hembygd. Det säger oerhört mycket, säger hon.

Under vintern 2012/2013 var – enligt socialtjänstens uppskattning – drygt 300 romska tiggare i månaden i Stockholm.

– Det är omöjligt för en enskild kommun att hantera, det krävs insatser på EU-nivå, säger socialborgarrådet Anna König Jerlmyr (M).

– Jag anser att den rumänska regeringen inte tar något som helst ansvar för sina egna medborgare. När stadens socialsekreterare försöker närma sig staten Rumänien godkänner den inte ens de här människorna som rumänska medborgare, säger Lotta Edholm.

Borde Sverige agera mot Rumänien?

– Det är väldigt svårt för mig att säga. Men det är viktigt att det sker en påtryckning, säger Lotta Edholm.

Eurocities – en samarbetsorganisation för större europeiska städer som socialborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) ska representera för EU-kommissionen – kan spela en viktig roll, menar Edholm.

– Men den svenska staten måste så småningom ta upp frågan i EU. Hur kan rumänska staten påstå att de romska tiggarna, som kommer hit på rumänska pass, inte är rumäner?

Du är inte rädd att du orsakar en diplomatisk kris?

– Nej, inte alls, säger Lotta Edholm.

Sedan november i fjol har socialtjänstens uppsökare arbetat med att kartlägga omfattningen av hemlösa EU-medborgare i staden. Det rör sig framför allt om personer som sitter på trottoarer och ber förbi-passerande om pengar. Kartläggningen är inte exakt, utan en ungefärlig beskrivning av omfattningen.

– De kommer hit i tre veckor, reser hem och kommer tillbaka igen, säger Lisa Cadenius, chef för uppsökarenheten.

Kartläggningen visar att färre tiggare var här över julen, vid skolstarten och när Vinternatt – stadens härbärge för EU-medborgare – stängde den sista april minskade omfattningen. Relativt många var i Stockholm under juni och juli, sedan har antalet successivt sjunkit.

– De flesta behöver inte hjälp, det är ett par personer i veckan som ansöker om det. Då gör vi en nödprövning och prioriterar dem som har barn och/eller psykisk ohälsa, säger Lisa Cadenius.

Sedan den 1 november i fjol har Stockholms stad beviljat och betalat 569 hemresor, de allra flesta till Rumänien.

– Ett flertal städer i länet, i Sverige och i Europa har samma situation med tiggare. Vi i de nordiska städerna har intresse av att ha en gemensam linje, säger Anna König Jerlmyr.

För ett par veckor sedan skrev Stockholm, Göteborg, Helsingfors, Oslo och Köpenhamn ett gemensamt så kallat Letter of intent, en avsiktsförklaring, till EU-kommissionen.

– Vi måste jobba med utbildningsnivån och fattigdomen i hemländerna. Bland romer i Rumänien är utbildningsnivån väldigt låg, säger Anna König Jerlmyr.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“Fakta.

Vintern 2012/2013 fick cirka 700 utländska medborgare nattlogi betalt av Stockholms stad. Månadskostnaden beräknas till cirka 1 miljon kronor.

I slutet av april fanns 14 identifierade aktiva boplatser (husvagnsböende, bilar). Uppskattningsvis bodde cirka 100 personer där. Socialtjänstens uppsökarenhet har träffat på ett tjugotal minderåriga, varav åtta stycken under 12 år.

90 procent av de EU-medborgare som fick bistånd beviljat av Stockholms stad är från Rumänien.

Källa: Socialförvaltningen “

Utbildning. Forskning.

Utbildningsminister

[Baylan, Ibrahim \(S\)](#)

Vice ordförande i utbildningsutskottet. Talesperson i Utbildningsutskottet (UbU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Betyg](#)

[Forskning](#)

[Förskola](#)

[Högskola](#)

[Skola](#)

[Utbildning](#)

DN 6 juli 2013: Ny forskning:

”Bristande social kompetens skäl till ungas arbetslöshet”

“Ökade krav. Självdisciplin, motivation, uthållighet och punktlighet är egenskaper som efterfrågas i arbetslivet. Ny forskning visar att dessa mjuka kunskaper delvis har tappats bort i skolan. En utbyggd förskola, fler sommarjobb och ökade krav på eleverna i skolan kan ge denna kunskap, skriver två nationalekonomer. “

“Nästan 15 procent av unga mellan tjugo och tjugofem är i dag sysslösa – de varken arbetar eller studerar. Därutöver finns dold arbetslöshet i form av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och studerande som hellre skulle arbeta. Teknologisk utveckling och konkurrens från lågkostnadsländer har gradvis eroderat efterfrågan på jobb som unga utan högskoleutbildning tidigare utförde. Många av dessa jobb har försvunnit, troligen för alltid. Fallande skolresultat hade därför inte kunnat komma vid en sämre tidpunkt; samtidigt som kunskapskraven har ökat sjunker kunskapsnivån bland unga.

Dessa problem är väl kända och har fått stor uppmärksamhet. Vi misstänker att det finns ytterligare en bidragande förklaring till ungdomsarbetslösheten utöver bristfällig kunskapsnivå, nämligen bristande inlärning av ”mjuka” kompetenser.

Forskningen har de senaste åren alltmer uppmärksammat så kallade icke-kognitiva färdigheter såsom självdisciplin, social kompetens, motivation, arbetsmoral, uthållighet, pålitlighet, punktlighet och emotionell stabilitet.

En som betonat de icke-kognitiva egenskapernas avgörande betydelse på arbetsmarknaden är Nobelpristagaren James Heckman. Icke-kogni-

tiva färdigheter tycks vara lika viktiga för framgång som kognitiva färdigheter, och har visat sig vara lättare att träna upp. En svensk studie av Erik Lindqvist och Roine Westman visade att bättre icke-kognitiva färdigheter bland unga minskade risken för arbetslöshet i vuxenlivet.

Internationella undersökningar slår fast att svenska elevers kunskaper sjunkit kraftigt. Att mäta hur de icke-kognitiva färdigheterna utvecklats är svårare. Mycket talar för att även dessa sjunkit, åtminstone inom den ungdomsgrupp som har problem på arbetsmarknaden. Brist på mjuka kompetenser förklarar delvis paradoxen att unga har problem att hitta jobb samtidigt som arbetsgivare har svårt att rekrytera även till jobb utan krav på högre utbildning.

I en rapport till Framtidskommissionen (2012) skriver Nils Karlson och Ola Skåberg:

”Sammanlagt 8 082 företagsledare blev tillfrågade om vad de anser vara de främsta skälen till att ungdomar har svårare att få jobb än äldre personer. Hela 90 procent av dem som fyllde i det öppna svarsalternativet (19 procent) påpekar just bristen på social kompetens hos ungdomar. Yngre personer anses ha en negativ inställning, vara dåliga på att passa tider och ha en ren ovilja till arbete.”

Det är viktigt att inte moralisera över bristen på dessa färdigheter bland grupper av ungdomar. De ungas förhållningssätt är en produkt av den miljö de vuxit upp i, en miljö som de vuxna skapat. Det är de vuxnas ansvar att förbereda unga för arbetslivet. Utöver ämneskunskaper inkluderar detta mjuka kompetenser, som helst tränas tidigt, då de är svårare att träna upp senare. Skolan och vuxenvärlden misslyckas i dag i många fall med båda dessa uppgifter.

Skolan har inte alls som förr fokus på de icke-kognitiva färdigheterna. Detta trots att karaktärsbyggande, att ställa krav på prestation och att

lära ut pålitlighet och arbetsetik gynnar både den som studerar vidare och den som börjar arbeta. Icke-kognitiva färdigheter tränas delvis i hemmet genom uppfostran, men samhället kan utöver detta spela en central roll:

Expanderad förskola. James Heckmans forskning har visat att insatser i tidig ålder har starka effekter på icke-kognitiva färdigheter, inte minst för barn från hem med låg socioekonomisk status. Förskolan är särskilt viktigt för de barn vars föräldrar inte har ett jobb.

Fler sommarjobb. Många av de färdigheter vi nämnt tränas bäst genom praktisk erfarenhet av riktiga jobb. När det ställs krav på prestation och ansvarstagande tränas dessa egenskaper automatiskt. Sommarjobb kan vara en viktig väg in på arbetsmarknaden. Socialdemokraternas förslag om garanterat sommarjobb är därför ett bra förslag ur utbildningssynpunkt. Det är dock viktigt att facket inte pressar upp lönerna, vilket skulle leda till att färre sommarjobb skapas.

Skolan har stort ansvar. Vi misstänker att problemen delvis beror på att skolan och i viss mån högskolan i dag är en ”skyddad verkstad”. Kraven på eleverna har successivt sjunkit. Arbetstakten är låg och studenter kan i regel komma undan med sena inlämningar, etcetera, genom ursäkter och förhandling med de vuxna. Det anses vara skolans uppgift att göra alla arbetsmoment roliga och undermåliga prestationer leder sällan till omedelbara konsekvenser. Denna miljö förbereder inte för ett krävande arbetsliv. Stora grupper ungdomar har i dag en orealistisk bild både när det gäller vilka prestationer som förväntas och vad arbetsgivare kan erbjuda. Verkligheten blir en kalldusch när arbetsgivare inte accepterar svaga prestationer oavsett förklaringar samt att många arbetsmoment till sin natur är monotona.

Ett förslag är att öka arbetstakten i utbildningen i kombination med mer kontinuerlig och strukturerad utvärdering. Betygen kan i större utsträckning baseras på veckovisa inlämningsuppgifter och flera mind-

re tester. Därigenom hålls arbetstakten hög under hela terminen, samtidigt som studenterna tränas i självkontroll. Denna modell tillämpas med framgång av amerikanska elituniversitet som Harvard, Stanford och University of Chicago.

Även i framtiden kommer det att finnas många jobb som inte fordrar specifik högre utbildning, men som kräver att arbetstagaren är ansvarstagande, har rätt attityd, kommer i tid och bemöter kunder väl. I grunden är detta goda nyheter: utbildningskraven är inte så snabbt stigande att alla utan högskoleutbildning i framtiden blir arbetslösa. Detta förutsätter dock att unga får en bredare träning, det vill säga inte bara teoretisk kunskap, utan även mjuka kompetenser.

Magnus Henrekson, professor och vd, Institutet för näringslivsforskning (IFN) Tino Sanandaji, doktor i public policy från University of Chicago och forskare vid IFN “

DN 12 nov 2013: Betygskriterier.

“Likvärdigheten i skolan är bara en myt”

“DN:s ledare onsdagen den 30 oktober handlade om skolans luddiga betygskriterier. De som sades vara så tydliga att förstå och följa, när de sjösattes för några år sedan.

Jag har arbetat som SO-lärare på högstadiet under 40 års tid, undervisat efter fyra olika läroplaner samt bedömt och betygsatt efter tre olika betygsystem. Jag kan bara konstatera att det idag knappast blivit tydligare vad eleverna ska kunna för de olika betygsnivåerna. Snarare tvärtom!

Samtidigt som ämnesinnehållen ökat har i vissa fall timtalen minskat och arbetstiden för lärare ska numera rymma väldigt mycket mer än bara undervisning. Läger man därtill elevernas minskade läslust och läsförmåga så kan man bara konstatera att ekvationen inte längre går ihop.

Sedan gäller det att betygsätta alltihop efter de ”tydliga” och specificerade krav som läroplanen anger. Det man har att hålla sig till i momenten om samhällets politiska liv och samhällsekonomi ser ut så här:

”Eleven har *grundläggande* kunskaper om *olika samhällsstrukturer* kan *undersöka* hur dessa strukturer fungerar och beskriver då *enkla samband* mellan dessa kan föra enkla och till *viss del underbyggda* resonemang har grundläggande kunskaper om demokratiska *värden* eleven värderar och uttrycker *olika ståndpunkter i några* samhällsfrågor.

Detta för att nå lägsta godkända betyg E. För högsta betyget A ska kunskaperna vara *mycket goda*, sambanden *komplexa* och resonemangen *välutvecklade* och *nyanserade*.”

Som lärare ska man försöka tolka vad som ska vägas in i dessa (av mig kursiverade) uttryck. En inte allt för vågad gissning är att landets tusentals SO-lärare tolkar dessa anvisningar på lika många sätt!

Så var det med myten om likvärdigheten!

Olle Wester, Valdemarsvik “

Undervisningen i grundskolan och gymnasiet behöver förbättras

Se 36-39zz avsnittet om utbildning som börjar på sidan 394.

Här kopior av sidor om Samhällskunskapen där undervisningen är för dålig, Hemkunskapen som behöver förbättras och Religionskunskapen som behöver utvidgas med psykologi mm.

Från Skolverkets hemsida 11 maj 2013:

“Tema SO”

“ Forskning har visat att en bra SO-undervisning ställer krav på lärarens förmåga att anpassa metoder till ämnesområde, situationer och elevgrupper samtidigt som uppdaterade ämneskunskaper är avgörande i en värld i förändring. Kärnan i SO-ämnena, det som eleverna ska ha med sig som samhällsmedborgare, förändras i takt med att omvärlden och samhällets värderingar ändras. Det har skett en stark utveckling av den didaktiska forskningen inom historia, samhällskunskap, religion och geografi de senaste åren, men många frågor kvarstår om SO-undervisningens effekter i praktiken.

Tema SO i undervisningen är producerat av frilansjournalisten Helene Gustafsson i samarbete med Anna Sandström, redaktör på forskning.se. Vetenskaplig faktagranskning: Anders Broman, lektor i statsvetenskap och forskare vid Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnernas didaktik vid Karlstad universitet.

Temat är en samproduktion mellan Skolverket - Forskning för skolan och forskning.se. Senast granskad: 2012-11-26

Innehållsansvar: Utvecklingsavdelningen “

Tema SO

Vad är SO-ämnenas didaktik?

Vilken är SO-ämnenas kärna?

Hur viktiga är SO-ämnena ur ett samhälleligt perspektiv?

Hur ser SO-undervisningen ut i praktiken?

Vilka undervisningsmetoder lämpar sig bäst för de olika SO-ämnena?

Vilka metoder främjar elevens måluppfyllelse?

Hur viktigt är det att lärarna har ämnesdidaktiska kunskaper?

Hur uppnås likvärdig bedömning inom SO?

Hur har SO-ämnena utvecklats över tid?

Är forskarna överens?

Hushållsverksamheter. Hemkunskap. [36-39zs.pdf](#)

- 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
- 641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
- 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- 645 Användning av inventarier o d
- 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
- 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
- 648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
- 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

Detta är verksamheter som världens 7 miljoner människor alla har mer eller mindre. Verksamheterna är inte likadana världen över. I många fall är hushållen fattiga och lever på mindre än ett par tre dollar om dagen = cirka 20 kr per dag, hur det nu går till.

I Sverige är rimliga lägsta hushållskostnader i förvärsarbetande åldrar år 2013 för vuxen ensam 145 000 kr om året = cirka 400 kr per dag, för makar 220 000 kr = cirka 600 kr per dag. Pensionärer cirka 375 kr per dag och pensionärsmakar cirka 560 kr per dag.

Hushållsverksamheterna är grundläggande problem både i Sverige och världen. De är grunden för välfärden.

I världen:

641 Maten. Är i världen som helhet ett problem. Det förekommer svält och näringsbrist. Skördarna slår fel. Mat slängs. Fördelningsproblemen. Befolkningen ökar, räcker maten?

643 Bostäder. Bostadsbrist i Sverige. I världen dåliga bostäder och för få. Hälften av världens befolkning bor i städer, ofta tätt i höga hus utan kontakt med natur och därmed med tvivelaktig livskvalitet. Många sover på gatan.

644 El-, gas-, värme-, vatten- och hygienförsörjning. Vatten och avlopp saknas ofta, ger sjukdomar och elände. Energibrist. Hur göra den energi som behövs?

645 Tillbehör till boendet, inventarier, kommunikations- och transportmedel. Till fattigdom och dåliga bostäder hör dåliga tillbehör.

646 Personlig hygien. Kläder. Personliga hjälpmedel, t ex kryckor i den mån de inte finns med bland inventarierna. Hit kan man räkna sådant som bygger upp kompetensen och livskvaliteten, skolutbildning, information, läsmöjligheter. Säkerligen stora brister i världen.

647 Hushållsekonomi. Tillgång till pengar att betala hushållsverksamheterna med. Arbetslöshet. Skatter, försäkringar, generella bidrag mm. Lån och skulder.

648 Städning rengöring tvätt o d. Finns inte vatten och avlopp lätt tillgängligt blir det mycket problem. Ta bort farliga kemikalier, baciller.

649 Vård av barn, äldre och sjuka. Gemensamma organ som stöd saknas ofta

Hushållen är beroende av andra verksamheter än de egna hushållsverksamheterna: vägar, transportsystem, skolor, sjukhus m m

På nästa sida har gjorts en kort sammanställning av sådana andra verksamheter, så att alla verksamheter finns med. Den är gjord efter svenska förhållanden, men gäller i princip överallt i världen.

Ur den kan man utläsa vilka de viktigaste politiska problemen är.

För företag och företagare kan göras liknande sammanställning, men verksamheterna blir då ordnade på annat sätt.

Hushållsverksamhet

Är beroende av zS Sida 438

641 Matlagning. 642 Måltider Restauranger

**63 Biologisk produktion
66 Livsmedelsindustri
63 Livsmedelshandel
61 Livsmedelskontroll
62 Ingenjörsverksamheter för produktion och kontroll o d**

643 Boende, hotell, härbärg, tält

**643 Bostadsmarknad
647 Hyresvärdar
69 Bostadsbyggen. 66-68 Material
71 Fysisk planering av bostadsområden och serviceområden
758 Social miljö i bostadsområden
62 Ingenjörsverksamheter för produktion och planering o d**

644 El-, gas-, värme-, vattenhygienförsörjning o d.

**644 Elsystem
644 Vattenkraftverk, kärnkraftverk vindkraftverk, värmepumpar, fjärrvärme. 71 Planering frisk luft.
644 Vatten- och avloppssystem
644 Avfallshantering
69 Produktion och reparation av kraftverk, vatten- och avlopp od
71 Översiktlig planering av kraftsystem, hygiensystem o d
62 Ingenjörsverksamheter för produktion och planering**

645 Användning av inventarier o d. Möbler, TV o d, telefoner, cyklar, bilar, hushållsutrustning

**653 Möbelhandel, handel för TV, telefoner, transportmedel m m
68 Produktion av möbler, TV o d, transportmedel m m
656 Vägar, vägskötsel. vägavgifter
71 Översiktlig planering vägar o d
656 Kollektivtrafik. 654 Televerks.
62 Ingenjörsverksamheter för produktion och planering o d**

646 Personlig hygien, kläder o d,
Förmåga, kompetens

646 Personlig hygien, klädvård
653 Handel för kläder od
68 Produktion av kläder o d
7957 Utbildning 70 Kultur
7914-794 fritidssysslor
796-799 Sport och idrott
73-78 Utställningar, musik
655 Förlag 659 Reklam
80-99 Tidningar o annan läsning
651 Datorkunskap
6520 Tillgång till myndigheter
6525 Militära verksamheter
7952-7959+658 Sociala miljöer
61 Läkare, sjukhus
11-19 Inre verkligheter. 2 Religion

647 Hushållsekonomi. Inkomster,
utgifter

658 Arbetsmarknad, arbetsgivare
arbetsförmedling, fackföreningar,
arbetsinkomster
657 Försäkringar, skatter, kapitalin-
komster, skulder. Barnbidr, bostbidr
7951 Socialvård, socialbidrag
653 Handel med varor
653 Handel med utlandet
647 Hyror och bostadsutgifter
644 Bränsleutgifter o d
647 Hushållsutgifter 656 Resor

648 Städning, rengöring, tvätt

648 Städning .Kemikalier. Baciller

649 Personvård: barn, hemsjukvård,
äldre

649 Personvård: barn, äldrevård
hemsjukvård od
7951 socialvård 61 Läkare
7957 Dags och skolor

Alla verksamheter är beroende av
10-19 Samhällets och individernas
kunskaper, värderingar och moral
31-39 Politiska verksamheter
50-59 Naturkunskaper, matematik

Religion och levnadskunskap. Från [36-39zs.pdf](#)

Tanken med att bygga ut religionsämnet är att religionsämnet är litet och skulle tåla en komplettering. Litet är kanske ämnet i Sverige, men det är stort i världen, stort i Mellanöstern, Nordafrika och andra länder med Islam, stort i USA med bl a högerextrema religiösa fundamentalister som hotar ruinera USA, stort i Sydamerika och stort i de flesta länder utom Norden och kommunistiska länder som Ryssland och Kina. I Sverige förekommer religiösa problem bland invandrare. I Ryssland har religion trätt fram efter Sovjetunionens fall. Påvedömet är kvar.

Religioner har i Sverige på senare tid blivit mer problematiska än tidigare. Religioner behöver en motvikt bestående av filosofi och psykologi o d som föreslås som komplettering i ämnet Religionskunskap i grundskolan. Även på gymnasiet behövs samma kompletteringar.

Gymnasiegemensamma ämnen: Engelska, Historia, Idrott och hälsa, Matematik, Naturkunskap, Religionskunskap, Samhällskunskap, Svenska/svenska som andraspråk.

Förr fanns högre allmänna läroverk. Cirka 5 % av årgångarna barn gick där och resten i folkskolan. På gymnasiet kunde finnas en lektor som var präst och hade hand om religionsundervisningen (kristendom var ämnet då). Han skötte också undervisningen i filosofi, som bestod av tre ämnen: filosofi, logik och psykologi.

Filosofiämnet var inte obligatoriskt, i en klass på reallinjen med 25 elever kunde det vara bara två som läste filosofi. Filosofiämnet är fortfarande inte obligatoriskt på gymnasiet och hela efterkrigstiden har en stor del av dem som gått där och efteråt på högskolor och universitet inte fått någon utbildning i filosofi och psykologi. Många av dem har blivit chefer och män i staten - utan utbildning i filosofi och psykologi,

men väl i religion. Det är inte bra. Det gamla filosofiämnet är nu uppdelat på filosofi och psykologi.

De första gymnasierna kom till i början på 1600-talet och hade då uppgiften att förbereda för prästutbildning och utbildning av tjänstemän i staten. Religion hade en stark ställning. Den allmänna folkskolan kom till 1842 och sköttes till en början i stor utsträckning av präster och andra kyrkans män. Barn skulle bli religiösa med kristlig tro. Gymnasierna utvecklades vartefter med nya ämnen, reallinjer tillkom, och flickor fick börja gå på gymnasierna på 1920-talet. Biskoparna var högsta chefer för läroverken. Med tiden togs biskoparnas ledarskap bort.

Folkskolan växte vartefter och de nuvarande grundskolorna och gymnasierna kom till i slutet på 1900-talet. Statskyrkan har avskaffats och och kristendomskunskapen har ändrats till religionskunskap. Man får nu inte undervisa i religion så att barnen blir religiösa utan bara om religion.

Man bör komma ihåg att religioner med gudars styrningar tillkom under forntiden och att deras betydelse har minskat och nu mer och mer ersätts av demokrati där människorna är ansvariga för styrning och utveckling. Religionerna är visserligen ännu av stor betydelse, men de är i dagens situation ändå av marginell betydelse.

Att i Sverige ha ett obligariskt ämne som bara handlar om religion är att tillmäta religionerna för stor betydelse. Viktigare är världsliga problem och kunskaperna om dem förtjänar större uppmärksamhet. Att komplettera religionsämnet med mer aktuella saker är lämpligt. Det gör att ämnets beteckning Religionskunskap inte passar utan bör ersättas av något mer rättvisande.

Man kan inte bara ändra till "Livsåskådning", "Filosofi" eller "Psykologi", det blir för snävt och missvisande.

Ämnet Samhällskunskap har sina lärare utbildade på Statsvetenskapliga institutioner, Det som behöver tillkomma ligger närmare religionerna och därför kan det vara bra att lägga det tillkommande tillsammans med religion, i ett ämne Religion och levnadskunskap.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé- och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv- och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.

Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildning

DN 19 oktober 2013: Kolumnen. Lena Andersson “

“Med Gud in i tankelättjan”

“Genom den upplösta tanken och det substansfria ordet utövas samma prästerliga makt som förr, bara mer försåtligt. “

“Förr ingav prästerskapet fruktan i människorna. Det hotade med skärselden, inskräpte synden, skulden och skammen och fick folk att känna sig dåliga inför heligheten. När prästen lämnat rummet tog man sin sup och när kyrkans tjänare var utom hörhåll drog man sitt skämt; de osedliga böckerna lästes i lönnedom och fruktan.

Så kom en ny tid. Religion, sedlighet, synd och skam dekonstruerades som förtryckande och pretentionerna på andlig renhet imponerade inte mer.

En ännu nyare tid kom, vår tid, i vilken Svenska kyrkans tongivande har hämtat sig från detroniseringen och funnit nya metoder för kväsning av lusten och tankefriheten. I dag har de utsett en annan form av andlig synd som orsak att fördela skam, skuld och låghet – den intellektuella synden att hävda att något i verkligheten förhåller sig på ett visst sätt snarare än på ett annat, att definiera sina begrepp och systematisera sina utsagor, att utesluta orimligheter, att ställa följdfrågor till fluffiga påståenden, att inte nöja sig med tomma hyllningar till ”ambivalensen” och ”det mångfacetterade”, utan i stället undra vad man ska ha de substanslösa påståendena till och hur de kan analyseras.

Begår man dessa fel har man enligt det nya syndaregistret brister i sin mentala utrustning. Man lider av svartvitt tänkande, man är fyrkantig, tvärsäker och har en torftig livstolkning. Liksom med den forna synden ges inga argument, utan man går direkt på personens okänslighet inför att saker ”inte behöver vara antingen eller utan kan vara både och”.

Finns det något som måste vara antingen eller? frågar syndaren då för att komma någon vart och specificera en smula, och förstår inte att det är precis det som är synden, för i den nya teologin är inte citatet ovan en utgångspunkt för undersökning utan en slutpunkt. Man är framme när man konstaterat att allt är svårt och kan vara både och och att inget är bättre än något annat. Den som frågar vidare är en otäck reduktionist som vill exkludera människor och förenkla i stället för att värda det ofattbara.

Dunbolsterteologerna som har makten i Svenska kyrkan tycks ha som ideal att ju mer viktlöst och konturlöst ett tankegods är, desto mer fullfjädrat. Om någon, troende eller icketroende, efterlyser motsägelsefria resonemang är de där och hötter med fingret. Livet, säger de, består av motsägelser och oförklarliga underligheter, så varför skulle inte yttranden om livet göra detsamma?

De ägnar decennier åt att förstå Gud men om någon avkräver dem ett svar med någorlunda precision på vad de kommit fram till och ställer ännu en fråga efter att den första luftpastejen presenterats, är denna av den förkrympta sort som ”vill ha tvärsäkra svar på allt”. Denna puttrande konflikt har nått en ny kokpunkt i samband med utfrågningarna av ärkebiskopskandidaterna för några veckor sedan och därefter vevats i press och radio. Som religionssociologen Madeleine Sultan Sjöqvist sammanfattat saken: ”Förut lämnade folk Svenska kyrkan för att de inte trodde. Nu lämnar de den för att de tror.”

I teologisk dunbolsterdiskurs ska man inte använda språket för att förmedla en klar tanke, det som brukar vara en av dess viktigare funktioner. En klar tanke är nämligen en begränsande tanke, en tanke som föreslår att något är på ett visst sätt och som därför riskerar att utesluta andra möjligheter eller möjligheten att allt kan vara hur som helst. Det är ju helt riktigt att vad som helst kan *beskrivas* hur som helst och ur

vilket perspektiv som helst, men det är inte samma sak som att det är eller kan vara hur som helst i den värld vi känner.

De tvärsäkert fyrkantiga som fått för sig att yttranden om verklighetens beskaffenhet, teologiska eller bara allmänt kunskapssökande, handlar om att få reda på något, som därför intresserar sig för beståndsdelar och inte bara stumt förundras över helheten, säger sig dunbolsterteologerna vara ”väldigt rädda för”.

Denna ”rädsla” är ett stående uttryck hos dem. Ingen tvärsäkert fyrkantig tror annat än att det sägs för att slippa diskutera det ohållbara, men det kan inte bortses från att de försåtliga antydningarna om farlighet, utöver de nämnda karaktärsfelen, är ett kraftfullt prästerligt maktmedel.

Trots att dunbolsterteologerna oavbrutet glider undan från resonemang och frågor tycks de anse att de själva är de stora vidsynta frågeställarna, eftersom de utformar sina svar som frågor. Intrycket är snarare att de stänger till om sig och upprättar nya heliga dogmer. Dels genom att stanna i de tyngdlösa abstraktioner där kunskapssökandet borde ta sin början, dels genom att avfärda dem som vill resonera utifrån påståendena.

Det är en elementär insikt att människan behöver hämta sin förståelse om varat ur många källor och att ingen av dem räcker för sig. Men även på den existentiella och psykologiska nivån nödgas man konkretisera, avgränsa och använda det språkssystem och kritiska förnuft som står till buds.

Att ”Gud alltid är större” är en flykt in i tankelättjan.

Lena Andersson DN “

DN 11 nov 2013 : Debatt. Ärkebiskopsvalet

“Tro. Nedrustad teologi bakom debattens haveri”

“När man tar del av kyrkliga företrädares invändningar mot skribenten och författaren Lena Anderssons kolumn (DN 19/10) känns deras reaktioner på kritik och efterlysning av teologiskt intellektuellt arbete igen från förr.

De stora debatterna om tro och vetande under 1950-talet innehöll inte sällan en försvarslinje från teologerna som gick ut på att Ingemar Hedenius och andra religionskritiker inte förstod vad tro är eftersom de själva inte var troende. Mysteriet låter sig minsann inte fångas in av en som står utanför. Önskemål om och krav på stringens i argumentationen avvisades som fyrkantigt redan då. Senare forskning har förvisso visat att en del teologer antog utmaningen (Johan Lundborg 2002), men det överväldigande intrycket är ändå att teologerna hukade bakom argument om oförstående och otroende kritiker.

I den diskussion som följt efter ärkebiskopsvalet har denna linje fullföljts från tongivande teologers håll. De som ställer frågor är inte enbart oförstående, utan spärrvakter, fundamentalister, konservativa, trospoliser, tillhör fobiska falanger, är försåtliga och ohederliga. Den som vill veta hur någon kommer fram till sitt synsätt eller sin övertygelse, alltså hur själva det intellektuella arbetet går till och vilka dess ingredienser är, avvisas som någon som vill ha tvärsäkra, förenklade och svartvita svar. Men några sådana svar är det inte som har efterfrågats, utan en diskussion om vad och hur man tror och tänker. För teologin, precis som för filosofin, är det självfallet grundläggande att definiera begrepp, se hur argument och slutsatser hänger ihop. Den som inte vill delta i det arbetet utan vill få ha sitt mysterium och sin ordlösa storhet i fred ägnar sig, om denna är teolog i något slags professionell mening, åt den tankelättja Andersson beskriver.

Ett av skälen till att debatten havererar innan den ens har börjat är att det postmoderna paradigmet i dag är förhärskande inom stora delar av teologin. Ställer man frågor om hur det förhåller sig med Jesu frälsande funktion, om Jesus är Guds son och uppstod från det döda, får man en respons som har sitt ursprung i ett relativiserat sanningsbegrepp. Det finns bara ”hur jag förstår det hela”, eller ”hur du förstår det”, inte någon objektiv sanning utanför mig själv. Och precis som i många andra sammanhang där postmodernismen brett ut sig blir det relativiserade sanningsbegreppet paradoxalt nog en dogmatisk Sanning.

Det finns empiri till stöd för den bild Lena Andersson ger. Exempelvis har den teologiska bildningen rustats ned. För en tid sedan föreslog Svenska kyrkans forskningsansvariga att blivande präster inte längre skulle behöva studera något av de språk som Bibelns originaltexter är skrivna på, tidigare var såväl hebreiska som nytestamentlig grekiska ett krav. Det skulle räcka med att läsa andras tolkningar. Förslaget gick inte igenom, men det är bara en tidsfråga. Likaså har man proklamerat att alla är teologer för att alla reflekterar över existentiella frågor och de samtalen kallar man för Gudsprat.

Vi inom kyrkorna som efterlyser mer intellektuellt arbete, som har en upplysningsfilosofisk syn på sanning – det vill säga att det finns det vi kan veta och svara ja eller nej på – kommer från många olika håll. Det går inte att avfärda oss som fundamentalister (finns sådana inom Svenska kyrkan?), fobiker eller trosopoliser, hur gärna man än vill och försöker.

Lena Anderssons text handlade om en utveckling som skett inom Svenska kyrkan och på andra håll. Men efterdebatten kom att handla om ärkebiskop electa Antje Jackelén. Det bekymrar mig mindre att man hårt kritiserar en utnämnd ledare som ska föra världens största evangelisk-lutherska kyrka in i framtiden än att man hyllar henne på ett sätt som förminskar och förlöjligar kritikerna. Det är väl inte Den Stora Ledaren Svenska kyrkan nu valt, utan en människa av kött och blod som ska tjäna denna koloss till kyrka och som är svaret skyldig när människor frågar vad hon tror på?

Annika Borg Teologie doktor i tros- och livsåskådnings-vetenskap, skribent och präst i Svenska kyrkan. Hon utkommer i vår med boken ”Kyrka i fritt fall”. “

DN 20 okt 2013: Skolan:

”Nytt rektorsuppdrag ger tid till det pedagogiska arbetet”

“Ny rapport i dag. Dela upp rektorstjänsten i två och låt en intendent sköta administrationen. Tillsammans med höjda utbildningskrav, bättre handledning och löpande kompetensutveckling kan dessa förändringar ge oss bättre rektorer med mer tid till det pedagogiska ledarskapet, skriver Ibrahim Baylan (S). “

“Skolresultaten sjunker samtidigt som skillnaderna mellan skolor ökar och föräldrarnas utbildningsbakgrund spelar en avgörande roll för hur det går för barnen i skolan. Regeringens lösning är att sänka kunskapskraven och utbildningsambitionerna. För att vända utvecklingen behöver vi fokusera på dem som vi vet är viktigast för att höja resultaten och stärka likvärdigheten i skolan, nämligen lärarna och rektorerna.

Det enskilt viktigaste för elevernas resultat är att de möter skickliga och engagerade lärare som har bra förutsättningar att bedriva en god undervisning. Enligt Vetenskapsrådets ”Rektor – En forskningsöversikt 2000–2010” är ledarskapet den näst viktigaste faktorn. Rektorns ledarskap är central för skolans utveckling, förbättring, organisatoriska kapacitet och elevresultat.

I dag överhopas rektorer av administration och ekonomi. För att bidra till högre kunskapsresultat behöver rektorerna fokusera på sitt uppdrag som pedagogiska ledare. Det har tyvärr många rektorer inte tid till. När Sveriges Utbildningsradio genomförde en undersökning om hur svenska rektorer fördelar sin arbetstid kom administration/ekonomi på första plats, därefter elevärenden och sedan personalfrågor. Först på fjärde plats kom det som är mest centralt: det pedagogiska ledarskapet.

En granskning av Skolinspektionen ger en liknande bild. Endast 30 procent av rektorerna utövar ett väl fungerande pedagogiskt ledarskap, medan 70 procent av rektorerna behöver förstärka det pedagogiska ledarskapet.

Rektor ska forma förutsättningarna för undervisning och lärande. Det pedagogiska ledarskapet kräver tid för rektorerna att besöka klassrummen, att återkoppla till lärare kring deras arbete och att analysera skolans resultat i relation till undervisnings- och lärandesituationen. Lärare ska känna sig trygga i att rektor förstår och är med och utvecklar lärarnas viktiga uppdrag.

Vi har förnyat och utvecklat vår politik vad gäller lärarna. Nu utvecklar vi också vår politik vad gäller rektorerna för att stärka det pedagogiska ledarskapet och presenterar i dag rapporten ”Framtidens rektor – för högre resultat i en likvärdig skola” med sju konkreta förslag:

1. Dela dagens rektorsuppdrag i två: rektor och intendent. Med syftet att ge det pedagogiska ledarskapet ett mycket större utrymme och att förbättra rektorers arbetsvillkor bör dagens rektorsuppdrag delas i två: rektor och intendent. Rektor ska fortsatt vara högst ansvarig i skolan med ansvar för det pedagogiska ledarskapet och ha huvudansvar för skolans ekonomi och personal. Intendenten ska inför rektor ansvara för administration, lokaler, övriga personalfrågor och sköta det löpande arbetet med ekonomi.

2. Högre utbildningskrav för rektorer. I dag finns inget krav på att rektor ska ha en för jobbet relevant akademisk utbildning. Utbildningskraven bör höjas. Rektor ska ha avlagt akademisk examen i en relevant utbildning, vilket också ska vara ett krav för att få gå den statliga rektorsutbildningen. Dagens låga krav kan orsaka legitimitetsproblem när en rektor ska leda lärare med akademisk utbildning på avancerad nivå.

3. Rektorsutbildning med fokus på pedagogiskt ledarskap.

Rektorsutbildningen ska utvecklas så att det pedagogiska ledarskapet får mycket större plats. Det är viktigt att både professionen och skolans huvudmän involveras i detta arbete. Rektorsutbildningen ska inte bara vara ett instrument för implementering av aktuell skolpolitik, utan kännetecknas av ett problembaserat lärande med stort utrymme för kritik och reflektion.

4. Kontinuerlig kompetensutveckling för rektorer. Det tillfälliga Rektorslyftet bör ersättas med permanent kompetensutveckling med fokus på aktuell forskning och kollegialt erfarenhetsutbyte. Möjligheterna till kontinuerlig kompetensutveckling och nätverksbyggande, i nära samarbete med professionen och skolans huvudmän, behöver stärkas.

5. Mentorshandledning under första året som rektorer. Den första tiden som rektor är ofta omvälvande och ensamarbetet är märkbart. Alla nyanställda rektorer bör ges mentorshandledning i minst ett år av en erfaren rektor.

6. Möjliggör delat skolledarskap. Rektor ska ha möjlighet att organisera sin egen ledningsfunktion som samledarskap om hon/han finner det bäst. Skollagen bör ändras så att hindren för gemensamt ansvarstagande tas bort och delat ledarskap möjliggörs.

7. Förskolechefer ska vara rektorer. Förskolechefer ska betecknas rektorer och samma krav ska gälla för dem som för rektorer i andra skolformer.

Rektorers betydelse för skolutveckling finns belyst inom skolforskningen.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) visar i sin rapport *Rektors betydelse för skola, elever och*

lärare av Böhlmark, Grönqvist och Vlachos att rektor har stor betydelse för såväl studieresultat som arbetsmiljö och personalbeslut.

I OECD-rapporten ”Improving school leadership – volume 1: Policy and practice”, som bygger på jämförande studier från 19 olika länder, bland dem Sverige, fastslås att ett kvalificerat ledarskap för skolan är bland det viktigaste för att ge eleverna en god utbildning och höja resultaten.

Liknande slutsatser dras i en rapport från McKinsey & Co ”How the world’s best performing school systems come out on top”. Rapporten pekar på betydelsen av ett starkt ledarskap för att utveckla och förbättra skolan. Ett internationellt mönster är att de bästa skolsystemen satsar på att utveckla rektorer och skolledare som är framstående pedagogiska inspiratörer och utvecklare.

För att klara jobben och tillväxten i en allt hårdare global konkurrens krävs att Sverige behåller sin position som kunskapsnation. Vårt mål är att Sverige ska ha den lägsta arbetslösheten i EU 2020. En av Sveriges viktigaste konkurrensfördelar har varit en god tillgång på kvalificerad arbetskraft. Om vi ska behålla den konkurrensfördelen krävs att vi vänder utvecklingen i skolan med sjunkande skolresultat och ökande klyftor. Framtidens rektor ska ha tid och kompetens för sitt viktigaste uppdrag – det pedagogiska ledarskapet. Det krävs för att nå höga kunskapsresultat och en likvärdig skola.

Ibrahim Baylan (S), utbildningspolitisk talesperson

DN 21 okt 2013: Jämställdhet i skolan. Normkritiskt arbete ger resultat :

“När mansrollerna ifrågasätts höjer pojkarna sina betyg”

“Pojkar fortsätter att prestera mycket sämre än flickor i den svenska skolan. Regeringens jämställdhetsutredare är kritisk till att inget händer. Men på Frejaskolan i Gnesta har trenden brutits“

“Trots att pojkarnas betyg i våras höjdes rekordmycket ligger de fortfarande långt efter flickorna. Därför kommer regeringens utredare Svend Dahl att lyfta fram pojkars situation i skolan, när han i början av nästa år överlämnar utredningen ”Män och jämställdhet” till regeringen. Han är kritisk till att situationen i skolan inte blivit bättre.

– Vi har vetat länge att det ställs lägre krav på pojkar i skolan. Vi har också diskuterat det utifrån könsnormer och jämställdhet. Trots det har det inte blivit så mycket bättre. Det är förvånande.

Utredaren tror att de senaste årens stora skolreformer kan bära en del av skulden.

– Skolan har genomgått extremt omfattande förändringar. Det är möjligt att jämställdhetsarbetet tappas bort ute på skolorna, eftersom de har så mycket annat att göra.

Han säger också att kunskapen kring hur lärare kan arbeta konkret med jämställdhet måste öka och delas mellan skolorna.

En skola som utredarna har diskuterat som ett positivt exempel är Frejaskolan i Gnesta.

Efter en kartläggning år 2010 över jämställdheten på Frejaskolan stod det klart att det fanns en ”antipluggkultur” bland pojkarna på skolan. De killar som ville satsa på studierna och göra läxor riskerade att bli retade av kamraterna.

– Det ville vi självklart arbeta med. Men vårt fokus var inte i första hand att pojkarna skulle få bättre betyg. Vi ville arbeta normkritiskt för att alla elever skulle få utrymme att vara olika som individer oavsett kön, säger Maja Thorsén, biträdande rektor på Frejaskolans högstadium.

Vinsten har blivit att flickorna vågar stå upp mer för sina ståndpunkter och pojkarna vågar stå emot gruppträck. Och att var och en får utrymme att vara sig själv.

– Det har haft effekt på betygen under flera år, även om vi i våras såg en nedgång igen, men det misstänker vi beror på de nya betygstegen, säger Maja Thorsén.

Hela personalen på skolan har utbildats så de kan arbeta normkritiskt och reflektera över sitt eget förhållningssätt när det gäller exempelvis kön, sexuell läggning, etnicitet.

Och målet är hela tiden att väva in det synsättet på ett naturligt sätt i den dagliga undervisningen.

Det kan exempelvis handla om att göra matematikuppgifter där man inte utgår från kärnfamiljen utan beskriver en familj med två män och fem bonusbarn. Att man arbetar med värderingsövningar. Men det handlar också om att ha nolltollerans mot ”skojbråk” i korridorerna och att eleverna vet att de vuxna alltid reagerar när någon blir utsatt eller kränkt. Likabehandlingsplanen är också ett levande dokument på skolan och ingen hyllvärmare. Det har bland annat lett till att man satt in fler vuxna rastvakter och startat en förtroendegrupp med ett par elever från varje klass som träffar elevhälsa och biträdande rektor varje

vecka för att diskutera klimatet på skolan.

– Det är viktigt att det är ett arbete som pågår hela tiden och ingen happening och att det är förankrat i ledningen och inte bara drivs av eldsjälar, säger Maja Thorsén.

Läraren Kerstin Lindström har varit med från starten år 2008 i skolans arbete för att påverka normerna bland eleverna och personalen. Och hon jobbar hela tiden med olika övningar bland sina elever.

– Förra veckan arbetade vi med diskussionsövningar kring de olika diskrimineringsgrunderna. Och bara genom att lyfta frågorna, vägleda och låta eleverna diskutera så blir de medvetna på ett helt annat sätt, säger hon.

I hennes klassrum är det förvånansvärt lugnt trots att det är en stor grupp med 32 elever som sitter och arbetar med en komplicerad bildanalys.

Olivia Särnblad, Anastasia Patay, Samuel Olsson, Johan Hagströmer, Juli Fjellström och Johannes Alm tycker att det är en väldigt tillåtande miljö på skolan.

– Man får ha sin egen stil. Alla sticker ut på sitt sätt på den här skolan, säger Juli Fjellström.

Lenita Jällhage lenita.jallhage@dn.se

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“Fakta.

Pojkarnas betyg steg rekordartat

I våras ökade pojkarna i grundskolan sitt genomsnittliga meritvärde med 2,6 poäng till 202,1 poäng. Flickornas låg relativt stilla på 224 poäng, med en ökning på endast 0,2 poäng.

Pojkarnas höjning är den största sedan det mål- och kunskapsrelaterade systemet infördes 1998.

Källa: Skolverket

Forskning: Studier anses omanligt

Det har under årtionden, runt om i västvärlden, forskats kring varför pojkar halkar efter såväl i skolan som i högre studier och har betydligt sämre resultat än flickor. Teorierna är många.

Vissa menar att det handlar om att pojkar tar till sig maskulinitetsnormer under sin uppväxt som är svåra att gå emot. Det kan handla om att anamma en antipluggkultur där studier anses omanligt. Andra hävdar att kvinnliga lärare, som är i majoritet, behandlar flickor och pojkar annorlunda.

Annan forskning visar att pojkar stressar mindre i skolan och i stället satsar på att bygga kontaktnät inom exempelvis idrottsrörelser. De tror att det ändå ordnar sig för dem längre fram i livet.

Lenita Jällhage “

DN 22 okt 2013: Utbildningspolitik:

”Centrala universitetsvärden hotas av bolagiseringsidén”

“Högskolestiftelser. Förslaget att driva svenska universitet i stiftelseform öppnar för bolagisering. Men det är ingen riktig utredning, utan en politisk pamflett utan eftertanke. Privatisering av universitet hotar både oberoendet, forskningskvaliteten och samhällsnyttan, skriver 36 forskare vid svenska högskolor och universitet.“

“Utbildningsminister Jan Björklunds och statssekreterare Peter Honeths senaste reformförslag ”Högskolestiftelser – en ny verksamhetsform för ökad handlingsfrihet” (Ds 2013:49) knyter an till det som tidigare gjorts vad gäller skolan och vården. Utan belägg vill de triumfa igenom en syn på forskning och högre utbildning som en affärsverksamhet bland andra, där nyttan mäts enbart i kortsiktiga penningmått. Syn-sättet doldes tidigare under slagord som ”kvalitet” och ”innovation”; nu framhålls ”internationalisering” och ”frihet”. Förslagets verkliga innebörd är dock rakt motsatt.

I Honeths perspektiv uppträder universiteten främst som en sektor som omsätter miljarder kronor och utgör en ekonomisk motor. Hans förslag går ut på att underlätta för de universitet som är internationellt attraktiva att göra affärer, och för andra sektorer att söka vinst genom samverkan med dem. Honeths förslag sägs syfta till att öka lärosätenas självständighet gentemot staten, men effekten är i själva verket den motsatta. Ser man universiteten som högre lärosäten för forskning och utbildning innebär förslaget minskad självständighet. Det innebär minskat demokratiskt inflytande för allmänhet, studenter och lärarkollegier, minskad offentlig insyn, ökad otrygghet för anställda,

minskad akademisk frihet för lärare och forskare och därmed även äventyrad kvalitet i undervisning och forskning. Erfarenheterna av tidigare privatiseringar förskräcker. I stället för att ge ökad självständighet skulle förslaget hota universitetens allmänna och öppna karaktär.

Universitetens kärnverksamheter bör förbli en gemensam, offentlig angelägenhet. Universiteten ska inte ses som enskilda företagsverksamheter, utan som avdelningar av samma intellektuella international, en universell kunskapsfär som ska förbli gemensamt ägd och kontrollerad. Öppenhetsprincipen för forskningsresultat ska gälla. Allmän tillgänglighet ska inte underkastas avgifter eller andra ekonomiska intressen som kan hota den nyfikenhetsdrivna grundforskning som inte minst naturvetenskaperna värnar om.

Myndighetsformens statliga styrning förtjänar diskussion, men den föreslagna reformen minskar inte det statliga styret. Tvärtom tillförsäkrar den staten avgörande inflytande i tillsättningen av rektorer och universitetsstyrelser, där rektor är vd och kollegiala beslutsstrukturer ställts åt sidan. Begreppet ”stiftelse” är vilseledande eftersom universiteten inte ska ges något stiftelsekapital, vilket är grunden för stiftelseformens självständighet. Universiteten föreslås förbli ekonomiskt beroende av staten och dess redovisningskrav. Härmed faller också den tomma retoriken om internationalisering, då de utländska toppuniversitet som drivs i stiftelseformen gör detta just på basis av ett eget kapital som skyddas mot utplundring.

Honeths stiftelseform öppnar i stället för att högskolor omvandlas till aktiebolag där tillgångarna delas ut till ägarna, i bjärt kontrast mot förebilderna Harvard, Oxford, Stanford med flera. Aktiebolagsformen är olämplig för högskole-verksamhet, som medför ett ansvar skilt från ekonomisk vinning. Kapitalstyrningen står i motsats till universitetet som en zon där kritiskt tänkande, fritt meningsutbyte och produktion

av kunskap kan bedrivas utifrån kriterier som hållbarhet, rättvisa och verklig samhällsnytta som kommer medborgare snarare än individuella kapitalinvestorer till del.

Universitetens traditionellt starka kollegiala styre borgar inte endast för en hög akademisk nivå, utan är också kopplat till deras roll i demokratin: det skyddar forskare och lärare mot makthavares godtycke, byråkraters vilja till strömlinjeförning och extern ideologisk styrning. Universiteten är offentliga arenor och en viktig del av den akademiska friheten består i att förbli öppna och tillgängliga för allmänheten. I dag företräder universitetsanställda offentligheten på medborgarnas uppdrag, det är därför också värt att notera att ”tredje uppgiften” – att samverka utåt och bedriva folkbildning – inte nämns i stiftelseförslaget.

Autonomireformen presenterades i liknande ordalag som förslaget om högskolestiftelser. Den skulle ge högskolorna större frihet från statlig styrning, men minskade i själva verket kraftigt forskarnas och lärarnas inflytande genom att leda till linjestyrning och ökat rektorsvälde.

Demokratin kan endast hållas levande genom ständig diskussion och samhällskritik. Auto-nomireformens oönskade effekter bör korrigeras. Inskränkningar av yttrandefriheten som är vanliga i näringslivet – krav på ”lojalitet” med arbetsgivaren, förbud mot att uttala sig offentligt och så vidare – har trots lagstadgad meddelanderätt för offentligt ställda kommit att påtvingas universitetsanställda. Vad händer med deras yttrandefrihet och rätt till fritt, kritiskt tänkande den dag de är privatanställda? Och vem tillhör kunskapen som forskare och lärare producerar i ett bolag--serat universitet?

Det enda konkreta problem som stiftelseformen tycks kunna bidra till att lösa är trögheten i processen att ingå internationella samarbetsavtal. Men förslaget är en oproportionerlig åtgärd med allvarliga och uppenbara risker. Privata universitet skulle även kunna skapa andra hinder

för globalt utbyte, till exempel genom att införa avgifter. Förslaget ger nämligen högskolorna rätt att besluta om studieavgifter samtidigt som det är oklart om högskolelagen, som reglerar universitetens avgiftsfrihet, skulle gälla stiftelserna. Den byråkratiska trögheten bör lösas på annat sätt, även inom den nuvarande organisationsformen.

Privatisering av universiteten har stor och -oåterkallelig inverkan på samhället. Honeths promemoria är ingen riktig utredning utan närmast en pamflett som saknar såväl konsekvensanalys som utredning av alternativa lösningar. Om nuvarande myndighetsform är olämplig vore det bättre att återuppta frågan om en annan form av offentlig organisation.

Undertecknare Roland Anrup, professor historia, Mittuniversitetet, Victoria Fareld, biträdande lektor idéhistoria, Stockholms universitet, Johan Fornäs, professor medie- och kommunikationsvetenskap, Södertörns högskola, Sylva Frisk, lektor, Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet, Gunlög Fur, professor historia, Linnéuniversitetet, Hillevi Ganetz, professor genusvetenskap, Stockholms universitet, Mattias Gardell, professor jämförande religionshistoria, Uppsala universitet, Maria Hedman Hvitfeldt, biträdande rektor, Stockholms dramatiska högskola, Erika Höghede, biträdande studierektor, Stockholms dramatiska högskola, Dimitrios Iordanoglou, forskare Institutionen för lingvistik och filologi, Uppsala universitet, Lars Jalmert, professor emeritus pedagogik, Stockholms universitet, Maria Johansen, lektor idéhistoria, Göteborgs universitet, # professor REMESO, Linköpings universitet, Peter Josephson, forskare idéhistoria, Uppsala universitet, Thomas Karlsohn, lektor idéhistoria, Göteborgs universitet, Linda Laikre, professor populationsgenetik, Stockholms universitet, Åsa Bharathi Larsson, doktorand konstvetenskap, Uppsala universitet, Patricia Lorenzoni, forskare, Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet, Sven-Eric

Liedman, professor emeritus idéhistoria, Göteborgs universitet, Guy Madison, professor psykologi, Umeå universitet, Edda Manga, forskare idéhistoria, Uppsala universitet, Christian Munthe, professor praktisk filosofi, Göteborgs universitet, Ulrika Nilsson, forskare genusvetenskap, Stockholms universitet, Sören Nylin, professor zoologisk ekologi, Stockholms universitet, Erik J Olsson, professor teoretisk filosofi, Lunds universitet, Julia Peralta, lektor Institutionen för hälsovetenskap och medicin, Örebro universitet, Mats Persson, professor idéhistoria, Uppsala universitet, Gunilla Priebe, vik lektor, Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet, Sharon Rider, professor filosofi, Uppsala universitet, Tetz Rooke, professor arabiska, Göteborgs universitet, Niklas Rådström, professor, Stockholms dramatiska högskola, Staffan Söderblom, professor litterär gestaltning, Göteborgs universitet, Jens Sörensen, lektor, Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet, Mattias Tydén, docent historia, Stockholms universitet, Magnus Zetterholm, docent Nya testamentets exegetik, Lunds universitet, Johan Öberg, litterär gestaltning vid Akademin Valand, Göteborgs universitet.

DN 27 okt 2013: Intervju.

Håkan Lans: ”Allt jag samlat på mig gick till spillo”

“Håkan Lans tekniska snilleblixtar blev världssuccéer. När han krävde sin del av vinsterna slutade det med att han själv stämdes på mångmiljonbelopp. Hemma i sjöstugan i Saltsjöbaden berättar han om uppfinningarna, patentstriderna och hotet om personlig ruin.”

“Det var i juni 2005. Håkan Lans satt i villan i Saltsjöbaden. Inomhuspoolen med fönster mot sjötomten var inte längre fylld av kablar och sensorer. En av Sveriges största nu levande uppfinnare hade slutat att experimentera. Han planerade att sluta leva också. Det var ett rationellt beslut.

– Efter tio års kamp hade jag fått klart för mig att jag inte skulle klara mig. Jag skulle få lämna hus och hem, allt jag hade byggt upp, och bo i husvagn resten av livet. Jag beslöt överföra alla tillgångar till min familj och lämna, säger han.

Den då 58-årige systemteorianalytikern såg tillbaka på sitt otroliga liv. Han hade upplevt det som intressant, spännande och glädjefyllt från den allra första konstruktionen: lyftkranen av Meccano som han i femårsåldern byggde ut genom fönstret i barndomshemmet, en stor, omodern våning utan varmvatten ovanför faderns pantbank på Stora Nygatan i Gamla stan.

– Kranen hade motor och spakar och klarade 15 kilo. Jag hissade ned grejer framför folk på trottoaren och vips åkte grejerna upp igen våldans fort.

Experimentlustan var medfödd, men det var modern som försåg den med vingar. Hon hade velat bli läkare. Föräldrarna sade nej. Deras söner var ointresserade av att studera vidare, då skulle inte heller dot-

tern kosta på någon utbildning. Hennes otillfredsställda kunskaps-törst och ambition fick i stället utlopp i enda barnet. Hon lärde honom bokstäverna när han var fyra. Han läste flytande före skolåldern och resten av uppväxten försåg hon honom med omsorgsfullt valda biblioteksböcker som hon hade stuckit in lappar i, där svaret på hans senaste fråga fanns.

– Jag dresserades att göra konster som en liten apa. Det var av omtanke, säger Håkan Lans.

Skolan var inte lika stimulerande som hemmiljön. Håkan började ettan i en åldersblandad klass, och han fick sitta två år i ett hörn med en bok framför sig och händerna för öronen för att utestänga kamraternas: A är en apa.

– Jag hade haft stora förväntningar och besvikelsen blev enorm. Så jag gjorde mina egna grejer. Min lek blev att tänka ut något och sedan förverkliga mina tankar.

När familjen flyttade till Gullmarsplan monterade Håkan ned lyftkranen och påbörjade ett nytt projekt: linbanor till grannhusen. Pojkarna i området skickade saker sinsemellan, lossade, lastade och tutade vidare. Bansystemet blev småningom så omfattande att det nådde närliggande delar av Johanneshov.

En vår snickrade allihop lådbilar. Håkan också. Skolavslutningen närmade sig. En efter en blev bilarna klara och kördes nedför backen. Utom Håkans. Sommaren gick och hösten kom. De andra barnen hade tröttnat och ställt undan sina fordon. Då körde Håkan sin bil – uppför backen. Han hade monterat i en mopedmotor.

– När jag parkerade på skolgården ställde sig alla i en ring runt omkring. Jag slängde upp skolväskan på axeln och knallade därifrån. Jag hade blivit någon med betydelse.

Skolbetygen var inte samma succé, de hoppade mellan bokstäverna. I sexan tyckte läraren att Håkan Lans borde gå om årskursen. I sjuan fick han omdömet ”extremt intelligent, han kan läsa in vad som helst”,

och en termin blev han uttagen som bästa elev till föreningen Nordens skolungdomsmöte.

– När jag var på det humöret skrev jag stora A på nästan allting. Andra gånger gick jag efter en tredjedel av skrivningen för att jag hade något annat att göra, förklarar han.

Han egensinniga inställning till undervisningen fortsatte på gymnasiet. En stor del av ingenjörstudierna på Högre tekniska läroverket vid Thorildsplan offrades till förmån för Håkan Lans nästa fixa idé. Han och en kamrat skulle bygga en ubåt som kunde ta dem ned till 100 meters djup.

– Lådbil hade jag ju redan gjort, det var för övrigt knappast något som skulle imponera på tjejerna när man var arton bast, för det behövdes minst en ubåt, säger han.

Sanningen är dock att han vid det laget redan hade träffat sin blivande fru Inga på studentklubben Pinch'em. Varför han greppade just henne vill han inte dela med sig av, även om han minns det mycket väl, han glömmer ingenting. I pub-lika sammanhang talar han dock hellre om hur han gjorde exakta ubåtsritningar i tusch, vilket är mycket besvärligare än blyerts, och tiggde ihop delarna av olika företag genom att visa sina minutiöst utarbetade skisser.

– Bolidens batteriaktiebolag specialtillverkade och skänkte ackumulatörerna. Jag läste lite elkraft så jag kunde designa motorerna, och sedan gjorde Bosch dem, säger han.

Ubåten blev föremål för en hel del uppmärksamhet. Håkan Lans solade sig i tv-kamerornas strålkastarljus och intervjuades i Dagens Nyheter. Beskedet att det var dags att rycka in i lumpen kom som en kalldusch. Enligt försvarsmakten skulle han till Boden, nästan hundra mil bort.

– Jag ville inte, jag hade ju min ubåt att ta hand om, så jag ringde upp försvarsminister Sven Andersson, säger han.

Försvarsministern tog emot och arrangerade ett möte med en kommandör H, som hade varit ubåtschef och nu hade ordnat med kaffe och kakor på sitt rum. Håkan Lans satt där i flera timmar. H berättade om sitt liv som befälhavare i djupet, och hans tonåriga besökare berättade om sin egenhändigt byggda miniundervattensfarkost. ”Jag ska ordna det här”, sade H. ”Du ska vara på I 1, så att du kan ta närmaste buss till ubåten.” Boden byttes ut mot Stockholm. Därifrån handplockades Håkan Lans av Försvarets forskningsanstalt, FOA. Han fick börja som värnpliktig forskarassistent men lyftes helt och hållet ur värnpliktsystemet när hans fulla potential uppmärksammades.

– FOA samarbetade med Stockholms universitet och jag fick rum på båda ställena. Där fanns alla typer av resurser, instrument och kunniga personer som gav mig en massa stöd. Det var som att hamna i himmelriket, säger han.

I ett av projekten som Håkan Lans fick insyn i fanns behov av att presentera färggrafik med så snabba uppdateringar att det nästan rörde sig om rörliga bilder. Datorerna på den tiden fyllde hela rum och bildskärmarna var svartvita med långa rader siffer- och bokstavskombinationer. Håkan Lans fick ett förskott på 26 000 kronor som täckte inköp av nödvändiga komponenter och hans egen hushållskassa, och började fundera på en lösning.

– Jag har den egenskapen att jag löser problem, jag kan inte kontrollera den själv, jag sätter i gång som en sökhund. Jag jobbade i två år innan jag fick till det. Eftersom det inte fanns några bildskärmar köpte vi in tv-apparater som vi modifierade för att kunna visa bilderna grafikprocessorn genererade, säger han.

Samtalet avbryts av dånande kvart i tolvslag från kyrkan på andra sidan viken. Ljudet bärs över vattnet till sjöstugan på villatomten i Saltsjöbaden, där Håkan Lans fortfarande bor. Han ställer sig på förstuvistbryggan med sin uppslagna laptop i ena handen och en tänd cigarett i den andra.

– CNN har också varit här. De kom för några veckor sedan och höll på i tre dagar. Jag undrade hur stort det egentligen skulle bli. ”Eurovision Song Contest är litet i jämförelse med det här”, sade de. Jag har deras reportage i datorn. Det visades över hela världen, med några timmars mellanrum klotet runt, och sågs av en halv till en miljard människor.

Inifrån huset skäller schäfern Myla, en fulltränad säkerhetshund som har övergått från svenska försvaret till familjen Lans ägo efter vad Håkan Lans beskriver som ”en intressant incident”.

– Får du framgång blir du utsatt. Jag anses vara en person som har gjort något av stor betydelse för världen och sådana människor vill man ofta ha kontroll över, säger han.

I slutet av 70-talet låg framgångarna och det som följde med dem ännu i framtiden. Håkan Lans trodde fortfarande att om en person gör något bra så blir konsekvenserna också positiva. År 1981 fick han amerikanskt patent på sin färggrafik. Ingenjören från Saltsjöbaden reste jorden runt för att sälja in sin uppfinning. Bland annat var han på ett forskningslaboratorium i New Mexico som ägdes av världens då största datatillverkare efter IBM, Digital Equipment.

Digital var en av IT-branschens pionjärer. I sitt superhemliga labb i New Mexico hade företaget samlat sina vassaste medarbetare. En av bolagets grundare gav Håkan Lans ett passerkort, en sprillans ny dator och uppdraget att göra ett häftigt demoprogram som visade färggrafiken med rörliga bilder. När forskarna samlades framför skärmen, som dittills hade varit svartvit, fick de se en färglagd stuga med flaggstång och staket. Två flugor flög omkring i bilden.

– Den första flugan styrdes av en slumpgenerator. Hos den andra flugan, som följde den första, hade jag lagt in en sökalgoritm som används för torpeder, förklarar Håkan Lans.

När den andra flugan hann ifatt den första satt båda stilla på varandra i två sekunder med pumpande röda hjärtan, samtidigt som den blågula svenska flaggan for i topp. Teknikerbuskis som förenade ingenjörer från alla länder. De amerikanska forskarna applåderade men kunde

inte räkna ut hur Håkan Lans hade gjort.

– Flugorna flög bakom staketet och syntes alltså inte när de passerade spjalorna. Beräkningstekniskt är det knepigt att hantera skymda linjer, så i stället för att programmera mjukvaran hade jag lagt in hanteringen av linjerna direkt i hårdvaran i datorn. Trots ett utlovat pris bestående av en Digitaldator knäckte ingen av forskarna på laboratoriet gåtan, så jag fick ta med mig hela datorsystemet hem, säger han.

Tillbaka i vardagen sökte han efter en ny uppgift att gå upp i. Samma år som han fick patent på färggrafiken läste han och en kollega om det amerikanska satellitnavigationssystem som i dag kalls för gps. Systemet gav den egna positionen, men kunde inte samla allas positioner till en helhetsbild. För det behövdes en radiolänk. Det var inte svårt att räkna ut, det gjorde alla med rätt utbildning på en kafferast. Problemet var att åstadkomma en sådan länk, och det var det Håkan Lans gjorde.

– Jag fick idén när jag var ute och seglade.

Utan att gå in på några tekniska detaljer så behövde länken simuleras; verkligheten måste återskapas i en kontrollerad miljö – ett dyrt experiment. Håkan Lans reste över Atlanten igen, denna gång för att uppvakta en amerikansk investmentgrupp.

– Vi behövde en större summa pengar, inte bara några miljoner, utan big bucks, säger han.

Två flygplan skulle köpas in och byggas om för projektets behov. Folk skulle engageras. Håkan Lans uppskattade att arbetet med att ta fram länken, och skapa ett så bra positionssystem att det kunde certifieras som världsstandard för flyget eller sjöfarten, skulle ta tio år och ha 25 procents chans att lyckas. Riskkapitalisterna bad svensken vänta utanför sammanträdesrummet medan de diskuterade saken. Han kallades tillbaka så snabbt att han var säker på ett avslag.

– ”Ja Håkan, det är bra, gör det”, sade de. ”Då ska jag sätta på projektorn och visa några overheadbilder”, sade jag. ”Nej”, avrådde de, ”gör

inte det, då kanske vi tappar intresset. Åk nu härifrån på en gång i stället och sätt i gång!”

Håkan Lans återvände till Sverige med hundra miljoner kronor knutna till sitt konto. Det andra flygplanet han införskaffade var en liten tvåmotorig passagerarkärra som han flög runt i världen. Hans experimentlusta brann och livet lekte, precis som när han var liten. Och precis som i varje småpojkes dröm fick han en dag besök av en astronaut. Denne hette Alfred Worden och var hitskickad som konsult av ett företag som intresserade sig för positionssystemet.

– Han var på middag inne i det här huset, pekar Håkan Lans mot böningshuset.

Alfred Worden frågade sin värd om passagerarkärran var parkerad långt bort. Håkan Lans förklarade att den stod på Bromma och att de kunde göra ett besök där i samband med nästa dags lunch. När de hade klivit ombord sade Alfred Worden: ”Du, är det soppa i planet?” ”Jo, det är en trekvarts tank”, svarade Håkan Lans. ”Tror du att du kan få flygtillstånd via radion?” undrade Alfred Worden.

– Jag ropade upp Brommatornet och bad om tillstånd att ta en seight-seeingtur lågt över Stockholm. ”Ska du ut och flyga med VIP ensam?” invände killen i tornet. Då tog Alfred Worden till orda: ”Well, this is Alfred Worden, chief astronaut on Apollo 15 to the moon, I think I can manage too.” Det blev fullständigt tyst i tornet.

Håkan Lans skrockar så förnöjt att valrossmustaschen kränger. Det här var den bästa tiden. Hustrun Inga och han hade adopterat dottern Maria, och hans projekt med positionssystemet gjorde stora tekniska landvinningar. Men under decennierna som följde bröts hans entusiasm och kreativitet successivt ned.

Håkan Lans har i dag hunnit fylla 66 år. Han är prydligt klädd i seglarskor, uddabyxor med pressveck och en stickad cardigan av skepparmodell med blanka mässingsknappar. Benan är lika spikrak som valrossen är trimmad, men fårorna under ögonen skvallrar om varåt berättelsen om hans liv är på väg.

Det är nu patentstriderna börjar. Kostnaderna för att utveckla navigationssystemet var skyhöga och för att slippa ta för stora lån försökte Håkan Lans få finansiering från färggrafikpatentet. Där fanns pengar att hämta, marknaden med persondatorer hade förvandlat uppfinningen med grafikkort till en miljardindustri, men flera globala storföretag som gjorde business tack vare tekniken brydde sig inte om att betala.

Det tog Håkan Lans ett årtionde, 1985–1995, att processa mot japanska Hitachi om patentintrång. I dokumentären ”Patent 986” som visas för första gången i SVT 2 nu på torsdag klockan 20, granskar filmmakarna Felix Etzler och Michael Collaros det internationella problemet patentstöld med Håkan Lans som exempel.

Enligt filmen blev uppfinnaren från Saltsjöbaden en bricka i handelskriget som rådde mellan USA och Japan. Etzler och Collaros berättar hur den legendariske amerikanske underrättelseagenten ”The ghost” stämde möte med Lans på Strand Hotel i Stockholm. ”The ghost” gav ingenjören från Saltsjöbaden en mapp med kvalificerad information som slog håll på Hitachis påståenden om att de hade kommit på tekniken själva, och bäddade för en förlikning som gjorde Håkan Lans förnögen.

Som grädde på moset hade amerikanska IBM frivilligt begärt och tecknat ett licensavtal med honom några år tidigare, och fler företag, bland annat Apple, följde efter. Håkan Lans fick så mycket royalties att Riksbanken reagerade på valutainflödet och ringde upp honom.

Ändå var det långt ifrån vad han borde ha fått in. När en advokatbyrå kontaktade honom och erbjöd sig att på provisionsbasis stämma ytterligare sju datajättar som missbrukade hans patent, tackade han efter tvekan ja sedan byrån lovat att han inte skulle behöva engagera sig personligen i någon större utsträckning. Stämningen mot bland andra Dell, Hewlett-Packard och Gateway lämnades in i USA år 1997.

Två år senare underkändes den utan att frågan om patentintrång ens hade behandlats. Domstolen påstod att Håkan Lans inte ägde patenträttigheterna personligen utan hade överlåtitt dem till sitt helägda bolag Uniboard, och därför inte hade rätt att väcka talan. Håkan Lans bad att

få redogöra för sin uppfattning, att han fortfarande ägde patentet, inför domaren.

– Jag tilläts inte vittna, säger han.

Efter domslutet lämnade Håkan Lans advokater in en ny stämning i Uniboards namn, men även den underkändes eftersom tvisterna då hade dragit ut så på tiden att patentet hade hunnit gå ut. Domstolen slog fast att Håkan Lans ensam skulle stå för både sina egna och dataföretagens rättegångskostnader på åtskilliga tiotals miljoner kronor.

Det var Davids kamp mot Goliat. Håkan Lans överklagade, och stämde sina egna advokater för att ha misskött hans ärende, i en alltmer Kafkaliknande process.

Trots kampen mot datajättarna hade han vid det laget fullföljt arbetet med sitt livs största uppfinning. År 2000, efter två decenniers ansträngningar och en EU-satsning på två miljarder kronor, antogs Håkan Lans positionssystem som världsstandard för fartygstrafiken, och ett par år senare även för flygtrafiken. Håkan Lans hade patent även på denna uppfinning. Han hade svårt att riktigt glädjas åt det.

Enligt journalisten och författaren David Lagercrantz finns det ett tydligt samband mellan positionssystemet som Håkan Lans uppfann och patentstriden om färggrafikkortet. I boken ”Ett svenskt geni: berättelsen om Håkan Lans och kriget han startade” tecknar Lagercrantz sin version av det som hände.

– Håkan Lans är utsatt för ett fruktansvärt rättsövergrepp. Starka krafter är ute efter att knäcka honom och stjäla hans teknik. Vad man egentligen vill åt är hans navigeringssystem. Det utmanar stora ekonomiska intressen, hävdade David Lagercrantz inför lanseringen av boken.

Året efter tog SVT:s ”Uppdrag granskning” upp fallet. Patentet på färggrafik var visserligen värt miljarder, men fortfarande bara en bråkdel av Lans nästa snilleblix, positionssystemet. Systemet ger möjlighet att effektivt övervaka fartyg och flygplan och hotar den amerikan-

ska gps-tekniken. I programmet konstateras att stora insatser står på spel och det finns en risk att USA skyddar sina militärindustriella intressen.

Håkan Lans kan enligt David Lagercrantz och ”Uppdrag granskning” ha lurats in i rättstvisten om färggrafiken av en före detta topptjänsteman från Pentagon. Genom att flytta till Stockholm och ta tjänst som biträdande jurist hos en advokatfirma där Håkan Lans granne var vd, fick han en ingång till uppfinnaren.

Håkan Lans övertalades att stämma datajättarna. Rättsprocessen användes sedan som vapen. När den hade blivit tillräckligt långdragen och kostsam erbjöds Håkan Lans en förlikning som i praktiken innebar att han avsåg sig alla rättigheter till positionssystemet. Håkan Lans vägrade och blickade rakt in i personlig ekonomisk ruin.

Topptjänstemannen gick till motangrepp mot anklagelserna och sade att hela konspirations-teorin om att han var utsänd av CIA och Pentagon för att stjäla Håkan Lans teknik var absurd.

Enskilda personers inblandning vill Håkan Lans inte kommentera. Men han säger så här:

– Saker som styr världen – scudmissiler, illegala vapen, olja, hela energiflödet vad gäller fossila bränslen – går fortfarande med fartyg och jag hade gjort systemet som håller reda på alla fartyg. Normalt ligger en organisation bakom en sådan upptäckt, men här fanns ett ansikte.

Några personer engagerade sig i uppfinnarens öde. Statsvetaren Erik Moberg hävdade att Håkan Lans var offer för ett justitiemord. Handelsminister Leif Pagrotsky skickade ett brev till USA:s utrikesminister, och EU-kommissionens vicepresident Margot Wallström skrev till chefen för Världshandelsorganisationen.

När det kom till juridiskt ansvar var Håkan Lans ändå ensam. Den juridiska karusellen snurrade i en allt vansinnigare takt med honom ombord, tills den amerikanske domaren dog. Processen kom att fortsätta i flera år till, men under ledning av den nye domaren ändrades

tonen i domstolen. Efter 15 år, våren 2012, kunde ärendet avslutas med en förlikning, som Håkan Lans är ”mycket nöjd” med.

Ett lyckligt slut alltså? Nej, så enkelt är det bara i sagorna. Ett av dataföretagen som Håkan Lans stämde, Gateway, har köpts upp av taiwanesiska Acer. Och Acer strider vidare. De kräver att Håkan Lans ska betala företags del av rättegångskostnaderna. Tvisten har tagits upp i Nacka tingsrätt, som har gett Acer rätt.

– De kräver mig på drygt 20 miljoner. Förra veckan skickade de en räkning som ska betalas i morgon, men jag kommer att överklaga till hovrätten, säger Håkan Lans.

Han har även stämt krigsmaterieltillverkaren Saab, som sedan ett årtionde tillbaka säljer hans navigationssystem utan att betala honom det han anser sig ha rätt till och behöver för att i sin tur kunna betala tillbaka utvecklingskostnaderna till den amerikanska investmentgruppen.

– Det är bara kaffepengar som har kommit in.

När Håkan Lans fortfarande var aktiv som uppfinnare studerade han tre timmar om dagen. Den tekniska utvecklingen är så enormt snabb att det är nödvändigt att hänga med hela tiden. Sedan rättsprocesserna tog över hans arbetstid har han inte hunnit hålla sig à jour med den senaste forskningen.

– Jag fick övergå till något som är lika roligt och utvecklande som att fylla i deklaraionsblanketter som rivs sönder. Jag tappade den kunskapen jag hade. Allt jag hade samlat på mig gick till spillo, säger han.

Vi är tillbaka i juni 2005. Håkan Lans hade rättegångskostnaderna på åtskilliga tiotals miljoner kronor hängande över sig. Eftersom utvecklingskostnaderna för navigationssystemet inte var återbetalda fick han ingen finansiering för att starta något nytt, rättsprocessen tog all hans tid och hans kunskaper blev obsoleta. Han beslutade sig för att ta sitt liv.

– Jag hade kämpat i tio år. Nu gjorde man klart för mig att jag inte skulle klara mig, och man stack inte under stol med att det var arrangerat. Det var en så stor kränkning, säger han.

Vilka man?

– Det kan jag inte säga. Förlikningen i den amerikanska domstolen är villkorad av ett sekretessavtal. I det står inskrivet att jag aldrig får berätta vad som har hänt.

Lika lite tänker han berätta vad det var som hindrade honom från att ta sitt liv.

– Det blev en upplösning som var totalt oväntad men jag lämnar den därhän. Man får ju inte ta livet av sig i Sverige. Det var väl det enda brott jag hade tänkt begå, säger han bara.

I dag är Håkan Lans glad att han inte fullföljde handlingen. Han vill använda sina erfarenheter för att hjälpa andra med goda idéer att få betalt för dessa, så att de får fortsatt kraft och möjlighet att uppfinna saker som är till gagn för Sverige och samhället. Det varje enskild människa åstadkommer i livet är litet, men kan hon hjälpa fram många andra individer blir resultatet stort.

Anna Bodin anna.bodin@dn.se “

(Ett stort antal bilder utelämnas här)

“ Tre röster om Lans

Carl-Johan Westholm, ordförande i Uppfinnarkollegiet och nära vän:

”Jag har tre saker som jag vill lyfta fram om Håkan: Han är ytterst genialisk, ytterst energisk och ytterst hederlig. Genialisk inser nog de flesta, men det är inte så att han får en snilleblix och sedan låter tummarna rulla, han är oerhört drivande.”

David Lagercrantz, författare till ”Ett svenskt geni: berättelsen om Håkan Lans och kriget han startade”:

”Håkan Lans är i grunden den borna optimisten; han som inte bara ser de stora möjligheterna utan också tror sig kunna genomföra dem. Men under den långa tid jag känt honom har jag sett hur hans motståndare på alla vis försökt knäcka honom – just för att han tänkt för nytt och för stort. Ibland har jag varit djup orolig för att de verkligen höll på att lyckas.”

Maria Lans, Håkans dotter:

”Hela min uppväxt var det väldigt mycket fokus på patenttvisterna, men oavsett vad som pågick hade vi alltid semester tillsammans. Vi seglade och åkte skidor – rakt ned, vi svänger inte så mycket. Pappa var verkligen närvarande och lekte och lyssnade, det var viktigt för oss alla tre och jättehärligt.”

Fakta. Håkan Lans

Ålder: 66 år.

Familj: Hustrun Inga, vuxna dottern Maria och schäfertiken Myla.

Yrke: Systemteorianalytiker med tekniskt vetenskaplig bakgrund.

Favoritbok som liten: ”Rasmus Nalle bygger båt”.

Uppfinningar:

En av de tidigaste versionerna av datormusen.

Grafikkortet som ligger till grund för all grafik i alla världens datorer.

Datalänken STDM, som ligger till grund för AIS, automatic identification system, positions- och navigeringssystemet som är antaget som världsstandard av FN-organet IMO och obligatoriskt för alla fartyg i världen. Systemet är även antaget som världsstandard för flyget av FN-organet ICO. Denna standard är dock inte obligatorisk.

DN 24 okt 2013: Hedersdoktor. Karlstad universitet promoverar den norske ägaren till köpcentra i Värmland

“När miljardärens mössa blev en doktorshatt”

“I morgon promoveras den norske miljardären Olav Thon till hedersdoktor vid Karlstad universitet. Men varför? Maciej Zaremba nystar upp en historia om hur norska Fremskrittspartiet möter den svenska högskolevärldens nya affärsmoral. “

“Vid morgondagens akademiska högtid i Karlstad kommer en rad stolar att stå tomma. Biskopen Esbjörn Hagberg har tackat nej via media. Fem professorer förklarade i varsitt brev varför de inte kommer: Carl-Gustaf Bornehag, Magnus Ullén, Staffan Janson, Åke Bergvall, Solveig Granath. En nybliven doktor har avstått från att promoveras. Och i Värmlands folkblad skriver professor emeritus Henry Cöster att universitetet förlorat sin heder.

Orsaken till manfallet är en norsk miljardär. Han heter Olav Thon, uppträder gärna i toppluva inomhus, kanske för att visa att han är folkets man, som vantrivs i finrummen. Thons förmögenhet, värderad till tio miljarder svenska kronor, kommer från fastighetsaffärer. På senare tid har han byggt upp en rad köpcentra i västra Värmland, där norrmän kan handla billigare. Men under det senaste året är han mest omskriven på grund av sina politiska utspel. I oktober 2012 önskade han att ”yttersta högern” (som han kallar Fremskrittspartiet), skall komma till makten. Inför valet i september underströk han sin önskan genom helsidesannonser. ”Jeg stemmer Fremskrittspartiet”, och så en bild på sig själv i den obligatoriska mössan. Och i morgon promoveras

han till hedersdoktor vid fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap i Karlstad.

De som bojkottar morgondagens högtid (långt fler än ovannämnda) menar att utnämningen av Olav Thon strider mot högskolans etiska fundament. Ett universitet som vill stå för öppenhet och mångfald kan inte gärna hylla en person som verkar för motsatsen.

Det låter som en rimlig ståndpunkt. Det är ju knappast någon övertolkning av FRP:s politik att normmän helst skall marineras i sin egen olja, utan inblandning av främmande kryddor. (Undantaget den arbetskraft som man för stunden inte kan undvara.) Övrig mångfald hotar nämligen landets fortbestånd, enligt FRP:s man i Folketinget Christian Tybring-Gjedde. Norge går under om inte folket delar historia, traditioner, språk, högtider, religiös bakgrund, kulturarv, lagar, seder och bruk, uppväxt samt – valuta.

Någon kan undra om det är mödan värt att rädda en nation som tydligen är så märglös att dess livhank hänger på valutan. Eller på Luther. Eller på folkdräkten. Men sådan är nu FRP:s idé om Norge. I akt och mening att rädda den tynande kulturen är man beredd att göra rättslig skillnad på folk och folk, beroende på var de är födda. Denna politik är varken höger eller vänster. Den är bara oförenlig med idén om mänskliga rättigheter, på samma sätt som diskrimineringen av folk med ”felaktig klassbakgrund” varit i östblocket. Därför tror jag med professor Henry Cöster att protesterna mot Thons utnämning inte är politiska i första hand. Det är högskolans anständighet som står på spel, den som somliga kallar heder.

Jag hade inte tagit upp detta om det bara handlat om en handfull professorer som tappat omdömet. Men det är något mycket större som står på spel. Nämligen vad ett universitet *är* för någonting, hur det skall styras och vad det är bra för. Regeringen önskar nämligen att också högskolor skall styras som företag. Universitetet i Karlstad gör det

redan. Det är just därför som utnämningen av Olav Thon blev möjlig. I Uppsala eller Stockholm är den än så länge otänkbar.

Det som gjort hedersdoktoraten så åtråvärda, trots att de varken ger makt eller pengar, är att de är så svåra att köpa. Det beror på beslutsgången. Ända sedan medeltiden är det fakulteten, ett framröstat kollektiv av de mest kunniga inom ett område, som bestämmer över titeln. Samma beslutsmodell – kollegialiteten – som avgör vetenskapens kvalitet. Det är det som skiljer universiteten från företag och departement. Den högste chefen må bestämma över pengarna och en del annat. Men ifråga om vad som är god vetenskap eller en värdig hedersdoktor, har han ingen talan.

Detta är självklarheter. Nobelpriset vore inte mycket värt, om pristagaren valdes ut av direktören för Nobelstiftelsen. Jag påminner om detta för att om möjligt trösta akademikerna i Karlstad. Den doktorshatt som ser ut att skandalisera deras lärosäte är ingen hatt i akademisk mening. Möjligen en mössa. I Karlstad är det nämligen inte kollegiet av lärda som bestämmer saken. Det gör rektorn ensam.

Alltså frågar jag rektorn Åsa Bergenheim på vad sätt Olav Thon ”visat engagemang för Karlstads universitet”, som det står i motiveringen. Rektorn svarar att Thon har hållit föreläsningar. Hur många? ”Ingen aning, det är detaljer som jag inte känner till”. Vad menas med att han ”intresserat sig för den forskning som bedrivs inom olika delar av universitetet”? Det vet inte Åsa Bergenheim, jag får fråga de dekaner som föreslagit honom. Men det var ju hon och ingen annan som fattade beslutet? ”Ja, men jag vet bara det jag fått i min hand.” Men jag bör veta att Thons namn ”länge varit i luften”, och att hans köpcentra skapat arbetstillfällen i regionen.

Då rektorn menar att ansvaret för hennes -beslut (som hon numer tycks mindre lycklig över) skall sökas längre ned i hierarkin, försöker jag med Kenneth Nordgren, en av de tre dekaner som i media försvarade

utnämningen (Värmlands Folkblad 3/10). Men inte heller han kan säga på vad sätt Thon ”betytt mycket för lärosätets utveckling”. Jag borde fråga dekan Larsson, som kommit med förslaget, säger dekan Nordgren. Jag skriver till Larsson, som i sin tur föreslår att jag frågar kommunikationschefen. Som givetvis inte kan svara på min fråga. Han deltog ju inte i beslutet, säger han.

Facit: När jag äntligen får dekan Patrik Larsson på tråden framgår att Olav Thons bidrag till lärosätets utveckling består i att denne under sju års tid hållit en föreläsning samt deltagit i ett seminarium (på temat ”vad som händer i butiken”). Vad menas då med att hedersdoktorn ”starkt bidragit till att fördjupa samarbetet mellan Värmland och Oslo-regionen”? Har han sponsrat forskning? Delat ut stipendier? Nej, ingenting sådant. Det enda konkreta Larsson kan anföra är att Thon ”ställt en lokal till förfogande” i Oslo där värmlänningar och norrmän kan umgås. Det låter generöst. Men visar sig betyda att Värmlandskontoret har fått hyra motsvarigheten till en tvåa (67 kvm) i en av Thons fastigheter. För 15 183 kronor per månad.

Det kan hända att Patrik Larsson glömt något. Men ovanstående är vad han anför som motivering till hedersdoktoratet. Att Thons samhälls-engagemang, som åberopas i beslutet, skulle bestå i stöd till FRP är en överraskning för Patrik Larsson. Han har visserligen googlat på sin kandidat men ”vi har inte noggrant gått igenom hans verksamheter.”

”Så sanslöst, så omdömeslöst... Kollegerna från andra universitet gapskrattar när Karlstad kommer på tal. Hur mås det bland grantopparna, frågar de, hur många miljoner har ni fått för fjäsket? Då känns det inte så roligt att svara: ”inga ännu...”

Denne forskare är mest bedrövad å studenternas vägnar. De har rätt att kräva av sin rektor att hon upprätthåller skolans heder. Får jag citera detta? ”Ja, men utan namn.”

Jag har börjat vänja mig vid att vårdbiträden, lärare och läkare kräver anonymitet när de har synpunkter på verksamheten. Men hen är ingen doktorand i beroendeställning. Hen är professor, en av dem som vi satt att vakta den akademiska friheten.

På högskolans interna debattforum vittnar forskare om hur frispråkiga tillrättavisas eller skräms till tystnad. De uppmanas av cheferna att inte debattera via mejl, inte begära skriftliga underlag för beslut, inte sätta saker på pränt, för då blir det möjligt att granska argumenten. Det talas om en ”tystnads kultur”, ett informellt beslutsfattande, ägnad att skydda cheferna mot invändningar och kritik. Som på ett äldreboende.

Jag söker upp författarna till inläggen, men nästan ingen är beredd att citeras med namn. En universitetslektor förklarar varför: ”När man befinner sig i en process vill man inte uttala sig. För man vet inte hur det kommer att sluta”.

För Magnus Ullén, professor i engelska, slutade det illa. Han har ett särskilt skäl att inte vilja stå bredvid medan Olav Thon hedras av universitetet. Ullén råkar vara gift och ha barn med en kvinna från en av dessa ”icke-västliga kulturkretsar” som enligt Olav Thon inte är önskvärda i Norden. Detta hade förvisso Thon inte uttryckt direkt. Men Ullén drar den rimliga slutsatsen att satsar man miljoner på att stödja ett parti, omfamnar man dess program. Alltså skriver Ullén till rektorn och tackar nej till samkvämet med hedersdoktorn. Men sin installationsföreläsning tänker han hålla.

Det får han inte. Rektorn Åsa Bergenheim meddelar att om Ullén uteblir från promotionen blir han inte installerad heller. Han stryks från programmet. Kan föreläsa om han vill, men någon annanstans. På Wermlandsbanken kanske? ”... om du skulle tycka att det vore kul med ett mer externt forum. Men det gör du som du vill förstås.”

Vad har Magnus Ullén för val? Han får inget stöd från sin dekan. Det hade han fått i Uppsala. Men i Karlstad är företagsmodellen redan genomförd, dekanen är inte vald av forskarna, han är tillsatt och kan avsättas av rektorn. Som verkmästare på en fabrik. Magnus Ullén har i månader förberett sitt framträdande. Han går med på att föreläsa utanför programmet, mot löfte om att få "ett pratminus" i något flyktigt blad, där han förklarar sitt ställningstagande.

Jag kanske inte delar Magnus Ulléns analys av Fremskrittspartiets idérötter. Men det är ovidkommande här. Ingen skall som villkor för att installeras vid ett svenskt universitet tvingas delta i hyllningen av en figur som Olav Thon. Men just det kravet ställdes i Karlstad. Skalar man av alla bortförklaringar återstår detta enkla: Ullén blev inte installerad emedan han vägrade att hedra en person i vars ögon Ulléns hustru är ovärdig att befolka Norden.

Detta är ingen hemlighet på högskolan. Men det är bara en handfull som protesterat öppet; majoriteten verkar titta åt ett annat håll. "Folk verkar rädda för att ens prata med varandra. Så här kan man inte ha ett universitet", säger professor emeritus Henry Cöster. Han var med om att bygga upp denna högskola, sist som vicerektor. Cöster säger att de sista åren var en ständig kamp mot styrmetoder hämtade från näringslivet: Linjestyrning i stället för kollegialitet, rektorer som är okunniga om akademiska traditioner, men verkar tro att högskolan är en sorts fabrik. Javisst, samma sorts tänkande som fått landstingen att prissätta patienter, döpt om elever till kunder och fått lärarna att fly klassrummen.

Den 25 juni presenterade regeringen ett lagförslag (Ds 2013:49). Det går ut på att förvandla högskolor till stiftelser, kanske till aktiebolag. Om det går igenom kommer alla universitet riskera den förvandling som vi sett i Karlstad. Senast i tisdags protesterade 36 forskare i DN mot förslaget. Remisstiden går ut den 15 november. Det är ont om tid.

P.S. Jag kan inte undanhålla läsaren det kanske mest tankeväckande inslaget i denna historia. Enligt statsvetaren Elin Sundberg i Uppsala, som undersökt saken, tillämpar svenska högskolor samma beslutsgång som övriga världen, när en hedersdoktor skall utses. Det är alltid fakulteten, aldrig rektorn som fattar beslutet. Universitetet i Karlstad tycks vara det enda undantaget från regeln. När jag frågar rektorn Åsa Bergenheim hur länge man haft denna ordning, förstår hon inte frågan. "Så har det alltid varit, överallt. Jag har inte hört talas om något lärosäte där det går till på annat sätt."

Maciej Zaremba maciej.zaremba@dn.se "

"Mer läsning.

"Högskolestiftelser – en ny verksamhetsform för ökad handlingsfrihet". Ds 2013:49.

Elin Sundberg: "Autonomi-reformen – vad hände med det kollegiala styret?". C-uppsats, Uppsala 2013.

Shirin Ahlbäck Öberg: "Organisering av autonomi och universitetet som idé". I "Det goda universitetet. Festskrift till Anders Hallberg". Uppsala 2011.

Henrik Björck: "Om kollegialitet". SULF: skriftserie 2013.

Forskare har i flera artiklar protesterat mot regeringens omstöpning av högskolan:

"Hierarkiskt beslutsfattande". Sydsvenskan 22/2.

"Centrala universitetsvärden hotas av bolagiseringen". DN 22/10.

"Självständighet blev toppstyrning". Upsala Nya Tidning 1/3. "

DN 30 okt 2013: Pengarna, utbildningen och demokratin. Sverker Sörlin om framtidens universitet.

“Studie i en huvudlös politik”

“Alliansens vilja att göra universiteten till stiftelser vilar på primitiva nyliberala idéer. Ändå är stiftelsen i sig ingen dålig form – det är den svenska politikens fixering vid kommersiell kunskap som är problemet. Sverker Sörlin föreslår ett alternativ till regeringens undermåliga utbildningspolitik. “

“Varför vill regeringen skapa högskolestiftelser? När nu motståndet är så kompakt bör man faktiskt försöka svara seriöst på denna fråga. Den juridiska formen är det inget fel på. Tänk om friskolor i större utsträckning drevs av stiftelser, som måste återinvestera sina överskott, och inte av riskkapitalbolag! Då skulle svensk skola må mycket bättre.

Stiftelser är en utmärkt organisationsform om man vill uppbåda en kombination av självständighet och långsiktighet. För universitet är båda önskvärda egenskaper. Den positiva tolkningen är att man vill uppnå en kombination av självständighet och långsiktighet. För universitet är det traditionsrika och önskvärda egenskaper. European university association, EUA, som är organ för mer än 800 europeiska universitet med 17 miljoner studenter, har under mer än ett årtionde arbetat hårt för ökad autonomi. Milstolpar har varit konferenser i Salamanca 2001, Graz 2003, Lissabon 2007, Glasgowdeklarationen 2005, Lissabon 2007 och Prag 2009.

Forskning har visat på positiva samband mellan självständighet och kvalitet. Där universitet har stor frihet över hur man disponerar sina resurser, hur man utformar sina utbildningsprogram, vilken forskning man prioriterar, hur man utser sina ledningar, där tenderar resultaten att vara bättre. Det gäller oavsett vilket slags prestation man är

intresserad av: utbildning, forskning eller samhällskontakter. När utbildning och forskning växer i nästan hela världen och kunskap flödar allt friare kan man inte reglera universitet som om de vore tullstationer.

EUA har under flera år genomfört studier av hur självständigheten utvecklas i olika länder. Huvudtendensen är att självständigheten växer, men med olika hastighet. De flesta europeiska system har staten (eller regionen, delstaten) som huvudman och huvudfinansiär. Privata universitet är få, studentavgifter och privata donationer utgör en minoritet av intäkterna.

Går man tillbaka några årtionden finner vi hårt reglerade system. I Sverige fattade regeringen på 1950-talet budgetbeslut om professorernas amanuenser (student som undervisar, reds anm), och så sent som 1992 utsåg den professorer och gav dem ”fullmakt”. Grekiska universitet, som är hårdast styrda, måste än i dag utgå från statliga bestämmelser om vilka som får anställas och vilka löner de skall ha. Liknande begränsningar finns i länder som Italien och Frankrike. Men även i Sverige hade vi intill nyligen centrala regler. I många länder är akademiska lärare ämbetsmän och på sina håll fastställer staten (som ju då formellt är arbetsgivare) centralt deras löner.

Vilka som skall antas till olika utbildningar, och var dessa skall finnas, har varit extremt reglerat. Efter 1977 års universitetsreform var nästan all antagning styrd av beräkningar av samhällets ”behov” av arbetskraft. Det gäller ännu många program. Att utbilda några extra läkare i Göteborg kräver ett beslut av regeringen! Göteborgs universitets styrelse, med en budget på sex miljarder, har inget inflytande över denna sak (jag vet för jag har suttit i denna styrelse i sex år). En dag kommer det bara ett brev: utbilda dem!

Omkring år 2000 diskuterade vi vem som skulle ”få” (som ju blir det verb man använder i en reglerad tillvaro) bedriva forskarutbildning.

Det var länge universitetens privilegium. Några, bland dem jag, tyckte att vi borde kunna låta högskolor utbilda doktorander på sina bästa områden. Nu är det möjligt, låt vara att högskolorna först måste ansöka om rätten att göra det. När denna debatt pågick som bäst besökte jag Stanford (privatfinansierat universitet i Kalifornien) och passade på att fråga om det var något man inte "fick" göra där. Man förstod över huvud taget inte frågan. Man gör vad man vill, och det går så bra som det över huvud taget kan gå.

Det finns öar i Europa med liknande frihet, till exempel i Oxford och Cambridge. Dessa toppuniversitet ålägger dock sig själva inskränkningar som är mycket hårda: de väljer med omsorg ut sina egna studenter (det får vi inte göra i Sverige, eller i Grekland heller för den delen: de flesta skickas via en central myndighet). De har egna pengar nog för att med omsorg kunna välja ut vilka anställda som får stanna på en varaktig tjänst. Man undviker därmed den armé av projektanställda som svenska lärosäten alstrar. Man anställer sällan sina egna doktorer. Ingen regering behöver bestämma detta, man gör det för att det är bra för universitetet och därmed på lång sikt för alla.

I EUA:s jämförelse är Sverige en medelmåtta i självständighet, slaget av flera framstående forskningsländer som Storbritannien, Finland, Danmark och Nederländerna.

Det är alltså fullt möjligt att bygga upp en rationell argumentering för fria och självständiga högskolor, gärna drivna av stiftelser, även i Sverige.

Tyvärr är det inte det regeringen gör. Regeringen har ingen sammanhängande idé om universiteten och om kunskapens roll i samhället. Därför har dess förslag blivit så dåligt. Frågan om högskolans ägande, dess demokratiska styrning och dess betydelse för medborgarna och för hela samhället är en av våra stora politiska framtidsfrågor. Universitetets tusenåriga idé är ännu långtifrån utnyttjad till sin fulla

potential. Regeringen tänker som om universitet vore företag. Sådana konkurrerar och då får Sverige inte missgynna sina för då går det dåligt för oss. Svenska universitet, står det i propositionen, måste kunna sluta avtal och ta emot donationer, de måste kunna etablera sig utomlands och samarbeta med andra. Där tar tankarna slut.

För dessa elementära justeringar vill man ta ifrån universiteten deras status som myndigheter. Och det gjorde kanske inte så mycket om det inte var för att med denna status följer så mycket annat. Kontrollen av hur offentliga medel används försvåras. I förlängningen kommer studentavgifter att aktualiseras (vilket regeringen förnekar, mot bättre vetande). Öppenheten minskar. Universitetens interna maktbalans riskerar tippa över till ledningarna.

Men universiteten får väl en massa pengar som kompensation i många år framöver? Nej, inte det heller. Med jämna mellanrum skall staten sitta på andra sidan bordet och förhandla med "stiftelsen" om vad den vill göra. Staten har pengarna, och säkert idéer om vad den vill få gjort. Stiftelsens självständighet blir illusorisk.

Varför skall universiteten, och särskilt dess studenter och personal, offra sina bästa tillgångar för denna vattvälling?

Vi har ett dilemma. Vi är ganska säkra på att självständighet är den väg vi måste fortsätta gå för att utveckla allsidiga kunskapsmiljöer som är anpassade till olika kunskapsbehov i olika delar av landet. Vi vill inte på nytt låta regeringen utse professorer eller tala om vad docenter skall ha i lön och vill helst inte få brev från staten om att vi måste utbilda en handfull läkare här eller lärare där. Men vi kan heller inte på kort tid i Sverige övergå till ett system som fungerar i ett jätteland som USA, där det helt och hållet saknas ett federalt universitetssystem och där universitet drivits ideellt och för delstaternas behov i århundraden med privata medel som den dominerande inkomstkällan –

och där det finns över fyra tusen institutioner för högre utbildning (Sverige har fyrtio).

En reform på detta område måste tänkas utifrån svenska förhållanden – och mycket bredare och mer sofistikerat än regeringen gjort. Den måste först och främst utgå från att universitetens uppgift är att förse hela samhället med kunskap. Det är alldeles otillräckligt att fokusera bara på de kommersiellt mest centrala områdena.

Man måste också ge ett trovärdigt svar på vad som är bra med självständighet. Svaret finns. Världens främsta universitet är mycket självständiga. Här bör man tala om professionens etos, som i extremt hög grad är att prestera och nå erkännande av studenter, kolleger och av samhället. Dessa prestationer är inte bara individuella utan också kollektiva. Den som liksom jag nyligen tagit del av installationen av en universitetsrektor i USA, i detta fall vid Princeton, blir genast på det klara med hur denna institution ser på sin roll i världen: att ständigt utvecklas, bidra, ge. Förbättra sitt anseende, inte göra vinst. För att göra detta behöver man känna att detta är ett eget åtagande. Ägandet är inte det viktigaste, men utan egen makt att skapa, ändra, sträva går det inte.

Om detta, vad man kunde kalla självständighetens ideologi, har regeringen ingenting att säga. Dem man hyrt in för att skriva propositionen verkar inte veta något om universitet, vad som gör att de kan vara fantastiska och att de kan vara mardrömslikt svaga. Regeringen skriver propositioner som om man försökte övertyga revisorer – och det misslyckas man med; både Riksrevisionen och Ekonomistyrningsverket har avfärdat propositionen i sina remissvar. Riktigt nöjda verkar bara Svenskt Näringsliv vara; ”Bra besked om högskolestiftelser”, tutade Tobias Krantz i juni när propositionen kom.

Det gäller att få studenter, lärare och forskare med sig, inte mot sig, som regeringen så ofta lyckas med. Dessa nyckelgrupper är redan i de

flesta fall innerst inne övertygade om självständighetens fördelar. Men de är inte beredda att offra de demokratiska grundprinciper som präglar högskolan som myndighet. Studenterna vill ha inflytande. Lärarna vill ha ett kollegialt beslutsfattande. Alla vill ha öppenhet och offentlighet.

Många bör vara med och utveckla former och gränser för självständigheten. Rimligast vore att låta detta ske genom ett politiskt program för ökad självständighet, tills vidare inom myndighetsformens ramar och att vid behov och successivt resa frågan om formell frihet från staten. Det behövs minst en, kanske två mandatperioder för att avgöra den frågan.

Det är ingen enkel uppgift att beskriva hur en sådan process kan gå till eller vilka förändringar den bör innehålla. Men den måste se helt annorlunda ut än den stela top down-mekanik som statsrådet Björklund varit chef över. Att arbeta med en sådan förändring borde vara ett lockande projekt, för en regering, för universitetet och för deras anställda och studenter. Den skulle som främsta syfte ha att finna lösningar på alla dilemman som uppstår när man successivt övergår från en reglerad till en självständig högskola. Hur kan man till exempel ge ökad frihet att starta och driva utbildningar – och samtidigt mena att utbildningens kvalitet förbättras? Hur kan man förena självständighet med en strävan att bredda rekryteringen, som hela samhället tjänar på? Kommer inte självständiga högskolor att utnyttja sin frihet för att slippa problem? Vill de inte bara ha frihet att ta ut avgifter? Och vad händer då?

Viktiga frågor. Svaret på dem är ofta: mångfald. Om det finns olika sätt att vara högskola och universitet på kan självständigheten utnyttjas till att bli bättre i det man vill vara bra i.

Den allvarligaste bristen i regeringens förslag gäller finansieringen. Det är otänkbart att genomföra en reform av detta slag utan att

omstrukturera finansieringssystemet. Det bör ske längs flera vägar samtidigt. Den långsiktigt mest omvandlande är att bygga ett omfattande eget kapital i universitetssektorn. Statliga resurser under de närmaste åren bör satsas på långsiktiga räntefria krediter till högskolan, som staten vid behov bör låna till. Basanslagen bör samtidigt frysas eller rentav minskas i takt med att högskolan övergår till att disponera avkastningen av egna förmögenheter. Det skulle skapa den finansiella självständighet som i EUA:s analys är en hörnpelare i autonomi.

Samtidigt bör regeringen använda sina egna forskningsmyndigheter för att se till att högskolorna kan utvecklas i sina roller. Dessa myndigheter bör få kraftigt ökade resurser för att åstadkomma kunskapsuppbyggnad med inriktning på såväl grundforskning som på samhällsbehov av många slag. De kan arbeta efter demokratiskt beslutade kriterier och samtidigt belöna kvalitet på ett sätt som ingen regering kan. På detta sätt kan förnedrande ”förhandlingar” mellan regeringar och självständiga högskolor undvikas.

För utbildningen råder redan konkurrens om studenterna, ingen vill återreglera den såvitt jag förstår. Men studentpengen borde bli mer likvärdig mellan olika utbildningar, det skulle främja friheten och kreativiteten mycket. Universitet och högskolor bör ha mandat att själva satsa på den utbildning som de vill bedriva. Det borde också vara möjligt för universitet att ta av sina ackumulerade medel för att förbättra sin utbildning, lika väl som att utveckla forskning och samhällskontakter. Årliga anslag som nästan helt och hållet upprepas från ett år till nästa skulle krympa som andel av statens finansiering.

På ganska kort tid skulle en sådan regimförändring leda till att högskolorna fick en reell självständighet att söka sina roller utifrån egna medel, som skulle växa snabbt, och utifrån de medel som ställs till förfogande i konkurrens på olika tidsskalor. Med tiden skulle förändringarna bli betydande. Vi talar här om en utveckling som kan ta

många år, kanske årtionden.

I ett system som detta skulle det ändå vara fullt möjligt för en regering att om den upplever akut brist på något – en viss typ av kompetens, en samlad forskningsinsats om något – ge uppdrag till någon av sina myndigheter. Finns resurserna brukar det i regel finnas något universitet som vill använda dem.

Successivt skulle det stora utvecklingsuppdraget flyttas dit där det hör hemma: till högskolan själv. Dess risktagande och självständighet måste ytterst vila på att den har egna medel att göra det den vill.

Det finns anledning till hopp. I veckan drog regeringen inte bara tillbaka en dålig proposition. En hel ideologi för universiteten som väsentligen entreprenöriella institutioner gick på grund. Jag tror detta är en vändpunkt.

Den var välkommen. De senaste tjugo åren har varit de reformtätaste i svensk universitets-historia. Det speglar en djup samhälls-omvandling som är global. Förändring har varit oundviklig, men tyvärr sammanföll denna reform-period

med blomstringen för rätt primitiva nyliberala idéer om hur förhållandet mellan stat, marknad och samhälle skulle ordnas.

Denna period har av allt att döma nått sitt slut. Nu tar ett nytt arbete vid och det är stort. Framtidens universitet är en demokratifråga, den handlar om samhällsutvecklingens riktning och drivkrafter.

Sverker Sörlin litteratur@dn.se

Idéhistoriker och författare, nu gästforskare på Princeton. “

“DN.se Läs Maciej Zarembas artikel om högskolevärldens nya affärsmoral på dn.se/kultur “

DN 24 okt 2013: Segregation:

”Svensk dröm börjar i skolan”

“Högre lärarlöner och fler vuxna i ”problemskolor” är första steget för att underlätta klassresor i områden som Rosengård. “

“Gårdagens ”Uppdrag granskning” handlade om Rosengårdsskolan. I pressmeddelandet stod bland annat:

”Politikerna lovade bättring men två år senare gav man upp och stängde skolans högstadium. ’Fofo’ är en tidigare elev som på ett Youtubeklipp ses barrikadera ett klassrum på skolan tillsammans med andra elever.”

Och så kom den iskalla frågan: ”Håller vi på att skapa områden i Sverige där det inte går att bedriva skolverksamhet?”

Det är svårt att se den här typen av program utan att stålsätta sig. Det är en fasans tanke, att våra barn ska lämnas ut till skolor där de vuxna kapitulerat, där mobbning, stök, förstörelse är en del av varje skoldag och de starkastes skräckvälde ska råda.

Ett av de första klippet i ”Uppdrag granskning” är också som en kniv i mellangärdet: en dagisgrupp i Rosengård, små barn som håller de vuxnas och varandras händer. De går bort från kameran, liksom ut ur barndomen och bort mot den ungdoms- och vuxenvärld som tycks erbjuda så litet hopp.

Det omtalade Youtubeklippet gör också ont att se. En handfull pojkar kastar stolar inne i klassrummet. De stjälar lärarens radio och springer triumferande ut med den i korridoren; när läraren är ute blockerar de dörren med bänkar.

(Var är flickorna? Förhoppningsvis har de använt den valfrihet som väns-tern vill stoppa och sitter och pluggar på en bättre skola så att de kan ta de välbetalda jobben om tio år.)

Och så citeras en anmälan till Arbetsmiljöverket: en lärare kallades ”fucking hora” och fick ett knytnävsslag i ansiktet.

Här någonstans känns det som att antalet alternativ är mycket begränsat. Bör vi kalla in hemvärdet, göra revolution, sälja allt vi äger och bli fattiga lärarmunkar i Malmö – eller allt ovanstående? Men det är också där som reportaget – kanske medvetet, kanske inte – tar en liten vändning. Åt rätt håll.

Nu är högstadiet alltså stängt, vilket känns helt rimligt, men övriga stadier finns kvar. De föräldrar, lärare och elever som ”Uppdrag granskning” talar med ger inte en samstämmigt nattsvart bild av skolan. Youtubeklippet skildrar, säger de, en extrem engångshändelse, inte vardagen.

De problem som ännu finns på -Rosengårdsskolan – och på många andra svenska skolor – är stora, men inte olösliga.

”Det är hela området som är problemet. Klass är plats. Det har varit så här sedan Rosengård byggdes”, säger Bodil Torstensson, just den lärare som figurerade i Youtubeklippet. Då måste man ge människor resurser att lämna sin klass. Det är inte konstigt om en nyanländ flyktingfamilj inte har samma levnadsstandard som en familj där alla är födda i Sverige. Däremot är det ett gigantiskt misslyckande om familjen fortfarande står kvar på ruta ett efter tio år.

Att just skolor som den i Rosengård ligger sämre till vad gäller betyg är inte heller märkligt. Nyanlända elever presterar svagare resultat, och än svårare blir det för dem om de inte träffar andra elever som talar svenska. ”Jag tror inte ens att de gör det på rasterna”, säger Kalthoum

Saad resignerat. Hennes barn har alla gått på Rosengårdsskolan: ”Vi behöver svenska barn i skolan.”

Samma dag som ”Uppdrag granskning” sändes kom utbildningsminister Jan Björklund med ett nytt utspel. Kommunerna ska åläggas att fördela -resurser till skolor efter elevernas förutsättningar och behov. Det är väl ingen mirakellösning men grundtanken är sund. Om kommunen kompletterar det genom att ordentligt höja lärar--lönerna, och förbättra arbetsvillkoren, i ”problemskolor” har man kommit en bit på väg – det finns inget som säger att en skola som är stökig och segregerad i dag alltid måste vara det.

Med ökade resurser ska också följa fler vuxna i skolan. Nolltolerans mot våld och trakasserier blir sällan mer än slagord i luften om de inte förenas med vuxennärvaro.

Kalthoum Saad kom till Sverige från Libanon år 1990. Då drömde hon om en villa med de fina jullyktor som hon såg i alla svenska fönster. Nu nöjer hon sig med drömmen att allt ska ordna sig för barnen. Men hon har själv pluggat och fått fast jobb inom vården – och ibland behöver det inte vara svårare än så.

Sverige tycks inte ha någon motsvarighet till den amerikanska drömmen. Vi är desto bättre på att dryfta bidragsnivåer och stödinsatser. Men skola, jobb, en lön att leva på, undervisning i det nya språket – det är det primära som ett samhälle behöver erbjuda nya medborgare. Resten är människor ganska bra på att ordna själva. Ge folk luft under vingarna och de lyfter.

Hittills har vi inte klarat detta primära. Den svenska drömmen förblir alltför ofta en utopi.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN 25 okt 2013:

“Skolpeng gick till räntor”

Över 200 miljoner kronor av skolpengen som skulle gå till utbildning på John Bauerskolorna blev i stället räntor till ägarna och banker. Det framkom i dokumentären ”Skolfesten” på SVT som sände på torsdagskvällen. 2006 slog ägarna samman de 27 skolorna till en koncern. Enligt SVT sålde ägarna sedan skolorna via ett nytt bolag till sig själva för 450 miljoner kronor. Köpet bekostades med ett lån på 250 kronor och resten blev bolaget skyldiga ägarna. Det betyder att ägarna fick ränta på pengarna.

DN “

DN 26 okt 2013: Trygghet i skolan.

”Flera allvarliga kränkningar i skolan de senaste veckorna”

“Larmsignal. En rad allvarliga incidenter den senaste tiden har fått Skolinspektionen att reagera. Barn som utsätter andra för både fysiska och psykiska kränkningar, men också vuxna i skolan som går för långt. Skolan måste bli en fredad plats i livet, skriver Ann-Marie Begler och Caroline Dyrefors Grufman vid Skolinspektionen. “

“De senaste veckorna har vi till Skolinspektionen/Barn- och elevombudet fått ett antal mycket allvarliga anmälningar. Många gäller små barn i de lägre årskurserna som utsätter varandra. Men det finns också anmälningar av situationer där vuxna kränker elever, till om med inom förskolan.

Det går att se denna artikel som en larmsignal. Men kanske främst som en uppmaning till vuxna i och runt skolan att agera.

Det finns alltför många barn och elever som blir kränkta och förnedrade varje dag. Vare sig skolan eller andra vuxna har förmått skydda dem. I den skolenkät som Skolinspektionen gjort i 29 kommuner under våren 2013 visar det sig att var sjunde elev (15 procent) i årskurs 5 och 9 anser att de vuxna inte alltid reagerar om de får reda på att en elev har blivit kränkt eller någon varit elak mot en elev.

Därför riktar vi en stark uppmaning till alla vuxna att uppmärksamma och förhindra kränkningar. Ett barn borde vara okränkbart. Det krävs ett samfällt agerande från alla vuxna som kommer i kontakt med barn och elever för att åstadkomma förändring. Det handlar om den personal som möter barnen i skolan men också om alla de föräldrar

som har sina barn i skolan.

De här är några av de ärenden som har kommit in till Skolinspektionen de senaste veckorna:

En elev går i särskild undervisningsgrupp på grund av ett funktionshinder. Andra elever kränker honom, skriker fula och nedsättande ord, slår och hotar honom. När han gråtande kryper ihop i fosterställning på marken lyfter en annan pojke en stor sten för att släppa i huvudet på honom. Som tur är avvärjs det i sista stund.

En ung elev binds fast i stolen av sin lärare eftersom han hela tiden vänder sig om. Andra elever i klassrummet skrattar åt honom. Läraren säger att det var ett skämt.

Sjuåring som binds fast med hopprep i skogen: Andra elever slår honom med knytnävsslag mot ansikte och huvud. Han blir även hotad på annat sätt av de andra eleverna.

Sexårig flicka blir fasthållen på marken av en pojke samtidigt som en annan pojke drar av henne byxorna och förnedrar henne.

En person i personalen som sliter i och skäller på barnen, hotar med stryk och skrämmer dem med det hen vet att de är rädda för.

När man ser listan över ärenden kan man fråga sig vad det är som händer i förskolan och i skolan eftersom sådana grymheter kan ske.

Självklart finns det ingen enskild förklaring. Även om vi kan uppleva att det är en ökning av allvarliga kränkningar som blir anmälda, liksom också en ökning av antalet skadestånd, så tror vi ändå inte att det handlar om en förvärrad situation i skolorna. Mer troligt är att Skolinspektionens/BEO:s blotta existens – och att vi syns i medierna – gör att fler föräldrar anmäler allvarliga händelser. Vi vill alltså inte påstå att

det blivit värre utan snarare peka på den mycket svåra situation som ändå allt för många barn lever i.

Kanske finns det också andra förhållanden som påverkar. Det kan i vissa skolor handla om bristande resurser eller felaktig användning av de resurser som i sig är tillräckliga. Detta kan i sin tur leda till att vuxna inte kan garantera trygghet och skydda eleverna.

Eller tänk om den exponering för våld, kränkningar och sexualisering som även små barn i dag utsätts för genom en mängd olika medier, allt ifrån spel till olika programslag i tv ändå spelar roll. Kanske inte genom direkt påverkan, men genom långsam avtrubbning och tillvänjning.

Det finns program som i sig går ut på att kränka deltagarna och där öppna sexuella anspelningar hör till vanligheterna. Programmen har en ung publik som inte kan värja sig eller distansera sig från det som sköljer över dem.

Det finns säkert fler möjliga förklaringar. Vi vill varken förenkla eller banalisera debatten om resurser, dataspel, video och tv-tittande. Men det finns skäl att tro att det handlar om en sammansatt situation där det inte bara finns en enda orsak.

För oss som har att arbeta med anmälningar om grymhet och förnedring – och inte minst för alla de barn och elever som blir utsatta – är det viktigt att få svar på vad som ligger bakom. Men än viktigare är att skapa en debatt där alla som kan utkrävas ansvar, också tar detta ansvar.

Lagen föreskriver nolltolerans mot kränkningar i skolan och förskolan. Ingen i åldern 7–16 år kan välja bort skolan. Och även om det inte råder förskoleplikt är det många barn som är beroende av en väl fungerande förskola. Därmed ska också skolan och förskolan vara fredade platser i livet. Platser där ingen ung människa ska behöva

utsättas vare sig för andra elevers grymhet eller för förnedrade bemötande från vuxna. Många skolor och dess medarbetare tar sitt ansvar. Men vi möter också regelbundet skolor där vuxna tittar bort. Skolor där man menar att en del elever har sig själva att skylla när de blir förnedrade och kränkta. Skolor som anser att man får tåla en del. Skolor som menar att pojkslagsmål är en naturlig del av uppväxten. Skolor som negligerar, förminskar eller helt enkelt förnekar allvarliga kränkningar.

Dagens situation är på intet sätt acceptabel. Det är dock inte lagstiftning som saknas, den är tillräcklig. Snarare handlar det om hur den tillämpas. Ta detta som en uppmaning till alla: Politiker, forskare, myndighetspersoner, fackliga organisationer, föräldrar och andra vuxna i och utanför skolan.

Låt oss skapa en skola utan kränkningar och förnedring. En trygg skola och förskola för alla barn.

Ann-Marie Begler, generaldirektör, Skolinspektionen

Caroline Dyrefors Grufman, Barn- och elevombudet “

DN 27 okt 2013: Bris efter Skolinspektionens larm.

”Mobbningen borde ses som ett arbetsmiljöproblem”

“Mobbning i skolan har blivit något av ett normaltillstånd, anser Bris generalsekreterare Kattis Ahlström. För att komma åt problemet vill hon se ett nytt angreppssätt. – Jag vill inte prata om det som mobbning längre utan kalla det för ett arbetsmiljöproblem, säger hon. “

“Skolverket uppskattar att runt 50 000 barn mobbas i skolan. På gårdagens DN Debatt slog Skolinspektionen larm om att anmälningarna om allvarliga kränkningar i skolan och förskolan har ökat den senaste månaden.

– Det handlar om väldigt grova kränkningar och väldigt små barn i en mängd som vi inte har sett tidigare och då kan vi inte låta bli att reagera. Det är en oroande utveckling som måste få ett stopp, säger Caroline Dyrefors Grufman, barn- och elevombud på Skolinspektionen.

Skolinspektionen får omkring 2 000 anmälningar om mobbning och kränkningar per år. Första halvåret 2013 visade statistiken på en ökning, och uppfattningen är att ökningen kommer att hålla i sig året ut.

Bilden som beskrivs av Skolinspektionen är inget som förvånar på organisationen Barnens rätt i samhället, Bris. Nästan alla barn som hör av sig till Bris berör skolan på något sätt. Det som förvånar, menar Kattis Ahlström, är i stället att man inte angriper mobbningsproblematiken på ett nytt sätt.

– Det är så fokuserat på att allt ligger hos barnen, vi pratar inget om vuxenansvaret. Men det här ligger hos vuxna och inte hos barnen. Det

är ett arbetsmiljöproblem och där behöver vi vara ännu strängare och säkerställa att miljön kring barnen är vettig, säger hon.

Både Skolinspektionen och Bris vill se ökad lärartäthet och mer utbildning i hur lagen mot kränkningar ska tillämpas, både i lärarutbildningen och ute på skolorna, för att motverka mobbning, samt goda vuxenförebilder.

– Man har för få verktyg i dag som lärare för att hantera det här jätteproblemet. Pedagogrollen är så mycket större än att bara lära ut. I skolor där lärare visar praktiskt på att vara goda exempel och bygger goda relationer med elever ser man inte alls mobbning i samma utsträckning, säger Kattis Ahlström.

Även Lärarförbundet ser allvarligt på situationen.

– Allt från våld till trakasserier i skolan är ett misslyckande varje gång och hela samhällets ansvar, inte en enskild elevs eller lärares, säger Eva-Lis Sirén, Lärarförbundets ordförande, till TT.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

DN 28 okt 2013:

“Skolan blir valets brännheta fråga”

“Skolan lär bli en brännhet fråga vid nästa års val. Vid den stora partiledardebatten i tv bollades det friskt med miljarderna, precis som om pengar skulle vara den avgörande knuten för skolans resultat.

I tjugooårs tid har den svenska skolans kunskapsresultat i internationella mätningar stadigt sjunkit. Orsaken? Knappast bristande resurser och inte heller avsaknad av reformer, där Björklund har lagt ner ett imponerande arbete.

Nej, svaret tror jag ligger på ett helt annat plan, något som partiledarna inte snuddade vid – föräldragenerationens och elevernas eget ansvar. De svenska föräldrarna måste visa ett mycket större engagemang för skolan och samhällsklimatet.

Många elever är i dag spel- och databeroende. Ett första steg vore att föräldrar och lärare kommer överens om en skärmfri dag i veckan. Och varje skoldag borde innehålla en gymnastik-, idrotts- eller friluftslektionslektion. Friska barn är samhällets största rikedom.

Ett gott tecken är att skolungdomarna mer och mer tar del av nyheter. Kanske det kan leda till någon form av kunskapsnyfikenhet, sådan vi möter till exempel i Indien, Kina och Finland.

Det tar tid att vända ett slagskepp, men för vårt framtida välstånd en absolut nödvändighet.

Jag är väl medveten om att man inte skall generalisera. Det finns massor av ungdomar som har en glädjande positiv inställning till kunskapsinhämtning.

Lars Olsson, Gislaved “

DN 30 okt 2013: Betygskriterier.

“Lägg ned skuggspelet”

“Kommer jag att klara matten? frågar sig en elev som just börjat gymnasiet. För att stilla sin oro vänder hon sig direkt till sin matematiklärare: ”Vad krävs för att jag inte ska få underkänt?”

”Jo, det kan jag berätta för dig”, svarar läraren”. ”I kursen Matematik 1b som vi snart börjar med lyder läroplanens kunskapskrav för det lägsta godkända betyget, E, så här: Eleven kan översiktligt beskriva innebörden av centrala begrepp med hjälp av några representationer samt översiktligt beskriva sambanden mellan begreppen. Dessutom växlar eleven med viss säkerhet mellan olika representationer...”

”Tack, vad glad jag blir. Nu förstår jag precis vad som förväntas av mig. Det här ska jag klara!” utbrister eleven.

Nej, naturligtvis inte. Slutet på det uppdiktade mötet mellan lärare och elev saknar trovärdighet. Varje normalt funtad elev, eller förälder som gjort sitt barn sällskap, hade efter att ha blivit så brutalt konfronterad med läroplanens betygskriterier snarast känt sig förvirrad, uppgiven eller arg. Ska ett svar på en rak fråga om vad skolan kräver få vara så obegripligt?

Lyckligtvis är de flesta lärare inte så fyrkantiga att svaret till eleven skulle bli att läsa högt ur läroplanens kunskapskrav. Men de obegripliga formuleringarna dyker ändå upp då och då. Någon gång som en bilaga bland instruktionerna till ett självständigt arbete som eleverna får i uppgift att göra. Andra gånger som ett underlag inför utvecklingssamtal. Så osäkerheten finns där: Är detta något som elever och föräldrar förväntas begripa och ska betrakta som skolans svar på frågan ”Vad krävs”?

Faktum är att många lärare själva undrande kliar sig i huvudet inför de abstrakta betygskriterierna. Tidningen Skolvärlden berättade för några dagar sedan om läraren Mattias Forsgren som anmält Skolverket till JO för brott mot språklagen. I går följdes nyheten upp med ett inlägg i ”P1-morgon”.

Anmälan har gjorts med hänvisning till elfte paragrafen i språklagen, där det slås fast att språk i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt. Det är uppfriskande att någon protesterar. Däremot är det inte troligt att JO kommer att ingripa. Över huvud taget är det tveksamt om problemet låter sig reduceras till en övning i att skriva begriplig svenska.

Ett privat företag har, till Skolverkets irritation, gjort en egen bearbetning: ”Heja – Skolverkets kursplaner på enklare svenska”. Betygskriteriernas krav är där uppspaltade på ett tydligare sätt, och precis som avsett är texten mindre komplicerad.

Om högsta matematikbetyget i årskurs 6 kan man till exempel läsa: ”Du kan på ett mycket bra sätt lösa enkla matteproblem som handlar om saker du känner till. Du väljer och använder metoder som passar mycket bra för att lösa problemen.”

Enklare ord, javisst. Men ändå, hur mycket klokare blir en elev som får veta att detta krävs för betyget A?

Betygssystemets så kallade kunskapskrav utgör inte det ankare som skolbyråkrater, politiker och ibland även lärare låtsas att de är. Rättvisa betyg uppstår inte i mötet mellan elevers prestationer och statliga betygskriterier. Betyg sätts av människor med egna kunskaper, erfarenheter och värderingar.

I praktiken lutar sig lärare mot olika typer av jämförelser mellan elever. Efter årtal av möten med ungdomar som brottas med likartade problem utvecklar lärarna en intuitiv känsla för vad som är rimliga kravnivåer. Denna prövas och bearbetas genom samtal med kolleger. De slutgiltiga bedömningarna påverkas också av innehållet i de nationella proven. Exempelsamlingar från Skolverket är ytterligare en källa för dem som söker stöd eller vill underkasta den egna känslan av var betygsnivåerna ska ligga en kritisk prövning.

Läroplanens kriterier kan spela en roll i dessa processer. Men att låtsas att de rymmer svaret på frågan ”Vad krävs?” är en ovärdig teater.

DN 30/10 2013”

DN 30 okt 2013: Friskolor. Skolor bryter mot lagen och väljer bort elever.

“Rektor: Man måste skydda de fina eleverna”

“Flera friskolor bryter mot lagen och väljer bort potentiellt stökiga elever till förmån för skötsamma barn. Det avslöjar SVT:s "Uppdrag granskning" i dag. “

“I programmet som sänds i kväll har reportrarna granskat ett 50-tal friskolor. Genom att låtsas söka skolplats åt två påhittade elever, en stökig pojke och en duktig flicka, avslöjar de stor skillnad i hur de olika ansökningarna tas emot.

Den reporter som utgör sig för att vara förälder till flickan får höra av 27 skolor att hon får plats, eller har god chans till plats.

Hälften av de skolorna nekar samtidigt pojken plats. Trots att skollagen gör mycket tydligt att skolor inte får välja sina elever.

Inför en dold kamera berättar en rektor på en friskola i Stockholm varför han inte vill ha barn med adhd bland de andra eleverna.

– De får inte beblanda sig, man måste skydda de fina eleverna. När man får till det får man en bra skola. Det är som ett ruttet äpple bland andra äpplen, det sprider sig.

"Uppdrag granskning" reporter låtsas söka jobb som musiklärare på skolan. Rektorn vill inte att det ska förekomma ”rap och death metal” eftersom det kan locka oönskade elever.

– Då får vi problem. Då får vi de här med kepsarna bak och fram som ska rappa. De kan väl hålla på att rappa i Tensta och elda upp bilar där i stället för här.

Rektorn har efter att ha konfronterats av "Uppdrag granskning" avgått och sålt skolan.

Milstensskolan i Täby är en av de skolor där den duktiga flickan fick en plats medan den stökiga pojken med oroliga föräldrar fick höra att klassen var full.

– Jag gjorde helt fel, det erkänner jag. Det var ett felaktigt beslut och jag är jätteledsen för det, säger rektorn Karin Möller David i programmet.

Milstensskolan ingår i Sveriges största friskolekoncern Academedia som har 93 grundskolor i landet. Även Vittraskolan i Göteborg som ägs av Academedia nekar pojken plats.

– Vi har kommit fram till att de gjorde fel i sitt bemötande. Det får inte hända, säger Paula Hammerskog, kommunikationsdirektör på Academedia till DN.

Koncernen har nu skrivit en ny policy för alla sina skolor, för att förhindra att det sker igen. Men Paula Hammerskog tror inte att vissa elever som väljs bort är ett problem som genomsyrar friskolebranschen.

– Det hoppas jag verkligen inte. I våra fall har det varit enskilda miss-tag, säger hon.

En av de granskade skolorna, Minervaskolan i Umeå, tänker stämma SVT för förtal.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

DN 5 nov 2013 : Privatägda skolor.

”Så kan beklagliga konkurser i gymnasieskolan stoppas”

“Problemen går att lösa. Privatiseringen av skolor har skapat både stora förmögenheter och beklagliga konkurser. Men det behöver inte vara så. Om staten tar större ansvar går det att få ett stabilare system med små ingrepp, som en ”skolakt” och ett låneförbud, skriver finansanalytikern Peter Malmqvist. “

“På uppdrag av Sveriges Television, SVT, har jag det senaste året granskat två större konkurser av gymnasieskolor. Tv-inslagen har väckt berättigad upprördhet. Hur är det möjligt att en gymnasieskola kan gå i konkurs? De konkursade skolorna följer samma mönster. Efter en mycket lönsam expansion i mitten av 2000-talet fick skolorna problem med vikande elevunderlag. Trendmässigt, till följd av lägre födelsetal, menar ägarna, men SVT har fått fram att Skolinspektionen kritiserat flera av skolorna. Dåligt skötta skolor framstår därför som en mer trolig orsak.

I det ena fallet plockades ett flertal lönsamma skolor bort från skolaktiebolag, som därefter bestod av en olönsam skola, som sattes i konkurs. I det andra fallet gick en hel koncern med flertal skolor i konkurs efter att en finansiell transaktion genomförts, där ägarna lyft ur 250 miljoner kronor och ersatt det med lån från kreditgivare. Ett par år senare, med tyngd av höga räntor, gick koncernen i konkurs.

I kölvattnet av SVT:s program diskuteras nu hur det privata skolsystemet skall kunna stabiliseras. Det mesta fokuseras på att avkräva ägarna en betydande långsiktighet. Här finns dock andra vägar att gå:

Finansiell granskning. En av de viktigaste är att staten även måste granska skolornas finansiella utveckling. I dag verkar detta göras synnerligen ytligt. Eleverna och deras föräldrar förväntas granska finanserna, men detta är mycket svårt, dels för att årsredovisningen ofta kommer långt efter bokslutstidpunkten, dels för att det behövs långtgående ekonomisk kompetens. Här måste staten ta ansvaret. Snabbare bokslut, kvartalsrapporter, samt revisorsgranskade halvårsrapporter måste fram. Den finansiella utvecklingen och ställningen måste vara klarlagd parallellt med att skolorna inbjuder elever och föräldrar till olika informationsmöten under våren. En punkt på dessa möten måste vara en redogörelse för skolkoncernens ekonomi. I grunden diskuteras ju ett treårigt affärsavtal mellan ”kunden” och ”leverantören”. Finanserna blir därför helt avgörande för om leverantören har möjlighet att leva upp till avtalet.

Skolakut. Staten bör också skapa en ”skol-akut”, liknande den bankakut, som kan sättas upp om banker får problem. Skolakuten finansieras genom att samtliga privata skolor betalar en löpande avgift för att täcka övertagande och drift av skolor i problem, ungefär som den statliga insättargarantin för bankerna. Genom att ta över skolor i problem garanteras driften och eleverna slipper den extremt störande omplacering som blivit fallet i de båda konkurserna ovan.

Låneförbud. En tredje åtgärd är att ställa krav på skolkoncernernas finansiella ställning, på samma sätt som Finansinspektionen ställer krav på bankernas balansräkningar. Personligen har jag ingen förståelse för varför skolor över huvud taget skall vara belånade. Skolverksamhet är synnerligen förutsägbar och bedrivs med i stort sett bara rörliga kostnader och låga kapitalbehov. Skolor behöver inte ta upp lån. Ett låneförbud för skolor hade förhindrat konkursen i den största av skolkoncernerna ovan.

Förbud mot dold utdelning. Det bör också införas ett förbud för skolorna att göra affärer med verksamheter som bedrivs av ägarna till en skola. I en av skolkoncernerna ovan tycks det som om skolorna hyrde datorer av ett bolag som var ägt av ägaren. Detta kan likställas med en dold utdelning. På börsen kallas detta för ”närståendetransaktion” och är omgärdat av strikta informationskrav. Inom skolverksamhet bör det helt enkelt förbjudas.

En marknadsekonomi har alltid vinnare och förlorare. Detta går inte att lagstifta bort, men inom skolväsendet skall inte förlorarna behöva gå i konkurs. Konsekvenserna för eleverna blir för stora, eftersom de inte är kunder i vanlig mening, vilka snabbt kan byta leverantör. Detta håller seriösa skolägare med om. Åtgärderna ovan skulle vara en garanti för att konkurs inte blir den yttersta konsekvensen av en dålig utveckling. Om däremot inget görs, kan de skolkonkurser som nu inträffat sänka hela den privatiseringsvåg, som de flesta nog ändå upplever som väldigt positiv.

Peter Malmqvist, ordförande i företagsvärderingsgruppen på Sveriges finansanalytikers förening”

DN 3 nov 2013 : Krönika.

“Karin Bojs: Från ärtor i Brno till framtidens dna”

“Några timmars tågresa och jag förflyttar mig mellan genforskningens vagga i Brno och den allra yttersta forskningsfronten i Leipzig. “

“I dag slingrar några blommande ärtor utanför Mendel-museet på Augustinerklostret i tjeckiska Brno.

Det fanns en tid när varken genforskning eller Augustinermunkar var tillåtna här. Men efter Josef Stalins död lättade trycket på genetiken. Och 1989, när järnridån började rämna, fick Augustinermunkarna återintå sitt gamla kloster.

Nu finns ett museum till minne av klostrets mest kända invånare – Gregor Mendel, munken som grundlade genetiken.

På 1860-talet arbetade han med att korsa ärtor och studera mönstret för sju olika egenskaper. Han registrerade om ärtorna var gula eller gröna, om skidorna var släta eller kurviga och om blommorna var vita eller lila.

På så sätt kunde han slå fast att arvet förs vidare i distinkta enheter – det vi i dag kallar gener.

En nyckel till Mendels framgång var att han för första gången använde matematiska metoder för att lösa biologiska frågeställningar. Han hade fått en gedigen matematikutbildning i Wien, där han studerade för fysikern Christian Doppler.

Den andra nyckeln var hans bakgrund inom jordbruket. Gregor Mendel var uppvuxen på en liten bondgård. Från barndomen hade han fått

med sig ett stort intresse för bin, äppelodling och fåravel. En av de stora ekonomiska utmaningarna i Brnotrakten vid denna tid var just hur får skulle korsas för att ge bättre avkastning av ull. Ylleindustrin var en viktig näring.

På Max Planckinstitutet för evolutionär antropologi i tyska Leipzig är frågeställningarna mer grundläggande. Här handlar det om hur vi har blivit människor. Genetiker, psykologer, apforskare och lingvister försöker tillsammans hitta svar.

Det hinner bara gå 48 timmar mellan mina besök i Brno och Leipzig. Eller 150 år av vetenskapshistoria.

Institutet i Leipzig är bland det flottaste jag har sett – ett stort hus specialritat för sitt ändamål. I entrén står en stor flygel och en fyra våningar hög klättervägg.

Tyska förbundsrepubliken har medvetet satsat stort för att få fart på vetenskapen i forna Östtyskland. Det är också en medveten strategi att rekrytera utländska ledare och att satsa på mänsklighetens allra äldsta historia – inte på senare historia som kan missbrukas politiskt. Antropologin i Tyskland har ett problematiskt förflutet. Den lät sig användas till rashygien och Förintelse.

Den mest kände forskaren här i Leipzig är svenskfödd Svante Pääbo. Han har mer än någon annan drivit utvecklingen för att analysera forntida dna.

Det började redan på 1980-talet med en egyptisk mumie. De resultaten – som möjligen mest byggde på föreningar – gav inspiration till filmen ”Jurassic park” (där en forskare klonar dinosaurier från blodet i en mygga i en bärnsten).

Pääbos första analyser av neandertal-dna väckte stor uppmärksamhet några år senare. De visade att neandertalare inte är att betrakta som

moderna människors förfäder, utan snarare som ett slags utdöda kusiner.

Sedan dess har analyserna av 38 000 år gammalt neandertal-dna bara blivit bättre och bättre. Svante Pääbo och hans medarbetare har med sin dna-teknik också upptäckt en annan sorts förmänniska, kallad Denisovamänniskan efter namnet på en grotta i södra Sibirien.

För några månader sedan tog gruppen ett nytt jättesteg. Då publicerade de dna-analyser av en mer än 300 000 år gammal grottbjörn från Spanien. Tio gånger äldre än neandertalaren!

Sedan dess har de arbetat med lika gamla förmänniskor. Om jag förstår saken rätt är stora nyheter om vår förhistoria att vänta inom kort.

Den spjutspetsteknik som forskarna i Leipzig använder kommer så småningom att kunna användas inom kriminalteknik, och säkert också inom andra områden som vi inte ens kan tänka oss i dag.

Gregor Mendel kunde ju knappast förstå sig hur han skulle revolutionera framtidens biologi – långt bortom fåravel och ärtor.

Karin Bojs centralred@dn.se “

DN 6 nov 2013 : Ny studie.

“Skolresultat i jämförelse friserades”

“ Flera länder har fabricerat enkätsvar i den internationella skolundersökningen Pisa. Det visar en ny studie som snart publiceras, kan DN avslöja. – Det är mycket allvarligt om detta stämmer, säger Anita Wester, undervisningsråd på Skolverket. “

“Det går allt sämre för den svenska skolan. Kunskapsnivån är nu under genomsnittet för OECD-länderna och samtidigt är skolorna i Sverige vid en internationell jämförelse dåliga på att stötta elever med socialt svagare bakgrund. Källan till dessa uppgifter är OECD-projektet Pisa, en internationell skolmätning som genomförs i ett stort antal länder.

Resultatet i mätningarna används som underlag för politiska beslut och brukar få stort genomslag i europeiska länder. Enbart i svenska tidningar nämndes undersökningen 459 gånger förra året, enligt mediekavet Retriever.

Nu visar två forskare att flera länder har fabricerat enkätsvar i undersökningen. Studien som DN har tagit del av heter ”Can we trust survey data? The case of Pisa” och publiceras inom kort.

Konsekvensen av fabricerade enkätsvar skulle kunna leda till att politiska beslut fattas på felaktiga grunder.

Den kommande studien visar att det i flera länder finns ett svarsmönster som gör forskarna förbryllade. Det handlar om den del i Pisa som består av att deltagande länders skolmyndigheter skickar ut enkätsvar till ett antal slumpmässigt utvalda rektorer. Deras svar används för att sätta barnens kunskapsresultat i ett sammanhang, till exempel när det gäller likvärdighet, huvudmannaskap, undervisningsformer och lärartäthet.

Enkäten består av 184 frågor, inklusive underfrågor. Mängden frågor och svarsalternativ gör att det i princip är statistiskt omöjligt att två rektorer svarar likadant. Ändå förekommer dubletter i flera länder, visar forskarnas dataanalyser. De pekar framför allt ut Slovenien, Italien och Förenade Arabemiraten.

I Slovenien ställer forskarna sig frågande till 62 av 341 rektorssvar. De 62 svaren består till stor del av dubletter, enligt studien. Bland annat har ett och samma svarsmönster dykt upp hos fyra olika rektorer.

I Italien ställer forskarna sig frågande till 29 rektorssvar som till stor del består av dubletter.

– Resultatet gör att man kan ifrågasätta trovärdigheten i Pisa-undersökningen. Det finns tvivel i datan, säger Jörg Blasius, professor i sociologi vid universitetet i Bonn i Tyskland.

Han har genomfört studien tillsammans med Victor Thiessen, professor emeritus i sociologi vid Dalhousie University i Kanada. I studien skriver de att ”starka bevis för fabricering av data (genom klippa och klistra-förfaranden) har upptäckts i flera länder”.

Enligt forskarna är det inte rektorerna som har fuskat utan ländernas skolmyndigheter. Målet för de undersökande länderna är nämligen att få så hög svarsfrekvens på rektorsenkäten som möjligt, alltså nära hundra procent. För att fylla upp kvoten har flera länders skolmyndigheter fyllt i fabricerade enkätsvar, enligt forskarnas resultat.

– Man kan anta att problemet förmodligen är mycket större. Det handlar om 184 frågor. Endast om alla variabler är samma så har vi identifierat det som dublett. Om vi tänker oss att skolmyndigheterna ändrar några enskilda variabler så hittar man inte dubletterna i vår undersökning.

Det är oklart om konsekvensen har lett till att de anklagade länderna har gynnats i undersökningen genom att få en högre rankning.

Lars Lyberg, professor emeritus i statistik vid Stockholms universitet, har läst forskarnas kommande studie. Han betecknar resultatet som trovärdigt och ”mycket intressant”.

– Att uppgiftslämnare ljugar och att intervjuare fuskar ibland är känt, men för mig är det en nyhet att även instituten fabricerar. Det har jag aldrig hört talas om tidigare i min karriär. I sådana här undersökningar spelar säkert nationell stolthet in. Det här är något som instituten och länderna nog inte pratar så mycket om, säger Lars Lyberg.

Skolverket ser allvarligt på uppgifterna om fabricering men betonar att de inte läst studien och därför inte kan bedöma dess trovärdighet. Anita Wester, undervisningsråd på myndigheten, blir förvånad över resultatet.

– Jag har aldrig tidigare stött på att man har avslöjat länder med att fuska. Studien behöver granskas för att se hur den ska följas upp, säger hon.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

“**Fakta.**

15-åringars kunskaper mäts

Pisa är en kunskapsmätning bland 15-åriga skolelever som genomförs vart tredje år.

Projektet är initierat och styrs av OECD.

Alla 34 OECD-länder deltar i undersökningen och dessutom erbjuds andra länder att delta.

Den senast publicerade undersökningen är från 2009.

I december i år släpper OECD och Skolverket Pisa 2012 som baseras på prov och enkäter från våren 2012.

Elevernas förmågor undersöks inom tre kunskapsområden: matematik, naturvetenskap och läsförståelse.

Från Sverige var det knappt 4 700 15-åringar fördelade på 210 skolor som besvarade frågorna förra året.

Resultatet av Pisa-undersökningen ligger till grund för politiska beslut och analyser i olika länder.

Sammantaget var Finland, Sydkorea, Japan, Kanada och Nya Zeeland de fem bästa OECD-länderna 2009.

Sverige fanns på plats 21 av de 34 OECD-länderna (plats 16 i läsförståelse, 20 i matematik och 23 i naturvetenskap).

I undersökningen ingår även en enkät till rektorer.

Svaren används bland annat för att kunna problematisera resultaten på elevernas kunskap.

Några av frågorna som rektorerna besvarar är:

Är skolan kommunal eller friskola?

Antal pojkar och flickor på skolan?

Antal lärare på skolan?

Hur ser undervisning och klassindelning ut?

Sverige halkar efter

Matematik

1. Sydkorea
2. Finland
3. Schweiz
4. Japan
5. Kanada
6. Nederländerna
7. Nya Zeeland
8. Belgien
9. Australien
10. Tyskland
11. Estland

12. Island

13. Danmark

14. Slovenien

15. Norge

16. Frankrike

17. Slovakien

18. Australien

19. Polen

20. Sverige

Naturvetenskap

1. Finland

2. Japan

3. Sydkorea

4. Nya Zeeland

5. Kanada

6. Estland

7. Australien

8. Nederländerna

9. Tyskland

10. Schweiz

11. Storbritannien

12. Slovenien

13. Polen

14. Irland

15. Belgien

16. Ungern

17. USA

18. Norge

19. Tjeckien

20. Danmark

21. Frankrike

22. Island

23. Sverige

Källa: Pisa (Programme for international student assessment)

Resultatet gäller 2009 och endast OECD-länderna. “

DN 7 nov 2013 : Internationell skolundersökning.

“Pisagrundare: Fusket förvånar mig inte alls”

“Att flera länder har fuskat i skolundersökningen Pisa är inte förvånande. Det säger nu en av grundarna till studien, Ulf P Lundgren, tidigare generaldirektör på Skolverket. “

“I går avslöjade DN att skolmyndigheter i flera länder har friserat sanningen i den internationella OECD-undersökningen Pisa. Fusket visade sig vara särskilt utbrett i Italien, Slovenien och Förenade Arabemiraten, enligt en studie av två forskare som publiceras inom kort.

DN sökte i går företrädare för OECD samt utländska skolmyndigheter, men ingen ville kommentera resultatet.

Att flera länder har ertappats för fusk överraskar däremot inte Pisas ”fader”. Svensken Ulf P Lundgren var en av de som grundade Pisa på 1990-talet. Han är professor i pedagogik vid Uppsala universitet och var generaldirektör för Skolverket åren 1991–1999.

– Fusket förvånar mig inte ett dugg om jag ska vara ärlig. När vi startade Pisa hade vi ingen aning om att den skulle få så stor genomslagskraft. Det har lett till att vi fått en styrning i olika länder efter Pisaresultat. Det leder lätt till att man hamnar i situationer där man gör sig bättre än man är, säger Ulf P Lundgren.

Fusk, som DN skrev om i går, rör den del av Pisaundersökningen där ett stort antal urval rektorer besvarar 184 frågor. Deras svar används för att sätta barnens kunskapsresultat i ett sammanhang, till exempel när det gäller likvärdighet, huvudmannaskap, undervisningsformer och lärartäthet.

– Resultatet gör att man kan ifrågasätta trovärdigheten i Pisa-undersökningen. Det finns tvivel i datan, sade Jörg Blasius, professor i sociologi vid universitetet i Bonn i Tyskland, till DN i går.

Pisaenkäterna har blivit något helt annat än vad de var avsedda att vara, menar Benedetto Vertecchi. Han är professor i experimentell pedagogik vid universitetet Roma Tre och har följt enkäterna. I flera år var han med att utvärdera resultaten.

– I dag har Pisa blivit ett slags internationellt supercertifikat som används på ett felaktigt sätt inom OECD. Enkäterna har blivit en maskin som genererar jobb och pengar i sig och det var inte meningen, säger professor Vertecchi till DN.

Han är inte förvånad över att det kommer in många identiska svar och kallar detta för ett organiserat lurendrejeri. Hans uppfattning är att i och med att enkäterna utsträckts till rektorerna har trovärdigheten minskat väsentligt.

– Rektorerna orkar inte svara på alla dessa frågor som inte rör undervisningen och elevernas studieresultat.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se

Peter Loewe loewe@tin.it “

“Bakgrund.

Flera länder har fabricerat enkätsvar i den internationella skolundersökningen Pisa. Det visar en ny studie som snart publiceras, kunde DN avslöja i går.

Det handlar om den del i Pisa som består av att deltagande länders skolmyndigheter skickar ut enkätsvar till ett antal slumpmässigt utvalda rektorer. Enkäten består av 184 frågor, inklusive underfrågor. Mängden frågor och svarsalternativ gör att det i princip är statistiskt omöjligt att två rektorer svarar likadant. Ändå förekommer dubletter i flera länder

Konsekvensen av fabricerade enkätsvar skulle kunna leda till att politiska beslut fattas på felaktiga grunder. **DN** “

DN 6 nov 2013 : Efter DN:s larm. Skolinspektionen granskar Täby friskolas avtal

“Skola granskas – skriver ”kontrakt” om barnen”

“Täby friskola kräver att föräldrar skriver under en överenskommelse där skolan friskriver sig från ansvar för barn med särskilda behov. Efter DN:s larm ska nu Skolinspektionen granska kontraktet.”

“För att få börja i Täby friskola med 800 elever måste både föräldrar och elever skriva under överenskommelser. En av föräldrarna som reagerat på avtalen är Mariela Du Rietz Concha.

– De ville att jag skulle skriva på ett avtal där jag avsåg mig rätten till hjälp om mitt barn hade särskilda behov. De kunde till exempel inte garantera spanska som modersmål om jag skrev på.

Även hennes då sexåriga son var tvungen att underteckna en hederskodex.

– Det tyckte jag var stötande, han är bara sex år. Det är inte förenligt med barns rättigheter att tvingas skriva på ett papper. Inte heller att man som förälder avsäger sig rätten till hjälp, säger Mariella Du Rietz Concha.

Hon valde att lämna mötet och skrev inte in sonen på skolan.

I Täby friskolas kontrakt står: ”Friskolor är exempelvis enligt lagen inte skyldiga att ta emot en elev om mottagandet innebär betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för skolan. Därför måste föräldrar vid inskrivning ge friskolan alla upplysningar som kan vara av betydelse för att bedöma barnets särskilda stödbehov och förutsättningar att klara sina studier... Om det i efterhand visar sig att friskolan inte fått alla uppgifter för att bedöma stödbehovet och kommunen inte vill svara för eventuella extra kostnader kan det bli svårt

att tillgodose stödbehoven och eleven kan tvingas lämna skolan.”

Skolinspektionen har efter DN:s larm inlett en granskning av kontraktet.

– Alla skolor ska vara öppna för alla. Om ett barn har behov av särskilt stöd har man rätt till det och det kan man inte avtala bort. Skolan är skyldig att ge det stödet, säger chefsjurist Marie Axelsson.

Hon menar att skolor inte heller kan kräva avtal för att få gå på skolan.

– Det är inte ovanligt att föräldrar skriver på ordningsregler. Men det får inte vara ett krav att man måste skriva på avtal för att få komma in på skolan. Det strider mot skollagen.

Täby friskola har använt kontraktet i femton år. När DN kontaktar skolan lovar man att ta bort ett stycke i överenskommelsen om särskilda behov.

– Det är beklagligt och ett fel vi har gjort. Vi har missat att ändra blanketten och ska ta bort det stycket. Den behövdes i gamla skollagen för då fanns inget som säkerställde att friskolor fick tilläggsbelopp för detta. Om man behövde bygga om skolan eller för barn med extremt stora behov, säger rektor Karin Järleby.

Varför måste eleverna skriva under trivselregler?

– Tanken är att eleven ska få känna sig lite viktig. Det är absolut inte meningen att någon ska känna sig kränkt. Det här är inte ett avtal utan mer som ett statement att det här är vad vi jobbar med. De flesta föräldrar tycker att det är bra att med ordning och reda. Barnen också.

Enligt Skolinspektionen är det olagligt med avtalskrav?

– Det finns inget som säger att vi måste ha underskrift på trivselreglerna, klart vi kan plocka bort den, säger Karin Järleby.

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se “

DN 9 nov 2013: Barnuppfostran.

“Små diktatorer eller små demokrater?”

“Svenska barn är oregerliga snorungar. I veckan fick diverse utländska medier nys om psykiatern och författaren David Eberhards nya bok ”Hur barnen tog makten”. Det är inte svårt att förstå skadeglädjen. Sverige må toppa välfärds- och jämställdhetsrankningar men våra barn är egoistiska skitungar.

Är det sant? Ser det svenska barnet på sig själv som världens nav, en lättkränkt liten individ som inte har vett att resa sig för en person med rollator på bussen? Eller är det tvärtom så att den senaste upplagan svenskar är ovanligt självständiga, respektfulla små människor som reflekterar i stället för att lyda blint?

Ingen känner alla barn. De flesta beskrivningar bygger därför på lösa antaganden och grova generaliseringar.

Men en del träffar förstås ett lite större urval. Som läkaren Lars H Gustavsson som arbetat med barn och ungdomar under ett helt yrkesliv. Så här sa han i Helsingborgs Dagblad: ”Mitt huvudintryck är att de flesta barn i dag är frimodiga, nyfikna, samarbetsinställda och kompetenta.”

David Eberhard har säkert också träffat många barn men han är inte lika imponerad. Han skriver att barn behandlas som små vuxna. De får bestämma allt, från middagsmat till semester mål. Dagens föräldrar är vilseledda och tror att familjen är ett slags demokrati där allas åsikter är lika viktiga. Barnen blir odrägliga och i slutändan rätt olyckliga när de möter ett vuxenliv som inte behandlar dem med samma silkesvantar som de ständigt inkännande och förhandlande föräldrarna.

Det är ett effektivt debattgrepp att utmåla extremerna av en tendens som den dominerande ordningen. Något varje ledarskribent vet ... Det

väcker intresse och får det egna budskapet att framstå som mer relevant.

Men visst, det finns säkert föräldrar som är så rädda att deras ögonsten ska skadas av tillsägelser att resultatet blir en bortskämd liten diktator till ringa glädje för sig själv och andra. Och här fyller Eberhards bok en funktion. Den kan ingjuta självförtroende hos nervösa föräldrar.

Att hans generaliseringar nådde utanför landets gränser och befläckade vårt rykte tar vi med gott humör. Så lättkränkta är vi ju inte.

Susanna Birgersson susanna.birgersson@dn.se “

DN 14 nov 2013 : Inför landsmötet.

“FP utmanas från alla håll i skolfrågan”

“Miljöpartiet vill det. Socialdemokraterna vill det. Till och med Moderaterna vill det. Inför valet 2014 vill alla ta en tätposition i skolpolitiken. Efter att i det närmaste ha ägt frågan i sju år är Folkpartiet under hård press på hemmaplan.”

“När Jan Björklund i dag öppnar Folkpartiets landsmöte är han en jagad man. Oppositionen vill erövra den fråga som Björklund byggt sin politiska gärning på och som väljarna dessutom rankar allra högst: skolan. Enligt DN/Ipsos mätning i september har skolan passerat både jobben och vården när medborgarna prioriterar politikområden.

Men mätningen tyder också på att skolan kan vara på glid ur Björklunds grepp.

FP har länge åtnjutit högt förtroende i skolfrågan bland betydligt fler än dem som röstar på partiet. Men andelen väljare som rankar FP som bäst på skolan hade i september sjunkit med 3 procentenheter sedan i juni. Jämfört med mätningar gjorda av Synovate (numera Ipsos) på i och för sig delvis andra sätt under förra mandatperioden är tappet ändå större.

Även i debatten är Björklund på reträtt efter att ha tvingats ändra en rad tidigare beslut. Dessutom kan alliansen efter sju år fortfarande inte peka på tydliga resultat av sin skolpolitik. I det här läget ser andra partier en chans att vrida segervapnet ur Björklunds händer. Maria Jarl är statsvetare vid Göteborgs universitet med skolpolitik som specialområde.

– Konkurrenten har ökat tydligt i skolpolitiken det senaste året, även mellan regeringspartierna, säger hon.

De politiska skillnaderna har samtidigt minskat. S och MP gjorde nyligen upp med alliansen om skärpta regler för friskolorna. Även i fråga om betygen har motsättningarna tonats ner.

– Det sker en likriktning, partierna strider om enskildheter. Det som saknas är en grundläggande ideologisk debatt, säger Maria Jarl.

Miljöpartiet har som uttalat mål att ”vara den främsta utmanaren till alliansregeringen” i skolfrågorna, vilket blir MP:s huvudtema i valrörelsen jämte miljön. Mindre pappersarbete för lärarna och fler anställda i skolan är MP:s huvudrecept för att höja resultaten.

– Det allra viktigaste är att alla elever får den tid de behöver med sina lärare annars når de inte sina kunskapsmål, säger språkröret Gustav Fridolin.

Vid sidan av jobben lyfter Socialdemokraterna fram skolan som valets viktigaste fråga. Partiet har kommit med snabba utspel efter den senaste tidens avslöjanden om brister i friskolesektorn. Läxhjälp till alla och 1 000 nya specialpedagoger är ett par av huvudförslagen från S. Men Ibrahim Baylan hoppas också på överenskommelser över blockgränsen.

– Att skolan får långsiktiga förutsättningar är fullständigt nödvändigt oavsett regering. Det behövs en blocköverskridande färdplan för läraryrket, säger Baylan.

Moderaterna har också förnyat sin skolpolitik. Enligt partiets talesperson i dessa frågor, Tomas Tobé, ska det inte tolkas som ett underkännande av Jan Björklunds insats. Däremot anser han att även alliansens största parti måste stå för draghjälp.

– Skolan kommer att bli en mycket viktig fråga i valet 2014 och då måste Moderaterna bidra till att Alliansen står stark, säger Tobé.

Oppositionens taktik i debatten är att ställa egna satsningar på skolan mot alliansens skattesänkningar. Moderaternas motdrag är ge Jan Björklund uppbackning i form av Anders Borgs finansiella muskler.

– När vi blickar framåt ser vi ett ganska begränsat reformutrymme men Moderaterna vill vara tydliga med att det utrymmet vill vi använda till skolan, säger Tomas Tobé.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“Så står partierna i skolfrågan.

1. Hur vill ni göra läraryrket mer attraktivt?
2. När ska betyg ges?
3. Vad är viktigast när det gäller gymnasieskolan?

Socialdemokraterna

1. Mindre administration för lärarna. Mindre klasser. Karriärvägar och högre lön.
2. Vi står bakom den blocköverskridande överenskommelsen om att betyg ska ges från årskurs 6. Vi ska inte ändra betygssystem varje gång vi byter regering.
3. Obligatorisk upp till 18 års ålder. Nära samverkan mellan skolan, näringslivet och arbetsgivare inom offentlig sektor kring yrkesprogrammen. Alla program ska ge grundläggande behörighet till högskolan.

Vänsterpartiet

1. Mer personal. Med färre elever per lärare ökar möjligheterna att göra ett bra jobb. Även annan personal behövs, exempelvis inom elevhälsan.
2. Vi vill minska betygens roll i skolan, men samtidigt måste skolan få arbetsro. Vi kommer därför inte att driva det under den kommande mandatperioden.
3. Att få bort de vinstdrivande företagen. Eleverna måste kunna lita på att skolan finns kvar nästa termin. Skolpengen ska gå till deras undervisning, inte till vinstuttag.

Moderaterna

1. Utveckla regeringens karriärtjänstreform samt genomföra den blocköverskridande överenskommelsen om läraryrket för att stärka yrkets status. Lärarnas administration ska minskas.
2. Från årskurs 3. Vi vill ha tidigare betyg eftersom det är viktigt med tidig kunskapsuppföljning så att rätt stöd kan sättas in i tid.

3. Gymnasieskolans koppling till arbetsmarknaden behöver stärkas för att fler elever ska få möjlighet att prova på arbetslivet under sin tolv-åriga skolgång.

Folkpartiet

1. Administrationen ska minskas och lönerna höjas. Det ska vara höga krav i lärarutbildningen.
2. Vi är redo att ta nästa steg nu och införa betyg från tredje eller fjärde klass. ...
3. Det ska vara höga krav i alla utbildningar. Det ska finnas lärlingsystem för de elever som behöver det.

Centerpartiet

1. Vi vill se ökade satsningar på karriärtjänster. Andra faktorer som vi tror spelar in är exempelvis förbättrade möjligheter till kompetensutveckling.
2. Centerpartiet verkar för att betyg ska ges tidigast i årskurs sex.
3. För att alla elever ska hitta den gymnasieutbildning som passar dem bäst är det viktigt att studie- och yrkesorienteringen i grundskolan förbättras.

Kristdemokraterna

1. Minskad dokumentation, karriärtjänster och högre lön för skickliga lärare, ökad kvalitet på lärarutbildningen
2. Åk 6, 7, 8, 9 samt i gymnasieskolan. När det nyligen tagna beslutet om betyg i åk 6 är utvärderat kan diskussionen om tidigare betyg påbörjas.
3. Att minska avhoppet och att öka söktrycket till de yrkesprogram som leder till jobb.

Miljöpartiet

1. Höjda lärarlöner, mindre pappersarbete, rätt och möjlighet till kompetensutveckling. Lärare ska få ordinera extra stöd till den elev som behöver det.

2. Vi motsätter oss betyg i än lägre åldrar. I grunden ska betygssystem utformas av expertmyndigheterna, inte av politiskt tyckande.

3. Behöriga lärare med goda arbetsvillkor, att alla elever når grundläggande behörighet, yrkesprogram nära yrkeslivet, högskolebehörighet för alla elever, estetiska ämnen för alla.

Sverigedemokraterna

1. Ämneskunskaper skall få en mer framträdande roll i lärarutbildningen och även ledarskapet i klassrummet. Lönerna är något vi på sikt måste se över.

2. Från årskurs 4.

3. Att alla skall hitta en gymnasieform som passar dem oavsett om de är teoretiskt eller praktiskt lagda. Studievägledning är viktigt men de som valt fel väg skall kunna hitta en ny utan att börja om helt.

Fakta. Landsmöte i Västerås

Heta frågor på mötet

Mötet pågår 14–17 november. Ett nytt partiprogram ska klubbas. Det här väntas bli de hetaste frågorna:

Föräldraförsäkringen: Partiledningen vill att en månad till ska öronmärkas per förälder.

Vinster i välfärden: Förslag om skärpta krav på långsiktigt ägande.

Statlig styrning av sjukvården: Partiledningen möter motstånd från landstingspolitiker.

Betyg: Under nästa mandatperiod från årskurs 4, men ungdomsförbundet vill gå längre.

Arbetsrätten: FP vill att turordningsreglerna ska utgå från kompetens.“

DN 14 nov 2013 : Inför landsmötet.

“Högre lärarlöner och tidigare betyg Björklunds recept”

“Förstatligad skola, tidigare betyg, fler lärlingar och högre lärarlöner. Med den profilen hoppas FP-ledaren Jan Björklund behålla greppet om skolpolitiken, trots intensiva försök från oppositionen att erövra frågan. “

“Samtidigt som fler partier gör skolan till en hjärtefråga har de politiska skillnaderna minskat på flera områden. Jan Björklund har själv gjort ett antal reträtter från tidigare ståndpunkter.

Framför allt har alliansen jämkat sig samman med S och MP om friskolorna.

– Visst, i friskolefrågan har vi tagit steg mot ett strängare regelverk. Från att ha varit total konfrontation är nu sex partier överens, säger Jan Björklund.

Han har fått kritik för att ha förberett sina reformer illa när han senare tvingats backa. Det gäller till exempel lärarlegitimationen, finansieringen av gymnasiet och det nya betygssystemet. Björklund vill själv inte beskriva det som slarviga förberedelser utan talar om ”en lyssnande attityd”. Men på en punkt är han självkritisk.

– När det gäller lärarlegitimationen borde vi bättre ha kunnat förutse de administrativa problem som uppstod.

FP-ledaren vill tona ned faran för FP när andra partier nu försöker erövra skolfrågan. Han litar på att det förtroendekapital som FP byggt upp på området ska hålla även i en hårdnande konkurrens.

– Jag tror vi tjänar på att skolan hamnar högt i debatten, säger Björklund.

Björklund hoppas behålla greppet om skolfrågan genom att profilera FP i fyra avseenden: införa tidigare betyg, låta staten ta över skolan, utveckla lärlingssystemet och uppvärdera läraryrket.

Betygen kommer att vara uppe på Folkpartiets landsmöte som startar i dag. För Björklund är detta en hjärtefråga eftersom den enligt honom hänger ihop med skolans nya fokus på kunskapsresultat och uppföljningar.

– Vi anser nu att det är dags att ta nästa steg och införa betyg från årskurs 3 eller 4.

Oppositionen ger Jan Björklund skulden för de missförhållanden som finns i den svenska skolan.

FP-ledarens försvarslinje är att reformerna tar många år att slå igenom.

Men han hävdar att man nu kan se ett stigande söktryck till lärarutbildningen, vilket Folkpartiledaren gärna tar åt sig äran för.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 14 nov 2013 . Inför landsmötet.

“Nu måste det synas resultat”

“Analys. Under Jan Björklund har Folkpartiet blivit ett enfrågeparti för skolan, men efter drygt sju år med Björklund som ansvarig minister har kunskapsresultaten i stort uteblivit. Nu har han ett desperat behov av att kunna visa framgång. “

“Jan Björklund har med sin tydlighet och debattskicklighet lyckats med något som är ganska svårt i svensk politik – att ta en viktig politisk fråga och sätta sitt partis stämpel på den. Han har varit så framgångsrik att de flesta andra riksdagspartierna anpassat sin skolpolitik och ständigt förhållit sig till FP. Men hans tydlighet blir också en black om foten när han lovar resultat och de inte kommer.

Därför kommer tisdagen den 3 december att bli en mycket viktig dag för Folkpartiledaren. Då presenteras Pisa, den internationella studie som undersöker femtonåriga elevers kunskaper inom matematik, naturvetenskap och läsförståelse. Studien genomförs var tredje år.

Hittills har internationella jämförelser ofta varit en dystur läsning för skolministern. Han har förklarat dem med att det tar tid att vända en supertanker – att S-politiken från tiden före 2006 har fortsatt att styra den svenska skolan. Men så här på det åttionde året är det väldigt tveksamt om väljarna längre köper den förklaringen.

Jan Björklund behöver därför verkligen kunna visa att hans skola leder till bättre resultat.

Han har genomfört stora utbildningsreformer i en frenetisk takt. Gymnasiet har ändrats, betygen, en ny skollag har införts.

Sedan i våras ändrar han i reformerna, backar och putsar. Med hjälp av reträtter ska Folkpartiets trovärdighet i skolfrågan återtas. Han har till

exempel fått ändra sin stora reform för lärarlegitimation, ändrat skollagen så att skolor i utsatta områden ska få ökade medel, och gjort upp med S och MP om hårdare villkor för friskolor.

Frågan är om det räcker. Socialdemokraterna upplevs nu som det parti som har störst trovärdighet i skolfrågan i opinionsmätningar. FP utmanas dessutom av sina allierade, Moderaterna. Partiet prioriterar skolan för framtida reformer och har valt samma symbolfråga som FP – tidigare betyg. I stället för att införa dem i fjärde klass, som FP vill, trumfar M över genom att vilja börja redan i trean.

Men S, MP och V vill inte ha någon konflikt om betygen. Inte konstigt att regeringsfrågan istället dominerar debatten. I SvD svarade Fredrik Reinfeldt (M) i går på S utspel från förra veckan, där MP fick en särskild status som möjlig regeringspartner efter valet. Statsministern har tidigare sagt att det block som får flest röster ska regera landet. I går förtydligade Reinfeldt att det löftet gäller S, MP och V tillsammans, men inte om bara MP och S vill bilda regering.

Statsministern vill tvinga fram ett tydligare besked om V:s medverkan och värna blockpolitiken. Men det räcker knappast för att få S att ändra sin strategi. Lita på att fortsättning följer.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 17 nov 2013 : Utbildning.

“Skolans problem viktigare än FP:s”

“Folkpartiet har tappat initiativet i skolfrågan men inget annat har ryckt åt sig det. Därmed finns ett utrymme för konstruktiva kompromisser.”

“Vad är viktigast för skolan? Jan Björklund hade som oppositionspolitiker ett enkelt och i mångas öron trovärdigt svar: Det måste ställas högre krav och bli bättre disciplin. Budskapet gick hem. Medan förtroendet för Socialdemokraterna sjönk steg Folkpartiets, vilket bidrog till att det 2006 blev ett maktskifte.

Sju år senare är skolfrågan ännu hetare. När Ipsos i september frågade väljarna vilken valfråga de rankade högst hamnade ”skola och utbildning” i topp. Det skulle i normala fall gynna ett litet parti som starkt förknippas med området. Men denna gång är det osäkert.

För det första för att utbildningsminister Jan Björklund själv har haft ansvaret i över sju år. Den vanliga opinionscykeln är att politiker som utmanar den rådande ordningen först väcker hopp och vinner stöd för att sedan när de fått makten successivt tappa det.

För det andra för att de utlovade positiva resultaten ännu lyser med sin frånvaro. För det tredje för att uppmärksamheten förskjutits mot delvis nya frågor. I dag skulle en del väljare förmodligen hävda att det viktigaste för skolan är att eleverna sätts före ägares ekonomiska intressen.

Vinst i välfärden delar opinionen. Många uppskattar valfrihet och vill att den ska omfatta också privata alternativ. Men få har något till övers för kortsiktiga ägare som undandrar sig skatt eller som när det passar dem lägger ned sina skolor.

Jan Björklund har aldrig tillhört friskolornas mest profilerade företrädare. Hans projekt har handlat om reformering av själva det

offentliga skolsystemet. Men även om han försökt minska de politiska skadorna genom att visa en tuff attityd mot riskkapitalister och andra kortsiktiga ägare så skadas han. Inte bara för att han är den högste politiskt ansvarige utan också för att vinstfrågan tränger undan hans eget perspektiv på skolan.

Samma undersökning från Ipsos som satte skolan i topp visade att andelen väljare som tycker att FP har den bästa politiken på området sjunker. En tröst för Björklund är att även Socialdemokraternas förtroendetal är lägre än det var i juni. Ändå är det en klart högre andel som nu rankar S som bästa skolparti.

I grunden är det en stor framgång för Björklund att Socialdemokraterna tvingats till självkritik och en rejäl förflyttning i FP:s riktning. De har accepterat betyg i årskurs 6 och blivit mycket tydligare med att skolans huvuduppgift är att ge alla elever goda kunskaper.

Ändå ställer det nya läget Folkpartiet inför problem. Hur ska det nå fram till väljarna? I DN-intervjun (14/11) inför landsmötet pekade Björklund ut fyra profilfrågor: tidigare betyg, förstatligande av skolan, utveckling av lärlingssystemet och uppvärdering av läraryrket. De tre första punkterna känns slitna. Den fjärde är oerhört viktig och ligger i tiden – alla partier talar om den. Men därmed är den snarare en fråga som kräver samarbete och handling än något att profilera sig med.

Och här tangerar det taktiska partiproblemet det sakpolitiska att skolan inte mår väl. Efter en flod av reformer behöver den inte nya hugskott. Den behöver stadga och en långsiktigt trovärdig plan för hur läraryrket ska bli mer attraktivt. Men högre lön och bättre arbetsvillkor för lärarna räcker inte. Av skolorna måste samtidigt krävas att de arbetar mer systematiskt i vardagen med att förbättra undervisningen.

Det har elever och föräldrar rätt att förvänta sig.

DN 17/11 2013 “

DN 17 nov 20 13 :

”Har vi fristående skolor och har vi en marknad, så blir det fler konkurser framöver. Något annat är helt omöjligt.”

Skolinspektionens generaldirektör **Ann-Marie Begler** förutspådde fler skolkonkurser i Ekots lördagsintervju.

TT”

Information, reklam, propaganda, konst, kultur, religion. Idrott. Nöjesliv.

Kultur- och idrottsministern har många områden:

del Allmänt om kultur	(70)
del Form, bild och musik	(73-78)
del Seder och bruk, medier, teater, nöjen,	(790-794)
del Folkkrörelser	(7959)
del språk, litteratur	(80-90, 92)
del Idrott	(796-799)
del Arkiv, bibliotek, religion. Del	(1, 2)

Kultur-och idrottsminister

[Kulturdepartementet](#)

[Lena Adelson Liljeroth](#)

Kultur- och idrottsminister

[Kulturutskottet](#)

Socialdemokraternas politik:

[Carlsson, Gunilla](#)

[i Hisings Backa \(S\)](#)

Ordförande i kulturutskottet

Talesperson i Kulturutskottet(KRU)

70 Allmänt om konst o kultur. Del

796/799 Sport, idrott o d.

101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

102 Biblioteksverksamheter.Databaser.

2 Religiösa verksamheter o d

73 Skulptur. Museer. Konstutställning

74 Konsthantverk, formgivning.

75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt,

77 Foto

78 Musik (konserter o d 792)

7911-7913 Seder och bruk

7914-7919 Film, radio, TV, fester mm.

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. od

793-794 Sällskapsnöjen. Lek

7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d

8 Språk. Litteraturhist. Skönlitteratur.

90 Tidningar, tidkrifter, del. 655

92 Biografiska verksamheter,

släkthistoria o d, Del av 91, 93-99

Borde omfatta1, 2, 8, 9, 70, 73-78,

790-794, 7959, 796-799. Även 91, 93-99

IT-minister (ny)

[Green, Monica \(S\)](#)

Andra s-namnet i trafikutskottet

Kultur-och idrottsminister

[Carlsson, Gunilla](#)

[i Hisings Backa \(S\)](#)

Ordförande i kulturutskottet

Talesperson i Kulturutskottet(KRU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Fildelning](#)

[Idrott](#)

[Integritet](#)

[Kultur](#)

[Kyrkor och trossamfund](#)

DN 26 okt 2013: Digital vardag.

“Snabbt slut på mobilt surf när operatörerna snålar”

“I dag säljs mobila bredband med en begränsning av surfandet. Men pottorna är snålt tilltagna och det är svårt att veta vad de egentligen räcker till. Den som har ett surftak på fyra gigabyte kan till exempel titta på SVT Play i tre timmar, sedan är hela månadsransonen slut.”

“Tidigare marknadsförde operatörerna sina mobila bredband med vilka surfhastigheter man kunde erbjuda. Det talades till och med om ”fri surf”. Men nu har operatörerna i stället övergått till att sälja in sina mobila bredband med begränsningar. Man erbjuder olika paket där samtliga har ett tak för hur mycket datatrafik man får göra av med. Ju mer datatrafik man har rätt till att använda, desto högre månadskostnad. Något abonnemang utan tak går inte att teckna.

Datatrafiken anges i gigabyte per månad, vilket troligen inte säger den genomsnittlige användaren särskilt mycket. Och operatörerna är inte särskilt tydliga med vad data-mängden räcker till i realiteten.

Sammanställningen i grafiken ovan är översiktlig och ger en fingervisning om hur mycket datamängd de olika tjänster man använder sig av i sitt mobila bredband egentligen kräver. Rörlig bild är det som kräver mest datavolym. Bredbandskollen har gjort ett räkneexempel utifrån ett genomsnittligt tv-tittande på tre timmar per dag. Då räcker ett abonnemang med surftak på fyra gigabyte till en dags tv i månaden.

– Operatörerna försöker uppfostra sina kunder att använda så lite datatrafik som möjligt i stället för att bygga ut näten efter användarnas behov, säger Rickard Dahlstrand, projektledare för Bredbandskollen.

Han menar att hastigheterna numera försvunnit ur operatörernas marknadsföring.

– I stället säljer de begränsningen som en produkt. De lovar ingenting längre och garanterar ingenting, då är det ingen bredbandstjänst längre, säger Rickard Dahlstrand.

På Bredbandskollens support får man in mängder av klagomål som visar på användarnas frustration över de mobila bredbandens begränsningar.

När man som användare nått surftaket man betalar för går det inte längre att surfa eller så sänks uppkopplingshastigheten drastiskt.

Den som nått surftaket kan visserligen oftast köpa till mer surfpott, men det kan bli dyrare än själva månadskostnaden.

Hos Telia menar man att det är logiskt att det finns en koppling mellan hur mycket datatrafik man gör av med och hur mycket man betalar för abonnemanget.

– Vår rekommendation är att man har ett fast bredband i hemmet och att det mobila bredbandet är ett komplement när man är på resande fot, säger Nicholas Rundbom, pressansvarig för Telias mobila verksamhet.

Han medger att det inte är särskilt lätt att förstå hur mycket surfande som de olika nivåerna räcker till och att man ganska snabbt kan göra av med surfpotten om man till exempel tittar på rörliga bilder. Han säger att det kan bli ganska kostsamt att ha ett mobilt bredband som ska täcka in alla behov.

– Där ligger det ett ansvar på oss att upplysa kunderna och få dem att fundera över vilka behov de har. Men för de allra flesta användare räcker de nivåer som vi erbjuder, säger Nicholas Rundbom.

De övriga operatörerna säger ungefär samma sak: kunderna får det de betalar för, vilket är mer rättvist.

– Begränsningar behövs så att de som surfar extremt mycket inte tar upp kapacitet från övriga användare, säger Malin Livhage, presschef på Tele2.

Hans Arbman hans.arbman@dn.se “

“Mobilt bredband

Att tänka på när du ska teckna mobilt bredband:

Finns det tillräcklig täckning där du vill använda bredbandet? Jämför operatörernas täckningskartor.

Kolla också vad abonnemanget erbjuder för hastighet.

Fundera över vad du ska använda bredbandet till och hur stor surfpott du behöver.

Vad händer om du överskrider surfpotten och vad kostar det att köpa till mer datatrafik?

Håll koll på bindningstiden och vad det kostar att lösa upp avtalet i förtid.

Vad kostar det att använda abonnemanget utomlands?

Källa: Telekområdgivarna

Så mycket kostar det

Tre "Fri Surf": 100 GB, 399 kronor.

Tre 30, 50 GB: 299 kronor.

Tre 3, 20 GB: 199 kronor.

Tre 3, 3 GB: 99 kronor.

Telia 10, 10 GB: 399 kronor.

Telia 8, 8 GB: 349 kronor.

Telia 6, 6 GB: 299 kronor.

Telia 4, 4 GB: 199 kronor.

Telia 2, 2 GB: 99 kronor.

Tele2 Large, 60 GB: 399 kronor.

Tele2 Medium, 40 GB: 299 kronor.

Tele2 Small, 15 GB: 199 kronor.

Telenor Large, 12 GB: 399 kronor.

Telenor Medium, 8 GB: 299 kronor.

Telenor Small, 4 GB: 199 kronor.

Källa: Bredbandskollen

Så mäter du uppkopplingen

Bredbandskollen.se är ett verktyg som hjälper dig att mäta bredbandsuppkopplingen.

Bakom Bredbandskollen står .SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur), en oberoende allmännyttig organisation som verkar för utvecklingen av Internet i Sverige. “

DN 4 nov 2013 : Debatt. Wagner och ideologin.

“Våga se Wagners kristna antisemitism”

“ Musikens skönhet tycks grumla blicken hos många Wagneranhängare. Men de vackra tonerna kan trots allt inte adla ”Parsifal” så att judehatet försvinner ur dramat, skriver Hans Ruin i sin slutreplik. “

“Axel Englund lyfter klokt fram hur iscensättningen av ett klassiskt verk delvis måste ses som ett självständigt konstverk, som inte är bundet till någon evig ”egentlig” mening (DN 22/10). Regissören och dramaturgen står likväl inte fria från traditionen där starka krafter redan verkat. Man kan välja att gå denna tradition aktivt till mötes i en nyskapande gest, eller så väjer man undan för att tillfredsställa sin tids smak. Att låta Kundry i ”Parsifal” leva i stället för att offras eller att limma på ett bibliotek på slutet exemplifierar, enligt min mening, snarare en sådan eftergift. Det gör dramat lite ”snällare”, men bara på ytan.

När det gäller det faktiska innehållet kan man förvisso som Witt-Brattström i Kundry se ett spännande gränsöverskridande kvinnoporträtt, liksom man i Parsifalgestalten kan gripas av förvandlingen från vårdslost högmod till försonat medlidande (DN 28/10). Påtalandet av syfilisens samtida härjningar frilägger också nivåer av mening i texten. Att detta skulle ha något att göra med Nietzsches kritik mot ”Parsifal” är dock gripet ur luften, och hypotesen om syfilis i hans fall är avförd i forskningen.

Själv valde jag att rikta blicken mot Klingsor så som dramats motor. Beträktad genom ett teologiskt och religionshistoriskt ramverk blir han läsbar som juden som måste stötas ut och förgöras för att den kristna kulturen ska läka sig själv. Därmed kan denne gåtfulle gestalt läggas till raden av redan erkända judiska stereotyper i Wagners operor.

Meningen hos ett konstnärligt verk kan inte reduceras till skaparens person och åsikter. Likväl är det relevant att titta på hur Wagner uttalar

sig i brev, i synnerhet de som kretsar kring ”Parsifal”. I brevväxlingen med sin mecenat Ludwig II kring det första utkastet av ”Parsifal” 1865 skriver han om hur det ”i en döende kropp omedelbart dyker upp maskar som sliter den i stycken [...] i dagens Europa betyder judarna just detta”. När verket sexton år senare är färdigt för uruppförande protesterar han mot att ”en jude ska få dirigera detta mitt mest kristna verk”, med anledning av att Hermann Levi fått uppdraget. Ludwig försöker mildra hans ilska genom att påpeka att ”alla människor i grund och botten är bröder”.

På denna humanistiska appell svarar dock Wagner den 22/11 1881: ”Den enda förklaring jag kan tänka mig till min väns omdöme om judarna är att dessa människor aldrig når upp till den kungliga sfären. För er är de ett begrepp men för oss är de alltför verkliga. Min egen relation till flera av dessa människor är vänlig och full av medkänsla, men detta är bara möjligt eftersom jag betraktar den judiska rasen som den borna fienden till den rena mänskligheten och allt som är nobelt i den. Den kommer att bli undergången för oss tyskar ...”.

Att beskriva författaren till rader som dessa som företrädaren för en ”inlevelse i den andre” är svårsmält.

Svårigheten att rätt tolka den ståndpunkt Wagner ger uttryck för i brev, pamfletter och dramatik bottnar sannolikt i att den kristet grundade antisemitismen är så svår att acceptera. Man knyter hellre antisemitismen till rasism och nazism som mer moderna ideologier. Men antisemitismen kom att bli kristendomens följeslagare från första stund, och vore inte möjlig utan den (vilket självfallet inte innebär att man som kristen måste bli antisemit). För den som vill fördjupa sig i detta komplexa och sorgliga tema kan jag inte nog rekommendera James Carrolls ”Constantine’s sword” från 2001.

Wagner kan självfallet inte lastas för brott som begås ett halvt sekel efter hans död, också om de sker till ljudet av hans musik och rent av i hans scenografi. Däremot är det viktigt att förstå vilken roll han kom att spela i det tyska och europeiska medvetandet med sitt hat mot det judiska. Att hans musik också efter hans död kom att bidra till att be-

fästa antisemitismen som ideologi bekräftas på nytt i den i år utgivna ”Richard Wagner und die Deutschen” av musikologen Sven Oliver Müller.

I den österrikiske dirigenten och musikvetaren Alfred Lorenz fyrbandsverk om Wagner från 1933 likställs uttryckligen Hitler med Parsifal. Lorenz såg framför sig en ny ”Parsifalreligion” där tyskarna ”skulle övervinna sitt förfall som ett rasmässigt högtstående folk”. Hitler kom att avbildas som mytisk graalriddare med spjut och hakorsfana. Till skillnad från vad Anders Carlberg och många före honom hävdade motarbetades eller förbjöds inte ”Parsifal” under diktaturen (DN 29/10). John Deathbridge, professor i musikvetenskap vid Kings college, visar i sin bok ”Wagner. Beyond good and evil” från 2006 att detta är en faktoid som vidareförts genom åren av aningslösa anhängare. ”Parsifal” sattes upp oavbrutet så länge man spelade opera i Tredje riket, och Hitler engagerade sig personligen i dess fortlevnad på de tyska scenerna.

Likväl framhärdar många i tanken att Parsifal som konstverk skulle stå fritt från allt detta, att dramat på något sätt skulle vara ”rent”. Kanske är det helt enkelt svårt att acceptera att musik som griper så starkt skulle kunna bära något ont, eller ens unket. Tonererna får liksom texterna att adlas. Men när de för-klingat och berusningen släppt får man helt enkelt förlika sig med tanken att skönhet och grymhet kan uppträda i en och samma gestalt. Ja, att världen är just så tvetydig.

Hans Ruin “

DN 9 nov 2013 :Kolumnen. Richard Swartz

“Inget att be om ursäkt för”

“En svensk har fortfarande lätt att känna igen sig i nordöstra Tyskland. Historien och det protestantiska arvet förklarar det mesta.”

“I veckan var jag i Greifswald; för första gången på nästan trettio år. Svenska ambassaden i Berlin arrangerade en konferens om våra förbindelser med det östra Tyskland i ett historiskt perspektiv. Lätt provocerande ställdes också frågan om östtyskarna alltmer blir som svenskar. Det blir de nog inte, även om man kan få intrycket att de kanske inte skulle ha något emot det. Åtminstone inte i Pommern – i en blandning av avundsjuka och smälek av andra tyskar *Südschweden* kallat – som i nästan tvåhundra år var en del av Sverige.

Fast sanningen är väl att vi svenskar och dessa ”sydsvenskar” redan är så lika varandra som möjligt är, för folk som inte talar ett och samma språk.

Vari består likheten? I första hand förmodligen i vad som kan omskrivas som mentalitet. Det spontana intrycket är att vi tycker, tänker och uppför oss högst likartat. Men vad skapar denna hemkänsla? Är det landskap och väder (grått med en lågt hängande himmel när jag var där). Det oinspirerade köket? Den arkitektoniska kulissen, med sina räta linjer någonstans mellan armod och eftersträvad enkelhet? Det emellanåt lätt valhänta, nästan skygga i det mänskliga umgänget?

Till sist inser man att det allra mesta låter sig sammanfattas under en och samma firmaskylt: protestantism.

Protestantism står då inte bara för vad som av prästerskapet förkunnats från predikstolarna utan för ett halvt årtusende sociokulturell formatering; och detta nordtyska liknar långt mer det svenska än det (katolskt) bayerska eller österrikiska. Wien är, trots språk, mycket längre bort från Greifswald än någonsin Stockholm.

Christoph Dieckmann, författare och östtysk prästson, menade att redan de nordiska ländernas nationalsånger finner vägen direkt till hans protestantiska hjärta: sekulära kyrkokoraler, helt annorlunda än den katolska söderns marseljäser och marscher, denna nationalsångernas cirkus- eller vakt-paradsmusik. En överraskande iakttagelse; särskilt som vi väl gärna tror att stövlar och slutna led hör hemma norr om Alperna.

Det försvunna DDR var ett specialfall. Minns jag rätt menade Adorno att DDR:s nationalhymn, komponerad av Hanns Eisler, egentligen var politiskt sabotage; som Tyskland föll den itu i två hälfter som inte lät sig förenas, i ett martialiskt-kommunistiskt marschtema och så ett melodiskt-elegiskt, nästan fördrömt. Eisler skulle enligt Adorno ha ironiserat över de inre motsägelser som kännetecknade den då nya staten.

Men kanske ville Eisler med det lyriska bara lyfta fram det just protestantiska arvet?

De första protestanterna var ensamma med sin Gud. Kyrkans gemenskap lämnade de bokstavligen i protest, avvisade dess förmedlingstjänster för att direkt vända sig till Herren. Från första början fanns i detta ett slags entreprenörskap eller *do it yourself*-filosofi där Bibeln ersatte kyrkan som institution och fungerade som bruksansvisning - eller kontrakt; ord blev viktigare än bild, och i kontraktet måste också det finstilta läsas och förstås. Egna handlingar och ansvar blev viktigare för frälsning än nåden. Samhället, långt mer virtuellt än varmt, fick ersätta den katolska storfamiljen. Att göra rätt för sig och dömas efter egna handlingar blev viktigare än bekännelse och förlåtelse.

I icke ringa utsträckning utformades denna protestantiska livshållning i direkt och medveten kontrast till den katolska. Men alltsedan europeerna slutat gå i kyrkan inbillar vi oss gärna att sådana skillnader försvunnit tillsammans med vår kyrkliga närvaro. Tomma kyrkor har blivit en slöja över den sociala formateringen, över den sekulariserade europeiska vardag i vilken vi dock fortsätter att så att säga inkognito gå i antingen vår protestantiska eller vår katolska kyrka. Och vilken

avgör förmodligen den europeiska krisens utgång långt mer än räntesatser, ekonomisk konkurrenskraft och politiska deklamationer.

Men också varje generalisering har sitt finstilla och ingen kan vara någon annan så lik att det utesluter förödande missuppfattningar. Sommaren 1984 var jag i Greifswald och Pommern med Olof Palme som var Erich Honeckers gäst. Det kallades ”arbetsbesök” eftersom man från svensk sida inte ville uppvärdera DDR, varför Palme inte heller besökte Östberlin.

Desto större var glädjen i Stralsund och Greifswald: de lokala värdarna, -saliga av lycka, påpekade för oss journalister att Palmes familj kom från Rügen, berättade minnen från svensktiden och visade stolt Gustav II Adolfs byst på hedersplats i Stralsunds – kommunistiska – rådhus. Dock tog glädjeruset tvärt slut vid Palmes tacktal under midagen. Ty Palme bad uttryckligen om ursäkt för tvåhundra år av svensk närvaro i Pommern. Fast denna gång kom man inte som ockupant med svärd i hand utan i omsorg om freden och avspänningen i Europa.

Sedan svischade de höga herrarna iväg i sin svarta limousin. Vi journalister blev kvar. Och jag minns en förtvivlad borgmästare, med partinål på kavajslaget, som fortfarande inte trodde sina öron. Hade *Ministerpresident* Palme verkligen sagt vad han sagt? Hur var det möjligt?

”Den svenska tiden”, sade den förkrossade borgmästaren, ”är ju den bästa vi någonsin haft”.

Richard Swartz är journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.”

DN 11 nov 2013 : Bredband.

“Kommunala nät köps upp av Telia”

“Kommunernas stadsnät för bredband lockar flera hungriga köpare från det privata näringslivet, inte minst Telia. – Det är ganska många i branschen som är bekymrade över att Telia lägger under sig allt fler stadsnät, säger Mikael Ek, vd för Svenska stadsnätets förening. “

“Telias ledning beslutade i våras att satsa 15 miljarder kronor under tre år på utbyggnad av fiber och mobilt bredband. Inköp av stadsnät står högt upp på önskelistan.

– Vi genomför den här satsningen i väldigt nära samarbete med Sveriges kommuner. Vi åker till kommunerna och pratar om hur vi kan lösa deras problem. För oss är det en framtidsaffär som vi bygger just nu, säger Anna Philipsson, ansvarig för Telias fibersatsningar.

Att köpa stadsnät är en av delarna, men vi satsar även i kommuner som inte har stadsnät, tillägger hon.

Alla är dock inte positiva till att jätten Telia tar en allt större del av fibermarknaden.

– Telia är duktigt på det de gör, men om vi ska ha en balans på marknaden får en aktör inte bli för dominerande. Att stadsnäten byggdes för 15–20 år sedan var just för att komma bort från Telias monopol, säger Mikael Ek som tycker att kommunerna ska tänka sig noga för innan de säljer.

– Jag tror att det är väldigt många kommuner, som när de förhandlar med Telia eller EQT, inte förstår stadsnätets ekonomiska och strategiska värde för kommunens utveckling. En parallell är alla kommunala

elbolag som såldes till de stora eljättarna. De kommuner som inte sålde sina elbolag har i dag en betydligt bättre ekonomisk situation, säger Mikael Ek.

Det som hittills täckts av fibernät är främst bostadsområden med flerfamiljshus. Det som återstår är de glesare och dyrare delarna med villor, radhus och det som lite svepande kallas glesbygd. Enligt vissa bedömare kommer det att kosta 60 miljarder kronor att även täcka de delarna.

Det är mot den bakgrunden man ska se det starkt ökade intresset från operatörer som Telia men också från riskkapitalbolag som EQT för landets knappt 200 stadsnät. Ett sådant nät ger en grundstruktur att bygga vidare på och en kundstock med stor utvecklingspotential. För kommunerna betyder en försäljning en stor påse pengar och inga bekymmer med drift och underhåll.

Björn Ewenfeldt/TT “

“EQT satsar miljarder

Telia har köpt 11 stadsnät de senaste två åren. Företrädare för EQT har sagt att bolaget är berett att satsa 25–30 miljarder kronor på ett öppet fibernät som ska konkurrera med Telia.

I de fall Telia gräver och drar fiber ända in i villor eller radhus blir kostnaden för fastighetsägaren under 20 000 kronor, enligt Telia. I de sockennät som nu byggs runt om i landet, och där husägarna själva står för grävning och fiberdragning, blir kostnaderna lägre. “

DN 11 nov 2013 : Filosofiklassiker. ”Vara och tid” i ny översättning.

“Så förändrade Heidegger det filosofiska landskapet”

“Martin Heidegger tänkte sig boken ”Vara och tid” som första delen i ett tvåbandsverk. Det blev bara en del. Men detta ungdomsverk från 1927 förändrade filosofin för alltid. Nu finns den i en ny svensk översättning. “

“I en sen hyllningstext till Heidegger från 1969 skildrar Hannah Arendt hans inverkan på de studenter som sökte sig till universitetet terminerna efter första världskrigets slut. I den ”ocean av tristess” som rådde representerade han något nytt och annorlunda. Han hade inte skrivit så mycket, bara en avhandling om skolastisk språkfilosofi. Men berättelserna om hans föreläsningar hade spritt sig i landet som ryktet ”om en dold kung”. Inte bara Arendt sökte sig dit, det gjorde också Hans Georg Gadamer, Herbert Marcuse, Hans Jonas, och Karl Löwith, för att nu bara nämna de mest namnkunniga.

Inför en sådan skara elever utvecklade Heidegger sitt nya tänkande, som präglades av en anda av uppbrott och återkomst. Den nedärvda traditionen skulle ”destrueras”, för att på nytt frigöra dess inre potential. I nydanande utläggningar av den antika filosofin, framför allt Aristoteles, men också Platon och Augustinus, visade han hur abstrakta metafysiska begrepp och problemställningar kunde få en ny giltighet genom att ställas mot den utsatta ändligen mänskliga existensen och omvänt.

Det väsentliga under dessa år ägde rum i föreläsningar. Men plötsligt blev det bråttom att publicera sig. Edmund Husserls professur i Freiburg skulle bli ledig, det gällde att meritera sig för tjänsten. På kort tid

sammanställde Heidegger sina anteckningar till 83 paragrafer av varierande längd, uppdelade i två huvudavsnitt på sammanlagt 450 sidor, under den kärnfulla titeln ”Sein und Zeit” (”Vara och tid”), som utkom våren 1927. Själv var han då 37 år gammal. I ett förord förklarade han att detta bara var den första inkompleta delen av ett tvåbandsverk vars fortsättning skulle offentliggöras inom kort. Men någon fortsättning kom aldrig. Storverket förblev ett oinfriat löfte.

Det är fascinerande att påminna sig om denna lite hafsiga och ofullbordade ansats bakom boken i ljuset av vad den efter hand skulle komma att bli. Snabbt fick den kultstatus. Trots sin svårforcerade och nydanande terminologi stod det genast klart att inte bara Husserls fenomenologi, utan hela den tyska filosofin med denna bok tagit ett nytt steg. I dag framstår den som det enskilt mest tongivande verket från det gångna seklets filosofiska litteratur, översatt till alla världsspråk med en oöverblickbar kommentarlitteratur och svindlande receptionshistoria. Heidegger själv skulle fortsätta att publicera sig fram till sin död femtio år senare. Men inget han gjorde därefter kunde riktigt tävla med ungdomsverket.

På något sätt lyckades han med konststycket att samla sin tids splittrade filosofiska röster och energier i ett enhetligt stycke, vars systematik bitvis påminner mer om en skickligt dirigerad kör än om en solosång. I ”Vara och tid” ljuder Aristoteles samman med Kierkegaard och Husserl, liksom Platon med Nietzsche och Dilthey, på ett sätt som ingen av dem hade kunnat föreställa sig innan Heidegger visade att det var möjligt.

Den politiska utvecklingen i Tyskland och Heideggers inledande ställningstagande för Nationalsocialisterna 1933 påverkade tveklöst bokens fortsatta mottagande, inte minst i Tyskland där han alltjämt är omstridd. Hans bästa elever tog med sig vad de behövde och gick sedan egna vägar. Det mest kreativa mottagandet skedde i Frankrike,

där boken omstöpte det filosofiska landskapet. Tänkare som Sartre, Merleau-Ponty, Paul Ricoeur, Foucault och Derrida är helt enkelt inte riktigt begripliga om man inte ser hur de på olika sätt förvaltade stöten från ”Vara och tid”. Den första engelska översättningen av Macquarrie och Robinson kom 1962, följd av Joan Staumbaugh's alternativa version 1996. Efter ett sent uppvaknande är USA i dag navet i den internationella Heideggerforskningen, med en strid ström av böcker, numera också från de mest prestigefyllda universitetsförlagen, som Stanford, Cambridge och Harvard.

I Sverige satt mottagandet av Heidegger hårt inne. Filosoferna höll sig kallsinniga. När den norske filosofen Arne Naess skrev positivt om Heidegger på sextioalet ifrågasattes hans positivistiska renlärighet av svenska kolleger. Det var via teologer och litteraturvetare han började sippra in i det akademiska samtalet. Det kom att bli författaren Richard Matz, en egensinnig fritänkare och civilisationskritiker född 1922, som tog sig an uppgiften att översätta huvudverket. Mot blygsam ersättning och med minimalt redaktionellt stöd lyckades han 1981 med bedriften att överföra dess krävande neologismer till en mestadels läsbar svenska, åtminstone för den som var beredd att bejaka ankomsten av uttryck som ”kastadhet”, ”förhandenhet”, ”avfjärrning” och ”varitande” i den svenska språkgemenskapen.

Matz var dock inte nöjd med sin översättning. Under flera år arbetade han på en revidering, som han inte hann avsluta före sin död 1992. Bland det som han ville ändra var titeln. ”Vara och tid” skulle det ju ha varit, i obestämd form, inte ”Varat och tiden”, vilket var en missriktad eftergift till något som då uppfattades som mer svensklingande.

Men nu – trettio år senare – finns den där: ”Vara och tid”, i en helt ny översättning av Jim Jakobsson. Matz version förblev lite av ett work-in-progress, med inskjutna parenteser med alternativa lösningar och författarens tolkningar. Nu är texten renslipad och tätad. Man upplever

i ännu högre grad hur exceptionellt väl svenskan är lämpad för att ta emot Heideggers språk. I många fall kan hans uttänjning av tyska språkstammar återskapas nästan utan meningsförlust. I långt högre grad än i de engelska och latinska språkens översättningar kan man i svenskan verkligen se hur texten är uppbyggd.

Jakobssons nya version innebär samtidigt ett postumt erkännande av Matz ofta misskända bedrift. Trots att ambitionen var att göra en nyöversättning så kvarstår Matz val av centrala termer mestadels intakt. Och på några av de ställen där han frångått Matz är vinsten inte uppenbar. Ett exempel är Matz våghalsiga översättning av tyskans *Jemeinigkeit* som ”varminhet”, vilket nu i stället blivit ”alltid-minhet”.

Att läsa Heidegger kräver onekligen att man släpper greppet om SAOL, och sätter en del av skolgrammatiken i friläge. Men det som gör boken till en så bestående klassiker är att den – till skillnad från andra samtida dadaistiska språkexperiment – faktiskt är så grundlig. Den tar *ansvar* för vart och ett av sina nydanande uttryck, den visar varför de behövs och hur de hänger samman med helheten. Som Jakobsson också lyfter fram i sitt kunniga efterord är boken inte alls så svår som sitt rykte. Den har en tydlig inre systematik och en pedagogisk struktur.

Genidraget bakom dess uppbyggnad ligger i hur Heidegger genast från början återknyter till den antika metafysiska frågan om *varat*, Platons och Aristoteles *to on*. Därmed slår han en brygga över till filosofins begynnelse samtidigt som han pekar in mot samtidens mest aktuella frågor, om förhållandet mellan medvetande och materia, mellan mening, förståelse och historia. Den som är skolad i en modern världsbild är benägen att betrakta ”varat” som bara ett abstrakt uttryck för ”verklighet” eller rätt och slätt ”fysisk natur”. Men verkligheten har ju många ansikten, den visar sig som bergarter och matematiska tal, som tekniska artefakter, politiska institutioner och individuella känslor. Vad binder samman dem alla, i vilken mening är de olika sätt att *vara*? Det är vad Heidegger ger sig i kast med att undersöka. Idén som sedan styr upplägget är att varats olika sätt att visa sig måste tolkas utifrån det

varande där något först blir meningsfullt och begripligt, nämligen i den mänskliga till-varon, tyskans *Dasein*.

Till skillnad från föregångare som Kant och Husserl är det dock inte något abstrakt ”kunskapssubjekt” som här bildar grundvalen för erfarenhet och verklighet. Hos Heidegger vilar vår teoretiska vetenskapliga förmåga på ett för-teoretiskt liv, ett spontant, kännande och historiskt präglad umgänge med ting och människor, i rörelse mot vår egen död. Boken växer på så vis till en uppgörelse med den moderna vetenskapliga världsbilden. Föreställningen om eviga sanningar, och lagbundenheter som objektivt existerande tid och rum, framträder efter hand som teologiska idealiseringar.

Heidegger är likväl inte ”relativist” i den meningen att alla sanningar skulle vara kultur- och tidsbundna. Det mänskliga subjektet är analysens medel, inte dess mål. För den som genomskådat de menings-skikt som bygger upp den moderna världsbilden öppnar sig till sist en möjlighet att ställa den filosofiska frågan om varat på nytt. Till sist handlar det om att leda filosofin tillbaka till den punkt där den själv först tog till orda och stöpte världen i begrepp. Vid denna oavslutade men öppna slutpunkt, pekar den också vidare mot andra erfarenhets- och uttrycksformer, framför allt mot diktningen.

Man kan gratulera översättaren och Daidalos till en viktig bedrift. Man kan samtidigt hoppas att förlaget snabbt låter trycka upp ett flikomslag. Den puderlätta vita trycktexten slits lätt från det vackra klotbandet. Heidegger hade å andra sidan nog gillat det. I sina sena texter var han så mån om att visa på språkets gränser att han började skriva ordet ”vara” överkorsat. I ljuset av den gesten är det kanske i själva verket följdriktigt att den som noggrant läst och burit med sig sitt nyköpta exemplar av ”Vara och tid” skall upptäcka att bakom de uppfordrande benvita begreppen framträder gradvis en öppen grön rymd.

Hans Ruin professor vid Södertörns högskola “

“Boken: ”Vara och tid” (”Sein und Zeit”) Martin Heidegger Övers. Jim Jakobsson, Daidalos. “

DN 13 nov 2013 : Diskriminering.

”Att vägra ta kvinnor i hand måste få konsekvenser”

“Aktuellt fall. Trollhättans kommun gjorde fel när den gav skadestånd till en man som vägrat skaka hand med en kvinna och straffade den tjänsteman som nekade mannen praktikplats. Mannens beteende omfattas inte av religionsfriheten, skriver Reinhold Fahlbeck, Christer Sturmark och Bengt Westerberg. “

“Nyligen anmälde en man i Borlänge kommunens arbetsmarknadsenhet till Diskrimineringsombudsmannen (DO). Han ansåg sig diskriminerad på grund av sin religion när han inte ville ta en kvinna i hand. För några år sedan drev DO igenom ett skadestånd i ett motsvarande fall.

En liknande händelse inträffade i Trollhättan i januari i år: En man som hade sökt en kommunal praktikplats ville inte ta kontaktpersonen i hand för att hon är kvinna. Som förklaring angav han att han inte kan ta kvinnor i hand på grund av sin muslimska tro. Mannen fick inte platsen och kommunledningen reagerade med förskräckelse. De betalade skyndsamt ut ett skadestånd till den unge mannen för att slippa bli anmäld för diskriminering. Dessutom straffades den kommunanställda kvinnan. Hon fick en skriftlig varning för att hon, som det hette, ”*visat bristande omdöme genom att neka praktikant praktikplats och därmed brutit mot Diskrimineringslagen och Trollhättans stads mångfaldsplan*”.

Vi har tittat lite närmare på detta fall och menar att kommunledningens agerande bygger på två fundamentala tankefel: 1) Att vägra skaka hand skyddas inte av religionsfriheten, och 2) även om det gjorde det kan mannen med största sannolikhet inte åberopa diskriminering på

grund av religion.

Men låt oss börja med att slå fast några självklarheter. Ingen människa kan tvingas att uppföra sig på ett visst sätt i sociala sammanhang. Den som inte vill skaka hand har rätt att vägra göra det. Däremot har ingen rätt att kräva att de val och ställningstaganden vederbörande gör alltid ska vara helt utan konsekvenser.

Sannolikt tror kommunledningen att mannens vägran att ta i hand rör den känsliga frågan om religionsfrihet. Så är dock inte fallet.

Religionsfriheten är en grundläggande norm i Europa. Den skyddas av vår högsta grundlag, den europeiska människorättskonventionen från 1950, som också är svensk lag.

Europadomstolen har definierat vilka manifestationer som skyddas av religionsfriheten, och vilka som inte gör det. Den utpekar manifestationer som är mycket nära förknippade (*intimately linked*) med trosuppfattningen. För att en handling ska anses vara mycket nära förknippad med trosuppfattningen ska den *i sig* – alltså sedd isolerad – ge uttryck för denna.

Manifestationer som är motiverade av trosuppfattningen, men som inte är nära förknippade med denna, faller utanför konventionen. Den omfattar nämligen enligt *Arrowsmith-principen* från 1978 inte ”varje handling som är motiverad eller påverkad av religion eller trosuppfattning” (*”each act which is motivated or influenced by a religion or belief”*).

Denna princip innebär vidare att uttrycket “sedvänjor” i konventionens artikel 9 inte omfattar varje handling som är motiverad eller influerad av religion eller tro (*”the term ‘practice’ as employed in Art. 9(1) does not cover each act which is motivated or influenced by a religion or a belief”*).

Är en muslimsk mans vägran att ta en främmande kvinna i hand en handling som sedd isolerad är nära förbunden med islam? Nej. Många muslimer skakar hand med kvinnor, och lagen om religionsfrihet kan förstås inte täcka varje personlig tolkning av en trosuppfattning. Det skulle bli omöjligt att navigera i samhället om varje enskild individ kunde åberopa religionsfriheten för sina egna tolkningar och ställningstaganden i olika frågor.

Det kan antas att Europadomstolen inte skulle finna att vägran att skaka hand med kvinnor innehåller det erforderliga intima sambandet med religionen. Det innebär i sin tur att en muslimsk man inte diskrimineras på grund av religion, om han till följd av sin vägran inte får det han önskar, till exempel en praktikplats. Vägran att skaka hand skyddas alltså inte som religion/religiös manifestation av konventionen, och det innebär i sin tur att reglerna om diskriminering på grund av religion inte är tillämpliga.

Låt oss nu göra ett tankeexperiment för att belysa det andra tankefelet som kommunen har gjort sig skyldig till. Låt oss anta att mannens vägran att ta kvinnan i hand trots allt skulle omfattas av lagskyddet mot diskriminering. Har han då blivit diskriminerad på grund av sin religion? Svaret är med största sannolikhet nej.

Anta att en annan man av någon annan anledning hade vägrat att ta kvinnan i hand, till exempel därför att han av princip inte tar främmande kvinnor i hand eller därför att kvinnor ofta använder handkräm som han inte vill komma i kontakt med. Eller att han bara vägrar. På frågan varför svarar han: "Därför!"

Om det finns anledning att anta att en sådan person, trots sitt beteende, skulle ha fått praktikplatsen så skulle den unge mannen i vårt aktuella fall verkligen kunna åberopa diskriminering när han inte fick platsen. Men det mest rimliga är att anta att inte heller vår hypotetiska person skulle ha erbjudits platsen.

Det skulle i så fall innebära att alla som vägrar skaka hand med kvinnor nekas platsen. Och då är det detta som är skälet, inte den unge mannens religion. Därmed skyddas de inte heller av vår svenska diskrimineringslag. Den unge mannen i Trollhättan är alltså, vilket perspektiv man än har, inte diskriminerad.

En annan fråga som inställer sig är hur konsekvent kommunen är. Skulle den som vägrar ta svarta i hand på grund av ideologisk övertygelse ha fått skadestånd? Skulle en konservativ pingstvän som vägrar skaka hand med homosexuella ha fått skadestånd? Kommunen får naturligtvis inte behandla olika religioner olika. Kommunen måste tydliggöra sin principiella hållning.

Dessutom blev kvinnan felaktigt bestraffad av kommunen. Hon fick en skriftlig varning som nu kommer att följa med henne i cv och referenser. Det är förstås oacceptabelt. Det är anmärkningsvärt att fackförbundet Kommunal inte har agerat kraftfullt för kvinnans sak. Det borde de göra. Hur som helst måste kommunen korrigera sitt misstag, återta den skriftliga varningen och be kvinnan om ursäkt.

Reinhold Fahlbeck, professor emeritus i arbetsrätt
Christer Sturmark, ordförande förbundet Humanisterna
Bengt Westerberg, ledamot förbundet Humanisternas styrelse “

DN 14 nov 2013 : Att vägra skaka hand.

“Rätt ska vägas mot plikt”

“Problemet med diskussioner om män som vägrar skaka hand med kvinnor är att de sällan handlar om hälsningsritualer. I alla fall inte enbart. Under ytan skvalpar personliga åsikter om anpassning, integration, jämställdhet och förpliktelser mot det nya land som tagit emot de män – och kvinnor – som inte vill ta människor av motsatt kön i handen. Ur ett liberalt perspektiv är saken glasklar: gränsen för religiös, kulturell eller personlig frihet är absolut – så länge den inte inkräktar på någon annans frihet.

På DN Debatt i går argumenterade arbetsrättsprofessorn Reinhold Fahlbeck tillsammans med Christer Sturmark och Bengt Westerberg från förbundet Humanisterna för att vägran att skaka hand inte är en del av religionsfriheten. Resonemanget är grundligt, men irrelevant, eftersom människor har rätt att tolka sin tro själva så länge utövningen inte utmanar andra fri- och rättigheter. Det är först i krocken med andra friheter, som till exempel yttrandefrihet, som religionsfriheten blir viktig att avgränsa.

Den debattskrivande trion slår fast att den som inte vill skaka hand har rätt att vägra. Men också att ingen har rätt ”att kräva att de val och ställningstaganden vederbörande gör alltid ska vara utan konsekvenser”. Rätt så. Den kvinna som står där med utsträckt hand och känner sig just så dum som man gör när personen mitt emot vägrar ta den, har förstås också rätt att känna sig förödmjukad, förbannad eller vad det än är hon upplever.

Men att hon har rätt till sina känslor, liksom mannen har rätt till sina, innebär inte att den ena nödvändigtvis har mer rätt till att känna det hon eller han känner. Detta är grundprincipen vid alla fria, jämbördiga

mänskliga möten. Men, och detta är viktigt, det gäller inte när beteendet får konsekvenser för andra människors frihet.

Alltså kan man leva hela livet iklädd burka, bikini eller naken. Man kan välja att vägra att vistas i samma rum som personer av motsatt kön, precis som man kan välja att hälsa genom att kindpussas, tungkyssas, kramas eller ta i hand – så länge den man möter är med på det. Allt detta kan man göra, så länge man på något vis kan stå för sin försörjning. Men om rätten att leva hela sitt liv utan en tråd på kroppen får som konsekvens att andra blir skyldiga att försörja en person som om hon klädde på sig skulle kunna försörja sig själv, ja då har den enes frihet inkräktat på andras. Rätten att leva som man själv vill gäller bara så länge den inte motsvaras av en skyldighet för andra.

De handskakningsfall som har figurerat i pressen, precis som de ärenden som rört mer eller mindre beslöjade kvinnor, har så gott som alla haft en koppling till arbete, utbildning eller praktik. Och därmed till plikten att genom lön eller annan form av ersättning ta ansvar för sin egen försörjning. Att ta i hand är ett så vedertaget sätt att hälsa, att den som inte är beredd att göra det svårligen kan sägas stå till arbetsmarknadens förfogande eller vara berättigad till a-kassa. Kan individen själv hitta ett arbete där man inte behöver skaka hand finns inget problem. Men om man diskvalificerar sig för arbete på detta, eller andra, sätt så får man också ta ansvar för det och ordna med sin försörjning på annat sätt. Ansvaret för individuella val kan inte skyfflas över på andra.

Men vad händer om en potentiell arbetsgivare bestämmer sig för att man på arbetsplatsen hälsar genom att kramas? Ska den kramosugna då inte heller få rätt till a-kassa? Eller om en arbetsgivare säger: här arbetar vi nakna.

Här måste man ta hänsyn till vad som är kutym. Och det är inte att sitta nakna i kontorslandskap eller att tungkyssas i stället för att säga

”God morgon”. Det är inte heller kutym i Sverige, som debattrion påpekar, att pingstvännen vägrar skaka hand med homosexuella eller att vita på motsvarande sätt vägrar beröring med svarta. Men ska man renodla resonemanget så måste förstås den rätten också finnas. I privatlivet, alltså. Men inte på arbetsmarknaden.

I jämbördiga möten finns ingen rätt till mer närhet än den andra parten vill ge. Och det är alltid den som vill minst som bestämmer var gränsen går.

DN 14/11 2013 “

DN 15 nov 2013 : Medier. Vetenskapsrådet drar in bidrag

“Tidskrifter hotas av nedläggning”

“Över trettio humanistiska och samhällsvetenskapliga tidskrifter hotas av nedläggning. Skälet är att Vetenskapsrådets styrelse har beslutat att successivt stoppa de ekonomiska bidragen till dem. “

“Principbeslutet är taget av Vetenskapsrådets styrelse och det är dess generaldirektör Mille Millnert som nu ska ta fram ett konkret förslag på hur avveckling av stödet ska se ut. Planen är att tidskriftsbidragen successivt ska försvinna med start år 2015.

I år har 31 tidskrifter inom humaniora och samhällsvetenskap fått publiceringsstöd, däribland Bebyggelsehistorisk tidskrift, Fornvännen och Historisk tidskrift (se lista nedan). Några av tidskrifterna har funnits i över 130 år. Det sammanlagda stödet uppgår till 3,5 miljoner kronor, eller någon promille av de pengar Vetenskapsrådet årligen delar ut i bidrag.

Bland humanister och kulturarbetare uppfattas neddragningen av tidskriftstödet som ett uttryck för de dominanta naturvetenskapernas oförståelse för humanvetenskapernas villkor. Kritikerna menar att Vetenskapsrådet på detta sätt försöker rikta alla vetenskapsområden genom att peka på att de naturvetenskapliga och medicinska tidskrifterna inte har något stöd.

Problemet, menar kritikerna, är att naturvetenskapen har en mer internationell läsekrets på ett helt annat sätt än humaniora och samhällsvetenskap. Historia, statsvetenskap och litteraturkunskap är på ett helt annat sätt bundna av det egna landets språk.

Historisk tidskrift är Sveriges ledande historievetenskapliga tidskrift. Den vänder sig till såväl fackhistoriker som alla som arbetar med eller

är intresserade av historia. Den utkommer med fyra häften per år och är normalt på 150–200 sidor. Tidskriften har kommit ut regelbundet sedan år 1881 och har haft bidrag sedan 1910. I år var stödet från Vetenskapsrådet 350 000 kronor, vilket är en tredjedel av tidskriftens totala budget.

– För oss är pengarna helt avgörande för vår framtida utgivning. Utan detta bidrag skulle vi tvingas säga upp folk och kanske ge upp papperstidningen. Jag tror att Vetenskapsrådet överskattar de besparingar man kan göra med att bara komma ut i digital form. Främst för att vi då skulle förlora många betalande prenumeranter, men också att den stora kostnaden för att skriva, redigera och kvalitetsgranska tidningen fortfarande finns kvar. Vi skulle ha svårt att klara oss, säger Stefan Amirell, chefredaktör för Historisk tidskrift.

Han menar att det inte finns någon förståelse inom Vetenskapsrådet för skillnaden mellan humaniora/statsvetenskap och den naturvetenskapliga forskningen.

– Det finns en mycket större internationell dialog när det gäller cancerforskningen jämfört med till exempel grundforskning i svensk litteraturvetenskap, säger han.

Ett av skälen till indragningen av tidskriftsstödet är att bidragen är för små och för dyrbara att administrera för Vetenskapsrådet som varje år delar ut 5 miljarder i olika bidrag.

Kerstin Sahlin, huvudsekreterare för humaniora och samhällsvetenskap på Vetenskapsrådet säger att ett av skälen att ta bort bidragen är att de är så små.

– För oss är det svårt att upprätthålla en hög kvalitet på dessa – i våra sammanhang – små bidrag. Möjligen är en del av bidragen av den sorten att de konserverar mer än förnyar. Styrelsen i Vetenskapsrådet tycker att bidragen har funnits med alldeles för länge. Det händer

mycket på det här området med digitaliseringen av tidskrifter och projektet ”Open access”. Detaljerna är fortfarande oklara, men det står klart att det blir en successiv avveckling av tidskriftsstödet över flera år, säger hon.

Clas Barkman clas.barkman@dn.se “

“Humaniora i kris. 31 tidskrifter drabbas

Några av de humanistiska och samhällsvetenskapliga tidskrifter som får stöd från Vetenskapsrådet 2013 och årets bidrag i kronor.

Barnboken 110 000

Bebyggelsehistorisk tidskrift 165 000

Fornvännen 90 000

Historisk tidskrift 350 000

Språk och stil 50 000

Kulturella Perspektiv–Svensk etnologisk tidskrift 160 000

Lychnos. Årsbok för idé- och lärdoms historia 70 000

Namn och bygd. Tidskrift för ortnamnsforskning 50 000

RIG. Kulturhistorisk tidskrift 140 000

Samlaren. Litteraturvetenskaplig forskning 100 000

Scandia. Tidskrift för historisk forskning 240 000

Sociologisk Forskning 80 000

Statsvetenskaplig Tidsskrift 60 000

Svensk tidskrift för musikforskning 80 000

Tidskrift för genusvetenskap 230 000

Tidskrift för litteraturvetenskap (TfL) 200 000 “

DN 17 nov 2013 : Vetenskap. Krönika

“Karin Bojs: Så tämjde hunden oss människor”

“Att vargar blev tama hundar är en av de största förändringar som har inträffat under mänsklighetens historia. “

I fredags kom senaste nytt, publicerat i tidskriften Science. Enligt denna nya studie utvecklades vargar till tama hundar i Europa, någon gång under istiden mellan 30 000 och 20 000 år sedan.

Det beskedet var lite förvånande. Debatten om platsen för hundens ursprung har hittills stått mellan Kina och Mellanöstern.

Svenska forskare har haft viktiga roller i merparten av de tyngsta hundstudierna. Det började redan för 15 år sedan när bland andra Peter Savolainen på KTH visade att nutida hundar från hela världen kan spåra sitt ursprung till varghonor.

Några år senare ringade Savolainen och hans medarbetare in hundens ursprung till nuvarande Kina för ungefär 15 000 år sedan.

Men de fick mothugg. För tre år sedan kom en amerikansk grupp och pekade mot ett ursprung i Mellanöstern för ungefär 12 000 år sedan – ungefär samtidigt som jordbruket uppstod just där. Å andra sidan fick Savolainen och Kinaspåret stöd av en kinesisk studie som hade tittat på hundarnas fädernelinje, Y-kromosomen. Den pekade åt precis samma håll som den mödernelinje, baserad på så kallade mitokondrier, som Savolainen hade använt.

Men svagheten i alla de hittills nämnda studierna är att de bara utgår från moderna hundars och vargars dna. Studien som publicerades i Science i fredags har lagt till en mycket viktig aspekt – den arkeologiska. I forskargruppen ingår bland annat svenske Svante Pääbo, som är världsledande på analyser av gammalt dna.

Han och hans medarbetare har använt den senaste spjutspets-tekniken och lyckats analysera dna från utgrävningar i Europa och Sibirien.

Både ben som arkeologer anser komma från ”vargar” och sådana som de tror kommer från ”hundar”. Nu är det ganska svårt att se på ben som är många tusen år gamla om de satt på en varg eller hund.

En av de utgrävningar som är föremål för debatten om hundars ursprung är Dolni Vestonice utanför Brno i Tjeckien. Jag besökte nyligen arkeologen Jiri Svoboda som är ansvarig för dessa utgrävningar. Han var väldigt försiktig med att ta ställning i frågan om folket i Dolni Vestonice – som levde för drygt 30 000 år sedan – hade hundar. De jagade definitivt varg för pälsarnas skull. Men enligt Svoboda finns inte några tecken på att tama hundar har bott i lägret och gnagt på ben.

Mera oomtvistade fynd av hundskelett kommer från Oberkassel i Tyskland, där människor levde för ungefär 15 000 år sedan.

Forskare som arbetar med de här frågorna brukar betona att hunden verkar ha tämjt oss människor i minst lika hög utsträckning som vi har tämjt dem. Det började med att vargar letade efter mat i närheten av mänskliga läger. Sakta men säkert lyckades en del vargar förmå människor att fixa föda. De vargar som var skickligast på att samarbeta med oss klarade sig bäst.

Människorna började så småningom använda hundarna. Som sällskapsdjur åt barn och vuxna. Som värmeelement under kalla nätter. Till jakt. Som hjälp att bära under långa transporter. Som draghjälp åt slädar. Som mat ...

Bara de vargar från istidens kontinentala Europa som gick över till människornas sida överlevde. De som fortsatte leva i vilt tillstånd – och alltså är nutida hundars närmaste släktingar enligt den nya studien – är utrotade i dag.

Under 25 000 år har hunden och människan utvecklats tillsammans. Det har definitivt satt djupa spår i hundarnas dna. Och man kan ju fråga alla hundägare i bekantskapskretsen hur människan har förändrats av denna långa samexistens.

Karin Bojs centralred@dn.se “

DN 18 nov 2013 : Kulturstödet i Stockholm. Möte i kväll på Dramaten

“Öppen strid om kulturstödet”

“Stockholms fria teatergrupper och Teaterförbundet kräver att kulturstödet i huvudstaden görs om och i kväll diskuteras frågan på -Dramaten. Nu öppnar kulturborgarrådet Madeleine Sjöstedt för förändringar.”

“Frågan är het. En rad teaterkritiker och fria grupper underkänner den rådande kulturstödsmodellen i Stockholm. DN:s Leif Zern har kritiserat kulturborgarrådet Madeleine Sjöstedt för att hon kallar de fria grupperna för ett ”särintresse”, något i så fall också Dramaten och Stads-teatern är, påpekar Zern.

Under det öppna mötet på Dramaten i kväll ska flera fria teatergrupper beskriva hur deras verksamhet fungerar och påverkats av det nya stöd-systemet. På plats från kulturnämnden finns Tomas Rudin (S) – som i dag själv förordar en förändring av stödet – Ann Mari Engel (V), Mats Berglund (MP) och Cecilia Önfelt (C). Vidare medverkar bland andra Anna Takanen, Göteborgs stadsteater, Linus Tunström, Uppsala stads-teater, och Carolina Frände, från Kulturhuset Stadsteatern i Skärholmen.

Anna Carlson, Teaterförbundets ordförande som också deltar, hoppas att politikerna i Stadshuset tar intryck av kritiken och skrotar dagens stödmodell.

– Åtminstone när det gäller teatergrupperna med egna lokaler och löpande verksamhet året om. Det är de som har drabbats hårdast av stödssystemet, för dem är det ohållbart. Att be dem söka bidrag för var-enda enskild produktion är som att be Benny Fredriksson på Stads-teatern att göra det, säger hon och understryker att det säkert finns

andra scenkonstnärer som stödmodellen passar.

Sophia Artin, chef för Teater Galeasen – där skådespelare som Mikael Persbrandt, Noomi Rapace, Krister Henriksson, Ingela Olsson och Leif André verkade – hoppas också att stödssystemet snart omprövas.

– Den stora bristen i systemet är att ansökningsförfarandet är detalj-styrt och inte anpassat för en kontinuerlig teaterverksamhet med fasta kostnader, som lokalhyror. Jag hoppas att det kan revideras och blir mer flexibelt och nyanserat så att det passar fler. Det måste vara mång-fald, inte enfald – och det gäller hela kulturlivet, säger Artin.

Stödssystemet är framtaget av kulturförvaltningen i Stockholm. Patrik Liljegren, chef för förvaltningens kulturstrategiska stab, klargör nu på mejl att han är öppen för justeringar om sådana behövs.

– 2013 är första året med den nya modellen. I linje med planen gör vi 2014 en utvärdering och om det framkommer delar som behöver förändras så gör vi det.

Vad tror du är skälet till att de fria grupperna med egna scener är så kritiska mot denna kulturstödsmodell?

– Förändringar skapar ofta osäkerhet, det är naturligt. Sedan fick några teatrar en felaktig information för någon månad sedan, det var olyckligt och det har skapat en otydlighet. Detta har vi försökt att förtydliga både gentemot de berörda och på vår webbplats, skriver Liljegren. Han anser dock att det nya systemet både ger stöd till ”de etablerade teater-grupperna och samtidigt prioriterar nya aktörer”.

Kulturborgarrådet Madeleine Sjöstedt (FP) är upptagen och kommer inte att närvara under mötet på Dramaten, men antyder också att förändringar kan bli aktuella:

– Det är ett kulturstöd som möter de flesta av kraven från det fria kulturlivet. Partierna i kulturnämnden antog stödet i nästan total enighet. Men det tar alltid lite tid innan nya regler sätter sig och man finner de rätta formerna. Det ska man ha respekt för, svarar Sjöstedt på mejl på DN:s fråga om det finns behov av förändringar.

Den hårda kritiken från de fria grupperna, menar Sjöstedt, bottnar delvis i att stödsystemet innebär en förändring.

– Till viss del handlar det om ett missförstånd. Nya stöd väcker oro och frågor oavsett hur de ser ut. Jag kan bara konstatera att kulturstödet till scenkonsten under min ledning har ökat och att förvaltningens förslag till kulturstöd 2014 innebär ytterligare höjningar för många. Detta om något visar på att oron för det nya stödet har varit obefogad, skriver hon.

Georg Cederskog georg.cederskog@dn.se “

DN 18 nov 2013 . Krönikan. Catia Hultquist:

“Borde jag bli upprörd över flickors könsstereotypa barnreklam?”

“Samtidigt som reklamen lär flickor att sköta ett hushåll och leva ett självständigt liv genom så kallade flicklekar, förbereds pojkar på ett krig som aldrig kommer. “

“När jag kommer till dagis för att hämta min dotter pågår maskerad. Treåringen skulle vara ”Star wars”-prinsessa och kombinera klonmask med rosaprickig tyllklänning. Jag hittar henne i köksvrån, hon har tagit av sig den coola, men ganska opraktiska ”Star wars”-masken och lagar som bäst mat i sin prinsessklänning. Jag slår mig ner och treåringen bjuder på ugnsbakat plastäpple. Det är lugnt och skönt i köksvrån.

Dagen efter ligger min dotter och zappar mellan Youtube-klippen på paddan. Det tar ett tag innan jag inser att det är barnreklam hon tittar på. Bland annat lanseras en köksvrå, precis som den på dagis, och flickan i reklamen rör sig vant mellan spisen, skåpen och bordet med samma självsäkra min som min dotter.

I nästa reklamsnutt tar en flicka hand om sin dockbebis, byter blöja och matar, och pysslar runt i sitt leksakshem. Det är trevligt och lik-som rogivande att titta på. Borde jag bli upprörd över att min dotter konsumerar könsstereotyp barnreklam?

Tänker på mina söner som i årtal matats med motsvarande pojkreklam på temat våld, strid och fiendeeliminering. Samma tema som också återkommer i spel och leksaker riktade till pojkar.

Säkert spännande och underhållande – men om man ska tänka lite krasst: pojkulturens digra våldsutbildning är knappast särskilt användbar i Sverige 2013. Samtidigt som flickor lär sig att sköta ett hushåll och leva ett självständigt liv genom så kallade flicklekar, för-

bereds pojkar på ett krig som aldrig kommer. Krigsstrategier i all ära – men de sätter knappast middagen på bordet.

De flesta vuxna som har barn i sin närhet vet att både pojkar och flickor intresserar sig för alla möjliga leksaker när de har tillgång till det. På dagis hittar man ofta både pojkar och flickor i dockvrån eller i bilhörnan.

Att det här, helt normala, lekteendet också skulle synas i reklamen borde inte vara någon kioskvältare. Det är snarare leksaksföretagens krystade uppdelning mellan pojke- och flickleksaker som är märklig. En tendens som dessutom tilltagit under senare år, på ett sätt som nästan varit genant. Minsta suddgummi har etiketterats utifrån kön i butiker som delats upp i rosa och blå avdelningar. För tänk om pojkarna skulle irra bort sig på den rosa avdelningen – hemska tanke!

Det lysande undantaget är Top Toy, som äger Toys 'R' Us och BR Leksaker, som för andra året i rad ger ut en könsneutral julkatalog. I årets katalog syns bland annat pojkar som badar dockor och flickor som använder leksaksvapen. Nytt för i år är att den icke könssegregerade katalogen också ges ut i Danmark. Något som Pia Adelsteen, Dansk Folkepartis jämställdhetsordförande, uppenbarligen inte var riktigt redo för. Hon har kallat katalogen för både skrattretande och pervers.

I danska TV 2 utvecklade hon kritiken och härledde persionen till den skrämmande svenska kulturen:

”Man försöker ta bort de här könsstereotyperna som de kallar det, i stället för att se verkligheten som den är. Man lever i en fantasivärld.”

En pojke som badar en bebisdocka är alltså perverst, medan en pojke med krigsleksak i handen är business as usual. Kanske är det dags att vi släpper fokus på den rosafärgade reklamen och börjar intressera oss lite mer för den slentrianmässiga våldsprogrammering som våra söner utsätts för i parti och minut. Den är faktiskt pervers om något.

Catia Hultquist catia.hultquist@dn.se “

DN 20 nov 2013 : Telefonavslyssning.

”Innebär inte någon kränkning”

“Säpos planer på ett system där polisen automatiskt ska få uppgifter om privatpersoners telefoni och mejl från teleoperatörer kan bryta mot lagen. Säpo borde ha samrått med oss, konstaterar Datainspektionen.”

“Även framöver kommer det att krävas ett åklagar- eller domstolsbeslut för att begära ut uppgifter, och brottet ska kunna ge minst sex månaders fängelse.

Det nya systemet innebär inte någon integritetskränkning, enligt Säkerhetspolisen.

– Det blir inte så att vilken enskild polis som helst kan gå in och hämta uppgifter på egen hand, säger Kurt Alavaara, kriminalkommissarie vid Säpo.

Datainspektionen konstaterar att Säpo är skyldigt att samråda med dem enligt dataförordningen. Säpo har visserligen informerat Datainspektionen om ett nytt system för hur brottsbekämpande myndigheter ska få ut uppgifter om tele- och datatrafik från teleoperatörerna. Men då handlade det inte om att polisen skulle få direktåtkomst till uppgifter.

– Det Säpo talade om då var ett nytt system där teleoperatörerna fortfarande skulle svara ja innan uppgifter lämnas ut. Det elektroniska system som det nu talas om är något helt annat, säger Kristina Svahn Starrsjö.

Även Post- och telestyrelsen, som ska kontrollera att marknadens operatörer efterlever reglerna om integritetsskydd, tror att en automatiserad uppgiftsutlämning bryter mot lagen.

– Huvudregeln är att teleoperatörerna har tystnadsplikt. Lagen medger undantag, till exempel vid brottsutredningar. Det är operatören som är skyldig att kontrollera så att uppgiftsutlämningen inte bryter mot lagen, säger Staffan Lindmark, jurist hos PTS, till DN.

Ann Persson ann.persson@dn.se “

DN 20 nov 2013 : Telefonavlyssning.

“Tveksamt om Säpos idé ens håller sig inom lagens gräns”

“Analys. Det är inte konstigt att Säpo enklare vill ha tillgång till mobiloperatörernas information. Men det är illavarslande att man har förhandlat med operatörerna utan att andra myndigheter och det svenska folket har fått veta något. “

“Trafikdata, alltså information om vilka telefoner som har varit uppkopplade mot varandra, när och var telefonerna har befunnit sig, eller vilken dator som ett meddelande har skrivits ifrån, är mycket användbar i Säpos och den vanliga polisens arbete.

Med den sortens uppgifter går det att komma mycket långt i utredningar om terrordåd, mord, rån och våldtäkter. Ofta är det inte alls nödvändigt att veta exakt vad som sades eller skrevs.

Det finns många brottslingar i Sverige som har kunnat dömas tack vare just sådana uppgifter. Lika viktigt är att ett antal misstänkta har kunnat avföras, eftersom deras telefoner befunnit sig någon annanstans när brottet begicks.

Det är inte heller konstigt att Säpo och polisen vill slippa begära ut uppgifterna från de motvilliga operatörerna. Dessa har tagit mycket bra betalt för att lämna ut uppgifter till polisen.

Expressen avslöjade nyligen att svensk polis i år har betalat 16 miljoner till mobiloperatörerna för att få ut informationen i viktiga brottsutredningar. I den nyss avslutade rättegången om dubbelmordet på Öland berättade polisen att de inte hade haft råd att begära ut all information som de hade behövt.

Det handlar inte heller bara om pengar.

Teleoperatörerna har helt enkelt inte velat hjälpa till med den här sortens service. De är uppenbarligen rädda för att kunderna ska reagera över att uppgifter lämnas vidare till polisen. Det kan också vara skälet till att några operatörer har sagt nej till Säpos senaste framstöt.

Däremot är det illavarslande att Säpo har fört sådana samtal med operatörerna utan att saken har blivit känd. Det är det mest brännande i avslöjandet om Säpos kontakter med teleoperatörerna.

När riksdagen i fjol klubbade igenom lagen om lagring av data- och teletrafik var det efter hårda debatter i riksdagen. Kritiker fanns framför allt inom Miljöpartiet och Vänsterpartiet, men även flera ledamöter inom Centern var mycket kritiska till att lagen skulle innebära för stora intrång i den personliga integriteten.

Just nu verkar det dessutom tveksamt om Säpos idé ens håller sig inom lagens gränser. Åtminstone Post- och telestyrelsen verkar ha synpunkter på den saken.

Säpo anser självt att det inte skulle bli någon skillnad ur integritetssynpunkt. Men den saken bör inte prövas i någon förhandling bakom stängda dörrar. De som är satta att granska verksamheten måste hela tiden kritiskt fråga om varje begäran är nödvändig och laglig.

Stefan Lisinski stefan.lisinski@dn.se “

DN 19 nov 2013 : Tv. SVT sänder julkalendern för 54:e gången

“Hedenhös ska göra julen urkul”

“I årets julkalender är det familjen Hedenhös som ska rädda julfirandet åt det svenska folket. För att flytta 50-tals-figurerna till vår tid krävdes dock en rejäl putsning på de stenåldersmässiga könsrollerna. “

“I år sänder Sveriges Television julkalendern för 54:e gången, denna gång med en nyskriven historia om Barna Hedenhös. Stenåldersfamiljen hamnar hos elvaåriga Stella som lever i nutiden, en nutid som i ett avseende inte påminner om vår tid – det finns inte någon jul. Kulturkrockarna blir många när Hedenhösarna kliver in i en modern värld och ska lära sig hur saker fungerar där. Jonathan Sjöberg, som tillsammans med Oskar Mellander har regisserat julkalendern, är nöjd med resultatet.

– Det är svårt att berätta en fem timmar lång historia och samtidigt tjugofyra små historier. Men jag tycker att vi har lyckats med det vi ville göra, nämligen att både göra det roligt och spännande men också gripande, sorligt och dramatiskt, säger han.

I grunden är ”Barna Hedenhös uppfinner julen” en komedi, men den rymmer även en berättelse om hur Stella, spelad av Mirjam Kjellman, saknar sin pappa som har lämnat henne att bo med sin stränga farmor. I familjen Hedenhös hittar hon den gemenskap som hon inte har i sin egen familj. Mamma Flisa och pappa Sten spelas av Sissela Benn och Fredde Granberg, men inför julkalendern har man dammat av en del av dragen hos Bertil Almqvists karaktärer. En förändring har varit att komma ifrån könsrollerna från 50-talsböckerna.

– I böckerna är mamma Knota ganska tillbakadragen, det handlar mer om männen och deras äventyr. Men både jag och regissörerna tyckte att det var viktigt att både mamman och pappan skulle vara lika galna och impulsiva och att inte mamman skulle vara den vårdande. Jag

kände mig väldigt befriad när jag spelade henne, säger Sissela Benn.

Julkalendern har en självklar publik bland barnen men även många vuxna följer berättelsen varje dag i tv-sofforna bredvid den yngre generationen. Sissela Benn tror att årets kalender kan fånga en bred publik.

– Nu när jag själv har fått barn så kommer jag att följa julkalendern mer. Då väcks också minnet till liv av hur stort och viktigt det är för barnen och därför känns det också häftigt att få skriva in sig i barnens jul år 2013.

Barnen i familjen Hedenhös spelas av Romeo Altera och Ella Rappaport. Rollen som Flisa beskriver Ella Rappaport som ”den smartaste i familjen”. Hennes bror Sten är lite klumpigare.

– Han är väldigt klantig och han är kär i Stella. När han kommer till framtiden och ska förta med henne så gör han bort sig massa, berättar Romeo Altera om sin karaktär.

I övriga roller ses Per Andersson, Lotta Telje, Sten Ljunggren, Björn Gustavsson och Maria Sundbom. Den 1 december börjar äventyret ”Barna Hedenhös uppfinner julen” på SVT1 och i Barnkanalen.

Johanna Gafvelin johanna.gafvelin@dn.se “

“Reser i tiden med trädraket.

”Barna Hedenhös uppfinner julen” bygger på karaktärerna ur Bertil Almqvist böcker som utspelar sig på stenåldern. Den första av böckerna gavs ut år 1948 och en serieversion publicerades på 50-talet.

Familjen Hedenhös består av mamma Knota, pappa Ben och barnen Sten och Flisa. I julkalendern reser de i väg i sin trädraket för att tända en stjärna på himlen men hamnar i stället i nutiden hos elvaåriga Stella som bor hos sin farmor på ett museum.

I samband med årets julkalender släpper Barnkanalen.se spelet ”Sagogrynets resa” där en ny bana presenteras varje dag. För första gången finns julkalenderspelet även tillgängligt som app. “

DN 19 nov 2013 : Barnlitteratur. Nu ges böckerna om Barna Hedenhös ut igen.

“Därför säger Hedenhös mer om 50-talet än om stenåldern”

“Bertil Almqvists böcker om Sten och Flisa och deras urtypiska kärnfamilj är dubbelaktuella: som SVT:s julkalender och med nya utgåvor. DN:s Andreas Palmaer har återvänt till sten-åldern – och hittat Tage Erlander. “

“Det sägs ibland att den som skildrar framtiden eller historien mest visar upp sin egen samtid. När Stanley Kubrick filmatiserade ”A clockwork orange” uppfann han ett nytt framtidsmode och kryddade dialogen med okända ord, ändå skriker det tidigt 70-tal om Alex och hans droogs. Tv-serien ”Lilla huset på prärien” utspelas i slutet av 1800-talet men allt vi ser är de guppande, fluffiga 70-talsfrisyrerna.

Den som vill få sig en rejäl dos 50-tal kan hoppa över Pär Rådström och i stället dyka ner i stenåldern. I år kommer nyutgåvan av bokserien om familjen Hedenhös, även aktuell som julkalender i SVT.

Här vimlar av medvetna anakronismer, i ”Barna Hedenhös blir kungliga” får familjen besök av hövdingen Tagge, en lätt maskerad Tage Erlander och i Paris möter de den världsberömda modekungen Diúr, och så håller det på.

Men även på ett omedvetet plan är Barna Hedenhös fångna i 50-talet. Kärnfamiljen med pappa Ben, mamma Knota och barnen Sten och Flisa är stabil och ohotad. Ben är den påhittige, driftige 50-talsmannen som jagar uroxar och äventyr, medan Knota packar väskor, lagar mat och fixar med barnen. Knota är oförmögen till egna initiativ, när barnen rymmer i väg på hästen Hårfagre tittar hon hjälplöst på och skriker ”Gör något Ben!!!”

Hon verkar aldrig missnöjd med sin situation, Knota och Ben vet sin plats.

Om det drivs med resten av 50-talet – skaparen Bertil Almqvist var en känd tidningssatiriker – så ifrågasätts aldrig kärnfamiljen. Den bara finns där, över hela världen, under sina resor möter Hedenhösarna familjer förvillande lika de själva. Både i Egypten och i Paris finns en mamma och pappa med var sin son och dotter, där pojkar skjutit pilbåge och flickorna leker med dockor.

Men böckerna visar också ideal som var sundare på 50-talet.

I ”Barnens dag i Hedenhös” tar pappa Ben ut några magra stadsbarn till ett stenålderskollo och de återvänder ”tjocka, bruna och glada!”

Dagens föräldrar skulle bli skräckslagna och skälla ut Ben, ”har du inte smörjt in barnen med solskydd! Varför är de så feta!”

Här finns även 50-talets okomplicerade tro på teknikens möjligheter. Böckerna känns skrivna mitt i ett språng och strålar av optimism och framtidstro, en mening som ”hedenhösarnas farkost skuttade ut i världsrymden – ett strålande bevis på mänsklighetens okuvliga mod och framåtanda!” är typisk.

Även i andra sammanhang hyllade Bertil Almqvist maskiner. I den nyutkomna ”Boken om Bertila” skriver Nisse Larsson om hur Bertil Almqvist redan 1932, drygt sjuttio år före Pixarfilmen ”Cars”, ritade ”Familjen i garaget” där bilarna är levande varelser med namn som Volvolina och farmor Fordelia. Bertil Almqvist skrev sångtexter om bilismens fröjder – bilen gav ”möjlighet att komma ut på landsbygden och ut i naturen” – utan att reflektera över att bilismen även förstörde naturen, något som barnboksförfattarna på 70-talet knappast var sena med att påpeka.

Men ingenstans syns teknikfrossandet så tydligt som i Barna Hedenhös-serien. Och det är böckernas främsta styrka.

Den anakronistiska stenålderstekniken är halsbrytande fantasifull. Som skyskraporna i Urjork byggda av långa urgröpta trädstammar med en rephiss, flodbåtarna som drivs av enorma magnetor och träplanet som flygs med ur-an. De logiska luckor som uppstår fylls igen med en charmig axelryckning, som problemet med att syre saknas i

rymden: ”Tja! Syrgasapparater var inte uppfunna än så vad skulle hedenhösarna göra? De fick reda sig utan, så gott det gick. Och det gick. Konstigt nog.”

Böckerna får energi och drivs framåt av Bertil Almqvists delvis obesvarade kärlek till ord- och namnvisar. Jag misstänker att han skrev ”Barna Hedenhös i världsrymden” bara för nöjet att döpa rymdvarselserna på Mars till marsipaner. Ibland är det klurigt och intelligent, som med huvudkaraktärernas namn Ben, Knota, Sten och Flisa, men ofta blir det förutsägbart. ALLT blir inte roligt med prefixet ”ur”, det blir urtråkigt med alla farbror Ur-Ford och farbror Urik. Bertil Almqvist skriver pladdrigt och lägger så mycket energi på vitsandet att han glömmer karaktärerna.

Så mycket text, så många böcker. Ändå är familjen Hedenhös märkligt blek. Sten och Flisa är bara ett slags allmänna ”barn” och saknar personliga egenskaper. Bertil Almqvist var bättre på att ge liv åt annat, det mesta förmänskligas i de borstiga, färgsprakande illustrationerna tecknade med svängiga tuschkonturer. En vulkan blir en gubbe, och jorden själv en man med långa armar och toppluva över kalla nordpolen.

Äldre barnserier och böcker som Ture Sventon, Tintin och Pippi hudflängs regelbundet för sina rasistiska stereotyper. Hur klarar sig Barna Hedenhös? Svaret är hyfsat, i Barna Hedenhös-katalogen finns ingen hårresande ”Tintin i Kongo”, kanske delvis för att den första boken kom 1948, tjugo år efter det första Tintinalbumet. Då var kolonialväldet i upplösning. Men även hedenhösarna har anledning att skämmas. I ”Barna Hedenhös upptäcker Amerika” är indianerna underdåniga och lättlurade, de böjer knäna och säger ”vit man hava nog rätt”. Men oftast är lokalbefolkningen jämbördig eller till och med överlägsen hedenhösarna. Bertil Almqvist hade tidstypiska fördomar, men han var ingen rasist. ”Hedenhösarna representerade inget elitistiskt ideal”, som Nisse Larsson skriver i ”Boken om Bertila”. Även om böckerna ofta slutar med ett självgott ”Borta bra, men hemma bäst!” tar de intryck av andra kulturer (även om de är likadana när nästa bok börjar).

Barna Hedenhös har varit halvt bortglömda och de hör knappast hemma på parnassen, när de refereras till dem är det förklenade: ”Det engagerade tilltalet slår ibland över i ett förnumstigt historieberättande och gör att Brobyggarna förvandlas till en vuxenversion av Barna Hedenhös”, recension av Jan Guillous ”Brobyggarna”, Elin Grelsson, GP 6/11, 2011.

Så varför kommer det i år en julkalender och massor av böcker i nytryck?

Trots att böckerna vimlar av skämt, är de fulla av torra fakta som ”Tallinn blev danskt 1219 e Kr, därpå tyskt 1346, svenskt 1561, ryskt 1710, självständigt 1918–40”. Här landar de mitt i den populära infotainmentgenren, där barn ska underhållas samtidigt som de smygmatas med fakta.

En annan orsak kan vara miljön. De historiska romaner som är populära bland vuxna har saknat sin motsvarighet hos yngre barn. Med vissa undantag, som Martin Widmarks serie om Halvdan Viking och Magnus Ljunggrens Riddarskolan-böcker, utspelas barnböcker gärna i nutid.

Stenåldern är en fantasieggande tid som känns oskildrad, här blir Hedenhösböckerna paradoxalt nog moderna, och inte enbart en arkeologisk utgrävning för 50-talsnostalgiker.

Nisse Larsson ”Boken om Bertila”, Urax förlag. **Bertil Almqvist** ”Den stora boken om Barna Hedenhös”, Bonnier Carlsen.

”Barna Hedenhös på vinterresa i Sverige”, Urax förlag. ”Barna Hedenhös i världsrymden”, Bonnier Carlsen. ”Barna Hedenhös i Ryssland”, Urax förlag.

Andreas Palmaer barnung@dn.se “

DN 20 nov 2013 : Ny rapport.

“Smarta mobiler skapar nya klyftor”

“Just när den digitala klyftan mellan internetanvändare håller på att slutas växer nya fram. Smartmobiler och surfplattor är betydligt vanligare hos unga, rika och välutbildade, enligt en rapport som .SE, Stiftelsen för internetinfrastruktur, presenterar på onsdagen. “

“– När det gäller internet är det fortfarande så att äldre och lågutbildade inte är riktigt ”där” ännu, säger Pamela Davidsson, chef för statistikavdelningen på .SE.

Av landets högutbildade med hög inkomst har 90 procent smartmobiler. Det är nästan en dubbelt så hög andel som bland dem med lägre utbildning och inkomst.

När det gäller surfplattor är skillnaden ännu större, enligt .SE. Bara var femte lågutbildad låginkomsttagare har en surfplatta, jämfört med närmare två tredjedelar av högutbildade höginkomsttagare. Skillnaden är påtaglig inte minst i barnfamiljer där barn i välbeställda hem har dubbelt så hög tillgång till en surfplatta.

Klyftan skulle kunna vara ett betydligt större problem om inte den generella internettillgången vore så stor i såväl hem som på arbetsplatser och offentliga miljöer.

Den årliga rapporten ”Svenskarna och internet” är del av en internationell studie och baseras på en befolkningsproportionell panel om drygt 3 000 personer som telefonintervjuas.

Högst andel internetanvändare via mobila enheter hittas generellt bland kvinnor i alla åldrar.

Den dominans som unga kvinnor hade på sociala nätverk och bloggar redan för fyra år sedan har förstärkts ytterligare av smart-mobilerna. I åldersgruppen 12 till 15 år känner sig flickor mer delaktiga i informationssamhället än pojkar.

– Tonårskillar är inte så mycket på sociala medier, men de spelar spel och kommunicerar på exempelvis Skype, säger Pamela Davidsson.

Fortfarande lägger män mer tid på internet i sin helhet än vad kvinnor gör – 12,3 mot 9,8 timmar i veckan i hemmet.

Från 2010 till i dag har andelen med tillgång till en smartmobil ökat från 22 till 65 procent och surfplattorna har på samma tid gått från 2 till 31 procent.

Inte sedan tv:n introducerades 1956 har något spridit sig så snabbt i teknikhistorien.

Lite över en miljon personer uppskattas inte använda internet alls eller använda det väldigt sällan.

Ossi Carp ossi.carp@dn.se “

DN 21 nov 2013 : Kolumnen. Maja Hagerman

“När myten fördriver mångfalden”

“Sverigedemokraterna ser kultur som en bot mot kyla och splittring. Mångfald ska bort för att ge plats åt ett nationalistiskt tolkat kulturarv. “

Kallt och splittrat är vårt samhälle, påstår Sverige-demokraterna. Men partiet tror sig veta hur en ny gemenskap kan väckas till liv. Botemedlet stavas kulturarv. Myter, högtider, traditioner och kollektiva seder och bruk, det är vad samhället behöver, läser jag på partiets hemsida. SD tänker rädda svenska folket så att säga inifrån – mentalt.

I höst har partiet i riksdagen lämnat in en serie motioner, som steg för steg syftar till att omvandla vårt land genom kulturpolitik. Till att börja med: inga kulturfrågor får hanteras på EU-nivå. Kulturen är så central i SD:s samhällsbygge att den uteslutande får beslutas om nationellt eller regionalt. På den inhemska scenen ska värdegrunden i dagens kulturpolitik avvecklas snabbast möjligt. Sändningstillstånden för radio och tv ska förändras och mångfaldsperspektivet tas bort, enligt en motion som i riksdagen har beteckning Kr3.

Det är med andra ord inte bara invandring som utgör ett hot om man, som Sverigedemokraterna, vill att en enda kultur ska genomsyra landet. Man har mycket att ta itu med om man ska göra om människor så att de blir mer etniskt och kulturellt lika. Jag förmodar att det egentligen är ett problem i så fall att alla kan surfa på internet och se på främmande TV-kanaler kvällen igenom, om de vill. Men sådant är svårt att påverka politiskt. De kulturverksamheter som har statlig finansiering kan däremot nås av politiken. Och de kommer att få sina direktiv och regleringsbrev omskrivna i SD:s Sverige. I motion Kr302 står det: ”Sverigedemokraterna förordar således en genomgång och

revidering av samtliga direktiv och regleringsbrev där skrivningar som befrämjar mångkulturalism byts ut mot nya skrivningar som i stället lägger -fokus på ett stärkande av kulturarvet och återupprättandet av den gemensamma nationella identiteten.”

För att klargöra vilken svensk kultur som åsyftas ska en nationell kultur-kanon tas fram, enligt partiets motion Kr333. Listor upprättas över utvalda, godkänt svenskstämplade kultur-uttryck inom arkitektur, bildkonst, design och konsthantverk, film, litteratur, konstmusik, populärmusik, scenkonst och barnkultur. Kulturinstitutioner som museer, teatrar och bibliotek ska sedan använda uppräkningsarna i sin verksamhet. Till skolorna kan denna kanon delas ut som bok och användas i undervisningen.

Överallt där staten har något med kultur att göra ska förändringen ske. Redan från vaggan ska budskapet matas in. Förskolans läroplan ska förändras. Stycket om ”Förståelse och medmänsklighet”, som handlar om förskolans värdegrund och uppdrag, ska göras om så att där inte längre står att kulturell mångfald på dagis kan lära barnen ”respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund”. I SD:s läroplan står det i stället att barnen får lära sig detta genom det egna kulturarvet. Dock oklart hur det ska gå till enligt motionen Ub470. Bort ska också ord om att dagis är en social och kulturell mötesplats som kan förbereda barnen för ett liv i ett internationaliserat samhälle.

Motion Ub472 handlar om grundskolan. I den läroplanen finns en mening som helt ska strykas. Där ska inte längre stå: ”Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.” Inte heller ska det få sägas att vår tid ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Formuleringen ska bytas ut mot ”krav på en medvetenhet om och en förståelse för det egna kulturarvet”.

”**Älskade fascism**” heter en intressant bok som utkommit i år. Författaren Henrik Arnstad menar att den högerextremism som finns i Europa i dag är fascism kort och gott – om än i ny förklädnad. Vi känner inte igen den för att vi tror att fascister alltid går klädda i uniform och marscherar på gatorna med antidemokratiska våldsbudskap, som på 1930-talet. Men fascismen bär numera prydlig kostym och lågskor, och återfinns inne i parlamenten. Där känns den igen på sitt budskap – ultranationalism. Tal i uppskruvat tonläge som lovar pånyttfödelse för nationen när alla problem har kastats ut.

Snabbt och obemärkt vill höger-extremismen förändra samhällsklimatet, vad som är tillåtet att säga högt. För-vrida perspektivet i samtal och kulturdebatt, så att den egna världsåskådningen blir normalitet. På så sätt kan man nå väljarna och makten.

Detta handlar inte om framtiden. Dragkampen om våra tankar pågår redan. I den kommunala vardagen i Örebro har exempelvis läns museet nyligen blivit JO-anmält av Sverigedemokraternas oppositionsråd i landstinget. Orsaken är att museet ordnar en serie konferenser kallade ”Att störa homogenitet – om ett samhälle där alla får plats”. Konferenser som handlar om att alla ska kunna känna att de är en del av det svenska kulturarvet.

Maja Hagerman författare, vetenskapsjournalist och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

Jobb. Jämställdhet.

Arbetsmarknadsminister

[Johansson, Ylva \(S\)](#)

Vice ordförande i arbetsmarknadsutskottet Talesperson i Arbetsmarknadsutskottet (AU)

Jämställdhetsminister

[Pärssinen, Raimo \(S\)](#)

Andra s-namnet arbetsmarknadsutskottet

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Arbete](#)

[Arbetskraftsinvandring](#)

[Arbetsmiljö](#)

[Deltid - Heltid](#)

[Ekonomi](#)

[Fas 3](#)

[Feminism](#)

[Funktionsnedsättning](#)

[Jobb](#)

[Jämställdhet](#)

[Kollektivavtal](#)

[LAS](#)

[Ungdomsarbetslöshet](#)

[Validering](#)

DN 15 maj 2013: Rapport från Riksrevisionen:

“Arbetsförmedlingen kritiseras för att inte hitta unga arbetslösa”

“Arbetsförmedlingen får svidande kritik för sitt arbete att minska ungdomsarbetslösheten i en rapport från Riksrevisionen. Både LO och Svenskt Näringsliv instämmer i kritiken, som handlar om att förmedlingen misslyckas med att hitta många av de arbetslösa unga och har för få kontakter med arbetsgivarna. “

– Det är nästan som att läsa en LO-rapport. Mycket av det som vi framfört under åren står här, kommenterar LO-ombudsman Oscar Ernerot.

Svenskt Näringslivs arbetsmarknadsexpert Karin Ekenger säger att rapporten är ytterligare ett bevis på att Arbetsförmedlingen har stora problem med att klara sitt uppdrag.

– Jag är övertygad om att det är svårt för den stora myndigheten Arbetsförmedlingen att arbeta med arbetsförmedling på ett effektivt sätt. Vi skulle få en mer effektiv arbetsförmedling om vi fick en mångfald aktörer som jobbar med arbetsförmedling på lika villkor.

Riksrevisionen kritiserar Arbetsförmedlingen för att inte arbeta utifrån den enskildes individuella förutsättningar.

Den är mer inriktad på att jobba med många arbetssökande än att matcha individerna gentemot arbetsgivarna, enligt rapportförfattarna. LO och Svenskt Näringsliv håller med.

– Arbetsförmedlingen har i många år haft i uppdrag att förbättra kontakterna med arbetsgivarna. Det kan man ju inte säga att den lyckats med det när tre av fyra arbetsförmedlare säger sig inte ha tillräckligt

med tid för arbetsgivarkontakter, trots kraftigt ökade resurser, säger Karin Ekenger.

Mer praktik för dem som går gymnasiet, möjligen någon form av lärlingssystem, skulle kunna vara en väg att minska ungdomsarbetslösheten.

– Det skulle vara mer intressant att titta på de introduktionsavtal som till exempel Handels och IF Metall har tecknat för unga. Det är en svensk variant som ägs av arbetsmarknadens parter, säger Oscar Ernerot på LO.

Arbetsförmedlingens generaldirektör Angeles Bermudez-Svankvist vill inte kännas vid kritiken från Riksrevisionen. Hon anser att rapporten har låg kvalitet.

– Den ger en orättvis bedömning av hur vi arbetar. Den har också faktafel och drar slutsatser på gamla data. Den drar inte slutsatser utifrån hur vi arbetat det senaste året, hävdar hon.

Angeles Bermudez-Svankvist betvivlar till och med att myndigheten har fått faktagranska rapporten. Men det fick Arbetsförmedlingen göra i april i år, säger riksrevisorn Gudrun Antemar.

– Vi har skickat ut rapporten till Arbetsförmedlingen och inte fått synpunkter på slutsatskapitlet eller rekommendationerna, säger Gudrun Antemar.

Lars-Ingmar Karlsson lars-ingmar.karlsson@dn.se “

DN 10 aug 2013: Arbetsmarknaden:

“Få långtidsarbetslösa i arbete”

“Klockan tickar. De långtidsarbetslösa blir bara fler och fler. Men Arbetsförmedlingens digra programflora hjälper inte särskilt många av dem till reguljära jobb.”

Totalt sett händer inte så mycket på arbetsmarknaden. Arbetslösheten går långsamt upp, men bara marginellt, enligt Arbetsförmedlingens nya siffror.

– **Det är en fortsatt** svag konjunktur, men vi räknar med en återhämtning nästa år, säger tillförordnade analyschefen Susanna Okeke som räknar med att arbetslösheten ökar ytterligare en aning under resten av året.

En positiv signal är att varslen om uppsägningar trendmässigt faller.

Det finns gott om jobb, men de som står långt från arbetsmarknaden har svårt att få in en fot. Ju längre hål i meritlistan, desto tveksammare blir den potentiella arbetsgivaren.

– Det är de utsatta grupperna som är det stora problemet just nu, och de tenderar att bli allt större, säger Hans Tydén, analytiker på Arbetsförmedlingen.

Jämfört med förra sommaren har de som varit utan jobb i över ett år blivit cirka 5 000 fler. Från nivåer på strax över 50 000 innan finanskrisen bröt ut 2008 har de långtidsarbetslösa ökat kraftigt, till 140 000.

Totalt sett har det aldrig varit så många inskrivna i Arbetsförmedlingens olika aktivitetsstöd, enligt säsongsrensade siffror. Antalet närmar sig 200 000.

Många av dem hamnar i jobb- och utvecklingsgarantin. Och där blir långt över hälften kvar en lång tid, visar undersökningar från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (Ifau).

Två av tre är två år efter starten i garantin fortsatt inskrivna på en arbetsförmedling. För dem som varit arbetslösa ännu längre, det vill säga de närmare 34 000 inskrivna i garantins sista fas, är statistiken ännu dystrare. Och de relativt få som ändå får ett jobb, får ett arbete med ekonomiskt stöd.

Av dem som varit arbetslösa längre än 420 dagar är andelen som får ett jobb utan stöd endast 5 procent, enligt Arbetsförmedlingen.

Olle Lindström/TT

“Fakta. Arbetsmarknaden

Öppet arbetslösa: 221 156 personer eller 4,7 procent av arbetskraften (4,6).

Inskrivna i program hos arbetsförmedlingarna: 173 600 personer eller 3,7 procent av arbetskraften (3,5).

Antal varslade om uppsägning: 2 896 personer (3 692).

Siffrorna avser juli i år och siffrorna inom parentes juli 2012.

Källa: Arbetsförmedlingen “

DN 24 aug 2013: Arbetsförmedlingen:

“Dyr surfnota kan fälla toppchefen”

“Arbetsförmedlingens styrelse kräver att generaldirektören Angeles Bermudez-Svankvist avgår efter avslöjanden om skyhöga mobilräkningar. Men regeringen har inte velat kommentera om den har fortsatt förtroende för generaldirektören. “

“Det blåser rejält kring Arbetsförmedlingens generaldirektör Angeles Bermudez-Svankvist. Efter ett avslöjande i Aftonbladet om att Svankvist mobilsurfat för över 15 000 kronor i månaden kräver nu styrelsen hennes avgång.

– En enig styrelse kom fram till att vi saknar förtroende för generaldirektören om jag ska prata klarspråk. Mobilsurfandet är en pusselbit bland andra som gör att vi saknar förtroende för Angeles, säger Arbetsförmedlingens ordförande Christina Johansson till DN.

Det är dock regeringen och inte styrelsen som fattar det slutgiltiga beslutet om generaldirektörens framtid, något Bermudez-Svankvist var noga med att påpeka då hon uttalade sig under ett kort möte med pressen under fredagen.

– Vad gäller mitt förordnande som generaldirektör så är det en fråga för regeringen, inte för styrelsen. Jag fortsätter att arbeta tills jag hör något annat, sade hon på pressmötet.

Regeringen har ännu inte uttalat sig om man har fortsatt förtroende för generaldirektören. DN har försökt nå arbetsmarknadsminister Hillevi Engström men hon har inte velat lämna en kommentar.

Bermudez-Svankvist menade vidare att hon aldrig tidigare fått någon kritik av styrelsen och att hon var förvånad.

– Jag är förvånad över att de nya styrelseledamöterna kunnat göra en sådan bedömning under bara fyra möten.

Jon Andersson jon.andersson@dn.se “

“Angeles Bermudez-Svankvist har varit generaldirektör för Arbetsförmedlingen i fem år. Hon har en månadslön på 142 400 kronor och tjänar därmed näst mest av alla generaldirektörer. Svankvist fick sparken som stadsdirektör i Södertälje. Men hon har också fått flera utmärkelser. DN “

DN 26 aug 2013: Arbetsförmedlingens generaldirektör:

“Sparkad chef får behålla 142 000 i lön”

“Nu tar Arbetsförmedlingens sparkade generaldirektör Angeles Bermudez-Svankvist plats på regeringskansliets elefantkyrkogård. Hon får 142 400 kronor i månaden i ett år trots att hon inte leder någon myndighet.”

– Hon kommer under den tiden att vara generaldirektör i regeringskansliet, säger arbetsmarknadsminister Hillevi Engström.

Angeles Bermudez-Svankvist är med sina 142 400 kronor i månaden den näst bäst betalda generaldirektören i Sverige. När DN i juni granskade myndighetschefernas löner visade det sig att endast Försäkringskassans generaldirektör Dan Eliasson har bättre betalt än Bermudez-Svankvist.

– Jag tycker själv att jag skulle ha den högsta lönen med tanke på hur komplext och utmanade mitt uppdrag är, så jag tycker att det är tråkigt att vara tvåa, sa hon då.

Lönen får Angeles Bermudez-Svankvist behålla till och med september nästa år då hennes förordnande går ut. I regeringskansliet arbetar flera andra petade generaldirektörer som inte längre leder någon myndighet.

Där, på vad som skämtsamt brukar kallas regeringens elefantkyrkogård, återfinns exempelvis Tillväxtverkets sparkade chef Christina Lugnet som nu är regeringens gruvsamordnare.

Vilka arbetsuppgifter som Angeles Bermudez-Svankvist får är oklart.

– Regeringen kommer att ta vara på hennes kompetens på ett lämpligt sätt, säger arbetsmarknadsminister Hillevi Engström.

Angeles Bermudez-Svankvist sparkades under ett möte med arbetsmarknadsministern i går förmiddag.

På en hastigt sammankallad presskonferens vid lunchtid upprepade Hillevi Engström att det handlade om en ”sammantagen bedömning” och en ”situation som är ohållbar” lika ofta som dåvarande finansministern Bosse Ringholm 14 år tidigare förklarade, att Riksrevisionen dåvarande chef Inga-Britt Ahlenius själv bett om att få nya arbetsuppgifter.

Utvecklingen i går var avslutningen på flera kaotiska dagar på Arbetsförmedlingen. Aftonbladet avslöjade i fredags att Angeles Bermudez-Svankvist haft en mobilräkning på 321 000 kronor samt frågetecken kring flera utlandsresor som hon gjort i tjänsten.

Samma dag uttalade Arbetsförmedlingens styrelse offentligt att den saknar förtroende för Angeles Bermudez-Svankvist som i sin tur gjorde klart att styrelsen var oprofessionell.

Angeles Bermudez-Svankvist har varit omstridd under nästan hela sin tid på Arbetsförmedlingen. Hon har fått låga betyg av personalen och inom regeringen har det funnits en frustration med att myndigheten inte lyckats göra mer åt arbetslösheten.

När Angeles Bermudez-Svankvist utsågs 2008 var det en av alliansens verkliga prestigevärningar. På Moderaternas partistämman 2011 visade Fredrik Reinfeldt inför jublande ombud upp en bild på storbildsskärm av Bermudez-Svankvist när han skulle illustrera hur partiet i regeringsställning förändrat Sverige.

Är det extra jobbigt att peta en prestigevärning?

– I dag har vi en situation som är ohållbar på Arbetsförmedlingen och det är utifrån den och den sammantagna bilden som vi bestämt att skilja henne från uppdraget, säger Hillevi Engström.

Det var inget svar på frågan. Är det extra jobbigt att peta en prestigevärning?

– Det är viktigt för mig att myndigheten fungerar, att medarbetarna känner att det finns ett bra stöd och att det råder arbetsro på myndigheten.

Angeles Bermudez-Svankvist gav inga intervjuer efter mötet utan kommenterar att hon fått sparken i ett skriftligt uttalande.

”Det har varit fantastiska år att leda Arbetsförmedlingen. Myndigheten har genomgått stora förändringar under mina drygt fem år. Jag har med stolthet burit mitt uppdrag och fullföljt uppdragsgivarens utbudsstimulerande reformpolitik”, skriver hon.

Den biträdande generaldirektören Clas Olsson blir tills vidare Arbetsförmedlingens chef.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

DN 26 aug 2013:

“Regeringen städar garderoberna inför valrörelsen”

“Det var nödvändigt för regeringen att sparka Arbetsförmedlingens generaldirektör. Men sättet det skedde på inger föga förtroende. Illa för regeringen, eftersom förtroende för dess duglighet att regera och att skapa jobb är central om den ska kunna bli omvald en tredje gång. “

“Arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M) har vetat i några dagar nu att Arbetsförmedlingens styrelse saknade förtroende för Angeles Bermudez-Svankvist. Ändå gjorde hon ingenting de första dagarna. Styrelsen fick offentliggöra sin kritik mot generaldirektören och den kritiserade själv fick gå ut i pressen och deklarerat ”business as usual”. När Hillevi Engström i går valde att ta bladet från munnen så höll hon en presskonferens som påminde om den som den socialdemokratiska finansministern Bosse Ringholm höll, sedan han avsatt Riksrevisionsverkets generaldirektör. Det var den berömda där Ringholm ständigt upprepade samma fras.

Hillevi Engström ville inte svara på om Bermudez-Svankvist gjort något fel som generaldirektör, utan upprepade bara orden ”samlad bedömning”, ”ohållbar situation” och ”arbetsro”, i princip hur frågorna än löd. Det gällde också när hon ombads beskriva om regeringen hade begått något misstag som lett fram till dagens situation.

Frågan är varför hon inte bad generaldirektören att avgå redan i torsdags eller fredags, när hon fick veta styrelsens inställning, och besparar regeringen och Bermudez-Svankvist de senaste dagarnas turer.

Det finns tre skäl för att denna affär ser illa ut för regeringen.

För det första är Arbetsförmedlingen central för att bekämpa arbetslösheten – och jobb är regeringens viktigaste fråga.

För det andra måste väljarna se alliansen som regeringsduglig om den ska kunna väljas om en tredje gång.

För det tredje har Angeles Bermudez-Svankvist hållits fram av Moderaterna som en mycket lyckad generaldirektör.

Ändå var det logiskt att låta henne gå. Regeringen ägnar sig nu åt att städa garderoberna inför valrörelsen. Det ska inte finnas några skelett där som vi journalister kan släpa fram i ljuset. Då är det viktigt att ha en bra chef för Arbetsförmedlingen. Också Socialdemokraterna bytte generaldirektör ett år före ett val, år 2005.

Arbetsförmedlingen har legat i botten på statsvetenskapliga mätningar om förtroende för myndigheter, fått anmärkningar av Riksrevisionen och systemet med jobbcoacher och fas 3 har kritiserats hårt.

Efter att den styrelse regeringen nyligen tillsatt uttalat att den saknade förtroende för generaldirektören så var det ofrånkomligt att sparka henne. Men regeringens arbetsmarknadspolitik skulle väcka större respekt om arbetsmarknadsministern kunde förklara huruvida generaldirektören med Sveriges näst högsta chefslön över huvud taget har begått något fel i regeringens ögon. Vilket eller vilka var det i så fall? Och behöver också arbetsmarknadspolitiken förändras?

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 27 aug 2013:

“Ordföranden kan inte sitta på två stolar”

“”Störtskön”, sade förre arbetsmarknadsministern Sven Otto Littorin om Angeles Bermudez-Svankvist. Det skulle ingen från regeringen upprepa i dag. Nu gäller det i stället att ge Arbetsförmedlingen en ledning som kan återställa förtroendet och skapa ordning och reda. “

“Arbetsförmedlingen och dess föregångare Ams (Arbetsmarknadsstyrelsen) har ständigt varit en politiserad myndighet. Socialdemokraternas flaggskepp har efter regeringsskiftet 2006 gjorts om till ett verktyg för Moderaternas jobbpolitik. Därför är det begripligt att Angeles Bermudez-Svankvist har varit en måltavla för oppositionen och kritiserats från fackligt håll.

Men även den nuvarande arbetsmarknadsministern Hillevi Engström (M) har markerat missnöje med att Angeles Bermudez-Svankvist inte har åstadkommit mer. I en SVT-intervju i våras uttryckte hon besvikelse över att Arbetsförmedlingens ledning inte hade klarat sitt uppdrag bättre. ”Det vill jag vara väldigt tydlig med”, sade Hillevi Engström då.

Kort dessförinnan hade regeringen gjort en stor omstuvning i Arbetsförmedlingens styrelse där fyra nya ledamöter sattes in. Det rör sig om erfarna och självständiga personer som Dagens Nyheters tidigare chefredaktör Joachim Berner, förra statssekreteraren Catharina Håkansson Boman, Svenskt Näringslivs före detta vd Ebba Lindsö och Skatteverkets avgångne generaldirektör Mats Sjöstrand. Dessa nya styrelsemedlemmar har ett professionellt perspektiv, inte ett politiskt, och de gillar uppenbarligen inte läget inom Arbetsförmedlingen. Genom att utse dem har regeringen tagit risken att det skulle uppstå

konflikt. Myndigheten har samtidigt råkat i allt värre blåsväder till följd av bristerna i effektivitet, som går ut över de arbetslösa.

Förtroendet för Arbetsförmedlingen är kört i botten, vilket en ny ledning måste ändra på. Det handlar om användningen av resurser där högre krav bör ställas på en fungerande matchning mellan arbetsgivare och arbetslösa. Upphandlingen av tjänster från privata utförare, till exempel jobbcoacher, behöver skärpas – utöver att slarv och bedrägerier ska bort.

Arbetsförmedlingens ordförande kan då inte sitta på dubbla stolar, vilket gör att även Christina Johansson får bytas ut.

Uppdraget för Arbetsförmedlingen är komplicerat och dess ledning tar emot kritik för beslut som egentligen är regeringens ansvar. En uppgift som man har ålagts från den 1 september är att begära in månatliga aktivitetsrapporter från arbetslösa som annars riskerar att förlora sin akassa. Detta är mycket arbetskrävande och tar resurser från annat, samtidigt som nyttan med denna skärpta kontroll är osäker.

Sådant bidrar till att en ny ledning för Arbetsförmedlingen endast stegvis kan lyckas återställa förtroendet.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN 27 aug 2013: Arbetsförmedlingen:

“Nye chefen vill skapa lugn och ro”

“Arbetsförmedlingens nya generaldirektör lovar att det ska bli högre i tak på myndigheten. Samtidigt stormar det kring styrelsens ordförande Christina Johansson som varit vd i ett bolag som tvingats betala tillbaka statliga bidrag på över 300 000 kronor.”

“På måndagen gjorde den tillförordnade generaldirektören Clas Olsson sin första dag på jobbet. Men några snabba åtgärder för att få upp förtroendet för den sargade myndigheten vill han inte lova.

– En viktig första uppgift blir att skapa lugn och ro i organisationen. Det finns många som tyckt att det varit för lågt i tak, säger han till DN. På agendan står också att komma i kapp med några av de uppdrag som myndigheten fått av regeringen.

– Vi ligger efter på några punkter, säger han.

Enligt Clas Olsson handlar det om snabbare insatser mot dem som ligger längst från arbetsmarknaden och att få i gång arbetet med aktivitetsrapporter. Han befarar att turbulensen kring myndigheten kan ha påverkat hur de arbets sökande bemötts.

– Jag tror att någonstans har det märkts. Det kan ha tagit fokus från det vi skulle göra, säger Clas Olsson som rekryterades till myndigheten som chefsekonom från Sveriges Kommuner och landsting för fem år sedan.

Samtidigt har Arbetsförmedlingens styrelseordförande Christina Johansson, moderatpolitiker från Hällefors, hamnat i blåsväder. I går blev det känt att utbildningsföretaget Rinman Education, som hon var

vd för till nyligen, tvingats betala tillbaka omkring 370 000 kronor i statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan.

Företaget hade redovisat för många elever på en utbildning. En av affärsidéerna är dessutom att ta uppdrag av Arbetsförmedlingen, vilket skulle kunna försätta Christina Johansson i en jävssituation.

Enligt myndigheten är felet ”relativt grovt” och för stort för att kunna kallas slarv, skriver TT. Christina Johansson uppger för nyhetsbyrån att Rinman Education inte haft några uppdrag från Arbetsförmedlingen.

Samtidigt kommer nya detaljer om bakgrunden till att generaldirektören Angeles Bermudez-Svankvist fick sparken i söndags. Enligt Statsanställdas förbund var en stor del av problemet att hon inte vinnlade sig om att få personalen med sig vid olika förändringar. En avgörande konfliktorsak mellan de anställda och Angeles Bermudez-Svankvist var att hon drev igenom att verket skulle ha längre öppettider, till klockan 18, för att kunna nå nya grupper av arbetssökande.

– Det var ett beslut som hade stor påverkan på våra medlemmars vardag och som hon inte kunde visa nyttan med, säger Mats Hildingsson på fackförbundet ST.

Den statliga styrelsens ovanliga agerande var fullt ut sanktionerat av departementet, erfar DN.

Bilden som framträder är att regeringen skjutit Arbetsförmedlingens styrelse framför sig när generaldirektören skulle sparkas. Arbetsmarknadsdepartementet hade gjort klart för styrelsen att ansvaret föll tungt på den att komma till rätta med allmänhetens låga förtroende för myndigheten.

Från Socialdemokraterna kommer hård kritik om de nya turerna kring Arbetsförmedlingen.

– Bilden man får nu är att regeringen brister i duglighet när det gäller att styra en av de viktigaste myndigheterna, säger den arbetsmarknadspolitiska talespersonen Ylva Johansson.

Angeles Bermudez-Svankvist, som i ytterligare ett år är anställd i regeringskansliet med 142 400 kronor i månadslön, har meddelat att hon inte ska kommentera händelserna mer.

Erik Ardelius

Juan Flores juan.flores@dn.se

“DN frågar. Hur har du fått hjälp av Arbetsförmedlingen?”

Peter Lassander, 43 år – Min firma gick i konkurs i våras, så nu kommer jag hit först och främst för att få a-kassa. Arbetsförmedlingen har oförtjänt dåligt rykte. Det mesta går smidigt, man kan göra mycket själv och personalen är kompetent och trevlig. Jag har tidigare fått arbete via Arbetsförmedlingen och tror jag kan få det igen.

Liza Engqvist, 34 år – Arbetsförmedlingen är en extremt ineffektiv organisation med mycket onödig administration. Jag är inskriven nu för att få ersättning. Jag tror att jag har större möjligheter att få jobb via egna kontakter. För dem som verkligen behöver hjälp att få jobb verkar det vara svårt.”

DN 28 aug 2013: Arbetsförmedlingens kris:

”Regeringen har flera frågor att besvara”

“Arbetsmarknadsminister Hillevi Engström tvingas ännu en gång svara på frågor om krisen på -Arbetsförmedlingen. De rödgröna partierna i arbetsmarknadsutskottet kräver att hon förklarar sig. – Regeringen har flera frågor att besvara, säger Ylva Johansson (S).”

“Arbetsförmedlingens kris blev akut i fredags när förmedlingens styrelse meddelade att den inte hade förtroende för generaldirektören Angeles Bermudez-Svankvist som dock framhärdade och vägrade att lämna sin post.

Regeringen lade locket på fram till i söndags när arbetsmarknadsministern meddelade att regeringen avsatt Bermudez-Svankvist.

På presskonferensen gav Hillevi Engström samma svar ett otal gånger när hon fick frågan varför generaldirektören fått sparken.

Enligt henne var det ”en samlad bedömning” som fällde avgörandet. Snart får arbetsmarknadsministern en ny chans att utveckla svaret.

– Jag har begärt att Hillevi Engström ska komma till utskottet och jag har stöd av MP och V, säger -Socialdemokraternas arbetsmarknads-politiska talesperson Ylva Johansson.

Ylva Johansson vill framför allt få svar på om regeringen hade förtroende för Arbetsförmedlingens generaldirektör eller inte och varför beslutet dröjde.

Det är inte bestämt när Hillevi Engström kommer till utskottet men nästa möte är den 5 september.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN 29 aug 2013: Arbetslöshetsförsäkringen.

”Så vill LO återupprätta förtroendet för a-kassan”

“90 procent av lönen. Arbetslöshetsförsäkringen är körd i botten, ersättningen är för låg och allt för få omfattas. Vårt nya förslag innebär takhöjningar i tre steg från januari 2014. Målet är att de allra flesta löntagare ska få 90 procent av sin lön i ersättning vid arbetslöshet, skriver ledande företrädare för LO. “

“Den 1 september 2013 träder nya regler för arbetssökande med a-kasseersättning i kraft. Regeringen stramar upp kraven på de arbets-sökande och skärper samtidigt kontrollen och inför fler sanktioner.

Väl utformade regler för krav, kontroll och sanktioner i arbetslöshets-försäkringen gör försäkringen stabil. Det är nyckeln till att de allra flesta av oss är villiga att bidra till den, trots att vi kanske inte drabbas av arbetslöshet.

Men att som regeringen kombinera fler krav, mer kontroll och fler sanktioner med dagens låga ersättning finns det mycket starka skäl att ifrågasätta. Det finns en gräns för hur mycket varje arbetssökande själv kan göra för att ta sig ur arbetslöshet. Regeringen vältrar trots det över alltmer ansvar för ett komplext samhällsproblem som arbetslöshet på enskilda individer.

Forskningen visar att låg ersättning eller hög ersättning i kombination med krav, kontroll och sanktioner ger likvärdiga effekter på arbetslös-hetstider. Regeringen kan inte förvänta sig dubbel effekt av låg ersätt-ning och fler krav, kontroll och sanktioner.

LO förordar i stället en arbetslöshetsförsäkring med just hög ersättning tillsammans med väl avvägda krav, kontroll och sanktioner. Det ger försäkringen legitimitet. Arbets sökande får ekonomisk trygghet och kan inte anklagas för fusk med ersättningen. Det behövs också en aktiv arbetsmarknadspolitik som rustar arbets sökande för arbetsmarknaden.

Regeringen har visat sig beredd att ompröva politik som inte fungerar. I januari 2014 slopas den del av medlemsavgiften till a-kassorna som varierar med arbetslöshetens nivå. Det välkomnar vi. Men det räcker inte. Arbetslöshetsförsäkringen är körd i botten. Ersättningen är alltför låg och alltför få omfattas. Det behövs rejäla förbättringar.

Därför föreslår LO en konkret färdplan:

Takhöjningar i tre steg från januari 2014. LO:s långsiktiga mål är att de allra flesta löntagare ska få 90 procent av sin tidigare lön i ersättning vid arbetslöshet. På kort sikt anser vi att lägsta godtagbara nivå är att minst 70 procent av lön-tagarna får 80 procent av tidigare lön i ersättning. I dag försäkras bara löner upp till 18 700 kronor. Det innebär att endast tio procent kan räkna med en ersättning som motsvarar 80 procent av tidigare lön vid arbetslöshet. Tryggheten är satt ur spel.

Vi inser att det är statsfinansiellt svårt att genomföra den nödvändiga takhöjningen i ett enda steg och föreslår därför en successiv höjning. I januari 2014 bör det första steget tas genom att löner upp till 25 000 kronor försäkras. Från januari 2015 respektive 2016 bör steg två och tre tas, med takhöjningar som innebär att löner upp till 29 500 kronor respektive 34 000 kronor försäkras. 2016 är taket då på en nivå som täcker 70 procent av löntagarna.

Från 2016 bör även ett förhöjt tak för de första 100 dagarna i arbetslöshet införas. Detta för löner upp till 38 300 kronor så att 80 procent av löntagarna får 80 procent av tidigare lön i ersättning vid arbetslöshet. Det är rationellt att arbets sökande som tidigare haft en hög lön

under en tid får begränsa sitt arbetssökande till de högre lönelägena. Det är däremot inte självklart att under lång tid få a-kasseersättning som är högre än de flesta kollektivavtalsenliga löner på arbetsmarknaden.

För att arbetslöshetsförsäkringen inte på nytt ska urholkas måste taken sedan indexeras med löneutvecklingen i ekonomin.

Bättre försäkringsvillkor i två steg från 2014. Långt ifrån alla är fast anställda på heltid före arbetslöshet. Det gör att arbetslöshetsförsäkringen också måste hantera andra situationer: övergången från studier till arbete, tillfälliga anställningar och deltidsarbete.

Problemet är att kvalificeringsvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen stänger många löntagare ute. LO anser att dagens höga tröskel till försäkringen bör sänkas. 40 timmars arbete per månad i sex månader ska räcka för att kvalificera till ersättning. Det bör gälla från januari 2014. Då skulle både deltids- och heltidsarbetande, i trygga och otrygga anställningar, få ett rimligt försäkringskydd.

En god utbildningsbakgrund är avgörande för att få fotfäste på arbetsmarknaden. Det ska därför löna sig att studera. Vägen från studier till arbete bör försäkras genom ett studerandevillkor. Fullgjorda studier på gymnasie-, sfi- och högskolenivå bör berättiga till ett grundbelopp i arbetslöshetsförsäkringen.

Exakt hur villkoret ska utformas och nivån på beloppet bör snabbutredas, för att kunna införas från september 2014.

Upprustad sammanhållen statlig arbetsmarknadspolitik i tre steg från januari 2014. Den statliga arbetsmarknadspolitikerna har monterats ned. Det som är kvar är lågkvalitativa insatser som i första hand syftar till att aktivera arbets sökande, utan att stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Dessutom sker en större överföring av statens ansvar till

kommunerna när arbetssökande som uppbär försörjningsstöd tvingas in i kommunala åtgärder.

LO föreslår att de arbetsmarknadspolitiska resurserna förstärks och samlas under statens paraply från 2014. Det är effektivt och rationellt för samhället såväl som för enskilda arbetssökande och arbetsgivare.

Det behövs också avsevärt fler kompetenshöjande och rustande program för att nå en aktiv arbetsmarknadspolitik av hög kvalitet: arbetsmarknadsutbildning av olika slag, bra studiefinansiering, validering, praktikplatser av god kvalitet, subventionerade anställningar för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, intensifierad förmedlingsverksamhet och arbetsgivarkontakter.

En väl avvägd mix av de program som vi vet fungerar är det enda som på nytt kan göra arbetsmarknadspolitiken till ett smörjmedel för omställning och en väl fungerande arbetsmarknad. Från 2014 bör en ny inriktning för arbetsmarknadspolitiken sjösättas, för att utvecklas vidare under 2015 och 2016. Politiken bör utformas i nära samverkan med arbetsmarknadens parter och ta utgångspunkt i forskningen.

Karl-Petter Thorwaldsson, ordförande LO

Ola Pettersson, chefsekonom LO

Ulrika Vedin, utredare LO

DN 18 sept 2013:

“Nya ministern ska lösa jobbfrågan”

“En av Moderaternas mest kontroversiella politiker ska fixa jobbfrågan åt Fredrik Reinfeldt. Den nya arbetsmarknadsministern Elisabeth Svantesson är en meriterad forskare – men har också en bakgrund som organiserad abortmotståndare.”

“Statsminister Fredrik Reinfeldt överraskade alla med att avsluta regeringsförklaringen med att ombilda regeringen. Den hårt kritiserade arbetsmarknadsministern Hillevi Engström ersätter Gunilla Carlsson som biståndsminister.

Ny arbetsmarknadsminister blir Elisabeth Svantesson, 45, riksdagsledamot och ordförande i arbetsmarknadsutskottet. Fredrik Reinfeldt är tydlig med att utnämningen är en del i en offensiv på jobbområdet inför valet nästa år.

– Elisabeth Svantesson har en unik blandning av egen arbetslivserfarenhet, har forskat och har dessutom gedigen politisk erfarenhet. Hon har den kunskap som behövs för att ta matchen om jobben i valet 2014, säger han.

Statsministern pekar på att Elisabeth Svantesson är en meriterad nationalekonom som skrivit en licentiatsavhandling om nyanländas inträde på arbetsmarknaden.

Elisabeth Svantesson, som växte upp i Lycksele i Västerbotten, har också en bakgrund inom Ja till livet, en abortkritisk och kontroversiell organisation som gjort sig känd för att demonstrera med plakat med bilder av foster. I mitten av 1990-talet var hon informationssekreterare i rörelsen och demonstrerade 1995 tillsammans med 6 000 andra

abortmotståndare på Sergels torg. Under denna tid var hon medlem i Livets ord, där hon även arbetade som lärare.

Om sin syn på abortfrågan säger Elisabeth Svantesson i dag:

– Någonting jag har lärt mig under årens gång är att allting inte är så svart eller vitt. Jag tycker att abortfrågan är väldigt komplex men den är inte svart eller vit. Det var den för mig när jag var yngre.

Elisabeth Svantesson säger till DN att hon lämnade Livets ord när hon flyttade till Örebro i december 2000.

– Jag är troende, vilken kyrka jag går till eller har gått till tycker jag är privat. Det man kan känna sig trygg med är att jag jobbar för en arbetsmarknadspolitik och jobbpolitik som ligger i linje med det vi jobbat med hela vägen.

I frågan om könsneutrala äktenskap valde Elisabeth Svantesson att inte rösta i kammaren. Hon tillhörde den grupp moderater som ställde sig bakom Kristdemokraternas förslag, där ett civilrättsligt avtal förordades.

– Nu har vi en annan lagstiftning på plats och det har jag inga problem med, säger hon nu.

Så sent som för en vecka sedan sade statsminister Fredrik Reinfeldt att det inte var aktuellt att byta ut några ministrar. Men under de sista dagarna bestämde sig statsministern för att göra ett skifte.

Elisabeth Svantesson blir Fredrik Reinfeldts tredje arbetsmarknadsminister, som tillsammans med försvarsministerposten, är en av regeringens verkliga katapultstolar.

Hillevi Engström har varit ifrågasatt under en längre tid och hennes aktier stärktes inte internt av cirkusen när Arbetsförmedlingens chef Angeles Bermudez Svanqvist sparkades. Hillevi Engström säger att hon inte hade planerat att sluta som arbetsmarknadsminister.

Elisabeth Svantesson ville i går inte ge någon mer uttömmande programförklaring än att hon ”ska ta stafettpinnen och springa vidare”.

– Vi har en väl genomförd politik som gjort att 200 000 fler jobbar än 2006. Det var inte tur utan beror på de reformer vi gjort. Så ska vi fortsätta, säger hon.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“ **Regeringsombildningen**

Ny arbetsmarknadsminister: Elisabeth Svantesson

Elisabeth Svantesson är född 1967. Hon har varit moderat riksdagsledamot för Örebro sedan 2006.

Hon har sedan debuten i riksdagen varit ledamot i arbetsmarknadsutskottet, där hon sedan 2012 är ordförande. Hon var till för ett år sedan också ledamot i finansutskottet och EU-nämnden. Hon leder den så kallade Riksdagens kristna grupp, en partiöverskridande grupp.

Hon är nationalekonom i grunden och arbetade på Örebro universitet innan hon blev riksdagsledamot.

Hon beskriver sig själv som mycket intresserad av ekonomisk politik, arbetsmarknadspolitik, finanspolitik och integrationsfrågor.....”

DN 26 okt 2013: Arbetsförmedlingen. Regeringen annonserar

“Efterlyses: Chef som klarar nya tuffa krav”

“Stark vilja att förändra och beredskap på hårdbevakning i medierna. Så ser kraven ut för ett av landets mest utsatta jobb. Nu annonserar regeringen efter en ny generaldirektör till Arbetsförmedlingen. – Jag hoppas många vill söka den här tjänsten, säger arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M).“

“Arbetsförmedlingens förra generaldirektör Angeles Bermudez Svanqvist fick under stort buller och bång sparken från sitt jobb i slutet av augusti efter omfattande kritik från den egna styrelsen.

I helgen annonserar regeringen efter en ny chef för den omdebatterade myndigheten. Kravlistan, som DN sett, är omfattande.

Där står bland annat att det krävs erfarenhet av förändringsarbete och förståelse för den politiska struktur som myndigheten verkar inom. Erfarenhet från medialt hårdbevakade verksamheter är meriterande.

De två senaste generaldirektörerna för Arbetsförmedlingen har fått sparken av regeringen. Hur ska någon våga söka det här jobbet?

– Om man är intresserad av jobbfrågor så är det här en fantastisk chefsroll. Den som får det här jobbet kommer att ha en nyckelfunktion på svensk arbetsmarknad så jag hoppas att det finns många som vill söka den här tjänsten, säger arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M).

Regeringen har aviserat en bred översyn av Arbetsförmedlingen. Vilka direktiv får den utredningen?

– Vi jobbar med direktiven nu och återkommer med dem senare.

Tror du inte att en ny chef vill veta vilka förutsättningar han eller hon ska jobba under?

– Översynen handlar om hur Arbetsförmedlingen ska jobba på lång sikt. Det är därför det är viktigt att det är en person som kan leda en organisation under förändring.

Allt fler av de arbets sökande på Arbetsförmedlingen tillhör utsatta grupper som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Hur ska Arbetsförmedlingen klara av den här nya situationen?

– Arbetsförmedlingen kan aldrig klara av det själv. I grund och botten är det arbetsgivare som anställer. Där har Arbetsförmedlingen en nyckelroll i att arbeta tillsammans med arbetssökande och arbetsgivare.

Trots olika subventioner går det trögt med att få in de mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden – varför?

– Dels handlar det om att vi haft fem år av kris och att det är tuff konkurrens på arbetsmarknaden. Dels ställer arbetsgivarna hårda och höga krav. Det har man rätt att göra som arbetsgivare. Men samtidigt hoppas jag att fler arbetsgivare ska våga öppna dörren för fler människor och att Arbetsförmedlingen blir bättre i de kontakterna med arbetsgivarna.

Hur ser du på att Konjunkturinstitutet tidigare i veckan efterlyste fler politiska åtgärder för att underlätta för de utsatta grupperna på arbetsmarknaden?

– Vi har en mängd verktyg för att underlätta för människor som är arbetslösa att komma in. Jag tror inte att mängden verktyg eller fler subventioner behövs. Nu behövs det att fler arbetsgivare ser de här

möjligheterna och vågar släppa in människor. Här har Arbetsförmedlingen en viktig roll.

Om det blir regeringsskifte nästa höst kan förutsättningarna för Arbetsförmedlingen och generaldirektören ändras. Har ni överlagt med oppositionen om kravprofilen på en ny chef?

– Nej, det här är regeringens och mitt beslut. Och oavsett politisk inriktning så är det här en person som ska jobba med matchning mellan arbetsgivare och arbetssökande, och så kommer det att vara lång tid framöver.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN 26 okt 2013: Arbetsförmedlingen.

“Uppdraget svårare än någonsin”

“Analys. Regeringen har inte råd att misslyckas en gång till i valet av chef för Arbetsförmedlingen. Moderaterna har pekat ut jobben som en huvudfråga i valrörelsen, men vill inte lova något nytt jobbskatteavdrag. Då behövs en fungerande arbetsförmedling desperat.”

“Sannolikt rör det sig om ett av landets svåraste jobb. De två företrädarna fick sparken. Myndigheten har lågt förtroende hos allmänheten och de senaste reformerna har fått hård kritik. Uppgiften är dessutom svårare än den har varit tidigare.

Den borgerliga alliansen vann valet 2006 genom att förespråka arbetslinjen. Omkring 200 000 människor fick lämna sjukförsäkring och förtidspension och gå ut på arbetsmarknaden.

Men alla fick inte vanliga arbeten. En del blev i stället inskrivna på arbetsförmedlingarna. Där finns också många nyligen anlända invandrare. Regeringen har reformerat också flyktingmottagandet och gett Arbetsförmedlingen en nyckelroll.

Funktionshindrade, människor födda utanför Europa, ungdomar utan gymnasieutbildning och människor över 55 år kallas inom Arbetsförmedlingen för utsatta grupper. Nu utgör de 60 procent av Arbetsförmedlingens inskrivna. Och de väntas öka som andel, till upp mot 70 procent nästa år.

Den tid som människor går arbetslösa i genomsnitt har också ökat. Nu är den 35 veckor. Det närmar sig arbetslöshetstiderna under 90-talskrisen.

Arbetslösheten var i slutet av september 8,5 procent. Ändå har företagen svårt att hitta människor att rekrytera. Det har blivit allt svårare att förena arbetsgivarnas önskemål med dem som söker arbete.

Regeringens senaste reform trädde i kraft i september och innebär att varje arbetslös måste lämna en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen. Det ökar kraven på att söka jobb aktivt, och samtidigt ökar förmedlingens administration.

Det finns företag som befärdar att deras rekryteringsprocess blir ännu svårare när de dränks i ansökningar av personer som inte är fullt kvalificerade, men som måste söka många jobb för att kunna få A-kassa.

Den nya generaldirektören måste hitta sätt att förbättra matchningen. Det gäller att få den arbetslöse att med hjälp av rådgivning, utbildning eller subventioner kunna hitta en anställning. Samtidigt måste företagen anse det mödan värt att vända sig till Arbetsförmedlingen för att få den personal de söker.

Regeringspartierna Centern och KD vill öppna för privata arbetsförmedlingar genom att införa ett system med ”jobbpeng”. Då får den arbetslösa fritt välja förmedling. Moderaterna är emot, delvis brända av problemen med de privata jobbcoacherna.

Nu gäller det för Moderaterna att visa att Arbetsförmedlingen fungerar och kan bli en tillgång i stället för en belastning för regeringen i valrörelsen.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se”

16 oktober 2013: Jobben:

”Sverige har inte råd att slösa bort kompetens”

“Inför partiledardebatten. Bara hälften av Sveriges utrikesfödda akademiker har jobb på sin utbildningsnivå, och för nyanlända är vägen till ett arbete ofta lång. Som ett led i arbetet för att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020 föreslår vi ett kompetens- och matchningsprogram i fyra steg, skriver Mikael Damberg (S).”

“I dag är det partiledardebatt i riksdagen. Skillnaderna mellan de politiska alternativen är tydliga. Regeringspartierna med Moderaterna i spetsen prioriterar nu ett femte jobbskatteavdrag och lägre skatt för dem som tjänar mest – i ett läge då arbetslösheten ligger på skyhöga 8 procent och skolresultaten försämras år för år. Jag tror att det är fel prioritering för Sverige.

Vi socialdemokrater har satt upp ett ambitiöst mål. Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Det är en målsättning som förpliktar och som kräver det yttersta av oss. Därför ska vi också vända på varenda sten och ta vara på varje möjlighet till fler jobb. Det är vårt fokus nu och i valrörelsen. Det kommer att vara väldigt tydligt för svenska folket vad som är Socialdemokraternas prioritering.

Ska vi knäcka arbetslösheten måste vi jobba på två fronter: Sverige måste ha fler jobb och fler som jobbar.

Fler jobb skapas av Sveriges företagare. Därför vill vi socialdemokrater se till att underlätta för näringslivet så att företagen kan expandera och anställa fler. Vi har under det senaste året lagt en lång rad förslag som gynnar Sveriges företagare: enklare vägar för export, stärkt tillgång till riskkapital och slopat ansvar för andra sjuklöneveckan för

bara att nämna några. Vi kommer att fortsätta utveckla vår näringspolitik för att stärka det svenska näringslivet.

Men Sverige behöver också fler som jobbar. Trots en hög arbetslöshet har många företag svårt att hitta folk med rätt kompetens. Det finns ett växande matchningsproblem på arbetsmarknaden. Svenskt Näringsliv uppger att deras företag misslyckas med var femte rekrytering.

I Sverige sitter vi på en underutnyttjad resurs. I vårt land bor akademiker från hela världen som är utbildade till ingenjörer, läkare, lärare och andra kvalificerade yrken. Drygt 270 000 av Sveriges akademiker är födda i ett annat land. Bara hälften av dem arbetar i yrken som motsvarar deras utbildningsnivå. Det är ett stort slöseri med kompetens.

I dag tar det allt för lång tid nyanlända akademiker att få ett jobb som kräver högskole-utbildning. Det duger inte. Vi vill snabba på den här processen. Allt annat är slöseri med tid, med resurser och med människors kompetens. Utbildning är färskvara – det vet vi. Därför behöver vi agera skyndsamt.

På flera håll i Sverige pågår lyckade projekt som syftar till att snabbare få ut nyanlända akademiker i jobb som motsvarar deras utbildning. I Södertälje tog man tidigt initiativ till ett samarbete med Arbetsförmedlingen som i dag kallas ”nationell matchning” och som har gett goda resultat. På flera universitetsorter arbetar man enligt en modell som kallas ”korta vägen” som också kan redovisa goda resultat.

Dessa lokala initiativ är bra. Men vi skulle få ut så mycket mer om det fanns ett sammanhållet, nationellt och permanent finansierat system som snabbt vägleder nyanlända akademiker till ett passande jobb. I stort sett handlar det om en process i fyra steg:

Information. Direkt när man kommer till Sverige ska man få konkret och korrekt information om vägen in på svensk arbetsmarknad och denna ska samlas på ett och samma ställe. Relevanta organisationer

och myndigheter måste bidra med information om hur nyanlända akademiker snabbt kan etablera sig på arbetsmarknaden. I dag är det en enda stor röra. Eftersom så många myndigheter och organisationer är inblandade men inte samordnade, är hela processen oöverblickbar.

Validering och bedömning. Riksrevisionen har uppmärksammat att bara 50 procent av de utlandsfödda akademikerna har fått sin utbildning bedömd av svensk myndighet. Som nyanländ akademiker är det viktigt att snabbt få intyg på vad ens högskole- eller universitetsutbildning från hemlandet motsvarar i Sverige. Men det räcker oftast inte. Utöver en validering av de teoretiska kunskaperna visar erfarenheter att ett framgångskoncept är att nyanlända får sin yrkeskunnsighet bedömd av en arbetsgivare. I dag åligger det Arbetsförmedlingen att föreslå och se till att en sådan ”yrkeskompetensbedömning” äger rum – något som tyvärr alltför sällan sker.

Kompletterande kurser. Det är inte alltid som en examen från ett annat land direkt motsvarar en svensk utbildning. Det som krävs är då en kortare – eller längre – komplettering som gör att utbildningen från hemlandet blir gångbar även i Sverige. Tillgången till kompletterande utbildningar på universitet och högskolor är inte tillfredsställande. Utbudet måste ses över och utökas.

Bättre matchning. Helt naturligt saknar utrikes födda akademiker ofta ett upparbetat kontaktnät. Det måste göras mer för att matcha utrikes födda akademiker med rätt jobb. Jobben finns heller inte alltid där man bor för tillfället. Då är det viktigt att matchningen fungerar över hela landet. Man kanske behöver flytta för att få ett jobb som passar.

När det gäller att matcha arbetsgivare med arbetstagare kan det ske genom olika mentorsprogram eller praktikplatser. Det sker på många håll, och ofta i facklig regi. Detta bör uppmuntras och spridas till fler branscher men också finnas med som en del i Arbetsförmedlingens uppdrag.

Som nyanländ akademiker till Sverige har du en minst sagt snårig väg att ta dig fram på innan du är etablerad på arbetsmarknaden. Det ska inte vara så att dina chanser till ett jobb hänger på om du bor i ”rätt” kommun eller råkar få ta del av ett välfungerande projekt.

Vi föreslår därför ett sammanhållet, nationellt och permanent finansierat system där myndigheter och organisationer samverkar för en bättre process där nyanlända akademiker snabbare får ett jobb som motsvarar deras utbildning.

Låt oss lära av det som faktiskt fungerar i en del kommuner och regioner. I Västra Götalands-regionen har man lyckats få ner genomsnittstiden det tar för en nyanländ akademiker att få ett jobb som motsvarar hans eller hennes utbildning rejält. Låt oss ta det bästa från de lokala initiativen, kvalitetssäkra och skala upp till en nationell nivå. Ska vi klara välfärden i fram-tiden behöver fler jobba. Sverige har allt att vinna på att varje människas talanger och kunskaper tas till vara. Inte minst när många arbetsgivare har svårt att hitta personal med rätt utbildning. Sverige har inte råd att slösa bort kompetens.

Mikael Damberg (S), gruppleddare i riksdagen “

DN 19 oktober 2013: Jobben:

”S-målet kräver djärva tag på arbetsmarknaden”

“Reformer krävs. Om Socialdemokraterna menar allvar med sitt mål att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i Europa år 2020 så krävs en halv miljon nya jobb. Då måste partiet vara berett till radikala grepp – som avreglerad arbetsmarknad, konkurrensutsatt arbetsförmedling och sänkta skatter, skriver representanter för Svenskt Näringsliv. “

“Arbetslösheten i Sverige ligger på en historiskt hög nivå. Socialdemokraterna har i sin skuggbudget som mål att Sverige ska uppnå den lägsta arbetslösheten i EU 2020. Det är bra med tydlighet, men det är också viktigt att vara realistisk med vad som krävs för att uppnå ett så ambitiöst mål.

Det land inom EU som för närvarande har lägst arbetslöshet är Österrike med en nivå på 4,7 procent. För att Socialdemokraternas mål ska uppfyllas krävs därför att arbetslösheten sjunker med över tre procentenheter. Totalt måste över en halv miljon nya jobb skapas för att målet ska nås. Till detta kommer ett nödvändigt uppsving i investeringarna för att de nya jobben ska kunna komma till stånd. Dessutom måste arbetsmarknaden fås att fungera bättre än i dag.

Är det orealistiskt? Nej, inte nödvändigtvis, men det är alldeles klart att det krävs långtgående politiska och näringslivsvänliga reformer för att en så stor sysselsättningsexpansion ska kunna äga rum i vårt land.

En mekanisk beräkning visar att skillnaden mellan en arbetslöshet på 8 procent och en på 4,7 procent motsvarar 170 000 nya jobb. Men det krävs fler jobb än så.

En lägre arbetslöshet gör det erfarenhetsmässigt mer attraktivt för fler att söka jobb, vilket innebär att sysselsättningen måste öka mer för att möta ett ökat arbetskraftsdeltagande. Totalt handlar det därför om drygt 250 000 nya jobb som måste till. Men inte heller detta räcker.

I en realistisk kalkyl måste man även ta med den demografiska utvecklingen. SCB prognosticerar en relativt stor befolkningsökning fram till 2020. Det krävs därför ytterligare drygt 300 000 nya jobb bara för att hålla jämna steg med den demografiska utvecklingen.

Totalt krävs det med andra ord att sysselsättningen ökar med drygt en halv miljon nya jobb fram till 2020 för att Socialdemokraternas mål ska nås om att Sverige ska ha den lägsta arbetslösheten inom EU.

Jobb kan inte skapas ur tomma intet. Det måste finnas något att arbeta med. Enligt våra beräkningar skulle 500 000 nya jobb kräva ytterligare investeringar av näringslivet i storleksordningen 400–600 miljarder kronor.

Att skapa en halv miljon nya jobb är en stor uppgift som förutsätter omfattande åtgärder. Svenskt Näringsliv föreslog 2004 införande av förvärvsavdrag för att stimulera arbetsmarknaden och skapa drivkrafter att gå från bidrag till jobb. Alliansregeringen har realiserat detta genom jobbskatteavdraget, som enligt Konjunkturinstitutet har skapat 90 000 jobb. Jobbskatteavdraget på 70 miljarder kronor, tillsammans med andra skattesänkningar är exempel på omfattande åtgärder.

Uppenbarligen är den rödgröna oppositionen inte vänner av just jobbskatteavdraget. Men alla borde vara överens om att betydande resultat i jobbskapandet kräver långtgående åtgärder. Reformerna som i både pengatermer och sin strukturutvecklande förmåga är tillräckligt omfattande och som gör att företag vill anställa.

Både Konjunkturinstitutet och OECD bedömer att jämviktsarbetslösheten ligger på drygt 7 procent. När arbetslösheten sjunker under

denna nivå uppstår obalanser i ekonomin. Vill man inte förlita sig på en tillfällig konjunkturuppgång utan även på lång sikt klara arbetslöshetsmålet så måste jämviktsarbetslösheten minskas.

Ett flertal studier har identifierat arbetsmarknadsregleringen i Sverige som ett hinder för anställning. Världsbankens index för kostnaderna att driva företag rankar Sverige på 117:e plats av 183 länder avseende reglering av anställning. Detta kan jämföras med en 9:e plats för Danmark. Samtidigt visar studier att en striktare arbetsmarknadsreglering minskar förutsättningarna för jobbskapande. Den negativa effekten av arbetsmarknadsreglering är särskilt stor för snabbväxande företag.

Det är med andra ord inte möjligt att långsiktigt få ned arbetslösheten till under fem procent utan att genomföra strukturreformer som förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt och några sådana förslag verkar inte ligga i korten.

Det krävs nu ett samlat grepp och en seriös plan från Socialdemokraterna om man menar allvar med sitt mål. Det fungerar inte med högre marginalskatter, höjda arbetsgivaravgifter eller ytterligare en statlig investeringsfond, utan en sådan plan kräver djärvare tag:

1. En avreglering av arbetsmarknaden som minskar risktagandet för företagare som vill anställa. Trösklarna in på arbetsmarknaden måste sänkas för att främja integrationen.
2. Matchningen på arbetsmarknaden behöver förbättras genom att arbetsförmedlingens monopol bryts upp.
3. Skattesystemet behöver göras internationellt konkurrenskraftigt. Bland annat är det nödvändigt att världens högsta marginalskatter sänks så att arbete, företagande och utbildning stimuleras.
4. Kapitalbeskattningen måste tas ner för att göra det mer lönsamt att investera i produktiv verksamhet. Samtidigt som risken för att vi får en lånefinansierad fastighetsbubbla minskar.

5. Energifrågan kräver en lösning så att vi vet att vi kommer att ha tillgång till såväl kärnkraft som vattenkraft också i framtiden.

6. De resurser som staten lägger på forskning och utbildning måste bli mer näringslivsinriktade.

7. Regelförenklingsarbetet behöver skalas upp.

För att arbetslöshetsmålet ska uppnås är det dessutom nödvändigt att man undviker alla betydande felsteg som kan skada ekonomin och jobben. Det finns inte utrymme för en strategi där man tar två steg framåt och ett bakåt. Alla steg måste gå i rätt riktning om man ska lyckas få ner arbetslösheten.

Särskilt Miljöpartiets förslag får ses som högst reella alternativ att räkna med efter valet. Det handlar bland annat om en ny lastbilsskatt, en flygskatt, höjd skatt på kärnkraft och vattenkraft, samt därutöver en höjd dieselskatt med en hel krona. Det här förslagsbatteriet hotar att allvarligt skada näringslivet. Hur ställer sig Socialdemokraterna till de här förslagen? Hur är det tänkt att de ska leda till lägre arbetslöshet?

Att sätta upp ett djärvt mål förtjänar respekt. Men för att målet ska kunna nås krävs en ekonomisk politik i en helt annan viktklass än den som hittills har presenterats av oppositionen.

Urban Bäckström, vd Svenskt Näringsliv

Ann Öberg, chefsekonom Svenskt Näringsliv “

DN 24 okt 2013: KI-rapport om arbetslöshet:

”Ge svagaste grupperna mer stöd”

“Samhällets mest utsatta står för en allt större del av arbetslösheten. Nu efterlyser Konjunkturinstitutet politiska åtgärder för att de svaga grupperna ska ges större chanser att ta sig in på arbetsmarknaden.”

“Långtidsarbetslösheten fortsätter att bita sig fast på arbetsmarknaden. Enligt en färsk rapport från Konjunkturinstitutet (KI) är den genomsnittliga tiden som en person går arbetslös nästan lika hög i dag som den var under de tunga åren i anslutning till 90-talskrisen.

Samtidigt ser gruppen arbetslösa helt annorlunda ut i dag jämfört med tidigare. Sedan 2006 har fler blivit långtidsarbetslösa och därmed sannolikt mindre attraktiva att anställa för många företag. Dessutom har många som tidigare räknades som sjuka blivit en del av arbetskraften, och inte heller de har lätt att ta sig in på arbetsmarknaden.

– Huvudförklaringen till dagens matchningsproblem är arbetskraftens sammansättning, konstaterar KI:s forskningschef Göran Hjelm.

Uppemot 250 000 av dem som är inskrivna vid arbetsförmedlingen räknas till den mest utsatta gruppen arbetslösa. Det handlar om fyra kategorier: människor utan gymnasie-utbildning, personer mellan 55 och 64 år, utomeuropeiskt födda samt personer med funktionsnedsättning.

KI räknar med att arbetsmarknaden sakta förbättras de kommande åren men för de mest utsatta ser det dystrare ut. Den gruppen väntas växa och därför vill KI att regeringen genomför fler politiska åtgärder för att de ska bli mer attraktiva för arbetsgivarna.

KI vill inte ge några konkreta förslag men pekar ut tre områden där regeringen kan göra mera:

- Stärka kompetensen bland de mest utsatta, det vill säga erbjuda utbildning.
- Öka lönespridningen, det vill säga i praktiken arbeta för lägre löner i de allra enklaste yrkena.
- Gå in med stöd, det vill säga subventionera arbetsgivare ekonomiskt om de anställer långtidsarbetslösa.

Arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M) tycker att regeringen redan gör mycket av det som KI efterlyser, till exempel genom lönesubventioner för långtidsarbetslösa. Samtidigt håller hon med om att sammansättningen av arbetskraften ser annorlunda ut i dag jämfört med tidigare.

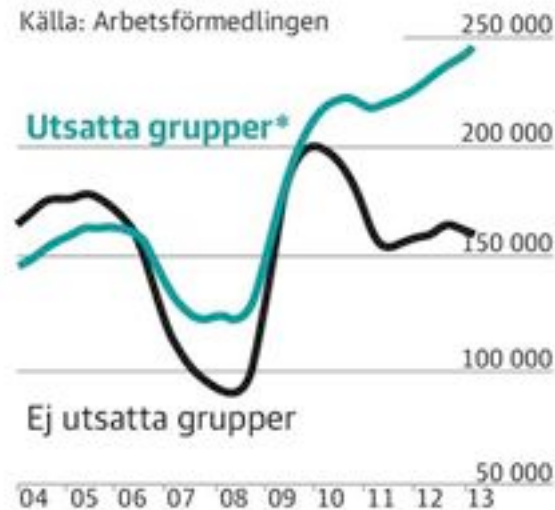
– **De som tidigare** gömdes och glömdes i förtidspension finns nu i arbetskraften. Dessutom har vi nyanlända invandrare som när de kommer till Sverige räknas i arbetskraften på ett annat sätt. Nästa utmaning är att få fler arbetsgivare att öppna dörren för de här grupperna, säger hon.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

Inskrivna vid Arbetsförmedlingen

Säsongrensade och trendade månadsvärden.

Källa: Arbetsförmedlingen

* Med utsatta grupper menas förgymnasialt utbildade, äldre 55–64 år, utomeuropeiskt födda och personer med funktionsnedsättning.

DN 25 okt 2013: Arbetsmiljö:

“Alla borde få köra truck”

“Personalen i affären där jag införskaffar mina livsmedel är ett under av vänlighet och hjälpsamhet. Men ibland har jag funderat över varför tjejnerna för det mesta sitter i kassan medan killarna ofta springer omkring, packar upp varor eller jonglerar med ostar i delikatessdisken. Jag har inte sett schemat; det är inte säkert att mina metodologiskt tveksamt inhämtade observationer ger en rättvisande bild av vem som gör vad.

Hursomhelst, på många andra arbetsplatser ser det ut ungefär så. Det visar en undersökning som Arbetsmiljöverket låtit göra, uppmärksammad av Svenska Dagbladet. Männens arbetsuppgifter är varierade, med rörelse och fler maskiner. Kvinnorna får nöja sig med de mer enformiga momenten.

Svend Erik Mathiasen, professor på Centrum för belastningsskadeforskning vid Högskolan i Gävle, som gjort undersökningen exemplifierar för Ekot med arbetsfördelningen på en fiskfabrik i Skåne. Kvinnorna sitter stilla hela dagen vid det löpande bandet, filear och stoppar ner fisken i konservburkar. Männerna packar, bär och lastar lådor, kör truckar och lastbilar.

Inte så svårt att gissa vilka det är som får ont i nackar och skuldror.

Kvinnor drabbas i mycket högre grad än män av belastningsskador. Ofta förutsätts det att tunga vård- och omsorgsyrken är boven. Och så är det. Men som studien visar är det inte enbart yrkesval och arbetsplats som avgör, utan också vilka arbetsmoment man tilldelas. Mathiasens rapport ger värdefulla perspektiv till de pågående statliga utredningarna om varför kvinnor är sjukskrivna mer än män.

En av robotiseringens välsignelser är att många tunga och enformiga yrken och arbetsuppgifter har försvunnit. Men i väntan på att industrialiseringen går i mål borde skyddsombud och kvinnlig personal kräva mer av rotation. Den arbetsgivare som bryr sig om sina anställdas hälsa borde inte ha några invändningar. Kunskapen om att det enahanda arbetet leder till värk och sjukskrivningar väger tyngre än eventuell upprördhet hos de män som måste dela med sig av truckkörandet.

Susanna Birgersson susanna.birgersson@dn.se “

DN 27 okt 2013: Fackligt arbete.

“Hon vill få fler att hävda sin rätt”

“Kunskapen om fackliga rättigheter är dålig bland svenskar i allmänhet. Det uppger flera förbund DN pratat med. Nu ska Malin Bastholm få fler, framför allt unga, att engagera sig.”

“Siffror från LO visar att deras förbund har tappat i medlemsantal varje år sedan 2006. TCO har totalt sett ökat medlemsantalet något varje år de senaste åren. Detta trots att nio av deras 15 medlemsförbund tappade medlemmar förra året.

26-åriga Malin Bastholm visste inte riktigt vad facket var när hon för några år sedan började jobba inom restaurangbranschen.

– Någon sa till mig att det var ett ställe man skulle vända sig till om man var missnöjd med arbetsgivaren, säger hon och förklarar att hon som nyanställd inte kände att hon kunde identifiera sig med det.

Senare upptäckte Malin Bastholm att det fackliga handlade mer om att ifrågasätta saker och om att undvika att bli utnyttjad. Hon gick med i facket och fick hjälp i samband med att hon blev uppsagd.

– Arbetsgivaren sa upp mig två dagar innan min provanställning gick ut och så får de inte göra. Jag vann processen mot dem och det gav mig energi att fortsätta engagera mig fackligt, säger hon.

På nästa arbetsplats upptäckte Malin Bastholm att hon inte fått ut sina röda dagar och påpekade det. Nu är hon tjänstledig från jobbet som kock och jobbar heltid med att hjälpa arbetsplatser inom hotell- och restaurangbranschen att organisera sig fackligt.

– I min bransch är okunskapen om vad facket gör stor. När man ung och kommer direkt från skolan ställer man inte så mycket krav och ifrågasätter inte vad arbetsgivaren säger. Därför är det bra om det finns en facklig klubb på arbetsplatsen, säger hon och fortsätter:

– Många i branschen är också extremt serviceinriktade och flexibla därför är det viktigt att till exempel veta att man som deltidsanställd inte behöver tacka ja till hur många pass som helst i sträck och att man har rätt till övertidsersättning oavsett vad man har för anställning.

Även på TCO och Unionen upplever man okunskap om fackliga frågor hos medlemmarna.

– Oberoende av utbildningsnivå så är kollen på vad som står i kollektivavtalet dålig, säger Andreas.

TCO har räknat på hur mycket ett kollektivavtal är värt och kommit fram till siffran 80 000 kronor.

– Det varierar naturligtvis mellan olika arbetsplatser. Men det vi har tittat på är bland annat de försäkringar och pensionsinsättningar man får, säger han.

Även Maja Kalén på Unionen upplever okunskap om rättigheter från medlemshåll. Hon råder den som just blivit anställd på en arbetsplats att noga läsa anställningsavtalet, att kolla vad som gäller för övertid, semester och tjänstepension och att prata med sitt fackförbund om löneläget.

Caroline Englund caroline.englund@dn.se”

“Fakta.

Viktigt att veta

De fem viktigaste sakerna att ha koll på, enligt TCO:

1 Lönenivåer och lönekriterier

2 Avtalade förmåner, exempelvis friskvård

3 Arbetsmiljöpolicy

4 Möjlighet att påverka

5 Kompetensutveckling “

DN 28 okt 2013: Ny organisation på Arbetsmiljöverket.

“När färre ska göra mer blir jobbet sämre gjort”

“Vi fick nyligen reda på av vår generaldirektör att vi ska göra en stor omorganisation, där inspektionsverksamheten indelas i fem regioner mot nuvarande tio distrikt. Detta innebär att sju inspektörsbemannade kontor läggs ner: Östersund, Härnösand, Gävle, Karlstad, Västerås, Eskilstuna och Skövde.

Vi får redan nu klagomål på att vi gör för få inspektioner totalt och att vi bara hinner med en fråga åt gången, när vi är ute på inspektion hos arbetsgivare. Vi har minskat antalet inspektörer betydligt de senaste åren och varje inspektör ska nu göra cirka 150 inspektioner per år mot cirka 95 årliga inspektioner vardera för fem år sedan. Detta har givetvis inneburit kortare och ytligare inspektioner.

Vår generaldirektör informerade oss också om att vi hädanefter ska bli mer allmäninspektörer och inte fokusera på branschkunskap.

Nedläggningen av sju kontor innebär att vi inspektörer får lägga mycket mer tid på resor (då det fortfarande finns verksamhet att inspektera på de orterna) eller att områdena kring de orterna mer sällan blir inspekterade.

Att vi dessutom ska bli mer allmäninspektörer innebär att vår kompetens och trovärdighet minskar, vilket innebär att vi gör sämre inspektioner och får klart försämrade möjligheter att förbättra arbetsmiljön för alla anställda i Sverige.

Från att till för tre år sedan ha varit en organisation som var kreativ och där det var högt i tak, har vi gått till att vara en toppstyrd organisation, där ledningen detaljstyr och där personalen är rädd för repressalier, om man har egna förslag eller åsikter.

Två arbetsmiljöinspektörer “

“Redaktionen gör i det här fallet ett undantag från namnregeln och låter skribenterna vara anonyma. Redaktionen vet dock vilka skribenterna är. “

DN 28 okt 2013: Sjukskrivna förs över till Arbetsförmedling.

“Utförsäkring ingen bot mot arbetslöshet”

“I år utförsäkras drygt 3 000 personer för andra gången, enligt Försäkringskassans prognos. Är de arbetslösa ökar risken för att de snart är tillbaka i sjukförsäkringen igen. “

“Omkring 11 000 personer har nått eller kommer att nå den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen i år. Deras dagar med sjukpenning är slut och de hänvisas till ett speciellt program hos Arbetsförmedlingen. För drygt 3 000 personer i den här gruppen är det andra gången som de utförsäkras. Är de arbetslösa ökar risken för att de knackar på sjukförsäkringen igen, vilket de har rätt till efter tre månader.

– **Bland dem som** återvänder till sjukförsäkringen ser vi att det är väldigt många som saknar arbete. De arbetslösa är nästan dubbelt så många som de som har en anställning. Tittar vi även på kön är den vanligaste återvändaren en arbetslös kvinna i 50-årsåldern, säger Peje Bengtsson, analytiker på Försäkringskassan.

Försäkringskassan ska nu analysera den här gruppen arbetslösa.

– Det är en väldigt viktig fråga. Vi vill titta på hur deras sjukperioder såg ut innan de nådde maxgränsen för att se vad vi kan göra så att de kan komma ut på arbetsmarknaden. Det är ju inte meningsfullt att gå varv efter varv i sjukförsäkringen, säger Peje Bengtsson.

Det finns nu personer som har påbörjat sin tredje omgång i den nya sjukförsäkringen.

– Det är för tidigt att säga hur många de är. Det kan handla om kortare sjukskrivningar, men sannolikheten för att de här personerna själva lämnar försäkringen på grund av att de har blivit friska är liten, säger

Peje Bengtsson.

Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se “

“Fakta. Maxgränsen

Sjukförsäkringen gjordes om sommaren 2008. Då infördes en maxgräns, efter 914 dagar med sjukpenning hänvisas den sjukskrivne till Arbetsförmedlingen (undantag görs i vissa fall). Årsskiftet 2009/10 skedde de första utförsäkringarna.

Förra året utförsäkrades 10 443 personer, av dem nådde 2 067 maxgränsen för andra gången. “

DN 29 okt 2013: S-budget.

“Förslag: Ge unga jobb i ett år”

“Alla unga som är långtidsarbetslösa och kan jobba ska erbjudas en ettårig anställning i Stockholms stad. Socialdemokraterna vill satsa 41 miljoner kronor på 600 ungdomsjobb.”

– Vill man lösa ungdomsarbetslösheten så kan man, men mycket behöver göras, säger oppositionsborgarrådet Karin Wanngård (S).

I september gick 4 475 unga i Stockholms stad utan jobb, enligt Arbetsförmedlingen. Det är 300 fler än motsvarande månad förra året och innebär att 6 procent av de unga i åldern 18–24 är öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd. I Rinkeby-Kista är arbetslösheten bland unga 11,2 procent.

De ungdomsjobb Socialdemokraterna vill skapa riktar sig till 16–25-åringar.

– Det är i stor utsträckning kommunala jobb, som kan finnas i parker, barnstugor, skolor och inom fastighetsskötsel. Ungdomarna ska inte konkurrera ut den personal som redan finns i kommunen, de är en extra resurs. Anställningstiden är max 12 månader och arbetstiden som mest 80 procent.

Möjligheten att få ungdomsjobb ska, enligt henne, finnas oavsett var i staden man bor.

– Men den socioekonomiska fördelningen får effekt. Om en stadsdel har högre ungdomsarbetslöshet får den mer pengar till ungdomsjobb.

Ungdomsjobben är ingen engångssatsning. Om oppositionen vinner valet vill S att de ska återkomma varje år, åtminstone under en mandatperiod.

Men är det inte låtsasjobb?

– Politikens uppgift är inte att hitta på jobb, politikens uppgift är att skapa förutsättningar för jobb. Vi måste ha anställningsbara, konkurrenskraftiga medborgare. De som har forskat om detta säger att det

hjälp ju fortare du kommer in på arbetsmarknaden.

Samma resonemang gäller den sommarjobbsgaranti S vill införa. Den finns redan i till exempel Nynäshamn, Sundbyberg och Södertälje.

I år ordnade Stockholms stad omkring 5 500 sommarjobb. 11 031 ungdomar sökte, av dem fanns 8 578 i den prioriterade målgruppen 16–18 år.

– Alla som vill ska få ett sommarjobb, vi satsar 18 miljoner på garantin, säger Karin Wanngård.

Partiet lägger också 28 miljoner på 500 nya platser i komvux, i dag finns 6 700 platser i vuxenutbildningen.

– Det finns ett mörkertal av unga vuxna som varken jobbar eller utbildar sig. Vi vet inte vad de gör och det är viktigt att vi direkt söker upp dem som hoppar av gymnasiet.

Hur stor skattechöjning räknar ni med för att klara detta?

– Vi presenterar vår skuggbudget på tisdag, men nej, det kommer inte att bli en skattechock, inte i mina ögon.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“Fakta. Unga arbetslösa

Arbetslösheten bland unga 18–24 år i september 2013.

Rinkeby-Kista 11,16 procent

Spånga-Tensta 9,42

Hässelby-Vällingby 5,72

Bromma 2,83

Kungsholmen 2,91

Norrmalm 2,76

Östermalm 2,31

Södermalm 3,13

Enskede-Arsta-Vantör 6,46

Skarpnäck 5,86

Farsta 6,87

Alvsjö 4,37

Hägersten-Liljeholmen 4,41

Skärholmen 9,83

Källa: Arbetsförmedlingen, Sweco. “

DN 22 aug 2013: Fördelningspolitik.

Socialförsäkringsministern (M) pläderar i denna artikel för den moderata ideologin som innehåller överklasser och underklasser, översittare och förtryckta: de i underklassen har ett lägre värde än “de “som blivit något”. “Sverige ska vara ett land där alla kan bli något.” Är man i underklassen är man inte något, menar han. Allt elände i mänsklighetens historia är en följd av denna ideologi som går ut på att komma in i överklassen. Ideologin stämmer inte med demokratins principer om lika värde och inte med dagens strävan till mänskliga rättigheter för alla.

”Sverige ska vara ett land av inspirerande klassresor”

“Debatt i dag. Framtidens fördelningspolitik måste handla om social rörlighet. Sverige ska vara ett land där alla kan bli något, ett land fyllt av nya inspirerande ”klassresor”, där man oftare får frågan vart man är på väg än varifrån man kommer, skriver socialförsäkringsminister Ulf Kristersson (M) inför dagens riksdagsdebatt. “

“Idag håller riksdagen en särskild debatt om svensk fördelningspolitik. Debatten äger rum i en orolig ekonomisk omvärld, samtidigt som nästan alla svenskar fått det ekonomiskt bättre under de senaste åren. God löneutveckling, jobbskatteavdragens riktade skattesänkningar och låg inflation gör att de verkliga inkomsterna för människor i vanliga lönelägen har ökat.

Internationellt sett är detta nästan unikt. Medan 19 av 33 OECD-länder har haft en negativ ekonomisk utveckling mellan 2007 och 2010, har Sveriges ekonomi tvärtom vuxit med i snitt tre procent per år. Långsiktig och seriös fördelningspolitik måste därför handla om hur en växande ekonomi ska komma alla till del, inte om hur ett krympande välstånd fördelas.

Ändå är det viktigt att diskutera inkomstskillnader. De har sedan 80-talet ökat även i Sverige, om än från en låg nivå. Och Sverige är tillsammans med Norge, Danmark och Island fortfarande ett av världens absolut mest jämlika länder, nästan hur man än mäter. Tar man dessutom hänsyn till sådana välfärdstjänster som nästan alla familjer använder – framför allt sjukvård, förskola, skola och universitet – blir Sverige ett än mer jämlikt land att leva i. Och det är ingen slump att Sverige är världens mest jämlika land när vi mäter människors livslängd.

Men dagens Sverige är inte längre som Sverige var för 30 eller 40 år sedan och de flesta förändringar har varit positiva. Förr hade vi den fria världens högsta skatter och rent absurda marginalsatser. Den svarta ekonomin var utbredd. I dag är det mer lönsamt att arbeta och allt fler väljer att utbilda sig.

Förr levde farligt många på sociala ersättningar, i dag är andelen lägst sedan 1990. Från regleringar och monopol är Sverige nu en del av globaliseringen, vilket betyder mycket för ett exportberoende land som Sverige. Och våra gränser är mycket öppnare, både för flyktingar som söker en fristad och för arbetskrafts-invandrare som vill jobba här. Men många som kommer hit tjänar i början mindre än svenskar som alltid bott här, och i den meningen ”ökar ojämlikheten”. Men det vore en förfärlig slutsats att av den anledningen stänga våra gränser för dem som nu söker sig hit.

Samtidigt sker det stora förändringar på arbetsmarknaden. Kvalificerade tjänster växer och enklare tillverkning flyttar ofta utomlands. Många högutbildade får välbetalda specialistjobb. Vi konkurrerar inte med låga löner utan med hög kompetens och det är naturligtvis bra. Men även enklare jobb behövs, om alla människor ska kunna bidra. För många blir det en första chans att komma in i yrkeslivet.

Sverige var inte bättre förr, men allt är inte bra i dag heller. Fördelningsspolitik är både viktigt och svårt och alla har inte alltid insett dess värde. Även vi i borgerligheten har skäl att vara ödmjuka och självkritiska. Gammalt onyanserat tal om ”närande och tärande” är ett exempel. Överdriven tro på att marknaden automatiskt fördelar rättvist är ett annat. Rättvis fördelning är också ett gemensamt ansvar. Några länder lär oss just nu att stark ekonomisk tillväxt inte alls blir rättvist fördelad. Medan andra länder i stället lär oss att välståndet faktiskt också måste byggas, inte bara delas ut.

Fördelningsspolitiken måste vara långsiktig. Studenter kan ha det knapert i rätt många år, och ändå få det mycket bra. Och fördelningsspolitik handlar naturligtvis om lönebildning, skattetryck och bidragsnivåer. Men också om ännu svårare saker: om jämställdhet mellan män och kvinnor på arbetsmarknaden och om respekten för barns egna rättigheter; om ett land med rätt platta hierarkier och med en kultur som säger att en ann’ faktiskt visst är så god som en ann’.

Allt detta kan Sverige både värna och utveckla. Frågan borde därför vara hur en framgångsrik svensk fördelningsspolitik egentligen ser ut i det moderna kunskapssamhället. Men den debatten har knappt ens börjat.

Man kan enkelt öka statistikens jämlikhet genom att höja skatterna för alla som jobbar, och höja bidragen för alla som inte gör det. Den vägen har Sverige prövat. Transfereringar som a-kassa och sjukförsäkring kommer alltid att vara viktiga men den svenska modellens höga väl-

färdsambitioner bygger på att alla som kan jobba och försörja sig själva faktiskt också gör det. När den principen urholkas, försämras våra möjligheter att hjälpa dem som inte kan arbeta.

Jag tror att framtidens fördelningsspolitik måste handla om social rörlighet. Sverige ska vara ett land där alla kan bli något, ett land fyllt av nya inspirerande ”klassresor”, där man oftare får frågan vart man är på väg än varifrån man kommer. Men mot löftet om social rörlighet står alltför ofta hotet om social ärftlighet. Det vill säga risken att barn ärver sina föräldrars sociala utsatthet. Få saker är så orättvisa och här finns stora framtidsutmaningar:

Hur ska förskolan och skolan ge alla barn de kunskaper som krävs för det moderna arbetslivet? Hur stöttar socialpolitiken de unga som växer upp i ekonomiskt och socialt utsatta familjer? Hur undviker vi att den äldre generationens beroende av socialbidrag, sjukpenning och förtidspension går i arv till nästa? Här finns frön till en ny svensk välfärdsdiskussion bortom ytlig partiretorik.

En rättvis välfärdspolitik måste både uppmuntra eget arbete och respektera att alla inte alltid kan arbeta. Den måste vara lika tydlig om våra personliga skyldigheter som om våra sociala rättigheter. Man ska vilja bidra och kunna lita på att alla andra också gör det. Och våga ta emot det man behöver för att man själv bidrar efter förmåga.

Det finns en fin värdegrund bakom den svenska välfärdsmodellen. Den måste bara återupptäckas då och då, och pragmatiskt anpassas till det samhälle vi nu lever i. Då duger varken nostalgi eller återställare.

Ulf Kristersson, socialförsäkringsminister (M) “

DN 4 nov 2013 : Ny utredning. Vänsterpartiet: Sämre villkor privatiseringens pris.

“Färre fasta arbeten i privata välfärdsbolag”

“Deltider och tillfälliga anställningar är vanligare i privat välfärdsverksamhet än i kommunal, visar nya siffror. Bolagen drar ner på personal för att göra vinst, hävdar Vänsterpartiet. Vårdföretagarna ger andra förklaringar och alliansen anser att V har ”ideologiska skygglappar”. “

“Om du jobbar inom förskolan, gymnasiet, sjukvården eller hemtjänsten är chansen till heltid klart större inom kommunal verksamhet än om du har en privat arbetsgivare. På samma sätt är fasta anställningar vanligare inom kommunen än i privat verksamhet om du arbetar på gymnasiet eller inom äldreomsorgen (se grafik).

Det visar siffror från Statistiska centralbyrån som tagits fram på uppdrag av Vänsterpartiet. Totalt jobbar över en miljon människor i de yrken som undersökts, varav drygt 200 000 i privat sektor.

Vinstintresset i bolagen är förklaringen till skillnaden mellan privat och offentligt, enligt partiledaren Jonas Sjöstedt (V). Det sparas på personalen för att skapa ett överskott, är hans tolkning.

– De privatanställda har sämre villkor och det berör framför allt kvinnor. Det blir svårare att göra ett bra jobb om du är tvungen att hoppa mellan olika arbeten och det går ut över våra äldre och skoleleverna. Det är privatiseringens pris, säger Sjöstedt.

Detta tillsammans med en inskränkt meddelarfrihet kan enligt V-ledaren få en annan konsekvens: att missförhållanden inte uppdagas.

– Otrygga jobb gör att du drar dig för att slå larm. Du vet inte om du får behålla jobbet.

Vänsterpartiets lösning är att vinstintresset ska bort från välfärdssektorn. Det blir partiets viktigaste valfråga som Jonas Sjöstedt är ”beredd att driva långt” i eventuella förhandlingar om regeringsmakten. Han vill också se en lag om rätt till heltid.

Inga-Kari Fryklund, förbundsdirektör på branschorganisationen Vårdföretagarna, har andra förklaringar till skillnaden mellan privat och offentligt.

– Det finns väldigt många små nystartade företag inom vård och omsorg. I början får du kanske en eller två kunder. Då börjar du ofta med deltid och kan inte tillsvidare-anställa innan du är säker på att du har pengar till det, säger Fryklund.

Skillnaderna mellan privat och offentligt har en likartad förklaring i skolvärlden, menar Bertil Östberg (FP), statssekreterare på utbildningsdepartementet.

– Friskolorna är i snitt mindre än de kommunala. På små skolor är det svårare att erbjuda heltider inom alla ämnen. Det är lättare inom kommunerna som har större skolor och fler elever, säger Östberg.

Han utesluter inte att vinstintresset kan spela in ”på marginalen”, men anser att skillnaden mellan små och stora skolor är en viktigare orsak.

– Vänsterpartiet har ideologiska skygglappar, man kan inte dra den slutsatsen utifrån det här under-laget.

Socialminister Göran Hägglund (KD) har avböjt att kommentera siffrorna. Hans pressekreterare Johan Ingerö skriver i ett mejl till DN att det uppenbarligen finns skillnader men att ”vi vet ingenting om de respektive verksamheternas kvalitet, hur pass nöjda brukarna/patienterna är med respektive verksamhet eller vad som ligger bakom”.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 4 nov 2013 : Ny utredning. Vänsterpartiet: Sämre villkor privatiseringens pris.

“Jacob: Fast jobb ger bra lagarbete”

“Att slippa att hela tiden möta nya ansikten har stor betydelse för de äldre, enligt Jacob Hellgren som arbetar inom Årsta hemtjänst.

– Det ger en trygghet för de äldre och för deras anhöriga, säger han. “

“ Jacob Hellgren är mittemellan två hembesök när DN träffar honom. Han har nyss varit och handlat mat och varit på apoteket åt en av de äldre som han har hand om.

Andelen deltider och tillfälliga jobb är hög inom hemtjänsten, särskilt i den privata sektorn (se artikel härintill). Att det finns tillräckligt med fast anställda är nödvändigt för kontinuiteten, förklarar Jacob Hellgren som jobbar på kommunala Årsta hemtjänst. Särskilt när man som han har hand om demenssjuka.

– Demensen gör det komplicerat, det gäller att veta hur läget är med den man ska hem till. Visst kan man skriva kom ihåg-lappar om det är någon ny som ska göra jobbet men när man kommer dit är man ju ändå själv, säger Jacob Hellgren.

Han har jobbat inom hemtjänsten sedan 2004 och är just nu särskild kontaktperson för fem äldre. Vissa får hembesök en gång om dagen, andra behöver tillsyn upp till sex gånger per dygn. Det handlar om hjälp med hygien, att klä sig, matlagning, gå och handla, städa, tvätta men också att följa med till vårdcentralen när så behövs.

Jobbet i hemtjänsten kan vara oförutsägbart. Plötsligt är det någon av de äldre som måste till sjukhus. I det läget gäller det att lagarbetet fungerar.

– Då måste man kunna ringa en kollega och täcka upp för varandra. Det är så klart lättare om alla är vana och har jobbat länge. Nya behöver mer information, säger Jacob Hellgren.

Kontinuitet gör också att det finns tid att bygga upp ett förtroende mellan de äldre och dem som jobbar i hemtjänsten, menar han.

– Det är viktigt att känna varand-ra. Det ger en trygghet för de äldre och det är säkert skönt för deras anhöriga att veta vem som kommer.

Den stora andelen deltider och tillfälliga jobb inom äldreomsorgen är inte bara ett problem för dem som jobbar där, påpekar Annelie Nordström, ordförande i fackförbundet Kommunal.

– Alla vet att det kommer att behövas mer personal i omsorgen när vi blir fler äldre men de här anställningsformerna och arbetstiderna lockar inte tillräckligt många, säger Nordström.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 5 nov 2013 : Jämställda löner.

”Medlingsinstitutets ansvar att lönegapet inte minskar”

“Jämställdhet prioriteras ned. Gapet mellan kvinnors och mäns löner består, trots att kvinnor i dag är högre utbildade än män. Medlingsinstitutet blundar för ett av sina uppdrag, att verka för lika lön. När ansvaret för det lämnas helt åt parterna bevaras orättvisa strukturer, skriver företrädare för Kommunal. “

“Trots många års arbete för jämställdhet har Sverige långt ifrån jämställda löner. Gapet mellan mäns och kvinnors löner är cirka 15 procent, vilket inte är bättre än övriga EU-länder. Den enskilt viktigaste förklaringen är att lönenivåerna i kvinnodominerade branscher är lägre än i mansdominerade branscher. Jämför vi vad en kvinna som arbetar som undersköterska inom äldreomsorgen tjänar med en man som arbetar inom industrin är löneskillnaden cirka 3 500 kronor i månaden.

Om vi anser att det är rimligt att kvinnor ska ha lika hög lön som män fattas det sammantaget omkring 70 miljarder i kvinnors lönekuvert varje år. Den som tror att rättvisa villkor kommer av sig själva kan inte ha sett hur tydlig diskrimineringen är i samhället. Vi från Kommunal är övertygade om att det gör skillnad vad en myndighet som Medlingsinstitutet väljer att säga och agera utifrån. Vi som Sveriges största kvinnodominerade fackförbund med över 500 000 medlemmar bidrar gärna i ett konstruktivt arbete för att skapa förutsättningar för Medlingsinstitutet att bli den moderna och starka myndighet som den bör vara.

Utvecklingen mot jämställda löner har stagnerat trots att kvinnor numera till och med har högre utbildningsnivå än män. Det beror främst på en värdediskriminering, som inte tas om hand av befintlig

diskrimineringslagstiftning. Den förväntas tas om hand av parterna via förhandlingssystemet. Konjunkturinstitutet konstaterar i sin lönebildningsrapport för 2013 att den könsuppdelade arbetsmarknaden, det vill säga att män och kvinnor är ojämnt fördelade mellan yrken och sektorer, är en viktig förklaring till den uppmätta löneskillnaden. Ändå väljer arbetsmarknadens parter och staten via Medlingsinstitutet att blunda för detta. Att göra relativlöneförändringar överlämnas med varm hand till parterna själva att göra upp om. Problemet är bara att det då blir nästan omöjligt att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor, eftersom motkrafterna ägnar mycket tid och energi åt att hålla emot, inte vilja förändra eller helt enkelt vara slentrianmässigt könslönekonservativa. Ingen kan på allvar påstå annat än att den strikta lönetolkningen av lönenormen av i dag bevarar eller faktiskt förstärker orättvisa lönestrukturer.

Medlingsinstitutets uppdrag är att bidra till en väl fungerande lönebildning, där den konkurrensutsatta industrin sätter märket för löneökningstakten. Men myndigheten ska också verka för jämställda löner. Det är uppenbart att båda dessa mål i praktiken kommit att stå i motsats till varandra. Kommunal menar att begreppet ”väl fungerande lönebildning” per definition omfattar systematisk utjämning av strukturella löneskillnader mellan kvinno- och mansdominerade yrken. Det skulle knappast innebära en mer omfattande statlig påverkan av lönebildningen än nuvarande tolkning av begreppet, där industrinormens procenttal som tak för alla avtal bevarar strukturella löneskillnader.

Myndigheten slår numera till och med fast att de inte medverkar till några avtal som överstiger den löneökning i procent som industriavtalet ger. Självklart är det viktigt att ta hänsyn till det löneutrymme som förhandlas fram i den konkurrensutsatta industrin. Medlingsinstitutet har dock valt att steg för steg snäva in sitt uppdrag om att följa industrins normering till en nivå där ”märket” i de senaste avtals-

rörelserna blivit uttryckt i procent som alla avtal ska följa till punkt och pricka.

Medlingsinstitutet bidrar därmed och skickar en tydlig signal till arbetsmarknadens parter att jämställdhet inte är en viktig och prioriterad fråga från statens sida. Det har medfört att arbetsgivaren inte ens behöver förhandla om de jämställdhetsåtgärder som bland annat Kommunal försöker få upp på dagordningen. De kan lugnt sitta på läktaren och låta staten sköta argumentationen via sina medlare. När dessutom endast 9 av 35 medlare från Medlingsinstitutet sedan 2007 varit kvinnor så skickar det också en tydlig signal om hur lågt värderad frågan är hos myndigheten. Medlingsinstitutets tolkning av uppdraget innebär i praktiken att det inte är någon idé för fackförbunden att prioritera strukturell utjämning av löneskillnader mellan mans- och kvinnodominerade yrken. Det är en utveckling som vi inte kommer att acceptera framtiden.

Novus Opinion har på uppdrag av Kommunal gjort en undersökning som visar att 85 procent av svenska folket tycker att kvinnodominerade branscher ska ges lika stort löneyft i kronor som mansdominerade branscher. Det är uppenbart att vi inte går i takt med dem som vi förväntas representera.

Kommunal kräver att:

- **Regeringen ska se över** Medlingsinstitutets uppdrag så att industrins norm för lönebildning blir förenlig med aktiva insatser för att bryta den strukturella lönediskrimineringen mot kvinnodominerade yrken
- **Medlingsinstitutet aktivt** ska arbeta med att informera arbetsmarknadens parter om värdediskriminering samt ta hänsyn till den i medlingssituationer
- **Jämställdhetsminister Maria Arnholm** gör verklighet av sina löften till Kommunal från Almedalen 2013 om jämställda löner

och viljan att ta ett initiativ med Sveriges kommuner och landsting för bättre löner bland Kommunals yrkesgrupper.

I Sverige 2013 vill vi som fackförening se ett Medlingsinstitut som kavlar upp ärmarna och tar på sig ett ansvar för hela arbetsmarknadens löneutveckling, även kvinnornas. Då är jämställdhetsperspektivet och den tydliga diskriminering av kvinnor som pågått alltför länge ett uppdrag som måste finnas med i regeringens instruktion till myndigheten. Vi vill understryka att det är arbetsmarknadens parter som även framgent ska förhandla utan statens inblandning, men vi kräver en översyn av instruktionen till myndigheten, som bara regeringen har makten att förändra. Om de strukturella löneskillnaderna mellan kvinno- och mansdominerade yrken ska kunna åtgärdas måste lönerna i de kvinnodominerade branscherna tillåtas öka i en snabbare takt än i de mansdominerade.

I korthet. Medlingsinstitutet

Statlig myndighet med tre uppgifter

Verka för en väl fungerande lönebildning. Löneökningstakten i industrin ska vara norm för övriga arbetsmarknaden. Till det som utmärker väl fungerande lönebildning hör, enligt Medlingsinstitutet (MI), att den åstadkommer jämställda löner.

Medla i arbetstvister. MI kan i vissa fall tillsätta medlare även om parterna inte vill. MI har inga egna medlare. De utses för varje tvist.

Ansvara för den officiella lönestatistiken.

Källor: MI, NE

Lenita Granlund, avtalssekreterare Kommunal
Johan Ingelskog, enhetschef för arbetsrätt och kollektivavtal ,
Kommunal “

DN 7 nov 2013 : Arbetslösheten.

”Misslyckade jobbpolitiken drabbar kommunerna hårt”

“Nya siffror. Nästan hälften av dem som får socialbidrag får det för att de är arbetslösa, och i mer än åtta av tio kommuner har utgifterna för socialbidrag ökat sedan 2006. Det är ett misslyckande för regeringens jobbpolitik som slår hårt mot välfärden, skriver socialdemokraterna Mikael Damberg och Ilmar Reepalu. “

“Sverige är fortfarande ett bra land, som vi kan vara stolta över. Men någonting håller på att gå sönder. Vårt största samhällsproblem är den höga arbetslösheten som har bitit sig fast och leder till att allt fler människor går långtidsarbetslösa och många fastnar i socialbidrag. Sedan 2006 har kostnaderna för socialbidrag i Sverige ökat med en fjärdedel. Nya siffror från Riksdagens utredningstjänst visar dessutom att utgifterna för försörjningsstödet har ökat i mer än åtta av tio kommuner sedan den här regeringen kom till makten. Det tränger undan satsningar på förskolan, skolan och äldreomsorgen.

Moderaterna gick till val 2006 på fler jobb och minskat utanförskap. Den ambitionen var helt rätt. Men nu har det gått sju år sedan regeringen tillträdde. Arbetslösheten är 25 procent högre än vad den var 2006 och tre gånger så många går långtidsarbetslösa. Resultatet av löftena om minskat utanförskap har i stället blivit mer socialbidrag.

Statistik från Socialstyrelsen visar dessutom att nära hälften, 46 procent, får försörjningsstöd primärt för att de är arbetslösa, inte för att de har sociala problem. Samtidigt håller försörjningsstödet på att ändra karaktär: människor fastnar i längre perioder av bidragsberoende än tidigare. Före 1990-talskrisen var försörjningsstöd främst en tillfällig lösning. Under 1990-talet förändrades det, men inte ens under den värsta delen av 1990-talskrisen var människor beroende av försörjningsstöd under så lång tid som i dag. Den genomsnittliga mottagaren har i dag försörjningsstöd i mer än sex och en halv månad.

Det här är ett statligt misslyckande som slår mycket hårt mot Sveriges kommuner. Det är nämligen de som får bära kostnaden för den höga arbetslösheten. I moderatstyrda i Järfälla har kostnaderna för socialbidragen till exempel ökat med 53 procent. I Karlskrona har utgifterna för socialbidragen ökat med 76 procent och i Örskelljunga har försörjningsstöds-kostnaden ökat med hela 131 procent sedan regeringen tillträdde.

Det här minskar naturligtvis möjligheten för kommunerna att satsa på välfärden och sätta in välbehövda resurser i skolan, i förskolan och i äldreomsorgen. Sedan regeringen vann valet 2006 har 218 av Sveriges 290 kommuner dessutom tvingats höja kommunalskatten, eftersom pengarna inte räcker till för de välfärdsbehov som finns. Ytterst handlar det här om regeringens jobbmisslyckande.

Arbetslöshet är ett enormt slöseri för hela samhället. Den är inte bara kostsam för dem som drabbas och deras nära och kära, utan för oss alla. Utgifterna för den höga arbetslösheten tränger nämligen undan resurser från andra viktiga uppgifter som kommunerna har ansvar för. Inte minst handlar det om skolan, förskolan och äldreomsorgen.

Vi socialdemokrater har därför satt upp ett mål som är viktigare än alla andra: Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. Då får vi också råd med en välfärd att vara stolta över. För att uppnå det krävs flera saker:

En aktiv näringspolitik som skapar förutsättningar för svenska företag att växa och anställa fler. Fyra av fem jobb skapas i små och medelstora företag och därför är reformer som sloandet av andra sjuklöneveckan särskilt viktigt för att dessa ska våga ta risken att expandera och anställa.

En aktiv innovationspolitik och stärkt exportstöd. Tillsammans med företagare och forskare vill vi investera för jobb i Sveriges framtids-branscher.

Vi måste investera i människors utbildning och omställning med bristyrkesutbildning och kompletterande kunskap, som krävs för att kunna ta de nya jobb som växer fram.

Arbetsförmedlingen måste också reformeras. Dagens arbetsförmedling klarar inte att möta arbetsmarknadens behov. Matchningen av arbete fungerar inte. Trots att nästan 400 000 personer söker jobb så har många företag och andra arbetsgivare svårt att finna kompetent arbetskraft. Sverige lider av ett rekryteringsgap.

Stoppa ungdomsarbetslösheten. Unga människor ska arbeta eller studera. Vi inför därför ett ungdomslöfte: ingen ung människa ska gå långtidsarbetslös - inom 90 dagar ska ungdomar i jobb, studier eller praktik.

Vår prioritering är tydlig. Om vi får ner arbetslösheten i Sverige och blir fler som jobbar, bidrar och betalar skatt, då får vi råd med en bättre skola och en stark välfärd. Därför är Sveriges viktigaste framtidsutmaning att skapa fler jobb.

Moderaterna gick till val på fler jobb och minskat utanförskap. Men när man summerar resultaten av sju års styre har arbetslösheten i stället ökat och ligger nu på skyhöga åtta procent samtidigt som allt fler glider allt längre från arbetsmarknaden. I dag, torsdag, är det statsministerns frågestund i riksdagen. Från socialdemokraterna kommer Fredrik Reinfeldt att få frågan vad det är i regeringens jobbpolitik som har gått så fel att arbetslösheten och socialbidragskostnaderna har skjutit i höjden. Tidigare har han svarat med att tricksa med statistiken och skylla på tidigare socialdemokratiska regeringar. Men första steget när man vill förändra något brukar vara att erkänna problemet. I dag har statsministern återigen chansen att svara. Vad beror den här utvecklingen på? Vad är det som har gått fel i Moderaternas jobbpolitik?

Mikael Damberg, gruppleddare (S) i riksdagen

Ilmar Reepalu, 2:e vice ordförande (S) i Sveriges kommuner och landsting “

DN 8 nov 2013: Ny serie. Läkemedelsindustrin i kris

“Receptet för branschen kastades bort”

“På drygt tio år har den svenska läkemedelsindustrin tappat innovationsförmågan. Svensk läkemedelsindustri var världsledande. De senaste tio åren har dock branschen gått kräftgång. Tusentals arbetstillfällen och viktiga exportintäkter har försvunnit. DN kan dock avslöja att det fanns en räddningsplan men den gömdes undan. “

“Några år in på 2000-talet stod svensk läkemedelsforskning inför ett avgörande vägval. Skulle landet kraftsamla för att behålla sin globala särställning som forskarnation eller tryckas undan av andra länder på frammarsch?

I dag finns facit. Antalet anställda inom life science-industrin (läkemedel, bio- och medicinteknik) har stadigt minskat sedan 2005. De riktiga dråpslagen kom när Astra Zeneca lade ner i Lund 2010 och två år senare forskningen i Södertälje.

Anders Blanck, vd för Lif (organisationen för de forskande läkemedelsföretagen) har inget enkelt svar till den negativa utvecklingen. En trolig orsak kan vara att det har blivit svårare att för branschen att samarbeta med sjukvården.

– Sjukvården har successivt blivit mer inriktad på produktivitet, pressa priser och att korta köer. Satsning på kliniska tester och utveckling är inte längre en viktig del i det konceptet, säger han.

En rapport som presenterades av Lif i maj i år visar att antalet anställda inom medlemsföretagen minskat med 45 procent sedan 2004. Det innebär att antalet personer anställda inom klinisk forskning nästan har halverats. 7 000 arbetstillfällen har försvunnit från den forskande läkemedelsindustrin.

Statliga Vinnova, som stöder innovationsföretag och forskning, granskade 2011 effekterna av den utdragna tillbakagången. Då hade ännu inte neddragningarna i Södertälje avsatt sig i siffrorna. I rapporten framgår att de små bolag som uppstått inte är några stora sysselsättare.

Anna Sandström, rådgivare på Vinnovas internationella avdelning som gjort rapporten, konstaterar att trots att den negativa trenden dominerar är det svårt att dra några generella och sammanfattande slutsatser var svensk läkemedelsindustri står i dag eller är på väg.

– Mycket av utvecklingen går i helt olika riktningar, där det finns positiva trender. Globalt sett är branschen väldigt dynamisk och det är inte så ovanligt att det spretar som det gör just nu.

Anders Blanck på Lif hoppas på en vändning, men för det krävs att någon tar ett samlat grepp över branschen. Ansvarvilar på stat och regering, lägger han till, eftersom någon måste peka med hela handen.

– Sverige är för decentraliserat. Det är väldigt många landsting och självständiga sjukhus som måste samordnas med industrin och då inte minst med alla små svenska företag som finns under de etablerade jättarna, säger Anders Blanck.

Han nämner Danmark och England som exempel där det tagits nationella helhetsgrepp och med en tydlig strategi för branschen.

– England har en fantastisk dialog genom hela systemet, från premiärministern på 10 Downing Street till sjukhus och forskare ute på företagen, konstaterar Anders Blanck.

Inom läkemedel, bioteknik och medicinteknik finns en lång erfarenhet av samverkan mellan universitet och högskolor och näringsliv. Det har lagt grunden för framgångsrika storsäljande produkter från företag som Astra Zeneca, Pharmacia och Nobel Biocare.

Svenska företag flyttade fram sina positioner under 1980- och 1990-talen, men Vetenskapsrådets studie från 2005 visar att svenska andelen i vetenskapliga publikationer minskat under en tioårsperiod. Japan, Italien, Tyskland, Österrike, Nederländerna och Schweiz har ökat sin relativa andel.

Ett annat tecken på tillbakagången är att ansökningarna till läkemedelsverket om kliniska prövningar, alltså att testa läkemedel på människor, minskat under flera år.

Utvecklingen hade kunnat gå en annan väg, hävdar personer med mycket god insyn i läkemedelsindustrin som DN talat med. De pekar på det branschprogram som den tidigare socialdemokratiska regeringen arbetade fram 2005 och som sågs som en räddningsplan.

Då träffade bland andra näringsminister Thomas Östros (S) företrädare för life science-industrin, representanter från forskarsamhället, myndigheter och fackliga organisationer för att diskutera branschens förutsättningar och framtid.

I rapporten pekas ett antal konkreta lösningar och åtgärder ut som ska stärka industrin i allmänhet och forskningen i synnerhet.

– Åtgärdsplanen kastades i papperskorgen när alliansregeringen tog över 2006, säger en representant för läkemedelsindustrin och besvikelsen är påtaglig.

– Rapporten blev plötslig iskall, säger en annan.

Den personen tror att förklaringen ligger i att alliansen hade en annan syn; staten skulle helt enkelt inte beblanda sig med näringslivet.

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“Fakta. Läkemedelsbranschen

Detta har hänt de senaste tjugo åren

1995

Pharmacia fusioneras med amerikanska Upjohn. Samma år flyttas huvudkontoret till London, därefter till USA.

1998–2002

Astras magsårsmicin Losec säljs under perioden för 375 miljarder kronor och är världens mest sålda läkemedel.

1999

Astra fusioneras med brittiska Zeneca. Zeneca lägger ett bud på Astra värt 270 miljarder kronor.

2003

Pharmacia & Upjohn köps upp av amerikanska Pfizer. Delar av verksamheten flyttas från Sverige eller avvecklades. Bara mindre bolag bli kvar.

2010

Astra Zeneca lägger ned forskningen i Lund.

2012

Astra Zeneca lägger ned forskningen i Södertälje.

Branschens nedskärning i siffror

2 700 personer har slutat vid Astra Zeneca i Sverige.

2 200 anställda har försvunnit från det amerikanska läkemedelsföretaget Pfizers svenska anläggningar.

600 jobb har försvunnit när St Jude, som äger den svenska uppfinningen pacemakern, 2011 och 2012 lade ned sin produktion, forskning och utveckling i Järfälla.

Fakta. Läkemedelsbranschen

Nästa del.

Intervju med Jan Björklund (FP), utbildningsminister med ansvar för forskning, om krisen i läkemedelsindustrin. “

DN 9 nov 2013: Läkemedelsindustrin i kris. Jan Björklund svarar

“Högre lön ska locka forskare till Sverige”

“Satsning på eliten och rejält höjda ersättningar till de bästa forskarna. Så ser utbildningsminister Jan Björklunds (FP) recept ut för att rädda den svenska läkemedelsforskningen. “

“Som DN beskrev i går har den svenska life science-industrin (läkemedel och bioteknik) tappat rejält i omfattning de senaste åren. För regeringen och utbildningsminister Jan Björklund är nedgången känslig eftersom hög utbildning och kunskap varit ledord för politikens inriktning.

– Det är bekymmersamt att viktiga verksamheter flyttar. Läkemedelsindustrin är strategisk för Sverige, medger Jan Björklund.

Kännare av läkemedelsindustrin kritiserar regeringen för att ha lagt en omfattande utredning om branschens utmaningar åt sidan. Utredningen gjordes på beställning av den förra S-regeringen.

– Det mesta av Socialdemokraternas strategiprogram landar i olika arbetsgrupper och beställningar av analyser. Vi har höjt ambitionen och faktiskt levererat rejäla satsningar, säger Jan Björklund.

Han värjer sig också mot kritiken om att regeringen inte tar något helhetsgrepp på nedgången i den forskningsintensiva och inkomstbringande life science-industrin och framhåller att anslagen till medicinsk forskning ökade rejält i den senaste forskningspropositionen. Dessutom finns ett specialdesignat skatteavdrag för nystartade företag inom läkemedelsbranschen och i Solna pågår etableringen av Sci Life Lab, en forskningsinstitution som finansieras av staten, Astra Zeneca och Wallenbergstiftelserna. “

– Sammantaget gör vi väldigt kraftfulla åtgärder. Det går inte att jämföra med någon annan bransch. Men jag utesluter inte att vi måste göra ännu mer.

Samtidigt har statliga Vinnova varnat för att de stora medicinföretagens flykt från Sverige innebär att det blir svårare att locka unga forskare till läkemedelsutvecklingen. Färre stora arbetsgivare leder till en osäkrare arbetsmarknad och därmed en mindre attraktiv yrkesbana.

– Än så länge går det inte att se någon förändring, men det går inte att utesluta att det blir så. Samtidigt rekryteras de här forskarna ofta ur läkarutbildningen och den har ju ett söktryck som aldrig förr, säger Jan Björklund.

Hans recept för att öka intresset för forskarbanan är att satsa mer på elitforskare. Det ska bland annat ske genom att Vetenskapsrådet förfogar över 250 miljoner kronor som är öronmärkta till att betala höga löner och omkostnader för högprofilerade forskare.

– På universiteten finns en jantelag där det är kontroversiellt att ge forskarna riktigt bra betalt. Men ska man få hit duktiga forskare som har alternativa erbjudanden från Cambridge eller Harvard så måste man vara beredd att betala osvenska löner. Och man måste vara beredd att ge dem forskningsvillkor med laboratorier och medarbetarteam som kanske sticker ut.

Jan Björklund håller fast vid Folkpartiets slogan från 2010 om att Sverige inta bara ska dela ut Nobelpris, vi ska få några också.

– Vad vi uttrycker med det är att vi ska satsa på elitforskning i Sverige. Sverige har haft en stor bredd på sin forskning. Vi har forskning inom nästan alla vetenskapsområden som finns. Men spetsen är för liten. Vi är väldigt duktiga jämfört med de flesta länder men trots det har vi fallit i kvalitet under ett antal år.

Ett annat bekymmer som flera bedömare pekar på är att antalet kliniska prövningar minskat under en lång rad av år i Sverige. De stora läkemedelsföretagen gör i stället fler prövningar i Asien och Kina.

– Vi har visserligen tuffare bestämmelser för kliniska prövningar, men mitt intryck är också att sjukvården inte har varit tillräckligt öppen och tillgänglig. Därför inrättar vi nu en institution som bara har till uppgift att hjälpa de här företagen.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“Fakta.

På tio år har svensk läkemedelsindustri förlorat både innovationsförmåga och viktiga exportmiljarder.

Över 40 procent av läkemedelsbranschens anställda har försvunnit och inom den viktiga kliniska forskningen har nästan hälften av personalstyrkan raderats ut.

År 2001 var till exempel magsårsmedlet Losec Astras mest framgångsrika och mest sålda produkt.

DN skildrar i några artiklar kräftgången för en svensk bransch som var en av världens mest framgångsrika och betydelsefulla. Det fanns dock en räddningsplan men som stoppades undan och glömdes bort 2006.”

DN 12 nov 2013 : Jobbsatsning.

“Arbetslösa får jobb med Sigtunamodell”

“Arbetslösa får jobb och kommunen går med vinst redan efter ett år. Det väntar sig politikerna av satsningen ”Sigtunamodellen 2.0”. “

“– En ekonomisk vinst gör inte saken sämre. En insats i dag för x miljoner kronor innebär att vi går plus på sikt, säger kommunalrådet Lars Bryntesson (S).

Kalkylen visar att Sigtuna går med drygt fem miljoner plus 2015, och dubbelt så mycket 2016.

I fjol satsade kommunen knappt 40 miljoner kronor på de så kallade resursjobben, för att bryta trenden att allt fler invånare lever på socialbidrag. Samtliga försörjningsstödstagare med arbetslöshet som huvudsakligt skäl till biståndet fick anställning under ett år, de allra flesta i kommunal regi.

– Många av dem har kommit i jobb och alla har fått någon form av värde, en merit, säger Lars Bryntesson.

Av de 164 personer som fick resursjobb i fjol har över en tredjedel av dem över 25 år fått en ny anställning eller A-kassa i kombination med vikariat, timanställning eller säsongarbete.

Nu uppgraderar kommunen till ”Sigtunamodellen 2.0”. Satsningen omfattar 200 arbetslösa försörjningsstödstagare varav cirka 140 med arbetshinder. Anställningarna är fortfarande minst ett år men jobben ska inte bara finnas inom kommunen utan också i det privata näringslivet och den ideella sektorn.

– Människor som kan jobba ska inte behöva gå på bidrag, det är inte acceptabelt. Vi prioriterar familjeförsörjare, det betyder jättemycket för barnen att kunna tala om vad mamma och pappa jobbar med, säger Lars Bryntesson.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“Fakta.

Kalkylen visar vinst redan 2015 Källa: Sigtuna kommun

Typ av kostnad 2014 2015 2016

Lönekostnader 29,5 12,4 0

Administration 4,7 1,9 0

Medfinansiering samarbetspartners -3,6 -1,8 0

Statlig lönesubv. -13,9 -5,9 0

Minskat socialbidrag -11,4 -11,8 -10,1

Resultat: -5,4 5,2 10,1 “

DN 14 nov 2013 : Arbetsmarknad.

“Här finns det jobb att få i Stockholm – år 2020”

“Förskollärare, sjuksköterska eller ingenjör. Skola, vård och teknik är de områden där det finns flest jobb i Stockholm de kommande åren. Och det är ingen slump. “

– Det som skiljer Stockholm från landets andra storstadsregioner är att den kunskapsintensiva tjänstesektorn är dominerande här – och att vi lever längre och föder fler barn, säger Karina Uddén, chef för näringslivsutveckling på länsstyrelsen.

Behovet av pedagoger – lärare och förskollärare – ökar med 25 procent till 2020. Behovet av personal inom vård och omsorg ökar med 22 procent och behov av teknikutbildade ökar kraftigt.

Totalt kommer efterfrågan på arbetskraft i regionen att öka med cirka 200 000 personer fram till 2020. Av dem behöver de flesta – 147 000 personer – ha eftergymnasial utbildning, och 64 000 gymnasieutbildning. Däremot kommer efterfrågan på dem som inte har gått i gymnasiet att minska med 12 000 personer jämfört med i dag.

– Kompetensförsörjning blir allt viktigare och konkurrensen om kompetensen kommer att öka, det gäller att vi i Stockholmsregionen verkligen står på tå. Vi måste producera högutbildade personer här, vi kan inte förlita oss på att de flyttar hit, säger Karina Uddén.

Men Stockholm behöver också fler inflyttare i 25–34-årsåldern, och de unga behöver börja arbeta tidigare än i dag. Snittåldern för den som tar en examen är 29,7 år.

Nils Karlson, vd på näringslivets forskningsinstitut Ratio, håller med om att bristen på kompetens är det viktigaste tillväxthindret. Detta trots att antalet nybörjare i högskolan har ökat med 151 procent sedan 1987 och utbildningsnivån i Sverige har stigit kraftigt under samma tid.

– Men det hjälper inte. Utbud och efterfrågan möts inte och det blir – trots alla utbildningssatsningar – allt svårare att matcha arbetslösa och arbetstagare. Det är djupt problematiskt, säger Nils Karlson.

De närmaste åren kommer Sverige också att få ett stort pensionsbortfall inom matematik, naturvetenskap och sjukvård. I Stockholms stad går de närmaste fem åren 35 förskolechefer och 350 förskollärare i pension, samtidigt som antalet barn ökar med uppåt 600 stycken varje år.

– Vi har stora utmaningar inom skola och förskola, vård och omsorg, säger Margaretha Egstam, personalstrateg i Stockholms stad.

Stockholm har – på lång sikt – som mål att 50 procent av personalen i förskolan ska vara utbildade förskollärare. Så är det långt ifrån i dag, det skiljer mycket mellan stadsdelarna, och mellan kommunala och privata förskolor.

– Vi behöver öka rekryteringen till omkring 550 nya förskollärare varje år, säger Margaretha Egstam.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se
Rebecka Tottmar Virsand “

“Fakta.

Störst behov i skola, teknik och vård

Behovet av **pedagoger i skolan och förskolan** ökar med 25 procent till 2020. Stockholm behöver rekrytera cirka 550 förskollärare varje år.

Behovet av **personal inom vård och omsorg** ökar med 22 procent.

Behovet av teknikutbildade ökar kraftigt.

Till 2020 ökar efterfrågan på arbetskraft i länet med cirka 200 000 personer. Två tredjedelar av dem behöver eftergymnasial utbildning. Behovet av arbetskraft som inte har gått gymnasiet minskar däremot med 12 000 personer. “

“DN frågar. Vad vill du ha för jobb i framtiden?”

Enkät: Rebecka Tottmar Virsand

Ida Andersson, 18, Lidingö: – Drömmen är att jobba med ekonomi i något organ inom EU, till exempel på Europeiska central-banken. Jag tycker att ekonomi är roligt och intressant!

Moa Peldan Carlsson, 18, Bromma: – Journalist! Då får man se så mycket saker och träffa många olika -människor. Dessutom tycker jag väldigt mycket om att skriva.

Daniel Månér, 18, Odenplan: – Jag vill bli helikopterpilot inom försvarsmakten. Då kan man göra något man älskar, att flyga, samtidigt som man finns till hands för människor. “

DN 15 nov 2013 : Trendbrott på arbetsmarknaden.

“Fler företag väntas nyanställa nästa år”

“En av fyra chefer planerar att fastanställa personal 2014. Det visar en undersökning där 600 mellanchefer och vd:ar i Sverige svarat på frågor om rekryteringsläget. Samtidigt kommer nu tecken på att arbetslösheten håller på att sjunka. “

“I en färsk undersökning gjord av bemanningsföretaget Centric svarar 39 procent av cheferna inom IT- och telekombranschen att de behöver anställa fast personal nästa år.

– Det är en bransch som sticker ut, säger Klas Bonde, vd, på Centric.

Men rekryteringsbehovet är märkbart i alla sektorer. I hälso- och sjukvården samt inom socialtjänsten uppger 32 procent att de tänker fastanställa och inom utbildnings- och forskningsyrkena säger 35 procent av cheferna att de behöver anställa.

Att läget på arbetsmarknaden är på väg att förbättras bekräftas av SCB:s arbetskraftsundersökning som visar på en oväntat stor nedgång i arbetslösheten från 7,5 procent i oktober förra året till 7,3 procent i oktober i år. Framför allt utvecklas sysselsättningen starkt, det vill säga hur stor del av den arbetsföra delen av befolkningen som faktiskt arbetar. Sysselsättningsgraden i åldern 15–74 år är nu 66,2 procent, den högsta nivån sedan 2001.

SCB:s siffror visar också på en positiv utveckling för ungdomsarbetslösheten. Bland ungdomar i åldern 15–24 år var 121 000 arbetslösa i oktober och av dessa var 57 000 heltidsstuderande. I oktober i år uppgick andelen arbetslösa ungdomar till 18,9 procent av arbetskraften, en minskning med 3,1 procentenheter sedan förra året. SCB påpekar dock att det krävs ytterligare minst en mätning till för att kunna fastslå om förbättringen är beständig.

Centrics vd Klas Bonde pekar på att det har kommit flera makroekonomiska indikationer på att ekonomin har vänt.

– Det bekräftas nu också ute i verkligheten. Jag ser redan nu att behovet av rekrytering och inhyrning ökar och fler bemanningsaffärer görs, säger Klas Bonde.

Enligt Klas Bonde kommer man först att kunna notera en fas där arbetskraft rekryteras från arbetsmarknadsprogrammen på arbetsförmedlingen. Framåt sommaren uppstår en mellanfas där fast anställda lämnar ett jobb för att avancera till en annan fast anställning. Efter sommaren kan det bli svårare att hitta lämplig arbetskraft för vissa arbetsgivare.

Hur ska arbetsgivare och arbetstagare agera?

– Arbetsgivarna ska vara ute i god tid och planera sina rekryteringar. Arbetstagarna ska vara synliga i sociala medier, på Facebook och Linked in, säger Klas Bonde, som framhåller att projektbaserade anställningar och tillfälliga anställningar ökar.

Finansminister Anders Borg (M) är försiktigt positiv till de nya siffrorna.

– Det förefaller vara så att inhemsk sektor i Sverige anställer lite fler än vad vi räknat med. Det tycks också vara så att det är fasta anställningar och sysselsättningen bland ungdomar som ökar.

Mikael Bondesson mikael.bondesson@dn.se

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“Fakta. Undersökningen

23 procent av cheferna kommer anställa det kommande året.

52 procent kommer att rekrytera om någon slutar.

15 procent behöver en större flexibilitet i form av projektbaserade och tillfälliga anställningar.

6 procent behöver mer folk men kommer hyra in i stället för att anställa.

4 procent menar att de har behov av färre anställda.

Källa: Centric “

DN 15 nov 2013 : Trendbrott på arbetsmarknaden.

”Svårt att få tag i rätt folk”

“Svenska apputvecklare har medvind. Men framgångarna innebär också att kampen om kompetens är knivskarp. “

“Sofia Berglund är HR-chef på företaget Rebtel som utvecklat en app för gratis röstsamtal. När hon får höra att 39 procent av cheferna inom IT- och telekomsektorn planerar att nyrekrytera 2014 reagerar hon.

– Jag tycker det låter som en låg siffra. Vi har i stället problem att hitta den kompetens vi söker. Vi rekryterar inte i den takt vi skulle önska.

I nuläget har Rebtel sju tjänster utlysta. Sofia Berglund förklarar att det är vanskligt att exakt precisera bolagets behov av nyanställningar eftersom marknaden är föränderlig.

– Just nu uppskattar jag att vi behöver anställa ungefär tio personer 2014. Men i juni kan det lika gärna handla om fler.

Enligt Sofia Berglund har Rebtel haft ett konstant rekryteringsbehov under tre års tid. Trots att bolaget vuxit från 20 anställda till drygt 75 i dagsläget. Hon berättar att det inte är okomplicerat att verka i en bransch med luft under vingarna. Det innebär bland annat att kampen om kompetens är knivskarp.

– Vi konkurrerar med flera andra coola och hippa bolag om samma kompetens, säger Sofia Berglund som konstaterar att en marknads-mässig lön inte räcker för att locka rätt medarbetare.

Bland de förmåner som Rebtel erbjuder märks flexibla arbetstider, frukostar, massage och öronmärkt tid för kompetensutveckling.

– Men det här är någonting som de flesta aktörer erbjuder. Den här typen av förmåner är därför något som många förväntar sig. Det är ingen som säger ”Wow!” när vi presenterar dem, säger Sofia Berglund.

Utöver staben av traditionellt anställda sitter det i dag mellan tio och femton konsulter på Rebtels huvudkontor i Nacka Strand.

– De finns här delvis för att vi inte lyckats rekrytera de lediga tjänsterna. Hittar vi och kan anställa en person så fasar vi ut en konsult. Men konsulterna är ett nödvändigt komplement. De behövs bland annat för att snabbt kunna öka utvecklingstakten vid behov.

Andreas Nordström: andreas.nordstrom@dn.se

DN 15 nov 2013 : Ny kartläggning.

“Bemanningsanställda mår sämre psykiskt”

“Anställda på bemanningsföretag löper större risk att drabbas av psykisk ohälsa på grund av jobbet än andra. Det gäller även om de har en fast anställning på bemanningsbolag, visar en ny kartläggning.”

“Arbetsmiljöverket har låtit forskare på Göteborgs universitet kartlägga forskningsstudier om riskerna för psykosocial ohälsa – som depression och ångest – inom bemanningsbranschen.

Kartläggningen visar att otillfredsställelsen med arbetet är större hos bemanningsanställda än hos andra.

– Vi vet att det är en riskfaktor för psykosocial ohälsa, säger Tommy Isidorsson, en av forskarna som sammanställt kartläggningen, till DN.

De anställda inom branschen anser att de har sämre anställningstrygghet, är mindre anställningsbara och har mindre möjligheter att ta egna initiativ i arbetet, än andra.

Det gällde även de som hade fast anställning, enligt en enkät som forskarna i Göteborg gjort.

– Endast 36 procent av inhyrda tjänstemän med tillsvidareanställning upplevde att de hade anställningstrygghet. Bland dem som hade traditionella anställningskontrakt var det 68 procent, berättar han.

Bemanningsbranschen är fortfarande relativt ny i Sverige och sammanställningen av studierna har gjorts för att ge Arbetsmiljöverket mer kunskap om var riskerna finns.

– Jag är övertygad om att ett se-riöst bemanningsföretag kommer att kunna hantera de här utmaningarna, säger Mikael Sjöberg, generaldirektör för Arbetsmiljöverket.

– Vi ser också skillnader mellan bemanningsföretagen. En del har kommit betydligt längre i de här frågorna, medan andra som ska tjäna pengar på kort sikt inte har tänkt igenom konsekvenserna för de anställda, tillägger han.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

“36 procent

av tjänstemännen som hade tillsvidareanställning i ett bemanningsföretag upplever att de har anställningstrygghet, enligt Göteborgsforskarnas kartläggning. “

DN 16 nov 2013 : Ansökningstiden ute.

“46 vill bli chef för Arbetsförmedlingen”

“Intresset är stort för jobbet som chef för Arbetsförmedlingen. När ansökningstiden nu gått ut har 46 personer sökt tjänsten. “

“I augusti fick Arbetsförmedlingens dåvarande chef Angeles Bermudez Svankvist lämna sitt jobb under stort tumult och efter att den egna styrelsen riktat omfattande kritik mot henne. I oktober annonserade regeringen efter hennes efterträdare.

Sista ansökningsdag var i torsdags och på Arbetsmarknadsdepartementet har sammanlagt 46 ansökningar registrerats. Vilka som sökt jobbet går inte att få reda på eftersom uppgifterna är belagda med sekretess.

Kravlistan på den nya chefen är lång och omfattande. Enligt regeringens annons ska den sökande bland annat ha erfarenhet av förändringsarbete, förståelse för den politiska strukturen i Arbetsförmedlingen arbetar i och gärna erfarenhet från medialt hårdbevakade verksamheter.

Den som söker jobbet bör också vara medveten om att det är en tjänst med osäkra anställningsförhållanden. De två senaste generaldirektörerna har fått sparken under tämligen brutala former. Angeles Bermudez Svankvists sorti föregicks av omfattande publicitet och hennes företrädare Bo Bylund blev plötsligt och oväntat avpolletterad av tidigare arbetsmarknadsministern Sven Otto Littorin.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN 19 nov 2013 : Långtidsarbetslösa.

“Minst chans få ett statligt jobb”

“Staten är sämst i klassen när det gäller att anställa långtidsarbetslösa. Enligt färskta siffror från Arbetsförmedlingen står statliga arbetsgivare för bara en bråkdel av de jobb som fördelas via olika anställningsstöd.”

“Regeringen har vid upprepade tillfällen sagt att de offentliga arbetsgivarna måste ta större ansvar för att få långtidsarbetslösa i arbete. Men det är en uppmaning som hittills vunnit föga gehör.

Enligt Arbetsförmedlingens senaste siffror är staten konsekvent sämst på att anställa långtidsarbetslösa genom så kallade nystartsjobb – till antalet det överlägset största anställningsstödet som Arbetsförmedlingen erbjuder. Nystartsjobb ges till personer som varit utan arbete i minst ett år och där upp till 63 procent av lönen betalas av staten.

Till och med oktober hade sammanlagt 66 963 människor i år fått ett nystartsjobb genom Arbetsförmedlingen. Av dessa var 53 797 hos privata arbetsgivare medan statliga arbetsgivare blott anställt 3 725 under samma period (se grafik).

Trots uppmaningarna från regeringshåll har fördelningen av nystartsjobb mellan privata och offentliga arbetsgivare sett ungefär likadan ut de senaste fem åren.

Arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M) är väl medveten om situationen men har i dag inget konkret förslag på hur de offentliga arbetsgivarna ska förmås att anställa fler långtidsarbetslösa. En stor del av ansvaret lägger hon på Arbetsförmedlingen som hon menar behöver bli bättre på att upplysa arbetsgivarna om vilka olika anställningsstöd som finns.

– Informationen behöver bli bättre och det är viktigt att arbetsförmedlingen jobbar mer med arbetsgivarkontakter, säger Elisabeth Svantesson.

– Om de offentliga arbetsgivarna skulle anställa långtidsarbetslösa i samma utsträckning som de privata så skulle fler ha ett jobb att gå till. Min ambition är att de offentliga arbetsgivarna ska ta det ansvaret. Verktygen finns ju på plats och därför hoppas jag att fler ska använda dem, fortsätter han.

När det gäller andra former av anställningsstöd är statliga arbetsgivare något piggare än sina privata motsvarigheter på att utnyttja dem. Instejsjobb är ett stöd för personer med flyktingstatus som läser svenska för invandrare, SFI. Upp till 80 procent av lönen plus extra hand-ledarstöd betalas ut till den arbetsgivare som erbjuder ett instejsjobb.

Till och med oktober i år hade statliga arbetsgivare tagit emot 1 670 personer via instejsjobb medan privata arbetsgivare bara tagit emot 163 personer.

– Det lilla vi vet om instejsjobben kan sammanfattas i en undran om varför de är så få. Man får oerhört billig arbetskraft och det är ändå nästan ingen som utnyttjar det. Det är förvånande, säger Anders Forslund, professor på Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“Fakta. Anställningsstöd

Nystartsjobb ges till personer som varit arbetslösa i minst ett år. Arbetsgivaren får stöd med upp till 63 procent av lönen.

Instejsjobb ges till den som har flyktingstatus och läser svenska för invandrare, SFI. Stöd med upp till 80 procent av lönen.

Särskilt anställningsstöd ges till långtidsarbetslösa i jobb- och utvecklingsgarantin. Upp till 85 procent av lönen betalas. “

DN 20 nov 2013 : Arbetsförmedlingens chef.

”Statliga arbetsgivare bör anstränga sig mer”

“Statliga arbetsgivare bör anstränga sig mer för att anställa människor som är långtids-arbetslösa eller står långt ifrån arbetsmarknaden. Det anser Arbetsförmedlingens tillförordnade chef Clas Olsson. “

“I går berättade DN att privata arbets-givare anställer betydligt fler långtidsarbetslösa med anställningsstöd än vad statliga arbetsgivare gör. Arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M) menade samtidigt att offentliga arbetsgivare bör ta ett större ansvar för att anställa långtidsarbetslösa och att Arbetsförmedlingen måste bli bättre på att informera om vilka stödformer som finns.

Arbetsförmedlingens tillförordnade generaldirektör Clas Olsson känner inte igen sig i kritiken:

– Vi informerar statliga arbets-givare på samma sätt som vi informerar andra arbetsgivare, säger han.

Clas Olsson pekar på att många jobb inom statliga myndigheter kräver en ganska hög utbildning och att det kan vara en förklaring till att myndigheterna inte rekryterar så många långtidsarbetslösa. De grupper som har svårast att få jobb saknar oftast högre utbildning.

– Samtidigt är det här vårt gemensamma ansvar så jag tycker att det finns anledning för de statliga arbetsgivarna att göra en extra ansträngning. Det måste till ett medvetet ställningstagande från myndighetsledningarna för att hjälpa de mest utsatta grupperna in på arbetsmarknaden, säger Olsson.

– Det är trots allt cheferna som rekryterar – sedan måste vi och personalavdelningarna hjälpa till så att de får den information de behöver, säger han.

Arbetsgivarverket, som företräder de statliga arbetsgivarna, tycker att det är orättvist att bli utpekade som sämst i klassen på att anställa långtidsarbetslösa. Chefsekonom Roger Vilhelmsson påpekar att de statliga jobben motsvarar 5,5 procent av arbetsmarknaden, och att lika stor andel av nystartsjobben återfinns hos statliga arbetsgivare. När det gäller de andra anställningsstöden tar staten i förhållande till sin storlek ett större ansvar än de övriga sektorerna, menar han.

– Jag tycker att vi totalt sett tar ett stort ansvar för att anställa människor som tillhör de mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden, säger Roger Vilhelmsson.

Han pekar också på ett färskt avtal mellan de centrala parterna inom statlig sektor för vissa tidsbegränsade anställningar. Syftet är att indvidider med en svagare anknytning till den reguljära arbetsmarknaden lättare ska få ett statligt jobb med anställningsstöd och därigenom skaffa sig arbetslivserfarenhet.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN 21 nov 2013 : Nicholas Högberg. VD:n för mobilföretaget Tre ger sina bästa tips

“Så kan du arbeta dig rik”

“Nyckeln till framgång är inget annat än hårt arbete. Det hävdar Nicholas Högberg som i dag är vd på mobilföretaget Tre. Förra året hade han en total inkomst på 13,2 miljoner kronor.”

“Nicholas Högberg växte upp i Jakobsberg utanför Stockholm i vad han beskriver som en ganska vanlig familj.

– Jag är inte född med silversked i munnen men jag har velat mer än andra, säger han.

När Nicholas Högberg var -liten drömde han om att bli läkare. Drömmen förvandlades sedan till en önskan om att visa att det gick att bli någonting. Nu har han både makt och pengar men vägen dit har inte varit rak eller enkel.

– Jag har gjort många misstag men när jag gör ett misstag lär jag mig av det. Sedan glömmar jag bort det och går vidare. Det kan också komma något bra av misstag. När jag var yngre hoppade jag till - exempel av ett jobb som jag inte trivdes med. Det ledde i sin tur till ett annat jobb som var bättre, säger han.

Nicholas Högbergs bästa råd till den som vill nå framgång och tjäna mycket pengar är att vara beredd på att jobba hårt. Det gäller också att ha tålamod eftersom vägen till toppen kan vara lång.

– Ett konkret tips är att gå till jobbet en kvart tidigare och tänka igenom vad du vill göra under dagen. Stanna sedan en kvart efter jobbet och fundera över hur det blev, säger han.

Nicholas Högberg tycker också att det är bra att gräva där man står, alltså att göra det man gör riktigt bra just nu.

– Vill man nå långt måste man också vara beredd att avstå från vissa saker. Man kanske måste tacka nej till den där after work-träffen som kollegerna lockar med, förklarar han.

Själv pluggade Nicholas Högberg till civilekonom på Stockholms universitet. Han tog examen 1993 och lyckades trots lågkonjunkturen få jobb på Andersen Consulting. Där vantrivdes han och hoppade av.

Han sökte sedan ett säljobb på Kanal 5 och jobbade sig upp till säljchef. Sedan dess har han hunnit med att vara vd på internetoperatören Bottnia internet provider och vd på Spray.

Nu är han en av IT-branschens bäst betalda vd:ar i Sverige enligt sajten IDG.se.

Förra året var hans samman-räknade inkomst 13,2 miljoner kronor.

– Om jag har nått framgång eller inte beror på hur man definierar framgång. För mig är framgång när man, med handen på hjärtat, kan säga att man verkligen har gjort sitt allra bästa, säger han.

Caroline Englund caroline.englund@dn.se “

“Fakta. Nicholas Högberg

Ålder: 43 år. **Bor:** På Lidingö.

Yrke: Vd på mobilföretaget Tre.

Taxerad inkomst 2012: 5,3 miljoner för tjänst och 7,9 miljoner för kapital.

Fem tips för att bli framgångsrik

1 Gå till jobbet en kvart tidigare och tänk igenom vad du vill göra under dagen. Stanna sedan en kvart efter jobbet och fundera över hur det blev.

2 Var beredd på att jobba hårt och på att det tar tid innan du ser resultat.

3 Gör det du gör just nu så bra det bara går.

4 Du ska inte vara rädd för att misslyckas.

5 Framgång är när du, med handen på hjärtat, kan säga att du har gjort ditt allra bästa.

DN.se. Läs hela serien.

Hans aktieklipp gav 150 miljoner.

Hon uppfann något alla vill ha.

Han startade två framgångsrika företag.

Så sparar du dig rik. “

DN 21 nov 2013 :

“Arbetslöshet kan påskynda åldrande”

“Män som varit arbetslösa under en längre tid riskerar att åldras snabbare. Det visar en finsk-brittisk studie som undersökt drygt 5 600 kvinnor och män födda i Finland 1966.

Med hjälp av blodprover har forskarna undersökt telomerer, ändarna på kromosomerna i cellkärnan. Längden på dessa är förknippade med åldrande då de förkortas i takt med att cellen delar på sig.

Resultaten presenteras i tidskriften PLOS One.

TT “

Näringar.

Näringsminister

[Nilsson, Jennie \(S\)](#)

första s-namnet i näringsutskottet

Talesperson i Näringsutskottet (NU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Företagande och entreprenörskap](#)

[Innovation](#)

[Näringsliv](#)

[Strategiprogram för gruvnäringen](#)

DN 27 okt 2013: Metaller i ny teknik.

“Smarta mobiler hotar sällsynta grundämnen”

“Platta bildskärmar, smarta telefoner, miljöteknik och en växande medelklass i utvecklingsländer hotar tillgången till flera olika grundämnen.”

“Indiumtennoxid är ett material med fantastiska egenskaper: det leder ström mycket bra samtidigt som det är genomskinligt för ljus. Därför används indiumtennoxid i solceller och i nästan alla bildskärmar och smarta mobiltelefoner.

– Indiumkonsumtionen har ökat exponentiellt på grund av alla våra moderna tillämpningar. Men allt indium kommer från några få gruvor i Kina. Med den förbrukning vi har nu är det bara fråga om fem år innan gruvorna är uttömda. De brukar ofta hitta nya fyndigheter. Men indium är ett väldigt sällsynt ämne, säger Mikael Fogelström, professor vid institutionen för mikroteknologi och nanovetenskap vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

Indium är en av 14 råvaror som industrin i Europa kommer att få svårt att få tillräcklig tillgång till inom de närmaste åren enligt en rapport från EU-kommissionen. Allra högst risk är det för brist på sällsynta jordartsmetaller, som bland annat används för att ge färger i bildskärmar eller i starka magneter i vindkraftverk.

Precis som indium bryts de sällsynta jordartsmetallerna bara i Kina. Tidigare fanns det gruvor även på andra ställen i världen, men de blev inte längre lönsamma att driva när Kina började sälja metallerna mycket billigare.

Nu när tillgången börjar tryta stiger priserna igen, med allvarliga konsekvenser för industrin. Utan magneter av den sällsynta jordartsmetallen neodym kommer vi inte att kunna bygga ut vindkraften i Europa. Bildskärmar, telefoner och annan elektronik som vi har vant oss vid att kunna köpa billigt blir dyrare eftersom hotade metaller med unika egenskaper är nödvändiga för att de ska fungera.

– Man kan bara gissa vilka ämnen som finns på ett kretskort. Där finns stora delar av metallerna i det periodiska systemet, men i sådana pyttiga mängder att det är i princip omöjligt att komma åt dem. Men i och med att det finns så stora mängder kretskort blir det totalt en stor mängd metaller som rinner rätt igenom systemet, säger Christian Ekberg, professor i industriell materialåtervinning och kärnkemi vid Chalmers.

Christian Ekberg forskar om metoder för återvinning av ädelmetaller och sällsynta jordartsmetaller. Men även om vi skulle återvinna allt som finns i vårt elektronikskrot krävs ändå gruvbrytning för att fylla industrins behov.

– Det räcker inte att återvinna. Vi blir fler människor på jordklotet och vi blir mer urbaniserade. När vi lyfter ett antal miljarder personer från fattigdom till medelklass, i Kina, Indien och Sydamerika bland annat, så driver det väldigt hårt på metallanvändningen, säger Pär Weihed, professor vid avdelningen för geovetenskap och miljöteknik vid Luleå tekniska universitet.

Även den nya medelklassen i utvecklingsländerna vill förstås ha datorer, tv-apparater och mobiltelefoner. Därför kommer indium och sällsynta jordartsmetaller snart att bli mycket dyrt, så länge Kina har monopol på produktionen. Det borde öppna för nya gruvor. Utanför Gränna finns en fyndighet som skulle kunna tillgodose en stor del av Europas totala behov av sällsynta jordartsmetaller, enligt Pär Weihed.

Men han menar att det satsas för lite på gruvprospektering i Europa i dag.

– Så länge investeringarna är låga är det inte troligt att det kommer att öka vår grad av självförsörjning. Jag ser framför mig nya utmaningar i tillflödet av metaller till Europa. På marginalen kan man göra mycket med återvinning, men det kommer inte att räcka, säger han.

Maria Gunther “

“ Fakta. 14 kritiska råvaror

Antimon, beryllium, flusspat, gallium, germanium, grafit, indium, kobolt, magnesium, niob, platinametaller, sällsynta jordartsmetaller (se grafik), tantal, volfram.

Källa: EU-rapporten Critical raw materials for the EU”

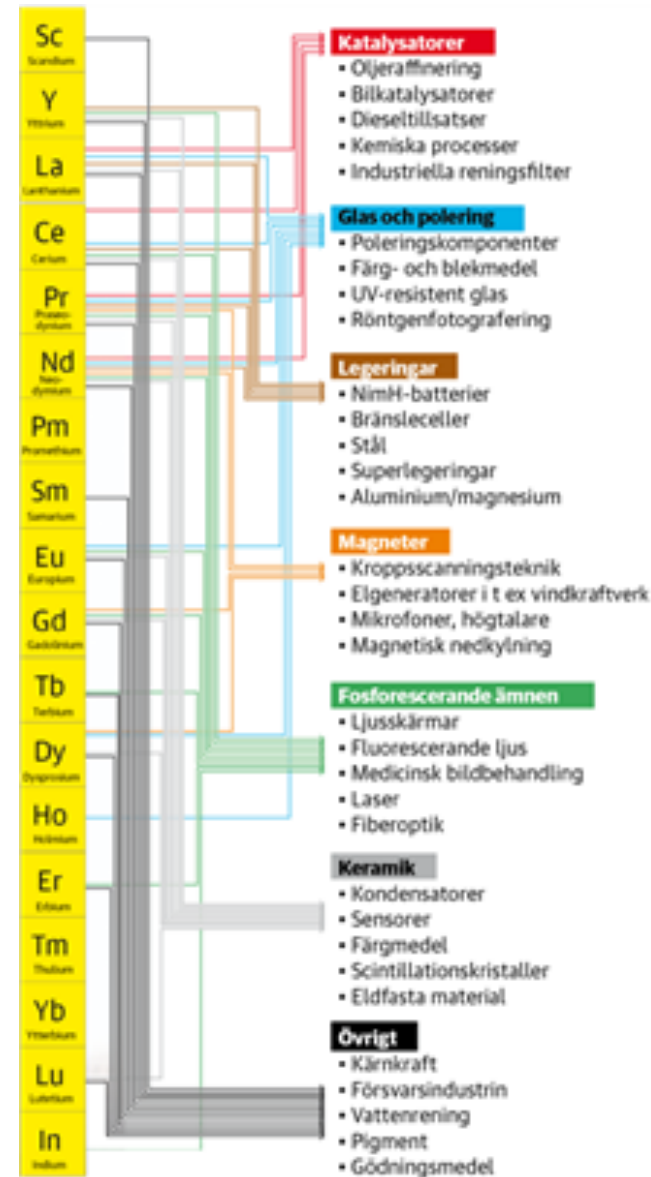
“Global produktion av sällsynta jordartsmetaller:

2009 stod Kina för 95% av världsproduktionen

Kina cirka 180 000 ton

USA cirka 5 000

Övriga cirka 5 000 “

DN 27 okt 2013: Metaller i ny teknik.

“Nu hoppas forskare på ämnet grafen”

“När tillgången till råvaror sinar måste industrin hitta nya vägar. Kanske kan mirakelmaterialet grafen användas i stället.”

“Graphene Flagship sjösattes på Chalmers i Göteborg för två veckor sedan. Det är EU:s hittills största forskningssatsning: ett samarbete mellan forskare i hela Europa om det nya materialet grafen (uttalas med betoning på sista stavelsen).

Grafen är en tunn skiva av kol, bara ett atomlager tjockt, och är böjligt, lätt och starkt och leder både ström och värme mycket bra. Forskarna i projektet hoppas bland annat på att materialet ska kunna ersätta många hotade grundämnen.

– Grafen är genomskinligt och leder ström. Därför är det intressant för elektronik där du behöver släppa igenom ljus och samtidigt ha en elektrisk funktion, till exempel där vi i dag använder indiumtennoxid, säger Mikael Fogelström, professor vid institutionen för mikroteknologi och nanovetenskap vid Chalmers.

Grafen kan också generera ström om en del av materialet är varmare än en annan.

– Det kunde betyda att om du pratar i en mobil så värmer du inte bara upp apparaten. Det blir också en återkoppling så att batteriet laddas upp, säger Mikael Fogelström.

Men än så länge är det långt till färdiga produkter.

– Vad som är science och vad som är science fiction är svårt att veta. Men jag tror att grafen kan lätta på trycket på sällsynta metaller, säger Mikael Fogelström.

Maria Gunther “

DN 13 nov 2013 : Serie. Läkemedelsindustrin i kris

“Fabriken allt som finns kvar”

“Södertälje. Astra Zenecas läkemedelsfabrik är en av världens största. DN har fått en exklusiv inblick i det som också blivit en symbol för en industri i kris.”

“För ett och halvt år sedan kom dråpslaget. Läkemedelsjätten Astra Zenecas forskning lades ned i Södertälje och därmed försvann 1 200 spjutsspetsarbeten. Kvar blev en läkemedelsfabrik, visserligen en av världens största, men ett bakslag för staden och även Sverige var det.

Per Alfredsson är chef för tillverkningen. Han har ett styvt jobb att förklara att Astra Zeneca fortfarande finns kvar i Södertälje även om forskningen koncentrerades till tre andra platser; Gaithersburg utanför Washington i USA, Cambridge i England och Mölndal i Sverige.

– Det är otroligt viktigt för oss att Mölndal i mars i år blev utsedd till ett av Astra Zenecas viktigaste forskningscentra, men även närheten till England betyder mycket för vår verksamhet här, säger han.

Tillsammans med några av sina medarbetare visar Per Alfredsson runt på Astra Zenecas flaggskepp. Läkemedelstillverkningen finns i två separata enheter, dels i Snäckviken vid gamla huvudkontoret där det tillverkas bland annat turbuhalers, dels i det jättelika området nere vid Gärtuna där tablettillverkningen sker.

Arbetet pågår i två-, tre- eller femskift. Nära 3 000 personer är engagerade i att framställa 30 olika produkter i olika styrkor. Fem av Astra Zenecas tio största produkter framställs här i Södertälje. Exporten går till 100 länder och värdet överstiger 40 miljarder kronor.

– Det motsvarar 4 procent av Sveriges samlade export, konstaterar Per Alfredsson med viss stolthet.

Inne i fabriken går personalen, operatörerna, klädda i ljusblå overaller och hårnät. Studiebesökare får lämna väskor, ytterkläder, stoppa undan ringar och tvätta händerna innan de tillåts träda in lokalerna. DN re-

portageteam genomför genom proceduren och kryper därefter in i samma ljusblå overaller som de anställda, trär rena strumpor över de egna och byter till ett par besöksstoffor.

Det doftar rent i de välstädade lokalerna. Packningsmaskinerna slarvar däremot och bidrar en hög ljudnivå varför personalen bär hörlurar eller öronproppar. Per Alfredsson leder oss fram till produktionslinjen. Tusentals inhalatorer, så kallade turbuhaler, passerar förbi fram till förpackningsenheten. När de når hit har inte mindre än 21 plastdetaljer monterats ihop och fyllts med sitt innehåll som ska lindra astma och andra sjukdomar i andningsvägarna.

På en av de vita väggarna visar en digital tavla med ilsket röda siffror och bokstäver läkemedlets namn och antalet turbuhaler som är under produktion. Just i denna stund är 24 000 enheter med Symbicort, ett inflammationshämmande läkemedel för behandling av astma och kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL), avsett för Österrike.

Vi passerar fabriken olika hygienzoner markerade med gula linjer på golvet. In i den högsta, nivå fyra, når vi dock inte. Skulle någon ofrivilligt hamna i fel zon kommer en skarp tillsägelse. Det städas och skräp samlas ihop oavbrutet.

Mycket av substansberedningen görs av robotar. Den aktiva substansen som ingår i många av produkterna går under benämningen API (farmaceutisk substans). Operatörerna som arbetar närmast själva läkemedlet har på sig specialdräkter som täcker allt utom ögonen och de har även dubbla handskar. Trots specialkläderna rör sig personalen i den fjärde hygienzonen med ytterst långsamma rörelser.

”Slow-motionarbetet” är intränat och är till för att undvika att mänskliga hudpartiklar ska lossna och hamna i läkemedlen. Samtidigt filmas läkemedelstillverkning som bokstavligen hänger på ett hårstrå.

– Ett enda strå, felplacerat i en av de askar som lämnar lokalen, skickar ut en kvalitetssignal som inte är önskvärd, förklarar Magnus Zetterström sektionschef.

Arbetet utefter produktionslinjen, eller ”Lean” som det kallas internt, är hämtat från bilindustrin. Det började med Toyota som plockades upp av lastbiltillverkaren Scania förklarar, Magnus Zetterström.

– Lean-tanken innebär kort att operatörerna vid bandet i praktiken har två arbeten, dels ska de hantera sina arbetsuppgifter, dels tänka ut förbättringar kring produktionsprocessen.

Idéerna och händelser som stör produktion under dagen skrivs omedelbart upp på anslagstavlor. Anteckningarna följs därefter upp regelbundet.

– Genom att vi arbetar på detta sätt sedan 2006 har vi kunnat sänka produktionskostnaderna med 40 procent samtidigt som produktiviteten per anställd ökat med mellan 9 och 13 procent per år, säger Per Alfredsson.

Så rullar det på, dag efter dag. Nya turbuhaler med astmamedicinerna Symbicort och Pulmicort, nya kapslar och tabletter med bland annat Seloken, Atacand, Brilinta/Brilique och Nexium, efterföljaren till den gamla storsäljaren magsårsmedicinen Losec.

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

“Fakta.

På tio år har svensk läkemedelsindustri förlorat både innovationsförmåga och viktiga exportmiljarder.

Över 40 procent av läkemedelsbranschens anställda har försvunnit och inom den viktiga kliniska forskningen har nästan hälften personalstyrkan raderats ut.

År 2001 var till exempel magsårsmedlet Losec Astras mest framgångsrika och mest sålda produkt.

DN skildrar i några artiklar kräftgången för svensk bransch som var en av världens mest framgångsrika och betydelsefulla. Det fanns dock en räddningsplan men som stoppades undan och glömdes bort 2006. “

DN 14 nov 2013 : Gruvnäringen.

”Hög tid att höja avgifterna för gruvbrytning i Sverige”

“ Ny rapport från ESO. Om prospekteringen subventioneras kan staten höja skatterna på gruvbolagens vinster utan att det minskar företagens vilja att investera. Skatteintäkterna från gruvnäringen bör läggas i en fond, eftersom mineraltillgångarna tillhör hela befolkningen, skriver två nationalekonomer. “

“Villkoren för mineralbrytningen i Sverige har debatterats flitigt på senare tid. Diskussionerna handlar ofta om grundläggande rättigheter till markområden och mineralutvinningens miljöeffekter. Några anser att stora gruvbolag exploaterar landet, gör enorma vinster och lämnar skövlad natur efter sig. Andra menar att gruvnäringen skapar sysselsättning i glesbygd och bidrar till viktig teknisk utveckling.

Frågor om grundläggande rättigheter och hur vi ska värdera vår natur är svåra. Det finns områden där man vare sig nu eller i framtiden bör bryta mineral. Men det finns också områden där mineralbrytning är samhällsekonomiskt lönsam. När mineraler ska brytas är det viktigt att på ett rimligt sätt kunna hantera två centrala frågor: vilka villkor ska gälla för gruvindustrin och hur ska vinsterna från verksamheten hanteras? De två frågorna besvarar vi i en rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) som presenteras i dag, torsdag.

Vår centrala utgångspunkt är att mineraltillgångarna i Sverige tillhör hela den (nuvarande och framtida) svenska befolkningen, och att staten ansvarar för att hantera tillgångarna så att samhällsnyttan blir så stor som möjligt.

Villkoren för gruvbrytning i Sverige kan i dag inte beskrivas som annat än gynnsamma. De skatter och avgifter som tas ut är väsentligt lägre än i andra jämförbara länder som Kanada och Australien. En anledning till att andra länder infört särskilda skatter vid mineralutvinning är att stora delar av de vinster som görs inte kommer från själva produktionen; de finns där från början, i marken. Det är därför inte uppenbart att gruvnäringen ska behandlas som näringslivet i övrigt. Men det är inte heller uppenbart att staten ska ta mycket betalt för mineralerna. Om värdefull sysselsättning och teknikutveckling går förlorad på grund av hög beskattning kan slutsatsen mycket väl vara att skatten ska vara låg.

Hur ser då avvägningen ut? Gruvindustrin är mycket kapitalintensiv och relationen mellan de vinster som görs och de nya arbetstillfällen som skapas visar att det är mycket dyrköpta jobb. Höjda mineralskatter skulle kunna användas för andra, effektivare, jobsatsningar. Argumentet att branschen är viktig för teknikutvecklingen har möjligen mer bärkraft men det är också mycket svårare att kvantifiera och värdera. Det är inte heller särskilt troligt att en högre skatt skulle göra att företagen förlorade intresse för svenska mineraler. Företag tar inte bara hänsyn till avgifter och skatter i sina beslut om var de ska verka. Faktorer som stabilt politiskt klimat, tillgång till välutbildad arbetskraft och utvecklad infrastruktur är minst lika viktiga. Mineralskatterna i Sverige borde kunna höjas till de nivåer som gäller i jämförbara länder utan att det uppstår några dramatiska konsekvenser för vare sig sysselsättning eller teknologisk utveckling.

Vår viktigaste slutsats och vårt huvudsakliga förslag bär emellertid en bit bortom denna diskussion. Vår analys visar att staten kan öka sina intäkter utan att nämnvärt försämra förutsättningarna för branschen. Det grundläggande problem som gruvföretagen står inför är att de måste investera i prospektering och produktion innan de vet hur

lönsamt det blir. Att då enbart beskatta vinsten gör att företagen får ta hela risken medan staten tar del av vinsten. Ju högre skatten är desto lägre blir då investeringsviljan. Ett sätt att komma runt problemet är att parallellt med vinstbeskattningen subventionera prospekteringen. Under förutsättning att branschen som helhet gör vinst ger det större inkomster för staten samtidigt som systemet blir neutralt för den som investerar. För företagen blir avkastningen per investerad krona densamma som om skatten inte fanns. Beskattningens negativa effekt på investeringsviljan skulle med andra ord hävas. Ett sådant system är inte heller så komplicerat eller utopiskt som det kan verka. I Norge har man i många år framgångsrikt använt det för oljeindustrin.

Den andra centrala frågan är hur staten ska hantera intäkterna från gruvindustrin (inklusive statligt ägda LKAB:s vinster). I dagsläget går de direkt in i statskassan och används löpande som vilka skatteinkomster som helst. Den ordningen kan ifrågasättas eftersom skattebasen, det vill säga mineralerna, också tillhör framtida generationer. Ett alternativ är att placera inkomsterna i en statlig fond. Det finns fördelar med en sådan lösning: vid fondering frikopplas frågan om när mineraler ska brytas från frågan om när utvinningen ska omsättas i samhällsnytta; samtidigt tydliggörs i vilken utsträckning framtida generationer får del av inkomsterna. Intäkterna från nuvarande och framtida mineralbrytning i Sverige får ur ett internationellt perspektiv betraktas som fullt tillräckliga för att motivera en fondlösning.

Gruvindustrin kan komma att göra mycket stora vinster i Sverige de närmaste årtiondena. Dagens prospekteringstakt visar att branschen är mycket optimistisk. Naturligtvis kan sådana förhoppningar grusas. Det är därför viktigt att det regelverk som skapas fungerar väl oavsett hur utvecklingen ser ut.

Villkoren för branschen ska vara rimliga samtidigt som vinsterna ska fördelas på ett sätt som speglar att tillgångarna är gemensam egendom.

Att behålla dagens system kan i värsta fall leda till ett starkt politiskt tryck på att i efterhand försöka korrigera för en situation där företagen upplevs göra omotiverat stora vinster. Det kan få dramatiska konsekvenser, både för gruvnäringen i Sverige och för landets långsiktiga intressen.

Jesper Roine, docent i nationalekonomi, SITE, Handelshögskolan i Stockholm

Daniel Spiro, fil dr i nationalekonomi, forskare vid universitetet i Oslo
Skribenterna lämnar i dag en rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) “

“ **I korthet. Minerallagen**

Enligt minerallagen kan fysiska och juridiska personer leta efter och utvinna metaller och andra mineral i Sverige även om de inte äger marken. SGU, Sveriges geologiska undersökning, och mark- och miljödomstolen måste dock ge tillstånd.

Före 1993 kunde staten i teorin göra anspråk på 50 procent av en mineralfyndighet. Efter en lagändring det året är mineralavgiften, statens anspråk, en halv promille. Syftet med ändringen var att stimulera mer prospektering och investeringar i gruvnäringen.

I jämförbara länder med gruvdrift är mineralavgifterna i regel betydligt högre.

För själva gruvdriften tas inte ut någon avgift i Sverige. Det görs inte heller i exempelvis Norge men däremot i exempelvis Finland, Australien och Spanien.

Källor: NE, DN, Ds 2002:65 “

DN 14 nov 2013 : Nysatsning. Inriktning på nätverk efter affären med Microsoft

“Nytt liv i forna jätten Nokia efter mobilerna”

“När Nokias ägare på tisdag säger ja till att sälja tillverkningen av mobiltelefoner till datorjätten Microsoft tar en framgångssaga slut. Men samtidigt har aktien fått nytt liv. – Bolaget kan bli en giftig konkurrent till Ericsson, säger analytikern Håkan Wranne.”

“Det var i början av september som Microsoft lade ett bud på 47 miljarder kronor på Nokias telefondel. Den tidigare extremt framgångsrika tillverkningen blir nu en del av den amerikanska datorjätten.

Även om affären ifrågasatts från vissa håll är det inga tvivel att den kommer att gå igenom på tisdagens extrastämma i Helsingfors ishall.

– Den får nog betraktas som en formalitet. Aktieägarna är medvetna om att kursen dubblats sedan budet kom. Om det blir ett nej kommer kursen att gå ned igen, säger Håkan Wranne, telekomanalytiker på Swedbank.

– Det är ett starkt skäl till att säga ja.

Kvar i Nokia blir den del av företaget som säljer nätverk. Där ska de konkurrera med den svenska telekomjätten Ericsson. Håkan Wranne ser flera faktorer som gör att de kan bli en giftig konkurrent till Ericsson på den stentuffa marknaden.

– Tidigare har nätverksdelen varit en bisak till mobiltelefonerna. Nu blir det fullt fokus på den verksamheten och bolaget får en stark kassa med affären, säger han.

Nokia ska ta fram en strategiplan för fortsättningen som ska ge svar på hur mycket av Microsofts miljarder de behöver för kommande satsningar. Det som blir över lär hamna i aktieägarnas fickor i form av utdelning.

– Det har Nokias styrelse varit väldigt öppna med och hur mycket det blir väntas besked om i rapporten för fjärde kvartalet, säger Håkan Wranne.

Efter Microsofts bud har Nokias kurs fördubblats och handlas kring 51 kronor och det verkar finnas förhoppningar om fortsatt liv för aktien. Enligt analysföretaget SME Direkt ger 14 analytiker rekommendationen att köpa aktien, 14 ger rådet behåll och bara sex tycker det är dags att sälja.

Hos nätmäklarna Avanza och Nordnet var det många affärer i aktien i samband med budet.

– Volymerna var höga under september precis som antalet kunder som gjorde affärer. Under september övervägde försäljningarna. Under oktober och november har handeln varit lugnare och köp och försäljningar har balanserat varandra, säger Günther Mårder, sparekonom på Nordnet Bank.

På Avanza har man sett ett nytt intresse. Claes Hemberg, sparekonom på Avanza Bank menar att det handlar om spekulation om vad Nokia ska göra med köpesumman som tänt intresset igen.

– Folk köper igen. Nu är det spekulationssparare med betydligt större risktagande som är intresserade, säger han.

Sedan budet kom har det funnits flera spektakulära motaktioner. En är den tidigare Nokiachefen Juhani Parda som försöker samla in kapital för att bjuda över. En annan tidigare chef, Thomas Zilliacus, har startat

bolaget Newkia och hans plan är att få över specialister från Nokia och börja tillverka en mobil med operativsystemet android.

Men att något av initiativen skulle spräcka affären är det knappast någon som räknar med.

– Jag tror inte de är realistiska. Det är bara en knapp vecka till mötet och det borde ha kommit besked redan nu, säger Antti Lahtinen, vd för Aktiespararnas Centralförbund, organisation för aktiesparare i Finland.

Även om Nokia är starkt förknippat med landet finns hela 80 procent av ägarna utomlands. Bland de finländska ägarna är cirka 10 procent privatpersoner. Antti Lahtinen räknar med att det kan bli en het stämma.

– Det kommer att bli mycket debatt om skälen till affären, vilka alternativ styrelsen har och varför styrelsen anser att det är ett bra pris, säger han.

– Känslomässigt är det en stor förlust att sälja en sådan framgångssaga. Det är inte så länge sedan som Nokia var marknadsledande så det har funnits hopp om att bolaget skulle komma tillbaka. Nu finns inte det hoppet kvar, säger Antti Lahtinen.

Hasse Eriksson hans.eriksson@dn.se “

DN 14 nov 2013 : Nysatsning. Inriktning på nätverk efter affären med Microsoft

“Företaget tar upp kampen med Ericsson”

“Kommentar. Finlands flaggskepp Nokia har revat seglen. En gång i fanns det en stor avund och förvåning i blickarna när Nokia passerade Ericsson och förintande andra konkurrenter. Strömmen av reportage och skildringar om framgångsagan Nokia gladda aktieägarna. “

“Om Nokia tog mobilvärlden med överraskning var mobiltelefonverkarens snabba resa från att vara världens största till en total uttredning inte mindre förvånande. Ändå så tycktes bolaget ha allt som behövdes. Teknisk kompetens och visioner om framtiden inte minst.

På det finländska flaggskeppet var mobiltelefonerna galjonsfigurerna. Nya säljande modeller lanserades på löpande band. Vinsterna följde därefter och ”connecting people” blev ett begrepp.

Men Nokia var dessutom tidigt ute och talade om att göra telefoni och internet till en fruktbar enhet. Redan i mitten av 1990-talet lanserade bolaget en smartphone men tio år senare var Nokia förintat av andra som skvalpalt omkring i kölvattnet.

Tydliga tecken på att Nokias storhetstid började lida mot sitt slut fanns redan 2007. Tre snabba kriser bidrog till att sänka företaget, finanskrisen, Apples Iphone och Samsungs telefoner. På sex år raderades 90 procent av börsvärdet och i början av september i år kom beskedet att Nokias mobiler tas över av datorjätten Microsoft.

Men det är inte första gången i industrihistorien där det händelseförlopp vi nu bevittnat har utspelats. Ericsons mobiltelefoner hade tidigare gått samma väg, först genom ett samspel med japanska Sony.

Ericsson var också en av världens ledande mobiltillverkare och blev dessutom erbjuden att köpa Nokia för några hundra miljoner. Några år senare var Ericsson överkört av just Nokia.

Ericsson fick i stället luta sig mot nätverksdelen vilket även Nokia nu kommer att göra. En ny nordisk strid om den marknaden väntar med andra ord.

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

DN 18 nov 2013 : Läkemedelsindustrin i kris.

“Småföretagare pekar på svenskt systemfel”

“Produkten som kan spara vårdmiljarder finns men beställarna inom landstinget har hittills varit ointresserade. När budget och besparingar står i första rummet, hindras nya företag i läkemedelsbranschen, menar entreprenörerna bakom idén.”

“Fredrik Westman, grundare och vd i företaget Careligo sätter fingret på det DN skildrat i ett antal artiklar om krisen i svensk läkemedelsindustri, nämligen svårigheterna för uppstartsföretag att fylla de tomrum som blivit sedan stora delar av forskningsverksamheten lagts ner eller flyttat utomlands.

– De som styr över sjukvårdens budgetar förstår inte sitt eget bästa. De håller så hårt i ekonomin att de till och med tackar nej till enkla, billiga lösningar som skär ned sjukvårdskostnaderna med miljardbelopp. Samtidigt hindrar de uppstartsföretag som vårt att komma vidare, säger Fredrik Westman.

Nu ökar frustrationen hos entreprenörerna bakom idén som både hjälper hjärtsviktspatienter och inte belastar sjukvården mer än nödvändigt. Hittills har beställaren Stockholms läns landsting varit ointresserad.

– Små företag som vårt behöver ”såddpengar”, ekonomisk hjälp att komma över de första trösklarna in på en marknad där vi kan fortsätta att växa. Ingen ser och tar ansvar för helheten så att branschen i stället för att vara på reträtt som nu, kan utvecklas, konstaterar han.

Careligo är ett ungt företag. Det grundades 2011 men männen bakom, Fredrik Westman och Andreas Blomqvist, har redan plockat fram en produkt som ska hjälpa hjärtsviktspatienterna att själva följa läkarnas råd och ordinationer i hemmet. Det sker genom en vanlig liten läsplatta kopplad till en våg. I dag inhandlar Careligo delarna av en elek-

tronikkedja. Mjukvaran har företagets grundare själva tagit fram och stoppat in.

Andreas Blomqvist konstaterar att det är ett systemfel när de måste driva en process så hårt för att få det stöd och pengar som behövs för att komma i gång.

– Grundtanken med vår idé är att hjärtpatienten inte ständigt ska behöva uppsöka sjukvården akut. Det är genom att minska antalet sjukvårdsdygn som den stora besparingen finns.

Enligt deras beräkningar handlar det om besparingar för sjukvården på cirka 2 miljarder kronor. Dessutom ökar patientens förmåga att följa läkarens ordinationer tre gånger jämfört med dagens standardvård.

Företagets verksamhet har sitt ursprung i den svenska uppfinningen pacemakern från 1958. Pacemakern köptes upp och utgjorde hörnstenen i företaget St Jude Medical i Järfälla. För två år sedan lades St Judes Medical ned av de amerikanska ägarna och 700 välutbildade medarbetare spreds för vinden.

Andreas Blomqvist och Fredrik Westman ingick i skaran. De minns hur de ganska snabbt efter nedläggningen söktes upp av organisationer som Invest in Sweden, Stockholm Business Region och Stockholm innovation & growth (Sting).

– Det blev mycket av rosa moln och politiska löften till en början, sedan hände ingenting, konstaterar Fredrik Westman.

Några banklån har det inte gått att få i startskedet då företaget inte har någon omsättning. Andreas Blomqvist och Fredrik Westman har därför använt sina avgångsvederlag och utvecklat sin affärsidé.

De fick flera kända hjärtläkare med på tåget och en klinisk validering har också visat att den håller. Den är också godkänd av Läkemedelsverket och CE-certifierad. Men därefter har det tagit stopp. Händer inget radikalt tar det slut där, hävdar företagets båda ägare.

– Vi skulle önska att landstingen kunde göra som Televerket gjorde då de lade in en stödbeställning på mobiltelefoner. Mobiltillverkningen

fick en skjuts framåt. En stödbeställning på vår produkt handlar om 600 enheter vilket innebär att vi skulle kunna börja gå runt, säger Fredrik Westman.

Fotnot: CE-märket betyder att produkten uppfyller EU:s hälso-, miljö- och säkerhetskrav. Märket innebär att produkten kan säljas fritt inom EU.

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

“**Fakta.**

Careligo AB

Företaget startade 2011.

Grundare: Fredrik Westman (vd) och Andreas Blomqvist (vice vd).

Inriktning: Hjälpa hjärtsvikts-patienter i de nordiska länderna och Tyskland.

Klinisk prövning: Careligo HF System ska prövas kliniskt i samarbete med Karolinska universitetssjukhuset, Södersjukhuset och Danderyds sjukhus.

Fakta. Hjärtsvikt

Till skillnad från många andra sjukdomar där medicinerna utgör en stor del av kostnaden är 70 procent av de hjärtsviktsrelaterade vårdkostnaderna i västvärlden direkt förknippade med akuta sjukhusinläggningar, eller hospitaliseringar av hjärtsviktspatienterna.

I Sverige finns det ca 250 000 hjärtsvikts-sjuka och siffran ökar. Man räknar med 30 000 nya fall varje år.

Cirka var tionde person över 75 år har hjärtsvikt.

Hjärtsviktsvården kostar årligen 8,5 miljarder kronor eller 34 000 kronor per patient och år.

Källa: Careligo “

DN 18 nov 2013 : Börskrönika.Thorbjörn Spängs:

“Krafttag behövs för att få fart på läkemedelsindustrin”

“ Varningsklockorna har ringt ihärdigt de senaste åren för utbildningsministern Jan Björklund. De har ljudit i takt med att läkemedelsindustrins spjutspetsforskning successivt försvunnit från landet. “

“Läkemedelsbranschen engagerar. Det visar alla mejl som följt på DN:s artiklar om läkemedelsindustrins kräftgång. Sedan år 2000 har Sverige enligt en kartläggning från Öresunds-institutet förlorat 9 000 arbetstillfällen. Samtidigt har Danmark skapat 7 000 nya arbeten vilket också gjort att vår granne i söder har gått förbi Sverige, en gång en av de världs-ledande nationerna på läkemedelsforskningens område.

I bara tre länder har företagen ökat sina forskningssatsningar som andel av BNP mer än i Danmark, nämligen i Sydkorea, Taiwan och Kina.

Det är många som bär ansvaret för att Sverige tappat mark som attraktiv och innovativ forskarnation.

Missgreppen sträcker sig över regeringar och företagsledning under åren. Lika många recept på lösningar hur den negativa trenden ska vändas kommer nu från regering, opposition och branschen själv.

Utbildningsminister Jan Björklund har som ett mer eller mindre valöfte från 2010 sagt att Sverige ska bli mottagare av Nobelpris, inte bara utdelare.

Men för att nå dit räcker inte hans förslag om satsningar på eliten och locka utländska forskare med höga löner till Sverige (DN den 9 november). Det krävs betydligt mer för att styra nationen mot en ljusare framtid där svenska framgångsrika forskare köar fram till kungens hand.

I boken ”Medicin för Sverige! Nytt liv i en framtidsbransch” utgiven häromåret av Studieförbundet näringsliv och samhälle, SNS, pekar rapportförfattarna på en rad lösningar och åtgärder som absolut måste till och i vart fall är långt viktigare än vad som finns att hämta i ett fett lönekuvert.

Det handlar bland annat om kraftigt förstärkt forskningsfinansiering, en friare ställning för universitetssjukhusen, en satsning på att bli världsledande på kliniska prövningar och uppföljningsstudier, bättre villkor för både unga och etablerade forskare och ett tydligt uppdrag för sjukvården att medverka i att bygga biomedicinska kluster.

En nyckelfråga som många återkommer till är hur man ska få i gång ett fungerande samspel mellan forskning, sjukvård och industrin.

Anders Blanck, vd för Lif (organisationen för de forskande läkemedelsföretagen), är inne på att någon måste peka med hela handen. Han hänvisar till att de danska framgångarna beror på detta, men ger även England som ett exempel där det tagits ett nationellt helhetsgrepp med en tydlig strategi för branschen.

Jan Björklund hävdar i DN-intervjun att regeringen redan sammantaget vidtar väldigt kraftfulla åtgärder. Samtidigt kommer dock flera vittnesmål från små uppväxande och möjliga spjutspetsföretag hur de stöter på patrull när de ska ta steget vidare med sina projekt till kliniska tester hos ekonomiskt hårt prövade sjukhus.

Kräftgången till trots, svensk läke-medelsforskning är inte uträknad. Ännu. Men det krävs att såväl ansvariga myndigheter, landsting och sjukhus anstränger sig. Det är ett arbete som landets statsminister och hans närmaste medarbetare måste ta kommandot över. Och det vill till betydligt kraftfullare injektioner än ”osvenska”, forskarlöner.

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

Thorbjörn Spängs är ekonomireporter. “

DN 27 okt 2013:

“4 000 småföretagare

deltog i fjol i en undersökning där organisationen Företagarna rankar myndigheters bemötande och service. I topp hamnar Bolagsverket, tätt följt av Skatteverket. Allra sist hamnar Migrationsverket.

TT “

DN 19 nov 2013 : Expertens tips.

“Viktigt hålla koll på nya trenderna”

“Försök hitta en unik idé som ligger i tiden när du ska starta eget. Om du redan har ett företag är det viktigt att då och då fundera över om din tjänst eller produkt kan vinklas om för att ligga mer i tiden och mer anpassa sig till nya kundkrav. “

“I båda fallen är det viktigt att spana in nya trender. Tidningen Driva Eget har listat 25 heta trender som det kan gå att göra affärer av nu. Kolla in listan nedan – utan inbördes ordning – och fundera över om du ska hänga på någon av dem. Läs detaljerna om varje trend på www.driva-eget.se.

1. Mobila företagare behöver nya tjänster.
2. Alkoholfritt tar över i glasen.
3. Teknikskiften öppnar för nischade konsulter.
4. Lokalproducerad mat tar sig in i snabbmatsköket.
5. Second hand är högsta mode.
6. Efterfrågan på privat vård ökar.
7. Nytt nätbeteende öppnar för jämförelsesajter.
8. Stort intresse för Extremsporter.
9. Regellättnad öppnar för rullande gatukök.
10. Ekokrav ger mer affärer.
11. Turistvåg till matlandet Sverige.
12. Nya affärer för spenderande bröllopspar.
13. E-handeln växer rekordsnabbt.

14. Uppgång för underleverantörer.
15. E-böcker slår rekord.
16. Fler aktiva seniorer vill ha jobb – och ha kul.
17. Spelbranschen visar rekordsiffror.
18. Byggboomen behöver fler jobb.
19. Utträning allt mer inne.
20. Kaffedrickare längtar efter lyx.
21. Sötsugna svenskar vill ha lyxgodis.
22. Miljöteknik får 700 miljoner.
23. Babyboom ger nya affärer.
24. Självutveckling drar in miljoner.
25. Apphajpen behöver programmerare.

Anders Andersson är Driva Egets och DN:s expert på småföretagande.
Ställ dina frågor till anders@driva-eget.se

Anders Andersson anders@driva-eget.se “

DN 19 nov 2013 :

“En fot i öst och en i väst”

“Att driva företag med någon som är bosatt i ett annat land behöver inte innebära något problem. Rickard Westberg och Henrik Flink utvecklar tv-spel tillsammans. Den ene bor i Sverige, den andre i Japan. “

“När Rickard Westberg stiger upp på morgonen i Stockholm för att börja sin arbetsdag, då är det dags för Henrik Flink borta i Tokyo att avrunda sitt pass.

– Jo, det är lite som ett 24-timmarsföretag. Det är nästan alltid någon av oss som arbetar, säger Rickard Westberg.

Tillsammans utvecklar de tv-spel i företaget Visiontrick media. För tillfället håller de på med ett projekt som de kallar för ”Pavilion”. Planen är att det ska släppas på Sonys nya konsol Playstation 4 till sommaren.

Arbetet har de delat upp mellan sig. Rickard Westberg skapar grafiken. Den skickar han sedan med filöverföringsprogram till Henrik Flink. Han sköter om själva programmeringen och ser till att allting passar ihop och fungerar. Allt administrativt som kommer med att driva ett företag turas de om att sköta. Ofta beror det på vem som är vaken när ett ärende dyker upp.

– Vi har våra roller. Sedan har vi också ett tydligt schema över vad som behöver göras härnäst. Vi planerar alltid två tre dagar framåt. På så vis är det aldrig några frågetecken kring vad man själv eller den andre ska jobba med, säger Rickard Westberg.

Över 800 mil bort berättar Henrik Flink på telefon att det är en fördel att de är så pass lika som personer och att konflikter uppstår sällan. Men även företagets storlek har varit avgörande, förklarar han.

– Det är nog ett plus att vi bara är två personer. Om vi hade varit tio hade det varit betydligt svårare att hålla ihop allt, säger Henrik Flink.

Tack vare Skype talas de vid nästan varje dag och en drös mejl skickas fram och tillbaka.

– Man måste vara disciplinerad. Vi går ju inte till jobbet på morgonen, utan arbetar hemifrån från vardera hållet. Det är också en stor del av dygnet som vi inte har någon kontakt på grund av tidsskillnaden. Då gäller det att man tar ansvar för den biten man själv ska göra klart, säger Henrik Flink.

Joakim Sundberg joakim.sundberg@dn.se “

“Veckans utmaning

Att jobba tillsammans över landsgränser.

Tre tips.

1 Titta på hur marknaden ser ut i båda länderna för en större spridning.

2 Tänk igenom hur ni ska arbeta effektivt. Det finns många gratistjänster på nätet som underlättar arbetet, exempelvis Skype, Dropbox och WeTransfer.

3 Tänk på att den här typen av arbetsupplägg kräver stor disciplin. “

DN 20 nov 2013 : OECD-rapport.

“Ljusglimtar i ekonomin – men risk för bakslag”

“Analys. Det går uppåt för världsekonomin, men ganska trögt och med risker för bakslag. Utsikterna för OECD-länderna, alltså den rika delen av världen, och för Sverige skiljer sig inte så mycket. “

“För båda räknar nu OECD med en ganska måttlig BNP-ökning på 2,3 procent under nästa år.

Vägen är lång ur finanskrisen och den djupaste recessionen sedan 1930-talet. Ekonomin i de flesta OECD-länder går fortfarande på sparlåga. I många, däribland Sverige, dröjer ännu flera år innan man närmar sig fullt resursutnyttjande.

Detta som betonas i OECD:s nya översikt av världsekonomin kan tjäna som en viktig påminnelse, särskilt när det börjar talas om stigande ökningstal som ska visa att goda tider snart är här igen. Då ska man komma ihåg att återhämtningen startar från en låg nivå där många länder fortfarande har lägre produktion än för fem år sedan.

Uppgången som OECD nu räknar med är dessutom inte särskilt imponerande. För OECD-länderna som helhet rör det sig om BNP-ökningar på 1,2 procent i år, 2,3 procent under nästa år och 2,7 procent året därpå.

Arbetslösheten sjunker endast långsamt från nuvarande genomsnitt på 8,0 procent. Inflationen är däremot mycket låg, men stiger gradvis.

Utsikterna – liksom OECD:s förslag – skiljer sig visserligen mellan olika länder, där det ser bättre ut för USA och sämre för euroområdet. Amerikanska centralbanken Federal Reserve uppmanas att börja med

på stödköpen av obligationer under 2014, medan Europeiska centralbanken i stället får rådet att vara beredd till ytterligare stimulanser. Japan, som just har tagit sig genom en chockterapi av så kallad "abonomics" (uppkallad efter premiärminister Shinto Abe), rekommenderas att gå från ord till handling när det gäller strukturella reformer.

Risken för bakslag hänger främst på USA:s politiker, vilket verkar föga betryggande. OECD varnar för ännu en budgetstrid som drivs till randen av katastrof och menar att amerikanska skuldtaket i dess nuvarande form borde slopas. Andra hot kommer från euro-områdets banker som behöver stärkas om nya kriser ska kunna undvikas. OECD varnar för återfall och pläderar för en bankunion som euroländerna ännu tycks ha svårt att komma överens om.

Sverige är inte så stort i detta sammanhang. Svenska utvecklingen ligger förvånansvärt nära OECD-snittet när det gäller både BNP och arbetslöshet.

Hos oss bedömer OECD att de främsta riskerna kommer från privata sektorns skuldsättning, särskilt om hushåll och företag skulle börja chockspara och dra ner på konsumtion och investeringar.

Ännu har detta inte hänt. Men det finns andra tecken på en sämre utveckling, utöver de ljusglimtar som beskrivs här intill. SCB redovisade nyligen att produktionen i näringslivet fick ett bakslag i september och kom med mycket låga inflationssiffror för oktober. Vice riksbankschefen Per Jansson antydde i måndags att det kan bli en räntesänkning före jul.

Om Riksbanken byter fot ska det ses som positivt. Men tyvärr kan det också vara ett tecken på att allt inte står rätt till med Sveriges ekonomi.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

Handel.

Handelsminister

[Hägg, Carina \(S\)](#)

Andra s-namnet i utrikesutskottet

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Apotek](#)

DN 9 nov 2013 : Världshandel.

“Nye WTO-chefen står inför eldprov”

“Analys. Nu är det bråttom. Senast på måndag vill nye WTO-chefen Roberto Azevêdo ha besked från världshandelsorganisationens medlemsländer om det ska bli någon uppgörelse om handelslättnader. Kan de inte enas är Doharundan om frihandel för alltid död och begravnen. “

“För ett halvår sedan utsågs brasilianen Roberto Cavalho de Azevêdo till ny generaldirektör för världshandelsorganisationen, WTO. För honom kommer nu det verkliga eldprovet när de 159 medlemsstaternas handelsministrar möts på Bali i Indonesien 3–6 december. Han har satsat hårt på att blåsa liv i den insomnade Doharundan om ökad frihandel och har inte råd med ett misslyckande.

Balimötet får stor symbolisk betydelse, men det verkliga avgörandet inträffar redan tidigare. Roberto Azevêdo och WTO-ländernas ambassadörer träffas löpande i Genève där organisationen har sitt högkvarter. Nu har han begärt besked från dem till på måndag – för att sedan själv kunna deklarerat vad som ska kunna uppnås på Bali.

Ambitionerna är denna gång mer begränsade än när Doharundan startades för tolv år sedan. Då handlade det om ett mycket omfattande frihandelsavtal, där förutsättningen var att samtliga medlemsländer skulle ställa sig bakom allt. Men detta visade sig omöjligt, framför allt genom motsättningarna mellan USA och EU på ena sidan och tillväxtländer som Brasilien, Indien och Kina på den andra.

Nu är det i stället inom två avgränsade områden Roberto Azevêdo kräver framsteg. Det handlar om förenklade handelsprocedurer och om jordbruksfrågorna. Båda är ekonomiskt viktiga, men samtidigt fyllda med intressekonflikter.

Förenklade handelsprocedurer kan låta harmlöst, men där finns möjliga vinster som är betydligt större än effekterna av sänkta tullar. För många länder är dock tullsamarbete en känslig fråga. Man är inte heller ense om vad som ska vara bindande åtaganden och vem som ska betala för genomförandet.

Jordbruket är sedan gammalt en konflikthård som det inte heller denna gång går att komma runt. Här råder stora spänningar som gäller tullmurar och subventioner, liksom olika länders syn på livsmedels-säkerhet. På alla håll finns starka lobbygrupper som utövar tryck mot sina beslutsfattare.

Utsikterna ser alltså inte strålande ut. Men klart är att Roberto Azevêdo gör en kraftinsats för att nå resultat och att han har alla skäl att inte ge upp. Vad som nu väntas från honom är därför inget slutligt besked, men däremot att han vänder sig direkt till regeringarna i de nyyckelländer som sitter med avgörandet.

Ytterst gäller det inte enbart Doharundan, som av många uppfattas som hopplöst överspelat. Men ett fiasko vid Balimötet kan smitta av sig på hela WTO, bland annat som konfliktlösningsorgan i handels-tvister. Risken finns i så fall att hela världshandeln tar skada.

Ett alternativ som nu diskuteras inom WTO är därför så kallade plurilaterala avtal där de länder som vill kan ansluta sig, medan andra står utanför. Det innebär en ambitionssänkning, men ses som bättre än att man inte alls kommer vidare.

Vad som annars väntas är fler bilaterala avtal, såsom det nyligen ingångna mellan EU (däribland Sverige) och Kanada. Handelsförhandlingarna mellan EU och USA har fördröjts av den amerikanska budgetstriden, men borde snart vara i gång igen.

Men i de sammanhangen finns WTO inte med. Bilaterala avtal har också nackdelen att små länder riskerar att missgynnas. Det finns stora

fördelar med frihandel där alla får delta på lika villkor, förutom att det verkar mycket svårt – och kanske till och med omöjligt – att nå dit.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“**Inför det stora mötet på Bali** i december koncentrerar sig WTO-chefen Roberto Azevêdo på att nå framsteg inom två områden: förenklade handelsprocedurer länderna emellan och jordbruksfrågorna. Om mötet blir ett fiasko kan det skada världshandeln.

159 länder är med
Världshandelsorganisationen WTO (World Trade Organization) är en internationell organisation som har hand om regler för internationell handel. WTO fungerar även som ett förhandlingsforum i vilket organisationens 159 medlemsländer förhandlar om gemensamma regler i syfte att underlätta handel länderna emellan. Organisationen bildades 1995.

Indiens behov av billig mat en stötesten

1 Vad handlar mötet om?

– Om frihandel. Det är det som är WTO:s uppgift, att utvidga frihandeln och att lösa handelskonflikter mellan de 159 medlemsländerna. Mötet är också ett sätt för den nye WTO-chefen Roberto Azevêdo att visa att han kan rädda vad som räddas kan av den så kallade Doharundan.

2 Och vad är den för något?

– Det är en jättelik förhandling vars mål när den startades 2001 var att utvidga frihandeln till en lång rad områden. Men skiljaktigheterna mellan medlemsstaterna har lett till att Doharundan i praktiken kollapsat. Med Balimötet försöker Azevêdo och ländernas delegationer sy ihop ett paket av mindre överenskommelser, som förenklade handels-

procedurer. Det handlar inte om tullar, utan om andra handelshinder, som regelverk och godkännande av olika produkter.

3 Varför är det så ödesmättat då?

– Därför att ett fiasko i Bali skulle skada WTO:s trovärdighet för överskådlig tid. Det finns till och med de som tror att det skulle bli dödsstöten för WTO.

4 Vad betyder det för oss i Sverige?

– Det betyder mycket. Sverige är en export-beroende nation och vår ekonomi och våra jobb gynnas av ökad frihandel.

5 Men förenklade handelsprocedurer betyder väl inte så mycket?

– Säg inte det. En överenskommelse på det området skulle enligt den ekonomiska samarbetsorganisationen OECD ge världsekonomin en injektion värd 1 000 miljarder dollar.

6 Finns det stötestenar?

– Med 159 länder runt bordet är det självklart att det kommer att finnas olika intressen. Och som alltid i sådana här sammanhang är jordbruket ett känsligt område. Ta Indiens ”food security law” (ungefär mattrygghetslagen) som exempel. Det är ett program som ger den indiska regeringen rätt att köpa upp mängder av spannmål som lagras för att sedan säljas till ett kraftigt subventionerat pris, nästan gratis, till landets fattiga.

Kritiker, inte minst bland de rika länderna, menar bland annat att risken finns att Indien skulle kunna dumpa världsmarknadspriset på spannmål till långsiktigt men för andra länders jordbrukare – men även för Indiens egna småbönder.

Hur realistiska farhågorna är kan diskuteras, men Indien och de rika länderna, däribland USA och EU-länderna, måste hitta en kompromiss – före Balimötet. “

DN 13 nov 2013 :

“WTO-uppgörelse hotad”

“Inom de närmaste dagarna måste det fram ett avgörande, om inte WTO-mötet på Bali i början av december ska misslyckas. Det säger världshandelsorganisationen WTO:s chef Roberto Azevêdo. Stora framsteg har gjorts när det gäller förenklade handelsprocedurer, medan viktiga delar av jordbruksfrågorna är ännu olösta. Men allt måste klaras om inte hela uppgörelsen ska falla, framhåller han.

Johan Schück johan.schuck@dn.se”

DN 10 nov 2013 : Näthandel. Kraftig ökning av omsättningen

“Undvik minor när du handlar över internet”

“I år kommer vi att handla varor och tjänster på internet för närmare 40 miljarder kronor. Det är nästan 10 gånger mer än för tio år sedan. E-handeln fungerar bra i Sverige, men det finns vissa saker man ska tänka igenom innan man genomför en affär.”

“Postnord och Handels utredningsinstitut (HUI) kommer på tisdag att släppa siffrorna för internethandeln genom sin E-barometer. Siffrorna är inte offentliga ännu, men enligt Postnords presschef, Per Ljungberg, fortsätter den kraftiga ökning som vi sett under senare år. Under andra kvartalet i år ökade e-handeln med 19 procent – sex procentenheter mer än tillväxttakten under andra kvartalet i fjol. Prognosen för helåret 2013 är att vi kommer att e-handla för 37,3 miljarder kronor.

Det är lätt att handla över nätet i Sverige, men någon statistik över hur många som är missnöjda, eller råkar illa ut, finns inte. Varken Allmänna reklamationsnämnden eller Konsumentverket skiljer på klagomål när det gäller e-handel och annan handel.

– Men ett problem är att man inte får varan i rätt tid, säger Cecilia Norlander, jurist på Konsumentverket.

Leveranstider blir viktiga vid den här årstiden när allt fler köper sina julklappar på nätet. Cecilia Norlander rekommenderar därför att man alltid ska ha skriftligt på löften om att en vara ska levereras inom en viss tid.

– Då är det bra att man skriver ut en orderbekräftelse till exempel, säger hon.

Ett annat råd är att man, när man köper från ett företag man inte känner till, gör en granskning av det. Man ska söka på nätet efter vad andra konsumenter har för intryck och erfarenheter av företaget.

– En enkel Googlesökning har ofta besparat kunder en massa problem, säger Norlander.

En konsument ska också i det längsta undvika att betala i förskott. En rättighet man har som kund är att hålla inne med betalningen om leveransen inte kommer som avtalats eller om det är fel på varan. Har man då betalat i förskott har man gått miste om den möjligheten.

Men det finns många som kräver hela eller en del av betalningen i förskott?

– Då får man ta med det i bedömningen. Känner man inte igen företaget, har inte handlat där förut och man hittar klagomål när man googlar det – ja, då blir det riskabelt. Då får man fundera på om man tycker att det är värt risken att betala i förskott.

Cecilia Norlander varnar också för oseriösa företag som kan dyka upp i jultider. De kan till exempel erbjuda märkesvaror till osannolikt låga priser.

– Det är väldigt bra om man funderar en gång till om en vara verkar vara väl billig. Då gäller det gamla rådet: om något verkar vara för bra för att vara sant, så är det också för bra för att vara sant.

Men Cecilia Norlander anser ändå att e-handel på det stora hela fungerar bra i Sverige. Transparensen har ökat i och med att det ofta finns konsumenter som berättar om sina egna erfarenheter på nätet.

– När ett företag får många klagomål, så märks det, konstaterar hon.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

“Tänk på det här

Så här gör du om du är missnöjd med en vara eller tjänst du köpt på nätet.

Vänd dig alltid till företaget och berätta varför du är missnöjd. Du kan kräva att felet rättas till, att du ska få ett prisavdrag, eller till och med häva köpet. Du kan reklamera en vara under tre år från köpet, men det får inte gå mer än två månader efter att du upptäckt felet. Kom ihåg att konsumentköplagen bara gäller mellan privatpersoner och företag. Har du köpt av en privatperson är ditt skydd sämre och då gäller det att du har ett avtal med säljaren.

I Sverige har du 14 dagars ångerrätt. För europeiska nätbutiker gäller sju arbetsdagens ångerrätt. Du har rätt att få pengarna tillbaka, men du måste betala returfrakten.

Om nätbutiken du köpt från är svensk kan du få hjälp via konsumentvägledningen i din kommun. Är den europeisk kan du vända dig till Konsument Europa, konsumenteuropa.se “

DN 10 nov 2013 :

“Elektroniska tjänster räddning för hotade butiker”

“Håller en blomstrande näthandel på att göra den fysiska butiken utrotningshotad? Inte alls. Enligt Theresia Philip på varumärkesbyrån Bas kommer i stället den digitala butiken att flätas samman med den fysiska. “

“Inom flera branscher har näthandelns kraftiga tillväxt fått kännbara konsekvenser för de fysiska butikerna. Bokindustrin är möjligen det mest dramatiska exemplet.

Men trots att marken gungar i förekommande fall är Theresia Philip övertygad om att den fysiska butiken har en framtid. Hon får medhåll av Arne Andersson, e-handelsexpert på Postnord.

– Bokbranschen är inte körd, men den är körd för nyetableringar. När det gäller böcker och resor så gick övergången till e-handel väldigt smidigt. Konsumenten kunde se nyttan på en gång, det behövdes ingen pedagogisk transportsträcka, säger Arne Andersson.

Han säger att det stora intresset för att köpa resor på nätet bör kopplas till branschens förmåga att beskriva resmålen på ett målade och berättande vis.

– Resebranschen är oerhört bra på storytelling på nätet. I både text och rörlig bild, särskilt integrerat. Och man förmedlar en positiv känsla. Det går inte att enbart förlita sig på tekniken. Du måste kunna leverera ett övertygande innehåll på sajten.

Här finns en lite sorglig ironi. Enligt Arne Andersson är det i någon mån ett misslyckande att livs levande försäljare överträffas av sina digitala motsvarigheter när det gäller att levandegöra en vara eller en tjänst.

Varumärkesexperten Theresia Philip tror att den fysiska butiken i allt högre grad kommer att bli en marknadsföringskanal. En arena för varumärkesbyggande där fokus inte enbart ligger på säljvolymen.

Men den avgörande trenden är att digitala och fysiska butiker kommer att flätas samman.

– I Sverige är vi ganska dåliga på det här. Men i såväl London som New York finns flera lysande exempel. I Alexander McQueens flaggskeppsbutik i London finns en digital spegel där du kan fota de kläder du provar och dela bilderna i sociala medier, säger Theresia Philip som också noterar att digitala aktörer nu tar steget in i den fysiska världen.

– **Babyshop.se** har till exempel öppnat en butik i Sturegallerian i Stockholm. Jag tror också att vi kommer att få se digitala köpcentrum i framtiden. Virtuella gallerior som du kan gå in i, ungefär som ett spel. Och där inne kan du exempelvis klicka dig vidare till H&M:s sajt, säger Theresia Philip.

Finns det då något som är omöjligt att sälja på nätet? Nej, inte om du frågar Arne Andersson.

– Jag vill nog påstå att allt går att sälja. Nu tyder mycket på att de områden som kommer att ta fart närmast är byggvaror, skönhet och hälsa. Även segmentet leksaker växer.

Livsmedel är emellertid fortfarande ett sorgsbarn, något som har både kulturella och logistiska förklaringar.

– Det kostar väldigt mycket, både tid och pengar, att plocka varorna i butiken och köra ut dem. I exempelvis England har det däremot gått väldigt bra. Det har förmodligen att göra med djupt rotade traditioner vad gäller hemleveranser. Det började redan med mjölkbuden, säger Arne Andersson.

Marianne Björklund: marianne.bjorklund@dn.se

Andreas Nordström andreas.nordstrom@dn.se “

DN 10 nov 2013 : Maria Crofts:

“Jag vill inte längre bidra till butiksdöden”

“Många undersöker och jämför varorna i en butik men handlar dem på nätet. Det är lätt att förstå och jag är den första att erkänna att jag gör det. Men det är först på sistone som jag insett att det kan leda till att de traditionella affärerna tvingas slå igen. “

“Ögonöppnaren var en artikel här i DN Ekonomi för ett par veckor sedan. I artikeln beskrevs de hårdnande villkoren för barn- och babybutiker.

Ett av problemen är att kunderna använder de traditionella butikerna som utställningshallar där de kan se och jämföra varorna, medan själva köpet sker i en internetbutik. När kunderna väl bestämt sig för en viss vara är det lätt att hitta det lägsta priset genom några klick på en prisjämförelsesajt.

Konkurrensen slog ut en av de större aktörerna, Barnens Hus, i augusti och de tre butikskedjorna som finns kvar filar som bäst på strategier för att överleva.

Jag är en stark anhängare av e-handel och anser att den har många fördelar trots att jag bor i huvudstaden med ett närmast oändligt utbud. En av de största vinsterna är att jag kan gå och hämta paketet med varan på ett utlämningsställe nära mitt hem och på en tid som passar mig.

Jag har heller aldrig varit särskilt orolig för att mina kortuppgifter ska hamna i orätta händer.

När e-handeln tog fart var det många som drog sig för att handla med kortet på nätet. Den rädslan har uppenbarligen minskat samtidigt som

det troligen blivit vanligare med olika strategier för att minska oron.

Att företaget skickar hem en faktura som betalas som en vanlig räkning kostar ofta ett par tior men kan ändå vara ett bra alternativ för den som inte vill lämna ut kortuppgifterna.

Ett annat tips är att handla på nätet med ett särskilt kort knutet till ett konto dit du för över pengar när du ska e-handla. Eftersom det vanligtvis inte finns några pengar på kontot behöver du aldrig oroa dig för att dina kortuppgifter ska hamna i orätta händer. Fler tips får du i artikeln här bredvid.

Precis som många andra går jag ibland till en fysisk butik för att kolla in utbudet och få goda råd av expediterna innan jag köper en dyrare vara. I mitt fall rör det sig oftast om elektronik och då hamnar pengarna för det mesta hos det företag jag besökt, trots att köpet sker i nätbutiken.

Men visst, ibland sker inköpet på nätet och inte där jag klämde, provade och ställde frågor om varan. Och det är i de lägena jag har bestämt mig för att tänka till lite extra.

För jag vill inte bidra till att städernas butiker med kunnig och tjänstvillig personal ska bli lika sällsynta som lanthandlarna i glesbygden.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN 12 nov 2013 :

“E-handlare slarvar med information”

“Många näthandlare slarvar med att informera om kundernas rättigheter. ”Ett kraftigt underbetyg”, enligt Konsumentombudsman (KO) Gunnar Larsson.

Av de 339 webbplatser som Konsumentverket granskade hade mer än hälften, 183 stycken, brister.

Det handlade bland annat om felaktig information om reklamations- och ångerrätten och otillåtna krav för uppsägning.

Konsumenterna kan alltså inte lita på informationen, konstaterar KO.

TT “

DN 13 nov 2013 : Smuggling.

“Containrarna var fyllda med kopierade varor”

“13 000 leksaker har stoppats av Tullverket i en särskild insats mot piratkopior. Men de beslagtagna produkterna utgör bara en liten del i en ständig ström av kopior. Vinsterna är stora och riskerna små för den som säljer de illegala varorna. “

“”Operation Piraten” pågick under den första veckan i oktober. Insatsen innebar att Tullverket lade särskild kraft på att störa inflödet av piratkopierade produkter till Sverige.

– Vi riktade in oss på trafik från Kina, försändelser med postkurirer och containers, säger tullens nationella specialist Per Holgersson.

Resultatet av insatsen: 13 000 piratkopierade leksaker och 1 000 klädesplagg till ett sammanlagt värde av över 3,3 miljoner kronor.

Det största fyndet gjorde man i Göteborgs hamn.

– Det var flera containrar från Asien som innehöll bland annat plastdockor och radiobilar. Vi vet ännu inte var det var på väg. Det är inte alltid så lätt att följa upp för oss. Många gånger är det vanliga företag som inte vet att de gör något olagligt, säger Albin Plevljak, analytiker hos Tullverket i Göteborg.

Piratkopierade radiobilar är kanske mindre dramatiska fynd än tullens andra fokusområden som knark och vapen, men fortfarande mycket allvarligt, enligt Tullverket.

En del av de tillslag som tullen gör hamnar hos Kemikalieinspektionen. Där har man tidigare upptäckt farliga ämnen i just el- och plastleksaker som fastnat i tullens kontroller.

– Det kan vara giftiga ämnen som är till för att göra plasten mjuk. I Sverige är det förbjudet att använda i leksaker, eftersom ämnena kan påverka hormonsystemet och ge fortplantningsstörningar, säger Frida Ramström, inspektör på myndigheten.

I elprodukterna kan det finnas bly som framför allt är farlig när leksakerna slängs och blir avfall.

– Lagstiftningen kring farliga ämnen har kommit längre i Europa, men den största tillverkningen sker i Asien. Därför är det upp till de enskilda leverantörerna att ha koll på vad de importerar, säger Frida Ramström.

Det är ovanligt att Tullverket hittar så mycket leksaker som i Göteborg. Desto vanligare är kläderna som också upptäcktes under insatsen. Piratkopior av dyra lyxmärken som beställs över nätet och levereras direkt hem till köparen.

Tullverkets specialist Per Holgersson säger att det är svårt att stoppa införseln.

– Det är en stor risk för säljaren att smuggla in 1 000 par jeans till Sverige. I stället låter man kunderna beställa över internet, och så skickas beställningarna direkt vidare till producenten i exempelvis Kina. Därifrån skickas varan direkt hem till kunderna. Säljaren behöver bara sköta kontakten och riskerar inget, säger Per Holgersson.

Ett annat vanligt sätt är att produkterna säljs via sajter för begagnade varor, som Tradera och Blocket. Där reagerar inte lika många på att dyra märkeskläder säljs långt under inköpspris.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

DN 13 nov 2013 : Smuggling.

“Nätverk ska stoppa kunderna”

“ Viagra, gorgonzola och leksaker. Piratkopior finns inom handelns alla områden. Nu ska sju myndigheter samarbeta för att få svenskarna att sluta köpa kopiorna. “

“I Europa upptäcks piratkopierade produkter till ett värde av runt 8 miljarder kronor varje år.

I Sverige ligger värdet på tullens tillslag mellan 30–50 miljoner kronor årligen.

Det är en försvinnande liten del av hela den misstänkta handeln med kopior i Europa. Exempelvis påstår italienska lantbruksorganisationen Coldiretti att kopior av italienska matvaror omsätter 440 miljarder kronor årligen.

I Sverige är marknaden för piratkopior mindre, men fortfarande ett stort bekymmer, enligt polisens nationella samordnare Paul Pintér.

– Här i Sverige sker den stora handeln så klart på nätet, men det finns också en del butiker som säljer kopior, säger han.

Att försöka få stopp på producenterna har visat sig lönlöst. Därför ska sju svenska myndigheter gå ut i en informationskampanj till jul, för att få svenskarna att sluta köpa piratkopior. Inga kunder, ingen handel.

En av myndigheterna är Läkemedelsverket. DN har tidigare skrivit om den omfattande handeln av narkotikaklassade läkemedel över internet. Men även mindre starka preparat kopieras och säljs på internetapoteken.

– Det är mycket kosmetika och potensmedel. Det är ofta väldigt svårt för en privatperson att skilja kopian från originalet, säger Monika Johansson, gruppchef vid Läkemedelsverkets laboratorium.

Ibland är produkterna verkningslösa, men de kan också innehålla helt andra substanser eller doser som är alldeles för höga. I Sverige har man hittat ämnet stryknin i piratkopierade potensmedel. Ett ämne som kan vara dödligt även vid små doser.

En annan typ av piratkopior som många kanske inte ens tänker på att de köper är matvaror. Livsmedel som har skyddade ursprungsbeteckningar, som gorgonzola och Kalixløjrom, är särskilt åtråvärda för piratkopierarna.

När Livsmedelsverket kontrollerade restauranger för två år sedan hade upp till 80 procent av dem piratkopierade produkter på menyn.

– Konsekvensen är helt enkelt att man får en sämre vara till ett högre pris, säger Pontus Elvingsson på Livsmedelsverket.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“**Fakta.**

Myndigheterna i Nätverket mot piratkopiering: Bolagsverket, Konsumentverket/Konsument Europa, Läkemedelsverket, Polisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. “

DN 15 nov 2013 : DN granskar. Tiggarna i Stockholm

“**Sexköparna kommer fram när han tigger**”

“**Tiggaren Dimitri, 25, säljer sig till män i Stockholm för att kunna skicka hem mer pengar till familjen i Rumänien. – Första torsken kom fram till mig här, när jag satt och tiggde på torget, säger Dimitri.** “

“Odenplan, Valhallavägen, Södermalm. Dimitri räknar upp adresserna där han och andra tiggare sålt sex under de fem månader han varit i Sverige. Torskarna söker upp honom på gatan när han går och skramlar med sin pappersmugg.

Dimitri försöker beskriva vilka de är, männen som brukar komma fram till honom när han tigger och erbjuda pengar i utbyte mot sex.

– Det kan vara vem som helst. De flesta ser rätt städade ut, säger Dimitri. De kan vara trettio, fyrtio, femtio år, ibland till och med åttio år gamla.

Han är noga med att poängtera att det endast handlar om pengar. Dimitri är heterosexuell och har en romsk fru som tigger i Stockholm. Han hade mycket hellre sålt sig till en kvinna för de summorna, men ”säg den kvinna som betalar för sex?”

– Jag har då aldrig träffat någon.

Trehundra kronor för ett samlag. Tvåhundrafemtio för oralsex. Vissa erbjuder ännu mer, säger Dimitri – upp till tusen kronor.

– Det är en veckas tiggeri på tio minuter. Svårt att säga nej till, konstaterar han kallt.

Han brukar blunda och låtsas att det är hans fru, säger han.

– Det här handlar bara om pengar. Inte om något sexuellt. Vad skulle du göra om din mamma var sjuk och inte hade råd att besöka sjukhuset? säger Dimitri.

Dimitri var bara nio år när han blev bortgift första gången. Flickan, som föräldrarna hade valt, var fem år äldre och kom från en högre samhällsklass. Förhoppningen var att gifta in sonen i en familj med pengar. Men Dimitri trivdes inte med sin hustru.

– Jag stod inte ut utan skilde mig och då hade vi plötsligt inga pengar kvar.

När han var tretton år skickades han utomlands för att hitta ett jobb och kunna försörja familjen. Dimitri fick ett städjobb i Madrid, men när krisen kom bommade arbetsplatsen igen. Då började han i stället tigga för att få ihop pengar.

Han minns med obehag första gången han sålde sig. En äldre man kom fram och viftade med en bunt sedlar. ”Om du följer med mig kan du få alla de här pengarna”. Dimitri tittade på sina intjänade fem euro som låg i koppen. Blotta tanken på att ha sex med en man fick det att vända sig i magen. Hemma i Rumänien var han känd som en riktig tjejtjusa-re. Men när mannen tog fram den stora sedelbunten var det som om något tog över hans vilja.

Efteråt kände 20-åriga Dimitri sig äcklig. Han kunde inte få bort bilderna av den äldre mannen ur huvudet. Pengarna skickade han hem direkt.

– Det var verkligen inget jag tyckte om, det förstår du väl, det är väl självklart. Men jag gjorde det för pengarna. Om du behöver pengar är det normalt. Många av oss gör det.

Han bestämde sig för att aldrig göra det igen, men varje gång sedlarna åkte fram tappade han fattningen.

Efter tio år i Madrid fick Dimitri resa hem igen. Men efter några månader tog pengarna slut. Dimitri fick -återigen uppdraget att åka utom-lands för att dra in pengar. Den här gången gick resan till Sverige dit romer hade börjat resa för att tjäna pengar. Han reste med sin svärfar som hade tiggat i Stockholm i två, tre år.

– Vi var en stor grupp som reste hit ihop. Säkert femtio romer. Folk sa att man kunde tjäna stora pengar på att tigga i Sverige.

Dimitri kom till Stockholm i januari i år. Under vintern hände det att han tjänade ihop 300 kronor per dag vilket gav en månadslön på cirka 7 000 kronor, nästan sju gånger så mycket som hans mamma tjänade på sitt jobb i klädfabriken hemma i Rumänien.

Det dröjde dock inte länge förrän personer med andra intentioner än att lägga pengar i muggen kom fram till den stilige unge tiggaren. Första kunden i Stockholm var en man på 35 år som bodde på Södermalm.

– Han visade upp plånboken, tog upp en femhundralapp och gestikulerade att jag skulle komma med honom.

Hur ofta kommer folk fram?

– Ofta. Jag skulle kunna göra det flera gånger i veckan om jag ville. Eller nu i kväll. De vet ju var jag finns.

Det piper till i Dimitris telefon. Det är ett sms från en man i Stockholms innerstad som han sålt sex till vid fyra tillfällen. Mannen har fru och barn och vill att Dimitri kommer hem till honom på lunchrasten, när familjen är borta.

Men Dimitri svarar inte på smset. Senaste gången han sålde sex var den sista, säger han.

– Aldrig mer ska någon äcklig gubbe få köpa mig för sina pengar. Hur mycket han än erbjuder. Jag är inte till salu längre, säger han.

Han vill att jag skriver att han inte vill något hellre än att arbeta med något riktigt i stället för att tiggas. Jag försöker förklara att det blir svårt eftersom han inte vill visa sitt namn eller bild i tidningen.

Dimitris ögon svartnar. Pannan rynkas. Det hade han inte tänkt på. Han är tyst och tänker en lång stund medan han avväger för- och nackdelar.

– Nej, det går inte, säger han. Jag vill inte att någon ska veta.

Jag frågar honom vad han helst av allt skulle vilja arbeta med svarar han direkt: städning!

– På hotell, i restaurang – allt! -säger han på spanska. Jag kan städa hela Stockholm, säger han exalterat och gör en yvig gest med armarna.

Dimitri heter egentligen något annat.

Josefine Hökerberg josefine.hokerberg@dn.se “

DN 15 nov 2013 : DN granskar. Tiggarna i Stockholm.

“Polisen hinner inte med: ”200–300 säljer sig varje dag” “

“Flera tiggare berättar för DN om männen som söker upp dem på Stockholms gator och erbjuder pengar i utbyte mot sex. – Den här informationen har nått oss också, säger Simon Häggström polis vid prostitutionsgruppen i Stockholm. “

“På internet finns en tråd om hur man ska bära sig åt när man vill köpa sex av tiggare - vilka offentliga toaletter som gäller och hur mycket pengar man ska erbjuda.

Flera tiggare DN har talat med säljer sin kropp till personer som söker upp dem på gatan. Prostitutionen äger rum i lägenheter, parker och på videoklubbar i staden.

– Ibland vill de att man ska följa med till en park men ibland vill de att man följer med dem hem. Då kan man få lite mer betalt, säger en tiggare som vill vara anonym.

– Vi bor ju i tält, så det kan vara skönt att få sova i en säng någon gång. Men det här är bara något vi gör för pengar. De flesta av oss har fru och barn i Rumänien, säger tiggaren Petri.

Uppgifter om att män köper sex av tiggare i Stockholm har även nått polisen. Simon Häggström är polis vid Citypolisens prostitutionsgrupp.

– Den informationen har nått oss också, underrättelsevägen. Det är ganska färsk information från vår del. Det ligger i sakens natur att det är de socialt utsatta som hamnar i prostitutionssvängen så jag blir inte vidare förvånad över att det förekommer. Det finns en intressant ny

tråd på en internetsajt där sexköpare i Stockholm diskuterar hur man ska gå till väga för att få napp hos en tiggare, vad man gör om man blir nekad och vilka offentliga toaletter man kan gå till för att bli avsugen, berättar han.

– Enligt den information som nått oss är det främst yngre rumänska kvinnliga tiggare som man köper sex av, men det finns säkert åt båda hållen.

Arbetar polisen med det här?

– Det här är inte något vi tittar på i nuläget. Det är något som borde kollas, eftersom det gäller utsatta människor, men vi är två poliser som arbetar med prostitution och i nuläget hinner vi inte ens med våra vanliga områden, internetprostitution och gatuprostitution. Varje dag ligger mellan 200 och 300 män och kvinnor ute till försäljning och vi kanske kan få tag på en sexköpare per dag. Det är en droppe i havet, säger Häggström.

För DN berättar tiggare om mannen i Vasastan som erbjuder husrum, mat och pengar i utbyte mot sex. Och företagaren på Östermalm som är stammis hos flera av de unga romerna.

Under natten har Petri och hans vän varit där på fest. De har pengar i handen som de ska skicka hem till familjen med Western Union. Båda killarna har fru och barn hemma i Rumänien.

Vad säger din fru?

– Jag säger inget men hon blir ju självklart glad att jag skickar hem mer pengar, säger Petri.

Petri är ett fingerat namn.

Josefine Hökerberg josefine.hokerberg@dn.se “

DN 17 nov 2013 : Utrikeshandeln.

”Nu riktar vi om exportstöd till länder i Asien och Afrika”

“För stort fokus på Europa. Svensk export behöver inriktas på de marknader som ger bäst förutsättningar för företagen att expandera. Därför riktar regeringen nu om de handelsfrämjande åtgärderna och prioriterar 20 länder i bland annat Asien och Afrika, skriver handelsminister Ewa Björling. “

“Den europeiska skuldcrisen har försvagat Europas position i världsekonomin. Men krisen har bara påskyndat en utveckling som vi länge noterat. Utrikesdepartementets prognoser tyder på att Sveriges exportutveckling till Asien och Oceanien fram till 2017 kommer att vara mer än dubbelt så stark som till EU. Utrikeshandeln utgör en hörnsten för Sveriges välstånd och därför måste det ske en anpassning av handelsfrämjandet till ett landskap där marknader i fjärran växer snabbare än mer traditionella marknader.

Handelsfrämjandet är i dag en viktig uppgift för alla Sveriges ambassader. Samtidigt är det slående att så mycket som 40 procent av medlen för ambassadernas handels- och Sverige-främjande fortfarande går till att främja i Europa.

När jag i dag reser till Sydkorea och Japan markerar det startpunkten för en omställning av handelsfrämjandet mot marknader med särskild exportpotential för svenska företag och där offentliga främjandeinsatser gör störst nytta. Regeringen satsar nu tre miljoner kronor på att utöka och vässa våra ambassaders handelsfrämjande på 20 prioriterade marknader. Därmed får våra ambassader i utvalda länder extra resurser att hjälpa svenska företag.

Initiativet är också nödvändigt mot bakgrund av hur relationer mellan länder formas i den moderna ekonomin jämfört med hur det var förr. Varken politiken eller diplomatin har längre monopol på relationsskapande. Handel, investeringar och internationella affärer bygger nya och allt viktigare broar. Globaliseringen har således gjort ekonomiskt utbyte till den viktigaste länken mellan Sverige och merparten av världens länder. Detta i sin tur har förstärkt betydelsen av ambassadernas arbete med att främja svenska ekonomiska intressen.

De utmaningar som Sverige nu möter skapar ett brinnande behov av att effektivisera handelsfrämjandet. Regeringen har genomfört viktiga reformer för att säkra Sveriges möjligheter till ökad export och välfärd, inte minst genom specifika initiativ som att inrätta en ny och vassare organisation för export- och investeringsfrämjande, Business Sweden, men också genom stora satsningar på infrastruktur, forskning och ett förbättrat näringslivsklimat. Vi är dock inte nöjda. Jag är övertygad om att främjandet behöver förstärkas gentemot viktiga handelspartner, stora tillväxtmarknader och framväxande ekonomiska centra.

De 20 prioriterade marknader som ska leda skiftet av handelsfrämjandet är utvalda på basis av en ny och omfattande ekonomisk analys. Analysens metod bygger på ett antal makroekonomiska nyckelfaktorer som identifierar dels maximal exportpotential, dels var det finns särskilda behov av offentliga insatser för att överkomma exporttrösklar i form av bristande kunskap hos näringslivet, imperfekt konkurrens och höga handelshinder. Faktorerna är ekonomisk storlek, tillväxtutsikter, grad av ekonomisk frihet samt särskild exportpotential för svenska företag.

Exportpotential är en viktig variabel i sammanhanget. Det har ofta hävdats att Sverige förlorar globala marknadsandelar och att det skulle vara ett tecken på minskad styrka i vårt näringsliv. Denna syn är emellertid missvisande eftersom globaliseringen gjort att fler länder är

med och konkurrerar än tidigare. Vad som är viktigare är hur svensk export presterar jämfört med liknande länder. Det är så vi kan identifiera om det finns marknader där Sverige kan prestera bättre.

Analysen mäter därför Sveriges exportgrad till specifika utlandsmarknader i förhållande till Finland, Danmark och Tyskland. Dessa länder har tillsammans en bransch- och industristruktur som i hög utsträckning liknar vår egen. Om dessa jämförelseländer har en betydligt högre export till en marknad än Sverige ska detta tas med i kalkylen.

Utifrån den unika analysen har 20 länder identifierats där handelsfrämjandet, särskilt vid våra ambassader, kan spela en mycket viktig roll. Länderna delas in i följande tre kategorier:

1 USA, Tyskland samt de två länder jag nu besöker, **Sydkorea** och **Japan**. Dessa länder är stora marknader med ytterligare exportpotential för svenska företag.

2 Brasilien, Indien, Kina och **Ryssland**. Det är tillväxtmarknader där graden av ekonomisk frihet är låg, vilket skapar särskilda behov av stöd i form av ”dörröppnare”.

3 Angola, Förenade arabemiraten, Indonesien, Irak, Israel, Kazakstan, Mexiko, Nigeria, Saudiarabien, Sydafrika, Turkiet och **Ukraina**. Dessa länder har både en stark exportpotential och lämnar många gånger mycket övrigt att önska vad gäller ekonomisk frihet, vilket försvårar för svenska företag.

Genom att tillföra tre miljoner extra till utvalda svenska ambassader tar Sverige ett viktigt steg i riktning mot större fokus på marknader med betydande potential och där näringslivet generellt har ett stort behov av stöd. Syd Korea och Japan är utmärkta exempel och under mitt besök kommer jag särskilt att uppmärksamma sektorer där Sverige är ledande, såsom miljöteknik, life science, IT samt de kreativa näringarna.

En viktig fråga är hur oppositionen vill möta de utmaningar som Sverige möter på exportfronten. Socialdemokraterna talar sig varma om exporten men som enda riksdagsparti var de emot initiativet att bilda ett nytt och vassare organ för export- och investeringsfrämjande genom en sammanslagning av Exportrådet och Invest Sweden. Miljöpartiet vill göra det svårare för företag att verka och växa i den globala ekonomin genom att beskatta det mesta som rör sig, en oklok politik om man vill främja en verksamhet som per definition kräver transporter. Vänsterpartiet har högljutt klagat på mitt arbete med att öppna dörrar för svenska företag på svåra marknader i stället för till exempel Norge.

Charles Darwin ska ha sagt att det inte är den starkaste som överlever utan den som är bäst lämpad att hantera förändring. Om Sverige ska förbli ett föregångsland i en allt mer konkurrensutsatt världsekonomi behöver handelsfrämjandet fokusera på de marknader som ger bäst förutsättningar för våra företag att expandera.

Ewa Björling, handelsminister (M) “

DN 17 nov 2013 : Avtal på internet.

“Föräldrar har rätt att häva barns nätköp”

“Marknadsdomstolen slår fast att det inte är förbjudet för företag att sluta avtal med barn på internet. Men det betyder inte att avtalen är bindande. Samma regler gäller på internet som i det vanliga livet där föräldrarna kan upphäva barnens köp.”

“I juni kom Marknadsdomstolens dom i tvisten mellan Konsumentombudsmannen, KO, och före-taget Sulake som driver Habbo, en internetsajt för barn. Domstolen slog fast att barn kan ingå avtal på sajten.

När domen kom gjorde KO, Gunnar Larsson, ett skarpt uttalande i ett pressmeddelande. ”Domen innebär att tveksamma affärsmetoder prioriteras på bekostnad av barns och föräldrars trygghet. Skyddet för barn och föräldrar fungerar uppenbarligen inte.”

Domen och KO:s uttalande kunde tolkas som att det är fritt fram för företag att sluta bindande avtal med barn på internet. Men så är det inte, och domen har inte förändrat någonting när det gäller barn och avtal. Föräldrarna kan fortfarande klaga på köp barnen gjort på internet och hävda att de inte ska betala.

Så fort vi köper någonting ingår vi avtal och det gäller även minderåriga. När Kalle handlar lördags-godis ingår han ett avtal med butiken likaväl som när han köper en spelkonsol. Skillnaden är att handlaren har större anledning att se upp när det gäller den dyra spelkonsolen än godiset för någon tia.

Föräldrarna kan häva köp för så stora summor att det inte kan anses vara helt klart att de underförstått gett sitt samtycke. Handlaren riskerar att få ta tillbaka spelkonsolen, medan det är fritt fram för godiset.

Samtycket är en central punkt i Marknadsdomstolens dom. KO ville att föräldrarna alltid skulle behöva ge sitt samtycke före ett köp på internet, medan domstolen anser att det räcker att samtycket sker i efterhand precis som i en fysisk butik.

I mitten av september presenterade det tidigare justitierådet Torgny Håstad sina slutsatser kring avtalsvillkoren för köp genom läsplattor och mobiler i en utredning som regeringen beställt.

– Företag får sälja till barn, men barnen är inte bundna av detta köp. Förmyndaren får då chansen att häva avtalet, säger han.

När det gäller mindre köp med kontanter eller mobilens kontantkort kan det anses vara underförstått att föräldrarna samtyckt, men upprepade köp som hamnar på telefonräkningen är en annan sak.

Många föräldrar oroar sig för att telefonen ska stängas av om de inte betalar räkningen som innehåller barnens köp på internet.

– Barn kan inte ingå avtal på kredit. Det är också möjligt att stänga av telefonen partiellt så den inte går att använda för betaltjänster, säger Torgny Håstad.

Konsumentminister Birgitta Ohlsson hänvisar till Håstads utredning och hans slutsatser att problemen med barns köp på internet går att komma åt inom den nuvarande lagstiftningen.

– Vi har förbud mot direktreklam till barn under 16 år, förbud mot köpuppsmaningar och förbud mot aggressiv marknadsföring. Om vi har så pass tuff lagstiftning i den verkliga världen måste vi ha det i den digitala också, säger hon.

Men hon säger samtidigt att de finns skäl att studera de domar som finns.

– Vi ska gå igenom domarna ett varv till och se om man kan gå vidare, säger hon.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

“Så resonerade Marknadsdomstolen

Den senaste domen om företag som säljer tjänster till barn på internet kom i somras. Domen gäller företaget Sulake som driver det virtuella hotellet Habbo, tidigare Habbo Hotell. Konsumentombudsmannen,

KO, drev fallet efter att ha fått in många anmälningar från föräldrar.

Domen kan delas upp i två delar: Föräldrars samtycke. Domstolen slår fast att avtal som sluts med barn bara gäller om föräldrarna samtycker. Men också att Sulake inte gör något fel eftersom det är möjligt för föräldrarna att ge sitt godkännande i efterhand. Komplicerad avtals-text. När anmälningarna gjordes, 2010, bestod avtalet av fyra sidor tätskriven text. Domstolen konstaterar att avtalet är komplicerat men att det inte strider mot några bestämmelser att ha sådana avtal med barn.

Så stoppar du köpen

Ta reda på hur spelen fungerar och prata med barnen om de kostnader som kan uppstå.

Spärra hemtele- fonen och barnens mobiler för betaltjänster. Din operatör vet hur du gör.

Spärra webbsidor som du inte vill att barnen ska besöka.

Spärra din mobil eller surfplatta för köp inne i appar. På

Konsumentverkets hemsida står det hur du gör.

Lämna inte ut dina lösenord till barnen.

Barns avtal kräver godkännande

För att få ingå avtal måste man vara 18 år. Det innebär att föräldrar måste samtycka till barns köp.

Undantagen är minderåriga som redan har flyttat hemifrån och köper saker till sitt eget hushåll och 16-åringar som tjänat sina pengar själva.

Minderåriga kan aldrig handla på kredit.

Det är upp till den som säljer varan eller tjänsten att se till att den som köper inte är minderårig och att avtalet ingåtts med en myndig person.

Annars gäller inte avtalet.

Använder barnet föräldrarnas mobil-telefon eller kort för att betala på nätet har företaget ingen anledning att tro annat än att det är föräldern som ingått avtalet. På mötesplatser på nätet som vänder sig direkt till barn måste företagen kontrollera att barnet har föräldrarnas godkännande.

Källa: Konsumentverket, DN “

DN 17 nov 2013 : Avtal på internet.

”Helt fel att bolag får göra affärer med barn”

“Monika Allöv Andersson är en av de föräldrar som anmälde barnsajten Habbo till Konsumentombudsmannen. Hon tycker att det är fel att sajter som vänder sig direkt till barn kan ta betalt.

– Barn har ingen inkomst, säger hon.“

“Monika Allöv Andersson skrev till Konsumentombudsmannen 2010 när hennes son Linus Andersson var nio år. Sonen var ofta inne på Habbo Hotell, som det hette då, och frestades att köpa sajtens speciella valuta Habbomynt.

Mynten behövs för att inreda sajtens hotellrum och de går att köpa genom att ringa ett samtal, genom sms eller med betalkort. Kostnaden kommer på telefonräkningen eller debiteras på kortet. Barnen kan också chatta med varandra på Habbo och köpa och sälja saker.

Linus Anderson ville, precis som många andra barn, köpa mynt för att inreda sitt rum på sajtens.

– Han bad hela tiden att få köpa Habbomynt. Jag blev väldigt trött på tjetet och gick in och spärrade kontot på Habbos hemsida, säger Monika Allöv Andersson.

Därmed trodde hon att saken var ur världen. Men då visade det sig att Linus kunde logga in ändå genom att använda sitt konto på Facebook.

– Alla barn har Facebook och de lär sig snart hur man kringgår åldersgränsen, säger Monika Allöv Andersson.

Men sonen köpte inga mynt utan att fråga om lov trots att han enkelt kunnat göra det.

– Därför förlorade vi inget. Om han inte förstått att han skulle fråga kunde han ha köpt för sådana summor att vi tvingats gå ifrån huset för att betala räkningarna, säger Monika Allöv Andersson som känner andra föräldrar som fick stora problem.

När hon gjorde anmälan var hon irriterad på det ständiga tjetet samtidigt som hon var övertygad om att företaget inte hade rätt att göra affärer med så små barn.

– Jag tycker inte att man ska behöva ta en sådan diskussion med sitt barn. Det är en onödig konflikt.

När Monika Allöv Andersson fick veta att Marknadsdomstolen slagit fast att företag kan sluta avtal med barn på internet utan föräldrarnas medverkan blev hon både arg och förvånad. Även om avtalen inte är bindande skapar de problem.

– Jag kan visserligen bestrida fakturan men det blir en onödig konflikt i familjen, säger hon.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN 17 nov 2013 Krönika.

“Dan Lucas: Ett oskick att få kredit utan att be om det”

“Lägst att betala. Det är inte ovanligt att det står så på din faktura, men då ska du se upp, för det blir garanterat dyrare än om du betalar hela fakturan. “

“Jag beställde nya vinterdäck häromveckan och fastnade för ett märke som fått bra betyg i olika test. Leveransen gick som ett klockverk och nej, jag skulle inte betala förrän jag fått däcken och hunnit inspektera dem.

Det var när jag fick räkningen som jag reagerade. Den kom inte från däckfirman utan från ett bolag som köper deras fakturor.

På den stod visserligen att hela räkningen med frakt och moms skulle gå på 4 633 kronor. Men det som stod längst ned på fakturan och i fet stil var 139 kronor.

Just det, det var ”lägst att betala”. Jag hade fått en kredit utan att jag ens bett om det.

Deras kundtjänst säger att det är ett ”erbjudande” och att man inte behöver acceptera det.

Det är sant, men det är fortfarande ett oskick. Den som inte uppmärksammar detta när han eller hon ska betala räkningarna i slutet av månaden, kan av rent misstag betala den mindre summan och därmed betala dyrt för sina varor.

Det kan också verka lockande för den som har svårt att få pengarna att räcka månaden ut; 139 kronor i stället för 4 633 är en betydligt mindre belastning på kontot.

Den månaden, vill säga. Men det kommer surt efter när det tycks som om man aldrig blir av med skulden.

I mitt fall handlar det om en ränta på 18,75 procent, plus aviseringsavgift på 29 kronor varje månad. Vinterdäcken har väl hunnit bli olagligt slitna innan jag har betalt dem med det ”erbjudandet”. Plus att de hade blivit åtskilligt dyrare.

Konsumentverket gillar inte det här.

– Parterna ska vara medvetna om vilket avtal man ingått och informationen på fakturan ska återspegla det, säger juristen Martin Ekelöf.

– Man ska inte blanda betalningen med marknadsföring av en räntebärande kredit, tillägger han.

Vad verket vill se är ”rena” fakturor där det står vad man kommit överens om och vad man ska betala och inget annat. Verket har också ett ärende där man granskar just den här typen av marknadsföring

Men alldeles oavsett hur Konsumentverket kommer att agera i det fallet så bör den som ser ”lägst att betala” tänka efter före. Och helst betala hela summan på en gång, för det blir billigare.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN 18 nov 2013 : Tre frågor.

”Konstmarknaden kommer att krascha”

“Förra veckan slogs auktionsrekord då en målning av Francis Bacon såldes för nästan en miljard kronor. Ekonomijournalisten Gunnar Lindstedt granskar just nu den internationella konsthandeln. Hans bok ”Samlarna” (Forum) kommer i april nästa år. “

“1 Varför vill du undersöka konstbranschen?”

– Det är mer pengar än någonsin i konstvärlden och man undrar varför. Jag var intresserad av att ta reda på hur det går till när priserna på konst trissas upp. Det har varit krascher i konstmarknaden tidigare och jag tror att det kommer igen.

2 När kommer nästa krasch?

– Det är svårt att veta, men det följer ekonomin i stort. Under finanskrisen i början av 90-talet var nedgången på konstmarknaden extremt stor. Vissa verk gick ner med 80 procent. Just nu är det samtida konst som har haft den största boomen, och därför lär den få svårast att hävda dagens priser.

3 Du nagelfar affärsmetoderna på Bukowskis och Stockholms Auktionsverk. Hur ser de ut?

– Jag har inte hittat några stora skandaler, men verksamheten är oreglerad och det är en liten värld där alla känner alla. Man strider på kniven om marknadsandelarna och då är det frestande att ta till ojusta metoder. Inte olagliga, men fräcka.

Sverker Lenas sverker.lenas@dn.se “

DN 18 nov 2013 : Polisen varnar för bedrägerier.

“Svårt få tillbaka pengar om du lurats av Kongosamtal”

“Sedan fredagen har en mängd personer larmat polisen om dyrbara samtal som debiteras deras telefonräkning. Polisen uppmanar till vaksamhet på inkommande samtal med landsnummer 242, Kongo-Brazzaville. “

– Vi har fått flera samtal från personer som känt obehag efter att ha tagit emot samtal från exempelvis en kvinna som säger sig behöva hjälp. Samtalet bryts, så de ringer tillbaka på 242-numret, men det verkar vara kopplat till någon sorts betalnummer för det har kostat dem en massa pengar, säger Sven-Erik Olsson vid Stockholmspolisens länskommunikationscentral.

Telebolag bekräftar att den som ringt upp numret, med landskoden 242, debiterats en hög kostnad. Har man inte skäl att tro att någon från republiken Kongo söker en eller att någon i nöd slumpvis ringt på hjälp bör man inte ringa tillbaka. Då klarar man sig, enligt polisen som påpekar att människor runtom i landet har drabbats.

Kongo-samtalen har riktats till specifika nummerserier som i det här fallet ursprungligen varit tilldelade operatören 3. Därför har 3-kunder drabbats extra mycket av det här bedrägeriet – en del lägger bara på, en del samtal är från ovanstående ”kvinna i nöd” medan det i andra hörs en man som påstår sig vara i Ghana. Eller så hör man bara kackel från hönor.

Pr-chefen för 3, Erik Hörnfeldt, säger att bedragarna ringde cirka 700 nummer i minuten på söndagsmorgonen.

Han förklarar att det inte alls är säkert att de aktuella gärningsmännen befinner sig i Kongo-Brazzaville. Någonstans i världen han man ställt upp ett antal datorer som ringer automatiskt och man samarbetar antingen med ett kongolesiskt telebolag eller med någon som jobbar på ett.

– Det här är ett känt tillvägagångssätt som började på 1990-talet då målgruppen var japaner som i stor utsträckning är hövliga nog att ringa missade samtal. Kostnaden att ringa många samtal och bara lägga på är låg om tillräckligt många ringer tillbaka innan det uppmärksammas i medier då bedragarna drar vidare till ett annat land.

För den som frivilligt ringt upp ett nummer, är det svårt att få pengarna tillbaka.

– Samtidigt är man ett brottsoffer och ska polisanmäla. Från vår sida gör vi vad vi kan för att drabbade inte ska behöva betala, men formellt har kunderna faktiskt ringt samtal till Kongo.

Ossi Carp ossi.carp@dn.se “

DN 19 nov 2013 : Konsumentverket kritiskt.

“Grönt ljus för telefonförsäljning i mobilen”

“Snart får du räkna med telefonförsäljare i mobilen. I början på nästa år ändras nämligen branschens egna etiska regler. – Det här bryter mot god marknadsförings sed, säger Cecilia Tisell på Konsumentverket. “

“ Reglerna börjar gälla den 1 februari 2014 och innebär att det är fritt fram för försäljare att ringa till både fasta telefoner och mobiler.

Enligt branschorganisationen Kontakta beror regeländringen delvis på den tekniska utvecklingen, som innebär att allt färre använder fast telefoni.

– Då måste man också ge konsumenterna möjlighet att tacka nej till erbjudanden via mobiltelefon, säger Kontaktas vd Tina Wahlrot.

En annan anledning är att branschen vill synkronisera sina regler med det så kallade NIX-registret, dit konsumenterna kan vända sig för att spärra telefonnummer för försäljare. Sedan i juni omfattar NIX både fasta och mobila nummer. Den som vill spärra sitt nummer för försäljare hittar numret på NIX hemsida.

Vad säger du till den som inte vill bli uppringda av säljare på mobilen?

– Du har rätt tacka nej till samtal och näringsidkare ska respektera det. Vi vill verkligen att konsumenterna ska kunna tacka nej, det finns inget intresse att ringa till konsumenterna som inte vill ha samtal, säger Tina Wahlrot.

Ställföreträdande KO, Cecilia Tisell, anser att regeländringen skapar förvirring.

– Vi beklagar att man gör så här. Konsumenter riskerar att få ett stort antal telefonsamtal från näringsidkare som tror att det är fritt fram att ringa.

Ett företag som bryter mot god marknadsföringssed riskerar vite som kan ligga mellan 500 000 och en miljon kronor.

– Vi har flera tillsynsärenden på gång mot företag som har ringt till mobiltelefoner, säger Tisell.

Marit Sundberg marit.sundberg@dn.se “

DN 21 nov 2013 : Miljömärkt export. Lantbrukare vill öka handeln med utlandet.

“Krav sneglar på dansk modell för eko-export”

“ Krav vill lyfta den svenska exporten av ekologiska varor. I dag finns ingen strategi för hur företagen ska nå ut med sina varor. Danmark är förebilden, där har eko-exporten vuxit explosionsartat. “

“Initiativet kommer från Krav som är Sveriges mest kända miljömärkning.

– Vi ska skapa ett nätverk för att öka exporten. Vi klarar inte av att lyfta frågan själva utan det krävs att flera parter samverkar, säger Lars Nellmer, vd för Krav.

Den nya organisationen, Organic food network Sweden, ska formulera mål för hur mycket ekologisk mat som Sverige kan exportera. Förebilden är Danmark där exporten har ökat kraftigt de senaste åren.

– I Danmark har man satt upp mål för exporten och det borde vi också kunna göra, säger Nellmer.

Varför har inte Sverige haft någon strategi tidigare?

– I Danmark har man en lång tradition av livsmedellexport och där finns en nationell samordning som vi saknar i Sverige, säger Lars Nellmer.

Arbetsgruppen består av företrädare för Saltå kvarn, Ekologiska lantbrukarna, Ekologiskt forum, och Mikael Robertsson, före detta miljöchef på Coop som numera är konsult. Under november och december ska nätverket byggas upp och målet är att få ungefär 15 företag att medverka på den stora -mässan Biofach i Tyskland.

Mässan hålls varje år och har över 2 000 utställare.

Hur stor kan exporten bli?

– Danmark exporterar för cirka 135 miljoner euro varje år och det vore märkligt om Sverige inte kan komma upp till den nivån om några år. Totalt sett har vi en större livsmedelsproduktion, säger Lars Nellmer.

I Danmark finns Økologisk landsforening vars uppgift är att utveckla den ekologiska produktionen. Föreningen har en hel organisation, Organic Denmark, med ett 50-tal anställda som stöder företag som vill exportera ekologiska varor.

– Vi har mer än 140 företag -eller föreningar som är medlemmar hos oss, säger vd:n Helene Birk, och -pekar på föreningens möjligheter att stödja det danska näringslivet.

– **Vi kan gå in** och hjälpa ett litet företag med en exportstrategi och hjälpa dem med vad de ska -fokusera på. När det gäller större kedjor odlar vi kontakter, vi följer trender och försöker vara en länk mellan producenter och marknaden, säger Helene Birk.

Birk pekar på att nästa trend är ekologiska produkter i det glutenfria, laktosfria sortimentet.

– Man kommer också utveckla produkter som riktar sig till vissa målgrupper, som barn eller äldre.

Vad ska svenska producenter satsa på?

– Visst det går att exportera basprodukter, men risken finns att någon annan som gör det billigare konkurrerar ut dig därför är det säkrare att exportera förädlade varor, säger Helene Birk.

Mikael Bondesson mikael.bondesson@dn.se “

“ Fakta.

Krav bildades 1985 och målet var att öka antalet miljömärkta produkter. Krav är en ekonomisk förening med 26 medlemmar. Bland medlemmarna finns Arla och Ica, Scan och Ekologiska Lantbrukarna. I dag finns cirka 4 000 lantbrukare och 550 förädlingsföretag med Krav-märkta produktion och 800 Kravgodkända restauranger.

Migration. Integration.

Integrationsminister

[Stenberg, Maria \(S\)](#)

Tredje s-namnet i arbetsmarknadsutskottet

Migrationsminister

[Lundh Sammeli, Fredrik \(S\)](#)

Andra namnet i socialförsäkringsutskottet

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Flyktingar och migration](#)

[Integration och mångfald](#)

DN 22 sept 2013: Rekordmånga söker asyl:

“Migrationsverkets personal slår larm: Situationen är desperat”

“Migrationsverket klarar inte av den stora mängden asylsökande. Det anser flera anställda som nu larmar om sönderstressade kolleger, långa väntetider och bostäder som håller på att ta slut. “

“Förra veckan sökte 1 892 personer asyl i Sverige. Hundratals av dem flydde kriget i Syrien, men även många eritreaner, somalier och afghaner skrev in sig i Migrationsverkets system.

Men de asylsökandes första möte med Sverige är en myndighet i kris. Det anser de tjänstemän vid Migrationsverkets olika enheter som DN har pratat med.

Anledningen är mängden sökande. Från att ha legat kring 3 000 personer i månaden under 2013 sökte 4 804 personer asyl i Sverige i augusti.

– Ibland tar vi emot lika många på en dag som vi tidigare gjorde under en hel vecka, säger en handläggare på en asylenhet.

Trots att många tvingas till övertid och helgarbete hinner inte handläggarna avsluta lika många ärenden som de påbörjar. En efter en lägger sig ansökningarna på hög.

Migrationsverkets chefer är mycket väl medvetna om läget. DN har tagit del av anteckningar från ett möte med ledningsgruppen som ägde rum förra veckan. Under mötet krävde generaldirektören Anders Danielsson ”fullständig ärlighet kring situationen i verk-samheten”.

Svaret han fick var att situationen var ”ansträngd” och ”mycket ansträngd” inom asylprövningen och mottagningsenheten, som

ansvarar för boplatser.

– Många av oss är desperata. Vi börjar närma oss situationen under kriget på Balkan på 1990-talet. Då tvingades folk sova i tältläger och gymnastiksal, säger en tjänsteman på myndigheten.

Samtidigt riskerar söktrycket att leda till kraftigt förlängda handläggningstider. För varje vecka som går med nuvarande förutsättningar förlängs väntetiden med ytterligare sju dagar.

För de asylsökande innebär det en utdragen väntan på ett beslut som kan förändra deras liv. Lena Isaksson är advokat med stor erfarenhet av att vara biträde åt asylsökande, och hon säger att den förlängda väntetiden får allvarliga konsekvenser.

– Det gäller framför allt unga asylsökande som kan känna en stor oro. De ska försöka anpassa sig till Sverige, men så vet de inte ens om de får stanna. Det är en fruktansvärd situation, säger hon.

På Migrationsverket säger generaldirektören Anders Danielsson att han är medveten om den pressade situationen. Men han delar inte bilden av en myndighet i kris. Att handläggningstiderna förlängs är ett pris myndigheten betalar för att snabbt få in så många som möjligt i systemet.

– Det är klart att när situationen är som den är i världen, då sätts vår myndighet på prov. Men vi tar hand om alla människor, ingen hamnar på gatan, säger han.

För att möta behovet av bostäder för de nyanlända har Migrationsverket nyligen upphandlat 17 000 tillfälliga bostadsplatser. Dessutom planerar man för fler upphandlingar och nyrekryteringar. Anders

Danielsson säger att myndigheten ska vara redo även om situationen skulle försämrats i exempelvis Syrien.

Men just bostäder för asylsökande fortsätter ändå att vara ett problem. Håller antalet asylsökande i sig kommer de 17 000 nya platserna bara att räcka i fyra månader. Anders Danielsson säger att det finns en propp i systemet som gör att även de som har beviljats uppehållstillstånd blir kvar i Migrationsverkets tillfälliga bostäder.

Proppen utgörs till stor del av kommunerna som har haft svårt, eller varit ovilliga, att skaffa boende åt de nyanlända.

I dagsläget finns det runt 8 000 personer hos Migrationsverket som har rätt att stanna i Sverige men ändå inte fått något kommunalt boende.

Därför har generaldirektören kallat till ett krismöte med Sveriges Kommuner och landsting, Skolverket och Arbetsförmedlingen.

– Boendesituationen är ett problem i hela Sverige, det gäller inte enbart Migrationsverket. Kommunerna måste ha förståelse för att vi har en svår situation. Det kräver att fler stiger fram och tar sitt ansvar.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“Fakta. Asylsökande

Under vecka 37 sökte totalt 1 892 personer asyl i Sverige. En ökning med 177 personer jämfört med veckan innan.

Flest asylsökande kommer från Syrien, under veckan ansökte över 700 syrier om asyl.

I augusti sökte 4 804 personer asyl i Sverige, i juli var siffran 4 095 och i juni var den 2 978. Av de sökande är ungefär en tredjedel barn.

DN “

DN 21 okt 2013: Gränspoliser slår larm:

”Flyktingar drabbas i jakten på god statistik”

“Förhör har förfalskats, åklagare vilseletts och asylsökande flyktingar anhållits och lagförts för brott som de inte begått. Det hävdar flera poliser från gränspolisen på Arlanda. – Man har satt det i system för att få en massa pinnar i statistiken, säger en polis. “

“Flyktingar som vill söka asyl i Sverige är ofta helt utlämnade till människosmugglare. Det finns i princip inga lagliga sätt att ta sig in i Europa. I Medelhavet har den senaste tiden hundratals flyktingar dött när de försökt ta sig hit på överfyllda båtar.

De som lyckas komma till Sverige har inte sällan använt falska pass och ID-kort. I september beslutade Migrationsverket att flyktingar från Syrien ska få permanent uppehållstillstånd.

Nu slår en grupp poliser från gränspolisen på Arlanda larm om en rad missförhållanden i behandlingen av asylsökande flyktingar som anländer till flygplatsen. Enligt en anmälan som lämnats in till polisens internutredningar har förhör förfalskats och åklagare vilseletts för att de asylsökande ska anhållas.

Enligt poliserna bakom anmälan är det gränspolisens ledning som pressar dem att kringgå regler för att nå upp till de kvantitativa målen om antalet registrerade brott. Det är inte första gången som poliser på Arlanda slår larm om missförhållanden. Det senaste året har det gjorts en rad anmälningar kring hanteringen av bland annat asylsökande flyktingar.

– Det blir ingen förbättring, det bara fortsätter på samma vis, säger en polis.

Att personer anländer med falska pass och andra ID-handlingar för att söka asyl är mycket vanligt. Om de använder passen för att försöka ta

sig in i landet är det ett lagbrott. Den som kommer för att söka asyl gör i princip bäst i att bara slänga de falska handlingarna. Många flyktingar har dock svårt att göra sig förstådda utan tolk och vet inte hur de ska bete sig när de kliver av planet.

– Man måste ju prata med dem och ta reda på varför de kommit, om det är för att söka asyl så har de ingen anledning att använda de här falska passen och då är det inget brott, säger en polis som står bakom anmälan.

Enligt en annan gränspolis används fallen för att driva upp statistiken över antalet mål som enligt verksamhetsplaneringen måste uppnås.

– Anhållandet blir bara en pinne i statistiken. De sitter inlåsta för att identiteten ska fastställas men om man under hela tiden som personer är anhållna inte genomför en enda utredningsåtgärd, då är det ju bara en bluff, säger polisen.

Enligt polisen handlar det om hundratals flyktingar som drabbats.

Riksenheten för polismål som granskat gränspolisernas anmälan avfärdar larmen. Några dagar efter att anmälan kom in lade åklagare Håkan Roswall ner förundersökningen.

– Jag ser ingenting i anmälan som föranleder en vidare utredning, säger Håkan Roswall.

Ett fall som beskrivs i anmälan handlar om en 16-årig pojke från Somalia som misstänktes för missbruk av urkund. När polisen presenterade ärendet för åklagaren första gången användes hans verkliga identitet och ålder – då sa åklagaren nej till att anhålla pojken. Då gjordes en ny framställan men denna gång användes ID-uppgifterna från de falska handlingarna som gav pojken en ålder över 18 år. Då blev han anhållen. Enligt anmälan framgår det i loggfilerna hur även förhörprotokollet ändrats så att det ser ut som att pojken angivit sin falska identitet.

Enligt poliserna bakom anmälan är det bara ett exempel på hur gränspolisen systematiskt kringgår reglerna för att få ”pinnar i statistiken”.

Ett annat fall som beskrivs handlar om hur en 14-årig flicka anhölls och låstes in misstänkt för brukande av falsk urkund.

Ett flertal poliser på flygplatssektionen reagerade kraftigt mot ansvarige chefens beslut att gripa flickan. När hon fördes till arresten reagerade stationsbefälet.

– När hon kroppsvisiterades var det helt uppenbart att det var ett barn, säger en polis.

Stationsbefälet gick igenom handlingarna i ärendet och föredrog det på nytt för åklagare. Då hävdades anhållandet och ärendet kunde lämnas över till Migrationsverket.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“Fakta. Brukande av falsk urkund

Personer som använder falska pass eller ID-kort för att ta sig in i Sverige gör sig skyldiga till brukande av falsk urkund.

Brottet ger oftast dagsböter men kan straffas med fängelse i högst sex månader.

Ett annat vanligt sätt att ta sig till Europa är att använda någon annans äkta pass, så kallade ”lookalike”-pass.

Brottet missbruk av urkund ger böter eller fängelse i högst sex månader. **DN**

Fakta. Brott mot flyktingkonventionen

FN:s flyktingkonvention som Sverige skrivit under anger i artikel 31 att flyktingar som flyr för liv och hälsa inte ska straffas för ”olovlig inresa eller olovligt uppehåll”.

Enligt en utredning som UNHCR gjort har Sverige en tolkning av artikel 31 som inte stämmer överens med ändamålet och syftet med artikeln, doktrin och praxis från resten av världen. Sverige anser inte att brukandet av falska handlingar är en del av den olovliga inresan utan ska ses som ett separat brott.

DN “

DN 21 okt 2013: Gränspolis slår larm:

“Khaled hamnade i brottsregistret redan på Arlanda”

“På två minuter var gränspolisens förhör med Khaled Ibrahim avklarat. Då hade han enligt protokollet erkänt brott, av sagt sig rätt till advokat och godkänt sitt straff. “

“Fallet med den asylsökande flyktingen Khaled Ibrahim från Syrien är ett av många som radas upp i gränspolisernas anmälan till internutredningar.

DN har granskat förundersökningen kring målet. Han kom till Arlanda den 12 juli i fjol med sin yngsta dotter Raghad Ibrahim, som då var 14 år gammal. De hade flytt kriget i Syrien och var de sista i familjen att anlända till Sverige.

De hade falska grekiska ID-kort som de köpt av en människosmugglare och använt för att köpa biljetter och ta sig ombord på flygplanet från Istanbul till Arlanda.

När de kom till gränskontrollen på Arlanda visade pappan upp ID-korten. Både Khaled och dottern Raghad Ibrahim greps misstänkta för brukande av falsk urkund. Men när Khaled får se förhørsprotokollen blir han mycket förvånad.

Enligt tidsangivelsen började förhöret 19:05 och tog slut 19:07. I förhöret anges identiteten från det falska ID-kortet. Hela förhöret är sammanfattat på fyra meningar.

”Nontari är informerad om rätten att ha försvarare men säger att det går bra utan. Nontari godtar ett eventuellt strafföreläggande.

Nontari ERKÄNNER brottet Brukande av falsk urkund. Anledningen till att han använt de falska identitetskorten är att han och hans dotter skulle kunna komma till Sverige.”

– Jag sa nej till advokat för att de sa till mig att det skulle ta lång tid och att det var bättre för mig om jag tackade nej. Och jag erkände aldrig något brott, jag sa bara sanningen om att ID-korten var falska. Det här med strafföreläggande tog de upp först dagen efter när de släppte ut mig från arresten, säger Ibrahim Khaled.

Enligt förundersökningen görs det ett förhör till, sju minuter senare. Då är Khaled Ibrahims identitet inte längre okänd, nu förhörs han i egenskap av vittne till människosmuggling.

– Det var inte två förhör, det var ett som varade i 40, 50 minuter säger Khaled Ibrahim.

Även hans dotter förhördes som brottsmisstänkt, i protokollet används den falska identiteten där hon uppges vara över 18.

– Det är helt uppåt väggarna, hon höll inte ens i ID-korten hur skulle hon kunna vara brottsmisstänkt? I förhöret frågar de inte ens efter hennes riktiga identitet eller ålder, säger en gränspolis som engagerat sig i fallet.

Även i dotterns fall upprättades ett nytt förhørsprotokoll där hon nu var vittne några minuter senare.

En åklagare anhöll Khaled Ibrahim som misstänkt för brukande av falsk urkund och han fördes till en arrestlokal. Dottern Raghad Ibrahim var kvarhållen hos polisen i sex timmar innan hon överlämnades till Migrationsverket.

Dagen efter fördes Khaled Ibrahim ut ur sin cell. Då blev han presenterad ett dokument om godkännande av strafföreläggande.

– De sa att jag skulle skriva under papperet så skulle jag få gå, det var 1 500 kronor i straff, säger Khaled Ibrahim.

Men han förstod aldrig att det innebar att han nu kommer att ha en prick i brottsregistret de kommande fem åren.

– Jag förstod inte det, jag skrev bara på för att de skulle släppa mig.

Nu är hela familjen återförenad och de har precis flyttat in i en ny lägenhet i Helsingborg. De har fått uppehållstillstånd och händelserna på Arlanda börjar lägga sig.

– Jag blev så förvånad, vi flydde till Sverige för att vi visste att det var bra här, så låste de in pappa. Det gjorde mig väldigt ledsen, säger Raghad Ibrahim.

Kammaråklagare Håkan Roswall på Riksenheten för polismål har granskat gränspolisernas anmälan men anser att det inte heller i Khaled Ibrahims fall finns anledning att gå vidare med utredningen. Att ett förhör kunde vara i bara två minuter ser han inte som märkligt.

– Det går fortare än man kan tro ibland faktiskt, men mycket av det där när man delger misstanke sker innan man slår på bandspelaren, säger han.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“Läs mer om flyktingarnas situation i den nya artikelserien Folkvandringens tid i DN Kultur. “

DN 22 okt 2013: Lagförslag. Nyanlända invandrare måste tacka ja till arbete:

“Oppositionen kritisk: De erbjuds inga jobb””

“Nyanlända invandrare ska vara skyldiga att ta arbeten som de erbjuds, annars förlorar de sin ersättning. Det är innebörden i ett lagförslag som regeringen lade fram på måndagen. Symbolpolitik som underblåser främlingsfientlighet, anser V. Problemet är bristen på jobb, anser S och MP. “

“Hur stort problemet är i dag med nyanlända som inte tackar ja till jobb har integrationsminister Erik Ullenhag (FP) inga siffror på. Han hänvisar i stället till att både Arbetsförmedlingen och Statskontoret har efterfrågat en skärpning av reglerna på detta sätt.

– Det här berör en majoritet av de 22 000 nyanlända som är inne i etableringssystemet, säger Ullenhag.

Sedan tidigare ställs som krav för att få etableringsersättning att nyanlända deltar i arbetsförberedande insatser, svenskutbildning och samhällsorientering under sina första två år i Sverige. Nu införs dessutom en möjlighet att stoppa pengarna till dem som inte tackar ja till erbjudet arbete.

– Det innebär också krav på att man ska kunna ta jobb på olika håll i Sverige, säger Erik Ullenhag.

Han framhåller dock att den som till exempel är mitt uppe i en kompletteringsutbildning ska kunna undantas.

– Man ska vara fullt ut arbetsför och arbetssökande. Det är de som står rätt nära arbetsmarknaden som träffas av den här förändringen, säger Erik Ullenhag.

Christina Høj Larsen, Vänsterpartiets talesperson i integrationspolitik, är mycket kritisk till Ullenhags förslag och anser att det underblåser främlingsfientlighet.

– Regeringen har inte kunnat visa på att det faktiskt är så att nyanlända tackar nej till jobberbjudanden. Snarare är det så att det är väldigt svårt för dem att få arbete. Därför blir det här symbolpolitik där man som vanligt lägger skulden på de arbetslösa, i det här fallet de nyanlända, säger Høj Larsen.

Miljöpartiets talesperson i integrationsfrågor Maria Ferm säger att hon inte har några invändningar mot förslaget som sådant, men tycker att det är märkligt att det läggs fram utan något statistiskt underlag.

– Det är en insinuation om att det finns en mängd arbeten som nyanlända tackar nej till, och så ser inte verkligheten ut. Det handlar snarare om att det inte finns några jobberbjudanden. Det är lite som att slåss mot väderkvarnar, säger Maria Ferm.

Ylva Johansson (S) är inne på samma linje.

– Det är klart att man ska ta ett erbjudet lämpligt arbete. Det är viktigt. Men jag undrar hur många som tackar nej i dag. Huvudproblemet är att man inte blir erbjuden något arbete och det är där regeringen borde lägga ned mer arbete, säger Ylva Johansson.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“**En ny lag** om hjälp till invandrare att etablera sig i det svenska samhället infördes 2010. Den innebar att Arbetsförmedlingen övertog det samordnande ansvaret från kommunerna.

Två månader efter att en person fått uppehållstillstånd ska en etableringsplan vara färdig. Den ska innehålla undervisning i svenska, samhällsorientering och arbetsförberedande aktiviteter, normalt 40 timmar per vecka i upp till två år. En särskild etableringslots ska ge personligt stöd.

Deltagande berättigar till etableringsersättning på 308 kronor per dag.
DN”

DN 24 okt 2013. Europa och flyktingarna:

“På toppmötet är det upp till bevis för EU-ledarnas solidaritetslöften”

“Bryssel. När 366 flyktingar drunknade utanför Lampedusa lovade regeringschef efter regeringschef ett mera solidariskt agerande. Hittills har dock ledarnas handlingar talat ett helt annat språk. “

“Det är Italiens premiärminister Enrico Letta som begärt att EU:s flyktingpolitik ska tas upp på toppmötet.

– Klockan klämtar för oss alla. För hela Europa och för var och en av dess medlemmar, även de längst bort härifrån, säger Letta inför mötet. Han varnar för fler flyktingtragedier och efterlyser en omläggning av politiken.

Premiärminister Letta har bildat front med regeringscheferna i Grekland och Malta för att kräva ökat stöd och solidaritet från övriga EU-länder.

Statistiken över vilka länder som ger flyktingar asyl och uppehållstillstånd visar också hur stora skillnader det är i medlemslänternas ansvarstagande. Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Sverige står i en klass för sig med över 10 000 som får skydd varje år, mot endast ett tiotal i flera andra medlemsländer.

Men statistiken avslöjar också att Italien, Grekland och Malta inte lever upp till den flyktingpolitik man anklagar övriga EU för att svika.

Flyktingar ska enligt EU:s lagar söka asyl i det första land de anländer till, den så kallade Dublinförordningen. Men trots att tiotusentals landar på italienska Lampedusa är det många fler som söker asyl i

Sverige än i Italien. De italienska myndigheterna transporterar flyktingarna från Lampedusa till fastlandet och låter dem sedan ta sig vidare till det EU-land där de tror att möjligheten att bygga en framtid är större.

EU-kommissionären Cecilia Malmström menar att det är uppenbart att italienska myndigheter ”ser mellan fingrarna”.

– Med krav på solidaritet följer också ansvar. Italien har fått väldigt mycket pengar av EU för att bygga upp kapacitet för att ta emot ett stort antal flyktingar när de kommer till fastlandet.

EU-kommissionen har svarat på Italiens krav på snabba åtgärder för att förhindra fler flyktingkatastrofer med förslag om en kraftig ökning av resurserna för EU:s gränsskyddsmyndighet Frontex för att fartyg ska kunna söka efter och rädda flyktingar på Medelhavet ända från Cypern till Spanien.

Cecilia Malmström avvisar anklagelser om att Frontex uppdrag är att stoppa flyktingar från att komma till Europa.

– Frontex har aldrig haft som mandat att hindra folk från att komma. Så fort man upptäcker en båt i nöd så har ju Frontex precis som alla båtar i hela världen, enligt internationell kodex, skyldighet att rädda liv. Det är ju förbjudet att putta tillbaka båtarna, säger Malmström till DN.

Men Italien och Malta har hittills sagt nej till en samordnad ”sök- och räddningsinsats” i hela Medelhavet enligt Frontex regler. De flyktingar som räddas på Medelhavet ska då föras i land för att ha möjlighet att söka asyl, men eftersom de båda länderna har stora territorialvatten riskerar de att få ta emot ännu fler flyktingar.

– Om Malta och Italien nu behöver hjälp måste de ställa upp på villkoren, säger Malmström.

EU-kommissionen föreslår samtidigt att fler länder ska börja ta emot kvotflyktingar och vill undersöka möjligheter att söka asyl utanför EU, till exempel för flyktingar från Eritrea och Syrien.

– Men om medlemsländerna går med på det vete sjutton, säger Cecilia Malmström.

De flesta EU-regeringar talar i stället mest om att stoppa flyktingarna i Nordafrika.

– Ja, stämningarna är ju sådana, suckar hon.

Kommissionen är däremot ense med EU-regeringarna om att trappa upp kampen mot flyktingsmugglarna. Enligt Cecilia Malmström miss-tänker kommissionen att myndigheterna i en del länder i Nordafrika själva tjänar pengar på människosmugglingen.

På det här toppmötet väntas dock EU-ledarna endast göra vaga uttalanden om att ”mer måste göras” för att förhindra nya flyktingkatastrofer, enligt det utkast till slutsatser som DN tagit del av. Migrationsministrarna uppmanas besluta om ytterligare åtgärder före årsskiftet, och på toppmötet i juni nästa år ska hela flyktingpolitiken tas upp till omprövning.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

DN 24 okt 2013: Europa och flyktingarna:

“De överlevande fick inte begrava sina döda”

“Lampedusa. Efter flyktingkatastrofen på Lampedusa för tre veckor sedan sade många av EU:s ledare att ”detta får aldrig hända igen”. På EU-toppmötet i dag är det dags att bekänna färg. Ska löftena stanna vid vackra ord eller finns det en vilja att ändra asylpolitiken? DN:s Peter Loewe och Anders Hansson har återvänt till den italienska lilla ön där de flesta av de överlevande från katastrofen fortfarande befinner sig. “

“Lampedusa är en ö som upplevt de mest dramatiska och oväntade situationer när det gäller migration och båtflyktingar. Men scenen vi möter utanför öns lilla kommunhus är helt ny. Plötsligt utan minsta förvarning kommer en grupp på 50 eritreaner gående.

De kommer från öns flykting-läger och nästan alla är överlevande män från båtkatastrofen den 3 oktober, som krävde 366 dödsoffer. Männen, som är iförda lägrets färgglada tröjor och träningsbyxor, sätter sig under tystnad mitt på vägen och blockerar på så vis all trafik till och från centrum.

Detta är samma morgon som den högtidliga minnesceremonin över de döda skall hållas i staden Agrigento som ligger 200 kilometer bort på Sicilien. En ceremoni till vilken ingen av de överlevande bjudits in.

– Nästan alla här har förlorat någon anhörig när vår båt sjönk. Därför har vi rätt att få vara med vid begravningen, säger Yasin.

Han framstår som gruppens naturlige ledare eftersom han är 35 år och därmed betydligt äldre än de flesta. Dessutom talar Yasin bra engelska.

Abrahm, 28, är en lång och vältränad man som jobbade som mikrobiolog i Eritrea. Han är en duktig simmare, berättar han. Det räddade honom undan drunknings-döden.

– När båten kantrade hamnade vi alla i vattnet. De kvinnor och barn som fanns under däck hade inte en chans. Jag var i vattnet med min yngre bror Solomon. Klockan var tre på natten. Först klockan halv åtta på morgonen kom kustbevakningen och plockade upp mig.

– Då var min bror inte kvar. Efter tre timmar orkade han inte mer. Jag kunde inte rädda både honom och mig själv, utan var tvungen att släppa honom, berättar Abrahm.

Han talar med iskallt lugn i rösten, som en person som sedan länge tvingats klippa av alla känslor.

En trög förhandling börjar inne i kommunhuset mellan Yasin, öns polischef och chefen för Italiens militärpolis. Yasin vill att staten omedelbart ordnar fram ett flygplan för dem.

Men nej. Polisens svar är att flyktingarna ska få följa ceremonin för de döda på tv. Merparten av demonstranterna förefaller också vara ovetande om att samtliga offer redan begravts i hemlighet.

De flesta utan att ha blivit identifierade.

I stället startar gruppen som nu växt till 80 personer en egen sorgmarsch. De går iväg mot havet i spikraka led. Hamnpromenadens välskötta blomsterrabatter länsas på all växtlighet. Uppe på en kalkklippa går männen fram i små grupper och kastar sina blommor.

Selam och Muna är de enda två kvinnorna som gått med. De är i 20-årsåldern och gråter hejdlöst när de slänger sina blommor.

Den katolske prästen Mussie Zerai från Eritrea är verksam i Rom. Han blev däremot inbjuden till den officiella minneshögtiden i Agrigento och är djupt kritisk.

– Italiens regering valde att bjuda in Eritreas ambassadör Zemedede Takle till ceremonin. Ett olyckligt val. Offren som skulle hedras var ju

människor som flytt från den regim som han representerar, säger Mussie Zerai till DN dagen därpå.

Denna morgon har öns flyktingläger städats. Det finns inte en skynt av alla de madrasser som dagen innan låg utslängda på marken under en grupp pinjetråd. Då sov flyktingar huller om buller utomhus och använde träd och staket för att hänga upp tvättade tröjor, overaller och underkläder.

Denna dag rymmer lägret 410 personer. I början av oktober nåddes toppen 1 150 flyktingar. En katastrof i sig eftersom lägret endast har 250 riktiga sängplatser.

– Protesterna gäller inte bara ceremonin. Vi är trötta på att vänta i Italien. Denna plats minner alltför mycket om våra döda, säger Hamid, 29, som har två bröder i Stockholm med vilka han hoppas kunna återförenas.

Lägrets ansvarige Cristiano Greco försvarar sig med att den långa väntetiden på förflyttning nästan alltid beror på att flyktingarna vägrar lämna ifrån sig digitala fingeravtryck. Flera har använt specialklister som är svårt att avlägsna och gör det omöjligt att ta avtryck.

Eritreanerna är flest, men lägret rymmer även 118 syrier. 25-årige Ayham drömmer om att arbeta som mekaniker och elektriker. Han vittnar om de tuffa metoder som människosmugglarna använde sig av efter att han betalat 1 700 dollar, motsvarande nästan 11 000 kronor.

– När vi såg båten i den libyska hamnen Zuwarah föreföll den vara i så uruselt skick att jag inte ville gå ombord. Då hotade smugglaren mig och skrek: 'Om du inte går ombord omedelbart så skjuter vi dig på direkten.' Då har man inget val. Men vår överfärd gick bra, mot alla odds, säger han.

Nere i hamnen, intill Favarolo-piren där de uppsvullna kropparna de senaste veckorna lastats av i hundratal, har någon hängt upp en stor banderoll med texten: "Om ni inte vill se fler döda i havet så måste ni upprätta en regelrätt båtförbindelse mellan Libyen och Italien."

Ett konkret förslag till EU-kommissionen, där flera politiker betonat vikten av att skapa nya lagliga vägar för flyktingar och asylsökande att ta sig in i Europa.

Fotnot: Dagens Nyheter har valt att inte publicera namn på flyktingar från Eritrea. Reportagets flyktingar heter i verkligheten något annat.

Peter Loewe loewe@tin.it “

“ **Ön är målet för många migranter från Afrika**
Lampedusa är den största av de fyra Pelagiska öarna, belägna i Medelhavet mellan Malta och Tunisien, men tillhörande Italien.

Ön är till ytan ungefär lika stor som Visingsö i Vättern, har drygt 6 000 invånare och är en del av den sydvästsicilianska provinsen Agrigento.

Fågelvägen är det endast drygt tio mil till den afrikanska kusten, vilket bidragit till att Lampedusa fått ta emot stora mängder migranter under de senaste åren.

157 räddades, 366 dog
Den 3 oktober sjönk en flyktingbåt utanför Lampedusa. Katastrofen är den värsta som drabbat Italien. De döda är hittills 366 stycken, medan 157 har räddats. Nästan alla ombord på båten kom från Eritrea.

En vecka senare, den 10 oktober, kapsejsade en annan båt inte långt ifrån Lampedusa. Denna gång kom räddningen snabbare. Dödsoffren stannade på 34 medan hela 206 personer kunde räddas.

Lägret på Lampedusa har till uppgift att ge den första hjälpen. Flyktingarna skall inom några dagar skickas vidare till andra asylläger i Syditalien. Men platsbristen är mycket stor.

Vid DN:s besök i tisdags hade lägret bara 410 personer. Av de 157 överlevande från katastrofen den 3 oktober är fortfarande 100 flyktingar kvar i lägret. “

DN 24 okt 2013: EU:s gränspolitik :

”Efter Lampedusa kan vi inte fortsätta som vanligt”

“Toppmöte i dag. Katastrofen vid Lampedusa är i högsta grad en fråga för alla EU:s länder. När stats- och regeringscheferna träffas i dag måste ord omsättas i handling. Samordna insatserna, öka medlen och öppna lagliga vägar in till -Europa, skriver EU-kommissionär Cecilia Malmström.

Lampedusakatastrofen har fört upp frågan om fler lagliga vägar till Europa, och större räddningsinsatser i Medelhavet, högt på EU:s dagordning. När EU:s stats- och regeringschefer träffas i dag gäller det att ord omsätts i handling.

Det är svårt att ducka för de fruktansvärda bilderna från ön Lampedusa och från fartyget som kantrade på maltesiskt vatten i förra veckan. Jag kommer själv aldrig att glömma åsynen av de hundratals kistorna, den hopplösa förtvivlan i ögonen på de överlevande och tv-bilderna på dem som desperat försökte nå räddningsfartygen.

Dessa tragiska händelser kräver omedelbara åtgärder, både på nationell och på europeisk nivå. Nationellt har EU-länderna ansvaret för att förvalta sina gränser, i överensstämmelse med både internationella lagar och EU:s regler. Länderna vid EU:s yttre gränser får samtidigt EU-finansiering och stöd. Under perioden 2007 till 2013 har Italien fått 478 miljoner euro för att hantera migrations- och asylströmmar. Grekland fick 376 miljoner euro och Malta 85 miljoner euro. Fem insatser i Medelhavsområdet samordnas av den europeiska gränsförvaltningsbyrån Frontex för att stödja länder med övervakning och räddningsinsatser.

Men ett ökat migrations- och asyltryck är inte bara en fråga för Medelhavsländerna. De allra flesta asylansökningar behandlas av andra medlemsstater. Av de 330 000 asylansökningar som kom in till EU-länder förra året registrerades 70 procent i bara fem medlemsstater: Tyskland (75 000), Frankrike (60 000), Sverige (44 000), Belgien (28 000) och Storbritannien (28 000). Under samma år mottog Italien 15 700 asylansökningar och Malta 2 000.

Det står samtidigt klart att det som Italien, Malta, Grekland och övriga länder i Medelhavsområdet i dag upplever är en i högsta grad europeisk fråga. I dag och imorgon kommer EU:s stats- och regeringschefer att diskutera migrations- och asylpolitik i efterdyningarna av Lampedusakatastrofen för att försöka förhindra fler tragedier. Det är en unik möjlighet för de europeiska ledarna att visa att EU-samarbetet grundar sig på solidaritet och ömsesidigt stöd.

EU-kommissionen har redan identifierat några frågor som vi hoppas kommer tas upp på toppmötet:

Samordna insatserna. De senaste gemensamma räddningsinsatserna som genomfördes av Italien och Malta har räddat många liv och visar att samordnad övervakning är avgörande för att förhindra dödsfall. Därför föreslår kommissionen en omfattande sök- och räddningsinsats i Medelhavet, från Cypern till Spanien, som syftar till att undsätta båtarna tidigare och rädda liv. En sådan åtgärd, tillsammans med modern teknik via samarbetsystemet Eurosur, kommer att göra det möjligt att på ett bättre sätt upptäcka dessa små, rangliga farkoster. Det är i detta sammanhang värt att påminna om att det är ett brott mot såväl europeisk lag som internationella konventioner att försöka mota bort båtar med asylsökande.

Mer medel. Räddningsinsatsen kan bara fungera om alla EU-länder är beredda att avsätta ekonomiska och tekniska resurser, och det bråd-

skar. Experter från EU-kommissionen och Frontex håller just nu på att bedöma vad som kommer att krävas för en sådan räddningsinsats.

Lagliga vägar till Europa. Stats- och regeringscheferna bör diskutera hur det går att öka samarbetet med migranternas och asylsökandenas ursprungs- och transitländer. Anledningen till att människor är beredda att ge sig ut på knappt sjövärdiga båtar är att deras situation ofta är desperat och att det i dag inte finns några lagliga vägar att söka sig hit. Vi har redan enats om ett partnerskap för bättre rörlighet mellan EU och Marocko. EU-kommissionen vill göra detsamma med Tunisien, Egypten och andra länder i Nordafrika. Ett tydligt åtagande från EU-länderna skulle göra sådana förhandlingar med exempelvis Tunisien lättare, samt förstärka insatserna för demokratiuppbyggnad i Libyen. Vi måste också, tillsammans med dessa länder, på ett effektivare sätt bekämpa verksamheten som ligger bakom dessa dödliga resor, de människosmugglare som utnyttjar människors förtvivlan.

Ta emot kvotflyktingar. EU-länderna måste göra tydliga åtaganden om att ta emot flyktingar för vidarebosättning via FN:s flyktingorgan. Här är Sverige ett föregångsland. Vi måste upprätta fler kanaler till Europa för dem som behöver internationellt skydd. Särskilt de länder i EU dit färre asylsökande kommer bör arbeta mer aktivt för vidarebosättning av skyddsbehövande dit. Ett europeiskt samarbete där alla länder tar sitt ansvar kan göra en avgörande skillnad för att förhindra att människor lägger livet i händerna på människosmugglare.

Diskutera nya lösningar. Vi bör lägga särskild kraft på att hitta sätt att se till att de mest utsatta flyktingarna verkligen kan ta sig till EU, inte minst barn, äldre och sjuka. Detta skulle, i särskilda fall, kunna ske genom humanitära viseringar eller genom möjligheten att begära asyl på EU-ländernas ambassader.

Efter den senaste tidens tragedier måste EU visa att man kan finna sådana lösningar. I somras enades unionen efter nästan 14 års

förhandlingar om en gemensam asylpolitik, och bevisade då att det går att komma överens i avgörande frågor trots ekonomisk kris och svårigheter. Den gemensamma asylpolitiken slår fast gemensamma lagar så att asylsökande ska få en rättvis och human behandling oavsett var i unionen de anländer – garantier om rätten till tolk och juridiskt ombud, krav på standarden i mottagningscenter, en maxgräns för hur lång tid man ska behöva vänta på svar på en asylansökan, med mera. Få trodde att detta skulle gå vägen bara för något år sedan. Så om viljan finns går det att enas kring sådant som man tidigare trodde var omöjligt.

Nu måste vi ta nästa steg. De senaste veckorna har alla EU-länder visat en vilja att förhindra att hemska händelser som den vid Lampedusa återupprepas. Nu gäller det att stats- och regeringscheferna omsätter denna vilja i handling. Det går inte att bara beklaga och fortsätta som vanligt.

Cecilia Malmström, Sveriges EU-kommissionär. “

DN 25 okt 2013: Europa och flyktingarna:

“Vänta inte med asylfrågan”

“Flyktingtragedin utanför den italienska ön Lampedusa har satt EU:s migrationspolitiska dilemman i blyxtbelysning, och frågan står på agendan under dagens toppmöte i Bryssel. Det finns inga ursäkter för att vänta med ett europeiskt svar på krisen.

Fler än 35 000 människor, främst från Syrien, Eritrea och Somalia, har anlänt till Italiens kuster hittills i år. Ett stort antal har dukat under i sina försök att ta sig till Europa i jakt på säkerhet eller ett drägligare liv. 73 procent av dem som har nått fram förväntas också uppfylla kraven för asyl, rapporterade den italienska regeringen i förra veckan.

Det ställer krav på EU:s stats- och regeringschefer att hantera flera frågor samtidigt. Italiens premiärminister Enrico Letta, som har begärt att frågan tas upp på mötet, har framför allt velat tala om resurser för gränssäkerhet och flyktinganläggningar. De medlemsländer i Sydeuropa dit många flyktingar anländer ska kunna räkna med fortsatt hjälp från EU.

Grekland har fått miljardbelopp för att hantera sitt mottagande på ett mer humant sätt. Men landet får fortfarande kritik från FN:s flyktingorgan UNHCR och människorättsgrupper för att det kränker migranternas rättigheter. Internering under omänskliga förhållanden har drabbat många.

EU:s understöd har gjort Greklands gräns mot Turkiet mer svårgenomtränglig. Biverkningen är att det har tvingat flyktingar att ta mer farofyllda vägar. Havet mellan Nordafrikas kuster och södra Italien är en sådan väg.

En upptrappad jakt på människosmugglarna kan inte hindra desperata människor från att försöka fly från krig och fattigdom.

I en artikel på gårdagens DN Debatt betonade Sveriges EU-kommissionär Cecilia Malmström ett förslag om samordnade sök- och rädd-

ningsinsatser i Medelhavet. Eftersom EU:s nuvarande styrka består av ett fåtal båtar och flygplan förlitar man sig på nationella myndigheter, fiskare och frivilligorganisationer. När en båt med flyktingar nyligen sjönk utanför Maltas kust var det Röda korset som blev de nödställdas livlina.

Trots att inte minst den italienska regeringen bett om hjälp, är samma politiker i praktiken djupt ovilliga att acceptera Malmströms lösning. Om regeringen Letta menar allvar med sin deklarerade omsorg om flyktingarna måste den acceptera en av EU arrangerad insats som syftar till att rädda liv. Nödställda båtflyktingar behöver undsättas och sedan ges en chans att söka asyl. Under humana förutsättningar och villkor som lever upp till krav på rättsäkerhet. De italienska myndigheterna och kustbevakningen har misslyckats med det. Förhoppningsvis kan EU:s myndighet Frontex göra jobbet lite, lite bättre.

Den viktigaste frågan är ytterst EU:s gemensamma asylpolitik. I juni i år, efter år av förhandlingar, röstade parlamentet igenom ett paket av direktiv som bland annat ska göra asylprocessen mer enhetlig och rättssäker. De nya reglerna ska klargöra vilka asylskäl som gäller inom EU.

Som ett första steg är det betydelsefullt, men inte tillräckligt.

DN visade i går att skillnaderna mellan EU-länderna är stora. En majoritet av medlemsländerna beviljar ytterst få flyktingar asyl. 2011 beviljade Estland endast 15. Storbritannien gav samma år 14 000 människor asyl. Sverige befann sig, med 10 625 tillstånd, bland dem som tog emot flest.

På grund av kriget i Syrien väntas siffrorna öka i år. De EU-länder som vänder flyktingarna ryggen, låter dem leva som rättslösa eller hänvisar dem vidare i unionen behöver ta ett större ansvar. EU måste se till att fler regeringar lever upp till de förpliktelser man bundit sig vid i internationella konventioner och genom unionens direktiv.

Så fort som möjligt behöver Europa ett effektivt system för att ta emot människor på flykt.

DN 25/10 2013 “

DN 25 okt 2013: EU:s toppmöte.

“Italien vill ha bindande åtaganden om flyktingar”

“Bryssel. Italiens premiärminister Enrico Letta kräver att samtliga EU-ledare ska ta ansvar för de tiotusentals flyktingar som försöker ta sig till Europa över Medelhavet. Han vill ha bindande åtaganden från topp-mötet om verklig solidaritet med länderna i Sydeuropa. “

– Det här måste bli en fråga för hela EU, sade Letta när han anlände till torsdagskvällens toppmöte.

I det uttalande som förberetts inför mötet ges dock mycket vaga löften om att ”mer måste göras” för att förhindra fler flyktingkatastrofer. Italien trycker därför på tillsammans med Grekland och Malta för mer konkreta beslut om ”solidaritet” från övriga medlemsländer.

Det skulle innebära att samtliga EU-länder går med på ge skydd för asylsökande. I dag är det fem-sex länder som står för huvuddelen av flyktingmottagandet.

Enrico Letta vill också att stats- och regeringscheferna ska lova att ta upp frågan igen vid sitt nästa toppmöte i december och inte skjuta upp den till nästa sommar, som EU-ordföranden Herman Van Rompuy föreslagit.

De flesta regeringar i Europa har sagt att katastrofen med hundratals döda utanför Lampedusa i början av månaden aldrig får inträffa igen. Men när kommissionären Cecilia Malmström snabbt lade fram förslag om utökade insatser av medlemsländerna för att rädda flyktingar på Medelhavet och att öka möjligheterna för legal migration blev reaktio-

nerna avvisande från många EU-regeringar.

EU-kommissionen fortsätter dock planeringen för ökade insatser. På torsdagen hölls ett arbetsgrupps-möte med medlemsländerna och EU-myndigheter som Frontex om hur skyddet för flyktingar kan förbättras.

Kommissionen ska rapportera om arbetet för EU-ledarna på fredagsmorgonen.

EU-parlamentet trycker också på medlemsländernas regeringar för att ändra flyktingpolitiken och anslå mer pengar.

– Lampedusa måste bli en vändpunkt för Europa, sade parlamentet i ett uttalande till toppmötet.

Parlamentet kräver att bland annat Italien ska ändra sina lagar som i dag kan göra att fiskebåtar kan straffas om de hjälper flyktingar i nöd och anklagas för att agera flyktingsmugglare. EU-kommissionären Cecilia Malmström får stöd av parlamentet för sitt förslag om en storsatsning på en ”sök- och räddningsinsats” på Medelhavet som sträcker sig ända från Cypern till Spanien.

– Lagliga vägar in i EU är att föredra än det vi nu ser med människohandel och människors död på havet, säger parlamentet.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

DN 27 okt 2013: Anhöriginvandring. 81-åriga Borumandi Kalahroudi ska utvisas till Iran :

“Gamla och sjuka föräldrar nekas uppehållstillstånd”

“Borumandi Kalahroudi, som har fyra döttrar, sju barnbarn, och sin hustrus grav i Sverige, ska utvisas till Iran. Trots att demenssjuka Ganna Chyzevska fick många politiker att kräva en lagändring är det fortfarande omöjligt för gamla och sjuka föräldrar att få uppehållstillstånd för att bo hos sina barn som har etablerat sig i Sverige. “

“Borumandi Kalahroudis hustru Marzieh gick bort i november förra året när de var på besök i Sverige.

Strax efter begravningen fick han veta att han inte får stanna kvar.

– I Teheran blir vår pappa alldeles ensam, säger dottern Maryam Borumandi.

Det är omöjligt för invandrare som har bott länge i Sverige och familj att få ta hit sina gamla, sjuka föräldrar från hemlandet. Inte ens om barnen lovar att stå för försörjningen.

Enda vägen är att söka asyl, och försöka ta sig igenom nålsögat i asyl-lagen som kan ge uppehållstillstånd för ”synnerligen ömmande” omständigheter. Men det lyckas ytterst sällan, och det krävs att den gamla föräldern är döende.

Efter att Migrationsverket och domstolen sagt nej väljer några att försöka en sista gång.

DN har granskat de 40 ansökningar som gjordes förra året för personer över 80 år om att stoppa tvångsutvisningen genom att hävda ”hinder

för att verkställa beslutet”.

Här följer avslag efter avslag.

Förra året var det endast fyra tvångsutvisningar som stoppades på grund av sjukdom och ålder.

Ett av fallen är den gravt demenssjuka Ganna Chyzevska som först, då 92 år gammal, skulle tvångsutvisas till Ukraina.

Men vid en ny prövning fick hon oväntat uppehållstillstånd.

Då hade press och politiker rasat och Ganna Chyzevskas öde låg i - Europadomstolens händer.

Migrationsverket hävdar att det hade dykt upp nya omständigheter.

Hennes ombud Ignacio Vita menar att hela hanteringen av ärendet framstår som rättsosäker och godtycklig:

– Ganna var lika gravt dement vid båda prövningarna.

Migrationsverket klagade aldrig vilka de nya omständigheterna var och på vilket sätt de föranledde en annan bedömning än den tidigare. Det nya läkarintyget var ju nästan identiskt med det gamla.

Borumandi Kalahroudi, 81, splittrade Migrationsdomstolen.

Två av nämndemännen såg en sjuk man som är beroende av sina döttrars omvårdnad – och som dessutom har sin hustrus grav här.

Att skicka honom ensam till Tehe-ran vore ett brott mot de mänskliga rättigheterna i Europakonventionen som garanterar alla rätt till privat- och familjeliv, hävdade de.

Den tredje nämndemannen och rådmannen, vars röst fick fälla avgörandet, tyckte däremot inte att Borumandi Kalahroudis fall var tillräckligt ömmande.

Hans fyra döttrar är alla rotade i Sverige och har välbetalda jobb. I sin vädjan till Migrationsverket lovar de att stå för sin pappas försörjning.

Enligt läkarintygen har Borumandi Kalahroudi en avancerad spinal stenosis i ryggraden. Det betyder att han har dålig styrka på sina ben.

– Sedan vår mamma gick bort är han ofta väldigt deprimerad. Dessutom börjar han bli dement, säger dottern Parvin Borumandi.

Migrationsverket har överlämnat Borumandi Kalahroudis fall till polisen.

– Till mig har polisen sagt att det blir svårt att verkställa utvisningen av en 81-årig man som är så pass sjuk och därför kan de inte vidta några åtgärder i dagsläget, säger Negin Amirekhtiar som biträdd om budet.

Iran är just nu väldigt restriktiv med att ta emot medborgare som inte återvänder frivilligt, säger Rikspolisstyrelsen till DN.

Ann Persson ann.persson@dn.se “

“ **Fakta.**

Förändring av lagen ännu inte på plats

FP, C, KD och MP, som har samarbetat med M i migrationsfrågor under denna valperiod, drev att det borde bli lättare att få stanna i Sverige på grund av ”ömmande” omständigheter.

Dessa förhandlingar landade i generösare regler för enbart barn.

Moderaterna menar att det skulle bli alldeles för dyrt för välfärden om fler gamla och sjuka föräldrar får komma hit.

På senaste C-stämman för några veckor sedan försökte partistyrelsen ta en annan väg. Förslaget gick ut på att den som vill ta hit sina

föräldrar, mostrar eller fastrar ska teckna en privat försäkring för att täcka kostnader för äldreomsorg och sjukvård.

Stämman sade nej. C-majoriteten ville inte skapa ett A- och B-lag, de som har råd och de som inte har det.

Idén om privata försäkringar kan ses som ett försök att skapa en kompromiss med dem som avvisar en utökad anhöriginvandring av kostnadsskäl.

Förslaget föll för att det gick stick i stäv mot grunderna i den svenska asyllagen – där alla ska ha samma rättigheter.

Det liknar i stället mer den modell som finns i Kanada. Där kan invånare få hämta släktingar från andra länder om de själva står för kostnaderna.

Fram till 1997 kunde personer som hade alla sina nära släktingar i Sverige få uppehållstillstånd. Det kallades ”sista länken.”

Sedan dess har två statliga utredningar föreslagit att möjligheten ska återinföras.

Det har blivit ”orimligt svårt” för änkor och änklingar, som lever ensamma kvar i hemlandet, att få komma hit och bo med barn som är etablerade i Sverige, skrev utredarna redan 2002. “

DN 31 okt 2013: Svenska för invandrare.

”Gör det möjligt att välja också för dem som läser sfi”

“Utredningsförslag. Alltför många sfi-elever tvingas avbryta studierna när de kläms mellan praktik, jobb och utbildning. Med en sfi-peng kan de välja när och var de vill läsa svenska, och de kan kombinera med andra studier, skriver utredaren Christer Hallerby, som i dag lämnar sfi-utredningen till regeringen. “

“I dag läser mer än 100 000 personer svenska för invandrare (sfi), ett antal som har fördubblats mellan 2005 och 2011. Många har bilden av en sfi-studerande som flykting och bidragsberoende, men många klarar sin försörjning själva. De som kommit hit som flyktingar samt deras anhöriga utgör en knapp tredjedel. Övriga har kommit hit av andra skäl, till exempel för jobb eller äktenskap. De som studerar sfi har också olika förutsättningar när det gäller kunskapsbakgrund och studievana. En stor andel har gått tre år eller mindre i skola, men det finns en ännu större grupp som har mer än 12 års utbildning. Det är ingen myt att både analfabeter och professorer finns i sfi.

Kraven på sfi-eleverna är höga. De ska göra mycket mer än läsa svenska för invandrare. Flyktinggruppen ska ha en etableringsplan med aktiviteter på heltid fastställd av Arbetsförmedlingen. Det kan handla om praktik, arbetsmarknadsutbildning eller andra studier. Andra ska klara jobb eller studera samtidigt med sfi.

Alltför många elever avbryter sina sfi-studier. Det kan bero på att de får jobb som inte går ihop med schemalagd undervisning till exempel varje vardag mellan 9 och 12, men det måste vara möjligt att jobba skift på McDonald's eller inom vården och förlägga sina sfi-studier till tider man själv tycker passar. Det måste vara möjligt att göra ett kortare avbrott, exempelvis vid ett tillfälligt jobb. Det måste vara möjligt att växla upp och ned i studietakt beroende på hur livet förändrar sig. Det

måste vara möjligt att förlägga studierna till kvällar och helger.

Sfi måste kunna hantera ett kontinuerligt flöde av elever, som måste ha möjlighet att studera i sin egen takt och efter sitt eget schema. Det innebär nya krav på metodik och lärverktyg. Att följa en klass kan vara bra för vissa elever, men en modern språkutbildning bör organiseras mer flexibelt och individanpassas.

I sfi-utredningen som jag i dag överlämnar till regeringen lägger jag fram ett antal förslag:

Större flexibilitet. En tydlig markering i skollagen att utbildningsanordnaren – oavsett om den är kommunal eller privat – ska verka för att undervisningen erbjuds på tider som passar eleven. Hänsyn ska också tas till andra aktiviteter som arbetsmarknadsutbildning, praktik och annan utbildning.

Sfi-peng. Eleverna ska också få möjlighet att välja var de vill studera sfi. Jag föreslår ett nationellt valfritetssystem med sfi-peng. En sfi-peng innebär att varje sfi-elev fritt kan välja utbildningsanordnare. Denne får sedan betalt av elevens hemkommun i takt med att eleven klarar av sina kurser. På samma sätt som gäller för fristående skolor ska systemet regleras i skollagen. Kommunerna kommer fortsatt att ha ansvaret för sfi och för finansieringen av sfi, men enskilda anordnare kan etablera sig där man finner det attraktivt och lämpligt. En förutsättning är att utbildningsanordnaren godkänts som huvudman för sfi av Skolinspektionen.

Samordnad upphandling. Mitt förslag öppnar också en möjlighet för Arbetsförmedlingen att upphandla sfi för flyktinggruppen under förutsättning att det sker buntat med andra aktiviteter som praktik, arbetsmarknadsutbildning och yrkessvenska. Etableringen på arbetsmarknaden bör då ske snabbare genom att aktiviteterna kan samordnas och förstärka varandra.

Kombinera sfi och komvux. Förslaget till sfi-peng kan införas separat men också samtidigt med ett valfritetssystem för all kommunal vuxen-

utbildning. Det skulle innebära ännu större möjligheter för utbildningsanordnarna att utveckla verksamheten och det skulle bli lättare för en elev som läser sfi att kombinera med andra ämnen inom komvux. Därför lämnar jag även ett sådant förslag.

Slå ihop sfi med komvux. I dag är sfi och ämnet svenska som andraspråk på grundläggande nivå inom komvux till stora delar överlappande. Jag föreslår därför att dessa sammanförs till en enda utbildning som ska gälla för alla nyanlända. Genomförs förslaget saknas det skäl att behålla sfi som egen skolform. Sfi blir i stället en tredje enhet i komvux vid sidan av grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Samordningen underlättar för elever att studera andra ämnen samtidigt med sfi. Alltför länge har systemet präglats av ett stadietänkande: man börjar med sfi, fortsätter med kurser motsvarande grundskolan och först därefter kurser på gymnasial nivå. Det ska vara möjligt att läsa sfi samtidigt som till exempel matematik på grundläggande nivå och engelska på gymnasial nivå.

Det har förts en het debatt om privata alternativ i vården, omsorgen och skolan samt om vinster i välfärdsföretagen. Det kan mot den bakgrunden verka provocerande att föreslå ytterligare en nationell valfrihetslag. Men det här är en utveckling som redan är på gång. Flera kommuner anlitar redan privata entreprenörer för hela eller delar av sfi, då främst upphandlade enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Några kommuner har introducerat kundvals-, peng- eller checksystem som ger eleverna möjlighet att välja anordnare. Drygt 30 procent av sfi-eleverna studerade 2012 hos en enskild utbildningsanordnare.

Den utveckling som sker nu är dock problematisk. Organisationen spretar och det finns snart lika många sätt att organisera sfi som det finns kommuner i landet. Även rättsläget är oklart. Kommunerna har olika uppfattning om vad man kan och inte kan göra. Det innebär att de flesta som lägger ut verksamheten på enskilda utbildningsanordnare tar det säkra före det osäkra och håller sig till ett strikt upphandlingsförfarande enligt LOU.

Med LOU blir fokus lägsta pris och möjligheten till överklagande används regelmässigt. LOU innebär också korta kontrakt. Det ger ingen långsiktighet för anordnarna och utgör ingen bra grund för utveckling av verksamheten, alternativ pedagogik och kompetensutveckling av personalen.

Malmö upphandlade nyligen nya utbildningsanordnare för sfi. Ingen av de befintliga lyckades få förnyat kontrakt, vilket innebär att 1 600 elever måste byta anordnare den 1 januari 2014 – mitt i sin utbildning. Det fanns inget missnöje med de befintliga anordnarna och eleverna protesterade och demonstrerade med krav på att få välja anordnare själva. I Jönköping är det enligt lokaltidningar kaos i vuxenutbildningen sedan kommunen fått bakläxa på sin upphandling för andra gången efter överklagande till förvaltningsrätten. Kommunen måste nu göra om upphandlingen för tredje gången. Varje upphandling kostar cirka en halv miljon kronor.

I Nacka och Helsingborg är det annorlunda. Där har man infört valfrihetssystem och använder inte LOU. Erfarenheterna är goda. Med mitt förslag kommer ett liknande system att gälla i alla kommuner. Det blir sfi-eleverna som genom sina val avgör vilka utbildningsanordnare som blir framgångsrika. Anordnarna får likartade ekonomiska förutsättningar, vilket ger dem möjlighet att driva en långsiktigt stabil verksamhet med samma förutsättningar i hela landet. Då ökar också förutsättningarna för att vi får en mer flexibel och individanpassad sfi.

Christer Hallerby, särskild utredare “

DN 5 nov 2013 : Fokus. Papperslösa.

“Zackarias, 7, får vara barn igen”

“Född i Sverige, uppvuxen här. De senaste tre åren papperslös och gömd i Stockholm tillsammans med sina fyra syskon och föräldrar. Nu söker Zackarias, 7, asyl igen – i det enda land han någonsin satt sin fot – Sverige. “

“ Där, i slutet av allén: en relativ frihet. Två pojkar, nio och sju år gamla, cyklar för allt de är värda, vi hör deras förtjusta rop.

Vi har träffat dem och deras tre syskon flera gånger tidigare, då undan-gömda i en trång tvåa i Stockholmsförorten Hjulsta, bakom gardiner och nerdragna persienner.

Senast vi sågs var sommaren på ingång, skolan på väg att ta slut, pre-cis som deras syre.

Som de fruktade sommaren, de fem papperslösa barnen Omar, 12, Abdiraham, 9, Zackarias, 7, Amira, 4, och Malik, 2. De fasade för den där sista skoldagen, då deras enda dörr till den vanliga världen, världen utanför deras papperslösa tillvaro i lägenheten, skulle stängas igen framför deras små näsor.

Det var så kvavt i deras igenbommade lägenhet. Skuggorna under mamma Aminas ögon var så grå, hennes blick så matt. Av sorg, av all oro.

Och det kändes som allt stod stilla där inne, allt.

– De lärde sig cykla nästan på en gång, det var som ett mirakel, ler Amina nu när vi ser ryggarna på två av hennes cyklande pojkar försvinna bort längs allén.

Det är höst. Ännu några månader i deras papperslösa ingenmansland har gått, mycket har hänt men deras framtid är fortfarande mycket oviss.

Men det blev en bra sommar. Ett par veckor efter att DN publicerade reportaget om den papperslösa fembarnsfamiljen i maj ringde det på mamma Aminas telefon.

Ville hon komma och titta på ett helt annat boende? Ett hus en bra bit söder om Stockholm, i slutet på en allé? Där de skulle kunna bo, gratis.

Det lät för bra för att vara sant.

Det var det inte.

Så i juli flyttade de, Amina, hennes man och de fem barnen. De lämnade sitt gömställe i miljonprogrammets betong för ett rött hus vid en hästhage.

– Här, skrattar 9-åringen, här bor man inte med folk, här bor man med träd. Det är lite konstigt.

– Men det finns hästar. Och så har vi tre höns, kom och titta!

– Och det bästa, det är förstås att vi kan gå ut, vi kan vara ute så mycket vi vill.

Amina andas ut, sluter ögonen. Hon är så evigt tacksam, så lättad över att kunna stå vid köksbänken, titta ut genom fönstret och se sina barn leka, på grusplanen, på gräsmattorna.

Hon berättar att vissa morgnar sveper dimman in som tunn rök över fälten nedanför huset, det är väldigt vackert.

Ett par hus bort bor de som förbarmade sig över familjen.

Förbarmade sig. Låter det förminskande? Det var i alla fall det de gjorde.

– Vissa saker känns bara rätt. Vi gör det här för att vi kan göra det. För att det kändes så fullständigt knasigt att tänka på dem, sju personer i princip inlåsta i en lägenhet, barn som bryts ner, föräldrar som knappt orkar. Och så satt vi här, med ett hus, med natur. Det kändes naturligt

att åtminstone försöka hjälpa till, säger den person som efter DN:s reportage hörde av sig till familjen och erbjöd dem en bostad.

Ändå var det inget lätt beslut för mamma Amina och hennes man.

Att riva upp de tre äldsta barnen från deras skola, från de få vänner de hade där. Att flytta långt ut på landet, med en dryg kilometer till närmsta busshållplats. Men kanske framför allt: bara att ta emot det – av helt okända människor.

– Det är ju så dubbelt, som ett slags bevis för att vi varken kan eller får klara oss själva, att vi är så maktlösa.

– Vi tänkte länge. Det var svårt. Men jag förstod förstås att vi egentligen inte hade något val. Även om vi var fångar i Hjulsta så visste vi vad vi hade och trots allt var det ett slags hem. Och det gick så bra för barnen i skolan där. Ja, jag hade mycket ont i magen innan vi bestämde oss.

Men det är klart, det där med att slippa tänka på att få ihop de där fem tusenlapparna till hyran varje månad, att slippa stänga in barnen, att äntligen få se dem springa fritt utan att vara rädda för att någon ska undra vilka de är – ja, allt det – det vägde förstås upp.

Flytten har tänt en massa hopp hos barnen. De trivs jättebra i den nya skolan, där det bara går svenska barn. Ingen av dem är längre rädd för att gå ut, ingen rädd för att öppna dörren när det knackar.

Men Amina vet att resan mot det som är resten av deras liv fortfarande är lång och krånglig. Att se hur hoppet återigen reflekteras i barnens ögon gör henne dock långt ifrån enbart glad.

– Det är så skönt att se dem le. Ändå gör det så ont att jag hela tiden måste påminna dem om att inte hoppas för mycket.

Tappra Amina och hennes man, som är så sjuk av stress, så mentalt frånvarande.

Och så deras fem barn, fyra av dem födda här. Kostnaderna för förlösningarna tickar fortfarande ränta någonstans i landstingets ekono-

misystem.

Snart har de varit tio år i Sverige. Varav tre under jord.

En måndag i slutet av september orkar Amina ta det första steget mot det som komma ska.

Sjuårige Zackarias ärende hos Migrationsverket är preskriberat. Han kan återigen söka asyl, allt kan börja om igen.

De tar varandra i handen vid pendeltågsstationen i Solna och går till Migrationsverkets mottagningsenhet.

Det är fullt med folk i den stora vestibulen. Ensamma, hela familjer, par. Vuxna, barn, väskor.

I taket svävar de röda siffrorna, nummer 42, nummer 43... De slår om med ojämna mellanrum och det dröjer innan det är Aminas och Zackarias tur.

De får träffa en kvinna bakom ett glasruta. Det tar lite tid innan hon förstår vad Amina vill göra. Men inte ens när det framgått att hon vill söka asyl för Zackarias igen har alla polletterna ramlat ner.

– Hans personnummer, tack. Inklusive de fyra sista siffrorna, säger tjänstemannen.

Amina tittar förvånat på henne, lutar sig fram och viskar, som om hon inte vill att någon i hela världen ska höra det:

– Men snälla, han HAR inget personnummer...

– Han är född här, har bott här i hela sitt liv och pratar bara svenska. Men han har inget personnummer. Vi har levt gömda...

Det tar en stund, sedan får tjänstemannen träff i datorn. Hon hittar Amina, hennes man och de fem barnen i systemet. Hon konstaterar:

– Det verkar stämma att just Zackarias ärende är preskriberat. Ni får komma tillbaka i eftermiddag, träffa en handläggare och göra en asylansökan, säger tjänstemannen och ger dem ett klockslag.

Så några timmar senare befinner vi oss i ett nytt väntrum. På väggarna hänger inramade posters med motiv signerade Lasse Åberg. Vägen dit går genom några låsta dörrar, en tom korridor. Alla tjänstemän vi möter har blå gummihandskar på sig, vi får inte veta varför.

Det är snart Zackarias tur. Han fotograferas, han bli mätt, han får skriva sitt namn på ett papper.

Han försöker se glad ut där han sitter uppflugen på en stol framför kameran. Det är lite oklart om han förstår vad som håller på att hända, men en sak är säker: han vet att det är någonting avgörande, att det som händer från och med nu med största sannolikhet kommer att ha stor betydelse för resten av hans familjs liv.

Det är ett tungt ansvar att bära på ett par sjuåriga axlar.

Efter en liten stund blir han och Amina inkallade till en handläggare. Hon tuggar taktfast på ett tuggummi.

Zackarias sitter på en stol och dinglar med benen.

– Du kommer från Algeriet, säger handläggaren och bläddrar i pappren.

Zackarias tittar lite förvånad på henne, sedan på sin mamma.

Amina säger: ”nej, nej, nej, han är född här, det måste stå i papperen att han är född här, han är statslös, skriv i papperen att han är statslös”, vädjar hon.

Handläggaren förklarar att det står att Zackarias är från Algeriet eftersom att hans föräldrar är födda där. Och står det så, så måste det fortsätta stå så. Hon säger dock att hon kan göra en notering om att han faktiskt är född i Sverige och aldrig varit i Algeriet.

Handläggaren går igenom lite formalia. De ska få ett kvitto på att Zackarias sökt asyl, han ska få ett LMA-kort och 43 kronor om dagen i bidrag. Lagom när det är dags att för handläggaren att börja ställa frågor till Zackarias är det som att han har tystnat.

Går du i skolan? Har du några vänner? Vad heter de? Vad har du för favoritämnen? Har du varit på Gröna Lund? Har du varit på Liseberg?

Zackarias svarar enstavigt. Vill han tillägga något?

Han skiner upp: ja, hans nya skola är jättebra! Hans fröknar heter Mia, Karin och Mona.

Amina då, vill hon säga något?

– Vi vill bara ha ett normalt liv, kan du förstå det? Han är född här, uppvuxen här. Han pratar bara svenska, det här är hans land, säger Amina.

De får besked om att de snart kommer att kallas till ett mottagnings-samtal. Att det förmodligen kommer att fattas ett beslut om att så länge utredningen kring Zackarias pågår kan ingen av dem utvisas.

Amina borde andas ut.

Det gör hon inte.

– Det är som om mardrömmen bara fortsätter. Hon sa att det kommer att ta minst 8 månader innan vi får veta och att vi inte får arbeta under tiden. Att de inte kan prioritera fallet bara för att det rör sig om ett barn. Jag förstår fortfarande ingenting, jag är fortfarande så rädd.

Ett par veckor senare, i mitten av oktober, är det dags för Zackarias mottagningsamtal.

Amina har tänkt och tänkt. Hon tar med sig alla barnen, utom Malik, dit. Ja, hon vill visa upp dem, få handläggaren att förstå att barnen inte bara är namn på ett papper, att de finns, på riktigt.

Tio minuter före utsatt tid på Migrationsverkets kontor, den här gången i Hallonbergen, kommer deras nya juridiska ombud, på absurt kort tid

försöker han sätta sig in i vad det hela handlar om, vilket förstås är en omöjlighet.

När klockan är slagen visas de in i ett stort, ljus hörnrum. Det finns leksaker, en tillbringare med vatten, näsdukar. Handläggaren är lugn, pedagogisk, berättar lite om sig själv, lite om sina egna barn.

Amina börjar gråta. Det blir för mycket. Omar, 13, drar ner kepsen i pannan, Abdiraham sträcker fram en teckning som han ritat. Den föreställer en dinosaurie, en T-Rex, som är redo att gå till attack. Han har skrivit Migrationsverket på dess hals. Nedanför skräcködlan står det fem små barn. Ovanför dem svävar en stor pratbubbla. "Vårt land är Sverige och vi vill inte åka härifrån" står det.

Handläggaren tar emot den. Hon säger att hon förstår att det är jobbigt. Zackarias får en Bamsetidning som handlar om hur det kan vara att söka asyl. Sen får han samma frågor igen; hur bor han, hur mår han, hur trivs han i skolan?

Han berättar om huset, om att de som hjälpt dem har lovat att ge mamma och pappa jobb om de får stanna. Han säger att han lärt sig cykla nu, att han aldrig fick cykla i Hjulsta, men att nu får han cykla hur mycket han vill.

Handläggaren nickar.

– Ni behöver inte vara oroliga nu i alla fall, förklarar hon. Beslutet att familjen ska ut ur Sverige är tillfälligt stoppat. Försök vila i det. Och barnen har rätt till skola, sjukvård, tandvård. Glöm inte det.

Sedan händer det något märkligt. Handläggaren berättar om ett beslut som Migrationsverket fattade i våras. Det gällde en mongolisk pojke som kom hit när han var tio. Efter fem år bedömdes han ha så stark koppling till Sverige att han fick uppehållstillstånd.

Amina tittar förvånad på handläggaren.

Vad betyder det? Har det bäring på deras fall?

– Mina barn är födda här... Omar har gått i svensk grundskola i sju år, Abdiraham i fyra, Zacke i två, då måste ni väl ta hänsyn till dem också?

– Jag säger bara att det beslutet finns, fortsätter handläggaren.

Aminas målsägarbiträde antecknar, men säger inget.

Efter en timme skiljs vi åt. Handläggaren kommer att redogöra för mötet för en beslutsfattare, vad han eller hon kommer att komma fram till – eller när det kan komma att ske – det kan hon av naturliga skäl inte svara på.

Amina är förvirrad. Varför sa handläggaren så där? Betyder inte det att de också borde få stanna?

Nytt hopp.

Nytt, men fortfarande tröstlöst, hopp.

Vägen hem från Migrationsverket till huset vid slutet av allén känns lång. Trafiken står nästan still genom Stockholm.

– Vad hände mamma, undrar Omar. Får vi stanna nu?

Amina tittar ut genom bilrutan. Hon lägger armen om Omar.

– Jag vet inte, säger hon, jag vet inte.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

“Bakgrund. Familjen kom från Algeriet för tio år sedan

Den 18 maj i år publicerade DN ett reportage om en papperslös fembarnsfamilj som kom till Sverige från Algeriet för snart tio år sedan. När de kom var bara Omar född.

I dag består familjen av mamma Amina, pappa Rami och de fem barnen Omar, snart 13, Abdiraham, 9, Zacharias, 7, Amira, 4, och Malik, 2.

När Migrationsverket definitiva avslagsbeslut kom för tre år sedan valde familjen att gå under jorden. Fram till dess arbetade de efter som de hade arbetstillstånd. Fram till att de gick under jord har de försörjt sig själva.

Familjen har fått sina asylskäl prövade och avslagna, men har ändå aktivt valt att stanna i Sverige. Mamma Amina är utbildad advokat och pappa Rami arbetade i detaljhandeln i Algeriet. Enligt dem själva hotades och trakasserades de dagligen av islamister innan de valde att fly till Sverige där Aminas bröder bott sedan 25 år.

Fotnot: Omar och Abdiraham är fingerade namn, övrigas förnamn är autentiska.

Fakta. Papperslös

En person som vistats i ett land utan att ha tillstånd. En person som får avslag på sin ansökan om asyl eller uppehållstillstånd kan antingen lämna landet, leva ”öppet” som papperslös i väntan på ”verkställighet av beslutet”, det vill säga avvisning eller ”gå under jorden”, leva illegalt i Sverige. “

DN 18 nov 2013 : Folkvandringens tid. Del 3: Philippe Legrain om en nödvändig invandring

“Migrationen har större kraft än ett järnrör”

“ En frisk ekonomi förutsätter invandring och mångfald. Det är hög tid att svenska politiker börjar använda detta argument för att bemöta SD, skriver den brittiske ekonomen Philippe Legrain i tredje delen av ”Folkvandringens tid”. “

“Vi lever i en ny epok av folkvandringar. I omfattning är den blygsammare än århundradet efter 1820, då 60 miljoner människor flyttade från Europa till de amerikanska kontinenterna – däribland den sjättedel av Sveriges befolkning som emigrerade till USA bara mellan 1870 och 1910. Men på andra sätt saknar 2000-talets folkvandring motstycke. Sverige är just nu ett immigrationsland i högre utsträckning än USA: mer än var sjunde invånare i Sverige är född någon annanstans. Räkna man med infödda människor vars föräldrar fötts någon annanstans så har en femtedel av befolkningen utländsk bakgrund.

I globalt perspektiv flyttar människor allt mer i alla väderstreck – österut såväl som västerut, åt norr och söder. De flesta flyttar bara tillfälligt och håller kontakten med hemlandet via internet och globala nätverk. I områden där människor kan röra sig fritt, som inom EU, blir polska rörmokare internationella pendlare på samma sätt som de brittiska bankanställda som länge har rört sig fram och åter över Atlanten. Medan mobiliteten globalt sett alltjämt är mycket mer begränsad, växer fläckar av global arbetsmarknad fram när länder tävlar om att dra till sig högkvalificerad arbetskraft medan lågutbildade arbetare tar sig över gränserna (ibland illegalt) för att utföra jobb som de infödda nu ratar. De möts i dynamiska globala storstäder och regioner som

London och Silicon Valley – och i allt högre utsträckning också i Stockholm.

Den viktigaste ekonomiska fördelen med all denna rörlighet är också den som gör detta så kontroversiellt: det faktum att de inflyttade är annorlunda. De kan vara mer benägna att utföra arbeten som de flesta i lokalbefolkningen inte längre är intresserade av, som att plocka bär i norra Sverige eller vårda de äldre. De kan ha kunskaper som inte tillräckligt många infödda besitter, som medicinsk utbildning eller förmågan att tala flytande mandarin och känna till den kinesiska marknaden. När de väl har flyttat en gång så brukar de vara mer benägna att flytta igen, vilket gör att arbetsmarknaden bättre kan anpassa sig till förändringar.

En frisk ekonomi kräver en blandning av dynamiska ungdomar och äldre, erfarna arbetare. Unga immigranter är därför särskilt viktiga för Sveriges snabbt åldrande arbetsstyrka. Sveriges arbetsstyrka skulle krympa utan invandringen, eftersom antalet pensionärer skjuter i höjden när kullarna från baby boom-åren drar sig tillbaka, och nykomlingar är nödvändiga för att försäkra svenskarna en hyfsad pension.

I mötet med de infödda kan nykomlingarnas olika perspektiv och erfarenheter också hjälpa till med att alstra nya idéer och företag. Medan tio huvuden som tänker samma sak inte är bättre än ett, kan människor som tänker annorlunda skapa nya värdefulla insikter genom att bolla idéer mellan varandra. Det är giltigt när det gäller att rekrytera kvinnor till uteslutande manliga företagsstyrelser – och när det kommer an på att tillföra människor födda utomlands eller med en utländsk bakgrund till en grupp infödda. Nästan hälften av Silicon Valleys nyetablerade företag har haft immigranter som medgrundare, inklusive Google, Yahoo, eBay, Youtube, Paypal och andra stora namn.

Skype, som möjligen kan ses som Europas mest framgångsrika internetetablering, var ett samarbete mellan svenskar, danskar och

estländare. Med tanke på att de avancerade ekonomiernas huvudsakliga värdeskapande ligger i problemlösning, är de kreativa fördelarna som en diversifierad befolkning ger potentiellt enorma.

I somliga avseenden är Sverige ett föregångsland för andra nationer. Tack vare reformerna som genomfördes i december 2008 kan företag nu anställa de arbetare de behöver från hela världen, i stället för att byråkrater ska sitta och försöka gissa och förutspå deras behov. Sverige kan också berömma sig av sin långa humanitära tradition; sedan Irakkriget har landet tagit emot fler irakiska flyktingar än USA.

Baksidan är att detta har lett till att många betraktar mottagandet av utlänningar som välgörenhet, snarare än att inse att nykomlingar också har mycket att bidra med till det svenska samhället. Vad värre är: medan irakier i USA snabbt börjar arbeta och starta företag, hittar många i Sverige inga jobb och fastnar i bidragssystemen medan deras barn inte klarar sig så bra som de borde. Detta är ett fruktansvärt slöseri på talang och möjligheter – och eldar på en reaktion mot immigrationen.

Det är i allas intresse att Sverige på ett betydligt bättre sätt använder de människor med utländsk bakgrund som redan finns här. Arbetslösheten är mycket högre bland utlandsfödda än infödda. Somliga anklagar invandrarna själva för denna skillnad och menar att de är lata eller omöjliga att anställa. Men över lag är detta intressant. Slående nog har även universitetsutbildade döttrar till invandrare – som alltså varken är lata eller omöjliga att anställa – mycket svårare på arbetsmarknaden än infödda kvinnor.

Diskriminering är en del av problemet. Men ett större hinder är regler och förordningar på arbetsmarknaden som gagnar dem som redan befinner sig i systemet på bekostnad av dem som står utanför. Dessa regler hindrar inte bara inflyttade från att få jobb; de går också ut över unga människor. Att uppmuntra till företagande är också väsentligt.

Det största bekymret är uppgången för Sverigedemokraterna – och hur de etablerade partierna kan komma att reagera på dem. De bör inte nonchaleras. Men inte heller bör respektabla politiker ge stöd åt deras främlingsfientliga åsikter och falska lösningar. I stället måste de skingra myterna om invandrare medan de försöker lösa verkliga, underliggande problem såsom långtidsarbetslöshet och skeva välfärdsnormer. Framför allt måste de vörda en av det moderna Sveriges största tillgångar: dess befolknings mångfald.

En frisk ekonomi förutsätter invandring och mångfald. Det är hög tid att svenska politiker börjar använda detta argument för att bemöta SD, skriver den brittiske ekonomen Philippe Legrain i tredje delen av ”Folkvandringens tid”.

Philippe Legrain “

Övers. från engelska Jonas Thente “

“Skribenten.

Philippe Legrain, född 1973, är en brittisk ekonom, journalist och författare. Han skriver framför allt om globalisering, migration och om dessa frågor efter den ekonomiska krisen. Om just detta handlar hans senaste bok ”Aftershock: Reshaping the world economy after the crisis” (2010).

Hans bästsäljande bok om invandring i ett globalt perspektiv ”Immigrants. Your country needs them” ges i december ut på svenska med titeln ”Invandrare. Vi behöver dem” av tankesmedjan Fores. “

DN 19 nov 2013 : Ett år efter järnrörsskandalen.

“Kent Ekeroth tillbaka i SD:s innersta krets”

“Ett år efter järnrörsskandalen är Kent Ekeroth tillbaka i värmen i Sverigedemokraterna. Den kontroversielle riksdagsledamoten har direkt inflytande över både partiets kriminalpolitik och EU-program. – Jag känner att jag har ett väldigt starkt stöd i partiet, säger han till DN.”

“För ett år sedan kunde Expressen publicera en mobilfilm som slog ner som en bomb i svensk politik – och orsakade Sverigedemokraternas svåraste kris sedan partiets riksdagsinträde.

På filmen kunde man bland annat se hur de ledande Sverigedemokraterna Erik Almqvist, Kent Ekeroth och Christian Westling beväpnar sig med järnrör i centrala Stockholm.

Samma dag som filmen publicerades sparkades Erik Almqvist som Sverigedemokraternas ekonomisk-politiska talesperson och han lämnade riksdagen en tid senare. Kent Ekeroth petades från sitt uppdrag som talesperson på rättsområdet, men stannade i riksdagen.

– Förtroendet är väldigt, väldigt lågt just nu. Om inte obefintligt, sade partiledaren Jimmie Åkesson då.

Ett år efter järnrörsskandalen är Kent Ekeroth tillbaka och har en nyckelroll i Sverigedemokraterna, kan DN berätta i dag. Han har direkt inflytande över partiets linje inom rättspolitikerna – det område som han petades ifrån efter järnrörsskandalen.

– Mitt intresse för kriminalpolitiken har inte minskat bara för att jag inte sitter i justitieutskottet. Det finns mycket att åtgärda fortfarande, säger Kent Ekeroth när DN träffar honom för en intervju i riksdagen.

Nära hälften av de 80 motioner som Kent Ekeroth lämnat in under det pågående riksdagsåret handlar om rättsfrågor. Av de motioner som Richard Jomshof, efterträdaren som rättspolitisk talesperson, lämnat in på rättsområdet har två tredjedelar undertecknats även av Kent Ekeroth.

Partiets nya kriminalpolitiska program som ska behandlas på landsdagarna som inleds i Västerås på torsdag har enligt Kent Ekeroth tagits fram av honom och Richard Jomshof tillsammans.

– Det är en uppdatering av det förra programmet som jag skrev. Det här som sker nu med det kriminalpolitiska programmet är en uppdatering med de förslag vi drivit i riksdagen. Och många av de förslagen har jag lagt också.

– Richard har arbetat fram det här tillsammans med mig och det är baserat på det vi drivit riksdagen.

Så ni har ett tajt samarbete?

– Ja, det kan man säga.

Kriminalpolitiken är inte det enda området där Kent Ekeroth i dag har ett betydande inflytande inom Sverigedemokraterna. Han tillhör också den grupp som tagit fram partiets valplattform inför EU-parlamentsvalet nästa år. Ekeroth har framför allt bidragit i trygghetsavsnittet, den del av EU-plattformen där rättsfrågorna ingår.

Trots det är Kent Ekeroth tveksam till att kandidera i EU-valet i maj. Däremot sitter han gärna i riksdagen ännu en mandatperiod.

– Riksdagen kommer jag vilja kandidera till. Jag är disponibel.

Han är inte främmande för att åter bli talesperson i någon fråga.

– Man vet inte vad som händer i framtiden. Det får jag diskutera med de andra.

Vill du?

– Det är klart man vill tillbaks till området som är mest intressant för mig.

Och då är det kriminalpolitiken?

– Kriminalpolitiken är mest intressant.

Kent Ekeroth var kontroversiell även före järnrörsskandalen.

I synnerhet har hans kopplingar till Avpixlat, en sajt som konsekvent beskriver invandrare som problem och bördor, ifrågasatts.

I juni avslöjade Aftonbladet att Ekeroth hade tätare kontakter med Avpixlat än han tidigare medgett. Senare bekräftade han för DN att han hade kontakt med Avpixlat ungefär en gång i veckan. Så är det fortfarande, uppger Kent Ekeroth.

– Ja, jag hjälper till att hantera deras ekonomi. Jag hjälper till att betala räkningar, det praktiska. Då måste man ha regelbunden kontakt med dem.

Kent Ekeroth är en ofta anlita föreläsare inom Sverigedemokraterna. Nästan varje vecka besöker Kent Ekeroth lokala partiföreningar runt om i Sverige och pratar om sin hjärtefråga, att straffen är för låga i Sverige.

– Jag känner att jag har ett väldigt starkt stöd inom partiet och inom stora delar av den Sverigevänliga rörelsen. Det är min personliga erfarenhet.

– Det är hela tiden folk som vill att jag ska komma och föreläsa.

Är du inne i stugvärmen igen?

– Jag känner att jag har ett väldigt starkt stöd bland väljare och medlemmar och jag känner det inte annorlunda i riksdagsgruppen.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“Bakgrund

I den så kallade järnrörsfilmen från sommaren 2010 hamnar Sverigedemokraternas Erik Almqvist, Kent Ekeroth och Christian Westling efter en festnatt i centrala Stockholm i ordväxling med komikern Soran Ismail.

Almqvist kallar Ismail för ”babbe”, ett slanguttryck för babian, och säger att Sverige är hans land. SD-politikerna hamnar också i bråk med en berusad man som kallas ”blatte-lover” av Almqvist. ”Hora”, säger Almqvist senare i filmen till en ung kvinna som reagerar på SD-politikernas beteende.

Den som filmar, utan att ingripa, är Kent Ekeroth. Under förloppet hörs Ekeroth då och då kommentera vad som sker. Ekeroths knuffar också till en ung kvinna som inte vill att han ska filma. När SD-politikerna senare beväpnat sig med järnrör syns det järnrör som Kent Ekeroth tillgripit i utkanten av bilden.

De inblandade i filmen behandlades helt olika av SD:s ledning. Erik Almqvist och Christian Westling lämnade alla sina uppdrag i partiet. Kent Ekeroth lämnade visserligen sitt uppdrag som rättspolitisk talesperson, men behöll sin riksdagsplats.

När Erik Almqvist lämnade riksdagen i februari gjorde han en ekonomisk uppgörelse med SD. I april utvandrade han till Ungern.

DN har varit i kontakt med Almqvist som inte vill svara på frågor vad han gör i dag. Han håller dock dörren öppen för en comeback som politiker i SD, trots att han inte längre är medlem. ”Om jag skulle ge

mig in i svensk politik igen så ser jag inget annat alternativ”, skriver han i ett mejl.

Fakta.

Kent Ekeroth sitter i riksdagen sedan valet 2010 och är en av Sverigedemokraternas mest profilerade politiker. Ekeroth är en av partiets mest högröstade islamkritiker och har jämfört kampen mot islam med kampen mot nazismen.

Ekeroth har regelbundna kontakter med den kontroversiella sajten Avpixlat och har bland annat upplåtit sitt privata bankgironummer åt sajten. Skatteverket upptaxerade honom i juni för inkomster från sajten 2011 och Ekeroth blev skyldig att betala 160 000 kronor, ett beslut som överklagats. Han har även upptaxerats med 184 000 kronor för inkomståret 2012, ett beslut som han inte kommer att överklaga.

Kent Ekeroth fick stanna i riksdagen eftersom han enligt Jimmie Åkesson inte begick några ”uppenbara politiska överträdelser” i järnrörsfilmen.

Under det pågående riksdagsåret har Kent Ekeroth varit väldigt aktiv. Han har signerat 80 motioner, varav 39 ligger under justitieutskottets område. Han har skrivit 17 motioner på rättsområdet tillsammans med efterträdaren Richard Jomshof, varav 13 av motionerna enbart har Jomshof och Ekeroth som upphovsmän. Kent Ekeroth har även skrivit motioner tillsammans med flera andra i SD:s högsta ledning, som partisekreteraren Björn Söder.

Fakta.

I riksdagsvalet 2010 fick SD 5,7 procent (339 610 röster) och kom för första gången in i riksdagen.

Partiet har 20 riksdagsmandat.

I kommunerna fick partiet 612 mandat, mandat som partiet haft svårt att fylla. 59 av mandaten är obesatta.

I landstingen har partiet 68 mandat.

I DN Ipsos oktobermätning fick SD 8,5 procent.

Källa: Valmyndigheten, DN Ipsos. “

DN 19 nov 2013 : Ett år efter järnrörsskandalen.

“Islamofobi accepteras av Åkesson”

“Jimmie Åkessons nolltolerans mot rasism ska göra SD rumsrent och locka nya väljargrupper. Men nolltoleransen är selektiv. Islamofobi och allmän främlingsfientlighet accepteras, medan nynazistiska kontakter och vissa rasistiska tillmälen fördöms. “

“Sverigedemokraternas mål är att bli som Dansk Folkeparti i Danmark – stort och accepterat av de etablerade partierna. Då blir det möjligt att skärpa invandringspolitiken till det yttersta. Men Sverigedemokraterna har en ballast som inte Dansk Folkeparti har haft: rötterna i den bruna myllan av nazistiska och rasistiska grupper. Därför behöver Jimmie Åkesson bevisa att han klippt alla trådar. Annars får han svårt att rekrytera kompetenta företrädare och att nå nya väljargrupper. Därför är också hans nolltolerans mot rasism och extremism central för SD:s framtid.

Sedan valet har 56 företrädare uteslutits. En av dem var SD:s toppnamn i Göteborg, Patrik Ehn. Han anklagades för att ha kontakt med nynazistiska partier i Tyskland. En annan som fick lämna sina uppdrag var Erik Almqvist. I den berömda mobilfilmen som Expressen publicerade kallade han en kvinna för hora och var aggressiv mot komikern Soran Ismail. ”Du är inte svensk, sade Almqvist bland annat. ”Det är inte ditt land, det är mitt land.”

Händelsen filmades av Kenth Ekeröth, då rättspolitisk talesperson. Ekeröth fick stanna i riksdagen och han fortsätter att sprida islamofobiska budskap i sitt arbete för nätsidan Avpixlat.

För en dryg månad sedan deltog SD:s partisekreterare Björn Söder, i en riksdagsdebatt med Adnan Dibrani (S).

”Jag har invandrat till det här landet en gång i tiden, men det kan jag lova att även Björn Söder och hans kamrater har gjort. Alla i det här landet har invandrat – vissa för väldigt länge sedan, medan andra kommer varje dag.”, sade Dibrani.

Söder svarade: ”Jag tycker att det är lite fräckt av Adnan Dibrani att komma hit som invandrare, som han stoltserar med, och förringa Sverige, svenskheten och svenska folket. Vi är alla invandrare i Sverige, säger han. Då är ju alla invandrare överallt i hela världen. Jag tycker det är lite fräckt att stå här i Sveriges riksdags kammare, Sveriges högsta beslutande organ, och förringa mitt folk, svenska folket.”

Partisekreterarens uttalande liknar Erik Almqvists ord till komikern Soran Ismail. I ena fallet ingrep högsta partiledningen, i andra var det den som uttalade det.

Måttstockarna är uppenbarligen dubbla. Den islamofobi som Kent Ekeröth företräder är så utbredd att den är en del av partiets kärna. Därför får han vara kvar. Men gränsen mellan den och rasism är ofta tunn.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se”

DN 19 nov 2013 : EU. Italienskt förslag

”Stoppa flyktingar med hjälp av flottan”

“Bryssel. Sätt in EU-ländernas militärflottor för att stoppa flyktingsmugglare på Medelhavet. Det kontroversiella förslaget lanserar nu Italiens regering som en metod att förhindra fler flyktingtragedier. “

– Det kan inte bara vara Italiens och ännu mindre Maltas ansvar att sköta kontrollen av EU:s södra gräns, sade utrikesminister Emma Bonino på EU-ministermötet på måndagen.

Hon hänvisade till EU:s framgångsrika militärinsats för att stoppa piraterna utanför Somalias kust och menade att något liknande behövs mot flyktingsmugglarna.

– Sjöröveri är ett angrepp mot säkerheten, men det är i lika hög grad människosmugglingen, sade Bonino som motivering till att kalla in medlemsländernas fregatter mot flyktingbåtarna.

Italienska regeringens drastiska förslag har överraskat övriga medlemsländer och människorättsorganisationer. Många befarar att det är ett försök att göra det ännu svårare för flyktingar att ta sig till Europa.

Emma Bonino och försvarsminister Mario Mauro föreslår också ökad press på transitländer i Afrika att skärpa sin gränsbevakning i utbyte mot fördjupat samarbete med EU.

Utrikesminister Carl Bildt uttalade sig försiktigt om Italiens förslag på väg in till EU-ministermötet:

– EU:s gränsskyddsmyndighet Frontex gör ett mycket bra arbete och kan behöva stärkas. Men det utesluter inte andra insatser, sade Bildt.

Italien och Malta har hittills vägrat delta i några Frontexinsatser, eftersom det innebär att de flyktingar i nöd som upptäcks på Medelhavet förs till dessa länder för asylprövning. De två länderna anser i stället att asylsökande ska tas om hand av det medlemsland som lånat ut fartygen till Frontex.

Emma Bonino försäkrade dock att Italien vill att militärinsatsen ska ske i samarbete med internationella organisationer med inriktning att hjälpa offren, särskilt kvinnor och barn.

– Det handlar om att utvidga den humanitära dimensionen av EU:s gemensamma försvars- och säkerhetspolitik, sade Bonino.

En arbetsgrupp under ledning av EU-kommissionären Cecilia Malmströms experter arbetar för närvarande med förslag om hur Frontex ska kunna stärkas för att utöka insatserna på Medelhavet. Kommissionen vill också ha fler legala vägar för flyktingar till Europa. I december ska migrationsministrarna och EU-ledarna ta ställning till förslagen.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

DN 20 nov 2013 Jimmie Åkesson i DN-intervju.

”Nolltoleransen inom SD har fungerat bra”

“ I morgon ska de rödgröna och Sverigedemokraterna riva upp regeringsförslaget att sänka den statliga inkomstskatten. Nu hoppas SD-ledaren Jimmie Åkesson att oppositionen i riksdagen ska stoppa fler regeringsförslag framöver. I en DN-intervju avvisar han samtidigt intern kritik mot partiets nolltoleranslinje. “

“– Vi utesluter de som bör uteslutas. Det är inte okej att avvika ideologiskt, säger han.

I går kunde DN visa att SD:s sparkade rättspolitiska talesperson Kent Ekeröth ett år efter järnrörsskandalen ingår i partiets innersta krets. Han har skrivit under två tredjedelar av partiets motioner på rättsområdet tillsammans med efterträdaren Richard Jomshof som sitter i partistyrelsen.

– Det är inte något jag reflekterat över särskilt. Det skulle vara väldigt märkligt om man har riksdagsleda-möter som inte får agera som riksdagsledamöter, säger Jimmie Åkesson.

I en motion till partiets landsdagar, som inleds i Västerås på fredag, föreslås att nolltoleranslinjen som infördes i fjol ska avskaffas. Internt har partiledningen fått kritik för att ha dubbla måttstockar. Men det är inte aktuellt med någon ändring, slår Åkesson fast.

– Nolltoleransen har fungerat bra, hävdar han.

Åkesson försvarar vice partiordföranden Jonas Åkerlund, som agerade hotfullt mot en Aftonbladet-reporter sedan tidningen nyligen avslöjat rasistiska uttalanden som han gjort 2002. Åkerlund, som då var 53 år, förklarade uttalandena med att han då var ”politiskt omogen”.

– Någonstans måste man ändå kunna utvecklas ideologiskt, även om man börjar sin utveckling vid 53 års ålder så är det inte orimligt att man byter uppfattning och får en mindre svartvit världsbild, säger Jimmie Åkesson.

Förutom nolltoleransen tror Jimmie Åkesson att debatten på landsdagarna kommer att handla mycket om EU-frågor inför valet till Europaparlamentet den 25 maj nästa år.

– Vårt mål är att ta två mandat, säger Jimmie Åkesson vars parti misslyckades att komma in i förra EU-valet 2009.

Inrikespolitiskt står också partiet i centrum denna vecka. I morgon, torsdag, går SD och de rödgröna på samma linje. De fyra oppositionspartierna vill riva upp onsdagens budgetbeslut på en punkt: sänkningen av den statliga inkomstskatten på upp till 250 kronor i månaden för löner över 36 000 kronor.

Enligt Jimmie Åkesson har Social-demokraterna för första gången sedan valet 2010 anpassat sig till SD genom att dela upp jobbskatteavdraget och den statliga skatten i två separata förslag.

– Jag kan bara se det som ett resultat av tidigare diskussioner och att jag pratat med Stefan Löfven om det i samband med en tv-sändning i samband med riksdagens öppnande. Jag gav honom ett tips, säger Jimmie Åkesson.

SD-ledaren ser bevarandet av den statliga inkomstskatten som partiets största framgång under mandatperioden. Han hoppas nu att riksdagsmajoriteten ska stoppa fler regeringsförslag framöver.

– Andra viktiga reformer som måste genomföras – som inom a-kassan – där vi skulle kunna samarbeta med socialdemokratin, får inte stå i vägen för att vi har motsatta uppfattningar i invandringspolitiken, säger Åkesson.

SD föreslog 2011 en samsyns-budget om sådant som oppositionspartierna är överens om.

– Vi kommer aldrig att släppa våra krav inom invandringspolitiken. Men det betyder inte att vi inte kan prata med andra partier om andra saker, säger han.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

“Järnrörsskandal och rasistiska uttalanden

Den 12 oktober 2012 skrev SD-ledaren Jimmie Åkesson ett öppet brev till sina medlemmar. Han slog fast att en nolltoleranslinje nu skulle gälla.

En månad senare, i november i fjol, publicerade Expressen en film som visar hur SD-topparna Erik Almquist och Kent Ekeröth tillgrepp metallrör under en sommarnatt i Stockholm 2010. Almquist fick lämna riksdagen – men Ekeröth fick stanna kvar, även om han fråntogs sin position som rättspolitisk talesperson.

I går kunde DN visa att han ett år efter skandalen ändå skrivit under två tredjedelar av partiets motioner på rättsområdet.

Nyligen var vice partiordföranden Jonas Åkerlund i blåsväder för rasistiska radiouttalanden från 2002. Dessutom ska en förundersökning inledas mot riksdagsledamoten Toralf Alfsson som misstänks för hets mot folkgrupp för inlägg som gjorts på hans blogg. “

DN 20 nov 2013 : ”Nolltolerans”.

“SD:s rätta ansikte”

“Sverigedemokraterna hävdar konsekvent att partiet behandlas orättvist av medierna. Understundom kan man ge dem rätt. Det har hänt att journalister tolkat in rasism i olika SD-uttalanden där ingen funnits, man kan hitta exempel på ett ivrigt felfinnande i sverigedemokraters citat, det förekommer att partiets företrädare mäts med annan måttstock än deras kolleger i riksdagen.

Samtidigt står det klart att Sverige-demokraterna inte är ett parti som alla andra. För bara ett par decennier sedan var det en öppet rasistisk sammanslutning med rötter i organisationer som Bevara Sverige Svenskt. Först 1996 förbjöds uniformsliknande klädsel vid partiets möten.

Det nuvarande ledargarnityret med Jimmie Åkesson i spetsen har sparat få mödor för att tvätta bort den bruna färgen. Arbetet har bland annat lett fram till den omtalade ”nolltoleransen mot rasism”, som proklamerades i oktober 2012. Företrädare på olika nivåer som uttalat mer eller mindre rasistiska grodor har uteslutits. Men det intressanta är vilka som blivit kvar.

I går skrev DN om Kent Ekeröth, en av männen som gick på järnrörspromenad under sommaren 2010. Ekeröth var också beväpnad med järnrör och var den som filmade, utan att ingripa, när hans SD-kolleger kallade folk för ”babbe” och ”hora”.

Men medan de två övriga, Erik Almquist och Christian Westling, fick lämna sina uppdrag höll sig Kent Ekeröth kvar. Han sitter i riksdagen, är flitig motionär och har bland annat utarbetat SD:s kriminalpolitiska (!) program. ”Jag känner att jag har ett väldigt starkt stöd i partiet”, säger Ekeröth till DN.

Så vem är det som Sverigedemokraterna ger ett så starkt stöd? Förutom att vara en av ytterst få kända parlamentariker i världen som drar runt på stan med järnrör har Kent Ekeroth gjort sig beryktad för sina starka kopplingar till Avpixlat. Sajten håller sig med ett kommentarsfält som kokar av hat mot invandrare, med ett språkbruk som naturligtvis går stick i stäv mot allt som kan benämnas ”nolltolerans mot rasism”.

På Twitter och i sin blogg, kentekeroth.se, har all eventuell riksdagspolityr flagnat från Kent Ekeroth. Här tycks han tala ur hjärtat om invandring och mörkhåriga svenskar. Hans hat mot islam i alla former, inte bara våldsbejakande extremism, står tydligt.

Ett retoriskt grepp återkommer: Han citerar en rubrik eller ett nyhetsklipp när flyktingar eller andra svenskar med invandrarbakgrund begått något brott. Och så lägger han till en formulering av typen ”Mångkultur berikar”.

”Massinvandring berikar – nu med polio”, skrev han till exempel den 30 oktober sedan han läst ett TT-telegram om hur sjukdomen konstaterats i Syrien-krigets spår och riskerar att spridas till Europa.

Argumentationen är ett dråpslag endast mot just dem som skulle hävda att invandring inte har några som helst negativa konsekvenser, det vill säga kanske fyra personer. Men den säger desto mer om Kent Ekeroths gravt främlingsfientliga inställning. Att han ännu är riksdagsman, och ingår i partiets ledande kretsar, är i sin tur mycket talande vad gäller Sverigedemokraterna som politisk organisation.

I slutet av veckan håller Sverige-demokraterna landsdagar i Västerås. Då ska alltså det kriminalpolitiska programmet behandlas. Författare: mannen som inte ingrep när hans vänner beväpnade sig utan i stället grep ytterligare ett järnrör.

Det är möjligt att gestalter som Kent Ekeroth är nödvändiga för SD. Deras blotta närvaro blir en blinkning till de ursprungliga sympatisörerna, de öppna rasister som Jimmie Åkesson med läpparnas beaktelse påstår sig vilja stöta bort. Men det är svårt att förstå hur mer sansade väljare, de som kanske är skeptiska till den svenska flyktingpolitiken men aldrig skulle drömma om att kalla någon ”babbe”, ens kan överväga att rösta på ett parti som lyfter fram denna typ av företrädare.

Blotta närvaron av politiker som Ekeroth gör det fullständigt omöjligt att se SD:s stolta deklamationer om noll-tolerans som annat än dimridåer.

DN 20/11 2013 “

DN 21 nov 2013 : Diskriminering.

“Bisartt förringa rasismen”

“ Man kan ifrågasätta om det svenska samhället verkligen är ”genompyrt av strukturell rasism”. Däremot är det bisartt att förringa den öppna rasism som fortfarande är högst påtaglig för många svenskar. Två i tiden sammanfallande händelser tjänar som otäcka påminnelser.

Den första är Diskriminerings-ombudsmannen DO:s beslut att stämma Statoil och en av bolagets mackägare. Bakgrunden är Ekots avslöjanden från förra sommaren att romer vägrades hyra bil.

För en lekman ter sig bevisläget gott: Människor i romska dräkter fick höra att alla fordon var uthyrda varpå en mer blond och svenneklädd reporter klev in och erbjöds ett ymnighetshorn av bilar.

Till DN kom reaktioner som gick ut på att romerna fick skylla sig själva. Det sades vara mycket vanligt med stölder där just representer för denna folkgrupp var skyldiga. Men poängen är förstås denna: Om vissa blir lidande för vad helt andra människor ur samma grupp anses ha gjort är det per definition fördomar och diskriminering.

DO har fått mycken kritik, inte minst på dessa sidor, för att arbeta för långsamt, välja märkliga strider och överanvända sin stora makt mot små och svaga motparter. I fallet med biluthyrningen är det svårt att se stämningen som obefogad – även om man kan fråga sig varför det har tagit mer än ett år.

Även den andra indikatorn på rasism har sitt ursprung i Sveriges Radio. Det är ”P3 Nyheter” som startat granskningen ”Hänt på krogen” med fokus på upplevelser av restaurang- och klubblivet.

Intressant nog har rapporteringen alltmer tagit gestalt av dialog. På Twitter diskuteras den under rubriken #häntpåkrogen. Där har den

även dragit till sig restaurangägare och ordningsvakter som lägger fram sin egen version av nattlivet. I stället för skurk och hjälte växer en mer mångfaset-terad berättelse fram.

Men en av de röda trådarna är och förblir diskriminering, rasism. En vakt säger sig ha fått ordern ”inga polacker, inga irakier och inga negrer eller zigenare”, en annan har hört ”max tre svarta personer samtidigt”. Mörka svenskar tvingas dela upp sig på flera sällskap för att – eventuellt – bli insläppta.

Illegal polisregistrering av romer, vägran att hyra ut bilar till samma folkgrupp, stängda krogdörrar för mörka svenskar. Rasismen är ett samhällets blödande sår.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN 21 nov 2013 :

“FN: Återförening viktig”

“ Att återförenas med sin familj är viktigt för att invandrare ska lära sig svenska och få jobb, enligt en ny rapport från FN:s flyktingorgan UNHCR. I rapporten vittnar personer som arbetar med integration, som SFI-lärare och arbetsförmedlare, liksom flyktingarna själva, om problemen. Chefsjuristen Karolina Lindholm Billing på UNHCR säger att det är svårt för flyktingar när tankarna hela tiden kretsar kring familje-medlemmar i hemlandet.

TT “

DN 21 nov 2013 : Öppet brev.

“Till Kent Ekeroth, riksdagsledamot för SD”

“ Borzoo Tavakoli kom till Sverige från Iran för 25 år sedan. Han arbetar som controller på ett stort svenskt företag. I dag skriver han ett brev till Kent Ekeroth, som nu åter ingår i SD:s innersta krets. “

“Du är aktuell igen i medierna, så som du brukar vara med jämna mellanrum. Denna gång handlar det om att du har återfått en plats i ditt partis innersta krets. Man kan säga att du tog en paus. Den följdes av ett nytt skandalavslöjande. Sedan var det dags för dig att återta din maktposition.

Ofta, när medierna nämner ditt namn, beskrivs du som en företrädare för ”islamofobi”. På ren svenska betyder det att du bär ett hat mot islam. Så brukar medierna skriva även när nyheten om vad du haft för dig inte har något samband med islam. Men i september, när du återigen väckte uppmärksamhet med något som du gjort eller sagt, var det befogat att tala om hat mot muslimer. Den nyheten var kortvarig, den låg i mediernas marginaler och glömdes snart bort. Men den lämnar inte mitt sinne.

Den 11 september i år skrev nyhetstidningen Riksdag & Departement att muslimer beskrevs som djur i en av de kommentarer som du hade placerat på din blogg. Ordagrant löd texten: ”Muhammedaner är djur enligt mig och en bra Muhammedan är en död Muhammedan.” Med anledning av att du som ansvarig för bloggen lät denna och liknande kommentarer stå kvar blev du polisanmäld av den ideella föreningen Juridikfronten.

Jag är inte muslim, och bekänner mig inte heller till någon annan religion. Trots detta räknas jag säkert till den grupp som du och dina sympatisörer karaktäriserar som djur, eftersom jag är invandrare, kommer från Iran, och har en muslimsk familjebakgrund. Detsamma lär gälla för min fru som har en trosuppfattning och bakgrund liknande min, och jag misstänker att min son, som inte heller är muslim och som är född i Sverige, också kvalificerar sig för epitetet ”djur”.

Låt mig berätta lite om mig själv och min familj och sedan återkomma till dig.

Jag kom till Sverige 1988 som politisk flykting. Sverige gav mig mycket. Sverige skyddade mig från avrättningshoten i Iran och från Saddam Husseins artilleri och kemiska vapen i irakiska Kurdistan. Sverige gav mig demokrati – något som jag kämpat för i Iran. En kamp som under shahens regim resulterade i en dom på livstids fängelse, och under den islamska republiken i tre arresteringar och en efterlysningsorder. Allt på grund av mina åsikter och politiska aktiviteter. Sverige gav mig möjligheten att leva ett normalt liv. Att studera, att arbeta och att skaffa barn. Saker som är självklara för människor som lever i ett fritt land, men som för mig var en stor gåva efter 20 år av politisk aktivitet, fängelsevistelser och flykt.

Men jag har också gett Sverige en hel del tillbaka. Med mig fick Sverige allt som ett annat samhälle, det iranska, hade satsat på mig i 38 år. Där ingick försörjningen under hela min uppväxt och en hög utbildning som hade gjort mig färdig som arbetskraft.

Sex månader efter min ankomst till Sverige började jag arbeta inom hemtjänsten och tog hand om äldre svenskar. I fyra år fortsatte jag detta arbete medan jag samtidigt studerade. Det var bara de första sex månaderna som jag levde på bistånd, sedan började jag betala skatt på min då mycket låga lön. Jag tog studielån precis som unga svenskar, och jag tror att bara räntekostnaderna på detta lån blev betydligt mer

än det kontantstöd jag fick i början. Jag arbetade först ett år som ingenjör, men fast jag hade studerat arkitektur i Iran kunde jag inte få arbete som arkitekt. Jag valde då att studera ekonomi. Detta ledde till en tjänst som redovisningsekonom och controller i ett stort bolag. Mot den bakgrunden kan du själv försöka räkna ut om jag har fått mer av Sverige än Sverige har fått av mig.

Låt mig ge dig ytterligare några fakta som kan hjälpa dig att utvärdera följderna av att jag flydde till Sverige.

Min fru hade ännu värre upplevelser i Iran än jag. Hon fick också bistånd från det svenska samhället i cirka ett år och sedan började hon arbeta. Hon har betalat mer skatt här än jag.

Min son är uppväxt i Sverige. Han är student vid Stockholms universitet, och är redan efter ett års studier färdig att ta en examen som vanligtvis tar tre. I fjol vann han första priset i Sveriges unga forskares tävling i naturvetenskap, och sedan andra pris i fysikklassen i den internationella naturvetenskapstävlingen som hölls i USA. I prisceremonin markerades att det var landet Sverige som kom tvåa.

Vi har också ett husdjur – en katt. Han är inte heller muslim. Han är en del av naturen och lever sitt liv. Djur i motsats till en del människor attackerar andra djur bara när de är hungriga eller när de känner sig hotade. Det är därför både obildat och dumt att som i ditt kommentarsfält låta djur symbolisera ondskan. Ondskan finns bara hos människor. Om du vill jämföra vem som är ond och vem som är god, vem som bidrar och vem som tär, då skall du jämföra människor med människor. Till exempel kan du jämföra dig själv med mig och min familj. Tänk efter vilka som fått vad från Sverige och vilka som bidragit med vad till Sverige. Tyvärr har det blivit svårare för mig att göra en detaljerad jämförelse. Du raderade ju en mängd information i din blogg efter den senaste polisanmälan. Men en del är ju känt, så jag skall göra ett försök.

Det är klart att du är uppväxt här i Sverige. Du fick allt som jag kämpade för och riskerade livet för, alldeles gratis när du föddes i detta land. Genom att förolämpa och hetsa mot invandrare har du fått en plats i riksdagen med en hög lön och en maktposition.

Om jag jämför mig själv med tillgängliga uppgifter om dig, så noterar jag:

* att jag aldrig förekommit i det svenska polisregistret medan du har ett digert register med många anmälningar. Juridikfrontens polisanmälan är bara en.

* att jag aldrig haft någon anmärkning på mina inkomstdeklarationer medan Skatteverket i samband med din deklaration för 2012 håller på att utreda mystiska transaktioner mellan ditt konto och hatsajten Avpixlat.

* att jag aldrig har attackerat människor medan du och dina partikamrater jagade folk med järnrör mitt i Stockholm i juni 2010.

* att jag som kommer från ett land som förtrycker kvinnokönet aldrig har nedvärderat kvinnor, medan du och dina partikamrater, fysiskt attackerade en kvinna och kallade henne ”hora” år 2010.

* att jag aldrig har behövt lämna mina uppdrag medan du lämnade dina politiska uppdrag i SD efter skandalen i november 2012.

* att jag har aldrig brutit mot svensk lag, trots att jag är emot en del lagar i detta land. Jag använder mig av min yttrandefrihet, och min röst, för att bekämpa de lagar och regler som jag anser vara felaktiga, medan du struntar i Sveriges lagar och tar lagen i egna händer i form av ett järnrör.

* att jag aldrig har hatat någon för hans eller hennes kön, ras, sexualitet, nation, eller religion medan du sprider hot och hat mot flera folkgrupper som bor i detta land. De senaste kommentarerna på din blogg,

som riktas mot araber, muslimer och homosexuella, är bara alltför typiska för ditt och dina åsiktsfränders tänkesätt.

* att jag kämpade för demokrati i Iran och satt sex år i fängelse för min sak utan att ångra mina handlingar eller ta tillbaka mina ord, medan de nyheter jag läst om dig i Expo ofta börjar med ord som ”Kent Ekeröth ljuger, ljög, har ljugit...” När du ljuger om det som du har sagt, eller gjort, och när du inte vågar stå för dina ord eller dina handlingar finns det bara ett adjektiv som passar in på dig, nämligen ”feg”. Och din feighet minskar inte av att du väljer att beväpna dig med ett järnrör.

Listan kunde säkert ha blivit längre om jag hade haft mer information om din bakgrund. Men det finns också en annan skillnad mellan dig och mig som vi båda känner till. Något som du är mycket stolt över; nämligen att du är född i ett land i Europa och att jag kommer från ett land i Asien. Du, ditt parti och era anhängare med rötter i Sverige försöker rättfärdiga era rasistiska och olagliga handlingar, och er hets mot and-ra folkgrupper med att ni är ”svenskar”. Men att vara född i Sverige är inte något att yvas över, det är något att vara tacksam för. Tacksam för att det finns mat och kläder och hus att bo i som inte är sönderbombade. Att det finns ett demokratiskt politiskt system och ett rättsväsende som åtminstone hjälpligt skyddar medborgarna mot godtyckligt våld. Men ni verkar inte vara tacksamma för dessa förmåner. Ni verkar anse att ni personligen på något magiskt sätt förtjänat allt detta bara genom att råka vara födda just här, och just i denna tid. Och de som är födda någon annanstans betraktar ni som djur.

John F Kennedys uppmaning till amerikanska folket kan tillämpas på dig: ”Fråga inte vad ditt land kan göra för dig. Fråga i stället vad du kan göra för ditt land.”

Den demokrati som jag respekterar, men som du bara utnyttjar, har givit dig en plats i Sveriges riksdag. Du sitter i riksdagen och hetsar mot mig. Detta är som fenomen inget nytt för mig. Irans parlament är

fyllt av sådana som du. Det är faktiskt svårt för mig att avgöra om de islamiska mullorna i Irans parlament är långsiktigt farligare för mänskligheten än du är i din roll i Sveriges riksdag.

I Iran, ett land utan demokrati och fria val, är det helt naturligt att parlamentets ledamöter i praktiken är tillsatta uppifrån. Men att en sådan som du sitter i Sveriges riksdag med ett mandat från nästan sex procent av Sveriges befolkning är skrämmande. Jag ser det som en varningssignal om en möjlig katastrof för vårt gemensamma hemland.

”Vad har hänt med mitt land?”, är titeln på en dikt av poeten Said Sultanpor som avrättades av islamiska regimen i Iran 1981. När jag nu, efter tjugofem års vistelse här i Sverige, läser om kommentarerna på din blogg, när jag tänker på din position som riksdagsledamot, och när jag begrundar det faktum att så många svenskar röstar på ditt parti, då ställer jag samma fråga som Sultanpor: Vad har hänt med mitt land, Sverige?

Borzoo Tavakoli “

Polisen. Brotts. Kriminalvård o d.

Mobbning är ett stort problem som socialdemokraterna inte har politik för. Det kan behandlas som brott och som problem för elever och arbetsplatser.

Justitieminister, del

[Johansson, Morgan \(S\)](#)

Ordförande i justitieutskottet

Talesman i Justitieutskottet (JU)

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[Brott](#)

[Illegala vapen](#)

[Kriminalvård](#)

[Polisen](#)

DN 23 sept 2013: DN granskar. Polisens romska register:

“Över tusen barn med i olaglig kartläggning”

“Svensk polis har upprättat ett olagligt register över romer. Totalt innehåller det 4 029 människor spridda över hela landet. Registret anses värdefullt av polisen, används i polisarbetet och är öppet för ett stort antal anställda. Över tusen av de registrerade är barn. Det finns exempelvis 52 tvååringar i polisens romska register. Anledningen till att de förts in där: de har fötts i romska familjer. Registret visar inte brottslighet. Många vuxna som hamnat där är ostraffade. Det handlar om en kartläggning av släktband: ett biologiskt baserat register. “

”Kringresande”. Så heter mappen i Skånepolisens datorsystem. I mappen ”Kringresande” finns en stor datorfil som getts namnet -”Total”.

Det är registret. En sorts släkträd med totalt 4 029 människor i olika delar av Sverige (alla registrerade är dock inte släkt med varandra).

Varje man eller pojke representeras i registret av en blåfärgad figur, medan kvinnor och flickor representeras av röda figurer. Uppgifter som personnummer och folkbokföringsadress är nog bokförda vid varje individ. Mellan figurerna går pilar som visar släktbanden. Enligt uppgifter till DN har polisens ambition varit att skapa ett sökbart register över Sveriges romer.

De äldsta människorna i registret har hunnit dö. De är födda i slutet på 1800-talet och början på 1900-talet. Här finns Josef Taikumer, född 1894. Olga Demeter, född 1901. Georg Taikon, född 1909.

Barn utgör över en fjärdedel av hela registret. De yngsta i registret är två år gamla och lades in när de var några månader gamla, år 2011. Av

de över tusen barnen i registret är 842 födda på 2000-talet. Att de inte är straffmyndiga spelar ingen roll: de har inte hamnat i registret för att de begått kriminella handlingar.

Polisen har registrerat dem eftersom de är barn till romer. Eftersom de är barn till romer och därmed själva romer, lyder polisens logik, så finns det anledning att hålla koll på dem i framtiden.

Registret över romer har upprättats av polisen i Lund och hanteras av polismyndigheten i Skåne. Även Rikskriminalen i Stockholm, länskriminalen i Skåne och kriminal-underrättelsetjänster i flera städer har tillgång till registret.

Enligt uppgifter till DN kan minst ett 70-tal anställda vid polisen fritt slå i filen ”Total” – men troligen har långt fler fri tillgång till registret. Dessutom har den stora registerfilen delats via mail inom polismyndigheten till anställda som själva inte har tillåtelse att söka i det.

Registret innehåller många helt ostraffade människor. Här finns samhällsdebattörer som Erland Kaldaras i Malmö, ordförande i Romska ungdomsförbundet. Här finns kulturpersonligheter, idrottare och fritidspolitiker.

Och massor av helt vanliga familjer med romska rötter, som familjen Håkansson i Skarpnäck som intervjuas på nästa uppslag.

Den gemensamma nämnaren för de registrerade är att de är romer eller har en relation med en rom.

Den geografiska spridningen på de registrerade personerna är stor. I registret finns 528 personer med postadress i Stockholms kommun. 380 från Göteborg. 733 från Malmö. 165 från Lund. 103 från Helsingborg.

Registret samlar romska barn i de flesta svenska mellanstora städer. En tvåårig kille i Linköping och hans fyraåriga storasyster. Två treåriga flickor i Västerås. En nioårig flicka i Växjö.

I Jönköping finns fyra barn kartlagda: en tvåårig pojke, två åtta-åriga flickor, en tioårig flicka.

I Borås finns en femårig flicka registrerad.

I Kristianstad finns en tioårig flicka, en sjuårig pojke och en fyraårig flicka registrerade.

I Norrköping bor två treåringar, en femåring, en sjuåring och en nioåring som alla återfinns i registret.

I Södertälje lever tre registrerade tvååringar, en treåring, en fyra-åring, en femåring och en sjuåring.

Polisens stora romska släkträd är ingen bortglömd kvarleva från en svunnen tid. Det är ett dokument som används i polisens verksamhet i dag. Enligt uppgifter i polisens eget datasystem skapades registret år 2012 – men troligen har personuppgifterna till det omfattande registret samlats in under många år.

Registret över romer brukas av poliser som en sorts uppslagsverk, ett referensmaterial. I en utredning där det finns romska misstänkta kanske någon polis vill veta vem som är släkt med vem. Då kan han eller hon gå in i datormappen ”Kringresande” och slå i registret ”Total”.

Det är förbjudet att upprätta etniskt baserade register i Sverige. Enligt jurister som DN talat med bryter polisens registrering av romer mot flera lagar, bland dem polis-datalagen och lagen om polisens allmänna spaningsregister.

Dessutom kan den omfattande registreringen av släktband, hemadresser och personuppgifter vara ett brott mot Europakonventionens artikel 8, som slår fast rätten till skydd för privat- och familjeliv.

Den senaste veckan har DN varit i kontakt med flera människor som finns i registret. Ingen av dem har känt till att de eller deras barn registrerats. De reagerar med chock, vrede – och ibland ett sorgset igenkännande.

– Det var så här Hitler gjorde. Först registrerar man oss. Sedan så ska vi bort, säger 44-årige Marcello Demeter i Skarpnäck, vars barn och barnbarn registrerats.

Polisens romska register är olagligt

I polisdatalagens Kap 2 §10, om behandling av känsliga personuppgifter, står:

”Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.”

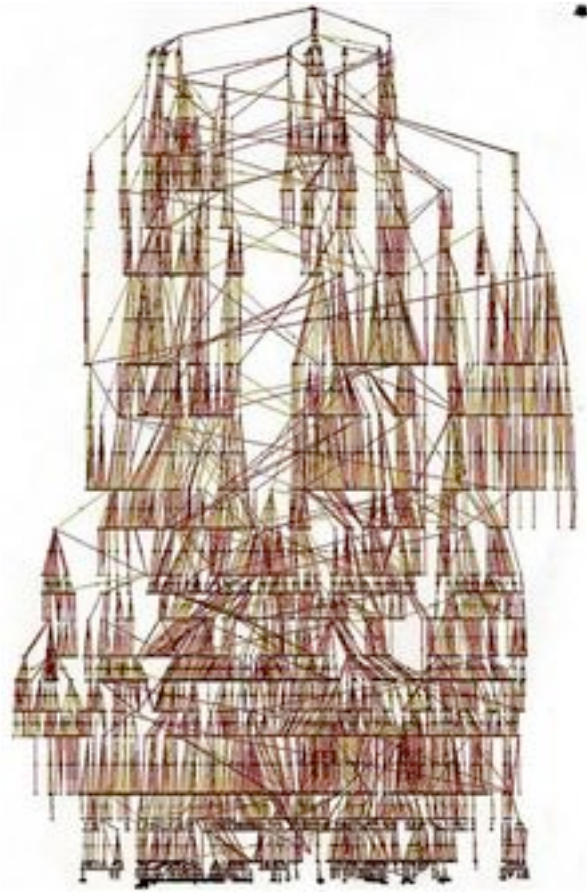
Europakonventionens artikel 8 slår fast:

”1. Var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens.

2. Offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutande av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.”

”Total” kallas datafilen med polisens stora register av romer. I polisens interna datasystem ligger den i en mapp som döpts till ”Kringresande”. Bokstavsförkortningen POMS betyder Polisområde mellersta Skåne. Det är där, hos polisen i Lund, som registret skapats.

Polisens register av romer är inte en gammal kartläggning som glömts kvar i systemet – det är ett register som nyligen uppdaterats och som används i polisarbetet i dag. Flera enheter inom polisen har tillgång till registret, bland dem Rikskriminalen.

Här är en bild av hela polisens kartläggning av 4 029 romer, i en starkt förminskad version. De äldsta romerna i polisens register som återfinns i toppen av detta träd föddes på 1800-talet och har hunnit avlida. De yngsta som registrerats är två år gamla.

Tusentals romer i alla åldrar och i olika delar av landet har systematiskt kartlagts av polisen, med adresser och födelsedata. En blå figur i registret representerar en man eller pojke, röda figurer står för kvinnor och flickor.

Lång historia av våld och registrering

På morgonen den 31 maj 1943 gick poliser samtidigt in i romska tältläger över hela Sverige. ”Zigenarinventeringen” syftade till att registrera alla Sveriges romer. I sin bok om människorättsaktivisten Katarina Taikon skriver författaren Lawen Mohtadi:

”Det är Socialstyrelsen som vill veta hur många romerna är, var de bor och hur deras familjeband ser ut. Varje person får fylla i ett formulär där man uppger namn, personnummer, trosbekännelse och huruvida ens föräldrar är romer eller inte. Personer av ’blandras’ ska också redovisas.”

Socialstyrelsen tipsade poliserna: Säg till romerna att syftet med registreringen inte är ont. Myndigheterna vill bara ha en bild av deras levnadsvillkor.

Samtidigt var nazisternas folkmord på romer och judar i full gång. Lawen Mohtadi sätter ”Zigenarinventeringen” i sin historiska kontext:

”Mitt under brinnande världskrig, när tusentals och åter tusentals romer skickas till nazisternas för-intelseläger runt om i Europa, blir romer i Sverige uppsökta av uniformerad personal och tvingade att uppge sin och sina föräldrars etniska tillhörighet och en rad andra personliga och intima uppgifter.”

Totalt fick svensk polis in 453 formulär den dagen.

I Tyskland och Österrike började man på 1920-talet registrera romer i Zigenarlistor (Zigeunerlisten). När nazisterna kom till makten 1933 intensifierades förföljelsen.

För nazisterna var romerna, liksom judarna, en mindervärdig ras som skulle utrotas. Minst en halv miljon romer mördades under nazitiden.

I dagens Tyskland är det sedan länge etablerat att nazisternas folkmord även innefattade romer – men i många andra länder är det fortfarande relativt okänt.

Under 2000-talet har förföljelsen av romer intensifierats i stora delar av Europa. I många länder finns en öppen rasism, som visar sig i diskriminering, förföljelser och ibland rena pogromer.

Italiens före ledare Silvio Berlusconi kallade romer för ”ondskans armé” och krävde att de skulle registreras. Frankrikes före president Nicolas Sarkozy har rivit romska läger och kört ut romer ur landet.

2000-talets förföljelse är en fortsättning av många års jakt på romer – även i Sverige.

1637 utfärdades ”Placat om Tatrarnes fördrifvande av landet”. Romska män skulle hängas, kvinnor och barn jagas ut. Trots de grymma lagarna lyckades en del romer hålla sig kvar i landet.

Först 1959 fick romerna rätt till bostad och skolgång.

Mellan 1914 och 1954 förbjöd Sverige all romsk invandring. Under denna period sjuöptes ett nationellt tvångsteriliseringsprojekt för att ”sanera den svenska folkstammen”. Romer och resande hörde till de icke önskvärda.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

DN 23 sept 2013: DN granskar. Polisens romska register:

“Sara, 2, hamnade i registret som spädbarn”

“Sara Håkansson är två år gammal. Storasyster Miranda är tre. Storebror Adriano har hunnit fylla sex. Alla syskonen är med i polisens stora register över romer. Liksom deras mamma Sandra Håkansson. Hon har en fråga till polisen: – Varför har ni stoppat in mina barn där?”

“Det finns 52 tvååringar i den svenska polisens romska register. En av de allra yngsta som registrerats är Sara Håkansson i Skarpnäck. Den 3 augusti 2011, när hon var tre månader gammal, förde polisen in Sara i registret. Med personnummer, postadress, lägenhetsnummer och släktband.

Registret anger vem som är Saras mamma. Vem som är hennes pappa. Vem som är hennes mormor, morfar, farmor och farfar och var de bor.

Hela släkten är registrerad i polisens datormapp ”Kringresande”, tillsammans med tusentals andra romer över hela Sverige.

Nu sitter Sara i sin mamma -Sandras knä i lägenheten i Skarpnäck, i väntan på att mormor -Susanne Håkansson ska bli färdig med kvällsmaten: korv stroganoff.

– Varför registrerar polisen romer? Det är rasistiskt. Det är obehagligt att mina barn finns där, säger Sandra Håkansson.

Hon skakar på huvudet, försöker förstå.

– Det är så sjukt, det här registret. Jag finner inga ord.

Saras mormor Susanne Håkansson har en romsk pappa och en icke-romsk mamma. Bägge är med i polisens romska register.

– Mamma är en vanlig svensk kvinna från Norrland. Hon är gammal och sjuk nu, sitter i rullstol. Hon har aldrig gjort någonting. Jag kan inte fatta att hon finns med i det här registret.

Susanne Håkanssons tankar går till Förintelsen, då nazisterna mördade en halv miljon romer.

– Hitler var ju emot alla judar och romer. Kan det vara något sånt? Vad är syftet med registret? Det kan ju inte vara något bra i alla fall, säger Susanne Håkansson.

Hon är 44 år gammal och utbildad fritidsledare. Varken hon eller hennes make Marcello Demeter (i registret även han) har varit inblandade i något brottsligt. Om man inte räknar när Marcello fick böta tusen kronor för att han kört i en bussfil.

Treåriga Miranda springer in i köket och skrattar. Om hennes lillasyster Sara är lite blyg så är Miranda tvärtom. Springer fram och hälsar, pratar hela tiden, ler sitt varma leende. ”Bestämd och kärleksfull”, sammanfattar mamma Sandra och mormor Susanne.

– Kärleksfull, ekar Miranda och får alla i köket att skratta.

– Hon är vår lilla papegoja, säger Susanne.

I rummet intill sitter sexåriga store-bror Adriano i blå mjukis-kläder framför tv:n, uppslukad av ett barnprogram.

Sandra Håkansson låter blicken svepa över sina tre barn. Så blir hennes ansikte allvarligt. Hon säger att polisen borde jaga brottslingar: mördare och våldtäktsmän. Inte små barn.

– De måste ta bort registret helt! Det ska inte finnas.

Flera samhällsdebattörer och ledare för romska föreningar finns bland de registrerade. En av dem är 35-åriga Erland Kaldaras i Malmö, ordförande för Romska ungdomsförbundet.

– Jag åker runt till skolor och föreläser om sånt här, att statlig registrering av romer ägde rum i gamla kommuniststater. Hela utgångspunkten är att det här var något som skedde förr, eller i utlandet. Inte här i

Sverige i dag, säger Erland Kaldaras.

Han slås av insikten att skattepengar måste finansierat polisens registrering av tusentals romer, och kopplar det till regeringens stora projekt som syftar till inkludering av romer i det svenska samhället. Statens mål är att romer år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som alla andra.

– Det känns som dubbelmoral nu. Att regeringen säger att vi romer ska vara fullt inkluderade i det svenska samhället år 2032 – samtidigt som staten har ett särskilt romskt register och för in spädbarn som inte ens kan gå!

På fredag har Erland Kaldaras ett sedan länge inbokat möte med Erik Ullenhag (FP), när integrations-ministern besöker det romska kulturcentret i Malmö.

– Det blir ett intressant möte, -säger Erland Kaldaras behärskat.

År 2032 ska romer ha lika möjligheter

Förra året, 500 år efter att de första romerna kom till Sverige, presenterade regeringen en strategi för att integrera romer i det svenska samhället. ”Jag skäms över den svenska historien av övergrepp gentemot romer”, sa integrationsminister Erik Ullenhag (FP) när han presenterade strategin.

Ullenhag pekade på att romer än i dag drabbas av större utanförskap och diskriminering än någon annan folkgrupp. Fem pilotkommuner utsågs till att bedriva utvecklingsarbete under åren 2012–2015: Göteborg, Helsingborg, Linköping, Luleå och Malmö.

Målsättningen är att alla romer som föddes 2012 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som ickeromer när de är 20 år, alltså år 2032. **DN**

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

DN 23 sept 2013: DN granskar. Polisens romska register:

”Förbjudet registrera på etniska grunder”

“ En av Sveriges mest meriterade jurister, grundlagsexperten Johan Hirschfeldt, blir allvarligt bekymrad när han tar del av DN:s uppgifter om registreringen av tusentals romer. De drabbade har möjlighet att anmäla polisens hantering, påpekar han. “

“– Myndigheter ska ha stöd i lag för vad de gör, det står i grundlagens första paragraf. I regeringsformen finns även ett skydd för personlig integritet och mot diskriminering, säger Johan Hirschfeldt.

Han understryker att grundlagen talar om ett stöd för de fem svenska nationella minoriteterna, där romer är en. En person med exempelvis romsk bakgrund har själv rätt att bestämma om denne vill betraktas som rom eller ej, enligt en internationell konvention. Myndigheterna har inte heller rätt att fritt sortera eller registrera efter etniskt ursprung.

– Europakonventionen, som är svensk lag, ger ett skydd mot godtycklig myndighetsinblandning. Människorättsdomstolen i Strasbourg har uttalat ett stöd för principen om människors skydd mot att hamna i myndighetsregister som systematiskt lagras och sparas.

Johan Hirschfeldt har i förväg fått läsa de artiklar som DN publicerar i dag. Han konstaterar att lagstiftningen kring polisens register är mycket snårig, även för jurister.

Artiklarna väcker oro och en rad frågor, anser han. Bland annat undrar han över beteckningen ”Kringresande” – polisens namn på mappen med det romska registret.

– Är ”kringresande” en omskrivning för att vara rom och i så fall en registrering på grund av etniskt ursprung? Det är förbjudet att registrera enbart på den grunden.

Om det finns en annan grund än etnicitet för registrering, så får uppgifter om etnicitet bara vara med om det är absolut nödvändigt för polisens arbete, påminner Johan Hirschfeldt.

Etniskt ursprung är en så kallad ”känslig personuppgift”, enligt lagen.

Johan Hirschfeldt visar ett uttalande från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (Sakint) från förra året, om polisens behandling av just sådana uppgifter. Nämnden slår fast att stor restriktivitet måste iakttas – inte minst i ”underrättelse-verksamheten, där allmänhetens insyn är mycket begränsad och registreringarna inte sällan av integritetskänsligt slag”.

I polisens datorsystem har registret även beteckningen ”SU”. Vad betyder det?

– Det kan betyda ”särskild undersökning”. Men en särskild undersökning får inte pågå längre än ett år, om det inte är av särskild betydelse.

Ingen av de romer som DN talat med har känt till att de eller deras barn registrerats. De är upprörda över polisens ingrepp i deras integritet. Vad finns det för möjlighet för dem att gå vidare?

– Efter att Sverige fällts i Europadomstolen efter Säporegistreringar inrättades en ny myndighet: Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Dit kan man vända sig med frågan: Är polisens behandling av mina personuppgifter laglig? säger Johan Hirschfeldt.

Nämnden kan göra en kontroll och anmäla saken till Justitiekanslern (JK), Åklagarmyndigheten och Datainspektionen (DI).

JK kan utreda om det finns grund till skadestånd, och i så fall betala ut det. DI kan beordra polisen att upphöra med registreringen.

Har varit justitiekansler och tsunamiutredare

Johan Hirschfeldt är född 1942 och bor i Stockholm. Han var statsrådsberedningens rättschef under regeringarna Carlsson och Bildt.

Mellan 1992 och 1996 var han justitiekansler. Därefter blev han president för Svea hovrätt.

Efter tsunamikatastrofen 2004 fick han regeringens uppdrag att leda utredningen kring svenska myndigheters agerande.

Han ledde även den statliga utredningen om det allmännas ansvar enligt Europakonventionen.

I dag sitter Johan Hirschfeldt i Europarådets Venedigkommission, som sysslar med frågor om den demokratiska rättsstaten. **DN**

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

DN 24 sept 2013: Registreringen av romer:

“En skam för Sverige”

“Avslöjandet i DN i går om att polisen samlat tusentals romer i ett särskilt register slog ned som en bomb i Sverige. Uppgiften i dag om ännu ett olagligt polisregister förbättrar inte precis läget. Inte heller i detta andra register handlar det om att kartlägga personer som begått brott. Precis som i det första figurerar barn, gamla och vuxna som aldrig varit i klammeri med rättvisan. Etniciteten är den enda gemensamma faktorn. Att tänka bort 1930-tal och rasbiologi låter sig inte göras.

Detta är en Skandal med stort S. Men under den ligger förstås en massa andra skandaler. En sorterar under frågan varför. Enda tänkbara anledningen att jaga nyfödda och rita in dem på ett polisiärt släktträd är förstås att man menar att dessa barn genom sina blodsband är predisponerade för kriminalitet.

Många romer lever i social utsatthet. Och social utsatthet hör ihop med förhöjd risk för brottslighet. Men i så fall vore det rimligare med ett register över alla oavsett etnicitet som lever i hushåll med låga inkomster, arbetslöshet och eventuellt missbruk.

Men det vore förstås också galet och regelvidrigt. Kollektiva risker säger ingenting om individuella möjligheter. Och det är individer, inte procentsatser och sannolikhetsberäkningar, som polisen har hängt upp på sin rasistiska stamtavla.

Ordet rasistisk används ofta lite slarvigt. Men här är det adekvat. Kartläggningen är rasistisk. Inte främlingsfientlig. Inte brottspreventiv. Och därför inte heller det minsta rationell.

Därtill är den olaglig. Också det att betrakta som en skandal. Vi har alltså en rättsvårdande myndighet som ställer sig ovanför den lagstiftning som omfattar oss alla. Och som uppenbart använder betald arbetstid för att begå, i stället för att bekämpa, brott.

Lars Förstell, pressinformatör vid polismyndigheten i Skåne, förnekade först att det förekom något register. När den strategin inte höll övergick han till att hävda att det sannolikt var upprättat av en enskild medarbetare.

Men redan det första registret är så omfattande, både sett till antal registrerade och geografisk spridning, att det förefaller som en föga trolig förklaring. Nu finns det dessutom ytterligare ett register. Skulle samma enskilda polisman ensam suttit och knåpat ihop det också?

Hur många poliser som bidragit med information om vilka barn som fötts i vilka familjer är oklart. Även om beskedet från Lars Förstell, att Skånepolisen inte beställt information, är korrekt så kvarstår faktum att arbetet måste ha sanktionerats från en eller flera chefer. Ingen enskild polis kan rimligtvis sitta och ägna sig åt denna typ av kartläggning utan att hans överordnade eller kolleger vet vad han gör för att förtjäna sin månadslön. Polisen klagat ständigt över brist på resurser. Och så tycker den sig ha tid att sitta och rita släktträd över tusentals laglydiga romer.

Men är det så farligt då? Ja, det är det. Dels för att det i Sverige, precis som i resten av världen, finns en både levande och historisk antiziganism. Och att det, tämligen självklart, resulterat i en förtroendeklyfta.

Dels för att registreringen utgår från ett sätt att kollektivt stämpla människor utifrån blodsband, namn och hårfärg som borde vara främmande i varje demokratiskt samhälle.

Jag har en dröm, förkunnade Martin Luther King i sitt berömda tal från 1963. Han fortsatte: att mina fyra små barn en dag skall leva i en nation där de inte blir dömda efter sin hudfärg, utan för hur de verkligen är.

Det är en tragedi att hans drömmar, 60 år senare – i Sverige, fortfarande bara är drömmar. Och det är en skam för Sverige att det är polisen – själva hjärtat i rättsstaten – som håller den rasistiska mar-drömmen vid liv. **DN 24/9 2013** “

DN 24 sept 2013: DN granskar. Polisens romska register :

“Hundratals romer i nytt register”

“Malmö. I går avslöjade DN svenska polisens olagliga kartläggning av 4 029 personer, av vilka över tusen är barn. I dag kan vi visa att polisen har ytterligare ett omfattande register över romer. 997 människor finns i detta andra register. En av de registrerade är Soraya Post från Göteborg, människorättsaktivist och sakkunnig i Europarådet om romska frågor. DN kan också berätta att Skånepolisen redan 1998 hade ett register över ”zigenare”.“

“ Först förnekade Skåne-polisen helt att myndigheten hade ett register över tusentals romer, inklusive över tusen barn.

– Det finns inget sådant register, sade presstalesmannen Lars Förstell tidigt i går morse.

Sedan bekräftade polisen att registret fanns – men valde att kalla det en ”analysfil” i stället. Myndigheten lade locket på och hade interna krismöten.

– Vi jobbar just nu på en beskrivning och förklaring till det här så man inte känner sig så illa till mods som man annars skulle göra, sade Lars Förstell till DN.

Klockan 15.30 hade polisen jobbat klart med det. Tre skånska polis-chefer sa att de ”kände starkt obehag” inför att så många barn registrerats. De förnekade all kännedom om registret och pekade ut de anställda vid kriminalunderrättelsetjänsten i Lund som ansvariga för kartläggningen.

När DN frågade om något tyder på att polisen har fler liknande register svarade Petra Stenkula, biträdande chef för länskriminalen:

– Nej.

Rikspolischef Bengt Svenson sa:

– Jag tror och hoppas vid min gud att det här är det enda registret av den här karaktären.

Nu kan DN berätta att Skånepolisen har ytterligare ett stort register med totalt 997 personer, i alla åldrar och bosatta över hela landet. Förutom enstaka namn som även är registrerade i det stora ”Total”-registret som DN beskrev i går, så rör det sig om andra människor som registrerats. Den överväldigande majoriteten har romska namn.

Precis som ”Total” ligger register nummer två i den mapp i Skånepolisens datasystem som döpts till ”Kringresande”.

Även i det andra registret är många av de kartlagda barn. 106 av dem är under tio år. De yngsta är två år.

Deras personnummer, adresser och släktband är noga bokförda. De äldsta registrerade föddes i slutet på 1800-talet eller början på 1900-talet och lever inte längre. Till skillnad från ”Total”, som gjorts i det dyra och avancerade IBM-programmet Analyst’s Notebook (se fakta-ruta), är register nummer två gjort i datorprogrammet Excel.

Registret visar inte kriminalitet, utan är liksom ”Total” en kartläggning av släktband.

De skånska polischeferna sade vid presskonferensen i går att massregistreringen av romer var kopplad till en brottsutredning om grov miss-handel. De kunde inte svara på hur det gått med utredningen, om den lett till åtal eller lagts ned.

Länspolismästare Klas Johansson hade svårt att ge en bra förklaring till varför små barn och döda människor registreras i stor skala vid myndigheten. Han och hans polischefskollega Petra Stenkula förnekade bestämt att det skulle handla om registrering på etnisk grund.

– Jag vet inte varför de valt beteckningen ”Kringresande” på mappen. Det kan ju ge vissa associationer. Jag förutsätter att det rör sig om kringresande som begår brott, sade Petra Stenkula.

Det finns en lång tradition inom den svenska polisen att sortera och registrera romer. I en annan artikel på detta uppslag berättar polisen

Jeanette Larsson om de lådor av foton på misstänkta märkta ”Z” eller ”Zigenare” som fanns i Malmö på 1990-talet.

För Sydsvenskan medgav polisen i Skåne 1998 att de hade ett register över ”zigenare”, som man uttryckte sig på den tiden.

– Det är inte officiellt, utan fungerar som ett arbetsredskap, sade en kriminalinspektör om det romska registret då, 1998.

Kriminalinspektören som registrerade romer har avlidit sedan dess. Han ingick i en grupp utredare som ägnade sig åt vad som kallades ”zigensk brottslighet”. Den nu avlidne kriminalinspektören berättade för Sydsvenskan att han och hans kolleger även förde statistik över andra grupper som ansågs ”brottsbenägna”.

– De är zigenare, jugoslaver, polacker och araber, sade kriminalinspek-tören som även för Sydsvenskan hävdade att ”alla zigenare känner varandra oavsett nationalitet”.

57-åriga Soraya Post från Göteborg är en internationellt erkänd expert på frågor som rör mänskliga rättigheter, och anställd som människo-rättsstrateg av Västra Götalandsregionen.

Soraya Post börjar gråta när DN berättar att hon är en av de 997 per-sonerna som kartlagts i det andra registret.

– Jag är född här. Det är mitt land, det här. Jag är helt ostraffad och har till och med föreläst för polisen om mänskliga rättigheter! Det som polisen har gjort är ovärdigt ett demokratiskt samhälle, säger Soraya Post.

Hon påminner om att Sverige och många andra länder fördömt Italiens Silvio Berlusconi och Frankrikes Nicolas Sarkozy för deras brutala särbehandling av romer.

– Nu kan man inte skylla på Sarkozy eller Berlusconi eller Ungern längre. Det här är inte ”där borta” – det är här. En svensk myndighet som ska ge medborgarna trygghet har registrerat oss!

Soraya Post tänker anmäla den svenska polisen för att de har registrerat henne.

Polisen har olagligt register över romer

DN avslöjade i går att svensk polis har ett olagligt register över romer, som inte visar brottslighet eller är ett spaningsregister, utan en kartläggning av släktband. En fjärdedel av de registrerade är barn. Hela 52 tvååringar är registrerade.

Enligt uppgifter i polisens datasystem skapades registret 2012, men troligen har personuppgifterna samlats in under många år.

Polisens registrering av romer bryter mot flera lagar, bland annat polisdatalagen och lagen om polisens allmänna spaningsregister.

Program mot brott användes till registret

Polisens register över romer drivs med ett avancerat program från numera IBM-ägda I2 Group.

Programmet, Analyst's Notebook, är en avancerad analys- och visualiseringsmjukvara, vars syfte bland annat är att bekämpa organiserad brottslighet och terrorism. Programmet är ursprungligen skapat av företaget I2 Group, som 2011 köptes upp av IBM.

Den version som polisen använder är av versionsnumret att döma inköpt innan I2 Group gick upp i IBM, skriver datatidningen Computer Sweden.

Enligt IBM:s reklam för programmet kan det snabbt koppla ihop olika typer av data, identifiera nyckelpersoner, händelser, mönster och trender, och ”öka förståelsen för strukturen, hierarkierna och metoderna i nätverk med kriminella, terrorister och bedragare”.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

DN 24 sept 2013. DN granskar. Polisens romska register :

Polis: ”Foton på romer lades i särskilda lådor”

“Registrering och sortering av romer är tradition inom polisen. Från 1990-talet minns polisen Jeanette Larsson hur foton på misstänkta romer förvarades i särskilda lådor på Davidshalls polisstation i Malmö. – Övriga misstänkta var sorterade efter födelsedata. Romer lades i särskilda lådor märkta ”Z” eller ”Zigenare”.“

“Jeanette Larsson blev färdig polis 1989. När hon på 1990-talet började jobba på Davidshalls polisstation i centrala Malmö slogs hon av hur det så kallade daktningsregistret av misstänkta var organiserat.

Registret, som innehåller foton och fingeravtryck på misstänkta personer, var indelat enligt kön och födelsedata. ”Män födda 1960-1970” kunde det exempelvis stå på en låda. Men om den misstänkte var rom så lades hans eller hennes foton och fingeravtryck i en särskild låda.

– **Jag vågar inte** säga om märkningen var ”Z” eller ”Zigenare”. Men något av det var det. Det stod inte ”romer” i alla fall, säger Jeanette Larsson. Det är inte uteslutet att de särskilda romska lådorna fortfarande finns kvar och används än i dag, säger Jeanette Larsson.

– Men det vet jag inte säkert. Att de fanns där på 1990-talet vet jag till hundra procent.

Varför tror du att man sorterade romer för sig?

– Bra fråga. Vad jag vet är det den enda gruppen som särskildes på det sättet.

Jeanette Larsson är just nu tjänstledig från polisen för att jobba som föreläsare i värdegrundsfrågor. Tidigare har hon jobbat som värdegrundsutbildare inom Skånepolisen och flera gånger slagit larm om intolerans och fördomar i kåren. Inte minst på länskriminalen – den enhet som hanterat det romska registret över 4 029 människor som DN avslöjade i går.

2009 satt Jeanette Larsson med ett hundratal poliskolleger på en utbildning i ett datorsystem för beslagshantering. Föreläsaren visade på en storbildsskärm hur namnen på misstänkta skulle föras in i systemet. Två av de fiktiva namn som användes som exempel i utbildningen var ”Oskar Neger” och ”Neger Niggersson”.

Några av Jeanette Larssons kolleger på kursen tittade undrande på varandra, men ingen sa något om de rasistiska namnexemplen. I pausen gick hon fram till föreläsaren och påtalade olämpligheten.

– Jag sa: ”Hur ska du göra till våren när det kommer nya aspiranter som ska gå den här utbildningen, och några av dem har mörk hudfärg?”

Jeanette Larsson larmade även flera chefer.

När Sydsvenskan senare kunde avslöja att de rasistiska ”namnen” använts besvärades Skånepolisen redan av en rasistiskandal – poliser i en piketbuss hade använt ord som ”blattejävlar” och ”apejävel” om misstänkta under kravaller i Rosengård.

– Det är inte så att alla poliser är rasister, långt ifrån. Men det är en konservativ och trög organisation att förändra. Normen är fortfarande en vit, medelålders heterosexuell man, säger Jeanette Larsson.

Att människor med utländsk bakgrund och öppet homosexuella numera finns inom polisen har gjort att språket i fikarummen hyfsats, enligt Jeanette Larsson.

– Då måste man skärpa till sig, det duger inte att snacka ”brudarblattar-bögar”.

Men romerna är den grupp människor som poliser generellt har allra mest fördomar och misstankar om, enligt Jeanette Larsson.

Hon kände inte till det digitala registret, men är inte förvånad.

– Den enda kontakten de flesta poliser har med romer är i jobbet, i kriminella sammanhang. Det blir den enda bilden poliser får av romer.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

DN 24 sept 2013: DN granskar. Polisens romska register :

Rikspolischefen: ”Naivt att tro att några få haft tillgång”

“Rikspolischefen Bengt Svenson är förbannad efter DN:s avslöjande och ska träffa samtliga länspolischefer i morgon. – Jag måste ta den här diskussionen med dem, vilket ansvar de har och hur de sköter det ansvaret, säger Bengt Svenson.”

“Rikspolischefen Bengt Svenson reagerar starkt på DN:s avslöjande om att polisen i Skåne registrerat 4 029 romer, varav en fjärdedel är barn.

– Det är helt oacceptabelt och enligt mitt förmenande helt i strid med gällande lagstiftning, säger han.

I går förmiddag fick han information från Skåne om att det faktiskt existerar en så kallad analysfil med romer. Bengt Svenson tycker inte att det svaret räcker.

– Jag har inte kunnat få svar på vad de har använt det till. Och det gör mig än mer förbannad och får mig att undra varför man över huvudtaget har gjort det, säger han.

I morgon träffar rikspolischefen samtliga länspolischefer för att försäkra sig om att inga fler liknande register förekommer på andra håll.

– Jag tänker gå igenom och ta upp de här frågorna och hur de själva har det hemma. Jag har ingen anledning att misstänka att det förekommer någon annanstans än i Skåne. Men jag måste ta den här diskussionen med dem, vilket ansvar de har och hur de sköter det ansvaret, säger Bengt Svenson som samma dag kommer att träffa politikerna i Rikspolisstyrelsens styrelse.

Även representanter för romer i Sverige kommer att få en inbjudan av Bengt Svenson. Han är förtvivlad över att det är en grupp som redan är utsatt i samhället som registrerats.

– Jag är så jädrans besviken över hur det här hanterats, så jag har svårt att hitta ord, säger han.

Skånepolisen förklarar registrets existens med att analysfilen upprättats av ”en eller några enskilda medarbetare”. Den förklaringen köper inte Bengt Svenson.

– Det är naivt att tro att det bara är några som haft tillgång till det här, det är det naturligtvis fler som haft, säger han.

Justitieminister Beatrice Ask håller med rikspolischefen om att registret över romer är ett lagbrott.

– I det moderna Sverige är det inte tillåtet att registrera människor på grundval av den här typen av uppgifter enbart. Det finns noggranna regler och de ska följas. Jag blev väldigt upprörd när jag läste artikeln, säger hon.

Beatrice Ask krävde i går alla fakta på bordet om polisens register över romer.

– Nu får man plocka fram allting, här måste man vända på varje sten. Det är viktigt att polisen arbetar efter de lagar och regler som gäller. Det behövs också fakta så att människor ska kunna känna tillit till verksamheten, säger hon.

DN:s avslöjande om registren över romer är inte den första rasismskandal som polisen i Skåne förekommit i. Poliser har kallat folk för ”apejävel” och namn som ”Neger Niggersson” förekom i internt utbildningsmaterial.

– Jag tycker att Skåne måste ta de här uppgifterna på särskilt stort allvar. Jag kan inte annat än att hålla med om att det varit en del händelser i Skåne som avviker från annat beteende. Skåne måste göra en egen rannsakan i de här frågorna, säger rikspolischefen Bengt Svenson.

Rikspolischefen Bengt Svenson ska träffa samtliga länspolischefer för att försäkra sig om att inga fler liknande register förekommer.

Justitieminister Beatrice Ask krävde i går alla fakta på bordet om polisens register över romer. ”Man måste vända på varje sten”, säger hon.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

DN 24 sept 2013: DN granskar. Polisens romska register :

“Polisen anmäler sig själv”

“ Riksenheten för polismål inleder en förundersökning sedan polisen i Skåne polisanmält sig själv för den registrering av romer som DN avslöjade i går. Flera andra utredningar kommer också att göras. “

“Överåklagare Mats Åhlund säger att det finns anledning att misstänka brott. Han har försäkrat sig om att registerfilen och informationen är säkrad, men har ännu inte fått alla uppgifter från polisen.

– Jag har tagit del av uppgifterna i DN och har för avsikt att inleda en förundersökning om brott mot personuppgiftslagen, säger Mats Åhlund.

– Personuppgiftslagen är mycket strikt, och det finns ingående bestämmelser om vad man får göra och inte göra med personuppgifter, säger han.

Även diskrimineringsombudsmannen, DO, ser allvarligt på polisens registrering av romer och ska inleda en utredning.

– Jag blir djupt bekymrad av de uppgifter som framkommit. Vi vet ju att det inte minst i Sverige finns en lång historia av förföljelse och diskriminering av romer, säger diskrimineringsombudsman Agneta Broberg i ett uttalande.

DO har kontaktat Datainspektionen, Justitiekanslern, JK och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden för samråd om hur de olika myndigheterna kommer att hantera frågan.

Datainspektionen och JK hade på måndagen inte beslutat om någon granskning. Men Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, som har

till uppgift att utöva tillsyn över bland annat polisens behandling av personuppgifter, beslutade att omedelbart inleda ett tillsyns- ärende. Bland annat kommer nämndens ordförande att besöka Skånepolisen redan i dag, tisdag, och ärendet kommer att komma upp vid nämndens nästa sammanträde den 3 oktober.

Enligt Europakonventionen, som också är svensk lag, är ett register över etnisk tillhörighet utan de registrerades uttryckliga medgivande en kränkning av individens rättigheter. Europaparlamentarikern Cecilia Wikström har skrivit till EU:s ansvarige kommissionär Vivianne Reding, med krav att EU-kommissionen tillsätter en utredning och vidtar åtgärder i händelse av brott. Hon menar att registreringen kan strida både mot svensk lag, EU-lag och dessutom vara oförenlig med flera artiklar i EU:s stadga om de grundläggande mänskliga rättigheterna, och mot Lissabonfördraget.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se “

DN 24 sept 2013: DN granskar. Polisens romska register:

“Detta visar på rasism inom poliskåren”

“ Problemet med att romer registreras av polisen är betydligt större än att poliser inom länskriminalen i Skåne kan ha brutit mot lagen. Det indikerar rasism i poliskåren och en organisationskultur där övergrepp mot rättssäkerheten inte förs vidare. “

“ Ännu har ingen velat ta ansvar för det som skett. Det kan ha att göra med att den som har det ansvaret gör klokt i att börja läsa platsannonser.

Det borde ringa en varningsklocka mycket ljudligt i bakhuvudet på varje polis som får höra talas om ett register uppbyggt på etnisk tillhörighet.

Syns namnet ”Kringresande” i kriminalunderrättelsetjänstens -databaser borde larmet gå hos varje omdömesgill person.

DN avslöjade i går ett sådant register som minst ett 70-tal poliser har tillgång till. Det upprättades 2012 och har varit aktivt fram till nu – i dag berättar vi om ännu ett register.

Uppenbarligen har ingen blåst tydligt i visselpipan och fått en hög chef att lyssna.

Skandalen hos svensk polis sprids i amerikanska, brittiska, franska och andra medier. I en tid då rasismen mot romer spridit sig i Europa finns Sverige med i rapporteringen om den.

Under dagen har vi fått se en ganska sorglig kavalkad av uttalanden från olika polischefer. De påminner om ordspråket ”Framgången har många fäder medan misslyckandet är föräldralöst”.

Rikspolischefen var upprörd men tog inget ansvar för registret. ”Jag har inte fått svar på vad det använts till och det gör mig än mer förbannad och får mig att undra varför man över huvud taget har gjort det”, sade Bengt Svenson till DN.

Länspolismästaren i Skåne sade att han har ”stor förståelse för att det uppfattas som något negativt och problematiskt”. Han sade alltså inte att registret ÄR problematiskt och negativt. Han hade heller inte någon uppfattning om vilka som finns i registret.

Under hela dagen har ingen kunnat förklara varför 52 tvååringar och flera avlidna personer behöver registreras av polisen.

Ansvaret vilar nu på justitie-minister Beatrice Ask att reda ut vad som hänt och vem som är ansvarig.

När Kriminalvårdsstyrelsens dåvarande generaldirektör Lena Häll Eriksson konstaterade att hennes organisation misslyckats med att hålla farliga brottslingar inlåsta så avgick hon. Moderaternas dåvarande rättstalesperson, Fredrik Reinfeldt, tyckte att justitieminister Thomas Bodström (S) i stället borde ha avgått.

Vad säger statsminister Reinfeldt i dag? Är etnisk registrering av romer lika allvarligt som rymningar från Hall och Kumla?

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

“Förtroendet för staten påverkas negativt

Jag blev upprörd när jag läste om det. Det här är registrering på etnisk grund. Det är olagligt. Jag blir ledsen, det finns ju en historia med övergrepp som drabbat romer. Det påverkar förtroendet negativt för staten och för hela samhället. Vi ska komma ihåg att den romska gruppen drabbats av tvångssteriliseringar och diskriminering tidigare. Det finns redan ett stort förtroendegap. Min uppgift att överbrygga det här misstroendet blir ännu viktigare.

Erik Ullenhag, (FP) integrationsminister “

“Finns det på ett ställe kan det finnas på andra

Min bedömning är att det här är olagligt, det är oacceptabelt och det måste upphöra omedelbart. Jag litar på att de myndigheter som har tillsynsansvar agerar. Dessutom är det viktigt att de övriga

polismyndigheterna går igenom och ser vad de har i sina system. Finns det på ett ställe kan det finnas på andra. Det kan vi inte acceptera. Det här blir en politisk fråga också. Men det är för tidigt att säga om ansvaret ligger hos polisen eller om det finns ett ansvar hos regeringen.

Morgan Johansson, (S) ordförande i justitieutskottet “

“Tankarna går till andra världskriget

Jag tycker det är mycket obehagligt. Det för tankarna tillbaka till andra världskrigets registrering. Vi måste reagera på det här. Därför har jag bett om ett extra möte med Rikspolisstyrelsen så att vi får veta vilka åtgärder de vidtar för att gå till botten med det här. Vi måste ta reda på omfattningen.

Maria Ferm, Miljöpartiets rättspolitiska talesperson”

“Rimligt be Sveriges romer om ursäkt

Jag trodde inte det var sant. Det fanns en tid där länder registrerade medborgare efter religion och ras. Det ger en så konstig smak i munnen att det sker i dag. Romer är en grupp som är väldigt utsatta för diskriminering, och nu är det polisen som diskriminerar. Det är rimligt att be Sveriges romer om ursäkt. Det här visar också hur snabbt registrering drar iväg. Det är ett exempel på att vi måste ha väldigt strikt lagstiftning kring register.

Jonas Sjöstedt, (V) partiledare”

“Det är viktigt att gå till botten med detta

Jag blir bedrövad. Man funderar ju över vad de sysslar med, de som skapat det här registret. Det är viktigt att vi går till botten med det, det kan bli en fråga om en vanlig brottsutredning. Det är viktigt att polisen svarar på vad de gör för att garantera att det inte finns fler av den här typen av olagliga register. Så här får man inte göra, det är konstigt att det inte sitter i ryggmärgen på varje polis runt om i landet.

Johan Linander, (C) vice ordförande i justitieutskottet “

DN 24 okt 2013: Registreringen av romer:

“Polisen: Barnen registreras för att komma åt kriminella”

“Skånepolisen försvarar nu sin masskartläggning av romer – även det faktum att över tusen barn kartlagts och trots att majoriteten av de registrerade inte är kriminella. Registreringen av barnen handlar bland annat om att säkerställa vuxnas identiteter, enligt Skånepolisens chefsjurist Monica Nebelius. “

“– Den här kartläggningen handlar om att bekämpa kriminella nätverk. Den handlar inte om etnicitet, säger Monica Nebelius.

Skånepolisen uppger att totalt 100 anställda har haft tillgång till de sökbara registren – och att ”tre-fyra stycken” av dessa har använt dem.

För en månad sedan avslöjade DN att svensk polis registrerar tusentals svenska romer, av vilka över tusen är barn. I en datamapp döpt till ”Kringresande” finns flera sökbara register med personuppgifter om sammanlagt runt 4 700 människor bosatta i olika delar av landet.

Enligt en färsk rapport från Skånepolisen är majoriteten av de registrerade inte kriminella – de förekommer varken i polisens misstanke- eller belastningsregister.

När Skånepolisen nu undersökt kriminaliteten hos de registrerade har man rensat bort de över hundra avlidna i registret samt drygt tusen barn under femton år. Runt hälften av de straffmyndiga är antingen fällda för brott eller finns i polisens misstankeregister, enligt rapporten.

– Det är en hög andel, och motiverar i sig kartläggningen, säger Monica Nebelius.

Hon kan inte säga hur många av de registrerade som är misstänkta för brott just nu.

DN har genom offentliga listor från Riksåklagaren och landets tingsrätter undersökt flera hundra av de registrerades eventuella brottslig-

het. Många är ostraffade, och här finns gott om vanliga icke-kriminella familjer.

Bland de kartlagda som fällt för brott spretar brottsligheten. Det kan handla om snatteri av hårsprej på H & M i Norrköping, narkotikabrott i Göteborg eller olovlig körning i Huddinge. I många fall ligger brottsligheten långt bak i tiden – som i fallet med lokalvårdaren och småbarnspappan Janek Lundman i Linköping, som DN tidigare berättat om i ett reportage. Han växte upp i en kriminell miljö – men tog sig ur den. Nu är både han, hans fru Eva och deras små barn registrerade.

Ni motiverar kartläggningen med att många registrerade är misstänkta eller fällda för brott – men hur är det relevant med exempelvis snatteri i Norrköping när det gäller att bekämpa grov brottslighet i Skåne?

– Det kan vara relevant med tidigare brottslighet för att slå fast att man rör sig i en kriminell miljö. Det kanske man inte kan applicera just på fallet med snatteri av hårsprej, men när det gäller narkotikabrott exempelvis, säger Monica Nebelius.

I ett av de större registren, ”Total”, finns 52 tvååringar, 82 treåringar och 83 fyraåringar.

Om registreringen av barn skriver Skånepolisen att barn kan registreras för att ”deras identiteter behövs för att klarlägga enskilda vuxnas identiteter”. Det handlar också om att barn använts i brottslighet med stulna identiteter, enligt Monica Nebelius.

– Det finns även offer för människohandel bland barnen.

Menar du att ni registrerat barnen för deras egen skull?

– Nej, det låter ju hemskt att säga att vi registrerat över tusen barn för deras egen skull. Det har gjorts för att komma åt kriminaliteten, säger Monica Nebelius.

Hon säger att Skånepolisen haft stor nytta av registren, för att bekämpa exempelvis åldringsbrott, stölder och narkotikabrott.

Registren har skapats och använts av Skånepolisen – men de kartlagda är bosatta i olika delar av Sverige. Bland de registrerade finns exempelvis över femhundra stockholmare och mer än fyrahundra göteborgare.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) har ansvar för kontrollen av hur polisen hanterar just personuppgifter. SIN skickade i förra veckan flera skriftliga frågor som myndigheten ville ha svar på.

Skånepolisens chefsjurist Monica Nebelius försvarar det mesta när det gäller registreringen – men medger några fel.

– Det är inget felritt register. Det har inte angetts vem som är misstänkt för något och vem som inte är det. Gallringen har inte heller fungerat, säger hon.

Enligt DN:s uppgifter har polisen internt betraktat registret som ett register över romer. Att mappen döpts till ”Kringresande” har av många, bland annat av SIN:s ordförande Sigurd Heuman, tagits som en indikation på att det rör sig om registrering på etnisk grund. Men även om många av de kartlagda är romer så förnekar Monica Nebelius att det rör sig om etnisk registrering, enligt Skånepolisen.

– Det handlar om en kartläggning av kriminella nätverk, säger Monica Nebelius.

Nu ska SIN gå igenom Skånepolisens svar. Nämnden räknar med att fatta beslut i tillsynsärendet den 15 november.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

“**Tre utredningar om registreringen**

DN avslöjade den 23 september att Skånepolisen kartlagt över 4 000 romer i ett olagligt data-register, där bland annat släktskap registrerats. Över tusen av de registrerade är barn.

Minst tre utredningar har startats; en åklagarledd förundersökning om brott mot personuppgiftslagen, en utredning från Diskrimineringsombudsmannen, och ett tillsynsärende hos Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden SIN. “

DN 25 okt 2013: De romska registren.

”Jag tror att poliser fått en maktkick av registret”

“31-åriga stockholmaren Jenni Acar – ostraffad men kartlagd i Skånepolisens register – upprörs av polisens försök att rättfärdiga registreringen av tusentals romer. – Jag har aldrig haft med polisen att göra. Jag kan inte fatta att jag och min treåriga dotter finns med, säger Jenni Acar. “

“Jenni Acar växte upp i en trygg, glad romsk familj i Bredäng. Medan många svenska romer vittnar om utanförskap och rasism berättar Jenni att hon aldrig utsatts för något obehagligt på grund av att hon är rom.

– Inte i skolan, inte någon annanstans. Mina föräldrar har alltid litat på samhället och låtit oss barn göra saker, berättar Jenni Acar.

Därför var det extra tungt att få beskedet att Jenni och hennes familj hör till de tusentals romer som kartlagts av polisen i de register som DN avslöjat. Jennis mamma och pappa finns registrerade, liksom hennes mor- och farföräldrar samt flera döda förfäder. Jennis make Levent Acar – icke-rom med syriansk bakgrund – samt deras treåriga dotter är också kartlagda.

– Det är så läskigt. Vi är en vanlig familj. Det måste vara en märklig polis som hållt in alla dessa personuppgifter, säger Jenni Acar.

Jenni Acar förundras över polisens beteckning ”Kringresande” på den datamapp där hon finns registrerad. Hon har bott i Stockholm i hela sitt liv.

I tio år har hon jobbat i butiker som säljer barnvagnar och babytillbehör. Liksom många andra unga stockholmare har hon drömt om att

bo i city – och efter att ha stått i bostadskö i många år fick hon för ett par år sedan en lägenhet vid Odenplan.

I går berättade DN om Skånepolisens förklaring till varför polismyndigheten registrerat 4 700 människor i olika delar av landet.

Kartläggningen handlar om att bekämpa grov brottslighet, enligt Skånepolisen. Även registreringen av över tusen barn – med personnummer, adress, namn och släktband - har varit nödvändig, menar Skånepolisen. Barnens identiteter har behövts ”för att klarlägga enskilda vuxnas identiteter” eller för att barn använts i brottslighet med stulna identiteter.

– Det finns även offer för människohandel bland barnen, sade Skånepolisens chefsjurist Monica Nebelius igår.

Jenni Acars treåriga dotter finns med i polisens romska register – men inte den ettåriga sonen. Att sonen inte är med beror sannolikt på att de flesta personuppgifterna fördes in i registret sommaren 2011. Efter det har inga nya barn registrerats. Därför är de yngsta i kartläggningen två år gamla. Förutom Jenni Acars dotter så finns 97 tre-åringar i olika delar av landet i samma register.

Hon tror knappt sina öron när hon hör polisens försök att förklara varför det är nödvändigt att använda hennes dotter, som växer upp i centrala Stockholm, för att bekämpa grov kriminalitet i Skåne.

– Hur kan min dotter vara nödvändig i brottsbekämpningen? Hur kan jag vara nödvändig, eller min man? Eller mina syrianska svärföräldrar, som sanslöst nog också finns i det här registret?

Jenni Acar säger att hon är säker på att det finns många bra poliser – men hon tror också att det är vanligt att se romer som kriminella rakt av.

– Jag tror att vissa poliser fått en liten maktkick av det här registret, hur man kan lägga in fler och fler, bygga släktträd och försöka se samband.

Hon är inte säker på att de registrerande polisernas intentioner varit onda – men påminner om att det kan vara farligt att upprätta ett statligt register över tusentals romer, en grupp som ogillas och föraktas av många.

– Vem vet vem som har makten i Sverige om tjugo år, och vad de - politikerna i så fall vill göra med sådana här listor. Jag hoppas att - registret förstörs, och att det sker offentligt så att alla kan se, säger Jenni Acar.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

“Detta har hänt.

För en månad sedan avslöjade DN att Skånepolisen har upprättat ett olagligt register med uppgifter om över 4 000 personer som är romer eller har anknytning till romer. Registret innehåller även stora mängder uppgifter om barn och avlidna.

Etniskt ursprung klassas i svensk lag som en känslig personuppgift. Att upprätta register på grundval av etnicitet är olagligt.

Flera utredningar om registret pågår nu. Säkerhets- och integritets- skyddsnämnden

granskar bland annat om någon är berättigad till skadestånd. Enheten för polismål undersöker om tjänstefel har begåtts. Även Diskrimineringsombudsmannen granskar saken. “

DN 25 okt 2013. Polisens romska register.

“Polischefen: Etnicitet kan ha betydelse”

“Skånepolisens register är inget släktträd, hävdade rikspolischefen Bengt Svenson under riksdagens hearing om romernas situation. Bortförklaringar, anser Erland Kaldaras Nikolizsson från romska ungdomsförbundet. “

– Det här handlar inte om släktskap, det är ett nätverk som förtydligas. Då kan etnicitet ha betydelse, ursprung kan vara ett skäl till att man slåss med varandra, sade Bengt Svenson och exemplifierade med de kriminella gäng i Södertälje som polisen bekämpat med framgång.

Erland Kaldaras Nikolizsson är ordförande för Romska ungdomsförbundet. Han anser att Svenson och andra polisföreträdare ägnar sig åt bortförklaringar.

– Min egen familj från år 1880 fram till 2013 förekommer i registret. Vad är det om inte ett släktträd? Majoriteten i registret är inte brottslingar men polisen har den förutfattade meningen att de kommer att bli kriminella, säger Kaldaras Nikolizsson.

Konstitutionsutskottet höll hearingen med anledning av DN:s avslöjande om ett polisregister med uppgifter om över 4 000 romer. Bland de registrerade finns barn, avlidna och ett stort antal personer utan kriminell bakgrund. Gemensamt för dem är att de är eller har band till romer.

Trots det argumenterade Skånepolisen i torsdagens DN för att det avslöjade registret inte har sin grund i etnicitet. Dessutom hävdade enligt ovan Rikspolischefen Bengt Svenson i går att det är felaktigt att beskriva det som ett släktträd.

Justitieminister Beatrice Ask (M) och rikspolischefen Bengt Svenson manade till tålamod. De sade att de utredningar som olika myndigheter startat måste bli klara innan det går att säga vilka ytterligare åtgärder som behövs.

– Nu behöver vi pröva de regler vi har. Jag kommer väldigt noga att följa de steg som tas för att se om reglerna uppfyller våra önskemål, sade Ask och syftade på den nya polisdatalagen.

Kaldaras Nikolizsson anser inte att det räcker utan vill se en sanningskommission där romer är representerade.

Angelina Dimiter-Taikon, som förestår Roma kulturklass på Nytorpskolan i Stockholm, har mer förståelse för justitieministerns avvaktande hållning.

– Det här är fortfarande väldigt färskt och jag tror inte de har så mycket information, säger Dimiter-Taikon.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 27 okt 2013: Söndagskrönikan. Peter Wolodarski:

“Ny kränkning av redan oskyldigt kartlagda”

“Skånepolisen hävdar att man aldrig varit intresserad av att registrera romer. Det vore en lättnad om förklaringen var sann – problemet är att den inte stämmer överens med det polisregister som DN har tillgång till. “

“ Staten är inte ett företag, konstaterade Inga-Britt Ahlenius i en DN-kolumn häromåret. En myndighet tillämpar lagar och regler som riksdagen fattat beslut om, och måste drivas efter en annan logik än näringslivets köp och sälj. Ledorden är saklighet och opartiskhet, för att citera regeringsformen, inte vinst och varumärke.

Informationscheferna får därför ursäkta – men när en myndighet mer börjar tänka på hur den framstår, snarare än hur den utövar sin makt, har något grundläggande gått fel.

Samtidigt vet vi att denna typ av tänkande blivit allt vanligare. I veckan gavs en tydlig bild av förändringen när Skånepolisen besvarade Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens frågor om registret med 4 700 personer, som är romer eller har anknytning till romer.

På sin hemsida ägnar polisen stor plats åt att polemiskt diskutera den massmediala uppmärksamheten i stället för att sakligt hålla sig till de frågor som den statliga nämnden riktat till myndigheten. Det är naturligtvis legitimt att granska och kritisera medier, men knappast i ett sammanhang där en myndighet ska besvara frågor från ett offentligt kontrollorgan.

Men kanske upplever Skånepolisen det som nödvändigt att tala om något annat än huvudfrågan, med tanke på hur många olika versioner

man gett av det romska registret. Först existerade det inte, sedan bekräftades det och beskrevs som ”helt oacceptabelt” av rikspolischefen. I dag, en månad senare, har den omfattande kartläggningen omvandlats till en ”uppgiftssamling” som inte alls baserar sig på etnicitet.

I den formella skrivelsen till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden är det inte kommunikatörerna som står som avsändare, utan den biträdande länspolismästaren och chefsjuristen.

Nu är tonen mer saklig. Mellan raderna medger polisen faktiskt en rad brister i sin ”uppgiftssamling”.

Mest allvarligt är att man under flera år frångått lagens uttryckliga krav på anteckning om ”ej misstänkt”. Det ska markeras bredvid en person som det skulle kunna vara försvarbart att registrera, även när det saknas en konkret brottsmisstanke.

Bland de över 4 000 registrerade (en fjärdedel barn) finns inga noteringar om vilka som är dömda, eventuellt misstänkta eller ostraffade. Alltsammans är en jättehög av personuppgifter, som binds samman av olika familjeband.

Det är graverande med tanke på omfattningen. Dessutom framstår det som svårbegripligt att polisen skulle ha någon nytta av ett så grov-maskigt register i den brottsbekämpning man åberopar.

I sitt svar till kontrollorganet bekräftar Skånepolisen efter en genomgång som väntat att merparten av de registrerade över huvud taget inte är misstänkta för något brott, så vad de har i polisens datorer att göra förblir den centrala frågan.

Polisen medger också en rad andra tveksamheter kring registret: det saknas formella skriftliga beslut, antalet personer som haft tillgång till uppgifterna har varit så många som 100, användningen har inte loggats, gallringen av uppgifter har fungerat bristfälligt och det stora antalet barn respektive avlidna väcker frågor.

Skånepolisen påpekar att benämningen ”kringresande”, som man använt, kommer från Rikspolisstyrelsens instruktion. Vad polisen inte nämner är att man utan stöd i riktlinjerna lade till benämningen ”romer” vid den inledande registreringen. Chefsjuristen Monica Nebelius säger i en intervju med Sydsvenskan att detta var ett ”mycket olyckligt ordval”. Hon är uppenbart medveten om att etnisk kategorisering inte får förekomma.

Trots alla dessa formella fel, och trots de olika versioner som polisen gett av sitt arbete, vill ändå Skånepolisen att vi ska lita på att registret i övrigt är proportionerligt och lagligt.

Omfattningen av persondata? Inget problem. Uppgifterna om att poliser sett det som ett ”bra att ha-register” över romer? En missuppfattning. Grundsyftet? Helt i sin ordning. Det handlar absolut inte om en etnisk datasamling utan om en kartläggning av släktskap för att kunna lokalisera medbrottslingar och kriminella nätverk.

De flesta av oss skulle nog önska att polisens argumentation var trovärdig. Med tanke på den oro och olust som avslöjandet utlöste, inte minst i den romska gruppen, vore det en lättnad om det fanns en rimlig förklaring, som inte handlade om etnicitet.

I normalfallet skulle det vara mycket svårt att kontrollera polisens version, eftersom medierna oftast inte har någon insyn i polisregister.

Denna gång har dock Dagens Nyheter tillgång till material och med stöd i tryckfrihetsförordningen också rätt att granska det i journalistiskt syfte.

DN kan bekräfta att registrets röda tråd är romsk identitet och släktband till romer, inte brottslighet eller misstanke om brott. Merparten av de registrerade har inte något att göra med kriminalitet, eller den av polisen åberopade dopkonflikten i Staffanstorp. Allt tal om nätverks-

brottslighet framstår som ett oblygt försök till äreräddning – och - ytterligare en kränkning av de i stor skala oskyldigt kartlagda.

Bara för att ge ett exempel: över 500 av de registrerade bor i Stockholm, över 400 lever i Göteborg. Vilken nytta har Skånepolisen av alla dessa personuppgifter? Över 1 000 registrerade är barn, drygt 200 avlidna – och detta ska motiveras i kölvattnet av ett bråk i Staffans-torp?

Det förvånar att en chefsjurist lånar sig till en så grumlig och tvivelaktig gummiargumentation.

DN har varit i kontakt med många av de registrerade, som lever helt vanliga liv och aldrig haft med polisen att göra. Deras gemensamma nämnare är det romska, direkt eller indirekt genom släktband.

Och låt det stå fullständigt klart: att registrera människor på etnisk grund är förbjudet i såväl svensk som europeisk rätt.

Staten, i synnerhet polisen, har en stor makt gentemot medborgaren. Det är en makt som inte bara måste utövas med stöd i lag. Den behöver ständigt kontrolleras så att missbruk stävjas.

Ett ”bra att ha”-register över romer hör inte hemma i en rättsstat.

Peter Wolodarski peter.wolodarski@dn.se “

DN 12 nov 2013 : Polisens romska register.

“Det kan vi poliser lära oss av det romska registret”

“Efter DN:s avslöjande om av registreringen av romer måste svensk polis vidga sin förståelse för vad rasism kan vara och arbeta hårt för att bygga upp ett förtroende hos den romska gruppen. Det skriver i dag polisen Martin Marmgren. “

“I början av hösten briserade nyheten att Skånepolisen hade register över tusentals romer. Totalt hade 4 741 personer i olika delar av landet kartlagts, varav 1 320 var barn och 220 var avlidna. Avslöjandet ledde till starka reaktioner. Polisen anklagades för rasism, och så väl rikspolischef som justitieminister tog avstånd. Därefter kom en motreaktion ifrån delar av polisen, där det hävdades att registret absolut inte var etniskt baserat eller rasistiskt, utan bara en legitim kartläggning av kriminella nätverk.

De aktuella registren är särskilda utredningsregister (SUR) och inte brottsregister. Att finnas med i en SUR påverkar inte alls en människas möjligheter i livet. Att personer som ej är misstänkta för brott registreras är normalt, då det kan vara relevant för att ha koll på samband. Dock skall det i en SUR markeras om en registrerad person ej är misstänkt för brott. Att ett register innehåller människor av samma etnicitet är inte heller konstigt, då många nätverk där brott begås har en etnisk prägel. Ett känt exempel är det kriminella nätverket i Södertälje.

Skånepolisen har uppgett att registret utgick ifrån en kartläggning av en familjefejd där brott begicks. Jag ser ingen anledning att tvivla på det. Trots en historiskt omfattande antiziganism hos svenska myndigheter är tanken att polisen under 2000-talet skulle ha fått för sig att börja kartlägga landets romer väldigt främmande. Att en sådan kart-

läggning vore rasistisk är uppenbart, varför många poliser går i försvarsställning då man uppfattar att detta är vad man anklagas för.

Här kör diskussionen fast, i antagandet att något antingen är rasistiskt eller ej. Men det är en missuppfattning som bygger på en förenklad syn på rasism, ofta som en medveten värdering av människor baserat på ras. Den sortens föreställningar finns hos exempelvis nazistiska Svenska motståndsrörelsen (SMR) men är en ytterst liten del av den rasism som bland annat romer drabbas av i dag. Rasism handlar även, och kanske främst, om stereotypa negativa föreställningar om människor som tillhör en viss grupp. Det gör att gränsen mellan vad som är rasism och vad som är erfarenhet av kulturella skillnader ibland kan vara luddig. Ett exempel rör hederskultur. Att som tjänsteman vara mer vaksam på att unga i en viss kulturell kontext kan vara utsatta för hedersförtryck är en nödvändighet, medan att tro att en person förtrycker sina barn bara för att denne har bakgrund i ett visst land är rasistiskt. Alla bär vi på föreställningar som är mer eller mindre rasistiska, vilket absolut inte innebär att alla är rasister. Det ordet sparar jag gärna till SMR och deras gelikar.

Effekterna av negativa stereotyper blir oftast inte synliga förrän man betraktar dem på strukturell nivå. Nyligen spreds nyheten om att en blond flicka hittats hos ett romskt par i Grekland. Snabbt berättades det att flickan hade kidnappats. Det visade sig senare att paret hade tagit sig an flickan då hennes föräldrar hade lämnat bort henne. Att enskilda journalister gör misstag är förståeligt, men om man ser till helheten så blir det tydligt att berättelsen om den bortrövade flickan svaldes och spreds så okritiskt på grund av att det finns rasistiska föreställningar om romer som kidnappar barn.

Vad gäller registrering i Skåne så skiljer sig på samma sätt bilden man får om man bara tittar på detaljerna mot det som målas upp om man ser till helheten. Kartläggningen kring konflikten verkar ha växt

då en del av de registrerade också i andra sammanhang var kriminellt aktiva. Skånepolisen har exempelvis nämnt organiserade bedrägerier och bostadsinbrott. Registrets omfattning försvaras med att man kommit fram till att drygt hälften av de vuxna registrerade personerna varit misstänkta för brott, förekommit i belastningsregister eller både och. De enda fel som Skånepolisen medger rör att man inte har markerat vilka i registren som inte är misstänkta för brott samt att gallringen inte har skötts.

Att de personer som i nutid är eller har varit dömda eller misstänkta för organiserade bedrägerierna eller stöldturnéer, samt personer i deras närhet, kartläggs är utmärkt. När det gäller organiserad kriminalitet, som i fallet Södertälje, så är omfattande registreringar nödvändiga. Men enbart det faktum att en stor andel i en socialt marginaliserad grupp någon gång har gjort sig skyldig till brott, exempelvis räcker ett snatteri för tjugo år sedan för att räknas in i den kriminella hälften, är knappast skäl för samma sorts strukturerade kartläggning.

Att döma av de uppgifter som DN har publicerat så finns gott om familjer utan koppling till kriminalitet med i registren, till synes enbart för att de är romer eller är släkt med romer. Jag är övertygad om att de inte har registrerats för att Skånepolisen vill ha koll på så många romer som möjligt, utan för att det i kriminalunderrättelsearbetet framstod som rationellt. Det är också fullt möjligt att granskningen får svårt att belägga att något specifikt led i kartläggningen var rasistiskt. Men jag är nästan lika säker på att de avvägningar som har gjorts då man har lagt resurser på att bygga upp de här enorma registren och låta dem växa med människor som synbarligen har en extremt avlägsen koppling till kriminalitet har påverkats av rasistiska stereotyper.

Det är alltså svårt att inte se vad som framstår som ett enormt familjetråd över tusentals romer, där det inte någonstans syns vilka som faktiskt är misstänkta för brott, som ett tecken på strukturell

rasism. Och känslan av utsatthet hos de drabbade behöver inte bli mindre för att ingen har haft rasistiska avsikter, lika lite som de som utsätts för strukturell diskriminering på arbetsmarknaden är hjälpta av att ingen enskild person som underlåtit att kalla till intervju eller erbjuda jobb behöver ha varit rasist.

Det går inte heller att bortse ifrån ett historiskt sammanhang. Ingen annan grupp har i efterkrigstidens Europa blivit så förtryckt som den romska, inte minst av myndigheter som polisen. Marginaliseringen som följer leder också till ökad kriminalitet, och självklart skall polisen beivra och lagföra alla brott oavsett vem som begår dem. Men samtidigt måste man vara noga med att inte fortsätta att bidra till det utanförskap som delar av den romska gruppen befinner sig i, vilket riskerar att bli fallet om det upplevs att brottslighet bland romer ägnas oproportionerligt stor uppmärksamhet. Samhället och polisen har ett speciellt ansvar att värna de mest utsatta.

Förhoppningsvis så kommer den nu pågående granskningen inte bara att reda ut de legala aspekterna kring registreringen, utan också ge en tydligare bild. Det är lätt att förstå viljan att invänta den informationen innan man yttrar sig. Om exempelvis rikspolischefen hade gjort så hade det dock skickat signalen att han anser att det mycket väl kan vara rimligt att skapa de ovan nämnda familjeträden. Det hade ytterligare ökat den romska gruppens misstro mot myndigheter. Själv tycker jag att det tidigt fanns tillräckligt med information för att göra ett preliminärt ställningstagande absolut nödvändigt. Sen innebär det självklart inte att någon polis på förhand skall påstås ha gjort något olagligt eller rasistiskt. Men det är också stor skillnad på vad som är lagligt och vad som är lämpligt.

Skånepolisens initiala svar var: ”Vi jobbar just nu på en beskrivning och förklaring till det här så man inte känner sig så illa till mods som man annars skulle.” Det visar på en inställning där man helt fokuserar

på hur man skall kommunicera. Och visst kan man upprepade gånger förklara att ett spaningsregister inte är ett brottsregister samt försäkra att det aldrig har funnits någon intention att registrera romer bara för att de är romer. Men det räcker inte. För att komma vidare behöver man, trots att man är hårt ansatt, ärligt och ödmjukt ägna sig åt självkritik och öppna upp för tanken att upprördheten och oron de aktuella registren har orsakat inte bara beror på missförstånd.

Om stora delar av samhället upplever att de är oacceptabla så är det inte bara ett kommunikativt problem utan även ett legitimitetsproblem, för polisens legitimitet kommer ifrån folket och är beroende av dess förtroende och förståelse. Det finns dessutom ingen grupp där det är så viktigt att vi upplevs som legitima som i den romska, med dess historia av förtryck. Det gör den ökade förtroendeklyftan som har orsakats av nyheten om romregistret extremt olycklig och behovet av att man fokuserar mer på att skapa förtroende och hitta en väg framåt i stället för att fastna i försvarsställning än större. Och i relationen emellan polisen och den romska gruppen så faller en överväldigande del av ansvaret på polisen.

Sist men inte minst tror jag att det vore bra om man vidgade sina vyer vad gäller vad rasism kan vara. Att man förstår att det inte bara handlar om medvetna kategoriseringar av människor i bättre och sämre sorter utan att rasism också kan bestå av små, synbart oskyldiga, beslut och handlingar av personer som inte alls behöver vara rasister. I det ljuset så behöver man ärligt och uppriktigt ifrågasätta om de kritiserade registren faktiskt hade ägnats så mycket tid, gallrats så slarvigt, om man hade underlåtit att markera ut icke misstänkta eller låtit dem växa så enormt mycket, om det inte hade rörts sig om just romer. Och vara öppen för att svaret troligtvis är nej. Först då kan vi lära oss och utvecklas av historien, och först då finns det en realistisk chans att bygga upp ett verkligt förtroende hos den romska gruppen.

Martin Marmgren, är polis. “

DN 24 okt 2013: Ofredande på internet:

“Polisen har svårt att lösa nätrelaterade brott”

“Sexuellt ofredande på nätet ökar. Men brotten kan vara problematiska att utreda, särskilt om de sker via utländska dataservrar, mejl, chatt- eller meddelandeföretag med hemvist utomlands. “

“Polisen i Västra Götaland utreder just nu flera fall av sexuellt ofredande som skett via den kanadensiska chatt- och meddelandetjänsten Kik, som även används av många svenska- ungdomar.

Två fall har koppling till Kungälv och minst ett till Göteborg. Ett av dem gäller en tolvårig flicka som fått bilder på könsorgan och sexuella inviter skickade till sin mobil via Kik.

Kik är en meddelandetjänst där man kan skicka meddelanden till andra datorer och mobiler med ett användarnamn utan att visa sitt -telefonnummer.

Antivirusföretaget McAfee varnade i somras i sin blogg för Kik, och även för Instagram, två av flera sociala nätverk som ofta används av pedofiler och andra för att kontakta barn och ungdomar.

– Först fick dottern obscena bilder, sedan blev hon kontaktad av någon som utgav sig för att vara pojkvän till en väninna, och på något sätt kapat eller skapat konton som ser ut att höra till hennes kompisar, berättar pappan, som av hänsyn till sin dotter vill vara anonym.

Hans polisanmälan lades först ner med hänvisning till att det inte fanns tillräckligt med underlag för att inleda en utredning.

– Sedan kontaktade pappan oss och mejlade över skärmdumpar och bilder. Nu har vi flera spaningsuppslag och har tagit upp ärendet igen,

säger kriminalinspektör -Martin Wennerström i Kungälv.

Han betonar vikten av att redan vid polisanmälan lämna över så mycket material som möjligt, och att den som utsätts för ett sexuellt ofredande ska se till att spara bilder, meddelanden och chattkonversationer.

Anna Lindström, gruppchef vid polisens enhet för Brott i nära relationer i Göteborg, som utreder Göteborgsfallet med koppling till Kik, och som även utrett det stora så kallade Instagrammålet i Göteborg, säger att antalet anmälningar om sexuellt ofredande på internet har ökat de senaste åren.

Hon har hittills inte varit med om att en utredning om ett nätrelaterat sexbrott vid hennes avdelning lagts ned på grund av problem med att få ut uppgifter från utländska företag.

Men det förekommer. Björn Sellström, chef för barnpornografigruppen vid Rikskriminalen, säger att det inte alltid är det lättaste att få ut uppgifter från andra länder.

– Företag som lutar sig mot amerikansk lagstiftning säger att ”självlklart hjälper vi till men ni måste ha en amerikansk domstolsorder”. Vi måste då gå via de rättsvårdande myndigheterna, och försöka få ut uppgifterna. Men det kan ta hur lång tid som helst, konstaterar han och säger att det bedrivs ett lobbyarbete framför allt mot de amerikanska företagen för att få dem att snabbare lämna ut uppgifter.

– Detta är ett polisiärt problem i hela världen, på nationell nivå och på Europolnivå. Det är en politisk fråga som måste få en lösning på den politiska nivån.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se “

“Fakta. Spara bilder och meddelanden

Om svensk polis har en IP-adress i samband med ett misstänkt brott, kan polisen göra en abonnentspårning.

Efter en lagändring nyligen har det blivit lättare eftersom det räcker med att fängelse finns i straffskalan. Det gäller för alla sexualbrott men inte förtal om det inte bedöms som grovt.

Svårare är det om utländska företag är inblandade. Ett lite raljant - talesätt i poliskretsar är att Facebook är ett av världens mest hjälpsamma företag – tills man ber om hjälp.

Det gäller även andra amerikanska och utländska dataföretag. De vill värna sina användares integritet, och att få uppgifter utlämnade kan ta lång tid.

Därför är det viktigt att den som utsätts för nätbrott sparar bilder och meddelanden och lämnar dessa vid en polisanmälan. Det ökar - sannolikheten att polisen ska starta och nå framgång i en utredning. “

DN 25 okt 2013: Underskott väntas öka.

“Polisen blöder ekonomiskt – måste spara sig ur krisen”

“Polisen riskerar en stor budgetkris inför omorganisationen 2015. Trots omfattande besparingsåtgärder räknar landets polismyndigheter med miljontals kronor i underskott. Ett underskott som förutspås fortsätta öka. “

I juni fick Rikspolisstyrelsen nog. Budgetprognoserna för landets polismyndigheter visade ett gemensamt underskott på 500 miljoner kronor under 2014. Därför krävde Rikspolisstyrelsen, RPS, åtgärdsplaner från de olika myndigheterna.

Nu är planerna klara. I dag presenterar RPS den nya budgetprognosen för regeringen.

– Vi har lyckats spara in en del av underskottet, men vi kommer fortfarande att hamna på minus. Framtiden är helt beroende av att polismyndigheterna lyckas genomföra sina besparingar, säger Rikspolisstyrelsens ekonomidirektör Jan Andersson.

Han vill inte på förhand säga hur mycket av underskottet som försvunnit.

Tiden är knapp för polisen att få ordning på ekonomin. 2015 ska alla polismyndigheter slås ihop till en enda myndighet. Ambitionen är att underskottet då ska vara borta. Ingen tror längre att det är möjligt.

Jan Andersson säger att prognosen för slutet av 2017 visar på ett totalt budgetunderskott på strax under två miljarder kronor men understryker att siffran är väldigt osäker.

– Det är viktigt att vi tar tag i det här nu, innan vi går in i den nya organisationen. Annars kommer man tvingas att lägga för mycket fokus på att spara pengar och för lite på att utveckla verksamheten.

Ett län som lyckats hantera sparkraven är Västra Götaland. Trots att det pågår ett våldsamt gängkrig i Göteborg med 50 skjutningar i år med en omfattande polisinsats till följd.

– Visst är det ett kärt ekonomiskt läge, men vi tror att vi klarar budgeten både i år och för 2014. Vi har bromsat den externa rekryteringen samtidigt som vi hållit nere övertiden, säger biträdande länspolismästare Morgan Orvenholt.

Värre är det i de andra storstadslänen Stockholm och Skåne.

Skånepolisen har sagt att de måste spara mellan 70 och 90 miljoner för att klara målen. Polisen i Stockholm räknar med ett underskott på 120 miljoner kronor, trots nya sparåtgärder.

– Vi ska sluta hyra in bevakningsbolag för att vakta arresten och låta vanliga poliser ta över det ansvaret. Vi väntar också med en del investeringar, säger Stockholmspolisens ekonomidirektör Pär Andersson.

Åsikterna går isär om vad sparåtgärderna får för konsekvenser. Polisledningen säger att åtgärderna inte ska påverka kärnverksamheten, alltså uttryckning och brottsbekämpning. Polisförbundet har en annan åsikt.

– Besparingarna kommer minska antalet civil personal. Då måste poliser ta över deras arbetsuppgifter. Det innebär färre poliser i yttre tjänst, säger förbundets förste vice ordförande Lars Bergman.

Jönköping är ett av de län där sparkraven skapat oro. I går gick Polisförbundet ut med en ursäkt där de skrev att polisen inte längre kommer att kunna skydda och hjälpa jönköpingsborna lika bra som

tidigare.

Jönköpingspolisen tror att de hamnar tolv miljoner kronor under budgetmålen för 2014.

– Jag har full förståelse för den oro som finns. Men har man stora besparingskrav på sig är det naivt att tro att det inte påverkar verksamheten, säger Jönköpings länspolismästare Håkan Sandahl.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“Löner utgör den största kostnaden för polismyndigheterna, men under året har det skett flera händelser som krävt extra resurser. Upploppen i Stockholm kostade polisen tio miljoner kronor, Eurovision Song Contest i Malmö beräknas ha kostat polisen flera miljoner, de många skjutningarna i Göteborg har krävt extra resurser och. Notan för Obamas besök gick på 24 miljoner kronor. “

DN 21 okt 2013:

”Ungdomskriminaliteten angår hela samhället”

“I 40 år har han arbetat som polis i Stockholm. Hela tiden har han velat göra skillnad, försökt se medborgarna som sina uppdragsgivare. Nu har kommissarie Johnny Lindh gjort det han brinner mest för: han har lett arbetet med att ta fram en metodhandbok för samverkan mot social oro.”

“Det brann i Husby i maj i år. I flera dygn riktades mediernas blickar dit, mot det bostadsområde där många komplexa orsaker och riskfaktorer som kan leda till att unga männen väljer att agera destruktivt ofta gör sig påmind.

Hade polis, socialtjänst, brandförsvaret och civilsamhället använt sig av den checklista som finns i den metodhandbok som Johnny Lindh ligger bakom hade de sett att många av 20 stipulerade varningssignaler skrek i rött dagarna innan upploppen började.

Kanske hade det gjort skillnad. Kanske hade en bred mobilisering och redan upparbetad samverkan mellan alla involverade aktörer dämpat den frustration som låg bakom bilbränderna och vandaliseringen.

– Jag kan egentligen bara vara säker på en sak: polisen kan inte och kommer aldrig att kunna lösa de samhällsproblem som ligger bakom ökad segregation, ungdomskriminalitet och socioekonomisk fattigdom. Det är en fråga för hela samhället, säger Johnny Lindh.

Vi träffas på Kista närpolisstation veckan efter att den webbaserade metodhandboken presenterats för alla berörda myndigheter. Syftet med den är att sprida erfarenheter och framgångsrika arbetssätt när det gäller det förebyggande arbetet mot ”social oro” – ett begrepp som kommit att användas allt oftare i den samhällspolitiska debatten under det senaste året.

Utgångspunkten är dystert. Trots ökad medvetenhet och flera stora punktinsatser för att bryta utanförskap så har inte ”samhället” lyckats.

I flera så kallade ”lågstatusområden”, där många unga går ut skolan utan fullständiga betyg, pågår en normaliseringsprocess när det gäller kriminella attityder. Det finns en tendens att allt fler unga ”avskärmar sig från det etablerade samhället och bildar subkulturer med egna värderingar, normer och lagar”. Allt ovan enligt personer med mångårig erfarenhet av att arbeta i dessa områden och som har delat med sig av sina erfarenheter i metod-handboken.

– Det finns ingen annan väg framåt än samverkan. Jag har så svårt att förstå varför regeringen skickar ut integrationsministern på studiebesök så fort det hänt något. Varenda minister skulle hit, varenda makt-havare måste förstå att det här är ett samhällsproblem som spränger över alla politikområden, säger Johnny.

Han är garvad, har sett det mesta av polisiära omorganisationer, attityder och försök att effektivisera verksamheten. Genom hela sitt yrkesliv har han präglats av sitt sociala patos, ett patos han troligen burit med sig sedan han var liten.

Han växte upp med två äldre bröder i Eslöv. Han far gick bort i cancer när han var två, hans mor heltidsarbetade som kokerska och Johnny fick snabbt lära sig att klara sig själv och ta mycket ansvar. Det var tidvis en hård skola där inget var gratis eller taget för givet.

– Jag har definitivt gjort en klassresa. Men jag identifierar mig fortfarande med dem som typiskt sett är svagare i samhället. Jag har aldrig haft något behov av att göra karriär, jag har alltid velat behålla fötterna på jorden.

Det blev polishögskolan i början av 70-talet, och med det en flytt till Stockholm. Han tjänstgjorde på Södermalm och i Vällingby, hamnade som befäl i en radiobil, men tröttnade. Han började på ungdomsgruppen i Västerort och kom då, på 80-talet, för första gången i kontakt med lokalsamhället Rinkeby.

– Vi använde redan då en husbil som mobilt poliskontor. Varje polis hade bra kontakter med de olika socialdistrikten, det fungerade faktiskt bra. Vi var närpolis utan att vi visste om det ...

Då och där blev det uppenbart för Johnny att polisen aldrig kommer att kunna lösa det redan då växande problemet med kriminell nyrekrytering. Han såg de enorma behoven av att samverka med lokalbefolkningen, föreningslivet, social-tjänsten. När 90-talet och närpolisreformen var ett faktum fick han jobbet att stötta införandet av den, både strategiskt och på operativ nivå. Det ledde så småningom till att han blev närpolischef i Rinkeby.

Efter några år där tog han tjänstledigt ett år och cyklade till Nya Zeeland tillsammans med sin fru, en resa som gjorde honom mer intresserad av att kontempera, hitta det inre lugnet. Tillbaka i Stockholm valde han att ta ett FN-uppdrag i södra Sudan. Hans fru, som också är polis, var också där i perioder, men de var på olika platser och träffades bara när det fanns möjlighet att åka helikopter.

– Jag är privilegierad, har fått möta många olika slags människor i olika situationer. Det är berikande och har lett till att jag uppfattar att jag har ett uppdrag: att bidra så mycket jag kan till en konstruktiv samhälls-utveckling, säger han.

Johnny Lindh har som projektledare ägnat två år åt metodhandboken, som finansierats med EU-medel, via Integrationsfonden. Nu ska han göra allt han kan för att den inte ska bli ännu en skrivbordsprodukt, utan verkligen komma till användning:

– Det finns en stor medvetenhet om vad som behöver göras. Återstår bara att göra det.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

“Bästa rådet till personer som arbetar på myndigheter och i organisationer som jobbar i socioekonomiskt utsatta förorter: Se den lilla människan, visa empati. Försök föreställa dig hur det skulle vara om du själv behövde hjälp. Ta dig tid, skärma inte av dig. “

DN 22 okt 2013: Skottlossningarna i Göteborg:

“EU kan få gemensam vapenlag”

“Efter uppmärksammade dödsskjutningar diskuterar EU vapenlagar. Svenska Brå välkomnar initiativet men tror inte på några universallösningar. “

“Inte bara Sverige är drabbat av uppmärksammade skottlossningar. Varje år skjuts tusen personer ihjäl i EU enligt EU-kommissionären Cecilia Malmström (FP).

På måndagen diskuterade hon vapenlagar med sina europeiska kollegor.

– De flesta länder har i dag inga regler om att låsa in vapen för jakt eller sportskytte. Det finns heller inga regler om att man inte får fila bort registreringsnummer, hur vapen ska inaktiveras och sådana saker. Straffen ser också väldigt olika ut, säger hon till TT.

Malmström vill att EU-länderna ska harmonisera sina vapenlagar, vilket välkomnas av Daniel Vesterhav vid Brottsförebyggande rådet (Brå). Han tror bland annat på ett samarbete för att öka möjligheten att spåra illegala vapen.

– Jag tror inte att det är någon universallösning, men det skulle underlätta arbetet mot införsel och insmuggling, säger han.

I Sverige tycks majoriteten av de vapen som cirkulerar i kriminella kretsar komma från utlandet.

– Man för in ett till två vapen åt gången, vilket gör det väldigt svårt att jobba mot, säger Vesterhav.

Hur stort suget är efter ytterligare vapen är svårt att säga, enligt Vesterhav.

– Det är en väldig tillgång på vapen i de kriminella miljöerna och det är svårt att veta hur pass mättad marknaden är eftersom de sällan gör sig av med vapen.

Vesterhav tror att den mest effektiva lagstiftningsåtgärden för svensk del vore den föreslagna straffhöjningen för vapeninnehav. Den skulle få fler kriminella att inte bära vapnen med sig och minska risken för oplanerade skjutningar. I övrigt tror han på ett allmänt och långsiktigt arbete mot de kriminella nätverken.

De EU-gemensamma lagförslagen kommer att presenteras först i början av 2015.

TT

“Många illegala vapen från forna Jugoslavien

Dödsskjutningar i Sverige sker i de flesta fall med illegala vapen, alltså vapen utan licens.

Tidigare var stulna jaktvapen och vapen från militärförråd vanliga bland kriminella. Skärpta regler och rutiner kring förvaring har gjort att det blivit ovanligt.

En stor del av de illegala vapnen har smugglats in i landet och många antas komma från kriget i forna Jugoslavien på 1990-talet.

Källa: Brottsförebyggande rådet “

DN 28 okt 2013: Uppgifter från Brå.

“Våldet ökar i kriminella gängkretsar”

“Våldet i de kriminella gängen ökar. De har god tillgång till illegala vapen, vilket betyder att vi kommer att få leva med det grova skjutvapenvåldet från gängen framöver, enligt en expert vid Brottsförebyggande rådet.”

– De här miljöerna har definitivt blivit mer våldsamma. Antalet skottskadade ökar och det är oroande för det tyder på en mycket aktiv organiserad brottslighet, säger Jerzy Sarnecki, professor i kriminologi vid Stockholms universitet.

Polisen kommer nu att göra en nationell kartläggning av alla skjutningar under de senaste åren.

– Det finns samband och strukturer som sträcker sig långt från bara Hisingen och Göteborg, sade rikspolischef Bengt Svenson när han besökte i Göteborg i veckan.

Gängvåldet i Sverige ökar, samtidigt som våldet i samhället generellt minskar. Den stora tillgången på illegala vapen är en anledning, tror Jerzy Sarnecki.

Svenska sjukhus har de senaste tre åren tagit emot nästan dubbelt så många skottskadade patienter som under de tre första åren på 2000-talet. Men det innebär inte nödvändigtvis att antalet gängkriminella ökat, enligt Sven Granath, kriminolog och forskare vid Brottsförebyggande rådet. I stället handlar det om att gängen syns mer i dag.

Och vi kommer att få leva med gängbrottsligheten även framöver, tror Granath. Det grova skjutvapenvåldet kommer inte att minska.

– När vapnen väl har kommit in i landet så finns de kvar, så vapentillgången ökar sakta men säkert.

Kriminella gäng finns i dag inte bara i de tre största städerna.

– Alla städer som har socialt och ekonomiskt utsatta bostadsområden har också problem med att unga människor hamnar i kriminalitet, säger Fredrik Gårdare, sakkunnig på gängkriminalitet vid polisen i Stockholm. **TT “**

DN 4 okt 2013 : Dubbelmordet i Ljungsbro.

“Polisen upprörd över ryktesspridningen”

“Polisen i Östergötland är fortsatt sparsam med uppgifter angående dubbelmordet i Ljungsbro där en 15-årig pojke och en 57-årig kvinna miste livet. Detta samtidigt som ryktesspridningen kring dåden är intensiv. “

– Det förekommer rykten om allt möjligt. Vi försöker ta reda på fakta, säger polisens presstalesman Thomas Agnevik med hänvisning till de uppgifter som nämnts om att kvinnan och pojken dödats med ett järnrör.

– Jag kan bekräfta att de utsatts för grovt våld, på vilket sätt det har utövats är för tidigt att säga. Det kan vara våldsutövning på olika sätt, vi utesluter inte vapen, eller tillhyggen, men inte heller handkraft. Det måste den rättsmedicinska undersökningen visa.

Thomas Agnevik tycker att det är beklagligt att bilder av den 33-åring som misstänks för dåden sprids på nätet. Enligt Agnevik kan det störa utredningsarbetet.

– Det kan vara en nackdel att en person på det här sättet framställs som skyldig till två mord, det kan påverka vittnen och andra i viss riktning och det är inte bra.

– Vi vill ha en gärningsman bakom lås och bom. Det är därför vi är så restriktiva. Jag hoppas att allmänheten förstår hur vi resonerar, säger polisens pressinformatör Erik Thulin.

33-åringen har förts till en psykiatrisk klinik, där han under söndagen förhöordes av polisen. Mannen fortsätter att neka till mord.

– Vi uppfattar att han har någon typ av psykisk ohälsa, att han inte mår bra, säger Thomas Agnevik som betonar att polisen inte vet på detaljnivå vad som hände under mordnatten.

Beskrivningen av händelseförloppet är också motsägelsefullt. Pojkarna ska ha följt med 33-åringen frivilligt, men senare ska den yngre pojken ha ”fritagits” i den villa där intrånget skedde.

– Det framskyntar en bild i förhörs materialet av att de haft någon relation innan det här tragiska brottet, att de kan ha träffats. Men i slutskedet kan det vara så att bilden har förändrats, säger Thomas Agnevik.

Hittills har polisen hållit över hundra förhör och i dag, måndag, fattar åklagare beslut om huruvida mannen ska begäras häktad.

I Ljungsbro har nu den tunga bearbetningsprocessen av händelserna påbörjats.

Under helgen har fritidsgården och kyrkan varit öppna. Här har det funnits personal på plats för att försöka trösta och stödja. Skolområdeschefen Birgitta Dahlgren berättar att fritidsgården varit välbesökt.

– Från vår sida har det handlat om att bara finnas, att krama. Vi har bjudit på varm oboy och pizza. Många gråter. Men sammanhållningen är stor. Flera föräldrar säger att nu tänker de ställa upp för sina ungdomar. Jag känner att det har lättat lite i dag. De unga pratar mer med varandra. I går var det väldigt tyst.

På plats har det även funnits polis från ungdomssektionen.

– Det är jättebra. Många ungdomar har tekniska frågor, säger Birgitta Dahlgren.

Under söndagskvällen arrangerades också en mässa i Allhelgona-kyrkan i Ljungsbro som lockade så många besökare att den fick delas upp i två omgångar.

– Det var väldigt fint. Jag tror att det är viktigt att sorgen får synas och märkas. Det finns en stor förtvivlan, det läser jag i folks ögon, men jag känner också en kraft i bygden, säger kyrkoherde Sverker Linge.

Charlotta Stjärne är en av rektorerna på Ljungsbro skola. Hon berättar att skolan kommer att hålla öppet som vanligt under måndagen.

– Vi tycker att det är det bästa för barnen, att ha det så normalt som möjligt. I den grad det går.

Under söndagen kallade skoledningen till möte för att personalen skulle kunna förbereda sig inför mötet med eleverna. Charlotta Stjärne berättar att personalen kommer att fokusera på öppenhet och ärlighet.

– Vi vill motverka rykten. Det har varit jobbigt med ryktesspridningen.

Magnus Hallgren magnus.hallgren@dn.se “

“**Bakgrund.**

Detta hände natten mot lördagen den 2 november, enligt polisen:

01.59: Polisen får larm från en kvinna i en villa i Ljungsbro. Hon berättar att gärningsmannen och de två pojkarna befinner sig i källaren. Polisen misstänker att mannen tvingat med sig pojkarna och brutit sig in i källaren. Bråk uppstår och kvinnan och hennes sambo lyckas frita en av pojkarna, medan gärningsmannen får med sig den andre ut. En kvinna i en annan bostad märker att något inte står rätt till och går ut, tillsammans med sin sambo, för att hjälpa pojken. I tumultet som uppstår mördas kvinnan och pojken, medan sambon skadas.

02.12: Polisen är på plats med hundspårare.

02.22: Mannen grips av polisen. Han uppträder förvirrat.

06.00: Polisen beslutar att ärendet ska behandlas som en ”särskild händelse”, vilket bland annat innebär kraftsamling och tillsättning av särskilda resurser.

08.50: Polisen kontaktar åklagare.

08.57: Gärningsmannen anhålls av åklagare på sannolika skäl misstänkt för två mord.

13.00: Polisen håller presskonferens och berättar att två personer mördats.

Källa: Polisen TT”

DN 5 nov 2013 : Dubbelmordet i Ljungsbro.

“Otrygghet och sorg när vardagen återvände”

“**DN i Ljungsbro. Det blev vardag i Ljungsbro igen, men det kommer att dröja innan allt blir som vanligt. Dubbelmordet har skakat om den lilla orten norr om Linköping.**“

“Pensionären Rut Hägg är ute på promenad. Hon har bott i Ljungsbro sedan 1949 och känt sig trygg i samhället med 6 000 personer.

– Nu känner jag mig otrygg. Visst man hör ju att sådant här händer i Sverige, men plötsligt kommer det så nära inpå en, säger Rut Hägg och greppar tag om handtagen på sin rollator.

I lördags skulle hon gå till kyrkogården med barn och barnbarn. Det skulle bli en fridens helg, men när hon såg alla polisbilar förstod hon att någonting allvarligt hade inträffat.

– De flesta som bor här känner ju varandra och det som drabbat de här stackars familjerna är ohyggligt, säger hon.

På gång- och cykelbanan där en 15-årig pojke och en 57-årig kvinna föll offer för en dubbelmördare natten till lördagen har klasskamrater till pojken samlats. Vid de hundratals ljusen som brinner ligger även några nallebjörnar och en dosa snus. Alla har sitt eget sätt att hedra en kompis.

Kamraterna gråter och kramar om varandra. Kompisen beskrivs som ”en härlig liten kille” och ”en glad filur”.

– I gänget kallades han för lillebror. Det var en kille som de andra i gänget tog hand om, säger Charlotta Stjärne, rektor på Ljungsbro-skolan, där både den mördade pojken och hans kamrat som undkom fysiskt oskadd, var, respektive är, elever.

På skolgården vajar flaggan på halv stång. Redan i lördags började kommunen mobilisera sina krisresurser i form av psykologer, kuratorer och skolpersonal. Alla elever ska få någon att prata med och kunna få utlopp för sin sorg.

Charlotta Stjärne säger att alla har sitt sätt att reagera.

– Några bara gråter medan andra inte visar någon sorg alls. Det är viktigt att vi finns där för dem i det korta perspektivet, men även i det längre, när den första sorgen har lagt sig, säger Stjärne.

Helt ovan är inte kommunen vid situationen. 2004 drabbades Linköping av ett dubbelmord och även då var det en pojke och en kvinna som dödades.

– Det är stora likheter med det som hände för nio år sedan, men också en avgörande skillnad. Ingen är gripen för det mordet, men nu tyder allt på att polisen har en gärningsman. Det tror jag gör det lättare för alla, säger Lars Rejdnell, kommunens barn- och ungdomschef.

På plats i skolan finns också poliserna Sofia Hedberg och Kenth Almroth beredda att svara på frågor. De är bekymrade över att identiteten på den häktade mannen sprids på sociala medier.

Det är även Ida Magnusson, som flyttade till Ljungsbros i somras tillsammans med maken Jonas och dottern Agnes. De är oroliga för alla rykten som skapas. Paret beskriver stämningen i samhället som dämpad och Ida Magnusson är även orolig för hur händelsen ska påverka folks civilkurage i allmänhet.

– Precis som den där kvinnan hade jag också ingripit om jag sett att en kille råkat illa ut, men när man ser hur det gick för henne tror jag faktiskt inte att jag kommer att våga i framtiden, säger Ida Magnusson.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

DN 5 nov 2013 : Dubbelmordet i Ljungsbros.

“33-åringen sökte hjälp hos vården”

“Ljungsbros. 33-åringen som häktats för dubbelmordet i Ljungsbros misstänks även för en rad andra brott. I förhör har mannen uppgett att han i förra veckan sökte hjälp både för psykisk ohälsa och för sitt missbruk. “

– Han har uppgett att han nyligen sökt vård både för psykisk ohälsa och narkotikaproblem, sade åklagare Britt-Louise Wiklund.

Mannen häktades under måndagen på sannolika skäl misstänkt för att ha mördat en 15-årig pojke och en 57-årig kvinna natten till lördagen. Britt-Louise Wiklund berättade samtidigt att hon startat förundersökningar gällande en rad andra brott i anslutning till mordet. Det handlar om olaga frihetsberövande, grovt hemfridsbrott, misshandel i två fall och försök till mord. Mordförsöket gäller den mördade kvinnans sambo. Wiklund säger att allting tyder på att mannen agerat ensam och hon är övertygad om att man gripit mördaren.

– Jag hoppas att den tekniska undersökningen ska backa upp det, sade Wiklund.

Polisen är förtegen kring motiv och vad som inträffat. Den 14-åriga pojken som undkom har hörts och gett en bra bild. Att 33-åringen också misstänks för olaga frihetsberövande styrker teorin om att mannen tvingat med sig pojkarna till den villakällare där de upptäcktes.

33-åringen blev i helgen fördd till en psykiatrisk avdelning och deltog tillsammans med sin försvarare Thomas Bodström via videolänk under häktningförhandlingen, som skedde bakom stängda dörrar. Mannen sade bara några få ord och det var advokat Bodström som förklarade att hans klient nekar till brott.

– Han har inget minne av händelsen, sade Bodström.

Universitetssjukhuset i Linköping bekräftade på måndagen för SVT:s Östnytt att den misstänkte 33-åringen sökt psykisk vård.

– Han har erbjudits vård som han valt att tacka nej till, sade chefläkare AnnSofie Sommer.

33-åringen som tidigare gjort sig skyldig till en rad brott ska genomgå en liten sinnesundersökning.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

“Bakgrund.

Detta hände natten mot lördagen den 2 november, enligt polisen:

Klockan 01.59 får polisen larm från en kvinna i en villa i Ljungsbro där gärningsmannen och de två pojkarna befinner sig i källaren. Polisen misstänker att mannen tvingat med sig pojkarna och brutit sig in. Bråk uppstår. Kvinnan och hennes sambo fritar en av pojkarna, medan gärningsmannen får med sig den andre ut. En kvinna i en annan bostad märker att något inte står rätt till och går ut, tillsammans med sin sambo, för att hjälpa pojken. I tumultet som uppstår mördas kvinnan och pojken, medan sambon skadas.”

DN 3 nov 2013 : Reportage. Roberto Saviano synar den världsomspännande knarkhandeln.

“Kokainets kostnad”

“Sex år efter succén med maffiareportaget ”Gomorra” är den italienska journalisten Roberto Saviano tillbaka med en ny bok. I ”Zero zero zero” undersöker Saviano den världsomspännande kokainhandeln. Det är en berättelse om förbindelsen mellan pengar och outhärdligt våld. DN publicerar här bokens andra kapitel, ”Big bang”. “

“Don Arturo är en mycket gammal herre som minns allting. Och han pratar om det med alla som vill lyssna. Hans barnbarn är för stora, han är redan farfarsfar, och för de minsta berättar han helst andra historier. Arturo berättar att en dag kom en general ridande, han satt av sin häst som alla tyckte var skyhögt, men det var bara en frisk häst som kommit till en trakt där hästar var magra och ledbrutna, och han beordrade att man skulle samla ihop alla gomeros, de bönder som odlade opiumvallmo. Ordern var obeveklig: bränn all mark. Det är så Staten betar sig, den ger bara obevekliga order. Antingen accepterade de eller så hamnade de i fängelse. Tio år. Samtliga gomeros tänkte fängelse, och det utan att blinka. Att gå tillbaka till att odla säd var värre än fängelse. Men under de tio årens fängelsevistelse skulle inte söner kunna odla vallmo, marken skulle konfiskeras eller i bästa fall tvingas ligga i träda. Gomeros svarade bara med att sänka blicken. Det kom soldater och hällde bensin över fälten, över blommorna, åsnevigarna och stigarna mellan jordegdomarna. Arturo berättade hur de vallmoröda fälten fläckades svarta av en tjock, mörk smörja. Hinkvis med bensin fyllde luften med en vidrig stank. På den tiden gjordes allt arbete för hand, de stora giftsprutorna fanns ännu inte. Hinkar och stank. Men det är inte därför gamle Arturo minns alltihop. Han minns därför att

det var då han lärde sig hur man känner igen mod och att feighet luktar människokött. Fälten fattade eld, sakta men säkert. Alla bönderna stod och tittade på, och tittade på gjorde även gendarmerna och borgmästaren och barnen och kvinnorna. Ett plågsamt skådespel. Plötsligt, inte så långt bort, fick de se vrålände klot komma utfarande ur de brinnande buskarna. De såg ut som levande eldslågor som först skuttade omkring och sedan rosslade. Det var inte eldslågor som plötsligt fylldes av själ och rörelse. Det var djuren som hade legat och småsovit bland vallmorna och inte hört slamret från hinkarna eller känt stanken från bensinen, som var främmande för dem. Brinnande kaniner, herrelösa hundar och till och med en liten mulåsna. De fattade eld. Det fanns inget att göra. Bensin som bränner kött kan inte släckas med vatten och marken runtomkring brann. De vrålade och brann upp inför allas blickar. Men det var inte det enda dramat. Också gomeros fattade eld, eftersom de hade varit berusade och blivit omtöcknade när de hällde ut bensinen. De hällde ut bensin och drack cerveza. Sedan somnade de bland växterna. Elden tog dem också. De vrålade inte så mycket som djuren, och de vacklade omkring som om alkoholen i deras blod gav eldslågorna näring inifrån. Ingen gick fram och släckte dem, ingen kom springande med en filt. Lågorna var alltför höga.

Det var där Don Arturo började lära sig. Han minns en utmärglad tik som rusar rakt emot elden. Hon rusar in och ut ur de brinnande buskarna och drar fram två, tre och sedan sex valpar, rullar varje valp på marken för att släcka den. Illa svedda men vid liv hostar de rök och aska. De var skadade men vid liv. De gick på sina små tassar bakom henne, när hon gick förbi människorna som stod och tittade på elden. Hon såg ut att betrakta alla de närvarande. Hennes blick höll fast gomeros, soldaterna och alla människovarelser som stod där orörliga och ömkliga. Feighet är något som ett djur luktar sig till. Rädsla är däremot något som djuren respekterar. Rädslan är den mest vitala instinkten, den som är mest värd att respekteras. Feighet är ett val,

rädsla är ett tillstånd. Den där tiken var rädd, men hon hade ändå rusat in i lågorna för att rädda sina valpar. Ingen av människorna hade räddat en annan människa. De hade låtit dem brinna upp allihop. Så berättade den gamle. Det finns ingen bestämd ålder för att lära sig förstå. För honom hände det tidigt, när han var åtta år. Och ända till nittio års ålder har han bevarat denna insikt: djuren är modiga och vet vad det innebär att försvara livet. Människorna låtsas att de är modiga, men det enda de kan göra är att lyda, kräla, leva så gott det går.

I tjugo år fanns det bara aska på den plats där det funnits vallmor. Sedan minns Artur att det kom en general. En andra gång. På stora jordegendomar i världens alla hörn finns det alltid någon som i en makthavares namn visar upp sig med uniform, stövlar och en häst – eller en terrängbil, beroende på tidsepoken. Han befallde bönderna att åter bli gomeros, det är vad Arturo minns. Nog med säd, tillbaka till vallmor. Tillbaka till droger. USA rustade sig för krig och före kanoner, före projektiler, före tanks, före flygplan och hangarfartyg, före uniformer och stövlar, först av allt behövs morfin. Utan morfin kan man inte föra krig. För upprördhet finns traktat och manifestationer, levande ljus och strejkvakter. För kött som brinner finns bara en sak: morfin. Den som läser detta tillhör kanske den del av världen som fortfarande lever ett lugnt och stillsamt liv. Han vet att det vrålas på sjukhus, barnaföderskor och sjuka, barn som skriker och ben som vrids ur led. Men han har nog aldrig hört vrålen från en man som träffats av en kula, som fått benen krossade av en kulspruta eller genomborrats av granatsplitter som sprängt bort en arm eller halva ansiktet. Det är riktiga vrål, de enda som minnet inte glömmer. Såväl hemkomna soldater som reportrar, läkare och yrkesmilitärer vaknar av sådana vrål om nätterna. Inget är mer antimilitäriskt än vrålen från den som sårats i krig. Endast morfin kan stoppa de där vrålen och få de andra att tro att de kommer att klara sig och oskadda vinna kriget.

USA, som behövde morfin till kriget, bad därför Mexiko att utveckla opiumproduktionen och byggde till och med järnvägar för att underlätta transporten av det. Hur mycket behövdes? Våldigt mycket. Så mycket som möjligt. Gamle Arturo hade blivit vuxen. Han var nu trettio år och hade redan fyra barn. Han tänkte inte sätta eld på fälten han arbetade på, som hans far hade gjort. Han visste vad som skulle hända, att de skulle be honom om det, och förr eller senare beordra honom att göra det. När generalen körde därifrån, sprang Arturo över fälten och kom ikapp honom. Han stoppade karavanen och satte igång att förhandla. Han skulle använda en del av sitt opium som smuggelvara: större delen skulle gå till staten, som sedan skulle sälja det till USA:s armé, resten skulle smugglas ut till yankees som hade lust att njuta av opium och morfin. Generalen accepterade i utbyte mot en rejäl provision och ett villkor: ”Du måste själv föra opiumet över gränsen.”

Gamle Arturo är som en sfinx. Ingen av hans söner knarkar. Ingen av hans sonsöner knarkar. Ingen av deras fruar knarkar. Men narcos, knarkbossarna, respekterar honom, för han har varit den äldste opiumsmugglaren i trakten. Som gomero hade Arturo blivit mellanhand. Han ägnade sig inte bara åt odling, han var också mellanhand mellan producenter och handlare. Så fortsatte det ända fram till åttiotalet, och det var bara början, för de åren var det mexikanerna som hade hand om större delen av det heroin som kom in i Amerika. Arturo hade blivit mäktig och välbeställd. Men så satte någonting stopp för hans verksamhet som opiumförmedlare. Det var historien om Kiki. Efter det som hände Kiki beslöt Arturo att börja odla säd igen, övergav opiumet och dem som handlade med heroin och morfin. När hans söner så att de ville handla med kokain på samma sätt som han en gång hade handlat med opium, förstod Arturo att stunden var inne att berätta om Kiki, en historia som är bra att känna till för den som inte vet något. Han tog med sig sina söner ut ur staden och visade dem en grop som i dag är

full av blommor, nästan alltid vissna. Men djup.

Historien om Kiki hänger ihop med historien om Miguel Ángel Félix Gallardo, som alla känner som ”El Padrino”. Félix Gallardo arbetade vid den federala polisen i Mexiko. I årtal hade han tagit fast smugglare, följt efter dem, studerat deras metoder och upptäckt deras rutter. Han visste allt. En dag kontaktade han smuggelbossarna och föreslog att de skulle gå samman, men bara på ett villkor. Att de valde honom som ledare. Den som accepterade blev en del av organisationen, den som hellre ville fortsätta på egen hand lämnades fri att göra det. Vår efter han dödades. Också Arturo accepterade att gå med i organisationen. För Félix Gallardo var tiden i uniform förbi och tiden för transport av marijuana och opium hade tagit sin början. Han började med att personligen lära sig alla vägar in i USA. Meter för meter, där han kunde få hästar och lastbilar att klättra upp och smita ut. På den tiden fanns det inga brottskarteller i Mexiko. Det är Félix Gallardo som skapat dem. Karteller. Numera kallar alla dem så, till och med smågrabbar som inte vet vad ordet står för. Ändå är det i de flesta fall rätt ord. Grupper som hanterar kokain och pengar från kokain, priset på kokain och distribution av kokain. Det är vad karteller är. Kartell är för övrigt en ekonomisk term som beskriver företagare som slår sig ihop och tillsammans bestämmer priser, hur mycket som ska tillverkas och var och när det ska distribueras. Detta gäller för den lagliga ekonomin och således även för den illegala. Priserna i Mexiko fastställdes av ett fåtal knarksmugglande karteller. El Padrino ansågs som kokainets mexikanske tsar. Under honom fanns Rafael Caro Quintero och Ernesto Fonseca Carillo, kallad ”Don Neto”. I Colombia var de rivaliserande kartellerna i Cali och Medellín i full färd med att kämpa om kontrollen över den illegala kokainhandeln och över rutterna. Massakrer. Men Pablo Escobar, herre i Medellín, hade också ett problem utanför Colombia: USA:s polis, som han inte lyckades korrumpdera,

beslagtogs alltför många partier vid Floridas kuster och i Karibien och han förlorade kilovis med kokain. Escobar beslöt då att be Félix Gallardo om hjälp. De förstod varandra direkt, Escobar, "El Mágico", och Félix Gallardo, El Padrino. Och de ingick ett avtal. Mexikanerna skulle transportera kokain till USA: Félix Gallardo kände till gränserna och kanalerna var öppna för honom. Han kände till marijuanans rutter: det hade varit opiumets rutter och skulle bli kokainets.

Colombianerna hade för vana att betala varje parti kontant. Medellín betalade och mexikanerna transporterade till USA i utbyte mot pesos. Sedan dollar. Men efter en tid anade El Padrino att pengarna kunde minska i värde och att kokain var fördelaktigare. Att distribuera det direkt på den amerikanska marknaden skulle alltså vara ett lyckokast. När den colombianska kartellen började beställa fler partier krävde El Padrino att få betalt i varor. Escobar accepterade, han tyckte rentav att det var fördelaktigt. I vilket fall som helst kunde han inte göra annat än att acceptera.

De där svårtillgängliga rutterna, den där gränsen, de tretusen kilometerna av Mexiko som var hopsydd med USA, blev El Padrinos största tillgång. Mexikanerna blev veritabla distributörer och inte bara transportörer. Nu var det de som skulle sälja kokain till bossarna, områdescheferna, langarna och de amerikanska organisationerna. Colombianerna var inte längre ensamma. Nu kunde även mexikanerna kräva att få sitta med vid förhandlingsborden. Och därefter mycket mer. Oändligt mycket mer. Så fungerar det också för de stora företagen. Distributören blir ofta tillverkarens största konkurrent, inkomsterna från handeln överträffar de ursprungliga tillverkarnas inkomster.

Men El Padrino är skicklig och förstår att det är viktigt att hålla en låg profil. Framför allt under de där åren då allas blickar är riktade mot El Mágico Escobar och Colombia. Han försöker alltså vara försiktig. Leva ett normalt liv. Som ledare, inte som kejsare. Och han är upp-

märksam vid varje passage, han vet att varje enskild rörelse måste vara välsmord. Att han måste betala varenda vägspärr. Varje områdesansvarig tjänsteman. Varje borgmästare i varje by transporten går genom. Alltid betala, så att hans rikedom uppfattas som allas rikedom. Och framför allt att han måste betala innan någon hinner prata, förråda, tjalla eller erbjuda mer. Innan folk hinner vända sig till en rival eller till polisen. Polisen är viktig. Han hade själv varit polis. Därför hade han hittat en person som garanterade att hans transporter lämnades i fred: Kiki. Kiki var en polis som garanterade straffrihet i delstaterna Guerrero och Baja California. Att ta sig in i USA gick sedan friktionsfritt. Caro Quintero hyste en verklig vördnad för Kiki och hade honom ofta som gäst i sitt hem. Han berättade för honom hur en ledare borde leva, vilken livsstil han borde ha och vad han borde visa upp för sina underlydande. Rik och välsituerad, men utan att skryta med det. Du måste få folk att tro att om du själv har det bra, kommer också dina underlydande att få det bra. Du måste handla så att de hoppas på att din verksamhet ska utvidgas, att dina affärer ska utvecklas. Om du däremot visar att du har allt och kan få allt, kommer de att vilja ta ifrån dig en del, eftersom de kommer att tänka att man inte kan komma längre än så, att man inte kan få mer än så.

Kiki lät drogerna passera överallt med yttersta lätthet och El Padrinos klan betalade gärna. Han verkade kunna korrumpna alla och ordna så att allt som skulle passera gränsen till USA gjorde det utan problem. Det var på grund av detta maximala förtroende som han skaffat sig med tiden, som folk började prata med Kiki om något som de aldrig pratade med någon annan om. Detta något var El Búfalo. Efter att den femtielfte långtradaren full av colombianskt kokain och mexikansk marijuana kört in i USA, fick Kiki förflyttning till delstaten Chihuahua. Han hade massor av gånger hört talas om El Búfalo men förstod inte vad det var, ett kodnamn, en specialoperation, ett öknamn? El Búfalo var inte ledarnas ledare, det var inte ett heligt och vördnadsvärt

djur, även om rösten som nämnde namnet ofta var fylld av vördnad, sinnesrörelse och andaktighet. El Búfalo var inget av allt detta, eller snarare mer än allt detta: det var en av de största marijuanaodlingarna i världen. Över fem hundra hektar och ungefär tiotusen bönder som arbetade där. Varenda proteströrelse i världen, från New York till Aten, från Rom till Los Angeles, kännetecknades av att det röktes mängder av marijuana. Fester utan pipor? Demonstrationer utan pipor? Omöjligt. Gräs, symbolen för lättare lösslapphet, trivsel i sällskap med andra, härlig avslappning och vänskap. Allt, eller nästan allt, gräs som amerikanerna rökte, allt gräs som såldes och konsumerades på universiteten i Rom och Paris, allt gräs för svenska demonstranter och tyska strejkvakter, gräset på alla fester härstammade länge från El Búfalo, det kom därifrån och spreds sedan av maffiagrupper över halva världen. Kiki ombads att skicka iväg ännu fler lastbilar, ännu fler långtraddare fulla av guldet från El Búfalo. Och Kiki samtyckte.

Morgonen den 6 november 1984 invaderas El Búfalo av fyrahundra-femtio mexikanska soldater. Helikoptrar släpper ut militärer som sliter upp plantor och lägger beslag på redan skördad marijuana, hela balar färdiga att torkas och hackas. Med de flera tusen ton som beslagtogs och brändes på El Búfalo gick åtta miljarder dollar upp i rök. El Búfalo och alla dess odlingar låg under bossen Rafael Caro Quinteros kontroll. Fältet bevakades av armén och samtliga polisstyrkor: det var enormt och utgjorde områdets främsta ekonomiska resurs. Alla tjänade på det. Med alla de pengar han investerat för att smörja hela maskineriet för att muta polis och armé kunde Caro Quintero inte tro att en militär operation av sådana dimensioner kunde ha undgått honom. Till och med militärflygplan som flög över territoriet brukade varsko honom innan och be honom om tillstånd. Ingen kunde förstå vad som hade hänt.

Kiki pratade med alla, han pratade med Don Neto, han pratade med El Padrinos politiska rapportör, han kastade sig iväg till Guadalajara, där alla bossarna hade samlats. Han ville sondera terrängen, förstå vilka kartellbossarnas nästa drag skulle bli. En dag var han på väg för att träffa sin hustru Mika: det hände inte ofta att de åt lunch ihop, bara när Kiki var lugn och arbetet inte tyngde honom för mycket. De träffades på en plats inte långt från hans kontor, i en av Guadalajaras vackraste stadsdelar.

Kiki lämnade polisbrickan och pistolen i skrivbordslådan, gick ut från kontoret och ner på gatan. Han gick fram till sin pickup och fem män, tre framför motorhuven och två vid bakluckan, riktade pistoler mot honom. Kiki höll upp armarna och försökte känna igen ansiktena på dem som hotade honom. Han försökte kanske utröna om de var lönnmördare som han kände eller om de kom från någon boss som han i det förflutna kränkt eller gynnat. Med händerna troligen bakom nacken föstes han in i en beige Atlantic Volkswagen.

Kiki fördes till Calle Lope de Vega. Han kände väl till det huset, en tvåvåningsbyggnad med altan och tennisbana. Det tillhörde en av El Padrinos män. De hade avslöjat honom. Kiki var nämligen inte en av Mexikos många poliser i droghandlarnas sold, han var inte en korruperad och mycket kompetent polis som blivit El Padrinos alkemist. Kiki tillhörde DEA, Drug Enforcement Administration.

Hans riktiga namn var Enrique Camarena Salazar. Amerikanare av mexikansk börd som värvats av DEA 1974. Under fyra år kartlade Kiki Camarena nätet av stora kokain- och marijuanahandlare i landet. Han började fundera på att bli infiltratör, eftersom polisens operationer ledde till att de grep campesinos, langare, chaufförer och lönnmördare, när problemet egentligen låg någon annanstans. Om man inte grep knarkbossarna, om man inte grep dem som drog i alla trådar, skulle organisationen vara för evigt och ständigt skapas på nytt. Kiki var på

väg att försöka nästla sig allt djupare in i droghandeln inom Gyllene triangeln, det vill säga området mellan delstaterna Sinaloa, Durango och Chihuahua, där det producerades marijuana och opium i stor skala. Kikis mor var orolig och motståndare till det hela, hon var emot det där arbetet, hon ville inte att hennes son satte sig upp mot all världens knarkkungar. Men Kiki svarade helt enkelt så här: ”Fastän jag bara är en enda person, kan jag spela en avgörande roll.” Det var hans filosofi. Och det var sant. Men Kiki blev förrådd. Mycket få personer kände till operationen och bland dessa få var det någon som hade läckt.

Kidnapparna förde honom till ett rum och satte igång att tortera honom. Det hela måste göras perfekt. Ingen skulle någonsin få glömma att Kiki Camarena hade straffats för sitt svek. De satte på en bandspelare och spelade in alltihop, för de måste visa för El Padrino att de hade gjort det omöjliga för att få Kiki att berätta allt han visste. De ville att allt han sa under slagen och tortyren skulle registreras för att kunna fånga upp minsta medgivande, även den mest obetydliga upplysning. I den stunden var allt användbart. De ville veta hur mycket Kiki redan hade sagt och vilka de andra infiltratörerna var. De började med örfilar och knytnävsslag mot adamsäpplet för att banka andan ur honom. De knäckte hans näsa och ögonbryn medan han var bunden och hade ögonen förbundna. Kiki förlorade medvetandet och hans torterare kallade på en läkare. De fick honom att vakna upp med hjälp av iskallt vatten och tvättade av honom allt blod. Kiki grät av smärta. Han svarade inte. De frågade hur DEA fick information och vem som gav dem den. De ville veta namnen på de andra. Men det fanns inga andra namn. De trodde honom inte. De fäste elsladdar vid hans testiklar och gav honom stötar. På det inspelade bandet hörs vrål och dunsar. Hans kropp slungades liksom upp i luften av den elektriska strömmen. Medan han satt bunden till händer och fötter vid en stol, satte en av torterarna en skruv till hans skalle och började skruva. Skruven trängde in och skruvade undan kött och ben och åstadkom en intensiv

smärta. Kiki svarade bara: ”Lämna min familj i fred.” ”Jag ber er, skada inte min familj.” För varje örfil, för varje tand som föll ut, för varje elektrisk stöt blev smärtan alltmer outhärdlig vid tanken på att detta kunde drabba även Mika, Enrique, Daniel och Erik. Hans fru och de tre sönerna. På bandet är det detta han upprepar oftast. Du kan ha vilket förhållande som helst till din familj, men när du vet att de skulle kunna få lida för något som är ditt ansvar, blir smärtan outhärdlig och outhärdlig blir också tanken på att någon annan får lida för din skull, för ett val du gjort.

När smärtan tar kroppen i besittning, alstrar den oväntade, tidigare otänkbara reaktioner. Du drar inte till med en stor lögn i hopp om att det ska ta slut, för du är rädd för att bli avslöjad och att denna smärta ska komma tillbaka och då ännu mer ihållande. Smärtan får dig att säga precis det som torteraren vill veta. Men det mest outhärdliga som drabbar dig när du känner en smärta som du inte förmår uthärda är förlusten av psykisk orientering. Du ligger sönderslagen på golvet i ditt blod, ditt piss och din fradga och trots detta har du inget val, du fortsätter att lita på dem, på deras skäl och deras obefintliga medlidande. De får dig att tigga om nåd, nåd framför allt för din familj. Hur är det möjligt att tro att den som är kapabel att bränna dina testiklar och skruva in en skruv i skallen på dig skulle kunna lyssna på bönerna om att skona din familj? Kiki tiggde och bad, resten brydde han sig inte om. Kan man inte tänka sig att det var just hans bönande som stärkte deras hämndlystnad och grymhet?

De knäckte hans bröstorg. ”Jag ber er, kan ni inte linda om den?” hörs det rätt som det är på bandet. De hade punkterat hans lungor och det var som om glasskärvor skar sönder hans kropp. En av dem gjorde i ordning en glödbädd, som om de skulle grilla biffar. De glödgade en stång och förde upp den i Kikis ändtarm. De inspelade vrålen går inte att lyssna på, ingen klarade av att ha bandspelaren på. Ingen klarade av

att vara kvar i rummet där bandet spelades upp. När historien om Kiki berättas, är det alltid någon som minns hur domarna som lyssnade på bandupptagningen inte kunde sova på flera veckor efteråt. Det berättas om poliser som kräktes medan de skrev ut rapporten om den där nio timmar långa inspelningen. En del grät när de skrev ner vad de hörde, andra höll för öronen och vrålade: "Det räckeeeeer!" Kiki plågades medan han utfrågades om hur han hade gjort för att klara av det hela, medan de krävde namn, adresser och bankkonton. Men han var den ende infiltratören. Han hade organiserat allt själv med några överordnades samtycke och stöd från en liten polisgrupp i Mexiko. Styrkan i hans verksamhet under täckmantel hade varit just att han agerade på egen hand. Men det där fåtalet mexikanska poliser, de ytterst få som känt till hans verksamhet och testats och prövats genom många års erfarenhet hade sålt sig. De hade skvallrat för Caro Quintero.

Till en början verkade den mexikanska polisen vara inblandad i det som hänt. Av vittnesmålen framkom att kidnappningen hade utförts med hjälp av korrupta poliser på Guadalajarakartellens lönelistor. Men på Los Pinos, den mexikanske presidentens residens, gjordes ingenting, det gjordes inga efterforskningar och gavs inga svar. Varje försök stoppades av regeringen, som nedvärderade händelsen genom att säga: "Det är ju bara en person som försvunnit. Han skulle ju kunna vara i Guadalajara på solsemester. Detta är inget vi prioriterar." De erkände inte kidnappningen. Även Washington rådde DEA att strunta i det och acceptera det som hänt, för de politiska relationerna mellan Mexiko och USA var alltför viktiga för att äventyras av en agents försvinnande.

Men DEA kunde inte acceptera ett sådant nederlag och skickade tjugofem man till Guadalajara för att göra efterforskningar. Det som följde blev en omfattande människojakt för att hitta Kiki Camarena. El Padrino kände att luften var svår att andas. Att ha gett sig på Kiki hade

troligen varit ett misstag. Men när man har hela politikerkåren med sig och framför allt när man tror att man förutsett allt i minsta detalj tvivlar man inte på sin styrka. Och pengars styrka. Med Kiki måste man statuera ett exempel. Förtroendet för honom hade varit det allra största, så straffet måste bli oföreglömligt. Det måste gå till historien för all framtid.

En månad efter kidnappningen hittades Kikis kropp i närheten av den lilla byn La Angostura i delstaten Michoacán, ett hundratal kilometer söder om Guadalajara. Dumpad vid sidan av vägen ute på landsbygden. Han var fortfarande bunden, bar munkavle och hade ögonen förbundna. Kroppen var svårt torterad. Den mexikanska regeringen ljög när de sa att kroppen hade hittats insvept i en platsäck av en bonde från platsen. FBI:s undersökningar av jordspåren på hans hud visade nämligen att kroppen hade begravts på en annan plats och placerats här först senare.

Just till den grop där Kikis kropp hade begravts kom den gamle opiumhandlaren Don Arturo tillsammans med sina söner och lade ner blommor. Och när barnbarnen och barnbarnsbarnen bad om tillåtelse att gå med i drokartellerna och arbeta för drogsmugglarna eller skänka mark åt dem, yttrade Arturo inte ett ord. Han som en gång var en respekterad opiumboss, hade avstått från allt, men hans ättlingar var bittra och förstod inte varför. De förstod inte förrän den gamle tog med dem till den där gropen och berättade om Kiki och om den där tiken han sett när han var liten grabb. Han berättade och visade på så vis styrkan i sitt förbud. Det var hans sätt att gå in i elden och bära ut sina valpar. Don Arturo visste att han måste visa samma mod som det där djuret.

Detta är en förkortad version av andra kapitlet i "Zero zero zero", som ges ut på Brombergs förlag. Barbro Andersson har översatt boken. "

“Lever under dödshot.

Roberto Saviano är född 1979 i Neapel.

Han har en universitetsexamen i filosofi och kom 2006 ut med reportageboken ”Gomorra”. En stor litterär succé, som dock inneburit att Saviano alltsedan 2006 lever med permanent polisbeskydd efter döds-hot från camorran, maffian i Neapel.

2009 kom samlingen ”Skönhet och helvete : Om maffia, fotboll och ordets makt – texter 2004–2009” och 2012 ”Kom med mig”, byggd på berättelser och reportage Saviano gjort som medarbetare i ett tv-program.

”Zero zero zero” kommer till att börja med ut på hela 18 språk. I Italien har Saviano skaffat nytt förlag, efter en stor konflikt med det Berlusconi-styrda förlag han tidigare låg hos.

Saviano medverkar regelbundet i de italienska tidningarna La Repubblica och L’Espresso, liksom han lägger ut texter på sin blogg www.robertosaviano.it.

2012 fick Roberto Saviano Olof Palme-priset, tillsammans med den mexikanska journalisten Lydia Cacho. “

DN 6 nov 2013 : Fokus. Kriminella gäng i Västerort.

“De slåss om territorium, stolthet – och knark”

“Skottlossningar på öppen gata och rykten om ”krig” mellan t-banestationer. DN Stockholm har kartlagt vad som händer i Stockholms västra förorter. Här drabbar lösa nätverk och tydliga gäng samman i regelbundet. Det handlar om personliga vendettor och territoriell gränsdragning. På spel står narkotikamarknaden “

“Stockholm den 24 oktober. Polisen slår till mot 15 adresser i Hässelby och Vällingby. Elva personer, födda mellan 1990 och 1994, grips, misstänkta för grovt narkotikabrott. Tio av dem häktas. En person, född 1992, misstänks även för skotten som avlossades mot en folksamling utanför en grill i Tensta centrum fyra dagar tidigare. Skotten skadade fyra personer. Den yngsta är född 1996.

På eftermiddagen håller polisen presskonferens. Elisabeth Anestad, polismästare i Västerort, beskriver de gripna som individer med ”mycket högt våldskapital” som ”inte drar sig för just någonting”. Flera av dem misstänks vara inblandade i ”den senaste tidens skottlossningar i Västerort”. Medierna citerar. Ryktet om ett gängkrig mellan Tensta och Hässelby tar fart i tidningar och på gatan.

Abel är en av de tio som häktas. Fem år tidigare misshandlar han två män på tunnelbanan i Alvik. Männerna kallade honom något kränkande. Abel döms till samhällstjänst. Han är 16 år. Senare kommer han att utöka sitt belastningsregister hos polisen. Misstankar om vapenbrott, mordförsök och narkotikainnehav avlöser varandra.

Abel är uppvuxen i Hässelby. Här är han en del av någonting. På dörren i en fängelsecell på polisstationen ristar han in sitt namn, postnummer och stadsdel. I häktet sitter Abel tillsammans med nio andra

han känner väl. De är grannar, barndomskompisar och bröder. De flesta har gått i samma skola, men nu är den tiden över. Nu betraktas de av polisen som yrkeskriminella, och Hässelby som det territorium de slåss om att styra. Själva betraktar de sig som ”Lejonen”.

Ett ”territoriellt gäng” verkar i och skyddar ett specifikt geografiskt område. Ofta har medlemmarna vuxit upp i området. Det är deras, och de är genom djupt rotad lojalitet svurna att lita på varandra.

Amir Rostami, polis- och gängforskare vid Stockholms universitet, studerar gängstrukturen. Han beskriver den som tydlig utan attribut. Det behövs inga västar eller märken, för medlemmarna är redan kända av boende i området. De styr och ställer i tysthet. Fenomenet finns i stora städer med social segregation, från Los Angeles till Köpenhamn, och polisen berättar om en gängstruktur i Göteborg som får fiender att skjuta mot varandra på öppen gata för att freda det egna territoriet från konkurrens om droghandel. I drygt ett halvår har det smällt i Västerort. Och precis som i Göteborg verkar handeln med droger utlösa skotten.

– Det finns tecken på att vi har fått territoriella gäng i både Göteborg och Malmö. I Stockholm har gäng med samma struktur bildats i bland annat Södertälje och Norra Botkyrka, men det behöver inte betyda att de är territoriella. Alla gäng utgår från en plats, men en del låter inte konkurrenter komma in, då blir de territoriella, säger Amir Rostami.

Traditionellt har mc-gängen varit starka på olika platser i Stockholm. Även gatugäng med tydlig profil, som Black Cobra, har etablerat sig i främst Västerort och Söderort. För mc- och gatugängen spelar ett gemensamt varumärke större roll än geografi. Rykte är våldskapital. Gruppen i Hässelby är inte som dem. De har tackat nej till inviter från de mer etablerade kriminella organisationerna. Samma effekt har syns på fler platser i Västerort. Black Cobra får nobben. För här förenas man inte genom symboler, etnicitet, motorcyklar eller politik. Här växer man ihop genom området. Gränsen för det område som Hässel-

bygänget betraktar som sitt är draget efter kundkretsen.

Niclas Andersson är närpolischef i Västerort. Hans uppfattning är att gänget har velat ta mark och bygga en kriminell organisation inriktad mot droger. I det arbetet har konkurrensen om kunderna tvingat fram våldet. Den som skrämmer bäst kan tjäna mest, men spelar högt och motståndet varierar.

– Det är lätt att kalla det som händer för ett krig mellan orterna, men i grund och botten är det enskilda individer som hamnar i konflikt med varandra. Individerna i Hässelby har en tajt relation och släpper inte in andra. I Tensta finns ett större antal kriminella, men strukturen liknar mer löst sammansatta nätverk, säger han.

Runt Hässelby gård puttrar en ansträngd bilmotor. I baksätet sitter för många. Ungefär så brukade Hässelbygänget kryssa omkring. Daniel Ångman, yttre gruppchef för Västerortspolisens sektion för grövre ungdomsbrott, har sett dem sedan de var 13 år.

– Livet de lever är inte direkt eftersträvansvärt. De här människorna bedriver ett ständigt fyrfronts-krig: mellan varandra, för alla vill vara chef, och så utåt, mot individer i Tensta och Rinkeby, Jakobsberg och två kilometer härifrån mot Blackeberg och Vargarna, säger han.

”Vargarna” är brödrskapet Wolf-pack, ett sedan länge etablerat gatugäng på flera platser i landet. I Blackeberg har de med tiden blivit svagare. Hässelbygänget döpte sig till ”Lejonen” i krigsförklarings-syfte, och de två grupperna drabbar samman regelbundet. Ofta är vapen inblandade. Ofta handlar det om gränsöverträdelse.

– De åker runt, runt i bilar och håller koll. Så jagar de varandra. Det är ingen trevlig tillvaro. De här killarna har alltid någon i hälarerna, ett rivaliserande gäng, polisen eller en före detta vän. De är oerhört stressade, säger Daniel Ångman.

Den 30 januari i år skjuter någon tre skott mot en restaurang i Vällingby centrum. Den 28 juli avlossas skott mot två personer på Maltesholmsvägen i Hässelby.

I kriget finns det ingen plats för någon tillit till polisen. Närpolischef Niclas Andersson har varit med om fall när den skottskadade nekar till att han blivit skjuten, trots att det sitter en kula i benet.

– Det är tydligt att man inte vill ha med myndigheterna att göra, säger han.

Polisen bedömer att det inte finns fler vapen i Västerort nu än tidigare. Skillnaden är att de används. Hur trappas våldet upp?

Enligt Amir Rostami är personerna som innehar ledarpositionerna i ett kriminellt gäng centrala för vilken riktning gruppen tar. När vissa individer är våldsamma är andra mer försiktiga och håller låg profil. Vem som styr är ett ständigt maktspel och våldet är i sig ett kapital.

– En person kan ha rykte om sig att aldrig backa. Runt omkring sig har han personer som skyddar honom för att de litar på det. Det blir ett rykte han måste leva upp till för att behålla sin position, säger Amir Rostami.

När polisen pratar om ”den senaste tidens skjutningar i Västerort” handlar det i vissa fall om så kallade drive by-skjutningar, som den senaste utanför grillen i Tensta. En bil stannar. Skott avlossas. Ibland mitt på dagen. Ibland inte långt från någon som bara råkar passera.

Det är det att ”inte dra sig för just någonting” handlar om. Ett självförtroende i området som gör det möjligt att begå grova brott på mitt på blanka dagen.

Sedan Hässelbygänget försvann från gatan i samband med gripandet den 24 oktober har flera Hässelbybor stannat polisen för att tala om att de är lättade och känner sig tryggare. Och polisens relationer till

Västerortsborna är bra, tycker närpolischef Niclas Andersson, även om den ”naturligtvis kan bli bättre”.

– Men många unga upplever det inte så. De tänker inte att polisen kommer till deras område för att skapa trygghet, utan för att ta någon. Hitta en skyldig, säger Camila Salazar.

Hon är kriminolog och arbetar med Fryshusets verksamhet Center för information om destruktiva subkulturer, Cides.

Hon ser stora demokratiproblem med den kriminella gängkulturen. För när man litar mer på gatan än på myndigheterna – då har det gått för långt.

Gängavhopparen Alexander har varit som medlemmarna i Hässelbygänget. Han litade inte på någon. Växte upp tillsammans med en sjukskriven mamma och två småsyskon. Hamnade tidigt efter i skolan och klassades av lärarna som en ”stökig” elev. Familjen hade ont om pengar. Alexander kunde inte betala för att följa med på klassresor eller köpa nya kläder och prylar som kompisarna hade. Därför valde han kriminalitet.

– Det började med en cykelstöld. Sedan blev det grövre stölder, och i gymnasiet upptäckte jag att folk ville köpa droger, så jag började handla med det. Det var lättare än att råna och sno, säger Alexander när DN träffar honom.

Så blev han rekryterad till ett gäng. De letade upp honom. Hade gjort research.

– Jag började mest att bara hänga med dem. Sedan uppgraderade jag mig till fullvärdig medlem och fick en ledande position. Min mamma dog när jag var 21 och gänget blev mitt sammanhang och min familj. Kriminaliteten var jag och våldet mitt kapital. I det ger man gärna lite extra och tänjer på gränserna. Så skapade jag ett rykte och en karriär.

Alexanders tånjda gränser tog honom till anstalten. Då har han varit gängmedlem i tio år. Planen var att bli ekonomiskt oberoende och ha lagliga företag vid 30 år fyllda. Nu är han 29 och har ingenting. Insikten genererar ångest.

– Jag grät, alltså min tårar bara rann. Allt jag hade gjort, allt jag inte hade gjort. Jag ville bort, säger han.

Alexander lämnade gänget. Han fick hjälp av Fryshusets avhopparverksamhet Passus. Och nu går det bra, men att hoppa av är inte lätt. Våldstrappan är lång och börjar tidigt.

Liksom Alexander lockades Hässelbygänget tidigt av brottslighet. 13-åringarna som polis Daniel Ångman såg trängas i bilen runt Hässelby gård för åtta år sedan gillade inte skolan. De skolkade mycket och tyckte att plugga var skit. Daniel Ångman mötte dem nästan dagligen. Flera av dem hade frånvarande fäder, noterade han, och många tufft med ekonomin hemma.

– Första gången du begår ett brott kan motivet vara att en enda gång sätta varm mat på bordet till din mamma. Du tar hjälp av andra grabbar, ett gäng. Men problemet med lojalitet är att den måste betalas tillbaka. Så vad gör du när det knackar på dörren? säger Camila Salazar på Fryshuset.

Det territoriella gängets lojalitet är intressant, tycker hon, för att vara lojal är egentligen någonting fint. Mycket handlar om att tillhöra ett sammanhang. När Abel misshandlar de två männen på Alviks tunnelbanestation gör han det för att de kallade honom något kränkande.

– Känslan av att betraktas med förakt, att inte få vara svensk, men inte heller från landet du har rötter i, det gör att du blir det enda du tillåts bli. Och ingen kan någonsin ta ifrån dig din hemort. Den blir du, säger hon.

I Hässelby lämnar ”Lejonen” en svans bakom sig. Mellan tio och tjugo yngre beundrare, några bara barn. De är behjälpliga på flera sätt. Den som inte är straffmyndig, men ser upp till de äldre utnyttjas. Daniel Ångman har sett tolvåringar råna varandra på gatan.

Det är så strukturen ser ut. Den som vill kan avancera, precis som Alexander, för att sedan finna sig så djupt rotad i kriminaliteten att en alternativ väg är svår att se.

Beatrice Clarke har arbetat i 15 år på Fryshuset med unga på väg in i utanförskap. Många av dem lider av posttraumatisk stress, ser hon. De sover inte, för det är för farligt. De är ständigt beredda att agera, ibland göra hemska saker. För många har uppväxten varit ren krigföring och överlevnadskamp. Därför har de lärt sig att stänga av känslor. Så klarar man sig. Så är man ”street smart”. – Ofta har de här ungdomarna bra kvaliteter. De är överlevare och naturliga ledare. Att sätta stopp för den här gängutvecklingen handlar om att se det tidigt och leda dem in i någonting betydelsefullt, säger hon.

Det kriminella gängets utveckling globalt har gått mot en sjunkande snittålder och en ökad våldbenägenhet, enligt Amir Rostami. När Hässelbygänget är borta från gatan lämnar de spelplanen öppen för någon annan att ta över. Kanske någon i svansen? Wolfpack? Eller rivaliserande individer från grannorten? Traditionellt leder territoriell gängbildning till en urholkning av området. I USA och Storbritannien finns exempel på gäng där medlemskapet gått i arv. Stoltheten i postnumret är äkta, men lojaliteten mellan dem som lever under hot svärtad.

– Det pratas vackert om den här världen. Men det här med bröder in i döden, vi livet ut. Det finns inte, säger Beatrice Clarke.

Abel och Alexander heter egentligen någonting annat.

Rebecca Haimi rebecca.haimi@dn.se “

“ De 10 häktade

Man

född 1994

Bromma

Dömd för: Olovlig körning 2012

Brott mot knivlagen 2013

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott från 19 augusti 2013 till 24 oktober 2013

Man

född 1992

Hässelby

Dömd för: Försök till stöld och misshandel 2009

Våldsamt motstånd 2010

Brott mot knivlagen 2013

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott från 19 augusti 2013 till 24 oktober 2013

Man

född 1992

Hässelby

Dömd för: Misshandel, olaga hot och stöld, försök till stöld, hot mot tjänsteman, ringa narkotikabrott 2009

Våldsamt motstånd 2010

Grov stöld, stöld, hot mot tjänsteman, våldsamt motstånd, narkotikabrott, olovlig körning och brott mot knivlagen 2012

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott och vapenbrott under oktober månad 2013

Man

född 1990

Hässelby

Dömd för: Rån m.m. 2009

Brott mot knivlagen och hastighetsöverträdelse 2013

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott under oktober månad 2013

Man

född 1992

Hässelby

Dömd för: Ringa narkotikabrott 2012

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott under oktober månad 2013, försök till mord i Tensta centrum den 20 oktober 2013

Kvinna

född 1994

Hässelby

Tidigare ostraffad.

Häktas misstänkt för: Vapenbrott under oktober månad 2013 samt skyddande av brottsling

Man

född 1992

Vällingby

Dömd för: Hastighetsöverträdelse 2011

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott

Man

född 1994

Hässelby

Dömd för: Grov misshandel, olaga tvång, olaga hot, grov stöld, utpressning 2010

Stöld 2012.

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott från den 19 augusti till den 24 oktober 2013

Man

född 1992

Hässelby

Tidigare ostraffad. Förekommer i polisens belastningsregister.

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott från den 19 augusti till den 24 oktober 2013

Man

född 1990

Vällingby

Dömd för: Rån 2010

Narkotikasmuggling 2011

Grov stöld 2011

Stöld och snatteri 2012

Häktas misstänkt för: Grovt narkotikabrott från den 19 augusti till den 24 oktober 2013

Detta har hänt.

26 oktober 2012. En man, utpekad som ledargestalt i brödrskapet Wolfpack misshandlas i sin bil av tre maskerade män på Spångavägen i Bromma. Tre män i Hässelbygänget döms för medhjälp till misshandel i tingsrätten, men frias i hovrätten. Den misshandlade mannen hävdar att han ådragit sig skadorna när han snubblat.

30 januari 2013. En maskerad man skjuter tre skott in i en restaurang i Vällingby centrum. Han siktar mot tre män på restaurangen. En kula är cirka en halv meter från att träffa en tredje part. En man i Hässelbygänget, född 1992, åtalas för mordförsök, men frias.

14 juni 2013. En person i Hässelbygänget skottskadas på Carl Bondes väg i Hässelby. Polisen klassar händelsen som en intern uppgörelse.

6 juli 2013. Ett bråk mellan flera personer från Järvaområdet och representanter ur Hässelbygänget på Hässelby torg utmynnar i polisutredning om grovt olaga hot.

7 juli 2013. En man, medlem i Hässelbygänget, knivhuggs i ryggen på Hässelby torg. Polisen klassar händelsen som en intern uppgörelse.

28 juli 2013. Två män, som av polisen uppges ingå i Hässelbygänget, skottskadas när någon öppnar eld på Maltesholmsvägen i Hässelby.

24 oktober 2013. Skottlossning utanför en grillkiosk i Tensta centrum. En bil stannar och skjuter mot en grupp människor. Fyra män skadas. En man knuten till Hässelbygänget, född 1992, häktas misstänkt för mordförsök. “

DN 8 nov 2013: Gemensam insats. Polisen har sökt på fritidsgårdar och på sajter.

“Polisen storsatsar mot knark hos unga”

“Stockholmspolisens höstsatsning för att hitta unga som begår narkotikabrott har gett -resultat. Ingripandena har ökat med över 20 procent jämfört med i fjol. “

“– Det här är den största länsgemensamma insatsen mot ungdomar och narkotika, berättar Christoffer Bohman.

Han är insatschef för Höstglöd, som polisens satsning kallas. Målet är att upptäcka och rapportera fler narkotikabrott, främst bland unga missbrukare. Målet är också att ungdomarna ska komma ur missbruket. Alla ungdomar som har rapporterats för narkotikabrott har tagits till Maria ungdomsmottagning. De får kontakt med social-tjänsten och vården för fortsatta åtgärder.

Höstglöd är en ganska kort kampanj. Den inleddes den 23 september och avslutas nästa vecka. Även om utvärderingen inte är klar kan polisen redan nu konstatera att antalet ärenden har ökat kraftigt, jämfört med samma period i fjol.

Då rapporterades 2 515 narkotikabrott med 1 646 personer inblandade. Av dessa var 215 personer mellan 15 och 18 år gamla. I år har 3 064 brott rapporterats, med 2 023 personer, varav 348 var mellan 15 och 18 år.

Det innebär mer än 20 procents ökning av rapporterade narkotikabrott och mer än 60 procents ökning av de unga förövarna.

Metoden har varit att uppsöka ungdomar i de miljöer där det förekommer mycket narkotika. Det kan vara vissa fritidsgårdar, men även olika nätsajter.

Även om insatsen sker under en begränsad tid så betonar Christoffer Bohman att resultatet kommer att märkas under längre tid.

– Vi har exempelvis en telefon i beslag. I den finns väldigt många namn. De personerna kommer vi att misstänka för narkotikabrott, på grund av deras resonemang i telefonen. Det arbetet fortsätter efter att Höstglöd är avslutat.

Polisens har alltså läst meddelanden i telefoner som man anser vara bevis för narkotikabrott. Christoffer Bohman betonar att syftet i första hand är att få bort ungdomarna från missbruket. Polisen har haft ett nära samarbete med socialtjänsten och sjukvården.

Hur motiverade är ungdomarna själva att komma ur sitt missbruk?

– Det är förstås olika, men många är mycket motiverade och blir glada när vi ingriper. De har mått dåligt av missbruket och ser en chans att komma ur det, säger Christoffer Bohman.

Även ungdomarnas föräldrar har reagerat positivt, enligt Christoffer Bohman.

– De flesta har varit tacksamma för att vi har uppmärksammat att deras barn missbrukar narkotika. I vissa fall har de annat att något varit fel, men har inte kunnat sätta fingret på vad, säger han.

I ett stort antal fall har ungdomarna varit yngre än 15 år. Då är de inte straffmyndiga och polisen har då överlämnat fallen till socialtjänsten.

Stefan Lisinski stefan.lisinski@dn.se “

“Fakta. Insatsen

Polisens läns gemensamma narkotikainsats kallas Höstglöd. Den inleddes den 23 september och avslutas nästa vecka.

Under insatsens fem första veckor rapporterades:

3064 narkotikabrott, begångna av ...

2023 personer, varav ...

348 var mellan 15 och 18 år.

Under motsvarande period i fjol rapporterades 2 515 narkotikabrott, begångna av 1646 personer, varav 215 var mellan 15 och 18 år. “

DN 8 nov 2013: Romska register.

“Anställda på Sveriges Radio med i polisens kartläggning”

“Fyra av sju anställda vid Sveriges Radios romska redaktion – samt deras barn – är kartlagda i polisens register över romer. Varje dag brottas journalisterna med utmaningen i att vara personligen drabbade – och samtidigt ha uppdraget att rapportera opartiskt om registreringen. “

“Novembersolens svaga strålar blandar sig med lysrörsljuset i Sveriges Radios hus på Gärdet i Stockholm. Adam Szoppe tittar upp över sin datorskärm på Radio Romanos kontor, mot kollegan Veli Brijani som sitter mittemot.

– Veli, du är ju inte registrerad. Inte Richardo heller. Så kanske är det bättre att ni två gör inslagen om romregistret.

– Kanske. Vi måste ju fortsätta rapportera. Våra lyssnare bryr sig jättemycket om det här. Polisen har ju inte svarat på den stora frågan: varför? Har du fått tag på SIN förresten?

Den här dagen ska ledamöterna i kontrollmyndigheten SIN – Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden – träffas och diskutera polisens registrering.

– Ja, de sitter fortfarande i möte.

Adam Szoppe suckar tungt. Han är 36 år, ostraffad, bor i Kista och har jobbat på radion sedan 2004. Han översätter också barn- och ungdomslitteratur från svenska till romani. När DN avslöjade polisens registrering av tusentals romer – var-av över tusen är barn – blev

Adam orolig och rädd. Kunde det vara så att polisen registrerat hans barn Roberto, 13, Lovisa, 12, och Mimmi, 3?

I förra veckan kom svarsbrevet från polisen. Hela familjen Szoppe är registrerad, med namn, personnummer, adress och släktband.

– Varför föser man ihop just romer i ett register? Jag har inget med skånska romer att göra. Det är som att fösa ihop Anders Olsson från Haparanda med Niklas Pettersson från Simrishamn.

Även de romska radiokollegera Ramona Mutto, Peter Lindberg och Agnes Lakatos är kartlagda. Samt deras barn.

– Oavsett vilken förklaring polisen har är det oacceptabelt att barnen finns med, säger Ramona Mutto.

När Adam Szoppe häromveckan intervjuade rikspolischef Bengt Svenson om romregistret så visste han ännu inte att han tillhörde de 4 741 registrerade. Adam frågade rikspolischefen om han kände till att svensk polis tidigare haft register över romer.

– Jag har aldrig sett ett sånt register under mina 32 år inom polisen. Men andra kanske har kunskap om det, svarade Bengt Svenson.

Skånepolisen har berättat att den haft flera register över romer in på 2000-talet: etniskt baserade listor som ledningen förbjudit. Men de register som DN nu avslöjat handlar inte om etnicitet, utan om kriminalitet, enligt Skånepolisen. Samtidigt saknas uppgifter om brottslighet i registren: de består bara av tusentals personuppgifter, där romska släktband bildar röd tråd.

– Om det handlar om kriminalitet – var kommer jag och mina barn in? Handlar det om släktskap i tredje fjärde led? I så fall är det avslöjande för polisens syn på kriminalitet och romer, säger Adam Szoppe.

Hade du ställt andra frågor till rikspolischefen om du hade vetat att du finns med i registret?

– Nej. När jag jobbar är jag främst journalist på Sveriges Radio. Vi är professionella. Men jag hade nog haft en annan känsla i magen, säger Adam Szoppe.

Ramona Mutto kommer in på redaktionen med andan i halsen. Hon har varit ute och gjort ett inslag om statliga myndigheten Forum för levande historia, som ska se till att svenska skolelever får lära sig mer om historiskt förtryck av romer, inte minst om nazisternas massmord på romer.

– På Förintelsens minnesdag den 27 januari ska det nu för första gången vara fokus på romerna, -säger Ramona Mutto och sätter sig för att klippa inslaget.

Klockan är 13.30. Programledaren Veli Brijani inleder dagens sändning:

– Lacho dive tumen ashunen o Radio Romano.

”God dag, ni lyssnar på Radio Romano”, betyder det. I sändningen frågar Veli Brijani (ej registrerad) sin kollega Adam Szoppe (registrerad) om SIN:s möte. Skulle nämnden inte fatta beslut om romregistret just denna dag?

– Det var ett stängt arbetsmöte, berättar Adam Szoppe för lyssnarna. SIN kommer inte att kommentera det förrän nästa vecka.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

“Fakta.

Sveriges Radios romska redaktion

Radio Romano har varit en del av Sveriges Radio sedan år 2002, tre år efter att romerna officiellt blev en av Sveriges fem nationella minoriteter.

Stationen har ett särskilt uppdrag från regeringen: Att vara kulturbärande och språkfrämjande samt belysa romernas status i Sverige och Europa.

Radio Romano sänder varje dag klockan 13.30 på P2-frekvensen (i Stockholm på P6-frekvensen).

De yngsta i registret är två år gamla

I september avslöjade DN att svensk polis i hemlighet registrerar tusentals romer.

Det största registret innehåller personuppgifter om 4 741 personer, många ostraffade.

1 320 av de kartlagda är barn. De yngsta är två år gamla. Registret innehåller även personuppgifter om 220 avlidna.

Skånepolisen som skapat registren säger att kartläggningen inte handlar om etnicitet utan om kriminalitet.

Flera myndigheter utreder nu om registreringen är laglig.

DN “

DN 9 nov 2013: Kriminalvården.

”Antalet fångar är nu så lågt att vi tvingas stänga fängelser”

“Anmärkningsvärd nedgång. Flera samverkande faktorer gör att antalet fångar minskar kraftigt sedan flera år. Bara i år har fyra fängelser och ett häkte stängts. Den låga beläggningen öppnar nu en möjlighet för oss att bli bättre på att förebygga återfall i brott, skriver Kriminalvårdens generaldirektör. “

“Ett effektivt sätt att öka allmän ordning och säkerhet är att investera i långsiktigt arbete för att minska återfall i brott. En ny studie från Kriminalvården visar att 1 procent av alla vuxna står för 63 procent av alla våldsbrottsdomar i Sverige. Ungefär hälften av alla återfallsbrott begås av en starkt brottsaktiv grupp. Bakom varje brott döljer sig omåttligt mänskligt lidande, det gäller brottsoffren i första hand, men även förövarna, vittnen, familjemedlemmar och vänner. Kostnaderna räknat i pengar för staten, kommuner, landsting och näringsliv uppgår till många miljarder.

Det är därför inte så konstigt att utvecklingen i Kriminalvården just nu väcker intresse. Antalet fångar och frivårdsklienter minskar kraftigt sedan några år tillbaka. Förra året var nyintagna i anstalt cirka 6 procent lägre än 2011. I år ser det ut att minska lika mycket. Förändringen ser vi inte bara i våra fängelser utan även på häktessidan och inom frivården. Vi räknar med att antalet nyintagna kommer att fortsätta minska på minst samma nivå även nästa år. Eftersom variationer historiskt sett nästan alltid går långsamt, får det vi nu ser betraktas som litet anmärkningsvärt. Framför allt två frågor söker sitt svar: Vad beror utvecklingen på och handlar det bara om en tillfällig, om än ovanligt stor, minskning eller en varaktig trend?

Om Kriminalvårdens beläggningssituation speglar den faktiska brottsutvecklingen, ja då finns anledning att glädjas. Skulle förändringen dessutom bero på att Kriminalvården lyckas väl i sitt återfallsförebyggande uppdrag, vore ingen mer tillfreds än vi. Antalet anmälda brott har förvisso gått ner med cirka en procent under det senaste året, men vi vet att det är ett trubbigt mått på den faktiska brottsutvecklingen. Våra insatser kan inte rimligtvis förklara allt vad som nu sker. Det är långt ifrån klarlagt att utvecklingen har någonting alls att göra med brottsutvecklingen i Sverige.

Det vi däremot är säkra på, är att trycket på rättsväsendets myndigheter har minskat märkbart under de senaste åren. Antalet ärenden in i hela brottmålskedjan är just nu mindre än vad vi är vana vid. Är då kanske minskningen av inflödet till Kriminalvården ett uttryck för minskad effektivitet i hela rättsväsendet? Vi vet av erfarenhet att något direkt samband mellan beläggningen i Kriminalvården och hur många ärenden polis, åklagare och domstolar hanterar inte existerar. Vi har sett ett svagt men stadigt vikande antal nyintagna till Kriminalvården sedan tio år tillbaka, trots att det under samma period tidvis varit mycket hög belastning hos rättsväsendets övriga myndigheter. Det talar för att inte heller den förklaringen räcker till.

Ytterligare en teori som förts fram handlar om den nya domstolspraxis för grova narkotikabrott som gäller sedan Högsta domstolens utslag 2011 i ett prejudicerande brottmål. HD:s dom innebär att det nu döms ut betydligt mildare straff för grova narkotikabrott än tidigare. Det stämmer bra att det i dag sitter färre människor i svenska fängelser dömda för narkotikabrott än för bara några år sedan. Jämför vi oktober månad 2011 med samma månad 2012 handlar det om cirka 200 färre personer. När vi kontrollerar igen i maj 2013 så har den nedgången ytterligare bekräftats. En del av förklaringen kan definitivt vara att domstolarna dömer ut allt mildare straff för narkotikabrott, men det är

knappast HD:s dom som i så fall förklarar den utvecklingen. Den domen kommer rimligtvis inte att få genomslag förrän tidigast under 2014. En allmän utveckling mot mildare straff kommer dock på sikt att innebära att antalet dömda minskar, det vill säga att antalet utdömda fängelseår blir mindre och att det vid varje givet tillfälle kommer att finnas färre dömda i Kriminalvården.

Det enda som just nu går att säga med säkerhet är att någonting har hänt och att det finns en eller förmodligen flera samverkande förklaringar. Det finns däremot ingenting som nu talar för att det handlar om ett systemskifte och ett varaktigt lägre antal dömda till kriminalvårdspåföljd. Att vi under året avvecklat fyra fängelser och ett häkte är en del av arbetet med att anpassa oss till beläggningsnivån. Åtgärden har uppfattats som ett uttryck för att vi nu anser det vara dags att långsiktigt minska myndighetens platskapacitet. Riktigt så enkelt är det inte. När vi nu sett en relativt snabb minskning av klienttillströmningen, måste vi också räkna med att även få uppleva en lika snabb förändring i andra riktningen. Vi avvecklar därför inga verksamheter, men har gjort oss av med några anläggningar som av åldersskäl blir för kostsamma att behålla, helt oavsett vad som händer framöver. Några fastigheter kommer vi att hyra ut till annan statlig verksamhet och ytterligare någon låter vi vara vilande för att kunna öppnas igen vid behov.

Att vi just nu har en historiskt sett låg beläggningsnivå öppnar nya möjligheter för oss.

I dagarna kommer jag att fatta det första av flera beslut som inleder en mycket omfattande förändring av myndighetens organisation och sätt att arbeta. I korthet innebär det att vi avsevärt ökar vår ambitionsnivå och förmåga att nationellt styra, förstärka och utveckla innehållet i det återfallsförebyggande arbetet.

För första gången lyfts ledningen av kärnverksamheterna i häkte, anstalt respektive frivård upp på nationell nivå i en ny organisation. Den största förändringen blir en ny indelning av huvudkontoret och en ny chefsnivå som inrättas för att tydligare kunna styra och stötta verksamhetens olika grenar. Förändringen är mycket omfattande och kommer att få stor påverkan på hela organisationen. Arbetet tar sin utgångspunkt i reformen om en-myndighet som genomfördes 2006 och som nu fullbordas.

Regeringen har under året givit oss i uppdrag att avsevärt intensifiera våra ansträngningar på två viktiga områden: att öka våra insatser för unga inom Kriminalvården och att förbättra vårt arbete för att förebygga att män och kvinnor som begått våldsbrott återfaller i ny brottslighet. Sammantaget träffar dessa uppdrag nästan hälften av alla fångar och frivårdsklienter. Vi arbetar nu intensivt med dessa uppdrag och kommer att presentera våra tankar kring hur den mobiliseringen ska gå till inom en snar framtid.

Stigmatiseringen av dömda människor är kanske den enskilt största utmaningen för allt långsiktigt återfallsförebyggande arbete som vi bedriver. De allt mer oblyga kraven på utdrag ur brottsregistret för att erbjuda ett arbete eller en bostad är bara ett av många sorgliga exempel på en utveckling som nu går i helt fel riktning. Ta gärna kraftfullt avstånd från kriminalitet och brottsliga handlingar i alla dess former. Men låt inte det lägga hinder i vägen för dömda medmänniskors möjligheter till en ny chans efter avtjänat straff. Nästan alla kommer en dag tillbaka ut i samhället. Tanken är att Kriminalvården ska förbereda dem för återinträdet i hela det samhällskontrakt de tidigare misslyckats med att respektera. Inte bara delar av det.

Nils Öberg, generaldirektör, Kriminalvården “

DN 9 nov 2013: 75 år sedan pogromnatten.

“Hatbrotten mot judar ökar i EU”

“Hatbrotten mot judar ökar i Sverige och övriga EU-länder. Det visar den första undersökningen där judar själva fått svara på om de utsätts för trakasserier och attacker. Nu ställs EU-krav på skärpt lagstiftning och ökade polisinsatser. “

– Det mest chockerande är att så många judar är rädda i dag. Rädda för att deras barn ska attackeras på väg till skolan. Så rädda att de inte vågar visa att de är judar, sade Morten Kjaerum, chef för EU:s byrå för grundläggande rättigheter, när han presenterade rapporten på fredagen.

Nära 6 000 judar har deltagit i undersökningen, som genomförts i åtta länder där cirka 90 procent av den judiska befolkningen i EU bor, däribland Sverige.

Tre av fyra upplever att antisemitismen ökat de senaste fem åren, och två av tre upplever trakasserier, diskrimineringen och hatbrotten som ett stort problem. En av fem har utsatts för förolämpningar och 2 procent har utsatts för fysiska angrepp det senaste året.

Det största växande problemet är de antisemitiska attackerna på internet, enligt rapporten. Den visar att det är stora skillnader mellan länderna. I Frankrike rapporterar 84 procent om trakasserier på offentliga platser, mot 51 procent i Sverige. I Ungern rapporterar 79 procent om skändning av judiska gravplatser, mot 34 procent i Sverige.

I Sverige visar 34 procent aldrig offentligt att de är judar genom att bära kippa eller davidsstjärna, mot 8 procent i Storbritannien.

– De flesta som utsätts för hatbrott tycker det är meningslöst att anmäla dem till polisen; det är därför antisemitismen har varit så osynlig tills i dag, sade Morten Kjaerum.

EU-rapporten är ingen statistisk undersökning eftersom det är en nätenkät, men Morten Kjaerum menar ändå att omfattningen och de entydiga resultaten är en varningsklocka till Europa politiker.

Han efterlyser utöver tydliga politiska fördömanden snabba åtgärder för att bekämpa den växande antisemitismen på internet. Med speciella polisenheter som utreder hatbrott på nätet och utbildning i skolorna.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

DN 13 nov 2013 . Europadomstolen.

“Smygfilmad i dusch får sitt skadestånd”

“Svea hovrätt friade en styvpappa som smygfilmade sin dotter i duschen. Nu döms Sverige av Europadomstolens högsta instans för att ha kränkt hennes privatliv och för att ha brutit mot de mänskliga rättigheterna. “

“Utöver den offentliga prickningen för bristande lagstiftning döms svenska staten att betala ett skadestånd på 10 000 euro (88 000 kronor) i skadestånd och 29 700 euro i ersättning för kostnader till den i dag 25-åriga kvinnan.

Det så kallade tvättkorgsfallet är en unik juridisk affär som pågått i mer än tio år, prövats i fyra domstolar och lett till en omdiskuterad lagändring i Sverige.

Den då 14-åriga flickan upptäckte 2002 en påslagen videokamera i en tvättkorg riktad mot duschen. När hennes mamma fick reda på det förstörde hon omedelbart filmen.

Det var när modern två år senare polisanmälde händelse som det uppdagades att det kanske inte är något brott att filma nakna människor i Sverige. Tingsrätten dömde styvpappan, men hovrätten friade med motiveringen att han inte hade tänkt visa filmen och för att det inte fanns någon lag som förbjuder smygfilmning. Hovrätten anförde också på att åklagaren inte åtalat mannen för barnpornografi. Högsta domstolen beviljade inte prövningstillstånd.

Kvinnan och hennes advokat Jan Södergren gav inte upp utan gick 2008 vidare till Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg, och hävdade att Sverige brutit mot artikel 8 i fördraget om skydd för privatlivet.

I Europadomstolens första instans var domarna oeniga och med knapp majoritet friades Sverige i ett utslag i fjol. Men sedan kvinnan överklagat valde domstolens högsta instans att pröva fallet. Detta sker endast i undantagsfall.

Och i utslaget på tisdagen anser 16 av de 17 domarna att Sverige och de svenska lagarna inte skyddat hennes personliga integritet när den tillät att hon kunde smygfilmats naken. I domen sägs att fallet är extra allvarligt eftersom hon var minderårig, att hon utsattes för det i sitt hem och att förövaren var en person som hon kunde förväntas ha tillit till.

Europadomstolens utslag drygt tio år efter händelsen gläder kvinnan i dag:

– Jag har inte levt så bra med detta. Ett tag var det nära att knäcka mig. Men så bestämde jag mig för att fortsätta kämpa, säger hon till TT.

Den smygfilmade styvpappan döms inte av domstolen. Han har friats av hovrätten, och Europadomstolens prövning har handlat om Sverige uppfyller de mänskliga rättigheterna.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

“Smygfilmning förbjöds

Förra året föreslog regeringen att det skulle införas ett nytt brott i brottsbalken, så kallad kränkande fotografering. Den som fotograferar eller filmar någon i hemmet eller andra privata miljöer, som omklädningsrum, ska kunna dömas till upp till två års fängelse.

Lagen trädde i kraft den 1 juli i år. “

DN 14 nov 2013 : Tragiskt rekord i år.

“Flera dödsskjutningar följer samma mönster”

“**Svensk polis slår ett tragiskt rekord i år, med fyra dödsskjutningar hittills. Men ingenting tyder på att poliser använder sina tjänstevapen oftare än förut – det handlar snarare om en olycklig slump.**“

“Om det inte kommer fram nya uppgifter i fallet i med dödsskjutningen utanför ett flyktingboende i Hagfors i tisdags pekar det mesta på att utredningen läggs ned. En av de boende hade angripit sina landsmän. Han var kraftigt berusad och uppfattades av de andra boende som ”galen”. När polisen kom gick han till angrepp med en stor kniv. En polis avlossade två skott, det andra var dödande.

Mycket talar för att Värmlandspolisens bedömning, nödvärn, kommer att stå sig. Och polisen har rätt att skjuta i nödvärnssituationer. Att skottet blev dödande är tragiskt, men allt tyder på att det var en snabb och pressad situation.

Dödsskjutningen i Hagfors är ganska typisk för hur det ser ut när poliser använder sina vapen. En berusad eller psykotisk person löper amok. Ungefär så har tre av årets fyra dödsskjutningar sett ut. Det fjärde var en rånare i Södertälje som sköts ihjäl av polisen.

Statistik om dödsskjutningar från Rikspolisstyrelsen som DN har tagit del av går tillbaka till 1995 och visar att 2013 har den högsta döds-siffran hittills. Men det är olika poliser på olika platser som har skjutit. Ingenting tyder heller på att tjänstevapnet har börjat användas oftare. I fjol dödades ingen, året innan dödades en person.

År 2008 använde polisen sina vapen ovanligt ofta, totalt 36 gånger. Då var dödsiffran noll.

En fråga vid varje dödsskjutning är förstas om det fanns andra alternativ än att avlossa dödande skott. Fanns det en möjlighet att på något annat sätt oskadliggöra personen?

I flera fall är den frågan befogad, men svaret påverkar inte den efterföljande internutredningen så mycket. Om de som utreder händelsen kommer fram till att poliserna som sköt upplevde att de behövde använda vapnen räcker det för att inte gå vidare med fallet.

Poliser har rätt att använda våld och det är extremt ovanligt att poliser fälls för att ha varit för våldsamma i tjänsten. Särskilt ovanligt är det att de fälls för att ha skjutit ihjäl någon. Senast hände det år 2000 då en polis i Östergötland jagade en misstänkt brottsling och sköt honom i ryggen. I fjol fälldes en polis för att ha skjutit in i ett gym i samband med ett guldrån, men då var det ingen som blev skadad.

Skulle nya vapen, som elpistoler, kunna sänka dödsiffran? Elpistoler kan mycket effektivt slå ut personer, men de fungerar inte alltid. Frågan är om poliser i trängda situationer skulle använda ett vapen som inte går att lita på helt och hållet.

Stefan Lisinski stefan.lisinski@dn.se “

DN 14 nov 2013 . Tidigare poliser har ”bytt sida”.

“Deras uppdrag: Att få brottsmisstänkta fria”

“Allt fler brottsmisstänkta anlitar gamla poliser för att bevisa att de är oskyldiga. Jan Olsson och Peter Karlsson har tidigare bidragit till att få fast många brottslingar. Nu letar de bevis för att misstänkta och dömda ska gå fria. En del gamla kolleger är kritiska och menar att de har bytt sida. “

– Efterfrågan är stor, säger Peter Karlsson.

Han är kriminalinspektören som hoppade av polisen i Västergötland och anställdes av en advokatbyrå. Nu är hans uppdrag att hitta bevis för misstänkta oskuld.

Som polis var han med och utredde det uppmärksammade dubbelmordet på ett lantbrukarpar i Långared år 2011. Strax därefter rekryterades han av advokatbyrån Hurtig and Partners.

– Vi advokater hamnar ofta i ett underläge i processen. Ganska ofta ser vi fel i brottsutredningarna. Då tänkte jag att jag skaffar en egen utredare, säger advokat Björn Hurtig till DN.

Initiativet blev snabbt populärt, och nu anlitas Peter Karlsson av advokater från andra byråer. Han tar uppdragen när han har möjlighet. Han säger nej till uppdrag när han bedömer att han inte kan tillföra något till utredningen. Så resonerar också många av hans kolleger.

Just nu arbetar han tillsammans med Jan Olsson, pensionerad polis och kriminaltekniker. Tidigare var han chef för Rikskriminalens gärningsmannaprofilgrupp.

Även Jan Olsson har under årens lopp anlåtats flitigt anlåtad av misstänkta och dömda som vill hitta bevis för sin oskuld. Nyligen granskade han på advokatens uppdrag bevisen i den pågående rättegången om styckmordet på en ung kvinna i Boden.

Han spelade en mycket viktig roll när en livvakt i Säpo friades för en grov våldtäkt för några år sedan och bidrog till att en man år 2011 friades för ett gammalt mord i Eslöv. Men det arbetet väckte ont blod bland flera poliser. Jan Olsson fick efter det sluta med sina uppdrag som guide på polismuseet i Stockholm.

Just nu arbetar han och Peter Karlsson med det så kallade Kalamarksmordet i Piteå år 2004, som DN har berättat om i flera reportage. Kaj Linna dömdes till livstids fängelse mot sitt nekande. Jan och Peter har nyligen varit uppe i trakterna för att hitta nya bevis som ska kunna fria honom.

– Vi kan visa att Kaj Linna inte hade möjlighet att hinna till brottsplatsen, säger Peter Karlsson.

De har också intresserat sig för likheterna mellan rånorden i Kalamark och Långared, alltså det fall som Peter Karlsson utredde som polis. Där dömdes två polska män till långa fängelsestraff.

– Det är val av brottsplats, val av mordvapen och sättet de har behandlat de döda kropparna på som är speciellt, säger Jan Olsson.

De arbetar på uppdrag av Kaj Linnas advokat Thomas Magnusson. Hans byrå har bekostat utredningsarbetet.

– Jag har lagt ut runt 70 000 kronor på det här. Det är en chanstagning, om Kaj Linna beviljas resning så kan jag få tillbaka pengarna. Det här fallet är så speciellt att jag tror att varje advokat hade gjort samma sak, säger Thomas Magnusson till DN.

Stefan Lisinski stefan.lisinski@dn.se “

“Fakta. Fler före detta poliser med liknande uppdrag

Jan Olsson och Petr Karlsson är inte ensamma. Här är fler före detta poliser som nu arbetar på uppdrag av advokater:

Sonny Björk, tidigare kriminalkommissarie och kriminaltekniker med 47 års erfarenhet som polis. Var med och utredde Norrmalmstorgsdramat och lasermannen. Han är expert på vapen och brottsplatsundersökningar.

Många gamla kolleger tycker att jag har bytt sida, men jag arbetar för rättssäkerheten. Det känns jättebra, säger han.

Tommy Lindström, tidigare chef för Rikskriminalpolisen.

Pål Johansson, före detta chef för Rikskriminalens gärningsmannaprofilgrupp. “

DN 15 nov 2013 : Brott och straff.

“Gener, hjärna och fri vilja”

“Krymper utrymmet för det personliga ansvaret i takt med att vi förstår hur gener och neurologiska förutsättningar påverkar vårt beteende? “

“I allt fler amerikanska rättegångar framhålls den åtalades hjärna som en förmildrande omständighet. Det berättade den brittiska tidningen The Guardian i veckan. Försvaret visar röntgenbilder på skador och avvikelser och argumenterar för att den misstänkte inte kunnat kontrollera sig själv.

I en omskriven brittisk rapport från förra året framkom att av en undersökt grupp på 200 unga människor som satt i fängelse hade 60 procent hjärnskador av olika slag.

Resultatet och tendensen i amerikanska domstolar aktualiserar grundläggande frågor om skuld och personligt ansvar.

Det uppenbara problemet med att använda hjärnforskning i rättsalen är att även om man kan visa att det finns abnormiteter i hjärnan är det svårt att avgöra om och hur mycket de har påverkat personens omdöme och impuls kontroll. Och har det haft större inverkan än, låt säga, en kärlekslös uppväxt eller en genetiskt betingad aggressiv personlighet? Om en hjärnskada kan ge lindrigare straff borde kanske även bakgrund och gener modifiera rättens syn på ansvar, straff och vård. Och inte bara som i dag, där gränsen huvudsakligen dras vid dokumenterade svåra psykiska störningar.

Den amerikanska podcasten ”This American Life” ägnade för ett par månader sedan ett avsnitt åt frågan om skuld. Där berättades om Kevin som hade haft epilepsi sedan tonåren. I trettioårsåldern blev anfallen

värre och kom allt oftare. Han bet sönder munnen om nätterna och vaknade med kudden helt nedblodad. Kevin och hans fru Jen bestämde att det var dags att ta risken och genomgå en typ av hjärnkirurgi där en bit av det område som orsakade anfallen, skars bort. Till att börja med verkade allt ha gått bra.

Men allt var inte som förr. Kevin kunde inte längre göra saker med måtta. Han spelade på sitt piano timme efter timme efter timme. Han åt som om varje måltid var den sista och ville ha sex så ofta som möjligt, dag som natt.

En tid senare knackade agenter från Homeland Security på parets dörr. Kevin visste precis vad det handlade om och visade frivilligt innehållet i sin dator. Där fanns stora mängder barnpornografi av grövsta slag. Han greps och åtalades.

Kevin berättade att han hatade det han gjort, men att han inte kunnat låta bli. Hans läkare övertygade rätten om att beteendet berodde på hjärnskadan som orsakats av operationen. Men, resonerade rätten, eftersom han lyckats motstå impulsen på jobbet, fanns det åtminstone en del av honom som var relativt autonom. Hans ”jobb-jag” borde ha gjort något för att stoppa ”hem-jaget”. Straffet lindrades men frikänd blev han inte.

Frågan om människors makt över sina handlingar hör till filosofins svåraste. För att det ska vara meningsfullt att tala om ansvar och skuld krävs att en person haft *möjlighet att agera annorlunda*. Det måste existera något slags ”fri vilja”. Men hur kan ett anständigt samhälle straffa mig om det är formen på och serotonnivån i min hjärna tillsammans med min genetiskt präglade personlighet, mitt förflutna och allt runtomkring mig som leder mitt jag från handling till handling i ett oundvikligt förlopp? Där det bara är mitt medvetande som lurar mig att tro att jag kan välja.

Om det däremot verkligen finns en fri vilja kan man kräva att även personer med sämsta tänkbara förutsättningar använder sin smula kvarvarande självkontroll och hindrar sig själva från att skada andra människor. Utifrån ett sådant synsätt är det också riktigt att påföljder syftar till att verkligen straffa brottslingar. Nå, hur det ligger till med den fria viljan och det personliga ansvaret förblir olöst – också här.

De flesta demokratiska staters attityd till kriminalvård är att den ska syfta till att förebygga brott, straffa och rehabilitera brottslingar. Ju mer vi lär oss om hur biologi, hjärnskador, miljö och personlighet påverkar brottsbenägenheten, desto bättre blir förutsättningarna att förebygga kriminalitet och få unga brottslingar att byta bana. Diskussionen om var gränsen för det personliga ansvaret ska gå kan ständigt förfinas och nyanseras.

Men straffperspektivet kommer även fortsättningsvis vara relevant. Vi lär inte inom överskådlig tid kunna slå fast att det inte finns något som är eller fungerar som en fri vilja. Ett fullständigt deterministiskt synsätt slår dessutom knut på allt mänskligt tänkande. Vi måste helt enkelt förutsätta att vi i någon mån kan styra oss själva, om också det verkliga handlingsutrymmet varierar från litet till minimalt.

Vetskapen om att kriminalitet leder till obehagliga konsekvenser är då en sådan sak som, tillsammans med miljontals andra omständigheter, avgör om människor kommer begå eller avstå från kriminella handlingar.

Susanna Birgersson: susanna.birgersson@dn.se “

DN 15 nov 2013 : Skånepolisens kartläggning.

“Frågorna om registret över romer som ska besvaras i dag”

“I dag presenterar kontrollmyndigheten Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) sin granskning av Skånepolisens registrering av tusentals romer. Här är några av frågorna utredarna ska försöka ge svar på. “

“1 Polisen har kartlagt tusentals romer – vilken roll spelar etniciteten i registreringen?”

Ingen roll alls, menar Skåne-polisen. Registren handlar om att kartlägga brottsliga nätverk. Att romer över hela landet registrerats i databasen ”Kringresande” beror på att de har koppling till kriminalitet, enligt polisen – inte på att de är romer. Samtidigt ansåg de poliser som skapat registren ändå att etniciteten *har* betydelse, eftersom de angav ordet ”romer” när kartläggningen inleddes sommaren 2011.

Många av de registrerade är laglydiga, ostraffade människor. Flera ser benämningen ”Kringresande” som en omskrivning för romer. Enligt polisen handlar det om kriminella som reser och begår brott, och ska inte ses som en etnisk beteckning. Skånepolisens Petra Stenkula medger att ordet ”kan ge vissa associationer”. Stenkula har berättat att hon varit med om att förbjuda flera etniska register över romer som existerade inom Skånepolisen under 2000-talets första år.

2 Varför framgår det inte vem som är misstänkt för brott i registren?

Det allvarligaste felet som polisen medgett är det inte framgår vilka av de 4 741 registrerade som misstänks för brott.

Så hur har polisen i så fall kunnat använda registren? Vem vet vem som eventuellt är brottslig och vem som inte är det? Poliserna vid kriminalunderrättelsetjänsten i Lund som skapat registren vet, är det svar som DN fått. Men de vill inte tala medan utredningen om tjänstefel pågår. DN har under flera veckor förgäves försökt få svar från Skånepolisen om den ungefärliga storleken på det kriminella nätverk som polisen säger sig vilja kartlägga.

3 Varför har så många romer över hela landet fösts ihop i samma databas – vad är syftet?

När kartläggningen inleddes sommaren 2011 handlade det, enligt polisen, om fyra romska familjer i orten Staffanstorp som låg i våldsam fejd med varandra. Snart utvidgades registrens ändamål till att bekämpa inbrott, bedrägerier och åldringsbrott. Då överfördes personuppgifter från den ursprungliga databasen till ett större register. Enligt uppgifter till DN används registren som en sorts uppslagsverk, ett referensmaterial över romska släktband.

Skånepolisen vill behålla databaserna. ”Flertalet personer vars personuppgifter förekommer i mappen ’Kringresande’ är i nuläget föremål för pågående underrättelseverksamhet”, skriver Skånepolisen i sitt svar till SIN.

”Vi har inte fått veta hela bilden. Vi har inte kunnat prata med dem som jobbat med registret”, säger SIN:s ordförande Sigurd Heuman.

4 Är registreringen olaglig?

I Polisdatalagen slås fast att när personuppgifter gjorts gemensamt tillgängliga ”ska det genom en särskild upplysning eller på något annat sätt framgå att personen inte är misstänkt”. Här följer inte Skånepolisens register lagen.

Registreringen kan även bryta mot Europakonventionens artikel 8, som skyddar enskildas privat- och familjeliv mot myndighetsintrång.

En viktig fråga är om registreringen kan anses ha skett på etnisk grund, vilket är olagligt. SIN:s ordförande Sigurd Heuman har under utredningens gång luftat sin misstanke om att det blivit ”ett bra att ha register över romer”. Skånepolisen förnekar detta.

5 Hur har personuppgifterna spridits?

Enligt Skånepolisens egen utredning har 100 anställda kunnat söka i registren. DN har uppgifter om att register från mappen ”Kringresande” mejlats inom polisen, till mottagare utan egen behörighet. SIN försöker utröna om uppgifter även spridits till andra myndigheter.

6 Varför är så många barn och döda registrerade?

Av de 4 741 kartlagda är 1 320 barn. De yngsta registrerades när de var några månader gamla. Enligt Skånepolisen behövs barnens personuppgifter för att säkerställa vuxnas identiteter. En del av de registrerade barnen har använts i brottslighet eller är brottsoffer, uppger polisen.

Förklaringarna är svårsmälta för de registrerade barnfamiljer som DN intervjuat. ”Hur kan min tre-åriga dotter vara nödvändig i brottsbekämpningen i Skåne?” undrar 31-åriga Jenni Acar i Stockholm.

220 av de registrerade är avlidna. Det förbryllar SIN. ”Man kan misstänka att registret inte gallrats”, säger SIN:s Sigurd Heuman.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

“Fakta. SIN

Säkerhets- och integritets-skydds-nämnden, SIN, skapades 2008 för att bland annat granska polisens och Säpos användning av hemliga tvångsmedel och hantering av personuppgifter. Förutom ordföranden

och vice ordförande är ledamöterna i nämnden nominerade av respektive riksdagsparti.

SIN kan inte utfärda skadestånd eller förstöra olagliga register, utan måste överlämna sådana ärenden till andra myndigheter.

Här är utredarna

Sigurd Heuman, ordförande, fd lagman

Susanne Nylund, vice ordförande, fd kammarrättslagman

Linnéa Darell, fd riksdagsledamot (FP)

Susanne Eberstein, riksdagsledamot (S)

Ulf Grape, fd riksdagsledamot (M)

Leif Hallberg, fd ledamot i KDs partistyrelse (KD)

Berit Jóhannesson, fd riksdagsledamot (V)

Alf Karlsson, avdelningschef (MP)

Eric Myrin, pressekreterare (SD)

Stefan Tornberg, fd riksdagsledamot (C) “

DN 15 nov 2013 : Skånepolisens kartläggning.

“Två poliser brottsmisstänkta”

“Två poliser kommer att delges misstanke om tjänstefel med anledning av Skånepolisens register. Men fler kan komma att misstäckas när förhören med poliserna inleds. “

“Överåklagare Mats Åhlund utreder poliserna. Han har ännu inte förhört någon, men planerar att tala med åtminstone sju poliser.

– Vi vill bland annat få svar på omfattningen av registreringen, och hur det gått till när man fört in personer i registret, säger han.

Samtidigt väntar Mats Åhlund fortfarande på uppgifter från Skånepolisen som ännu inte lämnat över alla de handlingar han begärt.

– Jag är inte så kritisk utan är av uppfattningen att de levererar det vi ber dem om. Men det tar tid, säger han.

Dagens beslut från SIN kommer inte ha någon direkt effekt på Åhlunds brottsutredning.

– Det är klart jag kommer ta del av deras beslut med intresse, men jag driver en självständig utredning, säger han.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

DN 16 nov 2013 : Skånepolisen.

“Kritiken är glasklar”

Skånepolisen pustar ut efter att Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten (SIN) i går presenterade sin utredning om den registrering som Dagens Nyheter avslöjade i september. Chefsjuristen Monica Nebelius tar fasta på att SIN skriver att det inte *enbart* är etnicitet som ligger till grund för registret. ”Det var den viktigaste frågan. Vi för inte ett biologiskt register över romer”, säger Nebelius. Samma kvinna som för några veckor sedan beskyllde DN för att ha hittat på och spridit idén om att polisen registrerar romer.

Ingen har betvivlat att det funnits ett brottsbekämpande syfte någonstans i insamlandet av närmare 5 000 människors personuppgifter. Ingen har hävdats att registret enbart syftade till att rita familjeträd över romska släkter. I den meningen är det givetvis inget etniskt register.

Men den ovarsamma, oetiska och framför allt olagliga registerhanteringen har i allt väsentligt drabbat romer och deras anhöriga – merparten utan koppling till kriminalitet.

SIN är glasklar i sin kritik. I en utifrån förutsättningarna noggrann rapport bekräftar myndigheten att Polisen grundligt ignorerat reglerna i Polisdatalagen.

Utredningen hittar inget tillräckligt tydligt avgränsat syfte. 2009 beslutade Polismyndigheten i Skåne att inleda en särskild undersökning. Den fick heta ”Länsövergripande brottslighet”. Brottslig verksamhet skulle kartläggas och nyckelpersoner och deras nätverk identifieras. Det skapades undergrupper med vitt skilda ansvarsområden, som våld, narkotika, olaga hot och brott mot åldringar.

Inom samma program beslutades 2011 att det skulle upprättas en uppgiftsinsamling utifrån en fejd mellan fyra romska släkter, just de

som hade skjutit mot varandra i samband med ett dop i Staffanstorp två år tidigare. Excel-filen ”Konflikt, Staffanstorp romer” skapades och insamlingsarbetet påbörjades. Och svällde.

Ett antal av de personer som är upptagna i registret har dömts för olika slags brott. Så visst har registret med brottslighet att göra. Däremot har de flesta i registret inget med brottslighet att göra. Det uppger polisen själv.

Det kan finnas skäl att identifiera och kartlägga nätverk runt personer som misstänks vara grovt kriminella. Men om Polisen registrerar namn, personnummer, kön, adress och släktskap ska syftet vara tydligt, och behovet av registrering klarlagt. Här saknas syfte, behov och kopplingen däremellan. Kontrollmyndigheten drar slutsatsen att det rör sig om en ”bra att ha-uppgiftssamling”. Alltså olaglig.

Över tusen barn har registrerats. Polisen har tidigare talat om att dessa uppgifter är relevanta som hjälp för att identifiera vuxna personer, samt att även barn kan vara förövare eller brottsoffer. Men i hemligstämplad information som överlämnats till SIN har Polisen bara redogjort för 15 barn som ska ha varit det ena eller andra. Resten av barnen – på vilket sätt har de bidragit till att polisen kunnat ”kartlägga och identifiera brottslig verksamhet”?

Eller de 600 personer som är bosatta i Stockholm – hur viktig är den informationen för poliserna i Skåne?

När förklaringarna uteblir kvarstår att den röda tråd som löper genom hela registret är det romska. Inte kriminalitet, inte släktskap, inte nätverk.

Bortsorteringen av irrelevanta uppgifter har varit minimal. Det har inte angivits i registret vilka som är misstänka för brott och vilka som inte är det. Många fler än dem som behövt informationen har haft

tillgång till den. När informationen har använts och av vem finns inte dokumenterat. Allt detta klandras Polisen för av SIN.

Det är ganska magstarkt att chefsjuristen väljer att betrakta utredningen som att Polisen friats på den viktigaste punkten.

Monica Nebelius erkänner visserligen att Polisen måste bli bättre på att gallra. Men hennes kommentar till kritiken av det alldeles för vaga syftet känns föga förtroendeingivande:

”Vi får gå igenom det och se att formuleringen av syftet är korrekt.”

Låter inte det som att syftesbeskrivningen ska anpassas till registret – snarare än att hanteringen av känsliga personuppgifter anpassas till det faktiska underrättelsebehovet?

Slutligen undrar man ju om Skånepolisen är lika slarvig när det gäller hanteringen av personuppgifter i all övrig kriminalunderrättelseverksamhet. Eller känns det i vissa sammanhang inte så noga att följa Polisdatalagen?

DN 16/11 2013 “

DN 16 nov 2013 : Efter DN:s granskning.

“Beslut: Polisens register över romer olagligt”

“Skånepolisens register över tusentals romer är olagligt och måste antingen förstöras eller kraftigt förändras, slår kontrollmyndigheten SIN fast. Nu ska Diskrimineringsombudsmannen (DO) utreda om kartläggningen är diskriminerande mot romer. “

“– Vi har hittat många olagligheter i det här registret, och vi är starkt kritiska till det.

Med de orden inledde Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens ordförande Sigurd Heuman i går eftermiddag sin genomgång av nämndens granskning av Skånepolisens register.

I datamappen ”Kringresande” har Skånepolisen sedan år 2011 samlat personuppgifter från personer över hela landet i stora släkträd. Romska släktband från 1800-talet och framåt är en röd tråd.

1 320 av de 4 741 registrerade personerna är barn. Många av de kartlagda bor utanför Skåne. Minst 600 i registret bor i Stockholm, över 400 bor i Göteborg. 220 personer är avlidna.

– Det är oförståeligt att alla de här personerna skulle ha koppling till aktuell brottslighet i Skåne, säger Sigurd Heuman.

Registreringen bryter mot Polis-datalagen på många punkter. En olaglighet är enligt SIN att det angivna ändamålet med registreringen – ”kartlägga allvarlig brottslighet och nätverk kring dessa” – är alldeles för brett och oprecist skriven.

– Med ett så brett ändamål kan man föra in vilka uppgifter man vill i registret, säger Sigurd Heuman.

SIN konstaterar att ”integritetsskyddet satts ur spel” i den omfattande registreringen.

– Det är exempelvis över tusen barn med i registret, vilket är helt oförklarligt, säger Sigurd Heuman.

SIN konstaterar fler lagbrott. Allt för många polisanställda – 100 personer – har kunnat söka i registren. Användning har inte loggats.

– Det gör att vi inte kan veta exakt hur registret använts. Personuppgifterna kan ha spritts till andra myndigheter, säger Sigurd Heuman.

Enligt SIN har registret blivit ”en bra-att-ha-uppgiftssamling”. SIN drar däremot inte slutsatsen att registreringen baserats enbart på etnicitet.

”Grunden för registreringen är brottsmisstankar mot personer eller släktskap med sådana personer”, skriver SIN.

– Men det är många romer i registret, och det har skett en överregistrering. Det leder tanken till etnisk registrering men i formell mening är det inte det, säger Sigurd Heuman.

DN har uppgifter om att registret inom Skånepolisen betraktats som en etnisk databas över romer. Har ni hittat något som motsäger det?

– Nej. Och Skånepolisen har sagt till SIN att det endast finns romer och ingifta i registret. Men lagens krav på etniskt register är att det ska vara en registrering gjord enbart på etnisk grund. Så är det inte här, säger Sigurd Heuman.

Registreringen av romer kan ändå vara diskriminerande. Hos Diskrimineringsombudsmannen (DO) pågår en utredning.

– SIN förhåller sig till polisdatalagen och den skiljer sig markant från diskrimineringslagen. Registret behöver inte enbart bygga på etnicitet för att bryta mot lagen. Vi tittar mer på hur polisen faktiskt har arbetet med registret, säger Per Holfve, jurist på DO.

Skånepolisens chefsjurist Monica Nebelius säger att myndigheten omedelbart kommer att rätta sig efter SIN:s bedömning.

– Det är jätteallvarlig kritik naturligtvis.

Monica Nebelius lyfter fram att SIN trots kritiken inte anser att registret förts på etnisk grund.

– Det var den viktigaste frågan. Vi för inte ett biologiskt register över romer, säger hon.

SIN bedömer att Skånepolisens register har så stora brister att det kan bli aktuellt med skadestånd till de felaktigt registrerade. SIN prövar varje enskilt fall individuellt, och kan sedan skicka ärendet vidare till Justitiekanslern för eventuell utbetalning av skadestånd. SIN räknar med att få extrapengar från regeringen för att anställa mer personal.

– Det kommer nog att vara väldigt många som vänder sig hit, säger Sigurd Heuman.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

“**Fakta.**

Punkterna där registret bryter mot lagen Syftet med registret är för brett.

Det finns inte ett behov av en så omfattande registrering.

Det saknas ett tillräckligt samband mellan brottslighet och de registrerade.

Tillgången till registret har inte begränsats efter behov.

Ingen inloggning har förekommit när uppgifterna behandlats.

Det går inte att se om registret har gallrats. Har det skett är det inte tillräckligt.

Det framgår inte vilka av personerna i registret som inte är misstänka.
DN

Detta har hänt.

Den 23 september avslöjade DN att polisen i Skåne fört **en omfattande registrering** av romer.

Registret innehåller **4741 personer, varav 1320 är barn och 220 är avlidna**. Många av dem är inte kriminella. Registret visar inte heller kriminella band, utan bara släktskap. Tillsynsmyndigheten Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) fick i uppdrag att utreda registret.

I går presenterade SIN resultatet av nämndens granskning. SIN slår fast att registreringer **är olagliga på flera punkter**.

Det händer nu.

SIN har ålagt polisen i Skåne att åtgärda de fel och lagbrott man upptäckt. Polisen kan antingen **helt förstöra registret**, eller **utföra en omfattande gallring** av uppgifterna.

Samtidigt inleder SIN **en granskning av alla landets polismyndigheter** och deras register. Myndigheterna ska svara på om de själva har uppgiftssamlingar som innehåller känsliga uppgifter.

Överåklagare Mats Åhlund vid riksenheten för polismål utreder misstankar om tjänstefel. **Två poliser ska delges misstanke om brott**, och sju poliser ska förhöras.

Datainspektionen inväntar polisens åtgärder. De har mer långtgående befogenheter än SIN och kan kräva att registret förstörs.

Justitieombudsmannen har väntat på SIN:s utredning och kommer i nästa vecka ta ställning till om även JO ska driva frågan.

Diskrimineringsombudsmannen utreder om polisen brutit mot diskrimineringslagen.

Många har vänt sig till **integrationsminister Erik Ullenhag (FP)** med krav på en oberoende sanningskommission. Efter SIN:s beslut måste han ta ställning till de kraven.

Justitieminister Beatrice Ask (M) säger att hon ska gå igenom SIN:s utredning innan hon bestämmer sig för eventuella åtgärder.

Mikael Delin “

DN 16 nov 2013 : Inbrottsvågen i Västerort. DN kartlägger nyckelpersonerna

“Brott är deras livsstil – redan i tonåren”

“Merparten har inte ens lämnat tonåren – men är redan livsstilskriminella. DN har kartlagt ett antal unga män på polisens hemliga lista över personer som tros ligga bakom inbrottsvågen i Västerort. – Destruktiv miljö drar barnen åt fel håll, tills de tippas över helt, säger kriminalkommissarien Fredrik Gårdare.”

“Vart fjärde inbrott i Stockholms län sker i Västerort, enligt polisen. Hårdast drabbat är Södra Järva, något DN berättat om tidigare. På vissa adresser där drabbas vart åttonde hem varje år. Siffrorna är enligt polisen bland de högsta i Europa.

En stor del av gärningsmännen bakom inbrottsvågen i Stockholms västra delar är enligt polisen själva hemmahörande i området. För att få bukt med den oroväckande utvecklingen har polisen kartlagt de unga män i Västerort som de misstänker ligger bakom flest antal inbrott – i en hemlig så kallad targetlista.

– Det här är nyckelpersoner som tillsammans står för en stor andel av brotten, säger Fredrik Gårdare, kriminalkommissarie och chef för insatsen mot bostadsinbrott i Stockholms län.

Den första hopräkningen hamnade på totalt 220 personer. I flera omgångar har polisen därför bearbetat materialet till en hanterbar nivå. Detta resulterade i targetlistan på 43 personer, utan inbördes ordning, som punktmarkeras av polisen. 28 av dem är födda på 90-talet. Merparten är redan att betrakta som livsstilskriminella.

DN har granskat tretton personer på listan med hjälp av domar, förundersökningar och yttranden från socialtjänst och frivården. Utöver deras geografiska närhet till varandra förenas de också av tidig

brottsdebut och narkotikabruk. En del har starkt stöd hemifrån, men dessa hör till undantagen.

– Vi har fått de här problemområdena och det finns orsaker till det. Familjerna lever i en social utsatthet, har det tufft ekonomiskt, och har svårt att över huvud taget klara sig. De här barnen har inte samma grundförutsättningar som genomsnittsmedborgaren har. Därför är de ute på gatan och därifrån dras de in i kriminalitet, säger Fredrik Gårdare.

Oftast invigs de yngre av äldre kriminella i området, som är beroende av nytillskott av ”arbetskraft”.

– Det finns generationskontakter där de äldre hela tiden lockar in och attraherar yngre personer genom att visa upp en materiell framgång och status, säger Fredrik Gårdare.

– Ungdomarna skadas av den kriminella miljön som de befinner sig i väldigt unga år. De dåliga förebilderna drar de här barnen åt fel håll och till slut är det något som gör att det tippas över, problem i skolan, hemma, eller till exempel bruket av narkotika. Det är en stor gemensam nämnare.

Genom targetlistan och högre tryck på den organiserade brottsligheten i Västerort vill polisen få ner brottsstatistiken. Men så länge grogrunden – de utbredda sociala problemen – finns är framtiden dyster, tror Gårdare. Ytterligare ett 40-tal – ännu yngre personer – är identifierade av polisen som länkade till inbrott, vissa födda så sent som 1998.

– Vi såg dessa problem i till exempel Norra botkyrka redan i början av 90-talet. Den har diskuterats under en väldigt lång tid men generellt, förutom vid vissa punktinsatser, har inget blivit bättre, säger Fredrik Gårdare.

Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se “

“**Nyckelpersonerna**

Man i 20-årsåldern, markerad som livsstilskriminell av polisen.

Dömdes första gången som 15-åring. Är just nu misstänkt för att ha stulit en kniv i en affär.

Har tidigare blivit ertappad under ett inbrott mitt på dagen tillsammans med sina kumpaner. Enligt domen sa han ”vill ni dö?” till familjen och slog sedan sonen med en kofot. En polisbil fick stopp på flyktbilen på Årstafältet. I terrängen runtomkring hittades stulna smycken. XX förnekade brotten och uppgav att han sovit i bilen när inbrottet ska ha ägt rum och vaknat först under polisjakten. Förekommer under tio avsnitt i belastningsregistret. Har varit omhändertagen enligt LVU och bott på stödboende. Har enligt yttrande från frivården missbrukat cannabis.

Tonåring, markerad som riskungdom

Stal som 15-åring en bil under knivhot. Samma år ryckte han en väska från en äldre kvinna. Rycket var så våldsamt att kvinnan ramlade i marken och vårdades på sjukhus i flera veckor efteråt, och sedan dess tvingats använda rullator. Dömdes tidigare i år för grov stöld och narkotikabrott, sedan han använt cannabis. Förekommer under fyra avsnitt i belastningsregistret, däribland flera våldsamma rån. Bedöms ha särskilt vårdbehov. Bor på ett stödboende.

Man i övre tonåren

Dömdes nyligen för olovlig körning, narkotikabrott samt brott mot knivlagen. Förnekade att han rökt cannabis, trots att urinprover visade på detta. Enligt domen hävdade XX hade han bara råkat andas in kompisarnas cannabisrök. Kniven som han hade på sig vid gripandet hävdande han var ett prydnadsföremål. Fyra avsnitt i belastningsregistret. Första domen som 17-åring för olovlig körning och vårdslöshet i trafik.

Man i 30-årsåldern

25 avsnitt i belastningsregistret, bland annat för grov stöld och rattfylleri, varav flera gånger med fängelse som påföljd. XX har ”vid ett inte obetydligt antal tillfällen blivit lagförd för olovlig körning och narkotikabrott”, enligt tingsrätten. Hans inställning till brottet olovlig körning ”kan inte tolkas på annat sätt än ett uppenbart lagtrots”.

Man i 30-årsåldern

Dömdes i fjol till över ett års fängelse för bland annat grov stöld, tillgrepp av fortskaffningsmedel. Har sedan tidigare elva avsnitt i belastningsregistret, bland annat för grov stöld. Bedöms av tingsrätten och frivården ha återfallsrisk.

Man i 20-årsåldern, livsstilskriminell

Förekommer under 15 avsnitt i belastningsregistret, bland annat för ringa narkotikabrott. Dömdes första gången 2008 för bland annat rån, försök till utpressning och grov stöld, som han begått som 15-åring.

Man i övre tonåren

Har länge varit föremål för socialtjänsten. Dömdes första gången som 15-åring för försök till stöld. Samma år deltog han i ett upplopp och kastade sten mot Rinkebyskolan. Dömdes nyligen för grov stöld för ett inbrott där han stal smycken och pengar. Har nio avsnitt i belastningsregistret, bland annat för narkotikabrott och olovlig körning.

Tonåring

Dömd för grov misshandel mot en familjemedlem. Motivet ska enligt domen ha varit att familjen skämt ut honom inför kompisarna när de dykt upp vid hans skola. Förekommer under ytterligare två avsnitt i belastningsregistret, bland annat misshandel och olaga hot. Bott på ungdomshem.

Tonåring

Två avsnitt i belastningsregistret. Dömdes för ett antal år sedan för

våldsamt motstånd sedan han kastat sten på Rinkebyskolan. Har sedan dess också dömts för olovlig körning respektive våldsamt motstånd.

Tonåring

Fyra avsnitt i belastningsregistret, bland annat för misshandel. Började tidigt få problem i skolan och lämnade grundskolan utan kompletta betyg, enligt yttrande från socialtjänsten. Det anges också att föräldrarna är oroliga för hans umgänge och har försökt samordna kontakt med andra föräldrar i området.

Man i 20-årsåldern

Nio avsnitt i belastningsregistret, bland annat för grov stöld och ringa narkotikabrott. Kom nyligen ut från fängelse. Har tidigare inte fullgjort sin samhällstjänst, någon han enligt en dom förklarar med att han inte fått myndigheternas brev samt att han bytt telefonnummer.

Man i övre tonåren, markerad som livsstilskriminell

Förekommer under sex avsnitt i belastningsregistret. Dömdes som 16-åring för försök till grov stöld, olovlig körning vid fyra tillfällen, rattfylleri och narkotikabrott. Avtjänade nyligen ett kortare fängelsestraff. Har varit omhändertagen enligt LVU. Har enligt frivården ett cannabismissbruk som han hävdar att han vill komma tillrätta med. Har även uttryckt att han vill sluta med kriminalitet. Frivården bedömer dock att risken för framtida kriminalitet är förhöjd.

Tonåring

Dömdes nyligen för grov stöld. När han som 15-åring skulle bli anhållen för ett brott hotade han poliserna som kom hem till honom med kniv, varpå polisen drog vapen. Enligt XX själv hade han inga planer på att hota poliserna, men han var morgontrött och hade ingen lust att följa med ”dessa idioter”. Åtta avsnitt i belastningsregistret, bland annat för misshandel, rån och narkotikabrott. Har bott på ungdomshem och uppgett att han trivs bra där, då han slipper bråket hemma. “

DN 16 nov 2013 : Efter DN:s granskning.

“Nu krävs det att regeringen agerar skarpt”

“Analys. Det som nu kommit fram om Skånepolisens register visar hur stor risken är att underrättelseorgan går för långt och börjar massregistrera människor som inte är misstänkta för någonting. “

“Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) pekade i går ut flera olagligheter i det register över romer och ingifta, som DN avslöjat. Det var den första av flera myndighetsgranskningar som presenterades. Senare väntar bland annat Datainspektionen och Diskrimineringsombudsmannen säga sitt och brottsutredningen slutföras.

Då är det dags att utkräva ansvar. Men det finns redan ett par politiska slutsatser att dra.

Den första rör debatten om övervakning och avlyssning. Det Edward Snowden har avslöjat om USA:s och dess allierades signalspaning och det som nu kommit fram om registren inom polisen pekar på samma problem. En allt effektivare teknik parat med bristande kontroll och bristande omdöme kan leda till allvarliga integritetsövertramp.

Detta register i Skåne försvarades ju först av Skånepolisen, som uppenbarligen inte såg det som något extraordinärt. Hur ser då deras andra register ut? Går de ofta över gränserna och börjar registrera barn, avlidna anförvanter och andra släktingar?

Sverige har ju en lag och ett tillsynsorgan för polisens register, liksom vi har för Försvarets radioanstalt, FRA. I fallet Skånepolisen har det tydligen inte hjälpt, det krävdes att DN avslöjade registret för att något skulle hända.

Nästa slutsats rör etnisk diskriminering i Sverige. Är det en slump att det just är romer som råkat illa ut genom att felaktigt registreras? SIN säger att registret inte enbart förts på basis av etnicitet, även om det finns ”ett etniskt inslag”. Behandlas misstänkt kriminalitet av några lantbrukare på Österlen på liknande sätt? Kartläggs deras släkt, förs deras barn och gamla mamma också in i analysfilen i tusental?

Det låter inte sannolikt.

Regeringen har nyligen antagit en romsk strategi, men avslog samtidigt kravet på en försonings- och sanningskommission.

Den skulle kartlägga tvångssteriliseringar och negativ särbehandling som romer utsatts för i Sverige och ta ställning till om romerna ska gottgöras och få en officiell ursäkt.

Regeringen ansåg att det räcker med en vitbok om diskriminering under 1900-talet.

Förtroende är en av de viktigaste byggstenarna som finns i ett samhälle.

Det som nu avslöjats om polisregistren riskerar att fräta bort än mer av tilliten hos romerna i Sverige. Det ökar trycket på regeringen att agera skarpare.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 17 nov 2013 : Söndagskrönika. Peter Wolodarski:

“Vi borde kunna lita på polisen i Sverige.”

“Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden riktar ”massiv kritik” mot Skånepolisens romska register. N “

“God offentlig förvaltning är Sveriges största tillgång, hävdade nyligen statsvetarprofessorn Bo Rothstein på DN Debatt. Han argumenterade för att myndigheters saklighet, likabehandling och oväld är viktigare än både marknadsekonomi och demokrati när man ska bygga en välfungerande stat.

Man kan diskutera Rothsteins rangordning, men han har rätt i att peka på betydelsen av kvalitet hos våra allmänna institutioner. Så har korruptionen historiskt kunnat hållas nere i Sverige, så har förtroendet för det offentliga och tilliten mellan människor stärkts.

När företrädare för svenska myndigheter, som exempelvis polisen, säger att något förhåller sig på ett visst sätt, då litar de flesta av oss på att det stämmer. Vi blir förvånade om det visar sig att polisen, som har som uppgift att upprätthålla lagen, själv bedriver en verksamhet som strider mot lagstiftningen.

En mindre diskuterad aspekt av att Skånepolisens skapat ett register med nästan 5 000 personer med romsk anknytning, som kontrollmyndigheten SIN nu dömt ut som olagligt i flera avseenden, handlar om just förtroende.

Kan vi lita på polisen och vad dess företrädare säger? Detta är inte bara en fråga om hur det gick till när registret med romer en gång kom till, utan i högsta grad vad polisen uttalat efter att DN:s Niklas Orrenius avslöjade den olagliga kartläggningen i slutet av september.

I fredags intervjuades länspolismästaren Klas Johansson i SVT:s Aktuellt. Han fick då en fråga om hur han såg på den hårda kritik som Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden riktar mot Skånepolisens.

Johansson svarade: ”Det är naturligtvis allvarligt att man för fram den samlade kritiken på det här sättet. Jag har läst rapporten i dag och jag delar den här kritiken.”

Det är ett intressant uttalande med tanke på den katalog av lagbrott som SIN lyfter fram i sin granskning: ett oacceptabelt ändamål med registreringen, alldeles för många registrerade, ett otillräckligt samband mellan angiven brottslighet och personuppgifter, alltför många poliser som haft tillgång till registret, frånvaro av loggning, bristfällig gallring, obefintlig märkning av vilka kartlagda personer som inte är misstänkta.

Nämnden sammanfattar oväntat kraftfullt med den centrala slutsatsen: integritetsskyddet har i praktiken satts ur spel – själva kvintessensen i granskningen.

Det var tur för Johansson att intervjun med honom sändes samtidigt som de flesta tv-tittare följde antingen Skavlan eller Portugal-Sverige i grannkanalerna. Länspolismästarens uttalande står nämligen i bjärt kontrast till hur hans myndighet agerat fram till i fredags.

För tre veckor sedan medverkade Skånepolisens chefsjurist Monica Nebelius i SVT:s Agenda. Hon slog då fast, i en debatt med under-tecknad, att det ifrågasatta registret var ”relevant och rimligt”. Hon påpekade också, utan att ta avstånd från något i polisens kartläggning, att hon kände ”en stor olust” över att behöva figurera med sitt namn i detta sammanhang.

Samma chefsjurist sade också, i samband med att polismyndigheten svarade på frågor från kontrollorganet SIN, att det fanns ”goda skäl” till att registrera avlidna samt över 1 000 barn under 15 år – skäl som

Nebelius påpekade att hon redovisade i en hemligstämplad bilaga (polisens pressmeddelande 23/10).

Om just barnen konstaterar SIN, efter att ha tagit del av de sekretessklassade uppgifterna, att det är ”oförklarligt varför det skulle finnas ett behov av att ha så många barn med i uppgiftssamlingen”.

Chefsjuristen Monica Nebelius har inte bara rört sig i rättsliga träskmarker. Hon har med sina uttalanden om ett ”relevant och rimligt” register både förvärrat förtroendeskadan för svensk polis och ytterligare kränkt alla de romer som olagligen blivit registrerade.

När länspolismästare Klas Johansson säger att han delar SIN:s kritik, då undrar man om han talar med sin egen chefsjurist. Eller om det är så att han inte granskar de svar som den egna myndigheten skickar in till allmänhetens kontrollorgan.

SIN:s ordförande, före detta lagmannen Sigurd Heuman, sade i fredags att han ”aldrig sett ett så dåligt register”. Samtidigt vill nämnden på formella grunder inte slå fast att det *enbart* har handlat om en etnisk registrering av romer, vilket är lagstiftningens ordalydelse. När registret skapades utgick det ju från att kartlägga kriminella nätverk omkring en släktfejld i Staffanstorp. Alltså har registret inte *enbart* syftat till att kartlägga romer på grund av deras etnicitet, resonerar nämnden, även om Heuman själv talar om ”vissa etniska inslag”.

Att över 1 000 barn och mängder av romer bortom den angivna brottsligheten blivit registrerade, kallar nämnden växelvis för ”svårförståeligt”, ”oförklarligt” och något som kan ”ifrågasättas”.

För de många registrerade är läget inte lika ”oförklarligt”. SIN borde ha tagit sig tid att göra *individuella* prövningar av de kartlagda, vilket registerlagstiftningen utgår ifrån. Det är nämligen känt att många saknar släktrrelation till familjerna i Staffanstorp och koppling till kriminalitet. Med en sådan arbetsinsats hade SIN kunnat ta bladet från

munnen och bekräfta att åtskilliga kartlagts i sin egenskap av just romer. Att Sigurd Heuman i går överraskande öppnade för en dylik prövning är utmärkt.

Det ska också bli intressant att se om Diskrimineringsombudsmannen, Datainspektionen, Justitiekanslern och eventuellt Europadomstolen orkar ta frågan längre. Registrets enda tydliga röda tråd är ju anknytningen till det romska – inte kopplingen till brottslighet.

Om inte annat skulle en sådan analys, som inte bara utgår från varför registret en gång skapades utan hur det de facto kom att utvecklas och betraktas, kunna bidra till att återuppbygga förtroendet för polisen.

Vi måste kunna lita på de rättsvårdande instanserna. Vi måste kunna förmoda att det som sägs av myndigheters företrädare är sant. Vi måste kunna utgå från att alla, inklusive polisen själv, står lika inför lagen.

Peter Wolodarski peter.wolodarski@dn.se “

DN 17 nov 2013 :

“Kan handla om etnisk registrering”

“Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) utesluter inte att personer kan ha förts in i Skåne-polisens romska register på grund av etnicitet, något som skulle klarläggas vid en individuell prövning.

– Det är klart att man kan komma fram till det om man gör en genomgång post för post, säger Sigurd Heuman, SIN:s ordförande.

SIN slog på fredagen fast att Skånepolisens registrering är olaglig men samtidigt att den inte är enbart etniskt grundad. De drygt 4 500 kartlagda kan dock vända sig till SIN för att se om just deras individuella registrering är olaglig. De kan då få rätt till ersättning.

DN-TT “

DN 18 nov 2013 :

”De som hade en negativ syn på kvinnor, och mot homosexuella, tenderade också att tycka att ”lättare våld” i hemmet är okej”

“säger professor **Mats Hammarstedt**. Synen på homosexuella och attityder till kvinnor påverkar hur vi ser på våld i hemmet, visar en undersökning hos Linnécentret för studier av arbetsmarknad och diskriminering i Växjö.

TT “

DN 18 nov 2013 :

”Stoppar inte hedersvåld”

“Att socialförvaltning och stödboenden medlar i familjer som splittrats av hedersvåld kan innebära risk för att unga flickor återigen utsätts, rapporterar Kaliber i Sveriges Radio. Kritiken framförs från flera håll, bland annat från Linnamottagningen i Stockholm som drivit ett projekt som syftade till att ändra familjers värderingar. Av de 21 flickorna i projektet har flera blivit bortgifta mot sin vilja, en är försvunnen och en annan har mördats.

TT “

DN 18 nov 2013 : Våld.

“Heder utan samvete”

“Gå ut och fika, eller åka hem till någon och se på film eller laga tacos ... helt vanliga saker”.

Det är vad Fatima, i dag i 20-årsåldern, drömde om när hon gick i skolan. En ganska vanlig och rimlig dröm, men omöjlig att acceptera för hennes familj.

Fatima är en av de kvinnor som intervjuades om hedersvåld i söndagens ”Kaliber” i P 1. Hon är svensk – men hennes familj var, säger hon, rädd att hon skulle bli ”försvenskad”.

När hon i 17-årsåldern började trotsa familjen och umgås med kompisar, alltså leva som en 17-åring, slog Fatimas pappa henne med en nyckelknippa i ansiktet, dunkade henne i ansiktet och ryggen, sparkade henne i huvudet när hon låg. Misshandeln upprepades.

Sedan Fatima till slut vågat polisanmäla omhändertogs hon av Socialtjänsten och sändes till den så kallade Linnamottagningen i Stockholm. Där arbetade man med ett projekt som gick ut på medling mellan hedersförtryckta unga och deras familjer. Barnen och föräldrarna skulle hitta regler som var acceptabla för båda parter. Syftet var att familjerna så småningom skulle kunna återförenas igen.

Problemet var att föräldrarna inte sällan kom med ett budskap när Linnamottagningens personal var på plats och ett helt annat när personalen gått.

I dag vet inte Linnamottagningen vad som hänt med alla de 21 unga kvinnor som ingick i projektet. Två har blivit bortgifta, varav en är försvunnen och en mördad. Inte ett enda av fallen betraktar personalen som framgångsrikt. I stället varnar man andra för den här typen av

medling – som används i många kommuner och rekommenderas av Socialstyrelsen.

Den stora faran med medling är att den innebär att det offentliga Sverige i någon mån accepterar hederskulturens grundvärdering – att det är fel att unga kvinnor och män har egen vilja och får inflytande över sitt eget liv. Att de är livegna under sina äldre manliga syskon, sin pappa eller sina manliga släktingar.

Ingen skulle väl drömma om att medla mellan en misshandlad kvinna och hennes make på detta sätt: ”Om du bara kommer hem två timmar tidigare på kvällarna och slutar sms:a till dina manliga bekanta kanske han slutar slå dig och du kan flytta hem igen”.

Visserligen handlar det om barn, och staten ska vara restriktiv med att ingripa i familjer. Men det här är en verklighet där drygt var tionde 15-årig svensk tjej, enligt Stockholms universitet, ser sig begränsad av familjens hedersnormer.

Den bild som målas upp i ”Kaliber” är typisk för det svenska samhällets tafatthet i förhållande till hederskultur och hedersvåld. Myndigheterna vill så väl, men konsekvenserna blir inte sällan oerhört tragiska, med svårt lidande och till och med dödsfall som följd.

Ett annat exempel på den goda viljans haveri är hur svenska myndigheter i årtal slussat skattepengar till diverse organisationer vars företrädare svävar på målet om, eller till och med helt förnekar, förekomsten av hedersvåld. Något som debattörerna Eduardo Grutzky och Lars Åberg i sin bok ”Heder och samvete” (Fri tanke, 2013) nyligen kunde redovisa flera obehagliga fall av.

Ytterligare ett exempel är den märkliga offentliga debatt där många verkar reagera starkare på hur man talar om hedersvåld än på våldet i sig. Även om debattklimatet blivit betydligt bättre sedan till exempel mordet på Fadime Sahindal år 2002 är det fortfarande skrämmande

många som vill relativisera våldet. Även om avsikten är hedervärd – att inte spela rasisterna i händerna – sker nedtygandet på offrens bekostnad.

I boken ”Heder och samvete” citeras Gudrun Schyman i en debatt från september 2012: ”Jag vill hävda att det är oerhört viktigt att vi talar om allt det våld som finns i Sverige som *svenskt*. Det är svenska, unga kvinnor som styrs av värderingar som deras familjer har.”

Schyman har på flera sätt rätt. Så låt oss då diskutera problemet på just det viset – vilket många vägrat att göra. Om de familjer som begår hedersbrotten hade betraktats som svenska skulle nämligen samhället ha gripit in på en gång. Vi hade dessutom sluppit debattörer som krumbuktat sig med överslätande formuleringar om samma strukturella våld mot kvinnor här som där.

Hedersvåld handlar om att föräldrar kontrollerar, plågar och dödar sina barn, med hela släkters godkännande. Vi kan välja att leta ursäkter för att slippa kalla det för vad det är – eller vi kan ta till alla krafttag som samhället är mäktigt för att stoppa det.

DN 18/11 2013 “

DN 18 nov 2013 : Våldet på svenska anstalter. Rapport från Kriminalvården

“Fångarna misshandlas varje dag”

“Att avtjäna ett fängelsestraff kan vara livsfarligt. Kriminalvården misslyckas att skydda fångar från grovt våld. Varje dag utsätts interner för hot eller våld inne på fängelserna, visar Kriminalvårdens egna siffror. “

“DN har tittat närmare på Kriminalvårdens rapporter om våld och hot mellan de intagna inne på anstalterna.

I fjol rapporterades 531 fall. I 111 av dem bedömdes det röra sig om allvarligt hot och våld, och tre fall av mycket allvarligt våld rapporterades. I år har hittills totalt 413 fall rapporterats, varav 93 bedömdes vara allvarliga och ett enda fall mycket allvarligt. Men skällningen av Ebba, som vi berättar om i artikeln intill, bedömdes inte som mycket allvarligt. DN har inte kunnat få besked om hur Kriminalvården har gjort sin bedömning i det fallet.

Kumla är den anstalt som rapporterar flest fall, totalt 77 under 2012 och 2013, följt av Hall. Delvis kan det bero på att där sitter några av de farligaste fångarna, men en annan orsak är att det är enklare att upptäcka våldet där. Säkerheten är kraftigt utbyggd och slagsmål fångas ofta av övervakningskameror.

Kriminalvårdens säkerhetschef Per Westberg tror att det förekommer en hel del våld på anstalter med lägre säkerhetsklass som aldrig kommer till personalens kännedom.

– Vi vet att det finns intagna som är rädda och inte berättar för oss vad de har råkat ut för, säger han.

Kriminalvården har just infört ett nytt rapporteringssystem, så det finns ingen jämförande statistik längre tillbaka i tiden. Per Westberg tror att våldet ändå har minskat på anstalterna.

– De våldsamma incidenterna har nog minskat på längre sikt. Vi arbetar mer medvetet med att placera fångar så att de inte ska känna sig hotade. Vi försöker exempelvis hålla medlemmar i rivaliserande gäng ifrån varandra.

Per Westberg pekar också på att Kriminalvården har varit framgångsrik med att hålla droger och alkohol borta från anstalterna.

– De intagna är inte påverkade och börjar slåss av den anledningen.

Per Westbergs bild är att det mesta våldet beror på snabbt uppkomna konflikter om små bagateller. Men de fall DN har tittat närmare på gäller planerat våld där någon har förberett sig för att slå till vid rätt tillfälle. I dag vet ingen hur vanligt det våldet är.

– Det kan vara svårt för oss att utreda om det har varit planerat. Vårt rapporteringssystem visar inte det.

Kriminalvården har en nollvision, att inget våld ska förekomma på anstalterna. Personalen ska arbeta enligt mottot ”Bättre ut”, alltså att de intagna ska må bättre den dagen de går ut i frihet.

– Det är de intagnas väl och ve som gäller. Vi arbetar varje dag med fokus på deras säkerhet. Men det är en jätteutmaning. Många har dålig impulskontroll och kommer från miljöer där man löser konflikter med våld.

Är det ett misslyckande när någon ändå utsätts för våld?

– Det är inte bra. Man ska inte komma ut från sitt straff och nästan vara ihjälslagen. Ibland inträffar det. Men vi har 5 000 intagna på våra anstalter varje dag. Då ligger våldet ändå lågt, jämfört med andra

länder, säger Per Westberg.

Stefan Lisinski stefan.lisinski@dn.se “

“ **Fakta. Hot och våld i svenska anstalter**

Antal rapporterade fall av hot och våld mellan fångar 2012–2013. De mest drabbade anstalterna:

1. Kumla 77
2. Hall 52
3. Salberga 47
4. Häktet Sollentuna 40
5. Hinseberg (kvinnoanstalt) 39
6. Tidaholm 39
7. Norrtälje 37
8. Kirseberg 32
9. Håga 26
10. Fosie 25
11. Mariefred 21

Antal rapporterade fall av våld och hot:

2012: 531, varav 114 allvarliga eller mycket allvarliga.

2013, till och med den 5 november: 413, varav 94 allvarliga eller mycket allvarliga.

Rapporteringssystemet om våld har ändrats. Därför finns ingen jämförande statistik längre tillbaka i tiden.

Källa: Kriminalvården “

DN 18 nov 2013 : Våldet på svenska anstalter. Rapport från Kriminalvården

“Ebba blev skållad med vatten: ”Du kan inte fly” “

“Hinseberg. Ebba blev hotad av några andra fångar och begärde skydd – förgäves. Två intagna hällde kokhett vatten över henne. “

“– Det är speciellt när du blir angripen inne på en anstalt. Du kan inte fly någonstans. Alla fönster och dörrar är låsta. Och de som hotade mig var jag tvungen att träffa varje dag, berättar Ebba.

Hon är en 40-årig kvinna och heter egentligen något annat. Hon är dömd till sju års fängelse för mordförsök på sin exmake. Men tiden i fängelse blir inte det värsta straffet för henne. Brännskadorna kommer att sitta kvar livet ut.

Nu, nästan fem månader efter händelsen har hon fortfarande svåra smärtor och kan inte använda vänster arm fullt ut. Det är fortfarande oklart hur återställd hon kommer att bli.

Exakt varför ett gäng på anstalten utsåg Ebba till sitt offer är svårt att reda ut. Hon har aldrig dömts tidigare och fängelsemiljön är ny för henne.

Några unga fångar anklagade henne för att ha kallat andra intagna för ”knarkare och horor”. Själv nekar hon till det.

– Jag ville inte bråka utan sade till personalen att jag känner mig inte säker här, men det hjälpte inte, berättar Ebba.

En gång, när Ebba satt och åt, kom gruppen och satte sig runt henne. En kvinna sade att om hon säger något mer så skulle de sticka kniven i henne.

Ebba anmälde händelsen, men tyckte inte att personalen tog det på allvar. De skulle prata med gänget om saken och påpekade att det bara finns plastknivar på avdelningen.

Någon dag senare hände det.

Ebba satt inne i en medfånges rum och pratade, när en av dem som hotade henne kom in med en balja kokhett vatten och kastade över henne.

Smärta kom först senare. Då var den fruktansvärd. Det kokheta vattnet hade träffat henne i ansiktet, på axeln, ryggen och vänster arm. Skadorna i ansiktet är på väg att gå tillbaka, men på armen var det tredje gradens brännskador. Där har hon fått transplantera hud.

Två unga, svårt brottsbelastade kvinnor dömdes för skällningen till vardera tre års fängelse. Hovrätten konstaterar att Ebba ”befunnit sig på anstalt och i en situation där hon saknat möjlighet att värja sig”.

Under rättegången berättade en kriminalvårdare att man kände till hoten mot Ebba redan före skällningen.

Ebba är missnöjd med att hon får sämre vård bara för att hon sitter i fängelse. Hon får sköta sina skador själv varje morgon.

– Personalen på sjukhuset har varit suverän, men här får jag inte mycket hjälp, säger hon.

Kriminalvården utreder just nu vad som hände Ebba. Säkerhetschefen Per Westberg vill inte kommentera händelsen innan utredningen är klar.

– Jag hoppas att vår utredning ska visa vad som hänt, säger han.

Stefan Lisinski stefan.lisinski@dn.se “

“ Fler fall av misshandel.

Kumla, 14 oktober.

En 23-årig morddömd man anföll en annan intagen, dömd till ett kortare fängelsestraff. Beväpnad med en fylld pet-flaska som legat i frysen angrep han fången i duschen. Den 47-årige fången blev så illa slagen att han hamnade i koma. För någon dag sedan vaknade han och har hörts. Varken han eller den morddömde 23-åringen har sagt något om vad som hände. Åtal väntas snart.

Norrtälje, 24 januari 2010.

En livstidsdömd man angriper den så kallade ”Hagamannen”, Niklas Lindgren, dömd för flera våldtäkter i Umeå. Lindgren får flera knytnävsslag i ansiktet. Bakgrunden sägs vara att Niklas Lindgren sagt att anstalten ”daltade” med de livstidsdömda, något han nekar till.

Angriparen dömdes för misshandel, men kunde inte få längre straff.

Hinseberg, 3 september 2007.

En kvinna dömd till livstids fängelse för mord angriper en annan fånge, som dömdes för att ha varit medansvarig för sin sons död. I medier blev hon känd som ”Bobbys mamma”. Den livstidsdömde fången slår den andra med en tallrik så att hon får ett svårt sår i ansiktet.

Kvinnan dömdes för angreppet, men kunde inte få längre straff. “

DN 19 nov 2013 : Aktion mot pedofiler.

“Nätjättar blockerar barnporr”

“ London. Internetjättarna Google och Microsoft kommer framöver att blockera 100 000 sökord på internet. Målet är att komma åt pedofiler som letar efter olagliga sidor på sexuellt utnyttjade barn. “

“Den brittiske premiärministern David Cameron välkomnade Google och Microsofts besked, men hotar samtidigt med lagstiftning om det inte fungerar.

– Det här är ett stort steg framåt. Men jag är inte riktigt nöjd förrän varje bild som visar barn utsatta för övergrepp är borta från internet. Det finns mycket mer att göra, sade Cameron.

Han har hållit en hög profil i frågan och efterlyste redan i juli att internetjättarna gör mer för att hindra personer från att få tillgång till olagliga bilder. Att det nu händer något tycker Cameron delvis är hans förtjänst.

– Utan min intervention hade det inte hänt, säger Cameron i en intervju med BBC.

Google och Microsofts sökmotor Bing står för 95 procent av alla sökningar på internet. I en ovanlig aktion har de nu samarbetet och kommit fram till 100 000 termer som används för att hitta bilder på barn med sexuell anspelning. De som söker på de orden kommer inte få några resultat alls, utan en varning om att barnpornografi är olagligt.

Förändringarna kommer till att börja med lanseras i Storbritannien och därefter introduceras i andra engelsktalande länder samt på 158 andra språk.

Men det finns de som inte tror att blockeringen kommer att fungera. Anledningen är att kriminella och pedofiler ofta verkar på ”mörka webbsidor”, sidor som är krypterade och bara är tillgängliga för slutna grupper.

Jim Gamble, tidigare chef för Child Exploitation and Online Protection Centre, tror inte att åtgärderna räcker för att skydda barn från pedofiler.

– De letar inte efter bilder på Google. De letar i mörka hörn av internet på slutna webbsidor, säger han till BBC.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN 19 nov 2013 : Polisarbete. Insatser i Västerort döms ut.

“Unga begår brott på skoltid”

“ En ny rapport från polisen dömer ut socialtjänstens insatser för unga kriminella som otillräckliga. – Vi ser att de här ungdomarna kommer tillbaka till oss hela tiden, säger inspektör Lennart Levander. Samtidigt larmas om att nyrekryteringen kryper längre ner i åldrarna. “

“I lördags berättade DN om de unga männen i Västerort som enligt polisen står bakom inbrottsvågen i området. Merparten har inte ens lämnat tonåren men är redan livsstilskriminella.

Nu larmar polisen i en ny rapport om en ”oroväckande trend” - nyrekrytering av mycket unga gärningsmän i Västerort som begår brott under skoltid.

Rapporten ”Inventering av metoder, åtgärder och organisation avseende polisens arbete mot bostadsinbrott” från Polismyndigheten i Stockholms län baseras på intervjuer kring det brottsförebyggande arbetet med poliser och forskare.

– Det finns exempel på unga som blir hämtade utanför skolan i bil av äldre gärningsmän och körda till en plats där de ska begå inbrott, säger Lennart Levander, inspektör på Kista närpolis och en av poliserna bakom rapporten.

I rapporten konstateras också att socialtjänstens insatser att förhindra nyrekrytering, underlätta avhopp och förhindra återfall är ”otillräckliga”.

– Det är den sammantagna uppfattningen. Ungdomarna blir föremål för insatser, men de kommer hela tiden tillbaka till oss, säger Lennart Levander.

2012 fick socialtjänsten i Rinkeby-Kista in 1851 oroanmälningar gällande barn och ungdomar, en dryg tredjedel kom från polisen. Drygt hälften ledde till en utredning, enligt Kerstin Alnervik, verksamhetsområdeschef för socialtjänsten barn och unga i Rinkeby-Kista.

Vad säger du om kritiken om att socialtjänsten insatser är otillräckliga?

– Ingen skulle nog säga att det man gör är tillräckligt. Behovet är större än vad våra insatser kan möta. Men samtidigt satsar vi otroligt mycket på de här ungdomarna, på att ge dem framtidstro och framtidshopp. Tyvärr finns det så många belastningsfaktorer som påverkar dem negativt och ansvaret är allas, skolans, familjens polisens. Socialtjänsten blir en del i det stora hela, säger Kerstin Alnervik.

Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se “

DN 19 nov 2013 : Fackbok. Åsne Seierstad om massmördaren Breivik
“Ödesmättad väg mot tragedin på Utøya”

“ Åsne Seierstads bok om Anders Behring Breivik är en av många som kommit ut efter massakern i Norge sommaren 2011. Lars Linder läser en berättelse som kastar ett skarpt ljus över en socialt förstummad mördare.”

Där var Simon, 18, från Nordnorge. Omtyckt av alla, full av energi och ett lovande politikerämne. Året innan hade han varit den yngsta delegaten vid Arbeiderpartiets landsmöte.

Där var Bano, 18, vars familj flytt från irakiska Kurdistan. En självständig och rakryggad ung kvinna som drömde om att bli jämställdhetsminister. Till årets syttende mai hade hon för egna pengar köpt en folkdräkt; hon ville bli en del av framtidens Norge.

Där var dessvärre också Anders, 32, från de finaste kvarteren i Skøyen i Oslo, och kontrasten kunde inte ha varit större. De var populära lagspelare, han en ensam och sammanbiten förlorare, uppblåst av den grandiosa idén att bli hjälte-martyr och riddare för ett etniskt rensat Europa.

Mötet blev kort och brutalt. Kallblodigt sköt han ihjäl både Simon, Bano och 67 av deras kamrater den där regniga onsdagen den 27 juli 2011 på Utøya. Ett av hans uttalade mål var att döda ämnet till en framtida norsk socialdemokratisk statsminister. Det är inte otänkbart att han lyckades.

Det har vid det här laget skrivits spaltmil i pressen och en lång rad böcker om Anders Behring Breivik och hans ohyggliga dåd. Om hans liv, psyke och bisarra idéer. Om ungdomarna och de fasansfulla tim-

marna på ön, de drabbade familjerna och den förlamande sorgen efteråt.

Sent omsider kommer nu ännu en bok om händelsen, skriven av journalisten och författaren Åsne Seierstad. Finns det något att tillägga?

Det gör det faktiskt.

Åsne Seierstad är berömd för sitt sätt att arbeta som korrespondent i olika krigszoner: där andra skildrar strider, maktspel och ögonblickets dramatik söker hon hellre upp civilbefolkningen. Talar med kvinnor, unga och yrkesarbetande och får dem att berätta förbluffande öppet om sina liv. Därmed har hon ofta kunnat teckna en djupare bild av krigets mänskliga lidanden än den konventionella rapporteringen brukar lyckas med.

Det är en förmåga som firar triumfer i den här boken, som bygger på en mängd intervjuer med aktörer, vittnen och anhängare. Det har blivit en bred, välskriven och angelägen berättelse, i form och stil inte olik en roman.

Seierstad följer några av de människor vars öden så abrupt kom att korsas där på Utøya, dels gärningsmannen, dels några av hans offer. Med seende och medkännande blick möter hon dem alla så att säga i ögonhöjd – en närbildsteknik som gör ögonblicket när kulorna börjar falla närmast outhärdligt påträngande. Jag har sällan läst en våldsskildring under så stor inre vända.

Ända dit har Seierstad kallat mördaren för ”Anders”, men där byter hon till det mer distanserade ”Breivik”. Så långt var han trots allt en människa bland andra, något bokens titel också slår fast: ”En av oss. En berättelse om Norge”. Hur Anders kom att utvecklas till Breivik är ju också den stora gåtan, och här bidrar Åsne Seierstad med nya intressanta uppgifter.

Breiviks mor, visar hemligstämplade barnavårdsrapporter, var under hans tidigaste år så olycklig och pressad att hon var i det närmaste dysfunktionell. Hon ska ha kallat honom ”ond” redan som ofödd och kom sedan att ömsom aggressivt stöta bort pojken, ömsom symbiotiskt binda honom till sig.

Senare uppfattades han som stel, kantig och utan livsglädje. Grannarna kallade honom ”Meccanopojken” och barnomsorgen ville omhänderta honom.

Det är omständigheter som kastar ett skarpt ljus över Breiviks vuxna liv. Ett litet barn som aldrig riktigt fick bli till människa i möte, förtroende och empati kom att bli evigt socialt förstummad: det ger ett blytungt stöd åt psykologins anknytningsteori om hur djupt vi präglas av våra tidigaste relationer.

Tidigt utvecklar Breivik också typiskt narcissistiska sidor, vill synas och göra sig bemärkt men misslyckas hela tiden eftersom han inte förstår det sociala språkets undertoner.

Allt tycks sedan följa en närmast ödesmättad logik. Gång på gång försöker han erövra en framgångsposition, i hiphopgänget, i Framskrittspartiet och i affärer, men allt slår slint. Han uppfattas som konstig, vill för mycket och tror sig vara King när han är en Toy, som det sades i de graffitikretsar han sökte sig till.

Gång på gång blir han genomskådad, föraktad och utstött.

Till sist ger han upp, låser in sig på rummet hemma hos mamma med datorn och finner den hjälteroll han sökt, först i datorspelens värld av avatarer, sedan i näthatets. Det avvisade och avtrubbade barn som gick in där kommer ut som monster.

Det är en på många sätt strålande bok Åsne Seierstad skrivit, stark, allvarlig och övertygande. Men det är också något den avgränsar sig ifrån redan i titelns andra del: ”En berättelse om Norge”.

Det är lätt att se poängen: vad man än kan säga om mördaren och hans offer så har de präglats av samma tid och samma kulturlandskap. Seierstad passar också in deras liv i det moderna Norges politiska historia: invandringens ibland hårdsmälta förändringar av landet, Fremskrittspartiets framväxt och Arbeiderpartiets utveckling (särskilt Gro Harlem Brundtlands feministiska agenda som gav henne en första-plats på Breiviks *most wanted*-lista.

Till samma berättelse hör förstås även de beundransvärt värdiga manifestationer av samhällsanda som Norge visade upp efter mordet och som får en stor och rättvisande plats i boken – inte minst den efterföljande rättegången som exemplarisk och beslutsam uppvisning i demokratisk rättsordning.

Problemet är bara att Breiviks dåd spränger den här slutna, nationella ramberättelsen.

I fem långa år stängde alltså mannen med den skadade själen in sig och lärde sig allt om den virtuella världens identitetslekar och oändliga möjligheter. Där mötte han också hatet, nazismen och de lockande idéerna om de utvalda som med våld ska rädda världen undan islams hotande världsherravälde.

Men om allt det, om de starka ideologiska krafter som påverkar honom därinne, ensam med Saurons öga, får man veta förvånansvärt lite i boken, trots att det är lika avgörande för hans handlingar som någonsin hans norska uppväxt.

Och det är ju en berättelse om – Europa. Om det allt starkare, alltmer artikulerade motståndet mot varje sorts mångfald, mot invandrare och romer, islam och feminism. Ett hat som nu växer över hela kontinenten och delvis livnär sig just på skadade själar som Breiviks.

I ett sådant vidare perspektiv ter sig hans gärning på en gång mindre isolerad och mer hotfull, som ett illavarslande förebud om ett återfall i

en gammal europeisk ryggmärgsskada. En ryckning i folkmordsnerven.

Två år efter Utøya marscherar de på gatorna i Ungern, Ryssland och Grekland. Kring datorer i källare i Holland, England, Sverige och Norge bygger de vidare på sina förvridna världsbilder och drömmer om blod som ska flyta.

Breivik var en av oss men ville bli en av dem. Som vanligt bara lite för ensam, kaxig och självupptaget tonöv för att förstå när tiden är den rätta.

Inte så lite talar för att det kommer mera.

Lars Linder lars.linder@dn.se “

“Åsne Seierstad : ”En av oss. En berättelse om Norge”
Övers. Jan Stolpe Albert Bonniers förlag “

DN 20 nov 2013 : Åtalas efter broöppning.

“ Uppsala. Det polisbefäl i Uppsala som beordrade öppning av Hjulstabron, vilket ledde till att två män dog, åtalas misstänkt för tjänstefel.

Männen i 20-årsåldern var misstänkta för att ha smitit från en bensinnota på 288 kronor och jagades av polis. De forcerade den öppna bronss bommar, körde över kanten och drucknade.

Åklagaren åtalar nu befälet eftersom han dels anser att broöppningen innebar för stora risker i förhållande till det misstänkta brottet, dels att det inte var ”synnerligen angeläget” att genast stoppa bilen. Händelsen inträffade i mars i år.

TT “

DN 20 nov 2013 : Lundsberg.

“De åtalade eleverna går kvar på skolan”

“Nio 18-åriga elever och en 47-årig husfar åtalas för den händelse på Lundsbergs internatskola i höstas då en ung pojke brändes med strykjärn av flera äldre elever. “

“Samtliga åtalas för olaga hot alternativt ofredande, husfadern även för medhjälp till båda brotten, och två elever också för vållande till kroppsskada.

– Enligt min mening har hoten varit sådana att målsägandena kunde förväntas känna allvarlig rädsla för sin personliga säkerhet. I vart fall har de åtalade genom ett hänsynslöst beteende ofredat de yngre pojkar-na, säger tillförordnade vice chefsåklagare Niclas Wargren.

Av förundersökningen framgår att brännmärkningen kunde göras sedan dåvarande rektorn Staffan Hörnberg vid ett möte sagt att han ville se ”lite spänning” under kvällen, att rektorns ord fördes vidare till husfadern av en elev som var med på mötet, att husfadern sedan godkänt elevernas förslag att skrämmas med ett avstängt strykjärn.

Men löftet om att bara skrämmas gick över styr redan efter att två andra elever nollats i sitt gemensamma rum.

De äldre eleverna gick efter det vidare till ett annat rum och sa till de elever som bodde där att de hade pratat skit om de äldres elevhem och nu skulle få bokstaven B inbränd på sina ryggar, något som ingen av de yngre tog allvar.

En av dem såg hur de äldre tog fram ett strykjärn ur en väska innan de tvingades ned på golvet med ögonbindlar och skjortorna dragna över huvudet. De hörde strykjärnet kopplas in i vägguttaget, och att en av de äldre sa att ”nu ska det göra ont”.

Den ene eleven fick sedan ett varmt strykjärn på ryggen ett kort ögonblick. På Universitetssjukhuset i Örebro konstaterade läkare en andra gradens brännskada.

Den 47-årige husfadern förnekar brott, och säger att han tydligt sagt att allt som skedde under kvällen skulle vara frivilligt och att ”skrämselbiten hade de fått av rektorn”.

Styrelseordföranden för Lundsberg, Helena L’Estrade, säger att det som hänt är tragiskt för alla inblandade och att man under hela hösten har arbetat med att ge stöd till både de drabbade och de pojkar som nu åtalas.

– Vi har pratat om detta under hösten och de pojkar som nu åtalas bär på en oro över att det de har gjort inte bara har drabbat flera elever utan också hela skolan som ju riskerar sin framtid.

Trots händelsen har samtliga elever valt att gå kvar på skolan och det har också börjat nio tio nya elever under hösten Enligt L’Estrade har det aldrig varit någon tvekan om att de nu åtalade pojkarna skulle få stanna kvar på skolan. De nio har också fått prata igenom det som hänt med de yngre elever som drabbats.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se

Juan Flores juan.flores@dn.se

“Bakgrund.

Den nu åtalade händelsen den 24 augusti fick Skolinspektionen att omedelbart ingripa och några dagar senare stänga Lundsbergs internat-skola, som flera gånger tidigare fått liknande kritik av Skolinspektionen.

Efter en vecka upphävdes Skolinspektionens beslut av förvaltningsrätten, först interimistiskt och sedan i ett beslut som bekräftades av förvaltningsrätten och Kammarrätten.

Men Skolinspektionens krav på Lundsberg att åtgärda bristerna kvarstår och senast 28 november måste Lundsberg ha vidtagit åtgärder, enligt Skolinspektionens föreläggande.

Nio elever och en vuxen anställd på skolan åtalas.

Fyra elever är målsäganden, alltså brottsoffer. De har alla skrämts att tro att de skulle komma att brännas med ett strykjärn, anser åklagaren.

DN 20 nov 2013 : Undersökning. Unga i 47 länder om lycka, fred och våld.

“Många barn anser att alkohol orsakar våld”

“När barn i världen själva får komma till tals om vad som orsakar våld är de klarsynta: dåligt uppförande, alkohol och droger. Barn i utvecklingsländer pekar också på fattigdom och sociala konflikter som orsaker till våld.”

“Det visar en världsomspännande undersökning från Barnfonden och organisationen Childfund Alliance med 6 499 barn från 47 länder.

En av de sex frågor barnen fick svara på var vad de anser vara de viktigaste orsakerna till våld i sitt land. ”Dåligt uppförande”, som av barnen uppfattas som olydnad, lathet, girighet och ljugande, svarade en tredjedel i de rika länderna, och en fjärdedel i utvecklingsländerna. På andra plats kom fattigdom med 17 procent och alkohol och droger med 16 respektive 12 procent.

Men i Kambodja anser nio av tio barn att alkohol är den överlägset vanligaste anledningen till våld. Även i Mongoliet, Australien och Vietnam är det uppseendeväckande många, 53, 45 respektive 41 procent som pekar ut alkohol. I Kenya och Ghana anser cirka hälften av barnen att sociala konflikter är huvudorsaken till våld, och i Afghanistan anser sju av tio att krig är den främsta orsaken.

Carolina Ehrnrooth, generalsekreterare på Barnfonden, konstaterar att det viktigaste med undersökningen är att barn som aldrig annars hörs får komma till tals:

– Vad de säger är ibland hjärtskärande men det är mycket viktigt, säger Carolina Ehrnrooth.

Barns hjältar finns ofta i familjen. Men i Afrika och många utvecklingsländer är även politiska ledare och aktivister hjältar och föredömen för barnen oftare än på andra håll.

– Det kan vara förvånande att politiska ledare och aktivister är förebilder för många i utvecklingsländer. Man kan tolka det som att de barnen ser på nära håll att det politiska engagemanget är viktigt och kan leda framåt, säger Carolina Ehrnrooth.

Och om barnen själva skulle bli ledare och föredömen skulle de införa lag och ordning, satsa på säkerhet för alla barn, förbättra utbildningen och bygga fler skolor. Mest intresserade av att skapa bättre utbildning för barn är – kanske inte helt förvånande – barn från utvecklingsländer.

Och utbildning är vad som är allra viktigast för alla barn. När de sist i undersökningen ombes att välja sex av sexton viktiga förhållanden för sig själva och sin familj väljer 65 procent utbildning. Näst viktigast är säkerhet och skydd för kriminalitet, som nämns av strax över hälften, och på tredje plats hamnar jämlikhet mellan män och kvinnor som prioriteras av 46 procent.

Barnen som svarade i undersökningen är mellan 10 och 12 år. Svaren översattes till engelska och bearbetades av ett företag specialiserat på opinionsundersökningar. Undersökningen gjordes mellan maj och september i år.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se “

“Fakta. Frågorna

3 766 barn från 36 utvecklingsländer och 2 733 barn från elva rika länder fick svara på sex frågor.

1 Vad får dig att känna dig säker och lycklig?

2 Om du var ledare i ditt land, vad är det viktigaste du skulle göra för att skydda barn i ditt land från våld?

3 Vad anser du är de viktigaste orsakerna till våld i ditt land?

4 Vem är din hjälte?

5 Vad betyder fred för dig?

Den sjätte frågan, ”Vilka av dessa förhållanden är viktigast för dig och din familj”, hade 16 svarsalternativ där barnen fick välja sex av alternativen. “

DN 21 nov 2013 : Debatt. Rosa Taikon om 500 års förföljelse.

“Registrering av romer. Vem kan åtala sin egen regering?”

“ Registrering av romer är ingen nyhet. Det har förekommit ända sedan 1500-talet, när de första romerna kom till Sverige. Enligt svensk lag hade vem som helst som stötte på en zigenare rätt att döda denna – och få betalt för det.

Mellan åren 1914 och 1954 rådde inreseförbud för romer, en lag som fick förödande konsekvenser, då en uttalad utrotning av romer och judar pågick i Nazityskland under andra världskriget. 1922 grundas Rasbiologiska institutet i Uppsala, bland annat med uppgift att mäta skallar på samerna och se till att tattare och zigenare ska hållas utanför Sverige. 1933–1975 steriliseras tusentals människor, bland annat romer, i namn av ”antropologisk forskning”. Tre år innan jag är född, år 1923, står det i en statlig utredning: ”Då zigenarnas inordning i samhället hos oss synes vara ett olösligt problem är enda utvägen att på ett eller annat sätt få zigenarna ut ur landet.”

Jag och andra romer har hemska minnen från vår barndom när poliser och kommunalmän kom till våra läger och såg till att vi ”packade” oss iväg från den plats vi hade hyrt.

Denna och inhumana och diskriminerande situation med anor från 1500-talet pågår fram till 1963, då Katarina Taikon skriver sin första sociala bok ”Zigenerska”, som följs av ytterligare sex böcker. Hennes böcker blir de som öppnar dörrarna in till samhället för de svenska romerna på 60-talet.

Vi romer har blivit registrerade och kategoriserade, inte bara av regering och polis. Också charlataner som kallar sig folklivsforskare som fyllt uppslagsverk och konversationslexikon med beskrivningar i stil

med denna: ”Zigenare är ett mörkt folk, med svarta stirrande ögon, obenägna till hårt arbete. Deras främsta inkomstkälla är baserad på stöld, tiggeri och spådom”, står det på ett ställe.

Självklart är romerna inga änglar. De är precis som alla andra i samhället. Det finns ärliga romer, oärliga romer, till och med kriminella romer. Men om en rom har begått ett brott ska det beivras på den person som har begått brottet och inte som nu i polisens register. Då blir vi alla romer – även små barn – också brottslingar.

2010 har jag ett föredrag med bildvisning på Kulturhuset i Stockholm. Efteråt kommer integrationsminister Erik Ullenhag fram till mig och ber om ett samtal. Han talar om att det ska skrivas en ”vitbok” om hur regeringen kränkt och diskriminerat romerna under 1900-talet och ber om förslag på romer som han kan vända sig till med frågor. Ofta har jag tänkt på vårt samtal på Kulturhuset och önskat att man hade tillsatt en sanningskommission i stället för en ”vitbok”. Något är dock bättre än inget; Erik Ullenhag gör trots allt en enorm insats för att stävja rasism och fördomar mot romer.

Men efter DN:s avslöjande om Skånepolisens romska register stärks ändå min undran – när man nu kommer fram till slutsatsen att det är ”Sveriges regering” som ytterst bär skulden för det senaste århundradets diskriminering av romer: Vem kan väcka åtal mot och sakföra sin egen regering?

I kväll kan DN:s Niklas Orrenius vinna Stora journalistpriset för sitt avslöjande om Skånepolisens hemliga register över romer.

Rosa Taikon “

Pengar

Finansminister

[Magdalena Andersson](#)

Ej i riksdagen

Ekonomisk-politisk talesperson

Finansmarknadsminister

[Olovsson, Fredrik \(S\)](#)

Vice ordförande i finansutskottet

Talesperson i finansutskottet

Skatteminister (ny)

[Jakobsson, Leif \(S\)](#)

Vice ordförande i skatteutskottet

Talesperson i skatteutskottet

Socialförsäkringsminister

[Eneroth, Tomas \(S\)](#)

Vice ordförande i socialförsäkringsutskottet

Talesperson i Socialförsäkringsutskottet

Ovanstående är från 8 maj 2013. Har några förändringar skett? Vilka?

Socialdemokraternas hemsida. Politik A-Ö, November 2013:

[A-kassan](#)

[Föräldraförsäkring](#)

[Pension](#)

[Sjukförsäkringen](#)

[Skatter](#)

[Tillväxt](#)

[Trygghetsförsäkringar](#)

DN 25 okt 2013: Svenskarnas konsumtionsplaner.

“Sänkta skatten går mest till sparande”

“Hälften av svenskarna tänker spara mer om skatten sänks. För de som tänker konsumera står resor och renovering av bostaden högst upp på önskelistan, visar en ny undersökning som DN tagit del av.”

“Regeringen planerar att sänka skatterna genom ett nytt jobbskatteavdrag. Men de extra pengar som hushållen får kommer inte bara att gå till ökad konsumtion.

Nästan hälften, 48 procent, av de tillfrågade i banken Nordeas senaste börsbarometer säger att de främst kommer att öka sitt sparande. Totalt 22 procent säger att de tänker öka sin konsumtion och 30 procent säger att de inte vet.

– Det har verkligen betydelse vad vi gör med ett överskott och vi kan behöva konsumera en del för att hålla hjulen i gång. Men jag tycker att man måste göra en egen bedömning av sin ekonomi om man ska konsumera eller spara mer, säger Ingela Gabrielsson, privatekonom på Nordea.

På frågan om vad svenskarna planerar att konsumera mera av får semester och resor flest svar följt av renovering av bostad och köp av kläder och skor.

Ingela Gabrielsson tror att rot-avdraget som ger skattelättnader bidrar till att många tänker renovera.

– Men man ska se till att inte dras med i någon inredningshopp utan det är viktigt att enbart investera det man tänkt, säger Ingela Gabrielsson.

Förutom att många tänker spara pengar tyder flera andra svar i undersökningen på en försiktig inställning hos svenskarna för närvarande.

Bland annat säger 59 procent att de tänker öka sitt sparande i konton och räntefonder. På andra plats med 35 procent kommer amortering av lån. Bägge är säkra sparformer. Först på tredje plats kommer de mer riskfyllda sparandet med aktier eller aktiefonder som 24 procent planerar att öka. De tillfrågade fick ange flera svar.

Andelen börspessimister har också ökat jämfört med förra kvartalet. Nu tror 23 procent att börsen kommer att gå ned det kommande året, 8 procentenheter fler än förra kvartalet. 37 procent tror på en börsuppgång, vilket är 4 procentenheter lägre än i förra undersökningen.

35 procent tror att aktier kommer att ge bäst avkastning det kommande året, medan 23 procent angav att alternativa investeringar som hedgefonder, fastigheter eller råvaror kommer att ge bäst avkastning.

När svensken ska bedöma risken i sitt egen sparande säger nära hälften, 44 procent, att de har låg risk eller mycket låg risk. Bara 1 procent angav att de hade hög risk.

Undersökningen gjordes i början av oktober när de amerikanska budgetförhandlingarna pågick. Den bygger på intervjuer med 1 011 personer i åldern 18–65 år.

Hasse Eriksson hans.eriksson@dn.se “

DN 25 okt 2013: Krönika. Johan Schück:

“Räntan är ett dåligt vapen mot svenskarnas skulder”

“Riksbankens penningpolitik sitter fast i motsättningar. Reporäntan sänks inte, trots låg inflation, beroende på hushållens höga skuldsättning. Ändå fortsätter skulderna att öka, vilket visar att räntan inte är ett effektivt medel. “

“Reporäntan ligger som väntat kvar på 1,0 procent. Räntebanan, som är Riksbankens prognos för räntan tre år framåt, ändras visserligen något. Men fortfarande är det inte aktuellt med någon räntesänkning, medan avsikten är att räntehöjningar ska inledas vid slutet av nästa år.

Riksbankens räntebesked på torsdagen innebär inga större förändringar. Enligt riksbankschefen Stefan Ingves är justeringen av räntebanan, som kan se ut som en liten sänkning, enbart av teknisk karaktär. Någon penningpolitisk signal är det inte fråga om.

I stället placerar Riksbanken sig i vänteläge tills återhämtningen i ekonomin har hunnit tillräckligt långt. Räntebanan pekar mot oförändrad penningpolitik i ännu ett år och därefter gradvisa räntehöjningar upp mot 2,75 till 3,0 procent i slutet av 2016.

Allt är givetvis under förutsättning att ekonomin utvecklas som väntat. Räntebanan är en prognos, inte ett löfte, som riksbankschefen brukar säga.

Men detta är inte hela sanningen. Stefan Ingves vill också påverka förväntningarna hos hushållen, som han anser vara alltför optimistiska om låga boräntor framöver. Enligt Riksbanken medför detta en risk att de lånar för mycket och att bostadspriserna pressas upp till ännu högre

nivåer.

Något medel att motverka detta, ut-över ordets makt, sitter dock inte Stefan Ingves för tillfället med. En utebliven räntesänkning är inget som biter, särskilt som man redan tidigare har gett denna inriktning till känna. Hushållen tycks inte bry sig, vilket framgår av att de tvärtom väntas låna ännu mer.

Skuldökningen bryts inte ens av de räntehöjningar som enligt Riksbanken ska komma längre fram. Slutsatsen måste bli att reporäntan inte är något effektivt verktyg att påverka denna utveckling, ens på några års sikt.

Reporäntan kan däremot, i andra sammanhang, vara ett kraftfullt medel. Men eftersom inga ändringar – i någondera riktningen – är aktuella inom det närmaste året, blir penningpolitiken relativt passiv.

Så behöver det inte vara. Vice riksbankschefen Martin Flodén, som även denna gång reserverade sig för räntesänkning, betonade i en DN-intervju förra månaden att man borde kunna både sänka och höja reporäntan oftare. Det skulle förstås vara fullt möjligt, förutsatt att fler i direktionen vill något liknande.

Nu tycks det dock som om positionerna i Riksbankens direktion förblir låsta, med Karolina Ekholm och Martin Flodén som ständiga reserveranter. Majoriteten, med Stefan Ingves i spetsen, är inte villig till räntesänkning. Det pekar mot att penningpolitiken förblir händelsefattig, åtminstone ett år till.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN 27 okt 2013: Fondsparande – bit för bit.

“Vi sparar lika mycket utomlands som i Sverige”

“I dag står globalfonder på schemat. De är viktiga för svenska sparare eftersom vi har nästan lika mycket pengar placerade utomlands som i hemlandet. “

“1 Vad är en globalfond?”

Det är en fond som investerar i aktier i företag på många håll i världen.

2 När ska jag spara i en globalfond?

Det är ett bra alternativ för den som ska börja spara i aktiefonder. Eftersom fonderna placerar i olika bolag och på flera marknader blir risken lägre jämfört med en fond som bara investerar i ett enskilt land. Det kan också vara bra för den som har allt sparande i Sverigefonder. Genom att placera en del i globalfonder minskar risken i sparandet lite.

3 Finns det skillnader?

Fonderna kan ha olika inriktning. Det vanligaste är bredare alternativ där fördelningen mellan innehaven speglar den ekonomiska situationen i världen. Det innebär att det finns mycket aktier från företag i USA och Europa i fonderna. En sort där det dras till sin spets är indexfonder, som bara skuggar utvecklingen efter hur fördelningen av bolag ser ut. I andra fonder letar förvaltarna mer efter aktier som de tror på och sneglar inte så mycket på fördelningen mellan olika länder. Det finns också alternativ som bara tittar på mindre företag.

4 Vad kostar globalfonderna?

De är ofta dyrare än Sverigefonderna. Genomsnittsavgiften för en globalfond är 1,92 procent mot 1,17 procent för Sverige-fonder.

5 Var finns de?

De flesta stora fondbolag har en egen globalfond. På fondtorg och i premiepensionssystemet finns ett stort antal globalfonder att välja på bland annat från utländska aktörer.

6 Är de bra?

I år har de som haft globalfonder haft en bra utveckling med en uppgång på 16 procent i genomsnitt. Många av de stora börserna har gått upp kraftigt samtidigt som globalfonder inte har så stor andel av tillväxtmarknader som haft ett dåligt år. På längre sikt ligger globalfonderna klart efter Sverigefonder. De har dock gett en positiv avkastning både på kortare och längre tidsperioder.

7 Vad har de för risker?

Eftersom det är aktiefonder måste man räkna med att de kan falla i värde. Om det blir stor oro på börserna är risken avsevärd att de sjunker rejält.

För svenska sparare finns det också en valutarisk. Om den svenska kronan stärks minskar värdet på spararens konto när de utländska valutorna räknas om till kronor. För globalfonder där det kan finnas flera valutor inblandade är risken inte lika extrem som för exempelvis en USA-fond. Men på senare år har valutaeffekten påverkat avkastningen negativt för svenska sparare.

Hasse Eriksson hans.eriksson@dn.se “

“Bra att tänka på

Det går bra att göra en egen blandfond genom att välja en del av sparandet i en aktiefond och en del i en räntefond. Tänk på att låga avgifter är en fördel om du ska spara under flera år. “

DN 28 okt 2013: Börskrönika.

“Thorbjörn Spängs: Den starka svenska kronan kostar industrin miljarder”

“Flera av börsens tungviktare lider av den svenska kronans styrka som tär hårt på resultaten. “

“Ett större bekymmer för koncernledningarna borde vara den mycket svaga efterfrågan ute på avsättningsmarknaderna.

När kronan stärks gentemot andra valutor som dollar och euro uppstår ett bekymmer för de svenska exportföretagen. Hur stort eländet blir varierar från fall till fall. Exportvarorna blir hur som helst dyrare på de marknader där de säljs.

För drygt ett år sedan började flera av näringslivets toppchefer med Industrivärdens ordförande Sverker Martin-Löf i spetsen klaga högljutt över den starka svenska kronan. Toppcheferna ville, ja krävde, att Riksbanken skulle sänka räntan för att pressa ner kronans värde.

Riksbankschefen Stefan Ingves har dock klokt nog vägrat att gå näringslivet till mötes i räntefrågan.

Både dollarn, yenen och euron är ju emot oss, konstaterade Ericssons vd Hans Vestberg i veckan när han förklarade telekomjättens resultat för tredje kvartalet. Men trots att kronan tynger Ericssonkoncernens resultat tycker Hans Vestberg inte att tiden är mogen för att byta till en mer neutral koncernvaluta.

Och i de kvartalsrapporter som hittills presenterats spökar som sagt den svenska valutan för flera av de stora svenska exportbolagen. Kullagertillverkaren SKF, industrikoncernen Atlas Copco, buss- och lastbilstillverkaren Scania och stålkoncernen Sandvik är bara några exempel.

Electrolux och Atlas Copco hör också till de bolag som känner av växelkurserna. Enbart för Atlas Copco blev den negativa valutaeffek-

ten 750 miljoner kronor under årets sex första månader. För buss- och lastbilstillverkaren Scania var valutans negativa effekt 6 procent på omsättningen som var 19,7 miljarder kronor tredje kvartalet.

I fallet Ericsson handlar det enligt Hans Vestberg om miljardbelopp som ”försvinner” på grund av kronans ställning mot andra valutor.

Hittills under årets nio första månader landar Sandviks valutakursförluster på totalt 900 miljoner kronor. Bolagets vd Olof Faxander befarar att koncernens vinst kommer att pressas med ytterligare 350 miljoner kronor det fjärde kvartalet.

Frågan blir hur uthålliga exportbolagen är om den svenska kronans växelkurs blir fortsatt stark. Håller trenden i sig går det inte att utesluta att de väljer att lägga sina framtida produktionsinvesteringar utomlands, något som givetvis påverkar svenska arbetstillfällena.

Sandvik har redan satt i gång ett arbete för att se över ”produktionsstrukturen”.

Ett större bekymmer för koncernledningarna borde vara den mycket svaga efterfrågan ute på avsättningsmarknaderna, inte minst i Europa. Att gå och hoppas på en svagare krona är definitivt inte det bästa sättet för svensk exportindustri att tackla problemen.

Sverige valde för drygt 20 år sedan att hålla sig med en flytande växelkurs. Det innebär att när landet går bättre än sin omvärld blir kronan starkare. I ett omvänt läge får exportföretagen en konkurrensfördel.

Så är spelreglerna och de är bara att acceptera tills vidare.

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

DN 5 nov 2013: Expertens tips.

“Pensionär och företagare – så tjänar du mest”

“Jobbskatteavdragets effekter för småföretagare väcker hela tiden nya frågor. Och det är inte så konstigt. Reglerna kring detta avdrag kullkastar nämligen alla principer som kan tyckas naturliga“

“Ta exempelvis läsarna Anna, 64 år, och Sven, 67 år, som tillsammans har ett aktiebolag med bra lönsamhet och sparat i pensionsförsäkringar i 25 år.

– Jag är ju pensionär, så jag tar ut pension och ingen lön, säger Sven.

– Och jag väntar med att ta ut pension tills jag bli pensionär, säger Anna.

Men för dem är det skattemässigt bäst att göra precis tvärtom – att Anna tar ut pension innan hon blir pensionär och att Sven tar ut lön.

Detta beror på att arbetsinkomster men inte pensionsinkomster ger jobbskatteavdrag. Från och med det år man fyller 65 är dessutom jobbskatteavdraget extra stort för de första 100 000 kronorna av kön eller överskott i en enskild firma. 20 procent av inkomsten blir då en ren skattesänkning.

Men det tillkommer väl sociala avgifter, undrar en läsare.

Jo, men dessa är sänkta till 10,21 procent från den åldern. Den avgiften höjer också den framtida pensionen med nästan lika mycket som vad man betalat in.

För en företagare med stabil vinst är ofta denna strategi bäst:

Börja ta ut från den privata pensionsförsäkringen och kanske också från den allmänna pensionen när du är i 60-årsåldern. Minska ditt eget vinstuttag eller din egen lön genom att sätta av en del av vinsten till periodiseringsfond och expansionsfond.

Försök ta ut minst 100 000 kr per år från och med det år du fyller 66 år. Det som avsatts till periodiseringsfond och expansionsfond tas då samtidigt upp till beskattning.

Anders Andersson anders@driva-eget.se “

“Anders Andersson är Driva Egets och DN:s expert på småföretagande. Ställ dina frågor till anders@driva-eget.se “

DN 6 nov 2013 : Eurokrisen.

“Ljusning i EU dröjer”

“Bryssel. EU:s finanskommissionär Olli Rehn har många gånger förutspått vändpunkten efter eurokrisen. Men han tvingas ständigt skjuta upp tidpunkten. Nu står hans och EU-medborgarnas hopp till Europeiska centralbanken och de tyska regeringsförhandlingarna.”

– Det finns allt fler tecken på att den europeiska ekonomin har nått en vändpunkt, upprepade Olli Rehn även på måndagen när han presenterade kommissionens höstprognos.

Men i själva verket var prognosen till och med dystrare än majprognosen, och han medgav att det kommer att dröja innan det blir fler nya jobb efter krisen.

– Det är för tidigt att utropa seger, tillade Rehn som en förvarning om att det kan bli fler förskjutningar i tidtabellen.

EU-kommissionen räknar med en ekonomisk nedgång på 0,4 procent i år i euroländerna, som vänds till en svag tillväxt på 1,1 procent nästa år. Arbetslösheten väntas ligga på 12,2 procent i år och på 11,8 nästa år.

För hela EU räknar kommissionen med nolltillväxt i år och en ökning med 1,4 procent 2015.

EU-kommissionen skriver också ned prognosen för Sverige till 1,1 procent i år, jämfört med majprognosen på 1,5 procent. För 2015 och 2016 tror kommissionen dock på en betydligt högre tillväxt på 2,8 respektive 3,5 procent.

Olli Rehn förklarade de försämrade utsikterna med att den ekonomiska utvecklingen i omvärlden försämrats. Men möjligheterna att kontra det med stimulanspolitik på hemma-plan är mycket små eftersom EU:s ekonomiska mantra fortfarande är att medlemsländerna måste minska de stora budget-underskott och statskulder de dragit på sig under finanskrisen.

– Vi måste fortsätta modernisera den europeiska ekonomin för att skapa hållbar tillväxt, formulerade Olli Rehn budskapet och upprepade kraven på minskade underskott i Frankrike, Italien, Nederländerna, Grekland och Portugal.

Men mitt i tiraderna om ”fortsatta strukturreformer” och nedskärningar fanns det ändå två förhoppningar om åtgärder som kan förändra den dystra utvecklingen. Olli Rehn hoppas att Europeiska centralbanken och Tyskland ska vidta åtgärder för att stimulera tillväxten.

Han pekade på att inflationen har sjunkit till 0,7 procent och ligger ”klart under ECB:s mål” om 2 procent. Men på en direkt fråga ville han inte uppmana centralbanken att sänka räntorna.

– ECB är en självständig institution och jag vill inte uttala det självklara, sade han.

Samtidigt kritiserar Tyskland av både Internationella valutafonden och den amerikanska regeringen för sin strama finanspolitik och landet uppmanas att stimulera den inhemska konsumtionen för att jämna ut det stora överskottet i bytesbalansen på 7 procent i år. Rehn uttryckte sig försiktigare:

– Tyskland bör fortsätta sin reformpolitik för att stärka den inhemska efterfrågan, sade han.

Därmed ställde han sig i praktiken på Socialdemokraternas sida i de pågående regeringsförhandlingarna i Tyskland, där S krävt höjda minimilöner och stora investeringar i infrastruktur.

Henrik Brors henrik.brors@dn.se “

“Fakta.

Flest utan jobb i Spanien

Beräknad tillväxt och arbetslöshet i ett antal EU-länder 2014

Tillväxt i procent av BNP

Arbetslöshet i procent av arbetskraften

Lettland 4,1 10,3

Sverige 2,8 7,9

Polen 2,5 10,8

Storbritannien 2,2 7,5

Slovakien 2,1 13,7

Ungern 1,8 10,4

Irland 1,7 12,3

Tyskland 1,7 5,3

Frankrike 0,9 11,2

Portugal 0,8 17,7

Italien 0,7 12,4

Grekland 0,6 26,0

Kroatien 0,5 16,7

Spanien 0,5 26,4

Slovenien -1,0 11,6

Cypern -3,9 19,2

Euroländerna 1,1 12,2

(inkl Lettland)

EU totalt 1,4 11,0

Källa: EU-kommissionens höstprognos/TT “

DN 8 nov 2013: Krönika.

“Johan Schück: Räntebeskedet ökar trycket på Riksbanken att följa efter”

“Europeiska centralbanken, ECB, sänker sin styrränta till rekordlåga 0,25 procent. Beslutet kom överraskande, även om det kan motiveras med den senaste tidens låga inflation. “

“På torsdagseftermiddagen kom beskedet att ECB sänker styrräntan från 0,5 procent till 0,25 procent. Det förvånade många som maximalt hade räknat med antydanden om en räntesänkning i december. Men ECB-chefen Mario Draghi föredrog att ta initiativet och fick med sig en majoritet i det styrande ECB-rådet där alla de 17 euroländernas centralbanker finns representerade.

Vid den följande presskonferensen motiverade han räntesänkningen med de senaste inflationssiffrorna, som visar en prisökning på endast 0,7 procent i oktober. Denna nedgång från 1,1 procent i september var oväntad och bedöms som relativt varaktig. Inflationstakten har därmed kommit långt ifrån ECB:s riktmärke att priserna ska stiga med närmare 2 procent per år.

Men skälen för räntesänkningen är nog fler än så. Eurokrisen är inte över, även om det finns svaga tecken på en ljusning. Men det finns god anledning för ECB att stötta återhämtningen när det nu sakta börjar vända i krisländer som Spanien och Portugal.

Eurons styrka mot andra valutor – förutom svenska kronan – har blivit ett alltmer påtagligt hinder för en vändning, eftersom euroländerna tappar konkurrenskraft. ECB nämner inte denna fråga, men klart är att sänkt styrränta pekar mot en svagare euro, vilket ger behövlig draghjälp åt exporten.

Lägre ränta innebär också en stimulans genom minskade lånekostnader för hushåll och företag i euroländerna. Hur stor den effekten blir är dock osäkert, eftersom kreditgivningen hålls tillbaka av att banksystemet inom euroländerna är i olag. De korta marknadsräntorna var dessutom mycket låga redan före ECB:s räntesänkning.

Men själva handlingen har också betydelse. Signaleffekten ska inte underskattas när ECB visar att man vill göra vad man kan för att få fart på ekonomin. Mario Draghi säger sig vara beredd till ännu mer, utan att närmare specificera vad det innebär. Men bland tänkbara åtgärder finns mer än enbart sänkt styrränta.

ECB-chefens sätt att uttala sig påminner om när han sommaren 2012 sade sig vara beredd till vad som helst för att värna euron, med tillägget ”och tro mig, det kommer att vara tillräckligt”. Den gången räckte det för att vända en hotfull situation där många ifrågasatte valutans överlevnad. I dag finns fortfarande stora problem inom euroområdet, men inte av den omfattningen som förra året.

Frågan blir då vad mer som kan komma, utöver torsdagens räntesänkning. Rent tekniskt går det att sänka styrräntan ytterligare något, vilket Mario Draghi också påpekade. Men detta är mindre väsentligt än utfästelsen att man ska behålla den låga räntan under en utdragen period – vilket markerar att det inte rör sig om något tillfälligt utspel.

Vid mötet på torsdagen bestämde man också att förlänga sitt pågående likviditetsstöd till euroländernas banker till mitten av 2015. Det beskedet är viktigt, särskilt som ECB snart ska sätta i gång med stresstester av bankerna. Det blir en påfrestning som vissa av dem nog inte klarar, men samtidigt gäller det att undvika en utredd bankkollaps.

Ännu är Mario Draghi inte beredd att säga mer om vad som kan komma. Men han har tidigare visat sig beredd att ta konflikt med tyska Bundesbank när det gäller möjligheten för ECB att stödköpa

krisländers stats-obligationer. Andra okonventionella åtgärder kan behöva prövas, liknande vad centralbankschefen Ben Bernanke har gjort i USA.

Hur påverkas då Sverige, som sitter på läktaren, av vad som nu händer?

Ett kort svar blir att det är positivt om euroländerna kommer snabbare ur krisen, särskilt som närmare 40 procent av svenska exporten går dit. Negativt för företagets konkurrenskraft är däremot om kronan skulle stärkas kraftigt mot euron. Trycket ökar på Riksbanken att följa efter ECB och sänka räntan, även om det tycks vara långt till ett sådant beslut.

Johan Schück johan.schuck@dn.se

Samhällsekonomsisk krönikör. “

Euroländerna: Inflationen

BNP-utvecklingen

Arbetslösheten

DN 13 nov 2013 : Inflationen oväntat låg.

“Räntan kan sänkas redan före jul”

“**Kommentar.** Chansen att Riksbanken ska sänka reporäntan före årsskiftet ökar väsentligt. Det beror på de oväntat låga inflations-siffror för oktober som kom i går, liksom på Europeiska central-bankens räntesänkning i slutet av förra veckan. “

“**Riksbanken** brukar inte reagera snabbt utan hellre ta ordentlig tid på sig. Men den här gången kan det bli annorlunda. Trycket att sänka ser ut att växa fram till nästa ordinarie räntebesked, den 17 december. Den låga inflationen är det tydligaste skälet. Inflationstakten, mätt med konsumentprisindex, låg i oktober på -0,1 procent – en minskning med 0,2 procent-enheter mot föregående månad. Viktigaste skälet är att matpriserna har sjunkit mer än väntat.

Man skulle kunna tala om deflation, alltså fallande priser, men det är knappast rimligt på det här stadiet. Klart är däremot att inflationen ligger långt under Riksbankens mål på 2,0 procent, också om man ser på den underliggande inflationen där effekterna av ränteförändringar är borttagna. Då har priserna stigit med 0,6 procent under senaste tolv månaders-perioden.

Låg inflation var också anledningen till att Europeiska centralbanken, ECB, sänkte sin styrränta från 0,5 procent till 0,25 procent. Så långt ned kommer nog inte Riksbanken, även om man justerar ned från nuvarande 1,0 procent.

Men en minskad ränteskillnad mot ECB behövs om inte kronkursen ska riskera att bli starkare, vilket i så fall trycker ned inflationen ännu mer. En räntesänkning minskar då också pressen mot exportindustrin som annars kan gå på knäna.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN 15 nov 2013 : Finansinspektionen höjer riskvikter.

“Så mycket dyrare blir bolånet med nya krav”

“Bolånen blir upp till 0,2 procentenheter dyrare nästa år. Det kan bli följderna när Finansinspektionen (FI) kräver att bankerna ska binda mer kapital för att täcka för svenskarnas ständigt stigande aptit på bolån. Samtidigt kräver FI att bankerna ska hålla igen på utdelningar till aktieägarna. “

“Finansinspektionen, Riksbanken och regeringen har alla i olika tonarter varit bekymrade över hur snabbt svenska hushåll har ökat sina lån.

FI svarar därför med att höja de så kallade riskvikterna för bolån, från dagens 15 till 25 procent. Det betyder att bankerna måste binda drygt 30 miljarder kronor mer i kapital i förhållande till sin utlåning till bostäder.

Om hela kostnaden för bankerna vältras över på kunderna kan ett bolån i snitt öka med som mest 0,2 procentenheter efter ränteavdrag.

– Men vi tycker att det är rimligt att även bankägarna tar en del av kostnaden, sade FI:s generaldirektör Martin Andersson på en presskonferens på torsdagen.

Inspektionen konstaterar dock själv att det är en ”trubbig åtgärd” och att effekten på bolåneräntorna kanske helt uteblir. FI vill ha igenom höjningen också för att bankerna ska ha större buffertar för den händelse att Sverige får en bostadsbubbla som spricker.

Martin Andersson räknar också med att en höjning får en annan följd än att dämpa viljan att ta nya lån.

– Vi tror att det kommer att öka amorteringarna på sikt. Det kommer också att ligga i bankerna eget intresse, sade han.

Johan Hansing, chefsekonom på Bankföreningen är skeptisk.

– Det är klart att det blir dyrare, men i hushållets plånbok är det ändå inte så mycket, säger han.

Han vill i stället se åtgärder för att stärka viljan att amortera och att genom skattesystemet gynna sparande i stället för lånande.

FI kan inte höja riskvikterna än. Myndigheten väntar på en lagändring som troligen kommer i början av nästa år och som ger FI större möjligheter att ingripa.

FI har också genomfört ett så kallat stresstest på de fyra storbankerna. De har simulerat en kraftigt försämrad konjunktur under åren 2014–16, vilket ger sammanlagda kreditförluster i bankerna på 260 miljarder. Det klarar de, men två av bankerna, SEB och Nordea skulle tvingas att stärka sina buffertar.

Finansinspektionen tycker också att bankernas marginaler till buffertarna är väl små.

– Det pekar på att de bör vara mer konservativa i sina kapitalplaner och på sikt bör de vara mera återhållsamma med återköp av aktier och utdelningar, sade Malin Omberg, chef för staben för ekonomisk analys på FI.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

“Fakta. Så fungerar riskvikterna

En bank måste hålla ett visst eget kapital i förhållande till sin utlåning. Det kallas för kapitalkrav. De svenska storbankerna ska ha 12 procents kapitalkrav år 2015.

Banker har olika typer av utlåning som alla är olika riskfyllda. Priset för lånet, räntan, avgörs av den vikt risken har jämfört med andra lån och placeringar. Ju högre riskvikt, desto mer riskfylld är verksamheten som lånet går till.

När man väger risken för utlåning gör man det i förhållande till bankens kapitalkrav.

Har man en riskvikt på **15 procent** på bolån och ett kapitalkrav på 12 procent betyder det att banken, för ett lån på en miljon, måste hålla 18 000 kronor. Det är en kostnad för banken, eftersom de inte kan låna ut de 18 000 kronorna.

Med en riskvikt på **25 procent** krävs att banken håller 30 000 kronor för miljonlånet. Det är kostnaden för de extra 12 000 kronorna som Finansinspektionen uppskattar skulle kosta en bolåntagare 0,2 procentenheter i högre ränta.

DN

DN 15 nov 2013 :

”Om kronan stabiliserar sig kring 9 kronor mot euron innebär det en dramatisk förbättring för företagen.”

Mauro Gozzo, chefsekonom på Business Sweden om kronans försvagning som gynnar exportföretagen. Exportchefsindex landade på 56,0 för fjärde kvartalet 2013, en liten nedgång från 56,5 under kvartalet innan.

TT “

DN 15 nov 2013 : Efter DN:s avslöjanden. Riksrevisionen slår larm om skatteutbetalningar

“Ingen granskar statens momsmiljarder”

“En lucka i lagen tvingar Skatteverket att dela ut mer än 30 miljarder kronor i momskompensation varje år – utan någon som helst kontroll. Hur mycket som betalas ut på fel grunder är det ingen som vet. Nu slår Riksrevisionen larm.”

“Skatteverkets blankett ”Rekvisition Mervärdesskatt statliga myndigheter” är allt som behöver fyllas i för att en myndighet ska kunna kvittera ut kompensation för sina kostnader för moms.

På blanketten fyller myndigheten i vilken summa som är aktuell och på vilket konto pengarna ska sättas in.

Någon kontroll av underlagen görs aldrig.

Enligt en ny granskningsrapport från Riksrevisionen saknar Skatteverket med nuvarande lagstiftning mandat att kontrollera om momskraven är riktiga.

– Det är en kontrollfri zon eftersom det inte finns någon myndighet som kan kontrollera den ingående momsen. Vi betalar ut men kontrollerar inte, säger Henrik Lund, verksamhetsutvecklare på Skatteverkets huvudkontor.

I fjol betalade Skatteverket ut 31,5 miljarder kronor i momskompensation till statliga myndigheter.

Riksrevisionen granskning visar dock att det förekommer fel – i vilken omfattning är det ingen som vet.

– Det är svåra regler så det är lätt att göra fel, det visar Riksrevisionen siffror också, säger Henrik Lund.

Rätten till momskompensation är begränsad på ett antal punkter, bland annat för representation.

Dagens Nyheter avslöjade ifjol hur flera myndigheter felaktigt krävt tillbaka för mycket momskompensation för representation. Säkerhetspolisen hade till exempel under många år konsekvent krävt tillbaka all moms trots att de inte hade rätt till det.

Tillväxtverket bokförde sin omtalade personalfest på Grand Hôtel som seminarium för att kunna få tillbaka hela kostnaden för momsen.

Riksrevisionen tittade i sin granskning på hur fem olika myndigheter skötte sin momsredovisning gällande representation.

– Det vi såg var att de trodde att de hade koll men när vi sedan gick ner och tittade i underlagen så var det inte helt korrekt. På alla fem myndigheter fanns det någon typ av fel, säger Anna Hansson, projektledare på Riksrevisionen.

Även om kostnader för representation inte är så omfattande är det enligt Anna Hansson en viktig princip att det sköts rätt.

– Det ställs väldigt höga krav på företag att redovisa skatter och avgifter rätt. Och det är väldigt kännbart för en enskild näringsidkare om Skatteverket upptäcker fel. Då måste man ställa mycket höga krav även på det offentliga, säger Anna Hansson.

Riksrevisionen upptäckte också att Skatteverket och myndigheterna i över 20 år helt missat att tillämpa en momslag som gäller fastighets-tjänster.

Enligt lagen ska staten av konkurrensskäl momsbelägga sina egna kostnader för underhåll av fastigheter, så kallad uttagsskatt. Men granskningen visade att i princip har inte någon myndighet betalat uttagsskatten.

– Att man inte tillämpar lagen leder i vissa fall till en snedvridning av konkurrensen mellan staten och det privata, säger Anna Hansson.

Rent teoretiskt handlar det om enorma belopp som myndigheterna skulle betala. Om lagen följdes skulle det kunna få till följd att det tvärtom blev dyrare för staten att utföra vissa arbeten i egen regi.

Riksrevisionen larmar nu om att lagen måste ändras både när det gäller uttagsskatten och Skatte-verkets möjlighet att kontrollera momskompensation.

– Det är lite anmärkningsvärt att det sett ut så här i 20 år, tycker vi. Vi kan inte ha en lagstiftning som ingen följer. Lagen måste se över så att den anpassas efter de här förhållandena, säger Anna Hansson.

Även Skatteverket tycker att situationen är otillfredsställande.

– Vi tycker inte att momsen ska vara en kontrollfri zon och ska det kontrolleras av någon så är det naturligt att det är vi, säger Henrik Lund.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“Fakta.

Granskning efter DN:s avslöjanden 2012

I rad avslöjande artiklar visade DN hur flera myndigheter slarvade och trixade med redovisningen av moms i samband med representation. Säpo hade under flera år konsekvent begärt tillbaka all moms trots att de inte hade rätt till det. Enligt tidigare generaldirektören Anders Danielsson kände de inte till reglerna.

Även Tillväxtverkets redovisning av moms väckte frågetecken. I Riksrevisionens rapport anger man medierapportering om myndigheters slarv med moms som ett motiv till granskningen.

Mattias Carlsson”

DN 16 nov 2013 : Inflation. Karolina Ekholm vill sänka reporäntan

”Risk att Riksbankens förtroende tar skada”

“Senaste tidens låga inflationssiffror stärker argumenten för en räntesänkning i december. Det menar vice riksbankschefen Karolina Ekholm som länge har pläderat för sänkt reporänta. Riksbankens trovärdighet kan skadas av att man under lång tid avviker från inflationsmålet, anser hon. “

– Riksbankens inflationsmål på två procent är grunden för vårt mandat från riksdagen. Därför är det viktigt att vi inte lägger på oss andra uppgifter som gör det svårare att nå dit, betonar Karolina Ekholm.

Ekholm syftar på att majoriteten i Riksbankens direktion vill använda reporäntan för att hålla emot en ökning av hushållens skulder. Enligt henne hålls räntenivån alltför hög utan att skuldsättningen i någon större utsträckning påverkas. Däremot ligger inflationen långt under två procent, samtidigt som uppgången i ekonomin går trögare och arbetslösheten sjunker i långsammare takt.

– Risken finns att Riksbanken får ett trovärdighetsproblem som visar sig om allmänhetens inflationsförväntningar inte stannar kvar kring två procent utan sjunker till en lägre nivå. Men dit har vi ännu inte kommit än och det är något som går att undvika, framhåller Karolina Ekholm.

Hon ser det som en öppen fråga om det blir en räntesänkning eller inte, när Riksbanken kommer med nästa räntebesked den 17 december.

De låga inflationssiffrorna talar enligt Ekholm för lägre reporänta, men för andra i direktionen kan det förbättrade arbetsmarknadsläget ge stöd för motsatt uppfattning.

– Det står och väger, bedömer Karolina Ekholm som inte skulle bli förvånad om reporäntan sänks.

Däremot tycker Ekholm inte att det har så stor betydelse för Riksbankens del att Europeiska centralbankens sänkte sin styrränta i förra veckan. Effekten på marknadsräntorna har blivit begränsad och den förstärkning av kronkursen som då befarades från näringslivshåll har hittills uteblivit. Tvärtom har kronan sjunkit mot andra valutor.

– Anledningen kan vara att finansmarknaderna nu ser ökad sannolikhet för en svensk räntesänkning, säger Karolina Ekholm.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“Fakta. Riksbanken

Riksbanken är en myndighet under riksdagen och har sitt säte i Riksbankshuset i centrala Stockholm. Banken är Sveriges centralbank och har ett arbete som bygger på penningpolitik. Riksbankens mål är att hålla den allmänna prisstegringen låg och stabil.

Källa: Riksbanken “

DN 17 nov 2013 : Striden om det finanspolitiska ramverket.

“Sprickan i ramen – ett finansdrama”

“○ **Höstens politiska batalj. Regeringen och övriga partier strider om gränsen för statlig skatt. I veckan ska oppositionen göra ett nytt försök att stoppa alliansens förslag.**

○ **Sveriges räddning. Detta har utlöst en djupare konflikt om det ramverk av regler för statsbudgeten som hjälpte Sverige ur 90-talskrisen och som skyddat ekonomin sedan dess.**

○ **Omtvistat handslag. Nu är även upphovsmännen Göran Persson (S) och Per-Ola Eriksson (C) oense om hur reglerna ska tolkas.** “

“– Det var ett handslag. Ett riktigt, hederligt handslag.

Centerpartisten Per-Ola Eriksson sitter i villan i Gammelstad utanför Luleå och minns. Det har gått ett år sedan norrbottningen avgick som landshövding i Luleå, ett jobb han fick när vännen Göran Persson fortfarande var statsminister. Deras vänskap grundlades under de dramatiska åren i mitten av 1990-talet när svensk ekonomi reste sig ur den värsta krisen sedan 1930-talet.

Handslaget mellan den dåvarande socialdemokratiska finansministern Persson och Eriksson, då Centerpartiets gruppledare i riksdagen, innebär att de kom överens över blockgränsen. En gång för alla skulle det bli ordning på statsfinanserna. Det skulle inte längre vara möjligt för riksdagsmajoriteter att i enskilda frågor driva igenom ökade statliga utgifter. Budgeten skulle i fortsättningen klubbas som en helhet.

Nästan tjugo år senare håller Persson, 64 år, och Eriksson, 67, fortfarande kontakt.

– Han ringde häromdagen, berättar Per-Ola Eriksson. Numera är han mest intresserad av lantbruk. Vi brukar prata om hur det går med skörden.

På gården Torp mitt i Sörmland har Göran Persson tagit en paus i -

arbetet. Det har varit en bra höst för en lantbrukare med varmt och torrt väder, tycker Persson.

– Nu hoppas jag att det blir en period med mycket regn, säger han. Han berättar på telefon – journalister är inte välkomna till Torp – att han trivs med livet på landet.

– Det är påtagligt. När man har plöjt en åker är man färdig och kan känna att man gjort ett dagsverke.

Ibland åker han in till Stockholm och pr-firman Prime där han arbetar periodvis. Han har också viss kontakt med den nuvarande S-ledningen där Magdalena Andersson som ekonomisk-politisk talesperson tagit över den roll han själv hade på 90-talet.

– Jag har pratat en del med Magda, det har jag.

Trots att det snart gått sju år sedan han lämnade politiken har Göran Perssons namn nämnts ofta i den politiska debatten under hösten. Hårda ord har utväxlats om hur den historiska uppgörelse som bär hans signum ska tolkas.

Striden utlöstes av regeringens förslag att sänka den statliga skatten för inkomster över 36 000 kronor. Oansvarigt i ett läge när regeringen måste låna till skattesänkningar, anser oppositionen som är enig om att förslaget ska stoppas.

Skattebråket har utvecklats till en kamp om en av grundbultarna i statens finanser: reglerna för hur riksdagen ska fatta beslut om budgeten (se grafik). Enligt regeringen, som är i minoritet, ska oppositionen bara kunna stoppa ett förslag som ingår i budgeten, exempelvis en skattesänkning, om partierna är eniga om en gemensam alternativ budget i alla delar. Så är inte fallet. S, MP, V och SD har lagt separata budgetförslag till den omröstning som ska äga rum på onsdag.

Fast det finns ett kryphål, anser åtminstone oppositionen. Regelverket säger nej till att lägga på nya utgifter efter att ramarna har spikats. Men det finns inget uttryckligt förbud mot att i efterhand rösta igenom högre skatter, det vill säga att se till att staten får mer pengar.

– Att den situationen skulle uppstå hade jag aldrig föreställt mig, säger Göran Persson.

Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna är rasande. Regeringspartierna anser att denna tolkning strider mot gällande praxis för arbetet med budgeten.

Det visar sig nu att inte heller vännerna Per-Ola Eriksson och Göran Persson längre är överens om vad deras handslag egentligen betydde.

Vi ska återkomma till det. Men först vrider vi klockan tillbaka drygt 20 år i tiden.

1992 Sverige hade hamnat i spagettiligan. Uttrycket kom i svang i ekonomkretsar hösten 1992 då den svenska ekonomin befann sig i fritt fall. I en jämförelse med EU-länderna visade det sig att oredan kring statsbudgeten placerade Sverige i bottenskiktet, efter Grekland och bara strax före Italien.

I spagettiligan ingick länder där statsbudgeten sköttes på lösa boliner med skenande statsutgifter som följd. Svenskarna hade invaggats i trygghet av en oavbruten uppgång i ekonomin efter andra världskriget. Frågan var inte hur mycket pengar det fanns, frågan var hur de skulle spenderas.

Mannen som med siffror visade att Sverige hörde hemma i spagettiligan var Per Molander, då chef för finansdepartementets expertgrupp. Han skulle senare vara med och skärpa budgetreglerna. Kranen stod ständigt öppen, är Per Molanders beskrivning av den tidens syn på statliga resurser.

Det var en tid när generaldirektörer kallade till presskonferenser för att basunera ut hur mycket pengar de behövde för storstilade satsningar. Det var en tid när budgetförslag var önskelistor och statens upplåning bestämdes av hur mycket pengar som fattades när alla förslag summerades.

Därför fanns inget skydd när bubblan sprack i början av 90-talet. Bubblan hade pumpats upp av 80-talets avregleringar på valutamark-

naden. Både företag och privatpersoner hade köpt fastigheter och aktier för lånade pengar som sedan belånats för ytterligare köp i en farlig spiral.

Början på slutet kom sommaren 1990 när finans- och fastighetsbolaget Nyckeln ställde in betalningarna. Snart drogs bankerna med, paniken spred sig, exporten sjönk och arbetslösheten steg. Hösten 1992 utsattes den svenska kronan för en spekulationsvåg med den amerikanske finansmannen George Soros i spetsen.

– The sky is the limit, sade riksbankschefen Bengt Dennis på en presskonferens efter att han höjt räntan till 500 procent för att stoppa kapitalflykten från landet.

Två månader senare gav Dennis och statsminister Carl Bildt (M) upp. Den 19 november 1992 lät de kronkursen börja flyta. Då hade det gått så långt att Bildt tvingats bjuda in ärkefienden Socialdemokraterna för att sy ihop ett räddningspaket för svensk ekonomi.

Ändå räckte inte insatserna. Den svenska statsskulden fortsatte växa. 1990 hade den legat på drygt 600 miljarder kronor. När den borgerliga regeringen avgick 1994 hade den stigit till nästan 1 400 miljarder, en ökning från 44 till 78 procent av landets samlade produktion av varor och tjänster.

Mycket skulle krävas för att få Sverige på fötter igen. Till nödvändigheterna hörde, ansåg allt fler, striktare regler för statsbudgeten.

1995 Det var en kall morgon vårvintern 1995, men inne på Klara Östra Kyrkogata 12 i Stockholm var det gemytligt. Här på ”Bonntolvan”, som Lantbrukarnas riksförbunds huvudkontor kallades av de invigda, stod bordet dukat med äggröra, prinskorv, bacon och andra läckerheter från det svenska lantbruket.

Runt bordet hade den så kallade hundraklubbens medlemmar bänkat sig för att smörja kråset – samtidigt som de paradoxalt nog diskuterade en ny svångremspolitik för landet. Klubbens medlemmar var inte hundra till antalet, bara tre. Två av tre herrar vägde sig och vägen visade över 100 kilo för bägge.

– Jag vägrade att väga mig. Jag hade inte kommit in i hundraklubben. Men jag visste att jag var väldigt nära, skrockar centerpartisten Per-Ola Eriksson.

Värd för dessa hemliga frukostmöten var Bo Dockered, ordförande i böndernas intresseorganisation LRF. Vid bordet satt förutom Per-Ola Eriksson också finansminister Göran Persson. Dockered kunde med sina starka band till center-rörelsen och goda personkemi med Persson agera mellanhand.

Diskussionen handlade om det fortsatt ansträngda läget i den svenska ekonomin. Efter valsegern hösten 1994 hade Socialdemokraterna genomfört ytterligare nedskärningar i statsbudgeten. Ändå återvände inte förtroendet. Marknaden fortsatte kräva plågsamt höga räntor för att låna ut pengar till den svenska staten. Utlandsskulden växte alltså jämt.

Persson tvingades åka till finansvärldens huvudstäder London och New York i ett desperat försök att marknadsföra Sverige. Han har senare beskrivit den förödmjukande känslan av att stå med mössan i hand inför flinande finansvalpar. Eller som han formulerade sig i riksdagen ett par år senare:

– Den som är satt i skuld är icke fri.

För att övertyga omvärlden om att Sverige var att lita på krävdes ett handslag över blockgränsen. Grunden lades vid frukostbordet på ”Bonntolvan”.

Förhandlingarna slutfördes under stor tidspress i riksdagshuset natten till den 5 april 1995. Brådskan kom sig av att moderatledaren Carl Bildt hade begärt en debatt om det ekonomiska läget. Socialdemokrater och centerpartister gjorde upp om Sveriges framtid över hämpizza och bytte lokal flera gånger av rädsla för att medierna var dem på spåret.

Carl Bildt ställdes inför fullbordat faktum när Persson nästa morgon antrade talarstolen i riksdagens kammare. Uppgårelsen med Bildts forna regeringspartner byggde inte bara på nedskärningar. Där lanse-

rades också en ny princip för att säkra långsiktigheten i statsbudgeten: utgiftstaket. Budgetprocessen skulle börja med att ett tak för statens utgifter fastställdes för den kommande treårsperioden. Därefter vidtar diskussionen om hur resurserna ska fördelas.

Utgiftstaket blev en av grundbultarna i det finanspolitiska ramverket. En annan grundbult skrevade riksdagsledamöterna i vid samma tid. De klubbade i bred enighet striktare regler för hur besluten om budgeten ska fattas. Nu skulle inte finansutskottet längre ägna sig åt att summera önskelistor från övriga utskott. Utskottets roll blev i stället att sätta ramarna och se till att de hölls.

Centralt i de nya reglerna blev också att besluten ska fattas i två steg. Först ramarna, sedan fördelningen av pengarna. En effekt av detta, enligt vissa oavsedd, blev att regeringens förslag om budgetramar bara kan fällas om oppositionen samlar en majoritet bakom ett helt gemensamt motförslag. Men här fanns från början en otydlighet i reglerna som nu har visat sig få stora konsekvenser.

Allt detta innebar en historisk vändpunkt. Löftet över blockgränsen om att politikerna skulle hushålla med statskassan på ett mer ansvarsfullt sätt bidrog till att Sverige till slut kunde lämna krisen bakom sig. Ett par år senare hade statsbudgeten vänts till överskott och räntorna på statsskulden nära nog halverats.

2008 När världen slungades ned i finanskrisen 2008 hette Sveriges finansminister Anders Borg. Så moderat han var hyllade Borg socialdemokraten Göran Perssons budget-sanering på 90-talet och ville vara lika styv på rikshushållning som denne. Borg hade fortsatt att vårda den statsfinansiella mur där budgetreglerna fungerar som ett slags armeringsjärn. Bakom den kunde Sverige ta skydd när skalven från den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers konkurs fortplantade sig över världen.

Vid det laget hade dessutom det finanspolitiska ramverket, som budgetreglerna kallas, förstärkts med ytterligare en grundbult. Över en period som innehåller både nedgång och uppgång i konjunkturen ska statskassan visa ett överskott på 1 procent. Tack vare detta överskotts-

mål hade det byggts upp en buffert som Borg kunde använda som livboj för den svenska ekonomin – utan att Sverige drabbades av finanskrisen på samma sätt som många andra länder.

Enligt ekonomiprofessorn John Hassler, ordförande i Finanspolitiska rådet, gjorde det att Sverige klarade sig betydligt bättre än under 1990-talets kris.

– 2008 (vid finanskrisen) var det ordning och reda i statsfinanserna. Svenskarna hade fortsatt förtroende för att den offentliga sektorn skulle klara sina åtaganden. Därför slapp vi kraftiga fall i huspriserna och det blev inte heller någon stor nedgång i konsumtionen. I många andra delar av Europa däremot kollapsade förtroendet, säger John Hassler.

2013 Belysningen är svag i korridoren utanför finansutskottets sessionssal i riksdagen. Det är förmiddag den 3 oktober och Sveriges Televisions fotograf tvingas sätta på strålkastaren när det är dags att intervjua Anna Kinberg Batra, Moderaternas gruppleddare i riksdagen och ordförande i finansutskottet.

När journalisterna sträcker fram mikrofonerna säger hon:

– Det som sker nu är historiskt.

Anna Kinberg Batra syftar på att S, MP och V med stöd av Sverigedemokraterna minuterna dessförinnan röstat för att stoppa rege-ringens planerade sänkning av den statliga inkomstskatten. Hon anklagar oppositionen för att därmed spräcka det ramverk som alltsedan 1990-talet skyddat statskassan. En av grundbultarna håller på att lossna.

– Det är ett avsteg från den praxis som Socialdemokraterna varit så stolta över och som tjänat Sverige i snart 20 år, säger hon med behärskad ilska.

I samma ögonblick passerar Socialdemokraternas Fredrik Olovsson bakom henne i korridoren. Olovsson är vice ordförande i finansutskottet och har precis som Göran Persson rötterna i Katrineholm. Det

är han som gett beskedet till de borgerliga i utskottet att S tolkar regelverket annorlunda än de och avser att försöka stoppa skattesänkningen.

– Själva syftet med regelverket är att kunna stärka statens ekonomi, argumenterar han.

Därmed står det klart att enig-heten över blockgränsen från 90-talet har krackelerat. Reglerna för beslutsordningen i riksdagen är en av grundbultarna i ramverket. Nu står två helt olika tolkningar av reglerna emot varandra:

Enligt allianspartierna kan oppositionen bara ändra ett skatteförslag om den är enig om hela budgeten – och det är inte S, V, MP och SD.

Oppositionen däremot anser att det är fullt tillåtet att i efterhand stoppa en enskild skattesänkning, även om regeringspartierna vunnit omröstningen om budgetens ramar.

Det redan höga tonläget skruvas upp ytterligare i riksdagsdebatten den 23 oktober när folkpartisten Carl B Hamilton anklagar socialdemokraten Olovsson för att agera ”vämjeligt”.

Fredrik Olovsson ger igen med samma mynt:

– Du sprider dynga.

Då har talmannen Per Westerberg fått nog och uppmanar ledamöterna att vårda sitt språk.

När det dagen därpå är dags att rösta är spänningen stor i foajén utanför riksdagens kammare. Omröstningen gäller oppositionens krav på att regeringen ska dra tillbaka den omstridda skattesänkningen.

Sedan valet 2010 har oppositionen med de rödgröna och Sverigedemokraterna tre rösters övertikt mot regeringen. Men den här dagen är Mattias Karlsson från Sverigedemokraterna bortrest.

Därmed är oppositionens marginal bara två röster. Partiernas kvittningsmän kontrollerar därför extra noga att alla ledamöter som ska vara på plats har kommit. Klockan 15.55 hörs det tutande ljud som kallar till votering. Men det är något som inte stämmer.

Två S-ledamöter hör inte signalen. Partiets gruppleddare Mikael Damberg och Carina Moberg befinner sig i andrakammarsalen på en konferens med partiledaren Stefan Löfven. De glömmer bort tiden och inser sitt misstag först när omröstningen ägt rum.

Dessutom har V-ledaren Jonas Sjöstedt fått fel uppgift från sina närmaste medarbetare. Han tror att han är utkvittad och inte behöver rösta och sitter på ett tåg till Lund för att delta i en skoldebatt.

Frånvaron av Damberg, Hägg och Sjöstedt innebär att det osannolika inträffar: de borgerliga vinner omröstningen med en enda rösts marginal, 154 mot 153.

Men oppositionen ger inte upp. På onsdag den 20 november röstar riksdagen om ramarna för utgifter och intäkter i 2014 års statsbudget. Alliansen kommer att vinna eftersom oppositionen inte har något gemensamt förslag att ställa mot regeringens proposition.

Men redan dagen efter tänker oppositionen ta ett nytt initiativ i finansutskottet för att riva upp beslutet på en punkt: minskningen av den statliga inkomstskatten.

– Då är det skarpt läge, säger Mikael Damberg som repar nytt mod efter den ”jobbiga känsla” som infann sig när han som ordningsman för hela S-gruppen i riksdagen missade årets hittills viktigaste omröstning.

Vad anser då de två kumpanerna från 1990-talets uppgörelse, socialdemokraten Göran Persson och centerpartisten Per-Ola Eriksson om konflikten? De rödgröna och Sverigedemokraterna bryter mot överenskommelsen om de går vidare med att stoppa skattesänkningen, anser Eriksson.

– Man skulle inte kunna bryta ut varken utgiftsbiten eller inkomstbiten, utan ta det i ett klubbslag. Problemet för mig är: vad är nästa steg? Vad gör man nästa gång? Man statuerar exempel. Man bryter upp det som var meningen att hålla samman i en helhet, säger Per-Ola Eriksson.

Men Göran Persson håller inte med.

– Vi lever med det regelverk som finns. Om regeringen utnyttjar regelverket till att göra ofinansierade skattesänkningar så tycker inte jag att det är oppositionen som har bevisbördan, utan det är naturligtvis regeringen, säger han.

Persson tycker att partikamraten Fredrik Olovsson arbetar i den anda som budgetreglerna skapades i på 1990-talet.

– Nu har i alla fall oppositionen visat att det är starkare statsfinanser man vill ha, inte svagare. Om jag var regeringschef skulle jag utnyttja det på något vis. Inte för formalia, utan för att se hur man kan använda en sådan majoritet på ett konstruktivt sätt.

Oenigheten mellan Persson och Eriksson visar att sprickan i det finanspolitiska ramverket går ända tillbaka till den tid då grundbultarna skruvades på plats i mitten av 1990-talet. Det ena synsättet utgår från regelverkets bokstav som ska följas till punkt och pricka. Det andra synsättet förhåller sig friare och tar fasta på ramverkets bakomliggande syfte: att stärka statsfinanserna.

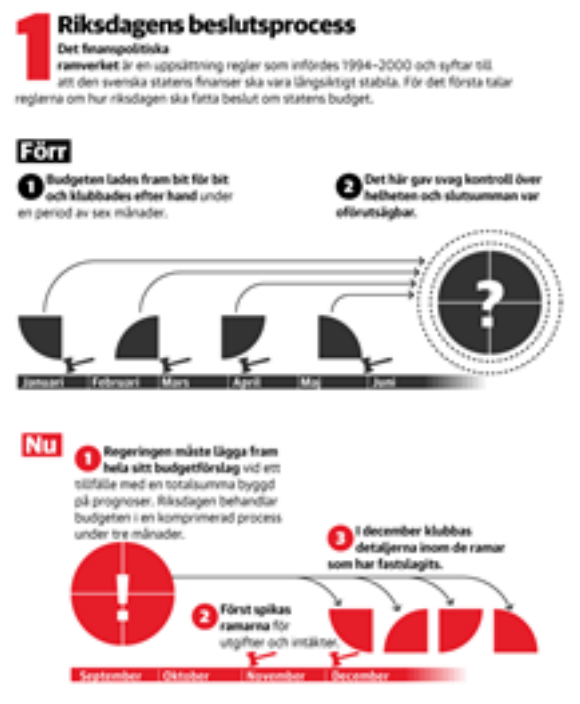
Men bakom trätan mellan Göran Persson och Per-Ola Eriksson, bakom striden om skatter och budgetregler finns också en annan fråga som ytterligare fördjupar konflikten. Den handlar om hur Sverige ska regeras.

Ska en minoritetsregering, så som M-ledaren Fredrik Reinfeldt anser, kunna förlita sig på budgetreglerna för att få igenom sin politik i riksdagen? Eller ska det krävas av regeringen att den gör upp över blockgränsen för att säkra en majoritet, så som Stefan Löfven vill?

Därmed har striden om det finanspolitiska ramverket också blivit en strid om möjligheterna att bilda regering efter valet 2014.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

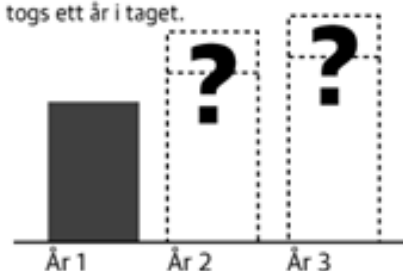

2 Utgiftstaket

En övre gräns för statens utgifter. Det totala utgiftstaket anges för tre år framåt i statsbudgeten. Utgiftstaket förhindrar att tillfälligt höga skatteintäkter används för utgifter som sedan kan vara svåra att minska igen när skatteintäkterna återgår till en lägre nivå.

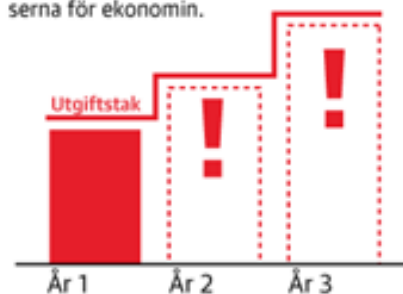
Förr

Budgeten och statens lånebehov togs ett år i taget.

Nu

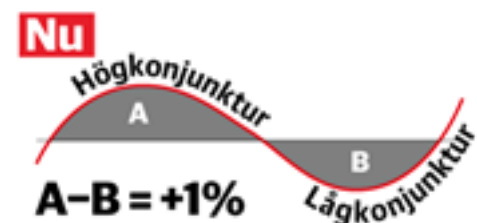
Utgiftstaket fastställs för de tre kommande åren utifrån prognoserna för ekonomin.

3 Överskottsmålet

Över en konjunkturcykel med en nedgång och en uppgång i ekonomin ska statsbudgeten visa ett överskott på 1 procent. Syftet är att kunna betala av på statsskulden och ha en buffert för kärva tider.

Förr Fanns inte.

4 Kommunala balanskravet

Även kommuner och landsting måste hålla sina budgetar.
Utgifterna får inte överstiga inkomsterna annat än i undantagsfall.

“Ordlista.

December. Före jul ska det sista beslutet tas i riksdagen om hur utgifterna ska fördelas i detalj. Oppositionen vill dessutom rösta ned regeringens skatte-sänkning. Men det kan bli så att talmannen först ber konstitutionsutskottet att granska om agerandet är i linje med riksdagens regler.

Amortering: Avbetalning på skuld.

BNP: Bruttonationalprodukt, det samlade värdet på de varor och tjänster som produceras i landet under ett år.

Budgetlagen: Innehåller regler för statsbudgeten.

Finansdepartementet: Del av regeringen som sköter statsbudgeten.

Finanspolitiska ramverket: Samlingsnamn på de regler som styr statsbudgeten.

Finansutskottet: Det utskott i riksdagen som ansvarar för budgetens ramar.

Obligationer: Statens sätt att låna pengar. Den som köper en obligation får ränta på sina pengar.

Proposition: Förslag från regeringen, till exempel om budgeten.

Riksdagsordningen: Regler för riksdagens arbete, bland annat om budgetbeslut.

Riksgälden: Myndighet som sköter statens upplåning.

Ränta: Kostnaden för att låna. Sjunker förtroendet för svensk ekonomi får staten betala högre ränta.

Skuggbudget: Budgetförslag från partier som inte sitter i regeringen.

Statsbudget: Statens samlade intäkter och utgifter under ett år.

Statsskuld: Summan av de obetalda lån som svenska staten har tagit inom och utom landet.

Hans Rosén

Det händer nu. 20 november

Riksdagen röstar om ramarna för utgifter och intäkter i 2014 års statsbudget. Alliansen kommer att vinna eftersom oppositionen inte har något gemensamt förslag att ställa mot regeringens proposition.

21 november

Oppositionen tar ett nytt initiativ i finansutskottet för att riva upp beslutet på en punkt. S, MP, V och SD vill stoppa regeringens förslag om att färre ska betala statlig inkomstskatt. “

DN 18 nov 2013 . Skriet från förorten.

“Vi pensionärer måste få en dräglig tillvaro”

“Novembers värsta förtvivlan har ännu ej infunnit sig. Däremot har höstmörkret tillsammans med kyliga vindar svept fram och hämmat tillvaron för landets pensionärer. I vanlig ordning har våra riksdagspartier profilerat sig genom partistämmor och framlagt sina budgetar.

Alliansens New Deal var ett femte jobbskatteavdrag som skulle ge löntagarna cirka 300 kronor i sänkt löneskatt plus ytterligare några hundralappar för dem som tjänat mer än 37 000 kronor i månaden. Dessförinnan hade löntagarna under innevarande år genom sina löneförhandlingar i snitt fått cirka 750 kronor i påslag per månad. Detta ska stärka hushållens ekonomi, säger Fredrik Reinfeldt. Annie Lööf förklarar samtidigt att detta kommer att ge mer pengar i plånboken. Man frågar sig: vems ekonomi och i vems plånbok? Inte pensionärernas i alla fall. Utan blygsel förklarar Göran Hägglund att den så kallade bromsen samtidigt slår mot pensionssystemet, vilket medför en sänkning av pensionerna med mellan 300 och 500 kronor per månad. Samtidigt höjs hyror, och matpriserna stiger oavbrutet. Hur går denna ekvation ihop?

Maria Larsson följer upp med ett aktivitetsbidrag med 3 000 kronor per barn och år. Riksdagsmännen ger sig själva i höst en löneökning med 1 500 kronor per månad.

Nu undrar vi ute i förorten om inte vi skulle behöva ett bidrag till våra aktiviteter eller ska vi fortsätta att mata duvorna i parken.

I Sverige finns cirka två miljoner pensionärer. Dessa har, enligt Pensionsmyndigheten, i snitt cirka 11 500 kronor i pension per månad.

TCO:s ordförande påpekade nyligen i tv att mindre än 15 000 kronor är det få som klarar sig på. Jo, vi pensionärer måste. Det blir inte tal om några golfresor, möjligen en kryssning med Djurgårdsfärjan.

Pensionärer i alla städer förenen eder och kräv rättvis beskattning och samma ”lönepåslag” som medelinkomsttagaren får, det vill säga cirka 1 000 kronor mer i månaden. Det är val nästa år. Kräv en pension som ni kan leva av och unna er en dräglig tillvaro på.

Rolf Rydén, Stockholm”

DN 20 nov 2013 : Kolumnen. Roger Cohen

“Farligt tomrum efter USA”

“De enorma förlusterna i liv och pengar i Irak och Afghanistan har fått amerikanerna att vända världen ryggen. USA:s försvarning väcker skadeglädje, men ingen vill egentligen ha kungarikets nycklar. “

“I ”Brev från fängelset” skriver Antonio Gramsci: ”Krisen består just av att det gamla dör och det nya inte kan födas. I detta interregnum uppträder en lång rad dödliga symtom.”

Världen lever på nytt i ett inter-regnum, ett mellanläge. Den balanserar mellan inåtblickande gamla makter och motvilligt framväxande nya. Eran präglad av 11 september är slut. Den har efterlämnat ett utmattat Amerika.

De dödliga symtomen omfattar ett illa fungerande säkerhetsråd, ett Syrien som förblöder, en amerikansk ekonomi som pressar sin medelklass och ett Europa som lämnar sin ungdom utan arbete. Men vill någon axla supermaktens mantel?

Enligt en mätning i år anser 83 procent av USA:s invånare att presidenten bör koncentrera sig på inrikespolitiken, mot 6 procent som tycker att han ska sätta utrikespolitiken främst. Det är det minsta dokumenterade antalet engagerade i utrikespolitiken sedan samma institut för 15 år sedan började ställa frågor om nationella prioriteter. År 2007 ansåg 39 procent att presidenten borde gå in för inrikesfrågor, mot 40 procent för utrikesfrågor.

Det är denna nationella stämning som ligger bakom återtåget från Irak, den kommande hemtagningen av trupper från Afghanistan, reträtten i sista minuten från en militär intervention i Syrien och eventuellt en

nära förestående (och mycket önskvärd) interimsuppgörelse med Iran om dess kärnteknikprogram. Amerikanerna har tagit följande ord av den förre försvarsministern Robert Gates till sitt hjärta: ”Alla framtida försvarsministrar som råder presidenten att återigen skicka en stor markarmé till Asien eller Mellanöstern eller Afrika borde ’få huvudet undersökt’, som general MacArthur så finkänsligt sade.”

De enorma förlusterna i liv och pengar i Irak och Afghanistan är en förklaring till denna vändning inåt. En annan är en känsla av att något är fel i en ekonomi där många upplever att relationen mellan hårt arbete och belöning har försvunnit. Men det finns något mer, en högst amerikansk pragmatism som har sett att en maktförskjutning pågår och vill att landet ska hushålla med sina resurser efter tio års vilt slöseri.

När ett kraftlöst Storbritannien miste sitt imperium och lämnade världsmaktens mantel till USA gick övergången smidigt, en angelägenhet mellan kusiner. I dag väcker USA:s besvärligheter skadeglädje, men ingen vill egentligen ha kungarikets nycklar.

EU:s ambitioner har aldrig varit så kringskurna. Unionen håller inte längre ihop, överlupen som den är av inre problem, särskilt de som rör euron. Europa kommer under lång tid framåt att ägna mer tid åt att debattera sin interna arkitektur än åt att fastställa sina externa mål.

Den fransk-tyska alliansen, integrationens motor, är nära nog körd i botten. Tyskland behöver inte Frankrike lika mycket och har lagt av många av sina komplex, men historien och självupptagenheten innebär att tyskarna kommer att göra tillräckligt för att avvärja en europeisk implosion men inte för att sätta ny fart på EU. Just när USA vänder sig inåt är EU redan introvert och förmår inte ta ledningen i någon annan kris än sin egen.

Under Vladimir Putin är Ryssland stridslustet och drivs av föreställningen att Sovjetunionens sammanbrott var ”århundradets största

geopolitiska katastrof”, som han har uttryckt saken. Dess ambition är att vrida klockan tillbaka.

Kina, en växande stormakt i en värld som ingen styr, har knappt ett ord att säga om Syrien, än mindre om Iran. Stabilitet är honnörsordet och vid seklets mitt ska landet vara fullt utvecklat. Kina behöver fortfarande USA som en balanserande makt i Asien och vill inte under några omständigheter ha ett amerikanskt ekonomiskt debacle. Varken Kina eller Indien visar än så länge något större intresse för nya organiserande principer för världen.

Sådana principer definieras nu av teknologi, sociala nätverk och individuellt självförverkligande, krafter som ligger utanför traditionella begrepp om geostrategisk makt. Men det är bara ett annat sätt att säga att ingen förstår något av det interregnum som nu råder.

Det är bara lite drygt tio år sedan president George W Bush buntade ihop Nordkorea, Irak och Iran i en ”ondskans axel”, en olycklig formulering som fick förödande följder. Sedan dess har USA fått lära sig många hårda läxor.

Betydelsen av den troliga uppgörelsen med Iran och av de samtal som nu förs mellan Teheran och Washington om en rad ämnen går långt utanför kärnteknikfrågan. Den iranska revolutionen var en resning mot västs dominans (precis som kärnenergiprogrammet framför allt är en markering av teknologiskt oberoende). Fiendskapen har rått i över 30 år. Om USA och Iran kan nå något samförstånd blir det den starkaste signalen på länge till att USA är villigt att tänka om sin globala strategi i världens mest eldfångda område.

Varje interregnum är farligt – och dubbelt dödligt om ingen är beredd att på nytt sätta sig in i vad förändrade maktstrukturer innebär.

Roger Cohen är brittisk-amerikansk författare och journalist.
Översättning: Margareta Eklöf “

DN 19 nov 2013 : Inför EU-valet.

“S öppnar för skatt på finansiella aktiviteter”

“Inför EU-parlamentsvalet öppnar Socialdemokraterna på glänt för att införa en skatt på finansiella aktiviteter. I övrigt kommer jobbfrågan att dominera även Socialdemokraternas EU-valrörelse.”

“På fredag tar Socialdemokraternas partistyreelse beslut om plattformen inför EU-parlamentsvalet i maj nästa år. I programmet öppnar partiet för att införa en skatt på finansiella aktiviteter. Den så kallade Tobin-skatten som var i ropet i början av 2000-talet fick förnyad aktualitet efter finanskrisen. Den modell som diskuteras inom EU nu, där elva länder planerar att ingå, är dock inte Stefan Löfven intresserad av att delta i.

Men om samtliga EU-länder väljer att delta håller han dörren öppen för ett svenskt deltagande.

– Är det så att hela EU är med, då menar jag alla, då kan vi åtminstone tänka oss att titta på det. I så fall vill vi att respektive land ska få nytta av den skatten, vi är inte så förtjusta i tanken på ny beskattning på EU-nivå, säger han.

Precis som inför riksdagsvalet dominerar jobbfrågan även Socialdemokraternas EU-politik. Socialdemokraterna vill att en större del av EU:s strukturfonder ska användas för att bekämpa ungdomsarbetslösheten och att stärka den europeiska arbetsmarknaden. Även jordbruksstödet ska styras om och då främst mot jobb och miljö.

– Vi måste ha fler jobb och fler gröna jobb för det är framtiden, säger Stefan Löfven.

En annan fråga på jobbmrådet som har hög prioritet för S är följderna av den inre marknaden, att exempelvis byggjobbare och lastbilschaufförer kommer till Sverige och arbetar för löner långt under den svenska nivån. Frågan är stor inom facket och anses ha bidragit till att många manliga LO-medlemmar lämnat Socialdemokraterna till förmån för Sverigedemokraterna.

– Den frågan kommer att vara prioriterad. Svenska kollektivavtal ska gälla för alla. Vi ska hålla i EU-tanken att inte diskriminera någon från ett annat land men vi ska stå upp för våra villkor, att här i Sverige gäller de här minimivillkoren, säger Stefan Löfven.

Trots att Socialdemokraterna inte ens fick 25 procent i det förra EU-valet är målet inför nästa år blygsamt.

– Vi ska vara bättre än förra gången, det är en rimlig målsättning, säger Stefan Löfven.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

DN 19 nov 2013 :

“Krav på ökad insyn i hushållen”

“Riksbanken behöver ha tillgång till bättre statistik över hushållens tillgångar och skulder. Det menar de tre oppositionspartierna som i ett så kallat utskottsinitiativ vill att regeringen tar fram lagändringar som gör detta möjligt.

– Det här är ett sätt att bistå riksbanksdirektionen som har önskemål om detta, säger Ulla Andersson (V), ledamot i riksdagens finansutskott.

Enligt förslaget ska en förbättrad statistik göra det möjligt för Riksbanken att göra djupare analyser och stärka arbetet med den finansiella stabiliteten. Innan förmögenhetsskatten togs bort 2007 fanns liknande uppgifter tillgängligt hos skattemyndigheten.

– I dag får man ta det mer övergripande, säger Ulla Andersson.

Bakom initiativet står S, V och MP. Det betyder att de behöver stöd från något av allianspartierna eller Sverigedemokraterna för att få gehör för förslaget.

Hasse Eriksson hans.eriksson@dn.se “

DN 19 nov 2013 :Rekordstarkt index.

“Kinesiska reformer stärker svensk börs”

“Stockholmsbörsens ledande index har stigit rejält sedan i somras. På måndagen nådde den en nivå den inte varit på sedan hösten 2007, året innan finanskrisen bröt ut på allvar. DN:s Dan Lucas svarar på tre frågor om börsen. “

“1 Varför stiger börsen nu?

– En förklaring bland flera är Kina. Det kinesiska ledarskapet antog i förra veckan ett program som innebär stora marknadsekonomiska reformer, det största på många år. Det har gett en skjuts uppåt för de asiatiska börserna, något som också gett draghjälp till börserna i Europa.

2 Finns det några inhemska, svenska, förklaringar?

– Storbankerna har alla presenterat väldigt starka resultat för tredje kvartalet. Två av dem, SEB och Swedbank, kom dessutom med -resultat som vida överträffade analytikernas förväntningar.

3 Finns det farhågor att upp-gången kan komma av sig?

– Ja! Den starka svenska kronan är ett bekymmer som kostar de stora svenska exportföretagen miljarder. Ett annat hot mot dem är att eurokrisen inte är övervunnen.

– Men när det väl är sagt, finns det ljuspunkter. Även om det är för tidigt att säga om det är bestående har den svenska arbetsmarknaden piggnat till. I förra veckan kom -Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning (AKU) som -visade på stigande sysselsättning och sjunkande arbetslöshet.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN 20 nov 2013 : Inkomstgarantin avskaffas.

“Systemet fortsätter att kosta miljoner”

“Nästa år avskaffas riksdagens kritiserade inkomstgaranti. Men de sittande riksdagsledamöterna får behålla sina förmånliga pensioner. Prislappen enligt riksdagens egen kalkyl: en halv miljard kronor. “

“Tidigare i höstas tog riksdagen beslut om att införa ett nytt ersättningssystem för avgångna riksdagsledamöter. I framtiden blir huvudregeln att politiker som lämnar riksdagen får ett omställningsstöd under högst två år.

Men Moderaterna, Social-demokraterna och Folkpartiet kom överens om att de ledamöter som redan sitter i riksdagen ska få sin inkomstersättning beräknad efter det gamla förmånliga systemet. Det innebär bland annat att den ledamot som fyllt 50 år och suttit i riksdagen i minst sex år får inkomstersättning till och med att de fyller 65 år.

Enligt beräkningar som Dagens Nyheter gjort med hjälp av riksdagsförvaltningens uppgifter kommer 105 ledamöter att klara gränsen för att få inkomstersättning till och med 65 års ålder efter valet nästa år.

Ytterligare 90 ledamöter kvalificerar sig under nästa mandatperiod, förutsatt att de blir omvalda.

Systemet har fått hård kritik eftersom inkomstersättningen för många i praktiken fungerat som en medborgarlön.

Under oktober betalades det ut totalt 1,6 miljoner kronor i inkomstersättning till 61 före detta riksdagsledamöter. Ett dussin har rätt till ersättning in på 2020-talet. Normalt kostar inkomstgarantin mest året efter ett riksdagsval. Under 2011 betalades 63 miljoner kronor ut.

Även när det nya systemet införs den första maj nästa år kommer den gamla förmånliga inkomstgarantin kosta hundratals miljoner kronor, visar riksdagens egna siffror.

Enligt beräkningar som revisionsbyrån PWC gjort på uppdrag av Riksdagsförvaltningen förväntas kostnaderna för den frikostiga inkomstgarantin att hamna på totalt 499 miljoner kronor inklusive sociala avgifter och särskild löneskatt.

Utöver det uppskattas kostnaden för inkomstgarantierna till de riksdagsledamöter som redan har slutat till 260 miljoner kronor. Uträkningarna har använts för att budgetera för kommande utgifter. Den beräknade kostnaden för själva ersättningarna blir därmed 750 miljoner kronor.

Under förhandlingarna om det nya systemet var den framtida kostnaden för ledamöterna i den gamla inkomstgarantin ingen stor fråga.

– Vad jag kan minnas så fanns det ingen ekonomisk aspekt på det hela, säger Leif Jakobsson, Socialdemokraternas representant i Villkorskommittén.

Den bilden delas av båda sidor i Villkorskommittén.

– Den här summan, 499 miljoner kronor, har jag inte minne av. Men det gör mig om möjligt ännu mer kritisk, säger Mehmet Kaplan, Miljöpartiets gruppleadare och partiets representant i utredningen.

Revisionsfirmans beräkning av kostnaderna av inkomstgarantin för de ledamöter som sitter i riksdagen bygger på att politikerna i snitt plockar ut 70 procent av ersättningen när de slutar. Leif Jakobsson tror inte att det kommer att kosta så mycket.

– Det viktigaste i det här nya systemet, det är att det kommer till en aktiv omställning där man också kommer att få tillgång till en vidareutbildning och det gäller även de gamla. Syftet med det är att färre ska

behöva omställningsstödet, säger han.

Mehmet Kaplan hoppas att systemet omprövas på nytt om några år.

– Under nästa mandatperiod måste det nya omställningsstödet analyseras och då är det rimligt att också titta på effekterna av att man behållit det gamla systemet, säger han.

Den gamla inkomstgarantin kommer, om inget nytt beslut tas, att leva kvar i flera decennier. De riksdagsledamöter som fyller 50 år under 2014 kan få inkomstgaranti till och med 2029. Läger man till de av dagens riksdagsledamöter som fyller 50 år i mitten av 2020-talet är vi framme vid 2040 innan systemet är helt avskaffat.

– I våra tankegångar så insåg vi att det gående systemet kommer att komma att tillämpas ganska länge, säger den tidigare hovrättspresidenten Johan Hirschfeldt, som ledde utredningen.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“Det gäller nu

Riksdagsledamöters arvode är 59 800 kronor i månaden. Ledamöter som lämnar sitt uppdrag kan få 80 procent av grundarvudet plus eventuella tillägg i ett år. Ledamöter som suttit i riksdagen i minst sex år kan få ersättning även efter första året. Under hur lång tid beror på ledamotens ålder. De som inte fyllt 40 år kan få ersättning i ytterligare två år, de som inte fyllt 50 år kan få ersättning i fem år och de som är 50 år eller äldre kan få ersättning tills de fyller 65 år. Inkomstgarantin minskas om ledamöterna har andra inkomster. När de nya reglerna träder i kraft nästa år gäller de gamla reglerna för de som redan sitter i

riksdagen förutom på en punkt: för att kunna få pengar måste ex-politikerna visa att de står till arbetsmarknadens förfogande.

Det gäller i framtiden Nya pensionsregler

Den nya omställningsförsäkringen innebär att ledamöter som lämnar riksdagen har rätt till omställningsstöd i två år om man suttit åtta år i riksdagen och i ett år för de som suttit i fyra år. De med kortare tjänstgöringstid i riksdagen kan få stöd i sex respektive tre månader. Ersättningen uppgår till 85 procent av lönen. Stödet är pensionsgrundande men ger till skillnad från tidigare inte rätt till jobbskatteavdrag.

Ledamöter som fyllt 55 år vid avgången kan få förlängt stöd med ett år i taget om denne inte kan finna en annan försörjning. Det stödet ger en ersättning på maximalt 45 procent av lönen.

Dessutom utvidgas kraven på ex-ledamöterna att söka arbete och de kommer att erbjudas jobbcoachning.

I början av oktober tog riksdagen beslut om att införa ett nytt omställningsstöd för avgångna riksdagsledamöter. Det nya systemet kommer att gälla de som kommer in i riksdagen för första gången nästa höst. Beslutet var oenigt.

Majoriteten bestående av S, M och FP drev linjen att man inte ska ändra reglerna retroaktivt för de ledamöter som i dag sitter riksdagen.

Den förlorande sidan anser att alla som kommer in i riksdagen 2014 borde omfattas av de nya reglerna. De menade att ingen ledamot blir vald mer än fyra år åt gången och att de ledamöter som vill omfattas av de gamla reglerna skulle haft möjlighet att kliva av före valet nästa år. “

DN 20 nov 2013 : Hushållens ekonomi.

“Barnfamiljer vinnare 2014”

“ De flesta som arbetar får bättre ekonomi nästa år. Barnfamiljer med två vuxna som har jobb får drygt 1 300 kronor mer i månaden. – Så stort lyft har inte barnfamiljerna fått sedan maxtaxan infördes 2002, säger Erika Pahne, Institutet för Privatekonomi, Swedbank. “

“Varje år gör Institutet för Privatekonomi en prognos för ekonomin för några typhushåll. Mät månaden är januari, så i årets undersökning jämförs januari 2013 med januari 2014.

Undersökningen visar att de flesta får mer pengar att röra sig med nästa år och mest får de som arbetar. Singelhushållen får ungefär 500 kronor mer i månaden medan barnfamiljer med två vuxna som arbetar får drygt 1 300 kronor mer.

– Hushållen har fått det successivt bättre under hela 2000-talet men det här är ett väldigt starkt lyft, säger Erika Pahne.

Det finns flera orsaker till förbättringen. Att lönerna höjs samtidigt som priserna ligger stilla höjer real-lönerna. Räntorna är fortsatt låga vilket påverkar boendekostnaderna.

Det femte jobbskatteavdraget ger mer pengar i plånboken liksom det höjda bostadsbidraget för barn-familjer. Sänkt avgift till a-kassan påverkar också.

Det är fortfarande oklart om regeringens förslag om att höja brytpunkten för statlig skatt blir verklighet nästa år. Men det påverkar inte Swedbanks exempel.

– Ingen i våra typhushåll har inkomster över brytpunkten, säger Erika Pahne.

Men det är inte alla som får det bättre. Pensionärer med inkomst- och tilläggspension får mindre att röra sig med och garantipensionärerna får bara ett litet lyft – trots att skatten på pensionsinkomster sänks nästa år.

– Det är ganska talande, pensionärerna får inte del av förbättringarna på samma sätt som andra. säger Erika Pahne.

Sjuka och arbetslösa kan inte dra nytta jobbskatteavdraget och de får heller inga reallöneökningar. Men de kan, precis som pensionärerna, dra nytta av den låga inflationen.

Nästa år sänks prisbasbeloppet och det gör att vissa ersättningar sjunker. Den högsta sjuk- och föräldrapenningen sänks med 2 kronor per dag och studiemedlen med 40 kronor per fyra veckorsperiod.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN 21 nov 2013 : Budgetstriden.

“Nytt försök att stoppa Borgs skattesänkning”

**“ I dag överträder oppositionen den röda linje som allianspartier-
na dragit upp i den infekterade striden om budgetreglerna. S, MP,
V och SD gör nu ett nytt försök att stoppa en av regeringens
skattesänkningar. “**

“Den borgerliga alliansen vann gårdagens omröstning i riksdagen om ramarna för utgifter och inkomster i statsbudgeten för 2014. S, V, MP och SD hade inte kunnat enas om ett gemensamt förslag och stod sig därför slätt.

De fyra oppositionspartierna tänker trots detta sätta en käpp i finansminister Anders Borgs (M) hjul.

Enligt regeringens budget ska gränsen för vem som betalar statlig skatt höjas, vilket ger personer med en inkomst över cirka 36 000 kronor upp till 250 kronor mer per månad i plånboken.

Trots att skattesänkningen klubbades i går, väcker de tre rödgröna partierna i dag återigen frågan i finansutskottet.

– Vi kommer att lägga fram ett förslag tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet om att inte sänka skatten, säger Fredrik Olovsson (S), vice ordförande i finans-utskottet.

Enligt Olovsson har inga kontakter tagits i frågan med Sverigedemokraterna men Jimmie Åkessons parti är sedan tidigare inne på samma linje som de rödgröna.

Genom att försöka riva upp ett skattebeslut efter att budgetens ramar klubbats gör sig oppositionen skyldig till ett brott mot reglerna, anser

den borgerliga alliansen. Reglerna, som kallas det finanspolitiska ramverket, kom till efter den ekonomiska krisen på 1990-talet för att ge stadga åt statens finanser.

Anna Kinberg Batra, Moderaternas gruppleadare, varnade under gårdagens riksdagsdebatt för att oppositionens agerande äventyrar det förtroende för Sverige som budgetreglerna skapat.

– Det är olyckligt och kan få återverkningar på kommande regeringars möjligheter att styra landet, sade Kinberg Batra.

Fredrik Olovsson (S) och den övriga oppositionen gör en helt annan tolkning av regelverket.

– Riksdagen måste kunna förstärka statens finanser när det behövs. Budgetreglerna finns inte till för att en minoritetsregering ska kunna dra igenom stora skattesänkningar som det inte finns stöd för, säger Olovsson.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se”

DN 21 nov 2013 : Finansinspektionens hårdare krav.

“Kunderna får stå för hela notan – banker kritiserar”

“ Kunderna ska inte betala för att bankerna får hårdare krav på sig och därmed högre kostnader. Bankerna skapade själva den kris som lett till skärpningen. Nu handlar det om att återvinna kundernas förtroende, anser Carl-Viggo Östlund, vd för statliga SBAB. “

“Bankerna har fått allt hårdare krav ställda på sig, krav som leder till ökade kostnader. I förra veckan flaggade Finansinspektionen (FI) om ytterligare framtida krav, vilket fick Swedbank att omedelbart höja sina bolåneräntor.

Swedbank backade på tisdagen efter massiv kritik och SBAB:s vd Carl-Viggo Östlund säger i en DN-intervju att dessa kostnader inte ska vältras över på kunderna.

– Ökade krav och därmed ökade kostnader för dem har orsakats av bankerna. Då är det ägarna som ska stå för kostnaderna genom lägre avkastningskrav.

Han får medhåll av Martin Andersson, generaldirektör för FI.

– När man höjer kraven på banken så blir det dyrare och en del av kostnaden förs vidare till kunderna. Det är det normala. Men vi tycker inte att det är rimligt att hela den kostnaden läggs på kunderna, säger han

– Vi gör det för att få ett stabilare finansiellt system i Sverige. Då bör ägarna ta en del av kostnaden, tillägger Andersson.

Carl-Viggo Östlund betonar att branschen måste lära av sina misstag och inte bara gnälla på att myndigheter och regeringar skärper regelverken. Och om det nu är så att branschen generellt har dåligt förtroende är det väldigt svårt att gå ut och skylla på någon annan och känna sig motarbetad.

– Det viktiga nu är att inte göra det svårare för kunden. Om vi inte lär oss av detta, kommer vi hela tiden ha ett förtroendeproblem. Det kommer i sin tur leda till ytterligare regleringar, säger Carl-Viggo Östlund.

Han ger också Swedbank en känga för agerandet i förra veckan.

– Att bara ha den där ryggmärgsreflexen, att skicka kostnaden vidare, är något man får se över. Det är också kopplat till avkastningskravet.

Bankernas höga krav på avkastning måste diskuteras säger Carl-Viggo Östlund.

– Det är närmast norm att det ska ligga på 15 procent. Är det verkligen rätt nivå i vår bransch? Är det rätt nivå i någon bransch?

Vad är ett rimligt krav för branschen?

– Det måste man väga mot risken. Vi har till exempel tio procent, som satts av våra ägare. Vi är en lågrisk-operatör och då är det en rimlig nivå, säger Carl-Viggo Östlund.

Även Martin Andersson ifrågasätter de höga avkastningskraven.

– Det är en sak som man behöver fundera på för att inte uppmuntra till för stort risktagande, säger han och påminner om de risker som bankerna tog och som ledde fram till krisen 2008.

FI har också uppmanat bankerna att vara återhållsamma med utdelningarna till ägarna. Detta för att de ska ha en större marginal till eventuella hårdare krav i framtiden.

– Från 2015 och framåt bör man fundera på utdelningsnivåer och att man inte lovar för mycket. Det är i allas intresse att bankerna har en viss marginal till de krav som vi ställer på dem, säger Andersson
SBAB satsar just nu på att locka över fler sparkunder. Högre räntor än konkurrenterna är moroten.

Målet 30 procent av utlåningen ska finansieras via inlåning, runt 100 miljarder. I dagarna passerar man 40 miljarder i inlåning; en ökning från 28 miljarder vid årsskiftet.

– Vi ser inlåning som en väsentlig komponent i vår framtida finansiering, säger Carl-Viggo Östlund.

Han antyder starkt att SBAB:s egna utlåningsräntor är för höga och behöver sänkas.

– Vi ligger högt. Vår strategi är att vi måste vara relevanta, vi måste ligga bra till. Det behöver inte betyda att vi ska ligga lägst.

Ni siktar att lägga er mer i mitten?

– Ja, det är det vi menar med att vara relevanta.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

“DN frågar.

Är det rimligt att kostnaderna för skärpta krav på bankerna vältras över på kunderna?

Henrik Westman, presschef Handelsbanken: – Det är för tidigt att överblicka vad effekterna av finansinspektionen skärpta krav blir.

Generellt arbetar vi alltid med att optimera kostnaderna. Lägre kostnader och nöjdare kunder än konkurrenterna gör att vi uppfyller vårt mål: högre lönsamhet än snittet av konkurrenterna.

Erik Durhan, presschef Nordea: – Det finns flera faktorer som påverkar priset till våra kunder, som marknadsräntor, upplåningskostnad, kapitalkrav och konkurrenssituationen. För att skydda våra kunder från ökande kostnader effektiviserar vi. Det är rimligt att varje produkt skall bära sina egna kostnader.

Viveka Hirdman-Ryrberg, presschef SEB: – I dag håller bankerna betydligt mer kapital, har större likviditetsreserver och finansierar sig på längre löptider. De högre kostnaderna bärs också av ”alla”. Av aktieägarna genom lägre avkastning, av bankerna genom att vi ökar vår effektivitet och av kunderna som betalar mer.

Anna Sundblad, presschef Swedbank: – Det återstår att se om det blir en successiv höjning vartefter, när Finansinspektionen blir mer tydlig om nivån på riskvikterna. På sikt räknar dock vi med att Finansinspektionens höjda riskviktsgränser får effekt på boräntorna. Vi gick dock för fort fram när vi höjde räntorna på bolån. “

Skatt och skatt efter bärkraft

Något om skatte- och bidragshistoria.

Sid 27-29 i 36-39zz.pdf

8 april 2004. Från <http://winnell.com/omr36-39k.pdf> :

“Jag har noga följt riksdagens fördelningspolitik sedan 1964 och nästan varje år lämnat kommentarer och förslag. De nuvarande statsråden var 1964 i genomsnitt 13 år gamla.

Fram till den 20 april 1989 skrev jag 4920 sidor om skatte- och bidragssystem o d. Den 20 april 1989, som var SAPs hundraårsdag, började jag en ny serie som då började med sidan 1. Mina utredningar har vanligen gått till statsråd, i första hand statsministrar, finans- och skatte-, social-, och bostadsministrar, till ledarna för alla eller de största partierna inom eller utom regeringen, samt ibland till riksdagsutskott. Sedan jag börjat lägga in skatteutredningarna på min hemsida, <http://winnell.com> , har den gamla sidnumreringen upphört. Sista sidnumret var 3557 den 8 april 2004.

Under mellankrigstiden och tiden närmast efter andra världskriget var en väsentlig del i hushållsstrukturen att av makar var den ene, vanligen mannen, förvärsarbetande med inkomster till hushållet, och den andre, vanligen frun - hemmafrun, var hemma och skötte hemmet. Skattesystemet byggde på det och innehöll sambeskattning av makarna. Kvinnorna skulle bli gifta och försörjda. Ogifta kvinnor fick försörja sig själva. Sedan började fruarna ta arbete och systemet med sambeskattning började te sig alltför ålderdomligt.

Bl a med uppgiften att avskaffa sambeskattningen arbetade Allmänna Skatteberedningen i början av 60-talet. Utredningens förslag var dåliga, det enda som kom ut av utredningen var momsens. Finansminister Gunnar Sträng (s) tillsatte Familjeskatteberedningen, som lämnade förslag som kan betecknas som svagsinta.

Gunnar Sträng utfomade på egen hand, med sina närmaste medhjälpare, 1970 års skattereform. I reformen avskaffades, huvudsakligen, sambeskattningen, men Sträng lyckades inte göra en reform som tillgodosåg kravet på skatt efter förmåga vilket hade varit möjligt. Ett led i reformen var en hemmameskattereduktion, som till en del fyllde några krav om skatt efter förmåga. Denna skattereduktion smälte sedan bort med inflationen och togs så småningom bort helt. När den togs bort hade hushållsstrukturen förändrats så att det inte fanns många hemmafruar kvar.

Det har hela efterkrigstiden funnits sådana som klagat över höga marginalsatser. I skattepropositionen 1970 tog Sträng bort allt om marginalsatser, han menade, att det viktiga var skatterna och inte marginalsatserna. Efter reformen var visserligen skatteskalen vid höga inkomster böjd uppåt, men det fanns en komponent som gjorde, att kurvan blev nästan rak. De gamla marginalsatsekverulanterna fortsatte dock att tala om att marginalsatserna ökade med stigande inkomst, trots att så inte var fallet.

Under 50-och 60-talen var bostadsbristen ett stort politiskt kapitel. Det s k miljonprogrammet under 60-talet och början av 70-talet gav en miljon nya bostäder, en fantastisk satsning. Efteråt har många klankat på bostäderna från programmet, men lägenheterna håller god standard. Brådskan att bygga bort bostadsbristen gjorde att det blev många stora flerbostadshus, som sedan ogillades av somliga. De som fick bostäder fick ändå någonstans att bo, vilket är en fördel. På senare tid har kommit propåer om att stadslandskapen är för litet stadlika och att det behövs mer tät bebyggelse. När miljonprogrammet var utfört gick musten ur och det har sedan knappast funnits någon bostadspolitik med prisvärt engagemang. Efter miljonprogrammet följde småhusbyggande. Ingvar Carlsson var den förste bostadsministern (som

inrättades på 70-talet, nu finns ingen bostadsminister) och avskaffade paritetsslånen som betalades av de boende och ersatte dem med räntebidrag som betalades av staten. Senare har gjorts försök att förbättra bostadsfinansieringssystemet.

I 1970 års skatterform fanns kvar den kapitalinkomstbeskattning som gjorde att det gick att tjäna stora pengar på ränteavdrag, eftersom skattelättnad av ränteavdrag följde förvärvsinkomstens marginals-katt. I 1982 års skatterform ändrades dessa avdragseffekter något. I 1990 års skattereform skildes kapitalinkomstskatten från skatt på andra inkomster, varigenom effekterna av ränteavdragen fick en bättre form.

Det har hänt mycket i skattesystemet sedan 1970. En tid minskades inkomstskatterna och i stället ökades arbetsgivaravgifterna. Senare har det gått i andra riktningen: arbetsgivaravgifter har minskats och istället har införts egenavgifter på inkomstsidan, och nu håller man på och reducerar egenavgifterna genom avdragsrätter.

Bostadsbidragen har ändrats många gånger sedan 1970 och sällan med goda resultat. Många av dem som i regeringarna sysslat med bostadsbidrag har blivit landshövdingar. Långa tider levde riksdagsmännen i tron att barnen i Sverige bara bestod av tvillingar, man buntade ihop barnen två och två och gav bostadsbidrag per par. För avtrappning av bostadsbidrag fanns länge två procentsatser, den högsta 23 %, nu är det en på 20%. I mitten på 70-talet förlorade socialdemokraterna regeringsmakten till de borgerliga, som införde flerbarnstillsäg. 1982 återtog socialdemokraterna makten.

I skattesystemet fanns mellan 1970 och 1990 mycket höga marginals-katter vid höga inkomster. Bostadsbidrag kunde utgå vid mycket höga inkomster i fall med många barn, och vid höga inkomster kunde

summan av avtrappning och marginals-katt ligga nära 100 %. Hans Gustafsson var den bästa bostadsministern och på mitt förslag överförde han en del av bostadsbidragen till ej avtrappade flerbarnstillsäg, vilket i några fall minskade de annars otrevliga höga summamarginal-effekterna.

Hans Gustafsson införde också, efter påpekanden från mig, bostadsbidrag för barnlösa med låga inkomster, dels ett s k ungdomsbostadsbidrag, dels ett bidrag för äldre icke-pensionärer med låga inkomster. Det senare bidraget har i ovist nit tagits bort i samband med neddragningarna under 90-talet, men bör återinföras enligt mina förslag.

I 1990 års skattereform sänktes marginals-katten mycket avsevärt för de högsta inkomsterna, reformatörerna räknade med "dynamiska effekter" som skulle göra så att staten ändå skulle få in tillräckligt med pengar för den förlust staten gjorde med de sänkta marginals-katterna. De dynamiska effekterna som verkligen uppstod skulle redovisas när de hade uppstått. Redovisningar har förekommit, men har smygits undan, det har nog inte uppstått så mycket dynamiska effekter man hoppats på, men det är inte heller lätt att räkna ut. Nu är det glömt att marginals-katterna sänktes rejält för höga inkomster och höginkomsttagare fortsätter med att kräva sänkta marginals-katter.

I samband med 1990 års skattereform ändrades bostadsbidragen för barnfamiljerna. Ändringarna av skatterna medförde behov av ändrade bostadsbidrag, och barnfamiljerna kompengades i bostadsbidragen, noga räknat kompengades två gånger, men det var det nog inte många som förstod. En förändring var att tidigare fem kategorier barnantal minskades till tre: ett, två och tre+. Det finns numera inte många familjer med fyra eller fler barn.

En epokgörande och storartad förändring har inträtt med det nya systemet med maxtaxa på dagis. Det minskar marginaleffekten för berörda med ca 5%enheter. Märkligt är, att partier som vanligen brukar kräva sänkta marginalskatter, ogillat maxtaxan.

I 1970 års skattereform var skatteskalan inte indexreglerad och folkpartiledaren Bertil Ohlin, som vid den tiden var oppositionsledare, krävde många år enträget en indexreglering. Utan indexreglering och med inflation och högre löner fick staten in mer och mer i skatter, vilket Gunnar Sträng gillade. I ett TV-program kommenterade Ohlin detta och sa, att om han varit finansminister skulle han nog också gillat en skatteskala utan indexreglering. Nu är skalan indexreglerad genom koppling till basbelopp.

I de sista skälvande minuterna innan 1990 års skattereformproposition lades fast krävde LO och fick en förändring av grundavdraget på så sätt, att grundavdraget vid en viss låg inkomst ökades på med 25% (2004 20%) av ökande inkomst och sedan vid en viss inkomst litet över 100 000 sedan minskas med 10% av ökande inkomst. Detta gör, att en skatt längst ned på 32% minskades till 24% (2004 25,6%) i ett intervall och därefter ökas till 35,2% för att vid vissa höga inkomster gå ned till 32%, och över den s k brytpunkten öka till 52% och längst upp till 57%. Detta lär vara föga känt av den stora allmänheten. I de hjälpredor de skattskyldiga får från myndigheterna inför deklarationen finns inte detta nämnt, däremot finns tabeller med grundavdrag för olika inkomster, men det lär inte vara många som med ledning av tabellerna räknar ut vilka marginalskatterna är i olika inkomstlägen.

Jag har aldrig vågat föreslå politikerna att studera systemet med höjningar och sänkningar av grundavdraget, därför att jag fruktar att om de okunniga politikerna ger sig på det, och börjar ändra, blir det bara sämre.

Skatteskalan före 1970 och i 1970 års skattereform bestod av många skikt med allt högre skattesatser. Det stora antalet skattesatser gjorde skattesystemet onödigt otrevligt och komplicerat. Många år föreslog

jag förenklingar av skalan till tre skikt. Mina förslag har burit frukt. I 1990 års skattereform var det i princip två skikt (bortsett från det buckliga grundavdraget), som åstadkoms av den procentuella kommunalskatten och av den kommunala plus den statliga procentuella skatten över den s k brytpunkten, ett begrepp jag införde för länge sedan. I slutet på 90-talet har det blivit ett skikt till allra överst där den statliga skatten ökar till 25%. Den gamla skalan med många skikt är nu bortglömd.

Ett stort fel med det nuvarande skattesystemet är att det inte fördelar efter bärkraft. Enligt min mening har man ingen kraft att betala skatt förrän man har inkomster över det som behövs för att leva med en rimlig lägsta levnadsstandard. År 2004 var de lägsta rimliga levnads-kostnaderna för vuxna icke-pensionärer avrundat 108 000 kr per år för ensam och 162 000 kr per år för två makar/sambor. (2006 120 000 respektive 180 000) Makar/ sambor 150% av ensam. (2009 130/195) (2010 134/201) (2011 134/201) (2012 142/216) (2013 145/220)

Levnadsstandard beror av många förhållanden, men en viktig komponent är tillgången till pengar för det nödvändigaste. Det är dessa pengar som är av intresse när man ska konstruera ett skattesystem som fördelar efter bärkraft. Det ska redan nu sägas, att det idag, på grund av politiskt motstånd, torde vara nästan omöjligt att konstruera ett system som fördelar efter bärkraft, men man kan göra förbättringar i den riktningen.

Jag har mycket ägnat mig åt dem med låga inkomster eftersom politikerna intresserar sig så litet för dem. När det gäller icke-pensionärerna är barnlösa med låga inkomster missgynnade, för dem bör införas bostadsbidrag enligt mina förslag, som jag lämnat under många år.

Bostadsbidragen för barnfamiljerna har jag lämnat förslag om. TV-licensen är en dryg post för dem med låga inkomster, den är orättvis och missgynnar ensamstående. Licensen (avgiften) bör för hushållen ersättas med en kollektivlicens betald av staten. Jag har lämnat förslag om finansiering. “

Årskostnader år 2013, förvärvs- arbetande icke-pensionärer:

Individuella respektive
gemensamma kostnader: Ensam man Ensam kv. Makar
Summa per månad 2013 **5930** **5580** **9850**

enligt månadsedovisningen.

**Genomsnitt för
ensam man + kv/mån** **5760**

2013 per år: **69120** **118200**

Bostadshyra per år säg :
Ensam 2rok, 12x 5100 61200

Makar 3rok, 12x 6100 73200

Summa per år 2012,
bostad + övrigt 130320 191400

Förvärvsarbetande:arbets-
resor+ fackavgifter säg 14280 28560

**Summa per år 2013 :
bostad + övrigt** **144600** **219960**

Här är inget räknat för
höga semesterkostnader eller
andra resor än lokalresor.

**Säg för enkelhets skull,
avrundat** **145000** **220000**

Makar 152 % av ensam.

Ensam man 146640
Ensam kvinna 142440 skillnad 4200 kr

Pensionärer 2012.

I förhållande till förvärvsarbetande ickepensionärer:

Livsmedel: man 1800 kr per mån = 340 kr lägre per månad, kvinna
1530=160 kr lägre, genomsnitt m+kv 250 kr lägre per mån=3000kr/ år.

Busskort: 300 kr lägre per mån = 3600 kr per år.

Fackavgift: 450 kr lägre per månad =5400 kr per år.

Läkare och läkemedel : 900+1800 = 2700 kr högre per år.

Summa: Ensam 9300 kr lägre. Makar 18600 lägre .

Hemtjänst: (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år.

**Summa cirka ensam 8100 kr, makar tillsammans cirka 16800 kr
lägre än förvärvsarbetande icke-pensionär.**

Säg totalsumma:

Ensam : 142000-8100 = 133900 , säg 134 000

Makar tillsammans: 216000-16800 = 199200 säg 199 000

Makar 149 % av ensam

22 april 2012 Sven Winnell

Kostnader för barn har behandlats i

[Sven Winnell 10 maj 2011: Barnfattigdom och annan fattigdom.](#)

<http://winnell.com/omr36-39zm.pdf>

Pensionärer 2013.

Kostnadsökningen för livsmedel är något lägre än för förvärvsarbetan-
de, men kostnaderna för läkare och läkemedel är något högre. Man kan
räkna med samma totala kostnadsökning 2013 för pensionärer som för
förvärvsarbetande icke-pensionärer, dvs 3000 kr för ensam och 4000 kr
för makar/sambor:

2013:

Ensam 137 000 kr

Makar/sambor 203 000 kr.

Makar 148 % av ensam.

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rättat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikala fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barnkostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av

skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makara beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon försakade mannen. Man införde då ett hemmakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalskatter få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmakeavdraget bort när hemmakearna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög maginalskatt kunde få större skattelettigheter av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra.

I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direktören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska "utanförskapet". Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska försätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna.

Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den sk värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

Levnadskostnaderna för en ensam förvärvsarbetande icke-pensionär är 2013 145 000 kr per år. Den som tjänar 15 000 kr per månad har efter skatt så att det går ungefär jämnt upp, dvs inget överskott i budgeten. Ensam som tjänar 60 000 kr per månad har sedan dessa levnadskost-

nader betalats ett överskott i hushållsbudgeten på 324 000 kr, som kan användas till bilar, resor, dyrare bostad, lyxartiklar mm.

Motsvarande kostnader för makar/sambor är 2013 220 000 kr Om makarna har lika stora inkomster behöver de bara tjäna cirka 11 000 kr var per månad för att få ihop till kostnaderna. Tjänar de 60 000 kr var per månad har de 717 000 kr överskott sedan hushållskostnaderna betalats.

Ensam som tjänar 12 000 kr per månad skulle kunna betala levnads-kostnaderna, men måste betala skatt så att det blir ett underskott i hushållsbudgeten på cirka 24 000 kr, och borde begära socialbidrag till skatten, vilket naturligtvis inte går för sig. Han eller hon tjänar alltså till sin försörjning men måste sänka sin levnadsstandard cirka 17 % på grund av skatten.

Krav om att avskaffa värnskatten visar på synnerligen olämplig oför-måga. Ingen i riksdagen har de senaste 40 åren visat intresse för att på lämpligt sätt avväga skatterna efter levnadskostnaderna.

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördelningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentver-kets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan

beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresbo-ende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendefor-mer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.

Enligt detta blir de lägsta rimliga levnadskostnaderna 2013 för för-värvsarbetande icke-pensionärer: ensam 145 000 kr och för makar/sambor 220 000. Makarnas belopp blir nära precis 150% av beloppet för ensam, och så har det varit sedan 1970. För pensionärer blir det något annorlunda.

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta in-komsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en en-sam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereform-en 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formars så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, fler-barnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostads-bidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadsbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barn-lösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnaderna för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i [Sven Wimnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf](http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf)

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det.

I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har haft en löjlig patrull som åkt omkring och sjungit för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De pengar som behövs för det kan tas från Jobbskatteavdragen enligt förslag.

Pensionärer med låga inkomster: Det nya systemet med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållskostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna

har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

Erik Åsbrink föreslår “ kraftigt höja grundavdrag så att även låginkomsttagarna skulle få en skattesänkning.” Det är ett okunnigt förslag. Höjer man grundavdragen sänker man visserligen skatten för låginkomster, men också för dem med höga inkomster, och då försämrar man skattefördelningen. Om man sänker grundavdragen för att låginkomster ska få lägre skatt måste man höja marginalskatten för låginkomster så att de högre inkomsterna inte får sänkt skatt.

Problemet med låginkomsterna löses bäst med bostadsbidrag.

Erik Åsbrink skriver också: “ Enligt en samstämmig uppfattning bland ekonomer är fastighetsskatten en av de bästa (eller minst skadliga) skatterna. “ Ja, enligt ekonomerna kanske, men ekonomerna har vanligen dåliga uppfattningar, eller inga alls, om fördelningsproblem.

Hela världens finanssystem är förstörda av ekonomerna.

Jobbskatteavdraget är ett problem.

Regeringen vill gärna fortsätta och göra större jobbskatteavdrag enligt en nuvarande modellen, dvs försämrade skattefördelningen ännu mera, men är osäker om det går att fortsätta i höst. Socialdemokraternas partiledare har sagt att socialdemokraterna accepterar det, man kan anta för att inte stöta bort väljare. Socialdemokraterna vill dock minska jobbskatteavdragen för inkomster över 60 000 kr per månad.

I den nyss nämnda utredningen om barnfattigdomen har diskuterats förändringar av jobbskatteavdragen, men något förslag har inte lämnats. Att förvärvsarbete har extrakostnader kan man gå med på, men inte så stora som motiverar nuvarande jobbskatteavdrag och framför allt inte avdrag som stiger med inkomsten.

Det lär knappast finnas någon som direkt kan förstå jobbskatteavdragens konsekvenser vid läsandet av den skatteverkets beskrivning av dem som citerats här i det föregående.

Konsekvenserna kan man enklast få uppfattningar om genom att se på skatteverkets tabeller för preliminärskatter, där skatteverket säkert räknat rätt. De tabellerna har använts för att beräkna hushållens över- och underskott i hushållsbudgetarna.

Över- och underskott finns redovisade för 2006 och för flera av de senaste åren. Jämför man år 2006 och 2013 finner man att låginkomster fått mycket betydande försämringar och höginkomster mycket betydande förbättringar, något som borde få socialdemokraterna upprörda.

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbete åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobbskatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Se mer om detta på sidorna 312-367 i <http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf>

[Sven Wimmell 1 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett klassifikations-system för verksamheter som förändrar världen. http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf](http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf)

Hushållens inkomster och utgifter. Välfärdsfördelning.

- 312 Sammanräknad förvärvsinkomst i decilgrupper.
- 314 Välfärdsfördelningen.
- 319 Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2012 mm.
- 322 Månadskostnader år 2012, förvärvsarbete icke-pensionärer:
- 322 Årskostnader år 2012, förvärvsarbete icke-pensionärer:
- 323 Pensionärer 2012 och 2013. Hushållsbudgetar.
- 323 Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2013 mm.
- 324 Beräkningar för år 2013.
- 326 Månadskostnader år 2013, förvärvsarbete icke-pensionärer.
- 326 Årskostnader år 2013, förvärvsarbete icke-pensionärer.

327 Hur förbättra välfärdsfördelningen?

- 329 **Bostadsbidrag bör införas för barnlösa icke-pensionärer .**
- 332 **TV-avgiften bör avskaffas för privathushåll.**

336 Barnfattigdomen.

- 341 **Aktuella belopp 2011 och 2013. Föräkringskassan.**
- 342 **Jobbskatteavdragen bör reformeras.**
- 345 **Bussresa till en tid då samhället var svartvitt.**

346 Pensionstagare med ålderspension.

- 348 Pensionärer med låga pensioner m m.
- 350 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
- 351 Slopa kapitalreglerna i pensionärernas bostadstillägg.
- 354 Summa marginaleffekt för pensionärer.
- 355 Så beräknar vi inkomster, bostadskostnad, bostadstillägg.
- 361 Avtrappningsregler.

- 366 **Förslag till riksdagsbeslut. 367 Bostadsbidrag barnfam. 2013.**

Hur förbättra välfärdsfördelningen? Sida 326

Ensam förvärvsarbete icke-pensionär utan barn. 36-39zs.pdf
Inkomstfördelning 2013 och försäkring/förbättring 2006-2013:

Månadslön ca kr	Decilgrupp 1-10 Med och utan barn.	20-64 år Ensam och i par.	Överskott ensam 2013 minus 2006
1000	1 = medelvärde i lägsta tiondelen		säg -16000
4000	P10 = övergränsen för lägsta tiondelen		säg -15000
8000	2 = medelvärde i grupp 2		ca -14000
13000	3		ca -8000
18000	4		ca -2000
22000	5		ca 2000
24000	P50 = mittvärdet = median		ca 5000
25000	Medelvärde		ca 6000
25000	6		ca 6000
28000	7		ca 12000
32000	8		ca 23000
37000	9 = medelvärde i grupp 9		ca 33000
42000	P10 = undergränsen för högsta tiondelen		ca 37000
61000	10 = medelvärdet i högsta tiondelen		ca 52000

Hur klarar sig de med underskott?

Överskottsbeloppen/underskottsbeloppen avser ensam förvärvsarbete icke-pensionär utan barn. Decilgrupperna avser både sådana med och sådana utan barn och avser också både ensamma och sådana som lever i par. Den offentliga statistiken är upplagd så att man inte kan dela upp på lämpligt sätt.

Några ensamma ungdomar kan få ungdomsbostadsbidrag.

Några med barn kan få bostadsbidrag och bidrag för barnen.

Pensionärer är inte med i undersökningen nu. Statistik över pensionärer har Försäkringskassan med möda levererat, men statistiken är sådan att man inte kan skilja mellan ensamma och par och inte får veta något om eventuella bostadsbidrag. Se tabell på sidan 89 i

<http://wimnell.com/omr36-39z.pdf>

2013 Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor = 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. lö	Prelskatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Makar lika inkomst Överskott /år	Decilgrupp M+K ca
6001	575	6900	5426	65112	-79888	-89776 cacaP10
7001	779	9348	6222	74664	-70336	-70672
8001	982	11784	7019	84228	-60772	-51544
9001	1185	14220	7816	93792	-51208	-32416
10001	1388	16656	8613	103356	-41080	-13288 kris-
11001	1651	19812	9350	112200	-32800	4400 gräns
12001	1916	22992	10085	121020	-23980	22040
13001	2180	26160	10821	129852	-15148	39704
14001	2445	29340	11556	138672	-6328 kris-	57344
15001	2683	32196	12318	147816	2816 gräns	75632
16001	2948	35376	13053	156636	11636	93272
17001	3240	38880	13761	165132	20132	110264
18001	3504	42048	14497	173964	28964	127928
19001	3769	45228	15232	182784	37784	145568
20001	4060	48720	15941	191292	46292	162584
21001	4325	51900	16676	200112	55112	180224
22001	4590	55080	17411	208932	63932	197864
23001	4855	58260	18146	217752	72752	215504
24001	5120	61440	18881	226572	81572	233144
25001	5384	64608	19617	235404	90404	250808
26001	5655	67860	20346	244152	99152	268304
27001	5946	71352	21055	252660	107660	285320
29001	6529	78348	22472	269664	124664	319328
30001	6819	81828	23182	278184	133184	336368
35001	8269	99228	26732	320784	175784	421568
40001	10654	127848	29347	352164	207164	484328
45001	13104	157248	31897	382764	237764	545528
50001	15554	186648	34447	413364	268364	606728
55001	18244	218928	36754	441084	296084	662168
60001	20944	251328	39057	468684	323684	717368

Förslag till riksdagsbeslut.

[36-39zs.pdf](#) Sida 366

TV-avgiften avskaffas för privathushåll.

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobbskatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under 150 000 kr per år = 12 500 kr per månad.

Systemet för pensionärernas bostadstillägg.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas

Mycket angeläget, helst redan i budgeten för 2013, men annars 2014. Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln. Se sidan 352.

Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer

Bostadsbidrag för ensam:

Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 5100 kr per månad. Max bidrag 3 450 kr per mån = 41 400 kr per år. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 165 600. Slutavtrappat vid inkomst 58500+165 600 = 224 100 per år = 18 675 kr per månad.

Makar: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 6100 kr per månad. Max bidrag 4 200 kr per mån = 50 400 kr per år = per make 25 200. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 100 800. Vid lika inkomst slutavtrappat vid inkomst 58500+100 800 = 159 300 per år = 13 275 kr per månad.

De med studiemedel och 18-28 år: (anpassat till befintligt system): 75% av bostadskostnad mellan 1800 och 3600 kr per månad. Avtrappning 33% från inkomst 41000 för ensam och 58000 för makar som i befintligt system, eller 25% från inkomster avpassade efter det.

Bostadsbidrag för barnfamiljer.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensionärernas högsta marginaleffekt av samma regel.

Men när förmögenhetsskatt nu tagits bort så att ickepensionärerna inte betalar förmögenhetsskatt kan det verka ologiskt att för de barnfamiljer som är beroende av bidrag ha kvar den förmögenhetsskatt som 15%-regeln innebär: på marginalen 20% av 15% = 3% där pensionären har 9,3% (62% av 15% = 9,3%) och icke-pensionärerna 0%.

Hur noga var man med att beräkna statens kostnader när förmögenhetsskatten togs bort? När det gjordes borde man på samma gång ha tagit bort regeln 15% i bostadsbidragssystemen.

Enligt DN 3 feb 2013 var sparräntorna då cirka 1% (se sida 352):

Om banfamiljen har 200 000 på banken är räntan säg 1% = 2000 kr.

Skatten på räntan är 30% = 600 kr.

Bostadsbidraget minskar med 20% av räntan 2000 kr = 400 kr

Förmögenhetstillägget är 15 % av 100 000 = 15000 och det minskar bostadsbidraget med med 20% av det = 3000 kr.

Skatt och bidragsminskning blir : 600+400+3000 = 4000 kr.

Den verkliga inkomsten av 200 000 kr på banken är räntan 2000 kr

och det ger en förlust på 4000-2000 = 2000 kr = 100% av räntan 2000 kr

En förståndig barnfamilj bör ta ut pengarna från banken och lägga dem i madrassen och tjäna 2000 kr per år, på 10 år 20 000 kr.

Om riksdagen anser att de nuvarande regeln om 15% är lämplig och förenlig med de jämlikhetsideal man förespråkar, kan regeln behållas, men om så inte är fallet bör regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Socialdemokraterna bör räkna igenom och redovisa hur pengarna räcker för barnfamiljerna.

Ekonomiskt stöd till barnfamiljer behandlas i riksdagen av socialförsäkringsutskottet. Socialdemokraternas främsta man i Socialförsäkringsutskottet (SfU) är **Tomas Eneroth** [Presskontakt](#). Han torde vara lämplig att göra denna genomräkning.

Genomräkningen bör gälla ensamman och makar/sambor med 1, 2, 3, 4, 5 och 6 barn i olika åldrar med konsumentverkets kostnadsbelopp för olika slags utgifter och med inkomster i flera olika storlekar.

Aktuella belopp 2013:

Antal barn	Barnbidrag kr	Flerbarnstillägg kr	Summa kr	/år ca kr
1	1.050	-	1.050	12 000
2	2.100	150	2.250	27 000
3	3.150	604	3.754	45 000
4	4.200	1.614	5.814	70 000
5	5.250	2.864	8.114	97 000
6	6.300	4.114	10.414	125 000

Barnkostnaderna rör sig kring 40 000 kr per barn, och efter barnbidrag och flerbarnstillägg cirka 20 000 - 30 000 kr per barn: totalkostnad cirka

1 barn cirka	28 000 kr
2	53 000
3	75 000
4	90 000
5	103 000
6	115 000

Ensamstående utan barn har överskott i hushållsbudgeten:

28 000 till ett barn vid inkomst cirka 18 000 kr per månad	
53 000 till två barn	21 000
75 000 till tre barn	23 000
90 000 till fyra barn	25 000
103 000 till fem barn	27 000
115 000 till sex barn	28 000

Makar/sambor utan barn, med lika inkomst, har överskott i hushållsbudgeten:

28 000 till ett barn vid inkomst cirka 13 000 kr per månad	
53 000 till två barn	14 000
75 000 till tre barn	15 000
90 000 till fyra barn	16 000
103 000 till fem barn	17 000
115 000 till sex barn	18 000

Hur man räknar: Beräkningar av barnkostnader har gjorts i

[Sven Winnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och 20 000 kr annan fattigdom. <http://winnell.com/omr36-39zm.pdf>](#)

Om det blir minus i barnfamiljernas hushållsbudgetar bör socialdemokraterna föreslå förbättringar.

Bostadsbidrag för barnlösa, kostnader:

Kostnaderna för detta kan beräknas med hjälp av det bidrag som fanns tidigare för denna kategori, men som avskaffades. Några vidlyftiga kostnadsberäkningar behövs inte, det är nödvändigt att införa detta bidrag vad det än kostar.

Från socialdemokraternas vårmotion 2013:

Regeringens politik har ökat inkomstklyftorna

I början av 80-talet var den svenska inkomstspridningen som lägst. Sedan 1980-talet har många industrialiserade länder sett en utveckling av ökande inkomstskillnader. Globalisering av produktionen, teknisk utveckling, försvagade fackliga organisationer eller högre grad av individualiserad lönebildning är exempel på faktorer som lyfts fram för att förklara dessa trender.

Givet att strukturella faktorer i ekonomin tenderar att driva det svenska samhället mot en allt vidare inkomstfördelning, kan politiken antingen kompensera för dessa faktorer eller späda på utvecklingen. Här har den sittande regeringen valt det senare.

Regeringens politik har varit präglad av nedrustning av de generella välfärdssystemen och stora skattesänkningar som get mest till höginkomsttagare. Om man studerar reformerna som genomförts under perioden 2006 till 2010 ser man tydligt att nästan 5 % av reformerna har gått till att förstärka den rikaste hundradelens inkomster medan medianhushållet tagit del av ca 0,8 % av reformerna. Det betyder att den rikaste hundradelen av hushållen fick ca 6 gånger mer av regeringens reformer än hushållet som befinner sig i mitten av inkomstrappan. De möjligheter regeringen har haft att verka dämpande på de generella inkomstskillnaderna har inte tagits.

Ett mer jämställt Sverige

Mäns inkomster är i genomsnitt drygt 30 % högre än kvinnors. Över ett 40-årigt arbetsliv tjänar kvinnor drygt 3 miljoner kronor mindre än män. Mellan 2010 och 2011 ökade inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och med nuvarande politik ser ett samhälle med utjämnade inkomstskillnader mellan könen just nu ut att ligga mycket långt borta.

Den största orsaken till inkomstklyftorna mellan könen är att kvinnorna i lägre utsträckning deltar i arbetskraften. I februari 2013 var 54 % av kvinnorna i åldern 15-74 år i arbete medan 62 % av männen i sam-

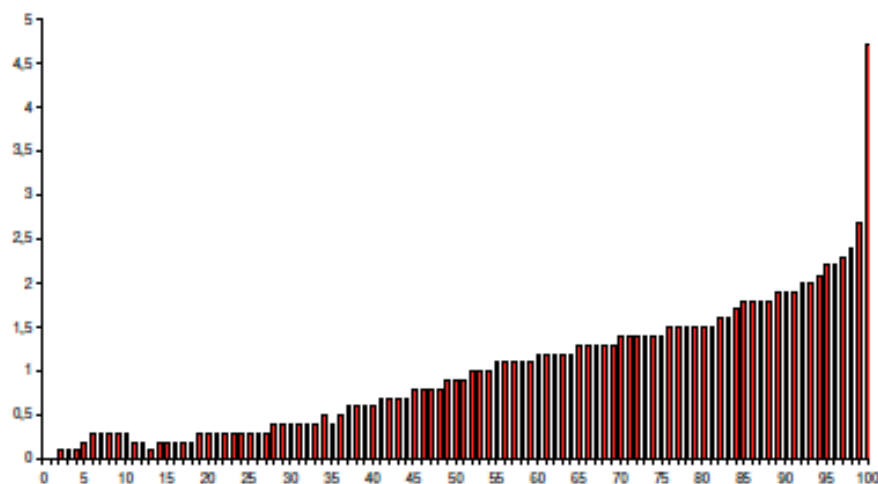
ma åldersgrupp arbetade.

Dessa skillnader måste bekämpas systematiskt. Att så många kvinnor utestängs, eller väljer att stå utanför arbetsmarknaden är ett stort slöseri med kompetens. Socialdemokraterna har tidigare presenterat ett antal förslag för att snabbare minska inkomstskillnaderna och höja arbetsmarknadsdeltagandet bland kvinnor.

Ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen är ett viktigt delmål för att uppnå mer jämställda relationer mellan könen på arbetsmarknaden. Flera studier visar att god tillgång till barnomsorg ökar sannolikheten för kvinnor att hitta ett jobb. I vårt budgetförslag för 2013 avsätts resurser för att bygga ut barnomsorg på kvällar, nätter och helger. Det stärker kvinnors möjligheter att jobba samtidigt som barnen får trygghet och kontinuitet.

Figur 18: Fördelning av reformerna 2006-2010 per inkomstpercentil

Procent

Källa: Riksdagens utredningstjänst 2010:1805

Sidorna 327-334 i 36-39zs.pdf

Att i skattesystemet fördela över pengar till ensamma med låga inkomster är inte enkelt.

Om man höjer grundavdraget betyder det att alla får sänkt skatt. Vill man förbättra bara för låga inkomster måste man då någonstans vid högre inkomst minska grundavdraget igen.

Dessutom är det så att maka/sambor får för låg skatt om man inrättar grundavdraget efter ensammas levnadskostnader eftersom makars levnadskostnader per person är lägre än för ensamma.

I det gällande inkomstskattesystemet trappas grundavdraget upp på ett ställe vid låga inkomster och trappas sedan ner igen, men det är inte så konstruerat att man kan skilja mellan ensamma och makar/sambor.

Ett bra sätt att förbättra för låginkomster så att man kan ta hänsyn till skillnader mellan ensamma och makar är att införa bostadstillägg som anpassas efter inkomster och skillnader i levnadskostnader.

För pensionärer gäller att grundpensionerna motsvarande de gamla folkpensionerna i princip är anpassade till skillnaderna i levnadskostnader för ensamma och makar. Bostadstillägg för pensionärer är också anpassade. Ensamma är något missgynnade i förhållande till makar.

För barnfamiljer finns vid låga inkomster bostadsbidrag m m som anpassas efter levnadskostnader hos olika familjetyper. Politikerna bör vartefter justera beloppen efter hushållskostnadernas ökning.

För barnlösa icke-pensionärer finns bostadsbidrag i lägre åldrar, ungdomsbostadsbidrag.

En tid i slutet på 1900-talet fanns också bostadsbidrag för äldre barnlösa icke-pensionärer, som gjorde nytta, men togs i ovist nit bort efter några år.

Bostadsbidrag bör införas för barnlösa icke-pensionärer och utformas med detaljregler så att det blir effektivt och rättvist, man kan göra om ungdomsbostadsbidragen på det sättet så att de gäller för alla barnlösa icke-pensionärer.

En stor del av totala hushållsbudgetarna utgörs av bostadshyror.

2013:

Förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn.

Ensam hyra 5100 kr per månad = 61200 kr per år = 42,2 procent av totala hushållsbudgeten 145000 kr per år

Makar/sambor 6100 kr per månad = 73200 kr per år = 33,3 procent av totala hushållsbudgeten 220000.

Pensionärer utan barn

Ensam hyra 5100 kr per månad = 61200 kr per år = 44,7 procent av totala hushållsbudgeten 137000 kr per år

Makar/sambor 6100 kr per månad = 73200 kr per år = 36,1 procent av totala hushållsbudgeten 203000.

Hyrorna varierar:

Från SCB tabell 5 i BO 39 SM 1201 Månadshyror.

Värdeår	2 rum och kök			3 rum och kök		
	Riket	Stor- Stockholm	Små kommuner	Riket	Stor- Stockholm	Små kommuner
-1940	4962	5897	3892	6310	7320	4856
1941-1950	4586	5140	3944	5669	6224	4927
1951-1960	4611	5098	4205	5625	6072	5006
1961-1970	4697	5485	4284	5694	6345	5289
1971-1980	4775	5335	4481	5733	6263	5363
1981-1085	5020	5351	4611	6246	6919	5496
1986-1990	5150	5996	4736	6325	7211	5874
1991-1995	5484	6372	5087	6636	8096	6231
1991-	5893	6748	5281	7164	8779	6458
Totalt	4907	5548	4488	5960	6565	5499

Bostadsbidrag bör införas för barnlösa icke-pensionärer som inte kan få ungdomsbostadsbidragen.

(Häftan av LO-kvinnorna har deltid och låglön därefter)

Förslag för 2006: Se tabeller på sid 82-83 i 36-39z.pdf.

För hushåll utan studiemedel: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan **400 och 4200 kr per månad**. Max bidrag 2 850 kr per mån = 34 200 kr per år. Avtrappning **20%** av inkomst över 58 500.

Avtrappningssträcka 171 000. Slutavtrappat vid inkomst 58500+ 171 000 = 229 500 kr = 19125 kr per mån. Reglerna följer mönstret för bostadsbidrag till barnfamiljer.

Kommentar : Förslaget avser år 2006 då KPI var 284,22 (1980 = 100). KPI 2011:311,43 och 2012 december 314,61 = 1,11x284,22. Levnadskostnaderna för ensam var 2006 120 000 kr per år och år 2013 145 000 kr = 1,21x 120 000.

Beloppen i förslaget för 2006 kan behöva räknas upp med hänsyn till inkomst- och hyresutvecklingen.

Kanske så här: Alternativ 1

För hushåll utan studiemedel: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan **500 och 5100 kr per månad**. Max bidrag 3 450 kr per mån = 41 400 kr per år. Avtrappning **20%** av inkomst över 58 500.

Avtrappningssträcka 207 000. Slutavtrappat vid inkomst 58500+ 207 000 = 265 500 kr = 22125 kr per mån.

Eller så här: Alternativ 2

För hushåll utan studiemedel: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan **500 och 5100 kr per månad**. Max bidrag 3 450 kr per mån = 41 400 kr per år. Avtrappning **30%** av inkomst över 58 500.

Avtrappningssträcka 138 000. Slutavtrappat vid inkomst 58 500+ 138 000 = 194 500 kr = 16208 kr per mån.

Höjer man avtrappningsfaktorn till 30% ökar bidraget snabbare med lägre inkomst. Marginalskatten i avtrappningsskiktet är 20,3-26,3%

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor = 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam

Mån. lön	Prelskatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år
6001	575	6900	5426 65112 -79888
7001	779	9348	6222 74664 -70336
8001	982	11784	7019 84228 -60772
9001	1185	14220	7816 93792 -51208
10001	1388	16656	8613 103356 -41080
11001	1651	19812	9350 112200 -32800
12001	1916	22992	10085 121020 -23980
13001	2180	26160	10821 129852 -15148
14001	2445	29340	11556 138672 -6328
15001	2683	32196	12318 147816 2816
16001	2948	35376	13053 156636 11636
17001	3240	38880	13761 165132 20132
18001	3504	42048	14497 173964 28964
19001	3769	45228	15232 182784 37784
20001	4060	48720	15941 191292 46292
21001	4325	51900	16676 200112 55112
22001	4590	55080	17411 208932 63932
23001	4855	58260	18146 217752 72752

Maximalt bostadsbidrag

Alt 1 Alt 3 Alt 2

38400	39000	36000
36000	36000	32400
33600	33000	28800
31200	30000	25200
28800	27000	21600
26400	24000	18000
24000	21000	14400
21600	18000	10800
19200	15000	7200
16800	12000	3600
14400	9000	0
12000	6000	
9600	3000	
7200	0	
4800		
2400		
0		

I alternativ 1 med avtrappningsfaktor 20% är bostadsbidraget mindre än skatten vid inkomster över 12000 kr per månad.

I alternativ 2 med avtrappningsfaktor 30% är bostadsbidraget mindre än skatten vid inkomster över 10000 kr per månad.

Man bör observera att överskott per år gäller om man inte räknar med några semesterkostnader.

I ett alternativ 3 med avtrappningsfaktor 25% hamnar mellan alternativ 1 och alternativ 2.

Skatt på pengar och taxeringsvärden

Tidigare togs skatt på förmögenheter och taxeringsvärden: förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Dessa skatter togs bort för några år sedan och bör ej återinföras. Fastighetsskatten har ersatts med en betydligt lägre fastighetsavgift.

I alla system för bostadsbidrag har funnits och finns fortfarande det som motsvarar en skatt: regler om bidragsminskningar som står i proportion till pengatillgodohavanden och taxeringsvärden. Dessa regler bör tas bort. Avkastningar i reda pengar på penningkapital och fastigheter bör tas upp som inkomst och påverka bostadsbidragen så som inkomster av arbete och pensioner påverkar bidragen. Det räcker med att de reda avkastningarna påverkar, när nu icke-bidragstagare inte råkar ut för någon förmögenhetsskatt och fastighetsskatt.

Den gamla fastighetsskatten var ett elände eftersom taxeringsvärdena i sig inte gav pengar att betala fastighetsskatten med, något som drabbade småfolket på ett olyckligt sätt.

I bostadsbidragssystemen finns vanligen regler om att en viss procent av penningkapital och taxeringsvärden ska tas upp som inkomst som utsätts för avtrappningsegler så att bostadsbidragen minskar. Dessa regler bör tas bort. Reglerna komplicerar beräkningarna av bidragen på tidsödande och betungande sätt för de myndigheter som svarar för bidragen, det kan vara komplicerat att utreda hur stora kapitalen är. Reglerna är också orättvisa eftersom taxeringsvärden på ett ologiskt sätt ibland ska tas med och ibland inte. Problem med myndigheternas hantering har diskuterats tidigare under årens lopp.

Detta gäller bostadsbidrag för både barnfamiljer, ungdomar och pensionärer.

Se avsnittet om avtrappningsregler i det följande.

Hur klarar sig förvärvsarbetande 20-64 år med lägsta inkomsterna?

Makar som båda har inkomster klarar sig vanligen utan underskott i hushållsbudgeten. Ensamma kan få stora underskott.

2013 Ensam :

Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda

Hygien (personlig)

Kläder och skor

Lek och fritid

Mobiltelefon

Förbrukningsvaror

Hemutrustning

(inklusive dator)

Media (Fast telefon,

Internet mm)

Hemförsäkring

Hushålls-el

Förvärvsarbetande:arbetsresor+ fackavgifter

Dessa poster 83 800 57,8%

Bostadshyra per år 61 200 kr 42.2% Per månad 5100 kr

Summa 145 000 100 %

Bostad med hyra under 61 200 kr per år finns i alla regioner: Riket värdeår 1990 och lägre, Stor-Stockholm värdeår 1941-1960, Små kommuner värdeår 1995 och lägre. Men det kan vara svårt att få tag i sådana lägenheter och bli tvungen ta en lägenhet med högre hyra. I små kommuner klarar man sig vanligen inom 61 200 kr per år. Har man små inkomster har man kanske redan valt ett billigare alternativ, något äldre eller något mindre bostad.

I övriga poster kan man välja att knappa in på en post mot att öka en annan post. Det första att spara in på kan vara Livsmedel, Kläder och skor, Lek och fritid och Mobiltelefon. Var och en får välja.

Barnbidrag o d erhålls till 16-årsåldern. Går barnet i högre ålder i skolan kan man få förlängning av bidrag till barn. Efter gymnasiet, normalt i 19-årsåldern, ska barnet kunna klara sig själv. De som studerar vidare på högskolor od kan få studiebidrag och studielån så att de klarar sig, men man lär få acceptera något billigare bostad.

Konsumentverket ger exempel på bostadshyra för en 20-åring i Karlstad, hyra ca 4560 kr per månad utan el, dvs ca 500 kr lägre per månad än 5100 kr. Bor han hos föräldrarna räknar verket med att han ska betala 1800 kr per månad hemma för bostad och el.

De som inte studerar ska normalt ha ett förvärvsarbete från 19-årsåldern. Men arbetslösheten är stor för ungdomar, som nödgas profitera på föräldrar eller far-och morföräldrar.

Totalkostnaden för 20-åring i Karlstad som bor själv anger Konsumentverket: 150 000 för man och 147 000 för kvinna (skillnad 3000 kr) , dvs högre än 145 000 som angetts här för 2013.

Om 20-åringen bor hemma anger verket totalkostnad: man 101 000 kr och kvinna 98 000 kr (skillnad 3000 kr), dvs ca 45 000 kr lägre än 145 000 kr.

Ungdomsbostadsbidragen kan erhållas bara om inkomsten är lägre än 7 228 kr per månad för ensam. Bidrag kan inte fås för hyresdel över 3 600 kr per månad. Högsta bidrag 1 300 kr per mån= 15 600 kr per år.

Ungdomsbostadsbidragen löser bara en liten del av problemen med underskotten vid låga inkomster, bl a inte problemen vid inkomster 7 000-15 000 kr per månad.

Vid inkomst 6 000 kr är underskottet för ensam ca 80 000 när man räknar med totalkostnad i hushållet 145 000 kr. Om ungdomar kan få bidrag med 15 000 kr räknar man alltså med att de ska kunna leva med underskott 65 000 kr räknat från 145 000 kr per år, dvs på 80 000 kr per år. De har då räknat med hyra 3600 kr per månad och sparat in 1500 kr per månad (18 000 kr per år) på en behövlig hyra 5100 kr. Om man avstår från denna besparing på hyran blir levnadskostnaden 98 000 kr per år. **Med levnadskostnad 98 000 kr per år måste man spara in hälften på andra kostnader än hyran, det blir för dåligt levnadsätt för äldre ensamma, över 24-28 år.**

Från försäkringskassan. se 3 februari 2013:

“Bostadsbidrag för dig mellan 18-28

Är du mellan 18-28 och bor ensam kan du få bidrag om din inkomst är mindre än 86 730 kr/år (7 227,5 kr/mån). Om du är gift eller sambo och ni båda är mellan 18-28 kan ni få bidrag om ni tillsammans har en inkomst som är mindre än 103 720 kr/år (8 643,3 kr/mån).

[Läs mer, beräkna och ansök om bostadsbidrag för dig mellan 18-28](#)

- Du kan som mest få 1 300 kronor per månad i bostadsbidrag.
- Du kan få bidrag till de bostadskostnader som överstiger 1800/mån
- Du kan inte få bidrag för bostadskostnader över 3 600 kr per mån.
- Du får inte bidrag för mer än 60 kvadratmeter (ca 2rok).

Du får bidrag för 90 % av bostadskostnader mellan 1 800 och 2 600 kr
Du får bidrag för 65 % av bostadskostnader mellan 2 600 och 3 600 kr

Har du höga inkomster minskas bostadsbidraget

Den inkomst Försäkringskassan använder för att räkna ut vad du får i bostadsbidrag kallas bidragsgrundande inkomst. Du som får studiemedel ska ange hela studiebidraget som bidragsgrundande inkomst. (Vid beräkning av bostadsbidrag räknar Försäkringskassan 80% av den summa du har skrivit). Andra bidragsgrundande inkomster är till exempel lön, skattepliktiga förmåner, arbetslöshetsersättning och kapitalinkomster. Du kan läsa mer om hur olika typer av inkomster räknas i faktabladet *Information om bostadskostnad och inkomst*.

Om du bor ensam minskas bidraget med en tredjedel av den del av din bidragsgrundande inkomst som överstiger 41 000 kronor. För makar eller sambor minskas bidraget med en tredjedel av den del av hushållets sammanlagda bidragsgrundande inkomst som överstiger 58 000 kronor. Det beräknade bidraget per månad avrundas till närmast lägre hundratal kronor. “

TV-avgiften bör avskaffas för privathushåll och ersätts med en kollektivavgift betald av riksdagen.

Ger 2012 skattelättnad 2076 kr per hushåll.
Finansieras med sänkta jobbskatteavdrag.

Förslaget har behandlats i följande sammanställning som finns på Internet:

Sven Winnell 29 oktober 2012.

Förslag: TV-avgiften avskaffas för privathushåll och ersätts med en kollektivavgift betald av riksdagen.

<http://winnell.com/omr36-39zr.pdf>

Se förslaget.

Förslaget tillfredsställer både dem som vill ha kvar ett avgiftssystem och dem som vill avskaffa avgiftsfinansieringen och vill att public service-verksamheten ska finansieras gemensamt av skattemedel på samma sätt som annan verksamhet, som är omistlig för allmänheten.

Andra än privatbostadshushåll bör betala avgift enligt gällande regler. Förslaget är ett avgiftssystem, men krånglet för alla privathushåll försvinner och byråkratikostnaderna på uppemot en miljard kr per år för hantering av avgifterna för privatpersoner försvinner. Finansieringen behandlas i det följande.

De individuella TV-avgifterna tar för mycket energi från hushållen och myndigheterna. Det finns mycket annat som behöver uppmärksamhet.

I betänkandet om TV-avgifterna står i kapitel 6 på sidan 206:

“I tabell 6.2 presenterar vi två beräkningsalternativ utifrån 2010 års inkomstförhållanden och utifrån de inkomster som nuvarande radio och tv-avgift inbringade samma år, cirka 7 172 580 000 kronor. Alternativ A har inte någon nedre inkomstgräns för när man ska omfattas av avgiftsskyldigheten. Alternativ B har, liksom den modell som kommer att införas i Finland 2013, en nedre inkomstgräns.

I alternativ A betalar alla personer över 18 år 1 procent av sin beskattningsbara förvärvsinkomst upp till maximalt 1 174 kronor per år. I detta alternativ betalar 68 procent av alla personer över 18 år full avgift och står för 84 procent av intäkterna. 9 procent betalar ingen avgift. Ett hushåll med två vuxna betalar som mest 2 348 kronor per år.

I alternativ B betalar alla personer över 18 år som har en lägsta beskattningsbara förvärvsinkomst på 50 032 kronor om året 1 procent av sin beskattningsbara förvärvsinkomst upp till maximalt 1 420 kronor per år. I detta alternativ betalar 50 procent av alla personer över 18 år full avgift och står för 75 procent av intäkterna. 16 procent betalar ingen avgift. Ett hushåll med två vuxna betalar som mest 2 840 kronor per år.

I förslaget här är det inga individuella skatter som ersätter TV-avgifterna utan en kollektivavgift för hushållen samt för företagare och avgifter som tidigare.

Kollektivavgiften är på cirka 7 miljarder kr och föreslås bli betald genom minskning av jobbskatteavdragen. Det innebär att pensionärer inte är med och betalar kollektivavgiften, något som är lämpligt med hänsyn till önskemålen att få mer likartad beskattning för förvärvsarbete och pensionärer.

Av det skälet föreslås också att indexuppräknningen av jobbskatteavdragen med hänsyn till infationen avskaffas. Det är ett sätt att gradvis närma de förvärvsarbetandes skatter till pensionärernas. Det ger cirka 2 miljarder kr till statskassan eftersom jobbskatteavdragen 2013 enligt regeringens budgetproposition för 2013 uppgår till cirka 86 miljarder kr, enligt budgetens tabell 7.6 på sidan 350.

Återstår att finansiera cirka 5 miljarder kr. Här föreslås att jobbskatteavdragen minskas med 100 kr per månad, dvs 1200 kr per år. Det motsvarar betänkandets alternativ A på 1174 kr per år. Emellertid bör de med de lägsta inkomsterna undantas. Ensamman med inkomster under cirka 14 000 kr per månad har efter skatt underskott i sina hushållsbudgetar. Jobbskatteavdragen bör ej minskas för inkomster under cirka 150 000 kr per år.

Cirka 3,5 miljoner personer med jobbskatteavdrag har inkomster över 150 000 kr per år och får avdragen minskade med cirka 4,2 miljarder kr. Återstår att finansiera cirka 0,8 miljarder kr.

Offentliga sektorn spar när TV-licensen tas bort.

SCB.: KPI-handboken. Från Internet oktober 2012: TV-licensen tar 5,5 promille av KPI. (Januari 2000). Om TV-licensen tas bort minskar KPI med 0,55%. Man torde kunna räkna med att det påverkar pensioner.

Utgifter för det sociala skyddet i Sverige och Europa samt utgifternas finansiering 2010 finns på en PDF: [Hela publikationen](#) (993 kb) (2012-05-11). Pressmeddelande:2012-05-11 [Pressmeddelande: Utgifter för det sociala skyddet i Sverige och Europa samt utgifternas finansiering](#)

För ålderdom anges för år 2010: 402 854 miljoner kr. och anges: "Utgifter för de sociala förmånerna inom ålderdom utgör något mer än 40 procent av de totala förmånerna för år 2010 och är den största funktionen inom det sociala skyddet. Utgifterna ökade med 2,9 procent mellan åren 2009 och 2010. Dessa består till största delen av kontantförmåner, där pensionerna ökade med 12,4 Mdkr (3,9 procent). Naturaförmånerna minskade med 1,2 Mdkr (1,5 procent). Dessa består främst av vård och hjälp i ordinärt och särskilt boende." Om pensionerna är hela beloppet 400 miljarder kr och KPI och pensioner minskar med 0,55% minskar kanske pensionerna med 2,2 miljarder kr.

Under Inkomster och skatter kan man på SCBS hemsida finna statistik över pensioner.

Personer 65 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension 2010:
Kvinnor och män:

Med ålderspension. 1 703 308 st. medelvärde 131,0 tusen kr.

Däruv med garantipension 695 391 st, medelvärde 23,9 tusen kr.

Avtalspension 1 465 828 st, medelvärde 44,6 tusen kr.

Frivillig pension 428 963 st, medelvärde 37,0 tusen kr

Medelvärde för summorna av de olika pensionerna blir cirka 131 000-175 000 kr. Om pensionerna minskas med 0,55% betyder det cirka 720-960 kr lägre pension. Säg att medelvärdet ligger på cirka 800 kr. Med 1,7 miljoner personer och 800 kr per styck blir det 1,36 miljarder kr.

För finansieringen återstod nyss 0,8 miljarder, med minskningen av KPI tillkommer enligt beräkningarna här 1,36 miljarder. Omläggningen enligt förslaget tycks vara tillräckligt finansierad.

En ensam pensionär kan få 800 kr lägre pension men slipper betala TV-avgiften på drygt 2000 kr och tjänar cirka 1200 kr. Pensionärspar som var för sig nu betalar bara en halv TV-avgift tjänar tillsammans cirka 400 kr.

För förvärvsarbete makar blir det praktiskt taget samma avgift som tidigare, medan ensam förvärvsarbete gör en vinst på cirka 900 kr. De med inkomster under cirka 150 000 kr tjänar hela den nuvarande TV-avgiften, 2076 kr

Oppositionspartiernas förslag till ändringar av jobbskatteavdragen berörs inte av förslaget här om minskning av jobbskatteavdragen som betalning till en kollektivavgift. Deras minskningar gäller som i deras budgetförslag.

Statsbudgeten för 2012, Finansplanen, sid 51:

“Jobbskatteavdraget

Jobbskatteavdraget infördes den 1 januari 2007 och har därefter förstärkts vid tre tillfällen – senast den 1 januari 2010. Sammanlagt uppgår jobbskatteavdraget, beräknat vid vardera stegs ikraftträdande, ca 71 miljarder kronor. Jobbskatteavdragets omfattning gör det till en av de största skatteförändringarna sedan 1990/91 års skattereform. Jobbskatteavdraget innebär att varje löntagare och företagare får behålla en väsentligt större del av sin inkomst från arbete och företagande. Detta medför att det lönar sig mer att träda in på arbetsmarknaden för dem som inte arbetar, men också att det genom sänkt marginalskatt lönar sig mer att arbeta fler timmar för dem som redan arbetar.-----

Tabell 1.10 Jobbskatteavdraget vid olika månadslöner 2012

Kronor per månad

Lön	Skatt före skattereduktion	Jobbskatteavdrag	
		Ökning av nettoinkomst till följd av jobbskatteavdraget (%)	
10 000	2 264	800	10,3
15 000	3 954	1 063	7,1
20 000	5 690	1 370	6,9
25 000	7 425	1 678	6,7
30 000	9 126	1 822	6,1
40 000	13 381	1 822	4,6

Anm.: Beräkningarna utgår från att övriga inkomster är 0 kronor, en kommunalskattesats på 31,55 procent (vägt genomsnitt 2011), en nedre skiktgräns på 401 100 kronor samt ett prisbasbelopp på 44 000 kronor. Källa: Egna beräkningar. “

I finansplanen för 2013 finns inte motsvarande om jobbskatteavdragen och det har inte gått att hitta på annat ställe i budgeten.

Jobbskatteavdragen lär vara några procent högre 2013 än 2012. Det finns inga goda skäl varför jobbskatteavdragen ska öka med inkomsten och det finns då möjlighet att sänka avdragen vid höga inkomster. Hur sänkningen bör göras blir en avvägningsfråga som beror på aktuell statistik om inkomster och antal, och beror på om och hur man ska utnyttja något av reformutrymmet på 23 miljarder. Det får socialdemokraterna bedöma i förhållande till andra reformbehov.

Ett förslag till skattesystem från Katalys.

Förslaget presenteras i en debattartikel i Dagens Nyheter den 10 november 2013.

De skriver i början:

“Det moderna svenska samhället är i mångt och mycket en framgångshistoria om viktiga gemensamma åtaganden som finansierats över skattsedeln. Perioden 1930–1990 steg skatteuttaget som andel av BNP från 10 procent till över 50 procent i slutet av 1980-talet. År 2000 när Göran Persson var statsminister låg det på 51,5 procent. Sedan dess har skatterna sänkts, och i dag är skattekvoten strax över 44 procent av BNP. Bara för i år finns det därmed 250 miljarder mindre till det gemensamma. Därtill har skattesystemet förvandlats till ett lapptäcke av undantag och avdrag. Vi är långt från principerna i 1990 års skattereform.

Moderaterna har en uttalad vision om att den svenska skattekvoten ska ner till EU:s genomsnitt under 40 procent. Blir det verklighet kommer vi inte bara att misslyckas med framtidsutmaningarna – vi kommer att behöva säga farväl till välfärden som vi känner den.

Vi menar att ett samhälles huvuduppgift är att lösa gemensamma utmaningar. Genom skattesänkningarna har den privata konsumtionen ökat medan offentliga investeringar fått stå tillbaka. Det är trevligt att få mer pengar i plånboken men resultatet har blivit att vi inte kan finansiera de stora framtidsutmaningarna. Samhället faller isär. Vi står inför ett avgörande vägval.

Därför presenterar i dag Katalys rapporten ”Hälften kvar och hela framtiden” med ett sammanhållet förslag för att hantera de stora framtidsutmaningarna som handlar om att:

1 Häva utanförskapet, öka jämlikheten och förbättra välfärden i en tid när allt färre ska försörja allt fler.

2 Hejda klimatförändringarna och säkra livsbetingelserna på jorden för kommande generationer.

Vi finansierar dessa nödvändiga satsningar med ett nytt skattesystem”

Det de skriver i början om att det behövs mer gemensamma åtgärder är gott och väl, men förslaget är olämpligt och bör ej genomföras. De skriver att förslaget fördelar skatt efter bärkraft, men det är inte sant.

“Vår modell minskar marginaleffekter och skatteklir och innehåller ett minimum av avdrag och undantag. Det är viktigt, för annars missgynnas produktivt beteende och risken för skatteflykt och -fusk ökar. Skattekvoten höjs avsevärt men det sker genom i huvudsak proportionerliga, enhetliga skatter. Men en hög skattekvot är en nyckel och ger också en gynnsam fördelningsprofil. Det ska löna sig att arbeta utan att straffa sig att vara sjuk eller arbetslös. Jobb, utbildning, jämlikhet och grön omställning ska främjas. “

Huvuddragen innehåller:

En höjning av skattekvoten till 51 procent,

En proportionerlig platt skatt,

En medborgaravgift,

Socialavgifter,

Punktskatter på miljö och klimat,

Moms,

Nya fastighetsskatter.

“Detta finansierar ett reformprogram om totalt 266 miljarder kronor per år. Priset är högre skatter, men för det får vi en framtid vi kan se fram emot med tillförsikt. Det finns inget som talar för att ett högt skatteuttag skadar ekonomin, så länge pengarna tas ut på ett bra sätt och går till produktiva nyttigheter. Vårt program innehåller kraftfulla

satsningar på välfärd, jobb och klimatomställning som svar på framtidsutmaningarna.

Vi ger utrymme att nyanställa 110 000 inom välfärden för att förbättra kvalitet och arbetsmiljö. 40 miljarder kronor per år avsätts till högre löner inom välfärden, speciellt riktat till dem med långa utbildningar men låga löner. Det främjar rekrytering och specialisering, vilket är kvalitetshöjande. New public management avskaffas och i stället satsas två miljarder på utvecklingsarbete centrerat till välfärdens professioner.”

Underhållsbidraget för ensamstående föräldrar byggs ut.

Kulturbudgeten förstärks.

Vi skapar ett nytt pensionssystem.

Trygghetssystemen vid sjukdom och föräldraskap återupprättas.

Försäkringen vid arbetslöshet görs om.

“Arbetsmarknadspolitiken förstärks med 28 miljarder kronor per år för individanpassade åtgärder. En ny myndighet inrättas med ansvar för att stödja alla som står utanför arbetsmarknaden. Ingen ska längre behöva hamna mellan stolarna.

De kvalificerade yrkesutbildningarna byggs ut med 50 000 platser, ett treterminssystem med mer lärarledd undervisning införs och studiemedlen höjs. Totalt 27 miljarder till högre utbildning ger ökad kvalitet, genomströmning och chans att studera på heltid utan extraarbete.

35 miljarder per år investeras i klimatomställning med forskning och investeringar i infrastruktur som snabbtåg och nya energisystem. 10 miljarder avsätts per år för att sänka taxan i kollektivtrafiken och 7 miljarder för bostadsbyggande.

Att inte satsa resurser på klimatomställning eller på att minska utanförskapet vältrar över enorma kostnader och problem på framtida genera-

tioner. Vi kan och bör redan nu börja sätta människor i arbete, finansiera framtidens välfärd och göra allt som står i vår makt för att lösa klimatkrisen. Vi visar i vår rapport att vi har råd. Om vi vill.”

Presentationen är underskriven av

Daniel Suhonen, chef på Katalys

Dany Kessel, ekonom på Katalys

Daniel Johansson, utredare på Katalys “

“I korthet. Tankesmedjan Katalys

Katalys, ett institut för facklig idéutveckling, startades vid årsskiftet av fem LO-förbund (Byggnads, Elektrikerna, Fastighets, Målarna och Seko). Det är partipolitiskt oberoende men står värderingsmässigt ”på LO-medlemmarnas sida”. Rapporten ”Hälften kvar och hela framtiden” presenteras den 12 november. Den finns att läsa på katalys.org.”

Med det underlag som finns i tidningsartikeln kan man konstatera, att förslagen till stor del gäller saker som inte har direkt med skattesystemet att göra:

nyanställningar, högre löner inom välfärden, underhållsbidrag, kulturbudget, pensionssystem, socialförsäkringar, arbetsmarknadspolitik, yrkesutbildningar, forskningspolitik, transportpolitik o d.

Det är saker som kan reformeras oberoende av skattesystemet och som LO med sin kompetens kan ge förslag om.

När det gäller förslagen om själva skattesystemet, enligt de angivna huvuddragen, tyder de på en okunnighet om skattesystemproblemen som gör att förslagen ter sig så olämpliga att de inte bör genomföras. Grundproblemen med skatt efter bärkraft beaktas inte och förslag om nya fastighetsskatter är olämpliga steg bakåt.

Skatt efter bärkraft.

På 1800-talet var kvinnorna klart underordnade männen. På 1920-talet infördes rösträtt för kvinnor. Flickor fick tidigare inte gå i läroverk, på 20-talet fick de rätt att gå där. På 1020-talet rådde hemmafrusystemet med full kraft, kvinnor skulle bli gifta, försörjas av en man "och stå vid spisen och föda barn". Ogifta kvinnor med barn var skamligt och skulle inte förekomma.

Den svenska arbetarrörelsen har hyllat principen att alla ska försörja sig själva. I värsta fall kunde man komma på fattigshus eller få bidrag från kommunen till enkla levnadskostnader. Gamla över pensions-åldern fick små folkpensioner som var olika stora för ensamma och makar efter vad man ansåg de kanske skulle kunna leva på.

I början på 1960-talet hade de gifta kvinnorna börjat skaffa sig arbetsinkomster. Inkomstskattesystemet var krångligt och byggde på sambeskattnings för makar där viss hänsyn tagits till de olika stora levnadskostnaderna för ensamma och makar. Sambeskattnings var otidsenlig. De flesta var överens om att man borde gå ifrån det och införa särbeskattnings där makar skattade var för sig. Problemet var hur ett särbeskattnings system skulle se ut som beaktade de olika levnadskostnaderna för ensamma och makar.

Det gjordes offentliga utredningar som var svagsinta och inte löste problemen. Finansminister Gunnar Sträng tog saken i egna händer och drev igenom 1970 års skattereform med särbeskattnings. I den fanns ett hemmakeavdrag för hemmafruar som inte hade egna inkomster, som för tiden ganska väl bättrade på särbeskattningsens brister att inte fördela skatt efter bärkraft.

Det fanns grundavdrag som var lika stora vare sig man var gift eller ogift, trots att gifta och ogifta hade olika stora levnadskostnader. Man vågade inte införa grundavdrag som på något sätt stod i proportion till de olika levnadskostnaderna. För pensionärer fanns särskilda grundavdrag efter deras levnadskostnader. I 1970 års reform föreklades bl a de gamla krångliga skatteskalorna.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rättat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning. Den vertikala fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar.

I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördelningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.

Enligt detta blir de lägsta rimliga levnadskostnaderna 2013 för förvärvsarbetande icke-pensionärer: ensam 145 000 kr och för makar/sambor 220 000. Makarnas belopp blir nära precis 150% av beloppet för ensam, och så har det varit sedan 1970. För pensionärer blir det något annorlunda.

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får

ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formis så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadsbidrag, som dock tagits bort. **Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.**

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnaderna för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i

[Sven Wimmell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf](http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf)

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det.

I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster.

Kollektivavgiften är på cirka 7 miljarder kr och föreslås bli betald genom minskning av jobbskatteavdragen. Det innebär att pensionärer inte är med och betalar kollektivavgiften, något som är lämpligt med hänsyn till önskemålen att få mer likartad beskattning för förvärvsarbete och pensionärer. Av det skälet föreslås också att indexuppräkningsavdragen med hänsyn till infationen avskaffas.

Kapitalinkomster

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög marginalskatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra.

I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direktören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheter-na, man beskattar avkastningen.

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållskostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

Matmomsen sänktes någon gång i det förgångna, vilket var ett misstag. Det gjordes för att det skulle vara till fördel för dem med låga inkomster, men effekten blev att skattelättnaderna blev större för dem med högre inkomster eftersom de köper dyrare mat. Samma är i princip förhållandet med sänkningen av restaurangmomsen,

Det nuvarande skattesystemet är bra, men bör vartefter justeras.

Jobbskatteavdraget är ett problem.

Regeringen vill gärna fortsätta och göra större jobbskatteavdrag enligt en nuvarande modellen, dvs försämra skattefördelningen ännu mera. Socialdemokraternas partiledare har sagt att socialdemokraterna accepterar det, man kan anta för att inte stöta bort väljare. Socialdemokraterna vill dock minska jobbskatteavdragen för inkomster över 60 000 kr per månad.

Jobbskatteavdragen bör minskas med 100 kr per månad utom för inkomster under 150 000 kr per år och indexuppräknningen bör tas bort som ersättning för borttagen TV-avgift. De bör justeras ned, kanske göras lika för alla inkomster, och såsmåningom tas bort.

Statsbudgeten för 2012:

“Tabell 1.10 Jobbskatteavdraget vid olika månadslöner 2012

Kronor per månad

Lön	Skatt före skattereduktion	Jobbskatteavdrag	Ökning av nettoinkomst till följd av jobbskatteavdraget (%)
10 000	2 264	800	10,3
15 000	3 954	1 063	7,1
20 000	5 690	1 370	6,9
25 000	7 425	1 678	6,7
30 000	9 126	1 822	6,1
40 000	13 381	1 822	4,6

Anm.: Beräkningarna utgår från att övriga inkomster är 0 kronor, en kommunalskattesats på 31,55 procent (vägt genomsnitt 2011), en nedre skiktgräns på 401 100 kronor samt ett prisbasbelopp på 44 000 kronor. Källa: Egna beräkningar. “

Förslag till riksdagsbeslut.

[36-39zs.pdf](#) Sida 366

TV-avgiften avskaffas för privathushåll.

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansiering avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobbskatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under 150 000 kr per år = 12 500 kr per månad.

Systemet för pensionärernas bostadstillägg.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas

Mycket angeläget, helst redan i budgeten för 2013, men annars 2014. Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln. Se sidan 352.

Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer

Bostadsbidrag för ensam:

Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 5100 kr per månad. Max bidrag 3 450 kr per mån = 41 400 kr per år. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 165 600. Slutavtrappat vid inkomst 58500+165 600 = 224 100 per år = 18 675 kr per månad.

Makar: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 6100 kr per månad. Max bidrag 4 200 kr per mån = 50 400 kr per år = per make 25 200. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 100 800. Vid lika inkomst slutavtrappat vid inkomst 58500+100 800 = 159 300 per år = 13 275 kr per månad.

De med studiemedel och 18-28 år: (anpassat till befintligt system): 75% av bostadskostnad mellan 1800 och 3600 kr per månad. Avtrappning 33% från inkomst 41000 för ensam och 58000 för makar som i befintligt system, eller 25% från inkomster avpassade efter det.

Bostadsbidrag för barnfamiljer.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensionärernas högsta marginaleffekt av samma regel.

Men när förmögenhetsskatt nu tagits bort så att ickepensionärerna inte betalar förmögenhetsskatt kan det verka ologiskt att för de barnfamiljer som är beroende av bidrag ha kvar den förmögenhetsskatt som 15%-regeln innebär: på marginalen 20% av 15% = 3% där pensionären har 9,3% (62% av 15% = 9,3%) och icke-pensionärerna 0%.

Hur noga var man med att beräkna statens kostnader när förmögenhetsskatten togs bort? När det gjordes borde man på samma gång ha tagit bort regeln 15% i bostadsbidragssystemen.

Enligt DN 3 feb 2013 var sparräntorna då cirka 1% (se sida 352):

Om banfamiljen har 200 000 på banken är räntan säg 1% = 2000 kr.

Skatten på räntan är 30% = 600 kr.

Bostadsbidraget minskar med 20% av räntan 2000 kr = 400 kr

Förmögenhetstillägget är 15 % av 100 000 = 15000 och det minskar bostadsbidraget med med 20% av det = 3000 kr.

Skatt och bidragsminskning blir : 600+400+3000 = 4000 kr.

Den verkliga inkomsten av 200 000 kr på banken är räntan 2000 kr

och det ger en förlust på 4000-2000 = 2000 kr = 100% av räntan 2000 kr

En förståndig barnfamilj bör ta ut pengarna från banken och lägga dem i madrassen och tjäna 2000 kr per år, på 10 år 20 000 kr.

Om riksdagen anser att de nuvarande regeln om 15% är lämplig och förenlig med de jämlikhetsideal man förespråkar, kan regeln behållas, men om så inte är fallet bör regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Om de politiska partiernas utspel.

DN 9 nov 2013 Stefan Löfvens utspel.

“S vill bryta upp blocken – det kan bli tvärtom”

“Analys. Stefan Löfven ville göra upp med blockpolitiken. Men resultatet av hans utspel kan bli att han i stället stärker den. Gladast blir statsminister Fredrik Reinfeldt (M) och Vänsterledaren Jonas Sjöstedt. “

“Det fanns egentligen inget bra alternativ för Socialdemokraterna. Partiledaren Stefan Löfven hade lovat att ge besked om partiets syn på regeringsfrågan, och vad han än hade sagt så hade det skapat nya problem.

Spelplanen har förändrats helt sedan 2006. Tidigare vann S val bland annat genom att peka på borgerlig splittring och på att varna för hur ytterkantspartiet Moderaterna skulle komma att genomföra ett systemskifte. Men så gick M åt mitten och den borgerliga alliansen bildades. Nu går svinhugg igen. Frågan som plågade de borgerliga i 30 år plågar nu S.

Partiets första svar blev en rödgrön allians, som blev en black om foten i valet 2010. Medelklassväljarna skrämdes av möjliga skattehöjningar. Nu har S lärt sig den läxan och kommer inte att skriva något gemensamt valmanifest med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Men i stället skapar partiet förvirring om sin politiska linje. En regering där S och MP samarbetar med Folkpartiet för rimligen en annan politik än en där de regerar med V. Vilken politik föredrar S? Vilka skattehöjningar är att vänta? Blir det mer kärnkraft eller mindre? Blir det färre friskolor och privata vårdcentraler eller fler?

Stefan Löfven är tydlig med att han gärna vill samarbeta över blockgränsen. Men det är svårt att förstå hur FP och C skulle kunna motivera ett sådant samarbete inför sina väljare efter dagens kanonad av avståndstaganden och ironier. ”Det finns tre saker som jag tycker riktigt illa om: 1) socialism 2) arrogans 3) män som inte förstår ett nej”, twittrade Centerns Annie Lööf. ”Pinsamt och bara snömos”, sade Folkpartiets Jan Björklund. Flera av deras partikamrater bidrog med egna skottsalvor.

Det ska mycket till för att FP:s och C:s väljare skulle acceptera ett S-samarbete efter att ha lyssnat på detta. Det skulle bli en svekdebatt som heter duga. Gårdagens S-utspel gjorde därmed blockpolitiken fastare i stället för att luckra upp den.

Den första som vunnit på beskedet är statsminister Fredrik Reinfeldt. Hans favoritämne regeringssamarbeten diskuteras nu överallt. Reinfeldt fick också ett kvitto på att han leder de nya Moderaterna genom att S uppseendeväckande nog valde att inte utesluta sin gamla ärkefiende som möjlig samarbetspartner i gårdagens debattartikel. Slutligen är nog Fredrik Reinfeldt tacksam över att S också pekade ut V. Nu kan han fortsätta att tillskriva Socialdemokraterna en del av de skattehöjningar som V vill göra.

Jonas Sjöstedt (V) vinner också, genom att hans politiska alternativ blir tydligt. Han är nu den enda som inte vill samarbeta med ett borgerligt parti. I ett politiskt landskap där de stora partierna blir allt mer lika kan en tydlig profil löna sig. Sjöstedt har också sagt att han är beredd att sätta hårt mot hårt och agera som ett oppositionsparti om V inte bjuds in av S och MP i en regering.

Samtidigt går det naturligtvis inte att helt utesluta blocköverskridande regeringar. SD:s intåg i riksdagen har förändrat villkoren. Det räcker med att blicka över Östersjön för att se att det kan krävas okonventionella allianser för att ett land ska gå att regera. I Tyskland

förhandlar Fredrik Reinfeldts och Stefan Löfvens systerpartier om att bilda regering. Men det ska mycket till innan vi får se något sådant här och politiken måste ytterst gå ihop. Testet på Socialdemokraternas vilja blir vilken sakpolitik partiet väljer att föra framöver. Pekar den mot Jonas Sjöstedt eller Jan Björklund?

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

“**Bakgrund. Tidigare samarbeten över blockgränsen**

1933. En djup ekonomisk kris tvingar fram en uppgörelse mellan Socialdemokraterna och Bondeförbundet (senare Centerpartiet). Här föddes begreppet kohandel.

1936–1939 sitter bondeförbundare även i regeringen.

1951. Ny koalition mellan Socialdemokrater och Bondeförbundare. S behöver ett stabilt underlag i riksdagen för sitt ambitiösa reformprogram. Bondeförbundet vill bevaka jordbrukarnas intressen.

1981. Med Thorbjörn Fälldin som statsminister gör C och FP upp med oppositionspartiet S om en förändring av skattesystemet. Det leder till att Moderaterna hoppar av regeringen.

1989. Ingvar Carlssons S-regering gör upp i riksdagen med FP om sänkta marginalskatter enligt devisen hälften kvar, som en fortsättning på 1981 års reform.

1992. Spekulationer mot kronan, växande arbetslöshet och stor stats-skuld gör att Socialdemokraterna under Ingvar Carlsson gör upp med regeringen Bildt om två krispaket.

1994. Den borgerliga fyrtipartiregeringen ingår en överenskommelse med S om ett nytt pensionssystem.

1995. Förtroendet för Sverige återvänder och röntorna pressas ned när S-regeringen enas med Centern om den ekonomiska politiken. Någon koalition blir det dock inte.

1997. S, V och C blir överens om energipolitiken. En reaktor stängs i Barsebäck.

1998. Efter ett svagt val drar sig C bort från S som i stället inleder ett nära samarbete med V och MP, dock utan att erbjuda ministerposter.

2004. De fyra borgerliga partiledarna bildar alliansen. Samarbetet, möjliggjort bland annat av M:s kliv in mot mitten, ändrar drastiskt förutsättningarna för samarbete över blockgränsen.

Så säger partiledarna.

”I dag är vi det enda partiet som förespråkar en rödgrön regering.”

Jonas Sjöstedt, partiledare (V)

”Löfvens besked är inte verklighetsförankrat.”

Fredrik Reinfeldt, statsminister (M)

”Centerpartiet går till val som en del av alliansen och om vi förlorar valet så går vi i opposition.”

Annie Lööf, partiledare (C) “

DN 9 nov 2013 :

“S behöver stöd av MP”

“Alltför låga opinionssiffror för Socialdemokraterna ligger bakom S-ledaren Stefan Löfvens beslut att släppa tanken på en regering med enbart social-demokratiska ministrar och i stället förespråka en regering tillsammans med i första hand Miljöpartiet. Det berättar källor med insyn för DN. “

“I går gav Stefan Löfven och parti-sekreteraren Carin Jämtin i en DN Debattartikel det besked i rege-ringsfrågan som Socialdemokraterna under en längre tid aviserat skulle komma före valet nästa år.

Socialdemokraterna vill regera ihop med ett eller flera partier och utesluter bara ett samarbete med Sverigedemokraterna. Folkpartiet och Centerpartiet nämns i samma mening som Vänsterpartiet, medan Miljöpartiet lyfts fram som en naturlig samarbetspartner.

Ett alternativ som inte finns med i artikeln är en socialdemokratisk regering utan några andra partier. Orsaken är, enligt DN:s källor, att opinionssiffrorna för S inte lyft tillräckligt högt under Stefan Löfvens ett och ett halvt år som partiledare.

I senaste DN/Ipsos för oktober fick partiet 34 procent. Om man däremot inkluderar Miljöpartiet fick S och MP tillsammans 43,6 procent, vilket är mer än vad de fyra borgerliga regeringspartierna i samma mätning fick tillsammans. Stödet för Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet var i mätningen 39,9 procent. Opinionsläget har spelat en viktig roll när S-ledaren efter debattartikeln i går förtydligade vad hans besked innebär.

— Vi vill ha en socialdemokratiskt ledd regering. Det är Socialdemokraterna plus ett eller flera partier till, säger Stefan Löfven till DN.

Förstahandsalternativet är en S-MP-regering, bekräftar språkröret Gustav Fridolin. Han tycker att det efter Löfvens besked är ”självklat” att Miljöpartiet nu för första gången sedan partiets bildande 1981 kan räkna med ministerposter om det blir en rödgrön majoritet i valet nästa år.

— Ja, jag känner mig trygg med att om vi får väljarnas förtroende så kan Socialdemokraterna och Miljöpartiet bilda regering, säger Gustav Fridolin till DN.

Tillsammans med det andra MP-språkröret Åsa Romson håller Fridolin, precis som Stefan Löfven, dörren öppen för att om så behövs också sitta i regering tillsammans med Folkpartiet och/eller Centerpartiet.

Men hur ska MP till exempel kunna samarbeta med Folkpartiet?

— Den svenska politiska historien är inte som den sett ut under de fyra senaste åren, med en allians som stängt in sig i Rosenbad och inte kunnat samarbeta med något annat parti, säger Fridolin.

Statsminister Fredrik Reinfeldt (M) avvisar tankarna på att S och MP tillsammans skulle kunna fungera som regeringsunderlag.

– De har satsat på att de ska kunna upphäva tyngdlagen, säger Fredrik Reinfeldt.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 14 nov 2013 . Löfvens dröm.

“Vandring i Ullstens fotspår”

“Vägen från en dröm om blocköverskridande samarbete till förverkligande är lång. Tidigare FP-ledaren Ola Ullsten gjorde ett djärvt försök men misslyckades. Hur modig är Löfven? “

“Det är mycket möjligt att blockpolitiken har sin bästa tid bakom sig. I jämförelse med Fredrik Reinfeldts team framstod Mona Sahlins rödgröna allians som halvhjärtad och ofärdig. Så gick det heller inte så bra. Men för block-politiken som sådan var valrörelsen 2010 en höjdpunkt. Två lag stod mot varandra och inga sprickor lämnades öppna för andra typer av samarbeten.

Att Sverigedemokraterna tog sig in i riksdagen rubbade denna ordning. Reinfeldt sitter kvar i spetsen för en minoritetsregering. Men att mödosamt kompromissa sig fram till en gemensam politik är inte lika roligt när regeringen saknar egen majoritet och hotas av upprepade nederlag i riksdagen.

Så på flera sätt var Stefan Löfvens öppning i förra veckan för samarbete med borgerliga partier vältajmad. Block-politiken som modell är försvagad. Efter över sju år med alliansen finns också ett sug bland väljarna efter något nytt.

I ett historiskt perspektiv är skillnaderna mellan Socialdemokraterna och de borgerliga partierna dessutom relativt små. Vore det inte bättre med någon typ av brett samarbete än svaga regeringar som är mer eller mindre utlämnade åt Sverigedemokraternas nycker?

Många svarar säkert ja. Det är inte svårt att komma på kloka saker som partierna skulle kunna utträta tillsammans. Betydligt svårare är att se hur vägen till detta blocköverskridande samarbete skulle se ut. Eller

mera brutalt uttryckt: Visionen om en ny form av öppnare politisk samverkan bygger mer än något annat på önsketänkande.

Det är inte ens säkert att Löfven menar något mer än socialdemokratiska ledare alltid gjort när de kritiserat blockpolitiken: Varför ska ni gadda ihop er och försöka sätta upp en enad front? Det är väl mycket bättre att se till sakfrågorna och att göra upp med oss?

Socialdemokraterna har alltid försökt skaffa sig kontroll över politikens mittfält. Som stort parti har de aldrig haft något att vinna på en uppdelning som ställer väljarna inför ett entydigt val mellan ett borgerligt och ett alternativ till vänster som inte bara inkluderar S utan också V (eller VPK som det hette förr).

Men låt oss anta att Stefan Löfven inte bara ser till det gamla socialdemokratiska egenintresset utan att han verkligen eftersträvar någon typ av samarbete med ett eller flera borgerliga partier. Hur ska han i så fall ta sig dit?

Svensk politisk historia tyder på att vägen är såväl vindlande som full av gropar och vassa stenar. En politiker som hade en dröm om att bryta blockpolitiken och också gjorde ett seriöst försök att förverkliga den var den tidigare Folkpartiledaren Ola Ullsten som på tisdagskvällen intervjuades i TV 4:s Nyheterna.

Under knappt ett år, oktober 1978 till valet hösten 1979, ledde han en folkpartistisk minoritetsregering. Det var historiska tillfälligheter som skapade en öppning. Men utan en ledare som såg den och ville ta chansen hade ett parti med 11 procent av rösterna inte bildat regering ensamt.

Den trepartikoalition som två år tidigare hade erövrat makten var den första borgerliga ministären sedan 1930-talet. Egen majoritet i riksdagen gjorde den parlamentariskt stark. Däremot led den av inre svagheter. För det första hade partierna oförenliga ståndpunkter i

kärnkraftsfrågan. För det andra fanns misstro mellan de tre partierna.

Centern och Folkpartiet såg Moderaterna som lite för mörkblå för att vara riktigt rumsrena. Moderaterna å sin sida uppfattade de andra två som alltför anpassliga i förhållande till Socialdemokraterna. Mellan M och FP fanns också den gamla rivaliteten från 1800-talet när liberaler och konservativa var politikens huvudmotståndare.

När trepartiregeringen 1978 sprack på kärnkraften var frågan hur landet skulle styras fram till valet året därpå. Skulle Centerpartiet ensamt lämna regeringen och en M–FP-ministär ta över? Eller skulle en ren FP-regering bildas?

Att Folkpartiet och Moderaterna stått på samma sida i konflikten om kärnkraften talade för att de skulle regera ihop och luta sig mot riksdagens borgerliga majoritet i alla frågor utom just kärnkraften. Men Ullsten såg saken på annat sätt. I sina memoarer ”Så blev det” (Ekerlids) som kom ut tidigare i höst gav han sin syn på regeringsbildningen. Den röda tråden i framställningen är hans vilja att lämna blockpolitiken. Han såg bildandet av Fälldinregeringen 1976 som nödvändig för att bryta den socialdemokratiska hegemonin. Men när det väl var uppnått önskade han en öppning för samarbete mellan S och FP.

Ullsten uppnådde sitt första delmål: en folkpartistisk minoritetsregering. Den blev möjlig genom att Socialdemokraterna lade ned sina röster när riksdagen tog ställning till Ullsten som regeringsbildare. Förhoppningen var att isen därmed skulle vara bruten för ett samarbete S–FP både under Ullstens statsministertid och därefter. Men det blev aldrig så.

När FP:s opinionssiffror steg och missnöjet inom det socialdemokratiska partiet blev allt starkare övergavs Ullsten av Olof Palme som

hade tagit en risk när han internt drev linjen att S skulle släppa fram minoritetsregeringen.

Samtidigt var Moderaterna på krigsstigen. De kände sig lurade eftersom Folkpartiledaren i det längsta hade dolt för dem att han ville bilda regering ensam. De var inte beredda att förlåta utan satsade på att göra livet surt för Ullsten och hans lilla regering. Mats Bergstrand gör i sin Ullstenbiografi (Bonniers, 2010) analysen att sättet att erövra makten kom att förstöra förmågan att sedan utöva den.

Det fanns helt enkelt inget parti utanför regeringen som förhöll sig konstruktivt neutralt – än mindre något som var berett att låta regeringen bli framgångsrik. Så även om Ullsten i teorin kunde agera vågmästare och välja åt vilket håll han skulle söka stöd, förenades i stället höger och vänster i strävandena att demontera regeringens politik och sänka statsministerns auktoritet.

Stefan Löfven leder ett betydligt större parti än Ullsten gjorde. Men den parlamentariska miljö han ska verka i kommer inte att vara mer vänligt sinnad.

I förhållande till Vänsterpartiet får Löfven ett likartat problem som Ullsten hade med Moderaterna. Jonas Sjöstedt kommer att uppfatta en S–MP-regering som ett fientligt projekt. Även om han inte kan påstå att han är lurad så kommer han att framställa de andra två partierna som svekfulla och sig själv som den enda sanna företrädaren för ett rödgrönt alternativ.

Stora delar av både Löfvens parti och väljarkår kommer i grunden att sympatisera med Sjöstedt; ett tydligt vänsteralternativ är i deras ögon bättre än flört med partier till höger.

Samtidigt kommer de borgerliga partier som Löfven säger sig vara öppna för samarbete med att sätta sina egna partiintressen främst, liksom Palme gjorde våren 1979. Visst kan det gå att hitta enskilda frågor

att samarbeta om. Inför risken att det egna partiet ska framstå som otydligt och straffas av väljarna är det ändå få politiker som vågar ta steget.

Är Löfven naiv? Knappast. Han inser riskerna och kommer om det blir en absolut majoritet för S, MP och V med stor sannolikhet att också bilda en regering på denna grund. I ett läge där båda blocken saknar egen majoritet och det bara finns olika typer av nödlösningar att välja mellan kan någon typ av blocköverskridande lösning möjligen bli aktuell. Men inte på kort sikt eftersom Folkpartiet och Centern är hårt bundna av sina kategoriska nej.

För att Löfvens prat om blocköverskridande samarbete ska bli trovärdigt måste han vara både uthållig och stryktålig. Han måste visa potentiella samarbetspartner att han är beredd att göra smärtsamma kompromisser och ta mycket stora politiska risker. Och det har han hittills inte gjort.

Johannes Åman johannes.aman@dn.se “

DN 15 nov 2013 . Folkpartiets landsmöte.

“Partiet tvärvänder om sexualbrott”

“Folkpartiet vill införa en samtyckesparagraf i lagstiftningen mot sexualbrott. Det som ska bevisas i en rättegång är inte om någon har sagt nej till sex utan om alla parter sagt ja. Förslaget innebär en kovändning och att partitoppen kör över beslut som fattades strax före landsmötet. “

“– Det är dags att ta ytterligare steg och införa ett krav på samtycke i lagstiftningen, sade Jan Björklund i sitt öppningstal på Folkpartiets landsmöte i Västerås på torsdagen.

Utspelet kom samtidigt som Björklund pekade ut jämställdhet som en av partiets profilfrågor inför valet.

Så sent som i våras sade såväl Folkpartiet som övriga Allianspartier nej till att införa en så kallad samtyckesparagraf. I stället ändrades lagen så att ”hjälpöst tillstånd” byttes ut mot ”särskilt utsatt situation” för att fler typer av övergrepp ska kunna leda till fällande dom. Folkpartiets rättspolitiska talesperson Johan Pehrson gick då ut och försvarade att regeringen inte gick längre.

”En samtyckesparagraf är inte rätt väg. Risken är stor att brottsoffer snarare stjälps än hjälps. Detta är samma slutsats som både denna och tidigare regeringar kommit fram till varje gång frågan prövats” skrev Pehrson då i tidningen Nu.

I linje med detta beslöt FP:s parti-styrelse nyligen att avslå motioner till landsmötet om att införa samtyckeslagstiftning med motiveringen att: ”... de fördelar som en samtyckesreglering skulle kunna innebära inte uppväger nackdelarna”.

Jan Björklunds förklaring till den plötsliga vändningen är att han tagit intryck av debatten kring några uppmärksammade rättsfall på senare tid.

– Vi har lyssnat på debatten om unga kvinnor och flickor som tvingas till sex och diskuterat det här ytterligare några varv inom partiledningen, säger Jan Björklund.

Johan Pehrson, som sitter i riksdagens justitieutskott, förklarar sin omvändelse så här.

– Jag har gått tillbaka till tidigare utredningar och pratat med jurister som fått mig att se andra sidan av saken. Det här kommer att innebära att den som anklagas får ett mycket större ansvar för att förklara att den andre var med på det som skedde, säger Pehrson.

Han tror inte att en samtyckesparagraf skulle leda till fler fällande domar.

– Poängen är att det sänder en stark normativ signal.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 15 nov 2013 : Folkpartiets landsmöte.

“Ett nej är tydligen inte alltid nej”

“Kommentar. Redan innan Folkpartiets landsmöte hade hunnit fatta ett enda beslut pekade partiledaren Jan Björklund ut vilka tre frågor som partiet bör gå till val på. Den ena är kontroversiell både internt i FP och i regeringssamarbetet. De andra två har andra problem. “

“Betyg i fjärde klass, satsning på lärlingsjobb och ytterligare en öronmärkt månad i föräldraförsäkringen. Det är Folkpartiets tre valfrågor, enligt partiledaren.

Men alla tre punkterna har sina bekymmer.

När det gäller skolan vill inget oppositionsparti ta strid mot betygen och skapa en politisk konflikt, samtidigt som Moderaterna har lovat ännu tidigare betyg.

När det gäller ungdomsarbetslösheten har Jan Björklund redan infört ett lärlingssystem, men det har inte gått så bra. Antalet lärlingar i den första årskursen var i våras nere på 1 800 – en halvering på tre år. Avhoppen har varit mycket stora. Nu vill FP i stället knyta lärlingsutbildningen närmare branscherna.

Den tredje frågan är jämställdheten. Jan Björklund vill införa en tredje kvoterad månad i föräldraförsäkringen. Den ska ändra det faktum att 25-åriga kvinnor i dag har bättre studieresultat än jämnåriga män, men trots det kommer att ha lägre löner om tio år.

Kvotering är en fråga som har splittrat FP länge. Partiledaren bör vara ganska säker på att han har ombuden med sig när de ska fatta beslut på söndag, annars får han en svår sits. Kravet kommer också att splittra den borgerliga alliansen. KD:s hjärtefråga är ju att föräldrar ska få

bestämma fritt.

Också vad gäller Björklunds kovändning om krav på samtycke vid sex kan det bli en uppslitande debatt. FP:s parti-styrelse har skrivit en hel A4-sida med argument mot samtyckeskrav. Ändå har högsta ledningen bestämt sig för motsatt linje.

Debatten efter de friande domarna i målet om våldtäkt av en 15-årig flicka i Tensta har tillsammans med behovet av en ny profilfråga fått högsta partitoppen att ändra sig.

”Ett nej ska vara ett nej”, argumenterade Jan Björklund i sitt tal.

Det gäller dock inte när FP:s partistyreelse säger nej.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 16 nov 2013 : Från sidlinjen.

“Vet Folkpartiet något vi inte vet?”

“Sätt fyra folkpartister i ett rum och det enda de kommer att bli överens om – efter nattmangling – är att de andra i rummet har fel. Så säger fördomen om Sveriges mest debattglada och självträffande parti.

Att samla 200 av dem i en mässhall, strax före ett valår och med dåliga opinionssiffror, borde med andra ord bli tämligen livat.

Nu ska man dock vara lite försiktig med fördomar, även när det gäller folkpartister. Den här tillställningen är familjär, och inte bara för att ovanligt många i partiet är gifta med varandra. Visst förekommer det debatt, stundtals hård, men intrycket är att de flesta är i huvudsak nöjda med partiets färdriktning.

På Jan Björklunds talarstol presenteras partiets nya slogan: ”VI VILL MER”. Ett tydligt budskap, i all sin otydlighet.

De tre fokusområden som pekas ut inför valet chockar ingen: Lärlingsjobb och tidigare betyg i skolan har vi hört förut. En extra ”pappamånad” stärker FP:s position som riksdagens fjärde bästa alternativ för den som vill uppnå jämställdhet med kvotering. Applåderna känns ärligt menade, men inte stormande.

Jan Björklund känner dock sin publik och både han och partiet trivs som bäst i historien. Beskrivningen av forna tiders liberala land vinningar i Sverige och världen vinner starkt gehör, med Berlinmurens fall som självklart crescendo.

Det är egentligen inte så konstigt. Liberaler vill se sig som en frihetsrörelse, och en sådan bör helst ha en tydlig ofrihet att bekämpa. Vilken är det i dag?

Det är svårt att skrämmas med den där Löfven-typen som står i farstun och envist håller dörren öppen för samverkan om aktiv näringspolitik, eller vad det nu är han vill. Regeringen sitter man själv i sedan sju år och uppräknings av alliansens bedrifter får också talets längsta applåder.

När Björklund slår fast att det europeiska 1990-talets socialistiska solnedgång ska följas av 2000-talets liberala soluppgång är det fint som gymnasiepoesi, men sämre som lägesbeskrivning. Den främsta utmaningen mot liberala EU-vänner kommer ju inte längre från DDR, utan från konservativa och nationalisterna. För att tala med en major: I en strid bör man känna sin motståndare, ha en karta som överensstämmer med terrängen och inte använda förra krigets vapen.

Det är inte alldeles osannolikt att Folkpartiet, ett av det parlamentariska Sveriges fundament, åker ur riksdagen nästa år. Stödet skvalpar strax över fem procent och visar inga tendenser till lyft, snarare tvärtom. Trumfkortet skolfrågan blir allt mer svårspelat och två andra partier har sedan länge ställt sig före i kön till de borgerliga stödrösterna.

Av allt man kan försöka mobilisera kring hör socialliberalism dessutom till det svårare. Försök själv: Gå man ur huse! Hur ska det gå med Sverige om det inte finns en röst som diskuterar i grupp och kommer fram till en rationell slutsats som är lagom för och emot!?

En gammal hederlig ledarstrid på landsmötet hade möjligen varit för magstarkt så nära valet, men lite dålig stämning, avvaktande blickar och illasinnat skvaller? Nähä, nej.

Carl B Hamilton muttrar självvironiskt och muntert vid buffén, Marit Paulsen bjuder på chokladpengar i euroformat. Birgitta Ohlsson, som en dag kommer att efterträda Björklund om hon inte konverterar till kommunismen och flyr till borte Polynesien, skriker omkring med ett hov av yngre supportrar. Ingen ser dock särskilt palatsk uppsbenägen ut.

En möjlighet är förstås att de lugna folkpartisterna tror sig veta något som vi andra inte vet – det stämmer med fördomarna, så låt oss utgå från att det är så.

Om tio månader vet vi om de hade rätt.

Viktor Barth-Kron på FP:s landsmöte i Västerås

Viktor Barth-Kron viktor.barth-kron@dn.se “

DN 19 nov 2013 : Välfärdspolitiken.

”Löfvens kritik mot styrning i skola och vård är felriktad”

“ New Public Management. Stefan Löfven kritiserar modellen med beställare och utförare i offentlig sektor. Men om skattebetalarna ska få god kvalitet krävs utvärdering och att dåliga skolor och sjukhus läggs ned, vilket är modellens syfte. Därför håller vi inte med Löfven, skriver Klas Eklund och Steven Kelman. “

“ På DN Debatt den 15 november kritiserar (S)-ledaren Stefan Löfven styrningen i den offentliga sektorn. Personalen går på knäna; många har förvandlats från ”själständiga professionella” till ”detaljstyrda utförare”. Skälet sägs vara ”marknadsexperiment” och teorier om ”New Public Management” som medfört att välfärdsarbetet ”kidnapats av ekonomiska ersättningsmodeller, administration och detaljreglering”.

Löfven föreslår mer pengar och nya styrsystem. Hur dessa ska utformas är dock oklart. Han skriver att ”kunnande, erfarenhet och yrkesetik ska vara vägledande” men vill också ställa ”högre krav på professionerna”.

Vi tror att Stefan Löfven riskerar att kasta ut barnet med badvattnet.

Det som kallas New Public Management infördes i många länder från 1980-talet. Systemet finns i olika varianter, men huvudingredienserna är tre:

1Resultatkrav och mätning av resultat. För att veta om verksamheten uppfyller målen krävs resultatmått – dödsfrekvensen för hjärtinfarktspatienter, skolprovsutfall, brottsfrekvens m.m. Sådana mått är också en metod att förbättra kvaliteten. Dels signalerar de till de anställda vad ledningen vill att de ska prioritera, dels ger upprepad mätning feedback om vilka insatser som ger bästa utfall.

2Separation av utförare och beställare. Professionella beställare definierar kvalitet, mäter och följer upp resultaten. En kommun eller ett landsting köper för skattemedel sjukvård och utbildning från olika skolor och vårdgivare, ibland bara offentliga, ibland även privatägda. Avsikten är att utförarna genom konkurrens och definierade krav på kvalitet ska förbättra sig.

3Ibland (men inte alltid) förknippas New Public Management med resultatbaserade löner för offentliganställda – också det med målet att förbättra verksamhetens resultat.

Bakgrunden till förändringarna var tidigare byråkratiska system och skenande kostnader. Så ock i Sverige. Vi vill påminna om hur välfärdstjänsterna såg ut för bara 25 år sedan:

Någon valfrihet fanns inte. Den offentliga sektorn ägde så gott som alla sjukhus och skolor. Eleven eller patienten fick inte välja utan blev tilldelad skola, vårdcentral och sjukhus. Maktutredningen (1990) konstaterade att medborgarna upplevde sig ha mindre inflytande gentemot den offentliga sektorn än mot den privata.

Verksamheten blev dyr. Den finansierades via anslag, utifrån vad de olika enheterna ansåg sig behöva. Eftersom anslagen inte påverkades av verksamhetens resultat användes medlen ineffektivt. Dåliga mått medförde dålig kännedom om utfallet av de offentliga utgifterna.

Systemet var på väg att bli ohållbart, i synnerhet när man beaktade trycket från en åldrande befolkning. Skatterna hade samtidigt nått över 50 procent av nationalinkomsten. Alla regeringar de senaste decennierna har bedömt att det inte är möjligt att gå högre än så. Det var därför tvunget att reformera den offentliga verksamheten.

Mot den bakgrunden formulerade Arbetarrörelsens 90-talsprogram strategin att separera beställare och utförare och låta de olika utförarna lägga anbud på välfärdstjänsterna. Det gamla stridsropet ”Mer pengar till reformer!” blev ”Mer reformer för pengarna!”. Gradvis infördes systemet under olika regeringar, kommuner och landsting, oavsett färg. Efter hand har också privata utförare tillåtits på fler områden.

Hur har det gått? I flera fall har resultaten blivit de avsedda. Valfriheten har ökat, medborgarna känner sig mindre maktlösa gentemot skola och sjukvård. Produktiviteten har ökat. Vårdköer har kortats.

Finns några nackdelar? Självklart – inga reformer går helt enligt plan. De måste ständigt utvärderas och förbättras. Till exempel har det visat sig att en del skolor (såväl friskolor som kommunala) inte håller måttet. Det samma gäller vårdcentraler och äldreboende. Men poängen är att i det nya systemet ska de läggas ner – dåliga verksamheter ska inte drivas vidare.

Åtskilliga är kritiska mot möjligheten för privata bolag att göra vinst på välfärden. Men vinst är inte det centrala i New Public Management. Kärnan är att utförarna levererar i enlighet med de kvalitetskrav som skattebetalarnas representanter ställer upp.

Internprissättningen i vården uppvisar brister. Sjukhusen får betalt av beställarna enligt särskilda prislistor som baseras på kostnader för olika diagnoser. Systemet kan missbrukas, om läkare och sjukhus tänjer på definitionerna och prioriterar sådana behandlingar som ger klirr i kassan framför sådana som verkligen hjälper patienten. Maciej Zaremba beskrev sådana obehagliga bieffekter i sin artikelserie i DN Kultur i våras.

Men är detta liktydigt med att hela New Public Management-filosofin – valfrihet, resultatmätning, konkurrens mellan utförare – är förfelad? Löfven tycks mena det. Vi håller inte med. Åtskilliga av de problemen han beskriver beror på en allmän resursbrist som inte beror på styrsystemet.

En del av de problem Zaremba redovisat kan åtgärdas inom systemet. Med priser som baseras på vårdens kvalitet och effekter kan en rad brister rättas till. Konkret: I stället för att köpa ett antal höftledsoperationer bör beställningen definieras som att patienten får fungerande höftleder. Beställarna bör köpa hälsoeffekt per skattekrona. Läkarna bör få större frihet att avgöra hur det ska utföras.

Menar Löfven det, så är vi med honom. Men menar han att hela beställar-utförar-modellen ska skrotas, så håller vi inte med. Vad han egentligen föreslår är tyvärr höljt i dunkel. Å ena sidan vill han ge lärare och vårdanställda mer ”autonomi”. Å andra sidan vill han också ställa ”högre krav” på dem; de ska ta ”större ansvar”.

Vad betyder det konkret? Om skattebetalarna ska ställa krav på god kvalitet i skola och vård och utkräva ansvar krävs utvärdering. Resultaten måste också få konsekvenser, såsom att bra skolor och sjukhus får mer resurser medan dåliga läggs ner.

Men det är ju exakt vad New Public Management syftar till. Så vad är det Löfven menar?

Löfven målar upp en motsats mellan professionalism och New Public Management. Samtidigt vill han ställa högre krav på professionen. Hur gör man det utan resultat- och kvalitetsmått? Vi menar att bättre mått på kvalitet faktiskt kan ge läkare och lärare ökat utrymme för professionella bedömningar. Resultatorientering är en förutsättning för en professionalism som inte bara värnar professionens egenintresse.

Gustav Möller sade: ”Endast det bästa är gott nog åt folket”. Men om folket verkligen ska få det bästa måste vi kunna avgöra vad som är bra och vad som inte håller måttet. Vi bör därför inte avveckla resultatstyrningen utan utveckla den – mot mer kvalitetsfokus och ökad transparens.

Klas Eklund, seniorekonom vid SEB, adjungerad professor i nationalekonomi vid Lunds universitet. Var bl a planeringschef i finansdepartementet under den tid styrsystemen började läggas om

Steven Kelman, professor i Public Management vid Harvard Kennedy School. Spelade ledande roll i Clintons ”Reinventing Government-program”. Fd gästforskare vid Institutet för näringslivsforskning “